http://www.dhammadownload.com

၂၀၀၀

မန္တလေး
မစိုးရိမ်တိုက်သစ်

ပါရာဇိကဏ် ဝါကျဥယျာဉ်

ပထမတွဲ

ဘဒ္ဒန္တသုစိတ္တာဘိဝံသ
ဓမ္မသီတဂူကျောင်းနာယက

ရေးသားပြုစုသည်၊

ဓမ္မသီတဂူစာစဉ် (၃)

သာသနာ ၂၅၄၁

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

မန္တလေး

မစိုးရိမ်တိုက်သစ်

ပါဠိဇာတက ဝါကျဥယျာဉ်

ပထမတွဲ

ဘဒ္ဒန္တသုစိတ္တာဘိဝံသ

ဓမ္မသီတဂူကျောင်းနာယက

ရေးသားပြုစုသည်၊

ဓမ္မသီတဂူစာစဉ် (၃)

သာသနာ ၂၅၄၁

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

(နိဒါန်း)

ဗွာဒိဃန္တံ့ ရတနံ့ အတံ ဝန္ဒာမိ

ဤစာရေးသူသည် ၁၃၃၇–ခု၊၁၈–နှစ်အရွယ် သာမဏေဘဝမှစ၍ဆိုင်ရာစာမေးပွဲကဏ္ဍပြီးဆုံးသည့်တိုင်အောင် မစိုးရိမ်တိုက်သစ် ဓမ္မဒါယာဒဆရာတော်ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ စာချတန်းဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို ဆိုဝါဖြင့်သင်ကြားဆည်းပူးခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။ထို့အပြင် စာချတန်းဆိုင်ရာပုစ္ဆာဟောင်းများကို ရနိုင်သမျှရှာဖွေစုစည်းပြီး တစ်နေ့တစ်ကြိမ်လေ့ကျင့်ဖြေဆိုခဲ့ရပါသည်။ဆရာတော်ဘုရား၏ စေခိုင်းတိုက်တွန်းချက်အရ ၁၃၄၄–ခုနှစ်အဋ္ဌသာလိနီကျမ်း၊၁၃၄၅–ခုနှစ်တွင် သီလက္ခန်ကျမ်းနှင့် ၁၃၄၆–ခုနှစ်မှစ၍ ပါရာဇိကဏ်ကျမ်းတို့ကို ပြန်လည်ပို့ချသင်ကြားပေးခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။

ယင်းသို့ မိမိကိုယ်တိုင်ပြန်လည်ပို့ချသင်ကြားရာ၌ ဆရာ့ထံ့ဝယ် ကိုယ်တိုင်လေ့ကျက်ဖြေဆိုခဲ့ရသော ပုစ္ဆာဟောင်းများအပြင် တခြားပုစ္ဆာဟောင်းများကိုပါ ရနိုင်သမျှရှာဖွေပြီး မိမိအား ပရိယတ်ရင်နို့ တိုက်ကျွေးတော်မူခဲ့ကြသောအနန္တဂိုဏ်းဝင် ထေရ်အရှင်မြတ်တို့၏ နယူပဒေသနှင့် မှတ်စုမှတ်တမ်းများကို အမှီပြုလျက် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာနိဿယ ယောဇနာ ဂဏ္ဌိ ကျမ်းစုံညှိ၍ ဉာဏ်စွမ်းရှိသလောက် ပို့ချသင်ကြားရင်း စီရင်ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ယင်းစာမူကိုပင် ၁၃၅၁–ခုနှစ်မှစ၍ လက်နှိပ်စက်မူဖြင့် ၅–ကြိမ်တိုင်တိုင် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ယခုတဖန် အနန္တဂိုဏ်းဝင် ကျေးဇူးရှင်ဆရာမြတ်တို့၏ စေခိုင်းတိုက်တွန်းမှု၊ ဝေးနီးရပ်နေ ချစ်မိတ်ဆွေတို့၏ စာနှင့်တပုံ လူကြုံတဆင့် တွေ့လင့်ခါတိုင်းဝိုင်း၍မပြတ်တိုက်တွန်းတောင်းပန်မှုတို့ကြောင့် ယခင် ၅–ကြိမ်တိုင်တိုင် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ဝေဘူးသောလက်နှိပ်စက်မူကို တဖန်စိစစ်သုံးသင်ရုံမက ဖြည့်စွက်သင့် ဖြည့်စွက်ထိုက်သော ဝါကျအသစ်များကို ဖြည့်စွက်ကာ"နက် တက် ပုစ္ဆာ၊ဝိဂ္ဂဟာနှင့်၊ပဒ ဓာတု ပစ္စယ၊ အာဘောဂသံဝဏ္ဏနာ၊ပါဌ်ဝိနိစ္ဆယ၊နယူပဒေရ၊နေတ္တိထုတ်ပုံ"တို့ပါမကျန် မှတ်သားစရာအဖြာဖြာတို့ကိုရနိုင်သမျှ ရှာဖွေထည့်သွင်း၍ ရေးသားစီရင်ထုတ်ဝေလိုက်ရပါသည်။

ဤပါရာဇိကဏ်ဝါကျဉယျာဉ်ရေးသားရာ၌လည်း သီလက္ခန်ဝါကျဉယျာဉ်ရေးသားစီရင်ထားသလို"တိတ္ထာ ပုနပ္ပုနာဂတ–မတ္ထံ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ"ဟူသောအဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ နည်းနာကို နယဂ္ဂါဟမှု၍တနေရာတည်းဝယ် ပုစ္ဆာဟောင်းများစွာ ထပ်နေရာ၌မိမိကြိုက်နှစ်သက်သော ပုစ္ဆာတစ်ခုမျှကိုသာဖော်ပြထားပါသည်။ထို့ကြောင့် စာသားကျဉ်းစေရန် ၉–နံပါတ်ပါဠိစီပုစ္ဆာကို နုတ်ပယ်၍လည်းကောင်း၊လွယ်ကူစွာသိနိုင်လောက်သောအနက်ပေးပုံ၊ ကျမ်းတက်ပုံ၊ ဝါကျအမည်ပေးပုံ၊ ဉာဉ်ကောက်ပုံ၊ ပဒမာလာစဉ်ပုံ၊ အာဘောဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပုံ၊ နည်းဥပစာနှင့်နေတ္တိထုတ်ပုံတို့ကိုကျဉ်းနိုင်သမျှကျဉ်းစေ၍လည်းကောင်း၊ သခေ်ပရုစိ– ခေတ်နှင့်လျော်မိအောင် စာချတန်း အဏ္ဏဝါ

http://www.dhammadownload.com

ဖြတ်ကူးကြရာဝယ် အချိန်ကုန် လူပန်းမဖြစ်စေပဲ ချမ်းသာလွန်မြောက်ခရီးရောက်အောင် ရည်သန်၍ ရေးသားစီရင်ထားပါသည်။

အနုက်ယောဇနာနည်းပေါင်းစုံကို မိမိရေးထုတ် "အတ္ထယောဇနာနယပဒေသ" စာအုပ်၌သည်းကောင်း၊ဝိဂြိုဟ်ဆိုနည်း၊ဉာသ်ကောက်နည်း၊နည်း ဥပစာယူဆနည်း၊ နေတ္တိ ထုတ်နည်းတို့ကို မိမိရေးထုတ် "ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာသ်ကောက်လမ်းညွှန်" စာအုပ်၌ လည်း ကောင်း ပုံစံများဖြင့် ရှင်းလင်းပြဆိုထားပြီးဖြစ်သည်။

ဝန်ခံချက်

==============

နောက်ပေါ်ကျမ်းဘိုင်း ရှေးကထင်ရှားကျမ်းစာများကို မှီငြမ်းပြုကာ ရေးသားကြရသည်မှာ ဓမ္မတာပါ။အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုအကျော် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်သည်ပင် မဟာအဋ္ဌကထာကျမ်းမြတ်ကို မှီခိုအားထားရာအဖြစ် ဂုဏ်ပြုချီးကျူးထားရကား မှီရာဆရာကင်းသော ကျမ်းပြုဆရာဟူ၍ လောကထဲတွင် ရှိနိုင်မည်ကား မဟုတ်ပေ။ဆရာကင်းယောင် ဟန်ပန်ဆောင်၍ ရေးသားနေကြ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တရင်းတွင် ဤကျမ်းအရှင်မပါဝင်ကြောင်း သိစေလိုပါသည်။

အထူးမှာထားချက်

======================

ဤစာအုပ်ကိုကြည့်ရှုလေ့လာရာ၌ အမေး အဖြေသဘောမထားဘဲ မှတ်ချက်၊ရှင်းလင်းချက်၊အမှာအထား သာဓကများနှင့်တကွ ကျက်မှတ်ဘွယ်ရာ နိယံကဗျာစသည်များကို မကျော်သွားကြစေပဲ အလေးအနက် ဉာဏ်ဝီရိယစွက်၍ ကြိုးစား ကျက်မှတ်ကြစေလိုပါသည်။၎င်းအပြင် အနက်မထင်လျှင် နည်းကောင်းများ ပုံသေနည်းများ မည်မျှပင် ရှင်းလင်းရေးသားထားစေကာမူ လွယ်လွယ်ကူကူ သဘောပေါက် နည်းလည်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ရကား ရေးသားစီရင်ထားသမျှ လွယ်ကူစွာသဘောပေါက် နားလည်စေဘို့အတွက် မိမိကြည့်ရှုမည့်အဋ္ဌကထာဝါကျပါဠိကို နိဿယအနက် ကွက်ကွက်ထင်အောင် ကျက်မှတ်ထားရမည်။ယင်းသို့စနစ်တကျ ကျက်မှတ်လေ့လာခြင်းဖြင့် စာချလောင်းလျာ သောတုဇန အရှင်မြတ်တို့သည် တနေရာတည်းမှနေ၍ စာမေးပွဲပေါင်းစုံကို ဖြေဆိုနေကြရဘိအလား စာချတန်းအတွေ့အကြုံများစွာ ရင့်ကျက်ပြီး ကျယ်ဝန်လှစွာသော စာချတန်းအဏ္ဏဝါကို လွယ်ကူစွာ ဖြတ်သန်းကာ အရှင်တို့မျှော်မှန်း ဓမ္မာစရိယအောင်ပန်းကို လျင်မြန်စွာ ပန်ဆင်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်မိပါသည်သတည်း။

===============

http://www.dhammadownload.com

ခွင့်လွှတ်ကြည့်ရှု သတိပြု

ညွှန်ကြားချက်အပေါ်၌ အရှင်ကောင်းတို့ ကြုံတွေ့နေရသော အခက်အခဲများစွာကို ကျော်လွှားနိုင်ကြစေရန်နှင့်ဓမ္မာစရိယအောင်ပန်းလျှင်မြန်စွာဆင်မြန်းနိုင်ကြစေရန်ဟူသော မွန်မြတ်သော စေတနာဆန္ဒဗလဝဖြင့် ရေးသားစီရင် ထုတ်ဝေလိုက်ရခြင်းသာဖြစ်သည်။ အများနှင့် ကင်းနိုင်သော အကာမဟုတ်သေးရကား မိမိ၏ဉာဏ်အား မပြည့်စုံမှုကြောင့် တချို့နေရာ၌ အနက် အဓိပ္ပါယ် ဒို-လိုနေမှု၊ တသွား တလာ တနေ တထား ရှုပ်နေမှု၊ ပုဒ်ပါင်အကွရာ အယူအဆ လွဲမှားနေမှုများကို တွေ့ရှိခဲ့သော် ကေနိပဏ္ဍိ မနောပဏီမိ ရှိကြကုန်သော ဓမ္မဓမကာ အရှင်မြတ်များပီပီ ဒေါသမာန ကင်းစင်ပ၍ မိမိရေးသား ကျမ်းတလားသို့ ဝို-လို၊ သင့်-မသင့်၊ ဝိစာရဏာဉာဏ်ချင့်၍ ပြင်ဆင်ကြည့်ရှု အသုံးတော်ပြုနိုင် ကြပါစေကုန်သတည်း။

ပုထုသိသား -မဉ္ဇာသ၊ ဂန္ထောယံ ရစိတော မယာ၊
ယုတ္တာယုတ္တံ ဝိန္တယန္တု ပဏ္ဍိတာ ဓမ္မမာမကာ။
ယုတ္တာယုတ္တိံ ဝိန္တယိတွာ၊ ယုတ္တစ္စေ ဓာရယန္တု တံ။
အယုတ္တဥ္စေ ဒေသန္တု, မာနဒေါသာ ဝိငိ္ဇိတာ။

ဦးနိုမ်ညွတ်လျှိုး မြတ်နိုးကော်ရော်

ငယ်စဉ်ဘောင်ကျေး ကလေးဘဝ နှမောဘဿ-မှစ၍ ပရိယတ်ပညာ သင်ကြားပေးခဲ့ ရှာသော ရခိုင်ပြည်နယ် မြေပုံမြို့နယ် သရက်တောင်ကျေးရွာ ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသုန္ဒရ မထေရ်မြတ်နှင့် ၁၈-နှစ်အရွယ် သာမဏေဘဝမှစ၍ ယခုအချိန်တိုင်အောင် သွန်သင်ဆုံးမ ညွှန်ကြားပြသလျက်ရှိသော မန္တလေးမြို့မစိုးရိမ်တိုက်သစ်ဆရာတော်ဘဒ္ဒန္တရာဇဓမ္မာဘိဝံသ မထေရ်မြတ်တို့ကို အစထား၍ မစိုးရိမ်တိုက်သစ် အောင်မြေသို့ ကိုယ်တိုင်အပ်နှံ၍ ပဉ္စယဓမ္မ ထိုနှစ်ဝဖြင့် ချီးမြှောက်ပေးခဲ့သော တောင်စလင်းတိုက်သစ် ဗဟုဇနဟိတဓရ မဟာဓမ္မကထိကအကျော် ဘဒ္ဒန္တတိက္ခဆရာတော်၊ ပရိယတ်ဓမ္မာ မြတ်ပညာကို စေတနာရှေ့ထား သင်ကြား ပေးသနားတော် မူခဲ့ကြသော စစ်တွေမြို့ သဒ္ဓမ္မဂရုကျောင်းတိုက် ဆရာတော်ကြီးနှင့် စာချနာယကဆရာတော်များ၊ အမရပူရမြို့ ဘာသာဒိကာ ကျမ်းပြုအကျော် မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် စာချနာယကဆရာတော်များ၊ မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်တိုက်ကြီးနှစ်တိုက်မှ စာချ နာယကဆရာတော်များ ဘုရားကြီးတိုက်မှ စာချနာယက

http://www.dhammadownload.com

ဆရာတော်များ၊ ပေါက်မြိုင် အလယ်တိုက်ကြီးဆရာတော်-ဤကျေးဇူးရှင် ဆရာမြတ်တို့အား မိမိကြိုးပမ်း ဤစာအုပ်စာတမ်း စာလွှာပန်းဖြင့် မြတ်နိုးကော်ရော် ပူဇော်ပါ၏၊ ဦးနှိမ်ညွှတ်လျှိုး အကြိမ်ကြိမ်ရှိခိုးပါ၏။

ကတညုတ မှတ်တမ်းလွှာ

ဤစာအုပ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် မိမိရေးသားလက်ရေးမူများကို တစ်ပါးတည်းတာဝန်ယူ ရိုက်ကူးပေးသော တပည့်ဖြစ်သူ လက်ထောက်စာချ ဓမ္မာစရိယ ဦးလာဘနှင့် ကျမ်းစာပြုစုသူ ဤအရှင်၏စာအုပ်များရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် ငွေပင်ငွေရင်း စိုက်ထူလှူဒါန်းခဲ့သော ဝမ္မဒါန အမတဒါနကုသိုလ်ရှင် ဦးကိုကိုကြီး-ဒေါ်သန်းသန်းထွေး(ရန်ကုန်ရပ်) မိသားစုတို့အား အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဝမ်းမြောက်စွာ မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

၁၃၅၉-ခု၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့။

ဘဒ္ဒန္တ သုစိတ္တာဘိဝံသ (နာယက)
မစိုးရိမ်တိုက်သစ်
မန္တလေးမြို့

စစ်ဆေးတွေ့ရှိရသော မသန့်ရှင်းသောပုဒ်ပါဌ်အက္ခရာများကို တဖန်သုတ်သင်တည်းဖြတ်ထားပါသည်။ စာမျက်နှာကစပြီး စာအနေအထား ပြောင်းလဲသွားပါသည်။ အမှားလုံးဝ ကင်းစင်ပြီးဟူ၍ကား မမှတ်အပ်ပေ။ ဤစာအုပ်ပြန်လည်တည်းဖြတ်သုတ်သင်ရိုက်ကူးရာ၌ လိုအပ်သလိုအကူအညီပေးခဲ့သော ဦးသာသနာလင်္ကာရ (ကွန်ပျူတာ) အား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

ဝါကျဦးယျာဉ် အမှတ်	နိဒါနကထာ	နှာ	အဋ္ဌကထာ တမျက်နှာ
၁။	တတ္ထ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာတိ ဣဒံ	၁	၄
၂။	ကိဿ ပန ထေရော ဓောနူန	၁၆	၆
၃။	ယဒိ ဧဝံ သေက္ခောပိ သမာနော	၂၃	၆
၄။	ကထံ ဓမ္မဝိနယဝသေန ဒုဝိဓံ	၂၈	၁၃
၅။	ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ	၃၂	၁၅
၆။	ဣတရံ ပန---အတ္ထာနံ သူစနတော	၃၈	၁၅
၇။	ဣတရော ပန---ယံ ဧတ္ထ ဝုမိမန္တော	၄၄	၁၆
၈။	ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ	၅၁	၁၇
၉။	ကေဝမေကသ္မိံ ဗုဒ္ဓတ္တ စတုဗ္ဗိဓော	၅၅	၁၈
၁၀။	ဓမ္မောတိ ဟေတု	၆၂	၁၈
၁၁။	ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော	၆၆	၁၈
၁၂။	ဧတ္ထ ပန တိသု ပိဋကေသု	၇၂	၁၉
၁၃။	စတုတ္ထိံသေဝ သုတ္တန္တာ	၇၇	၂၁
	ဝေရဉ္စကဏ္ဍ		
၁၄။	တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ	၈၂	၇၉
၁၅။	သမယေနာတိ ဧတ္ထ ပန သမယသဒ္ဒေါ	၈၇	၈၀
၁၆။	ဧတ္ထာဟ--အထ ကသ္မာ ယထာ သုတ္တန္တေ	၉၄	၈၀
၁၇။	အဘိဓမ္မေ စ အဓိကရဏတ္တော	၉၈	၈၀
၁၈။	ဣဓ ပန ဟေတုအတ္ထော	၁၀၂	၈၀
၁၉။	ပေါရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ	၁၀၆	၈၁
၂၀။	ဝိဟရတီတိ အဝိသေသေန	၁၁၂	၈၁
၂၁။	နဠေရုနာမ ယက္ခော	၁၁၇	၈၁
၂၂။	တတ္ထ သိယာ ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ	၁၂၁	၈၂
၂၃။	မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိန္တိ ဧတ္ထ	၁၂၆	၈၃
၂၄။	ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ	၁၃၂	၈၃
၂၅။	အဿောသိ ခေါ ဝေရဉ္စော ဗြာဟ္မဏောတိ	၁၃၆	၈၃

(၀)

မာတိကာ

၂၆။	ဝေရှူသယ် အဝေဘာ	၁၁၀	[illegible]
၂၇။	ဤဒါမိ် ယမဏ္ဍ ဝေရှုဒွဲ မိုးတွဲအော	၁၃၆	[illegible]
၂၈။	ခလုတ် အနေသာဝနရွှေ မိပါတော	၁၄၁	[illegible]
၂၉။	ကလျာဏောတ် ကလျာဏအာသမန္တဂတော	၁၅၆	[illegible]
၃၀။	ဤဒါနိ ဝိနယရောနံ	၁၆၀	[illegible]
၃၁။	တေစာနေ့ ဘ်လေသာဏယော	၁၆၆	[illegible]
၃၂။	အဂ္ဂဒက်ငှေးယူတွား င	[illegible]	[illegible]
၃၃။	သမ္ဘာ သာမဏ္ဍ သဗ္ဗမဗ္ဗာန်	[illegible]	[illegible]
၃၄။	ဝိဇ္ဇာပတိ ပန ဧရဏေန င	[illegible]	[illegible]
၃၅။	သောဘနဂမနတ္တာ သုန္ဒရံ	၁၈၀	[illegible]
၃၆။	သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ	၁၈၄	[illegible]
၃၇။	အတ္တနော ပန ဂုဏေဟိ	၁၈၉	[illegible]
၃၈။	ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိဘ်	၁၉၂	၉၃
၃၉။	အထဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒိနံ	၁၉၆	၉၃
၄၀။	ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ	၁၉၉	၉၃
၄၁။	ဒေဝမနုဿာနန္တိ ဒေဝါနဉ္စ	၂၀၄	၉၄
၄၂။	ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ	၂၀၇	၉၄
၄၃။	ဘဂဝါတိ ဗုဒ္ဓ ပနဿ	၂၁၂	၉၄
၄၄။	သဒေဝကန္တိ သဟ ဒေဝေဟိ	၂၁၆	၉၇
၄၅။	သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတီတိ	၂၁၉	၉၈
၄၆။	သတ္ထုံ သဗ္ဗညုန္တိ ဝေမာဒီသု	၂၂၃	၉၉
၄၇။	သာခု ခေါ် ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ်ပန	၂၂၇	၁၀၀
၄၈။	ယေနာတိ ဘုမ္မတ္တေ ကရဏာဝစနံ	၂၃၁	၁၀၀
၄၉။	ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒီတိ	၂၃၅	၁၀၀
၅၀။	ကေမန္တန္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော	၂၄၀	၁၀၁
၅၁။	ဝေဝံ ဝုတ္တေပိ ဗြာဟ္မဏော	၂၄၃	၁၀၃
၅၂။	တတ္ထ ပရိယာယောတိ ကာရဏံ	၂၄၇	၁၀၃
၅၃။	မယှံ ပဟိနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေပိ	၂၅၁	၁၀၄
၅၄။	တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ	၂၅၆	၁၀၄
၅၅။	ယသ္မာ ပန ဒင် ဘာလဝတ္ထုကတာ	၂၆၀	၁၀၄

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

၅၆။	အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ	၂၆၃	၁၀၄
၅၇။	ဧဝံ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ	၂၆၆	၁၀၅
၅၈။	ပုန ဗြာဟ္မဏော ယံ လောကေ	၂၇၀	၁၀၅
၅၉။	ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ	၂၇၅	၁၀၅
၆၀။	ပုန ဗြာဟ္မဏော ဇိဂုစ္ဆတိမညေ	၂၇၉	၁၀၆
၆၁။	ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ	၂၇၃	၁၀၆
၆၂။	ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဂါဒီနံ	၂၇၇	၁၀၆
၆၃။	ပုန ဗြာဟ္မဏော ယသ္မာ အဘိဝါဒနာဒီနိ	၂၈၀	၁၀၆
၆၄။	တပတီတိ တပေါ	၂၈၂	၁၀၆
၆၅။	ဘဂဝါ ပန ယေ အကုသလာ ဓမ္မာ	၂၈၆	၁၀၆
၆၆။	ဂဗ္ဘတော အပဂတော	၂၈၉	၁၀၇
၆၇။	တတြ စ ယဿ ခေါ ဗြာဟ္မဏ အာယတိံ	၃၀၃	၁၀၇
၆၈။	အပိစ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ	၃၀၆	၁၀၇
၆၉။	သေယျထာပီတိ ဩပမ္မတ္ထေ	၃၀၉	၁၀၈
၇၀။	ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနီတိ	၃၁၁	၁၀၈
၇၁။	တထော ဗြာဟ္မဏော အာဟ ဇေဋ္ဌောတိဿ	၃၁၅	၁၀၉
၇၂။	အဝိဇ္ဇာဂတာယာတိ	၃၁၈	၁၀၉
၇၃။	ဧဝံ ဘဂဝါ အတ္တနော အနုတ္တရံ	၃၂၂	၁၁၀
၇၄။	ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါတိ	၃၂၆	၁၁၀
၇၅။	သေယျထိဒံ--ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ	၃၃၁	၁၁၂
၇၆။	တတ္ထ သိယာ ကသ္မာ ပနေသ	၃၃၅	၁၁၂
၇၇။	ကိလေသကာမပက္ခေ ပန	၃၃၉	၁၁၂
၇၈။	ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ ဈာနဿ	၃၄၄	၁၁၄
၇၉။	သော ပန နေသံ ဝိသေသော	၃၄၇	၁၁၅
၈၀။	ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ	၃၅၀	၁၁၅
၈၁။	အယဉ္စ ပီတိ ဣဒဉ္စ သုခံ	၃၅၄	၁၁၅
၈၂။	ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော	၃၅၇	၁၁၆
၈၃။	တဒေတံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ	၃၆၂	၁၁၆
၈၄။	ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ဥပဂန္တွာ	၃၆၅	၁၁၇
၈၅။	ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ	၃၆၉	၁၁၇

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

၈၆။	သမ္ပသာဒနိယန္တိ	၃၇၃	၁၁၈
၈၇။	ဇေကော ဥဒေတီတိ ဇေကောဒိ	၃၇၇	၁၁၈
၈၈။	အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ	၃၈၁	၁၁၈
၈၉။	သမာဓိဇန္တိ	၃၈၅	၁၁၉
၉၀။	ပီတိယာ စ ဝိရာဂါတိဧတ္ထ	၃၈၉	၁၁၉
၉၁။	ကာမဓ္ဓေတော ဝိတက္ကဝိစာရာ	၃၉၂	၁၂၀
၉၂။	ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိန္တိဧတ္ထ	၃၉၆	၁၂၀
၉၃။	ဧတ္ထာဟ–နနုစာယံ အတ္တတော	၃၉၉	၁၂၁
၉၄။	ဣဒါနိ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိန္တိ	၄၀၂	၁၂၁
၉၅။	ကသ္မာ ပန တံ တေ ဝံ ပသံသန္တီတိ	၄၀၇	၁၂၂
၉၆။	သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာတိ	၄၁၀	၁၂၂
၉၇။	ယထာ ဝါ အညတ္ထ ပဟီနာပိ	၄၁၄	၁၂၄
၉၈။	ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ	၄၁၈	၁၂၄
၉၉။	ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ	၄၂၁	၁၂၆
၁၀၀။	ဘာဝေတာ ပနိဒံ စတုက္ကဇ္ဈာနံ	၄၂၄	၁၂၆
၁၀၁။	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယာတိ	၄၂၇	၁၂၈
၁၀၂။	အနုဿရာမီတိ	၄၃၂	၁၂၈
၁၀၃။	တတ္ထ ဧကမ္ပိ ဇာတိန္တိ	၄၃၄	၁၂၈
၁၀၄။	သာကာရံ သဥဒ္ဒေသန္တိ	၄၃၈	၁၃၀
၁၀၅။	တိတ္ထိယာစ ခန္ဓပဋိပါဋိမေဝ	၄၄၁	၁၃၀
၁၀၆။	သော ဧဝံ ။ပ။ စုတူပပါတဉာဏာယာတိ	၄၄၅	၁၃၁
၁၀၇။	ဒိဗ္ဗေနာတိ အာဒီသု	၄၄၈	၁၃၂
၁၀၈။	ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု	၄၅၃	၁၃၂
၁၀၉။	မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ	၄၅၆	၁၃၂
၁၁၀။	စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိ	၄၅၉	၁၃၃
၁၁၁။	ဣမဿ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ	၄၆၂	၁၃၃
၁၁၂။	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ	၄၆၅	၁၃၅
၁၁၃။	ကာယဿ ဘေဒါတိ	၄၆၈	၁၃၅
၁၁၄။	ဥပပန္နာတိ ဥပဂတာ	၄၇၂	၁၃၆
၁၁၅။	သော ဧဝံ သမာဟိတေ	၄၇၅	၁၃၆

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

၁၁၆	စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ	၄၇၈	၁၃၆
၁၁၇	ဝုသိတန္တိ	၄၈၁	၁၃၇
၁၁၈	ကတံ ကရဏီယန္တိ	၄၈၄	၁၃၇
၁၁၉	ဇေဋ္ဌ ပန ဝတ္တာ	၄၈၇	၁၃၈
၁၂၀	အထဝါ အဘိက္ကန္တန္တိ	၄၉၀	၁၃၉
၁၂၁	ဘဝန္တံ သရဏံ ဂေါတမံ ဂစ္ဆာမီတိ	၄၉၃	၁၄၀
၁၂၂	ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ	၄၉၇	၁၄၀
၁၂၃	ဒိဋ္ဌိသီလသံဃာတေန	၅၀၂	၁၄၁
၁၂၄	တတ္ထ ပနာယံ အာဒိမှိ	၅၀၄	၁၄၁
၁၂၅	ပါဏုပေတန္တိ	၅၀၇	၁၄၂
၁၂၆	ဧဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ	၅၁၀	၁၄၂
၁၂၇	ဒုဗ္ဘိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ	၅၁၄	၁၄၃
၁၂၈	တတ္ထ ဒွီဟိတိကာတိ	၅၁၇	၁၄၃
၁၂၉	အထဝါ ဒွီဟိတိကာတိ	၅၂၀	၁၄၃
၁၃၀။	ဝပ္ပကာလေ သုဠု	၅၂၄	၁၄၄
၁၃၁။	န သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန	၅၂၇	၁၄၅
၁၃၂။	ပတ္တ ပတ္တ ပုလကန္တိ	၅၃၁	၁၄၅
၁၃၃။	ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ	၅၃၄	၁၄၅
၁၃၄။	နိဝါသေတွာတိ	၅၃၇	၁၄၅
၁၃၅။	ဧဝံ ပုဋ္ဌာပိ	၅၄၁	၁၄၈
၁၃၆။	ဣဒါနိ အတ္တသံဟိတန္တိ	၅၄၄	၁၄၈
၁၃၇။	ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပတ္တန္တိ	၅၄၇	၁၅၀
၁၃၈။	သာဓာဟံ ဘန္တေတိ	၅၅၂	၁၅၁
၁၃၉။	ဣဒါနိ အာယသ္မာ ဥပါလိ	၅၅၅	၁၅၂
၁၄၀။	ပုန ထေရော ကာရဏံ	၅၅၈	၁၅၃
၁၄၁။	ဣဒါနိ တံ ဟေတုဉ္စ	၅၆၂	၁၅၃
၁၄၂။	ခန္တီ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ	၅၆၅	၁၅၄
၁၄၃။	အနုပါဒိယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ	၅၆၉	၁၅၆
၁၄၄။	တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တ	၅၇၂	၁၅၇
၁၄၅။	အာဂမေဟိ တွန္တိ	၅၇၅	၁၅၉

http://www.dhammadownload.com

(ည)
မာတိကာ

၁၄၆။	တတ္ထ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ	၅၇၈	၁၅၉
၁၄၇။	ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ ရတ္တညူ	၅၈၂	၁၆၁
၁၄၈။	ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ	၅၈၅	၁၆၁
၁၄၉။	လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ	၅၈၈	၁၆၁
၁၅၀။	ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တိ	၅၉၀	၁၆၂
၁၅၁။	ဧဝံ ဘဂဝါ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ	၅၉၂	၁၆၂
၁၅၂။	နိရာဒီနဝေါတိ	၅၉၆	၁၆၂
၁၅၃။	သုဒ္ဓေါတိ အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ	၅၉၉	၁၆၂
၁၅၄။	အဝိနိပါတဓမ္မောတိ	၆၀၃	၁၆၂
၁၅၅။	သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန	၆၀၆	၁၆၂
၁၅၆။	အာမန္တေသီတိ	၆၀၉	၁၆၃
၁၅၇။	တဂ္ဃ ခေါ နော အာသန္နန္တိ	၆၁၃	၁၆၄
၁၅၈။	ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ	၆၁၇	၁၆၆
၁၅၉။	တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီတိ	၆၂၁	၁၆၆

ပဌမတွဲ မာတိကာပြီး၏

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိကဏ်ပါဠိကျဉ်းချုပ်

"ရတနတ္တယပဏာမ"

ဝိနယဒေသကံ ဗုဒ္ဓံ၊ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇကောသလ္လံ။
သေဝိတံ တေန ဓမ္မဉ္စ၊ သံဃဉ္စာပိ နိရင်္ဂဏံ။

အတံ-မငိုးရိမ်နာယက စာချသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝိနယဒေသကံ-လင်္ကာသူမွန် သီလဝန်တို့ ကိုယ်နှုတ်နှစ်ထွေ စောင့်စည်းစေဖို့ ဥပဒေဆင်ထား ဝိနည်းတရားကို ဟောဖော်ညွှန်ပြ ပညတ်တော်မူတတ်ပါပေထသော၊ (ဝါ) သာသနာတော်အသက်ကြာရှည် ဆက်ဘို့ ဝိနည်းပညတ် တရားတော်မြတ်ကို ဟောကြားတော်မူတတ် ပါပေထသော၊ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇကောသလ္လံ- မေးခြင်းဖြေခြင်း ဤနှစ်သင်း၌ ပြိုင်သူဘက်ကင်း လွန်မင်းစွာ လိမ္မာတော်မူတတ်ပါပေထသော၊ ဗုဒ္ဓံ-ဉေယျဥသုံ အလုံးစုံကို ဆရာမကူ သယမ္ဘူဖြင့် ကိုယ်တိုင်သိမြင် ဘုရားရှင်ကိုလည်းကောင်း၊ တေန-ဉေယျဥသုံ အလုံးစုံကို အကုန်သိမြင် ထိုဘုရားရှင်သည်၊ သေဝိတံ-အမြဲမပြတ် ပူဇော်မှီဝဲအပ်သော၊ ဓမ္မဉ္စ-မင်္ဂဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဓမ္မကွန်ဟု ဆယ်တန်ထင်ပေါ် တရားတော်ကိုလည်းကောင်း၊ နိရင်္ဂဏံ- ရာဂဒေါသ မောဟင်္ဂဏကင်းစင်ပတော်မူသော၊ သံဃဉ္စာပိ- ရှစ်ပါးသံဃာ အရိယာကိုလည်းကောင်း၊ နတွာ နမာမိ- ကာယ-ဝစီ တစ်လီမန သုံးဒွါရဖြင့် စေတနာအမျိုးမျိုး ဝေပြောတိုးလျက် ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏။

အာစရိယပဏာမ

ဝိနသာသနဝံသမှိ၊ ဂုရဝေါ ဓမ္မဂါဝကာ။
တေသမ္ပိ စရဏမ္ဗောဇေ၊ သုနိဝါတေန စေတသာ။

ဝိနသာသနဝံသမှိ- ဘုရားဇိနော် သာသနအနွယ်တော်၌၊ ဓမ္မဂါဝကာ- သာသန တာဝန် ငါ့တာဝန်ဟု ပရိယတ်ဆိုင်ရာ မြင့်ပညာကို ဓါဓါမယုတ် အားထုတ်ဆောင်ရွက် ပို့ချသင်ကြားလျက် ရှိတော်မူကြကုန်သော၊ ယေ ဂုရဝေါ-ကျေးဇူးမြင့်မိုရ် ဆယ်ဆပိုသား အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်၊ သန္တိ-အထင်အရှား ရှိတော်မူကြကုန်၏။ တေသမ္ပိ- ကျေးဇူးမြင့်မိုရ် ဆယ်ဆပိုသား ထိုဆရာတော်ဘုရားတို့၏လည်း၊ စရဏမ္ဗောဇေ- ခြေတော်အစုံကြာပန်းတို့ကို၊ သုနိဝါတေန-လွန်စွာနှိမ့်ချ ရိုတုပ်ကွသော၊ စေတသာ-သဒ္ဓါ ယိုဖိတ် ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်၊ နတွာ နမာမိ-ကာယတစ်လီ ဝစီ-မန သုံးဒွါရဖြင့် စေတနာ အမျိုးမျိုး ဝေပြောတိုးလျက် ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၄)

ပဋိညာဉ်

နတွာ သခေတိ သိသေတိ၊ သညာစိတော နိရန္တရံ။
ထူပံ ဝန္ဒံ တရိယ်ာမိ၊ တေသမတ္ထာဘိပတ္ထယံ။

နတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ သခေတိ-ကျေးဇူးကြီးမား ဓမ္မဒါယာဒဆရာတော်ဘုရားထံတော်ပါး ဝယ် ဝပ်တွားသင်ကြား အတူနေခဲ့ကြကုန်သော ဝေးနီးရပ်နေ ချစ်မိတ်ဆွေတို့သည် လည်းကောင်း၊ သိသေတိစ-ယခုအခါ မိမိထံမှောက် အနီးအောက်ဝယ် နီးကပ်စစား တပည့်များတို့သည်လည်းကောင်း၊ နိရန္တရံ သညာစိတော-စာနှင့်တဖုံ လူကြုံတဆင့် တွေ့ လင့်ခါတိုင်း ဝိုင်း၍မပြတ် တိုက်တွန်းအပ်ပါလေသောကြောင့်၊(ဝါ) တိုက်တွန်းခံရပါသော၊ အတံ-မပိုးရိမ်နာယက စာချသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ တေသံ-ထိုဝေးနီးရပ်နေချစ်မိတ်ဆွေ နှင့် နီးနေစစားတပည့်များတို့၏၊ အတ္ထံ-သင်ယူပေါက်ရောက် တတ်မြောက်ရန်အကျိုးကို၊ အဘိပတ္ထယံ အဘိပတ္ထယန္တော-စေတနာပွားတိုး မျှော်ကိုးကြောင့်ကြ လွန်တောင့်တလျက်၊ ထူပံ ဝန္ဒံ-တနိုင်ငံလုံး စာမေးပွဲပေါင်းစုံ ကျောင်းတိုက်စုံမှ ရှာဖွေရရာ များပုစ္ဆာကို စိကာဖြေကြား "ပါရာဇိကဏ်ဝါကျဥယျာဉ်" အမည်ရှိသော ဤကျမ်းစာကို၊ တရိယ်ာမိ-ဝဏ္ဏရုရ ကိစ္စလပ်လျား ချိန်အကြား၌ ရေးသားပြုပြင် စီရင်ပါတော့အံ့သတည်း။

http://www.dhammadownload.com

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဗာဟိရနိဒါနကထာ

ဝါကျဥယျာဉ် (၁)

(က) တတ္ထ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာတိဣဒံ တာဝ ဝစနံ“ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ”တိ ဧဝမာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

(ခ) ဣဒဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတိ။

(ဂ) တသ္မာ ဝတ္တဗ္ဗမေတံ “ဣဒံ ဝစနံ ကေန ဝုတ္တံ ကဒါ ဝုတ္တံ, ကသ္မာ စ ဝုတ္တ”န္တိ။

(ဃ) အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန ဝုတ္တံ ။

(င) တဉ္စ ပန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ။

(၅။၄။ သာရတ္ထ။၂၅။ မအူသျှ။၄၈။ ဂဏ္ဌိသစ်။၇၈။)

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန်အလှန်နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊(ဂ)ဝါကျကိုတသ္မာ-အစွဲမှန်ကန်စေလျက်လည်းကောင်း ကျနစွာ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍(င)ဝါကျကို အဘိယာစကတက်ပြပါ ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆအကြောင်းပြအမည်ပေး၍(က)ဝါကျရှိ ဝစနံနှစ်ပုဒ်ကို သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ ။

၄။ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ-၌ ပစ္စက္ခ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းအရကောက်ပြပါ ။

၅။ (ဃ)ဝါကျလာပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်ဝေဘန်၍သင်္ဂီတိ-ပုဒ်ကိုလိင် ဂိုဏ်း ကာရန်ညွှန်ပြပြီး၊ ဓာတ်ကို ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ဖြင့် ဘာဝရုပ်အာချာတပဒမာလာ စဉ်ပြပါ ။

၆။ ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ၊ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု ။
တေန သမောဓာနေတွာ၊ တယော ပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ။(၅။၁၆)၌အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ တို့ကို ဖော်ပြပါ ။

၇။ အာနန္ဒံ ဝိနာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ/သင်္ဂီတိ န သက္ကာ ကာတုံ။(၅။၆။)ဝါကျ၌ ယုတ္တတရပါဌ်ကို သဒ္ဒါနည်းကျ အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ ။

၈။ န သက္ကာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ ကာတုံ (၅။၆)၌ ဓမ္မသင်္ဂီတိ-ဝယ် ရသင့်သောနည်းကို ဆိုရိုးကျ ဖြေပါ ။

၁၀။ ဗုဒ္ဓေါ-၌ စတ္တာရိ သစ္စာနိဟု ကံပုဒ်ခံ၍ ဗုဓာတ်အရကို ကောက်ပြပြီး ခန္ဓော တရဏာဟာရနေတ္တိထုတ်ပြပါ ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က) (ခ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန်အလှန်အနက်ပေးပုံ

ယာ မာတိကာ–ကို၊မယာ–သည်၊ဌပိတာ–ပြီး (ထည့်)

တတ္ထ တိဿံ မာတိကာယံ–၌၊ တာဝ–ကြွင်းကုန်သောသဒ္ဒါတို့မှ ရှေးဦး စွာ၊ ဝုတ္တံယေန ယဒိ ယသ္မာတိတ္ထဒိဝစနံ–ကို၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိအာဒိဝစနံ–ကို၊သန္ဓာယ–၍၊မယာ–သည်၊ဝုတ္တံ–ပြီ။ (ဖလ)

ကသ္မာ–ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ ယေန ယဒိ ယသ္မာတိ တ္တဒံ ဝစနံ–ကို၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဝေမာဒိဝစနံ–ကို၊ သန္ဓာယ–၍၊ မယာ–သည်၊ဝုတ္တံ–သနည်း။ (ပုစ္ဆာ–ဖလ)

ဟိ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ တ္တဒံ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဝေမာဒိဝစနံ–သည်၊ ဘဂဝတော–သော၊ ဗုဒ္ဓဿ–၏၊ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ–သည်၊ န ဟောတိ–မဖြစ်။ (ကာရဏ)

တသ္မာ–ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ ယေန ယဒိ ယသ္မာတိ တ္တဒံ ဝစနံ–ကို၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဝေမာဒိဝစနံ–ကို၊သန္ဓာယ–၍၊ မယာ–သည်၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီးသတည်း။(ပရိဟာရ ဖလဝါကျ) (မအူသျှ၊၄၈–၄၉။)

◆ ဟေတုပိဋ္ဌိ၊ ဖြစ်လေဘိက၊ ရှေး၌ဗိုလ်မှာ၊ ကသ္မာ–ကေန၊ ပုစ္ဆာပြလျက်၊ တိတ်နှင့်ယှဉ်ပါ၊ ပြီးဆုံးခါ၊ ဗိုလ်မှာလည်း၍သတ်။

(ဂ)ဝါကျ တသ္မာ– စွဲပုံ

တသ္မာ–ထိုသို့ ဝုတ္တံ ယေန ယဒိ ယသ္မာ–ဟူသော ဤစကားကို တေနသမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ–ဤသို့ အစရှိသော စကားကို ရည်ရွယ်၍ ငါသည် ဆိုအပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ။

◆ တသ္မာကို၊ တိတ်၏ဗိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ။ (မအူသျှ၊၅၀) ◆

မှတ်ချက်။ ။လဒ္ဓဂုဏဝါကျ၌ တသ္မာဖြင့် တိတ်၏ဗိုလ်ကိုသာ စွဲရသည်၊ တိတ်ကို မစွဲရ။ (မအူသျှ၊၅၀) ။

၂။ ဤနေရာ၌ မူရင်းပုစ္ဆာ၏အဖြေကို မရေးသားမီ (၂)နံပါတ် ပုစ္ဆာနှင့်ပတ်သက်၍ သောတုဇနတို့ ကြိုတင်သိသင့် ကျက်မှတ်ထားသင့်သော အခြေခံကျမ်း တက်နည်းများကို ရှေးဦးစွာ ရေးသားပါဦးမည် ။

ကျမ်းတက်နည်းအကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

ကျမ်းတက်သည် (၁) အနုသန္ဓေတက်

(၂) ပုစ္ဆာတက်

http://www.dhammadownload.com

(၃) စောဒနာတက်
(၄) အဘိယာစကတက် ဟုလေးမျိုးရှိသည်။

♦ နု-စော-ပုစ္ဆာ၊ အဘိယာ၊ လေးပြာကျမ်းတက်ရိုး ။

(၁) အနုသန္ဓေကျမ်းတက်

ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေဘက်၌-	(၁)	နိဒါန (ဤသို့)
	(၂)	ကာရကာ (ဖြင့်)
	(၃)	ကမ္မ (ကို)
	(၄)	ကြိယာဝိသေသန (ပြီး၍)
အပရာနုသန္ဓေဘက်၌-	(၁)	အာဓာရ (ဤယခုအခါ၌)
	(၂)	ကမ္မ (ကို)
	(၃)	သမ္ပဒါန် (ပြခြင်းငှါ၊ ပြလိုသောဆရာသည်)

ဤသို့ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေဘက်၌ အင်္ဂါလေးပါး၊ အပရာနုသန္ဓေဘက်၌အင်္ဂါသုံးပါး ဤအင်္ဂါ ရ-ပါးနှင့်အညီ ကျမ်းတက်သည်ကို အနုသန္ဓေကျမ်းတက်ဟုခေါ်သည်။

♦ နိဒါန်, ကာရကာ၊ ကမ္မ, ဝိသေ၊ ဤလေးထွေ၊ မှတ်လေ ပုဗ္ဗာနု ။
♦ အာဓာ, ကမ္မံ၊ သမ္ပဒါန်၊ မှတ်ရန် အပရာနု ။
♦ ပုဗ္ဗာ-ပရ၊ ဤနှစ်ဝ၊ ပြားထ နုသန္ဓိ ။

သာမညာနုသန္ဓေနှင့် ဝိသေသာနုသန္ဓေ

အနုသန္ဓေကျမ်းတက်သည်- (၁) သာမညာနုသန္ဓေ
(၂) ဝိသေသာနုသန္ဓေ ဟုနှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုတွင် (၁) ရှေး-နောက်ဝါကျတို့၌ ကျမ်းဆရာ၏ အာဘော်ကို မဖော်ဘဲ သာမည ကျမ်းတက်လျှင် သာမညာနုသန္ဓေတက်မည်၏ ။

(၂) ရှေး-နောက်ဝါကျတို့၌ ကျမ်းဆရာ၏ အာဘော်ကို ဖော်၍ ကျမ်းတက် လျှင် ဝိသေသာနုသန္ဓေတက်မည်၏ ။

မှတ်ချက်။ ။ကျမ်းတက်ပုံအကျယ်ကို ဆိုင်ရာဝါကျတို့၌ တွေ့ရလိမ့်မည်။

♦ သာမံ ဝိသေ၊ နှစ်ပါးပေ၊ တက်လေနုသန္ဓိ။

အမှာ။ ရှေးဝါကျ၌သာ အာဘော်ဖော်၍ တက်လျှင် ပုဗ္ဗဝိသေသာနုသန္ဓေ။
နောက်ဝါကျ၌သာ အာဘော်ဖော်၍ တက်လျှင် အပရဝိသေသာနုသန္ဓေ။
နှစ်ပါးစုံ အာဘော်ဖော်၍ တက်လျှင် ဥဘယဝိသေသာနုသန္ဓေဟု သုံးမျိုးခွဲကြ သေးသည်။ထိုအတူပုစ္ဆာ၊ စောဒနာ၊ အဘိယာစကကျမ်းတက်တို့၌လည်း ဥပနာ၊ အာဘော်၊ ပုစ္ဆာ-တို့၌ သာမည-ဝိသေသ ခွဲတက်ကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာတက်နှင့်စောဒနာတက်ထူးခြားပုံ

ပုစ္ဆာတက်၌ အာဘော်မပါ ။ စောဒနာတက်၌ အာဘော်ပါသည် ။

- ♦ အာဘော်မပါ၊ မေးခဲ့ရာ၊ ပုစ္ဆာတူ၍မှတ် ။
- ♦ အာဘော်နှင့်သာ၊ မေးခဲ့ရာ၊ စောဒနာတူ၍မှတ် ။

(ဤကား ရှေးဆရာတို့ နည်းတည်း)

(တစ်နည်း) ပုစ္ဆာတက်၌ ဒေါသမပါ။ စောဒနာတက်၌ ဒေါသပါသည်။ အာဘော်ကား နှစ်မျိုးလုံး၌ပါသည်။(ဤကား ယခုခေတ် အသုံးများသော နည်းတည်း

- ♦ ဒေါသမပါ၊ မေးခဲ့ရာ၊ ပုစ္ဆာတူ၍မှတ် ။
- ♦ ဒေါသနှင့်သာ၊ မေးခဲ့ရာ၊ စောဒနာတူ၍မှတ် ။

အမှာ။ ။ထိုနှစ်နည်းတွင် ယခုခေတ်စာချတန်း၌ အသုံးများသော နောက်နည်းကိုသာ အဓိကထား၍ ရေးပါမည်။

ပုစ္ဆာတက်

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်သည် (၁) အာလုပ် (၂) ကတ္တား
(၃) ဥပနာ (၄) ပုစ္ဆာ
(၅) အာဘော် ဤသို့ အင်္ဂါငါးချက်ပါရှိသည်။

♦ အာလုပ်–ကတ္တာ၊ ဥပနာနှင့်၊ ပုစ္ဆာ–ဘောဝ၊ အင်ငါးဝ၊ သာဘောဝပုစ္ဆာမှတ်။

သာဘောဝပုစ္ဆာနှင့်အနာဘောဝပုစ္ဆာ

ပုစ္ဆာကျမ်းတက် အင်္ဂါငါးချက်တွင် အာဘော်ပါလျှင် သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ အာဘော်မပါလျှင် အနာဘောဝပုစ္ဆာဟုခေါ်သည် ။

စောဒနာတက်

စောဒနာကျမ်းတက်သည် (၁) အာလုပ် (၂) ကတ္တား
(၃) ဥပနာ (၄) ပုစ္ဆာ
(၅) အာဘော် (၆) ဒေါသ

ဤသို့ အင်္ဂါ ၆–ချက်ပါရှိသည် ။

♦ အာလုပ်–ကတ္တာ၊ ဥပနာနှင့်၊ ပုစ္ဆာ–ဘောဝ၊ တင်ဒေါသ၊ မှတ်ကြစောဒနာ။

ဒေါသာရောပနစောဒနာနှင့် အဒေါသာရောပနစောဒနာ

အထက်ပါ အင်္ဂါ ၆–ပါး နှင့် အညီ ပြည့်စုံစွာ ကျမ်းတက်လျှင် ဒေါသာရောပန စောဒနာ ကျမ်းတက်ဟုခေါ်သည်။ ဒေါသမတင်ဘဲကျမ်းတက်လျှင် အဒေါသာရောပနကျမ်းတက်ဟုခေါ်သည် ။

http://www.dhammadownload.com

အဘိယာစကတက်

အဘိယာစကကျမ်းတက်သည် (၁) အာလုပ် (၂) ကတ္တား
(၃) ဥပနာ (၄) အဘိယာစနာ
ဤသို့ အင်္ဂါလေးချက် ပါရှိရသည်။

♦ **အာလုပ်–ကတ္တာ၊ ဥပနာနှင့်၊ အဘိယာစန၊ အင်လေးဝ၊ မှတ်ကြအဘိယာစကာ။**

အာဘော်မပါသော အနာဘောဂပုစ္ဆာကျမ်းတက်၌ ပုစ္ဆာနေရာတွင် ပုစ္ဆာအသွင်ဖြင့် မသုံးဘဲ တောင်းပန်သော အဘိယာစကသံပါအောင် ကျမ်းတက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အမှာ= လီနတ္ထပ္ပကာသနာ၊ အယုတ္တစောဒနာ၊ ဗျတိရေကစောဒနာ၊ အန္ဓယစောဒနာ၊ လျှင်းပါးပုစ္ဆာ၊ ဥပနာတိကပုစ္ဆာစသည်ဖြင့် ကျမ်းတက်နည်း အမည်များစွာ ရှိသေးသည်။ ဆိုင်ရာဝါကျအခန်း၌ ထင်ရှားစွာ တွေ့ရလတ္တံ့ ။

ဤနေရာ၌ သောတုဇနတို့ လွယ်ကူစွာကျက်မှတ်နိုင်ရန် (င)ဝါကျတစ်ခုတည်းကို အနုသန္ဓေ၊ ပုစ္ဆာ၊ စောဒနာ၊ အဘိယာစက–ဟုလေးမျိုးခွဲ၍ကျမ်းတက်ပြပါမည် ။

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေတက်ပုံ

ဤသို့ (နိဒဿန) (ဃ)ဝါကျဖြင့် (ကရဏ) ကေန ဝုတ္တံ–ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို(ကမ္မ)ပြပြီး၍(ကြိယာဝိသေသန)(ဤကားပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ) ယခုအခါ၌(အာဓာရ) ကဒါ ဝုတ္တံဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို(ကမ္မ) ပြတော်မူခြင်းငှါ(သမ္ပဒါန်) (ဝါ)ပြတော်မူလိုသောအဋ္ဌကထာဆရာသည် (င)ဝါကျကို မိန့် ။ **(ဤကား အပရာနုသန္ဓေ)**

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာလုပ်)၊ဆရာသည်(ကတ္တား)၊(ဃ)ဝါကျဖြင့် ကေနဝုတ္တံဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို ပြဆိုတော်မူ၏(ဥပနာ)။ကေန ဝုတ္တံဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏အဖြေဝိဿဇ္ဇနာသာ ရှိပါသလော(အာဘော်)၊ကဒါ ဝုတ္တံ–ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း(ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေကြားတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င)ဝါကျကိုမိန့် ။

အဓိပ္ပါယ်ကား (င)ဝါကျဖြင့် ကဒါ ဝုတ္တံ–ဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုငါပြဆိုပါအံ့ဟူလိုသော် ။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ ဓောဒနာတက်ပုံ

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာလုပ်)၊ဆရာသည် (ကတ္တား)၊ (ဃ)ဝါကျဖြင့် ကေနဝုတ္တံဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို ပြဆိုတော်မူ၏(ဥပနာ) ။ ကေန ဝုတ္တံဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာသာ ရှိပါသလော(အာဘော်)၊ ကဒါဝုတ္တံဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ အကယ်၍ ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား စကားမပြန်နိုင်သော အဗျာပိတဒေါသ၊ စကားမပြည့်စုံသော အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏(ဒေါသ)၊ ဤသို့စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သောဓနာ လိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (င)ဝါကျကိုမိန့်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား (င)ဝါကျဖြင့် ကဒါ ဝုတ္တံ-ဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ ကိုလည်း ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် သင်တင်တိုင်းသော အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ငါ့အပေါ်မရောက် ကင်းစင်လွှင့်ပျောက်ပါ၏ဟူလိုသော် ။

(င)ဝါကျအဘိယာစကတက်ပုံ

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)၊ ဆရာသည်(ကတ္တား)၊ (ဃ)ဝါကျဖြင့် ကေန ဝုတ္တံဟူသော အမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဿဇ္ဇနာကိုပြဆိုတော်မူ၏(ဥပနာ)။ ကဒါဝုတ္တံဟူသောအမေးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆိုတော်မူပါဦး(အဘိ ယာစက)။ ဤသို့လျှောက်ထား တောင်းပန်ဘွယ်ရှိသောကြောင့် (င)ဝါကျကိုမိန့်၏။

အမှာ= ကျမ်းတက်လေးမျိုးတွင် ပုစ္ဆာတက်၊ စောဒနာတက်တို့၌ အဓိပ္ပါယ် ပြန်ရသည်။အနုသန္ဓေတက်၊ အဘိယာစကတက်တို့၌ အဓိပ္ပါယ်မပြန်ရ။ အချို့ဆရာများက အဘိယာစကကျမ်းတက်၌ အာဘော်ထည့်၍ ကျမ်း တက်ကြသေးသည်။ (ဝါဒဏ္ဍရဟုမှတ်) ။

အနုသန္ဓေတက်၌ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေသည် ပုစ္ဆာ၊ စောဒနာ၊ အဘိယာစကကျမ်း တက်တို့၌ ဥပနာဖြစ်လာ၏ ။ အပရာနုသန္ဓေသည် ပုစ္ဆာဖြစ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် အနုသန္ဓေတက်နည်းကို နားလည်လျှင် ပုစ္ဆာတက်နည်း စသည်တို့ကိုလည်း နား လည်မည်သာဖြစ်၏။ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် ပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာဆရာကျမ်းတက် ပြရာ၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာကို ဋီကာဆရာကျမ်းတက်ပြရာ၌လည်းကောင်း၊ ပုစ္ဆာတက် စောဒနာတက်များဖြင့်ပြလေ့မရှိဘဲအနုသန္ဓေတက်နည်းဖြင့်သာများစွာ ပြလေ့ရှိသည်။အနုသန္ဓေတက်ကို သိနားလည်လျှင် ပုစ္ဆာတက်နည်းစသည်တို့ကို လည်း သိနားလည်စေရန် အထက်၌ (င)ဝါကျ တစ်ခုတည်းကို စံနမူနာအဖြစ် ရေးသားခဲ့ပါပြီ။ဆက်လက်၍ ကြိုးစားလေ့ကျက်ယူတတ်ကြပါစေ။ကျမ်းတက်နည်း ကိုသိနားလည်ထားပါက ကျမ်းထွက်နည်းကိုလည်း သိနားလည်မည်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းထွက်နှင့်ကျမ်းတက်

ဝါကျတစ်ခုရှိ ပဓာနကြိယာကို ဆုပ်ကိုင်ထား၍ ထိုကြိယာမှ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာနာမ်ပုဒ်စသည်သို့ အဓိပ္ပါယ်ပြောသွားခြင်းကို "အထွက်"ဟုခေါ်သည် ။

ရှေးပုဒ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ရှေးဝါကျကိုသော်လည်းကောင်း၊ဆုပ်ကိုင်၍ နောက်ဝါကျသို့ မေးမြန်းသွားခြင်းကို "အတက်"ဟုခေါ်သည်။ ကျမ်းတက်နည်းအကျယ်ကို ဆိုင်ရာဝါကျများ၌ တွေ့ရလတ္တံ့ ။

"ကျက်မှတ်ထားရမည့် ဒေါသာရောပနနိယံများ"

- ◆ ဝိတ္ထာ-သံခိပ်၊ ဥဒ်-နိဒ်- နိဝမ၊ ဝုတ္တိယ၊ ပုနရုတ္တိတင် ။
- ◆ အနုသန္ဓေပြ၊ ယင်းဝါကျ၊ ပုနရုတ္တိတင် ။
- ◆ ပက္ခန္တရ၊ ဟူလက ၊ အဗျာပိတတင် ။
- ◆ ဥပနျာသ၊ ဟူလက ၊ အဗျာပိတတင် ။
- ◆ ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဟူလက ၊ အဗျာပိတတင် ။
- ◆ လက္ခဏာရူပ၊ ဝါကျရှိ ၊ အဗျာပိတတင် ။
- ◆ ဝိသေဝါကျ၊ ဟူလက ၊ အတိဗျာပိတတင် ။
- ◆ အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ဘိဓေယျ ၊ တင်ကြတိဗျာပင် ။
- ◆ အဓိဝစနံ၊ နာမံ-ဓိပ္ပေ၊ ဝတာဏော၊ တင်လေ တိဗျာပင် ။
- ◆ ဒဋ္ဌိမည်ရှိ၊ ဝိရောဓိ ၊ သတိမြဲမြဲယူဉ် ။
- ◆ ကာရဏာ-ဒဋ္ဌိ၊ ဝိရောဓိ၊ တင်ဘိအပြစ်ပင် ။
- ◆ ဥဒ်-နိဒ် နိဝမ၊ ဝိတ္ထာရ၊ ဒေါသဝိရောပင် ။
- ◆ လဒ္ဓဂုဏာ၊ ကျိုးဖလ၊ နိရုတ္တကတင် ။
- ◆ အတိဒေသ၊ ဟူလတ်က၊ ဝဏ္ဏဝရတင် ။
- ◆ ဆိုလတ္တံ့ညွှန်း၊ နည်းတူညွှန်း ၊ ကျမ်းညွှန်းဝဏ္ဏတင် ။
- ◆ ရှေးရှေးဝါကျ၊ ဤဒေါသ၊ သင့်ရ တင်ရစ် ။
- ◆ နောက်နောက်ဝါကျ၊ ထိုဒေါသ၊ ပယ်ချပါလေစ် ။

မူရင်းပုစ္ဆာနှင့်ဆိုင်သော ကျမ်းတက်အဖြေ

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေတက်

ဤသို့(ဂ)ဝါကျဖြင့် ကောန ဇုတ္တံအစရှိသည်ဖြင့် အမေးပုစ္ဆာကို ပြပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ ယင်း၏ အဖြေဝိသဇ္ဇနာကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ဃ)ဝါကျကိုမိန့် ။

အမှာ=(င)ဝါကျ အဘိယာစကကျမ်းတက်မှာ နမူနာပုံစံအဖြေ၌ပါပြီးဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

(က)စသည် အနုသန္ဓေတက်ပုံ

ဤသို့ "ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ"အစရှိသော နှစ်ဂါထာတို့ဖြင့် မာတိကာပုဒ်များနှင့် ပရိညာဉ်ကို ပြပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ ယင်းမာတိကာပုဒ်များကို အသီးသီးထုတ်ဆောင်၍ ချဲ့ပြလိုသောဆရာသည် (က)စသည်ကိုမိန့် ။

◈ ဣဒါနိ ပန တံ ဝိသုံ နိတရိတွာ ဒဿေန္တော "တတ္ထ ဝုတ္တံ ယေနာ" တိ အာဒိ မာဟ ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၅)

(ခ) ပုစ္ဆာတက်ပုံ

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ–ဆရာသည် (က)ဝါကျဖြင့် "ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ" ဟူသော ဤမာတိကာသုံးပုဒ်ကို "တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ" အစရှိသော နိဒါန်းစကားကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သော ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် နိဒါန်းကိုသာရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။(ဂဏ္ဌိသစ်၊ ရ၈။) ယင်းနိဒါန်းစကားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အတ္တပစ္စက္ခဝစနပင် ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိ၍----(ခ)ဝါကျကိုမိန့် ။

♦ ပရိတာရ၊ နောက်ဝါကျ၌၊ န–ရှိလျှင်းက၊ န–တိုပယ်၊ န–မရှိက၊ န–ကိုသွင်း၊ တင်လျှဉ်း အာဘော်ပေး

◈ အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "ဣဒဉ္စိ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၅)

၃။ (က)ဝါကျသည် မာတိကာပုဒ်များကို ထုတ်ဆောင်၍ အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျမည်၏။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာ–အစရှိသော ဆိုခဲ့ပြီး နှစ်ဂါထာသည် ၄တ်ကျဉ်းသော မာတိကာပုဒ်များကို ပြသောကြောင့် သင်္ခေပဝါကျမည်၏ ။

(ခ)ဝါကျသည် (က)ဝါကျစကားရပ်၏ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့်ကာရဏဝါကျ မည်၏။ ထိုဝါကျကို ထောက်၍ (က)ဝါကျသည် အကျိုးကို ပြသောကြောင့် ဖလဝါကျမည်၏

(ဂ)ဝါကျသည် ရအပ်သော အကျိုးကို ပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ မည်၏။ ထိုဝါကျကိုထောက်၍(ခ)ဝါကျသည် အကြောင်းယုတ္တိကိုပြသောကြောင့်လဒ္ဓဂုဏိယ ဝါကျမည်၏ ။

(ဃ)ဝါကျသည် ပုစ္ဆာမှတစ်ပါး အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို ပြသောကြောင့် ပုက္ခန္တရဝါကျ မည်၏ ။ ထို–ကိုထောက်၍ (ဂ)ဝါကျသည် ပက္ခဝါကျမည်၏ ။

(င)ဝါကျသည် ကေန ဝုတ္တံဟူသောပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာမှတစ်ပါး ကဒါ ဝုတ္တံ ဟူသောပုစ္ဆာ၏ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာဟူသော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရမည်၏ ။ထို–ကိုထောက်၍ (ဃ)ဝါကျသည် ပက္ခဝါကျမည်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနံ-နှစ်ဖုဒ်စာစပ်ပုံ

တွာဒ်ံ ဝစနံ-ကား ကို-ဟူ၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် ဝုတ္တံ-၌ သာမညဝုတ္တကံ၊ ဝုတ္တံ-ကား သာမညဝုတ္တကံ၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရ၏ ။

ဝေမာဒိဝစနံ-ကား ကို-ဟူ၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် သန္တာယ-၌ ဝိသေသ အဝုတ္တကံ၊သန္တာယ-ကား ဝိသေသအဝုတ္တကံ၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရ၏ ။

- သန္တာယ-ဝုတ္တံ၊ ပုဒ်နှစ်တန်၏၊ ကံမှုကွဲပြား၊ အထူးအားဖြင့်၊ သန္တာယ ကံကား-အဝုတ္တ၊ ဝုတ္တံကံကား ဝုတ္တ၊ သန္တာယကံကား ဝိသေသ၊ ဝုတ္တံ ကံကား သာမညတည်း။(ဘုရားကြီး ၊ဝရ။)

အောက်ပါပါဠိ (၁၈)မျိုးတို့၏ မူလ-မူလီ သင်္ကေတအနက် တွဲစပ်ပုံဇယားနှင့် အကျဉ်းဆိုရိုးကို သေချာစွာ လေ့လာကျက်မှတ်ထားပါ

စဉ်	မူလပါဠိ	မူလီပါဠိ	ဟိ-ဝ-ပန ပါဠိမှဆောင်ရာကျသင်္ကေတ
၁	သင်္ခေပ	ဝိတ္ထာရ	ရဲ့ ဦးအံ့
၂	ဝိတ္ထာရ	သင်္ခေပ	အကျဉ်းကိုဆိုအံ့၊ အကျဉ်းချုပ်ကား
၃	ဒဋ္ဌိယ	ဒဋ္ဌိကရဏ	မှန်၏ ၊ သင့်စွ
၄	အပါကဋ	တပ္ပါကဋိကရဏ	ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့
၅	နိဂမနိယ	နိဂမန	နိဂုံးကိုဆိုဦးအံ့
၆	ဖလ	ကာရဏ	(ဟိ-ယသ္မာ) အကြင်ကြောင့်
၇	ကာရဏ	ဖလ	ထိုကြောင့်၊ ဟိ-အကျိုးကိုဆိုဦးအံ့
၈	ယုတ္တိ(လဒ္ဓဂုဏိယ)	လဒ္ဓဂုဏ	အကျိုးကိုဆိုအံ့၊တေန-တသ္မာ-ထို့ကြောင့်
၉	အယုတ္တိ(လဒ္ဓဒေါသိယ)	လဒ္ဓဒေါသ	အပြစ်ကိုဆိုအံ့၊ လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့
၁၀	အာရဒ္ဓ(မူလဋ္ဌေဒ)	ဝါကျာရမ္ဘ	ဆက်ဦးအံ့
၁၁	-အမူလဋ္ဌေဒ	ဥပချာသ	ဆက်ဦးအံ့
၁၂	သာမည	ဝိသေသ	အထူးကိုဆိုအံ့
၁၃	ဝိသေသ	သာမည	သာမညကိုဆိုအံ့၊ သာမညကား
၁၄	အန္တယ	ဗျတိရေက	ဗျတိရိက်ကိုဆိုအံ့၊ ဗျတိရိက်ကား

http://www.dhammadownload.com

၁၅	ဗျတိရေက	အန္ဝယ	အန္ဝယကား၊ဝင်စစ်သော်ကား၊အလျော်ကို ဆိုအံ့
၁၆	သမ္ဘာဝနာ	ဂရဟာ	ထိုသို့ပင်----သော်လည်း
၁၇	ဂရဟာ	သမ္ဘာဝနာ	ထိုသို့ပင်----သော်လည်း
၁၈	ပက္ခ	ဝက္ခန္တရ	အဖို့တစ်ပါးကိုဆိုအံ့၊ စ-သည်သာမက သေး

ဝါကျ (၁၀)မျိုး အကျဉ်းဆိုရိုး

(၁) ငုတ်ကျဉ်းနေသောရှေးဝါကျကို ထုတ်ဖော်ချဲပြသောဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျမည်၏။

(၂) ရှေးဝါကျကို အကျဉ်းချုံးပြသော ဝါကျသည် သင်္ခေပဝါကျမည်၏ ။

(၃) ရှေးဝါကျကို ခိုင်မြဲအောင် ပြုပေးသောဝါကျသည် ဒဠှီကရဏဝါကျမည်၏ ။

ၚင်းသည်လည်း-ယုတ္တိဒဠှီကရဏ၊ အာဂမဒဠှီကရဏဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏ ။ထိုတွင် --

(က)ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ပြုပေးသောဝါကျသည် ယုတ္တိဒဠှီကရဏဝါကျမည်၏။

(ခ)အာရုံပါဠိတော်စကားရပ်တို့ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြုပေးသော ဝါကျသည် အာဂမဒဠှီကရဏဝါကျမည်၏ ။

(၄) မထင်ရှားသော ရှေးဝါကျကို (ဥပမာစသည်တို့ဖြင့်) ထင်ရှားအောင်ပြုပေးသော ဝါကျသည် တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျမည်၏ ။

(၅) ရှေးဆိုခဲ့ပြီး စကားရပ်များကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြသော ဝါကျသည် နိဂမနဝါကျ မည်၏ ။

(၆) ရှေးဝါကျ၏ အကြောင်းကိုပြသော ဝါကျသည် ကာရဏဝါကျမည်၏ ။

(၇) ရှေးအကြောင်းပြဝါကျ၏ အကျိုးကိုပြသော ဝါကျသည် ဖလဝါကျမည်၏ ။

(၈) ရှေးဖလဝါကျမှရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြတတ်သော ဝါကျသည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဝါကျဆိုထားသည့်အတိုင်းယူလျှင် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကို ပြသောဝါကျသည်လည်းကောင်း၊ အကျိုးရင်းကို ပြပြီး၍ အကျိုးရင်းမှ တဆင့်ရအပ်သော အကျိုးတစ်ပါးကို ပြသောဝါကျသည်လည်းကောင်း လဒ္ဓဂုဏဝါကျမည်၏ ။

ဖလဝါကျနှင့်လဒ္ဓဂုဏဝါကျထူးခြားပုံ

တိုက်ရိုက်အကျိုးရင်းပြလျှင် ဖလဝါကျမည်၏ ။

ထိုအကျိုးရင်းမှ တဆင့်တက်၍ ရအပ်သော အကျိုးဆက်ကိုပြလျှင် (ဝါ) ဖလဝါကျ၏ ဖလကိုပြလျှင် လဒ္ဓဂုဏဝါကျမည်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

တနည်း အကြောင်းရှေး–အကျိုးနောက်နေက ဖလဝါကျမည်၏ ။
အကျိုးရှေး–အကြောင်းနောက်နေကလဒ္ဓဂုဏဝါကျမည်၏။ ဤသို့ထူး၏။

(၉) ရှေးဝါကျမှ ရအပ်သော အပြစ်ကို ပြသောဝါကျသည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဝါကျ၌ ဆိုထားသည့်အတိုင်း မယူလျှင် ရအပ်သော အပြစ်ကိုပြသော ဝါကျသည်လည်းကောင်း လဒ္ဓဒေါသဝါကျမည်၏ ။

(၁၀) ရှေးဝါကျ၌ (ပြောလက်စ စကားပြတ်ပြီးမှ) စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ပြန်ဆက်ပြသော ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျမည်၏ ။

(၁၁) ရှေးဝါကျ (စကားမပြီးပြတ်သေး၍) စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်ပြသောဝါကျသည် ဥပန္ယာသဝါကျမည်၏ ။

မှတ်ချက်။ ။သာရတ္ထဒီကာ၊၁။၂၆–၌ ဝါကျာရမ္ဘနှင့်ဥပန္ယာသကို အထူးမရှိ၊အတူတူပင် ဟုဆိုသည်။

(၁၂) ရှေးဝါကျစကားရပ်ကို အထူးပြုသော ဝါကျသည်လည်းကောင်း၊ ရှေး၌ ဆိုအပ်သော အများဆိုင်စကားရပ်မှ ဤ၌ လိုအပ်သော အနက်ထူးကို သီးခြားထုတ်ပြသော ဝါကျသည်လည်းကောင်း ဝိသေသဝါကျမည်၏ ။

(၁၃) ရှေးဝါကျ၏ အများဆိုင်အနက်ကို ဖော်ပြသောဝါကျသည် သာမညဝါကျမည်၏။

(၁၄) ရှေးမူလဝါကျနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကိုပြသောဝါကျသည် ဗျတိရေကဝါကျမည်၏။

(၁၅) ရှေးမူလဝါကျနှင့်အလျော်ဖြစ်သောအနက်ကိုပြသောဝါကျသည် အန္ဝယဝါကျမည်၏။

(၁၆) ရှေးဝါကျစကားရပ်ကို ကဲ့ရဲ့သောဝါကျသည် (ဝါ)ကဲ့ရဲ့အပ်သောအနက်ကို ပြသော ဝါကျသည် ဂရဟာဝါကျမည်၏ ။

(၁၇) ရှေးဝါကျစကားရပ်ကို ချီးမွမ်းသောဝါကျသည် (ဝါ) ချီးမွမ်းအပ်သော အနက်ကို ပြသော ဝါကျသည် သမ္ဘာဝနာဝါကျမည်၏ ။

(၁၈) ရှေးဝါကျမှ အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောဝါကျသည် ပက္ခန္တရဝါကျမည်၏ ။

၄။ အက္ခသ ပတိ ပဝတ္တတီတိ ပစ္စက္ခံ (ဂဏ္ဌိသစ်။ရ၈)

ယံ၀စနံ–သည်၊အက္ခသ–ဣန္ဒြေ၏၊ပတိ–ရှေးရှု၊ဝတ္တတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ဣတိ–ကြောင့်၊တံ ဝစနံ–သည်၊ပစ္စက္ခံ–မည်၏ ။

အက္ခသ ပတိ ဝတ္တတိ–ကား ဆဋ္ဌီအဗျယီဘောသမာသ်ဝိဂြိုဟ်၊

ပစ္စက္ခံ–ကား ဆဋ္ဌီအဗျယီဘောသမာသ်ပုဒ် ။ ပတိ–ပုဒ် ၊ အက္ခ–ပုဒ် ။

ဤပစ္စက္ခံ–ဟူသောအဗျယီဘောသမာသ်၌–

(က) အက္ခ–ဟူသောဝိသေသနပုဒ်အရကား ဣန္ဒြေသည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။

(ခ) ထိုဣန္ဒြေ၏–ရှေးရှုဖြစ်သောစကားဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏော၊ ဝိသေသန–ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏ ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ပစ္စက္ခံဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထိုမှုချ–ဌာနူပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုဖြစ်သော စကားရ၏၊ (ဝါ) မျက်မှောက်ဖြစ်သောစကားဖြစ်ရ၏ ။

တစ်နည်း။ အက္ခဿ ပတိ ပစ္စက္ခံ ။(ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊ရ၉)

အက္ခဿ–ဣန္ဒြေ၏ ၊ ပတိ– ရှေးရှုကာလတည်း။ ပစ္စက္ခံ–ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုကာလ။

(ဝါ) မျက်မှောက်ကာလ ။

အဗျယီဘောသမာသ်ဝိဂြိုဟ် ။ အဗျယီဘောသမာသ်ပုဒ် ။

ဤပစ္စက္ခံ–ဟူသောသမာသ်ပုဒ်၌

(က) အက္ခ–ဟူသောဝိသေသနပုဒ် အရကား ဣန္ဒြေသည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။

(ခ) ထိုဣန္ဒြေတို့၏–ရှေးရှုကာလနှင့် ကာလဝန္တ–ကာလအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရအားဖြင့်ရ၏ ။

(ဂ) ပစ္စက္ခံ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ထို––––သော ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုကာလရ၏ ။ (ဝါ) မျက်မှောက်ကာလရ၏ ။

ဝဇိရသိဒ္ဓိသာရတ္ထ

အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ၊ ကိုယ်တော်၏ မျက်မှောက်ဖြစ်သော စကားသည်။

အက္ခဿ ပတိ ဝတ္တတီတိ ပစ္စက္ခံ၊ ပစ္စက္ခမေဝ ဝစနံ ပစ္စက္ခဝစနံ၊ အတ္တနော ပစ္စက္ခဝစနံ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ ။ (သာရတ္ထ)

(ဝါ) မျက်မှောက်ပြု၍ ကိုယ်တော်ဟောအပ်သော စကားသည် ။

အက္ခဿ ပတိ ပစ္စက္ခံ၊ ပစ္စက္ခဘာသိတံ ဝစနံ၊အတ္တနော ပစ္စက္ခဝစနံ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ ။ ပစ္စက္ခံ–ကား ဘာဝနပုံ။ (သာရတ္ထ၊ဝိမတိ) ။

(ဝါ) ကိုယ်တော်၏ မျက်မှောက်ကာလ၌ ဟောတော်မူအပ်သော စကားသည်။

အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ န ဟောတီတိ အတ္တနော ဓရမာနကာလေ ဝုတ္တဝစနံ န ဟောတိ။ (ဝဇိရမှန်)အက္ခဿ ပတိ ပစ္စက္ခံ၊ ပစ္စက္ခကာလေ ဝစနံ –ပစ္စက္ခဝစနံ၊အတ္တနော ပစ္စက္ခဝစနံ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ –ဟုတွဲ ။

(ဤကား ပါရာဇိကဏ်ဝဇိရသိဒ္ဓိလာ အနက်နှင့် ဝစနတ္ထအသီးသီးဖြစ်သည်။)

မအူသျှ–၌ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ–ကိုယ်တော်၏ မျက်မှောက်၌ဖြစ်သော စကားသည်။

အက္ခဿ ပတိ ပစ္စက္ခံ၊ အတ္တနာ (အတ္တနော) ပစ္စက္ခံ အတ္တပစ္စက္ခံ ။ အတ္တပစ္စက္ခေ ပဝတ္တံ ဝစနံ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ –ဟုပြု၏ ။

(ဝါ) ကိုယ်တော်တိုင် မျက်မှောက်ပြု၍ ဟောအပ်သောစကားသည် ။

အတ္တနာ ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဝုတ္တံ ဝစနံ အတ္တပစ္စက္ခဝစနံ–ဟုပြု၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သင်္ဂဟေတွာ ဂါယန္တိ ဧတ္ထာတိ သင်္ဂီတိ၊ မဟတီ သင်္ဂီတိ မဟာသင်္ဂီတိ၊
ပဥ္စမာ မဟာသင်္ဂီတိ ပဥ္စမမဟာသင်္ဂီတိ၊
ပဥ္စမမဟာသင်္ဂီတိယာ ကာလော ပဥ္စမမဟာသင်္ဂီတိကာလော ။
ကလျှန္တေ သချာယန္တေ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ ကာလော ။
(ဓာန်ဋီ၊၆၆)

◈ ကာလယတီတိ ကာလော၊ခိပတိ ဝိဒ္ဓံသယတိ သတ္တာနံ ဇီဝိတမိတိ အတ္ထော၊
(ဝဇီရ၊၅၊)

သမာသ်ဉာဉ်ကောက်ပုံအကျဉ်းမှတ်ဖွယ်

သမာသ် ၆-ပါးတွင် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်မှတပါး ကျန်ငါးပါးသောသမာသ်တို့၌
(က) မုချကောက် (ခ) ဥပစာကောက်
(ဂ) သမာသ်ပုဒ်လုံးကောက်တူ၍ သုံးမျိုးရှိသည် ။

ထိုတွင်-ဒွန်သမာသ်မှတပါး ကျန်လေးပါးသော သမာသ်တို့၌-

(က) ဝိသေသနပုဒ်အရကို ရှေးဦးစွာ မုချအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။
(ခ) ဝိသေသနပုဒ်အရနှင့် ဝိသေသျပုဒ်အရတို့၏ ဇနက-ဇည၊ဂုဏ်-ဂုဏေး စသည်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။
(ဂ) သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကို ထိုမုချ ဥပစာတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထု သဘာဝဒြပ်/ဝမ္ပသဘာဝဒြပ်ကို ကောက်အပ်၏ ။

ဝိသေသနကင်းသော ဒွန်သမာသ်များ၌ကား-

(က) ရှေးပုဒ်အရကို မုချအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။
(ခ) ရှေးပုဒ်အရနှင့် နောက်ပုဒ်အရတို့၏ သွားခြင်း ချက်ခြင်းစသော(တစ်ပုံ တစ်ရသော)ကြိယာကို အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။
(ဂ) သမာသ်ပုဒ်လုံး၏အရကို ထိုမုချ ဌာနူပစာရတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော ဝတ္ထု သဘာဝဒြပ်/ဝမ္ပသဘာဝဒြပ်ကို ကောက်အပ်၏ ။

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၌ကား-

(က) သမာသ်ပုဒ်အရကို မုချအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။
(ခ) သမာသ်ပုဒ်အရနှင့် အညပုဒ်အရတို့၏ ဂုဏ်-ဂုဏေး၊ဝိသေသန-ဝိသေသျ စသည်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်ကို ဌာနူပစာရအားဖြင့်ကောက်အပ်၏ ။
(ဂ) အညပုဒ်အရကို ထိုမုချ-ဌာနူပစာရတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထုသဘာဝ ဒြပ်/ဝမ္ပသဘာဝဒြပ်ကို ကောက်အပ်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ကျက်မှတ်စရာ နိယံများ

- ♦ မုချော–ပစာ၊ သမာသ်ပါ၊ သုံးဖြာဗတုတ်၊ အကောက်ထုတ် ။
- ♦ မုချော–ပစာ၊ အညပါ၊ သုံးဖြာကြွင်းပုဒ်၊ အကောက်ထုတ် ။
- ♦ ပုဒ်လုံးဗတုတ် ၊ရှေးပုဒ်ဥဒ္ဒ ၊ ကြွင်းလေးဝဋ္ဋ ၊ ဝိသေသန ၊ ပုဒ်အရကို ၊ မုချ–ဌာနူ ကောက်လေမြဲ ။
- ♦ ဌာနူပစာရ၊ သမ္ဗန္ဓ ၊ အရကောက်လေမြဲ ။
- ♦ ၄င်းခြောက်ရပ်၊ သမာသ်အညာ၊ ပုဒ်အရကို၊ မုချ–ဥပစာ၊ လက္ခဏာနှင့်၊ လျော်စွာဝေခွဲ၊ ကောက်လေမြဲ ။

၅။ အာယသ္မတာ= တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုလ္လိင်၊ ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း၊ ဥကာရန္တ ။
ဥပါလိတ္ထေရေန=သမာသ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ ။
ဝုတ္တံ= ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ ။
သင်္ဂီတိ= ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဣကာရန္တ ။
သင်္ဂီတိ= သံပုဗ္ဗ–ဂေ–ဓာတ်၊ တိ–ပစ္စည်း ။

ဘာဝရုပ်အာချာတပဒမာလာစဉ်တန်ကား–
ဂီယတေ ။ (တေ–ကို တိ–ပြန်လျှင်)ဂီယတိ –ဟုစဉ် ။

❖ ဘာဝေ အဒဗ္ဗဝုတ္တိနော ဘာဝဿေကတ္တာ ကေဝဠနပေဝ၊ တဉ္စ ပဌမ ပုရိသဿေဝ။ (ရူပသိဒ္ဓိ။၂၆၆။)

၆။ ဂါထာပုဗ္ဗဒ္ဓဖြင့် ပိဋက–သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိအနက်၊ဘာဇနအနက်တို့ကိုဟောဖ်ဟု သိစေပါသည်။
ဂါထာအပရဒ္ဓ–ဖြင့် ဝိနယောစ သော ပိဋကဉ္စာတိ ဝိနယပိဋကံ စသည်ဖြင့် ကမ္မဓာရယ်သမာသ်–ပြု–ဟု သိစေသည်။

၇။ သင်္ဂီတိ န သက္ကာ ကာတုံ/ သင်္ဂီတိံ န သက္ကာ ကာတုံ

အထက်ပါ ပါဠိနှစ်မျိုးရှိရာတွင် “ အတ္ထိ သက္ကာ လဗ္ဘာ ဣစ္စေတေ ပဌမာယံ”(ရူပသိဒ္ဓိ။၁၃၃။နိတိ၊သုတ္တ။၁ရ၉။) နှင့်အညီ သက္ကာ–ကား ကတ္တုဝါစက အာချာတပဋိရူပက ပဌမန္တနိပါတ်ဖြစ်သည် ။ ယင်းသက္ကာ–ကိုငဲ့၍ ဓမ္မသင်္ဂီတိ–ကား ပဌမန္တကတ္တားသာတည်း။ သက္ကာ–ဟူသော ပဓာနကြိယာကို ငဲ့၍ ပဌမန္တ ကတ္တားထားပြီးနောက် ကာတုံ–ဟူသော အပဓာနကြိယာကိုငဲ့၍ ဓမ္မသင်္ဂီတိံ –ဟု ဒုတိယန္တ (အဝုတ္တကံ) အစီအရင် မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂီတိ–ဟု ပဌမန္တကတ္တားနှင့် ရှိသောပါဠိသာ ယုတ္တတရဖြစ်ပါသည် ။

❖ သာ သညာယ တတော ရတ္တော၊ ပုတ္တော ဇိဝေါဝ ပေက္ခိတေ ။
ပဓာနေပိ န သင်္ဂါရော၊ အပ္ပဓာနေပိ နဿတေ။ (ဘေဒစိန္တာ။၁၀၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဥပါလိတ္ထေရေန/ဥပါလိထေရေန

ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂန္တိယေသု၊ပဉ္စ ခန္ဓာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ပ။ ယသ-တ္ထေရော။ (ရူပသိဒ္ဓိ။၃၁)ကို ထောက်၍ ရဿနောက်ရှိ ဝဂ်၏ ဒုတိယမြောက် အက္ခရာသည် အသဒိသဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဥပါလိတ္ထေရေန-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည် ။

ပဌမ / ပထမ

ပဌစရာ အမိမာ။(ဏွာဒိ၊မောဂ်။၁၃၃)ဖြင့် ပဌ-ဓာတ်နောင် အမ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဌတော အမော။ (နီတိ၊သုတ္တ။၁၃၁၂) ဖြင့် ပထအာဒေသ ပဌ-သဒ္ဒါနောင် အမ-ပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း ပဌမော-ဟု မုဒ္ဓဇ ဌ-အက္ခရာနှင့် ရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။

ပုထသ္သ ပုထု ပထာမော ဝါ။ (ကစ္စည်း။၆၆၆) သုတ်ဖြင့် ပုထ-ဟူသော ပါဠိပဒိကပုဒ်(ကစ္စည်း)ကို၊ ပုထ-ဓာတ်(ရူပသိဒ္ဓိ)ကို ပထ-ပြု၊ အမ-ပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပထမော-ဟု ဒန္တဇ ထ-အက္ခရာနှင့်ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

သင်္ဂီတိ / သင်္ဂိတိ

သံ-ပုဗ္ဗ-ဂေ-ဓာတ်၊ တိ-ပစ္စည်း။ သဗ္ဗတ္ထ ဝေဂီ၊ (ကစ္စည်း။ ၆၀၈)။ ဧ ဝိ တတီသု၊ (နီတိ၊သုတ္တ။၁၁၆၅) ဖြင့် ဂေ-ဓာတ်ကို ဂိ-ပြု (တစ်နည်း) ဝါပါနမိ ၊(မောဂ်၊၅။၁၁၅)ဖြင့် ဂါ-ဓာတ်၏အဝိတ် အာ-ကို ဤ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သင်္ဂီတိ-ဟု မဇ္ဈေဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည် ။

၈။ ## ဓမ္မသင်္ဂီတိ

န သက္ကာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ ကာတုံ-၌ ဓမ္မသင်္ဂီတိ-ဟူသောနည်းသည်-ဓမ္မသင်္ဂီတိ-သုတ် အဘိဓမ္မာကို သင်္ဂါယနာ တင်ခြင်းကို၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း-ဟူ၍လည်းကောင်း။ /ဓမ္မသင်္ဂီတိ-သည်၊ ကာတုံ-ငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း-ဟူ၍လည်းကောင်း။ ဤသို့ ကာတုံ၊န သက္ကာ နှစ်ပုဒ်ကိုငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း မည်၏ ။

၁၀။ ဇုဒ္ဒေါ-၌ စတ္တာရိ သစ္စာနိ-တုဏ်ခံလျှင် ဇုဓ-ဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ထိုတွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏ ။ ဝေဒနာ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် စတုတ္ထိ်သသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့သုတ်၌လာသော တရားတို့ကို ခန္ဓာအားဖြင့် သွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏဟာရမည်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ဩတရဏာဟာရနေတ္တိထုတ်နည်းမှတ်ဘွယ်

- ♦ ဩတရဏာ၊ ဥဇာရ၊ ခန်-အာ-ဓာတ်နှင့် တွဲ ။
- ♦ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အရပ်ရပ်၊ ထည့်အပ်ဉာဏ်ဖြင့်ချိန် ။

တစ်ခုတစ်ခုသောတရားကို ခန္ဓာ- အာယတန-ဓာတ်-ဣန္ဒြေ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့၌ ထည့်သွင်းခြင်းကို“ဩတရဏာ”ဟုခေါ်သည်။ ထည့်သွင်းခြင်းဟူသည် ခန္ဓာစသည် ဖွဲ့ခြင်းပင်တည်း။ ဤဩတရဏာ၌ အဘိဓမ္မာတ္ထကိုသာ တိကျမှန်ကန်အောင် ကောက်တတ်ဖို့လိုသည်။ အဘိဓမ္မာတ္ထအကောက်မှန်လျှင် ခန္ဓာ- အာယတန-ဓာတ်ဖွဲ့ရန်မခက် ။ ဣန္ဒြေဖွဲ့ရာ၌ နာမ်ဣန္ဒြေ ၊ရုပ်ဣန္ဒြေ ခွဲတတ်ရမည် ။

နာမ်ဣန္ဒြေဟူသည်- ဇီဝိတ၊ စိတ်၊ ဝေဒနာ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ တို့ပင်တည်း။

ဝေဒနာ၌- ဝေဒနိန္ဒြေငါးပါးရှိသည်။ ပညာ၌- ဣန္ဒြေလေးပါးရှိသည် ။

ရုပ်ဣန္ဒြေများကား- စက္ခု၊သောတ၊ဃာန၊ဇိဝှါ၊ကာယ၊ဣတ္ထိ၊ပုရိသတို့ပင်တည်း ။

နာမ်ဣန္ဒြေ ၁၄ပါး၊ ရုပ်ဣန္ဒြေ ခုနစ်ပါးရှိသည် ။ ဇီဝိတ-ကား ရုပ်ဣန္ဒြေ၌လည်း ပါဝင်သည်။ ဤသို့အခြေခံသဘောကို နားလည်ထားရမည် ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ထုတ်ပုံမှာ=ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်နည်းအတိုင်း နားလည်ရမည်။ ဤဩတရဏာဟာရအတွက် မာတိကာ-ဓာတုကထာဥဒ္ဒေသကို လေ့လာထားရမည်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၂)

(က) ကိဿ ပန ထေရော ဧကေန္န မကာသီတိ? ။

(ခ) အာယသ္မတော အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဩကာသကရဏတ္ထံ ။

(ဂ) တေန ဟာယသ္မတာ သဟာပိ ဝိနာပိ န သက္ကာ ဓမ္မသင်္ဂီတိ ကာတုံ ။

(ဃ) သော ဟာယသ္မာ သေက္ခော သကရဏီယော၊ တသ္မာ သဟာပိ န သက္ကာ ။

(င) ယသ္မာ ပနဿ ကိဉ္စိ ဒသဗလဒေသိတံ သုတ္တဂေယျာဒိကံ ဘဂဝတော အသမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ ဝိနာပိ န သက္ကာ ။
(ဌ။၁၆။ သာရတ္ထ။ဌ၆။ မအူသျှ။ရ၂။ ဘာသာဋီ။၆ဝ။ ဂဏ္ဌိသစ်။၁ဝဝ)

၁။ သေက္ခော-သကရဏီယော-တို့ကို သဒ္ဒတ္ထပေါ်လွင်စေလျက် (ဂ) (ဃ) ဝါကျ တို့ကို အနက် ယောဇနာပါ ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်၍၊ (င)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပြပါ ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြုအမည်ပေး၍ (င)ဝါကျ၌ အဿ၊သုတ္တဂေယျာ-

http://www.dhammadownload.com

ဒိကံ-ပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒနယစာစစ်ပြပါ ။
၄။ သေက္ခော-ပုဒ်ကို သမာသ်၊ တဒ္ဓိတ်၊ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟ အသီးသီးပြ၍၊ သမာသ် ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ဉာဏ်နည်းကောက်ပြပါ ။
၅။ ဦနဖြကာသ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြ၍၊ န သက္ကာ-၌ သက္ကာ-ကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ စိစစ်ပြပါ ။
၆။ သိက္ခတ္တယပရိပ္ဖူရိတတ္တာ ဖြတ္တဘူတော်ဟိ သေဒ္ဓေဟိ စရိတဗ္ဗတော, တေသဥ္စ စရိယဘာဝတော ဖြတ္တစရိယံ။(၄။၉၉)ကိုအာဘော်ဖော်၍သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၇။ (ဃ) ဝါကျ၌ သေက္ခော+သေခေါ် နှစ်ပါဌ်တွင် မည်သည့်ပါဌ် သင့်ကြောင်းကို ဝိနိစ္ဆယချခဲ့ပါ ။
၈။ (င)ဝါကျ သုတ္တဂေယျာဒိကံ-၌ ရသင့်သော နည်းကို အကြောင်းပြဖြေပါ ။
၁၀။ (ဃ)ဝါကျ သောဟာယသ္မာ သေက္ခော-၌ သေက္ခော-ဝယ် တတ်အရကို ကိုယ်ပြ၍ ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပြပါ ။

၁။ သေက္ခော၊သကရဏီယော သဒ္ဒတ္ထပေးပုံ

သေက္ခော=သင်ဆဲ ကျင့်ဆဲဖြစ်၏၊
(ဝါ)သင့်လေ့ ကျင့်လေ့ရှိ၏၊
(ဝါ) အရိယာဇာတ်အားဖြင့် သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်ဆဲသာဖြစ်၏ ၊
(ဝါ) သောတာပတ္တိဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်သာ တကွဖြစ်၏ ။
သကရဏီယော=အထက်မဂ်သုံးပါးဟူသော ပြုဘွယ်ကိစ္စနှင့်တကွဖြစ်၏။
(ဝါ) ပြုဘွယ်ကိစ္စရှိသေး၏။ (သာရတ္ထ။၄။ ဂဏ္ဍိသစ်။ ၁၀၁၊ ၁၀၂)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ-ဆရာသည်(ခ)ဝါကျဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကို ပြုခြင်း၌ အရှင်မဟာကဿပသည် တစ်ယောက်ဖြင့် ယုတ်လျော့သည်ကို ပြုသောဟုဆို၏၊ ထိုအရှင်အာနန္ဒာနှင့် တကွဖြစ်စေ, ကင်း၍ဖြစ်စေ သင်္ဂါယနာတင်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကို ပြုပါသနည်း-စုဒ်ကြောင့် (ဂ)ဝါကျကိုမိန့် ။
အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဂ)ဝါကျဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွလည်းကောင်း၊ ကင်း၍လည်းကောင်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်း၌ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာအား အခွင့်ကိုပြု၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလိုသော် ။

❖ **ကသ္မာ ပနသ ဩကာသ-မကာသီတိ အာဟ"တေနာ"တိအာဒိ။ တိ သဒ္ဓေါ ကာရဏတ္ထေ။ (သီဋီသစ်။၅၇)**

http://www.dhammadownload.com

◆ ပရိဟာရ၊ နောက်ဝါကျ၌၊ န–ရှိလျှင်းက၊ န–ကိုပယ်၊ န–မရှိက၊ န–ကိုသွင်း၊ တင်လျှင်းအာဘော်ပေ။

(ဂ)ဝါကျ ဂဏ္ဌိသစ်အလိုကျမ်းတက်ပုံ

အရှင်အာနန္ဒာကို သွင်းလိုလည်း သွင်းသင့်၊ ကြဉ်လိုလည်း ကြဉ်သင့်သည်၊ သို့လျှင် သွင်းသော်လည်း မသွင်း၊ ကြဉ်သော်လည်း မကြဉ်၊ အဘယ့်ကြောင့် အခွင့်ပြုပြန်သနည်း၊ ဝုဒ်ကြောင့် တေန–စသည်မိန့် ။(ဂဏ္ဌိသစ်။၁၀၁)

(ဂ)ဝါကျ မအူနိသျ ကျမ်းတက်

ဤသို့ အာယသ္မတော–စသည်ဖြင့် အခွင့်ပြုခြင်းကိုအကျဉ်းအားဖြင့်ပြပြီး၍ ဤယခုအခါ၌ အကျယ်အားဖြင့်ပြလို၍ တေနဟာယသ္မတာ–စသည် ကိုမိန့် ။ (မအူသျ။၅၂)

(ဃ)ဝါကျ

အဘယ်ကြောင့် တကွ သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းပါသနည်း၊ ဝုဒ်ကြောင့် သောဟာယသ္မာ စသည်ကိုမိန့် ။(မအူသျ။ ဂဏ္ဌိ)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဃ)ဝါကျဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွလည်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ အရှင်အာနန္ဒာနှင့်ကင်း၍လည်း သင်္ဂါယနာတင်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (င)ဝါကျကိုမိန့် ။ (မအူသျ။ ၅၃။ သီဋီသစ်။ ၅၇)

၃။ (က) ပုစ္ဆာဝါကျ ။ (ခ) ဝိဿဇ္ဇနာဝါကျ ။
(ဂ) ကာရဏ (သီဋီသစ်)၊ ဒဠှီကရဏ (ဂဏ္ဌိသစ်)၊ ဝိတ္ထာရ (မအူသျ) ။
(ဃ) ကာရဏ ၊ (င) ပက္ခန္တရ ။

စာစပ်။ အသာ–ကား အား–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နတ္ထိ–၌ သမ္ဗန်၊ နတ္ထိ–ကား သမ္ဗန်၏ကြိယာ ။

(တစ်နည်း) သည်–ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့်ပဋိဗ္ဗတိတံ–၌အဝုတ္တကတ္တား၊ ပဋိဗ္ဗတိတံ–ကား အဝုတ္တကတ္တား၏ကြိယာ ။

သုတ္တဝေယျာဒိကံ–ကား ကို–ကြောင့် ပဋိဗ္ဗတိတံ–၌ ဝုတ္တကံ၊ပဋိဗ္ဗတိတံ–ကား ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ ။

(တစ်နည်း) သည်–––ကြောင့် နတ္ထိ–၌ ပကတိကတ္တား၊ နတ္ထိ–ကား ပကတိကတ္တား၏ ကြိယာ ။ (မအူသျ။ ၅၃)

http://www.dhammadownload.com

၄။ သိက္ခတီတိ သေက္ခော (သိက္ခ+ဏ)

(တစ်နည်း) သိက္ခနံ သိက္ခာ ၊ သိက္ခာ သီလံ ဧတဿာတိ သေက္ခော။
(သိက္ခာပုဒ်+ဏ ပစ္စည်း)

(တစ်နည်း) အရိယာယ ဇာတိယာ တီသု သိက္ခာသု ဇာတော,တတ္ထ ဝါ ဘဝေါတိ
သေက္ခော။ (သိက္ခာ–ပုဒ်+ဏ–ပစ္စည်း)

(တစ်နည်း) ဣက္ခတိ ဓောယာတိ ဣက္ခာ ။ (မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ) ။
သဟ ဣက္ခာယ ယော ဝတ္တတီတိ သေက္ခော ။ (သာရတ္ထ။၄၆)

သဟ ဣက္ခာယ ယော ဝတ္တတီတိ–ကား သဟပုဗ္ဗပဒပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်
ဝိဂြိုဟ်။ သေက္ခော–ကား သဟပုဗ္ဗပဒ ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်။
သဟပုဒ်+ဣက္ခာ ပုဒ်+ယပုဒ် ။

(က) သဟ ဣက္ခာ–ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား–မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။

(ခ) ထိုသဟဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ အရှင်အာနန္ဒာဒြဗ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဥာနူပစာရအားဖြင့် ရ၏ ။

(ဂ) ယ–အညပုဒ်အရကား ထို–သော မဂ်ဖိုလ်သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သောအရှင်အာနန္ဒာ ဒြဗ်ရ၏ ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အာယု အဿ အတ္ထီတိ အာယသ္မာ ၊ တဿ ။

အာနန္ဒော ထေရော အာနန္ဒတ္ထေရော ။

ကရီယတေ ကရဏံ၊ ဩကာသဿ ကရဏံ ဩကာသကရဏံ၊ တဿ။

ကာတဝေတိ ကာတုံ၊ ကရဏံ ဝါ ကာတုံ ။

❖ တုံ တာယေ တဝေ ဘာဝေ ဘဝိဿတိ ကြိယာယံ တဒတ္ထာယံ။(မောင်)
(တနည်း)ကရောတီတိ ကာတုံ။

❖ ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာနကတ္တုကေသု တဝေတုံ ဝါ။ (ကစ္စည်း)
ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ ။ (အထက်မင်္သုံးပါးဟူသော ပြဘွယ်ကိစ္စရ၏)
သဟ ကရဏီယေန ယော ဝတ္တတီတိ သကရဏီယော။ (အရှင်အာနန္ဒာ)

(တစ်နည်း) သံဝိဇ္ဇတိ ကရဏီယံ အဿာတိ သကရဏီယော။
ဒသ ဗလာနိ အဿ ဘဂဝတောတိ ဒသဗလော ။ ဒေသိယိတ္ထာတိ ဒေသိတံ ။
ဒသဗလေန ဒေသိတံ ဒသဗလဒေသိတံ ။
ပဋိဂ္ဂယှိတ္ထာတိ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ။

၅။ ဦနု–ကား ဦဟာဓာတ်၊ နုပစ္စည်း ။

◆ ဦဟ ဝိတက္ကေ၊ ဟလောပေါ၊ ဦဟနံ ဦနော။ (ဏွာဒိ)

ဩကာသ–ကား အဝရှေးရှိသော ကာလတတ်၊ ဓာပစ္စည်း ။
သဏ္ဍာ–ကား ကတ္တုဝါစကအာချာတပဋိရူပကနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင် ၊ ဂဏာဝိမုတ် ၊
အာကာရန္တ ဖြစ်ပါသည်။ (မအူသျ။ရျ)

၆။ သိက္ခတ္တယပရိဝတ္တိတတ္တာ–ဖြင့် စရိတဗ္ဗ–ကျင့်အပ်၏ဟူသည် သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သောကြောင့် ကျင့်အပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

သေဋ္ဌေတိ–ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ–၌ ဗြဟ္မ–သဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ–စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ သေဋ္ဌအနက်ကိုဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။

ဗြဟ္မဘူတေတိ စရိတဗ္ဗတော–ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ–၌ စရိယ–ပုဒ်ဝယ် စရ ဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း(ဒု–ဓာတုပဒ)၊ ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(ဒု–ပစ္စယတ္ထ)၊ စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ–ဟုကမ္မ–သာဓနဝစနတ္ထပြုရ မည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(အဘိဓာနတ္ထ)၊ အပေါင်းပုဒ်ကို ဗြဟ္မေဟိ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေပါသည်။

တေသံ စရိယဘာဝတော–ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ–ပုဒ်ကို ဗြဟ္မာနံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)

၇။ သေက္ခော/သေခေါ

သေက္ခော၊အသေက္ခော၊ကကာရလောပေ သေခေါ၊အသေခေါတိ ရူပါနိ ဘဝန္တိ–ဟူသော နီတိ၊ဓာတု။၂၄–ကို ထောက်၍ ဥပေက္ခာ ဥပေခါ–ပြယုဂ်ကဲ့သို့ သံယုဂ်က–ကိုမချေလျှင် သေက္ခော။ သံယုဂ်က–ကိုချေလျှင် သေခေါ–ဟုရုပ်ပြီးသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

၈။ သုတ္တဝေယျာဒိကံ

ဤ၌ သုတ္တဝေယျာဒိကံ–ဟူသောနည်းသည် သုတ္တဝေယျာဒိကံ– သုတ္တဝေယျစသည်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံနာမ– သင်အပ်သောမည်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း။ သုတ္တဝေယျာဒိကံ–သည်၊ နတ္ထိ–မရှိတူ၍လည်းကောင်း။ ဤသို့ ပဋိဂ္ဂဟိတံ၊နတ္ထိ နှစ်ပုဒ်ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကန နည်းမည်၏ ။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၁၀၂)

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ သေကွော-၌ ဓာတ်အရကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပုံ

အဿာဒစသည်ကို ထုတ်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော ဟာရသည် "ဒေသိယတိ သံဝဏ္ဏိယတိ သုတ္တတ္ထော ဧတာယာတိဒေသနာ"ဟူသောဝစနတ္ထကြောင့် ဒေသနာဟာရမည်၏။

သေကွော-၌ သိက္ခာဓာတ်အရ သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲဖြစ်သောအရှင်အာနန္ဒာ၏ သတိဝီရိယဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထိုသည်သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏။ ထိုကို သာယာတတ်သော တဏှာသည်လည်း အဿာဒမည်၏။ သာယာအပ်သာယာတတ်သောတရားသည်ပင် သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်၍ အာဒီနဝမည်၏။ အရှင်အာနန္ဒာ လိုလားတောင့်တအပ်သော)အထက်မဂ်၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိဿရဏမည်၏ ။

အထက်ဖြစ်သော ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ ဘာဝနာမယပေစသောတရားသည်လည်းကောင်း၊ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ-ဟူသောပါဠိနှင့်အညီ မိမိကိုစောင့်သောသူကိုစောင့်တတ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်၌ အတ္တာနုဝါဒဘေး၊ ပရာနုဝါဒဘေး၊ သံသရာ၌ ဒုဂ္ဂတိဘေးမှ ထွက်ခြင်းစသော အထောင်မကန် သုတ္တန်ပါဠိတို့ဖြင့် ပြအပ်သောအကျိုးသည် လည်းကောင်း ဖလမည်၏ ။ ထိုဖလကိုရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောအရှင်အာနန္ဒာ၏ ဘာဝနာမယသည်လည်းကောင်း၊ ယောနိသောမနသိကာရ၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသော အကြောင်း အမျိုးမျိုးသည်လည်းကောင်း ဥပါယမည်၏ ။

မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တကုန်သော သူတို့သည် သိက္ခာသုံးပါးကိုကျင့်ကြလေကုန်ဟု မဆိုသော်လည်းဆိုသကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းသည်အာဏတ္တိမည်၏။

ဤသို့ဒေသနာဟာရမည်သော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသသည် အဿာဒစသည်ကိုဖွင့်ပြတော်မူ၏ ။

ထိုအဿာဒစသည်တို့တွင် အာဒီနဝေါ ဖလဥ္စ ဒုက္ခံ-ဟူသောပါဠိနှင့်အညီ အာဒီနဝသည်လည်းကောင်း၊ ဖလသည်လည်းကောင်း ဒုက္ခသစ္စာမည်၏ ။ အဿာဒေါ သမုဒယော-ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အဿာဒသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏ ။နိဿရဏံ နိရောဓော-ဟူသောပါဠိနှင့်အညီနိဿရဏသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ဥပါယော အာဏတ္တိစ မဂ္ဂေါတိဟူသောပါဠိနှင့်အညီဥပါယသည်လည်းကောင်း၊ အာဏတ္တိသည် လည်းကောင်း မဂ္ဂသစ္စာမည်၏ ။ဤသို့လျှင် သောတာယသ္မာ သေကွော-ဟူသော သုတ်ပုဒ်ဒေသနာတော်သည် အဿာဒစသည်ကိုဝေဘန်လျက် သစ္စာလေးပါးကို ဟောကြားတတ်သောကြောင့် ဒေသနာဟာရမည်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ဒေသနာဟာရနေတ္တိအကျဉ်းမှတ်ဘွယ်

ဒေသနာဟာရသည် ၁။ ဟောအပ်သောပုဒ်၏ တရားကိုယ်ကို အဿာဒစသည် ဝေဘန်ခြင်း အဿာဒါဒိ (ပထမ)ဒေသနာဟာရ ။

၂။ သစ္စာထုတ်ပြခြင်း စတုသစ္စ(ပထမ)ဒေသနာဟာရဟုနှစ်မျိုး။

ထိုတွင် အဿာဒစသည်ကို ရှေးဦးစွာထုတ်ပြီး သစ္စာကိုနောက်မှထုတ်ပြလျှင် အဿာဒါဒိ(ပထမ)ဒေသနာဟာရမည်၏။

သစ္စာကို ရှေးဦးစွာ ထုတ်ပြပြီး အဿာဒ စသည်ကို နောက်မှထုတ်လျှင် စတုသစ္စ(ပထမ)ဒေသနာဟာရ မည်၏ ။

များသောအားဖြင့် နာမ်တရားများရသောပုဒ်တို့၌ အဿာဒါဒိဒေသနာဟာရထုတ်ပါ ဟုမေးတတ်သည်။ ခန္ဓာငါးပါးရသော လောကော၊ ဗုဒ္ဓေါ-စသောပုဒ်တို့၌ စတုသစ္စဒေသနာဟာရ ထုတ်ပါ-ဟုမေးတတ်သည် ။

ဒေသနာဟာရထုတ်ပြပါ-ဟု သာမန်မေးရာ၌ကား အန္တတ်, ဗာဟျတ်နှစ်မျိုးတွင်အဘယ်ကိုမေးလိုရင်းဖြစ်သည်ကိုစိစစ်ရမည်။

ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အန္တတ်အရကို ဒေသနာ ဟာရထုတ်ပါ-ဟုမေးခဲ့လျှင် အဿာဒါဒိ(ပထမ)ဒေသနာဟာရနည်းဖြင့်ဖြေပါ။

ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ ဗာဟျတ်အရကို ဒေသနာဟာရ ထုတ်ပါ-ဟုမေးခဲ့လျှင် စတုသစ္စ(ပထမ)ဒေသနာဟာရနည်းဖြင့် ဖြေပါ။

အဿာဒါဒိ(ပထမ)ဒေသနာဟာရ-၌ အန္တတ္တကိုယူ၍ ထုတ်ရသည်။
(ဗုဒ္ဓုတိ-၌ ဗုဒ္ဓတတ် အရ၊ သေက္ခော-၌ သိက္ခာတတ်အရ စသည်)
စတုသစ္စဒေသနာဟာရ-၌ ဗာဟျတ္တကိုယူ၍ ထုတ်ရသည်။
(ဗုဒ္ဓုတိ-၌ တိပိဋကတ်အရ ၊ သေက္ခော-၌ ဇာပစ္စည်းအရ စသည်)

- အန္တတ်အရ၊ ကောက်ယူက၊ အဿာဒပထမာ ။
- ဗာဟျတ်အရ၊ ကောက်ယူက၊ သစ္စပထမာ ။

နေတ္တိနည်းထုတ်ရာ၌ ၁။ နိဒါန်း ၂။ တကိုယ်(ဝေဖန်စိစစ်ချက်)
၃။ နိဂုံးတည်း အပိုင်းသုံးပိုင်းရှိ၏။ သုံးပိုင်းလုံးစုံအောင် ထုတ်ရမည်။

အမှာ။ နေတ္တိဟာရထုတ်နည်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဝိဂ္ဂဟနှင့်ညှသ်ကောက်လမ်းညွှန်စာအုပ်၌ ပုံစံအသီးသီးဖြင့် ရေးသား စီရင်ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဝါကျဥယျာဉ်၌ (၁၀)နံပါတ်အဖြေနှင့်ပတ်သက်၍ လိုရင်းအဘိဓေယျတ္တမျှကိုသာ ဖော်ပြသွားမည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၃)

(က) ယံဒိ ဝေ သေက္ခော့ပိ သမာနော ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ ဗဟုကာရတ္တာ ထေရေန ဥစ္စိနိတဗ္ဗော အသ၊ အထ ကသ္မာ န ဥစ္စိနိတောတိ?

(ခ) ပဋ္ဌပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတော ။

(ဂ) ထေရော ဟိ အာယသ္မန္တေ အာနန္ဒေ အတိဝိယ ဝိဿတ္ထော အဟောသိ။

(ဃ) တထာ ဟိ နံ သိရသ္မိံ ပလိတေသု ဇာတေသုပိ"န ဝါယံ ကုမာရကော မတ္တ- မညာသီ"တိ ကုမာရကဝါဒေန သြဝဒတိ ။

(င) သကျကုလပ္ပသုတော စာယံ အာယသ္မာ တထာဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတု- ပုတ္တော။

(၄၊၆၊သာရတ္ထ၊၄၆၊မအဋ္ဌ၊ရ၄၊ဘာသာဋီ၊၆၂၊ဂဏ္ဍိသစ်၊၁၀၃။)

၁။ (က)ဝါကျကို "ယဒိဝေမ်း ၊နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်" စသောနိယံနှင့်ညီစေလျက်လည်း ကောင်း၊(ဃ)ဝါကျ၌ နဝါယံ ကုမာရကော မတ္တံ မညာသိ-ကိုဝါသဒ္ဒါပဒပူရဏာတ္တ၊ ဝိဘာသတ္ထကြံ၍လည်းကောင်း ကျနစွာအနက်ပေးပါ ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (ဃ)ဝါကျကို ဒေါ်သာရောပနစောဒနာတက်ပြပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ (ဃ)ဝါကျရှိ နံ-ကို သဒ္ဒနယ စာစပ်ပြပါ ။

၄။ (ဂ)ဝါကျ အာနန္ဒေ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်နည်းအရကောက်ပြပါ ။

၅။ ကုမာရ၊ ပလိတ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ ။

၆။ သုတံ မေတန္တိ သုတံ မေ တော်၊တော် မယာ သုတန္တိ တ္တဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္တံ ဒဿေ -တိ။ (၄၊၁၀၁)ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ ။

၇။ (က)ဝါကျ၌ ဗဟုကာရတ္တာ/ ဗဟုပကာရတ္တာ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ ။

၈။ (င)ဝါကျ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော-၌ ဘာတာ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဥပစာကို အကြောင်းပြပြပါ ။

၁၀။ ပလိတေသု-အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဓာတောတရဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပြပါ။

၁။ (က)ယဒိဝေမ်း-စသောနိယံနှင့်အညီအနက်ပေးပုံ

တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-နှင့်၊ ဝိနာပိ-ကင်း၍လည်း၊ ဓမ္မသင်္ဂီတိ- သည်၊ (ဝါ)ကို၊ ကာတုံ-ငှါ၊ ယဒိ နသက္ကာ-အံ့၊ ဝေ-သို့၊ ကာတုံ-ငှါ၊ အသက္ကောန္တေ- မတတ်ကောင်းသည်၊ သတိ-ရှိသော်။ပ။

http://www.dhammadownload.com

❀ ယဒိဝေမ်း၊ နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်၊ တတ်စွမ်းအလျောက်၊ အပြစ်ကောက်မှု၊ နောက်စကားကို၊ မှတ်သားကိုင်လျက်၊ ယဒိထက်ဝယ်၊ စွက်သည့်ကြိယာ၊ အသစ်ရှာ၊ ဝေ်နောက်မှာ သတိလာ၊ သန္ဒေသုလည်းရုံတစ်ခါ။(တိစပနနိယံ)

(ဃ)ဝါကျ နဝါယံစသည်၌ ဝါ–သဒ္ဒါပဒပူရဏ,ဝိဘာသတ္ထကြံ၍အနက်ပေးပုံ

အယံကုမာရကော–ဤသူငယ်သည်၊မတ္တံ–မိမိအတိုင်းအရှည်ကို(ဝါ)ပရိသတ်အတိုင်းအရှည်ကို၊ န အညာသိ–မသိတုံသေး။ (ဝါ–သဒ္ဒါ ပဒပူရဏတ္ထ)

(တစ်နည်း) အယံ ကုမာရကော–သည်၊ မတ္တံ–ကို၊ အညာသိ ဝါ– သိသည်လည်းရှိ၏။ န ဝါ အညာသိ–မသိသည်လည်းရှိ၏။(ဝါ–သဒ္ဒါ ဝိဘာသတ္ထ)(ဂဏ္ဌိသစ်။၁၀၅)

၂။ (ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှကြဉ်တော်မူလိုသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာကို ရွေးကောက်တော်မမူဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော စကားရပ်ကိုပင်လျှင် အကျယ်ဖွင့်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့် ။

❖ တံ ဝိဝရတိ "ထေရော တိ" တိ အာဒိနာ ။ (သီဒိုသစ်။၅၉)

❀ ပေတုနောက်မှ ၊ တိ နှင့်ပြမူ၊ ချဲ့မှုသည်၊ ဝိတ္ထာပြီ ။

❀ ပေတုနောက်မှ၊ ဟိ ရောက်က၊ ထောက်ဆ ဝိတ္ထာပြီ ။ (မအူသျှ။ရ၅)

(ဃ)ဝါကျ ဒေါသာရောပနစောဒနာ

ဆရာ–––သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်အကျွမ်းဝင်သောဟု ဆို၏၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်ဥပါလိထေရ် အစရှိသူတို့သည်လည်း အရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့ပင် အရှင်မဟာကဿပ၏ သမဂ္ဂီတင်းသုံး ဘော်ချည်းဖြစ်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်သို့သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် အရှင်မဟာကဿပ၏ အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်အကျွမ်းဝင်သည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်ပါသည်နည်း၊ အကြောင်းယုတ္တိကို မပြသော် –ဝိရောဓိဒေါသ–––ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့် ။

❖ ကေန ဝိညာယတီတိ အာဟ "တထာ ဟိ"တိအာဒိ။ ဒဋ္ဌကရဏံ ဝါ တော်ဝစနံ။ (သီဒိုသစ်။၅၉)

❀ တထာတိမှာ၊ ဉာပကာ ၊ ရုံခါရဲ့ –မြဲစွဲ။ (ရှေ) ။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အလွန် အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်သောဟု ဆိုအံ့။ အလွန်အကျွမ်းဝင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာသူတစ်ပါးတို့ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော(ဝေ-အာဘော်ဆင်)၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လည်းစွပ်စွဲကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုန်ကြောင့် (င)မိန့် ။ (မအူသျှ)

၃။ (က) စောဒနာဝါကျ ၊ ပုစ္ဆာဝါကျ။ (ခ) ပရိဟာရဝါကျ၊ ဝိဿဇ္ဇနာဝါကျ
(ဂ) ဝိတ္ထာရဝါကျ ။
(ဃ)ဝါကျသည် အတိဝိယဝိဿတ္တဖြစ်ပုံကို အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(တစ်နည်း) ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏဝါကျ ။
(င)ဝါကျသည် စွပ်စွဲခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြ-- ပက္ခန္တရဝါကျ။
စာစပ်။ နံ-ကား ကို--ကြောင့် ဩဝဒတိ-၌ အဝုတ္တကံ ။
ဩဝဒတိ-ကား အဝုတ္တကမ္မ ။
❖ နတ္ထိ အာနန္ဒတ္ထေရံ ။"ဩဝဒတိ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ။(သာရတ္ထ)

၄။ အာဘုသော နန္ဒတိ ဥာတကေ ပမောဒေတီတိ အာနန္ဒော။ (တသ္မိံ)။
(ဟေတုကတ္တုသာဓန ။ အာ + နန္ဒ + အ)
- အာ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဘုသတ္ထဘောဇာ်ရ၏ ။
- နန္ဒ-ဓာတ်၏အရ သုဒ္ဓကတ္တု၌ကြိယာကား ဆွေမျိုးတို့၏ ပီတိသောမနဿ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။
- ဟေတုကတ္တု၌ ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော အရှင်အာနန္ဒာဖြစ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏ ။
- အ-ပစ္စည်းအရကား ထို-ဂသော အရှင်အာနန္ဒာဖြစ်ရ၏ ။

ဟေတုကတ္တုသာဓန ဥာဏ်ကောက်နည်း အကျဉ်းမှတ်ဘွယ်

ဟေတုကတ္တုသာဓနပုဒ်မျိုးကို ဥာဏ်ကောက်ရာ၌ --
(၁)သုဒ္ဓကတ္တု၌ (၂) ဟေတုကတ္တု၌
(၃) ပစ္စယတ္တ ဟု သုံးချက်ခွဲကောက်ရသည်။ ထိုတွင်--
(၁) သုဒ္ဓကတ္တု၌-အရ ကာရိက်ကံ၏ အရဖြစ်သောပရမတ္ထတရားကို မုချအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

(၂) ဟေတုကတ္တုဒြ–အရ ပစ္စည်းအရတရား၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ, ပကတူပ နိဿယ သတ္တိကို ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့် ကောက်အပ်၏ ။

(၃) ပစ္စည်း–အရ ထိုမှချ ဖလူပစာရတ္တတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဟေတုကတ္တား ဒြဗ်ကိုကောက်အပ်၏ ။

❁ ကာရိုက်ကံကား ၊ ဓာတ်ကတ္တား ၊မပြားဝုတ္တ,အဝုတ္တတည်း ။

❁ ကာရိုက်ကမ္မ၊ ဂှာတိုက ၊ သုဒ္ဓကတ္တားသာလျှင်တည်း။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဗဟု ကာရော (ဥပကာရော) ဧတဿ အာယသ္မတော အာနန္ဒတ္ထေရဿာတိ ဗဟုကာရော။ တဿ ဘာဝေါ ဗဟုကာရတ္တံ ။ (တဿွာ) ။

ဥပဝဒနံ ဥပဝါဒေါ။ ပရေသံ(ဘိက္ခူနံ) ဥပဝါဒေါ ပရူပဝါဒေါ။

ဝိဝဇ္ဇိယတေ ဝိဝဇ္ဇနံ ။ ပရူပဝါဒဿ ဝိဝဇ္ဇနံ ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနံ ။

ဇာယိ်သူတိ ဇာတာနိ ။ ဝဒနံ ဝါဒေါ ။

ကုမာရကေဟိ ဝါဒေါ ကုမာရကဝါဒေါ ။

သကျာနံ ကုလံ သကျကုလံ။ သကျကုလေ ပသုတော သကျကုလပ္ပသုတော ။

(တစ်နည်း) သကျကုလေန (သကျကုလဘာဝေန) ပသုတော(ပါကဋော) သကျကုလပ္ပ–သုတော ။(သိဋီသစ်။၁။၆၁)

ဝုဍ္ဎော ပိတာ ဝုဍ္ဎပိတာ။ ဝုဍ္ဎပိတုဿ ပုတ္တော ဝုဍ္ဎပိတုပုတ္တော။

ကုသုမာဒီဟိ သေဝိယတီတိ သိရော ။ (သိ,ရက်)။ (ဇွာဒိ)

၅။ ကုမာရ ကား ကုမာရဓာတ်+အပစ္စည်း ။

❖ ကုမာရေတိ ကီဠတီတိ ကုမာရော။ (ဓာန်ဋီ။၁ရ)

(တစ်နည်း) ကမုဓာတ် + အာရပစ္စည်း ။

❖ ကာမိယတီတိ ကုမာရော ။ ကမု–ဣစ္ဆာယံ၊ အာရော၊ အဿု ။ (သူစိ)

(တစ်နည်း) ကု–ရမုဓာတ်–ဏပစ္စည်း။ ကုယံ ဘူမိယံ ရမတီတိ ကုမာရော။(သူစိ)

(တစ်နည်း) ကု–မရဓာတ်– ဏပစ္စည်း။

❖ ကုံ ဘူမိံ မရတိ ဘိန္ဒတိ ဝိလေခတီတိ ကုမာရော။ (နိရုတ္တိမဉ္ဇူသာ)

ပလိတကား–ပစဓာတ်–ဣတပစ္စည်း ။

❖ ပစ–ပါကေ၊ ဣတော၊ စဿ လတ္တဥ္စ (ဓာန်ဋီ)

(တစ်နည်း) ပါလဓာတ်–တပစ္စည်း ။

❖ ပါလ–ရက္ခဏေ၊ပါလီယတီတိ ပလိတံ။ အာဿ ရဿတ္တံ။(သူစိ)။

http://www.dhammadownload.com

၆။ သုတံ မေ တံ-ဖြင့်=သုတံ မေတံ-ကို သုတံ မေ တံ-ဟု ပဒစ္ဆေဒ ပြုရမည်ဟု သိစေသည် ။

မယာ သုတံ-ဖြင့်=မေ-၌ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သာမိအနက်၌မသက်၊ကတ္တား အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဝိဘတျတ္ထ)၊သုတံ-၌ တ-ပစ္စည်း ကံအနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊(ဒု-ပစ္စယတ္ထ)၊သုဏာတိဓာတ်ဖြင့် သုတံ-ဟုကမ္မ သာဓနဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည် ။

❖ မေတိ ကတ္တုအတ္ထေ သာမိဝစနန္တိ အာဟ"မယာ သုတ"န္တိ။ (သာရတ္ထ၊၃၃ရ)

● သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ကတ္တားအရတ္ထ၊ တတိယန္တနှင့်ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓန-ကြံဝရာ။

(တစ်နည်း)မယာ-ဖြင့်=သုတံ မေတံ-၌ မေ-သဒ္ဒါကား သမ္ပဒါန်အနက်,သာမိအနက်တို့ကို မဟော ၊ အဝုတ္တကတ္တားအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (ဝိဘတျတ္ထ) နာ-ဝိဘတ်နှင့်တကွအမှ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (သဒ္ဒနာမလိင်္ဂပဒ) သိစေပါသည် ။

မှတ်ချက်။ ။သာရတ္ထ-အလို မေ-သဒ္ဒါကား ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ။

သဒ္ဒါဆရာတို့အလို မေ-သဒ္ဒါကား တတိယာနာ-ဝိဘတ် ။

❖ ကရဏေ သမ္ပဒါနေစ ၊ သာမိအတ္ထေစ အာဂတော ။

အမှဇော မေသဒ္ဒေါ ဉေယျော။ (ကေကန္ဒရကောသ)

တ္တုဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္တံ ဒဿေတိ-ဖြင့် သုတံမေတံ-၌ တံ-ကား ဝုတ္တာ- ပေက္ခမဟုတ်၊ ဝုစ္စမာနာပေက္ခတည်းဟုသိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

၇။ ဗဟုကာရတ္တာ/ဗဟုပကာရတ္တာ

ဗဟုကာရတ္တာတိ ဗဟု ဥပကာရတ္တာ။ ဥပကာရဝစနော ဟေတ္ထ ကာရ-သဒ္ဒေါ-ဟု (သာရတ္ထ။၄၆။ ဝိမတိ။၁၄။သီဋီသစ်။၅၈)ဋီကာတို့၌ ဖွင့်ဆိုထားသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သီလက္ခန်ဂဏ္ဌိသစ်။၅၁။ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ်။၁၀၃-တို့၌ လည်း "ဗဟုကာရတ္တာ-သာ မူရင်းဖြစ်သည်၊ ပ-အက္ခရာမရှိသင့်" ဟု ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း ဗဟုကာရတ္တာ-ဟုရှိသောပါဠိသာ သင့်ပါသည် ။

၈။ ဘာဝတာ စူဠပိတုပုတ္တော

အပေါင်းဖြစ်သောကနိဋ္ဌဘာတာ ဇေဋ္ဌကဘာတာတို့၏"ဘာတာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောကနိဋ္ဌဘာတာ-၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သောကနိဋ္ဌ- ဘာတာကို ရည်၍ ဘာတာ-ဟုဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ။ (သမုဒါယူပစာ)

❖ ဘာတာတိ စေတ္ထ ကနိဋ္ဌဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တဘာဝေန၊ န ပန ဝယသာ သတထာတဘာဝတော။ (သီဋီသစ်။၆၁)

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စုပ္ပန္နဝိဗ္ဗန္နတော

ဌာနဖြစ်သော ရှင်မဟာကဿပ၏ "ပစ္စုပ္ပန္နဝိဗ္ဗန္န" ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန္နမှ ရှောင်ကြဉ်လိုခြင်းဟူသော သမ္ဗန္ဓဆန္ဒသတ္တိ-၌ တင်စား၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဌာနူပစာ ၊နာနန္တရိကနည်း မည်၏ ။

မှတ်ချက် ဘာဝပ္ပတ္တနဘာဝလောပပုဒ်မျိုးကား ဒြဗ်ကိုလွှန်၍သတ္တိကိုကောက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဒြဗ်ဌာန၏ အမည်ကို သတ္တိဌာနီ၌ တင်သည်။

⊛ ဘာဝလောပ၊ ဘာဝပ္ပတ္တန်၊ တွေ့ ကြံပြန်၊ ကြံလေ ဌာနူပစာ။
(ပိဋကဆရာတော်)

၁၀။ ပလိတ-အရ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ၈-ခုကိုယူ ။
ထိုတွင် ရူပါရုံသည် ရူပဓာတ်မည်၏ ။ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏။ ရသာရုံသည် ရသဓာတ်မည်၏။ ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတ် သုံးပါးအပေါင်းသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်။ ဩဇာဟုဆိုအပ်သော အာဟာရရုပ်နှင့်အာပေါဓာတ်သည် ဓမ္မဓာတ်မည်၏။

ဝါကျဥယျာဉ် (၄)

(က) ကထံ ဓမ္မဝိနယဝသေန ဒုဝိဓံ။
(ခ) သဗ္ဗမေဝ စေတံ ဓမ္မောစေဝ ဝိနယောစာတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ ။
(ဂ) တတ္ထ ဝိနယပိဋကံ ဝိနယော၊ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော ။
(ဃ) တေနေဝါဟ " ယန္နူန မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမာ "တိ "အဟံ ဥပါလိံ ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အာနန္ဒံ ဓမ္မံ ပုစ္ဆေယျ"န္တိ စ။
(င) ဇဝံ ဓမ္မဝိနယဝသေန ဒုဝိဓံ။
(၄။၁၃။ သာရတ္ထ။ ၆၄၊၆၅။ မအူသျ။၁၂၉။ ဘာသာဋီ။၉၈။ ဂဏ္ဌိသစ်။၁၃၄ ။)

၁။ (ခ)ဝါကျကို ပေတာလက်ာရနည်းဖြင့် ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ ၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဓကဝပုစ္ဆာတက်ပြပါ ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းအမည်ပေးပါ ။
၄။ (ဂ)ဝါကျ ဝိနယပိဋကံ-၌ ပိဋက-ပုဒ်ကိုဝစနတ္ထပြု၍ ဥဒ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ သန္ဓာဝိသံ အနိဋ္ဌိသံ-၌ သန္ဓာဝိသံ-ကို ဓာတ်၊ ဝိဘတ္တိ စိစစ်ပြပါ ။
၆။ (ဂ)ဝါကျဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သိဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။
၇။ (ခ)ဝါကျ၌ သင်္ခ/သချံ-ဟု နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ (ဃ)ဝါကျ ဓမ္မဥ္စ–၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၁၀။ အဟံ ဥပါလိ ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ–၌ အဟံ–အရကိုလက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ **(ခ)ဝါကျတေတာလက်ာရနည်းဖြင့် အနက်ပေးပုံ**

စ–အပြေကိုဆိုဦးအံ့၊ သဗ္ဗေဝ–သော၊ တော် ဗုဒ္ဓဝစနံ–သည်၊ (ယထာနုသိဋ္ဌံ–ဆုံးမတော်မူတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ–ကျင့်သူတို့ကို၊ အပါယပတနာဒိတော–အပါယ်၌ကျခြင်းစသည်မှ၊ ဓာရဏေန–ဆောင်ခြင်းကြောင့်) ဓမ္မောတိစေဝ–ဟူ၍လည်းကောင်း၊(ကိလေသဝိနယနေန–ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းကြောင့်) ဝိနယောတိစ–ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ချ–သို့၊ ဂစ္ဆတိ–၏။

❖ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ကိလေသဝိနယနေန ဝိနယော,ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယပတနာဒိတော ဓာရဏေန ဓမ္မောစ တောတိ။ (သာရတ္ထ။၆၄)

၂။ **(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့(ခ)ဝါကျဖြင့် အလုံးစုံသောဘုရားစကားတော်သည် ဓမ္မဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိနယဟူ၍လည်းကောင်း ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဤ၌အလိုရှိအပ်သော ဓမ္မ ဝိနယတို့ကို ထုတ်ပြခြင်းငှါ (ဂ) ကိုမိန့်။

❖ တ္တာဓိပ္ပေတေ ပန ဓမ္မဝိနယေ နိဒ္ဓါရေတုံ "တတ္ထ ဝိနယပိဋက" န္တ်ိအာဒိ–မာဟ။ (သာရတ္ထ။၆၅) ။

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဓမ္မ ဝိနယနှစ်ပါးတွင် ဝိနယပိဋကသည် ဝိနယ၊ ယင်းမှကြွင်းသောဘုရားစကားတော်သည် ဓမ္မမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ပြဆိုသောဆရာ့စကားသည် ဒဋ္ဌိယ ဉာပျ သာချမျှသာဖြစ်၍ ဥဒါဟရဏ် အာဂုံပါဠိတော်တည်းဟူသော ဒဋ္ဌိကရဏ ဉာပက သာဓကတို့နှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့စကားကို ခိုင်မြဲစေတတ် ပြီးစေတတ်သော ဒဋ္ဌိကရဏ ဉာပက သာဓကတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဟု စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

⊛ တေနေဝါတ၊ ဉာပက၊ တဝဒဋ္ဌိယာ ။

⊛ တေနေဝါတ၊ ဉာပက၊ တေနာတကား၊ကျမ်းတစ်ပါး။ (ဟိဝပန–နိယံ)။

(င)ဝါကျအနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဓမ္မ ဝိနယကို အကျယ်ပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသောစကားရပ်တို့ကိုအကျဉ်းချုံး၍နိဂုံးအုပ်ပြလိုသောဆရာသည်(င) မိန့်

⊛ လဒ္ဓဂုဏ်ပြ၊ ဒေါသတစ်ဖုံ၊ နိဂုံးတစ်ဖြာ၊ သရုပ်မှာ၊ လျော်စွာဝေ်ပြ။ (ရှေ)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ဝါကျသည်ဝိသဇ္ဇနာ၊ ပရိဟာရဝါကျ။
ထိုကိုထောက်၍ (က)သည်ပုစ္ဆာ၊ စောဒနာဝါကျ။
(ဂ)ဝါကျသည် ဓမ္မနှင့်ဝိနယသရုပ် အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။
❀ နောက်ဝါကျ၌၊ တတ္ထရိလျက်၊ စကားတက်မူ၊ မှတ်ယူဝိတ္ထာရ ။ (ဘုရားကြီး)
(ဃ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌကရဏဝါကျ ။
(င)ဝါကျသည် ဆိုခဲ့ပြီး (ခ၊ဂ၊ဃ) ဝါကျစကားရပ်တို့ကို အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြသောကြောင့် နိဂမနဝါကျ ။

၄။ ဝိနိယတိ သန္နိယတိ ပရိယာပုဏီယတီတိ ပိဋကံ။(သီဋီသစ်။ဥ၆)
ယံ ဝိနယံ-ကို၊ သေယျတ္ထိကေန-သည်၊ ဝိနိယတိ သန္နိယတိ ပရိယာပုဏီယတိ-အပ်၏ ၊တ္တတိ-ကြောင့်၊ တံဝိနယံ-သည်၊ ပိဋကံ-မည်၏ ။
♠ ပိဋကတ်အရ ကတ္တုရုဋ္ဌကြိယာကား ဝိနည်းကိုသင်ယူသောသေယျတ္ထိကပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သင်ယူသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် စသည်ပြတန်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။
♠ ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထို--အားတပ်သော ဝိနည်းပိဋကဒြပ်၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏ ။
♠ ဏွု-ပစ္စည်းအရကား ထို-–သော ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြပ်ရ၏ ။
(တစ်နည်း) ပိဋိယတိ သဃာဋိယတိ တံတဒတ္ထော ဇ္ထောတိ ပိဋကံ။(သီဋီသစ်။ဥ၆)။
(ဇ္ထ- ဤဝိနည်း၌၊ တံတဒတ္ထော-ထိုထိုအကျိုးစီးပွားကို (ဝါ) ထိုထိုအနက်ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပိဋိယတိ သဃာဋိယတိ-ပေါင်းအပ်၏၊ တ္တတိ။ ပ။ ပိဋကံ-)။
♠ ပိဋ-တတ်အရ ကတ္တုရုဋ္ဌကြိယာကား ပေါင်းစပ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြတန်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ ။
♠ အဓိကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ ။
♠ ဏွု-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဝိနည်းပိဋကတ် ရ၏ ။

ဝဓနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယပတနာဒိတော ဓာရေတီတိ ဝမ္မော။
(သာရတ္ထ။၆၄။ဂဏ္ဌိသစ်။၁၃၄)
♠ ဓရဓာတ်အရကား ဆုံးမတော်မူတိုင်း ကျင့်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို အပါယ် မကျအောင် ထုတ်ဆောင်တတ်သော ဗုဒ္ဓဝစန၏ ဥပါဒ်ရ၏ ။
♠ ရမ္မပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒ်ဝန္တဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝစနရ၏ ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း)ရေတတ်အရကား မင်္ဂါသမုဋ္ဌေဒပဟာနသတ္တိ၊နိဗ္ဗာန်၏နိသရဏသတ္တိသည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။

♠ ဗိုလ်၏ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနသတ္တိသည် ကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့်ရ၏ ။

♠ ပရိယတ္တိဓမ္မ၏တဒင်္ဂပ္ပဟာန-ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာရအားဖြင့်ရ၏။

♠ ရမ္မပစ္စည်းအရကား ထို--သော သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဓမ္မဆယ်ပါးရ၏ ။

အမှာ။ နောက်နည်းကား ဤအဋ္ဌကထာ ၁၄၁-နှင့်အညီကောက်ယူတည်း ။

ဒွေ ဝိဓာ ပကာရာ ဧတဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿာတိ ဒုဝိဓံ ။

ဓမ္မောစ ဝိနယောစ ဓမ္မဝိနယာ။ ဓမ္မဝိနယာနံ ဝသော ဓမ္မဝိနယဝသော။

၅။ သန္တာဝိဿံ= သံ+တာဝ္ဓာတ်+အတိတ်အနက်၌ အဋ္ဌတ္တနီ-တ္တုံဝိဘတ်။
(ဂါထာအရာ၌ တ္တုံ-ကို တ္တသံ-ပြုထားသည်)

❖ ဂါထာယ မတိတတ္တေ တ္တု-မိဿံ။ (သဒ္ဒနီတိ၊ဂဏ္ဌိသစ်၊၁၃၆)

၆။ (ဂ)ဝါကျဝိနယပိဋကံ-ဖြင့်ဓမ္မဝိနယံ-၌ ဝိနယအရ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံဖြင့် ဓမ္မဝိနယ-၌ ဓမ္မအရ ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း, ဝေါဗလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပါရိသေသနည်း၊ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဝိနည်းမှ ကြွင်းသော ဘုရားစကားတော်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

၇။ သခ်ိ / သချိ

ခါ ပကထနေ မျာစ-ဟူသော (သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ။၁၇)ကို ထောက်၍ သံပုဗ္ဗ ခါဓာတ်ဖြင့် သခ်ိ။ သံပုဗ္ဗ ချာဓာတ်ဖြင့် သချိ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ခါဓာတ်- ချာဓာတ်တို့သည် ဓာတ်နက်တူ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည် ။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၁၃၄)

၈။ (ဃ)ဝါကျ ဓမ္မဒ္ဓ

ဤ၌ ဓမ္မဒ္ဓ-ဟူသောနည်းသည် ယှဉ်ဘက်ဝိနယသဒ္ဒါ၏အနက်ကို ချန်၍ သုတ် အဘိဓမ္မာကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၊ ဝေါဗလိဗဒ္ဓနည်း၊ ပါရိသေသနည်းမည်၏ ။

အပေါင်းဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာ ဝိနည်းတို့၏"ဓမ္မ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုတ် အဘိဓမ္မာ၌တင်-ကေဒေသျူပစာ(သမုဒါယူပစာ)မည်၏ ။

⊛ ပစ္စာသတ္တိ၊ ဝေါဗလိနှင့်၊ ပါရိ-ပုည၊ ဤလေးဝ၊ မှတ်ကြ ကေဒေသျူ။

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗံ တံ ကေရသံ ဝိမုတ္တရသမေဝ ဟောတိ
အတူပြစ်သောရသာရုံ၏ "ရသ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသောအရဟတ္တ-ဖိုလ်အရသာ၌ တင်စား၍ ဆိုထားသောကြောင့် သဒိသူပစာ။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၁၃၄)

၁၀။ အတ်-အရ အရှင်မဟာကဿပ၏ ခန္ဓင်ပါးကိုယူ၍-
ထိုသို့ ခန္ဓင်ပါးကို ယူသောကြောင့် ထိုနှင့်အနိစ္စစသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ပ။ ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မသဘ်တ အမည်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ဣန္ဒြေတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့ သုတ်၌မလာသောတရားတို့ကိုကေလက္ခဏာစသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လက္ခဏာဟာရမည်၏ ။

===========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၅)

(က) ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော ။

(ခ) ဝိဝိဓာ ဟိ ဧတ္ထ ပဉ္စဝိဓ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ပါရာဇိကာဒိ သတ္တအာပတ္တိက္ခန္ဓ-မာတိကာ ဝိဘင်္ဂါဒိပ္ပဘေဒါ နယာ ။

(ဂ) ဝိသေသဘူတာ စ ဒဠှီကမ္မ သိထိလကရဏပ္ပယောဇနာ အနုပညတ္တိနယာ ။

(ဃ) ကာယိကဝါစသိကအဇ္ဈာစာရနိသေဓနတော စေသ ကာယံ ဝါစဉ္စ ဝိနေတိ ။

(င) တသ္မာ ဝိဝိဓနယတ္တာ ဝိသေသနယတ္တာ ကာယဝါစာနဉ္စ ဝိနယနတော ဝိနယော-တိ အက္ခာတော။

(စ) တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ---
"ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော"တိ။
(၅။၁၅။ သာရတ္ထ။ဖြ။ မအူသျှ။၁၄၀။ ဘာသာဋီ။၁၀၇။ ဂဏ္ဌိသစ်။၁၄၁)

=========================

၁။ (စ)ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ တိကျစေလျက် ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာတက်ပြပါ ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆ အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ ။

၄။ ဝိနယ-ပုဒ်ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အသီးသီးဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပြပါ ။

၅။ ဒဠှ၊ ကာယ၊ အက္ခာတ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ ။
၇။ သိထိလ+သိဒ္ဓိလ+သထလ+သဃလ-ဟု ပါဠ်လေးမျိုးရှိရာတွင် သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ ။
၈။ (ဃ)ဝါကျ ကာယံ ဝါစဥ္စ ဝိနေတိ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျ ပြေဆိုပါ ။
၁၀။ ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ-ကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ ။

===

၁။ တေန ဝိဝိဓနယတ္တာဒိတေတုနာ-ထို ဝိဝိဓနယတ္တာအစရှိသောဟိတ်သုံးရပ်ဖြင့်။
❖ **တေနာတိ ဝိဝိဓနယတ္တာဒိတေတုနာ ။ (သာရတ္ထ)**
တော်-ဤဂါထာစကားကို ။
❖ **တန္တိ "ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ"တိ အာဒိဂါထာဝစနံ။ (သာရတ္ထ)**
တေသံ- ဤဝိနယသဒ္ဒါ၏ ။
❖ **တေသာတိ ဝိနယဿ ။ (သာရတ္ထ)**
ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို မယာ-ဟုထည့် ။

၂။ **(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းအားဖြင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထပြဂါထာ၏အနက်ကိုထင်ရှားစွာချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)ဝါကျစသည်ကိုမိန့် ။

❖ **ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ " ဝိဝိဓာ ဟိ "တိ အာဒိ ။ (သာရတ္ထ၊ ၆၉)**

(ဂ)ဝါကျ သာဘာဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(ခ)ဝါကျ၌ ဝိဝိဓနယတ္တာ-ဟူသောဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏ ၊ ဝိဝိဓနယတ္တာ-ဟူသောဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်သာရှိပါသလော၊ ဝိသေသနယတ္တာ-ဟူသောဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်ကားအဘယ်ပါနည်း-စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့် ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့သည်(က)ဝါကျဂါထာကိုချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(တစ်နည်း) ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။
ယောဇနာ ၌ကား ဒဋ္ဌိ ဟူ၏ ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၄၃)

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် (ခ)ပါဌ်ဖြင့် ဝိဝိဓနယတ္တာ-ကို ချဲ့ပြသည် ။
(ဂ)ပါဌ်ဖြင့် ဝိသေသနယတ္တာ-ကို ချဲ့ပြသည် ။
(ဃ)ပါဌ်ဖြင့် ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ-ကိုချဲ့ပြသည်။
ထို့ကြောင့် (ခ၊ဂ၊ဃ) ပါဌ်တို့သည် အချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ ပက္ခ- ပက္ခန္တရချည်း ဖြစ်ကြသည် ။
(င)ပါဌ်ကား ဖလပါဌ် ။ထို-ကိုထောက်၍ (ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဌ်တို့သည် ကာရဏ။
(တစ်နည်း) (င)ကား နိယမ။ထို-ကိုထောက်၍ (ခ၊ဂ၊ဃ)တို့သည် အနိယမ။ (ပဒသူချ။)
(စ)ပါဌ်သည် (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ပါဌ်လာ စကားရပ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်၍ နိဂုံးအုပ် ပြသောကြောင့် နိဂမနပါဌ် ။ ထို-ကိုထောက်၍ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င) ပါဌ်တို့သည် နိဂမနိယ ပါဌ် ။ (တစ်နည်း) လဒ္ဓဂုဏပါဌ် ။

၄။ (ခ)ပါဌ်နှင့် အညီ ဝိနယ-ပုဒ် ဝစနတ္ထ၊ဉာဉ်ကောက်

ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော ။(သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ)

- ♠ ဝိနယ-ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား အထူးထူး အပြားပြား များ ကုန်သော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ငါးပါး အာပတ်စုနစ်ပုံ မာတိကာဝိဘင်း စသည် အပြားရှိသော နည်းတို့သည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။
- ♠ ထို--နည်းတို့၏ ဝိနည်းပိဋကတ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေားစပ်--ဌာနူ ။
- ♠ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဝိနည်းပိဋကဒြဗ်ရ၏ ။

(ဂ)ပါဌ်နှင့်အညီ ဝစနတ္ထ - ဉာဉ်ကောက်

ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော။ (သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ)

- ♠ ဝိနယ-အရ ထူးကုန်သော---အနုပညတ်နည်းတို့သည် မုချ--။
- ♠ ထို--နည်းတို့၏ ဝိနည်းပိဋကဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေားစပ်--ဌာနူ ။
- ♠ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို--သော ဝိနည်းပိဋကဒြဗ်ရ၏ ။

(ဃ)ပါဌ်နှင့်အညီ ဝစနတ္ထ - ဉာဉ်ကောက်

ကာယံ ဝါစဉ္စ ဝိနေတီတိ ဝိနယော ။ (ဝိ+နီ+အ)

- ♠ ဝိဥပသာရပုဒ်အရကား တတွတ္တဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏ ။
- ♠ နီဓာတ်အရကား ကိုယ်နှုတ်တို့ကို ဆုံးမ တားမြစ်တတ်သော ဝိနည်း ပိဋက၏ ဥပါဒ်ရ၏ ။
- ♠ အပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကရ၏ ။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိသေသာ ဝိဓာ ပဘေဒါ ဝေတေသံ နယာနန္တိ ဝိဝိဓာ။
ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္တ ဝိနယေတိ ဝိဝိဓနယော။
ဝိသေသာ နယာ ဧတ္တ ဝိနယေတိ ဝိသေသနယော။
ဝိဝိဓနယော စ ဝိသေသနယော စ ဝိဝိဓဝိဝိသေသနယော ။
တဿ ဘာဝေါ ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တံ ။(တသ္မာ)

ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ် ဥသ်ကောက်

ကာယံ ဝါစဥ္စ ဝိနေတီတိ ဝိနယနံ ။ (ဝိ နီ ၊ ယု)

- ဝိအရ– ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏ ။
- နီဓာတ်အရကား– ကိုယ်နှုတ်တို့ကို ဆုံးမတားမြစ်တတ်သော ဝိနည်း ပိဋက၏ ဥပါဒ်ရ၏ ။
- ယုပစ္စည်းအရကား– ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကရ၏ ။
- ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဝိနယန–ပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဆုံးမခြင်း ကြိယာဟူသော နီဓာတ်၏ အရသည်သာ ပဓာန အားဖြင့်ရ၏ ။

(တစ်နည်း) ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဝိနယန–ပုဒ်သည် ဤ၌ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆုံးမတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဝိနယနဘာဝ သည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏ ။

ရှင်းလင်းချက်။ ဝိနယန–ပုဒ်ကို ဝိနေတီတိ ဝိနယနံ–ဟု ဝစနတ္ထပြုလျှင် ဆုံးမ တတ်သော ဝိနည်းပိဋကဖြစ်ရသည်။ ဝိနယနတော–ဟူသောတိတ်ပုဒ်ကို"အက္ခာ- တော" ဟူသော ဟိတ်ဖိုလ်၌ စပ်၍ အက္ခာတော–အရလည်း ဟောအပ်သော ဝိနည်းပိဋကဖြစ်ပင် ရသည်၊ဤသို့ ဟိတ်အရလည်း ဝိနည်းပိဋကဖြစ်၊ဟိတ်ဖိုလ် အရလည်း ဝိနည်ပိဋကဖြစ်ဖြစ်၍ ဟိတ်နှင့်ဟိတ်ဖိုလ်အရတူနေသည်။ သို့ရာတွင် "ဟိတ်ကား သတ္တိ၊ ဖိုလ်ရှိဒြဗ်၊ သာမန်မှတ်" ဟုနိယံဆိုရကား ဟိတ်အရ သတ္တိဂုဏ်သာလျှင် ပြဓာန်း၍ ဒြဗ်မပြဓာန်းသင့်ရကား ဟိတ်နှင့် ဟိတ်ဖိုလ်အရ ကွဲစေရန် ဝိနယနတော–ပုဒ်ကို ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ ကြံရသည်။ ယင်းသို့ကြံမှသာ ဝိနယနတော–ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်အရ ဆုံးမတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်(သတ္တိ)ကိုရမည် ။ ဟိတ်နှင့်ဟိတ်ဖိုလ် အရကွဲမည်။ ထို့ကြောင့်ပင် သီလက္ခန်ဋီကာသစ်(၈၉)၌ "ဝိနယနတောတိ ဝိနယနဘာဝတော၊ ဘာဝပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသောယံ၊ ဘာဝလောပေါ ဝါ" ဟုမိန့်ဆိုထားသည် ။

သညမဝေလံ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တော အာစာရော အဇ္ဈာစာရော။(ဝိတိက္ကမော)
(သာရတ္ထ။၆၉)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဒုဋ္ဌ= ဒုဟဓာတ် တပစ္စည်း ။(တစ်နည်း) ဒုဟဓာတ်-အပစ္စည်း-ဋ္ဌ-လာ။
(တစ်နည်း) ဒုလဓာတ် ဟပစ္စည်း ။
(တစ်နည်း)ဒုဟသဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ် အပစ္စည်း ။(တနင်္လ ရှေ့နောက်ပြန်)
◈ ဒုဟတိ သစ္စန္တိ ဒုဋ္ဌော၊ တဇ္ဇော ဝုဇ္ဇေ ဋ္ဌော ဒုလတိ ဝိဒါရယတီတိ ဝါ ဒုဋ္ဌော၊
တပ္ပစ္စယော၊ ဒုဟဓဇ္ဇော လာတီတိ ဝါ ဒုဋ္ဌော၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော။ (ဓာန်ဋီ။၁၅၁)
ကာယ= ကုသဒ္ဒူပပဒ ဣဓာတ်(ဝါ)ဓောတ် ၊ဏပစ္စည်း ။
◈ ကုစ္ဆိတာနံ အာယော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော။ (ဓာန်ဋီ။၁၅၁)
အဇ္ဈာစဓော= အာပုဗ္ဗ ဓါတ် တပစ္စည်း ။

၆။ (က)ဝါကျ ဝိဝိဓနယတ္တာ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ဝိ-၏ဝိဝိဓအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ဝိဝိဓာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟု သတ္တမိဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထယူရမည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)သိစေပါသည် ။
ဝိသေသနယတ္တာ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ ဝိ-၏ ဝိသေသအနက် ဟော--လည်းကောင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟုသတ္တမိဗဟုဗ္ဗီဟိဝစနတ္ထပြု-လည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ) သိစေသည်။
ဝိနယနတော-ဖြင့် ဝိနယော-၌ အ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန အနက်၌ သက်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)၊ ဝိနေတီတိ ဝိနယော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထပြု--လည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေပါသည်။
ကာယဝါစာနံ-ဖြင့် ဝိနယန-၌ ဆုံးမ-ဟူသည် ကိုယ်နှုတ်တို့ကို (ဝါ)ကိုယ်နှုတ်တို့၌ ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုတို့ကို ဆုံးမသတည်းဟုသိစေပါသည်။
(ခ)ဝါကျ ဝိဝိဓာ ဧတ္ထ နယာ-ဖြင့် ဝိဝိဓနယတ္တာနှင့် အတူဖော်။
ပဥ္စဝိဓ။ပ။ဝိဘင်္ဂါဒိပ္ပဘေဒါ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ နယ-အရ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသငါးပါး၊ အာပတ်ခုနစ်ပုံ၊ မာတိကာ ဝိဘင်းစသည်တို့ကို ယူရမည်ဟုသိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား-အဘိဓေယျတ္ထ)။
(ဂ)ဝါကျဝိသေသဘူတာ(ဧတ္ထ)အနုပညတ္တိနယာ-ဖြင့် ဝိနယော-၌ ဝိ-၏ ဝိသေသအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ဝိသေသာ နယာ ဧတ္ထာတိ ဝိနယော-ဟုပြု လည်းကောင်း၊နယ-အရ အနုပညတ်နည်းတို့ကိုယူ-လည်းကောင်းသိစေပါသည်။
ဒဠှီကမ္မသိထိလကရဏပ္ပယောဇနာ-ဖြင့် အနုပညတ်တို့သည်လောက ဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၌ မူလပညတ်ကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် တို့၌ မူလပညတ်ကို လျော့အောင်ပြုခြင်း အကျိုးရှိသတည်းဟု သိစေပါသည်။
ကာယံ ဝါစဥ္စ ဝိနေတိ-ဖြင့် ဝိနယနတောစေဝ ကာယဝါစာနံ-နှင့်အတူဖော်။

http://www.dhammadownload.com

ကာယိကဝါစသိကအဇ္ဈာစာရနိဿေနတော-ဖြင့် ကာယံ ဝါစဥ္စ-၌ ကာယ-အရ (ဌာနူပစာရ)အားဖြင့် ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုကို၊ ဝါစာ-အရ(ဌာနူပစာ)အားဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးမှုတို့ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ ဝိနေတိ-၌ ဆုံးမ၏ဟူသည်တားမြစ်မှုပင်တည်းဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၇။ သိထိလ / သိဋ္ဌိလ / သထလ / သဌလ

သိထိလာဒယော၊ သိထိလအာဒယော ကိလန္တာ နိပစ္စန္တေ၊ သတ-ခမာယံ၊သတိဿ သိထတ္တံ၊သတိတု မလန္တိ သိထိလံ-ဟူသော (ဈာဒိ၊မောဂ်၊ ၁၉၁)ကိုထောက်၍ သဟဓာတ် ကိလပစ္စည်း(က-အနုဗန်ရှိသော ဣလပစ္စည်း) သတ-ကိုသိထပြု၍ ပြီးသောကြောင့် သိထိလ-ပါဌ်သင့်ပါသည် ။

သထ-သေဋ္ဌိလ္လေ၊ သထတိ၊ သထလော တိ ပရိဗ္ဗာဓော သိယော အာတိရတေရဇံ၊ သိဋ္ဌိလောတိပိ ပါဠိ ဒိဿတိ၊ တဒ်ါ ဌိ-တာရော မုဒ္ဓဇော ဝတေတဗ္ဗော- ဟူသော နီတိ၊ ဓာတု၊ ရှု-ကိုထောက်လျှင် သထလ၊သိဋ္ဌိလ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်သည်။

၈။ ကာယံ ဝါစဥ္စ ဝိနေတိ

ဌာနဖြစ်သော ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရတို့၏"ကာယံ ဝါစဥ္စ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ကာယိကအဇ္ဈာစာရ၊ ဝါစသိကအဇ္ဈာစာရ၌ တင်စား--ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊၁၄၂)

⊛ နာနန္တရိက၊ ကာရဏ၊ ဌာနဉပစာ ။

အမှာ။ ။(က)ဝါကျ ကာယဝါစာနံ-၌လည်း ကာယံ ဝါစဥ္စနည်းတူ ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်းတင်လေ ။

(က)ဝါကျ အယံ ဝိနယော-၌ တန္တနည်း

ဤ၌ အယံဝိနယော-ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့် "အယံ-ဝိနယော-ဤဝိနည်းသည်" ။ "အယံ ဝိနယော ဣမဿ ဝိနယဿ-၏၊" ဤသို့ နှစ်နက်ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် တန္တနည်းမည်၏ ။

⊛ တံနှင့်ကတ္တား၊ ပြန်ပြားအပဓာန်၊ ၏-တုပြန်က၊ ပဓာန၊ တန္တနည်းယူလေ၊ (ရွှေ၊၄၉၂)

မှတ်ချက်။ ။ဤနည်းစနစ်အရ ပိတ်ပုဒ်၏သမ္ဗန်ဖြစ်ထိုက်သော ကတ္တား ကံပုဒ်တို့၌ တန္တနည်းရသည်ချည်းမှတ် ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အယံ ဝိနယော-ကို ဟိတ်ပုဒ်တို့၌စပ်ခိုက် သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီ၊ အက္ခာတော-၌စပ်ခိုက်ကမ္မ-ကမ္မီ၊ ဤသို့နှစ်ပုဒ်ငဲ့သောကြောင့် ကာတောလောကန နည်း။

၁၀။ ဝိနယ္ယတ္ထဝိဒူတိ-အရ ဝိနယတ္ထဝိဒူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ ။ ထိုခန္ဓာငါးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံ အာဟာရတည်း။ ထိုခန္ဓာငါးပါးကား ပုညာပုည ဝိပါက၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်=ပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထိုပုညကား ကုသလဝိပါက်ဣဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ အပုည၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ထိုအပုညကား အကုသလဝိပါက် အနိဋ္ဌာရုံ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဝိပါက်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုညာပုညတည်း။ ထိုဝိပါက်ကား နာမ်ရုပ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုနာမ်ရုပ်ကား သဠာယတန၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပြဲရုယော့ရုယ္၊ အာရုယ္ပာရုယ္အားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

အမှာ။ ။လောကော၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဣတ္ထီ၊ ပုရိသ-စသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော ပုဒ်မှန်သမျှ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကို ယူ၍ ထုတ်လေ ။

===============

ဝါကျဥယျာဉ် (၆)

(က) ဂ္ဂတရံ ပန---

အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။
သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာ,ဂတော စ သုတ္တန္တိ အက္ခာတံ။

(ခ) တဒိဒံ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သူစေတိ ။

(ဂ) သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ။

(ဃ) သဝတိ စေတံ အတ္ထေ သဿမိဝ ဖလံ၊ ပသဝတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) သူဒတိ စေတံ ဓေနုဝိယ ခီရံ၊ ပဂ္ဃရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သုဋ္ဌု စ နေ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။

(ဆ) သုတ္တသဘာဂဉ္စေတံ။

(ဇ)ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ သုတ္တံ ပမာဏံ ဟောတိ၊ ဧဝမေတမ္ပိ ဝိညူနံ။ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖါနိ န ဝိကိရိယန္တိ န ဝိဒ္ဓံသီယန္တိ၊ ဧဝမေတေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ။

http://www.dhammadownload.com

(၅) တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ--

အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။
သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာ, ဂတော စ သုတ္တန္တိ အက္ခာတံ။

(၃း၁၅။ သာရတ္ထ။၆၉။ မအူသျှ။၁၄၇။ ဘာသာဋီ။၁၁၂။ ဝဏ္ဏိသစ်။၁၄၄)

=====================

၁။ (ဂ)ဝါကျကို ဟိတ်အပြင်ထုတ်၍ လည်းကောင်း၊ (ဃ)ဝါကျကို ဥပမာအတွင်း သွင်း၍ လည်းကောင်း အနက်ယောဇနာပါ ။

၂။ (ဇ)ဝါကျကို ၄ပနာတိကပုစ္ဆာတက်၍ ၊ ယင်း(ဇ) ဝါကျ၌ ယထာစ-ဝါကျသို့ အနုသန္ဓေတက်ပြပါ ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ ။

၄။ အတ္ထာနံ သူစနတောနှင့်အညီသုတ္တံ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ သဿ၊ ဓေနု၊ ဝီရ၊ အဗ္ဗာသယ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယဝေဘာန်ပြပါ။

၆။ (က)သံဝဏ္ဏနာဖြင့် သိစေအပ်သောအာဘောဇနှင့်သံဝဏ္ဏနာအမည်တို့ကိုဖော်ပြပါ။

၇။ (ခ)ဝါကျ၌ တဥ္စိ/တံ ဟိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဇ)ဝါကျ၌ တစ္ဆကာနံ/တစ္ဆကာနံ-ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်မျိုးစီရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ ။

၈။ (ဆ၊ဇ) ဝါကျတို့ကို ထောက်၍ သုတ္တံ-ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ ။

၁၀။ တစ္ဆကာနံ-ကို ဝေဝစနတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ ။

=======================

၁။ **(ဂ)ဝါကျဟိတ်အပြင်ထုတ်၍ အနက်ပေးပုံ**

စ-ပါး၊ ထွေ-ဤသုတ်၌၊ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ-ကုန်သော၊ အတ္ထာ-တို့ကို၊ သုဝုတ္တာ-မူအပ်ကုန်ပြီ။ ကသ္မာ-မူကား၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန-အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တတ္တာ-ကြောင့်တည်း ။

(ဃ)ဝါကျ ဥပမာအတွင်းသွင်း၍အနက်ပေးပုံ

စ-ပါး၊ သဿံ-သည်၊ ဖလံ-ကို၊ သဝတိတ္တဝ-သီးသကဲ့သို့ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ (ဝါ)ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) တထာ-တူ၊ တော်သုတ္တံ-သည်၊ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ-ကုန်သော၊ အတ္ထေ-တို့ကို၊ သဝတိ-သီးတတ်၏ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ (ဝါ) ဖြစ်စေတတ်၏ ၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျစသည် အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် သုတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း၀စနတ္ထပြဲ ဂါထာ၏အနက်ကို ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)စသည်ကိုမိန့် ။

◈ ဣဒါနိ အတ္ထာနံ သူစနတောတိအာဒိဂါထာယ အတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ "တဒ္ဓိ"တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ။၆၉)

ရှင်းလင်းချက်။ (ခ)စသောဝါကျတို့တွင်-

(ခ)ဝါကျဖြင့် အတ္ထာနံ သူစနတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သုဝုတ္တတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် သဝနတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

(င)ဝါကျဖြင့် သူဒနတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

(စ)ဝါကျဖြင့် သုတ္တာဏာ-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

(ဆ၊ဇ)ဝါကျတို့ဖြင့် သုတ္တသဘာဂတော-၏ အကျယ်ကိုပြသည် ။

ဤသို့ (ခ)မှ (ဆ၊ဇ)တိုင်အောင် ဟိတ်ပုဒ်တစ်ခု၏ အကျယ်မှ တစ်ပါး ဟိတ်ပုဒ်တစ်ခု၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ ပက္ခ-ပက္ခန္တရ-ဟု ခွဲရမည်။ (ပက္ခန္တရထုံးစံအတိုင်း ကျမ်းတက်ရုံပင်)

(ဆ၊ဇ)ဝါကျတို့တွင်- (ဇ)ဝါကျဖြင့် တမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ကိုပြသည် ။ ထို့ကြောင့် (ဇ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျ။

(ဇ)ဝါကျသို့ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဆ)ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကသည် တမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည်နှင့်တူ၏ဟုဆို၏၊ အဘယ်သို့လျှင် သုတ္တန်ပိဋကသည် တမျဉ်းချည်၊ပန်းသီတံချည်နှင့်တူပါသနည်း၊ သုတ္တန်ပိဋက၏ကမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည်နှင့်တူပုံအခြင်းအရာအကျယ်ကို ဆရာမပြဆိုပြီလော-စုဒ်ကြောင့် (ဇ)ဝါကျကိုမိန့် ။

◈ သုတ္တသဘာဂတံယေဝ ဒဿေန္တော အာဟ "ယထာ ဟိ "တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ။၇၁)

(ဇ)ယထာစ ဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ-အစရှိသော(ဇ-ဝါကျပထမပိုင်း)ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပိဋက၏ တမျဉ်းချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သုတ္တန်ပိဋက၏ သီတံချည်နှင့် တူပုံ အကျယ်ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် ယထာ စ သုတ္တေန-အစရှိသော (ဇ-ဝါကျ ဒုတိယပိုင်း)ကိုမိန့် ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဤသို့ ယထာတိ-အစရှိသည်ဖြင့် သုတ္တသဘာဂ-၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ တစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့် သုတ္တသဘာဂ-၏ အဖြစ်ကို ပြပြန်လို၍ ယထာစ-အစရှိသည်ကိုမိန့် ။ (မအူသျှ၊၁၅၀)

◆ တ္တုအါနိ အညတာပိ သုတ္တသဘာဂတိ ဒဿေန္တော အာဟ "ယထာစာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ရ၁)

၃။ (ခ)မှ (ဇ)တိုင်အောင် ဝိတ္ထာရ ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋ္ဌိ။ (တစ်နည်း) ဒဋ္ဌိ။ (ဝိနယ- အဖွင့်ကြည့်)။

ထိုတွင်- (ဂ)ဝါကျသည် အတ္ထာနံ သူစနတော-၏ အကျယ်မှ တစ်ပါး သုဝုတ္တတော၏အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ-စသည်ဖြင့် အမည်ပေးလေ။ (ဇ)ဝါကျသည် တမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည်နှင့် တူပုံအကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ ။ ယင်း---(ဇ) ဝါကျ၌ ယထာစ-စသည်ကား ပက္ခန္တရ။ (ဈ) ဝါကျသည် နိဂမနဝါကျ ။ (တစ်နည်း) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ ။

၄။ အတ္တေ့ သူစေတီတိ သုတ္တံ ။ (သူစတတ်-တပစ္စည်း)

- သူစ-တတ်အရကား သုတ္တန်ပိဋကဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါ၏ ဝါစက သတ္တိသည် မုချအားဖြင့်ရ၏ ။
- သုတ်-ဟူသော တံ-ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါ၏ ပကတူပ နိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာရအားဖြင့်ရ၏ ။
- တ-ပစ္စည်းအရကား ထို--သော သုတ္တန်ပိဋကဖြစ်ရ၏ ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဖွယ်

သမာနော ဘာဂေါ ဧတဿ သုတ္တဿာတိ သဘာဂံ။
သုတ္တေန သဘာဂံ သုတ္တသဘာဂံ ။
တဋ္ဌေနိ္တိ တဋ္ဌကာ ။
ပမီယတိ ဧတေန သုတ္တေနာတိ ပမာဏံ ။
ဂယှိ်သူတိ ဂဟိတာနိ၊ သမ္မာ ဂဟိတာနိ သင်္ဂဟိတာနိ။(ပုပ္ဖာနိ)။

၅။ သဿံ=သသတတ် သပစ္စည်း။(တစ်နည်း) သ-သဒ္ဒူပပဒ သိတတ် အပစ္စည်း။

◆ သသန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ သဿံ၊သေ ခေတ္တေ၊ သေတိ ဂုတာတီတိ ဝါ သဿံ၊ (သူစိ) ။

ဓေနု=ဓေတတ် နုပစ္စည်း။(တစ်နည်း) ဓာတတ်၊ နုပစ္စည်း ။

◆ ဓေ ပါနေ၊ နု။ ဓယတိ ပိဝတိ တ္တုတော့ ခီရံ ပေါတကောတိ ဓေနု။(သူစိ)။

▲ ဓာရေတီတိ ဓေနု၊ ဓါဝိ။ (ဓာ့ဒါ၊ မောဂ်။ ၃၄)

http://www.dhammadownload.com

ဓိရုံ= ဓိတာတ် ရက်ပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) ဓိတာတ် ဤရပစ္စည်း ။

◆ ဓိ ခယေ၊ ရတ် တောတိ၊ ခယတိ ဒုတနေနာတိ ဓိရုံ ။ (ထွာဒိ၊ မောဝ်၊ ၁၄၃)

◆ ဓိ ခယေ၊ ဤရော ။ (ဓာန်ဋီ၊ ၅၀၀)

အဗ္ဗာသယ= အဝိ အာ ရှေး သိဓာတ် ဏပစ္စည်း ။

◆ ဓိတ္တံ အဓိဝနာ သယတီတိ အဗ္ဗာသယော ။ (ဓာန်ဋီ၊ ရ၆၆)

၆။ (က)ဝါကျ အတ္တာနံ သူစနတော-ဖြင့် သုတ္တံ-၌ သူစ-ဓာတ်၏--လည်းကောင်း၊ (ဒု-ဓာတုပဒ) တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အတ္ထေ သူစေတီတိ သုတ္တံ-ဟု-လည်းကောင်း သိစေ။

သုဝုတ္တတော-ဖြင့် သုတ္တံ-ပုဒ်ကို ဥစ္စိသူတိ ဥတ္တာ၊သုဋ္ဌု ဥတ္တာ ဇွောတိ သုတ္တံ-ဟု သတ္တမိဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဓေတ္တ-လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဥစ္စိသု ဇွောတိ ဥတ္တံ၊ သုဋ္ဌု ဥတ္တံ သုတ္တံ။ (တစ်နည်း)သုဋ္ဌု ဥစ္စိသု ဇွောတိ သုတ္တံ-ဟု အဓိကရဏသာဓ်ပြု--လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း၏ အဓိကရဏသာဓနအနက်၌ သက်--လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။

သဝနတော-ဖြင့်သုတ္တံ-၌ သုဓာတ်--လည်းကောင်း၊ တ-ပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက်၌ (ဂဏ္ဌိသစ်) (တစ်နည်း) ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း (မဒ္ဓူသျ) သဝတီတိ သုတ္တံ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန (တစ်နည်း) ဟေတုကတ္တုသာဓနဝိဓေတ္တပြု--လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။

သူဒနတော-ဖြင့် သုတ္တံ-၌ သူဒဓာတ်-လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်--လည်းကောင်း၊ သူဒတီတိ သုတ္တံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

သုတ္တာဏာ-ဖြင့် သုတ္တံ-၌ သုပုဗ္ဗ တာဓာတ်-လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ သုဋ္ဌု တာယတီတိ သုတ္တံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။

သုတ္တသဘာဝတောစ-ဖြင့် သုတ္တံ-၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ သုတ္တံ ဝိယာတိ သုတ္တံ-ဟုပြု-လည်းကောင်းသိစေသည်။

(ခ)အတ္ထေ သူစေတိ-ဖြင့် (က)ဝါကျ အတ္တာနံ သူစနတော-နှင့်အတူဖော်၊ အတ္တတ္တပရတ္ထာဒိဘေဒေ-ဖြင့် အတ္ထ-အရ (သရုပ်ကြား) သိစေပါသည် ။

(ဂ)ဝါကျ သုဝုတ္တာ ဇွောတ္ထ အတ္ထာဖြင့် (က)ဝါကျ သုဝုတ္တတော-နှင့် အတူဖော် ။

ဝေဓနေယျာနုလောမေန-ဖြင့် ဝိနည်းအဘိဓမ္မာ-၌ကဲ့သို့ ဝေနေ-ယျဇ္ဈာသယသည် အာဏာဓမ္မသဘောသို့မလိုက်မူ၍ ဤ၌အာဏာဓမ္မသဘောသည် ဝေနေယျဇ္ဈာသယသဘောသို့လိုက်ရကား ဝေနေယျတို့အား ကေန္တပိတပင်လာဘ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤသုတ္တန်ပိဋကကိုသာ သုတ္တတုဆိုသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ။ ရ၀။ ဂဏ္ဌိသစ်။၁၃၉)

(ဃ)ဝါကျ သဝတိ စေတိ အတ္ထေ-ဖြင့် (က)ဝါကျ သဝနတော-နှင့် အတူဖော် ။

သဿမိဝ ဖလံ-ဖြင့် (ဘာဝတ္တ) ဖော်လေ ။

ပသဝတိ-ဖြင့် သဝတိ-၌ သုဓာတ်သည် နာကြားခြင်း သဝနအနက်ကို မဟော၊ သီးခြင်း ဖြစ်စေခြင်း ပသဝနအနက်ဟော--သိစေပါသည် ။

(င)ဝါကျ သူဒတိ-ဖြင့် သူဒနတော-နှင့် အတူဖော် ။

ပဂ္ဃရတိ-ဖြင့် သူဒတိ-၌ သူဒဓာတ်သည် ဟိံသာ နိရာသ-အနက်တို့ကို မဟော၊ ပဂ္ဃရဏ- အနက်ဟော--သိစေပါသည် ။

(စ)ဝါကျ သုဋ္ဌု တာယတိ-ဖြင့် သုတ္တာဏာ-နှင့်အတူဖော်လေ ။

ရက္ခတိ-ဖြင့် တာယတိ-၌ တာဓာတ်သည် ပါလန ရက္ခဏအနက်ဟော သည်ကိုသိစေပါသည်။

(ဆ)ဝါကျ ယထာဓေ-ဖြင့်သုတ္တသဘာဂ-၌ သဘာဂသဒ္ဒါ၏သဒိသအနက် ဟော-သိစေသည် ။

သုတ္တံ သုတ္တေန-တို့ဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဧကသေ သနည်းဖြင့် တမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည် နှစ်နက် (ဥဘယတ္ထ)ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)သုတ္တဥ္စ(တမျဉ်းချည်)သုတ္တဥ္စ(ပန်းသီတံချည်) သုတ္တံ-တု ဧကသေသတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္တပြု-လည်းကောင်း၊

ယထာတိ ယထာစ နှစ်ဝါကျလုံးဖြင့် သုတ္တန်၏ တမျဉ်းချည် ပန်းသီ တံချည်နှင့် တူပုံ (သုတ္တသဘာဂဘာဝ)ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ)ဝါကျ တဠိ / တံတိ

ဓေဟာ ဥံ။ကောရတကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ် ဥ-ကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ။တဠိ တဿ၊ တံ တိ တဿ။(ရူပသိဒ္ဓိ)ကိုထောက်၍ ဟ-အက္ခရာနောင်းရာ ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥ-ပြုခြင်းသည် အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

(ဝေဠိ/ဝေံတိ ၊ အယဠိ/အယံ တိ-စသည်နည်းတူပင်ဆိုးဖြတ်)

တဏ္ဍကာနိ / တစ္ဆကာနိ

တစ္ဆကော ဝဍ္ဍကီ မတော။ (ဓာန်။၅၀၆)။ တစ္ဆ တနုကရဏော၊ တစ္ဆတိ ဘန္ဓံ ကရောတီတိ တစ္ဆကော၊ ဏွုု (ဓာန်ဋီ)တို့ကို ထောက်၍ တစ္ဆ -ဓာတ် ဖြင့်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် တစ္ဆကာနိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည် ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **(ဆ၊ဇ)ဝါကျဝိုနှင့်အညီ သုတ္တံ**

ဤသုတ္တံ-ပြယုဂ်၌ သုတ္တ-ဟူသောနည်းသည် သုတ္တ-သဒ္ဒါတစ်ခုကိုချေ၍ သုတ္တ-သဒ္ဒါတစ်ခုကြွင်းပြုသောကြောင့် ကေသေသနည်းမည်၏ ။

(တစ်နည်း) ဤ၌ သုတ္တံ-ဟူသောနည်းသည် သုတ္တံ-တမျဉ်းချည်နှင့်တူသော သုတ် ။ သုတ္တံ-ပန်းသီတံချည်နှင့်တူသောသုတ်။ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သုတ္တ-သဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းပြုထားသောကြောင့်သာမညနိဒ္ဒေသနည်းမည်၏ အကျူဖြစ်သော တမျဉ်းချည်၊ ပန်းသီတံချည်တို့၏ သုတ္တ-ဟူသောအမည်ကိုအတူရှိသော သုတ္တန်ပိဋကတ်၌တင်စား၍ဆိုထားသောကြောင့် သဒိသူပစာမည်၏။

(င)ဝါကျ ဓေနုဝိယ စိရံ

ဓေနု-အရ နွားသာမက နို့စို့သားငယ်ရှိသမျှ တိရစ္ဆာန်မတိုင်းကို ယူရသောကြောင့် ဧကဒေသူ၊ ယေဘုယျနည်း။ ဥပလက္ခဏာနည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၁၄၅။သဒ္ဒနီတိ)

၁၀။ တစ္ဆက-၏ ဝေဝုစ်ကို =တစ္ဆကော ဝဓကီ မတော၊
ပလဂဏ္ဍော ထပတျပိ။
(တန်။၅၀၆)တူ၍ ယှဉ်အပ်၏ ။

=======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၇)

(က) တ္တတာရော ပန---

ယံ တ္တေ ဝုမိမင္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိဠိန္နာ။
ဝုတ္တ-ဝိကာ စ ဓမ္မာ ၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။

(ခ) အယဥ္ဟိ အဘိသဒ္ဒေါ ဝုမိလက္ခဏပူဇိတပရိစ္ဆိန္နာဓိကေသု ဒိဿတိ။

(ဂ) တထာ ဟေသ "ဗာဠှာ မံ အာဝုသော ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိက္ကမန္တီ"တိအာဒီသု ဝုမိယံ အာဂတော။ "ယာ တာ ရတ္တိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ"တိအာဒီသု လက္ခဏေ။ "ရာဇာဘိရာဇာ မနုဇိန္ဒော"တိ အာဒီသု ပူဇိတေ။ "ပဋိဗလော ဝိနေတုံ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ"တိအာဒီသု ပရိစ္ဆိန္နေ။ အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ စ ဝိနယေ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။"အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေနာ"တိအာဒီသု အဓိကေ။

(၄။ ၁၆။ သာရတ္ထ။ ၇၄၊ မအူသျ။ ၁၅၂။ ဘာသာဋီ။ ၁၂၀။ ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၄၉)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က)ဝါကျကို ကာရကံ ဖလဝါကျခွဲ၍ ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို ဒါဝဂ္ဂပသင်္ဂ၊ ဝါစ္စပသင်္ဂအာဘော်နှစ်ချက်ပြည့်စုံစေလျက် ပုစ္ဆာတက်ပြပါ ။
၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (က)ဝါကျရှိ ဣတ္တရောဓမ္မာ-ပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ ။
၄။ (ဂ)ဝါကျ ရာဇာဘိရာဇာ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ညည်နည်းကောက်ပြပါ ။
၅။ ဘဋ္ဋ၊ ရတ္တိ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်၍ (ခ)ဝါကျ ဒိဿတိ-ပုဒ်၏ ဝစ္စတ္ထကိုလည်းကို ဖော်ပြခဲ့ပါ ။
၆။ (က)ဝါကျဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။
၇။ ဘဋ္ဋာ / ဗဋ္ဋာ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဠ်ကို သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ ။
၈။ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ(၅။၁၆)၌ ဒိသံ-ဝယ် ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျဖြေဆိုပါ ။
၁၀။ (ခ)ဝါကျရှိ ဒိဿတိ-ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ ။

===================

၁။ (က)ကို ငါးဝါကျခွဲ၍ အနက်ယောဇနာပုံ

ပန-ပါး၊ဣတ္တရော-ဤသုတ္တသဒ္ဒါမှတစ်ပါးသော၊အဘိဓမ္မေ-အဘိဓမ္မသဒ္ဒါကို

(က) ယံ ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊တ္တေ-ဤအဘိဓမ္မာ၌၊ ဝုန်မဋ္ဋော-ပွားခြင်းအနက်ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်ပြီ။ တေန ကာရဏေန-ကြောင့်လည်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဒူဟိ-တို့သည်၊အဘိဓမ္မော-ဟူ၍၊ အက္ခာတော-အပ်ပြီ ။
(ခ) ယံ ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တ္တေ-၌၊ သလက္ခဏာ-မှတ်ဖကြောင်းတို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို ။ပ။ အက္ခာတော-အပ်ပြီ ။
(ဂ) ယံ ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တ္တေ-၌၊ ပူဇိတာ-ပူဇော်အပ်ကုန်သော၊ (ဝါ) ပူဇော်ခြင်းငှါ ထိုက်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ ။ ပ။ အက္ခာတော-အပ်ပြီ ။
(ဃ) ယံ ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တ္တေ-၌ ၊ ပရိစ္ဆိန္နာ- ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ- တို့ကို ။ ပ။ အက္ခာတော-အပ်ပြီ။
(င) ယံ ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ တ္တေ-၌၊ အဓိကာ-လွန်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ။ပ။ အက္ခာတော-အပ်ပြီ ။ (မအူသျ။ ၁၅၃)

အဘိညာတာ၊ပူဇိတေ-ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ-အဓိပ္ပါယတ္ထ

အဘိညာတာလထက်ဝက်အစရှိသော တစ်ဝိုတစ်ခုသော အမှတ်အသားဖြင့် မှတ်သားအပ်ကုန်၏ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ (ဝါ)ထင်ရှားကုန်၏ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

◆ အမုစန္ဒိမာ တေနစိ သညာဏေန ဉာတာ သညာတာ ပါတရာတိ အဝေသွား(သာရတ္ထဒီပ)

၂။ (ခ)ပါဌ် ဝါစတပသင်၊ဝစ္စပသင် ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ—သည် (က)ပါဌ်ဖြင့် ဝုမိပန္တဝမှုစသည်တို့ကို တောရာဖြစ်သော ကြောင့် အဘိဝမ္မမည်သော ဟုဆိုအံ့ ။ ယင်းသို့ပင်တူသော်လည်း ဝုမိစသည်၌ အဘိသဒ္ဒါမဖြစ်စေရာ မသင့်တန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော(ဤကား ဝါစတပသင်) ။(ဂ)ယင်းသို့ပင်တူသော်လည်း ဝုမိစသောအနက်သည် အဘိသဒ္ဒတ္ထမဟုတ်လေက မသင့်တန်ရာသည်မဟုတ်ပါလော(ဤကား ဝစ္စပသင်)၊ ဆရာ့စကားသည်အဘယ် သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)ပါဌ်ကို မိန့် ။

မှတ်ချက်။ ။ဤကား ဝဏ္ဏိသစ် ၁၄၉-နှင့် အညီတည်း။ ဝါစတပသင်-ကို သဒ္ဒပသင် ဟု လည်းကောင်း၊ ဝစ္စပသင်-ကို အတ္ထပသင်-ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသေးသည်။

အညမညသက်ရဝိရတိတေ-စသောပါဌ်သို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ ပဋိဗလော ဝိနေတုံးပ။ပရိစ္ဆိန္ဒေ-ဖြင့် အဘိ-သဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္နအနက် ၌ ဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပရိစ္ဆိန္နသရုပ်ကိုပြခြင်းငှါ (ဂ) ပိုင်းခြားအပ်၏ ဟူသောဝက်ဝုစ်ဖြစ်ခဲ့၍ အချင်းချင်းရောယှက်ခြင်းကင်းခြင်းပင်တည်းဟု ဥဇုဝုစ် ကိုပြခြင်းငှါ(ဂဏ္ဌိသစ်။၁၅၁)(ဂ)ပိုင်းခြားအပ်၏ဟူသည် အချင်းချင်းရောယှက်ခြင်း မှ ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု ဝက်ဝုစ်ကို ဥဇုဝုစ်အားဖြင့် ပြလို၍ (မအူသျှ။၁၅၈) အညမည-အစရှိသည့်ကိုမိန့် ။

၃။ (က)ပါဌ်သည် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ အဖွင့်မှ တစ်ပါး အဘိဝမ္မသဒ္ဒါ၏အဖွင့်ကို ပြသော ကြောင့် ပက္ခန္တရပါဌ် ။

(ခ)ပါဌ်သည် ဝိတ္ထာရ ၊ ယုတ္တိဒဠှိကရဏ ။

(ဂ)ပါဌ်သည် ဝိတ္ထာရ ၊ တပ္ပါတဋိကရဏ၊ .အာဂမဒဠှိကရဏ ။

ယင်း(ဂ)ပါဌ်၌ အညမညသက်ရဝိရတိတေ----ဝုတ္တံ တောတိ-ကား ဝိတ္ထာရ။

◉ အတ္ထုဒ္ဒါရ၊ ပြသည့်နောက်တွင်၊ တိ-ကိုမြင်၊ ချဲ့ ထင် ဒဠှိစွဲ ။

◉ တထာတိမှာ၊ ဉပကာ၊ ရံ၏ ချဲ့ မြဲ စွဲ။

အမှာ။ ။ အတ္ထုဒ္ဒါရပါဌ်ခွဲပုံ၊ ကျမ်းတက်ပုံအကျယ်ကို ပါဌ်ဥယျာဉ် (၁၅)၊ သမယေန-အဖွင့်၌ ရှုလေ ။

စာစပ်=တ္တတရော-ကား ကို-ကြောင့် အတ္တာတော-၌ ဝုတ္တက်။

အတ္တာတော-ကား ဝုတ္တက်-၏ကြိယာ ။

ဓမ္မာ-ကားတို့ကို-ကြောင့် ဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တက်။ ဝုတ္တာ-ကား ဝုတ္တက်-၏ကြိယာ။

◉ အပနေလို့ ၊ တွင်းပုန်သို့ ၊ ယှဉ်ဘို့မထိုက်ပါ ။

◉ အပမြင်ရာ ၊ ပ-တွင်သာ ၊ ယှဉ်ကာစပ်လိုက်ပါ ။

http://www.dhammadownload.com

ရှင်းလင်းချက်။ ။အထက်ပါနိယ်တို့အရ ယသ္မာ တသ္မာ၊ ယံ တံ၊ ယေန တေန-အစရှိသော အနိယမ နိယမသဒ္ဒါနှင့် ယထာ တထာ၊ ယထာ ဝေ အစရှိသော ဥပမာန ဥပမေယျဇောတကသဒ္ဒါတို့၏ အပြင်နေပုဒ်များကို ယင်းသဒ္ဒါတို့၏ အပြင်နေပုဒ်များ၌သာ စာစပ်ရသည်။ ယင်းသဒ္ဒါတို့၏ အတွင်းနေပုဒ်များ၌ စာမစပ်ရ။ ထို့အတူ ယင်းသဒ္ဒါတို့၏ အတွင်းနေပုဒ်များကိုလည်း ယင်းသဒ္ဒါတို့၏ အတွင်းနေပုဒ်များ၌သာ စာစပ်ရသည်၊ ယင်းသဒ္ဒါတို့၏ အပြင်နေပုဒ်များ၌ စာမစပ်ရ။ ဤကား မအူနိသျှဆရာတော်အလိုတည်း။

သို့ရာတွင် အချို့နေရာများ၌ အပြင်နေပုဒ်များကို အတွင်းနေပုဒ်များ၌ စာစပ်နိုင်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အတွင်းနေ ပုဒ်များကို အပြင်နေပုဒ်များ၌ စာစပ်နိုင်သည်ကို လည်းကောင်း အပွကအားဖြင့် တွေ့ရ ပေမည်။ ထို့ကြောင့် (နိယ်တူကၤယေဘုယျ)ဟုမှတ် ။

၄။　　အတ္တနော ဣဿရိယသမ္ပတ္တိယာ ရာဇတိ ဒိပ္ပတီတိ ရာဇာ ။
စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟာဇနံ ရဉ္ဇေတိ ဝချေတီတိ ရာဇာ။
(ဒီ၊၄။၁။၁၂၃)
အဘိပူဇိတော ရာဇာ အဘိရာဇာ။ ရာဇူဟိ အဘိရာဇာ ရာဇာဘိရာဇာ။

- ရာဇဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား (လက်အောက်ခံ)မင်းတို့သည် မှချ ။
- ထို--၏ စကြဝတေးမင်းနှင့် ပူဇက ပူဇာရဟအဖြစ်ဖြင့်စပ်-ဌာနူပစာရ-ရ၏ ။
- ပုဒ်လုံးအရကား မင်းတကာတို့ ပူဇော်အပ်သော စကြာဝတေးမင်းရ၏ ။
- ရာဇာဘိရာဇာတိ ရာဇူဟိ ပူဇေတုံ အရဟော ရာဇာ။ (သာရတ္ထ။၈၂)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝုမိ ဓောသံ ဝမ္ဘာနတ္တိ ဝုမိမန္တော ။
လက္ခီယန္တိ ဓောတိ အာရမ္မဏာဒီတိတိ လက္ခဏာနိ ။
သဟ လက္ခဏေဟိ ယေ ဝတ္တန္တီတိ သလက္ခဏာ ။
ပူဇေတဗ္ဗာတိ ပူဇိတာ ။
ပရိစ္ဆိန္ဒိယန္တီတိ ပရိစ္ဆိန္နာ ။
ဉာတဗ္ဗာတိ ဉာတာ ။ အဘိလက္ခဏေဟိ ဉာတာ အဘိညာတာ။ (မအူသျှ)
အမုစန္ဒနီနာ ကေနစိ သညာဏေန ဉာတာ အဘိညာတာ။ (သာရတ္ထ၊ ရံ၁)
(အဘိ-အရ လထက်ဝက်အစရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသော အမှတ်အသား၏-
ဉာတာအရ ညဉ့်တို့နှင့် လက္ခဏာ လက္ခဏ်စပ်)
အဘိလက္ခေတဗ္ဗာတိ အဘိလက္ခိတာ ။
မနုဇာနံ ဣန္ဒော မနုဇိန္ဒော ။
အဘိ ပရိစ္ဆိန္နော ဝမ္ဘော အဘိဝမ္ဘော ။
အဘိ ပရိစ္ဆိန္နော ဝိနယော အဘိဝိနယော ။
အညမညံ သင်္ကရော အညမညသင်္ကရော ။
အညမညသင်္ကရတော ဝိရဟိတော အညမညသင်္ကရဝိရဟိတော။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဗာဠ္ဌ= ဗကာတတ် တပစ္စည်း ။ (ရှု။ ၃၇၉)
(တစ်နည်း) ဗဟုသဒ္ဒူပပဒ လာတတ် အပစ္စည်း ။ (ဓာန်ဋီ။ ၄၁)
(တစ်နည်း) ဗဟာတတ် ဟပစ္စည်း ။ (ဈာန်ဒီ-မောဂ်။ ၂၂၃)
ရတ္တိ=ရာတတ် တိပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) ရန္ဓာတတ် တိပစ္စည်း။
(တစ်နည်း) ရာသဒ္ဒူ-ပပဒ တိရတတ် က္တိပစ္စည်း ။
◆ ရာတိ ခဏ္ဍာတိ အဗျာပါရန္တိ ရတ္တိ၊ တိ။(ဓာန်ဋီ။၆၉)
◆ ရန္ဓတေ ဝသာဝေဝ၊ ရာပုဗ္ဗ တိရတောပိစ ။
ရတ္တိသဒ္ဒဿ နိပ္ပတ္တိ ၊ သဒ္ဒတ္ထည္ဉူ ဝိဘာဝယေ။ (နီတိ၊ ဓာ။ ၃၆၀)
ဒိဿတိ-ကား ကံဟောယ-ပစ္စည်းသက်၍ ပုဗ္ဗရုပ်ပြုလျှင် ဒိဿတိ-ပြီး၏၊ယင်း အဓိုက်(ဒိသ-ပေက္ခနေ)ဟုတတ်နက်ဖြစ်၏။ရှုအပ်၏-ဟုအနက်ပေး။ကံ-ဟောဖြစ်၏ ဒိဝါဒိတော ယော-သုတ်ဖြင့် ယ-ပစ္စည်းသက်၍ ပုဗ္ဗရုပ်ပြုလျှင် ဒိဿတိပြီး၏။ ယင်းအဓိုက် (ဒိသ ပညာယနေ)ဟုတတ်နက်ဖြစ်၏။ထင်၏-ဟုအနက်ပေး။ကတ္တား ဟောဖြစ်၏ ။
◆ "ဒိဿတိ၊ ဒိဿန္တိ"တိ ရူပါနိ ပန ယဿ ပုဗ္ဗရူပတ္တေန တ္တဝ ကမ္မေ သိဇ္ဈန္တိ၊ ဒိဝါဒိဂဏေ ကတ္တရိ သိဇ္ဈန္တိ၊ (နိရုတ္တိဒီပနီ။၄၂၁၊၄၄၅)
၆။ (က)ပါကျ ယံ တွေ့ ဝုမ်ိမန္တော ဓမ္မာ တောန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော-၌ အဘိ-သဒ္ဒါ၏ ဝုမိမန္တအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဘိနှင့် ဓမ္မကို အဘိဝုမိ-မန္တော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော-ဟု ကမ္မဓာရယ်မပြုရ၊ အဘိဝုမိမန္တော ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ--ပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။
ယံ တွေ့ သလက္ခဏာ ဓမ္မာ တောန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော-၌ အဘိ-သဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာအနက်ဟော-လည်းကောင်း။အဘိသလက္ခဏာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိ-ဓမ္မော-ဟု ပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။
ယံ တွေ့ ပူဇိတာ ဓမ္မာ တောန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော-၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ပူဇိတအနက်ဟော- လည်းကောင်း၊ အဘိပူဇိတာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော-ဟု-ပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။
ယံ တွေ့ ပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ တောန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော-၌ အဘိ-သဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္နအနက်ဟော- လည်းကောင်း။အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော-ဟု-ပြု -လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။
ယံ တွေ့ အဓိကာ ဓမ္မာ တောန-ဖြင့် အဘိဓမ္မော-၌ အဘိ-သဒ္ဒါ အဓိကအနက်ဟော- လည်းကောင်း၊ အဘိအဓိကာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော ဟု-ပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည် ။
(ခ)ပါကျဖြင့် (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္တ) သိစေပါသည် ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ အညမညသက်ရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ စ ဝိနယေ စ-ဖြင့် ပရိဋ္ဌိနွေ-၌ ပိုင်းခြားအပ်၏ဟူသည် (ဓမ္မနှင့်ဝိနယ၊ဓမ္မနှင့်ဓမ္မ၊ဝိနယနှင့်ဝိနယ)အချင်းချင်း ရောယှက်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

၇။ ဗာဠှာ / ဗဠှာ

ဗဟ ဝုဒ္ဓိမှိ၊အဗဟိတိ ဗာဠှော။"ကွစိဓာတူ"တိအာဒိနာ ဒီဃော-ဟူသော (ရူပသိဒ္ဓိ။၃ရ၉။) ဗဟုံ လာတီတိ ဗာဠှံ၊ ဥ- လောပေါ၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော စ ဟာသဒ္ဒေါဟူသော(ဓာန်ဋီ။၄၃) ဗဟိဿ ဠှော၊ ဒီဃောစ၊ ဗဟာတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတီတိ ဗာဠှံ။ (ဏွာဒိ၊ မောဂ်။ ၂၂၃) တို့ကိုထောက်၍ ဗာဠှ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

အဘိညာတာ / အဘိဉာတာ

ဌာနံ နာမ ရဿာကာရတော ပရံ ပ ပတိ ပဋိ ကမု ကုဓ ကီ ဂဟ ဇုတ ဉာ သိ သု သမ္ဘု သရ သသာဒိန မာဒိဗျဉ္ဇနံ ဒွေဘာဝံ-ဟူသော (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၂၆)ကို ထောက်၍ ရဿအက္ခရာနောက်ရှိ ဉာဓာတ်သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သော ကြောင့် အဘိညာတာ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည် ။

(ဂ)ဝါကျ ဗာဠှာ မေ(အာဝုသော)၌ အာဝုသော ပါ/မပါ

ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်လာ ဝက္ကလိဝတ္ထု၊အဿဇိဝတ္ထုစသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်လာ မဟာကဿပဝတ္ထု၊ မဟာမောဂ္ဂလာနဝတ္ထု-စသည် တို့၌လည်းကောင်း "န မေ ဘန္တေ ခမနီယံ၊ န ယာပနီယံ။ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊နော ပဋိက္ကမန္တိ"ဟူ၍သာလျှင်လည်းကောင်း၊"န မေ အာဝု-သော ခမနီယံ၊န ယာပနီယံ၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိ-က္ကမန္တိ "ဟူ၍သာလျှင်လည်းကောင်း လာ၏။"ဗာဠှာ မေ ဘန္တေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဗာဠှာ မေ အာဝုသော ဒုက္ခာ ဝေဒနာ"ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မလာသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "အာဝုသော"ပုဒ်မရှိသင့်ပါ။ (မအ္ဘူနိသျ။ ၁၅၅။၁၅၆)

လက္ခဏော / သလက္ခဏော

"လက္ခဏနှင့် သလက္ခဏ အရမတူ၊အညပုဒ်၏အရကို ယူရာရောက်ခြင်း ကြောင့် သ-အက္ခရာပါသင့်မည်မထင်" ဟု (မအ္ဘူနိသျ။၁၅၆)၌ ဆိုသောကြောင့် လက္ခဏော-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည် ။

၈။ ဇော ဒိသံ ဖရိတွာ

ဌာနဖြစ်သော အရပ်ဒေသ၏ ဒိသံ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၌ တင်စား၍ ဌာနူပစာ (နာနတ္တရိကနည်း) ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ဒိသ္ဝာတိ–ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိထုတ်ပုံ

ယုတ္တာယုတ္တိ ဝိစာရေတိ––ယုတ္တိဟာရမည်၏။ အဘယ်သို့ စိစစ်သနည်း ဟူမူကား = ဤ ဒိသ္ဝာတိ–ဟူသောပုဒ်သည် ဟာဂဘောသာ သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်၍ သဒ္ဒါအားဖြင့်သင့်၏ ။ ပ ။ အနက်အားဖြင့် သင့်၏ ။

ဒိသ္ဝာတိ–သဒ္ဒါကို တျာချန္တ ယူသော် သင့်၏၊ သျာချန္တ ယူသော် မသင့်။ (ဤသို့စသည်ဖြင့် ပဒဝိဓယာဟာရ အတိုင်း စစ်လေ) ။

ဒိသ–ဓာတ်၏အနက်ကို ကြိယတ္ထယူသော် သင့်၏၊ အညတ္ထယူသော် မသင့်။ (ဝါ) ပေက္ခနတ္ထယူသော် သင့်၏၊ ပညာယနတ္ထယူသော်လည်း သင့်၏၊ အညတ္ထယူ သော် မသင့်။

ယ–ပစ္စည်း၏အနက်ကို ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာယူသော်သင့်၏ ။ အညတ္ထယူ သော် မသင့်။ (ဝါ) ဒိဝါဒိဂဏဇောတကယူသော် သင့်၏ ။ အညဂဏ ဇောတက ယူသော် မသင့် ။

တေ–ဝိဘတ်၏ အနက်ကို ကြိယာပဓာနယူသော် သင့်၏၊ သတ္တပဓာနယူသော် မ သင့်။ ကတ္တတ္ထဝါစကယူသော် သင့်၏၊ ကမ္မတ္ထဝါစကယူသော်လည်း သင့်၏ ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သဒ္ဒါ အနက်အားဖြင့် သင့် မသင့်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ယုတ္တိ ဟာရမည်၏ ဟူလိုသော် ။

========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၈)

(က) ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ ၊ တံ –––

ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ၊ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု ။

တေန သမောဓာနေတွာ၊ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ။

(ခ) ပရိယတ္တိပိ ဟိ "မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေနာ"တိအာဒီသု ပိဋကန္တိ ဝုစ္စတိ ။

(ဂ) "အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒါလပိဋကံ အာဒါယာ"တိ အာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ ဘာဇနမ္ပိ ။

(ဃ) တသ္မာ ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ၊ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု။

(ဌ။၁ရ။သာရတ္ထ။ရှ၃။မအဋ္ဌသျ။၁၆၄။ဘာသာဋီ။၁၂၆။ဝဏ္ဏိသစ်။၁၅၄)

========================

၁။ တေန–၌ ဘ–၏အစွဲကို ဖော်၍၊ ဉေယျာ–၏ကတ္တားကိုထည့်ပြီး (က)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ ။

၂။ (က)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (ခ)ဝါကျကို သာဓကပဋ္ဌာတက်ပြပါ ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍(က)ဝါကျဂါထာ ပထမပါဒ

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ ။

၄။ ပရိယတ္တိဗ္ဗာဇနတ္ထတော-ဟူသောသံဝဏ္ဏနာအရ ပိဋက-ပုဒ်ကို ရသင့်သမျှ ဝစန-တ္ထ ပြ၍ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဝစနတ္ထကိုသာ ညာသ်နည်းကောက်ပြပါ ။

၅။ ဝိသိဋ္ဌ၊ ပရိယတ္တိ၊ ဘာဇန-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘာန်ပြ၍၊ ဝိနူ-ကို လိင်၊ ဝိဘတ္တိ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ ကြိယာ၊ ကာရက ဝေဘာန်ပြပါ ။

၆။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ်တိ အဗ္ဘညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈီပတ္တောမှိ အဓိဂတောမှိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (၄။၁၁၀)ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ ။

၇။ ကုဒါလ-ကုဓာလ-ကုဒ္ဒါလဟုပါဌ်သုံးမျိုးရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ကုဒါလပိဋကံ-၌ ပိဋက-သဒ္ဒါ၏ နယပူပစာရတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ ။

၁၀။ ပရိယတ္တိဝါစက ပိဋက-၌ဓာတွတ္ထကိုကိုယ်ပြ၍ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ (က)ဝါကျ တေန- ထိုပရိယတ္တိအနက် ဘာဇနအနက်ရှိသော ပိဋကသဒ္ဒါနှင့်။ ဥေယျာ-၏ ကတ္တားကို=ဝိညူတိ-တို့သည်။ ဟုထည့် ။
အဝိသိဋ္ဌ-မထူး(သဒ္ဒတ္တ)။(ဝါ)တူ၏ ။(ဝါ)ဆက်ဆံ၏။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)။ (မအူသျှ။၁၆၄)

၂။

(က)ဝါကျအနုသန္ဓေ

ဤသို့ ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ-အစရှိသည်ဖြင့် ဝိနယ-သဒ္ဒါ သုတ္တ-သဒ္ဒါ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါတို့၏ ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပိဋကသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုသောဆရာသည် (က)ဝါကျကိုမိန့် ။ (မအူသျှ)

(ခ)သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(က)ဝါကျဖြင့် ပိဋကသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိအနက် ဘာဇန အနက်ကို ဟောသောဟု ဆို၏၊ ပိဋကသဒ္ဒါ ပရိယတ္တိအနက် ဘာဇနအနက်ကို ဟော၏ဟုဆိုရာ၌ ဥဒါဟရဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် အကျယ်ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ဝါ) မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပိဋကသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိအနက်ကိုဟောပါသနည်း။ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပိဋကသဒ္ဒါသည် ဘာဇန အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့် ။

၃။ (က)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
(ခ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ ။ အာဝမဒင္ဂကရဏ ။ တပ္ပါကဋိကရဏ။
(ဂ)ဝါကျသည် ပိဋကသဒ္ဒါ၏ ပရိယတ္တိအနက်၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်မှတစ်ပါး ဘာဇန အနက်၌ ဖြစ်ပုံအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

❀ ချဲ့ ပြ တိ နောက်၊ တသွာ ရောက်၊ မဖောက် လဒ္ဓဂုဏ် ။

တခပ်။ ပိဋကံ–ကို အာတု–၌ အဝုတ္တကမ္မ ၊ အဝုတ္တကမ္မိ စပ်။

ပိဋကတ္တဝိနူ–ကို ဝိညူ–ဟူသောပါဌ်သေသ၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန–တုလျာဓိကရဏဝိသေသျ စပ်။ (တစ်နည်း)အာတု–၌ ဝုတ္တကတ္တား– ဝုတ္တကတ္တိ စပ်။

(က)ဝါကျ တယောပိ–၌ ပိ–ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ။

(ခ)ဝါကျ ပရိယတ္တိပိ၊(ဂ)ဝါကျ ဘာဇနမ္ပိတို့၌ ပိ–တို့ကား အညမညသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ (မအူသျှ)

၄။ ပိဋကပုဒ် ဝစနတ္ထနှင့် ဉာဏ်ကောက်ပုံမှာ ဝါကျဥယျာဉ် (၄)၌ ပါပြီးဖြစ်သည်။ အနည်းငယ် ထူးခြားသည်မှာ ဝါကျဥယျာဉ် (၄)၌ ဝိနည်းပိဋကရဏ် ။ ဤဝါကျဥယျာဉ်(၈)၌ ဝိနည်းစသော ပိဋကသုံးပုံရဏ်–ဟု ကောက်ရုံသာ ထူးသည် ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

န ဝိသိဋ္ဌံ အဝိသိဋ္ဌံ ။

ပိဋကဿ အတ္ထော ပိဋကတ္ထော။ ဝိဇာနိသူတိ ဝိဒူ။ ပိဋကတ္ထံ ဝိဒူ ပိဋကတ္ထဝိဒူ။

ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။ (ပိဋကနှင့်အတူဉာဏ်ကောက်)။

ဘဇတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ ဘာဇနံ ။

ပရိယတ္တိစ ဘာဇနဥ္စ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနံ ။

ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနံ အတ္ထော ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထော။ (တတော)

သမ္ပဒီယတေ သမ္ပဒါနံ ။ ပိဋကဿ သမ္ပဒါနံ ပိဋကသမ္ပဒါနံ ။

(တစ်နည်း) သမ္မာ ဒီယတိ ဧတဿာတိ သမ္ပဒါနံ။ (အဝုတ္တကတ္တုသာဓန)

ပိဋကဿ သမ္ပဒါနံ ပိဋကသမ္ပဒါနံ။ (ဘာဝပ္ပဓာန) (ဝဏ္ဏိသစ်)

♠ ပိဋကအရ ဝိနည်းစသော ပိဋကဖြစ်သည် မှချ ။

♠ ထို–၏ ကောင်းစွာသင်ယူသူဖြစ်နှင့် ကမ္မ–ကမ္မိ၊ အာရုံ–အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ပိဋကကို–ကောင်းစွာသင်ယူသူဖြစ်ရဏ် ။

♠ ထိုသို့ပင်ရပြားသော်လည်း ပိဋကသမ္ပဒါန–ပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ပိဋကကို ကောင်းစွာသင်ယူခြင်းကြိယာ၊ ပိဋက၌လိမ်မာတတ် ကျွမ်းခြင်းဂုဏ်သာ ရဏ် ။

❖ ပိဋကသမ္ပဒါနေန–သင်အပ်သောပါဠိကို–သင်ယူတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၁၅၅။)

❖ တေန ပိဋကဥဂ္ဂဟဏတာဝေန။ (အင်္ဂုတ္တရဋီကာ။)

ကုံ ပထဝီ ဒါလယတိ ပဒါလေတိ ဘိန္ဒတိ ဝေါနာတိ ကုဒါလော။(နီတိပဒ။၁၁)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဝိသိဋ္ဌ = ဝိပုဗ္ဗ–သိသဓာတ်၊ တပစ္စည်း ။
ပရိယတ္တိ= ပရိ၊ရှေးရှိသော– အာပဓာတ်၊ တိပစ္စည်း ။
ဘာဇနေ = ဘဇဓာတ်(ဝါ)ဘာဇဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။
◆ ဘာဇ ပုထက္ကမ္မနိ၊ စုရာဒိ၊ ယု။ (ဓာန်ဒီ၊ ၄၅၇။)
ဝိဒူ–တား ပုလ္လိင်၊ ပဌမာယောဝိဘတ်၊ ဝိဒ–ဓာတ်၊ ကွိ–ပစ္စည်း၊ ကိတ်ကြိယာ၊ ကတ္တုကာရကဖြစ်ပါသည်။
ကုဒါလ= ကုသဒ္ဒူပပဒ– ဒလဓာတ်၊ (ဝါ) ဒရဓာတ်–ဏ–ပစ္စည်း ။

၆။ အဗ္ဘညာသိ–ဖြင့် အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ–၌ ဗုဓ–ဓာတ်သည် ဉာဏအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ တ–ပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်–လည်းကောင်း၊ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတ္ထာတိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ–ဟုပြု–လည်းကောင်း၊အဘိ သံ ဥပသာရတို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည် ။
ပဋိဝိဇ္ဈိ–ဖြင့် သိအပ်၏ဟူသည် တဆင့်ကြားခြင်းစသည်၏ အစွမ်းဖြင့် သိသည်မဟုတ်၊ မျက်မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။
◆ အဗ္ဘညာသိန္တိဇာနိ ၊ ဇာနန္တော န အနုဿဝါဒိဝသေနာတိ အာဟ "ပဋိဝိဇ္ဈိ"န္တိ၊ ပစ္စက္ခ–မကာသိတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၃၅၂)
ပစ္စတ္တာမှိ–ဖြင့် ပဋိဝိဇ္ဈိ–၌ မျက်မှောက်ပြု၍ သိ၏ဟူသည် အဝေး၌တည်သောဝတ္ထု၏ လက္ခဏာကို မျက်မှောက်ပြုသကဲ့သို့ သိသည်မဟုတ်၊ ရောက်၍ သိ၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည် ။
◆ ပဋိဝေဓောပိ န ဒူရေ ဋ္ဌိတဿ လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓော ဝိယာတိ အာဟ "ပစ္စတ္တာမှိ"တိ၊ ပါပုဏိန္တိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၃၅၂)။
အဓိဝတ္ထောမှိ–ဖြင့် ရောက်၏ဟူသည်လည်း ကိုယ်တိုင်သွား၍ရောက်ခြင်း မဟုတ်၊ ကိုယ်တော်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ရတော်မူခြင်း ပင်တည်း ဟုသိစေပါသည် ။
◆ ပါပုဏနဉ္စ န သယံ ဝနာတိ အာဟ "အဓိဝတ္ထောမှိ"တိ၊ သကသန္တာနေ ဥပ္ပါဒနဝသေန ပဋိလာဘိန္တိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၃၅၂)

၇။ ကုဒါလ / ကုဓာလ / ကုဒ္ဒါလ

"ကုံ ပထဝိံ ဒါလတိ ဝိဒါလတီတိ ကုဒါလော၊ ဒန္တဇတတိယက္ခရာနှင့်သာ၊ ကုပုရိသော–စသည်ကဲ့သို့ ဝိသံယောဂသာလိုသည်"ဟု ဝဏ္ဏသိဒ္ဓိသစ်။၁၅၅။ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကု ဝုစ္စတိ ပထဝီ၊ တဿာ ဒါလနတော ဝိဒါလနတော အယောမယော ဥပကရဏဝိသေသော ကုဒါလံနာမ–ဟု သာရတ္ထ။၅၃။ ကုံ ပထဝိံ ဒါလယတိ ပဒါလေတိ ဘိန္ဒတိ ဓောနာတိ ကုဒါလော–ဟု နီတိ၊ပဒ။ ၃၁၇–တို့ကိုထောက်၍လည်းကောင်း ကုဒါလ–ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ ## ကုဒ္ဒါလပိဋကံ-၌ ပိဋက

အပေါင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိအနက်ဟော ပိဋက၊ တောင်းအနက်ဟော ပိဋကသဒ္ဒါတို့၏ "ပိဋကံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တောင်းအနက်ဟော ပိဋက-သဒ္ဒါ၌တင်---တေဒေသျပုစာ ။(ရှင်း။ နေယျတ္ထနည်း)

အမှာ။ ။ ပိဋကံ ပိဋကတ္တဝိနူ၊ ပိဋကသမ္ပဒါနေန-ပုဒ်တို့၌လည်း ပိဋက-အရ ပရိယတ္တိအနက်ဟော ပိဋကသဒ္ဒါကိုသာ ယူသောကြောင့်-ကေဒေသျ ။

၁၀။ ပရိယတ္တိဝါစက ပိဋက-၌ ပိဋ-ဓာတ်အရ ပိဋကကို သင်ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်စသည်ပြတာန်းသော မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို--သည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒ မည်၏ စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ ။

(ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၂) ဒဒသနာဟာရနေတ္တိထုတ်ပုံ မှတ်ဘွယ်ကို ရှု)

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၉)

(က) ကေမေကသ္မိံဥတ္တ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဓမ္မတ္တဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) တတ္ထ ဓမ္မောတိ ပါဠိ။ အတ္ထောတိ တဿာယေဝတ္ထော ။ ဒေသနာတိ တဿာ မနသာဝဝတ္ထာပိတာယ ပါဠိယာ ဒေသနာ။ပဋိဝေဓောတိ ပါဠိယာ ပါဠိအတ္ထဿစ ယထာဘူတာဝဗောဓော ။

(ဂ) တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္တဒေသနာပဋိဝေဓာ ယသ္မာ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ စ။တသ္မာ ဂမ္ဘီရာ။

(ဃ) ဇဝံ ကေမေကသ္မိံ တ္တေ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၄။၁၈။ သာရတ္ထ။ ရရ။ မအူသျ။ ၁ရ၉။ ဘာသာဋီ။ ၁၄၄။ ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၆၃။)

၁။ (က)ပါဌ်ကို တွေ့-၌ ဝိဘတ္တျတ္တ မှန်ကန်စေလျက်လည်းကောင်း (ဂ)ပါဌ်ကို ပယာ-ပမေ ထင်ရှားစေလျက်လည်းကောင်း၊ (ဃ)ပါဌ်ကို ဝေဒိတဗ္ဗော-၏ ကတ္တားကို သဘာဝကျကျ ထည့်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ ။

၂။ (ခ)ပါဌ်ကို ပုစ္ဆာတက်၍ (ဂ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေတက်ပြခဲ့ပါ ။

၃။ (က)စသောပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍(ဂ)ပါဌ် ဧတေ ဓမ္မတ္တဒေသနာ ပဋိဝေဓာ-ကိုသဒ္ဒနယစာစပ်ပြီး၊ စတုဗ္ဗိဓောပိ-၌ ပိ-၏အနက်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၄။ ဒုက္ခောဂါဟာ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ ဩဂါဟ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

(ဥပမေယျဘက်၌ငဲ့၍)ညှသ်နည်းကောက်ပြပါ ။
၅။ ပါဠိ၊ သသ၊ သမုဒ္ဒ၊ ဝဝတ္ထာဝိတ၊ ဒုက္ခ–ပုဒ်တို့ကို ဓာတု–ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ ။
၆။ (ခ)ဝါကျ ဓမ္မောတိ ပါဠိ၊ပရိယတ္တိ ပါဠိယာစ ပါဠိအတ္ထဿစ ယထာဘူတာ–ဝဗောဓော–ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို တွဲစပ်ဖော်ပြပါ။
၇။ ဂမ္ဘီရာ / ဓဘီရာ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆိုးဖြတ်ခဲ့ပါ ။
၈။ (ခ)ဝါကျ ဒေသနာ–၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၁၀။ ပရိယတ္တိ–အရကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ ။

===============

၁။ (က)ဝါကျ တွေ–ဤသုံးပိုကုန်သော ပိဋကတို့တွင် (မအူသျှ) ။

- တွောတိ တေသု ပိဋကေသု၊ နိဒ္ဒါရဏေဝေတံ ဘုမ္မဝစနံ၊ (သာရတ္ထ)
- ဓေကကသဒ္ဒါ၊ ဂှိလေရာ၊ နိဒ္ဒါရဏမှာ၊ သတ္တမီသက်မြဲ၊ (ဝဏ္ဏိသစ်)။
- ကေသဒ္ဒါ–အညတြ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ထုတ်၍နောက်မှာ၊ ဂှိလေရာ၊ နိဒ္ဒါရဏ ဖေ့ရှိမြဲ၊ (ဘုရားကြီး)။

ပမာ–ပမေထင်ရှားစေလျက်အနက်ပေးပုံ

စ–ပါ၊(ဝါ) ဆက်၊တီသုပိ–ကုန်သော၊ တေသု ပိဋကေသု–တို့၌၊ တေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပရိယတ္တိ–တို့သည်၊ယသ္မာ–ကြောင့် (သသာဒီဟိ–တို့သည်၊ မဟာ–သမုဒ္ဒေါ–ကို(ဝါ)သည်၊ဒုက္ခောဂါဟောဝိယစ–လည်းကောင်း၊ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော ဝိယစ–လည်းကောင်း)တထာ–တူ၊မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ–တို့သည်၊ဒုက္ခောဂါဟာစ–အပ်ကုန်၏၊ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာစ–ရှိကုန်၏ ။တသ္မာ–ကြောင့်၊ဂမ္ဘီရာ–ကုန်၏ ။
(ဃ)ဝါကျ ဝေဒိတဗ္ဗာ–၏ကတ္တားကို တိက္ခဗုဒ္ဓီဟိ–တို့သည်–ဟုထည့်ပေးလေ။

၂။

(ခ)ဝါကျပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည် (က) ဝါကျဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ပိဋကတ်၌ လေးပါးအပြားရှိသော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပရိယတ္တိတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောဟုဆို၏ ၊ ယင်း၌ ဓမ္မ–ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အတ္ထ–ဟူသည်အဘယ်နည်း၊ ဒေသနာ–ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပရိယတ္တိ–ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ယင်း ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပရိယတ္တိတို့၏ အကျယ်ကို မပြပြီလော စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့် ။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိတ္ထာတိမှာ၊ အစိတ်ဖြာ၊ မေးပါ်ဝါကျတုန်– ဟူသောနိယံ နှင့်အညီအမေး ထုတ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏သရုပ်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို ပြလို၍ (ဂ)ဝါကျကိုမိန့် ။ (မအူသျှ)

(တစ်နည်း) ဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြအံ့သောငှါ တီသုပိ-စသည် (ဂ)ဝါကျကိုမိန့် ။ (ဝဏ္ဏသစ်)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ပိဋက၌ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သညိတို့၏ အဖြစ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ပြပြီး၍ ၊ ဤယခုအခါ၌ အကျဉ်းချုံး၍ နိဂုံးအုပ်ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)ဝါကျကိုမိန့် ။ (မအူသျှ) ။

၃။ (က)ဝါကျစသည်ကား= တီဏိပ္ပဟာနိ-၏ အကျယ်မှ တစ်ပါး စတုဗ္ဗိဓော စ ဂမ္ဘီရဘာဝ-၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ ။
ထိုတွင် (ခ)ဝါကျသည်= ဝိတ္ထာရ ဝါကျ ။
(ဂ)ဝါကျသည်= ပက္ခန္တရ (မအူသျှ)၊ ဝါကျာရမ္ဘ (ဝဏ္ဏသစ်။၁၆၆)
(ဃ)ဝါကျသည်= နိဂမနဝါကျ ။

စာစပ်။ (ဂ)ဝါကျ ဓေတာဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ-ကို(ယသ္မာ-တသ္မာအပြင်ဘက်ရှိ)ဂမ္ဘီရာ ပုဒ်၌ တုလျတ်-လိင်္ဂတ်။ ကတ္တား-ကတ္တိစပ်။ ဒုက္ခောဂါဟာ-ပုဒ်၌ ကမ္မ-ကမ္မိ။ တုလျတ်-လိင်္ဂတ်စပ်။ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ-၌ တုလျတ်-လိင်္ဂတ် စပ် ။
(ဂ)ဝါကျ စတုဗ္ဗိဓောပိ-၌ ပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ။
တီသုပိ-၌ ပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ။

⊛ သမူဟာနောက်၊ စ-ပိရောက်၊ မဘောက်စိတ်ကိုပေါင်း။ (မအူသျှ။၁၇၅)

၄။ ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ ။ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခါဒတီတိ ဒုက္ခံ။
ဒုဋ္ဌု သုခံ ခနတီတိ ဒုက္ခံ ။ (နီတိ၊ဓာတု)
ဩဂယှတီတိ ဩဂါဟာ။ (အသပဒ) ဩဂါဟေတဗ္ဗာတိ ဩဂါဟာ။ (သပဒ)

- အဝ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ် ရ၏ ။
- ဂါဟု-ဓာတ်အရ ကတ္တုပ္ပ-ကား မန္ဒဗုဒ္ဓိတို့၏ မန္ဒပညာဖြစ်သည် မုချ.။
- ကမ္မ၌--ကား ထို-အားတပ်သောဓမ္မအတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိသည် ဗလူ ။
- ဏ-ပစ္စည်းအရကား ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓတို့ရ၏ ။

ဒုက္ခေန ဩဂါဟာ ဩဂါဟာ ။ (ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ်)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း)　ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော။ (သက်ဝင်ခြင်းရ၏)
ဒုက္ခော ဩဂါဟော ဧတေသု ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓေသူတိ ဒုက္ခောဂါဟာ
(ဆင်းရဲသောသက်ဝင်ခြင်း၏ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓတို့နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏီဧ စပ်)

အမှာ။　။ဥပမာနဘက်ကိုငဲ့လျှင် မဟာသမုဒ္ဒေါ–ကိုရသောကြောင့် ဩဂယှတီတိ ဩဂါဟော၊ ဩဂါဟောတဗ္ဗောတိ ဩဂါဟော။ဒုက္ခေန ဩဂါဟော ဒုက္ခောဂါဟော။ (တစ်နည်း) ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော၊ ဒုက္ခော ဩဂါဟော ဧတသ္မိံ မဟာသမုဒ္ဒေတိ ဒုက္ခောဂါဟော–ဟု ကေဝုစ်ဖြင့်သာ ပြုရမည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

န လဘိတဗ္ဗောတိ အလဗ္ဘနီယော။ အလဗ္ဘနီယော ဧဝ အလဗ္ဘနေယျော။
ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထ ဩကာသေတိ ပတိဋ္ဌော ။
အလဗ္ဘနေယျော ပတိဋ္ဌော ဧတေသူတိ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ။
(တစ်နည်း) နတ္ထိ လဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော ဧတေသူတိ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ။

အမှာ။　။ဥပမာနဘက်ကို ငဲ့လျှင် မဟာသမုဒ္ဒေါ–ကိုရသောကြောင့် အညပုဒ်၊ နိပ္ဖန္နပုဒ်တို့၌ ကေဝစနတ္တ ထားရသည် ။

မန္ဒာ ဗုဒ္ဓိ ဧတေသန္တိ မန္ဒဗုဒ္ဓိနော ။ (ဧတဟိ)　ကေဥ　ကေဥ　ကေမေကံ ။
စတ္တာရော ဝိဓာ ပကာရာ ဧတေသာတိ စတုဗ္ဗိဓော ။
ဘူတဿ အနုရူပံ ယထာဘူတံ ။
အဝဗုဇ္ဈတီတိ အဝဗောဓော ။ အဝဗုဇ္ဈတိ ဧတေန ဉာဏေနာတိ အဝဗောဓော။
အဝဗုဇ္ဈနံ အဝဗောဓော ။ယထာဘူတံ အဝဗောဓော ယထာဘူတာဝဗောဓော။
ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠီတိ ပါဠိ ။ (ပရိယတ္တိဓမ္မော)။ (သာရတ္ထ။ရရ)

- ပ–ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား　မြတ်ကုန်သောစကား တစ်ရပ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားအပ်ကုန်သော ဂါကျတို့သည် မှုချ ။
- ထို––၏ အစဉ်ဟုဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မနှင့် အဘေဒ–ဘေဒ စပ် –––ဌာန ။
- ပါဠိ–ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား –––ပရိယတ္တိဓမ္မရ၏ ။

(တစ်နည်း)　အတ္ထံ ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါဠိ ။တန္တိ ။ (ဇွာဒိ၊မောင်။၂၂၈။)

- ပါ–ဓာတ်အရကား အနက်ကိုစောင့်ရှောက်တတ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မ၏ ဥပါဒ်ရ၏။
- ဠိ–ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မရ၏ ။

၅။　ပါဠိ= ပါဓာတ်၊ ဠိပစ္စည်း ။
သသ= သသဓာတ်၊ အပစ္စည်း ။ သသ ပ္လုတဂတိယံ။ အ။ (ဓာန်ဋီ။၆၁၅။)
သမုဒ္ဒ= သံ–ဥန္ဒဓာတ်–ဒက်ပစ္စည်း။

- သမ္မာ ဥန္ဒတိ ကိလေဒတီတိ သမုဒ္ဒေါ၊ သာဂရော။ (ဇွာဒိ၊ မောင်၊ ၉၆။)

http://www.dhammadownload.com

ဝဝတ္တာပိတ= ဝိ–အဝ–ထပဓာတ်–တပစ္စည်း။
(တစ်နည်း) ဝိ–အဝ–ထာဓာတ်– ဏာပေ ပစ္စည်း၊တပစ္စည်း။
ဒုက္ခံ= ဒုက္ခဓာတ် အပစ္စည်း။(တစ်နည်း) ဒု–ခါဒဓာတ် က္ဂပစ္စည်း ။
(တစ်နည်း) ဒု–ခနုဓာတ်–က္ဂပစ္စည်း။

◆ ဒုက္ခဓာတု ဝသာစာပိ ၊ ဒုပုဗ္ဗခါဒတောပိဝါ။
ဒုပုဗ္ဗခနုတောဝါပိ ၊ ဒုက္ခသဒ္ဒဝတိ ဝဒေ။ (နီတိ၊ ဓာတု။ ၃ရ၀။)

၆။ (ခ)ဝါကျ ပါဠိ–ဖြင့် ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝေါ–၌ ဓမ္မ–သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိအနက် ကို ဟောဖ် ဟုသိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ။ရရ။)

ယထာဘူတာဝဗောဓော–ဖြင့် ပဋိဝေဓော–၌ပဋိရှေး၊ဝိဓ–ဓာတ်၏အဝဗော–ဓနု–သိခြင်း အနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ပဋိ–၏ ဓာတွတ္ထပိသေသက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တု–ကရဏ– ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်–လည်းကောင်း၊ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော၊ပဋိဝိဇ္ဈတိ တေနာတိ ဝါ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ဝါ ပဋိဝေဓောဟုပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ပါဠိယာစ ပါဠိအတ္ထဿစ–ဖြင့် ဘာဝတ္ထဖော်လေ ။

၇။ ဂမ္ဘီရာ / ဂဘီရာ

(ဂမ္ဘီရအာဒယော ကီရန္တာ နိပစ္စန္တေ။ဂမိဿ ဘုက်၊မ လောပေါဝါ။ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရော၊ဂဘီရော။)(ဏွာဒိ၊မောဂ်။၁ရ၀။)ကိုထောက်၍ ဂမုဓာတ် ကီရပစ္စည်း။ ဓာတ်၏အဆုံး၌ မ–အက္ခရာလာ၊မ–ကို ဘ–သို့ ကပ်၊ မ္ဘ–ကို ဤ–သို့ကပ်၍ ဂမ္ဘီရ–ဟုပြီးသည် ။

ဓာတွန် မ–ကို ချေလျှင် ဂဘီရ–ဟုပြီးသည် ။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။
(တစ်နည်း) ဂဘီရ နိန္န ဂမ္ဘီရာ ။ (ဓာန် ။ ၆၆၉)။ (ဂမု ဂမနေ၊ ဤရော၊ ဘောန္တော စ မလောပေါစ။ ဂဘီရော ။ မာလောပေ တု ဂမ္ဘီရော။ ဂစ္ဆန္တာ ဘာယန္တိ အသ္မိန္တိဝါ ဂဘီရော၊ဂမ္ဘီရောစ။(ဓာန်ဋီ။၆၆၉)တို့ကိုထောက်၍ဂမုဓာတ်၊ဘီဓာတ် ဤရပစ္စည်း။
(ဒါ)ဝေါ–ဘီ–ဤရပစ္စည်းဖြင့် ဂမ္ဘီရ၊ဂဘီရ ဟုပြီးသည်။ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့် ။

၈။ (ခ)ဝါကျ ဒေသနာ

အကျိုးဖြစ်သောဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ ဒေသနာ–ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ထိုဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော(တံသမုဋ္ဌာပက) စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ တင်–––ဖလူပစာ ။ အဝိနာဘာဝနည်း ။

http://www.dhammadownload.com

◈ အထဝါ ယထာဝုတ္တသဒ္ဒသမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပါဒေါ ဒေသနာ "ဒေသီယတိ သမုဋ္ဌာပီယတိ သဒ္ဒေါ ဧတေနာ"တိ ကတွာ မူသာဝါဒါဒယော ဝိယ။(သာရတ္ထ။ ၅၅)

၁၀။ ပဋိဝေဓော–အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ–ထုတ် ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်နည်းမှတ်ဘွယ်

ပဒဋ္ဌာနဟာရသည်　　၁။ ဩရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရ

၂။ အာရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည် ။

ထိုတွင် ပုဒ်တစ်ခု၏ တရားကိုယ်ကို ရှေးဦးစွာကောက်ယူပြီးနောက် ထိုတရားကိုယ်၏ အနီးကပ်ဆုံးအကြောင်း၊ ထိုအကြောင်း၏ အနီးကပ်ဆုံးသေ အကြောင်းစသည်ဖြင့် တရားကိုယ်ကိုပင်မအကျိုးတရားထား၍ အကြောင်းတရား ဘက်သို့ဆုတ်၍ထုတ်သောနည်းကို ဩရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရ (အောက်သက်) ထုတ်နည်းဟုခေါ်သည် ။

ပုဒ်တစ်ခု၏ တရားကိုယ်ကို ရှေးဦးစွာ ကောက်ယူပြီးနောက် ထိုတရား ကိုယ်၏ အနီးကပ်ဆုံးအကျိုး ၊ ထိုအကျိုး၏ အနီးကပ်ဆုံး အကျိုးစသည်ဖြင့် တရားကိုယ်ကို ပင်မအကြောင်းထား၍အကျိုးတရားဘက်သို့တက်၍ ထုတ်သော နည်းကို အာရုယှာရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရ (အထက်တက်)ထုတ်နည်းဟုခေါ်သည် ။

ယင်းသို့ထုတ်ရာ၌ တရားကိုယ်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သို့ ဝင်လျှင် ပဋိစ္စ–သမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့် အကြောင်း–အကျိုးကုန်စင်အောင်လှည့်၍ ထုတ်ရမည်။

တရားကိုယ်သည် ဝီထိစိတ်သို့ သက်ဝင်နေလျှင် စိတ်ဖြစ်စဉ်အတိုင်း အကြောင်း အကျိုး ကုန်စင်အောင်လှည့်၍ ထုတ်ရမည်။

တရားကိုယ်သည် ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော် တစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်နေလျှင်ကား–အောက်ပါ ဒု ရု ဘိ နိ–စသောဆောင်ပုဒ်များနှင့်အညီ အကြောင်း အကျိုး လှည့်၍ထုတ်ရမည်။

ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်အတွက် ကျက်မှတ်ရန်ဆောင်ပုဒ်များ

♠ (က) ဒု ရု ဘိနိ ၊ ပါရမီ ၊ စာဝိ စရိယ ။
♠ (ခ) မောဓိပလ္လင် ၊ စတုရင် ၊ ပေါ်ထင် ဝီရိယ ။
♠ (ဂ) အာစတုံချာန် ၊ ဝဇီရုံ ၊ အောက်ဉာဏ် မဝ် ဖိုလ်ပြ ။
♠ (ဃ) ဆုံး မဂ် ဖိုလ်မှန် ၊ ဆင်ဖြင်ရန် ၊ သဗ္ဗံ ဗာနာတိ ။
♠ (င) ဂုဏ် ဒေသနာ၊ ဝေနေယျာ ၊ ဟိတာ စဉ်တိုင်းသိ ။
(တစ်နည်း)ဂုဏ် ဒေသနာ၊ ဗိ သဒ္ဒါ ၊ သုတမယာထည့် ။
♠ (စ) ရှေးရှေးကြောင်းသာ၊ နောက်ကျိုးပြာ၊ မှန်စွာထုတ်လေဘိ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုဆောင်ပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပါယ်များမှာ =

၁။ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်း

၂။မဟာကရုဏာတော် ၃။မဟာဘိနိဟာရ

၄။ပါရမီဆယ်ပါး၊ အပြားသုံးဆယ်၊စွန့်ခြင်းကြီးငါး၊စရိယသုံးပါး

၅။မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင် ၆။စတုရင်္ဂဝီရိယ

၇။အာနာပါနစတုတ္ထဈာန် ၈။မဟာဝဇီရဉာဏ်

၉။အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်ဉာဏ် ၁၀။အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်

၁၁။အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ် ၁၂။ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်

၁၃။သဗ္ဗညုတဉာဏ် ၁၄။သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်

၁၅။ဒေသနာဉာဏ်တော်

၁၆။ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခတို့တည်း ။

(တစ်နည်း) ဝဇီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒ။

၁၇။သုတမယဉာဏ်စသော ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခတို့တည်း ။

အထက်ပါ ဘုရားရှင်နှင့် သက်ဆိုင်သော (၁၇)ချက်တို့တွင် တစ်ခုခုကို ကောက်ယူထားပါက ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီသည့်အတိုင်း ရှေးတိုး/နောက်ဆုတ်အကြောင်း အကျိုးလုပ်၍ ထုတ်ရမည် ။

ပဋိဝေဓော-အရ ပဒဋ္ဌာနဟာရထုတ်ပုံ

ပဒဋ္ဌာနဟာရဟူသော်ကား ပဒဋ္ဌာနံ ဝိစာရေတိ ဧတေနာတိ ပဒဋ္ဌာနော ဟူသောဝစနတ္ထနှင့်အညီ သုတ်၌ဟောအပ်သောတရား၏ ပဒဋ္ဌာန်ကို ဩရုယှော-ရုယှ၊အာရုယှာရုယှအားဖြင့် စိစစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

အဘယ်သို့စိစစ်သနည်းဟူမူကား ပဋိဝေဓော- အရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ၍ ။ ထိုတွင်-

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တည်း။

ထို-၏-ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဝဇီရဉာဏ်တော်တည်း။ပ။

ထို-၏-ပဒဋ္ဌာန်ကား-ဒုက္ခိတသတ္တဝါအပေါင်းတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုဗယှာရုယှအားဖြင့်လည်းကောင်း ။

ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။

။ပ။ထိုသည် ဝေနေယျတို့၏ ဟိတသုခ၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။

ဤသို့အထက်တက် အာရုယှာရုယှအားဖြင့်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို စိစစ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏ဟုလိုသော် ။

အမှာ။ ။သဗ္ဗညုတဉာဏ်အတွက်လည်း ဤနည်းအတိုင်းမှီး၍ ထုတ်လေ ။

http://www.dhammadownload.com

ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်နည်းမှတ်ဘွယ်

ကုသိုလ်အတွက်	အကုသိုလ်အတွက်
၁။ပုဗ္ဗေစကတပုညတာ	၁။ပုဗ္ဗေစအကတပုညတာ
၂။ပတိရူပဒေသဝါသ	၂။အပ္ပတိရူပဒေသဝါသ
၃။သပ္ပုရိသူပနိဿယ	၃။အသပ္ပုရိသူပနိဿယ
၄။အတ္တသမ္မာပဏိဓိ	၄။အတ္တသမ္မာအပ္ပဏိဓိ
၅။ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမက္ခဏ	၅။အက္ခဏ
၆။သဒ္ဓမ္မဿဝန	၆။အသဒ္ဓမ္မဿဝန
၇။ယောနိသောမနသိကာရ	၇။အယောနိသောမနသိကာရတို့တည်း။

ထိုတွင်လည်း ရှေးရှေးသည်အကြောင်း၊နောက်နောက်သည် အကျိုးဟုမှတ် ။

ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အနာဂါတ်အကျိုးတရားများမှာ။ သမထ ၊ ဝိပဿနာ ၊ မဂ်ဉာဏ် ၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ၊ နိဗ္ဗာန်တို့ဖြစ်သည် ။
အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သောအနာဂါတ်အကျိုးတရားများမှာ အနာရောဂါများခြင်း ၊ သူတစ်ပါးနှိပ်စက်ခံရခြင်း ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ရောက်ရခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည် ။

- ♠ ပုဗ္ဗေ–ပတိ ၊ သပ္ပုရိ ၊ ပဏိဓိ–ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ် ။
- ♠ သဒ္ဓမ်–ယောနိ ၊ အကြောင်းရှိ ၊ ဖြစ်၏စိတ္တုပ္ပါဒ် ။
- ♠ သမထ–ဝိပံ ၊ မဂ်–ဖိုလ်ဉာဏ် ၊ တက်ရန် နိဗ္ဗာန်ဓာတ် ။
- ♠ အကုသိုလ်မှာ ၊ ပြန်ဆိုပါ ၊ တက်ရာ အပါယ်ရပ် ။
- ♠ ပဒဋ္ဌာန်မှာ ၊ ရှေးရှေးသာ ၊ နောက်မှာ အကျိုးမှတ် ။

ထုတ်ပုံအကျဉ်း

ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း ။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကားသဒ္ဓမ္မဿဝနတည်း။
ဤသို့စသည်ဖြင့် အောက်သက်ဩရှုယျောရှုယှ ထုတ် ။

ထိုကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သမထ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း ။
ထိုသည် ဝိပဿနာ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။
ဤသို့စသည်ဖြင့် အာရှုယှာရှုယှထုတ် ။
အကျယ်ထုတ်ပုံကို ဆိုင်ရာဝါကျခဏ်း၌ တွေ့ရလတ္တံ့ ။

==========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀)

(က) ဓမ္မောတိ ဟေတု ။

(ခ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ ။

(ဂ) အတ္ထောတိ ဟေတုဖလံ ။

(ဃ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ ။

(င) ဒေသနာတိ ပညတ္တိ ။

(စ) ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော ။

(၄။ ၁၈။ သာရတ္ထ။ ရ၈။ မအူသျှ။ ၁၈၂။ ဘာသာဋီ။ ၁၄၈။ ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၆၈။)

=====================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန်အလှန်၊ (င)ဝါကျကို သဒ္ဒဝါဒီ ၊ အတ္ထဝါဒီအားဖြင့် ကျနစွာအနက်ယောဇနာပါ ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ ။

၃။ (ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (စ)ဝါကျ ယထာဓမ္မံ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ ယထာဓမ္မံ-ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းဘာရကောက်ပြပါ ။

၅။ ဓမ္မ၊ အတ္ထ၊ ဒေသနာ၊ ပညတ္တိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ ။

၇။ ပဋိသမ္ဘိဒါ/ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဟု ပါဠ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၈။ (င)ဝါကျ ဒေသနာ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရတို့ကို ဆိုရိုးကျဖြေပါ ။

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ ဝုတ္တဉှေတံ-၌ ဓာတ်အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျ ဝါကျအပြန်အလှန်

ဓမ္မောတိ-ကား၊ ဟေတု-အကြောင်းတည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓမ္မဿ-ဓမ္မသဒ္ဒါ၏၊ ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ-ဟေတုသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို၊ဝိညာ-ယတိ-သိအပ်သနည်း၊တိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ-ဟူ၍ (ဝါ)ဟူသော၊ဧတံ ဝစနံ-ကို၊(ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ-၌၊ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တံ-ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဓမ္မဿ-၏ ၊ ဟေတုပရိယာယဘာဝေါ-ကို ၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏။

(တစ်နည်း) ဟေတု-အကြောင်းသည်၊ ဓမ္မောတိ ဓမ္မောနာမ-ဓမ္မမည်၏ ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ဟေတု-သည်၊ ဓမ္မောတိ ဓမ္မောနာမ-နည်း၊ တိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ-ဟူ၍၊ (ဝါ) ဟူသော၊ ဧတံဝစနံ-ကို၊ (ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ-၌၊ ဘဂဝတာ-သည်) ဝုတ္တံ-ပြီ။ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေတု-သည်၊ ဓမ္မောတိ ဓမ္မောနာမ-မည်၏ ။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ သဒ္ဒဂါဒိ ၊ အတ္ထဂါဒိတို့အလို အနက်ပေးပုံ

ဒေသနာတိ-ကား၊ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ)သိစေတတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါတည်း ။ (ဤကား သဒ္ဒဂါဒိ) ။

ပညတ္တိ-အပြားအားဖြင့် သိကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ) သိစေတတ်သော မနသာ ဝဝတ္ထပိတ-ဟု ဆိုအပ်သော အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်တည်း၊ (ဝါ) ထိုထိုအနက် အားလျော်စွာ ဝါစကသတ္တိဖြင့် ပရမတ္ထသဒ္ဒါတို့၌ စင်စစ်ဝိတ်ဘော်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်တည်း။ (ဤကားပညတ္တိဂါဒိ) (ဇော်သင်)

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတုသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်တည်း ဟု ဆို၏၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်သို့လျှင် သိအပ်ပါသနည်း၊ အာဂုံသာဓကပါဠိနှင့် ကင်း၍ မသိအပ်မသိနိုင်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့် ။

◆ ဓမ္မသဒ္ဒသ စေတ္ထ ဧတတုပရိယာယတာ ကထံ ဝိညာယတီတ် အာဘ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ"န္တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁။ရ၈။)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ။ (ဂ)ဝါကျသည် ပဂ္ဂန္တရ ။
(ဃ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ။ (င)ဝါကျသည် ပဂ္ဂန္တရ ။
(စ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ ။(အဓိပ္ပါယ်ပော၊အတ္တော့ထုတ်ပြ၊ဂုဋ္ဌဖော်ပြ၊စကားကျ) ။

စာစပ်။ ယထာဓမ္မံ-ကား ၌-ကြောင့် နိဝိဋ္ဌော(ပါဌသေသ)၌ အာဓာရ-အာဓာရိုစပ်

(တစ်နည်း) ဝွာ-ကြောင့် နိဝိဋ္ဌော-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှ စပ် ။

◆ နိဝိဋ္ဌောတိစ ဣမိနာ ပါဌသေသေန သမ္ဗန္ဓော ။(မဏိဒီပ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁၆၉)

(တစ်နည်း) ဝွာ-ကြောင့် ဓမ္မာဘိလာပေါ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှ စပ် ။

၄။ ယော ယော ဓမ္မော ယထာဓမ္မံ ။ (ပဌမာအဗျယီဘော)

(ဓမ္မော-အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား၊သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားဟူသော၊ ယော ယော-အကြင်အကြင် တရားတည်း ။)

▲ ဓမ္မ-အရကား အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား၊သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားသည်မှချ ။

▲ ထို-၏ ဝိစ္ဆာဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော စပ် ဌာန ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ပုဒ်လုံးအရကား အကြင်အကြင်သို့သော အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်းတရား၊ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားရ၏ ॥

(တစ်နည်း) ဓမ္မသာ သဘာဝဿ အနုရူပံ ယထာဓမ္မံ(ဝတုတ္ထီအဗျယီဘော)၊

♠ ဓမ္မ-အရကား အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းသဘော၊ သင်္ခါရစသော အကျိုးသဘောသည် မုချ ॥

♠ ထို-၏ အနုရူပဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏော-ဂုဏ် စပ်- ဌာနူ ॥

♠ ပုဒ်လုံးအရကား အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းသဘော၊ သင်္ခါရစသော အကျိုးသဘောအားလျော်ခြင်းရ၏ ॥

◆ ယထာဓမ္မန္တိ ယော ယော အဝိဇ္ဇာဒိသင်္ခါရာဒိဓမ္မော၊တဿ တဿိန္တိ အတ္ထော၊ ဓမ္မာနုရူပံ ဝါ ယထာဓမ္မံ ။(သာရတ္ထ၊ရ၉)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေန ပစ္စယေနာတိ ဟေတု။ (ဟိ ၊ တု)

အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ ဓမ္မော ॥ (သာရတ္ထ) ॥

(တစ်နည်း)အတ္တနော ဖလံ ဒဓာတိ ဝိဒဟတီတိ ဓမ္မော ॥ (ဓာ၊ရမ္မ) (မအူသျှ)။

ဟေတာနုသာရေန အရိယတိ အဓိဂမိယတိ သမ္ပါပုဏိယတီတိ အတ္ထော ॥ (သာရတ္ထ၊မအူသျှ)

(တစ်နည်း)ဟေတာနုရူပံ အသတိ ဘဝတီတိ အတ္ထော ॥ (မအူသျှ) ॥

ဟေတုနော ဖလံ ဟေတုဖလံ ॥

ဒေယီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဒေသနာ ॥ (သာရတ္ထ)

ပကာရေန ဉာပီယတိ (အတ္ထော) ဧတေနာတိ ပညတ္တိ ॥ (သာရတ္ထ)

မှတ်ချက်။ သိဒ္ဓိသစ်၊ ၁၆၈-၌ကား ဓာတယ-ဟု ထိ-နှင့်ရှိသည် ॥

(တစ်နည်း) ပကာရတော ဉာပေတီတိ ပညတ္တိ ॥ (သာရတ္ထ)

အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရီယတီတိ အဘိလာပေါ ॥ (သာရတ္ထ။ သိဒ္ဓိသစ်)

ဓမ္မော (အဝိပရီတော) အဘိလာပေါ ဓမ္မာဘိလာပေါ။ (သိဒ္ဓိသစ်။၁၀၆)

မှတ်ချက်။ ဤကား သဒ္ဒါဝါဒီအလို ဒေသနာ ၊ပညတ္တိ ၊ဓမ္မာဘိလာပေါ-တို့၏ ဝစနတ္ထတည်း။ (သဝိညတ္တိတစ်တွဲသဒ္ဒါတိုရ၏-ဟုမှတ်) ॥

၅။ ဓမ္မ= ဓာ-ဓာတ်၊ ရမ္မ-ပစ္စည်း ॥ (ဝဏ္ဏသိသစ်။ မအူသျှ)

(တစ်နည်း) ဒဟ-ဓာတ်၊ ရမ္မ-ပစ္စည်း ॥ (သိဒ္ဓိသစ်။ ၁၅၀)

(တစ်နည်း) ဓရ-ဓာတ်၊ ရမ္မ-ပစ္စည်း ॥ (ကစ္စည်း)

အတ္ထ= အရ-ဓာတ်၊ ထ-ပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) အသ-ဓာတ်၊ ထ-ပစ္စည်း။

ဒေသနာ= ဒိသီ-ဓာတ်၊ ယု-ပစ္စည်း ॥

http://www.dhammadownload.com

ပညတ္တိ= ပ-ဉာ-ဓာတ်(တစ်နည်း) ဉပ-ဓာတ်၊တိ-ပစ္စည်း ။
ပဋိသမ္ဘိဒါ= ပဋိ-သံ-ဘိဒိ-ဓာတ်၊အ-ပစ္စည်း (ထိ-အာပစ္စည်း)။
အဓိပ္ပါယော= အဓိ-ပ-ဣ-ဓာတ်၊ဏ-ပစ္စည်း ။
◆ အဓိပ္ပိယတိ ဥက္ကဋ္ဌိယတိတိ အဓိပ္ပါယော ။(ပါရာ-ယော၊၂၄)
(တစ်နည်း) အဓိ-ပယ-ဓာတ်၊ဏ-ပစ္စည်း ။
◆ အဓိပယတိ စိတ္တေတိ အဓိပ္ပါယော၊ထောအဓိပုဗ္ဗော ပယ ဝပနေ၊ (ဓာန်ဋီ၊ရ၆၆)

၆။ (က)ဝါကျ ဟေတု-ဖြင့်ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ဟေတု-သဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ပရိယာယ်ပြ အဘိဓေယျတ္ထ) ။

(တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတု(ကာရဏ)အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သဘာဝ ပရိယတ္တိစသောအနက်များစွာကို ဟောစွမ်းနိုင်သော်လည်း ဤ၌ဟေတုအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟုသိစေသည်။(အဓိပ္ပေတတ္ထ)။

⊕ ထင်ရှန်တစ်ပါး၊ အနက်များထ၊ ဖွင့်တုံက၊ အဓိပ္ပေတသာ၊ (သမ္ဗန္ဓစိန္တာဝတ္ထိ)

(ခ)ဝါကျ ဟေတုမှိ ဉာဏံ-ဖြင့် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ-၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟေတု သဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်၊ (တစ်နည်း)ဟေတုအနက်ဟော (တစ်နည်း)ဤ၌ ဟေတုအနက်ကိုသာ လိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-သဒ္ဒါ၏ ဉာဏအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဓမ္မနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါကို ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်ဝစနတ္ထပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မော-ကို ဟေတု-ဟုဖွင့်ရာ၌ သာဓက ဉာပက အဖြစ်ကိုသိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ ဟေတုဖလံ-ဖြင့် အတ္ထ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် (တစ်နည်း) ဖလ (ပယောဇန) အနက်ဟော။ (တစ်နည်း) ဤ၌ ဖလ (ပယောဇန) အနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်း ဟုသိစေပါသည် ။

(ဃ)ဝါကျ ဟေတုဖလေ ဉာဏံ-ဖြင့် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-၌ အတ္ထ-သဒ္ဒါသည် ဖလ(ပယောဇန)၏ ပရိယာယ်။ (တစ်နည်း) ဖလ(ပယောဇန)အနက်ဟော (တစ်နည်း)ဤ၌ ဖလ(ပယောဇန)အနက်ကိုသာ လိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-၏ ဉာဏအနက်ဟော--လည်းကောင်း၊ အတ္ထနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါကို အတ္ထေ ပဋိသမ္ဘိဒါ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု--ပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် အတ္ထော-ကို ဟေတုဖလံ-ဟု ဖွင့်ရာ၌ သာဓက ဉာပကအဖြစ်ကို သိစေပါသည် ။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ ပညတ္တိ-ဖြင့် ဒေသနာ-ပုန်ကိုဒေသီယတိ အတ္တော ဓေေနာ
ဒေသနာ-ဟု ဝစနတ္တပြု၍ ဒေသနာ-အရ သဝိညတ္တိကစိတ္တဇသဒ္ဒါ (သဝိညတ္တိ
ဝစီဘေဒ ပရမတ္ထသဒ္ဒါ)ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား သဒ္ဒဝါဒီအလို)
(တစ်နည်း) ပညတ္တိ-ဖြင့် ဒေသနာ-အရ အက္ခရာဝလိဖြစ်သော နာမပညတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဤကား ပညတ္တိဝါဒီအလို)

(စ)ဝါကျယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါ်-ဖြင့် ဒေသနာ-ဟူသည် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား သင်္ခါရစသောအကျိုးတရားအားလျော်စွာ မဖောက်မပြန်ရွတ်ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိကစိတ္တဇသဒ္ဒါပင်တည်း(ပညတ်မဟုတ်)ဟု သိစေ။(သဒ္ဒဝါဒီ)
(တစ်နည်း) ဒေသနာဟူသည် ထိုထိုပရမတ္ထသဒ္ဒါအား လျော်သော အက္ခရာဝဠိဟုဆိုအပ်သော နာမပညတ်ပင်တည်းဟု သိစေပါသည် ။ (ပညတ္တိဝါဒီ)

၇။ ပဋိသမ္ဘိဒါ / ပဋိသမ္ဘိဒါ

ပဋိ-သံရှေးရှိသော ဘိဒ-ဓာတ်၊အ-ပစ္စည်း။ထိ- အာ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇတီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု(ရူပသိဒ္ဓိ။၃ရ၀။ နီတိ၊သုတ္တ။ ၃၈၈)ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊"ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇန္တိ အတ္ထာဒိသု ဉာဏပ္ပဘေဒံ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ " ဟု (နိရုတ္တိ။၅၅၆။)၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ-ဟု ရသနှင့်ရှိသော ပါဠိသာသင့်ပါသည် ။

၈။ ဒေသနာ

အကြောင်းဖြစ်သော သဝိညတ္တိကစိတ္တဇသဒ္ဒါ (ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါ-သဒ္ဒရုပ်)၏ "ဒေသနာ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အက္ခရာဝဠိဖြစ်သော နာမပညတ်၌ တင် ---ကာရဏူပစာ ၊ နာနန္တရိကနည်း ။ (ဂဏ္ဌိသစ် ။၁ရ၀။)

◈ "ဒေသနာတိ ပညတ္တိ"တိ ဧတ္ထ ။ပ။ သဒ္ဒေ ကထိတေ တဒနုရူပါ ပဏ္ဏတ္တိပိ ကာရဏူပစာရေန ကထိတာယေဝ ဟောတိ "။ (သာရတ္ထ။ ၇၉။)

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ ဝုတ္တံ-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကို ယူ၍ထုတ်။

==================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁)

(က) ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော ။
(ခ) သော စ လောကိယလောကုတ္တရော ဝိသယတော အသမ္မောဟတော စ အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တိသု အဝဗောဓော၊

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) တ္တုဒါနိ ယသ္မာ ဓေတသု ပိဋကေသု ယံ ယံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဝါ အတ္ထဝစနံ ဝါ၊ ယာစာယံ ယထာ ယထာ ဉာပေတဗ္ဗော အတ္ထော သောတူနံ ဉာဏဿ အဘိမုခေါ ဟောတိ, တထာ တဒတ္ထဇောတိကာ ဒေသနာ၊ ယော စေတ္ထ အဓိပရိတာဝဓေသံဂီတော ပဋိဝေဓော၊ သဗ္ဗမေတံ အနုပစိတကုသလ သမ္ဘာရေဟိ ဒုပ္ပညေဟိ သသာဒိဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဒုက္ခောဂါဟံ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌ၊ တသ္မာ ဂမ္ဘီရံ။

(၄၊၁၈၊ သာရတ္ထ၊ ရ၉၊ မဒူသျ၊၁၈၄၊ ဘာသာဋီကာ၊၁၅၂၊ ဝဇိရ်သစ်၊၁ရ၀၊)

===================

၁။ (ဂ)ဝါကျကို ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အဋ္ဌကထာ အလိုကျ အနုသန္ဓေတက်ပါ ။

၃။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ တ္တုဒါနိ၊ ယသ္မာ၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ-ပုဒ်တို့၏ စပ်ရာပုဒ်တို့ကို ညွှန်ပြပါ ။

၄။ ဒုက္ခောဂါဟံ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ၊ အပေါင်းဝစနတ္ထကို ဉာဏ်။

၅။ ဒေသနာတိ ပညတ္တိ၊ ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော-၌ သမာသပဒ စသည်ခွဲပြီးလျှင်၊ ယထာဓမ္မံ-ကို နာမပဒမာလာ၊ အဓိပ္ပါယော-၌ ...တ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပြပါ ။

၆။ (၅)နံပါတ်လာ အဓိပ္ပါယော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာသည် မည်သည့် သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ပဏ္ဏတ္တိဝါဒီ ၊ သဒ္ဒဝါဒီ အလိုအားဖြင့် ခွဲခြားဖြေပါ ။

၇။ ဝေမှိ ကေမေကာသို့ တ္တေ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ကေမေကာသို့-ပုဒ်၏ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးပုံကိုပြဆို၍၊ ပိ-သဒ္ဒါနှစ်ခုတို့၏ အဓိပ္ပေတတ္ထကိုလည်း ဖြေပါ ။

၈။ (ဂ)ဝါကျ၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ ။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ယာစာယံ-အရကို ခန္ဓာယတနဓာတောတရဏတာရနေတ္တိထုတ်ပါ ။

===================

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် ပဋိဝေဓ-တူသည်အဘိသမယတည်း(ဝါ)ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ပဋိဝေဓမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍ ၊ဤယခုအခါ၌ ထိုပဋိဝေဓကို အဘိသမယပ္ပဘေဒအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိသမယပ္ပကာရ (သာရတ္ထ)၊ အဘိသမယာကာရ (သီဋီသစ်) အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာရမ္မဏအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝအားဖြင့်လည်းကောင်း ထင်ရှားပြလိုသော ဆရာသည်(ခ)ဝါကျကိုမိန့် ။

http://www.dhammadownload.com

◆ ဣဒါနိ အဘိသမယပ္ပဘေဒတော အဘိသမယပ္ပကာရတော အာရမ္မဏတော သဘာဝတော စ ပါကဋံ ကာတုံ "သော စ လောကိယလောကုတ္တရော"တိ အာဒိမာဟ ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)ဝါကျ၌ သော စ လောကိယလောကုတ္တရော-ဖြင့် ပဘေဒကို ပြသည်။
ဝိသယတော ,အသမ္မောဟတောစ-ဖြင့် အာကာရကို ပြသည် ။
ဓမ္မေသု အတ္ထေသု ပဋိစ္စသု-ဖြင့် အာရမ္မဏကို ပြသည် ။
အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မာနုရူပံ ပညတ္တိပထာနုရူပံ အဝဗောဓော-ဖြင့် သဘာဝကို ပြသည်။ (ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁ရ၁)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ ဓမ္မောတိ စေတုအစရှိသည်ဖြင့် မမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ တို့၏ သရုပ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ထိုဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကို (မအူသျှ)။ (တစ်နည်း)ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီး ကုန်သော ဓမ္မစသည်တို့ကြောင့် ပိဋကတို့၏ နက်နဲကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ (ဂ)ဝါကျမိန့် ။ (ဘာသာဋီ၊၁၅၄)

◆ ယထာဝုတ္တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ပိဋကာနံ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေတုံ"ဣဒါနိ ယသ္မာ စေတေသု ပိဋကေသူ"တိ အာဒိမာဟ ။ (သာရတ္ထ၊၈၀)

၃။ (က)ဝါကျ ပက္ခန္တရ ။

(ခ)ဝါကျသည် ပဋိဝေဓကို ပဘေဒ၊ အာကာရ၊ အာရမ္မဏ၊သဘာဝလေးပါးတို့ဖြင့် ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ ။(သာရတ္ထနှင့် ဂဏ္ဌိသစ်)
(တစ်နည်း)ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ ။ (မအူသျှ) ။ (တစ်နည်း)ဝါကျာရမ္ဘ ။

◆ စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘော ။ (ပါရာယော၊၂၅)

(ဂ)ဝါကျသည် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ သရုပ်မှတစ်ပါး ထိုဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ ဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ ။

စာစပ်။ ဣဒါနိ-ကို ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ စပ် (မအူသျှ) ။
ယသ္မာ-ကို ဒုက္ခောဂါဟံ၊ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌံ-ပုဒ်တို့၌ စပ် ။
မဟာသမုဒ္ဒေါ-ကို ဒုက္ခောဂါဟော ၊ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော-ပုဒ်တို့၌စပ်။

၄။ ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ၊ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခါဒတီတိ ဒုက္ခံ၊ ဒုဋ္ဌု သုခံ ခနတီတိ ဒုက္ခံ။
ဩဂယှတီတိ ဩဂါဟံ ၊ ဒုက္ခေန ဩဂါဟံ ဒုက္ခောဂါဟံ ။

♠ ဒုက္ခ-အရကား ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခဘောဝုဏ်သည် မုချ ။
♠ ထို-၏ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓလေးပါးအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

- ပုဒ်လုံးအရကား၊ ဓမ္မ အတ္တ ဒေသနာ ပဋိဝေဓလေးပါး အပေါင်းရ၏ ။
(တစ်နည်း) ဩဂါဟနံ ဩဂါဟော၊ ဒုက္ခေန ဩဂါဟော ဧတေသန္တိ ဒုက္ခောဂါဟာ။
- ဒုက္ခောဂါဟာ–ပုဒ်အရ ဆင်းရဲသော သက်ဝင်ခြင်းသည် မှချ ။
- ထို–၏ ဓမ္မ အတ္တ ဒေသနာ ပဋိဝေဓလေးပါးအပေါင်းနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏီအားဖြင့် ဌာန်။
- ဧ–အညပုဒ်အရကား၊ ဓမ္မ အတ္တ ဒေသနာ ပဋိဝေဓလေးပါးအပေါင်းရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အဘိသမယနံ ပဋိဝိဇ္ဈနံ အဘိသမယော။ (အဘိ သံ–ဣဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း)
အဘိသမေတီတိ အဘိသမယော၊ အဘိသမေန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ အဘိသမယော။
(ဉာဏ်ရ၏) ။ (သာရတ္ထ)။
သမ္ဘုယျတီတိ သမ္ဘောဟော၊ န သမ္ဘောဟော အသမ္ဘောဟော။
သမ္ဘောဟဿ ပဋိပက္ခော ဝါ အသမ္ဘောဟော။
သောယေဝ ဉာပေတဗ္ဗော အတ္ထော တဒတ္ထော၊
ဇောတေတီတိ ဇောတိကာ၊ တဒတ္ထဿ ဇောတိကာ တဒတ္ထဇောတိကာ။
ဥပစိယိတ္ထာတိ ဥပစိတော၊ ကုသလမေဝ သမ္ဘာရော ကုသလသမ္ဘာရော၊
ဥပစိတော ကုသလသမ္ဘာရော ဥပစိတကုသလသမ္ဘာရော။
နတ္ထိ ဥပစိတကုသလသမ္ဘာရော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရာ
နတ္ထိ ပညာ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ ဒုပ္ပညာ။ (တေဟိ)

၅။ ဒေသနာတိ= သဒ္ဒပဒတ္ထကနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဝဏ္ဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
ပညတ္တိ = ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဣကာရန္တ။
ယထာဓမ္မံ= အဗျယီဘောသမာသ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ဓမ္မာဘိလာပေါ=ကမ္မတာရယ်သမာသ်ပုဒ်၊ ပုလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ဣတိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဝဏ္ဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
အဓိပ္ပါယော= ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ ။

အကာရန္တအဗျယီဘောသမာသ်မှတ်ဘွယ်

"အံဝိဘတ္တီန မကာရန္တာ အဗျယီဘာဝါ" (ကစ္စည်း)သုတ်အရ အကာရန္တ အဗျယီဘောသမာသ်နောင် ဝိဘတ်အားလုံးကို အံ–ပြုရသောကြောင့် ယထာဓမ္မံ–ဟုရုပ်တစ်မျိုးသာရှိနိုင်သည်။ ပါဠိ–အဋ္ဌကထာ–ဋီကာတို့၌ ယထာဓမ္မံ–ဟုရုပ်သွင်တစ်မျိုးသာတွေ့ရသည်။ယထာဓမ္မေန၊ ယထာဓမ္မေဟိ စသည်ဖြင့် ရုပ်သွင်ပြောင်းလွဲ၍ မတွေ့ရ ။သို့ရာတွင်–

နေ ပဉ္စမျာယ–မံဘာဝေါ၊ ကွစိတိ အဓိကာရတော ။
တတိယာ သတ္တမီ ဆဋ္ဌီ–နဉ္စ ဟောတု ဝိကပ္ပတော။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၀၁) ဂါထာစကားကို အလေးအနက်ထားလျှင်ကား။=

(က) ပထမာ၊ ဒုတိယာ၊ စတုတ္ထီဝိဘတ်သုံးမျိုး၌ အမြဲအံ-ပြု။ (နိစ္စဝိဓိ)

(ခ) တတိယာ၊ သတ္တမီ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သုံးမျိုး၌ အံ-ပြု၍လည်းကောင်း၊ မပြုမူ၍လည်းကောင်း ရှိနိုင်သည်။ (အနိစ္စဝိဓိ)

(ဂ) ပဉ္စမီဝိဘတ်၌ လုံး၀ အံ-မပြုရ။ (အသန္တဝိဓိ)

ရူပသိဒ္ဓိဂါထာနှင့်အညီ ယထာဓမ္မံ-ပဒမာလာ

	ဧကဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
ပ	ယထာဓမ္မံ	ယထာဓမ္မံ
ဒု	ယထာဓမ္မံ	ယထာဓမ္မံ
တ	ယထာဓမ္မံ၊ ယထာဓမ္မေန	ယထာဓမ္မံ၊ယထာဓမ္မေဟိ၊ယထာဓမ္မေဘိ
စ	ယထာဓမ္မံ၊	ယထာဓမ္မံ
ပ	ယထာဓမ္မာ၊ ယထာဓမ္မသ္မာ၊ ယထာဓမ္မမှာ၊	ယထာဓမ္မေဟိ၊ ယထာဓမ္မေဘိ
ဆ	ယထာဓမ္မံ၊ ယထာဓမ္မဿ	ယထာဓမ္မံ၊ ယထာဓမ္မာနံ
သ	ယထာဓမ္မံ၊ ယထာဓမ္မသ္မိံ၊ -မှိ ၊ -မ္မေ	ယထာဓမ္မံ၊ ယထာဓမ္မေသု

အဓိပ္ပါယော-၌ ဣ-ဓာတ်ယူလျှင် ဣတိ၊ ဣန္တိ။ တော် ၊ န္တော-စသည်ဖြင့်စဉ်လေ။
ပယ-ဓာတ်ယူလျှင် ပယတိ၊ ပယန္တိ-စသည်ဖြင့် စဉ်လေ။

၆။ အဓိပ္ပါယော-ဖြင့် ဒေသနာတိ ပညတ္တိ-ဟူသော ဤစကားကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ ထုတ်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်၏၊ ထို ပရမတ္ထသဒ္ဒါမှလွတ်သောပညတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုပြသောကြောင့် (ဘာဝတ္ထ-အဓိပ္ပါယတ္ထ) သံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်။ (ဤကား သဒ္ဒတ္ထဒီ အလိုတည်း)။

◆ **အဓိပ္ပါယောတိ ဧတေန "ဒေသနာတိ ပညတ္တိ"တိ ဧတံ ဝစနံ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ န တတော ဝိနိမုတ္တံ ပညတ္တိံ သန္ဓာယာတိ အဓိပ္ပါယံ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ)**

(တစ်နည်း) အဓိပ္ပါယော-ဖြင့် ဓမ္မာဘိလာပေါ်-ပုဒ်ဝယ် အဘိလာပ-အရ ပရမတ္ထ သဒ္ဒါကိုရသော်လည်း ယင်းပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ထိုပရမတ္ထသဒ္ဒါအားလျော် သော ပညတ်ကိုယူ၍ ထိုပညတ်ဝေါဟာရဖြင့် ပြအပ်သောအနက်ကို သိစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ထိုအားလျော်သော ပညတ်ကိုလည်း ကာရဏူပစာအားဖြင့်ဆိုအပ်ရာရောက်၏။ထို့ကြောင့်ဒေသနာတိပညတ္တိ-၌ အက္ခရာဝဋ်ဖြစ် သောနာမပညတ်ကို အရကောက်ရမည်ဟုပြဆိုရကား၊ (ဘာဝတ္ထ) သံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်။ (ဤကားပညတ္တိဒီပနီအလိုဟည်း)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အဋ္ဌကထာဝယ် ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အတ္ထော-ဟု မဆိုမူ၍ ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော-ဟုဆိုသောကြောင့် ဒေသနာ-ဟူသည် ပရမတ္ထသဒ္ဒါမဟုတ်၊ အက္ခရာဝဋ္ဋိဖြစ်သော နာမပညတ် ပင်တည်းဟု ဆိုရကား (ဘာဝတ္ထ)သံဝဏ္ဏနာဖြစ်ပါသည်။ (ဤကားပညတ္တိ ဝါဒီအလိုတည်း)

◆ ဒေသနာတိ ပညတ္တိတိတ္တေ ပညတ္တိဝါဒီနော ပန ဝေ ဝဒန္တိ---ကိစ္စာပိ ။ပ။ ဒေသနာနာမ သဒ္ဒေါ န ဟောတီတိ ဒိပိတမေဝါတိ။ (သာရတ္ထ။ ၇၉)

(က)ဝါကျ အဘိသမယော-ဖြင့် ပဋိဝေဓ-သဒ္ဒါ အဘိသမယ-ထိုးထွင်း၍သိခြင်း ဟူသော အနက်ကိုဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) ပဋိဝေဓော-၌ ပဋိဗျေးရှိသော ဝိဓ-ဓာတ်၏ ဉာဏ-သိခြင်းအနက်ဟော -လည်းကောင်း။ ဏ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တု ကရဏ ဘာဝသာဓနအနက်တို့၌ သက်- လည်းကောင်း၊ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော ၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ တေနာတိ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော-ဟု ဝဓနတ္ထပြု-လည်းကောင်း၊ ပဋိ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၇။ ကေမေကသ္မိ-ပုဒ် ရုပ်ပြီးပုံ

ကေ-တည်၊ သ္မိ-သက်၊ ကေသ္မိ-တစ်ပုဒ်ကိုပင် (ဒွိတ္တံ ဝိစ္ဆာယမေကဿ၊ နေကတ္ထဿ နိပါတနာ)ဟူသော ဘေဒစိန္တာ ၂၈၆-နှင့်၊ (ဝိစ္ဆာ ဘိက္ခညေသု ဒွေ) ဟူသော မောဂ္ဂလာန်၊ ၁။၅၄။ တို့အရ ကေသ္မိ ကေသ္မိ -ဟု ဒွေဘော်ပြု၍၊ (သျာဒိလောပေါ ပုဗ္ဗဿေကဿ)သုတ်။ (ဝိစ္ဆာယမေကဿ ဒွိတ္တေ ပုဗ္ဗဿ သျာဒိ လောပေါ ဟောတိ) ဟူသော ဝုတ္တိမောဂ္ဂလာန်အရ ရှေးပုဒ်၌ သ္မိ-ဝိဘတ်ကိုချေ၊ အလယ်၌ မ-အက္ခရာလာ၍ ကေမေကသ္မိ-ဟုရုပ်ပြီးပါသည် ။(ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၆၃။)

ဝေမ္ပိ-၌ဝိ-သဒ္ဒါကား ပဌမနည်းအရ ပြခဲ့ပြီးသောဂမ္ဘီရဘာဝကို ပြန် ပေါင်းဆည်းသော ဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဍနဖြစ်သည် ။

◆ ဝေမ္ပီတိ ပိ-သဒ္ဒေါ ဝုတ္တပ္ပကာရနုန္တရံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ (သာရတ္ထ။ ၈၀)

ဧတုမ္ပိတေဓပိ-၌ ပိ-ကား အစိတ်အစိတ်ကို ပြန်ဆည်းသောကြောင့် အဝယဝ -သမ္ပိဏ္ဍနဖြစ်သည်။

㉾ သမုဋ္ဌာနောက် ၊ ဧ ပိ ရောက်၊ ပဟောက်စိတ်ကိုပေါင်း ။ (မဒုသျု။၁၇၅)

၈။ (ဂ)တစ်ဝါကျလုံးကို ပိဏ္ဍတ္ထချုံးလိုက်လျှင် ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ တို့ဖြင့် ပိဋကတ်၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကိုပြသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်။

နယပစာရ

ဌာနီဖြစ်သော ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ " ဂမ္ဘီရ " ဟူသော အပည်ကို ဌာနဖြစ်သော ပိဋက-၌တင်---ဌာနူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဌာနီ မကင်းတတ်သော ဝမ္ဘ အတ္တ ဒေသနာ ပဋိဝေဝတို့ကို "ဝမ္ဘိ ရဲ"ဟု ဆိုသဖြင့် ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ပိဋကကိုလည်း ရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ယာစာယံ-အရ သဒ္ဓါဝိဒ်အလို သဝိညာဏ္ဍကဝဝိဘေဒသဒ္ဒကို မုချအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထိုသဝိညာဏ္ဍကဝဝိဘေဒသဒ္ဒသည် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် မကင်းကောင်းသောကြောင့် ဒေသနာညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏ ။

ထိုတွင် ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာ။ ဒေသနာညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ။ ကြွင်းသောစေတသိက်များသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ဒေသနာညာဏ်စိတ်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။ ဤသို့ ခန္ဓာ၌ ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓောတရဏာတာရမည်၏ ။

အာယတနနှင့် ဓာတ်ထုတ်ပုံ

သဝိညာဏ္ဍကဝဝိဘေဒသဒ္ဒသည် သဒ္ဒါရုံတစ်ခုတည်းမဟုတ်၊ကလာပ်စည်းအားဖြင့် ဖြစ်ရသောကြောင့် ဤ၌ ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဒကကလာပ်ပင်တည်း ။ ထိုတွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ ရူပဓာတ်မည်၏။ သဒ္ဒါရုံ၊ဂန္ဓာရုံ၊ရသာရုံ၊ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ။ပ။ ဒေသနာညာဏ်စိတ်သည် မနာယတန၊မနောဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ကျန်စေတသိက်များနှင့် ရုပ်တရားများသည် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်မည်၏။ ဤသို့ အာယတန၊ ဓာတ်တို့၌ ချသွင်းခြင်းသည် အာယတန-ဓာတောတရဏာတာရမည်၏ ။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂)

(က) ဧတ္ထ ပန တိသု ပိဋကေသု တိဝိဓော ပရိယတ္တိဘေဒေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ခ) တိဿော ဟိ ပရိယတ္တိယော အလဂဒ္ဒူပမာ နိဿရဏတ္ထာ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီတိ ။

(ဂ) တတ္ထ ယာ ဒုဂ္ဂဟိတာ, ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋာ၊ အယံ အလဂဒ္ဒူပမာ ။

(ဃ) ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော။ပ။တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။တံ ကိဿ ဟေတု၊ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာန"န္တိ ။

(ဌ။၁၉။ သာရတ္ထ။၈၁။ မအူသျ။၁၀၀။ ဘာသာဋီ။၁၅၅။ ဝဏ္ဏိသစ်။၁၃၅။)

၁။ ယံ-ကို နိယတာပေက္ခကြံ၍ (ဃ)ဝါကျကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဝပုဏ္ဏတတ်၍၊ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ) ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ နိဒါသရဏာတ္ထာ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်နည်းကောက်ပြပါ ။
၅။ ဘောဂေဝါ နဂ္ဂဗ္ဗေဝါ-၌ ဘောဂ၊ နဂ္ဂဗ္ဗ-ပုဒ်တို့ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်-တို့ကို ဖော်ပြ၍၊ တတောနိဒါန်-ပုဒ်၏ အမည်ကို တိကျစွာဖော်ပြပါ ။
၆။ သတေဟိ ပဥ္စဟိ ကတာ၊ တေန ပဉ္စသတာတိ စ။
ထေရေဟေဝ ကတတ္တာစ၊ ထေရိကာတိ ပဝုစ္စတိ ။ (၄။၂၃)ကိုအာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ ။
၇။ (ဃ)ဝါကျ၌ န နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိ / န နိဗ္ဗာနကခမတ္တိ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာ ပါဌ်ကို သာဓကပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ)ဝါကျ တေ ဓမ္မာ အတိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ-၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၁၀။ တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတာ-၌ တေဓမ္မာ-ပုဒ်၏ ဥပစာရတ္ထဓမ္မ-ကိုယူ၍ ဩရု-ယျောရူယှပဒဠာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ ယံ-ကို နိယတာပေက္ခကြံ၍ (ဃ)ဝါကျကိုအနက်ပေးပုံ

ယံ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ- အကြင်ပရိယတ်ကို မကောင်းသဖြင့် သင်ယူခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သေယျထာပိ။ပ။ဓမ္မာနတ္တိ-ဟူ၍ (ဝါ) ဟူသော၊ဣဒံ ဝစနံ-ကို၊မဇ္ဈိမ-နိကာယေ-၌၊ မူလပဏ္ဏာသေ-၌၊ အလဂဒ္ဒသုတ္တေ-၌၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ တဒေဝပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ- ကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ၍၊ မယာပိ- သည်လည်း၊ "ယာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ။ပ။ အယံ အလဂဒ္ဒူပမာတိ-ဟူ၍၊(ဝါ)ဟူသော၊ဣဒံ ဝစနံ-ကို၊ ဟေဋ္ဌာ-၌၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ (ပခုက္ကူသျှ၊၁။၁၆၆)

အမှာ။ ဤကား " ယံ တံ သဒ္ဒါ နိစ္စသမ္ဗန္ဓာ"ဟူသည်နှင့် အညီ တံ-ဟူသော နိယမသဒ္ဒါထည့်၍ (ဝါ)တံ-ကိုငဲ့၍ ပေးပုံတည်း။ "တေန စ တံသဒ္ဒါနပေက္ခော၊ ယံ သဒ္ဒေါပိ အတ္ထိတိ ဝိညာယတိ။ န တေတ္ထ က္ကမဿ ယံ သဒ္ဒဿ တံသဒ္ဒါ-ပေက္ခတာ ဒိဿတိတိ"ဟူသော မဏိဒီပ-နှင့်"ယံ သန္ဓာယ၊ယ-သဒ္ဒ၊ တ-ကိုမငဲ့ရ"ဟူသော နိယံဆရာတို့ အလို ယံ သန္ဓာယ-၌ ယံ-ကား တံသဒ္ဒါကိုမငဲ့သော ယံ-တည်းဟု မှတ်ရမည်။ ယင်းအလို "တဒေဝ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ-ကို" ဟု ထည့်ပေးနေစရာမလိုဟုမှတ်။ ယံ သန္ဓာယ၊ ယေ သန္ဓာယ-တွေ့သမျှဝါကျမျိုး၌ ဤနည်းချည်းသာ မှတ်ရမည် ။

(ဂ)ဝါကျ ဒုဂ္ဂဟိတာ-၏ ကတ္တားကို "ကေဧဝဟိ-ကုန်သော၊မောဃ-ပုရိသေဟိ-တို့သည်။" ဟုထည့်။ (မဒူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဠိဖြင့် ပရိယတ္တိဘေဒကိုအကျဉ်းအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ ယခု အခါ၌ အကျယ်အားဖြင့် ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)ပါဠိကိုမိန့်။ (မအူသျှ။၁၀၉)

(ဂ)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(ခ)ပါဠိဖြင့် ပရိယတ္တိသည် အလဂဒ္ဒူပမာ၊ နိဿရဏတ္ထ၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက–ဟု သုံးမျိုးရှိသောဟု ဆို၏၊ ယင်းပရိယတ္တိသုံးမျိုး ထူးခြားပုံ အကျယ်ကို ဆရာမပြဆိုပြီလော၊ ပရိယတ္တိသုံးမျိုးထူးခြားပုံ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)ပါဠိမိန့်။ (သိလက္ခန်ဝဏ္ဏ။၉၉)

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ပါဠိဖြင့် ဥပါရမ္ဘစသော အကြောင်းကြောင့် မကောင်းသဖြင့် သင်ယူအပ်သော ပရိယတ်သည် အလဂဒ္ဒူပမာပရိယတ္တိမည်၏ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခု အခါ၌ ထိုအနက်ကိုပင် ပါဠိတော် (ဥဒါဟရဏ်ပုံစံ)ဖြင့် ပြီးစေလိုသောဆရာသည် (ဃ)ပါဠိကိုမိန့် ။(မအူသျှ။၁၉၀)

◈ တ္ထဒါနိ တမတ္ထံ ပါဠိယာ သာဓေန္တော" ယံ သန္တာယာ "တိအာဒိမာဟ။ (သိဋီသစ်၊၁၊၁၁၁)

၃။ (ခ)ပါဠိသည် ပရိယတ္တိဘေဒကို ချဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ ။
(ဂ)ပါဠိသည် ပရိယတ္တိသုံးမျိုးထူးခြားပုံ အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
ယင်း (ဂ)ပါဠိ၌ ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု–စသည်ကား ဒုဂ္ဂဟိတဘာဝကိုပင် ထင်စွာချဲ့ ပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ၊ ဝိတ္ထာရ။

◈ ဒုဂ္ဂဟိတဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ"ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဏာ"တိ(သာရတ္ထ။၁၀)
(ဃ)ပါဠိသည် အာဝမဒဋ္ဌိကရဏ။

၄။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏံ အတ္ထော ပယောဇနံ ဧတိဿာတိ နိဿရဏတ္ထာ။ (သာရတ္ထ)

■ နိဿရဏ–အတ္တအရကား ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးသည် ပုဗ္ဗ ။

▲ ထို–၏သင်ယူခြင်းနှင့်(ဝါ)သင်ယူအပ်သောပါဠိနှင့်အကျိုး–အကြောင်းဟုဆို–ဂုဏော စပ် ဌာန ။

▲ တေ–အရကား ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသော သင် ယူခြင်းရ၏ ။(ဝါ) သင်ယူအပ်သောပါဠိရ၏ ။

ပရိယာပုဏနံ ပရိယတ္တိ ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) တိတိ ပကာရေတိ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ။ (သာရတ္ထ)
- ပရိ–အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏ ။
- အပဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား သုံးပါးကုန်သောအပြားတို့ဖြင့် ပါဠိကိုသင်ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အကုသိုလ်(အလဂဒ္ဒူပမာ)၊မဟာကုသိုလ်(နိဿရဏ)၊မဟာကြိယာ(ဘဏ္ဍာဂါရိက) စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ ။
- ကမ္မဋ္ဌ– ကား ထိုအားတပ်သော ပါဠိ၏ အာရမ္မဏသတ္တိ––ပလ္လူပစာ ။
- တိ–အရကား သင်ယူအပ်သော ပါဠိရ၏ ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တယော ဝိဓာ ဧတေသ ပရိယတ္တိဘေဒဿာတိ တိဝိဓော။

ပရိယတ္တီနံ ဘေဒေါ ပရိယတ္တိဘေဒေါ။

အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဂဒေါဝိယ အဿ အာသိဝိသဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ။

(အလံဝဒ–တူလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဒ–လာ၍ အလဂဒ္ဒ–ပြီးသည်။ ပြည့်သောအဆိပ်ရှိသော မြွေရ၏ ။)

(တစ်နည်း) အလံ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္ထော ဂဒေါ ဝိသံ အဿာတိ အလဂဒ္ဒေါ။

(အသက်ကို ဆောင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော(အသက်သေစေနိုင်သော) အဆိပ်ရှိသောမြွေ)

အလဂဒ္ဒေါ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဥပမာ ဧတိဿာတိ အလဂဒ္ဒူပမာ။ (သာရတ္ထ)

(အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏူပမာ–တူလိုလျက် ဂဟဏ–ပုဒ်ကို ချေ၍ ပြီးသည်)

ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကော။ (ဘဏ္ဍာစိုးရ၏)။

ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဝိယ ဘဏ္ဍာဂါရိကော။ (တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်သော ရဟန္တာ)

ဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ။ (သာရတ္ထ)

ဒုဋ္ဌု ဂဟိတာ ဒုဂ္ဂဟိတာ။

ဥပါရမ္ဘော အာဒိ ယဿ ဟေတုနောတိ ဥပါရမ္ဘာဒိ။

ဥပါရမ္ဘာဒိ စေ ဟေတု ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု။

ဒိဝါ စ ရတ္တဉ္စ ရတ္တံ ။ (သုတိမတူ တစ်ရက်ကြွင်းပြု)

ဒီဃံ ရတ္တံ ဒီဃရတ္တံ ။ (မဒ္ဒူသျ)

၅။ ဘောဂ=ဘုဇဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊ ပုံလိင် ။

❖ ဘုဇတီတိ ဘောဂေါ၊ ဘုဇ–ကောဋိလျေ၊ ဏော၊ (တန်ဒီ၊ ၆၅၄)

နိရုဠ္ဌိ= နိ–ပုဗ္ဗ၊ အဂ်ဓာတ်၊ ဌပစ္စည်း၊ ပုံလိင်၊ နပုံလိင်။

❖ န အဂ်တိ ဝဋ္ဋတီတိ နဂ်ဋ္ဌော၊အဂ် ဝမနေ၊ဌော၊အဿု၊ဒွေပိ အနိတ္ထိယံ၊ (တန်ဒီ၊ ၃ရ၁)

ပရိယာပုဏာ=ပရိ–ပုဗ္ဗ၊အာပဓာတ်၊ ဏာပစ္စည်း၊ တပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်။

တတောနိဒါနံ–ပုဒ်ကား = အလုတ္တဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

◆ တံ ထတ္တာဒီသု ခံသနံ နိဒါနံ ကာရဏံ ဧတဿာတိ တံနိဒါနံနတ္တိ ထိ ဝတ္ထုဓေဝ
"တတောနိဒါနံ"န္တိ ပုရိမပဒေ ပစ္စတ္တေ နိဿက္ကဝစနံ ကတွာ တဿ စ
လောပံ အကတွာ နိဒ္ဒေသော ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၈၃)

၆။ သတေတိ ပဉ္စတိ ကတာ-ဖြင့် ပဉ္စ သတာနိ ပဉ္စသတာနိ၊ ပဉ္စသတာနိ ဝေါဿာ အတ္ထိတိ ပဉ္စသတာ-ဟုဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏ-ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ထေရေတော ကတတ္တာ-ဖြင့် ထေရိကာ-ပုဒ်ကို ထေရာ(မဟာကဿပါ -ဒယော) ဝေါဿာ အတ္ထိတိ ထေရိကာ-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြုရမည် ကိုလည်းကောင်း၊ ဣကပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ် ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(တစ်နည်း) သတေတိ ပဉ္စတိ ကတာ-ဖြင့် ပဉ္စသတ-ပုဒ်ကို ပဉ္စသတေတိ ကတာ ပဉ္စသတာ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း၏ ကတ-တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည် ။

ထေရေတော ကတတ္တာ-ဖြင့် ထေရိကာ-ပုဒ်ကို ထေရေတိ ကတာ ထေရိကာ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဣကပစ္စည်း၏ ကတ- တဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အမှာ။ ပထမနည်းကား သာရတ္ထ၊၁။၁၀၈-အလိုဖြစ်သည် ။
ဒုတိယနည်းကား ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၁၉၉-အလိုဖြစ်သည် ။

(ဂ)ပါကျ ဥပါရမ္ဘာဒိတောတု ပရိယာပုဏာ-ဖြင့် ဒုဂ္ဂဟိတာ-၌ မကော င်းသဖြင့် သင်ယူအပ်ကုန်၏ဟူသည် ဥပါရမ္ဘစသောအကြောင်း ဣတိဝါဒပမော က္ခ-လာဘသက္ကာရစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သင်ယူအပ်ကုန်သောပါဠိတို့ပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည် ။

၇။ န နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိ / န နိဗ္ဗာနကဗ္ဗမတ္တိ

"န နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိတိ နိဗ္ဗာနပဉံ နကဗ္ဗမတ္တိ"ဟုဝိနည်း သုတ် အဘိဓမ္မာ ဋီကာတို့၌ ဖွင့်သည်။ န နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိ-သာ ပါဠ်မှန် ။ န နိဗ္ဗာနကဗ္ဗမတ္တိ- ကား ပါဠ်မျက် ။ (ပါရာဇဏ်သစ်၊၁။၁၇၉)

"န နိဗ္ဗာနကဗ္ဗမတ္တိတိ နိဗ္ဗာနံ နိဿေသေန ပေက္ခနံ ပညံ န ခမတ္တိ ။ပ။ နိဿေသေန ရာယတေ ပေက္ခတေတိ ဟိ နိဗ္ဗာနံ။သဗ္ဗဝသေန အနုသွဲ့ရလော -ပေါ် နိဗ္ဗာနကဗ္ဗမတ္တိတိ။" နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိ"တိ ပါဌော "။ (သိဒ္ဓိသစ်၊ ၁။၁၁၂)
အထက်ပါ (ဝဇိရသစ်အလို) န နိဗ္ဗာနံ ခမတ္တိ-ပါဌ်သာသင့်သည် ။
(သိဒ္ဓိသစ်အလို) န နိဗ္ဗာနကဗ္ဗမတ္တိ ပါဌ်လည်းသင့်သည် ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ တေ ဓမ္မာ အတီတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ

အကျိုးဖြစ်သော ဥပါဒါန် မာန ဒိဋ္ဌိ မက္ခ ပဋာသစသော များစွာသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ " တေ ဓမ္မာ အတီတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ "ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိပါဠိဓမ္မ-၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် **ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။** (ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၉၂)

◆ **ပရိယာပုဏနတ္ထာနံ သဏ္ဍာယတာလေ ဝိဝါဒသမယေစ တံမူလကာနံ ဥပါဒါနာဒီနံ အနေကေသံ အကုသလာနံ ဥပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော "တေ ဓမ္မာ အတီတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ" တိ ကာရဏေ ဖလဝေါဟာရေန ဝုတ္တံ၊ (သာရတ္ထ။၉၄)**

ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ

အတူဖြစ်သောဘဏ္ဍာစိုး၏"ဘဏ္ဍာဂါရိက"ဟူသောအမည်ကိုအတူရှိသော တရားရတနာကိုစောင့်ရှောက်တတ်သောရဟန္တာ(တရားဘဏ္ဍာစိုး)၌တင် သဒိသူ။

၁၀။ တေ ဓမ္မာ-အရ ဥပစာအားဖြင့် ဥပါဒါန် မာန ဒိဋ္ဌိ မက္ခ ပဋာသ-အစရှိသော အကုသိုလ်ဓမ္မကို ယူ၍ ။

ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အဿဒ္ဓမ္မဿဝန တည်း။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အကုသလတည်း။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အတ္တသမ္မာအပ္ပဏိဓိတည်း ။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အသပ္ပုရိသူပနိဿယတည်း ။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အပတိရူပဒေသဝါသတည်း ။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပုဗ္ဗေစ အကတပုညတာတည်း ။

ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယှောရုယှအားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ခြင်းသည် ဩရုယှောရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏ ။

အမှာ။ အကုသိုလ်ဓမ္မကိုရသော နေရာတိုင်း ဤနည်းအရထုတ်ပါ ။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃)

(က) စတုတ္ထိသေဝ သုတ္တန္တာ၊ ကိံဝဇ္ဇေ ယဿ သင်္ဂေတာ။
သေ ဒီဃနိကာယောတိ၊ ပဌမော အနုလောမိကော။

(ခ) ကသ္မာ ပနေသ ဒီဃနိကာယောတို ဝုစ္စတိ?။ ဒီဃပ္ပမာဏာနံ သုတ္တာနံ သမူဟ-တော နိဝါသတော စ။

(ဂ) သမူဟနိဝါသာ ဟိ နိကာယောတိ ဝုစ္စန္တိ ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) “နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကနိကာယမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ စိတ္တံ၊ ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ၊ ပေါဏိကနိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော”တိ ဝေယာဒိနိ စေတ္ထ သာဓကာနိ သာသနတော စ လောကတော စ ။

(င) ဧဝံ သေသာနမ္ပိ နိကာယဘာဝေ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော ။

(၄။၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၉၃။ မအူသျှ။၂၀၅။ ဘာသာဋီ။၁၇၅။ ဝဏ္ဏိသစ်။၁၈၈)

၁။ (က)ဝါကျကို အကာရကဝိသေသနများ ထည့်၍လည်းကောင်း၊ (ခ)ဝါကျကို ဘာဝသမ္ဗန်ထည့်၍လည်းကေင်း၊(င)ဝါကျကို ဥပမာနဝါကျထည့်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ ၊ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပြခဲ့ပါ ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ ။

၄။ ဒီဃနိကာယ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဉ်နည်းကောက်ပြပါ ။

၅။ ဒီဃ ၊ နိကာယ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ ။

၆။ (ခ)(င)ဝါကျတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ ဝုစ္စန္တိ/ဝုစ္စတိ ပါဠိနှစ်ထွေတွင် သင့်ရာပါဠိကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဒီဃနိကာယ-၌ ဒီဃ-ဝယ် ရသင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေဆိုပါ။

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ သမနုပဿာမိ-၌ ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပြပါ ။

၁။ **(က)ဝါကျကို အကာရကဝိသေသနများထည့်၍ အနက်ပေးပုံ**

ယဿ နိကာယဿ-အား၊(သုတ္တဝဏ္ဏနာတော-သုတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊)စတုတ္တိံသ၀-ဖြစ်သော၊သုတ္တန္တာ-တို့သည်၊ သင်္ဂီ-ကုန်၏၊ (ဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန-ဝဂ်တို့၏ အရေအတွက်၏အစွမ်းအားဖြင့်)၊ တိဝဂ္ဂေါ- ရှိသော၊ သင်္ဂဟော သည်၊အတ္တိ-၏ ၊ ပဌမော-သော၊ အနုလောမိကော-အနက်အားလျော်သော၊ သေ ဒေသော နိကာယော-သည်၊ ဒီဃနိကာယောတိ ဒီဃနိကာယောနာမ-မည်၏။

◆ သုတ္တဝဏ္ဏနာတော စတုတ္တိံသော စ သုတ္တန္တာ ဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟဿာတိ တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟော ။ (သာရတ္ထ၊၉၂)

(ခ)ဝါကျ၌ ဘာဝသမ္ဗန်ကို “ တေဿ နိကာယဿ ”ဟုထည့်။ (မအူသျှ။၂၀၅)

(င)ဝါကျကို ဥပမာနဝါကျဖြည့်စွက်၍ အနက်ပေးပုံ

(ဒီဃနိကာယဿ- ၏၊ နိကာယဘာဝေ- နိကာယ်မည်သည်၏အဖြစ်၌၊ ဝစနတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗောယထာ-သို့) ဧဝံ-ထို့။ပ။ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ) ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ယခုအခါ၌ ဒီဃနိကာယ်၏ အနုလောမိကတ္တ-အနက်အား လျော်သည်၏ အဖြစ်ကို(ဝါ)အနက်အားလျော်သောအမည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပင် ထင်စွာပြခြင်းငှါ (ခ)ဝါကျကိုမိန့်။ (သီ-ဂဏ္ဌိသစ်။ ၁၀၆။ မအူသျှ။၂၀၅)

❖ အနုလောမိကတ္တံယေဝ ဝိဘာဝေတုံ"တဿ ပနာ"တိအာဒိ မာတ။ (သာရတ္ထ။ ၉၂)

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဒီဃနိကာယော-၌ နိကာယသဒ္ဒါသည် သမူဟအနက်၊ နိဝါသအနက်တို့၌ ဖြစ်သောဟုဆို၏၊ နိကာယသဒ္ဒါ တစ်ခုတည်း ဖြစ်လျက် သမူဟ နိဝါသအနက် နှစ်မျိုးဟောနိုင်သော ဝါစကသတ္တိ ရှိအံ့လော (မရှိနိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော)၊ အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့် ။

❀ ဆင်တဲဂဏ္ဌိ။၈၈-ကို မှီး၍ တက်သည်၊ မအူသျှအလို တိတ်ရဲ့ ဝိတ္ထာရ ကြံ၍တက်လေ။

၃။ (ခ)ဝါကျသည် အနုလောမိက၏အဖြစ်ကို ထင်စွာချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ဝါကျသည် ဒဋ္ဌိကရဏ(ဆင်တဲဂဏ္ဌိ။သီ-ဂဏ္ဌိ)။ ဝိတ္ထာရ (မအူသျှ။ပခုက္ကူသျှ)
(ဃ)ဝါကျသည် အာဂမဒဠှီကရဏ။
(င)ဝါကျသည် ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး-အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(တစ်နည်း) မဇ္ဈိမနိကာယ စသည်တို့၏ ဝစနတ္ထကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(တစ်နည်း) "ယဿ ဝိတ္ထာရိတဿ အတ္ထဿ အတိဒေသောပိ ဝိတ္ထာရဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ"ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ အဖွင့်အရ ဝိတ္ထာရ။

အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာဝါကျမျိုးကို ဤသို့အမည်သုံးမျိုးပေးပါ။

၄။ ဒီဃံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဒီဃာနိ ။
နိမ္ဗိသေသေန စိနောတိ အဝယဝေတိ နိကာယော။ (သမူဟတ္ထ) (သူစိ)
(တစ်နည်း) နိမ္ဗိသေသေန ကိယတိ စယတိ အဝယဝေတိ နိကာယော။ (သမူဟတ္ထ) (အဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ)။
(တစ်နည်း) နိဝိယျတေ ဆာဒီယတေတိ နိကာယော။ (နိဝါသတ္ထ) (သူစိ)
ဒီဃာနံ နိကာယော ဒီဃနိကာယော။

♠ ဒီဃ-အရ ရှည်သော ပမာဏရှိကုန်သော သုတ်တို့၏ ဖြစ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ အပေါင်းဖြစ်သော နိကာယနှင့် (ဝါ) တည်နေရာဖြစ်သော နိကာယနှင့် အစိတ်အပေါင်း ၊ ဌာနီ-ဌာန ၊ အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ဒီဃနိကာယ–ပုဒ်လုံးအရကား ရှည်သော ပမာဏရှိကုန်သော သုတ်တို့၏ အပေါင်း (ဝါ) တည်နေရာရ၏ ။

အဓိပ္ပေတတ္ထံ သာဓေန္တီတိ သာဓကာနိ။

♠ သာဓ–ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တားပုဒ် ကား အလိုရှိအပ်သော အနက်သည်မှုချ။

♠ ဟေတုကတ္တားပုဒ်–ကား ထို–အားတပ်သော ဥဒါဟရဏ် (သက်သေ ပါဠိ သာဓက) တို့၏ ပကတူပနိဿယ (သုတ္တန်နည်း) သတ္တိသည် ဖလူ။

♠ ဏျွ–ပစ္စည်းအရကား– ဥဒါဟရဏ် (သက်သေပါဠိသာဓက) တို့ရ၏။

◆ သာဓကာနီတိ အဓိပ္ပေတဿတ္ထဿ သာဓနတော ဥဒါဟရဏာနိ ဝုစ္စန္တိ။ (သီဋီသစ်၊၁။၁၂၂)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟာသာတိ တိဝဂ္ဂေါ။ (သာရတ္ထ။ ၉၂)

အနုလောမေတီတိ အနုလောမိကော ။(မအူ။ ဂဏ္ဌိ)

(တစ်နည်း)(အတ္ထဿ)အနုလောမံ နာမံ ဧတဿ အတ္ထီတိ အနုလောမိကော။ (ဂဏ္ဌိသစ်)

ဒီဃံ ပမာဏံ ဧတေသံ သုတ္တာနန္တိ ဒီဃပ္ပမာဏာနိ။ (ဧတေသံ)

သမူဟဿ ဘာဝေါ သမူဟော။ (တတော) (ဘာဝလောပ၊ ဘာဝပ္ပဓာန်)

နိဝသန္တိ ဧတ္ထ နိကာယေတိ နိဝါသော။

နိဝါသဿ ဘာဝေါ နိဝါသော။ (တတော) (ဘာဝလောပ၊ ဘာဝပ္ပဓာန်)

ပေါဏိကာနံ နိကာယော ပေါဏိကနိကာယော။ (ပေါဏိကမင်းတို့၏ နေရာ)

စိက္ခလ္လိကာနံ နိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော။ (စိက္ခလ္လိကမင်းတို့၏ နေရာ)

၅။ နိကာယ= နိ–စိဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။(တစ်နည်း)နိ–စိဓာတ်၊ဏျပစ္စည်း။(သူစိ)
(တစ်နည်း) နိ–ကိဓာတ် ၊ ဏပစ္စည်း ။(အဋ္ဌသာ–ယောဇနာ)။
ဒီဃ= ဒိဓာတ် ၊ ဃပစ္စည်း။ (ဒိ–ခယေ၊ယော။ဒိဃော)(ဓာန်ဋီ။ရဝရ)။

၆။ (ခ)ဝါကျ ဒီဃပ္ပမာဏာနံ သုတ္တာနံ–ဖြင့် ဒီဃနိကာယော–၌ ဒီဃ–အရ ဝုဏ္ဏုပစာအားဖြင့် ရှည်သောပမာဏရှိသော သုတ္တန်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ။ (တစ်နည်း) ဒီဃပ္ပမာဏာနံ–ဖြင့် ဒီဃနိကာယော–၌ ဒီဃ–ပုဒ်ကို ဒီဃံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဒီဃာနိ–ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု–ဟုလည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌–သက်လည်းကောင်း၊ ဒီဃ–ပုဒ်နောင် ပမာဏ–ပုဒ် ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

⊙ ဝိဘတ်မခြား၊ ပုဒ်သွင်းခြား ၊ယင်းကားဖလောပသာ၊

⊙ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ တဒ္ဓိတ၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိနှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ အဿတ္ထိတုကြံစရာ၊

http://www.dhammadownload.com

သမူဟတော စ နိဝါသတော စ–ဖြင့်ဒီဃနိကာယော–၌ နိကာယသဒ္ဒါသည် ရုဠှီ၏အစွမ်းဖြင့် သမူဟအနက် နိဝါသအနက်ကို ဟောသတည်းဟုသိစေ။

ဒီဃပ္ပမာဏာနံ။ ပ။ နိဝါသတော စ–ဟူသော အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဒီဃနိကာယောကို ဒီဃာနံ နိကာယော ဒီဃနိကာယော–ဟုပြုရမည်ဟုသိစေ။

◆ **ဂုဏဘာဝပဓာနေန,တန္တိတဝသေန ဝါ ဒီဃသဒ္ဒေန ဒီဃပ္ပမာဏာနိ သုတ္တာနိယေဝ ဝုတ္တာနိ၊ နိကာယသဒ္ဒေါ စ ရုဠှီဝသေန သမူဟနိဝါသတ္ထေသု ဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ "ဒီဃပ္ပမာဏာန"န္တိအာဒိနာ၊ (သီဋီသစ်၊၁း၁၂၁)**

(င)ဝါကျဖြင့် ဒီဃနိကာယော–ပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု သကဲ့သို့မဇ္ဈိမနိကာယစသည်တို့ကိုလည်း မဇ္ဈိမာနံ နိကာယော မဇ္ဈိမနိကာယော –စသည်ဖြင့် ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဒီဃနိကာ–ယော–၌ပါသော နိကာယ–သဒ္ဒါ သမူဟတ္ထ နိဝါသတ္ထကို ဟောသကဲ့သို့ မဇ္ဈိမ–နိကာယစသည်တို့၌ နိကာယ–သဒ္ဒါသည်လည်း သမူဟတ္ထ၊ နိဝါသတ္ထကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၇။ (ဓ)ဝါကျ၌ ဝုစ္စန္တိ / ဝုစ္စတိ

(ဂ)ဝါကျ၌ သမူဟနိဝါသာ–ကား ကံ–ပုဒ်ဖြစ်သည်၊နိကာယောတိ–ကား အာကာရပုဒ်ဖြစ်သည်၊ကံ–ကိုငဲ့လျှင် ဝုစ္စန္တိ–ဟုဗဟုဝုစ်နှင့် ရှိရမည်။ အာကာရကို ငဲ့လျှင်ကား ဝုစ္စတိ–ဟု ဧကဝုစ်နှင့်ရှိရမည် ။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

သီ၊ဂဏ္ဌိ–၁၀၇–၌ကား " နိကာယော–ကိုငဲ့၍ ဝုစ္စတိ–ဟု ဧကဝုစ်ဆိုပါသည်"ဟု မှာထားသည် ။

အဋ္ဌကထာ–ဋီကာတို့၌ ကံ အာကာရအားလျော်စွာ ဧကဝုစ်၊ဗဟုဝုစ် နှစ်မျိုးလုံးတွေ့ရသည်။

အောက်ပါပုံစံနှစ်ခုကို သာဓကအဖြစ်မှတ်ထားပါ ။

အာကာရငဲ့ပုံစံ=	(က)	ဒွါသီတိ သုတ္တန္တာ "ဥဒါန"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၄။၂၂)
	(ခ)	ပညာသာဓိကာနိ ပဥ္စဇာတကသတာနိ "ဇာတက"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၄။၂၂)
ကံ–ငဲ့ပုံစံ	(က)	ကာယနုစ္ဆရိတန္တိ ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနမိစ္ဆာစာရ စေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၄။၁၀၅)
	(ခ)	လက္ခဏာပနိဿာနန္တိ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ။ (၄။၁၁၆)

http://www.dhammadownload.com

သမုတ / သမုတ

"သမ္မာ ဝိသေသေနစ ဥိတတေ ပုဋ္ဌိဘူတတ္တာတိ သမုတော။ ထော။ သမံ သတာဝယဝေန ဥိတတိ တိဋ္ဌတီတိ ဝါ သမုဒော"ဟူသော ဓာန်ဋီ။၆၂၉ ကိုထောက်၍ သံ-ဥိဟာဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)သမံ-ဥိတဓာတ်ဏပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သမုတ-ဟု ဒိဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ ဒိဃ

အရှည်ဂုဏ်၏ "ဒိဃ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သောသုတ်တို့၌တင်-ဂုဏူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။(ဂုဏောပစာရေန-ဟူသော သီဋီသစ်၊၁၂၊ကိုထောက်)

ဒိဃနိကာယ

ဤ၌ ရှည်သောသုတ်တို့နှင့်နိကာယမပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဒိဃနိကာယ ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

၁၀။ သမနုပဿာမိ-၌ သံ-အနု-ဒိသဓာတ်အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။
❖ အတံ- သည်၊ အပ္ပဋိဃာတေန- သော၊ သဗ္ဗညုတညာဏစက္ခုနာ- ဖြင့်၊ ဩလောကေန္တောပိ- သော်လည်း။ န သမနုပဿာမိ-မမှု။(ပရုတ္တုညျ။၁။၁၈ရ)။ ကိုထောက်။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄)

(က) တေနာတိ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ ။

(ခ) တဿ သဠူပေန အဝုတ္တေနပိ အပရာဘာဂေ အတ္ထတော သိဒ္ဓေန ယေနာတိ တ္တမိနာ ဝစနေန ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာတဗ္ဗော။

(ဂ) အပရဘာဂေ ဟိ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော အာယသ္မတော သာရိ-ပုတ္တဿ ပရိဝိတက္ကော သိဒ္ဓေါ။

(ဃ) တသ္မာ ယေန သမယေန သော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္တ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၄၅။၅၉။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၅။ မဓုသျ။၂။၂။ ဘာသာဋီ။၃၄၆။ ဝဇိရိသစ်။၃၃၆)

====================

၁။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကိုသာ သဗ္ဗနာမ် နိပါတ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အဝုတ္တေနပိ-၏ အာဓာရ ကတ္တားပုဒ်များထည့်၍ အနက်ပေးပါ ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ ၊ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေး၍ (ခ)ဝါကျ တဿ–ကို သဒ္ဒနယ စာစပ်ပါ။

၄။ (က)သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဉ်နည်းကောက်ပြပါ ။

၅။ ဝိနယပညတ္တိယာစနတေတုဘူတော–၌ အစိတ်ပုဒ်တို့ကို လိင်၊ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ ပစ္စယတ္ထဝေဘန်ပါ ။

၆။ ကိဏ္ဏိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိဝေ၊ ထုတိဃောသောဝါ။ (၄။၈၄) ဖြင့်သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ ။

၇။ သံယမိတ္တတ္ထေရိပိ <u>သုပဏ္ဏရူပေနီ</u> မဟာသမုဒ္ဒေ နာဂကုလာနိ သန္တာသေသိ (၄။၈၂)၌ သုပဏ္ဏရူပေန၊ သုဝဏ္ဏရူပေန၊ သုဗဏ္ဏရူပေန–ဟု ပါဌ်သုံးမျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ ။

၈။ ဝေံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော–၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ ။

၁၀။ ဗုဒ္ဓေါ–ဝယ် ဓာတ်အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ ။

==================

၁။ (ခ)ဝါကျ

တဿ–ထိုတေန–ဟူသော နိယမဖြစ်သောသဒ္ဒါကို၊ သရူပေန–ယေန ဟူသောသရုပ်အားဖြင့်၊ ပါဠိယံ–၌၊ (သာရတ္ထ)။ (တစ်နည်း) နိဒါနေ–၌ (မအူသျှ)။ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန–သည်၊ အဝုတ္တေနာပိ။ပ။

❖ တဿာတိ "တေနာ"တိ တေဿ၊ သရူပေန အဝုတ္တေနပိတိ "ယေနာ"တိ ဧဝံ သရူပတော ပါဠိံသံ အဝုတ္တေနပိ၊ (သာရတ္ထ)

(ဂ)ဝါကျ

ဟိ–ချဲ့ ။ ဟိ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့် (ဘာသာဋီ)။

❖ အပရာဘာဝေထိတိ ဧတ္တ ဟိသဒ္ဒေါ ဟေတုမှိ၊ယသ္မာတိ အတ္ထော၊ (သာရတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် တေန–သဒ္ဒါသည် ယေန–ဟူသောအနိယမကိုညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟုပြပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ ယ တ–သဒ္ဒါတို့၏ နိစ္စသမ္ဗန္ဓ ဖြစ်သောကြောင့် တေန–၌ တ–၏ သမ္ဗန္ဓ ယ–ကိုပြလိုသောဆရာသည်(ခ)မိန့်။

❖ ယံတံသဒ္ဒါနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓဘာဝတော အာတ"တဿ သရူပေန အဝုတ္တေနပိ" တိအာဒိ၊ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ယေန-ဟူသောသဒ္ဒါဖြင့် တဖန်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သောဟုဆိုအံ့။ အဘယ့်ကြောင့် ယေန-ဟူသောသဒ္ဒါဖြင့် တဖန်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်ပါသနည်း၊ နိဒါန်းပါဠိတော်၌ ယေန-ဟူ၍ တိုက်ရိုက်သရုပ်အားဖြင့် ဥပါလိမထေရ် မဟောအပ်သည်မဟုတ်ပါလော- စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-သည် (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အကြံအစည်ပြီးသောကြောင့် ယေန-ဟူသောသဒ္ဒါဖြင့် တဖန်ညွှန်ပြခြင်းကို ပြုအပ်သောဟုဆိုအံ့။ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သောအကျိုးဂုဏ်ကိုရအပ်ပါသနည်း၊တစ်စုံတစ်ခုရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်မရှိတော့ပြီလော၊ အကယ်၍ ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကိုမပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား နိရတ္ထကဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏- စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

⊛ လဒ္ဓဂုဏ၊ တူလတ၊ နိရတ္ထကတင်။

မှတ်ဘွယ်။ လဒ္ဓဂုဏဝါကျဟူသည် တဆင့်ရလာသော အကျိုးပြဝါကျသာဖြစ်သည်။ ထိုဝါကျမျိုးကိုကျမ်းတက်သည်အခါ ထိုလဒ္ဓဂုဏ်အကျိုးမရမီ မုချရခဲ့သော မူလအကျိုးပြ ဖလဝါကျကိုသာ လိုရင်းကောက်- ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်ရမည်။

ကျက်မှတ်ဘွယ်နိယံများ

⊛ ကျိုးတဆက်မှ၊ ကျိုးဆက်ပြ၊ မှတ်ကြလဒ္ဓဂုဏ်။
⊛ သိးခြားတသွာ၊ ရှိလေရာ၊ ယုပါလဒ္ဓဂုဏ်။
⊛ အကြောင်းတိ-မှန်၊ အရင်းပြန်၊ နောက်ဌာန်လဒ္ဓဂုဏ်။
⊛ အကျိုးတစ်ပါး၊ ပြီးလတ်ငြားက၊ တစ်ပါးအကျိုး၊ ဖြိုးရိုးတွေ့ကြုံ၊ လဒ္ဓဂုဏ်။
⊛ လဒ္ဓဂုဏ၊ တူလတ်တ၊ တမ့ဆုံးထားစေ။
⊛ အကျိုးထိုင်ပြ၊ ဂုဏ်ဝါကျ၊ တမ္ဗဆုံးထားစေ။
⊛ ချဲ့-ပြ-တိနောက်၊ တသွာရောက်၊ မဖောက်လဒ္ဓဂုဏ်။

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ)ဝါကျသည် ကာရဏ။ ဝိတ္ထာရ။
(ဃ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏ်။

တံစပ်။ တဿ-ကား ကို-ကြောင့် ပဋိနိဒ္ဒေသော-၌ အဝုတ္တ(ဆဋ္ဌီ)ကံ၊ အဝုတ္တကမ္မိစပ်။ (မအူသျှ)

⊛ သောတောကြိယာ၊ ရှိသော၏၊ နှစ်ဖြာတံ-တတ်၊ အဝုတ္တမှတ်။

(တစ်နည်း) တဿ-ကား ၏-ကြောင့် သရူပေန-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိစပ်။ (ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

အဝုတ္တေနပိ-၌ အပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ (ယောဇနာ)။ ပါဠိ၌ တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သော်လည်း သိအပ်သေး၏။ ဟောတော်မူသော်ကား ဆိုဘွယ်ရာမရှိ ဟုသမ္ဘာဝနာမူ။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၃၃၈)

ပိ-အပိ အတ္ထုဒ္ဒါရ

သမုစ္စယေ အပေက္ခေ၊ သမ္ဘာဝနေစ နိန္ဒာယံ။
ပိ-သဒ္ဒေါ စ အပိ-သဒ္ဒေါ၊ ဝတ္တေသု ပကာသိတော။

သမ္ဘာဝနာ-ဂရဟာ(နိန္ဒာ)ဆုံးဖြတ်ရန် နိယံများ

❀ အမြတ် အများ၊ နောက်ထိုင်ငြား၊ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ၊
❀ အနည်း အယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၊ ပိ-ပုဒ် ဂရဟာ၊
❀ အနည်း အယုတ်၊ ပုဒ်နောင်ထုတ်၍၊ ပိ-ပုဒ်ဂရဟာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း။
ယင်းတို့စပ်ရာ၊ များမြတ်ပါမူ၊ မှတ်ယူ သမ္ဘာဝနာ၊
❀ အမြတ် အများ၊ နောင်ထိုင်ငြား၍၊ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ၊ ဖြစ်တုံပါလည်း။
ယင်းတို့စပ်ရာ၊ ယုတ်နည်းပါမူ၊ မှတ်ယူ ဂရဟာ၊

အထက်ပါနိယံတို့နှင့်အညီ ဤ အဝုတ္တေနပိ-၌ ပိ-သည် ထိုင်ရာပုဒ်ကို ကြည့်လျှင် ပဓိသေဓပါနေသည့်အတွက် ဂရဟာ-ဟုယူရမည်ကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် စပ်ရာပုဒ်က ပဓိသေဓမပါသောကြောင့် သမ္ဘာဝနာ-ဟုသာယူရမည်။

၄။ နိယမနံ နိယမော၊ နတ္ထိ တေဿ နိယမောတိ အနိယမော။
နိဒ္ဒိသီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ နိဒ္ဒေသော။
ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ ဝစနံ။ နိဒ္ဒေသောယေဝ ဝစနံ နိဒ္ဒေသဝစနံ။
အနိယမဿ နိဒ္ဒေသဝစနံ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။

♠ အနိယမအရကား မှတ်သားခြင်းမရှိသော ယေန-သဒ္ဒါသည် မုချ။ (မအူ)
(ဝါ)မှတ်သားခြင်းမရှိသော သမယသဒ္ဒါသည် မုချ။ (ဘာသာဋီ)
♠ ထို-၏ တေန-သဒ္ဒါနှင့် နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ-နိဒ္ဒေသစပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား မှတ်သားခြင်းမရှိသော ယေန-သဒ္ဒါကို၊
(ဝါ) သမယ-သဒ္ဒါကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော တေန-သဒ္ဒါ ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိနယဿ ပညတ္တိ ဝိနယပညတ္တိ။ ဝိနယပညတ္တိယာ ယာစနံ ဝိနယပညတ္တိယာစနံ၊
ဝိနယပညတ္တိယာစနဿ ဟေတု ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု။
ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု ဟုတွာ ဘူတော ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု-ဘူတော။

❀ ဘူတာဝုဗ္ဗာ၊ ဟုတွာ၊ လုတ္တာရောက်ရမြဲ။ (မအုံထျူ)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဝိနယ= ပုံလိင်၊ (ဝိ–နီ၊အ)အဓိကရဏတ္ထ၊ (ဝါ) ကရဏတ္ထ။ ကတ္တုတ္ထ။
ပညတ္တိ= တ္ထုတ္တိလိင်၊ (ပ–ဉပ၊(ဝါ)ဉာ၊ တိ)၊ ဘာဝတ္ထ။
ယာစန= နပုံလိင်၊ (ယာစ၊ယု) ၊ ဘာဝတ္ထ။
ဓာတု= ပုံလိင်၊ (ဓာ၊တု)၊ ကရဏတ္ထ။
ဘူတ= ပုံလိင်၊ (ဘူ၊တ)၊ ကတ္တုတ္ထ။
နိယမ= (နိ–ယမု၊အ)။
သိဒ္ဓေန= (သိဓု၊အ)။

၆။ ဝါကျဥယျာဉ် (၂၉)၌ ရှုပါ။
(က)ဝါကျပြင့် ဓာနေ သမယေန–၌ တေန–သဒ္ဒါသည် သတ်မှတ်ခြင်းမရှိသော ယေန–သဒ္ဒါကို (ဝါ) သမယ–သဒ္ဒါကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟုသိစေပါသည်။(ဘာဝတ္ထ)

၇။ **သုပဏ္ဏရူပေန / သုဝဏ္ဏရူပေန / သုဗဏ္ဏရူပေန**

"သုပဏ္ဏော ဝေနတေယျော စ၊ ဂရုဠော ဝိဟင်္ဂမိပေါ" (ဓာန်။၆၃၃)
"သုဝဏ္ဏကနကေ ဝုတ္တံ၊ သုဝဏ္ဏော ဂရုဠေ တထာ"(ဓာန်။၈၀၉)တို့ကိုထောက်၍ သုပဏ္ဏနှင့် သုဝဏ္ဏ ပုဒ်တို့သည် ဂဠုန်ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် **သုပဏ္ဏရူပေန/ သုဝဏ္ဏရူပေန** ပါဌ်တို့သာ သင့်ပါသည်။

ဂဠုန်အနက်ဟော သုဗဏ္ဏ–သဒ္ဒါကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရပါ။ သို့ရာတွင် ဤပါရာဇိကကဏ်အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ်၊၃၂၈–၌ လာရှိသော သုပဏ္ဏမာဏဝကော –ပုဒ်ကို ပါရာဇိကကဏ်ယောဇနာ၌"**သုဝဏ္ဏမာဏဝကောတိ သုပဏ္ဏမာဏဝကော၊ "သုဝဏ္ဏံ ကနကေ ဝုတ္တံ၊သုဝဏ္ဏော ဂရုဠော တထာ"တိ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာ သုဗဏ္ဏမာဏဝကောတိပိ အတ္ထိ**"ဟုဖွင့်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့်ယောဇနာအလို **သုဗဏ္ဏရူပေန**–ဟုရှိသောပါဌ်လည်းသင့်ပါသည် ။

(ခ)ဝါကျ ကာတဗ္ဗော / ဝေဒိတဗ္ဗော

ကာတဗ္ဗော–ဟုရှိလျှင်(ကရ၊တဗ္ဗ)၊"ပဋိနိဒ္ဒေသော–ကို၊ ကာတဗ္ဗော–၏ " ဟုအနက်ပေး။ **ဝေဒိတဗ္ဗော**–ဟုရှိလျှင်(ဝိဒ၊တဗ္ဗ)"ပဋိနိဒ္ဒေသော–ကို၊ဝေဒိတဗ္ဗော–၏ "ဟုအနက်ပေး။ ပါရာဇိကကဏ်ယောဇနာ၊ ၅၀–၌လည်း"**ဝေဒနေနာတိပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိပဒေ ကာရဏံ** "ဟုဖွင့်သည်။ အတ္ထယုတ္တိ၊ သဒ္ဒယုတ္တိရှိသည်ချည်းဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်သည် ။

အမှာ။	မအူသျှ ။ ဂဏ္ဌိသစ်တို့၌	ဝေဒိတဗ္ဗော–ဟုရှိသည် ။
	ဘာသာဋီကာ၌	ကာတဗ္ဗော–ဟုရှိသည် ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

ပဋိနိဒ္ဒေသော / ပတိနိဒ္ဒေသော

ကွစိပဋိ ပတိသဿ-သုတ်ဖြင့် ဒန္တဇ ပတိ-ကို မုဒ္ဓဇ ပဋိ-ပြုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကစ္စည်း၊ ရူပသိဒ္ဓိ၊ သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာ-တို့၌ မုဒ္ဓဇ "ပဋိ" ဖြင့် ပဋိနိဒ္ဒေသော-ဟုကိုးရပ်မထုတ်ဆောင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပဋိနိဒ္ဒေသော-ဟု မုဒ္ဓဇပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝိနယပညတ္တိ / ဝိနယပဏ္ဏတ္တိ

"ဝိနယပညတ္တိန္တိ ဝိနယဿ ပညာပနံ။ ည-ကာရဿ ပန ဏ္ဏ-ကာရေ ကတေ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိန္တိပိ ပါဌော"။ ဟု သိဒ္ဓိသစ်၊၁။၃၀၆-၌ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်ပါသည်။

၈။ (ဂ)နံပါတ်အဖြေကို ဝါကျဥယျာဉ် (၂၉)၌ ရှု။

၁၀။ ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်၏ ကံ-ကိုစတ္တာရိ သစ္စာနိ-ဟုခံလျှင် ဗုဓဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ ။သဗ္ဗဓမ္မေ-ဟုခံလျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ယူ။

မှတ်ချက်။ပဒဠာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပုံအကျယ်ကို ဝါကျဥယျာဉ် (၉)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅)

(က) သမယေနာတိ တ္ထေ ပန သမယသဒ္ဒေါ တာဝ---

သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။

ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ။

(ခ) တထာ ဟိဿ "အပ္ပေဝ နာမ။ ပ။ ပဋိဝေဓောတိ အတ္ထော။

(ဂ) တ္ထစ ပနဿ ကာလော အတ္ထော။

(ဃ) တသ္မာ ယေန ကာလေန အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတုဘူတော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ၊ တေန ကာလေနာတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄။၈၀။ သာရတ္ထ၊၁။၁၉၆။ မအူသျ။၂။၈။ ဘာသာဋီ။၃၅၀။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၄၀)

==============================

၁။ (က)ဝါကျကို "ပဋမံ တာဝ၊ရှိလကမူ"စသော နိယံနှင့်အညီ တာဝ-၏ အပါဒါန်၊ သမ္ဗန်ခံ၍ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာဘက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ ၊ သမယသဒ္ဒေါ..ကိုသဒ္ဒနယတစ်ပြပါ။

၄။ သမယပ္ပဝါဒကေ-၌ နောက်ပုဒ်ကိုသာ ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ဓိရော-၌ ဓိ၊ ပဏ္ဍိတ၊ တိန္ဒုက-ပုဒ်တို့ကို တတ္ထ၊ ပစ္စယဝေဘာန်ပြပါ။

၆။ (ကာ၊ဂ)ပါဌ်တို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို စနစ်တကျ ဖော်ပြပါ။

၇။ ပရိဠာဟသမယော / ပရိဒါဟသမယော / ပရိဍာဟသမယော ဟူ၍ရှိရာတွင် သင့်ရာပါဌ်ကို သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဖြေပါ။

၈။ (ခ)ပါဌ် ဥပါဒါယ-၌ ဥပစာနှင့် ကေသာလကေ-၌ နည်းတို့ကို အကြောင်းပြ ဖြေပါ။

၁၀။ တိန္ဒုက-ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေ့တွက်နည်းထုတ်ဆောင်ပါ။

==========================

၁။ တာဝ-နာ-ဝိဘတ်၏ကာရိယနေ-မှရှေးဦးစွာ။(ဝါ)နေ-၏ရှေးဦးစွာ။(ဘာသာဋီကာ) (တစ်နည်း) တာဝ-သမယေန-ဟူသောသဒ္ဒါ၌ ဖြစ်သင့်သောအနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ (ဝါ)ဖြစ်သင့်ရာအနက်၏ ရှေးဦးစွာ။

⑥ ပဍ္ဍမံ-တာဝ၊ ဂိုလတ်ကံမူ၊ အဝါဒါန်နှင့်၊ သမ္ဗန်လာမြဲ၊ (တိပိဋကား၃၀)

၂။ (ခ)ပါဌ် အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဌ်ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ-စသော ၉-ပါးသော အနက်တို့၌ ထင်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ ယင်းသမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယ စသော အနက် ၉-ပါးတို့၌ထင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် အာဂုံ ပါဠိတို့ဖြင့် အသီးအသီး အကျယ်ချဲ့ပြလိုသောဆရာသည်၊ (ဝါ)ထင်ရှားပြလိုသောဆရာသည်၊ (ဝါ)ခိုင်မြဲစေ လိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့် ။

အမှာ။ (အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ ပြသည့်နောက်တွင်၊ ထိ-ကိုမြင်၊ ချဲ့-ထင်-ခိုင်စွဲ) ဟူသည်နှင့်အညီ အတ္ထုဒ္ဓါရနောက် ဟိ-နှင့်တက်လာသောပါဌ်ကို-

၁။ ဝိတ္ထာရ

၂။ တပ္ပါကဋိကရဏ

၃။ အာဝမဒဠှိကရဏ ဟုသုံးမျိုးခွဲရသည်။ကျမ်းတက်ရာ၌လည်း သုံးမျိုးပင်တက်နိုင်သည်။အထက်ပါ အနုသန္ဓေကျမ်းတက်နှင့် အောက်ပါ နမူနာ ပုစ္ဆာကျမ်းတက်သုံးမျိုးကို ကျက်မှတ်ထားပါလေ။အလားတူပါဌ်မှန်သမျှဤနည်း အတိုင်းပင်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ ဝိတ္ထာရ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယစသော ကိုးပါးသောအနက်တို့၌ ထင်သောဟုဆိုအံ့။ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသောကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် မပြဆိုပြီလော၊ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)ဝါကျမိန့်။

(တစ်နည်း) တပ္ပါကဋိကရဏ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ-သည် (ဌပနာတူ၏) သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ထင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် အာဂုံပါဠိတို့ဖြင့် ထင်စွာမပြဆိုပြီလော၊ သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ထင်စွာပြဆိုသော ဥဒါဟရဏ် အာဂုံပါဠိတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(တစ်နည်း)အာဝမဒ္ဒကရဏ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ-သည် (ဌပနာတူ)၊ သမယသဒ္ဒါ သမဝါယစသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်အံ့ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် ဥဒါဟရဏ် အာဂုံပါဠိတို့နှင့် ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဆရာ့စကားကို မြဲခိုင်စေတတ်သော ဥဒါဟရဏ် အာဂုံပါဠိတို့ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့် ။

(တစ်နည်း)"ဝိတ္ထာတိမှာ၊အစိတ်ဖြာ၊မေးပါဝါကျတုန်"နှင့်အညီ ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ-သည် (ဌပနာတူ)၊ အဘယ်ပါဠိရပ်၌ သမယသဒ္ဒါသည် သမဝါယ အနက်၌ထင်ပါသနည်း ။ပ။ အဘယ်ပါဠိရပ်၌ သမယသဒ္ဒါသည် ပဋိဝေဓအနက်၌ ထင်ပါသနည်း။သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသော ကိုးပါးသောအနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ်ပုံစံပါဠိတို့ဖြင့် အကျယ်မပြဆိုပြီလော-စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သမယဝါယစသော ကိုးပါးသော အနက်တို့၌ ထင်သောဟုဆိုအံ့။ ဤ တေန သမယေန-၌ သမယ သဒ္ဒါသည်လည်း သမဝါယစသောအနက်ကိုးပါးလုံး၌ပင်ထင်ပါသလော၊ ဤတေန သမယေန-၌ သမယသဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်၌ ထင်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဆရာ–သည် (က၊ခ) ဝါကျတို့ဖြင့်။ပ။ ထင်သောဟု အတ္ထုဒ္ဓါရကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒေသ ဗ္ဗာဓာမိပ္ပေတတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤ၌ လိုအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒေသ ဗ္ဗာဓာမိပ္ပေတတ္ထကိုဆရာမပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

🟊 **သဒ္ဒါတစ်ပါး၊ နက်များထုတ်ပြ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ မှန်မုချ။**

🟊 **အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ ပြလတ်က၊ အဓိပ္ပေတတ္ထကောက်မြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ)။**

အမှာ။ အတ္ထုဒ္ဒေသပြ ဝါကျမျိုးကို ဤသို့ နှစ်နည်းကျမ်းတက်နိုင်ပါသည်။

ခ။ (ခ)ဝါကျသည် သမယသဒ္ဒါ၏ သမဝါယစသော ကိုးပါးသောအနက်တို့၌ ထင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ်ပုံစံပါဠိတို့ဖြင့် အသီးအသီးချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(တစ်နည်း)ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။

(တစ်နည်း)ဥဒါဟရဏ်အာဂုံပါဠိတို့ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်ပြုသောကြောင့်အာဂမဒဠှီကရဏဝါကျ။

(ဂ)ဝါကျသည် သမယသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှ တစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသ ဝိသေသ အဓိပ္ပေတတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(တစ်နည်း)ဤ၌လိုအပ်သော သမယသဒ္ဒါ၏ အနက်ထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။

🟊 **အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ တူလတ၊ ဗ္ဗာဓပန ထားမြဲ။**

🟊 **ပက္ခန္တရ၊ ဝိသေသ၊ နှစ်ဝပေးမြဲသာ။**

(ဃ)ဝါကျသည် ဤ၌ ကာလအနက်ကိုလိုအပ်၏ဟု ဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကိုပြသောကြောင့် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ ။

စာစပ်။ သမယသဒ္ဒေါ–ကို ဒိဿတိ–၌ ကတ္တား/ကတ္တိ။ ကမ္မ /ကမ္မိနှစ်ချက်စပ်။

၄။ ပဝဒ္ဓိ တွေ့ာတိ ပဝါဒကော။ (သာ်ရတ္ထ)

♠ ပ–ဝဒဓာတ်အ်ရ အယူကိုအပြားအားဖြင့်ပြောဆိုကြကုန်သောစကာ် တာရုံ့၌ ပေါက္ခရသာတိ စသော ပုဏ္ဏား၊ နိဂဏ္ဌ အစေလက ပရိဗိုဇ်စသည်တို့၏ သန္တာန်၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ **အဓိကရဏ၌–ကား ထို–အားတပ်သော အာရာမ်ခြံ၏ ပကတူပ– ဖလူ။**

♠ **ဏွု–ပစ္စည်းအရကား အာရာမ်ခြံ ရ၏။**

သမယသာ ပဝါဒကော သမယပ္ပဝါဒကော။ (ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ

(သမယ–အရအယူဝါဒခြံ၏ ပဝါဒက–အရပြောဆိုတင်ပြရာအာရာမ်ခြံနှင့် ဌာနီ–ဌာနစပ်)

http://www.dhammadownload.com

ဓိယာ ပညာယ ရာတိ ဂဏှာတီတိ ဓီရော။ (သာရတ္ထ)

- ဓီ-အရ ပညာရ၏။
- ထို-၏ ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
- ရာ-ဓာတ်အရကား အကျိုးစီးပွားနှစ်ပါးကို ယူတတ်သောပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ရှေးရှေး ပလူ။ နောက်နောက် ကာရဏူ။
- အ-ပစ္စည်း၊ ဓီရော-ပုဒ်လုံးအရကား ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

(တစ်နည်း) ဓီ ပညာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဓီရော။ (သာရတ္ထ)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဝုဒ္ဓံ ဝနံ ပဝနံ။ (ကြီးကျယ်သောတော) (သာရတ္ထ)

တိန္ဒုကာနံ စိရာ တိန္ဒုကာစိရာ။

တိန္ဒုကာစိရာယ ပရိက္ခိတ္တော တိန္ဒုကာစီရော။ (တသဒ္ဒိ) (မဒ္ဒူသျှ)

ကော သာလာ ဧတ္ထာတိ ကောသာလကော။ (သာရတ္ထ)

ကမ္ဗုကိလေသဝသေန သမ္ဗရေတဗ္ဗော သမ္ဗာပုဏိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗရာယော။

(သံ-ပရာ-ဣဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်း) (သာရတ္ထ။၁၉၇)

သမ္ဗရာယေ နိယုတ္တော သမ္ဗရာယိကော။

သုခုမေပိ အတ္ထေသု ပဋတိ ဂစ္ဆတီတိ ပဏ္ဍာ။

ဒုက္ခာဒီနံ ဝါ ပိဋ္ဌနာဒိအာကာရံ ဇာနာတီတိ ပဏ္ဍာ။ (ပဋိ/ဏ) (ပညာရ၏)။

ပဏ္ဍာယ ဣတော ဂတောတိ ပဏ္ဍိတော။

အထဝါ ဣတာ သဉ္ဇာတာ ပဏ္ဍာ ဧတဿာတိ ပဏ္ဍိတော။

ပဋတိ ဝါ ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆတီတိ ပဏ္ဍိတော။ (ပဋိ-တ)

- ပဏ္ဍိတ-ပုဒ် ဝစနတ္ထအားလုံး သိဒ္ဓိသစ်၊၁း၁၆ရ-၌လာ၏။

၅။ ဓီရော-၌ ဓီ= ဈေဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ နဒီဒိ-ဤပစ္စည်း။

(တစ်နည်း) ဓာဓာတ် (ဝါ) ဓရဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း။ နဒီဒိ-ဤပစ္စည်း။

- ဈာယတီတိ ဓီ၊ဈေ-စိန္တာယံ၊ ဈသာ ဓော ၊ နဒီဒိ ၊ ဓီ ၊
  ဓာရေတီတိ ဝါ ဓီ၊ ကွိ၊နဒီဒိ ၊ ဓီ ၊ (ဓာန်ဋီ၊၁၅၂)

ပဏ္ဍိတ= ပဏ္ဍာ-ဣဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)ပဋိဓာတ်၊ တပစ္စည်း။

တိန္ဒုက=တနဓာတ်၊ဥကပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)တိဒိဓာတ်၊ဥပစ္စည်း-ကပစ္စည်း။

- တနု ဝိတ္ထာရေ၊ ဥကော၊ ဒန္တော၀။ တိဒိ တိဒ်ာသာယံဝါ၊ ဥ၊ သညာယံ ကော။(ဓာန်ဋီ၊၅၆၈)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါအထူး (သဒ္ဒန္တရိက်)ကို မငဲ့သော် သမဝါယစသော ကိုးပါးသောအနက်တို့ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (တစ်နည်း) သမယသဒ္ဒါသည် ကေသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းဖြင့် သမဝါယ စသော ကိုးပါးသောအနက်တို့ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟောအဘိဝေယျတ္ထ)

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သမယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါအထူး (သဒ္ဒန္တရိက်)ကို မငဲ့သော် သမဝါယစသော ကိုးပါးသောအနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ"တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ"၌ သမယသဒ္ဒါကား ဝိဟရတိ. ဟူသော သဒ္ဒါအထူး (သဒ္ဒန္တရိက်) ကိုငဲ့သောကြောင့် ကာလအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟောအဘိဝေယျတ္ထ) (တစ်နည်း) သမယသဒ္ဒါသည် ။ပ။ ဟောသော်လည်း ဤ သမယေန-၌ကား ကာလအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (အဓိပ္ပေတတ္ထ)

◉ ထင်ရန်တစ်ပါး၊ အနက်များထ၊ ဖွင့်တုံတ၊ အဓိပ္ပေတသား(သမ္ဗန္ဓစိန္တာဝဏ္ဏီ)

♣ အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ အတ္ထနိဒ္ဒေသ သံဝဏ္ဏနာပြဝါကျတို့ကို အထက်ပါအတိုင်း ပုံသေနည်း ဖော်လေ။

၇။ ပရိဗ္ဗာတသမယော/ပရိဒီတသမယော/ပရိဒ္ဒါတသမယော

ပရိ-ဒဟဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း၊ ပရိဒီတ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဒ-ကို ဗ္ဗ-ပြုလျှင် ပရိဗ္ဗာတ။ ဗ္ဗ-မပြုလျှင် ပရိဒီတ-ဟုရုပ်ပြီးသည်။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊သဒ္ဒနီတိ)

ဒဟ-ဓာတ်၏ ဒ-ကို ဍ-ပြုလျှင် ပရိဍါတ-ဟုပြီးသည်။ (နိရုတ္တိဒီပနီ)

ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိရှိသောကြောင့် သုံးပါး၌လုံးသင့်ပါသည်။

◆ ဒဟဿ ဒေါ လံ၊ ဒဟဓာတုဿ ဓာတုဿ ဒ-ကာရော လတ္တမာပဇ္ဇတေ ဏပ္ပစ္စယေ ပရေဝါ။ ပရိဗ္ဗာတော၊ ပရိဒီတော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊၃၅၉)

◆ ဒဟဿ ဒေါ ဗ္ဗတ္တံ၊ ဒဟဓာတုဿ ဒကာရော ဗ္ဗတ္တမာပဇ္ဇတေ ဏပ္ပစ္စယေ ပရေ ဝါ။ ပရိဗ္ဗာတော၊ ပရိဒီတော ဝါ။ (နီတိ၊သုတ္တ၊၁၂၁၉)

◆ ပရိဒတန်ံ ပရိဗ္ဗာတော၊ " ဒဟဿ ဒဿ ဍော"တိ ဝိတပ္ပေန ဍါဒေသော၊ ဒယှန်ံ ဍါတော၊ ဒီတော ဝါ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊၅၄၂)

ပိဏ္ဍနတ္ထော / ပိဏ္ဍနတ္တော

ပိဏ္ဍနဓေဝ အတ္တော ပိဏ္ဍနတ္ထော ၊ ထ္ထ-တာရဿ ဌ-တာရံ တတွာ ဝုတ္တံ၊ ဓဝံ သေသေထုဗ်၊ (သာရတ္ထ၊၁၉၇)ကို ထောက်၍ ပိဏ္ဍနပုဒ်-အတ္ထပုဒ်၊တ္ထ-ကို ဌ-ပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပိဏ္ဍနတ္ထော-ဟု မုဒ္ဒဇနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

♣ သစ်တတ္ထော၊ သန္တာပတ္ထော၊ ဝိပရိဏာမတ္ထော၊ အဘိသမယတ္ထော စသည်တို့၌လည်း မုဒ္ဒဇ ပါဌ်ကို အသင့်ထုဆုံးဖြတ်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယ**

အပေါင်းဖြစ်သော တဏှာပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ နိဿယပါဒါန်၊ ဉာဏုပါဒါန် စသည်တို့၏ "ဥပါဒါယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏုပါဒါန်၌ တင် စေဒေသျှုပစာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၁၄၁)

ကောသာလကေ

ဤ၌ ကောသာလကေ-ဟူသောနည်းသည် တစ်ဆောင်သော ဇရပ်ရှိခြင်း တည်းဟူသော ရှေး၌ ဖြစ်ဘူးသောအလားအားဖြင့် ဇရပ်များစွာရှိသော အာရာမ် ဟူသော ဤ၌ဒေါ်ပေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။ (သာရတ္ထ။ ၁၉၇)

မလ္လိကာယ အာရာမေ

အပေါင်းဖြစ်သော ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး၏ဇနီး မလ္လိကာ၊ ပသေနဒိကောသလ မင်း၏ မိဖုရားမလ္လိကာတို့၏ "မလ္လိကာယ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပသေနဒိကောသလမင်း၏ မိဖုရားမလ္လိကာ-၌ တင်စား-စေဒေသျှုပစာ။

◈ မလ္လိကာယ ပန ပသေနဒိရညော ဒေဝိယာ။ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၉၇)

ဖြတ္တစရိယဝါသာယ

အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့၏ ဗြဟ္မစရိယ အမည်ကို အစိတ်-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ-၌တင် စေဒေသျှုပစာ။

(ဂ)ဝါကျကိုထောက်၍ တေန သမယေန

အပေါင်းဖြစ်သော သမဝါယစသောအနက်တို့ကိုဟောသော သမယသဒ္ဒါ၏ သမယေန-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောကာလအနက်ကိုဟောသောသမယ သဒ္ဒါ၌ တင်-စေဒေသျှုပစာ။

♠ ဤအတ္ထုဒ္ဓါရ အတ္ထုဒ္ဓေသဖြင့် ဖွင့်ပြရာ၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-ဝယ် စေဒေသျှုပစာ ရသည်ချည်းမှတ်။

⊛ အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ အတ္ထုဒ္ဓေသ၊ ဖွင့်ပြပုံမှာ၊ စေဒေသျှုပစာ။

၁၀။ တိန္နကာ-ပုဒ်၏ဝေဝစနတာရကို တိန္နကော တာဠတွန္နော စ၊ တိမ္ဗရုသက တိမ္ဗရု။ (မာန်။ ၅၆၀) ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၆)

(က) ထွောဟ " အထ ကသ္မာ ယထာ သုတ္တန္တေ 'ကော် သမယ'န္တိ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော၊အဘိဓမ္မေ စ 'ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရ'န္တိ ဘုမ္မဝစနေန၊ တထာ အကတွာ ဣဓ 'တေန သမယေနာ'တိ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော"တိ။

(ခ) တတ္ထ တထာ, ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။

(ဂ) ကထံ? သုတ္တန္တေ တာဝ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ။

(ဃ) ယဉှိ သမယံ ဘဂဝါ ဗြဟ္မဇာလာဒီနိ သုတ္တန္တာနိ ဒေသေသိ၊ အစ္စန္တမေဝ တံ သမယံ ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ။

(င) တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော ကတော။
(၄။၈၀။ သာရတ္ထ။၁၊၁၉၉။ မအူသျ။၂၁၆။ ဘာသာဋီ။၃၆၁။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၄၇။)

==========================

၁။ (က)ဝါကျ ထွောဟ-ပုဒ်ကိုသာ ဋီကာနည်း၊ ဆရာနည်းတို့ဖြင့် စနစ်တကျ အနက် ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေး၍၊ အစ္စန္တမေဝ၊ တံသမယံ-ပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒနယ စာစပ်ပါ။

၄။ ကရုဏာဝိဟာရေန-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ကရုဏာ-ပုဒ်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (ဂ)ဝါကျကိုအာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ ကရုဏာဝိဟာရေန/ကရုဏာဝိဟာရေန နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ကရုဏာဝိဟာရေန-၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ ကရုဏာဝိဟာရေန-ကို ပဒဝိစယဟာရ နေတ္တိနည်းဖြင့် ဝိစစ်ပြပါ။

==========================

၁။ **ထွောဟ (ဋီကာနည်း)အနက်ပေးပုံ**

ထွေ တေနသမယေနာတိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤတေနသမယေန-ဟူသော အရာ၌၊ ဝိတဏ္ဍဝါဒီ-သည်၊ အာဟ-၏။ (ဤကား ဋီကာနည်း)

❖ ထွေ "တေန သမယေနာတိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝိတဏ္ဍဝါဒီ အာဟာတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၁။၁၉၉)

http://www.dhammadownload.com

❀ ဋီကာများ၌ ဧတ္တာဝတာ-ကို အနက်ပေးရာဝယ် အာတ-၏ ကတ္တားတစ်ချက်သာ ထည့်၍ အနက်ပေးကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တားတစ်ချက်သာ ထည့်၍ ပေးသောနည်းကို "ဋီကာနည်း"ဟုမှတ်။

ဆရာနည်း အနက်ပေးပုံ

ဧတ္တ ဌာနေ-ဤတေန သမယေန-ဟူသောအရာ၌၊ ဧတ္တာ-ရပ်တန့်၍၊ (ကြိယာဝိသေသန) ဧတဒဝေါ-သည်၊ (ကတ္တား) အဋ္ဌကထာစရိယံ-ကို၊ ဧတဒံ ကို၊(ကံ) အာဟ-၏။

❀ ဧတ္တာဝတမှာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ကတ္တုမျှနှင့်၊ ကမ္မသုံးချက်၊ ထည့်တာစွက်၊ အနက်သမ္မန်ပြ။ (သုရားကြီးနိယံ၊၅၄)

❀ အထက်ပါ သုရားကြီးနိယံအရ ဧတ္တာဝတာ-ကို အနက်ပေးရာ၌- (၁) ကြိယာဝိသေသန (၂) ကတ္တား၊ (၃) ကံ။ ဤသုံးပါးထည့်စွက်၍ သမ္ဗန်သောနည်းကို ဆရာနည်းဟုမှတ်။

၂။ ဧတ္တာဝတာ-ကို ဋီကာကျမ်းတက်ပုံ

ကော် သမယံ-ဟုဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ယသ္မိံ သမယေ-ဟု သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်လည်းကောင်း, ညွှန်ပြခြင်းကို မပြုမူ၍ ဤဝိနည်း၌ တေန သမယေန-ဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း၌ အကျိုးကို ထုတ်ပြလို၍ မျက်ကွယ်အားဖြင့် စောဒနာကို(ပရမ္မုခစောဒနာ)ကို ဖြစ်စေလိုသော ဆရာသည် ဧတ္တာဝတ-စသည်ကိုမိန့်။

◆ ဥပယောဂဝစနေန ဘုမ္မဝစနေန ဝ နိဒ္ဒေသမကတွာ ဣဓ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသေ ပယောဇနံ နိဒ္ဒါရေတုကာမော ပရမ္မုခေန စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ"ဧတ္တာဝတာ"တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် တေနသမယေန-ဟုကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ ဖြစ်သင့်သော ပရမ္မုခစောဒနာကို ပြပြီး၍၊ ဤယခုအခါ၌ ယင်း၏ အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာကို ပြတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ)ဝါကျကိုမိန့်။

❀ ပုဒ်ဧတ္တာဝတ၊ ရှိလတ်တ၊ စောဒနာစကား။ (တောင်တွင်း)

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ဖြစ်သင့်၏ ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ဟု ဤသို့ မေးရန် စုဒ်ကြောင့် (ဃ)ဝါကျမိန့်။ (မအူသျှ)

(တစ်နည်း) ဆရာ--သည် (ဌပနာတူ)၊ အဘယ်သို့လျှင် သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂ အနက်ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ သုတ္တန်၌ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ဖြစ်သင့်ပုံ အကျယ် ကို ဆရာမပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ပါဠိသည် ဝိသဇ္ဇနာပက္ခတ္ထရပါဠိ။ (ဂ)ပါဠိသည် ဝိတ္ထာရပါဒက။
ထိုတွင် ကထံ-ဖြင့် ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာကို ပြသည်။
သုတ္တန္တေ တာဝ-စသည်ဖြင့် ဝိသဇ္ဇနာကို ပြသည်ဟုခွဲ။
(ဃ)ပါဠိသည် ကာရဏ(မအူ)၊ ဝိတ္ထာရ(ဘာသာဋီကာ)။
ဝဏ္ဏိသစ်-၌ ဝိတ္ထာရ၊ ဒဋ္ဌိ၊ ကာရဏ ဟုသုံးမျိုးခွဲသည်။
(င)ပါဠိသည် လဒ္ဓဂုဏ ပါဠိ။

စာစပ်။ အစ္စန္တမေဝ-ကို ဝိတာသိ-၌ ကြိယာဝိသေသန - သျှ စပ်။
တံ သမယံ-ကို ဝိတာသိ-၌ အစ္စန္တသံယောဂ-အစ္စန္တသံယောဂဝန္တစပ်။

၄။ ပရနုကမ္ပေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ ကရုဏာ။
(သာရတ္ထ။၁။၉)
ဝိတရဏံ ဝိတာရော။ ပရဟိတပဋိပတ်ရ၏။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
ဝိတရဏံ ပဋိပဇ္ဇနံ ဝိတာရော။ (ယောဇနာ)။
ကရုဏာဝသေန ပဝတ္တော ဝိတာရော ကရုဏာဝိတာရော။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

♠ ကရုဏာ-အရ ဖြဟ္မဇာလသုတ် စသည်တို့ကို ဟောတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရား၏ မဟာကရုဏာတော်ဖြစ်သည် မှချ။

♠ ထို-၏ သူတစ်ပါးတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပရဟိတ ပဋိပတ်နှင့် အကြောင်း-အကျိုးစပ် ဌာန။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား မဟာကရုဏာတော်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သူတစ်ပါး တို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပရဟိတပဋိပတ်ရ၏။
ကရုဏာယ ဝိတာရော ကရုဏာဝိတာရော။ (မအူသျှ)
ကရုဏာယ ပဝတ္တော ဝိတာရော ကရုဏာဝိတာရော။ (သိဋိသစ်၊ ၁။ ၁၇၅)

ဝစနတ္ထ မှတ်ဘွယ်

ဥပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ကိရိယာယာတိ ဥပယောဂေါ။ (ကမ္မ)
ဥပယောဂေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။ (ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏)
ဘဝန္တိ ဧတ္တောတိ ဘုမ္မံ။ (ဩကာသော) ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။
ကရောတိ ကိရိယံ အဘိနိပ္ဖါဒေတီတိ ကရဏံ။ (ကိရိယာနိပ္ဖတ္တိကာရဏံ)
ကရဏေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ကရဏဝစနံ။

♠ ဤဝစနတ္ထအားလုံး သိဋိသစ်၊ ၁။၁၇၀-၌ လာသည်။
အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ အစ္စန္တသံယောဂေါ။
အစ္စန္တသံယောဂေါဝေ အတ္ထော အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော။

http://www.dhammadownload.com

သောယေဝ အစ္စန္တသံယောဂေါ အတ္ထော တဒတ္ထော။
တဒတ္ထဿ ဇောတကံ တဒတ္ထဇောတကံ။

၅။ ကရဏ္ဍ= ကရဓာတ် (တစ်နည်း) ကိရဓာတ်၊ ရဏ္ဍပစ္စည်း။
(တစ်နည်း) က–ရုမိဓာတ် (တစ်နည်း) ရုဝဓာတ်၊ ဏ္ဍပစ္စည်း။
◆ ကရတိရေဏုံ ရုဏ္ဍော။ (နီတိသုတ္တ၊၁၃၂၁)
◆ ကရုမိတော ဏ္ဍော၊ ဓ လောပေါ် ဏ္ဍော။ (နီတိသုတ္တ၊၁၃၂၂)
◆ ကရဓာတုဝသာဝါပိ၊ ကိရဓာတုဝသေန ဝါ။
ကံသဒ္ဒူပပဒ ရုမိ–ဓာတုတော ဝါပိ ဒီပယေ။
ကရဏ္ဍသဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိ၊ မတာကရဏ္ဍသာသနေ။ (နီတိ၊ဓာတု၊၃၆၇)
(တစ်နည်း) ကရဓာတ်၊ ကုနပစ္စည်း။
◆ ဝရာရကရတရဒရယပအဌမိထသတာ ကုနော။ (ဏွာဒိ၊မောဂ်၊၁၀၁)
(တစ်နည်း) ကိဓာတ်၊ ရဏ္ဍပစ္စည်း။
◆ ကိဏာတီတိ ဝါ ကရဏ္ဍာ၊ ကိ ကိံသာယံ၊ ရဏ္ဍပစ္စယော။ (သုစိ)။

၆။ (ဓ)ဝါကျ သုတ္တန္တေ–ဖြင့် (ခ)ဝါကျတတ္ထ–၌ တ–သဒ္ဒါဖြင့် သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)၊ ထ–ပစ္စည်း သတ္တမီအနက်၌ သက်–လည်းကောင်း (ပစ္စယတ္ထ၊ ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော–ဖြင့် တတ္ထ–၌ တသဒ္ဒါ သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို စွဲယူသုံးသပ်ခိုက် အတ္ထသမ္ဘဝတော–၌ အတ္ထ–အရ အစ္စန္တသံယောဂအနက်ကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

၇။ ကရဏ္ဍပိတာရေန / ကရဏ္ဍပိတာရေန

"သမာသ်လယ်မှာ၊ ထိ–မြဲအာ၊ ရဿာ မပြုရ" ဟူသည်နှင့်အညီ ကရဏ္ဍ– သဒ္ဒါသည် အာကာရန္တနိစ္စ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်၍ သမာသ်အလယ်၌ရဿ မပြုရသောကြောင့် ကရဏ္ဍာပိတာရေန–ဟုရှိသောပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ ကရဏ္ဍာပိတာရေန

အကြောင်းဖြစ်သော မဟာကရဏ္ဍာဖြင့်နေခြင်း ကရဏ္ဍာသမာပတ်၏ "ကရဏ္ဍာပိတာရေန"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သောပရဟိတပဋိပတ်၌တင်
ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။
◆ ကရဏ္ဍာပိတာရေနာတိ ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန ကရဏ္ဍာပိတာရေန။ ကထာတိ ကရဏ္ဍာနိဒါနတ္တာ ဒေသနာယ ဖလူပစ ပရဟိတပဋိပတ္တိ "ကရဏ္ဍာပိတာရော"တိ ဝုတ္တာ၊ န ပန ကရဏ္ဍာသမာပတ္တိပိတာရော။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ဝိစယတာရဟူသော်ကား ဝိစိနာတိ ။ ပ ။ ဝိစယာ=ကာရမည်၏။ ဤ၌ ကရုဏာဝိဟာရေန-ပုဒ်သည် "ပဌမေ ဈာနေ အဋ္ဌော ဧတေနာတိ ပဒံ" ဟူသည်နှင့်အညီ အနက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပုဒ်မည်၏။ ထိုပုဒ်သည်လည်း သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးသာ၊ ဝိသေသလက္ခဏာအားဖြင့် ကားသျှာချန္ဒာချန္ဒအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် သိ-စသောနာမ်ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောကြောင့် သျှာချန္ဒမည်၏။ ပဌမန္တစသော ခုနစ်ပါးတို့တွင် တတိယန္တပုဒ်မည်၏။ ကရဏေ တတိယာ-စသည်တို့တွင် ဝိသေသနတတိယန္တမည်၏။ ကေဝစန၊ ဗဟုဝစနတတိယန္တတို့တွင် ကေဝစနတတိယန္တမည်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပုဒ်ကိုစိစစ်ခြင်းသည် ပဒဝိစယဟာရမည်၏ ဟူလိုသော်။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၇)

(က) အာဒိမေ့ ဝ အဓိကရဏဋ္ဌော, ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏဋ္ဌော ဝ သမ္ဘဝတိ။

(ခ) အဓိကရဏဋ္ဌေ ကာလဋ္ဌော သမူဟဋ္ဌော ဝ သမယော တတ္ထ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိ-ဓမ္မာနံ။

(ဂ) ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿ ဝ သမယဿ ဘာဝေန တေသံ ဘာဝေါ လက္ခိယတိ။

(ဃ) တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။
(ဒုဿဝ။ သာရတ္ထ။၁၊၁၉၉။ မဏိသျှ။၂၊၁၈။ ဘာသာဋီ။၃၆၄။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၄၉။)

====================

၁။ (ဃ)ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ ကတော-၏ကတ္တားထည့်၍အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုဗ္ဗာတက်၍၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသော ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ဖဿာဒိဓမ္မာနံ-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ (ခ)ဝါကျ အဓိကရဏံ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ ခဏ၊ သမဝါယ၊ ကာလ -တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (က၊ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ သမူဟဋ္ဌော/သမုဟဋ္ဌော-နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ခ)ဝါကျ ကာလဋ္ဌော၊ သမူဟဋ္ဌော။ (ဂ)ဝါကျ ခဏ၊ ဟေတုပုဒ်တို့၌ ရသင့်သော ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ ကတော-ဝယ် ဓာတ်အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒေသနာဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

==========================

http://www.dhammadownload.com

၁။ **(ဃ)ဝါကျအနက်ပေး**

(ဃ)ဝါကျ=တသ္မာ-ထိုသို့ အဘိဝမ္ဒနသို့ အဓိကရဏအနက်၊ဘာဝေနဘာဝ-လက္ခဏအနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ တဒတ္ထဲဇောတနတ္ထံ-ထိုအဓိကရဏအနက် ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏအနက်ကို ထွန်းပြခြင်းငှါ၊ တတ္ထတသ္မိံ အဘိဝမ္ဒနေ-၌ ။ပ။ ဘဂဝတာ-သည်၊ ကတော- သတည်း။

※ တသ္မာတို၊ တိတ်၏ဗိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ။

၂။ **(က)ဝါကျစသည်သို့ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့ သုတ္တန္တေ တာဝ အစရှိသည်ဖြင့် သုတ္တန်၌ ဖြစ်သင့်သောအနက်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဘိဝမ္ဒနသို့ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကို ပြလိုသောဆရာသည် အဘိဝမ္ဒနစသည်ကိုမိန့်။ (မအူသျှ)

(ခ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(က)ဝါကျဖြင့် အဘိဝမ္ဒနသို့----အနက်ဖြစ်သင့်၏ဟုဆို၏၊ အဘယ်သို့လျှင် အဘိဝမ္ဒနသို့ အဓိကရဏအနက်၊ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏအနက် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ အဘိဝမ္ဒနသို့ အဓိကရဏအနက်၊ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံအကျယ်ကို ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

◆ **ကထံ ပန အဘိဝမ္ဒေ ယထာဝုတ္တအတ္ထဒွယသမ္ဘဝေါတိ အာဟ "အဓိကရဏဉှိ"တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ)**

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ)ဝါကျဖြင့် အဘိဝမ္ဒနသို့ အဓိကရဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏအနက်ဖြစ်သင့်ပုံကို ပြလို၍ (ဂ)မိန့်။

◆ **အဘိဝမ္ဒေ အာဓာရတ္ထသမ္ဘဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏတ္ထသမ္ဘဝံ ဒဿေန္တော အာဟ "ခဏာသမဝါယတော့သဒ္ဒါတဿာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)**

၃။ (က)ပက္ခန္တရ (ခ)ဝိတ္ထာရ (သာရတ္ထ၊ ဘာသာဋီ) ကာရဏ (မအူ)၊ ဂဏ္ဌိသစ်အလို ဝိတ္ထာရ၊ ဒဠှ၊ ကာရဏ သုံးမျိုးခွဲ။
(ဂ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ၊ (ဃ)ဝါကျ လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ်။ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ-ကို အဓိကရဏံ-၌ သမ္ဗန် -သမ္ဗန္ဓ စပ်။

၄။ အဓိကရီယတိ အာဓာရီယတိ ဧတ္ထာတိ အဓိကရဏံ။
(ယောဇနာ။၅၁။ ဂဏ္ဌိသစ်။)

http://www.dhammadownload.com

(တွေ-၌၊ ဖဿာဒိဓမ္မေတိ-တို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော-၏ ၊သဘာဝေါ-ကို၊ အဓိကရီယတိ အာဓာရီယတိ-ဆောင်ထားအပ်၏၊)

- အဓိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂဏ်ရ၏။
- ကရဓာတ်အရ ကတ္တုရုကား ဖဿစသော တရားတို့သည် မုချ။
- အဓိကရဏအတ္ထအရကား ထို-အားတပ်သောကာလတ္ထ၊သမူဟတ္ထဖြစ်သောသမယ၏ ပကတ္ထပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
- ယုပစ္စည်းအရကား ကာလတ္ထ၊ သမူဟတ္ထဖြစ်သော သမယရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကာလသင်္ခါတော အတ္ထော ကာလတ္ထော။

သမူဟသင်္ခါတော အတ္ထော သမူဟတ္ထော။

အထဝါ ကာလဒ္ဒသ အတ္ထော ကာလတ္ထော။

သမူဟသဒ္ဒဿ အတ္ထော သမူဟ-တ္ထော။ (သာရတ္ထ။၁၉၉)

၅။ ခဏ= ခဏု-အ။ (တစ်နည်း)ခီ-ယု။

- ခဏု ဟိံသာယံ၊ ခဏောတီတိ ခဏော၊ အ။ (ဓာန်ဋီ။၆၆)
- သတ္တာနံ အာယု ခီယတိ ဓာယတိ ဧတ္ထ ကာလေတိ ခဏော၊ ခီ ခယေ၊ယု။ (သူစိ)

သမဝါယ= သံ-အဝ-ဣဓာတ်၊ဏပစ္စည်း ။

- သတ အဝယဝေန ဗျာပေတွာ အယတီတိ သမဝါယော။ (ဓာန်ဋီ။၆၃၀။)

ကာလ= ကလ-ဏ ။ (တစ်နည်း)ကရ-ဏ။

- ကလျတေ့ သင်္ချာယတေ့ အာယုပ္ပမာဏာဒယော အနေနာတိ ကာလော။ ကရဏံ ဇါ ကာရော၊ကာဝေ ဏော၊သော ဝေ ကာလော။ (ဓာန်ဋီ။၆၆)

၆။ (က)ဝါကျ အဘိဓမ္မေ-ဖြင့် တတ္ထ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော-၌ တတ္ထ -ဝယ် တ-ဖြင့် အဘိဓမ္မကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထ-ပစ္စည်း၏ သတ္တမီ အနက်၌သက်--လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အဓိကရဏတ္ထော ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော-ဖြင့် တတ္ထ-၌ တသဒ္ဒါ အဘိဓမ္မကိုစွဲယူသုံးသပ်ရိုက် အတ္ထသမ္ဘဝတော-၌ အတ္ထ-အရ အဓိကရဏအနက်၊ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်တို့ကိုယူရမည် ဟုသိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ ခဏသမဝါယဟေတုသင်္ခါတဿ-ဖြင့် သမယ-အရ ခဏ သမ -ဝါယ ဟေတုကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

ဘာဝေါ လက္ခီယတိ-ဖြင့် ဘာဝလက္ခဏာဝယ် လက္ခဏ-၌ လက္ခဓာတ် ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ လက္ခီယတိ အနေနာတိ လက္ခဏံ-ဟု ကရဏသာဓန

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထပြု–လည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း ကရဏသာဓနတ္တ၌ သက်–လည်းကောင်း၊ ဘာဝနှင့် လက္ခဏကို ဘာဝေသ လက္ခဏံ ဘာဝလက္ခဏံ–ဟု ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြု––လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၅။ သမူတတ္ထော / သမုတတ္ထော

ငှင်းအဆုံးအဖြတ် ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ / တမတ္ထဇောတနတ္ထံ

"သော စေ အဓိကရဏဘာဝေန ဘာဝေါ အတ္ထော တဒတ္ထော"ဟုပြု။ (မအူသျှ။၁၉။) တ–ပုဒ်၊အတ္ထ–ပုဒ်။ သမာသ်အရာဝယ်(တံသမုဌာနစသည်ကဲ့သို့) တ–အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊"သမာသေ ဒေါ တိလိဝေ်" (နိတိ၊သုတ္တ။၁၄၄)သုတ်ဖြင့် သမာသ်အရာဝယ် တ–ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ–ပြု၍ တဒတ္ထ–ဟု ပြီးသည်။

သမာသ်အရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ–ပြုရမည့် သဒ္ဒစည်းကမ်းမရှိ၊ထို့ကြောင့် တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ–ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

◆ သမာသေ ဒေါ တိလိဝေ်၊ သမာသေ တိဝိဝေလိဝေ် ဝတ္တမာနေတိ ယတာတေတ္တစ္စေတေတိ ပရသ နိဂ္ဂဟီတသ ဒရေ ပရေ ဒကာရာဒေသော ဟောတိ။ ပ။ တေသ သဒ္ဒသ ပဒသ ဝါ အတ္ထော တေဒတ္ထော။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၃၆)

◆ သမာသ်အရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ–ပြု၊ သန္ဓိအရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ–ဒ နှစ်မျိုးပြု၊

၀။ ကာလတ္တော

ကာလသဒ္ဒါနှင့် အနက်ဖြစ်သောသမယတို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

သမူတတ္ထော

သမူဟသဒ္ဒါနှင့် အနက်ဖြစ်သော သမယတို့ မပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

◆ အထဝါ ကာလသဒ္ဒသ အတ္တော ကာလတ္တော၊ သမူတသဒ္ဒသ အတ္တော သမူတတ္တော။ (သာရတ္ထ)

ခဏ

အပေါင်း ခဏအားလုံးတို့၏ "ခဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမခဏ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ–တို့၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

◆ တတ္ထ ခဏောနာမ အဋ္ဌက္ခဏဝိနိမုတ္တော နဝမော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒသင်္ခါတော ခဏော၊ ယာနိ ပါ ပနေတာနိ စတ္တာရိမာနိ ဒိက္ခဝေ စက္ကာနိ ။ပ။ ခဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ (သာရတ္ထ၊၂၀၀)

http://www.dhammadownload.com

တေတု

အပေါင်းဖြစ်သော ဇနကတိတ် ဥပထမ္ဘကဟိတ်စသည်တို့၏ တေတု-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇနကဟိတ်၌တင် တေဒေသျှုပစား။

❖ တေတူတိ ဇနကတေတု။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၀၀)

၁၀။ ကတော-၌ ကရဏာတ်အရ ဘုရား၏ (တစ်နည်း)ရှင်အာနန္ဒာ၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏။ စသည်ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဉယျာဉ် (၁၈)

(က) တ္တုဓ ပန ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။

(ခ) ယော ဟိ သော သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော သာရိပုတ္တာဒီဟိပိ ဒုဗ္ဗိညေယျော၊ ဒတေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေန စ သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယ-န္တော သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသိ။

(ဂ) တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တ္တုဓ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။

(ဃ) ဟောတိ စေတ္ထ-

ဥပယောဂေန ဘုမ္မေန၊ တံတံ အတ္ထမပေက္ခိယ။

အညတြ သမယော ဝုတ္တော၊ ကရဏေနေဝ သော တ္တုဓာတိ။

(၄။၈၀။ သာရတ္ထ။၁၊၂၀၁။ မအူသျှ။၂၊၁၉။ ဘာသာဋီ။၃၆၅။ ဝဏ္ဏိသစ်။၃၅၁။)

========================

၁။ (က)ဝါကျကိုသာ ဥပမာလင်္ကာရနည်းဖြင့် ကျနစွာ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အာဘောဂါယုတ္တစေဒနာတက်၍၊ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျအားလုံးကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍(ခ)ဝါကျရှိတေန သမယေန ကို သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ။

၄။ သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော-၌ နောက်ဆုံးပုဒ်ကိုသာ အတ္ထာနုရူပ ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုံ-၌ အစိတ်အစိတ်သော ပုဒ်တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင် တို့ကိုဝေဘန်ပါ။

၆။ အသောသီတိ သုဏိ ဥပလာဘိ၊ သောတဒွါရသမ္ဘဝစနနိဋ္ဌေါ်သာနုသာရေန အညာသိ။ (၄။၈၃)ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ (ခ)၌ ဒုဗ္ဗိညေယျ / ဒုဝိညေယျနှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၀။ (ခ)ဝါကျ တေန သမယေန-၌ရသင့်သော နယူပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၁၀။ (ခ)ဝါကျ ပညာဂယန္တော-၌ အန္တတ္တ အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

==========================

၁။ **(က)ဝါကျ ဥပမာလင်္ကာရအနက်ပေးပုံ**

ပန-ထူး (ဝါ) ပါး။("အန္ဓေန ဝသတိ၊ ဝိဇ္ဇာယ ဝသတိ"တိအာဒိသု-တို့၌၊ ဟေတုအတ္ထော- သည်၊ သမ္ဘဝတိဝိယ-ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ "ဗရသုနာ ဆိန္ဒတိ၊ ကုဒါလေန ခဏတိ"တိအာဒိသု-တို့၌၊ ကရဏတ္ထော-သည်၊ သမ္ဘဝတိဝိယ-ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ တထာ-တူ) ဣဓ ဣမသ္မိံ ဝိနယေ-၌၊ ဟေတုအတ္ထော စ-သည် လည်းကောင်း၊ ကရဏတ္ထော စ-သည်လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဝတိ-၏။

◆ ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိတိ " အန္ဓေန ဝသတိ၊ ဝိဇ္ဇာယဝသတိ"တိ အာဒိသု ဝိယ ဟေတု အတ္ထော၊ "ဗရသုနာ ဆိန္ဒတိ၊ ကုဒါလေန ခဏတိ"တိအာဒိသု ဝိယ ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ (သာရတ္ထ၊၁း၂၀၁)

၂။ **(က)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့သုတ္တန္တေတာဝ-အစရှိသည်ဖြင့် တတ္ထ တထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော-၏ အကျယ်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော-၏အကျယ် ကိုပြလို၍ ဣဓပန-အစမိန့်။ (မအူသျှ)

(ခ)ဝါကျ အာသောဝါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက် ကရိဏ်းအနက် ဖြစ်သင့်၏ဟုဆို၏။ ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက် ကရိဏ်းအနက်ဖြစ်သင့်ပုံအကျယ် ကို ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင်ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက်ကရိဏ်း အနက် ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ခ)ဝါကျမိန့်။

◆ ကထံ သမ္ဘဝတိတိ အာတ"ယော တိ သော"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)
◆ ကထံ ကဿာ တိပတ္တိတိ ၊ လတ္ထာ အယုတ္တစောဒနာ။ (ဝဇိရာဘရဏ) ။

(တစ်နည်း) ဆရာ-(ဥပနာတူ၏)။ ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက် ကရိဏ်းအနက်ဖြစ်သင့် ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဤဝိနည်း၌ ဟိတ်အနက် ကရိဏ်းအနက်ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မအူသျှ)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ တတ္ထ တထာ-အစရှိသည်ဖြင့် ထိုထိုအနက်တို့၏ဖြစ်သင့်ခြင်းကို အကျယ်အားဖြင့် ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျဉ်းအားဖြင့်ပြလို၍ ဟောတိစေတ္ထ- စသည်ကိုမိန့်။ (မအူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။

(ခ)ဝါကျသည်ဝိတ္ထာရ (ဘာသာဋီ)။ ကာရဏ (မအူ)

(တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ ၊ ဒဠှီ ၊ ကာရဏ (ဂဏ္ဌိသစ်)

(ဂ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

(ဃ)ဝါကျသည် သုဗ္ဗေဓ်ပ (ဘာသာဋီ)၊ ပက္ခန္တရ (မအူ)၊ ဝါကျာရမ္ဘ (ဂဏ္ဌိသစ်)၊ နိဂမနဝါကျ (ပိဋကဆရာတော်)။

၁) တောတိ စေတ္တ၊ စ နတ်ရ၊ သခေ်ပတုစ္စ၊ (ရွှေ)

၃) ဝိတ္ထာနောတ်ရှိ၊ တောတိစေတ္တ၊ သဝ်တ၊ မှတ်ကြနိရုံးသာ၊ (ပိဋတဆရာတော်)

စာစပ်။ တေန သမယေန-ကား ကြောင့်-ဟူ၍ကြောင့် အပေက္ခမာနော၊ ဝိဟာသိ-တို့၌ ဟိတ် - ဟိတ်ဖိုလ်စပ်။

(တစ်နည်း) ဖြင့်-ကြောင့် ပညာပယန္တော၊ ဝိဟာသိ-တို့၌ ကရိဏ်း-ကရိဏ်းကြိယာစပ်။

ဆို (တေတုဘူတေန- သော၊ တေန သမယေန- ကြောင့်၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိတေတုံ-ကို၊ အပေက္ခမာနောစ-လျက်လည်းကောင်း၊ တရဏဘူတေန-သော၊ တေန သမယေန-ဖြင့်၊ သိက္ခာပဒါနိ- တို့ကို၊ ပညာပယန္တောစ- လျက်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ တတ္ထ- ၌၊ ဝိဟာသိ-ပြီ) ဤသို့ ယထာလာဘယောဇနာနည်းဖြင့် အနက်ပေး၊ (ဘာသာဋီ) သာရိပုတ္တာဒီဟိပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။ ပဝေဝ အညေဟိ။ (မအူသျှ)

၄။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ ပဇ္ဇတေ ဉာဏမိနာတိ ပဒံ၊ သိက္ခာယ ပဒံ သိက္ခာပဒံ၊ (ဌ၊၁၈၈)
ပညပနံ ပညတ္တိ၊ သိက္ခာပဒါနံ ပညတ္တိ သိက္ခာပဒပညတ္တိ၊ (မအူသျှ)
သမေန္တိ ဧတ္ထ,တေန ဝါ သံဂစ္ဆန္တိ ဓမ္မာ သတဇာတဓမ္မေတိ ဥပ္ပါဒါဒီတိ ဝါတိ သမယော၊ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၉၈)

သံ-တ္တဓာတ်အရ ကတ္တုပြုကြိယာကား သဟဇာတ်တရားတို့နှင့် လည်းကောင်း၊ ဥပါဒ်စသည်တို့နှင့်လည်းကောင်း ပေါင်းဆုံမိကြကုန်သောပရမတ္ထဓမ္မတို့သည်မှုချ အဓိကရဏ၌-ကား ထို-အားတပ်သောအခါကာလ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဗလူ။ ဏ- အရကား အခါကာလ ရ၏။

သိက္ခာပဒပညတ္တိတေတုံ အပေက္ခတီတိ အပေက္ခမာနော၊

အပ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။

ဣက္ခဓာတ်အရ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ရှုငဲ့တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ်စသည်သည် ဗလူ။

နောက်နောက်၌ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်စသည်သည် ကာရဏူ။

အ ပစ္စည်းအရကား ရူပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။

မာန ပစ္စည်းအရကား ထို--သော ဘုရားဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သိက္ခာ= သိက္ခဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိ။
ပဒ = ပဒဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ။
ပညတ္တိ= ပ-ဥပဓာတ် (တစ်နည်း) ဉာဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။ ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိ။
ဟေတု= ဟိဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိ။

၆။ (၆)နံပါတ် အဖြေကို ဝါကျဥယျာဉ် (၂၅)၌ ရှုလေ။
(ခ)ဝါကျ ဟေတုဘူတေန-ဖြင့် တေန သမယေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်၏ဟုသိစေသည်။
ကရဏဘူတေန-ဖြင့် တေန သမယေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း အနက်၌ သက်၏ဟုသိစေသည်။ (ဝိဘတျတ္ထ)

၇။ ဒုဗ္ဗိညေယျော / ဒုဝိညေယျော

နု-ဝိ-ဉာဓာတ်၊ ဏေယျပစ္စည်း ၊ ဝ-ဒွေးဘော်လာ ၊ ဝွ-ကို ဗ္ဗ-ပြုလျှင် ဒုဗ္ဗိညေယျော-ဟုပြီးသည်။ ဝ-ဒွေးဘော် မလာလျှင် ဒုဝိညေယျော-ဟုပြီးသည်။ သဒ္ဒယုတ္တိ ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဒီ၊၃၊၁၁၃၄-၌ ဒုဗ္ဗိညေယျော-ဟုရှိသည်၊
ဝိ၊၃၊၄၊၇၇ ၊ဝိ၊ သဝ်တ၊ ၃၀၂-တို့၌ ဒုဝိညေယျံနာမ နတ္ထိ-ဟုရှိသည်၊

၈။ တေန သမယေန

ဌာန နိဿယဖြစ်သော ကာလ၏ "သမယ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ နိဿိတဖြစ်သော ဝီတိက္ကမ၌တင် ဌာနူပစား၊ နာနန္တရိကနည်း၊(ဂဏ္ဌိသစ်။၃၅၁)

◆ ဝီတိက္ကမံ ပန အပေက္ခမာနော တေနေဝ သဒ္ဒေ တန္နိဿယကာလမ္ပိ အပေက္ခိတွာ ဝီတရတီတိ ကာလဿပိ ဣဓ ဟေတုဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၂၀၁)
ဘာသာဋီကာ၊ ၃၆၇-၌ (ဌာနီ နိဿိတ)လွန်ကျူးမှုကို (ဌာန နိဿယ) ကာလ ပေါ်၌ တင်စား၍ ဌာန်ူပစာအာဖြင့် ကာလကိုပင် ဟေတု-ဟုလည်းကောင်း၊ ကရဏ-ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ထားလေသည်။ ဤသို့ ဌာန်ူပစာတင်သည်။

၁၀။ ပညပယန္တော-၌ အနုတ္တ-အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ==
ထို-၏ ပဒဌာန်ကား သကလဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တည်း-စသည်ဖြင့်ထုတ်လေ။

==========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၉)

(က) ပေါရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ " ကော် သမယန္တိ ဝါ ယသ္မိံ သမယေတိ ဝါ တေန သမယေနာတိ ဝါ အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ ဧသော၊သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မမေဝ အတ္ထော"တိ။

(ခ) တသ္မာ တေသံ လဒ္ဓိယာ"တေန သမယေနာ"တိ ဝုတ္တေပိ "တသ္မိံ သမယေ"တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဣမေသံ ပဒါနံ ပရတော အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

(ဃ) ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ပန ဝေရဉ္ဇာတိ အညတရဿ နဂရဿေတံ အဓိဝစနံ။

(င) တဿံ ဝေရဉ္ဇာယံ။

(စ) သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။

(၄၅။၈၁။ သာရတ္ထ။၁၊၂၀၂။ မအူသျ။၂၊၂၁။ ဘာသာဋီ။၃၆၈။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၅၄။)

==================

၁။ (စ)ဝါကျကိုသာ ဆရာနည်းကျကျ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို လီနတ္ထပ္ပကာသနာ၊ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်၍၊ (စ)ဝါကျကို စောဒနာ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ) ဝါကျ ဝုတ္တေပိ-၌ ပိ-၏ အနက်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၄။ ကေစိဆရာတို့အလို ဝေရဉ္ဇာ-ပုဒ်ကို ရသင့်သမျှ ဝစနတ္ထပြု၍ နှစ်သက်ရာ ဝစနတ္ထတစ်ခုကိုသာ ဥာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ အဓိဝစနံ-ပုဒ်ကို မည်သည့်ပုဒ်ဖြစ်သည်ဟုဝစနတ္ထနှင့်တကွ တိကျစွာဆုံးဖြတ်ပါ။

၆။ (ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ သမီပတ္ထေ / သမီပတ္ထေ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-၌ ဝေရဉ္ဇာယံ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဥပစာနှင့် (က)ဝါကျ ကော် သမယံ၊ တေန သမယေန-တို့၌ ရသင့်သောနည်း။

၁၀။ ဘုမ္မဝစနံ-ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

====================

၁။ (စ)ဝါကျ ဆရာနည်းကျကျအနက်ပေးပုံ

တော်-ဤဝေရဉ္ဇာယံ-၌ ဝိဘတ်သည်၊ သမီပတ္ထေ-၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမီ ဝိဘတ်တည်း ။ (ပဌမနိယံနှင့်အညီ ဝိဘတ်စွဲ)

(တစ်နည်း)တော်- ဤဝေရဉ္ဇာယံ ဟူသောပုဒ်သည်၊ သမီပတ္ထေ- ၌၊ ဘုမ္မဝစနံ-သတ္တမီ ဝိဘတ်ရှိသောပုဒ်တည်း။ (ဒုတိယနိယံနှင့်အညီ ပုဒ်စွဲ)

⊙ တော်ပလွဲ၊ ဝိဘတ်စွဲမူ၊ ထင်အောင်ဝိဘတ် မှတ်၍ပေးမြဲ ။

⊙ ပုဒ်စွဲရှိက၊ အဿတ္ထိအနက်၊ ထွက်အောင် သမ္ဗန်မြဲ။ (ဘုရားကြီး။ ၇၅၊ ၇၆)

http://www.dhammadownload.com

၂။

(က)ဝါကျ အနုသန္ဓိ

ဤသို့ တတ္တ တထာ အစရှိသည်ဖြင့် အတ္တနောမတိ-ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာစရိယဝါဒကို ပြလို၍ ပေါရာဏာ ပန စသည်မိန့်။ (မအူသျှ)

(ဃ)ဝါကျ လိနတ္ထရစောဒနာ

ဆရာ--ဥပါလိမထေရ်သည် ဝေရဥ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဝေရဥ္ဇာဟူသည် "ဝေရံ ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ ဝေရဥ္ဇာ"စသော ဝစနတ္ထသို့ အစဉ်လိုက်သော အနွတ္ထသညာမျိုးဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့် သညာမျိုးဖြစ်ပါသနည်း။ အကယ်၍ ဖြစ်သင့်သောအမည်သညာကို မပြဆိုခဲ့သော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝေရဥ္ဇာဟူသည် မြို့တစ်မြို့၏ အမည် ရုဠှီသညာ ဖြစ်သည်ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်သောကြောင့် ---ဟူလို။

◆ တိ ဣမိနာ ၊ နာမမတ္တမေတံ တဿ နဂရဿာတိ ဒဿေန္တော အာဟ "ဝေရဥ္ဇာတိ အညတရဿ နဂရဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၀၂)

♣ ရာဇဂဟေတိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ၊ (ဌ၊၂၄၇) ဝဿကာရောတိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ နာမံ၊ (ဌ၊၂၅၅)စသော ရုဠှီသညာပြ ဝါကျမှန်သမျှ အထက်ပါအတိုင်း လိနတ္ထရစောဒနာ တက်လေ၊

လိနတ္ထရစောဒနာကျမ်းတက်ရာ၌ အကျဉ်းမှတ်ဘွယ်

ဝါကျတစ်ခုကို လိနတ္ထရစောဒနာတက်ခိုင်းလျှင် များသောအားဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်စကားရပ်ကို ဌပနာထားရသည်။"အဖြေရှု၍ စောဒနာတက်ပါ" ဟူသောအမေးနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာသံဝဏ္ဏနာစကားကို အဖြေ ဟုဆိုသည်။ယင်းအဖြေစကားရပ်ကိုရှု၍ အမေးထုတ်ခြင်းကိုပင် လိနတ္ထရစောဒနာ တက်(ဝါ)အဖြေရှု၍ စောဒနာတက် ဟုဆိုသည်။

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝေရဥ္ဇာ-ဟူသော အမည်သည် မြို့တစ်မြို့၏ အမည်(ရုဠှီသညာ)သာတည်းဟု ပဋ္ဌမန္တနှင့် ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိဖြစ်တော်၌လည်း ဆရာပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ပဋ္ဌမန္တနှင့် ဟောတော်မူထားပါသလော။ ပါဠိတော်၌ မည်သည့် ဝိဘတ္တျန္တနှင့်ဟောတော်မူထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင်း (င)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား=ပါဠိတော်၌ သတ္တမီဝိဘတ္တျန္တနှင့် ဟောတော်မူပါ၏ဟူလိုသော်။

http://www.dhammadownload.com

ပဒါဝမိကန္တ / ဝါကျာဝမိကန္တ (တစ်နည်း) ဒုန္တစ္ဆေဒန / ဒုန္တသောဓန မှတ်အွယ်

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်၌ ရှိရင်းစွဲဝိဘတ်ကို ဖြုတ်၍ ပဌမာဝိဘတ်ချန္တ၍နှင့် တည်၍ ဖွင့်ပြသောနည်းကို ဒုန္တစ္ဆေဒနနည်းဟုခေါ်သည်။ယင်းကိုပင် ပဒါဝမိကန္တ –ဟုလည်းခေါ်သည်။

တဖန် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်ရှိရင်းစွဲဝိဘတ်အတိုင်း ဖွင့်ပြသောနည်းကို ဒုန္တသောဓနနည်း ဟုခေါ်သည်။ ယင်းကိုပင် ဝါကျာဝမိကန္တ ဟုလည်းခေါ်သည်။ ယင်း ဒုန္တသောဓနနည်း ဝါကျာဝမိကန္တပြဝါကျမျိုးကို အထက်ဆိုခဲ့ပြီးအတိုင်း ကျမ်းတက်ရသည်။ စောဒနာတက်လိုက "အကယ်၍ ပါဠိတော်၌ ရှိရင်းစွဲဝိဘတ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့် ရောက်ရာ၏"ဟု ဒေါသတင်လိုက်ရုံပင်။

ဝါကျအမည်ပေးရာ၌လည်း =၁။ ဝါကျာရမ္ဘ ၂။ ပတ္တန္တရ ဝါကျတုအမည်နှစ်မျိုးပေးရသည်။
၏ **ဒုန္တသောဓန ပြ၊ ယင်းဝါကျ၊ ပတ္တ– ဝါကျာရမ်း**

(စ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (င)ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော်၌ "ဝေရဥ္စာယံ"ဟုသတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူသောဟုဆို၏။ဝေရဥ္စာယံ–၌သတ္တမီဝိဘတ်သည် ဗျာပိကာဓာရစသော အာဓာရလေးမျိုးလုံး၌ပင် သက်ပါသလော။(**အစိတ်နှင့်ဖြေ၊ အပေါင်းပေ၊ တင်လေအာ ဘော်သာ**)။(ဝါ)ဗျာပိကာဓာရ၌ပင် သက်ပါသလော (**အဖြေရှောင်ကွင်း စဿောနိယံနှင့် အညီ**)ဝေရဥ္စာယံ–၌သတ္တမီဝိဘတ်သည် မည်သည့်အာဓာရအနက်၌သက်ပါသနည်း။ ဝေရဥ္စာယံ–၌ သတ္တမီဝိဘတ်၏ သက်ရာအနက်ကို မပြဆိုခဲ့သော် အာဓာရ လေးမျိုးလုံး၌ ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား= –––သာမိပိကာဓာရအနက်၌ သက်၏ဟု––ဟူလို။**

၃။ (က)ဝါကျသည်အတ္တနောမတိမှတစ်ပါး အာစရိယဝါဒကိုပြသောကြောင့်ပက္ခန္တရ။
(ခ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။
(ဂ)ဝါကျသည် ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍ ဆက်တက်လာသောကြောင့်ဝါကျာရမ္ဘ။
(တစ်နည်း) တေန သမယေန–ပုဒ်၏ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ စ သောပုဒ် တို့၏ အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့်ပက္ခန္တရ။
(တစ်နည်း) "အတိဒေသောပိ ဝိတ္ထာရဉ္စာနေ တိဋ္ဌတိ" ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနှင့် အညီ ဝိတ္ထာရ။

http://www.dhammadownload.com

အတိဒေသ (၃)မျိုး

အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာသည်။

(၁) ဆိုခဲ့ပြီး ရေးခဲ့ပြီးသည်ကို ပြန်လည်၍ညွှန်ပြသော အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ။

(၂) ဆိုလတ္တံ့ ရေးလတ္တံ့သည်ကို ညွှန်ပြသော အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ။

(၃) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယမေဝ-စသည်ဖြင့် ကျမ်းတစ်ပါးကို ညွှန်ပြသော အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ ဟုသုံးမျိုးရှိသည်။

ယင်း အတိဒေသသုံးမျိုးလုံးသည် ကျမ်းလေးမှု ဝဏ္ဏဂရုဒေါသကို ပယ်ချသောကြောင့် "ကျမ်းလေးပယ်ချ၊ နည်းညွှန်ပြ၊ အတိဒေသသား၊ အတိဒေသ၊ တဲ့လတ္တ၊ ဝါကျအာရမ္ဘ "ဟူသည်နှင့်အညီ ဝါကျာရမ္ဘ-ဟုလည်းကောင်း၊ အထက်ဆိုခဲ့ပြီး ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာနှင့်အညီ ဝိတ္ထာရ-ဟုလည်းကောင်း၊ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ-ဟုလည်းကောင်း အမည်သုံးမျိုးပေးရမည်။

(ဃ)ဝါကျသည် ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ-စသော ပုဒ်တို့၏ အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဝေရဉ္ဇာယံ-ပုဒ်၏ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(င)ဝါကျသည် ပါဠိတော်၌ ဝေရဉ္ဇာဟု (ဆရာပြဆိုသကဲ့သို့ပင်) ပဉ္စမန္တနှင့်ရှိပါသလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘဝါကျ။

(တစ်နည်း) ဒွန္ဒွေဒနနည်း၊ ပဒါဝဓိကန္တအဖွင့်မှတစ်ပါး ဒွန္ဒသောဝနနည်း ဝါကျာဝဓိကန္တ အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(စ)ဝါကျသည် ဝေရဉ္ဇာယံ-၌ သတ္တမီဝိဘတ်သည် ဗျာပိကာဓာရအနက်၌ပင် သက်ပါသလော ဟု-စုန်ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဆ)ဝါကျ ဝုတ္တေဟိ-၌ ဟိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။ ပဂေဝ တသ္မိံ သမယေတိ။(မအူသျ)

၄။ ကေစိဆရာတို့အလို- ဝေရဉ္ဇာ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထများ

(၁) ဝိဂတော ရဇော အသ္မာတိ ဝေရဉ္ဇာ။

ဗလိနတ်စာ ပြုခြင်း၄ါ ယူခြင်းဖြင့် သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ခြင်းမရှိရကား အပြစ်မြူကင်းသည့်မြို့ တူလို။

(၂) ဝေရံ တွေ့ ဇာတန္တိ ဝေရဉ္ဇာ။

သေရိတ်ထိစ-ဓာတ်၌ ဒေဝဒတ်၏ ရန်စဖြစ်ရာအရပ်၌ တည်သောမြို့ တူလို။

(၃) ဝိဝိဓေဟိ ရဉ္စယတီတိ ဝေရဉ္ဇာ။

ဝင်လာတိုင်းဝင်လာတိုင်းသောလူတို့ကို တရွေသဘင်စသည်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်ဆင်ယင်တန်ဆာ စသည်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အထူးထူးသော အဆောက်အဦ တို့ဖြင့် နှစ်သက်စေတတ်သောမြို့ တူလို။

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဝေရံ အဘိဘဝိတွာ ဇာတာတိ ဝေရဉ္ဇာ။
ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူတို့ကို ဖိစီးလွှမ်းမိုး၍ တည်ထောင်အပ်သောမြို့ ဟူလို။
(၅) ဝေရဉ္ဇသ နာမ ဣသိနော အဿမဋ္ဌာနေ ကတာတိ ဝေရဉ္ဇာ။
ဝေရဉ္ဇာရသေ့၏ သစ်မ်ကျောင်းရှိရာ အရပ်၌ တည်ထောင်အပ်သောမြို့ ဟူလို။
(သာရတ္ထ၊၁။၂၀၂၊ဇတ္တိသစ်၊၁။၁၃၅။)

ဝိဝိဓေတိ ရဉ္ဇယတီတိ ဝေရဉ္ဇာ။ (တေတုကတ္တုသာဓ်)

- ရဉ္ဇဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်-ကား ဝေရဉ္ဇာမြို့သို့ ရောက်ရှိလာသော သူတို့၏ သန္တာန်၌ ပီတိ သောမနဿပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ဟေတုကတ္တုရုပ်-ကား ထို-အားတပ်သော ဝေရဉ္ဇာမြို့၏ ပကတူပနိဿယ သတ္တိသည်ဖလူ ။
- ဏာ-ပစ္စည်းအရကား ဝေရဉ္ဇာမြို့ ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဘဝန္တိ တွောတိ ဘုမ္မိ။ ဘုမ္မေ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဘုမ္မဝစနံ။ (သတ္တမီဝိဘတ်ရ၏)
ဘုမ္မဝစနံ အဿ အတ္ထီတိ ဘုမ္မဝစနံ။ (ဝေရဉ္ဇာယံ-ပုဒ်ရ၏)
အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရိယတီတိ အဘိလာပေါ။ (သိဒ္ဓိသစ်၊၁။၁၀၆။)
အဘိလာပေါ ဧဝ မတ္တံ အဘိလာပမတ္တံ။
အဘိလာပမတ္တေန ဘေဒေါ ဝိသေသော အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ။
(တစ်နည်း) အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရိယတီတိ အဘိလာပေါ။ (သိဒ္ဓိသစ်၊၁။၁၀၆။)
အဘိလာပေါ ဧဝ မတ္တံ အဘိလာပမတ္တံ။
အဘိလာပမတ္တေန ဘေဒေါ ဝိသေသော အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ။

၅။ အဓိဝစနံ= အဓိ ဥပရိ ပဝတ္တံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။(သတ္တမီတပ္ပုရိသ်)(မူလဋီကာ)
(တစ်နည်း) အဓိနံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ (ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်) (မူလဋီကာနှင့်တန်ဋီ)
(တစ်နည်း) အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ အဓိပသိဒ္ဓံ ဝစနံ အဓိဝစနံ။
(ကမ္မဓာရယ်) (သိဒ္ဓိသစ်)။
(တစ်နည်း) အဓိကာရံ ကတွာ ဝုစ္စတိ အတ္တော ဧတေနာတိ အဓိဝစနံ။
(ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်) (သူစိ)

၆။ (က)ပါဠိ အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ-ဖြင့် ကေ သမယံ-ဟူသော သုတ်၊ တေနသမယေန-ဟူသော ဝိနည်းတို့၌ အစဥ်အတိုင်း "ကေသ္မိံ သမယေ"၊ "တသ္မိံသမယေ"ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသအားဖြင့် " ကေ သမယံ "၊ "တေနသမယေန"ဟု ပြီးသတည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

◆ အဘိလာပမတ္တဘေဒေါတိ ဝစနမတ္တေန ဝိသေသော။ တေန သုတ္တဝိနယေသု ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော ကတောတိ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၀၂)

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝေရဥ္စာ-အရ ဝေရဥ္စာမည်သောမြို့ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဝေရဥ္စာဟူသော အမည်သည် အနွတ္ထအမည်မဟုတ်၊ ရုဠှီအမည် (ရုဠှီသညာ)သာဖြစ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(င)ဝါကျဖြင့် (ဃ)ဝါကျ၌ ဝေရဥ္စာတို-တု ပဌမန္တနှင့် တည်၍ ပြဆိုခဲ့သော်လည်း ပါဠိတော်၌ကား ဝေရဥ္စာယံ-ဟု သတ္တမျန္တနှင့်ရှိသတည်းဟု သိစေ။

(စ)ဝါကျဖြင့် ဝေရဥ္စာယံ-၌ သတ္တမီ ကေဝုစ်ဝိဘတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းယင်းသတ္တမီဝိဘတ်၏ သာမီပိကာဓာရအနက်၌သက်-လည်းကောင်းသိစေ

၇။ သမီပ / သမိပ

"သင်္ဂတာ အာပေါ ယသ္မိန္တိ သမီပံ ၊အာသနိ"ဟူသော(ဓာန်ဋီ။၇၀၅)ကို ထောက်၍ သံ-အာပ။ အာ-ကို ဤ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမီပ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

(က)ဝါကျ ပေါရာဏ / ပုရာတန / ပုရာဏ

"ပုရာတော ဏောစ၊ (သုတ်။၄၅၆) တတြဘဝေါတိ အတ္ထေ ပုရာသဒ္ဒမှာ ဏောစ တနောစ ဟောန္တိ၊ ပုရေ ဘဝေါ ပုရာဏော၊ ဏ္ဏ ဏော အနုဗန္ဓော နတောတိ၊ ပေါရာဏော ဝါ၊ ပုရာတနော" (နိရုတ္တိဒီပနီ။၂၉၉)ကို ထောက်၍ ပုရာပုဒ်-ဏပစ္စည်းဖြင့် ပုရာဏ-ဟုလည်းကောင်း၊ ပု-အစိတ်ဥ-ကို ဩ-ပြုလျှင် ပေါရာဏ-ဟုလည်းကောင်း၊ ပုရာပုဒ်-တနပစ္စည်းဖြင့် ပုရာတန-ဟုလည်းကောင်း ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သုံးပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

၈။ ဝေရဥ္စာယံ ဝိဟရတိ

အနီးရှိသော ဝေရဥ္စာမြို့၏ " ဝေရဥ္စာယံ "ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော နဠေရုပုစိမန္ဒမူလအရပ်၌ တင်-သမီပျူပစာ။

◆ သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ ဋ္ဌ နံ၁၃။

(တစ်နည်း) ဌာနီဖြစ်သော ဝေရဥ္စာမည်သော ရသေ့၏ "ဝေရဥ္စာ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနဖြစ်သောမြို့ဖြစ်၌ တင် ဌာနျူပစာ။ (အဝိနာဘာဝနည်း)

◆ (ဃ)ဝါကျ အဓိဝစနံ-နှင့် ဝေရဥ္စသာ နာမ ယက္ခသိနော အဿမဋ္ဌာနေ ကတတ္တာ ဝေရဥ္စာ ဟူသော (သာရတ္ထ၊၂။၂၀၂)ကိုထောက်။

http://www.dhammadownload.com

(က) ကော် သမယံ၊ တေန သမယေန

ဤ၌ကော် သမယံ-ဟူသောနည်း၊သည် ကေသ္မိ သမယေ-ဟုဆိုအပ်သော သတ္တမီဝိဘတ်ကို ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ပြန်သောကြောင့် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။ ဤ၌ တေန သမယေန-ဟူသောနည်း၊သည် တသ္မိ သမယေ-ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တမီဝိဘတ်ကို တတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ပြန်သောကြောင့်ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း။

မ်-နံပါတ် အာဘော်နှင့် သာရတ္ထ သာဓေတဝါဋီတို့ကိုပြန်ကြည့်။

၁၀။ ဘုမ္မဝစနံ-ပုဒ်သည် မာဂဓဘာသာ သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်၍။ပ။ ဤလေးပါး နှင့်မဆန့်ကျင်သောကြောင့် အနက်အားဖြင့်သင့်၏။စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

==========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၂၀)

(က) ဝိတရတီတိ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရ ဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီပနမေတံ။

(ခ) ဣဓ ပန ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ဣရိယာပထေသု အညတရဣရိယာ ပထသမာယောဂပရိဒီပနံ။

(ဂ) တေန ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟရတိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တတိ၊တသ္မာ ဝိဟရတီတိ ဝုစ္စတိ။

(၄။ဂ၁။ သာရတ္ထ။၁၊၂၀၃။ မဇ္ဈူသျ။၂၊၂၃။ ဘာသာဋီ။၃ရ၀။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ။၃၅၆။)

==========================

၁။ ဝိဟရတိ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ဝေါဟာရတ္ထပေးပြီး။(က)ကို အဝိသေသေန-၌ အ-သဒ္ဒါဖြစ်သင့်သည့် အနက်အားလျော်စွာ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်၍၊ (ဃ)ပါဠိကို လီနတ္ထဝိဘာဝနာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (က)ပါဠိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-၌ ဒိဗ္ဗ-ကို ဝိဟာရ(ချာန်တရား)ရအောင် ဖြစ်သင့်သမျှ ဝစနတ္ထပြု၍ ညှိကောက်ပြပါ။

၅။ ဣရိယ ၊ ဒိဗ္ဗ ၊ ဗြဟ္မ ၊ အရိယ-တို့ကို ဓာတ်ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (ဃ)ပါဠိကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ "သော ဟာယသ္မာ သေက္ခော"၌ သေက္ခော / သေခေါ နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ် ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-၌ ဝိဟရတိ-ဝယ်ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာ။
၁၀။ (ဃ)ဝါကျ၌ ပါရှိသော သော-အရကို ဖော်ပြ၍ ပဒတ္ထာနုဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

ဝိဟရတိ-တစ်ခုသောဣရိယာပုထ်ဖြင့် ကျင်နာနှိပ်စက်ခံရခြင်းကို တစ်ခုသော

ဣရိယာပုထ်ဖြင့်ဖြတ်၍ အတ္တဘောကိုမကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်တတ်၏။(သဒ္ဒတ္ထ) ဖြစ်စေတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) နေတော်မူ၏။ (ဝေါဟာရတ္ထ)
အဝိသေသေန- အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ (အ-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓနတ္ထ)
အဝိသေသေန-မည်သည့်ဝိဟာရဟု အထူးပြုမှုမှကင်းသဖြင့်။(အ-သဒ္ဒါဝိရဟတ္ထ)
(သာရတ္ထ၊ ၁။၂၀၃)

အ-သဒ္ဒါ အတ္ထုဒ္ဓါရ

"ပဋိသေဓ ဝုဒ္ဓိ တဗ္ဘာဝေ၊ အညတ္တ သဒိသေဝိစ။
ဝိရုဒ္ဓေ ဂရဟေ သုညေ၊ အ-ကာရော ဝိရဟ-ပ္ပကေ"။

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် ဝိဟရတိ-သဒ္ဒါသည်သာမညအားဖြင့်။ပ။ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်းဟု ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဣရိယာပထဝိဟာရသည် ဒိဗ္ဗဝိဟာရစသည်တို့နှင့်လည်းဆက်ဆံရကား ဤ၌ ဣရိယာပထဝိဟာရကိုပင် လိုအပ်၏ဟု ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့် ။

◆ ဣရိယာပထဝိဟာရေန ပန န ကဒါစိ န ဝိဟရတိ တံ ဝိနာ အတ္တဘာဝပရိဟရဏာ ဘာဝတော၊ တတောယေဝစ ဒိဗ္ဗဝိဟာရာဒီနမ္ပိ သာဓာရဏော ဣရိယာပထဝိဟာရောတိ အာဟ"ဣရိယ ပနာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ဝါကျ လီနတ္ထရစောဒနာ

ဆရာ--ဥပါလိမထေရ်သည် ဝိဟရတိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ဣရိယာပထ အဘိုး၌ ဝိဟရတိ-ဝယ် ဝိ-ဒ္ဒါသည် ဖြတ်ခြင်းဝိစ္ဆိန္ဒနအနက်၊ဟရတိ-သည် ဆောင်ခြင်းနယနအနက်-ဖြစ်စေခြင်းပဝတ္တနအနက်၌ဖြစ်ရကား အဘယ်ကို အဘယ်ဖြင့် ဖြတ်သနည်း။ အဘယ်သို့ အဘယ်ဖြင့်ဖြတ်ခြင်း (ဆောင်ခြင်း)နည်း။ (ဝဏ္ဏသိသ်။ ၃၅၈) ဝိ-၏ ဝိစ္ဆိန္ဒနကာရ၊ ဟရတိ-၏ နယန (ဟရဏ) ပဝတ္တနာကာရကို ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ ၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

◆ တတ္ထ ကသ ကေန ဝိစ္ဆိန္ဒနံ၊ ကထံ ကသ ပဝတ္တနန္တိ အန္တောလီနစောဒနံ သန္ဓာယာဟ "သော တိ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။၂၀၄)

http://www.dhammadownload.com

နေရင်းနိဿယနှင့်အညီ (ဃ)ပါဠိ ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ-သည် (ခ)ပါဠိဖြင့် ရပ်ခြင်းစသော ဣရိယာပုထ်ကို ပြသော် လည်းမြတ်စွာဘုရားကို“ဝိတရတိ”ဟူ၍သာသိအပ်သောဟုဆိုအံ့။ ရပ်ခြင်းဣရိယာပုထ်ကို ပြသည်ရှိသော် “တိဋ္ဌတိ”ဟူ၍သာ၊ သွားခြင်းဣရိယာပုထ်ကို ပြသည်ရှိသော်“ဂစ္ဆတိ”ဟူ၍သာ၊ ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုထ်ကို ပြသည်ရှိသော် “နိသဇ္ဇတိ” ဟူ၍သာ၊ လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်ကို ပြသည်ရှိသော် “သယတိ”ဟူ၍သာ သိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ရပ်ခြင်းစသော ဣရိယာပုထ်ကို ပြသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားကို“ဝိတရတိ”ဟူ၍သာ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ် ကြောင့် (ဃ) ပါဠိကိုမိန့်။ (နေရင်းနိဿယ၊ ၂။ ၃။)

၃။ (က)ပါဠိသည် ပကၡန္တရ။ (ခ)ပါဠိသည် ပကၡန္တရ။ (တစ်နည်း)ဝိသေသပါဠိ။
⊛ (က)ပါဠိကား ဝိတရတိ-အရ ရသင့်သမျှအနက်တို့ကို ထုတ်ပြသော အတ္ထုဒ္ဓါရ ပါဠိ မျိုးတည်း။ (ခ)ပါဠိကား ဤ၌လိုအပ်သော ဝိတရတိသဒ္ဒါ၏ အနက်းထူးကိုပြသော အတ္ထုဒ္ဒေသ ဝိသေသပါဠိမျိုးတည်း။
(ဂ)ပါဠိသည် လဒ္ဓဂုဏပါဠိ။
(ဃ)ပါဠိသည် ပါဠိဂုရုမ္ဘ။ (သာရတ္ထ၊ဂဏ္ဌိသစ်)ကာရဏ (မအူသျှ၊ ဘာသာဋီ) ဒဋ္ဌ (နေရင်း နိဿယ)

၄။ ဒိဝိ ဘဝေါ ဒိဗ္ဗော။ (ဒိဝိ၊ဏျ)။ (ဖြတ်ဥပြည်၌ဖြစ်သောအာနုဘော်ရှိ)
ဒိဗ္ဗာယ သံဝတ္တတီတိ ဝါ ဒိဗ္ဗော။ (ဒိဗ္ဗ ၊ ဏ)
♠ ဒိဗ္ဗ-အရ ဖြတ်ဥပြည်၌ ဖြစ်သော အာနုဘော်သည် မုချ။
♠ ထို-၏ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်နှင့် အကျိုး-အကြောင်းစပ် ဌာနူ။
♠ ဏ-အရကား မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ရှိ။
(တစ်နည်း) ဒိဗ္ဗတိ အဘိညာဘိနီဟာရဝသေန ဇောတတိ ပဝတ္တတီတိ ဒိဗ္ဗော။(ဒိဝု၊ဏျ)
(အဘိညာဉ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ပင်ရှိ)
ဒိဗ္ဗော စ သော ဝိဟာရော စာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော။ (မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်ပင်ရှိ)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဣရိယာ။ (အရ၊ဏျ)
(အရ-ကို ဣရ-ပြု၊ ဣ-အာဂုံ) (ကာယပယောဂ၊ကာယိကကိရိယာ ရှိ။)
ပထတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ ပထော။ဣရိယာယ ပထော ဣရိယာပထော။
(ဣရိယ-အရ ကာပယောဂ ကာယိကကိရိယာ၏ ပထ-အရ ဌာန နိသဇ္ဇစသော ဣရိယာပုထ်လေးပါးနှင့် အကျိုး- အကြောင်း။ အဘေဒ- ဘေဒစပ်။)

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟရဏံ. ဝိဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ ဝိဟာရော။
ဣရိယာပထောဝ ဝိဟာရော ဣရိယာပထဝိဟာရော။
(ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်းစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စတုသန္တတိရုပ်အစဉ်)
ဗြဟ္မာနံ ဝိဟာရာ ဗြဟ္မဝိဟာရာ။
(တစ်နည်း) ဗြဟ္မာနော ဝိဟာရာ ဗြဟ္မဝိဟာရာ။
(မေတ္တာဈာန်စသောအပ္ပမညာလေးပါး ရဏ်)
အရိယာ ဥတ္တမာ ဝိဟာရာ အရိယဝိဟာရာ။
(တစ်နည်း) အရိယာနံ ဝိဟာရာ အရိယဝိဟာရာ။ (ဖလသမာပတ် လေးပါးရဏ်)
● ဤ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ဝိဟာရဖြစ်၍ ဝိသေသအားဖြင့်–
ဒိဗ္ဗဝိဟာရ–အရရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်ကိုယူ။
ဗြဟ္မဝိဟာရ–အရ အပ္ပမညာလေးပါးကိုယူ။
အရိယဝိဟာရ–အရ စတုတ္ထဈာန်က ဖလသမာပတ်ကိုယူ။
ဤဆိုခဲ့ပြီးဝေနေတ္တ အဘိဓေယျတ္ထအားလုံး သာရတ္ထ၊ ၁၊၂၀၃–၌ လာ၏။
သမ္ဘာ အင်္ဂနံ သမင်္ဂါ။
သမင်္ဂါ အဿ အတ္ထီတိ သမင်္ဂီ။ (ဘုရား ရဏ်) (ဘာဝပ္ပစ္စယ) (ဝဏ္ဏိသစ်။၃၅၈)
ဝိသေသေတီတိ ဝိသေသော၊ န ဝိသေသော အဝိသေသော။
(တစ်နည်း) ဝိသေသနံ ဝိသေသော၊ န ဝိသေသော အဝိသေသော။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
အညတရော ဝိဟာရော အညတရဝိဟာရော။
သမ္ဘာ အင်္ဂနံ သမင်္ဂါ။
အညတရဝိဟာရေန သမင်္ဂါ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂါ။
အညတရဝိဟာရသမင်္ဂါ အဿ ဘဂဝတော အတ္ထီတိ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ။
ပရိဒီပေတိ ဧတေနာတိ ပရိဒီပနံ။
အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိနော ပရိဒီပနံ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီပနံ။
(တစ်နည်း) ပရိဒီပေတီတိ ပရိဒီပနံ။
အညတရဝိဟာရသမင်္ဂီ ပရိဒီပနံ အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီပနံ။(မအျ။သျ။၂၂)

၅။ ဣရိယာ=		အရဓာတ်၊ ဖျေပစ္စည်း။
ဒိဗ္ဗ=		ဒိဝုဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်း။
ဗြဟ္မ=		ဗြူဟဓာတ်၊မပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) ဗြဟဓာတ်၊ မပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)ဗဟဓာတ်၊ မပစ္စည်း။ (ဗ–ကို ဗြ–ပြု) (ရူ။၄၀၆)
အရိယ=		အရိ–ဟနဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)အရဓာတ်၊ဏျပစ္စည်း။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ဃ)ပါဠိကျ ဝိဋ္ဌိနိွတွာ-ဖြင့် ဝိဟရတိ-၌ ဝိ-သဒ္ဒါ ဝိဋ္ဌိန္နအနက်ဟောၓ် ဟု သိစေသည်။

ပဝတ္တေတိ-ဖြင့် ဝိတရတိ-၌ တရ-ဓာတ်သည် နယန ပဝတ္တနအနက်ကို ဟောၓ် ဟုသိစေသည်။ (ဓာတွတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဆောင်ၓ်ဟူသည် ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

သော-ဖြင့် ဝိတရတိ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

ဇော် ဣရိယာပထဓာခနံ အညေန ဣရိယာပထေန-ကို ဝိဋ္ဌိနိွတွာ-၌ ဝင်၍ ဇော်လေး

အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ-ကို တရတိ-၌ ဝင်၍ (ဘာဝတ္ထ) ဇော်လေး

၇။ သေဃတွာ / သေဒေါ်

ငှင်း ပုဒ်အဆုံးအဖြတ် ပါဠိကျူဥယျာဉ် (၂)၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

(ဝ)ပါဠိကျ သယာနော်ပိ / သယမာနော်ပိ

"သယမာနော၊ သယာနော ဝါ။ မာနဿ အာနာဒေသော"(ရူ။၃၉၉) ကိုထောက်၍ သိဓာတ်၊ မာနပစ္စည်း၊ သိ-၌ ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဧ-ကိုအာယ-ပြု၊ သယမာနော-ပြီးၓ်။ မာန-ကို အာန-ပြုလျှင် သယာနော- ပြီးၓ်။ နှစ်ပါဌ်သင့်။

(ဃ)ပါဠိကျ အပရိပတန္တံ / ပရိပတန္တံ

"အပရိပတန္တန္တိ အပတန္တံ"။ (သာရတ္ထ)ကိုထောက်၍ အပရိပတန္တံ ပါဌ်သာသင့်။

၀။ ဝေရဥ္စာယံ ဝိတရတိ

အပေါင်းဖြစ်သောဝိဟာရလေးပါးၓ်"ဝိတရတိ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော ဣရိယာပထဝိဟာရ၌တင် တေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌိနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနီမကင်းတတ်သော ဝိဟာရဏကြိယာကို "ဝိတရတိ"ဟု ဆိုသဖြင့် ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနျူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

- (ဏ၊ခ)ပါဠိကျတို့ကို ရှု၍ တေဒေသျူပစာကြံသည်။
- (ဃ)ပါဠိကျနှင့် ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၁၃၅-ကိုရှု၍ ဌာနျူပစာကြံသည်။

၁၀။ (ဃ)ပါဠိကျ သော-ပုဒ်အရ ဘုရားရှင်ၓ် ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍။ ထို-ၓ် ပဒဌာနိကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် ကံ အာဟာရ တည်း။ စသည်ဖြင့် ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၂၁)

(က) နင္ဂေရှနာမ ယက္ခော။ ပုဗ္ဗမဇ္ဈေတိ နိမ္မရက္ခော။

(ခ) မူလန္တိ သမိပံ။

(ဂ) အယည္ဖို မူလသဒ္ဒေါ“မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ အန္တမသောဥသိရနာဠိမတ္တာနိပိ”တိအာဒီသု မူလမူလေ ဒိဿတိ။“လောဘော အကုသလမူလ”န္တိအာဒီသု အသာဓာရဏဟေ-တုမှိ။ “ယာဝ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဆာယာ ဖရတိ၊ နိဝါတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ၊ ဧတ္တာဝတာ ရုက္ခမူလ”န္တိ အာဒီသု သမိပေ။

(ဃ) ဣဓ ပန သမိပေ အဓိပ္ပေတော။

(င) တသ္မာ နင္ဂေရှယက္ခေန အဓိဂ္ဂဟိတဿ ပုဗ္ဗမဇ္ဈဿ သမိပေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄။၈၁။ သာရတ္ထ။၁၊၂၀၅။ မအူသျ။၂၊၂၃။ ဘာသာဋီ။၃၇၃။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၅၉။)

==========================

၁။ (င)ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မှန်ကန်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

၂။ (င)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပြပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (ဂ)ဝါကျ နိဝါတေ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ နိမ္မ၊ ယက္ခ၊ ဥသိရ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယခွဲပြပါ။

၆။ (က၊ခ၊င)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ / ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အန္တမသော/ အန္တိမသော-ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဠ်နှစ်ထွေစီရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဂ)ဝါကျ လောဘော အကုသလမူလံ-၌ မူလံ-ဝယ် ရသင့်သော နည်း ဥပစာ တို့ကို အကြောင်းပြပြပါ။

၁၀။ နင္ဂေရှ-၌ ပေါရာဏတို့ကြံဆသော နင္ဂ-ပုဒ်၏အနက်အားလျော်စွာ ဝေဝစနဟာရ နေတ္တိထုတ်ပြပါ။

==========================

၁။ (င)ဝါကျ တသ္မာ-ထိုသို့အနီး၌အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။(ဘာသာဋီကာ) (တစ်နည်း) တသ္မာ-ထိုသို့ နင္ဂေရှမည်သည်၏ ဘီလူး၏အဖြစ်ပုဗ္ဗမဇ္ဈသဒ္ဒါ၏ တမာပင်ဟူသောအနက်ကို ဟောတတ်သည်၏အဖြစ်၊ မူလသဒ္ဒါ၏အနီးဟူသော အနက်ကို ဟောတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မအူသျ)

ထွေ-ဤဝေဿန္တရဇာယံ ဝိဟာရတိ နင္ဂေရှပုဗ္ဗမဇ္ဈမူလေ ဟူသောပါဌ်၌။(ဘာသာဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

၂။ (င)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဃ)ပါဠိဖြင့် နငွေရုပ္ပိမနွမူလေ-၌ မူလ-အရ သမိပအနက်ကို လိုအပ်၏ဟုပြဆိုပြီး၍ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ပြဆိုသဖြင့် ရအပ်သောအကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (င)ပါဠိကိုမိန့်။ (ဘာသာဋီကာ)

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က၊ခ)ပါဠိတို့ဖြင့် နငွေရုပ္ပိမနွမူလေ-၌ နငွေရသဒ္ဒါသည်ဘိလူး အနက်ကိုဟော၏၊ ပုပ္ပိမနွသဒ္ဒါသည် တမာပင်အနက်ကိုဟော၏၊ မူလသဒ္ဒါသည် သမိပအနက်ကိုဟော၏-ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌။ပ။(င)မိန့်။ (မအူသျှ)

၃။ (ခ)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။

(ဂ)ပါဠိသည် ဝိတ္ထာရတပ္ပါကဋိကရဏ၊ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။

(ဃ)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ၊ ဝိသေသ။

(င)ပါဠိသည် လဒ္ဓဂုဏပါဠိ။

● (ဓ)ပါဠိ၌ အတ္တုဒ္ဓါရနှင့်အာဂုမ်သာတော ပူးတွဲပြခြင်းသည်သာ သမယေနပါဠိမှ ထူးခြားသည်၊ ကျန်အားလုံး သမယေန-ပါဠိနှင့် တူ၏၊ ကျမ်းတတ်စသည်လည်း မထူး။

၄။ ဝါတတော ဝိရတိတော နိဝါတော။ (တသ္မိ)

- ဝါတ-အရ လေဒြမ်သည် မှချ။
- ထို-၏ ကင်းသောအရပ်နှင့် အပါဒါန်-အပါဒ်ိ ဝပ် ဌာန။
- နိဝါတ-ပုဒ်လုံးအရကား လေမှ ကင်းသော အရပ်ရ၏။

(တစ်နည်း) နတ္ထိ ဝါတော ဧတ္ထာတိ နိဝါတော။ (တသ္မိ)

- နိဝါတ-အရ လေ၏မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။
- ထို-၏ အရပ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး ဝပ် ဌာန။
- တော-အရကား လေ၏ မရှိရာဖြစ်သော အရပ်ရ၏။

◆ နိဝါတေတိ ဝါတရဟိတေ ပဒေသေ၊ဝါတဿ အဘာဝေ ဝါ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၀၅)

● မအူသျှ-၌ "ဝိဂတော ဝါတော ဧတ္ထ ကာလေတိ နိဝါတော၊ နတ္ထိ ဝါတောဧတ္ထ ကာလေတိ နိဝါတော-ဟု ကာလတို့စွဲယူ၍ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

နမတိ ဖလဘာရေနာတိ နိမ္ဗော၊ ရုဟတီတိ ရုက္ခော။ (ရုဟ၊ခ)

နိမ္ဗော စ သော ရုက္ခော စာတိ နိမ္ဗရုက္ခော။

ဥဿီရဿ နာဠံ ဥဿီရနာဠံ။

ဥဿီရနာဠံ မတ္တံ ဓောဝေသံ မူလာနန္တိ ဥဿီရနာဠိမတ္တာနိ။

ပုစိ ကုစ္ဆိ မဒ္ဒတီတိ ပုစိမန္ဒော။ (ဣက္ကတ္တံ ၊ဓိန္ဒာဂမော) (ဓာန်ဋီ)

http://www.dhammadownload.com

သာရတ္ထ လာ ပေါရာဏဆရာတို့ကြံဆသော နဠေရု-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထများ

နဠေ (ရုက္ခသုသိရေ) ရူတတီတိ နဠေရု။ (နဠ-ရူတ၊ကွိ)

(သစ်ခေါင်း၌ ပေါက်ရောက်တတ်သော သစ်ပင်)

(တစ်နည်း) နဠေ(နဠဝနေ) ရူတတိ ဇာယတီတိ နဠေရု။

(ကျူတော၌ ပေါက်ရောက်တတ်သော သစ်ပင်)

(တစ်နည်း) နဠော(အခေါင်း) ဥရု(ကြီးသော) အဿာတိ နဠေရု။

(ကြီးသော အခေါင်းရှိသော သစ်ပင်)

၅။ နိမ္ဗ= နမ၊ ဗ ။(တစ်နည်း) နီ၊ ဗ။

◆ နမိဿ အဿိ၊နမတိ ဝေလဘာရေနာတိ နိမ္ဗော။ (ထွာဒီ၊မောဂ်။၁၂၂)

◆ နီ နယေ၊ ဇောဟောန္တော ဗ။ (တန်ဒီ။၅ရ၀)

ယက္ခ= ယက္ခ၊ အ။ (တစ်နည်း) ယတ၊ ခ။

◆ ယက္ခီယတေ ပူဇိယတေတိ ယက္ခော၊ ယက္ခ ပူဇာယံ၊ အ။ ယတ ပယတနေ ဝါ၊ ခေါ။

ယတတိ ပယတတိ ဗလိ မာတရဏတ္ထာယာတိ ယက္ခော။ (သုစိ)

ဥဒုမ္ဗရ= ဝသ၊ ဤရ။ (တစ်နည်း) ဥသ၊ ဤရ။ (တစ်နည်း)ဝသ၊ ကီရ။

◆ ဝသ ကန္တိယံ ၊ဥသ ဒါဟေ ဝါ ၊ဤရော၊ ပုဗ္ဗဿုဒ် ဝဿု။ (တန်ဒီ။၆၀၁)

◆ ဝသန္တိ ဝါသံ ကရောန္တိ ဧတေနာတိ ဥသီရံ၊ (ထွာဒီ၊ မောဂ်။၁၆၉)

၆။ (က)ဝါကျ နာမ ယက္ခော-ဖြင့် နဠေရုသဒ္ဒါ၏ရှင်းသည်ာ၏အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ နဠေရု-အနဠေရုမည်သောဘီးလူးကိုယူ-လည်းကောင်းသိစေ။

နိမ္ဗရုက္ခော-ဖြင့် ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည်တမာပင်ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။(တစ်နည်း)ပုစိမန္ဒသဒ္ဒါသည် တမာပင်ဟော နိမ္ဗသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်တည်းဟုသိစေ။

◆ နိမ္ဗရုက္ခော ပုစိမန္ဒော။ (တန်။၅ရ၀)

(ခ)ဝါကျ သမီပံ-ဖြင့် နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ-၌မူလသဒ္ဒါသည် မူလနက္ခတ်စသော အနက်တို့ကို မဟော၊သမီပအနက်ကို ဟောသတည်းဟုသိစေပါသည်။

◆ မူလံ ဘေ သန္တိကေ မူလ-မူလေ ဟေတုမှိ ပါဒတော။ (တန်။၁၅၂)

(ဂ)ဝါကျဖြင့် မူလသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိုက်ကို မငဲ့လျှင် ကေသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသ နည်းဖြင့် မူလမူလအနက်၊ ဟေတုအနက်၊ သမီပအနက်တို့ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအနက်တို့ကို ဟောရာ၌ ဥဒါဟရဏ်ပုံစံပါဠိတို့ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ပါဠိကျမ်း၌ မူလသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိက်ကို မငဲ့သော် မူလမူလ၊ဟောတု၊ သမီပအနက်တို့ကို ဟောသော်လည်း ဤ၌ နင္ဌေရပုဗ္ဗိမန္တ-တူသောသဒ္ဒန္တရိက်ကို ထောက်၍ သမီပအနက်ကို ဟောသတည်းဟုသိစေပါသည်၊ (ဝါ)ယင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။

(င)ပါဠိကျ နင္ဌေရုယကွေန အဓိဂ္ဂတိတာသ ပုဗ္ဗိမန္တသ သမီပေ-ဖြင့် နင္ဌေရုသဒ္ဒါ၏ ဘီလူး အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ နင္ဌေရု နှင့် ပုဗ္ဗိမန္တပုဒ်ကို နင္ဌေရုနာ အဓိဂ္ဂဟိတော ပုဗ္ဗိမန္ဒော နင္ဌေရုပုဗ္ဗိမန္ဒော-ဟု မဇ္ဈေလောပီတတိယာ တပ္ပုရိသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ မူလသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟော--လည်းကောင်း၊ အပေါင်းပုဒ်ကို နင္ဌေရုပုဗ္ဗိမန္တသ မူလံ နင္ဌေရုပုဗ္ဗိမန္တမူလံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြု- လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၇။ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ / ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ

ပတန္တိတိ နိပတန္တိ၊ အယမေဝ ပါဌော= ဟူသော သာရတ္ထ၊ ၁။၂၀၅-၌ ဆို သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ပတန္တိ-ဟုရှိလျှင် ပဏ္ဏ-နောင်သက်သော ယော-ဝိဘတ်ကိုနိ-ပြု၊ ဏ္ဏ-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ ပဏ္ဏာနိ-ဟုပါဌ်ရှိရမည်၊ နိပတန္တိ-ဟုရှိရိတ် ပဏ္ဏ-သဒ္ဒါ နောင် ယော-ဝိဘတ်ကို အာ-ပြု၍ ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ-ဟုပါဌ် ရှိရမည်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်သည်၊

အန္တမသော / အန္တိမသော

အန္တမသောတိ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန၊ (ဝိ၊၃၁၊၂၂၃)၊ သောတိ ဗွာဒ် နာဝိဘ တ္တိကာရိယံ၊ အန္တိမသောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ သောအာဒေသယောဝေ ဗွာကာရဿ အကာရံ ကတွာ အန္တမသော့တိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော၊ (ကင်္ခါယောဇနာမဟာဋီကာ၊၁။၃၂၅) တို့ကို ထောက်၍ အန္တေ ဇာတော အန္တိမော-ဟုပြုအန္တိမ-ပုဒ်နောင် နာ-ဝိဘတ်သက်၊ နာ-ဝိဘတ်ကို သော-ပြု၊ အန္တိမသော-ဟုဆိုလိုလျက် သော-အပြုနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဣ-ကို အ-ပြု၍ အန္တမသော-ဟု ရုပ်ပြီးနေရကား၊ အန္တမသော ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

နိမ္ဗရုက္ခော / နိမ္ဗရုက္ခော

နိမ္ဗရုက္ခော-ပါဌ်သာသင့်သည်။

၅-နံပါတ် ထွာဒိ၊မောဝ်နှင့် အဘိဓာန်ဋီကာ သာဓကတို့ကို ထောက်လေ၊

မဇ္ဈန္ဟိကေ / မဇ္ဈဏှိကေ / မဇ္ဈန္တိကေ

ပုဗ္ဗာပရဋ္ဌသာယမဇ္ဈေတာ-တာသာ ဏှော၊ ပုဗ္ဗာဒီတိ ပရသာ အတသာ ဏှော ဟောတိ၊ ပုဗ္ဗဏှော၊ အပရဏှော၊ အဋ္ဌဏှော၊ သာယဏှော၊ မဇ္ဈဏှော၊ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊၄၀၉-သုတ်)၊ အတသာ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗန္ဟံ၊ ဝေ သာယန္ဟံ၊တေသုဝုန္တိတိအာဒိနာအတသာ အနှာဒေသော၊

http://www.dhammadownload.com

(ရူပသိဒ္ဓိ၊၃၅၀-သုတ်)တို့ကို ထောက်၍ မဠျဆိုတေ ၊ မဠျနိတေ-နှစ်ပါဌ်သင့်၊ မဠျန္တိကေ-ဟု ပါဌ်ပျက်တတ်သည်။"နှ"ကို န-နှင့် ဟဆင့်၍ ကျောက်စာရေး၏။ အောက်က ဟ-ကို တဝမ်းပူထင်၍ စာအုပ်များ၌ မဠျန္တိကေ-ဟုမှားလေသည်။ (ဘာသာဋီကာ၊၁။၃၇၄)

၈။ အတုသလမူလံ

အတူဖြစ်သောသစ်ပင်အမြစ်၏ "မူလ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော လောဘ၌တင် သဒိသူပစား ရှင်ဋီနည်း။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၀၅)

၉ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ-၌ မူလ-ကား တေဒေသျူပစား။ အတ္ထုဒ္ဒါရ အတ္ထုဒ္ဓေသ ရနေကျ ဥပစာမျိုးတည်း။ သမယေန-အဖွင့်ပြန်ကြည့်။

၁၀။ နဠေရု-၌ နဠ-သဒ္ဒါသည် အခေါင်းဟူသောအနက် ကျူတော (ကျူပင်များ)ဟူသောအနက်ကို ဟော၏ ဟု သာရတ္ထ၊၁။၂၀၅-၌ဆိုသည်။
အခေါင်းဟူသော အနက်ကိုဟောခိုက် နဠ-ပုဒ်၏ ဝေဝုစ်ကို=====
ရန္ဓံ တု ဝိဝရံ ဆိဒ္ဒံ ၊ ကုဟရံ ကုသိရံ ဗိလံ၊
သုသိတ္တ္ထိ ဆိဒ္ဒလံ သောဗ္ဘံ၊ သဠိဒ္ဒေ့ သုသိရံ တီသု။(ဓာန်။၆၅၀)ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။
ကျူပင် ကျူတောဟူသောအနက်ကိုဟောခိုက် နဠ-ပုဒ် ဝေဝုစ်ကို==
နဠော စ ဓမနော။ (ဓာန်။၆၀၁)ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

================================

ဝါကျဥယျာဉ် (၂၂)

(က) တတ္ထ သိယာ"ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ၊'နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ'တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အထ တတ္ထ ဝိဟရတိ၊ 'ဝေရဉ္ဇာယ'န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။
(ခ) န ဟိ သက္ကာ ဥဘယတ္ထ တေနေဝ သမယေန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဝိဟရိတု"န္တိ။
(ဂ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
(ဃ) နနု အဝေါစုမှ"သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစန"န္တိ။
(င) တသ္မာ ယထာ ဂင်္ဂါယမုနာဒီနံ သမီပေ ဂေါယူထာနိ စရန္တာနိ " ဂင်္ဂါယ စရန္တိ၊ ယမုနာယ စရန္တိ"တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝမိဓာပိ ယဒိဒံ ဝေရဉ္ဇာယ သမီပေ နဠေရုပုစိမန္ဒ-မူလံ၊တတ္ထ ဝိဟရန္တော ဝုစ္စတိ"ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ"တိ။
(၄။၈၂။ သာရတ္ထ။၁၊၂၀၆။ မအူသံ။၂၊၂၆။ ဘာသာဋီ။၃၇၅။ ဂဏ္ဌိသစ်။၃၆၁။)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က)ပါဠိကို အနိယတ်ဖြည့်စွက်၍ ဆရာနည်း၊ဋီကာနည်းကျနစွာအနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်၍၊ (င)ပါဠိကို သာဘောဝပုစ္ဆာတက်ပြပါ။
၃။ အထက်ပါပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေး၍၊ (င)ပါဠိ တသ္မာ၊ ဝုတ္တံ စာပိ တို့ကိုလည်း သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ။
၄။ ဘဂဝါ ဟိ ပဌမံ လုမ္ဗိနိဝနေ-၌ လုမ္ဗိနီ-ကိုဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ ဂင်္ဂါ၊ ယမုနာ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ။
၆။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိဝေါ၊ ထုတိဃောသော ပါ။ (၄၊၈၄) ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဝေါယူထာနိ / ဝေါယုထာနိ တွင် သင့်သောပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (င)ပါဠိ ဂင်္ဂါယ ယမုနာယ-တို့၌ ဥပစာ၊ (၄)နံပါတ်ပုစ္ဆာပါ လုမ္ဗိနိဝနေ-၌ နည်းတို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဖော်ပြပါ။
၁၀။ (င)ပါဠိ ဝိဟရန္တော-၌ ဗာဟုလ္လအရကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========

၁။ တတ္ထ သိယာ အနက်ပေးပုံ

တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ တိ-ဟူ၍၊ ယံ ဝစနံ-ကို၊ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ။ (အနိယတ်ထည့်)

တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ-၌၊(ဌတွာ-၍) (ကြိယာဝိသေသန)၊ စောဒကဿ-၏၊ (သမ္ဗန်) စောဒနာ-ခြင်းသည်၊ (ကတ္တား) သိယာ-၏။) (ဤတား ဆရာနည်း)

⊛ တတ္ထ (ထွေ) သိယာ၊ ရှိတုံပါမူ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ သမ္ဗန္ဓတု၊ တတ္ထသုံးပါး၊ ထည့်ငြားမလွဲ၊ သမ္ဗန်မြဲ၊ (ဘုရားကြီး နိယံ၊၅၄) .

(တစ်နည်း) (အနိယတ်ရှေ့နည်းတူဖြည့်)။ တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ-၌၊ ကဿစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပရိဝိတက္ကော-သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏။ (ဤဝိကပ်၌သိယာ-တား အာချာတ်ပုဒ်၊ အသဓာတ်၊ ယေဝိဘတ်)

(တစ်နည်း)(အနိယတ်ရှေ့နည်းတူဖြည့်)။ တတ္ထ တသ္မိံ ဝစနေ-၌၊ဝက္ခမာနာကာရေန-ဆိုလတ္တံ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ကဒါစိ-ရံခါ၊သိယာ စောဒေယျ-စောဒနာရာ၏။ (ဤဝိကပ်၌ သိယာ-တား နိပါတ်ပုဒ်သာ)

◆ သိယာတိ ကဿစိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကော သိယာ၊ ဝက္ခမာနာကာရေန ကဒါစိ စောဒေယျ ဝါတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၀၆)

⊛ ဘုရားကြီးနိယံနှင့်အညီပေးသော ပဌမနည်းကို ဆရာနည်းဟုမှတ်။ သာရတ္ထနှင့်အညီပေးသောဒုတိယ၊ တတိယနည်းတို့ကို ဋီကာနည်းဟုမှတ်။

http://www.dhammadownload.com

၂။ တတ္ထ သိယာ ကျမ်းတက်နည်း

တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူ-လေ-ဟူသောစကား၌ စောဒနာခြင်း၏ ဖြစ်ရာသည်ကိုပြလို၍ တတ္ထ သိယာ-ကို မိန့်။ (မအူသျှ)

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျ ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ-အစရှိသောဝါကျတို့ဖြင့် စောဒနာ နှစ်ချက်ကို ပြတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ နှလုံးသွင်း အလို(အဓိပ္ပါယ်အာဘော်)ကို ဖွင့်ပြလိုရကား (ခ)မိန့်။

❖ ဣဒါနိ စောဒကော တမေဝ အတ္တနော အဓိပ္ပါယံ "န တိ သတ္တာ" တိ အာဒိနာ ဝိဝရတိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၀၆)

(တစ်နည်း) အကြောင်းကိုပြလို၍ နဟိ အစမိန့်။ (မအူသျှ။ ဂဏ္ဌိသစ်)

❀ န တိ တက်ရာ၊ တိ နက်မှာ၊ တိတ်ပါ ဒဋ္ဌိစွဲ။

(ဂ)ဝါကျ ဋီကာသစ်ကျမ်းတက်

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် ။ပ။ ဟု စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာခြင်းဖြစ်နိုင်ရာ သည်ကိုပြဆိုပြီး၍ယခုအခါ၌အလုံးစုံသောစောဒနာကို သင်စောဒကဆိုသည်ကား မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောအနက်ကို မသိသောကြောင့် ဆိုမိဆိုရာဆိုသတည်း ဟု စောဒနာကိုတားမြစ်ပယ်ဖျက်လျက် ပရိဟာရဖြေလိုသောဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

❖ ဣတရော သဗ္ဗမေတံ အဝိပရီတမတ္ထံ အဇာနန္တေန တယာ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေ- န္တော "န ခေါ် ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ" န္တိအာဒိမာဟ။ (သာရတ္ထ၊၂၀၆)

(ဃ)ဝါကျ ဋီကာကျမ်းတက်

ဤသို့(ဂ)ဝါကျဖြင့်။ ပ။ မပှတ်အပ်ဟု စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာကို ပယ်ရှားပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ မိမိသည် အလိုရှိအပ်သော မဖောက်မပြန်သော အနက်မှန်ကို လည်းကောင်း၊ ထိုအနက်မှန်ကိုလည်း ရှေးဦးမဆွကပင် (ဝေရဉ္စာ အဖွင့်ကပင်) သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ-ဟု ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်၏ အဖြစ် ကိုလည်းကောင်း၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် (မှန်ကန်သောအနက်ကို) ထိုးထွင်း၍ မသိ...ည့်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

❖ ဣဒါနိ အတ္တနာ ယထာဓိပ္ပေတံ အဝိပရီတမတ္ထံ တဿ စ ပဋိကစ္စေဝ ဝုတ္တဘာဝံ တေန စ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတံ ပကာသေန္တော"နနု အဝေါစုမှ သမီပတ္ထေဘုမ္မဝစန"န္တိ အာဒိမာဟ။ (သာရတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂါဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် သမိပတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ-ဟုဆိုခဲ့ကုန်ပြီး သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္စာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ-ဟူသောစကားကို စောဒကဆရာဆိုအပ်ပြီးသောအခြင်းအရာ အားဖြင့် မမှတ်အပ်ဟုဆို၏။ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု ရရှိအပ်သော အကျိုးဂုဏ်မရှိပြီလော။ အဘယ်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရရှိအပ်ပါသနည်း။ ဟုမိန်ု (င)မိန်း။

၃။ (က)ဝါကျသည် စောဒနာဝါကျ။
(ခ)ဝါကျသည် စောဒကာဘောဝ။(တစ်နည်း)ကာရဏ။(တစ်နည်း)ဒဋ္ဌိကရဏ။
(ဂ)ဝါကျသည် ပရိဟာရဝါကျ။
(ဃ)ဝါကျသည် ပရိဟာရာဘောဝဝါကျ။ (တစ်နည်း) ကာရဏဝါကျ။
(င)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏ ဝါကျ။

စာစပ်။ တဿ္ဝ တွာတပါ -တို့ကို ဝုစ္စတိ-၌ စပ်။ (မအူသျှ)

⊛ အပနေလို့၊ တွင်းပုန်သို့၊ ယှဉ်ဆို့မထိုက်ပါ။
⊛ အပဖြင်ရာ၊ ပတွင်သာ၊ ယှဉ်ကာစပ်လိုက်ပါ။

ပရိကပ္ပ နှစ်ထပ်၊သုံးထပ်စီကိုးနည်း

(က)ပရိကပ္ပနှစ်ထပ် စီကိုးလိုလျှင် ==
(၁)ယဒိရှိသော ဝါကျကိုရှေ့။ (၂)အထရှိသော ဝါကျကို နောက်။
(ခ)ပရိကပ္ပသုံးထပ် စီကိုးလိုလျှင်==
(၁)ယဒိရှိသော ဝါကျကို ရှေ့။ (၂)သစေရှိသော ဝါကျကို လယ်။
(၃)အထရှိသောဝါကျကို နောက်ထား၍ ရေးသားစီကိုးရသည်။
(က)ဝါကျ၌ ပရိကပ္ပနှစ်ထပ်ပြထားသဖြင့် ယဒိ-ရှိသော ဝါကျကိုရှေ့။ အထ-ရှိသောဝါကျကို နောက်ထားသည်ကို သတိပြု။

⊛ ပရိကပ္ပ၊ နှစ်ထပ်ပြ၊ အထနောက်နေပြ။
⊛ သုံးထပ်ဖြင်လျှင်၊ သစေဝင်၊ နေယှဉ်လယ်ထားမြဲ။

၄။ *လုဗ္ဗိယတိ တဒတ္ထိကေတိ အနိ္ဒယတိ ဝမိယတိ အာယာစိယတီတိ ဝါ လုဗ္ဗိနိ။ (လုဗိ ၊ ထိ ၊ ထိ ၊ဋ္ဌာနိ)။*

♠ လုဗိဓာတ်အရ တစ္ဆုံ၌-ကား သွားကုန် တောင်းကုန်သောသူတို့၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယ လောဘစသည်ပြဋ္ဌာန်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
♠ ကမ္မ၌-ကား ထို-အားတပ်သော ဝါးပင်၏ အာရမ္မဏ--ဝလူ။

http://www.dhammadownload.com

ထိ-ပစ္စည်းအရကား ဝါးပင်ရ၏။
လုမ္ဗိယတိ ပုပ္ဖတ္ထိတေတိ ဖေဒိယတိ အာယာစိယတီတိ ဝါ လုမ္ဗိနီ။ (အင်ကြင်းပင်ရ၏)
"လုမ္ဗိနီဝနေတိဝေဠုဝနေ သာလဝနေ ဝါ" (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ဝဏ္ဏ)နှင့်အညီ (ဝဏ္ဏသစ်။
၃၅၂-၌ ပြဆိုသော ဝစနတ္ထတည်း)
ဂုန္နံ ယူထာနိ ဂေါယူထာနိ။ (အဘေဒ-ဘေဒစပ်)

၅။ ဝဝ်ါ= ဂမုဓာတ်၊ ဂပစ္စည်း။ ထိ-အာပစ္စည်း။ ဝဇ္ဇတီတိ ဝဝ်ါ။ (ဓာန်ဋီ။၆၈၁)
(တစ်နည်း) ဂါ-ဂမုဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ထိ-အာပစ္စည်း။
ဂါယမာနာ ဃောသံ တုရုမာနာ ဝဇ္ဇတီတိ ဝဝ်ါ။ အထဝါ ဝေါ ဝုစ္စတိပထဝီ၊ တသ္မိံ
ဝတော ပဝတ္တာတိ ဝဝ်ါ။ (အပ၊ ၅၊ ၁။ ၃၄၃)
ယမုနာ=ယမုဓာတ်၊ ဥနပစ္စည်း။
♠ ယမု ဥပရမေ၊ ဥနော။ (ဓာန်ဋီ။၆၈၂)
♠ ယမေတိ ဝလံ နာသေတီတိ ယမုနာ။ (သူစိ)

၆။ ၆-နံပါတ်အဖြေကို ဝါကျဥယျာဉ် (၂)၌ ရှု။

၇။ ဂေါယူထာနိ / ဂေါယုထာနိ

"ယု-မိဿနေ၊ ထော၊ ဒီဃာဒိ၊ ယူထော"(ဓာန်ဋီ။၆၃၂)ကို ထောက်၍ ယု-ဓာတ်-ထပစ္စည်း။အာဒိ ဒီဃပြု၍ ယူထ-ဟုပြီးသည်။ဂုန္နံ ယူထာနိ ဂေါယူထာနိ-ဟုပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ဂေါယူထာနိ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဠ်သာ သင့်။

၈။ (င)ဝါကျ ဝဝ်ါယ၊ ယမုနာယ

အနီးရှိသော ဝဝ်ါမြစ်၊ယမုနာမြစ်တို့၏ "ဝဝ်ါယ ၊ ယမုနာယ"ဟူသော အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ကမ်းနားဒြပ်၌ တင်စား-သမီပျူပစာ။

လုမ္ဗိနီဝနေ

ဝါးပင် အင်ကြင်းပင်တည်းဟူသော ဌာနီဖြင့် တောတည်းဟူသော ဌာနကိုမှတ်၍ ဝါးပင် အင်ကြင်းပင်တည်းဟူသောအများကိုဆိုသဖြင့်ထိုတော၌ရှိသော သစ်ဆိမ့်၊ချယားစသောအနည်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းတည်း။

ဂေါယူထာနိ

နွားတို့၏ အပေါင်းနှင့် မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒ-ဘေဒူပစာ။

၁၀။ ဝိတရဏ္ဍော-၌ ဇာတျတ္တ-အရ ဘုရားရှင်၏ လောကီစန္ဒာငါးပါးကိုယူ၍ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဥ် (၂၃)

(က) မတတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ဌ တွေ မတတာတိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ မတတာ။

(ခ) သချ်ာမဟတ္တေနပိ။

(ဂ) သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃော ဂုဏေဟိပိ မဟာ အဟောသိ၊ ယသ္မာ ယော တတ္ထ ပစ္ဆိမကော၊ သော သောတာပန္နော။

(ဃ) သချ်ာယပိ မဟာ၊ ပဥ္စသတသချ်တ္တာ။

(င) ဘိက္ခူနံ သံဃေန ဘိက္ခုသံဃေန။

(စ) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃါတသင်္ဃာတေန သမဏဂဏေနာတိ အတ္ထော။

(၄။၇၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၁။ မအူသျှ၊၂။၃၃။ဘာသာဋီ၊၁။၁၃၇၂။ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၁၃၇၂)

====================

၁။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်များကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီအနက်ပေးပြီးလျှင်(ဃ)ဝါကျ ဟိတ်သွင်း/ဟိတ်ထုတ်နည်းဖြင့် အနက်ပေးပါ။

၂ (ခ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျ စောဒနာ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေးပါ။

၄။ ဂုဏမဟတ္တေန-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဥာဉ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ (ခ)ဝါကျလာပုဒ်တို့ကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တစိစစ်ပြ၍၊ ဂုဏ၊သချ်ာပုဒ် တို့ကိုဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ခ)၌ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃါတသင်္ဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတသင်္ဃါ-တေန/ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတသင်္ဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန /ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃါတေန-ဟု ပါဌ်အမျိုးမျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိ သာဓကပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဘိက္ခုသံဃေန-၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ ဂုဏေဟိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍လက္ခဏဟာရနေတ္တိထုတ်ပြပါ။

====================

၁။ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ

မဟတာ-ရဟန်းအပေါင်း၌ အယုတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန်၏အဖြစ် ကြောင့်အပွိစ္ဆတာဝသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်မြတ်သော။ (က၊ဝ-သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ) (ဝါ)ရဟန်းတို့၏ ငါးရာအရေအတွက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်အရေအတွက် အားဖြင့် များစွာသော။ (ခ၊ဃ-သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ)

http://www.dhammadownload.com

ဘိက္ခုသံဃေန-အယျသီလတို့ဖြင့် တူကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ အပေါင်းနှင့်။ (ဧ-သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ)

(ဃ)ဝါကျ တိတ်သွင်း၍ အနက်ပေးပုံ

သချ်ာယပိ- ဖြင့်လည်း၊ ပဉ္စသတသချ်တ္တာ-ကြောင့်၊ မဟာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ။

တိတ်ထုတ်အနက်ပေးပုံ

သချ်ာယပိ-ဖြင့်လည်း၊မဟာ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ကသ္မာ-ကား၊ ပဉ္စသတသချ်တ္တာ-ကြောင့်တည်း ။

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဓေဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မဟာတာမည်သောဟုဆို၏။ ဂုဏ်တို့ဖြင့်မြတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းသကတ်တစ်မျိုးကြောင့်သာ မဟာတာမည်ပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်လည်း မဟာတာမည်ပါသေးသနည်း။စုဒ်ကြောင့်-(ခ)မိန့်။

(တစ်နည်း)(က)ဖြင့် မဟတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါ ဥတ္တမအနက်ကိုဟော၏ဟုပြသည်။
(ခ)ဖြင့် မဟန္တသဒ္ဒါ ပစုရအနက်ကိုဟော၏ဟုပြသည်။ဤသို့အဓိပ္ပါယ်ယူ၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သည်။

မဟန္တ-သဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ

ပူဇ-တ္တမ ပစုရေသု၊ သမ္ပတ္တိ-ဿရိယေသု စ။
ဝုဒ္ဓေ စေဝါတိ အတ္ထေသု၊ မဟန္တော ဆသု ဝတ္တတိ။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊၁၊၃၇၂)

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဂုဏမဟတ္တကြောင့်လည်း မဟာတာမည်၏၊ သချ်ာမဟတ္တကြောင့်လည်း မဟာတာမည်၏ တုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ပြီးစေလိုရကား (ဂဏ္ဌိသစ်)ချဲ့ပြလိုရကား (မအူသျှ၊ဘာသာဋီကာ)(ဂ)မိန့်။

◆ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ "သော တိ"တိအာဒိနာ။ (သိဋီသစ်၊၁း၁၈၂)

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည်(ဂ)ဝါကျဖြင့် ဂုဏမဟတ္တဖြစ်ပုံအကျယ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ဂုဏမဟတ္တဖြစ်ပုံအကျယ်ကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ သချ်ာမဟတ္တဖြစ်ပုံအကျယ်ကားအဘယ်ပါနည်း။ အဗျာပိတ-တင်။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။ (ခ)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။
(ဂ)ပါဠိသည် ဒဏ္ဍကရဏ။ (ဂဏ္ဍိသစ်) ဝိတ္ထာရ (မအူသျှ၊ ဘာသာငို)
ယင်း(ဂ)ပါဠိ၌ ယသ္မာ။ပ။သော သောတာပန္နော-ကား ကာရဏ။
သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃော။ပ။အဟောသိ-ကား ဖလပါဠိ။
(ဃ)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ)ပါဠိ၌ ဖလ-ကာရဏ ထပ်ခွဲ။
(င)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။ (စ)ပါဠိသည် ဂုဋ္ဌတ္ထကိုဖော်ပြသော ဝိတ္ထာရ။
⊛ (စ)ပါဠိကျမ်းတက်ရာ၌ (ဗ)နံပါတ် ဗျတိရိတ်အာထော်ကို ရှု၍ တက်လေ၊
(က)ဂုဏမဟတ္တေနပိ (ခ)သင်္ချာမဟတ္တေနပိ(ဂ)ဂုဏေဟိပိ(ဃ)သင်္ချာယပိ
-တို့၌ ပါသော ပိ-သဒ္ဒါတို့ကား အညမညသမုစ္စည်းတို့သာတည်း။

၄။ ဂုဏေဟိ မဟန္တော ဂုဏမဟန္တော။
ဂုဏမဟန္တဿ ဘာဝေါ ဂုဏမဟတ္တံ။ (တေန)
♠ ဂုဏမဟန္တအရကား အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်ကုန်သော
သူတို့သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အပ္ပိစ္ဆတာ အစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်ဂုဏေး-
ဂုဏ်စပ် ဌာန။
♠ တ္တ-ပစ္စည်းအရကား အပ္ပိစ္ဆတာအစရှိသော ဂုဏ်တို့ရ၏။
⊛ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ သောစီးလာ၊ ဂုဏ်သာထွက်စမြဲ၊
⊛ မအူသျှ-၌ကား မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ၊ ဂုဏေဟိ မဟတ္တံ ဂုဏမဟတ္တံဟု
ဝစနတ္ထပြုသည်၊

ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတော (သံဟနိယတေ)တိ သံဃော။
♠ သံ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ ဟနဓာတ်အရကတ္တုဗြ-ကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အယူသီလတူမျှသည်၏
အဖြစ်ကို အာရုံပြု၍ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သောဉာဏ်ပြဓာန်း
သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
♠ ကမ္မ၌-ကား ထို-အားတပ်သော အရိယာသံဃာ အပေါင်း၏ အာရမ္မဏ
ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။
♠ ရ-ပစ္စည်းအရကား အရိယာသံဃာအပေါင်းရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သင်္ချာယ မဟတ္တံ သင်္ချာမဟတ္တံ။ တေန။
ပဉ္စ သတာနိ ပဉ္စသတံ။ ပဉ္စသတံ သင်္ချာ ဧတဿာတိ ပဉ္စသတသင်္ချော။
တဿ ဘာဝေါ ပဉ္စသတသင်္ချတ္တံ။ တသ္မာ။

http://www.dhammadownload.com

ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ၊ ပဿန္တိ ဝါ တောယာတိ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒဿနံ ဝါ ဒိဋ္ဌိ။
(ဤ၌ လောကုတ္တရာသမ္မာဒိဋ္ဌိကိုယူ)
သီလတီတိ သီလံ၊ သီလယန္တိ ဝါ တေ တွောတိ သီလံ၊ သီလနံဝါ သီလံ။
(ဤ၌ လောကုတ္တရာ သီလကိုယူ) (ဇဏ္ဍိသစ်။ ၁၃၇)
သမာနာနံ ဘာဝေါ သာမညံ။ဒိဋ္ဌိသီလေဟိ သာမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ။(မအူ)
(တစ်နည်း)ဒိဋ္ဌိသီလာနံ သာမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညံ။
(ယင်းတို့၏ သဒိသအောဂုဏ်ရစေ) (ဇဏ္ဍိသစ်)
ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဂါတာ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဂါတာ။ (ဘိက္ခု)
ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဂါတာနံ သင်္ဃာတော သမူဟော ဒိဋ္ဌိသီလသာမည-
သံဂါတသင်္ဃာတော။ တေန။ (မအူသျှ)
(တစ်နည်း)ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဂါတေန သင်္ဃာတော ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဂါတ-
သင်္ဃာတော။ (ဇဏ္ဍိသစ်။သာရတ္ထ)

၅။ သဉ္ဇာမဟတ္တေန= ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ် (တစ်နည်း) သမာသ် နာမ်ပုဒ်၊
နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဗိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။
မဟတာ= မဟဓာတ်၊ အန္တပစ္စည်း၊ ပုံလိင်၊ ဂစ္ဆန္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဂုဏ= ဂုဏဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ (နီတိ၊ဓာတု) (တစ်နည်း) ဂဏ၊ အ။
◆ ဂုဏ အာမန္တနေ၊ ဂုဏေတိ ဂုဏယတိ။ (နီတိ၊ဓာတု။ ၁၀၄)
◆ ဝဏ သဉ္ဇာနေ ဝါ၊ အဿု။ (ဓာန်ငီ။ ၃၆၇)
သဉ္ဇာ= သံ-ဈာဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း၊ ထိ- အာ။
◆ သံပုဗ္ဗော ဈာ ကထနေ၊ ကွိ။ (သူစိ)

၆။ ဂုဏမဟတ္တေန-ဖြင့် မဟတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါသည် သမ္ဘတ္တိဂ္ဂသရ
စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ဥတ္တမအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ မဟတာ
-၌ ဖြတ်၏ဟူသည် အပ္ပိစ္ဆတာ စသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို
လည်းကောင်း၊ မဟတာ- ၌ တာ-သည် တာ-ပစ္စည်းမဟုတ်၊နာ-ဝိဘတ်၏
ကာရိယ တာ-၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝိဘတ္တိ့ပုဒ) သိစေပါသည်။
ဗိ-ဖြင့် အပ္ပိစ္ဆတာစသောဂုဏ်အားဖြင့်သာ မြတ်သည်မဟုတ်သေး၊
အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း များသေး၏ဟု သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။
သဉ္ဇာမဟတ္တေန-ဖြင့် မဟတာ-၌ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ပစုရအနက်ဟော
-လည်းကောင်း၊ မဟတာ-၌ များဟူသည် အရေအတွက်အားဖြင့်များသည်
၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ မဟတာ-၌ တာ-သည် နာ-ဝိဘတ်၏ကာရိယ
-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပိ-ဖြင့် အရေအတွက်အားဖြင့်သာများသည်မဟုတ်သေး၊အပ္ပိစ္ဆတာ စသောဂုဏ်တို့ဖြင့်လည်း မြတ်သေး၏ဟု သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

ဂုဏေဟိပိ မဟာ အတောသိ-ဖြင့် ဂုဏမဟတ္တေန-၌ ဂုဏ-မဟန္တ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်ကို ဂုဏေဟိ မဟန္တော ဂုဏမဟန္တော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။

သော ဘိက္ခုသံဃော-ဖြင့် ဂုဏမဟန္တဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ် အရ ရဟန်းအပေါင်းကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

ယသ္မာ ။ပ။ သောတာပန္နော-ဖြင့် ဂုဏေဟိ မဟာ-၌ ဂုဏ်တို့ ဖြင့်မြတ်၏ဟူသည် အယုတ်ဆုံးရဟန်းသည် သောတာပန်ဖြစ်သောကြောင့် ဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်၏ဟူသော သကတ်အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုသံဃ -အရ အနရိယသံဃာကိုမယူရ၊ အရိယသံဃာကိုယူရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ၊၈-နံပါတ်မှာရှု)

(ဃ)သချါယပိ မဟာ-ဖြင့် ဂုဏေဟိပိ မဟာ-အတိုင်းဖော်လေ။

ပဋ္ဌသတသချ္တာ-ဖြင့် သချါယ မဟာ-၌ အရေအတွက်အားဖြင့် များ၏ဟူသည် ငါးရာ အရေအတွက်ရှိသောကြောင်း များ၏ဟူသောသကတ် အနက်ကို သိစေပါသည်။

(င)ဝါကျဖြင့် သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ -သိစေပါသည်။

(စ)ဝါကျ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသင်္ဃာတေန-ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃေန-၌ သံဃ-ပုဒ်ကို သမဂ္ဂံ ကမ္မံ သမုပဂစ္ဆတီတိ သံဃော-ဟု ကတ္တုသာဓန ဝစနတ္ထမပြုရ၊ သံဟနီယတေတိ သံဃော-ဟုကမ္မသာဓနဝစနတ္ထပြု-လည်း ကောင်း၊ ရ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ သံဃော-၌သံပုဗ္ဗဟနဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံ-ဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကာ၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ပေါင်းအပ်တူသည် အယူသီလတူမျှ ကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ကောင်း သိစေပါသည်။

❖ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ သံဃောတိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသင်္ဃာတေန သမဏဂဏေနာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

သမဏဂဏေန-ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃေန-အရ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခ တီတိ ဘိက္ခု-ဟု ပြု၍ ဘိက္ခုသဒ္ဒါ ပရိသတ်လေးပါးနှင့် ဆက်ဆံသော် လည်း ဤ၌ ရဟန်းပရိသတ်ကိုသာ ယူရမည်ဟုသိစေ။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၇၂)

(တစ်နည်း) ဘိက္ခုသံဃေန-၌ ဘိက္ခု-သည် သမဏ၏ပရိယာယ်၊သံဃ-သည် ဂဏ၏ ပရိယာယ်တည်းဟုသိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသံဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတသင်္ဂါတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတသံဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတေန/ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတေန။

"ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသံဃာတေနာတိပါဌေနေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဟုဝိမတိဒီကာကို ထုတ်ပြ၍ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသံဃာတေန-ဟုသာ ပါဌ်ရှိသင့်သည်။ သံဃာတသင်္ဂါတေန-ဟုရှိသော ပါဌ်သည်လည်းကောင်း၊ သင်္ဂါတေန-ဟု သာရှိသောပါဌ်သည်လည်းကောင်း၊ သံဃာတေန-ဟု သာရှိသောပါဌ်သည်လည်းကောင်း မသင့်"ဟု ပါရာဇိကဏ် ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၅၅-၌ ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

သို့ရာတွင် လက်ရှိဆဋ္ဌမူ ဝိမတိဒီကာ-၌ ပါရာဇိကဏ်ဂဏ္ဌိသစ် ထုတ်ပြထားသည့်အတိုင်း မတွေ့ရဘဲ "ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတသံဃာ-တေနာတိ ပါဌေနေတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ပ။ ဝေဠု ပါဌေ သန္ဓတော အတ္ထော ယုတ္တတရော ဟောတိ"(ဝိမတိ၊၁။၄၂)ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားသည်။ သီဒိသစ်၊၁၊၁၈၂/၃-တို့၌ "ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ သံဃော တိ လ္လမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတေန သမ ဏာဂဏေနာ"တိ။ ပ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတသင်္ဂါတေနာတိပိ ပါဌော ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်"။

သာရတ္ထ၊၁။၂၁၁-၌ကား-ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ သံဃော တိ လ္လမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတသံဃာ တေန သမဏာဂဏေနာ"တိ-ဟု ဖွင့်ပြသည်။ အထက်ပါဒီကာ သာဓကများကိုထောက်၍ သင်္ဂါတေန-ဟုရှိသော ပါဌ်တစ်မျိုးသာ မသင့်။ ကျန်ပါဌ်များ သင့်သည်ဟု မှတ်ရမည်။

၀။ ဘိက္ခုသံဃေန

ရဟန်းငါးရာဖြစ်နှင့်အပေါင်းဖြစ်တို့ မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ဆိုသော ကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။ (c)ဝါကျကို ထောက်။

(တစ်နည်း) အပေါင်း-အရိယသံဃာ၊ အနရိယသံဃာတို့၏"ဘိက္ခု-သံဃေန"ဟူသောအမည်ကိုအစိတ်-အရိယသံဃာ၌တင် ကေဒေသျူ။

◆ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတဘာဝေါ လဗ္ဘတိယေဝ၊ တ္တုဝ ပန အရိယသံဃောယေဝ အဓိပ္ပေတော"ယောတတ္ထ ပဋ္ဌိမတော၊ သော သောတာပန္နော" တိဝစနတော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၂)

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌိသီလသာမည

ဒိဋ္ဌိ-အရ (မိစ္ဆာ-သမ္မာနှစ်ပါးတွင်)သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုယူ။ယင်းသည်လည်း လောကုတ္တရာသာ။ ကောဒေသျှပစာ။

သီလ-အရ လောကီသီလကို မယူရ။လောကုတ္တရာသီလကိုသာယူ။ ကောဒေသျှ။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၇၄)

၁၀။ ဝုဏောတိ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၂၄)

(က) ပဥ္စမတ္တေတိ ဘိက္ခုသတေတိတိ ပဥ္စ မတ္တာ ဧတေသန္တိ ပဥ္စမတ္တာနိ။
(ခ) မတ္တာတိ ပမာဏံ ဝုစ္စတိ။
(ဂ) တသ္မာ ယထာ"ဘောဇနေ မတ္တညူ"တိ ဝုတ္တေ ဘောဇနေ မတ္တံ ဇာနာတိ, ပမာဏံ ဇာနာတီတိ အတ္ထော ဟောတိ၊ ဧဝမိဓာပိ တေသံ ဘိက္ခုသတာနံ ပဥ္စ မတ္တာ ပဥ္စပ္ပမာဏန္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(ဃ) ဘိက္ခူနံ သတာနိ ဘိက္ခုသတာနိ။
(င) တေဟိ ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။
(စ) ဧတေန ယံ ဝုတ္တံ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိန္တိ၊တဿ မဟတော ဘိက္ခုသံဃဿ သင်္ချာမဟတ္တံ ဒဿိတံ ဟောတိ။

(၄။၈၃။သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂။မအူသျှ၊၂။၁၃၅။ဘာသာဋီ၊၁။၁၈၄။ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၇၅)

၁။ (စ)ပါဠိကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ ဒဿိတံ-၏ ကတ္တားထည့်၍အနက်။
၂။ (ခ)ပါဠိကို သာဘာဝပုစ္ဆာတက်၍ (င)ပါဠိကို စောဒနာတက်ပြပါ။
၃။ အထက်ပါပါဠိတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊(ဂ)ပါဠိတသ္မာကိုစာစပ်ပါ။
၄။ (စ)ပါဠိ ဒဿိတံ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပြပါ။
၅။ ပဥ္စမတ္တ-ပုဒ်ကို ပါဠိအဆိုက်၊သမာသ်အဆိုက်လိင်ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊(ခ)ပါဠိလာ ပုဒ်တို့ကို ပဒ၊ လိင်စသည်ဝေဘန်၍၊သတသင်္ချာသဒ္ဒါကို လိင်၊ပုစ်ဆုံးဖြတ်ပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ)တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးခဲ့ပါ။
၇။ (ဂ)ပါဠိ ပဥ္စပမာဏန္တိ / ပဥ္စပမာဏာတိ နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်သောပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဂ)ပါဠိ ပဥ္စပမာဏာတိ-၌ နည်း၊ (ဃ)ဘိက္ခုသတာနိ-၌ ဥပစာ။
၁၀။ သင်္ချာမဟတ္တံ-၌ သင်္ချာ-ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိ-ထုတ်ဆောင်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ (စ)ဝါကျ အနက်ပေးပုံ

တေန–ထိုပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ–ဟူသောသဒ္ဒါဖြင့်။

◆ **တေနာတိ "ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ"တိ တေန ဝစနေန၊ (သာရတ္ထ)**
ဒုသိတံ–၏ ကတ္တားကား အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေရေန တည်း။ (မအူ)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (က)ဝါကျဖြင့် ပဉ္စမတ္တ–ပုဒ်ကို ပဉ္စမတ္တာ တေသန္တိ ပဉ္စမတ္တာနိ–ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ မတ္တာ–သဒ္ဒါသည် တ္တသရိယ အကွရာဝယဝ အနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်တား= မတ္တာ–သဒ္ဒါသည် ပမာဏအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

◈ **ပမာဏသရိယေ မတ္တာ၊ အတ္တ ရာဝယဝေပ္ပ တေ၊ (ဓာန်၊ ၀၁၅)**

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (က)(ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပဉ္စမတ္တာနိ၊ ဘိက္ခုသတာနိ–ဟု ပဌမန္တဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်၌လည်း ဆရာပြဆိုသကဲ့သို့ပင် ပဌမန္တဖြင့်ပင်ရှိပါသလော။ ပါဠိတော်၌ မည်သည့်ဝိဘတ်ဖြင့်ဟောတော်မူထားပါသနည်း။ ဝိရောဓိ–၏။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်

◉ **ဒဗ္ဗစ္ဆေဒန၊ ဒဗ္ဗသောဓန၊ ပဒါဝဓိတက္ကု ဝါကျာဝဓိတက္က မှတ်ဘွယ်နှင့် ကျမ်းတက်ပုံ တို့ကို ဝါကျဥယျာဉ် (၁၉)၌ ပြန်ရှုလေ။**

(စ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ– ဥပါလိမထေရ်သည် ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန–ပါဌ်ဖြင့်ပင်(လိုအပ်သောအနက်) ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့်ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ–ဟု ဟောတော်မူပြန်ပါသနည်း။ (ဝါ) မဟတာ–၏ သချာမဟတ္တအဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့်သိသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၃၇၅)

(တစ်နည်း) ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ–ဟုဆိုရခြင်း၏ အကျိုးကိုပြလို၍ တေန အစမိန့်။ (မအူသျ)

(တစ်နည်း) ယင်းဖြင့် အဘယ်ကိုပြပါသနည်း။ ဂုဏမဟတ္တကိုပြပါသလော။ ဤသို့ အဖြေရှာ၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သည်။

၃။ (က)ဝါကျသည် ပကၡန္တရ။ (ခ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ ယင်း(ဂ)ဝါကျ၌ ယထာ–မှ အတ္တော ဟောတိ–တိုင်အောင် ဥပမာန။ ဝေမိဓာပိ စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (င)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ၊ ပက္ခန္တရ။
(စ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။
ယင်း၌ယံ ဝုတ္တံ-စသည်ကား အနိယမ။တွေ့ တဿ-စသည်ကား နိယမ။
⊙ ဧတေန ဒသေတိ၊ ဒီပေတိ၊ ကျမ်း၌ရှိ၊ ဖွတ်ဘိ လဒ္ဓဂုဏ်။
⊛ ဒဿေတိ ဒီပေတိ၊ ကျမ်း၌ရှိတ၊ လဒ္ဓဂုဏ၊ ကြောင်းဖြင့် ကျိုးပြ၊
ကြောင်းပြ ကျိုးနေ၊ ရှိရိုးပေ။ (တွင်းကြီးနိယံ၊၉၄)
တစပ်။ တသ္မာ-ကို ဒဠှဗ္ဗော-၌ ဟိတ်-တိတ်၏ ဖိုလ်စပ်။

၄။ ဒသိယတီတိ ဒသိတံ။
♠ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုရူ-ကား ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း
သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှူး။
♠ ကမ္မရူ-ကား ထိုအားတပ်သော သဉ္စာမဟာတ္တ၏ အာရမ္မဏာပစ္စယ-ဖလူ။
♠ တ-အရကား သဉ္စာမဟာတ္တရ၏။

၅။ ပဌမတ္တ= ဝါကျအခိုက် ဂုဏ္ဏသိလိင်၊ သမာသ်အခိုက် နပုံလိင်ဖြစ်သည်။
မတ္တာတိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဂုဏကာရန္တ။
ပမာဏံ= ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဝုစ္စတိ= အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။
သတ= နပုံလိင်၊ ကေဝုစ်-ဗဟုစ်နှစ်ပါးဖြစ်၏။
⊛ သတံ စအုံ၊ သချေ်ဆုံ၊ နပုံနှစ်ပါးဝုစ်။
မတ္တာ= မာဓာတ်၊ တပစ္စည်း။
ပမာဏံ= ပ-မာဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် သမာသလိင်ပဒတ္ထ- သိစေပါသည်။
(ခ)ဝါကျ ပမာဏံ-ဖြင့်ပဌမတ္တေတိ-၌ မတ္တာသဒ္ဒါသည် ဂုဏသရိယ
သမ္ဘတ္တိအနက်တို့ကို မဟော၊ပမာဏအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။
(ဂ)ဝါကျ မတ္တံ ဇာနာတိ-ဖြင့် မတ္တညူ-၌ မတ္တ-သဒ္ဒူပပဒ-ဉာ-
ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရူပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်--
လည်းကောင်း၊ မတ္တံ ဇာနာတီတိ မတ္တညူ-ဟု ကတ္တုသာဓန, ကိတန္တ
ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။
ပမာဏံ-ဖြင့် မတ္တသဒ္ဒါ ပမာဏအနက်ကို ဟော၏ဟုသိစေ။
(ဃ)ဝါကျဖြင့် သမာသလိင်ပဒတ္ထ --သိစေပါသည်။
(င)ဝါကျဖြင့်ပါဠိတော်၌ ပဌမတ္တေတိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟုတတိယာ
ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသတည်းဟုသိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

http://www.dhammadownload.com

၇။ ပဥ္စပမာဏန္တိ / ပဥ္စပမာဏာတိ

အတိုင်းအရှည်ဟူသောအနက်ကို ဟောတတ်သောမတ္တပစ္စည်းကို လိင်ကောဝုစ်မတ္တာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို အတိုင်းအရှည်ဟူသောအနက်ကိုဟောတတ်သော နပုံလိင်ကေဝုစ် ပမာဏံ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်"ပဥ္စပမာဏံ"ဟု နပုံလိင်ကေဝုစ်သာရှိသင့်၏ဟု (မအူသျ၊၂။ ၃၅)၌ ဆိုးဖြတ်သည်။ ယင်းမအူသျအလို ပဥ္စပမာဏန္တိ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပုန ပဥ္စ မတ္တာ ပမာဏာတိ ဗျာသော၊ နိတာရလောပေါ် စေတ္တ နပုံသကလိင်တ္တာ-ဟူသော(သိဒ္ဓိသစ်၊၁။၁၈၃)ကိုထောက်လျှင် ပမာဏာနိ-ဟုဆိုလိုလျက် နိ-ကိုချေ၍ ပမာဏာ-ဟု ရှိနေခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သိဒ္ဓိသစ်၊ ၁။ ၁၈၃-ကိုထောက်လျှင် ပမာဏာနိ-ဟုဆိုလိုလျက် နိ-ကို ချေ၍ ပမာဏာ-ဟုရှိနေခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သိဒ္ဓိသစ်အလို ပဥ္စပမာဏာတိ ရှိသော ပါဌ်သာသင့်သည်။

၈။ ပဥ္စပမာဏာတိ

ပဥ္စပမာဏာနိတိ-ဟုဆိုလိုလျက် နိ-အက္ခရာကိုချေထားသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။ (သိဒ္ဓိသစ်သာဝက ၇-နံပါတ်၌ ပါပြီး)။

(ဃ)ဝါကျ ဘိက္ခုသတာနိ

ရဟန်းတို့ဖြစ်နှင့် အရာတို့ဖြစ်ကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဓုဘာဒနည်း။

အမှာ။ (ဃ)ဝါကျ၌ ဒန္တစ္ဆေဒနနည်း၊ (င)ဝါကျ၌ ဒန္တသောဓနနည်းရသေးသည်ကို ဝါကျဥယျာဉ် (၁၉) ဝေရဉ္စာအဖွင့်နှင့်အတူမှတ်လေ။

(စ)ဝါကျနှင့်အညီ ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ

အကြောင်းဖြစ်သော ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ-ဟူသောသဒ္ဒါ၏ "ပဥ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သောသဒ္ဒါ-မဟတ္တ၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် ကာရဏူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

၁၀။ သဒ္ဒါ-ပုဒ်၏ ဝေဝစနတာရကား ≈ သဒ္ဒ၊ဂဏနာ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၂၅)

(က) အဿောသိ ခေါ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏောတိ အဿောသိတိ သုဏိ ဥပလဘိ။

(ခ) သောတဒွါရသမ္ပတ္တဝစနနိဂ္ဃောသာနုသာရေန အညာသိ။

(ဂ) ခေါတိ ပဒပူရဏမတ္တေ။

(ဃ) အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါတော။

(င) တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန အဿောသိ ဧဝ၊ နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသီတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ပဒပူရဏေန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ။

(၄။၀၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂။ မဏိသာ၊၂။၁၃၅။ ဘာသာဋီ၊၁။၁၀၄။ ဝဇိရ၊သစ်၊၁။၁၇၅)

၁။ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာတက်၍၊ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ သဝနန္တရာယော–ကို ဝိဂ်–ပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းကိုသာဥသည်။

၅။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျလာ ပုဒ်တို့ကို ပဒစသည်၊သိလိဋ္ဌ–ကိုဓာတု၊ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (စ)ဝါကျ၌ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ / ပဒဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ–နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (င)ဝါကျ တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေန–စသည်၌ရသင့်သော နည်းကိုပြပါ။

၁၀။ သောတာပန္နော–၌ သောတ–အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ **သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီအနက်ပေးပုံ**

ဝေရဉ္ဇော– ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ မွေးဖွားသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေရဉ္ဇာအမည်ရှိသော၊ (ဝါ)ဝေရဉ္ဇာပြည်၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝေရဉ္ဇာအမည်ရှိသော၊ (ဝါ) ဝေရဉ္ဇာပြည်ဟု ဆိုအပ်သော နေရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဝေရဉ္ဇာအမည်ရှိသော၊ ဗြာဟ္မဏော–ဗေဒင်တို့ကိုရွတ်အံ့သရဇ္ဈာယ်တတ်သော ဥဒယပုဏ္ဏားသည်။ အဿောသိ–ကြားပြီ၊ (ဝါ)ရပြီ။(ကြားရပြီ) (ဤကားသဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) သောတဒွါရသို့ ရောက်သော စကားသံကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်သိပြီ။ (ဤကားအဓိပ္ပါယတ္ထ)

အဿောသိခေါ–ကြားရပြီ၊ သိရပြီ၊ (ခေါ–ပဒပူရဏ)

(ဝါ) ကြားသိရသည်သာလျှင်တည်း။ (ခေါ–သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

၂။ **(ခ)ဝါကျ သာဓောဝပုစ္ဆာ**

ဆရာ–သည် (က)ဝါကျဖြင့် ကြားခြင်းဟူသည် ရခြင်းပင်တည်းဟု ဆိုအံ့။ ရခြင်းဟူသည် ပစ္စည်းတစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကဲ့သို့ ရခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ ဟုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် အဃောသ–ပုဒ်၏သဒ္ဒတ္ထ၊အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ " သဗ္ဗမ္ပိဝါကျံ အဗ္ဗောဝဓာဝဓာရဏံ "ဟူသည့်နှင့်အညီ အဃောသ–သဒ္ဒါသည်ပင်"အဃောသိ ဝေ၊နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော အဟောသိ"ဟု အဝဓာရဏအကျိုးရှိသောကြောင်း ခေါ်–သဒ္ဒါကား ပဒပူရဏ ဟုပြလိုရကား (ဂ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃ရ၆)

◆ အဝဓာရဏဖလတ္တာ သဒ္ဒပ္ပယောဝဿ သဗ္ဗမ္ပိဝါကျံ အဗ္ဗောဝဓာဝဓာရဏန္တိ အာဟ "ခေါ်တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ခေါ်–သည် ပဒပူရဏမတ္တ–၌နိပါတ်တည်းဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသောဝါကျသည် အဝဓာရဏအတွင်းရှိသော်လည်း ခေါ်–သဒ္ဒါသည် လိုအပ်သောအနက်မှ ပိုင်းခြားခြင်းအနက်ရှိ၏ဟုပြလိုရကား (ဃ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃ရ၆)

◆ အဝဓာရဏတ္ထေတိ ပန ဣမိနာ အဗ္ဗောဝဓာဝဓာရဏေပိ သဗ္ဗမ္ပိဝါကျေ ဣဋ္ဌတောဝဓာရဏတ္ထံ ခေါ်သဒ္ဒဝစနန္တိ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဃ)ဝါကျဖြင့် ခေါ်–သဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏအနက်၌ နိပါတ်တည်းဟု ပြဆိုပြီး၍၊ယခုအခါ၌ လိုအပ်သောအနက်မှပိုင်းခြားခြင်းအနက်ကိုပင် အကျယ်ပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။

◆ တမေဝ ဣဋ္ဌတောဝဓာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ " တတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေနာ" တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ)

နာဿ ကောစိ–ဝါကျ အနုသန္ဓေ

အဃောသိဝေ–ဝယ် ဝေ–၏ ဝေတ္ထဖလ(ဝါ)နိဝတ္တေတဗ္ဗကို ပြလိုရကား နာဿ ကောစိ သဝနန္တရာယော–စသည်ကိုမိန့်။

(စ)ဝါကျ ကျမ်းတက်

အဝဓာရဏတ္ထ ခေါ်သဒ္ဒါသည် ယင်းသို့ အနက်ရှိသော် ပဒပူရဏတ္ထ ခေါ်–သဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃ရရ)

http://www.dhammadownload.com

❖ အထ ပဒပူရဏာတွေန ခေါ်သဒ္ဒေန ကိ ပယောဇနန္တိ အာဟ"ပဒပူရဏေန ပန ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ"တိ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (ခ)ပါဠိကျသည် သုဏ္ဍ ဥပလာဘိ-တို့၏ အဓိပ္ပါယတ္ထအကျယ်ပြ- ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ပါဠိကျသည် ပကၡန္တရ။ (ဃ)ပါဠိကျသည် ပကၡန္တရ။
(င)ပါဠိကျသည် ဝိတ္ထာရ။ (စ)ပါဠိကျသည် ပကၡန္တရ။

၄။ သုယျတေ သဝနံ။

တံတံသမ္ပတ္တိယာ ဝိနိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဝေတိ အာဝဋ္ဋတီတိ အန္တရာယော။ (သာရတ္ထ၊၁။၈၈) (အန္တရ-ဣ ဓာတ်၊အပစ္စည်း)

သဝနဿ အန္တရာယော သဝနန္တရာယော။

♠ သဝန-အရ ကြားခြင်းသည် မှူး။
♠ ထို-၏ အန္တရာယ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကြားခြင်း၏ အန္တရာယ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သောတမေဝ ဒွါရံ သောတဒွါရံ။သောတဒွါရံ သမ္ပတ္တံ သောတဒွါရသမ္ပတ္တံ။
သောတဒွါရသမ္ပတ္တံ ဝစနံ သောတဒွါရသမ္ပတ္တဝစနံ။
သောတ--ဝစနသခ်ါတော နိဂ္ဃောသော သောတ--နိဂ္ဃောသော။
တဿ အနုသာရော သောတဒွါရ--သာနုသာရော။
ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ။ ပဒပူရဏံ မတ္တံ ပဒပူရဏမတ္တံ။
အဝဓာရဏံဝေ အတ္ထော အဝဓာရဏတ္ထော။ တသ္မိံ။
အဝဓာရဏံ အတ္ထော ဧတဿ ခေါ်သဒ္ဒဿာတိ အဝဓာရဏတ္ထော။
ပဒဿ ပူရဏံ ပဒပူရဏံ၊ ပဒပူရဏံ အတ္ထော ဧတဿ ခေါ်သဒ္ဒဿာတိ ပဒပူရဏံ။
(အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ-အတ္ထကျေသည်) (ဂဏ္ဍိသစ်၊၁။၃ရရ)

♠ ပဒပူရဏတ္ထ-အရ ပုဒ်၏ပြည့်ခြင်းဟူသော အနက်သည် မှူး။
♠ ထို-၏ ခေါ်သဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး၊ ဝစ္စ-ဝါစကစပ် ဌာနူ။
♠ ဧတ-အရ ခေါ် သဒ္ဒါရ၏။
⊛ အထက်ပါ ဂဏ္ဍိသစ် ဝစနတ္ထကိုထောက်လျှင် (စ)ပါဠိကျ-ပဒပူရဏေန-၌ အတ္ထ-ပုဒ်ကျေနေရကား ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း ရသည်ဟုမှတ်။

၅။ ခေါ်တိ= သဒ္ဒပဒတ္ထကနိပါတ်၊ အလိုင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
ပဒပူရဏမတ္တ=ကမ္မဓာရယသမာသ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ဓိတ္တာဒိ ၊အကာရန္တ။

http://www.dhammadownload.com

အဝဓာရဏတ္ထ = ကမ္မဓာရယသမာသ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဝါ = နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ အာကာရန္တ။
နိပါတော = ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။
သိလိဋ္ဌ =သိလိသဓာတ်၊ တပစ္စည်း (သိလိဿန္တိတိ သိလိဋ္ဌာ)ဟုပြု။

၆။ (က)ဝါကျသုဏိ-ဖြင့် အသောသိ-ကား အသဓာတ်မဟုတ်၊ သုဓာတ် ၏-လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌတနိ ဤ-ဝိဘတ်-လည်းကောင်း၊ အာ-အက္ခရာ၊ သ-အက္ခရာတို့၏ လာထားသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

ဥပလတိ-ဖြင့်အသောသိ-၌ ကြား၏ဟူသည် ရခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

✣ အသောသိတိဒ္ဒ သဝနမုပလဗ္ဘောတိ အာဟ "အသောသိ သုဏိ ဥပလဘိ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂)

(တစ်နည်း) ဥပလဘိ-ဖြင့် သုဏိ-၌ သုဓာတ်သည် ပသဝန ဟိသန-အနက်တို့ ကိုမဟော၊ ရခြင်း ဥပလဘနအနက်ဟော-ဟု သိစေသည်။ (ဆင်တဲဋီ၊၁၅၉)

(ခ)အညာသိ-ဖြင့် ဥပလဘိ-၌ ရ၏ဟူသည် သိခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

သောတဒွါရသမ္ဘဝတ္ထဝစနန်ဆွေ၊ သာနုသာရေနနံ-ဖြင့် အညာသိ-၌ သိ၏ ဟူသည် သောတဒွါရသို့ ရောက်လာသော စကားသံကို အစဉ်လျောက်သဖြင့် သိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် ခေါ်-သဒ္ဒါ ပဒပူရဏအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ခေါ်-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း ခေါ်-နိပါတ်၏ အဝဓာရဏအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

၇။ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာပေက္ခာဓေဝ / ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာပေက္ခာဓေဝ

"ဗျဉ္ဇနာနံ သိလိဋ္ဌာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌာ၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ ဧဝ အပေက္ခာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌ-တာပေက္ခာ၊ တဿာ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာပေက္ခာယ" ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာပေက္ခာဓေဝါ"တိ ဝါစ္စော သိယာ...ဟု ...ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ် ဖိုးသင့်သည်။

၈။ (င)ဝါကျ ဘဂ္ဂ အဝဓာရဏတ္ထေန

ဤ၌ ဘဂ္ဂ အဝဓာရဏတ္ထေန-အဖို့သောနည်းသည် ဘဂ္ဂ ပဒပူရ-ဏေန ဟည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်းမဆိုမူ၍ ဘဂ္ဂ အဝဓာရဏတ္ထေန အစရှိသည် ဖြင့် အနီးမှစ၍ဆိုထားသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်းမည်၏။(ဂဏ္ဌိ၊၃၅)

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ သောတာပန္နော-၌ သောတ-အရ အရိယာမဂ်ကိုယူ၍။
ထို-၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရသမာဓိတည်း။
ထို-၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကမ္မဘာဝနာတည်း။ဤသို့အောက်သက်ဩရုယျော-ရုယျ အားဖြင့်လည်းကောင်း။
ထိုအရိယာမဂ်သည် မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။
ထို-သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့အထက်တက် အာရုယျာရုယျအားဖြင့်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၂၆)

(က) ဝေရဉ္ဇာယံ ဇာတော၊ ဝေရဉ္ဇာယံ ဘဝေါ၊ ဝေရဉ္ဇာ ဝါ အဿ နိဝါသောတိ ဝေရဉ္ဇော။
(ခ) မာတာပိတူဟိ ကတနာမဝသေန ပနာယံ“ဥဒယော”တိ ဝုစ္စတိ။
(ဂ) ဗြဟ္မံ အဏာတီတိ ဗြာဟ္မဏော။
(ဃ) မန္တေ သဇ္ဈာယတီတိ အဇ္ဈော။
(င) ဣဒ္ဒမေဝ ဟိ ဇာတိဗြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိဝစနံ။
(စ) အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ။
(၄။၈၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂။ မအူသျ၊၂။၃၉။ ဘာသာဋီ၊၁။၃၈၇။ ဂဏ္ဍိသစ်၊၁။၃၇၉)

=====================

၁။ (ဃ)ဝါကျကိုအဇ္ဈော-၏သမ္ဗန်၊ (စ)ဝါကျကိုဟိတ်၏သမ္ဗန်ခံ၍အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကိုစောဒနာ။ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ (စ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (င)ဝါကျ ဣဒ္ဒမေဝ-၌ ဝေ-၏ ဝေတ္ထဖလကိုလည်း ဖော်ပြပါ။
၄။ (စ)ဝါကျ၌ ဘာဝယောဂ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ မန္တ၊ ဇာတိ၊ နိရုတ္တိ၊ အရိယတို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။
၆။ (က၊ဂ၊ဃ၊စ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဗြာဟ္မဏော/ဗြဟ္မဏော နှစ်ချက်တွင်သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဂ)ဝါကျ ဗြဟ္မံ အဏာတိ-၌ ဗြဟ္မံ-ဝယ် ရသင့်သောနည်း ဥပစာ။
၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ဗြဟ္မံ-ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

======================

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဃ)ဝါကျ အတ္တော-၏ သမ္ဗန်ကို ဖြတ္ဖံ့ အဏာတိတိပဒါနံ-ဟု ခံရမည်။

◎ သံဝဏ္ဏနာ၊ အတ္ထော်ပါမူ၊ သဒ္ဒါသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ဝါစကသည်၊ ဗုဒ္ဓ သမ္ဗန်ခံမြဲ။(ကြီး။၆၄)

(စ)ဝါကျ ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို အရိယာနံ-ဟုခံရမည်။

⊛ တိတ်ဆိုက်လေရာ၊ ကြိယာ၏၊ ပကတိမှန်၊ ကတ္တား ကံကို၊ တိတ်၏ သမ္ဗန်ခံမြဲ။

⊛ ကတ္တားတောတ၊ ကတ္တားပ၊ ကမ္ဗ ကံကိုသာ။

၂။ (ခ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ပုဏ္ဏားအား ဝေရဉ္ဇာဟူသော အမည်သည် ဒေသကိုစွဲ၍ ရရှိလာသောအမည်တည်းဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဒေသကိုစွဲ၍ယင်းသို့ (ဝေရဉ္ဇာ)ဟု အမည်ရခဲ့သော် ယင်းပုဏ္ဏား၏ ငယ်နာမည်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ငယ်နာမည်ကို ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ ငယ်နာမည်ကိုမပြဆိုခဲ့သော် အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ဝုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃ရ၉)

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ အနွတ္ထသညာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ရုဠှီသညာကား အဘယ်နည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မဒူ့သျှ၊၁။၃၉)

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဖြတ္ဖံ့ အဏာတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟု ဆို၏။ ဖြတ္ဖတော ဇာတာ ဗြာဟ္မဏာ၊ ဖြတ္ဖုနော အပစ္စာနိ ဗြာဟ္မဏာ-စသည်ဖြင့် ဗြာဟ္မဏာ-သဒ္ဒါ၏ဝစနတ္ထကို များစွာဆိုကြသည်မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် ဖြတ္ဖံ့ အဏာတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူ၍သာ ဆိုပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃ရ၉)

◆ ဗ္ဗဒမေဝ တိတိ အဝဓာရဏေန ဖြတ္ဖတော ဇာတောတိအာဒိကံ နိရုတ္တိပဒိကမ္ဗပတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃)

(စ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ၊င) ဝါကျတို့ဖြင့် ဖြတ္ဖံ့ အဏာတိတိ ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ဝစနတ္ထသည်ဇာတိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထဖြစ်၏ဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝစနတ္ထကို ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (စ)မိန့်။

◆ ဣဒါနိ တတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဗြာဟ္မဏာနံ နိရုတ္တိ ဒဿေန္တော အာဟ"အရိယာ ပနာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃)

၃။ (က)ပက္ခန္တရ။

(ခ)ပုဏ္ဏား၏အနွတ္ထသညာမှတစ်ပါး ရုဠှီသညာကိုပြသောကြောင့်ပက္ခန္တရ။(မဒူ)

(တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။ (သာသာဒီ။ဝဏ္ဏိသစ်)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (ဃ)ဝါကျသည် ရုဠှတ္ထပြ ဗိတ္ထာရ။
(င)ဝါကျသည် ကာရဏ။ (တစ်နည်း) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။
⊙ သန္နိဋ္ဌာန်နောင်၊ တိနှင့်ဆောင်၊ မြဲခေါ်ဒဠှီ၊ ဇောတကပြီ။
(စ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
(င)ဝါကျ ဣဒမေဝ-၌ ဝေ-၏ ဝေတ္ထဖလကား ပြဟာ့တော ဘာတော
ပြာဟ္မဏော-အစရှိသော ဝစနတ္ထများဖြစ်သည်။ (သာရတ္ထ၊၁၊ ၁၃)

၄။ ဗာတိယိတ္ထာတိ ဗာတိတာ။ (မအူသျှ)
ပါန္တိ ရက္ခန္တိ သုဇနာ အတ္တာနံ အသ္မာတိ ပါပံ။
ဒုဂ္ဂတိံ ပါပေတီတိ ပါပံ။ (သူစိ)

ဗာတိတာ ပါပါ ဧတေတိ အရိယေဟီတိ ဗာတိတပါပါ။(တတိယာဧဟုဗ္ဗီဟိ)

- ဗာတိတပါပ-အရကား ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့သည်
  (ဝါ) မကောင်းမှုတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။
- ထို-၏ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာန။
- ဧတေ-အရကား အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။

❁ ပဏ္ဍိသစ်၌ "ဗာဓိယိတ္ထာတိ ဗာတိတံ၊ ဗာတိတံ ပါပံ ယေတီတိ ဗာတိတပါပါ" တု ဝစနတ္ထပြုသည်။ ဥာဉ်ကောက်ပုံ မထူး။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကရိယိတ္ထာတိ ကတံ၊ ကတံ နာမံ ကတနာမံ။
တဿ ဝသော ကတနာမဝသော။
ပြဟ္မုနော ဣဒံ ပြဟ္မံ။ (ဗေဒင်ကျမ်းရ၏)
ဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တာ ပြာဟ္မဏာ ဇာတိပြာဟ္မဏာ။
ဝုစ္စတိ အနေနာတိ ဝစနံ။ နီဟရိတွာ ဥတ္တိ နိရုတ္တိ။ (ဘာသာဋီ)
နိရုတ္တိယာ ဝစနံ နိရုတ္တိဝစနံ။
မန္တိယန္တေ ဂုတ္တံ ကတွာ ဘာသိယန္တေတိ မန္တာ။ (မန္တ -ဂုတ္တဘာသနေ)

◆ ဏှရဝေဒါဒယော တိ ဂုတ္တဘာသိတဗ္ဗတာယ "မန္တာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၁၃)
(တစ်နည်း) မုနာတိ ဇာနာတိ ဧဝံ့ အနေနာတိ မန္တော၊ တော၊ ဥဿ အ။ (ဓာန်ဋီ၊၁၀၈)

၅။ မန္တ = မန္တဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) မုနဓာတ်၊ တပစ္စည်း။
ဇာတိ = ဇနဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။
နိရုတ္တိ = နိ-ဥဝဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။

http://www.dhammadownload.com

အရိယ =အရိ-ဟနခတ်၊ ကွဲပစ္စည်း။ (တနည်း) အရခတ်၊ ဏျပစ္စည်း။
◆ ကိလေသာရယော ဟနတီတိ အရဟော၊ သော ဝေ အရိယော၊
အရ ဝမနေ ဝါ၊ အရတိ အဓိဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂဖလဓမ္မေတိ အရိယော၊ ဏျော။ (ဓာန်ဋီ)

၆။ (က)ဝါကျ ဝေရဉ္စာယံ ဝါတော-ဖြင့်ဝေရဉ္စာ-ပုဒ်ကို ဝါတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၊ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဝါတတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်-သိစေပါသည်။

ဝေရဉ္စာယံ ဘဝေါ-ဖြင့် ဝေရဉ္စာယံ ဝါတော-ကိုနည်းမှီးဖော်လေ။

ဝေရဉ္စာ အသာ နိဝါသော-ဖြင့် အသာနိဝါသတဒ္ဓိတ် (ဝါ) အသာတ္ထိ တဒ္ဓိတ်(မအူသျှ)ပြု-၊ ဏ-ပစ္စည်း ယင်းတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်- သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ·ဖြတ္တံ အဏာတိ-ဖြင့် ဖြာဟ္မဏော-၌ ဖြတ္တသဒ္ဒူပပဒ အဏ ခတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဖြတ္တံ အဏာတီတိ ဖြာဟ္မဏော-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တ နုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြု--လည်းကောင်း၊ ဖြ-၌ အ-ကိုအာ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျ မန္တေ-ဖြင့် ဖြတ္တံ အဏာတိ-၌ ဖြတ္တ-သဒ္ဒါသည် ပိတာမဟ စသောအနက်တို့ကိုမဟော၊ ဝေဒ-ဗေဒင်ဟူသောအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ယင်းဗေဒင်၏လည်း ဣရုဗေဒင်စသည်ဖြင့် များသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

သဇ္ဈာယတိ-ဖြင့် အဏာတိ-၌ အဏခတ်သည် ဂတိ၊ ဇီဝနအနက်တို့ ကိုမဟော၊ သဒ္ဒဇ္ဈာယ-အသံပြုခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းအနက်ဟော၏ဟု သိစေ။

(စ)ဝါကျ ဗာဟိတပါပတ္တာ-ဖြင့် ဖြာဟ္မဏော-၌ ဖြတ္တ-သဒ္ဒါ၏ဗာဟိတ အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဏ-သဒ္ဒါသည် ပါပသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်-လည်း ကောင်း၊ (ဝါ)အဏ-အရ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကိုယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗာဟိတာ အဏာ (ရာဂါဒယော ပါပါ)ဧတေတိ အရိယေဟီတိ ဖြာဟ္မဏာ-ဟု တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗာဟိတအဏ- ဟု ဆိုလိုလျက် ဗာဟိတ-ကို ဖြာဟ္မ-ပြု၍ ဖြာဟ္မဏ-ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (မအူသျှ၊၄၀၊ ဝရုတ္တူ၊ သျှ၊၃၂၉)

အဏာသဒ္ဒေါ တိ ပါပပရိယာယော၊ (ပါစိတ်၊ယော၊၁၀၉)

(တစ်နည်း) ဗာဟိတပါပတ္တာ-ဖြင့် ဖြာဟ္မဏာ-၌ ဗာခတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ဗာဓယိသု ပါပါနီတိ ဖြာဟ္မဏာ-ဟုပြု-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဓာတ္ထိသစ်၊၁၊၃၀၀)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဗာတိတပါပတ္တာ-ဖြင့် ပြာဟ္မဏော-၌ ဗဟာဓာတ်-လည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဗဟန္တိ ပါပေ ဗဟိ ကရောန္တီတိ ပြာဟ္မဏာ-ဟု ပြု-လည်းကောင်းသိစေသည်။ (ဆီဝိသစ်၊၂။၂၀)

◉ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ဗထုဇ္ဇီထိနှင့်၊ ဗွင့်၍ပြ၊ ကတ္တုသာဓနကြံစရာ။

အရိယာ-ဖြင့် ပြာဟ္မဏာ-အရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တုဆိုအပ်သော ဝိသုဒ္ဓိ ပြာဟ္မဏာကိုယူရမည် တုသိစေပါသည်။

၇။ ## ပြာဟ္မဏော / ဗြဟ္မဏော

ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြဟ္မာ၊ ပြာဟ္မဏော၊ နာဝဓမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီဃာဒိ-ဟူသော ခါနီ။ ၄၀၈-ကိုထောက်၍ ဗြဟ္မပုဒ်-ဏပစ္စည်း။ ဗြဟ္မနောင်န-လာ၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ ဗြ-၌ အ-ကို အာဒီဃပြု၍ ပြီးသောကြောင့် ပြာဟ္မဏော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ပြာဟ္မံ အဏာတိ / ဗြဟ္မံ အဏာတိ

ဘာသာဋီ။၃၀၈-၌ ဗြဟ္မုနော ဣဒံ ပြာဟ္မံ၊ ဣဒံ-အနက်၌ ဏပစ္စည်း သက်၍၊ "ပြာ"ဖြစ်၏ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာဋီကာအလို ပြာဟ္မံ-ဟု ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

အဘိဓာန်။၁၁၃-၌ကား "ဗြဟ္မာ ဝုတ္တော တထာ ဗြဟ္မံ၊ ဝေဒေ တပသိ ဝုစ္စတေ"ဟု ဝေဒ-အနက်ဟော ဗြဟ္မ-သဒ္ဒါဝယ် ရှိသနှင့်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်အလို ဗြဟ္မံ-ဟု ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

ဗာတိတပါပတ္တာ / ဗာတိရပါပတ္တာ

ဗာတိတာ ပါပါ ဧတေဟီတိ ဗာတိတပါပါ။ ဗာတိတပါပါနံ ဘာဝေါ ဗာတိတ ပါပတ္တံ၊ တသ္မာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ "ဗာတိတပါပတ္တာ-ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ ရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟု အနက်ပေး။ ဤသို့ သဒ္ဒယုတ္တိ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်ဗာတိတပါပတ္တာ-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။ ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ(၅၃)၌ ဗာတိရပါပတ္တာတိပိ အတ္ထိ- ဟုပါဌ်တစ်မျိုး ရှိသေးကြောင်းပြပြီး၊ယင်းပါဌ်ကိုပင် "ဗာတိရေ ပါပေ ကတာဧတေဟီတိ ဗာတိရ ပါပါ"ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟုဆိုသည်။ "ဗာတိရပါပတ္တာ-အပ၌ပြုအပ်ကုန်ပြီး သောမကောင်းမှုတို့ ရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟု အနက်ပေး။

ဤသို့ အာဂမယုတ္တိ၊ သဒ္ဒယုတ္တိ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် ဗာတိရပါပတ္တာ-ဟု ရှိသောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သဇ္ဈာယတိ / သဇ္ဈယတိ

သဇ္ဈယတိ-ဟုရှိလျှင် သံ-အဓိ-ဣဓာတ်၊ တိဝိဘတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်။
သဇ္ဈာယတိ-ဟုရှိလျှင် သံ-အဓိ- ဈေဓာတ်၊ တိဝိဘတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်။
ဣဓာတ်၊ ဈေဓာတ် နှစ်မျိုးလုံး သရဇ္ဈာယ်ခြင်းအနက် ဟောနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

◆ ဣ အဇ္ဈယနေ၊ အဇ္ဈယနံ ဥစ္စာရဏံ သိက္ခနံ ဝါ။ အယတိ၊ အဓိယတိ၊ အဇ္ဈယတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု။၁၂)

◆ ဈေ စိန္တာယံ၊ ဈာယတိ၊ နိဇ္ဈာယတိ၊ ဥပနိဇ္ဈာယတိ၊ ဥဇ္ဈာယတိ၊ သဇ္ဈာယတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု။၄၉)

◆ ဈေ အဇ္ဈယနေ၊ သံ ပုဗ္ဗော၊ ပဟာရတ္တိနာ နိဝတ္တိတဿ ဓာဒေသော၊ သဇ္ဈာယတိ၊ သဇ္ဈာယန္တိ၊ မန္တံ သဇ္ဈာယတိ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ။၄၀၂)

၉။ (၈)ဖြတ္တံ

အပေါင်းဖြစ်သော နပုံလိင် ဖြတ္တသဒ္ဒါဟောနိုင်သော ဝေဒ တပ(သီလ) နှစ်ပါးတို့၏ " ဖြတ္တံ "ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေဒ-၌ တင်ကေဒေသျူ။

◆ ဖြတ္တာ ဝုတ္တော တထာ ဖြတ္တံ၊ ဝေဒေ တပသိ ဝုစ္စတေ။ (ဓာန်။၈၂၁)

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော မန္တဝေဒ၏ "ဖြတ္တံ"ဟူသောအမည်ကိုအပေါင်းဖြစ်သော မန္တဝေဒ၊ ဖြတ္တဝေဒ၊ ကပ္ပဝေဒတို့၌တင် ကေဒေသူ၊ ပဓာန၊ ဥပလက္ခဏာ၊ နိဒဿနနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာန နိဿယဖြစ်သော မန္တဝေဒ၏ "ဖြတ္တံ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ နိဿိတဖြစ်သော ဖြတ္တဝေဒ၊ ကပ္ပဝေဒတို့၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

◆ ဖြတ္တံ အဏာတိတိဗ္ဗေ ဖြတ္တန္တိ ဝေဒေါ ဝုစ္စတိ၊ သော ပန မန္တဖြတ္တကပ္ပဝသေန တိဝိဓော၊တတ္ထ မန္တာ ပဓာနမူလဘာဝတော၀ယေဝ အဠကာဒိပဝုတ္တာ၊ ဣတရေ ပန တန္နိဿယေန ဇာတာ၊ တေန ပဓာနသော၀ ဝတဏံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၂)

၁၀။ (၈)ဝါကျ ဖြတ္တသဒ္ဒါကား ဗေဒင်အနက်ဟောဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း၏ ဝေဝုစ်ကို "ဝေဒေါ မန္တော သုတိတ္ထိယံ" (ဓာန်။၁၀၈)ဟူ၍ ယှဉ်အပ်၏။

==========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥ္ဖျက် (၂၇)

(က) တ္ထဒါနိ ယမတ္ထံ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော အဝေါစ၊ တံ ပကာသေန္တော **"သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော"တိအာဒိမာဟ။**

(ခ) တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ "သမဏော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) ဝုတ္တဉ္စေတံ "ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊ သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝုစ္စတီ"တိ။

(ဃ) ဘဂဝါ စ အနုတ္တရေန အရိယမဂ္ဂေန သမိတပါပေါ။

(င) တေနဿ ယထာဘူတဂုဏာဓိဂတမေတံ နာမံ ယဒိဒံ သမဏောတိ။

(၄။၈၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃။ မအုသျှ၊၂။၄၀။ ဘာသာဋီ၊၁။၃၈၉။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၈၀)

=====================

၁။ (က၊ခ)တို့ကိုဆရာနည်းကျကျ သည့်သင့်သောပုဒ်များထည့်၍ အနက်ပေး။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓိတက်၍၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဓကပုဒ္ဓထုတ်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (ဃ)ဝါကျဘဂဝါ-ကိုစပ်ပါ။

၄။ သမဏော-ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဝေနတ္ထပြု၍ ဥဒ္ဒေသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ဗာဟိတပါပေါ-၌ ဗာဟိတ-ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဝဏ္ဏတို့ဖြင့်ခွဲပြပါ။

၆။ (ခ)ဝါကို အာဘောဇ်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)၌ ယထာဘူစ္စ/ယထာဘုဒ္ဓ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဃ)ဝါကျ အရိယမဂ္ဂေန-၌ နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ (က)ဝါကျ အာဟ-၌ ခတ်အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒေဒေါဘတရာကေလာနေဂ္ဂြံ။

=====================

၁။ (က)ဝါကျ ဆရာနည်းကျ သည့်သင့်သောပုဒ်များထည့်၍အနက်ပေးပုံ

တ္ထဒါနိ-၌။ ယံ။အဝေါစ-ပြီ၊ တံ-ကို၊ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိ အာဒိနာ-ဖြင့်၊ (တရိုဏ်းသည်)၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှား ပြုလိုသည်ဖြစ်၍ (ကာမဓေ္မ)၊ (ဝါ) ထင်ရှားပြုလိုသောကြောင့်(ဟိတ်)၊ (ဝါ)ထင်ရှားပြုလိုသော အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော-သည်၊ (ဝိသေသနကတ္တားသည်)။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိအာဒိ -ကို၊ အာဟ-လျှောက်၏။ (ပစ္စုပ္ပန်အနက်ပေး)

◎ အကာလရှုနှင့်၊ အသာဆိုက်တ်၊ ဤမှုစိတ်၊ အမုန်းသေနေ-ကာရိုက်းမြင်ပြ

◎ တ် အာကာဝရ၊ ကရုဏာတို့၊ အရမပြား၊ ဤသုံးပါး၊ မှေးတုလေမြဲ (ကြီး၊၂၁)

◎ - မှာဝါတ်နတ်မှား၊ မာနထ္တာ၊ ရိုက်ကာလပ္ပေက်၊ ထွန်းသတည်း၊ (ကြီး၊၂၄)

◎ ဟိတ်လည်းတင်၍၊ လက္ခဏာ၊ နှင်နှင်ရာ၊သတ်မီပ္မေနအန္တ၊ ပန္နည်းတည်း၊ (ကြီး၊၂၃)

◎ ထ္ထဒါနိ အာဟ၊ ဂိုဏ်းကနှီး၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို၊ အမှန်အာဟ-ဟောလေမြဲ၊ (ကြီး၊၂၇)

http://www.dhammadownload.com

❀ ဟ္တုဒါနိ နောက်၊ တိတ်တောရောက်၊ တောပြောက်ပစ္စုပ္ပန်။ (ရှေး၃၆၉)

(ခ)ဝါကျ ဆရာနည်းကျအနက်ပေးပုံ

ပကာသနကြိယာယ-၏၊ ကရဏာဘူတေ- ကရိဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဖြူခြာတုယာ-အာဟဥ္ဓ ဖြူခြာတ်၏၊ ကမ္မဘူတေ-ကံဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တတ္ထတသို့ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိအာဒိဝစနေ-၌၊ဘဂဝတော-၏၊(သမ္ဗန်ထည့်) သမိတပါပတ္တာ-ကြောင့်၊ဘဂဝါ-ကို(ကံထည့်)၊သမဏောတိ-ဟူ၍၊ဝေဒိတဗ္ဗော၏။

❀ ဒသောဓန္တော အာတ၊ ပြသည့်ပုဒ်နောက်၊ တတ္ထရောက်က၊ ဒသနကရိဏ်း၊ အာတ၏ကံ၊ ဤနှစ်တန်ကို၊ ကေန် တတ္ထစွဲမြဲ။ (သုရားကြီး၊၂၃)

❀ အထက်ပါနိယံနှင့်အညီ ဒသောဓန္တော၊ အာတ- နောက်ရှိတတ္ထ-ကို ဒသနကြိယာ၏ ကရိဏ်းပုဒ်၊ အာတ-ကြိယာ၏ ကံပုဒ်တို့ အနက်ပါအောင် စွဲယူသုံးသပ်၍ အနက်ပေးသည်ကိုပင် ဆရာနည်းကျကျ အနက်ပေးသည်ဟုမှတ်။ နိယံ-၌ ဒသောဓန္တော၊ အာတ၊ တတ္ထ-ဟုဆိုသည်ကား ဥပလက္ခဏမျှသာတည်း။ ပကာသေန္တော၊ ဒီပေန္တော၊ ဝိဘာဝေန္တော၊ သမ္ပဒိပါဒေန္တော၊ ပုစ္ဆန္တော၊ မညမာနော၊ သာဓေတုကာမော၊ အာရဒ္ဓံ၊ ဝုတ္တံ၊ပုစ္ဆိ၊တတြ၊တတ္ထ စသည်ဖြင့် အနုသန္ဓေဝါကျများ၌ ပုံစံများစွာတွေ့ရလိမ့်မည်။

၂။ (က)ဝါကျ ဝဏ္ဏိသစ် ကျမ်းတက်

အဘယ့်ကြောင့် သမဏော ခလု ဘောဂေါတမောစသည်ကိုဟော(ပြန်) သနည်း။ အထခေါ် ဝေရဥ္စော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါစသည်ကိုသာ ဟော သင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝုဒ်ကိုပယ်ခြင်းငှါ ဟ္တုဒါနိ- အစမိန့်။

❀ အနုသန္ဓေဝါကျ စနစ်တကျ ကျမ်းတက်ပုံကို ဝါကျဥယျာဉ် (ရ၃) (၄၊၁၁၁) အာရဒ္ဓံ ခေါ် ပန ဓေ ဗြာတ္ထဏ-အဖွင့်ဝါကျ၌ ထင်ရှားတွေ့ရလတ္တံ့။

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော-အစရှိသော ပါဠိတော်ပုဒ်တို့၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

❀ အနုသန္ဓေဝါကျနောက် တတ်လာသော တတ္ထ တတြစသော ဝါကျများကို အထက်ပါ အတိုင်း ပုံသေနည်း ကျမ်းတက်လေ။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသောမကောင်းမှုတို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သမဏ-မည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော

http://www.dhammadownload.com

အနက်ကိုပင်လျှင် ဥဒါဟရဏ်ဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

◉ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥဒါဟရဏေန ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ဝုတ္တဥ္စေတ"န္တိအာဒိ။(သာရတ္ထ၊၂၁၃)

(တစ်နည်း) ဤသို့ " အရိယာ ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏာတိ ဝုစ္စန္တိ" ဟူသောဝါကျ၊ "တတ္ထ သမိတပါပတ္တာ" စသော (ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် အပပြုအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဗြာဟ္မဏမည်၏။ ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သမဏမည်၏-ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက် နှစ်ခုအပေါင်းကို ဥဒါဟရဏ် (အာဂုံပါဠိ) နှစ်ခုအပေါင်းဖြင့် ထင်စွာပြခြင်းငှါ (ဂ)မိန့်။

❖ "ဗာဟိတပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏော၊ သမိတပါပတ္တာ သမဏော"တိ ဝုတ္တ-မတ္ထဒွယံ ဥဒါဟရဏဒွယေန ဝိဘာဝေတုံ "ဝုတ္တဥ္စေတ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊၁၊၄၂)

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏမည်သောဟုဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ဗာဟိရက ဝီတရာဂ သေက္ခ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းငြိမ်းစေအပ်ပြီးသောမကောင်းမှုတို့ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သမဏဟူ၍ သိအပ်ပါသလော။(ဆိုရိုးသစ်၊၂။၂၁၅-ကိုရှု၍ အာဘော်လုပ်သည်) (တစ်နည်း)သမိတပါပဖြစ်သောကြောင့်သမဏဟူသော မြတ်စွာဘုရားကား (အမှန်တကယ်)မကောင်းမှုငြိမ်းပါ၏လော။(သီလက္ခန်ဝဏ္ဏ၊ ၄၂၆) အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ ရန်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ)ဝါကျသည်အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါးအဝယဝတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။(တစ်နည်း)သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောအစရှိသော ပါဠိတော်၏ အဝယဝတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ)ဝါကျသည်အာဂမဒဠှီကရဏဝါကျ။ (ဝုတ္တဥ္စေတ၊ အာဝမ၊ ယုရဒဠှီယင်း)

(ဃ)ဝါကျသည် သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟူသော ပြတ်ပြီးသော (ခ)ဝါကျ စကားကို ဆက်၍ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

◉ ပြတ်ပြီးမှသာ၊ စောဒနာ၊ စ-မှာ ဝါကျာရမ်၊ (မဒုသျှ)

(ဝါ) မြတ်စွာဘုရားမှာ ယင်းသမိတပါပဂုဏ်ရှိပါသလော-ဟုစောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်လာသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(င)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

စာစပ်။ ဘဝဝါ-ကား သည်-ကြောင့် သမိတပါပေါ-၌ တုလျှတ်-လိင်္ဂတ်စပ်။

◉ ကြိယာမသတ်၊ ကတ်ချင်းစပ်၊ တုလျတ်-လိင်္ဂတ်သား

http://www.dhammadownload.com

၄။ ပါပါနိ သမေတီတိ သမဏော။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁။ ၃၀၀)

- သမု ဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဒြကြိယာကား ငြိမ်းပြီးသော မကောင်းမှုတို့သည် (ဝါ) မကောင်းမှုတို့၏ မရှိခြင်းအဘာဝသည် မှုချ။
- တေတုကတ္တုဒြ ကြိယာကား မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ရှိသော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။
- ယုပစ္စည်းအရကား မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

(တစ်နည်း) သမိယိတ္တာတိ သမာ၊ သမာ အဏာ ရာဂါဒယော ပါပါ တေန ဝေါတမေနာတိ သမဏော။ (မအူသျှ၊ ၄၀)

- သမအဏ(သမဏ)ပုဒ်အရ-ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသောမကောင်းမှုတို့သည်မှုချ။
- ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
- တေ-အရကား မြတ်စွာဘုရား ရ၏။

ပကာသယိဿတီတိ ပကာသေန္တော။ (ပ-ကာသုဓာတ်၊ ဏော-အန္တ)

- ပ-အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ် ရ၏။
- ကာသုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဒြကြိယာကား ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီးကြားသော သမဏော ခလု ဘော ဝေါတမောစသော အနက်ဒြဗ်သည် မှုချ။
- တေတုကတ္တုဒြ-ကား ထို-အားတပ်သော ဥပါလိမထေရ်၏ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလူ။
- ဏော-ပစ္စည်းအရကား ရှုပသိဒ္ဓိမတ္တ ပဒသိလိဋ္ဌတာဘောဂုဏ်ရ၏။
- အန္တ-ပစ္စည်းအရကား ဥပါလိမထေရ် ရ၏။

⊕ ဒဿေန္တ၊ ဒီပေန္တ၊ ပကာသေန္တ၊ကျမ်း၌ပြမှု၊ကရုဏာရှေးရှု၊ဉာဏ်ကိုယူ။(တွင်းကြီး၊၅၆) နှင့်အညီ ဒဿေန္တ၊ ဒီပေန္တ၊ ပကာသေန္တပုဒ်တို့ကို ဉာဉ်ကောက်ရာ၌လည်း တေတုကတ္တုဒြအရ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုကောက်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သမိတာနိ ပါပါနိ တေန ဝေါတမေနာတိ သမိတပါပေါ၊
တဿ ဘာဝေါ သမိတပါပတ္တံ။ တသ္မာ။
ဗာဟိတာနိ ပါပါနိ တေန ပုဂ္ဂလေနာတိ ဗာဟိတပါပေါ။
ဥတ္တရတော ဝိရဟိတော အနုတ္တရော။
ဘူတဿ အနုရူပံ ယထာဘူတံ။ ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ။
ဂုဏေန အဓိဂတံ ဂုဏာဓိဂတံ။
ယထာဘုစ္စံ ဂုဏာဓိဂတံ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတံ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ယထာဘုစ္စံ ဝုဏော ယထာဘုစ္စဝုဏော၊
ယထာဘုစ္စဝုဏေန အဓိဂတံ ယထာဘုစ္စဝုဏာဓိဂတံ။

● ယထာဘုစ္စဝုဏာဓိဂတံ-ထုတ်သည်အားလျော်စွာ ဂုဏ်တော်ကြောင့် ရအပ်သော (ဝါ) ထုတ်တိုင်းသော ဂုဏ်တော်ဖြင့် ရအပ်သော။ (မအူသျှ)

၅။ ဗာတိတ=ဗာခေတ်(ဝဏ္ဏိသစ်၊၃၈၀)။ ဗဟခေတ်(ဆိဋိသစ်၊၂။၂၀၈)။ ဝဟခေတ် (ဒီ၊၃၊ရရ)။ ဗာဟခေတ် (နိရုတ္တိဒီပနီ၊၅၀၄) နပုံလိင်၊ ဓိတ္တာဒိ။ အကာရန္တ။

၆။ သမိတပါပတ္တာ-ဖြင့် သမဏော-၌ သမုခေတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း-တေတုကတ္တုသာဓန အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ပါပါနိ သမေတီတိ သမဏော-ဟုပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

◆ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ဗဟုဗ္ဗီထိနှင့်၊ ဓွင့်၍ပြ၊ ကတ္တုသာဓန-တြံစရာ။

(တစ်နည်း) သမိတပါပတ္တာ-ဖြင့် သမဏော-၌ သမပုဒ်-အဏပုဒ်၊ သမ-၌ သမုခေတ်-လည်းကောင်း၊ အပစ္စည်း တေတုကမ္မသာဓန အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ သမိယတ္တာတိ သမာ-ဟု-ပြုလည်းကောင်း၊ အဏ-သဒ္ဒါသည် ပါပသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်-လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) အဏ-အရ ပါပ-မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ အပေါင်းပုဒ်ကို သမာ အဏာ ရာဂါဒယော ပါပါ ဧတေနာတိ သမဏော-ဟု တတိယာ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝဂ္ဂနတ္တပြု-လည်းကောင်း၊ သမဏ-အရ ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တသမဏကိုမယူရ၊ သမိတပါပသမဏ-ကို ယူ-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (မအူသျှ)

၇။ ယထာဘုစ္စ / ယထာဘုဇ္ဇ

ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ၊သကတ္ထေ ဏျပစ္စယော။ (ပါရာဇိကဏ် ယောဇနာ၊၅၃)သကတ္ထေ ပန ယထာဘူတမေဝ ယထာဘုစ္စံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊၂၃၈) တို့ကိုထောက်၍ ယထာဘူတပုဒ်၊ ဏျပစ္စည်း၊ ဏ-အနုဗန်ကိုချေ၊တ-ကိုယ-သို့ ကပ်၊ ယဝတံ-သုတ်ဖြင့် တျ-ကို စ-ပြု ။ စ-ဒွေဘော်လာ၍ ယထာဘုစ္စ-ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ယထာဘုစ္စ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ အရိယမဂ္ဂေန

အပေါင်းဖြစ်သော အရိယမဂ်လေးပါးတို့၏"အရိယမဂ္ဂေန"အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်စေ၍သျှုပစာ။(အနုတ္တရေန-ကိုထောက်)

http://www.dhammadownload.com

သမဏ

အပေါင်းဖြစ်သော ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တသမဏ၊ သမိတပါပ သမဏတို့၏ "သမဏ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမိတပါပသမဏ-၌ တင်စားသော တေဒေသျူပစာ။ (ခ)ဝါကျ သမိတပါပတ္တာ-ကိုထောက်။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ငြိမ်းစေအပ်ကုန်ပြီးသော မကောင်းမှုတို့ရှိကုန်သော သမဏအမည်ရသောပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့၏"သမဏ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောဘုရားဒြမ်၌တင် တေဒေသျူပစာ။ (ဘဂဝါ-ကိုထောက်)

၁၀။ အာတာ-၌ ဖြူ-ခါတ်အရ အရှင်ဥပါလိ၏ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

===========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၂၈)

(က) ခလူတိ အနုသာသနတ္ထေ နိပါတော။

(ခ) ဘောတိ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာနံ ဇာတိသမုဒါဂတံ အာလပနမတ္တံ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ-----" ဘောဝါဒီ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော"တိ။

(ဃ) ဂေါတမောတိ ဘဂဝန္တံ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိ။

(င) တသ္မာ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမောတိဧတ္ထ သမဏော ကိရ ဘော ဂေါတမဂေါတ္တောတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(စ) သကျပုတ္တောတိ ဣဒံ ပန ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

(ဆ) သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။

(ဇ) ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏံယေဝ တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၅၈၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃။ မအူသျ၊၂။၄၂။ ဘာသာဋီ၊၁။၃၉၀။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၁။၃၈၁)

===========================

၁။ ဇာတိသမုဒါဂတံ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထထင်စေလျက် (ခ၊ဂ)တို့ကိုအနက်။

၂။ (င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ၊ (စ၊ဆ)ဝါကျတို့ကို လီနတ္ထရစေဒနာ၊ (ဇ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ သကိဉ္စနော-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကို ဉာသ်။

၅။ ကိဉ္စန၊ သကျ၊ ပုတ္တ၊ ဂေါတ္တ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ (စ)၌ ဥစ္စာကုလ/ဥစ္စကုလ-နှစ်ချက်တွင်သင့်သောပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (ခ)ပါဠိ အာလပနတ္ထံ-၌ အာလပန-ဝယ် ရသင့်သော ဥပစာ။
၁၀။ သက္ကဋနော-၌ ကိဋ္ဌန-အရကို သဘာဂါဝတ္တနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

====================

၁။ ဇာတိသမုဒ္ဒါဂတာံ=ဇာတ်အားဖြင့် လာသော။(သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) ဇာတ်အားဖြင့်ပြီးသော။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဇကြွိသစ်။၃၈၁)

◆ ဇာတိသမုဒ္ဒါဂတန္တိ ဇာတိယာ အာဂတာံ၊ ဇာတိသိဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (သာရတ္ထ)

၂။ (င)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ) ပါဠိတို့ဖြင့် ခလုသဒ္ဒါသည် အနုသာဝနတ္ထ၊ ဘော-သဒ္ဒါသည် ဇာတိသမုဒ္ဒါဂတ အာလပနမတ္တ၊ ဂေါတမ သဒ္ဒါသည်အနွယ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဘုရားရှင်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟု ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးဂုဏ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။

◆ တသ္မာတိ ယထာဝုတ္တမတ္ထတ္တယံ ပစ္စာမသတိ။ (သီဋီသစ်၊၂။၂၁၇)

● မအူသျှ-၌ သမိတပါပတ္တာ-စသည်၌ ရအပ်သော လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလို၍ တသ္မာ-အစမိန့်တု ကျမ်းတက်ပြသည်။ ယင်းမအူသျှအလို ဆိုစဲ့ပြီး သမိတပါပတ္တာ သမဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော-မှစ၍ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေထား ကျမ်းတက်ရမည်။

(စ၊ဆ)ပါဠိ လီနတ္ထရစောဒနာ

ဆရာ-ဥပါလိမထေရ်သည် သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟု ဆို၏။ ယင်းနှစ်ပုဒ်တွင် တစ်ပုဒ်ပုဒ်ကို ဆိုလျှင် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ အသမ္ဘိန္နမင်းမျိုးကို ပြခြင်းကိစ္စပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ကိုပါဌ်၌ ဆိုအပ်လေသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့်(စ၊ဆ)မိန့်(ဆင်တဲဂကွ်။၁၆၁)

(ဇ)ပါဠိ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ဆ)ပါဠိဖြင့် သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟူသောသဒ္ဒါသည် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟုဖွင့်ဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြပါသနည်း။ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော-ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဥစ္စာကုလပဗ္ဗဇိတဘာဝကို ပြကြောင်း သဒ္ဒါသာဖြစ်၍ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ-ဘာဝကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါ မဖြစ်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဟုဒ်ကြောင့် (ဇ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

◈ နနုစ "သက်ျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော"တိဣဒံ ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနမေဝ သိယာ (တဒတ္ထသေဝ ဝိညာယမာနတ္တာ)၊ န သဗ္ဗါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ (တဒတ္ထဿ အဝိညာယမာနတ္တာ)။ (သီဋီသစ်၊၂။၂၁၈)

၃။ (က)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။ (ခ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။
(ဂ)ဝါကျ အာဂမဒဠှီကရဏ။ (ဃ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။
(င)ဝါကျ လဒ္ဓဂုဏ။ (စ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။
(ဆ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။ (ဇ)ဝါကျ ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။

၄။ **သတ္တေ ကိဋ္ဌေန္တိ မဒ္ဒန္တိ ပလိဗုန္ဓန္တီတိ ကိဋ္ဌနာနိ။ ရာဂစသည်ရ၏။ သတ ကိဋ္ဌနေတိ ယော ဝတ္တတီတိ သကိဋ္ဌနော။**

♠ သတ ကိဋ္ဌန-အရ သတ္တဝါတို့ကို နှင်းနယ်တတ်ကုန်သော ရာဂစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ခြင်း သဟဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မုချ။

♠ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ်- ဌာနူ။

♠ ယ-အညပုဒ်အရကား ရာဂစသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ရ၏။

ဝစနတ္ထ မှတ်ဘွယ်

အနုပရိ သဝနံ အနုဿဝနံ၊ အနုဿဝနံဝေ အတ္တော အနုဿဝနတ္တော။
ဗြာဟ္မဏော ဇာတိ ဓေတေသံ ဇနာနန္တိ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ။
(တစ်နည်း)ဗြာဟ္မဏဿ ဇာတိ ဗြာဟ္မဏဇာတိ။
ဗြာဟ္မဏဇာတိယံ နိဗ္ဗတ္တာ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာ။

⊛ ဗြာဟ္မဏဇာတိကာနံ-ပုဏ္ဏားဇာတ်ရှိကုန်သော လူတို့၏၊ (ဝါ)ပုဏ္ဏား၏ အမျိုး၌ ဖြစ်ကုန်သော လူတို့၏-ဟု သဒ္ဒတ္ထပေ။ (မအုသျ)

လပန္တိ ဧတေန ဘောတိပဒေနာတိ လပနံ။
အာ အာဘိမုခံ လပနံ အာလပနံ။ အာလပနမေဝ အာလပနမတ္တံ။
ဝဒတိ သီလေနာတိ ဝါဒီ။ ဘောတိ ဝါဒီ ဘောဝါဒီ။
ဂံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ (ဂေါ-တာ၊တ)။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃)
ဂေါတ္တဿ ဝသော ဂေါတ္တဝသော။
ဂေါတမောဇ သော ဂေါတ္တဥ္စာတိ ဂေါတမဂေါတ္တံ။
ဂေါတမဂေါတ္တေ နိဗ္ဗတ္တော ဂေါတမဂေါတ္တော။
ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တိ သမတ္ထေန္တီတိ သက္ယာ။ (သီဋီ၊၂။၂၅၉)
အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ ပုတ္တော။

http://www.dhammadownload.com

သက္ကျသ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သက္ကျပုတ္တော။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၄)
ဥစ္စံ ကုလံ ဥစ္စာကုလံ။ ပရိဒီပေတီတိ ပရိဒီပနံ။
ဥစ္စာကုလံ ပရိဒီပနံ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

(တစ်နည်း)ပရိဒီပေတိ တေန သက္ကျပုတ္တောတိ ပဒေ့နာတိ ပရိဒီပနံ။
ဥစ္စာကုလဿ ပရိဒီပနံ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။

❀ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ-မြတ်သော အမျိုးကို ပြတတ်သောပုဒ်တည်း၊ (ဝါ)မြတ်သော အမျိုးကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်တည်း။ (မအုသျှ)

(တစ်နည်း) ဥစ္စံ ကုလံ ဧတဿာတိ ဥစ္စာကုလော။ (ဘာဝပ္ပဓာန) (ဂဏ္ဌိသစ်)

♠ မြင့်မြတ်သောအမျိုးတို့၏ ဘုရားရှင်နှင့်ဂုဏ် ဂုဏော၊ အဘေဒ ဘေဒစပ်။

♠ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ယင်းဥစ္စာကုလပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာနပုဒ် ဖြစ်သောသောကြောင့် ဥစ္စာကုလဘာဝ=အမျိုး၏ မြင့်မြတ်သောဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

❀ ဘာဝပ္ပဓာနည်ဉာဏ်တော်နည်း ရှင်းလင်းချက်ကို ဝါကျဉ္ညွှန်း (၅)၌ ရေးခဲ့ပြီး။
သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော။ တဿ ဘာဝေါ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝေါ။
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ပရိဒီပနံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။

(တစ်နည်း) တဿ ပရိဒီပနံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။
ပရိဟီယတီတိ ပရိဟာနိ။ ပရိဟာနိယာ ဘာဝေါ ပါရိဟုည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်။၃၈၄)
ပရိဟာနိဝေ ပါရိဟုည်၊ သကတ္ထေ ဏျပစ္စယော။ (ယောဇနာ)
အဘိဘုယျတီတိ အဘိဘူတော။ န အဘိဘူတော အနဘိဘူတော။
ပရိခီဏာတီတိ ပရိက္ခီဏာံ၊ န ပရိက္ခီဏာံ အပရိက္ခီဏာံ။

၅။ တိဋ္ဌန= တိဋ္ဌ၊ ယု။ သကျ= သက၊ ဏျ။
ပုတ္တ= ပူ၊ တ။ (တစ်နည်း) ပူရ၊ တ။ (ဓာန်ဋီ။၂၄၁)
(တစ်နည်း) ပုသ၊ တက်။ (ဏွာဒိ၊ မောဂ်)
ဓေါတ္တ= ဓေါ-တာ၊ တ။ (တစ်နည်း) ဂုပ၊ တ။

၆။ (က)ဝါကျ နိပါတော-ဖြင့် သမဏော ခလု-၌ ခလုသဒ္ဒါသည် "ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက"ပုဒ်၌ ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟုသိစေ။ (သီဋီသစ်။၂။၂၁၅)

အနုဿဝနတ္ထေ-ဖြင့် ယင်း ခလုနိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ နိသေဓ၊ ဝါကျာလင်္ကာရ၊ အဝဓာရဏ၊ ပသိဒ္ဓိအနက်တို့ကို မဟော၊အနုဿဝနအနက်ကို ဟော၏ (ဝါ)အနုဿဝန အနက်ကိုသာလိုအပ်၏ဟုသိစေ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၃)

http://www.dhammadownload.com

အာလပနမတ္တံ-ဖြင့် ဘော-သဒ္ဒါ၏ အာလုပ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (နာမလိင်္ဂပဒ)၊ ဘော-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ၌မသက်၊ အာလပနတ္ထ၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေသည်။

❁ ဘော ဝေတု-သုတ်အရ ဘော-တား ဘဝန္တသဒ္ဒါမှ ပြောင်းလဲလာသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်တည်း။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၃၈၁-၌ နိပါတ်ပုဒ်ဟု ဆိုသည်။ နိပါတ်၊ နာမ် နှစ်မျိုးတည်း။

ဗြာဟ္မဏဇာတိကာနံ ဇာတိသမုဒါဂတံ-ဖြင့် ယင်းဘော-ဟူသော အာလုပ်သည် ပုဏ္ဏားများ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလေ့ရှိသော အာလုပ်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဂေါတမိ ဉာဏေတိ ဝိသိဋ္ဌော ဂေါတမော-ဟု ဝစနတ္ထမပြု ဂေါတမဿ အပစ္စံ ဂေါတမော-ဟု ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ ဏပစ္စည်း အပ တဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဆင်တဲဇဏ္ဍီ။ ၁၆၁)

(တစ်နည်း) ဏ-ပစ္စည်း၏ ဇာတတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ဂေါတမဂေါ ဇာတော ဂေါတမော-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ ဂေါတမဂေါတ္တ-ဟူလိုလျက် ဂေါတ္တ-ပု ကိုချေ၍ ဂေါတမ-ဟုပုဒ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂေါတမ-အရ သုဒ္ဓေါဒနမင်း အရှင်အာနန္ဒာတို့ကို မယူရ၊ ဤ၌ ဘုရားရှင်ကိုယူ-လည်းကောင်း သိစေ။

◆ တထာ ဟိ တံ ဟုလေ ဇာတာ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇာဒယောပိ "ဂေါတမော"တွေဝ ဝုစ္စန္တိ (လ) ဣဓ ပန ဘာဝဝန္တမေဝ၊ တေနာဟ "ဘဝန္တံ ဂေါတ္တဝသေန ပရိကိတ္တေတိ"တိ။ (သီဋီသစ်၊၂။၂၁၇)

(စ)ဝါကျဖြင့် သကျပုတ္တော-ကို သကျဿ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော ဟုပြု၍၊ သကျပုတ္တ-အရမြတ်စွာဘုရားကိုယူ-လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာ ဘုရား၏ မြင့်မြတ်သော အမျိုးရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဆ)ဝါကျဖြင့် သကျကုလာပဗ္ဗဇိတော-ဟူသောသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါသက်သ ဖြင့် ရဟန်းပြုသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဇ)ဝါကျ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော-ဖြင့် (ဆ)ဝါကျ၌ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတပုဒ်ကို သဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇိတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-ဟု-ပြု-သိစေသည်။ (ကြွင်းဝါကျတို့ဖြင့် ဘာဝတ္ထဇော်လေ

၇။ ဥစ္စာကုလ / ဥစ္စကုလ

ဥစ္စာသဒ္ဒမတာသဒ္ဒါတိ ဥဒ္ဓံ ဥစ္စတဒ္ဓေန ဥစ္စော သဒ္ဒေါ် ဇောသန္တိ ဥစ္စာသဒ္ဒေါ၊ အကာရဿ အာတာရံ ကတွာ-ဟူသော ဥဒါန၊ ၄။၁၆၃-ကို နည်းမှီး၍ ဤ၌ ဥစ္စာကု ပုဒ်ကို ဥစ္စံ ကုလံ တေဿာတိ ဥစ္စာကုလော-ဟုပြု။ ဥစ္စကုလ-ဟုဆိုလိုလျက် စ- အ-ကို အာ-ဒီဃပြု၍ ဥစ္စာကုလ-ဟုပြီးသောကြောင့် ဒီဃနှင့်ပါဌ် သာသင့်။(ဝဏ္ဏိသ

http://www.dhammadownload.com

အပရိက္ခိတံ / အပရိစိတံ

ရသာကာရတော ပရိ ဝဋ္ဋနတိယေသု-ရူပသိဒ္ဓိကို ထောက်-ဒွေဘော်ရှိပါငြားသာ သင့်ပါသည်။

၈။ **(ခ)အာလပနမတ္တံ**

အပေါင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂလာပန (သဇီဝါလပန)၊ ဓမ္မာလပန၊ နိဇ္ဇီဝါလပနတို့၏ "အာလပန"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂလာပန (သဇီဝါလပန)၌ တင်စား၍ **ကေဒေသျူပစာ**။ (ဘာသာဋီကာ၊၃၉၁)

◆ **ပုဂ္ဂလာလပနေစေဝ၊ ဓမ္မသာလပနေပိစ၊**
နိဇ္ဇီဝါလပနေစာပိ၊ သော သဒ္ဒေါ တီသု ဒိဿတိ။ (နီတိ၊ပဒ၊၂၂၀)

(စ)ပါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သကျပုတ္တော-၌ သကျ-ဟူသော ရှေးပုဒ်အရ သုဒ္ဒေါဒနမင်းကို သာယူ။ **ကေဒေသျူပစာ**။ (ဘဝဝတော-တိုထောက်)

◆ **သကျသ သုဒ္ဒေါဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၁၄)**

၁၀။ သကိဥ္စနော-၌ ကိဥ္စန-အရ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊မာန၊ဒိဋ္ဌိကိလေသာတရားများနှင့် ဒုစရိုက် တရားများကိုယူ။ (သီဋီဆစ်၊၂၊၂၁၆)
ထို-ရာဂစသည်၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ၊ အသဒ္ဓမ္မဿဝန၊ ဗာလူပသေဝန၊ အကုဏ္ဏ၊ စက္ကဝိပတ္တိ၊ ပမာဒ စသည်တည်း။—
ထိုတွင် အယောနိသောမနသိကာရကို ယူသဖြင့် ထိုလျှင် အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ် တရားတို့သည် လည်ကုန်၏။ ။ပ။ ပမာဒကိုယူသဖြင့် ထိုလျှင်အကြောင်းရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်ကုန်၏။ ဤသို့သဘာဂအားဖြင့် လည်စေခြင်းသည် သဘာဂါဝတ္တနမည်၏။

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၂၉)

(က) ကလျာဏောတိ ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော။
(ခ) သေဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(ဂ) ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိဝေ၊ ထုတိဃောသော ဝါ။
(ဃ) တ္တတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒီသု ပန အယံ တာဝ ယောဇနာ၊ သော ဘဂဝါ တ္တတိပိ အရဟံ၊တ္တတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ပ။ တ္တတိပိ ဘဂဝါတိ။
(င) တ္တမိနာ စ တ္တမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(၄၊၈၄။ သာရတ္ထ၊၁၊၂၁၅။ မဒူသျ၊၂၊၄၅။ ဘာသာဋီ၊၁၊၃၉၄။ ဝဇိရ်ဆစ်၊၁၊၃၈၆)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အထက်ပါ ဝါကျအားလုံးကို အနက်မှန်မှန် ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာတက်၍၊ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ ဝါကျအားလုံးကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ထုတိဃောသော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြပြီး အပေါင်းဝစနတ္ထ၌ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ အရဟ-ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သမျှ ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ။
၆။ (င)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၇။ ဣတိပိ အရဟံ-၌ ဣတိအပိ အရဟံ-ဟုပါဌ်ရှိက သင့်/မသင့် သဒ္ဒ-အတ္ထယုတ္တိ ပြ၍ ဝိနိစ္ဆယချပြခဲ့ပါ။
၈။ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ဖြစ်သင့်သမျှ နည်း ဉပစာတင်ပါ။
၁၀။ သော ဘဂဝါ-၌ ဘဂဝါ-ကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရ နေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (င)ဝါကျ ဝုတ္တံ၏ ကတ္တားကို ဒေဝမနုဿေတိ -ထည့်ပါ။

၂။ **(ခ)ဝါကျ စောဒနာ**

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ကောင်းသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် ကလျာဏမည်သောဟုဆို၏။ ကလိတဗ္ဗံ သင်္ခါတဗ္ဗန္တိ ကလျာဏံ-ဟုပြ၍ ကလိတဗ္ဗ သင်္ခါတဗ္ဗဒြဗ်ကို ကလျာဏဟု ဆိုကောင်းအံ့လော။ (ဆင်တဲဝတ္ထု)၊အဘယ်ကို ကလျာဏဟုဆိုပါသနည်း။ ကလျာဏအရကို မပြသော် ဆရာ့အား သခေ်ပ ဝိတ္ထာရဆန့်သော ဝိရောဓိ--ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား = အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံမှုသည် ကလျာဏမည်၏--ဟူလိုသော်။

(တစ်နည်း) (ဌပနာတူ) ကလ္လကော-ကဲ့သို့ အနာမရှိခြင်းသည် ကလျာဏအရ ဖြစ်ကောင်းပါသလော၊ အဘယ်သည် ကလျာဏအရ ဖြစ်ကောင်းပါသနည်း-ဟုကျမ်းတက်ပါ။ (သီ နိဿယတောင်း)

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာတက်

ဆရာ-သည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ။ပ။ဣတိပိ ဘဂဝါ ဟူသော ယောဇနာကိုပြတော်မူ၏။ ယင်းယောဇနာ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့် အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ပကာရ အနက်ကို ဟောပါသလော။ ပိ-သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ နိဒ္ဒါ-စသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င) မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။ (ခ)ဝါကျ ဝုဋ္ဌတ္တ ပြ-ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။
ယင်း (ဂ)ဝါကျ၌ ထုတိဃောသောဝါ-ဝါကျသည် ကိတ္တိသဒ္ဒပုဒ်၏ ကမ္မဓာရယ်ဝစနတ္ထ မှတစ်ပါး မဇ္ဈေလောပီတတိယာတပ္ပုရိသ်ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဃ)သည် ပက္ခန္တရ။ ယင်း(ဃ)ဝါကျ၌ သော ဘဂဝါ အစရှိသော ဒုတိယဝါကျသည် ပဋိညာတဗ္ဗတည်းဟူသော ပဒယောဇနာကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျ။
(င)ဝါကျသည် ဣတိသဒ္ဒါ၊ ပိသဒ္ဒါတို့၏ ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

၄။ ကိတ္တနံ ကိတ္တိ၊(ချီးမွမ်းခြင်းရ၏) သဒ္ဒီယတိ ကထီယတီတိ သဒ္ဒေါ၊ (အသံရ၏)
ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ (သာရတ္ထ၊ ဝဏ္ဏိသစ်)

- ကိတ္တိ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ချီးမွမ်းခြင်းဂုဏ်သည် မှချ။
- ထို-၏ အသံနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဖလူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့်ဖြစ်သော အသံရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ထဝနံ အဘိတ္ထဝနံ ထုတိ (ထု၊တိ)။ ဃောသီယတေတိ ဃောသော။
ထုတိယာ ပဝတ္တော ဃောသော ထုတိဃောသော။
(တစ်နည်း)ကိတ္တိယာ ပကာသကော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။
ထုတိယာ ပကာသကော ဃောသော ထုတိဃောသော။ (ဝိမတိ)
ပသဋ္ဌာနံ ဝိသေသောတိ သေဋ္ဌော။ (ပသဋ္ဌ-ဝုဍ္ဎ)

- ပသဋ္ဌ-အရကား ချီးမွမ်းအပ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့၏ ကျော်စောသံရ၏။
- ထို-၏ ဘုရားရှင်၏ ကျော်စောသံနှင့် အပါဒါန် အပါဒါနီအဖြစ်ဖြင့် စပ် ဌာနူ။
- ဝုဍ္ဎ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သောမြတ်စွာဘုရား၏ ကျော်စောသံရ၏။

၅။ အရဟံ= အရဟတီတိ အရဟံ-ဟုဖွင့်ခိုက် အရဟဓာတ်၊ အပစ္စည်း။
အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟုဖွင့်ခိုက် အရိ-ဟနဓာတ်၊ ကွိ။
အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟုဖွင့်ခိုက် အရ-ဟန၊ ကွိ။
ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတော-ဟုဖွင့်ခိုက် န-ရဟဓာတ်၊ အပစ္စည်း။

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် ကလျာဏဟူသည် ဘဒ္ဒက-ကောင်းခြင်းပင်တည်း၊ ကိတ္တိ-သဒ္ဒ၏ ကလျာဏဘာဝကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံစသော ဂုဏ်တော်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု ကာရဏူပစာအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

◆ ကလျာဏောတိ ဘဒ္ဒကော၊ ကလျာဏဘာဝေါ စဿ ကလျာဏဂုဏဝိသယံတိ အာဟ "ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော"တိ (သာရတ္ထ၊ ၂၁၅)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ကလျာဏော-ပုဒ်ကို ကလျာဏေန သမန္နာဂတော ကလျာဏော-ဟုသမန္နာဂတ တဒ္ဓိတ်ပြု၊ ဏပစ္စည်း၏ ယင်းတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်--သိစေပါသည်။

◆ ကလျာဏေန သမန္နာဂတော ကလျာဏော တဒ္ဓိတဝိဂ္ဂဟော။ (ယောဇနာ၊၅၄)

(တစ်နည်း) (သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ပုဒ်တေကို၊ သမန္နာဂတ၊ စသည်တို့နှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ အဿတ္ထိတု ကြံ့ဝရာ) ဟူသောနိယံအရ ကလျာဏော-ပုဒ်ကို ကလျာဏော အဿ အတ္ထိတိ ကလျာဏော-ဟုပြု၍ စသည်ဖြင့်ဖော်ပါ။

⊕ ကလျာဏ-ပုဒ်ကို သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ်၊ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ကြံဖြင်းသည် အမှားသာဖြစ်သည်ဟု ဘာသာဋီကာ၌ ဆိုးဖြတ်သည်။

(ခ)ဝါကျ သေဋ္ဌော-ဖြင့် သေဋ္ဌဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ကိတ္တိသဒ္ဒ၏ သေဋ္ဌဘာဝကား မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟံစသော ဂုဏ်တော်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသတည်းဟု ကာရဏူပစာ၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

⊕ သေဋ္ဌောတိ ဗွောပါ သေဝနယော (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း) သေဋ္ဌော-ဖြင့် ကလျာဏသည် သေဋ္ဌ၏ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ ကိတ္တိဝေ-ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-၌ သဒ္ဒသဒ္ဒါ၏ ကိတ္တိသဒ္ဒါနှင့်အနက်တူ ပရိယာယ် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကိတ္တိ ဝေ သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

⊕ ဤကား .(သမာသ်ပုဒ်တွင်၊ တစ်ပုဒ်ကြဉ်၍၊ ဖွင့်လျှင်နည်းတူ၊ အရတူဟု၊ ယူလေတစ်ရပ်၊ ကြဉ်လတ်ပုဒ်နက်၊ ထူးမထွက်ဟု၊ ယူချက်တစ်သွယ်၊ ကြံဆွယ်ဤနည်း ၊တွေ့ တိုင်းတည်း) ဟူသောနိယံ အရ ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။

(တစ်နည်း) ကိတ္တိဝေ-ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒ-၌ ကိတ္တိပုဒ်-သဒ္ဒပုဒ်၊ ကိတ္တိပုဒ်ကို ကိတ္တိ-ယတီတိ ကိတ္တိ-ဟု ကမ္မသာဓနဝဓနတ္တပြု၊ တ္တ-ပစ္စည်းကမ္မသာဓနအနက်၌သက်-သဒ္ဒ-ပုဒ်ကို သဒ္ဒိယတီတိ သဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု။ အ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်၊ ကိတ္တိနှင့်သဒ္ဒကို ကိတ္တိ စ သာ သဒ္ဒေါစာတိ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဟုပြု၊ ကိတ္တိနှင့်သဒ္ဒတို့၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

◆ ဝဏ္ဏောယေဝ တိ ကိတ္တေတဗ္ဗတော ကိတ္တိ၊ သဒ္ဒနီယတော သဒ္ဒေါစာတိ ဝုစ္စတိ၊ ကိတ္တိပရိယာယော တိ သဒ္ဒသဒ္ဒေါ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၁၅)

ထုတိဃောသော-ဖြင့် ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-၌ ကိတ္တိ-ဝယ်ကိတ္တဓာတ်၏ အဘိတ္ထဝ အနက်ဟော၊ တ္တပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်၊ ကိတ္တနံ အဘိတ္ထဝနံ ကိတ္တိ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု၊သဒ္ဒ-သည် ဃောသ-၏ပရိယာယ်၊ သဒ္ဒေါ-ပုဒ်ကို သဒ္ဒိယတီတိသဒ္ဒေါ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု၊ အပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်၊ကိတ္တိနှင့်သဒ္ဒကို ကိတ္တိယာ ပဝတ္တော သဒ္ဒေါ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ-ဟု မဇ္ဈေလောပီတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ-ဖြင့် နယန္တရဇောတကအဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျ သော ဘဂဝါ ဉာတိပိ အရဟံ၊ ပ ။ ဉာတိပိ ဘဂဝါ-ဖြင့် ဉာတိပိ သော ဘဂဝါ အစရှိသောပါဠိတော်၌ သော ဘဂဝါ ဉာတိပိ အရဟံ။ ပ။ ဉာတိပိ ဘဂဝါ- ဟု ပဒယောဇနာ ပဒသမ္ဗန္ဓပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(င)ဝါကျဖြင့် ဉာတိပိ-၌ ဉာတိသဒ္ဒါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏ- အနီးဆုံး မျက်မှောက်ဖြစ်သော အကြောင်းဟူသော အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ဉာတိပုဒ် နောင် နာ-ဝိဘတ်ကျေနေသည်-လည်းကောင်း၊ ပိသဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ နိန္ဒာစသော အနက်ကိုမဟော၊ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ပိသဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသည်အတွက် ဂုဏ်တော်တို့၏များသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

◆ ဉာဝ ဉာတိသဒ္ဒေါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏတ္ထော၊ ပိသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော၊ တေနစ တေသံ ဂုဏာနံ ဗဟုလဘာဝေါ ဒီပိတော။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၆)

⊕ ဘဂဝါ-နှစ်ခုအထူးမှာ သော ဘဂဝါ၊ ဉာတိပိ ဘဂဝါ-၌ရှေ့ဘဂဝါကား နာမကိတ္တန=နာမည်ပြ၊ နောက် ဘဂဝါ-ကားဂုဏကိတ္တန=ဂုဏ်တော်ပြ ဖြစ်၏။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၁၆)

၇။ ဉာတိပိ / ဉာတိအပိ

(ဉာတိသဒ္ဒေါ အာသန္နပစ္စက္ခကာရဏတ္ထော၊ ပိသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော)ဟူသော ဋီကာကိုထောက်လျှင် ဉာတိပိ-၌ အပိ-ဥပသာရပုဒ်မဟုတ် ၊ပိ-နိပါတ်ပုဒ်သာဖြစ်သောကြောင့် ယင်း ဋီကာအလို ဉာတိပိ-ဟုရှိမှသင့်သည်။ ဉာတိအပိ-ဟုရှိက မသင့်။

သို့ရာတွင် “ဝါပရော အသရူပါ”သုတ်၏အစီအရင်ဖြစ်၍ ဉာတိပိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဉာတိအပိ-ဟူ၍လည်းကောင်း သဒ္ဒါနည်းအရ အနိစ္စဝိဓိဖြစ်သော ကြောင့် လည်းကောင်း၊ပုဒ်ဖြတ်၊ပုဒ်စပ်လုပ်ကာမျှဖြင့်အနက်ထူးမရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း ဉာတိအပိ-ဟုရှိကလည်း သင့်သည်သာ။ ရူပသိဒ္ဓိ၊ဋ။၁၃၀။ နိရုတ္တိဒီပနီ၊၁၂ ။ ၁၆၀-ရှု။

သမန္တာဝတော / သမနာဝတော / သမန္တာဝတော / သမ္ပန္နာဝတော

(သမ္မာ အနုဇော နုဿ နိဂ္ဂဟံ--သမန္တာဝတော) ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီ။ ၄၈ ကို ထောက်၍ သမန္တာဝတော-သင့်။

ပါရာဇဏ်သစ်၊ ၃၈၆-၌ “သံ- အနု- အာရှေးရှိသောဝမုဓာတ်၊တ-ပစ္စည်း။ နု-၏အပိတ် ဥ-ကို ဝ-ပြုလျှင် သမန္တာဝတ။ နု-အစိတ် ဥ-ကိုချေလျှင် သမနာဝတ-ပြီးသည်”ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပါရာဇဏ်သစ်-အလို သမန္တာဝတ၊ သမနာဝတ ပါဌ်တို့လည်း သင့်သည်။

အကွ ရာဝိသောဓနီကျမ်း၌ကား သမ္ပန္နာဝတ-ပါဌ်သာ သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ **ကလျာဏ**

အကြောင်းဖြစ်သော အရဟံ-စသော ဂုဏ်တော်တို့၏ "ကလျာဏ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကိတ္တိသဒ္ဒဖြစ်၌ တင်- ကာရဏူပစာ။ နာနတ္တရိက။

(တစ်နည်း) ကောင်းသောဂုဏ်၏ "ကလျာဏ" အမည်ကို ဂုဏောဖြစ်သော ကိတ္တိသဒ္ဒ၌ တင်- ဂုဏူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ (မအူသျှ)

၁၀။ ဘဂဝါ-ပုဒ်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ လောကီစသွာ ငါးပါးကို ယူ၍ထုတ်။

================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၀)

(က) တ္တဒါနိ ဝိနယဓရာနံ သုတ္တန္တိကနယကောသလ္လတ္ထံ, ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ဗုဒ္ဓဂုဏပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဝိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စ ဝေဿံ ပဒါနံ ဝိတ္ထာရနယေန ဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမ၊ တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ သော ဘဂဝါ တ္တတိပိ အရဟန္တိအာဒိ။

(ခ) တတ္ထ အာရကတ္တာ, အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ တ္တမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ အရဟန္တိဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဋ္ဌိတော၊ မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ အရဟံ။

(၄။၈၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၆။ မအူသျှ၊၂။၄၇။ ဘာသာဋီ၊၁။၃၉၅။ ဝဇိရ်သစ်၊၁။၃၈၉)

================

၁။ ဝိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထံ-ကိုသဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထပေါ်လွင်စေလျက် ဝုတ္တံ၏ကတ္တားနှင့် အာကာရ ထည့်၍ (က)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (က)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို ဓောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ဂ)ကို ရသင့်သမျှ အကြောင်းပြအမည်ခွဲပြီး၊ မဂ္ဂေန ကိလေသာနံတို့ကိုစာစပ်။

၄။ (ခ)နှင့်အညီ အရဟံ-ပုဒ်ကို ဖြစ်သင့်သမျှ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ နောက်ဆုံးဝိဂ္ဂဟကိုညာသ်။

၅။ ပစ္စယာဒီနံ-ဝယ် ပစ္စယ-၌ ဓာတ်ကိုသာ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ-၌ သဝါသနာနံ-ဟု ဖွင့်ဆိုရခြင်း၏ အဓ္ဓကထာဘောဂကို ထင်ရှားအောင်ပြ၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်းပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ခ)ဝါကျကို ထောက်၍ အရဟံ-ပုဒ်ကို နိရုတ္တိနည်းအရ ကျနစွာ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ခ)ဝါကျ အရီနံ-၌ ရသင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ-၌ မဂ္ဂေန-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ေတရဏာတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ စိတ္တသမ္ပတနတ္ထဉ္စ-စိတ်ကို ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် ရွှင်စေခြင်းအကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ (သမ္ပတ္တ) စိတ်ကို ကောင်းစွာ နှစ်သိမ့်စေခြင်း အကျိုးငှါ လည်းကောင်း၊ (ဝါ)စိတ်၏ ကြည်လင်ခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါလည်းကောင်း(အဓိပ္ပါယတ္ထ)(ဝဏ္ဏိသစ်) ဗုတ္တံ-၏ အာဓာရကို ယေဒွာ-ဟု၊ ကတ္တားကို မယာ-ဟုထည့်ပါ။ (မဒုသျှ)

၂။ **(က) အနုသန္ဓေ**

ယခုအခါ၌ သုတ္တန္တိကာနံ ဝစနာနမတ္ထံ၊ သုတ္တာနုရူပံ ပရိဒီပိယန္တိ- ဟု အောက်(ဝဏ္ဏာရမ္ဘ)၌ ဆိုအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အရဟံစသော ပုဒ်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖွင့်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဤအဋ္ဌကထာ၀ယ် အကျယ်ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ထပ်မံဖွင့်ပြရာဝယ် အကျိုးပယောဇဉ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (က)ပါဠိကိုမိန့်။ (သာရတ္ထ၊၂၁၆)

(တစ်နည်း) ယခုအခါ၌ အရဟံစသောပုဒ်များကို အကျယ်ဖွင့်ပြမည်ဟု ပဋိညာဉ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (က)မိန့်။ (မဒုသျှ)

(ခ)ပါဠိပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က)ပါဠိဖြင့် အရဟံစသောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကိုပြုအံ့ဟုပဋိညာဉ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ပဋိညာတဗ္ဗကား အဘယ်ပါနည်း။ ဗုဒ်ကြောင့် (ခ)ကိုမိန့်။

(ဂ)ပါဠိ ဓောဒနာ

ဆရာ-သည် (ခ)ပါဠိဖြင့် အာရကတ္တာ အရဟံစသည်ဖြင့် အရဟံမည်ခြင်း၏ အကြောင်းငါးမျိုးကို (ဝါ)ဟိတ်ပုဒ်ငါးမျိုးကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုအကြောင်းငါးမျိုး၏ (ဝါ)ဟိတ်ပုဒ်ငါးမျိုး၏အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ အကျယ်ကိုဆရာမပြုပြီလော၊ ဝိရောဓိဒေါသတင်။ ဗုဒ်ကြောင့် (ဂ)ပါဠိကိုမိန့်။

ဗုစ္ဆာ၌ ပါသည့် (ခ)ပါဠိ တစ်ရတည်းကိုသာ ကွက်၍ ကျမ်းတတ်လိုလျှင် (ခ)ပါဠိရှိ အာရကတ္တာ အရဟံ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ် တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဥပနာထား။

ဆရာ-သည် (ခ)ပါဠိ၌ အာရကတ္တာ အရိနံ-ဖြင့် ကိလေသာတို့မှဝေးတော်မူသောကြောင့် အရဟံမည်သောဟုဆို၏။ အရိနံ-၌ အရ-အရ မည်သည့်ကိလေသာတို့ကို ယူရမည်နည်း၊ လောဘ ဒေါသ မောဟ တည်းဟူသော ကိလေသာတစိတ်တဒေသကိုသာ ယူရမည်လော။ အရိနံ-၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် မည်သည့်အနက်၌သက်ပါသနည်း။ သမ္ဗန်အနက်၌သက်ပါသလော။ ကိလေသာတို့မှ ဝေး၏ဟူသည် ခရီးတစ်မိုင် နှစ်မိုင်ဝေးခြင်းကဲ့သို့ အတိုင်းအတာ ပမာဏဝေးခြင်းကို ယူရမည်လော။ မည်သည့်ဝေးခြင်းကို ယူရမည်နည်း။ ဗုဒ်ကြောင့် (ဂ)ပါဠိကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=အရိနံ-၌ အရ-အရ ကိလေသာအလုံးစုံကိုယူ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ကား အပါဒါန်အနက်၌သက်သည်၊ ဝေး၏ဟူသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးခြင်းပင်တည်း-ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ဂ)ဝါကျသည် "ထိတ်ပုန်နောက်မှာ၊ ထိတက်လာ၊ ခဲ့တာယူလေမင်း" ဟူသော နိယံ-အရ လည်းကောင်း၊ "တ္တအိနိ ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ 'အာရကာတိ သော'တိ အာဒိ"ဟူသော သာရတ္ထဋီကာကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ (ခ)ဝါကျလာ ထိတ်ပုဒ်တို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။

စာစပ်။ မဝွေန-ကို ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ-ဝယ် ဝိဒ္ဓံသိတ-၌ ကရိုဏ်း-ကရိုဏ်းဓါ်ကြိယာစပ်ပါ။

(တစ်နည်း)ကိလေသာနံ-ကို ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ-ဝယ် ဝိဒ္ဓံသိတ-၌ ကမ္မ-ကမ္မိ။ တ္တ-ပစ္စည်း၌-သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိစပ်။

၄။ အာရကတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်အရ အရဟံ-ပုဒ်သည် အာရကာ-ဟူသော နိပါတ်ပုဒ်မှ သက်ဆင်းလာသောပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုကောင်း။

အရီနံ ဟတတ္တာ-ဟုဖွင့်ခိုက်=အရယော ဟနိတ္တာတိ အရဟံ-ဟုပြု။ (မအူ။ဂံသစ်)

(တစ်နည်း) ယင်းဟိတ်ပုဒ်၏ အကျယ်"တေစာနေန"စသောအဖွင့်ကို ထောက်လျှင် အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ- ဟုအဝုတ္တကတ္တုသာဓနပြု။

အရာနံ ဟတတ္တာ-ဟုဖွင့်ခိုက် = အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ။

(တစ်နည်း) အရေ ဟနိတိ အရဟံ-ဟုပြု။

ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ-ဟုဖွင့်ခိုက် စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဥ္စ အရဟတီတိ အရဟံ-ဟုပြု။

ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ-ဖွင့်ခိုက်=နတ္ထိ ရဟော ပါပကရဏေ ဧတဿာတိ အရဟံ-ဟုပြု။

▲ နရဟ-အရကား=ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိခြင်း အဘာဝဗဟုဗ္ဗီဟိသည် မှချ။

▲ ထို-၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဝုဏ် ဝုဏ်းစပ်---ဌာနူပစာအားဖြင့် ရအံ။

▲ ဧတ-အညပုဒ်အရကား ထို-သော ဘုရားရှင်ရအံ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိနယံ ဓာရေန္တီတိ ဝိနယဓရာ။ ဝဏ္ဏီယတိ ဧတိဿံ အဥ္ဈကထာယန္တိ ဝဏ္ဏနာ။

သုဋ္ဌု ဝဏ္ဏနာ သံဝဏ္ဏနာ၊ ဝိနယဿ သံဝဏ္ဏနာ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ။

တဿာ အာရမ္ဘော ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘော။

ဝေမ္ဘဿ အနုရူပါ ဝေမ္ဘိ။ (တာယ)

တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ ဝသတိ ပရိစယံ ဝဍ္ဎတိ ပါပုဏာတိ ဧတာယာတိ ဝါသနာ (မဏိမဥ္ဇူ)

ဝါသနာယ သဟ ဝတ္တတီတိ သဝါသနာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်။၁။၃၉၂)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ပစ္စယာဒီနံ-၌ ပတိ-တ္တ-စာတ်ကိုယူ၍ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ယေ၊ ယေသုံ စသည်စဉ်။ ဝါသနာ=ဝသဓာတ်၊ယုပစ္စည်း။ (မဏိမဥ္ဇူ) (တစ်နည်း)ဝါသဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။(ဓာန်ဋီ) အရိကာ=အရဓာတ်၊ တ္တပစ္စည်း။ ဝေရံ အရတီတိ အရိ။ (ဓာန်ဋီ။၃၄၄)

၆။ သဝါသနာနံ-ဖြင့်ဘုရားရှင်ကိုထား၍ အခြားသောရဟန္တာများသည် ဝါသနာနှင့်တကွ လေသာကိုပယ်သတ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အခြားသောရဟန္တာတို့နှင့် မဆက်ဆံသော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြပါသည်။

◆ န တိ ဌပေတွာ ဘဂဝန္တံ အညေ သဟ ဝါသနာယ ကိလေသေ ပဟာတုံ သက္ကောန္တိ၊ ဧတေန အညေတိ အသာဓာရဏံ ဘဂဝတော အရဟတ္တန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ (သာရတ္ထ။၂၁၇)

(ခ)ပါဠိ အာရကတ္တာ-ဖြင့် ကိလေသာတို့မှဝေးတော်မူသောကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာရကာ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာ-ကို အ-ပြု၊က-ကို ဟ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟုရုပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

◆ အာရကာတိ စေတ္ထ အာကာရဿ ရဿတ္တံ၊ ကကာရဿစ ဟကာရံ သာနုသာရံ ကတွာ နိရုတ္တိနယေန "အရဟ"န္တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (သာရတ္ထ။၂၁၇)

အရီနံ ဟတတ္တာ-ဖြင့် အရဟံ-ကို အရယော ဟနတ္တာတိ အရိဟော-ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တသမာသ်ဝစနတ္ထပြု။ (တစ်နည်း) အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟုအဝုတ္တကတ္တုသာဓနပြု။ အရိ-ဟနဓာတ်၏အဖြစ်၊ကွိပစ္စည်းကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း ကွိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်၊ အရိဟ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် တ္တ-ကို အ-ပြု၊ ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဟ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟုပြီးသည်ကို သိစေပါသည်။

အရာနံ ဟတတ္တာ-ဖြင့် အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟုအဝုတ္တကတ္တုသာဓနပြု၊ အရဟံ-၌ အရသဒ္ဒူပပဒ ဟနဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကွိပစ္စည်းကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကွိပစ္စည်းသည် အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ-ဖြင့် စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ အရဟတီတိ အရဟံ-ဟုပြု။ အန္တ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌ သက်။ အရဟ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုသိစေ။

ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ-ဖြင့် အရဟံ-၌ န-၏ကာရိယ အ-သည် အဘာဝ အနက်ဟော။ နတ္ထိ ရဟော ဧတဿာတိ အရဟံ-ဟုဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိပြု။ အရဟော-ဟု ဆိုလိုလျက် ဩ-ကို အ-ပြု၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

မကောင်းမှုကိုပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိသောကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ သဗ္ဗကိလေသေဟိ-ဖြင့် အာရကတ္တာ အရိနံ-၌ အရိ-အရ သဒ္ဒါသူပစာအားဖြင့် ကိလေသာအလုံးစုံကိုယူ။ အရိနံ-၌ နံ-သည် သမ္ဗန္ဓအနက်၌မသက်၊ အပါဒါန် အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော-ဖြင့် ကိလေသာတို့မှဝေး၏ဟူသည် အလွန်အကဲအားဖြင့် ဝေးသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

◆ ဝရပုတ္တံ့သဝတ် နူရဆာဝ် ဒသောဓန္တော "သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော"တိအာတ။ (သာရတ္ထ၊၂၁၆)

မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ-ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိလေသာတို့မှ ဝေးသောအရပ်၌ တည်သည်၏အဖြစ်ဟူသည်အရပ်တစိတ်တဒေသအားဖြင့် ဝေးသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုကိလေသာတို့ကို အချင်းခပ်သိမ်းပယ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝေးသတည်းဟု သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၁၇)

၇။ ၆-နံပါတ်အဖြေ၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည်။

၈။ (ခ) အရီနံ

အရီနံ-ဟူသော နည်းသည် အရီနံ-ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့မှ၊ အာရကတ္တာ-ကြောင့်လည်းကောင်း၊အရီနံ-တို့ကို၊ဟတတ္တာစ-ကြောင့်လည်းကောင်း။ ဤသို့ နှစ်ပုဒ်ကို ငဲ့ရကား ကာကောလောကနနည်းဖြစ်သည်။

အတူဖြစ်သော ပကတိရန်သူတို့၏ "အရိနံ"ဟူသော အမည်ကိုအတူရှိသော ကိလေသာရန်သူတို့၌ တင်---သဒ္ဒါသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

၁၀။ မဂ္ဂေန-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍၊ ထိုအရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့် "အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော"ဟူသည်နှင့် အညီ သင်္ခါရသည် ချုပ်၏။

သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော-နှင့်အညီ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏ ။ပ။ ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် ဇရာမရဏ စသည်တို့ချုပ်၏။ ဤသို့ ပဋိလောမပစ္စယာကာရ အားဖြင့် ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာရဏာဟာရနေတ္တိနည်း မည်၏။

⊕ ဤ၌ မဂ္ဂေန-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ဖော်ပြထားသောကြောင့် အနုလောမပစ္စယာကာရ အားဖြင့် ထည့်သွင်းပြစရာမလို။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၁)

(က) တေ စာနေန ဂ်လေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ အရိနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ။

(ခ) ယဉ္စေတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ၊ တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပါဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရံ ဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေ အရာ ဟတာတိ အရာနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ။

(ဂ) အထဝါ သံသာရစက္ကန္တိ အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ၊ တဿ စ အဝိဇ္ဇာ နာဘိ, မူလတ္တာ၊ ဇရာမရဏံ နေမိ, ပရိယောသာနတ္တာ။
(၄။၈၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၁၇။ မအူသျှ၊၂။၄၉။ ဘာသာဋီ၊၁။၃၉၈။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃၉၂)

==================

၁။ (က)ဝါကျ၌ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ-ပုဒ်ကို မယပစ္စည်း၏ အနက်ရှိ/အနက်မဲ့ ကြံ၍လည်းကောင်း၊ (ဂ)ဝါကျကို "လိုက် လှမ်း ပြန်ထည့်၊ ပြင်တုံဆီ"စသော နိယံနှင့် အညီလည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာတက်၍၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)၌ တဿ-ကိုသဒ္ဒနယစာစပ်။

၄။ ဗောဓိမဏ္ဍ-ပုဒ်ကို အဓိပ်ပြာယ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ နာဘိ၊ အက္ခပုဒ်တို့၏ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ နာဘိ/နာဘီ။ ဖရသုံ/ပရသုံ တို့တွင် သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ သဒ္ဓါဟတ္ထေန-၌ ရသင့်သော နည်း၊ ဥပစာကို အကြောင်းပြပြပါ။

၁၀။ ဉာဏဖရသုံ-၌ ဉာဏ-အရ ဖြစ်သင့်သော ဉာဏ်ကိုယူ၍ ပဒဋ္ဌာနတာရနေတ္တိထုတ်။

==================

၁။ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ-အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဖြင့် ပြီးသောပုံတောင်းရှိသော။ (မယ-ပစ္စည်း ပကတိ-အနက်)။ (ဝါ) အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟူသောပုံတောင်းရှိသော။ (မယ-ပစ္စည်း သွတ္ထအနက်)။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၃၉၃)

(ဂ)ဝါကျ လိုက် လှမ်း ပြန် စသည်အနက်ပေးပုံ

အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ တဿ သံသာရစက္ကဿ-၏၊ နာဘိ-မည်၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ တဿ သံသာရစက္ကဿ-၏၊ နာဘိ-မည်သနည်း၊ အဝိဇ္ဇာယ-၏၊(ပြင်)၊ တဿ သံသာရစက္ကဿ-၏၊ မူလတ္တာ-ကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာ-သည်၊ တဿ သံသာရစက္ကဿ-၏၊ နာဘိ-မည်၏၊ စသည်ဖြင့် အနက်ပေး။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် အရိနံ ဟတတ္တာ-ဟူသောဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်ကိုပြဆို တော်မူ၏။ အရိနံ ဟတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်သာရှိပါသလော။ အရာနံ တတတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ပုဒ်၏အကျယ်ကားအဘယ်ပါနည်း။ အဗျာပိတတင်-(ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် အရာနံ တတတ္တာ-ဝိကပ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော အရ -ဟု ဆိုအပ်သောသံသရာကို "စက္ကံ ဝိယ စက္ကံ"စက်ကဲ့သို့ ယူ၍ အနက်ယောဇနာ ပုံကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်လည်း အနက်ယော ဇနာပုံကို ပြခြင်းငှါ (ဂ)ဝါကျမိန့်။

◆ ဝေ "အရာနံ တတတ္တာ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ အရသင်္ခါတံ သံသာရံ စက္ကံ ဝိယ စက္ကန္တိ ဂဟေတွာ အတ္ထယောဇနံ ကတွာ ဣဒါနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒေသနာက္ကမေနပိ တံ ဒဿေတုံ "အထဝါ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ။ ၁။ ၂၁၀)

၃။ (က)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (ခ)ဝါကျသည်ပက္ခန္တရ။
ယင်း (ခ)ဝါကျ၌ ယဋ္ဌေတံ-မှ သံသာရစက္ကံ-တိုင်အောင် အနိယတ်။ တဿာနေန- စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ။
(ဂ)ဝါကျသည်အရာနံ ဟတတ္တာ-၌ အရ-ဟုဆိုအပ်သော သံသရာကို စက္ကံဝိယ စက္ကံ -ဟုပြ၍ အတ္ထယောဇနာပုံမှ တစ်ပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်သံသရာ စက်ယူ၍ အနက်ယောဇနာပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

စာစပ်။ တဿ-ကို အရာ-၌ သမ္ဗန် = သမ္ဗန္ဓ-စပ်။

၄။ ဂဏ္ဌိသစ်။ ၃၉၆- ၌" ဗောဓိမဏ္ဍေ- သဗ္ဗညုတဉာဏ်အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာဖြစ်သော ဗောဓိပင်ရင်း၌။ (ဝါ) ဗောဓိပလ္လင် အခါ၌ "ဟု အနက် ပေးသည်။ယင်းအလို ===
ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ။ (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုရ၏)။
ဗုဇ္ဈန္တိ ဧတေန အရိယာ ဝါ တိ ဗောဓိ။
မဏ္ဍတိ ဧတ္ထာတိ မဏ္ဍော။ ဗောဓိယာ မဏ္ဍော ဗောဓိမဏ္ဍော။

♠ ဗောဓိ-အရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် မုချ။
♠ ထို-၏ ကြည်လင်ရာဌာနနှင့် (ဝါ) ကြည်လင်ရာဖြစ်သော အခါနှင့် ဌာနီ-ဌာန၊ ကာလ-ကာလဝန္တအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဌာနူပစာရ အားဖြင့် ရ၏။
♠ ပုန်လိုးအရကား ထို-သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာ ဖြစ်သောဌာန၊ (ဝါ)ကာလရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သံပုန္နပ္ပုန္နံ သရန္တိ ခန္ဓာဒယော ဧတ္ထာတိ သံသာရော။
သံသာရော ဧဝ စက္ကံ သံသာရစက္ကံ။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၁။ ၃၉၆)
န မနိတဗ္ဗန္တိ အနမတံ။ အနမတံ အဂ္ဂံ ဧတဿ သံသာရဝဋ္ဋဿာတိ အနမတဂ္ဂံ။
(တနည်း) မနိတဗ္ဗန္တိ မတံ။ မတံ အဂ္ဂံ မတဂ္ဂံ။
နတ္ထိ မတဂ္ဂံ ဧတဿ သံသာရဝဋ္ဋဿာတိ အနမတဂ္ဂံ။ (မအူသျှ)

၅။ နာဘိ=ပုတ္တိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ တုကာရန္တ။ (နဘ-ထိသနတ္ထ၊ ဏှပစ္စည်း)
နာဘီ-ဟုရှိလျှင် နဒါဒိဂိုဏ်း ဟုဖြေပါ။ (နဘတိ ထိသတီတိ နာဘိ)
အဂ္ဂော=ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။ အက-ဓာတ်။
(တစ်နည်း)အရ-ဓာတ်၊ ဂမနတ္ထ။ ခ-ပစ္စည်း။ ကရဏာတ္ထ။
အကတိ ဝဋ္ဋတီတိ ဧတေနာတိ အဂ္ဂော။ အရန္တိ ယန္တိ ဧတေနာတိ အဂ္ဂော။ (သူစိ)
နေမိ= နီ-မိ။ နယတီတိ နေမိ။ (ထွာဒိ၊ မောဂ်။ ၁၃၈။)

၆။ (က)ပါဠိကျဖြင့် အရဟံ-ပုဒ်၌ အရိသဒ္ဒူပပဒ ဟနဓာတ်၏အဖြစ်။ ကွိပစ္စည်း ကျေနေ သည်၏အဖြစ်။ ယင်း ကွိပစ္စည်း အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်။ အရယော ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ။ (တစ်နည်း) အရယော ဟနိတ္တာတိ အရဟံ-ဟုပြု။ အရိဟော-ဟုဆိုလိုလျက် တ္တ-ကို အ-ပြု။ ဟ-အနက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟု ရုပ်ပြီး။ အရိ-အရ ကိလေသာရန်သူတို့ကိုယူ။ သတ်၏- ဟူသည် မင်ဖြင့် သတ် ဖြတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ခ)ပါဠိကျ အနေန သဗ္ဗေ အရာ ဟတာ-ဖြင့် အရဟံ-ပုဒ်ကို အရာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟံ-ဟု အဝုတ္တကတ္တုသာဓနပြု။ အရ-ဟနဓာတ်၏အဖြစ်၊ ကွိ-ပစ္စည်း ကျေနေသည်သည်၏အဖြစ်၊ ယင်းကွိပစ္စည်း အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ သက်၊ အရဟာ-ဟုဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ အရဟံ-ဟုရုပ်ပြီး-သိစေသည်။

၇။ နာဘိ / နာဘီ

"နဘ-တိံသာယံ၊ ဏှ၊ နဘတိ ထိံသတီတိ နာဘိ" (ထွာဒိ၊ မောဂ်၊၁၀) အရ နဘ -ဓာတ် ဏှပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နာဘိ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသောပါဠိသင့်။
အဘိဓာန်ဋီကာ၊ ၃၅၄-၌"နာဘိ၊ ပုတ္တိ၊ ဤပစ္စယေ နာဘီစ"ဟု ဆိုထား ရကား နာဘီ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဠိလည်း သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

● ဤ၌ကား "အဝိဇ္ဇာအဝတာဏ္ဍာမယာ နာဘိ အဿာတိ အဝိဇ္ဇာအဝတာဏ္ဍာမယနာဘိ" ဟု သင့်ရကား "သံသာရစက္ကနှင့် တုလျာဓိကရဏဖြစ်၍ အညပုဒ်၏ လိင်ဝုစ်သို့လိုက်သော ကြောင့် အဝိဇ္ဇာအဝတာဏ္ဍာမယနာဘိ-ဟု နပုံလိင်သာ။

ဖရသု / ပရသု

"ပရံ သသတိ ဟိံသတီတိ ဖရသု၊ ဉ၊ ပဿ ဖော၊ သလောပေါ စ။ ပရသုပိ" ဟု ဓာန်ဋီ။ ၃၉၃-၌ ဆိုထားရကား ပရသဒ္ဒူပပဒ သသဓာတ်၊ ဥပစ္စည်း၊ ပ-ကို ဖ-ပြု၊ သ-ကိုချေ၍ ဖရသု-ဟု ပြီးသည်။ ပ-ကို ဖ-မပြုလျှင် ပရသု-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

● ဘာသာဋီကာ၌ကား "ပရံ သုနာတိ ဟိံသတီတိ ပရသု-ဟု သုဓာတ်ဖြင့် ပြသည်။

၈။ အတူဖြစ်သော ပကတိလက်၏ "တတ္တ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသောသဒ္ဒါ၌ တင်စားသောကြောင့် သဒိသူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။ (ဝဏ္ဏီသစ်၊ ၁။ ၃၉၆)

◆ သဒ္ဒါဟတ္ထေနာတိ အနုဝဇ္ဇဝမ္ပဒါနသာဓနတော သဒ္ဒါစ ဟတ္ထော။ (သာရတ္ထ။၂၁၀)

● ဝိရိယပါဒေတိ သီလပထဝိယံ ဉာဏဖရသုံ-တို့၌လည်း နောက်ပုဒ်တစိတ်ဝယ် သဒိသူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ ဉာဏဖရသုံ-၌ ဉာဏ-အရ ဘုရားရှင်၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ထုတ်လေ။

====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၂)

(က) အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ စ ဝိဝရာဒိပစ္စယေ အရဟာတိ ပူဇာဝိသေသဉ္စ။

(ခ) တေနေဝ စ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ ယေ ကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ၊ န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။

(ဂ) တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တေန ရတနဒါမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ၊ ယထာဗလဉ္စ အညေပိ ဒေဝါ မနုဿာ စ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇာဒယော။

(ဃ) ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ စ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောက-မဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီတိဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ကော ပန ဝါဒေါ အညေသံ ပူဇာဝိသေသာနန္တိ။

(င) ဧဝံ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ အရဟံ။

(စ) ယထာ စ လောကေ ကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပါပံ ကရောန္တိ၊ ဧဝမေသ န ကဒါစိ ကရောတီတိ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟံ။

(၄။ရေ။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၄။ မအူသျှ၊၂။၆၈။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၀၅။ ဝဏ္ဏီသစ်၊၁။၄၂၄)

http://www.dhammadownload.com

၁။ မဟောသက္ခ၊အဘိလောကဘယေန-ကိုသာ သဒ္ဒတ္တ၊အဓိပ္ပါယတ္တထင်စေလျက်အနက်။
၂။ (ဂ)ပါဠိကို စောဒနာ၊ (ဃ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ-၌ ပိ-၏အနက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ကိုရှင်းပြပါ။
၄။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ မဟောသက္ခ-၌ နောက်ပုဒ်ကို ဓာတ်ယူ၍၊ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာ စဉ်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ပါဠိတို့ကို အဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဆန္ဒနုဂတိကောဋိခနံ/ဆနုဂတိကောဋိခနံ-တွင် သင့်ရာပါဠိကိုသဒ္ဒယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။
၈။ ဗိမ္ဗိသာရ-ပုဒ်၌ ရသင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၁၀။ ဗိမ္ဗိသာရ-ပုဒ်၌ ဗိမ္ဗိ-ပုဒ်၏ ဝေဝစနတာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

=======================

၁။ မဟေသက္ခာ-ကြီးကုန်သော အခိုးရတို့ဖူ၍ ပြောကြားအပ်ကုန်သော၊ (သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ) ကြီးကုန်သော တန်ခိုးအခြံအရံ အကျော်အစော လက္ခဏာရှိကုန်သော (ဝါ) ကြီးသောအစိုးရသည်၏အဖြစ် အခြံအရံရှိကုန်သော(အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၄၂၆) အဘိလောကဘယေန-အကျော်အစောမရှိသည်၏အဖြစ်မှ ကြောက်သောကြောင့်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)။ (ဝါ)ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ ကြောက်သောကြောင့် (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၄၂၀)
◆ နတ္ထိ သိလောကော အသာတိ အသိလောကော၊ ဘာဝပ္ပဓာန) (ဝဏ္ဏိသစ်)

၂။ ပူဇော်အထူးကိုခံယူတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကိုပြီးစေလို၍"တေနေဝ စ"မိန့်။(မဒူသျှ)

(ခ)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ-သည် (ခ)ပါဠိဖြင့် မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသည်ရှိသော် မဟေသက္ခ ဒေဝမနုဿတို့သည် မြတ်စွာဘုရားမှ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မပူဇော်ကြကုန်ဟု ဆို၏။ ယင်းစကားရပ်၌ မဟေသက္ခ ဒေဝမနုဿတို့၏ သရုပ်အကျယ်ကိုဆရာမပြပြီ လော။ သရုပ်အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ အကျယ်ကိုမပြသော်-ဝိရောဓိ-၏။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (အဋ္ဌိလှူ၍ထည်း တစ်နည်းတက်နိုင်၏)

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ဖြင့် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား အား ပူဇော်ကြသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသော မြတ်စွာဘုရားအားလည်း ပူဇော်ကြသေးသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြတော်မူလို သောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (မအူ၊ ဝဏ္ဏိသစ်) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဘာသာဋီ)
(ဂ)ဝါကျသည် ဒေဝမနုဿသရုပ်အကျယ်ကို ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (မအူ)
(တစ်နည်း)ဒဋ္ဌိ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ယောဇနာ၊ ဘာသာဋီ) (တထာတိ၊ ဥပမာ၊ ရိ၏ ချဲ့ မြဲ စွဲ)
(ဃ)ဝါကျသည် ပကာသနရ။ (င)ဝါကျသည် နိဂုံး။
(စ)ဝါကျသည်ပကာသနရ။ ယင်း(စ)ဝါကျ၌ ယထာစ-မှ ကရောန္တိ-တိုင်အောင် ဥပမာန။
ဝေမေဝ-စသည်ကား ဥပမေယျဝါကျ။
ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာဖြစ်သည်။ သက်တော်ထင်ရှားရှိသော မြတ်စွာဘုရား၌ ကား ဆိုဘွယ်ရာမရှိဟု သမ္ဘာဝနာ မူပါသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

၄။ အဇဝတိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အဂ္ဂေါ။ (အဇ၊ ဏ)
ဒါတဗ္ဗာတိ ဒက္ခိဏာ။ (ဒါ၊ က္ခိဏ)
ဒက္ခန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ သတ္တာ ဧတာယာတိ ဒက္ခိဏာ။ (ဒက္ခ-တ္ထဏ)
အဂ္ဂါ စ သာ ဒက္ခိဏာစာတိ အဂ္ဂဒက္ခိဏာ။
အဂ္ဂဒက္ခိဏံ အရဟတီတိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
- အဂ္ဂဒက္ခိဏာ-အရကား မြတ်သောအလှူသည် မှချ။
- ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံ သာမိ၊ ပဋိဂ္ဂါဟေတဗ္ဗ ပဋိဂ္ဂါဟကစပ်-ဌာန။
- ပုဒ်လုံးကား ထို-သောမြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

ဤသန္တိတိ ဤသာ။ မဟန္တာ ဤသာ မဟေသာ။
မဟေသာတိ အက္ခာယန္တီတိ မဟေသက္ခာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁၊ ၄၂ရ။မအူသျှ)

- မဟေသ-ဟူသောဝိသေသနပုဒ်အရကား ကြီးကျယ်သောအစိုးရတို့သည် မှချ။
- ထို-၏ နတ်လူတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်-ဌာန။
- အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရကတ္တုရှုကား ကြီးကျယ်သောအစိုးရတို့ဟူ၍ ပြောကြားကုန်သော သူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
- ကမ္မရှုကား ထို-အားတပ်သော ဒေဝမနုဿတို့၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။
- မဟေသက္ခ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်လုံးအရ (သို့မဟုတ်) အ-ပစ္စည်းအရ ထို-သော ကြီးကျယ်သော အစိုးရတို့ဟူ၍ ပြောကြားအပ်သော ဒေဝ မနုဿတို့ ရ၏။
- ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း မဟေသက္ခ-ဟူသောပုဒ်သည် ဤ၌ ဝိသေသန ပုဒ်ဖြစ်ရကား ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲ ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အနက္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသနပုဒ်ညာသ်ကောက်နည်းမှတ်ဘွယ်

ဝိသေသနပုဒ်သည် ခြွင်းကိုမဖော်၊ ဝုဏ်ကိုသာဖော်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသေသနသည် သမာသ်ပုဒ်၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့-"ဝိသေသနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဝုဏ်ကိုသာပဓာနအားဖြင့် ဖော်ပြဖြစ်သောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အညပုဒ်သည် ပဓာနအားဖြင့် ရ၏" ဟု ဆက်ကောက်ရ၏။ ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်အံ့- "ဝိသေသနပုဒ်တို့၏၊ ပ။ ဆိုခဲ့ပြီးသောဓာတွတ္ထသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏" ဟု ဆက်ကောက်ရသည်။

◉ အချုပ်အားဖြင့် သမာသ် တဒ္ဓိတ်၌ အညတ္ထကို၊ ကိတ်၌ ဓာတွတ္ထကို ဆက်ကောက်သည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သိနေရု မတ္တာ တေသ ရတနဒါမဿာတိ သိနေရုမတ္တံ။ တေန။
ရတနဥ္စ တံ ဒါမဉ္စာတိ ရတနဒါမံ။ တေန။
ပဏ္ဍိတာတိ မညန္တီတိ ပဏ္ဍိတမာနိနော။ (ပဏ္ဍိတ-မန-ဏီ)

၅။ မဟေသက္ခ-၌ နောက်ပုဒ်ဝယ် ခါ-ဓာတ်ဖြစ်သည်။ ခါတိ၊ ခန္တိ-စသည်ဖြင့်စဉ်လေ။ အာဥပသာရရှေးရှိရာ၌ကား အက္ခာတိ၊ အက္ခန္တိ-စသည်ဖြင့်စဉ်ပါ။

◆ ခါ ပကထနေ၊-- ခါတိ၊ အာပုဗ္ဗတ္တေ ဝိသဒိသာဘာဝေန ခါတျက္ခရဿ ဒွိတ္တံ၊ အာကာရဿစ သညောဂပုဗ္ဗတ္တာ ရဿတ္တံ၊ အက္ခာတိ။ (နီတိ၊ ဓာတု၊ ၁၇)

၆။ (က)ပါဠိ အရဟတိ-ဖြင့် အရဟံ-၌ အရဟဓာတ်၏အဖြစ်၊ အန္တပစ္စည်းကတ္တားအနက်၌သက်၊ အရဟတီတိ အရဟံ-ဟု ကတ္တု-ပြု- သိစေသည်။
စီဝရာဒိပစ္စယေ ပူဇာဝိသေသဉ္စ-ဖြင့် အရဟတိ-၌အရဟဓာတ်၏ ကံအဖြစ်ကိုသိစေသည်။
(တနည်း) အရဟတိ-၌ ခံထိုက်၏ဟူသည် သင့်နှံးစသော ပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း၊ ပူဇော်အထူးကိုလည်းကောင်း ခံတော်မူထိုက်၏ဟု သိစေပါသည်။
အဝ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ-ဖြင့် မြတ်သောအလှူကို ခံတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အရဟံ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

◉ အရဟံ-ပုဒ်ကို အရဟဓာတ်၊အန္တပစ္စည်းကြဲခိုက် အရဟံ အရဟန္တော စသည်ဖြင့် ဝစ္စန္တာဒိစဉ်။ အရဟံ-ပုဒ်ကို (၁) အာရကတ္တာ၊ (၂) အရီနံ ဟတတ္တာ၊ (၃) အရာနံ ဟတတ္တာ၊ (၄) ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ၊ (၅) ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ-ဟု သကတ် ၅-မျိုး ဖွင့်ထားရာ (၄)နံပါတ် ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ-အဆိုက်သာလျှင် အရဟဓာတ်၊ အန္တ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဝစ္စန္တာဒိဂိုဏ်း၌ သွင်းရမည်၊ ကျန်လေးမျိုးကား အရဟံပုဒ်၏ ရသင့်သမျှ အနက်တို့ကို ဖွင့်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဘာသာဋီကာ၊ ၉၄၀ဝ-၌မှာထားသည်။

◉ (စ)ပါဠိအာဘော်ကို ပါဠိကျဉ်းပျော် (၁၀) ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါ-အတိုင်းဖော်လေ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဆန္နဝုတိ / ဆနဝုတိ

တ စတုဆသဒ္ဒတော ပရံ ဖျဉ္စနံ ဒွိတ္တံ အာဝဇ္ဇတိ။ ရူပိ။ ၂၃။ စတုဆေတိ ပရဗျဉ္စနဿ ဒွိတ္တံ။---ဆန္နဝုတိ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊ ၄၈) ဤအဖွင့်တို့ကိုထောက်၍ ဆ-သရ်္ဂသဒ္ဒါနောင် နောက်ဗျည်းသည် ဒွေးဘော်ရောက်ရမြဲ ထုံးစံရှိသောကြောင့် ဆန္နဝုတိကောဒိဝနံ-ဟု ဒွေးဘော်နှင့်ရှိသော ပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

၈။ အတူဖြစ်သော အနှစ်ရှိသော ရွှေ၏ "ဗိမ္ဗိသာရ" ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မင်းဖြစ်၍ တင် သဒိသူပစာ။ ရှင်္ဂိနည်း။

◆ ဗိမ္ဗိသာရောတိ တဿ နာမန္တိ ဧတ္ထ ဗိမ္ဗီတိ သုဝဏ္ဏံ၊ တသ္မာ သာရသုဝဏ္ဏသဒိသဝဏ္ဏတာယ ဗိမ္ဗိသာရောတိ ဝုစ္စတိ။ (သာရတ္ထ၊၂။ ၁၂၃)

ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ

အပေါင်းဖြစ်သော ဗာလမာနိဗာလ၊ ပဏ္ဍိတမာနိဗာလတို့၏ "ဗာလ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဏ္ဍိတမာနိဗာလ၌တင်။ ဧကဒေသူ။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၄၂၈)

၁၀။ ဗိမ္ဗိသာရော-၌ ဗိမ္ဗိ-ကား ရွှေဟူသောအနက်ကိုဟောသည်။ ယင်း၏ ဝေဝစနာ-တာရကား= သုဝဏ္ဏံ ကနကံ ဇာတ-ရူပံ သောဏ္ဏဉ္စ ကဉ္စနံ။
သတ္ထုဝဏ္ဏော ဟရိကမ္ဗု၊ စာရုဟောမဉ္စ ဟာဋကံ။ (ဓာန်။ ၄၈၇)

==================================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၃)

(က) သမ္ဗာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ) တထာ ဟေသ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဂ) အဘိညေယျေ ဓမ္မေ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါ၊ ပရိညေယျေ ဓမ္မေ ပရိညေ-ယျတော,ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗတော,သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာ-တဗ္ဗတော,ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော။

(ဃ) ဝုတ္တဉ္စေဝ စေတ =

အဘိညေယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာတိ။

(ဌ။၈၇။ သာရတ္ထ၊၁။၂၂၉။ မအ္ဂသျ၊၂။၇၁။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၀၉။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၄၂၉)

========================

http://www.dhammadownload.com

၁။ ဂါထာကိုသာ စ-၏ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက်အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဃ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး (က)သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ကို စာစပ်ပါ။
၄။ အဘိညေယျတော-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ (က) သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဝယ် သဗ္ဗ-ကို ဣတရာဓိပ္ပေတလိင်အားလျော်စွာ နာမပဒမာလာ၊ ဂါထာဝယ် အသို့-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ သတ္တမီပရဿပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က)ပါဠိကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ/သစ္စိကာတဗ္ဗေ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ)ပါဠိ အဘိညေယျ-အရ ဝိဓ္ဓာဝိမုတ္တိကိုယူခိုက် တစ်ဂါထာလုံး၌ ရသင့်သော နယူပစာရကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ (ဃ) ဂါထာဝယ် ပဟာတဗ္ဗံ-အရတရားကို သဘာဂါဝတ္တနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

=====================

၁။ **စ-သဒ္ဒါအဝုတ္တသမုစ္စည်းကြံ၍ အနက်ပေးပုံ**

ဗြာဟ္မဏ-သေလပုဏ္ဏား။ (ငါ) ဗြာဟ္မာယုပုဏ္ဏား၊ မေ မယာ- ငါသည်၊ ဒ.ဘိညေယျံ-ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို၊ အဘိညာတံ- ပြီ။ ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ-ပွားစေအပ်သော မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်း၊ ဘာဝိတံ-ပြီ။ <u>သစ္ဆိကာတဗ္ဗဥ္စ-မျက်မှောက်ပြုအပ်သော နိရောဓသစ္စာကိုလည်း၊ သစ္ဆိကတံ- ပြီ။</u> ပဟာတဗ္ဗံ-ပယ်အပ်သော သမုဒယသစ္စာကို၊ ပဟီနံ-ပြီ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၊၄၃၂)

◆ အဘိညေယျန္တိ ဣတိ ဒုက္ခသစ္စမာဟ၊ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ မဂ္ဂသစ္စံ၊ စသဒ္ဒေါ ပနေတ္ထ အဝုတ္တ သမုစ္စယတ္ထော၊ တေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၂၃၀)

(တစ်နည်း) **စ-သဒ္ဒါ ဝုတ္တသမုစ္စည်းကြံ၍အနက်ပေးပုံ**

အဘိညေယျံ- ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာကို၊ အဘိညာတံ-ပြီ။ စသည်ဖြင့်ပေး။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၄၃၃)

◆ အထဝါ အဘိညေယျန္တိ ဣတိ နာဝ ပါရိသေသဉာယေန ပရိညေယျဝေမ္မ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဝေမ္မစ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ)

၂။ **(ဂ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့(ခ)ပါဠိဖြင့် "သော သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဥ္စ ဗုဒ္ဓေါ"ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သဗ္ဗဓမ္မေ-ဟု သာမန်ဆိုအပ်သော ဗုဇ္ဈနကြိယာ၏ ဝိသယဖြစ်သော ကံကို ခွဲခြား၍ ဝေဘန်၍ ပြခြင်းငှါ (ဂ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၄၃၁)

◆ ဣဒါနိ တဿာ ဝိသယံ " သဗ္ဗဓမ္မေ "တိ သာမညတော ဝုတ္တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ "အဘိညေယျ ဓမ္မေ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ (သာရတ္ထ၊၂၂၉)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဂ)ဝါကျဖြင့် သဗ္ဗဓမ္မသရုပ်ကို အဘိညေယျ-စသည်ဖြင့်အကျယ်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းစကားရပ်ကို ဘုရားဟောပါဠိတော်ဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုရကား (ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ)ဝါကျသည် သဗ္ဗဓမ္မ-အရကိုလည်းကောင်း၊သမ္မာ-အရမဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း သိပုံကိုလည်းကောင်း အကျယ်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဘာသာဋီကာ)

(ဂ)သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓေါတ်၏ ကံကိုသဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဟုထည့်ဖွင့်ရာဝယ်ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဝဏ္ဏသစ်)

(ဂ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)ဝါကျသည် အာဂမဒဠှီ။

● သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ကို ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဝယ် ဗုဒ္ဓ-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်၌ ကမ္မ-ကမ္မီစပ်။

၄။ ဉာတဗ္ဗာတိ ဉေယျာ။ (ဉာ၊ ဏျ) (သစ္စာ ၄-ပါးရ၏)

အနိစ္စာဒိတော လက္ခဏရသာဒိတော စ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဉေယျာ အဘိညေယျာ။ (သာရတ္ထ)

♠ အဘိ-အရကား ထူးသော လောကီ လောကုတ္တရာဉာဏ်တော်သည် မှချ။

♠ ထို-၏ သစ္စာလေးပါးတရားနှင့် အာရမ္မဏိကအာရုံ၊ အကျိုး အကြောင်းစပ်-ဌာန။

♠ အဘိညေယျ-ဟူသောပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော သစ္စာ ၄-ပါးတရားရ၏။

♠ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း "အဘိညေယျ" ဟူသောပုဒ်သည် ဘာဝပစ္စယန် ဘာဝလောပပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ကုန်သောသစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့၏ အဘိဇာနိတဗ္ဗ ဘောဂုဏ်သည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

◆ အဘိညေယျတော ဗုဒ္ဓေါတိ အဘိညေယျဘာဝတော ဗုဒ္ဓေါ။ (သာရတ္ထ။ ၂၂၉)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပရိဇာနိတဗ္ဗာတိ ပရိညေယျာ။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝါ ဉေယျာ ပရိညေယျာ။ (ဒုက္ခသစ္စာ)

ပဟိယန္တေတိ ပဟာတဗ္ဗာ။ (သမုဒယသစ္စာ)

သစ္ဆိကရီယန္တေတိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။ (နိရောဓသစ္စာ)

ဘာဝိယန္တေတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ (မဂ္ဂသစ္စာ)

၅။ သဗ္ဗော၊ သဗ္ဗာ-စသည်ဖြင့် ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။

အသဗ္ဗ-၌ အသဓာတ်ယူ၍ သတ္တမီပရဿပုဒ်ဖြင့်-အသဿ၊ သိယာ။ အသု၊ သိယုံ။ အသဿ၊ အသဿထ။ အသံ၊ အသာမ ဟုစဉ်။ (ရူ။ ၃၀၀)

သမ္မာ= အဝိပရိတတ္တနိပါတ်ပုဒ်၊ အကာရန္တ၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဒုတိယာကေဝုစ်။

သာမံ= သယံ=ကိုယ်တိုင်အနက်ဟောနိပါတ်၊ နိဂ္ဂဟိတန္တ၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ပဌမာ ကေဝုစ်။ (မဏိမဥ္ဇူ။ ၁၊ ၈၃)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ပါဌ် သမ္မာ-ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ သမ္မာသဒ္ဒါသည် အဝိပရီတတ္ထ အနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။ (နိပါတထိဝ်တ္တ)

သာမံ-ဖြင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-၌ သံ-ဥပသာရပုဒ်သည် သယောဓာနစသော အနက်ကို မဟော၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်ဟူသော အနက်ဟောဟု သိစေပါသည်။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် ကိုယ်တိုင်သာ သိသည်မဟုတ်၊ မဖောက်မပြန်လည်း သိ၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။ (အာဝတ္ထ)

ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဖြင့်ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်။ တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက် သိစေ။

(က)တစ်ပါဌ်လုံး ဖြင့် သမ္မာ သာမဥ္စ သစ္စာနိ အဗုဇ္ဈိတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ဟုပြ-ဟုသိစေ။

သစ္စာနမ္မာနံ-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိ၏ဟု သိစေ။

(ဝ)ပါဌ်ဖြင့် သစ္စဓမ္မ အရ အဘိညေယျဓမ္မ၊ ပရိညေယျဓမ္မ၊ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မ၊ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဓမ္မအားလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေ။

၇။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ / သစ္ဆိကာတဗ္ဗ

◆ ကွသာ စ္ဆတ္တံ သစ္ဆိ၊ သက္ခိ။ သထ အက္ခိနာ ဝတ္တတိတိ အတ္ထေ နိပါတော၊ ပစ္စက္ခတ္တံ အတ္ထော။ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတိ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊၃၆) ကိုထောက်၍ သက္ခိကာတဗ္ဗ-ဟုဆိုလိုလျက် က္ခ-ကို စ္ဆ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးရကား သစ္ဆိကာတဗ္ဗ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

⊕ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ / သက္ခိကာတဗ္ဗ ဟုမေးလျှင်ကား အထက်ပါ နိရုတ္တိဒီပနီကို ထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့် ဟုဖြေ။

ပဟီန / ပဟိဿ

တာ စာဂေ၊ " တွစ်တတု" တိအာဒိနာ တာဒိတော ဤဿာဒေသေ ဿကာရဿ နတ္တံ၊ ပဟိယိတ္ထာတိ ပဟိနော။ (ရူ၊၃၈၅)ကို ထောက်၍ ပ-ဟာ-တပစ္စည်း။ တ-ပစ္စည်းကို ဤဿ-ပြု၊ ဿ-ကို န-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပဟီန-သင့်။

၈။ အဘိညေယျံ-အရ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိကိုယူခိုက်တစ်ဂါထာလုံး၌ ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိက။ အကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာတို့၏ "ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ ဘာဝိတံ၊ ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌ တင်စား၍ --ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း ဖြစ်သည်။

⊕ ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ ဘာဝိတံနှင့်ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ-တို့ကို တစ်ခုစီခွဲ မေးပါကလည်း ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်းပင်မှတ်။

အဘိညေယျံ အဘိညာတံ

အပေါင်းဖြစ်သောသစ္စာ၄-ပါး၏"အဘိညေယျံ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၌တင် --ဓာတေဒေသျုပစာ။

ဤ၌ အဘိဇ္ဈေယျံ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ္တံ့သော ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စ ဘာဝိတံ-အရ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ-အရ သမုဒယသစ္စာတို့မှ ကြွင်းသော ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာတို့ကိုသာ အဘိဇ္ဈေယျ-အရယူ- ပါရိသေသနည်း။

◆ အထဝါ အဘိဉ္ဇေယျန္တိ ဣမိနာဝ ပါရိသေသဉာယေန ပရိဉ္ဇေယျဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မေစ ဒီပေသေတိ။ (သာရတ္ထ။၂၃၀)

၁၀။ ပဟာတဗ္ဗံ-အရ သမုဒယသစ္စာဟူသော လောဘကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၄)

(က) ဝိဇ္ဇာပတိ ပန စရဏေန စ သမ္ပန္နတ္တာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။

(ခ) တတ္ထ ဝိဇ္ဇာတိ တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ။တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဘယဘေရဝသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ။ တတြ ဟိ ဝိပဿနာ ဉာဏေန မနောမယိဒ္ဓိယာ စ သဟ ဆ အဘိညာ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ။

(ဂ) စရဏန္တိ သီလသံဝရော , ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ,သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ, စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနီတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဣမေယေဝ ဟိ ပန္နရသ ဓမ္မာ, ယသ္မာ ဧတေဟိ စရတိ အရိယသာဝကော ဂစ္ဆတိ အမတံ ဒိသံ၊ တသ္မာ စရဏန္တိ ဝုတ္တာ။

(င) ယထာဟ"ဣဓ မဟာနာမ အရိယသာဝကော သီလဝါ ဟောတီ"တိ ဝိတ္ထာရော။ (၅။၈၈။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၅။ မဇ္ဈူသျ၊၂။ရ၆။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၁၂။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၄၃၉)

၁။ သမ္ပန္နတ္တာ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထပေါ်လွင်စေလျက်(က)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ)ဒေါသာရောပနစောဒနာ။ ဓမ္မာ၊ ယသ္မာတို့၏ စပ်ရာပုဒ် တို့ကိုလည်းညွှန်ပြပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျများကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ မတ္တညုတာ-ပုဒ်၌ မတ္တာပုဒ်၊ မတ္တညူပုဒ်တို့၏ ဓာတ်၊ ပစ္စယ။ မတ္တညုတာ-ပုဒ်၏ လိင်၊ ဂဏတို့ကို ဝေဖန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ခ)၌ တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ/တယောပိ ဝိဇ္ဇာ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ဃ)ဝါကျ အမတံ ဒိသံ-၌ ရနိုင်သော နယူပစာရကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဝိဇ္ဇာကိုယူ၍ အာရုယှာရုယှပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

F 24 B

http://www.dhammadownload.com

၁။ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ-တကွဖြစ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သမဗိသမ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဒတ္ထ)
(ဝါ) ပြည့်စုံတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ပရိပုဏ္ဏသမ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဒတ္ထ)
(ဝါ) မချို့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁။ ၄၃၉)

◆ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တာတိ သမဇ္ဈာဝတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ ဝါ။ အဝိကလတ္တာတိအတ္ထော။ (သာရတ္ထ။၂၃၅)
အရိယာသာဝကော-အရိယာဖြစ်သော သာဝကသည်၊ (ဝါ) အရိယာဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုဘုရား၏ သာဝကသည်၊ (ဝါ)အရိယာအဖြစ်သို့ရောက်သောသာဝကသည်။

◆ အရိယောစ သော သာဝကော စာတိ အရိယသာဝကော၊ (ဝါ) အရိယဿ သာဝကော အရိယသာဝကော၊ (ဝါ) အရိယံ အရိယဘာဝံ ပတ္တော သာဝကော အရိယသာဝကော။(ဝဏ္ဏိသစ်။၄၄၁)

၂။ (ခ)ပါဠိ သာဝေဇ္ဇဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က)ပါဠိဖြင့် ဝိဇ္ဇာတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ စရဏတို့နှင့်လည်းကောင်း ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နမည်သောဟုဆို၏။ ယင်း၌ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝိဇ္ဇာသရုပ်ကို အကျယ်မပြပြီလော-စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဃ)ပါဠိ ဒေသာရောပနစောဒနာ

ဆရာ-သည်(ဂ)ပါဠိဖြင့် သီလသံဝရစသော ၁၅-ပါးသော တရားတို့ကိုစရဏဟူ၍ သိအပ်သောဟုဆို၏။ ဤ ၁၅-ပါးထက်လွန်သောတရားတို့ကိုလည်းစရဏဟူ၍ ဆိုကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ (အဓိကစောဒနာ) (တစ်နည်း) ဤ၁၅-ပါးမှ တစ်ပါးသော တရားတို့ကိုလည်း စရဏဟူ၍ပင် ဆိုကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (အညစောဒနာ) အဘယ့်ကြောင့် ဤ ၁၅-ပါးသော တရားတို့ကိုသာ စရဏဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စရဏဟူ၍ ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား ဗလ ကာရဏဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)ပါဠိကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဃ)ပါဠိဖြင့် ဤ ၁၅-ပါးသော တရားတို့ဖြင့် အရိယာသာဝကသည် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သောကြောင့် ဤတရားတို့ကိုသာ စရဏဟူ၍ ဆိုအကုန်၏ဟုငါပြ-ဟူလို။

◆ ကသ္မာ ပနေတ္ထ သီလာဒယောဃေဝ ပန္နရသ “စရဏ”န္တိ ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သန္ဓာယာတ “တ္တမေဃေဝ တိတိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၅)

⊛ ဓမ္မာ-ပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကား (င)ပါဠိရှိ “ဝုတ္တာ”ဖြစ်သည်။
ယသ္မာ-ပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကား စရတိ၊ ဂစ္ဆတိ-တို့ဖြစ်သည်။

⊛ အပနေလို့၊ တွင်းပုဒ်သို့၊ ယှဉ်ဆို့ထိုက်ပါ။ အပမြင်ရာ၊ ပတွင်သာ၊ ယှဉ်တာစပ်လိုက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ) ဝိဇ္ဇာရ။ ယင်း(ခ)၌တိသော ဝိဇ္ဇာမှ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေတိုင်အောင် အတိဒေသဝါကျ။
တတြပိတိစသည်ကားဒဋ္ဌိ။ (တနည်း) ဝိဇ္ဇာရ။
(ဂ)ဝါကျသည်ဝိဇ္ဇာသရုပ်မှတပါး စရဏ-သရုပ်ပြ ပက္ကန္တရ။
(ဃ) ကာရဏ (မအူ) ဒဋ္ဌိ (ဘာသာဋီ)။ (င) အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ။
● သန္နိဋ္ဌာန်နောင်၊ တိဗ္ဗင့်ဆောင်၊ မြဲဖေါင် ဒဋ္ဌိ၊ ဓောတတပြီ။
● အာဂမ၏၊ ရှေ့နား တိ၊ ယုတ္တိဒဋ္ဌိ များသတည်း။

၄။ ဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ (ဝိဒ-ဓာ) (ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးရ၏)
အတ္တဏော ပဋိပက္ခံ ဝိဇ္ဈတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ (ဝိဓ၊ ဓာ)
အတ္တနော ဝိသယံ ဝိဒိတံ ကရောတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ (ကရောတိတန္ဒိတ်)
◆ *ဝိဒ ဝိဓ ဝိဒဓာတု- ဝသေန ပရိဒိပယေ။*
ဝိဇ္ဇာသဒ္ဒဿ နိပ္ပတ္တိ၊ သဒ္ဒနိပ္ပတ္တိ ကောဝိဒေါ။ (နီတိ၊ ဓာတု၊ ဥဖြ)
စရတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေပါတိ စရဏံ။ (စရဏ ၁၅-ပါးရ၏)
ဝိဇ္ဇာစ စရဏဥ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏံ၊ သမ္ပန္နတိ သမန္နာ ဂစ္ဆတီတိ သမ္ပန္နော။ (သံ-ပဒ-တ)
ဝိဇ္ဇာစရဏေန သမ္ပန္နော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော။
♠ ဝိဇ္ဇာစရဏ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား=ဝိဇ္ဇာစရဏတရားသည် မှ၍။
♠ ထို-၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော၊ သံ သာမိစပ်- ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားရှင်ရ၏။
ဒုက္ခနိဿရဏတ္ထိကေတိ ဒဠှဗ္ဗာတိ ဒိဿာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ မအူ)
♠ ဒိသဓာတ်အရ ကတ္တုဗြကြိယာကား=ဝဋ်ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်လိုသောသူတို့၏သန္တာန်၌
ရှုမှတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်-မှ၍။
♠ ကမ္မဋ္ဌ-ကား= ထို-အားတပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောအရပ်၏ အာရမ္မဏ-ဖလ။
♠ အ-ပစ္စည်းအရကား=နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာရ၏။
မနေန နိဗ္ဗတ္တံ မနောမယံ။
မနောမယဿ နိဗ္ဗတ္တိဝသေန ပဝတ္တာ တက္ကဒ္ဓိ မနောမယိဒ္ဓိ။ (သာရတ္ထ)
♠ မနောမယ-ပုဒ်အရကား ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်သည် မှ၍။
♠ ထို-၏ ဈာနသမ္ပယုတ္တပညာတည်းဟူသော တန်ခိုးနှင့် သာဓျ-သာဓက၊ အကျိုး-
အကြောင်းစပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်၏ ဖြစ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဈာနသမ္ပယုတ္တပညာတည်းဟူသော တန်ခိုးရ၏။
နတ္ထိ မတံ ဝေါဿံ ဒိဿာယန္တိ အမတာ။ (တံ)

http://www.dhammadownload.com

သံဝရိယတိ ဧတေနာတိ သံဝရော။ သီလမေဝ သံဝရော သီလသံဝရော။
ဂေါပိယတေတိ ဂုတ္တံ။ ဂုတ္တံ ဒွါရံ ယေနာတိ ဂုတ္တဒွါရော။ (ဘာသာဋီကာ)
(တနည်း) ဂုတ္တံ ဒွါရံ ဧတဿာတိ ဂုတ္တဒွါရော။ (မအူသျှ)
ဇာဂရောတီတိ ဇာဂရော။ (ဇာဂရ၊ အ) ဇာဂရဿ ဘာဝေါ ဇာဂရိယံ။
ဇာဂရိယေ အနုယောဂေါ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ။ (ဘာသာဋီကာ)
(တနည်း) ဇာဂရိယဿ အနုယောဂေါ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ။ (မအူသျှ)

၅။ မတ္တာ= မာဓာတ်-တပစ္စည်း။
မတ္တညူ= မတ္တသဒ္ဒူပပဒ - ဉာဓာတ် - ရူပစ္စည်း။
မတ္တညုတာ=တ္တတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း။ (တာပစ္စယန္တဿ နိစ္စံ ဣတ္ထိလိင်တာ) (ရူ)

၆။ (က) ပါဠိ ဝိဇ္ဇာတိ စရဏေန-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏပုဒ်ကို ဝိဇ္ဇာစ စရဏဥ္စ ဝိဇ္ဇာစရဏံ-ဟု ခွန်ပြု။
(က) ပါဠိအပေါင်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န-ပုဒ်ကို ဝိဇ္ဇာစရဏေန သမ္ပန္နော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု။ (သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ)
(ခ)ပါဠိဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-အရ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး၊ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးကိုယူ။ (သရုပ်ကြား)
(ဂ)ပါဠိဖြင့် စရဏ-အရ သီလသံဝရစသော ၁၅-ပါးကိုယူ။
(ဃ)ပါဠိ ဧတေတိ စရတိ ဝဇ္ဇတိ-ဖြင့် စရဏံ-၌ စရဓာတ်၏အဖြစ်။ယင်း စရဓာတ်-သည် ဂတိအနက်ဟော။ ယုပစ္စည်း ကရဏသာဓနအနက်၌သက်-သိစေ။
အရိယသာဝကော-ဖြင့် စရတိ ဂစ္ဆတိ-၌ သွားတတ်၏ဟူသည် အရိယာ သာဝကသည် သွားတတ်၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။
အမတံ ဒိသံ-ဖြင့် စရတိ-၌ သွား၏ဟူသည် သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

၇။ တိဿော / တယော

ဝိဇ္ဇာ-ကား ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သည်။ တိစတုန္နံ-သုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်နှင့်တကွတိ-သဉ်ာသဒ္ဒါကို တိဿော- ပြုခြင်းသည် ဣတ္ထိလိင်အရာ၌သာ ဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် တိဿော ဝိဇ္ဇာ-ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်ပါသည်။
တယော-ကား ပုလ္လိင်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဇ္ဇာ-ဟူသော ဝိသေသျနှင့်လိင်မတူ ညီရကား တယော ဝိဇ္ဇာ-ဟုရှိသော ပါဌ်မသင့်။

http://www.dhammadownload.com

စရဏ / စရန

စရဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။ ယုပစ္စည်းကို အန-ပြု ရဟာဒိတောဏ-သုတ်ဖြင့်၊ ရ-ကာရန္တဓာတ်နောင် အန-မှ န-ကို ဏ- ပြန်ရမည်ဟူသော သဒ္ဒစည်းကမ်းအရ ဏ-ပြန်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် စရဏ-ပုဒ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ အမတံ ဒိသံ=နည်း ဥပစာ

အတူပြစ်သော ပကတိအရပ်မျက်နှာ၏ "ဒိသံ"ဟူသောအမည်ကိုအတူရှိသော နိဗ္ဗာန်၌ တင် သဒိသူပစာ။ ရူဠ္ဌီနည်း။

၏ ၄-နံ့ဖါတ်ပါ ဒိသံ-၏ ဝစနတ္ထအရ နိဗ္ဗာန်ကို ကောက်ထားခြင်းသည် ဥပစာမဟုတ်၊ မုချသာဖြစ်သည်။"ပုဂ္ဂလေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒိသာ-တု ပြုမှုသာလျှင် ဒိသာ-ပုဒ်၌ အရပ်မျက်နှာသည် မုချရသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကား သဒိသူပစာဖြစ်သည်။

စရဏ

အတူပြစ်သော ပကတိခြေထောက်၏ စရဏ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သီလသံဝရစသော ၁၅-ပါးသောတရား၌ တင်- သဒိသူ။ ရူဠ္ဌီနည်း။

ဝိဇ္ဇာ

အကြောင်းဖြစ်သော အာသဝက္ခယဉာဏ်၏ "ဝိဇ္ဇာ"ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၌တင်။ ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ပင်ဖြစ်သည်။ အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်ကို ယူ၍ နေတ္တိကောက်အတိုင်း ထုတ်ပါလေ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၅)

(က) သောဘနဂမနတ္တာ, သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သမ္မာဂတတ္တာ, သမ္မာစဂဒတ္တာ သုဂတော။

(ခ) ဂမနမ္ပိ ဟိ ဂတန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) တဉ္စ ဘဂဝတော သောဘနံ ပရိသုဒ္ဓ-မနဝဇ္ဇံ။

(ဃ) ကိံ ပန တေန္တိ?

(င) အရိယမဂ္ဂေါ။

(စ) တေန ဟေသ ဂမနေန ခေမံ ဒိသံ အသဇ္ဇမာနော ဂတောတိ သောဘန-ဂမနတ္တာ သုဂတော။

(၄။၈၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၇။ မအူသျ၊၂။၈၀။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၁၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၄၄၄)

======================

http://www.dhammadownload.com

၁။ သောဘနဂမနတ္တာ-ပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ သင်္ကေတတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက် (က)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဂ)ဝါကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ (က)သောဘနဂမနတ္တာနှင့်အညီ သုဂတော-ကို စိတ်-ပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်။
၅။ ဒိသ-ပုဒ်၏ လိင်၊ ဂဏ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယတို့ကို ဖော်ပြပါ။
၆။ (က) ပထမဟိတ်ပါဌ်ကိုသာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာ။
၇။ သောဘနဂမနတ္တာ/သောဘဏာဂမနတ္တာတွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ (စ)ဝါကျ ဒိသ-၌ ရသင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ ယသ္မာ ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ။ (၄။ ၉၄)၌ ပဓာနကြိယာ၏ ဓာတွတ္ထကိုယူ၍ ဩရုယျော ရုယျပဒဒ္ဓာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ သောဘနဂမနတ္တာ=တောက်ပထွန်းလင်သော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ (သဒ္ဒတ္ထ)
စင်ကြယ်သော၊ (ဝါ) အပြစ်ကင်းသော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ (သဒ္ဒတ္ထ)
(ဝါ)တင့်တယ်သော သွားခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ (သင်္ကေတတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁။ ၄၄၄)

၂။ **(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် သုဂတ-ဟူသောပုဒ်ကို ဟိတ်ပုဒ်လေးမျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဟိတ်လေးမျိုးကို အစဉ်အတိုင်း ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)ဝါကျစသည်ကို မိန့်။ (ဝဏ္ဏိဆစ်)

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် သွားခြင်းကို ဂတ-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟုဆို၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် မတင့်တယ် မစင်ကြယ် အပြစ်ရှိသောသွားခြင်းဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ အဘယ်သို့ ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဂ)ဝါကျဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် တင့်တယ်စင်ကြယ် အပြစ်ကင်းသော သွားခြင်းဖြစ်၏ ဟူလိုသော်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ၊င)သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သွားခြင်းသည် တင့်တယ်စင်ကြယ်အပြစ်ကင်းသောဟုဆို၏။ ယင်းသွားခြင်း ဂမန–ဟူသည် ဣရိယာပထဂမန၊ ပဝတ္တနဂမန၊ ဉာဏဂမနတို့၌ များသောအပြားရှိသည် မဟုတ်ပါလော့။ ဤ၌အဘယ်ဂမနကိုယူရမည်နည်း။ စုန်ရှိရကား (ဃ၊င)ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (ဃ၊င)ဝါကျတို့ဖြင့် အရိယာမဂ်ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏဂမနကိုယူ။

◆ ဝမနဉ္စ နာမ ဗတုဗိဓတ္တံ ဣရိယာဗိဓဗ္ဗတ် ဝမနံ ဒဿေန္တော "အရိယမဂ္ဂေါ"တိ အာဟ။(သာရတ္ထ)

(စ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (င)ဝါကျဖြင့် ဤ၌အလိုရှိသော ဂမနကား အရိယာမဂ်ဟုဆိုအပ်သော ဉာဏဂမနတည်းဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဂမနအရ ဉာဏဂမနကို ယူခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (စ)ဝါကျကိုမိန့်။

◆ ဣဒါနိ တဿေဝ ဝမနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ "တေန တေဿာ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)သည် ဖြစ်သင့်သောအမေးပုစ္ဆာကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်ပြသောကြောင့်ပုစ္ဆာပက္ခန္တရ။

(တစ်နည်း)ဂမန–အရ ဣရိယာပထဂမနကို ယူရမည်လောဟုစုန်ကြောင့်–ဆက် ဝါကျာရမ္ဘ။

(င)ဝါကျသည် ဝိသဇ္ဇနာပက္ခန္တရ။

(စ)ဝါကျသည် ကာရဏဝါကျ။ (မဒ္ဒသျ၊ သာရတ္ထ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ (သာသာဒိတာ)

၄။ ဝမနံ ဝတံ၊ သောဘနံ ဝတံ တေဿာတိ သုဝတော။

♠ သုဂတ–အရ–တင့်တယ်စမ္ပါယ်သော အရိယာမဂ်ဟုဆိုအပ်သောသွားခြင်းသည် မုချ။

♠ ထို–၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ်–ဂုဏောစပ် ဌာနူ။

♠ တေ–အညပုဒ်အရကား တင့်တယ်စမ္ပါယ်သော အရိယာမဂ်တည်းဟူသော သွားခြင်းရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သောဘနံ ဂမနံ တေဿာတိ သောဘနဂမနော။ (သုဂတနှင့်တူ)

ခိယန္တိ ဉပဒ္ဒဝါ ဧတ္ထာတိ ခေမာ။ (ခိဓာတ်–မန်ပစ္စည်း) (တစ္စည်း)

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဒိသာ။

၅။ ဒိသံ = ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။ (ဒိသဓာတ်–အပစ္စည်း)

ဝဇ္ဇံ= ဝဇ္ဇဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)ဝဒဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်း။

၆။ သောဘနဝဓနတ္ထာ-ဖြင့် သုဂတော-၌ သု-သည် သမိဒ္ဓိဝသော အနက်ကိုကိုမဟော၊သောဘနအနက်ဟော-လည်းကောင်း။ ဂတ-ပုဒ်ကို ဂစ္ဆတီတိဂတော-ဟုမပြုရ၊ ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓန-ပြု။ တ-ပစ္စည်းဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်။ သု-နှင့်ဂတ-ကို သောဘနော ဂတော သုဂတော-ဟု ကမ္မဓာရယ်မပြုရ။သောဘနံ ဂတံ ဧတဿာတိ သုဂတော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု -သိစေ။

သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ-ဖြင့် သုဂတော-၌ သု-သဒ္ဒါ သုန္ဒရအနက်ဟော၊ သု-အရ ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အရပ်ကိုယူ။ ဂတ-ပုဒ်ကို ဂစ္ဆတီတိ ဂတော-ဟု ကတ္တု-ပြု။ တ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်။ သုဂတ-ပုဒ်ကို သုန္ဒရံ ဂတော သုဂတော-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။

သမ္မာ ဂတတ္တာ-ဖြင့် သုဂတော-၌သု-သည် သမ္မာအနက်ဟော။ တ-ပစ္စည်း ကတ္တား အနက်၌သက်။ သမ္မာ ဂစ္ဆတီတိ သုဂတော-ဟုကတ္တုသာဓ်ပြု။ (တစ်နည်း) သမ္မာ ဂတော သုဂတော-ဟု ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်ပြုရမည်ဟုသိစေ။

⊛ မအူသျှ၌ သမ္မာဂတတ္တာ-ကို သမ္မာ ဂတတ္တာ၊ သမ္မာ အာဂတတ္တာ-ဟု နှစ်မျိုးခွဲ၍ အနက်ပေးသည်။ ယင်းအလို သမ္မာ အာဂစ္ဆတီတိ သုဂတော၊ သမ္မာ အာဂတော သုဂတော-ဟု ထည့်၍အာဘော်ဖော် ရမည်။

သမ္မာဂဒတ္တာ-ဖြင့် သုဂတော-၌ သု-သည် သမ္မာအနက်ဟော။ ဂတော-၌ ဂဒဓာတ်၏အဖြစ်။ အ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်။ သမ္မာ ဂဒတီတိ သုဂတော-ဟုကတ္တုပြု။ သုဂဒေါ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၍ သုဂတော-ဟု ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ခ)ဝါကျ ဂမနံ ဂတံ-ဖြင့် ဂတ-၌ ဂမုဓာတ်၏အဖြစ်။ တ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌ သက်။ ဂမနံ ဂတံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု -သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ ပရိသုဒ္ဓံ-ဖြင့် သောဘန-တင့်တယ်၏ဟူသည် စင်ကြယ်ခြင်းပင် တည်းဟုသိစေသည်။

အနဝဇ္ဇံ-ဖြင့် ပရိသုဒ္ဓ-စင်ကြယ်၏ဟူသည် အပြစ်ကင်းခြင်းပင်တည်းဟုသိစေပါသည်။

၇။ သောဘန / သောဘဏ

သုဘဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊ ယု-ကို အန-ပြု။ ရဟာဒိတော ဏ-သုတ်အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် သုဘဓာတ်နောင် အန-မှ န-ကို ဏ-ပြုရမည်ဟု ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ-ဆိုသောကြောင့် သောဘဏဝဓနတ္ထာ-ဟုရှိသော ပါဌ်သင့်ပါသည်။

⊛ ရုပ-သုဘ၊ ဉဒဓာတ် ၏ ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာ အလိုတည်း။ (မာန်လည်)

http://www.dhammadownload.com

(သုဘာ–ဒိတ္တိယံ၊ သောဘတိ၊ သောဘာ၊ သောဘနံ) (နိတိ၊ ၁၊ဟု။၁၂၉)
ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သက္ကဋကျမ်းတို့၌ သောဘန–ဟုရှိသောကြောင့်လည်း
ကောင်း သောဘန–ပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

၀။ ဒိသံ

အတူဖြစ်သောပကတိအရပ်မျက်နှာ၏ ဒိသံ–ဟူသောအမည်ကိုအတူရှိသော နိဒ္ဒေသ၌
တင်–သဒိသူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

(ခ)ဝါကျ ဂမန

အပေါင်းဖြစ်သော ဣရိယာပထဂမန၊ ပဝတ္တနဂမန၊ ဉာဏဂမနတို့၏ ဂမန–
ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဉာဏဂမန–၌တင် ကေဒေသျူ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ ဇုဋ္ဌိ–၌ ဇုဝ–ဓာတ်အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ထုတ်လေ။

====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၆)

(က) သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန လောကဝိဒူ။

(ခ) သော ဟိ ဘဂဝါ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓတော နိရောဓူပါယတောတိ
သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။

(ဂ) ယထာဟ–––ယတ္ထ ခေါ အာဝုသော န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မိယတိ န စဝတိ
န ဥပပဇ္ဇတိ၊ နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿ အန္တံ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံပတ္တေယျန္တိ
ဝဒါမိ။ န စာဟံ အာဝုသော အပ္ပတွာဝ လောကဿ အန္တံ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယံ
ဝဒါမိ။ အပိ စာဟံ အာဝုသော ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ
သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဓဉ္စ
လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ။
(၄။၈၉။ သာရတ္ထ၁။၂၃၉။ မအူသျှ၂။၈၆။ ဘာသာဋီ၁။၄၂၀။ ဂဏ္ဌိသစ်၁။၄၅၂)

====================

၁။ (ခ)ဝါကျကို အနိယတ်ဝါကျထည့်၍ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာ။ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျခွဲ၍၊ (ခ)ဝါကျလာပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒနယစာစပ်ပါ။
၄။ ဗျာမမတ္တေ–ကို အစိတ် အပေါင်းဝေစနတ္တပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ သမုဒယ–ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ဓာတ်ကိုဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ (ဂ)ပါဌ၌ ဉာတေယျံ ဒဋ္ဌေယျံ ပတ္တေယျံ-ဟုလည်းကောင်း၊ ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယံ ဟုလည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်ထွေစိရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ သသည်ိမှိ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ ကင္ဓေဝရေ-၌ ကဋ-ပုဒ်၏ ဝေဝစနဟာရ နေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ သဗ္ဗထာ ဝိဒိတလောကတ္တာ ပန လောကဝိဒူတိ-ဟူ၍၊ ယံ ဝစနံ-ကို၊ မယာ-သည်၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ (အနိယတ်) တံဝစနံ-ကို၊ဟိ ဝိတ္ထာရယိဿာမိ-အံ့။ (အကြွင်းမိသျှအတိုင်းပေး)

၂။ (ခ)ပါဌ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (က)ပါဌဖြင့် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် သိအပ်ပြီးသော လောကရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လောကဝိဒူမည်သောဟုဆို၏။ ယင်း၌ သဗ္ဗထာ-အရ ခပ်သိမ်းသောအပြားဟူသည်အဘယ်နည်း။ သဗ္ဗထာ-သရုပ်ကို အကျယ်မပြပြီလော။ ဝိရောဓိဒေါသတင်။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)ပါဌမိန့်။

◆ တေ ပန ပကာရေန ဒဿေတုံ "သဘာဝတော" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၉။)

ဂ)ပါဌ ပုစ္ဆာ

ဆရာ သည်(ခ)ပါဌဖြင့် ဘုရားရှင်သည် သဘာဝ သမုဒယစသော ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် လောကကိုသိတော်မူသောဟုဆို၏။ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြီးစေတတ်သော သာဓကသုတ်မရှိခဲ့သော် ဆရာ့စကားမသင့်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ သာဓကသုတ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

◆ ဟ္ကတိ "သဗ္ဗထာ လောကံ အဝေဒိ "တိ ဝတွာ တဒတ္ထသာဓကံ သုတ္တံ ဒဿေန္တော "ယတ္ထ ခေါ် အာဝုသော" တိအာဒိ မာဟ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၉။)

၃။ (ခ)ပါဌသည် သဗ္ဗထာသရုပ်ကိုထုတ်၍ ချဲ့ပြ-ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ပါဌသည် အာဂမဒင်္ဂ။
● သဘာဝတော။ ပ။ နိရောဓူပါယတော-တို့ကား လည်းကောင်းဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် ဣတိ-၌ နိဒဿေတဗ္ဗ-နိဒဿန စပ်။
(တစ်နည်း)လည်းကောင်းဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သဗ္ဗထာ-၌ သရူပ-သရူပဝန္တ စပ်
● လည်းကောင်းပေးအပ်၊ ဣတိစပ်၊ နိဒဿေတဗ္ဗ။ (စာစပ်နိယံ)
● လည်းကောင်းပေးမှု၊ သရုပ်ယူ၊ တူ၍ အာတာရ။
ဣတိ-ကို အဝေဒိ၊ အညာသိ၊ ပဋိဝိဇ္ဈိ-တို့၌ နိဒဿန-နိဒဿနဝန္တစပ်။
သဗ္ဗထာ-ကိုအဝေဒိ-၌ ကြိယာဝိသေသန -ကြိယာဝိသေသျစပ်။
လောကံ-ကို အဝေဒိ-၌ အဝုတ္တကမ္မ-အဝုတ္တကမ္မီ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဗျာဓိယတေ အနေနာတိ ဗျာမော။ (ဝိ–ယာမ–အ) မီယတေ ပမီယတေတိ မတ္တာ။
ဗျာမော မတ္တာ ပမာဏံ ယဿ ကဠေဝရဿာတိ ဗျာမမတ္တံ။ (မဒူသျှ)

- ဗျာမမတ္တ–ပုဒ်အရကား တလံအတိုင်းအရှည်သည် မုချအားဖြင့် ရ၏။
- ထို–၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ်–ဌာန၊
- ယ–အရကား တလံအတိုင်းအရှည်ရှိသောခန္ဓာကိုယ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်တောက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိဒိတော လောကော ယေနာတိ ဝိဒိတလောကော။ (ဝတ္ထိုသစ်၊ မဒူ)
ဝိဒိတော လောကော ယဿာတိ ဝိဒိတလောကော။ (ယောဇနာ)
နိရုဇ္ဈတိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေတိ နိရောဓော။ နိရောဓဿ ဥပါယော နိရောဓုပါယော။
ကဠေ ရေတာသိ ဝရံ ကဠေဝရံ။ (ဓာန်ဋီ၊ ၁၅၁)
(ကဠေ ရေတာသိ–သုတ်ဓာတ်ကြောင့်၊ ဝရံ–ဖြစ်သောခန္ဓာကိုယ်) (အကြောင်း–အကျိုးစပ်)
ပါရာဝံသစ်၌ကား–ကဠေ ဒေဝသွီ ဝရံ–ဟုရှိသည်၊
သတာသညာယ ယံ ဝတ္တတီတိ သသညီ၊ သံဝိဇ္ဇတိ သညာ ယဿ ကဠေဝရဿာတိဝါ သသညီ၊
သဟ မနေန ယံ ဝတ္တတီတိ သမနကံ၊ သံဝိဇ္ဇတိ မနံ ယဿ ကဠေဝရဿာတိ ဝါ သမနကံ၊

၅။ သမုဒယော= ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်။ (သမုဒေတိ ဧတေနာတိ သမုဒယော)
သံ–ဥဒ္ဒေးရှိသော ဣ–ဓာတ်ယူ၍ ဣတိ၊ ဣန္တိ စသည်ဖြင့်စဉ်။
အန္တ=အမဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) အသဓာတ်၊ တပစ္စည်း။

၆။ (က) ဝိဒိတလောကတ္တာ–ဖြင့် လောကဝိဒူ–၌ လောက–သဒ္ဒူပပဒ ဝိဒဓာတ် အဖြစ်၊ ကွိ–ပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်၊လောကံ အဝေဒီတိ လောကဝိဒူ ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓန ကိတန္တနုတိယာ တပ္ပုရိသ်ပြု–သိစေပါသည်။
သဗ္ဗထာ–ဖြင့် သိအပ်ပြီးသော လောကရှိ၏တူသည် ခပ်သိမ်းသော အပြား အားဖြင့် သိအပ်ပြီးသော လောကရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။
(ခ) သဘာဝတော၊ ပး နိရောဓုပါယတော–ဖြင့် သဗ္ဗထာ–အရသစ္စာလေးပါးကို ယူ။ လောကံ အဝေဒိ–ဖြင့် ဝိဒိတလောကတ္တာ–အတိုင်းဖော်လေ။
အညာသိ–ဖြင့် အဝေဒိ–၌ ဝိဒဓာတ်သည် ခံစားခြင်းအနက်ကို မဟော၊ သိခြင်းဉာဏ အနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။
ပဋိဝိဇ္ဈိ–ဖြင့် အညာသိ–၌ ဉာ–ဓာတ်သည် ကညာ–၌ ဉာ–ဓာတ်ကဲ့သို့ တောသန အနက်ကိုမဟော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဉာတေယျံ---- / ဉာတာယံ---

ဉာတေယျန္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌေယျန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပတ္တေယျန္တိ ပတ္တဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၄၀) ၌ ဆို သောကြောင့် ဉာတေယျံ၊ ဒဋ္ဌေယျံ၊ ပတ္တေယျံတု ရှိသောပါဌ်တို့သာ သင့်ပါသည်။ ယင်းသာရတ္ထ-၌ပင်လျှင် "ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယန္တိ ပိ ပါဌော "ဟု ပါဌ်တစ်မျိုး ရှိကြောင်းပြပြီးလျှင် "တတ္ထ ဝမနေ လောကဿန္တံ ဉာတာ အယံ ဒိဋ္ဌာအယံ ပတ္တာ အယန္တိ န ဝဒါမီတိ အတ္ထော"ဟု ယင်းမူကွဲပါဌ်ကိုပင် အနက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဉာတာယံ ဒိဋ္ဌာယံ ပတ္တာယံ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်ပါသည်။

ကဠေဝရ / ကလေဝရ / ကဠဝရ

ကဠေ ရေတဿိ ဝရံ ကဠေဝရံအလုတ္တသမာသောယံ-ဟူသော (ဓာန်ဋီ။၁၅၁)ကို ထောက်၍ ကဠေဝရ-ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

၈။ သညာ

အစိတ်-သညာ၏"သညာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်း-သညာ ဝေဒနာ သင်္ခါရ တို့၌ တင်-တေဒေသူပစာ။ ပဓာနနည်း။ ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿနနည်း။

◆ ဣမိနာ သညာသီသေန ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓေ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၄၀)

ကဠေဝရ

ဌာန-ခန္ဓာကိုယ်၏ "ကဠေဝရ"အမည်ကို ဌာနီ-နိဗ္ဗာန်၌ တင်--ဌာနူပစာ

◆ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ထိ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ပညာပနတော သရီရသ္မိံယေဝ ပညာပေတိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၄၀)

လောကဿ

အပေါင်း-သတ္တလောက သင်္ခါရလောက ဩကာသလောကတို့၏"လောကဿ" ဟူသောအမည်ကို အစိတ်-သင်္ခါရလောက-၌တင် တေဒေသျူပစာ။ ရုဠ္ဋီနည်း။

◆ လောကဿန္တန္တိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တဘူတံ နိဗ္ဗာနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၄၀)

ဂါထာ "လောကဿန္တံ"

အကျိုးဖြစ်သော သင်္ခါရလောကအဆုံး၏ "လောကဿန္တ"ဟူသောအမည် ကို အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ တင်--ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

◆ လောကဿန္တောတိ သင်္ခါရလောကဿ အန္တော အန္တကိရိယာယ ဟေတုဘူတံ နိဗ္ဗာနံ၊ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ကဠေဝရံ=၌ ကဠ-ပုဒ်သည် ကဠေ ရေတဿိ ဝရံ-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ သုတ် သွေး ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း၏ ဝေဝစနပာရကား အသုစိ၊ သမ္ဘဝေါ၊ သုက္ကံ၊ ရေတ၊ တို့ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓာန်ဋီ၊ ဿျ-၌ကား ကင္ဓေ ဒေဝသိ ဝရံ-ဟုရှိသည်။ ကင္ဓေ ဒေဝသိ-ရှေးကံကြောင့်ဟု အနက်ပေးထားသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအလို ကင္ဓ-၏ ဝေဝစနဟာရကား "ဘာရျံ နိယတိ ဘာဂေါ၊ ဘာဝဓေယျံ ဝိဓိ-ရိတော"။ (ဓာန်။ ၉ဝ) ဖြစ်သည်။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၇)

(က) အတ္တနော ပန ဂုဏေတိ ဝိသိဋ္ဌတရဿ ကဿစိ အဘာဝါ နတ္ထိ တေသဿ ဥတ္တရောတိ အနုတ္တရော။

(ခ) တထာ တေသ သီလဂုဏေနာပိ သဗ္ဗံ လောကမဘိဘဝတိ၊ သမာဓိ။ ပ။ ပညာ။ ဝိမုတ္တိ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။

(ဂ) သီလဂုဏေနာပိ အသမော အသမသမော အပ္ပဋိမော အပ္ပဋိဘာဂေါ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။ပ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏေနာပိ။

(ဃ) ယထာဟ-န ခေါ ပနာဟံ ဘိက္ခဝေ သမနုပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ ။ပ။ သဒေဝမနုဿာယ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရန္တိ ဝိတ္ထာရော။

(ဌ။ ၉၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။၂၈၈။ မအူသျ၊ ၂။၁၀၄။ ဘာသာဋီ၊ ၁။၄၃၁။ ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂။၁)

=====================

၁။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကို (က၊ခ၊ဂ) သံဝဏ္ဏနာတို့နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ တက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို ဝါကျခွဲ၍ (က)ဝါကျ အတ္တနော-ကိုစာစပ်ပါ။
၄။ အသမသမော-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ (က)ဝါကျ အတ္တနော-ပုဒ်၌ ဝိဘတ္တိ၊ ဝိဘတျတ္ထတို့ကို တိကျစွာဖော်ပြပါ။
၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (က)ဝါကျ၌ အတ္တနော ပန/ အတ္တနာ ပန (ဂ)ဝါကျ၌ အပဋိမော/ အပ္ပဋိမော- (ဃ)ဝါကျ၌ အတ္တနာ သီလသမ္ပန္နတရံ/အတ္တနော သီလသမ္ပန္နတရံ-ဟူ၍ ပါဌ်နှစ်ထွေစီရှိကြရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ)ဝါကျ သဒေဝကေ သမာရကေ၌ဖြစ်သင့်သော နည်းဥပစာတို့ကို ရေးပါ။
၁၀။ ယထာဟ-၌ အာဟ-ဝယ် ဓာတ်အရတရားကို ခန္ဓာတရဏဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

=====================

၁။ အနုတ္တရော-သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မိမိထက်လွန်မြတ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူရှိတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား။ (က-ဝါကျနှင့်အညီ)

http://www.dhammadownload.com

အနုတ္တရော-သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် အလုံးစုံသောလောကကို လွှမ်းမိုးတော်မူ တတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (ခ-ဝါကျနှင့်အညီ)

အနုတ္တရော-သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့်တူသောသူရှိတော်မမူသော မြတ်စွာဘုရား။ (ဂ-ဝါကျနှင့်အညီ)

(ခ)ဝါကျပုစ္ဆာ

၂။ ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် အနုတ္တရော-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဂုဏေဟိ-အရကို သရုပ်ထုတ်၍ အကျယ်မပြတော့ပြီလော။ အကျယ်ကား အဘယ် ပါနည်း။ စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျအနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထက်လွန်မြတ်သော သူ မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တူသောသူ၏လည်း မရှိသည်၏အဖြစ် ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

◆ ဝေ် သီလာဂုဏေဟိ သဒိသော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝံ ဒဿေတွာဝတ္တဒါနိ သဒိသဿပိ အဘာဝံ ဒဿေတုံ " သီလဂုဏေနပိ အသမော "တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၈၈)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။ (မဆူ၊ အာဿဒီ၊ ဝတ္တိဆစ်)။ ဒဋ္ဌိ(ရှေ့ဥပမာသျှ)
(ဂ)ဝါကျသည် ပကတ္တနရ။ (ဃ)ဝါကျသည် အာဝမဒဋ္ဌိ။
အတ္တနော-ကို ဝိသိဋ္ဌတရဿ-၌ အပါဒါန်-အပါဒိစပ်။ (သာရတ္ထ)

၄။ နတ္ထိ တေသံ သီလာဒိဂုဏေန သမော သဒိသောတိ အသမော။ (သာရတ္ထ)

- န-သမ-ပုဒ်အရကား သီလစသော ဂုဏ်အားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်မရှိခြင်း အဘာဝသော ဂုဏ်သည် မုချ။
- ထို-၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေးစပ် ဌာနူပစာ။
- တေ-အညပုဒ်အရကား မြတ်စွာဘုရားရ၏။

အသမေတိ သမော အသမသမော။ (သာရတ္ထ)

- အသမ-တူသောဝိသေသပုဒ်အရကား သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် အတုမရှိသော ရှေးဘုရားရှင်တို့သည် မုချ။
- ထို-၏ ဝေါ်တမမြတ်စွာဘုရားနှင့် သဒိသ-သဒိသီစပ် ဌာန။
- ပုဒ်လုံးအရကား ဝေါ်တမမြတ်စွာဘုရားရ၏။

(တစ်နည်း) အသမာ ဝါ သမာ တေသာတိ အသမသမော။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဖွယ်

အတိသယေန ဝိသိဋ္ဌော ဝိသိဋ္ဌတရော။
ပဝိ သဒိသံ ကတွာ မိနာတီတိ ပဋိမာ။
ပဋိ သဒိသံ ကတွာ မိယတိ တောယာတိ ဝါ ပဋိမာ။ (သာရတ္ထ)
သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ တေသံ ပဋိမာတိ အပ္ပဋိမော။ (သာရတ္ထ)
ပဋိ သဒိသံ ဘဇတီတိ ပဋိဘာဂေါ၊ နတ္ထိ ပဋိဘာဂေါ တေသန္တိ အပ္ပဋိဘာဂေါ။ (မဓု)

၅။ (က)ဝါကျ အတ္တနော-ဝယ် အပါဒါန်အနက်၌ ဆဋ္ဌီ-သဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

၆။ (က)ဝါကျ နတ္ထိ တေသံ ဥတ္တရော-ဖြင့် အနုတ္တရော-ကို ဝစတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြု။ န-၏ ကာရိယ အ-သည် အဘာဝအနက်ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။

အတ္တနော၊ ပ။ အသတိ-ဖြင့် နတ္ထိနိပါတ်၏ အဘာဝအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထက် လွန်မြတ်သောသူမရှိသော ကြောင့် အနုတ္တရမည်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ **(က)ဝါကျ အတ္တနော ပန/ အတ္တနာ ပန**

အတ္တနောတိ နိဿက္ကတ္ထေ သာမိဝစနမေတံ၊ အတ္တတောတိ အတ္ထော၊ ဂုဏေဟိ အတ္တနော ဝိသိဋ္ဌတရဿာတိ သမ္ဗန္ဓော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၈၈)ကိုထောက်၍ အတ္တနောကား-အပါဒါန်အနက်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ရှိသောပုဒ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် "အတ္တနော"တု ရှိသောပါဠ်သာသင့်။

အပ္ပဋိမော / အပဋိမော

သီလာဒိဂုဏေန နတ္ထိ တေသံ ပဋိမာတိ အပ္ပဋိမော၊ (သာရတ္ထ၊ ၁၊၂၈၈)၌ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ (ရူပသိဒ္ဓိ။ ၂၆-၂၇) ပရဒွေဘာဝေါ ဌာနေ-သုတ်၌ "ရဿအတ္တရာနောက်ရှိ ပ၊ဗ၊ဒ-ဥပသာရတို့သည် ဒွေဘော် ရောက်ရမည့်ဌာန"ဟုသတ်မှတ်ပြ ထားသောကြောင့်လည်းကောင်း အပ္ပဋိမော-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသော ပါဠ်သာသင့်။

၈ အပ္ပဋိဘာဂေါ၊ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလောတို့ကိုလည်း ဤနည်းတူဆုံးဖြတ်။

(ဃ)ဝါကျ အတ္တနာ/အတ္တနော

အတ္တနာတိ အတ္တတော-ဟု (ဝိမတိ၊၅၆) ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် အတ္တနာ-ပါဠ်သာသင့်။

(ဃ)ဝါကျ၌ ဘိက္ခဝေ-ပါသင့်/မပါသင့်

ပါရာဇိကသစ်၊ ၁၄-၌ "အဂ်ိဳ့တွင်ပါဠ်၌လည်း ဘိက္ခဝေ-မပါရှိ၊ အာလုပ်နှင့်တော်သော အရာဌာနမဟုတ်သောကြောင့် ဘိက္ခဝေ-ပါသော ပါဠ်မသင့်"ဟုဆိုးဖြတ်သည်။

၉။ ဝါကျဥယျာဉ် (၄၄) သော ဣမသ္မိံ လောကေ ဝါကျ၍။

၁၀။ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၃၈)

(က) ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ။

(ခ) ဒမေတိ ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ ပုရိသဒမ္မာတိ အဒန္တာ ဒမေတုံ ယုတ္တာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ မနုဿ-
ပုရိသာပိ အမနုဿပုရိသာပိ။

(ဃ) တထာ ဟိ ဘဂဝတာ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ အပလာလော နာဂရာဇာ စူဠော-
ဒရော မဟောဒရော အဂ္ဂိသိခေါ ဓူမသိခေါ အရဝါလော နာဂရာဇာ ဓနပါလကော ဟတ္ထီတိ ဧဝမာဒယော
ဒမိတာ နိဗ္ဗိသာ ကတာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာပိတာ။

(င) မနုဿပုရိသာပိ သစ္စကနိဂဏ္ဌပုတ္တအမ္ဗဋ္ဌမာဏဝပေါက္ခရသာတိသောဏဒန္တ-
ကူဋဒန္တာဒယော။

(စ) အမနုဿပုရိသာပိ အာဠဝက သူစိလောမ ခရလောမ ယက္ခ သက္ကဒေဝရာဇာ-
ဒယော ဒမိတာ ဝိနီတာ ဝိစိတြေဟိ ဝိနယနူပါယေဟိ။

(၄။၉၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၀။ မအူသျှ၊၂။၁၀၈။ ဘာသာဋီ၊၁။၄။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၅)

===================

၁။ (ဂ)ပါဠိ၌ သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မလွဲစေဘဲ ပုရိသဒမ္မာတိ-၌ ဣတိ-ကိုနာမတ္ထကြံ၍ အနက်
ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကို ပုစ္ဆာ။ (ဂ)ပါဠိကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ အဒန္တာ-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ ပုရိသဒမ္မာ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ တိရစ္ဆာန-ပုဒ်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ တတ်၊ ပစ္စည်းခွဲပြ၍၊ မနုဿ-ပုဒ်ကို သမာသ်ကြံ
ခိုက် နောက်ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ အဒန္တာ-၌တတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်
ပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဆောင်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ဃ)မဟောဒရော/မဟောဓရော-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ပုရိသဒမ္မာ-၌ ပုရိသ-ဝယ် ရသင့်သော နယပုရာကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ ပေါက္ခရသာတိ-ပုဒ်ကို ပဒဝိစယဟာရ နေတ္တိနည်းဆုတ်ပါ။

===================

၁။ တတ္ထ တသ္မိံ ပုရိသဒမ္မေတိပဒေ-၌၊ အဒန္တာ-ကုန်သော၊ ဒမေတုံ-ငှါ၊ ယုတ္တာ-
ကုန်သော၊ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ- မနုဿပုရိသာပိ- အမနုဿပုရိသာပိ-တို့သည်
လည်းကောင်း၊ ပုရိသဒမ္မာတိ ပုရိသဒမ္မာနာမ-တို့မည်ကုန်၏။ (နာမတ္ထ)

၂။ **(ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ–သည် (က)ဖြင့် ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ–ဟု ဆို၏။ သာရေတိ–၌ သာရဓာတ်သည် ဒုဋ္ဌလျှအနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဟီရာ၊ ဝံသစ်၊ ၆)

အဓိပ္ပါယ်ကား= သာရဓာတ်သည် ဒမနအနက်ဟော၏ဟူလို။

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (က၊ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဆုံးမထိုက်သော ယောကျာ်းတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပုရိသဒမ္မသာရထိ–မည်တော်မူသော ဟုဆို၏။ ယင်း၌ ပုရိသဒမ္မ–၏ သရုပ်အရကောက်၊ ဝစနတ္ထအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ပုရိသဒမ္မ–၏ သရုပ်အရကောက်၊ ဝစနတ္ထအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ –ဝိရောဓိဒေါသ–၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ၊င၊စ)အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် တိရစ္ဆာနပုရိသ မနုဿပုရိသ အမနုဿပုရိသတို့သည် ပုရိသဒမ္မမည်၏ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တိရစ္ဆာနပုရိသသရုပ်၊ မနုဿပုရိသသရုပ်၊ အမနုဿပုရိသသရုပ်တို့ကို ထုတ်၍ချဲ့ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ၊င၊စ) မိန့်။

၃။ (ခ)ဝါကျ ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ဝါကျ ဝိတ္ထာရ။ (ဃ၊င၊စ)ဝါကျ ဝိတ္ထာရ၊ ဒဋ္ဌိ။

တို့တွင် (ဃ)ဝါကျဖြင့် တိရစ္ဆာနပုရိသ သရုပ်အကျယ်ကို ပြသည်။

(င)ဝါကျဖြင့် မနုဿပုရိသ သရုပ်အကျယ်ကို ပြသည်။

(စ)ဝါကျဖြင့် အမနုဿပုရိသသရုပ်အကျယ်ကိုပြသည်။

(အချင်းချင်း ပဏ္ဍ၊ ဝဏ္ဏနာရစ္စလေ)

● အဒန္တာ–ကို တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ– မနုဿပုရိသာပိ– အမနုဿပုရိသာပိ–တို့၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသနသ/သျှစပ်လေ။

၄။ မာတာပိတူနံ ဟာဒယံ ပူရေန္တီတိ ပုရိသာ။ ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ။

ပုရိသာ စ တေ ဒမ္မာစာတိ ပုရိသဒမ္မာ။ (သာရတ္ထ)

ဒမ္မာ ပုရိသာ ပုရိသဒမ္မာ။ (မဏိသျှ)

♠ ဒမ္မာ–ပုဒ်အရကား=ဆုံးမထိုက်သော ဒမိတဗ္ဗ ဘောဂဏ်သည်မှချ။

♠ ထို–၏ တိရစ္ဆာန်ယောကျာ်း၊ လူယောကျာ်း၊ နတ်ဘီလူးယောကျာ်းတို့နှင့် ဂုဏ်ဂုဏီးစပ် ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

*ပုဒ်လုံးအရ= ဆိုးမထိုက်သော တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား၊လူယောကျ်ား၊နတ်ယောကျ်ားတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဒမန္တီတိ ဒန္တာ။ ဒမိသ္သူတိ ဝါ ဒန္တာ။ န ဒန္တာ အဒန္တာ။

မနော ဥဿန္နံ ဧတေသန္တိ မနုဿာ။ (သမာသ်) မနုနော အပစ္စာနိ မနုဿာ။(တဒ္ဓိတ်)

ကာရဏာကာရဏံ မနန္တိ ဇာနန္တီတိ မနုဿာ။ (ကိတ်)

ဝုဋ္ဌိ ဥဒရံ ဧတဿ နာဂရာဇဿာတိ ဝုဋ္ဌောဒရော။

မဟန္တံ ဥဒရံ ဧတဿ နာဂရာဇဿာတိ မဟောဒရော။

အဂ္ဂိ သိခါ ဧတဿာတိ အဂ္ဂိသိခေါ။ ဓူမော သိခါ ဧတဿာတိ ဓူမသိခေါ။

ခန္ဓံ ပါလေတီတိ ခန္ဓပါလကော။ နတ္ထိ ဝိသံ ဧတေသန္တိ နိဗ္ဗိသာ။ (မအူ)

ဂူတိ ဝေံ အာဒ ဧတေသံ တိရစ္ဆာနပုရိသာနန္တိ ဂူတိဝေမာဒယော။ (မအူ)

အာဠဝိယံ ဇာတော အာဠဝကော။ သူစိနိ လောမာနိ ဧတဿာတိ သူစိလောမော။

ခရာနိ လောမာနိ ဧတဿာတိ ခရလောမော။

၅။ တိရစ္ဆာန= တိရဓာတ်၊ ဆာနပစ္စည်း။

◆ တိရန္တိ အဓော ဝစ္ဆန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။ (နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၅၁။ နီတိ၊ ဓာတု၊ ၁၅၈)

(တစ်နည်း) တိရောသဒ္ဒူပပဒ အဆိဓာတ်၊(ဝါ)အဥ္ဆဓာတ်၊ယုပစ္စည်း။

◆ တိရော အဉ္ဆန္တီတိ တိရစ္ဆာနာ။ (သာသာဒီပ၊ ၁။ ၄၃၄)

(တစ်နည်း) တိရိယ–အဥ္စ၊ ယု။ တိရိယံ အဉ္စယတီတိ တိရစ္ဆာနော။ (ဓာန်ဒီ။ ၆၄၈)

◆ ဥဒ္ဓံ အနုဂ္ဂန္ဓာ တိရိယံ အဉ္စိတာ ဝတာ ဝမိတာတိ တိရစ္ဆာနာ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၀)

မနုဿ–ပုဒ်ကို သမာသ်ကြံရိုက် ဥဿန္နံ–ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ဥဿန္နံ၊ ဥဿန္နာနိ –စသည်ဖြင့် နပုံလိင် ဝိတ္တာဒိဂိုဏ်း စဉ်ပါ။

အဒန္တာ–၌ ဒမုဓာတ်ယူ၍ ဒမတိ၊ ဒမန္တိ စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိ။ ဒမ္မတိ၊ ဒမ္မန္တိစသည်ဖြင့် ဒိဝါဒိဂိုဏ်း။ ဒမေတိ ဒမယတိ–စသည်ဖြင့် စုရာဒိဂိုဏ်းစဉ်လေ။

◆ ဒမု– ဒူ၊ဒိ၊စု ဒမနေ။ (ဓာတွတ္ထ)

၆။ (တ)ဝါကျဖြင့် သာရထိ–၌ သာရဓာတ်၏အဖြစ် (ဒု–ဓာတုပဒ) ထိပစ္စည်း ကတ္တား အနက်၌သက်။ သာရေတီတိ သာရထိ–ဟု ကတ္တုသာဓနပြု။ ပုရိသဒမ္မသာရထိ– ပုဒ်ကို ပုရိသဒမ္မေ သာရထိ ပုရိသဒမ္မသာရထိ–ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ပြု သိစေ။

◉ ထွာဒိ၊ မောဂ်။ ၉၂–၌ " သာရိဿွာ ရထိ" တု သုတ်တည်ပြီးလျှင်"သာရိဿွာ ထျန္တာ ရထိ ဧတာတိ။ သာရေတီတိ သာရထိ"ဟု ဏာရိုက်ထိ–ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သာရိဓာတ် နောင် ရထိဝစ္စည်းသက်၍ သာရထိဟုရစ်ပြီးကြောင်း ဆိုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယင်းဏွာဒိ၊ မောဂ်-အလို သာရေတိ-ဖြင့် သာရထိ-၌ ကာရိုက်ပစ္စည်း ဝင်နေသော သာရိ ဓာတ်၏အဖြစ်။ ရထိပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်။ သာရေတီတိ သာရထိ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓ် ပြုရမည်ဟုဖော်။

● ဓာန်ဒီ-ဥရဖ်-၌ သရဓာတ်၊ ထိပစ္စည်း ဟုခွဲ၏။

(ခ)ဝါကျ ဒမေတိ-ဖြင့် သာရေတိ-၌ သရဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဒုဗ္ဗလျ အနက်ကိုမဟော၊ ဒမနအနက်ဟော။ (ဓာတွတ္ထ)။ (တစ်နည်း) မိမိလိုရာ အရပ်သို့ သွားစေ၏ဟူသည် ယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ဝိနေတိ-ဖြင့် ဒမေတိ-၌ ဆုံးမ၏ဟူသည် ကာယသမစသည်တို့နှင့် ယှဉ် စေခြင်းပင်တည်း၊ ယင်းကာယသမစသည်တို့နှင့် ယှဉ်စေခြင်း ဟူသည်လည်းထိုက် သည့်အားလျော်စွာ တဒင်္ဂဝိနယစသည်တို့၌ တည်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

◆ ဒမေတီတိ သမေတိ၊ ကာယသမာဒီတိ ယောဇေတီတိ အတ္ထော။ တံ ပန ကာယသမာဒီတိ ယောဇနံ ယထာရဟံ တဒင်္ဂဝိနယာဒိသု ပတိဋ္ဌာပနံ ဟောတီတိ အာဟ "ဝိနေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"တိ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၀)

(ဂ)ဝါကျ အဒန္တာ-ဖြင့် ပုရိသဒမ္မာ-၌ ဒမ္မ-အရ လုံးဝ မဆုံးမရသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

ဒမေတုံ ယုတ္တာ-ဖြင့် ဒမ္မာ-၌ ဒမုဓာတ်၏အဖြစ်။ ဏျပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌ သက်။ ဒမိတဗ္ဗာတိ ဒမ္မာ-ဟု ကမ္မသာဓနပြုရမည်၏အဖြစ်ကိုသိစေသည်။

● သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုတ္တ သက္က၊ အရဟာ သတ္တု-ဓောယျ၊ အနုစ္ဆဝိက စသည်တို့နှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓန ကြံစရာ။ (သံဝဏ္ဏနာနိယံ)

တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ-စသည်တို့ဖြင့် ပုရိသဒမ္မာ-၌ ပုရိသပုဒ်ကို ပုရိသာ စ ပုရိသာ စ ပုရိသာ စ ပုရိသာ-ဟု ဧကသေသတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍ ပုရိသ-အရ တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား၊ လူယောကျ်ား၊ နတ်ယောကျ်ားတို့ကိုယူရမည်ဟုသိစေသည်။

(ဂ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ပုရိသဒမ္မာ-ပုဒ်ကို ပုရိသာ စ တေ ဒမ္မာ စာတိ ပုရိသဒမ္မာ-ဟု ကမ္မဓာရယ်ပြု--လည်းကောင်း။ ဒမ္မ-သဒ္ဒါ၏ ဝိသေသနပရနိပါတ ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

၅။ မဟောဒရော / မဟောဓရော

ဓတန္တံ ဥဒရံ ဧတဿာတိ မဟောဒရော-ဟူသောဝစနတ္ထနှင့်အညီ ဒ-နှင့်ရှိသော ဥဒရ-သဒ္ဒါသည်သာ "ဝမ်းဗိုက်"ဟူသောအနက်ကို ဟောသောကြောင့် မဟောဒရော-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ဥဓရ-သဒ္ဒါသည်ကား "ဝမ်းဗိုက်" ဟူသောအနက်ကို မဟော နိုင်သောကြောင့် မဟောဓရော-ပါဌ်မသင့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **ပုရိသဒမ္မာ**

အစိတ်ဖြစ်သောယောကျ်ားတို့၏ ပုရိသ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ယောကျ်ား၊ မိန်းမတို့၌တင် စေဒေသူ၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿန။ ပဓာနနည်း။

◆ သတိပိ မာတုဂါမဿပိ ဒမ္မဘာဝေ ပုရိသဂ္ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနာတိဝဒန္တိ ။ (သာရတ္ထ)

⊛ ဤအဋ္ဌကထာ၌ တိရစ္ဆာနပုရိသာပိ၊ မနုဿပုရိသာပိ၊ အမနုဿပုရိသာပိ- ဟူသောအဖွင့်ကို ထောက်လျှင် ပုရိသသဒ္ဒါသုံးရကို တစ်ခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့် ကေသေသနည်း-တုဖြေ။

အဒန္တာ

အစိတ်ဖြစ်သော လုံးဝမဆုံးမရသေးသူ (မယဉ်ကျေးသေးသူ)၏ အဒန္တ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လုံးဝမဆုံးမရသေးသူ (မယဉ်းကျေးသေးသူ) တစိတ်တဒေသ ဆုံးမအပ်ပြီးသူ (ဟချို့တဝက်ယဉ်ကျေးသူ)တို့၌ တင် စေဒေသူ။ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿန၊ ပဓာနနည်း။

◆ အထဝါ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဒန္တာ ကေဒေသေန ဒန္တာ စ တတ္ထ အဒန္တဂ္ဂဟဏေန သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊ ၁။၂၉၀)

၁၀။ ပေါက္ခရသာတိ-ဟူသောပုဒ်သည် ပဋ္ဌတေ ဉာယတေ။ပ။၏။ သျှာဒျန္တ ဟျာဒျန္တ နှစ်ပါးတွင် သျှာဒျန္တပုဒ်မည်၏။ စသည်ဖြင့် ထုတ်ပါ။

=========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၉)

(က) အထဝါ ဝိသုဒ္ဓသီလာဒီနံ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနာဒီနံ သောတာပန္နာဒီနဉ္စ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဒိပဒံ အာစိက္ခန္တော ဒန္တေပိ ဒမေတိယေဝ။

(ခ) အထဝါ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီတိ ကေမေဝိဒံ အတ္ထပဒံ။

(ဂ) ဘဂဝါ ဟိ တထာ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတိ၊ ယထာ ကေပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နာ အဋ္ဌ ဒိသာ အသဇ္ဇမာနာ ဓာဝန္တိ။

(ဃ) တသ္မာ "အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထီ"တိ ဝုစ္စတိ။

(င) "ဟတ္ထိဒမကေန ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထိဒမ္မော သာရိတော ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတိ"တိ ဣဒဉ္စေတ္ထ သုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

(၄။၉၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၂။ မအူသျ၊၂။၁၁၁။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၃၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၉)

=====================

၁။ (ဂ)ဝါကျကို ဆရာနည်းကျကျ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဂ)၌ ဘဂဝါ-ပုဒ်ကို စာစပ်။

၄။ ဝိသုဒ္ဓသီလ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သောတာပန္န–ဝယ် နောက်ပုဒ်၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ သတ္တမိပရသပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်။
၆။ (ဃ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (က)ဝါကျ၌ အထဝါ/အပိစ–ပါဠ်နှစ်ထွေတွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ အဋ္ဌ ဒိသာ–၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။
၁၀။ သာရထိ–၌ ဓာတ်အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနတာရ နေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ ဟိ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ–သည်၊ ယထာ–အကြင်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဆုံးမအပ်သည်ရှိသော်၊(ဝါ)–အားဖြင့် သွားစေကုန်လတ်သော်၊(ဘာသာဋီ) ကေပလ္လင်္ကနေ၀– သာလျှင်၊ နိသိန္နာ–ကုန်လျက်၊ အဋ္ဌဒိသာ–တို့ကို၊ (ဝါ)တို့သို့၊ အသဇ္ဇမာနာ–မကပ်ငြိကုန်ဘဲ၊ ဓာဝန္တိ–ပြေးသွားနိုင်ကုန်၏။ (ဝါ) ဝင်စားနိုင်ကုန်၏။ တထာ–အားဖြင့်၊ ပုရိသဒမ္မေ– တို့ကို၊ သာရေတိ–၏။

● ယထာ တထာ၊ ဥပမာ မထုတ်၊ ယင်းသို့ထုတ်မူ၊ တထာစပ်ရာ၊ ကြိယာသည်၊ မှန်စွာလတ္တဏဖြစ်မြဲ။ (ဆုရားကြီး)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ အတ္တနော ပန ဂုဏေဟိ–အစရှိသော ဝါကျတို့ဖြင့် အနုတ္တရော–ပုဒ်၊ ပုရိသဒမ္မသာရထိ–ပုဒ်တို့၏အနက်ကို အသီးသီးပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တစ်ပေါင်းတည်းအားဖြင့် ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (မဆုသျှ)

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ခ)ဖြင့် အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ–ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်းသည်တစ်ခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သောအနက်ကိုပြတတ်သောပုဒ်တည်းဟုဆို၏။ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ–ဟူသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၏ တစ်ခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော အနက်ကိုပြတတ်သောပုဒ်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ယင်းသို့ သိနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းကို ဆရာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)ဝါကျမိန့်။ (မဆုသျှ)

● ဘာသာဋီကာ၌ကား ဆုံးမတော်မူရာ၌ အတုမရှိ ကျွမ်းကျင်တော်မူပုံကို ချဲ့ပြလို၍ "ဘဝတိ ဟိ"အစမိန့်၊ ထု ဝိတ္ထာရတက်သည်။

၃။ (ခ)ဝါကျ ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ဝါကျ ကာရဏ၊ (မဆု)။ ဝိတ္ထာရ။(ဘာသာဋီ) ဒဠှီ။ (ယောဇနာ) (ဃ)ဝါကျ လဒ္ဓဂုဏ။ နိဂုံး။ (ဘာသာဋီကာ) (င)ဝါကျသည် ဉာပက အာဂမဒဠှီ။

● ဘဝတိ–ကို ဝုစ္စတိ–၌ ဝုတ္တကံ။ ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။
သာရေတိ–၌ ကတ္တား။ ကတ္တား၏ကြိယာစပ်။ (ဘာသာဋီ၊ဇူဇဖ)

http://www.dhammadownload.com

၄။ သီလတီတိ သီလံ၊ ဝိသေသေန သုန္ဒံ ဝိသုဒ္ဓံ၊ ဝိသုဒ္ဓံ သီလံ ဧတေသန္တိ ဝိသုဒ္ဓသီလာ၊
♠ ဝိသုဒ္ဓသီလ-ပုဒ်အရကား အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလသည် မှချ။
♠ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန။
♠ တေ-အညပုဒ်အရကား အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သောသီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥတ္တရိ ပဝတ္တော မဂ္ဂေါ ဥတ္တရိမဂ္ဂေါ။ တဿ ပဋိပဒါ ဥတ္တရိမဂ္ဂပဋိပဒါ။
အတ္ထဿ ဗျဉ္ဇနကံ ပဒံ အတ္ထပဒံ။
အက်ံ အာသနံ အဂ်ော။ ပရိသမန္တတော အဂ်ော ပလ္လင်္ကော။
ကော ပလ္လင်္ကော ကေပလ္လင်္ကော။
ဟတ္ထိ ဒမေတီတိ ဟတ္ထိဒမကော။ ဒမ္မော ဟတ္ထိ ဟတ္ထိဒမ္မော။

၅။ သောတာပန္န=၌ အာပန္န-ဟူသော နောက်ပုဒ်ဝယ် အာ-ပဒတ်ဖြစ်သည်။
အာပဇ္ဇေယျ၊ အာပဇ္ဇေယျုံ -စသည်ဖြင့်စဉ်။
တွဲဘက်ဥပသာရမပါလျှင် ပဇ္ဇေယျ၊ ပဇ္ဇေယျုံ- စသည်ဖြင့်စဉ်။
၆။ (ဂ)ဝါကျ အာဘော် သံဝဏ္ဏနာကို ဝါကျဉ်းချုပ် (၃၈) (က)ဝါကျအတိုင်းဖော်လေ။

၇။ အထဝါ / အပိစ

သဒ္ဒါ အနက်၊ အကြောင်း အကျိုး- တစ်မျိုးမျိုးလဲလိုရာ၌သာ အထဝါ-ဟု ထားလေ့ရှိသည်။ ရှေး၌ ဆိုပြီးစကားရပ်ကို ဖြည့်စွက်လိုရာ၌ အပိစ-ဟုထားလေ့ ရှိသည်။ အပိစ-ဟုထားလျှင် ဆိုပြီးနည်းမှ မပြောင်းလွဲ။ ထပ်လောင်းဖြည့်စွက်ရုံ သာပြလေ့ရှိသည်။

ဤနေရာ၌ တတ္ထ ပုရိသဒမ္မာတိ အဒန္တာ-အစရှိသော အထက်ပါဝါကျများဖြင့် အဒန္တ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယဉ်ကျေးစေပုံကိုပြပြီး၍၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ယဉ်ကျေးပြီးသူ တို့ကိုလည်း ယဉ်ကျေးစေပုံကို ထပ်လောင်း၍ ပြဆိုသောအရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် အပိစ-ဟုရှိခြင်းကသာ ကောင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ-၌လည်း အပိစ-ဟုပင်ရှိ သည်။ (ဘာသာဋီကာ၊ ၄၃၆)

၈။ အဋ္ဌ ဒိသာ

အတူဖြစ်သော ပကတိအရပ်ရှစ်မျက်နှာ၏ အဋ္ဌဒိသာ-ဟူသောအမည်ကို အ တူရှိသော သမာပတ်ရှစ်ပါး၌ တင် = သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။
◆ အဋ္ဌဒိသာတိ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော၊ တာတိ အညမညံ သမ္ဗန္ဓာပိ အသံကိဏ္ဏာဘာဝေန ဒိသန္တိ အပဒိသန္တိ ဒိသာဝိယာတိ ဝါ ဒိသာ၊ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၂၉၂)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း)အစိတ်ဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးတည်းဟူသောအရပ်မျက်နှာတို့၏ အဠ ဒိသာ ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အရပ်မျက်း အမတဒိသ တည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာ၊ နိရောဓသမာပတ် တည်းဟူသော အရ မျက်နှာတို့၌ တင်။ ကေဒေသု၊ အဝယဝူ၊ ဥပလက္ခဏ။

◆ အဠ ဒိသာတိစ နိဒဿနမတ္တမေတံ လောကိယေတိ အဝတာပုဇ္ဇံ နိရောဓသမာဝတ္တိဒိသံ အမတဒိသဥ္စ ပတ္တနုနတော။ (သာရတ္ထ။ ၂၉၂)

၁၀။ သာရတ္ထိ–၌ သာရတ္ထတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၀)

(က) ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ။

(ခ) အပိစ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ။

(ဂ) ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။

(ဃ) “ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ၊ စောရကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဝါဠကန္တာရံ တာရေတိ၊ ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရံ တာရေတိ၊ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ ဥတ္တာရေတိ နိတ္တာရေတိ ပတာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ၊ ဝေမေဝ ဘဂဝါ သတ္ထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ ဇာတိကန္တာရံ တာရေတီ”တိ အာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၄။၉၃။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၂။ မအ္ဂသျ၊၂။၁၁၂။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၃၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၁)

====================

၁။ ဥတ္တာရေတိ–စသောသုံးပုဒ်တို့၌ ဥပသဂ္ဂတ္ထများကွဲပြားစေလျက် (ဃ)ကို အနက်။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို ဥပနာတိကပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဂ)ဝါကျကို စာစပ်ပါ။

၄။ (ခ)ဝါကျပါ သတ္ထာ–ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်။

၅။ (က)ဝါကျ သမ္ပရာယိက–ပုဒ်တွင် သမ္ပရာယ–ဟူသောပုဒ်တစ်စိတ်၌ ရထိုက်သော ဓာတ်၊ ပစ္စယ၊ လိင်္ဂ၊ ဝိဘတ္တိ၊ ကြိယာ၊ ကာရကတို့ကို ဝေဘန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ)ဥပမေယျ၌ သတ္တေ/သတ္တေ–တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို သဘာဝအာဂမယုတ္တိပြဆိုးဖြတ်။

၈။ (ဂ)ဘဂဝါ–၌ နည်းပေါင်းမည်မျှပါဝင်သည်ကို အဝေသု ဝဏ္ဏဝမနော–ဟူသောအဋ္ဌကထာ ဖွင့်နှင့်အညီ ပြည့်စုံစွာပြပြီး စောရကန္တာရံ–၌ ကန္တာရ–ဝယ်ရသင့်သော ဥပစာ။

၁၀။ (က) သတ္ထာ–၌ ဓာတွတ္ထအရ တရားကို ယူ၍ ဓာတောတရဏာဟာရနေတ္တိနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁။ ဥတ္တာရေတိ= ဘေး၏ကုန်ရာဖြစ်သော အရပ်သို့ဆောင်၍ ကူးမြောက်စေ၏။
နိတ္တာရေတိ= ဘေးဘျမ်းရှိရာဖြစ်သော အရပ်မှထွက်စေ၍ ကူးမြောက်စေ၏။
ပတာရေတိ= လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ကူးမြောက်စေသကဲ့သို့ကူးမြောက်စေ၏။ (မဒူသျှ)

◆ ဥတ္တာရေတိတိ ခေမန္တဘူမိံ ဥပနေန္တော တာရေတိ၊ နိတ္တာရေတိတိ အခေမန္တဋ္ဌာနတော နိက္ခာမေန္တော တာရေတိ၊ ပတာရေတီတိ ပရိဂ္ဂဟေတွာတာရေတိ၊တတ္ထေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ ဝိယ တာ ရေတီတိအတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၁၊၂ ၉၃)

၂။ **(ဃ)ပါဠိကျ ဥပနာတိကပုစ္ဆာ**

ဆရာ-သည်(ခ၊ဂ)ပါဠိကျတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကုန်သည်မှူးနှင့်တူသော ဟုဆို၏။ အဘယ်သို့တူပါသနည်း။ တူပုံအကျယ်ကို ဆရာမပြဆိုပြီလော။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)ပါဠိကျမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ကုန်သည်မှူးသည် ကုန်သည်အပေါင်းကို စောရကန္တာရ စသည်ကို လွန်မြောက်စေသကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါတို့ကို ဇာတိကန္တာရကိုလွန် မြောက်စေတော်မူ၏ဟု တူပုံအကျယ်ကို ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

၃။ (ခ)သည် သတ္တာ-ပုဒ်၏ ကိတ်ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကိုပြ ပကွန္တရ။
(ဂ)သည် သတ္တာ-ပုဒ်၏အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါးအဘိဓေယျတ္ထကိုပြသောကြောင့်ပကွန္တရ။
(တစ်နည်း) ပါဠျာရုဠ္ဍ။
(ဃ)ပါဠိကျသည် (ခ၊ဂ)ပါဠိကျတို့ကို ချဲ့ပြသောကြောင်း ဝိတ္ထာရ။

(တစ်နည်း) နိဒ္ဒေသပါဠိနည်းအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် အာဂမဒဠှီကရဏ။
ထိုတွင် ယထာ သတ္တဝါဟော။ပ။သမ္ပာပေတိ-ကား ဥပမာနပါဠိကျ။
ဝေမေဝ။ပ။ တာရေတိ-စသည်ကား ဥပမေယျပါဠိကျ။

စာဝပ်။ သတ္တဝါဟော-ကို ဘဝဝါ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန-သျှ စပ်။
ဘဝဝါ-ကို လဗ္ဘတိ-၌ ကမ္မ-ကမ္မ ဝိ စပ်။

၄။ အရဇ္ဇိ ပဝတ္တိ အနေနာတိ အတ္ထော။ ခန်း။ (အရ၊ ထက်) (ဿွာဒိ)
သတ အတ္ထေန ယော (ဇနသမူတော) ဝတ္တတီတိ သတ္တော။ (သာရတ္ထ)

♠ သတ-အတ္တ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား အရင်းအနှီးဥစ္စာနှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဂုဏ် (ပါ)တကွဖြစ်သော အရင်းအနှီးဥစ္စာသည် မုချ။
♠ ထို-၏ ကုန်သည်အပေါင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
♠ ယ-အညပုဒ် အရကား အရင်းအနှီးဥစ္စာနှင့်တကွဖြစ်သောကုန်သည်အပေါင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) သဗ္ဗော တေသ (သတ္တဂါတဿ) အတ္ထီတိ သတ္ထာ။ (သာရတ္ထ)

♠ သတ္ထ-ပုဒ်အရကား ကုန်သည်အပေါင်းသည် မှချ။
♠ ထို-၏ ကုန်သည်မှူးကြီးနှင့် နိဿိတ နိဿယစပ် ဌာနူ။
♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ကုန်သည်မှူးရ၏။
⊕ ဤဝိဂ္ဂတန်၌ သဗ္ဗော-တုဆိုလိုလျှက် ဝဏ္ဏဝိကာရ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဩ-ကိုအာ-ပြု၍ သတ္ထာ-တုရုပ်ပြီးသည်။ သာရတ္ထ-၌ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသည်တု မှာထားသည်။ ကုန်သည်မှူးအနက်ဟော သတ္ထာ-ပုဒ်ကို ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းတုသာ ယူရမည်။ ဤ သတ္ထာဝိယ သတ္ထာ-၌ သတ္ထာ-ကိုအချို့က ပုမာဒိဂိုဏ်း၊ အချို့ကရာဇာဒိဂိုဏ်းတုအမျိုးမျိုးခွဲကြသည်။
သတ္ထာဝိယာတိ သတ္ထာ။ (အပေါင်း)

♠ သတ္ထာ-ပုဒ်အရကား ကုန်သည်မှူးကြီးသည် မှချ။
♠ ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ် ဌာနူ။
♠ အ-ပစ္စည်းအရကား ဘုရားရှင်ရ၏။
တေသု တေသု အတ္တေသု ယော ယော ပုဂ္ဂလော ယံ ယံ အရတတီတိ အရတော။ (သာရတ္ထ)
♠ အရတဓာတ်အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုးစသည်တို့တွင် အကျိုးတမျိုးမျိုး ရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချအားဖြင့် ရ၏။
♠ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရစသည်သည် ဖလူပစာ။
♠ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုးစသည်သည် ကာရဏူပစာ။
♠ အ-ပစ္စည်းအရ-ထို-သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုးစသည်တို့တွင် တမျိုးမျိုးကို ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အရဟာဿ အနုရူပံ ယထာရဟံ။ (သာရတ္ထ)

သတ္တေ ဝဟတီတိ သတ္တဝါဟော။ သတ္တဝါဟော ဝိယာတိ သတ္တဝါဟော။

ကံ ဥဒကံ တာရေန္တိ ဧတ္ထာတိ ကန္တာရော။ (က-တရ၊ဆေ-ဏ) (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း) ကေန ပါနီယေန တရန္တိ အတိက္ကမန္တိ ယန္တိ ကန္တာရော။(က-ဘရ၊ဏ)(ဓာန်ဋီ၊၁၉၂

(တစ်နည်း) သပ္ပဋိဘယတ္တာ ကန္တတိ နိစ္စံ ဂမနာဂမနံ ဧတ္ထာတိ ကန္တာရော။

(ကတိ၊ အာရ၊ န-လာ) (ဓာန်ဋီ၊ ၁၉၂)

စောရေဟိ အဓိဋ္ဌိတော ကန္တာရော စောရကန္တာရော။

ဝါဠေဟိ အဓိဋ္ဌိတော ကန္တာရော ဝါဠကန္တာရော။

'ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခော။ ဒုဗ္ဘိက္ခော ဝေ ကန္တာရော ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရော။

နတ္ထိ ဥဒကံ ဧတ္ထာတိ နိရုဒကော။

၅။ သမ္ပရာယ-ကား သံ ပရာ-တ္တုဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ ပုလ္လိင်၊ သတ္တမီကေဝုစ်။
ဂမနကြိယာ-(ဝါ) ပါပုဏနကြိယာ။ ဩကာသကာရကဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

- ◆ **တမ္ဗကိလေသဝသေန သမ္ဗရေတဗ္ဗတော သမ္ဗာ ဝန္တဗ္ဗတော သမ္ဗရာယော၊ ပရလောတော။ တတ္ထ နိယုတ္တော သမ္ဗရာယိတော။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၉၂)**
- ◆ **တမ္ဗကိလသေဝသေန သမ္ဗရေတဗ္ဗတော သမ္ပါဂုဏ်တဗ္ဗတော သမ္ဗရာယော။ တတ္ထ နိယုတ္တော သမ္ဗရာယိတော။ (သာရတ္ထ၊၁။၁၉၇)**

၆။ (က)ဝါကျ အနုသာသတိ-ဖြင့် သတ္ထာ-၌ သာသတတ်-လည်းကောင်း၊ ယင်းသာသတတ်၏ အနုသိဋ္ဌိအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ရတ္ထု-ပစ္စည်း ကတ္တား အနက်၌သက်၊ အနုသာသတီတိ သတ္ထာ-ဟုကတ္တုသာဓနပြု-သိစေသည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိက။ပ။ယထာရတံ-ဖြင့် (ဘာဝတ္တ)ဖော်။

(ခ)ဝါကျ သတ္ထာဝိယ-ဖြင့် ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု။ အ-ပစ္စည်း ဥပမာ တဒ္ဓိတ်အနက်သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ဂ)ဝါကျ ဘဝဝါ-ဖြင့် ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုထားသော သတ္ထာ-ပုဒ်အရ ဘုရားရှင်ကို အရကောက်ရမည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ကုန်သည်မှူးနှင့် မြတ်စွာဘုရားတူသည်၏ အဖြစ်ကိုသိစေ။

ယင်း (ဃ)ဝါကျ၌ စောရကန္တာရံ ။ပ။ နိရုဒကကန္တာရံ တာရေတိ-ဖြင့် ကန္တာရ-အရ နိရုဒကကန္တာရကို မှချ။ ကြွင်းကန္တာရကို သဒိသူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်းဖြင့်ယူ ရမည်ဟု သိစေပါသည်။

၇။ (ဃ)ဝါကျဥပမေယျဘက်၌ သတ္တေ / သတ္တေ

သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ-ဟု သာရတ္ထ၊၁၊၂၉၃-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း(အာဝမယုတ္တိ) ဘုရားရှင်သည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို ဇာတိကန္တာရစသည်ကို လွန်မြောက်စေ၏ဟု သဘာဝယုတ္တိ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း သတ္တေ-ဟုရှိ သောပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။ သတ္တေ-ကားမသင့်။

ဥပမာနဘက်၌ သတ္တေ / သတ္တေ

သတ္တေတိ သတ္ထိကေ ဇနေ-ဟုသာရတ္ထ-၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လှည်း ကုန်သည်မှူးကြီးက ကုန်သည်ငယ်အပေါင်းကို ဘေးကင်းရာ အရပ်သို့ပို့ဆောင်၏ ဟူသော သဘာဝယုတ္တိဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း သတ္တေ-သင့်။

" ဘာသာဋီကာ၊၁။၄၃၉။ အဆုံးအဖြတ် "

သတ္ထိကေ ဇနေ-ကုန်သည်အပေါင်းတွင် ပါဝင်ကုန်သောလူတို့ကို- ဟုဋီကာများစွာ ပုံကိုထောက်လျှင် သတ္တေ-ဟုရှိသောပါဠ်သာ သင့်၏။ သာကြောင့်နည်း- ဇနေနှင့် သတ္တေ ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုန်သည်အပေါင်းဟော-သတ္ထ-ပုဒ်ကို ကေဝုစ်ဝိဂ္ဂဟ ချည်း ဋီကာတို့ပြု၍ ဤနေရာ၌ ဗတုဝုစ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

http://www.dhammadownload.com

နိရုဒကကဏ္ဍာရ / နိယုဒကကဏ္ဍာရ

နတ္ထိ ဥဒကံ ဧတ္ထာတိ နိရုဒကော–ဟူသော ဝစနတ္ထအရ နိပုဒ်–ဥဒကပုဒ်ဟုခွဲ။ ပုန–ဝတု၊ နိနှင့်ဒု၊ ပါတု– ပါတနောင်း၊ သရနောင်းက၊ အာဝမ၊ ရကောက်အမြဲဆောင်– နှင့် အညီ နောက်သရနောင်းရှာ၌ နိ–နောင် ရ–လာရသောကြောင့် နိရုဒက–သာသင့်။

၀။ ဘဝေသု ဝဏ္ဏဂမနော–ဟုဆိုလိုလျက် (ဝဏ္ဏလောပ–ဝဏ္ဏနာသ)နိရုတ္တိနည်း ဖြင့် ဘဝေသု–မှ ဝေသု၊ ဝဏ္ဏ–ပုဒ်မှ ဏ္ဏ၊ ဂမန–မှ မန–ပုဒ်တို့ကိုချေ။ (ဝဏ္ဏဝိပရိယာယ) နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–နှင့်ဂ–ကို ရှေ့နောက်ပြန်။ (ဝဏ္ဏဝိကာရ) နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝ–၏ အစိတ် အ–ကို အာဒီဃပြု။ ဘဂဝါ–ဟုပြီးသည်။ (၄၊၉၇)

စောရကဏ္ဍာရံ

အတူဖြစ်သော နိရုဒကကဏ္ဍာရ၏ ကဏ္ဍာရ–ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော စောရကဏ္ဍာရ၌တင် သဒိသူပစာ။ (ဝါဠကဏ္ဍာရံ–စသည်တို့လည်း သဒိသူပစာပင်ဖြစ်သည်။)

ဥပမာနဘက် ကဏ္ဍာရံ တာရေတိ

အတူဖြစ်သော နိရုဒကကဏ္ဍာရ၏ ကဏ္ဍာရံ–ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော စောရကဏ္ဍာရ၊ ဝါဠကဏ္ဍာရ၊ ဒုဗ္ဘိက္ခကဏ္ဍာရတို့၌ တင်– သဒိသူပစာ။ (ဝဏ္ဏ)

ဥပမေယျဘက်၌ ကဏ္ဍာရံ တာရေတိ

အတူဖြစ်သော စောရကဏ္ဍာရ စသည်တို့၏ ကဏ္ဍာရံ–ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဇာတိကဏ္ဍာရ၌ တင်– သဒိသူပစာ။

သတ္ထာ

အတူဖြစ်သော ကုန်သည်မှူး၏ သတ္ထာ–ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော မြတ်စွာဘုရား၌ တင်– သဒိသူပစာ။

သတ္တေ

အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ သတ္တေ–ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါ၌ တင်– ဧကဒေသူပစာ။

◆ သတ္တေတိ ဝေနေယျသတ္တေ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၉၃)

၁၀။ ဓာတွတ္ထအရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ် ပြဓာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍။ ထိုတွင် ဒေသနာဉာဏ်စိတ်သည် မနောဝိညာဏဓာတ်။စေတသိက် ပဥ္စတ္တိံသသည်ဓမ္မဓာတ်။ ဤသို့ဓာတ်၌ သွင်းခြင်းသည် ဓာတောတရဏတာရမည်၏။

===========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၁)

(က) ဒေဝမနုဿာနဉ္စ ဒေဝါနဉ္စ မနုဿာနဉ္စ။

(ခ) ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေတံ ဝုတ္တံ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိစ္ဆေဒဝသေန စ။

(ဂ) ဘဂဝါ ပန တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ အနုသာသနိပ္ပါဒနေန သတ္ထာယေဝ။

(ဃ) တေပိ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မဿဝနေန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ပတွာ တာယ ဝေ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ ဒုတိယေ တတိယေဝါ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ဟောန္တိ။

(င) မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။

(၄။၉၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၃။ မဓူသျ၊၂။၁၁၅။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၄၄၀။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၄)

==================

၁။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲမစေဘဲ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျကို အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျများကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဃ)ဝါကျ၌ ဘဂဝတော-ကို စပ်သင့်ရာပုဒ်များ၌ စာစပ်ပါ။

၄။ ဒေဝပုတ္တ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝဇနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ အနုသာသနိပ္ပါဒနေန-၌ ရှေ့ပုဒ်ကို ပဒ၊ အန္တ၊ လိင်၊ ဂဏ-ဝေဘန်ပြီး၊ နောက်ပုဒ်၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ သတ္တမိပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ်အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သိဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အနုသာသနိပ္ပါဒနေန/အနုသာသနိပဒါနေန-တွင်သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ-၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ အတ္တဘာဝ-၏ ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=========================

၁။ (ခ) တေန္တိ ဒေဝမနုဿာနန္တိ တော် ဝစနံ။ (သာရတ္ထ)

(ဃ) တေပိ-ထိုတိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း။

(င) ဧတ္ထ ဘဂဝါပနာတိအာဒိဝစနေ-၌။ (မဓူ)

(တနည်း)ဤမဂ္ဂဖလဘာဂီဖြစ်ရာ၌။ (ဘာ-ဋီ)

(တနည်း)ဧတ္ထ တေသံ ဒုတိယေ တတိယေ ဝါ အတ္တဘာဝေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော ဟောန္တိတိ ဝစနေ-၌။

(ဝါ) ဧတ္ထ တေသံ ဘဂဝတော တိရစ္ဆာနဂတာနံ သတ္ထုဘာဝေ။ (ဂံ၊သစ်)

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ ဥပနာတိက

၂။ ဆရာ- မြတ်စွာဘုရားသည် (သို့) ဥပါလိမထေရ်သည် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည် ဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမ အနုသာသနီကို နာခံသူမရှိဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ နာခံသူရှိပါလျက် ဘုရားရှင်သည် တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဆရာမခံထိုက်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဟောပါသလော၊ (ဆင်တဲဝဏ္ဏီ။၁၈၃) အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ)အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ-အရ တိုက်ရိုက်မုချနီတတ္ထအားဖြင့် ယူရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ နေယျတ္ထနည်းအားဖြင့် ဆောင်၍ ယူရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ-၌ ပိ-ကိုရှု၍ (ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာတက်

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟူသော စကားရပ်ကို ဟောတော်မူသောဟုဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ ဆရာဖြစ်ပါသလော။အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(ဃ)အာဘောဝါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်သည်အဆုံးအမပေးတော်မူသောအားဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်တော်မူသောဟုဆို၏။ တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဆရာဖြစ်ပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ဆရာမပြဆိုတော့ပြီလော။ အဘယ်သို့လျှင် တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆရာဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

● "ကထံ ကသ္မာ တိမတ္ထန္တိ၊ လက္ခာ အယုတ္တစောဒနာ"ဟူသော ဂန္ထာဘရဏ အရကျမ်းတက်ရာ၌ ဒေါသတင်သည်ဖြစ်စေ၊ မတင်သည်ဖြစ်စေ ကထံသဒ္ဒါ၊ ကသ္မာသဒ္ဒါ၊ ကိမတ္ထံ သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ပါအောင်ကျမ်းတက်လျှင် အယုတ္တစောဒနာတက်ပင်ဖြစ်သည်။

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဘုရားရှင်၏ တိရစ္ဆာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဆရာဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သာဓကဝတ္ထုကို ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။

၃။ (ခ)သည် ဒေဝမနုဿာနံ-ဟုဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)သည် နီတတ္ထမှ နေယျတ္ထပြ-ပက္ခန္တရ။ (မအူ) ဒဋ္ဌ။ (ဝံ၊သစ်)ဝါကျာရမ္ဘ။ (သာသာဒိ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ (မအူ၊ဘာသာဋီ)။ ဒင္ဂိ (ဝဏ္ဏိသစ်)
(င)ဝါကျသည်ဒင္ဂိ (မအူ)။ ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီ)
(ဃ)၌ ဘဝဝတော–ကို ဓမ္မသဝနေန–ဝယ် သဝနေန– ၌ အပါဒါန်–အပါဒါနီ စပ်။
(တစ်နည်း) သန္တိကေ–ဟူသော ပါဌသေသ–၌ သမ္ဗန်–သမ္ဗန္ဓီစပ်။ (သာရတ္ထ၊ဝဏ္ဏိသစ်)
◆ ဘဝဝတောတိ နိဿက္ကေ သာမိဝစနံ၊ ယထာ "ဉပဇ္ဈာယတော အဓေယ္ယတီ"တိ။ ဘဝဝတော သန္တိကေ ဝါတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၂၉၃)
(တစ်နည်း) ဘဝဝတော–ကား ဖါ်–ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်ဓမ္မသဝနေန–ဝယ် ဓမ္မ–၌
(တစ်နည်း) သန္တိကာ–ဟူသောပါဌသေသ၌ သမ္ဗန်–သမ္ဗန္ဓီစပ်။ (မအူချ)

၄။ ဒိဗ္ဗန္တိ ပဉ္စကာမဂုဏေတိ တိဋ္ဌန္တီတိ ဒေဝါ။

အတ္တနော ကုလံ ပုနာတိ သောဓေတီတိ ပုတ္တော။ (ပု၊တ)
ပေါသိယတီတိ ပုတ္တော။ (ပုသ၊တ) အတ္တနော ပိတု တဒယံ ပူရေတီတိ ပုတ္တော။ (ပူရ၊တ)
ဒေဝဿ ပုတ္တော ဒေဝပုတ္တော။
♠ ဒေဝ–ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား (ဖခင်)နတ်သည် မုချ။
♠ ထို–၏ သားဖြစ်နှင့် ဇနက ဇည စပ်–ဌာနူပစာ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ထို–သော နတ်သား ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

မဂ္ဂဖလံ ဘာဇေါ် ဓောသံ တိရစ္ဆာနဂတာနန္တိ မဂ္ဂဖလဘာဂိနော။ (မဝ္ဂဖလ၊ဤ)
ပရိစ္ဆိန္ဒိယတေ ပရိစ္ဆေဒေါ။ (ပရိ၊ဆိဒိ၊ဏ) ဥက္ကဋ္ဌာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ။
တဿ ဝသော ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသော။ အနုသာသနိယာ ပဒါနံ အနုသာသနိပ္ပဒါနံ။

၅။ အနုသာသနီ= ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ တ္တတ္ထိလိင်၊ နဒါဒိဂိုဏ်း၊ ဤကာရန္တ။
ပဒါန=ပ–ဒါဓာတ်။ဒဒေ၊ ဒဒေယျ၊ ဒဒေယျုံ၊ ဒဒေယျာသိ၊ဒဒေယျာထ၊ ဒဒေယျာမိ၊ ဒဒေယျာမ၊
ဒဇ္ဇေ၊ ဒဇ္ဇေယျ၊ ဒဇ္ဇာ၊ ဒဇ္ဇုံ၊ ဒဇ္ဇေယျုံ၊ ဒဇ္ဇေယျာသိ၊ ဒဇ္ဇေယျာထ၊ ဒဇ္ဇေယျာမိ၊ ဒဇ္ဇေယျာမ၊
တုစဉ်။ (ရူ၊ ၃၀၅)
ဥက္ကဋ္ဌ= ဥ–ကသ၊တ။

၆။ (က)ဖြင့် ဒေဝမနုဿ–ပုဒ်ကို ဒေဝါစ မနုဿာစ ဒေဝမနုဿာ–တုပြု –သိဝေ။

၇။ အနုသာသနိပ္ပဒါနေန / အနုသာသနိပဒါနေန

ရဿအက္ခရာနောက်ရှိ ပ–ဉပသာရသည် ဒွေဘော်ရောက်ရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် အနုသာသနိပ္ပဒါနေန–သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မဏ္ဍူက / မဏ္ဍုက

မဏ္ဍူသာလာ ဇာတော။ ပ။ မဏ္ဍေတိ ဖလံ ဘူသေတီတိ မဏ္ဍူကော၊ ဘေကော။ (ဏွာဒိ၊မောဂ်၊၂၅)-ကိုထောက်၍ မဏ္ဍူဓာတ်၊ ဏူကပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဏ္ဍ ဘူသနေ၊ ဥကော၊ ဒီဃော။(ဓာန်ဋီ၊၆ရ၅)ကိုထောက်၍လည်းကောင်း မဏ္ဍူက-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ ## မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ

ရှေး၌ဖြစ်သောအလားအားဖြင့် ထို၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောနည်းသည် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းမည်၏။ ပြယုဂ်ကား မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ-တည်း။ ဤ၌ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တ-ဟူသောနည်းသည် ဘားသတ္တဝါတည်းဟူသော ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော အလားအားဖြင့် ဘားနတ်သားတည်းဟူသော ထို၌ ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

ဒေဝပုတ္တ

ဒေဝနှင့်ပုတ္တကား မပြားသော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒူပစာ။ (ဘိက္ခုသံဃေန-တဲ့သို့မှတ်ပါ)

ဒေဝမနုဿာနံ

အစိတ်ဖြစ်သော နတ်လူတို့၏ ဒေဝမနုဿာနံ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နတ်လူတိရစ္ဆာန်တို့၌တင်- ဧကဒေသူ၊ အဝယဝူပစာ။

ပြဓာန်းသောနတ်လူတို့ကို ဒေဝမနုဿာနံ-ဟုဆိုသဖြင့်မပြဓာန်းသောတိရစ္ဆာန်တို့ကိုလည်းရ- ပဓာနနည်း။ ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿနနည်း။ (ခ၊ဂ)ဝါကျ ထောက်။

၁၀။ အတ္တဘာဝ-၏ ဝေဝစနပာရကား=

သရီရံ ဝပု ဂတ္တဥ္စာ-တ္တဘာဝေါ ဗောန္ဒိ ဝိဂ္ဂဟော။
ဒေဟံ ဝါ ပုရိသော ကာယော၊ ထိယံ တနု ကဠေဝရံ=တည်း။ (ဓာန်။၁၅၁)

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၂)

(က) ယံ ပန ကိဥ္စိ အတ္ထိ ဥဒေယျံ နာမ၊ တဿ သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ ဝသေန ဗုဒ္ဓေါ။

(ခ) ယသ္မာ ဝါ စတ္တာရိ သစ္စာနိ အတ္တနာပိ ဗုဇ္ဈိ၊ အညေပိ သတ္တေ ဗောဓေသိ၊ တသ္မာ ဝေမာဒီဟိပိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓေါ။

(ဂ) ဣမဿ စတ္ထဿ ဝိညာပနတ္ထံ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ" တိ ဧဝံ ပဝတ္တော သဗ္ဗောပိ နိဒ္ဒေသနယော ပဋိသမ္ဘိဒါနယော ဝါ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ (၄။၉၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၅။ မအူသျှ၊၂။၁၂၀။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၄၃။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၈)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က၊ခ)အဖွင့်နှင့်အညီ သိဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုသာ ကျနစွာအနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေ၊ (ဂ)ပါဌ်ကို ဒေါသာရောပနအယူတွက်တော်အနက်တက်ပါ။
၃။ အထက်ပါပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ယဒ္ဓွာ တဒ္ဓွာ-တို့ကို စာစပ်။
၄။ ဝိမောက္ခန္တိဉာဏဝသေန-ဝယ် ဝိမောက္ခန္တိကပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာအလိုကျ အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ ဝိမောက္ခန္တိက-၌ ဝိမောက္ခ-ပုဒ်ကို လိင်၊ ဂဏ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က)ပါဌ်ကို အာဘော်ဖော်၍ သိဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဥေယျံ / ယော ပန ကောစိ အတ္ထိ ဥေယျော-ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-၌ ရသင့်သော နည်းကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေပါ။
၁၀။ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-ဝယ် ဝိမောက္ခ-အရ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

====================

၁။ ဗုဒ္ဓေါ= အလုံးစုံသော ဉေယျတရားတို့ကို ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (က-နှင့်အညီ)
ဗုဒ္ဓေါ= သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်း သိ၊ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (ခ-နှင့်အညီ)

၂။ **(ခ)ပါဌ် အနုသန္ဓေ**

ဤသို့ (က)ပါဌ်ဖြင့် အလုံးစုံသောဉေယျတရားတို့ကိုဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် သိတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိ၊ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (ခ)ပါဌ်မိန့်။

(တစ်နည်း)ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၏ သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်မှ အထူးကိုပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။

◆ **တ္တုဒါနိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဒတော ဗုဒ္ဓပဒဿ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ "ယဒ္ဓွာဝါ" တိအာဒိ ဝုတ္တံ။(ဝိမတိ)**

(တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဌ်ဖြင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်တကွ ခပ်သိမ်းသော ဉာဏ်တော်ကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်ကြောင့်ဗုဒ္ဓမည်၏ဟု ပြလိုရကား (ခ)မိန့်။ (ရွှေဥမင်သျှ၊၃၂၇)

(တစ်နည်း)မဟာနိဒ္ဒေသ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်တို့၌လာသောနည်းဖြင့်လည်း ဝစနတ္ထကို ပြခြင်းငှါ (ခ)မိန့်။ (မအုသျှ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ ဒေါသသာရောပနအယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ–သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်းသိ၊ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်သောဟု ဆို၏။ (တစ်နည်း) ဗုဒ္ဓ–ပုဒ်၏ အတိတသုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်၊ ဟေတုကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထကို ပြဆို၏။ အဘယ်သို့သော အာဂုံပါဠိသာဓကကို ထောက်၍ ယင်းသို့ဆိုပါသနည်း။ ဆရာကိုယ်တိုင် သယမ္ဘုဉာဏ်ရ၍ ဆိုပါသလော။ အာဂုံသာဓကကိုမပြသော် သာရ–သာဓက (ဝါ)ဒဋ္ဌိယ–ဒဋ္ဌိကရဏဆန္ဒသောဝိရောဓိဒေါသသင့်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

၃။ (က)ဝါကျသည် ဒေဝမနုဿာနံ–ဟူသော ဂုဏ်တော်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓေါ–ဟူသောဂုဏ်တော်၏အဖွင့်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ဂန–ကားပက္ခန္တရဇောတက။ သာရတ္ထ–၌ကား "ပနာတိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ။–ပနာတိ ဝါ ဝိသေသတ္ထဒီပကော နိပါတော" ဟု နှစ်နည်းဖွင့်ပြသည်။

ယင်း(က)၌ယံပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ–ကားအနိယမ။ တဿ သဗ္ဗဿစသည်ကားနိယမ။

(ခ)ဝါကျသည် ဗုဒ္ဓမည်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်မှ ဗုဒ္ဓပုဒ်၏ အထူးကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။ (ဝိမတိ)

ယင်း(ခ)၌ ယသ္မာဝါ–မှ ဗောဓေတိ–တိုင်အောင်အနိယတ်။တသ္မာ–စသည်ကားနိယတ်။ ယင်းအနိယတ်ဝါကျ၌ အညေပိ သတ္တေဗောဓေတိကား သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထမှ တစ်ပါး ဟေတုကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။

(ဂ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ(ဓာတု) ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီကာ)

ယသ္မာ–ကို ဗုဇ္ဈိ ၊ ဗောဓေသိ–ပုဒ်တို့၌ ဟိတ် – ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

တသ္မာ–ကို ဗုဒ္ဓေါ–၌ ဟိတ် – ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

၄။ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမောက္ခော၊ (အရဟတ္တမဂ်)

ဝိမောက္ခဿ အန္တော ဝိမောက္ခန္တော၊

- ဝိမောက္ခ–ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တမဂ်သည် မုချ။
- ထို–၏ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် အကြောင်း အကျိုးစပ် ဉာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား အရဟတ္တဖိုလ်ရ၏။

ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ ဝိမောက္ခန္တိကံ၊ (ဝိမောက္ခန္တ – တ္ထဂတ)

- ဝိမောက္ခန္တ–ပုဒ်အရကား ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်သည် မုချ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ထို-၏ ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်အားလုံးနှင့် အကြောင်း အကျိုးစပ်- ဌာန။

♠ ထွက-ပစ္စည်းအရကား ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်အားလုံးရ၏။

◆ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေနာတိ ဧတ္ထ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခေဟိ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမောက္ခော၊ အဂ္ဂမဂ္ဂေါ၊ တဿ အန္တော၊ အဂ္ဂဖလံ၊ တသ္မိံ လဒ္ဓေ လဒ္ဓဗ္ဗတော တတ္ထ ဘဝံ ဝိမောက္ခန္တိကံ၊ ဉာဏံသဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဉာဏံ။ (သာရတ္ထ)

၅။ ဝိမောက္ခ=ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ ဝိ-မုစ၊ဏ။ (တနည်း)ဝိ-မောက္ခ၊ အ။

သစ္စ= သရ၊ စ။ သရတိ အာယတိ ဒုက္ခံ တိ ံသတီတိ သစ္စံ။ (ဏွာဒိ၊ မောဂ်။ ၃၉)

၆။ (က)ပါဠိ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်၏အဖြစ်။ တပစ္စည်း ကတ္တား အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်။ ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ- တတ္တုသာဓနပြု--သိစေပါသည်။

တဿ သဗ္ဗဿ-ဖြင့် ဗုဓဓာတ်၏ သကမ္မကဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဓ-ဓာတ်၏ ကံကို သဗ္ဗံ-ဟုထည့်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ယံ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဉေယျံ နာမ-ဖြင့် တဿ သဗ္ဗဿ-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် ဉေယျတရားအားလုံးကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။

ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့်သိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

◉ ကရဏကာရက၊ စသည်လေးပါး၊ သဘောများမှာ၊ ဓာတ်တွင်သာ၊စပ်ရာမြဲမှတ်ရှု-နိယံနှင့်အညီ။

(တစ်နည်း) ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန-ဖြင့် အလုံးစုံသော ဉေယျတရားတို့ကို သိ၏ဟူသည် မြတ်စွာဘုရားက သိသည်မဟုတ်၊ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်က သိ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေပါသည်။

◉ ကတ္တုညတ္တိ၊ ယုတ်ညံ့ရှိ၊ ကူဆိ ကရိုဏ်းသာ-နိယံနှင့်အညီတည်း။

(ခ)ပါဠိ ဗုဇ္ဈိ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ်၏အဖြစ်၊ တပစ္စည်း-အတိတ်ကတ္တား အနက်၌ သက်၊ ဗုဇ္ဈိတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု အတီတကာလိက သုဒ္ဓကတ္တု သာဓနပြု-သိစေ။

အတ္တနာ-ဖြင့် သိ၏ဟူသည် မိမိကိုယ်တိုင်သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့်သိ၏ဟု သိစေ။

အဝိ-ဖြင့် ကိုယ်တိုင်သာ သိသည်မဟုတ်၊သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း သိစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

စတ္တာရိ သစ္စာနိ-ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ဗောဓေသိ-ဖြင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ဗုဓဓာတ်။ တပစ္စည်း-ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်။ကာရိတ်ဏေ-ပစ္စည်းကျေနေသည်၏အဖြစ်။ ဗောဓေသီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟုပြု-သိစေ။

အညေ သတ္တေ-ဖြင့် ကာရိက်ကံအဖြစ်ကို သိစေသည်။

ဝိ-ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ကိုသာ သိစေသည်မဟုတ်သေး၊ ကိုယ်တိုင်လည်း သိ၏ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ယံပနကိဉ္စိအတ္ထိဉေယျံ / ယောပနကောစိအတ္ထိဉေယျော

ယံ ပန ကိဉ္စီတိတ္ထ ယန္တိ အနိယမိတဝစနံ၊တထာ ကိဉ္စီတိ။ ဟုသာရတ္ထ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် "ယံပနကိဉ္စိအတ္ထိဉေယျံ"ဟု နပုံလိင်နှင့်ရှိသော ပါဠ်သာ သင့်သည်။

(က)ဝါကျ သဗ္ဗသပိ / သဗ္ဗသ

ပိတိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနော ဝိသေသော ဇောတိယတိ–ဟု သာရတ္ထ၊၁။၂၉၅–၌ ဖွင့်သောကြောင့် သဗ္ဗသပိ ဟုရှိသောပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။ (အာဒိ၊၁။၄၄၃)

အမေး=အညေပိ သတ္တေ ဇာဝေသိ–ဟူသောဝါကျအခိုက်၌ ကာရိုက်ပစ္စည်းပါဝင်နေသောကြောင့် ဇာဒ္ဓေါ–ဟုရှိသင့်/မရှိသင့် (သို့မဟုတ်) ဇာဝေတာ ပဇာယာတိ ဇုဒ္ဓေါ၊ ဇာဝေတာ ပဇာယာတိ ဇာဒ္ဓေါ–ဟု ပါဠ်နှစ်မျိုး ရှိသင့် / မသင့် အကြောင်းပြဆိုးဖြတ်ပါ။

အဖြေ=ပဏ္ဍသုသာ–၌ ဝုဒ္ဓိမရောက်ဘဲ ရုပ်ပြီးသကဲ့သို့ ဇုဒ္ဓေါ–ပုဒ်၌လည်း ကာရိုက်ပစ္စည်းပါဝင်နေစေကာမူ ဝုဒ္ဓိမရောက်ဘဲ ရုပ်ပြီးစီးမှုရှိသောကြောင့် ဇုဒ္ဓေါ–ဟုရှိသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

◆ ယထာ ပဏ္ဍုသောသသာ ဝါတာ "ပဏ္ဍုသုသာ "တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝံ ဇာဝေတာ ပဇာယာတိ ဇုဒ္ဓေါ တေတုကတ္တုသာဓနဝသေန၊ တေတုအတ္ထော စေတ္ထ အန္တောနီတော။ (သာရတ္ထ၊၁။၂၉၆)

(ခ)ဝါကျ သစ္စာနိ / သစ္စာနံ

ဏွုတ္တန္တသာ တု ကမ္မတ္ထေ၊ ဆဋ္ဌီ အဝတိ ကေဒါ– ဟူသော ကစ္စာယနသာရကို ထောက်၍ ဏွုပစ္စည်း တုပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏ အယှဉ်၌ ရုံခါဆဋ္ဌီကံ၊ ရုံခါ ဒုတိယာကံနေနိုင်သောကြောင့် သစ္စာနိ=သစ္စာနံ နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

၈။ ဝိမောက္ခန္တိကာဉာဏဝသေန

ဤ၌ ဝိမောက္ခန္တိကာဉာဏဝသေန– ဟူသောနည်းသည် " ဝိမောက္ခန္တိကာဉာဏဝသေန–ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓတ္တာ–ကြောင့်၊ ဝိမောက္ခန္တိကာဉာဏဝသေန–ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေါ–ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။ ဤသို့နှစ်ပုဒ်ငဲ့သောကြောင့် ကာတောလောတကနည်း၊ (ဒွေကနည်း) (ရွှေဥမင်သျု၊၁။၃၂၇)

၁၀။ ဝိမောက္ခ–အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ထုတ်ပါ။

==================

http://www.dhammadownload.com

ပါဌ်ကျဉ်းချုပ် (၄၃)

(က) ဘဂဝါတိ ဣဒံ ပနဿ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနံ။

(ခ) တေနာဟု ပေါရာဏာ ==

ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမံ။
ဂရု ဂါရဝယုတ္တော သော၊ ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီတိ။

(ဂ) စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ နာမံ အာဝတ္ထိကံ လိင်္ဂိကံ နေမိတ္တိကံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ။

(ဃ) အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံနာမ လောကိယဝေါဟာရေန "ယဒိစ္ဆက"န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလိဗဒ္ဒေါတိ ဧဝမာဒိ အာဝတ္ထိကံ၊ ဒဏ္ဍီ ဆတ္တီ သိခီ ကရီတိ ဧဝမာဒိ လိင်္ဂိကံ၊ တေဝိဇ္ဇော ဆဠဘိညောတိ ဧဝမာဒိ နေမိတ္တိကံ၊ သိရိဝဍ္ဎကော ဓနဝဍ္ဎကောတိ ဧဝမာဒိ ဝစနတ္ထ-မနပေက္ခိတွာ ပဝတ္တံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ။

(စ) ဣဒံ ပန ဘဂဝါတိ နာမံ နေမိတ္တိကံ၊ န မဟာမာယာယ, န သုဒ္ဓေါဒနမဟာ-ရာဇေန, န အသီတိယာ ဉာတိသဟဿေဟိ ကတံ န သက္ကသန္တုသိတာဒီဟိ ဒေဝတာဝိသေသေဟိ။

(၁၅၈၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၇။ မအူသျ၊၂။၁၂၁။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၄၄။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၂၀)

====================

၁။ (က)ပါဌ်ကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသော ပါဌ်တို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဂါရဝ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္န-ကိုပဒမာလာ၊ ဝစ္ဆော-၌ ဓာတ်ကို အဝိသန္ဓိပရသာပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က)ပါဌ်ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)၌ ဗလိဗဒ္ဒေါ/ဗလိဗဒ္ဒေါ။ ဗလိဗဒ္ဒေါ/ဗလိဗဒ္ဒေါ -တွင်သင့်ရာပါဌ်၌ ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ ဘဂဝါတိဝစနံ သေဋ္ဌံ-၌ နည်း ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။

၁၀။ ဘဂဝါ-အရ အနက်ဒြပ်ကိုကောက်၍ ဓနွေဘတရဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ ပန-ပါ။ ဘဂဝါတိဣဒံ-သည်၊ အဿ ဘဂဝတော-၏၊ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရု-ဂါရဝါဓိဝစနံ-သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် ထူးတော်မူသော(ဝိ-၌စပ်)။ သီလစသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် ထူးတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်(သတ္တုတ္တမ-၌စပ်)၊ သတ္တဝါတို့ထက် မြတ်တော်မူသော (ဂရု-၌စပ်)၊ အလေးပြုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ (ဂါရဝ-၌စပ်)၊ အလေးပြုတတ်သူ၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါတည်း။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဓကကိုပြလို၍ တေနာဟ-အစမိန့်။ (မဓု)
(ခ)ဝါကျ၌ ဂါထာဝယ် ပထမပါဒသည် ဂုဏဝိသိဋ္ဌ၏ သာဓက။
ဒုတိယပါဒသည် သတ္တုတ္တမ-၏ သာဓက။
တတိယပါဒသည် ဂရုဂါရဝ-၏ သာဓက။
စတုတ္ထပါဒသည်အဓိဝစနံ-၏ သာဓက။ ဤသို့အစဉ်အတိုင်းယူ။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဘဂဝါ-ဟူသော အမည်သည် ဂုဏ်အထူးလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော နာမည်တည်းဟု သဒ္ဒေပအားဖြင့်ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင် ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ဝေဘန်လိုသော ဆရာသည် ရှေးဦးစွာနာမ်ကိုပင် အတ္တုဒ္ဓါရ၏အစွမ်းဖြင့် ပြလိုရကား (ဂ)မိန့်။

◆ ဂုဏဝိသေသဟေတုကံ "ဘဂဝါ"တိဣဒံ ဘဂဝတော နာမန္တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘဇိတုကာမော နာမံ ယေဝ တာဝ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ဒဿေန္တော" စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ နာမ"န္တိ အာဒိမာဟ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၂၉၇)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် နာမ်ကို မာတိကာအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ယင်း နာမ်လေးမျိုးတို့ကို သရုပ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (င)မိန့်။ (မဓုသျှ)

◆ ဣဒါနိ အာဝတ္ထိကာဒီနိ နာမာနိ သရူပတော ဒဿေန္တော အာဟ "တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလိဗဒ္ဒေါ"တိ အာဒိ၊ (သာရတ္ထ)

(စ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ စတုဗ္ဗိဓံ ဟိ-စသည်ဖြင့် အတ္ထုဒ္ဓါရကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အတ္ထာဓိပ္ပေတ-ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (စ)မိန့်။ (မဓုသျှ)

န မဟာမာယာယ-စသည်သို့ အနုသန္ဓေ

တ္တဒံ ပန-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ဗျတိရေက၏ အစွမ်းဖြင့် ပြီးစေလို၍ "န မဟာမာယာယ"အစမိန့်။ (မဓုသျှ၊ သာရတ္ထ)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် အာဝမဒ္ဒိ။ (ဂ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။
(ဃ)ဝါကျသည် လောကဝေါဟာရအားဖြင့်လည်း အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဟူ၍ပင် သုံးစွဲကြပါသလော-ဟုစောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
(င)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။
(စ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ၊ (တစ်နည်း) ဝိသေသ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဘာဒိ)
ယင်း(စ)ဝါကျ၌ န မဟာမာယာယ-စသည်ကား ဗျတိရေက။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဝရံ့ ကရောတီတိ ဝရူ။ ဝရူနော ဘာဝေါ ဇါရဝံ။ (ဝရူ - ဏ)

♠ ဝရူ-ဟူသော တန်ဖိုးအရကား အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မှချ။

♠ ထို-၏ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဒ္ဓါပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ဥာန-ဥာနီ၊ ဂုဏေး-ဂုဏ်စပ် ဥာနူ။

♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော သူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သဒ္ဓါပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌော ဂုဏဝိသဋ္ဌော။ (ဆုရားရှင်ရ၏)

သတ္တေဟိ ဥတ္တမော သတ္တုတ္တမော။ (ဆုရားရှင်ရ၏)

ဂုဏဝိသိဋ္ဌော စ သော သတ္တုတ္တမော စာတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမော။

ဝရုကာတဗ္ဗောတိ ဝရူ။ (ဝရု-ပုဒ်၊ ဏပစ္စည်းကာတဗ္ဗတန်ဖိုး)

ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမော စ သော ဝရု စာတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဝရု။

ဝရံ့ ကရောတီတိ ဝရူ၊ ဝရူနော ဘာဝေါ ဇါရဝံ။

ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဝရုမှိ ဇါရဝံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဝရုဇါရဝံ။

ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဝရုဇါရဝေန အဓိဝစနံ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဝရုဇါရဝါဓိဝစနံ။

အဝတ္ထာယ ဝိဒိတံ အာဝတ္ထိကံ။ လိင်္ဂေန ဝိဒိတံ လိင်္ဂိကံ။

နိမိတ္တေန အာဂတံ နေမိတ္တိကံ။ အဓိစ္စ နိမိတ္တံ အတိက္ကမ္မ သမုပ္ပန္နံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ။

၅။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ၊ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နာနိစသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဝိုဏ်းစဉ်ပါ။

မာတုသန္တိကေ ဝသတီတိ ဝစ္ဆော-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ ဝစ္ဆော-ကား ဝသ၊ ဆ။

ဘဝိဿန္တိ ပရဿပုဒ်ဖြင့် ဝစ္ဆတိ၊ ဝစ္ဆန္တိစသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝသိဿတိ၊ ဝသိဿန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်းစဉ်။

◆ ဝသ ဆိဒိ လဘာဒိတော စ္ဆာဒေသော စ ဓောတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၂၁)

◆ ဘဝိဿန္တိယံ သဿ ဆာဒေသော ဓာတွန္တဿ စ-ကာရော စ။ (ရူ၊ ၂၀၀)

ဏွာဒိ၊ မောဂ်သုတ်၊ (၄၃)၌ကား ဝဒတီတိ ဝစ္ဆော-ဟု ဝဒဓာတ်၊ ဆပစ္စည်းဖြင့် ပြသည်။ ယင်းအလို ဝဒိဿတိ၊ ဝဒိဿန္တိ စသည်ဖြင့် စဉ်။

အဓိစ္စ-ကား အဓိရှေးရှိသော ဣဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း။

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် ဘဂဝါ-ဟူသောအမည်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် ထူးသော ယင်းသို့ထူးသောကြောင့် သတ္တဝါတို့ထက် မြတ်သောအလေးပြုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၌ အလေးပြုတတ်သောသူ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော နာမည်တည်း ဟုသိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဗလိဗဒ္ဓ- ဗလိဗဒ္ဒ- ဗလိဗဒ္ဓ- ဗလိဗဒ္ဒ

ဗလံ ဝဒ္ဓယတီတိ ဗလိဗဒ္ဒေါ၊ နိပါတနာ။ (ဓာန်ဋီ၊၄၉၅) ကို ထောက်၍ ဗလ သဒ္ဒူပပဒ ဝဍ္ဎဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ နိပါတနာ-သုတ်ကြီးဖြင့် လ-၏အစိတ် အ-ကို ဣ-ပြု၊ ဍ္ဎ-ကို ဒ္ဒ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဗလိဗဒ္ဒ-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။

ပါရာ၊ ဂံသစ်၊၂။၂၃-၌- ဗလံ ဝဒ္ဓေတီတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ-ပြု၊ အ-ကို ဣ-ပြု၊ဝ-ကို ဗ-ပြု၍ ဗလိဗဒ္ဓ-ဟုရုပ်ပြီးကြောင်း ပြဆိုထားသည်။ ယင်းအလို ဗလိဗဒ္ဓ-ပါဌ်သင့်။

သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်၊၁၀၉-၌ "ဒွေ ကဿကာ ဘာတရော တတာ စတ္တာရော စ ဗလိဗဒ္ဒါ"ဟုတွေ့ရသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၃၆-၌ "အပ္ပဿုတာယံ ပုရိသော၊ ဗလိဗဒ္ဒေါဝ ဇီရတိ"ဟုတွေ့ ရသည်။

ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ။၉၁-၌ "တတ္ထ ဂစ္ဆော ဒမ္မော၊ ဗလိဗဒ္ဓေါတိ ဝေဟာဒိ အာဝတ္ထိကံ" ဟု တွေ့ရသည်။

မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ၊ ၂၁၈-၌ "တတ္ထ ဝစ္ဆော ဒမ္မော ဗလိဗဒ္ဓေါတိ ဝေဟာဒိ အာဝတ္ထိကံ" ဟုတွေ့ရသည်။ ဤသို့ အထက်ပါအတိုင်း ပုံစံလေးမျိုး တွေ့ရသောကြောင့် လေးပါဌ်လုံးကို အသင့်ဟုဆုံးဖြတ်ရမည်။ မည်သည့်ပါဌ်သင့်သည်ဟုတိတိကျကျဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်မှာ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်အရာသာ ဖြစ်ပေသည်။

ယဒိစ္ဆကံ / ယာဒိစ္ဆကံ

"ယာ ယာ ဣစ္ဆာ ယဒိစ္ဆာ၊ ယဒိစ္ဆာယ အာဝတံ ယဒိစ္ဆကံ-ဟုပြု၊ ယံ-ကား ဝိစ္ဆာ၊ (ဝါ)ယာဒိစ္ဆကံ-လည်းရှိ၏။ ယင်းသို့မူယထာ-ကား ဝိစ္ဆာ။ ယာ ယာ ဣစ္ဆာ ယဒိစ္ဆာ၊ ယဒိစ္ဆာယ ဓာတံ ယာဒိစ္ဆကံ"ဟု ပါရာ၊ ဂံသစ်၊၂။၂၃-၌ ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

၈။ ဘဂဝါတိဝစနံ သေဋ္ဌံ

အကြောင်းဘုရားတည်းဟူသောအနက်မြတ်ခြင်း၏"ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ" ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘဂဝါ-ဟူသောသဒ္ဒါ မြတ်ခြင်း၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကာရဏူပစာ။ (ဌာနူပစာလည်းရ၏)။ (ဘာဋီ၊၁။၄၄၅)

(တစ်နည်း) သဒ္ဒေါ ဉာပကတော၊ အတ္ထော ဉာပေတဗ္ဗဖလံ။ ဟူသော ပရိဘာသာအရ သဒ္ဒါဟူသည်-အကြောင်းဉာပကဟိတ်။ အနက်ဟူသည် အကျိုးဉာပေတဗ္ဗဖလဖြစ်သည်။ယင်းအလို=အကြောင်းဖြစ်သော ဘဂဝါဟူသောသဒ္ဒါမြတ်ခြင်း၏"ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ" ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဘုရားတည်းဟူသော အနက်မြတ်ခြင်း၌ တင် = ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ဘဝဝါ–အရ မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ်ကိုယူ၍ = ထိုတွင် ဘုရားရှင်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ စေတသိက်တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ကြွင်းစေတသိက်များသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။ ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ ခန္ဓာ၌ ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓေါတရဏဟာရမည်၏။

==================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၄)

(က) သဒေဝကန္တိ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကံ။

(ခ) ဝေ သဟ မာရေန သမာရကံ။

(ဂ) သဟ ဗြဟ္မုနာ သဗြဟ္မကံ။

(ဃ) သဟ သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ သဿမဏဗြာဟ္မဏိ။

(င) ပဇာတတ္တာ ပဇာ၊ တံ ပဇံ။

(စ) သဟ ဒေဝမနုဿေဟိ သဒေဝမနုဿံ။

(ဆ) တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဇ) သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။

(၄။ ၉ရ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၁။ မအူသျ၊၂။၁၄၄။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၆၂။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၅၀)

================

၁။ (ဆ၊ဇ)ဝါကျတို့ကို ဖြစ်သင့်သော ကရိုဏ်းပါဋ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဆ)ဝါကျကို ဒေါသာရောပနစောဒနာတက်ပါ။

၃။ (င၊စ၊ဆ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ ဝါကျအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၄။ (စ)ဝါကျ၌ မနုဿ–ကို သမာသ်၊ တဒ္ဓိတ်၊ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟပြ၍၊ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ မာရ။ ပဇာ–တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏဝေဘန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အန္ဓယ၊ ဗျတိရေက အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည် ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ဆ၊ဇ)ဝါကျတို့၌ ဒေဝဂ္ဂဟဏံ / ဒေဝဂဟဏံ ဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဆ)ဝါကျကို ရှု၍ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ (ဇ)ဝါကျကိုထောက်၍ (ခ)ဝါကျပါ မာရေန–၌ ဖြစ်သင့်ရာကို ကိုယ်ပြ၍ လက္ခဏာ–ဟာရ နေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဆ)ဝါကျ၌ ပါရိသေသညာယေန-ပါရိသေသနည်းဖြင့်-ဟုကရိဏ်းထည့်ပါ။
(ဇ)ဝါကျ၌ ပစ္စာသတ္တိညာယေန-ပစ္စာသတ္တိနည်းဖြင့်-ဟုကရိဏ်းထည့်ပါ။

၂။ **(ဆ)ဝါကျ ဒေါသာရောပနစောဒနာ**

ဆရာ-သည် (က)စသောဝါကျတို့ဖြင့် သဒ္ဒေဝကံ-စသော ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထသာ ရှိပါသလော။ ဝစနီယ-အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ အဗျာပိတဒေါသ သင့်။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။

ဤ၌ လက္ခဏာကိုကြည့်၍ အဗျာပိတတင်သည်။ (ဆ)တစ်ဝါကျလုံး၏ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကိုကြည့်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသလည်း တင်နိုင်သည်။

၃။ (င) ပက္ခန္တရ။ (စ)ပက္ခန္တရ။ (ဆ)ပက္ခန္တရ။

(င)၌ ပဇာတတ္ထာ ပဇာ-တား ပဒါဝမိတန္တ ဒန္တစ္ဆေဒနံ၊ တံ ပဇံ-တား ဝါကျာဝမိတန္တ ဒန္တသောဓနံ၊

၄။ မနော ဉဿန္နံ ဝေဘသန္တိ မနုဿာ၊ (သမာသ်) မနုနော အပစ္စံ မနုဿော၊ (တဒ္ဓိတ်) အတ္ထာနုတ္ထံ မနတိ ဇာနာတီတိ မနုဿော၊ (ကိတ်)

- မန-ဓာတ်အရကား အကျိုးရှိသည် မရှိသည်ကို သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ယောနိသောမနသိကာရစသည်သည် ဖလူ။
- နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာရဏူ။
- ဉဿပစ္စည်းအရကား ထို-သော လူရ၏။

ကမ္မတိလေသသဒ္ဒါတေတိ ပကာရေတိ ဇနိယတီတိ ပဇာ။(ပ-ဇနကွိ)

- ပ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ပကာရဘောဂုဏ်သည် ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ကံ-ကိလေသာတို့သည် အပဓာနအားဖြင့် ရ၏။
- ဇနဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တုဖြစ်ကား ကံ-ကိလေသာတို့သည် မုချ။
- ဟေတုကမ္မ၌-ကား ထို-၏အကျိုးဖြစ်သောသတ္တဝါဟုဆိုအပ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ နာနက္ခဏိကာဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ကာရဏူပစာ။
- ကွိ-အရကားထို-သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်ဟုဆိုအပ်သောသတ္တဝါဖြစ်ရ၏။
- မဒ္ဒူ၊ ဘာသာဋီကာတို့၌ " ပကာရေန ဇာယတီတိ ပဇာ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုပြုသည်။ ယင်းအလို-
- ပ-ဥပသာရ ပုဒ်အရကား ပကာရဘောဂုဏ်ရ၏။
- ဇနဓာတ်အရ သတ္တဝါတို့၏ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။
- ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ကံကိလေသာတို့သည် ဖလူပစာအားဖြင့်ရ၏။
- နောက်နောက်၌ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားများသည် ကာရဏူပစာအားဖြင့် ရ၏။
- ကွိ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တဝါဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓာပဉ္စကဖြစ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

၅။ မာရ= မရဓာတ်၊ ဏာပစ္စည်း။ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း။
ပဇာ= ပပုဗ္ဗ ဇနဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း။ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း။

၆။ (က)ပါဠိကျူဖြင့် သဒေဝကံ-၌ သသဒ္ဒါသည် သဗ္ဗ၊ သမာနသဒ္ဒါတို့၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏-လည်းကောင်း။(နိပါတလိင်ဝဒ)သဟ ဒေဝေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သဒေဝကော-တုသဟပုဗ္ဗပဒ ပဌမာဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-လည်းကောင်း သိစေ။
(ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဠိကျူတို့ကို (က)ပါဠိကျူကို နည်းမှီး၍ ဖော်လေ။

(င)ပါဠိကျူ ပဇာတတ္တာ-ဖြင့် ပဇာ-၌ ပပုဗ္ဗ-ဇနဓာတ်၏အဖြစ်။ ကွိပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓန၌ သက်၊ ပကာရေဟိ ဇနီယတီတိ ပဇာ-ဟုဟေတုကမ္မသာဓန ပြု။ (ဝိသစ်-အလို)

(တစ်နည်း) ပဇာ-၌ ပပုဗ္ဗဇနဓာတ်၏အဖြစ်။ ကွိပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၌ သက်။ ပကာရေန ဇာယတီတိ ပဇာ-ဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနပြု-သိစေ။ (မဒူ၊ ဘာဋီ)

တံ ပဇံ-ဖြင့် ပဇာတတ္တာ ပဇာ-ဟု ပဌမန္တဖြင့် ဖွင့်ပြထားသော်လည်း ပါဠိ တော်၌ကား ပဇံ-ဟု ဒုတိယန္တနှင့်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

၇။ ဒေဝဋ္ဌကထာ / ဒေဝဝတ္ထု

ရဿာတာရတော ပရံ ပ ပဋိ ပတိ ကပု တုသ ကုစ တိ ဝထ ဇုတည သိ သု ၊ သမ္မု သရ သသာဒိနမာဒိဗျဥ္ဇနာနံ ဒွေဘာဝံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၆) ကိုထောက်၍ ရဿအက္ခရာ နောက်ရှိ ဂဟဓာတ်၏ အစဗျည်းသည် ဒွေဘော်ရောက်ရမည့် ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒေဝဋ္ဌကထာ-ဟု ဒွေဘော်နှင့်ရှိသောပါဌ် သင့်ပါသည်။

၈။ သဒေဝကံ

သဒေဝကံ-ဟူသောနည်းသည် ဆိုလတ္တံ့သော ဝသဝတ္တီနတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ ကြွင်းသော နတ်ပြည်ငါးထပ်ကိုသာ သဒေဝကံ-၌ ဒေဝ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

အပေါင်းဖြစ်သော နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည် နှင့်တကွဖြစ်သော လောက၏ သဒေဝကံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်ပြည်ငါး ထပ်နှင့်တကွဖြစ်သော လောက၌ တင် ကေဒေသျူပစာ၊ သမုဒါယူပစာ။

◆ သဒေဝကာဝစရေန ပဥ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပါရိသေသဉာယေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဣတရေသံ ပဒန္တရေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၁၂၂)

http://www.dhammadownload.com

သမာရက်

သမာရကံ-ဟူသောနည်းသည် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တည်းဟူသောရသင့်တိုင်းကိုမယူမူ၍၊ ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်တည်းဟူသောအနီးကိုသာယူရသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိ။

အပေါင်းဖြစ်သောကာမာဝစရနတ်ပြည်ခြောက်ထပ်လုံး၏ သမာရကံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝသဝတ္တီနတ်ပြည်၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

◆ သမာရကဝစနေန ဆဠကာမာဝစရဒေဝဠဌတဏံ ပစ္စာသတ္တိဉာယေနာတိဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ (ခ)ဝါကျ မာရေန-အရမာရ်နတ်မင်းကိုယူ၍၊ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် အနီးစွဝသော လက္ခဏာအားဖြင့်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် သူတစ်ပါးတို့ ဖန်ဆင်းအပ်သောစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေခြင်းကိစ္စ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း ။ပ။ ထိုနှင့်ဝသဝတ္တီနတ်ဖြစ်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ဝသဝတ္တီနတ်အမည်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကြွင်းသော ဝသဝတ္တီနတ်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ ဤသို့သုတ်၌မလာသောတရားတို့ကို ကေလက္ခဏာစသည်ဖြင့်မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်လက္ခဏာတာရမည်၏

◆ ပရနိမ္မိတေသု ဘောဂေသု အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေန္တီတိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနော။ (ဋီကာကျော်)

===============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၅)

(က) သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတီတိ ဣဒ ပန သယဉ္စ သာမံ။

(ခ) အပရနေယျော ဟုတွာ။

(ဂ) အဘိညာတိ အဘိညာယ။

ဃ) အဓိကေန ဉာဏေန ဉာတွာတိ အတ္ထော။

(င) သစ္ဆိကတွာတိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။

(စ) ဧတေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။

(ဆ) ပဝေဒေတီတိ ဗောဓေတိ ဉာပေတိ ပကာသေတိ။

(ဇ) သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ။ပ။ပရိယောသာနကလျာဏန္တိ သော ဘဂဝါသတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဟိတွာပိ အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တဉ္စ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ (၄၂၉၈။ သာရတ္ထ၊၁။၁၂၂။ မဒူသျ၊၂။၁၅၂။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၇၃။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၅၉)

=====================

၁။ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကို အဖွင့်နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ၊ (စ)ဝါကျ စောဒနာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ၊ဃ၊စ)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (က)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–သယံ–ကိုစာစပ်။
၄။ အပရနေယျော–ကို ယုတ္တတ္ထသမာသ်ဝစနတ္ထပြ၍ ညာသ်ကောက်ပါ။
၅။ သတ္ထိ–ကို လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ၊ ပဒ ဝေဘန်၍၊ သယံ–၌ ပဒ၊ ဝိဘတ္တိ ဝေဘန်ပါ။
၆။ (က)စသောပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သတ္ထိကတဘာဝံ သာဓေန္တော/–သာဝေန္တော–နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဂ)ပါဠိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ရသင့်သောနည်း။ (ဇ)ပါဠိ ဝိဝေကသုခံ–၌ ဥပစာ။
၁၀။ အဘိညာ–၌ ဓာတ်အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ သယံ= ကိုယ်တိုင် (ငါ) ကိုယ်တော်အလိုလို။ (က)နှင့်အညီ။
(ငါ)သူတစ်ပါးတို့ မသိစေအပ်သည်ဖြစ်၍။ (ခ)နှင့်အညီ။
အဘိညာ အဘိညာယ=လွန်ကဲသောသဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့်သိတော်မူ၍၊ (ဃ)နှင့်အညီ။
သတ္ထိကတွာ=မျက်မှောက်ပြု၍။
ပဝေဒေတိ–သိစေတော်မူ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ) (ငါ)ထင်ရှားပြုတော်မူ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

၂။

(ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဠိဖြင့် သယံ–သဒ္ဒါသည် သာမတ္ထကို ဟောဏ်ဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သယံ–သဒ္ဒါ၏ အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့် (ငါ)အန္တောနီတာဝဓာရဏအားဖြင့်ရအပ်သောအနက်ကို ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (ဝံ၊သစ်)

(ဃ)ပါဠိ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည်(ဂ)ပါဠိဖြင့် အဘိညာ–ကို အဘိညာယ–ဟုဖွင့်၏။ အဘိညာယ–၌ အဘိ–သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဝုဒ္ဓိမန္တစသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ယ–သည် အဘာယ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း။ နာ–ဝိဘတ်၏ ကာရိယပင်ဖြစ်ပါသလော။ အဘိ–ဥပသာရပုဒ်နောင် မည်သည့်ဝိဘတ် ကျေနေပါသနည်း။ သိ–ဝိဘတ်ပင် ကျေနေပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား= အဘိ–သည် အဓိကအနက်ကိုဟော၏။ ယ–သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်၏။ အဘိ–နောင် နာ–ဝိဘတ်ကျေနေသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ ဟူလို။

(စ)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ– ဥပါလိမထေရ်သည် သတ္ထိကတွာ–ဟုဟောတော်မူ၏။ သယံ အဘိညာ –ဟူသောပုဒ်ဖြင့်ပင် လိုအပ်သောအနက်ပြီးကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သတ္ထိကတွာ–ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ အဗျာပိတဒေါသတင်။ စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၆၀)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)သည်သယံ-ပုဒ်၏ အညတ္ထာပေါဟနနည်းအားဖြင့်ဖြစ်သင့်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂါ)ဗျတိရေကဝါကျ။ (ဃ)သည် အဘိ-သဒ္ဒါ၏အနက်နှင့် ယ-၏ကာရိကိုဖော်ထုတ်-ချဲ့ပြ ဝိတ္ထာရ။ (စ)သည်သယံ အဘိညာ-ဟုဆိုကပြီးကောင်းလျက် အဘယ့်ကြောင့် သစ္ဆိကတွာ-ကိုထပ်မံ၍ ဟောပြန်ပါသနည်း-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်- ဝါကျာရမ္ဘ။

စာစပ်။ သယံ-ကား ကိုယ်တိုင်-ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် (တစ်နည်း) ၍-ဟူ၍အနက် ပေးသောကြောင့် အဘိညာ-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။

(ဇ) တိတွာပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။ (မအူသျှ) သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ယောဇနာ)

၄။ ပရေတိ နေယျော ပရနေယျော။ (သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ်သူရဖ၏။)

န ပရနေယျော အပရနေယျော။ (ယုတ္တတ္ထသမာသ်)

♠ န-ပုဒ်အရကား ပဋိသေဓဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ထို-၏ သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ်သူမဟုတ်သောဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား သူတစ်ပါးတို့သည် သိစေအပ်သူမဟုတ်သော ဘုရားရှင်ရ၏။

(တစ်နည်း) ပရေတိ အနေယျော အပရနေယျော။ (အယုတ္တတ္ထသမာသ်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကရောတီတိ ကရဏာ။ ကရဏာ အဿ အတ္ထီတိ ကရဏော။

ကရဏဿ ဘာဝေါ ကာရညံ။ (ကရဏ-ဏျ) ကာရညမေဝ ကာရညတာ။တံ။

⊕ တဒ္ဓိတ်ပစ္စယ၊ နှစ်ထပ်ပြ၊ သွတ္ထနောက်နေပြ။

၅။ သစ္ဆိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိုင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ တ္တကာရန္တ။

သယံ= တတိယန္တနိပါတ်ပုဒ် (သဒ္ဒနီတိ၊ဝဏ္ဏိသစ်)

(တနည်း) နပုံလိင် ပဌမန္တကြိယာဝိသေသနပုဒ် (မအူ)

အနုမာန= အနုရှေး မာဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။

၆။ (က)ဆာမံ-ဖြင့် သယံသဒ္ဒါ သာမံသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်။ဆံ သာမံစ သယံစာထ။ (ဓာန်)

(တစ်နည်း) ဆာမံ-ဖြင့် သယံ-သဒ္ဒါ သာမတ္ထ-ဟု သိစေ။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

(ခ)ဝါကျ အပရနေယျော တုတွာ-ဖြင့် သယံ-၌ ကိုယ်တိုင်ဟူသည် သူတစ်ပါးတို့ သိစေအပ်သည်မဟုတ်ဟူသော အညတ္ထာပေါဟနနည်း(ဝါ)အနေ္တာနီတာဝဓာရဏနည်း အားဖြင့် တားမြစ်အပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို သိစေပါသည်။ (ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ အဘိညာယ–ဖြင့် အဘိညာ–သည် သညာ ပညာပုဒ်တို့ကဲ့သို့ ပဌမာ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်မဟုတ်၊ ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော၊ ဥပါဒါရူပံ၊ သင်္ခါဒေယျံစသည် တို့၌ကဲ့သို့ အဘိညာယ–ဟုဆိုလိုလျက် ယ–အက္ခရာကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ (သန္ဓိလိဝ်ပဒ) တွာပစ္စယန္တပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ)ဝါကျ အဓိကေန ဉာဏေန–ဖြင့် အဘိညာ–အဘိညာယ–ပုဒ်၌ အဘိ–သဒ္ဒါ သည် ဝုဒ္ဓိမန္တ အဘိဝိသဋ္ဌစသောအနက်ကိုမဟော၊အဓိကအနက်ဟော–လည်းကောင်း။ အဘိ–နောင် နာ–ဝိဘတ်ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း။(ဝိဆတ္တိပဒ) အဘိ–အရအဓိက အနက်ကို ပဓာနပြု၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုယူ–လည်းကောင်း သိစေ။

ဉတွာ–ဖြင့် အဘိညာ–အဘိညာယ–၌ ဉာ–ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ယ–သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(င) ပစ္စက္ခံ ကတွာ–ဖြင့် သစ္ဆိကတွာ–၌ သစ္ဆိနိပါတ်ပုဒ်သည် ပစ္စက္ခအနက် ဟော–လည်းကောင်း။ သစ္ဆိ–ပုဒ်၌ ဒုတိယာကေဝုစ်အံ–ဝိဘတ်ကျေနေသည်ကိုလည်း ကောင်း သိစေ။

(စ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် မှန်းဆ၍ သိခြင်းစသည်ကို ပယ်မြစ်သည်ဟု သိစေ။

(ဆ) ဗောဓေတိ–ဖြင့် ပဝေဒေတိ–၌ ပ–ဥပသာရ၏ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်။ ဝိဒ–ဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ခံစားခြင်း အနက်ကိုမဟော၊ သိခြင်းအနက်ဟော–သိစေ။

ဉာပေတိ–ဖြင့် ဗောဓေတိ–၌ ဗုဓဓာတ်သည် ဉာဏအနက်ဟောဟု သိစေ။

ပကာသေတိ–ဖြင့် ဗောဓေတိ၊ ဉာပေတိ–၌ သိစေ၏ဟူသည် ထင်ရှားပြခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ သာဓေန္တော / သာဝေန္တော

သာဓေန္တော–ဟုရှိက သာဓ–ဓာတ်၊ ဏေပစ္စည်း၊ အန္တပစ္စည်းကြ၍ သာဓ– သံသိဒ္ဓိယံ–နှင့်အညီ "သာဓေန္တော–ပြီးစေလျက်"ဟု အနက်ထွက်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ယင်းသာဓေန္တော–ကိုပင် "ပြီးစေလျက်"ဟုမအူ၊ ဘာသာဋီကာတို့၌ အနက် ပေးသောကြောင့်လည်းကောင်း သာဓေန္တော–ပါဌ်သင့်။

ဝိမတိဋီကာ၊ဖ၄–၌ "ကိတ္တိသဒ္ဒေါ သယံ အတ္တနော အဝယဝဘူတေန သဒ္ဒေဝတာဝစနေန တံ သုဏန္တာနံ <u>သာဝေန္တော</u> အဗ္ဘုဂ္ဂတောတိယောဇနာ"ဟုဖွင့်ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်း <u>သာဝေန္တော</u>ပုဒ်ကိုပင် ပါရာဇိကသစ်၂။၅၈–၌ <u>သာဝေန္တော–</u> နားထောင်သောသူတို့ကို ကြားစေလျက်–ဟု အနက်ပေးပြထားသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ သု–ဓာတ် ဏေပစ္စည်း အန္တပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း <u>သာဝေန္တော</u> ရှိကလည်း သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ (ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-အဘိညာ-၌ အဘိညာယ-ဟုဆိုလိုလျက် ယ အက္ခရာကိုချေထား သောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းတည်း။

◆ အဘိညာတိ ယကာရလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၂၃)

အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ

အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေက ဥပဓိဝိဝေကတို့၏ ဝိဝေက-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော စိတ္တဝိဝေက-၌ တင် စာဒေသရူပစား။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

◆ အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခန္တိ ဖလသမာပတ္တိသုခံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၂၃)

၁၀။ အဘိညာ-၌ ဓာတ်အရ သမ္ဗုဒ္ဓညာဏ်ကိုယူ၍ထုတ်လေ။ (ဘာသာဋီကာ၊၁၊၄၅၃)။

=========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၆)

(က) သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနန္တိ ဝေမာဒီသု ပန ယဿာ ဟ္ကမ် ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဉ္စ ပကာသေတိ။

(ခ) နာနာနယေဟိ ဒီပေတိ၊

(ဂ) တဥ္စ ယထာနုရူပံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ သာတ္ထံ၊ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။

(ဃ) သင်္ကာသနပကာသန ဝိဝရဏ ဝိဘဇန ဥတ္တာနီကရဏ ပညတ္တိ အတ္ထပဒ-သမာယောဂတော သာတ္ထံ၊ အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိ နိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။ (၄။၉၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၆။ မအူသျ၊၂။၁၅၉။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၈၁။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၆၇)

====================

၁။ ပကာသေတိ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက် လည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇန-သမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ-ကို ဗျဉ္ဇန-သရုပ်ပေါ်လွင်စေလျက်လည်းကောင်း အနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျကိုသာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာ၊ (ဃ)ဝါကျကိုအနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ အမည်ပေးခဲ့ပါ။

၄။ သာတ္ထံ၊ သဗျဉ္ဇနံ-တို့ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ညှိကောက်ပါ။

၅။ ပကာသနံ-၌ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ ပစ္စယတ္ထ။ သမ္ပတ္တိ-၌ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရကနှင့် ဝေဘာဂ်။

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ သာတ္ထံ/သတ္ထံ။ သရိက္ခကစနေပ္ပသာဒကံသာတ္ထံ / သရိက္ခကစနေပ္ပသာဒကန္တိ သာတ္ထံ တူ၍ ပါဠ်နှစ်မျိုးစီရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ နံပါတ်(၇)ပါ သရိက္ခကစနေပ္ပသာဒကံ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ ဒီပေတိ-၌ ဓာတ်အရကို ဒေသနာတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ ပကာသေတိ–အထူးထူးသောနည်းတို့ဖြင့် ထင်ရှားစေတော်မူ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)
(ဝါ) အထူးထူးသောနည်းတို့ဖြင့် ထင်ရှားပြတော်မူ၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)
ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ–သိထိလ ဓနိတစသည် ဆယ်ပါးသောသဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊
သဗျဉ္ဇနံ–သိထိလ ဓနိတစသည် ဆယ်ပါးသောသဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံ၏။ (ဝံဆစ်၊၂။၆၉)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (က)ဝါကျ၌ ပကာသေတိ–ဟုဆိုခဲ့၏။ ပကာသေတိ–၌ ပ– ဥပသာရသည် ဤနေရာ၌ အာဒိကမ္မစသောအနက်တို့ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ကာသုဓာတ်သည် အသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ပ–ဥပသာရနောင်သိ–ဝိဘတ် ကျေနေပါသလော။ မည်သည့်ဝိဘတ်ကျေနေပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဤတရားကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ဗြဟ္မစရိယကိုလည်း ပြသည်မည်၏ဟု ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဗြဟ္မစရိယ ပကာသနတို့ကို မထူးသောအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ မထူးပါဘဲလျက် အဘယ့်ကြောင့် သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ။ ပ။ ပရိသုဒ္ဓံ–ဟု–ဟောပါသနည်း။ မဟောသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။ (ဝံဆစ်၊၂။၆၇)
အဓိပ္ပါယ်ကား အတ္ထသမ္ပတ္တိ၊ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သာတ္ထံ။ပ။ပရိသုဒ္ဓံ–ဟု ဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် အနက်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် သာတ္ထ။ သိထိလစသော ဆယ်ပါးအပြားရှိသော သဒ္ဒါ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဗျဉ္ဇနမည်၏ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ နေတ္တိနည်းဖြင့်လည်း သာတ္ထ၊ သဗျဉ္ဇနပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုပြခြင်းငှါ (ဃ)မိန့်။

◆ တတ္ထါနိ“သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန”န္တိ ဧတ္ထ နေတ္တိနယေနပိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ“သင်္ကာသန။ပ။ သဗျဉ္ဇန”န္တိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၂၇)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ပကာသေတိ–၌ ပ–ဥပသာရနှင့် ကာသုဓာတ်၏ငုတ်နေသော အနက်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝတ္တိသစ်)(တစ်နည်း) နာနာနယေတိ–ကို ချဲ့– ဝိတ္ထာရ။ (မအူသျှ)

(ဃ)ဝါကျသည် ပကာသနရ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ သတ အတ္ထေန ယံ ဝတ္တတီတိ သာတ္ထံ။ (ဝိသစ်)
♠ သတ အတ္ထ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား အနက်အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) အနက်အကျိုးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း အတ္ထသမ္ပတ္တိဂုဏ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန္။
♠ ယ-အရကား အနက်အကျိုးနှင့် ပြည့်စုံသောဗြဟ္မစရိယရ၏။(ဝိသေသနဆက်ကောက်)
◆ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာတိ သမ္ဗန္ဓတ္ထတာယ။ သမ္ပတ္တိအတ္ထော တိ ဧတ္ထ သတသဒ္ဒေါ။(သာရတ္ထ၊၁၊၃၂၆)
သတ ဗျဉ္ဇနေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဗျဉ္ဇနံ။
♠ သတ ဗျဉ္ဇန-အရ သိထိလစသောသဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံခြင်း ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိဂုဏ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန္။
♠ ယ-အညပုဒ်အရကား ဗြဟ္မစရိယ ရ၏။
● မအူသျှ-၌ အတ္ထေန သတ သမ္ပန္နံ သာတ္ထံ၊ ဗျဉ္ဇနေန သတ သမ္ပန္နံ သဗျဉ္ဇနံ-တုပြုသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဗြဟ္မံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ သာသနသင်္ခါတံ ဗြဟ္မစရိယံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ။
ကာသီယတိ ဒိပီယတိ ဝိဘာဝိယတီတိ ကာသနံ။
သဗ္ဗေပတော ကာသနံ သက်ာသနံ။ ပဌမံ ကာသနံ ပကာသနံ။
ဝိဝရိယတီတိ ဝိဝရဏံ။ ဝိဘဇီယတီတိ ဝိဘဇနံ။
၅။ ပကာသန= ပ-ကာသု။ ယု။ ကမ္မတ္ထ။
သမ္ပတ္တိ=ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ တ္တကာရန္တ။ (သမ္ပတ္တိ သမ္ပဒါ လက္ခီ) (တန်း၃၀၅)
၆။ (က)ဝါကျ သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒါသည် ဒါန စသောအနက်များစွာတို့၌ ထင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ဗြဟ္မစရိယ-အရ သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု (ဝါ)လိုအပ်၏ဟု သိစေ။
(က)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မဒေသနာနှင့် ဗြဟ္မစရိယပကာသနတို့သည် သဒ္ဒါ အနက်ထူးသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်တူသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဝိသစ်)
(ခ)ဝါကျ နာနာနယေတိ ဒီပေတိ-ဖြင့် ပကာသေတိ-၌ ပ-ဥပသာရသည် အာဒိကမ္မစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ ပကာရအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ယင်း ပ -ဥပသာရနောင် တတိယာဝိဘတ်ကျေနေသည်-ကိုလည်းကောင်း၊ ကာသုဓာတ်သည် အသံပြုခြင်းအနက်ကို မဟော၊ ဒိတ္တိအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေသည်။
(ဂ)ဝါကျ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ-ဖြင့် သာတ္ထံ-၌ သဟပုဒ်၊ အတ္ထပုဒ်။ သ-သည် သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယအဖြစ်။ သဟသဒ္ဒါ၏ သမ္ပတ္တိအနက်ဟော။ သဟ အတ္ထေန ယံ ဝတ္တတီတိ သာတ္ထံ-ဟု သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု-သိစေ။ (ဝိသစ်၊ဆာသာဒီ)

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း)အတ္ထေန သတ သမ္ပန္နံ သာတ္ထံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြု-သိစေ။ (မအူ)
(ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ-ကိုလည်း နည်းမှီး၍ ဖော်လေ။)

၇။ သာတ္ထံ / သတ္ထံ

သဲသာ ကွစ္စန္တတ္ထာနံ၊ သကာရဿ သရလောပေ ကတေ ကွစိ အန္တအတ္ထသဒ္ဒါနံ အကာရော ဒီဃံ ပပ္ပေါတိ၊ သာဋ္ဌေဝါသိကော၊ သာတ္ထံ၊ (နီတိ၊သုတ္တ။၁၇) ကိုထောက်၍သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ သ-အက္ခရာ၏အစိတ် အ-သရကျေသည်ရှိသော် အတ္ထသဒ္ဒါ၏ အ-သည်ဒီဃရောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် သာတ္ထံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်။

ဗ္ယဉ္ဇနပါ / မပါ

သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကန္တိ ဧတ္ထ ဗ္ယဉ္ဇနသဒ္ဒေါ ဧတေနအတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။၃၃၂) ၌ ဆိုသောကြောင့် ဗ္ယဉ္ဇနပါသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ

အကျိုးဖြစ်သော ကုသလဂဝေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကြည်ညိုခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်း၏ "သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သောသာတ္ထ-၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

- ◆ ယသ္မာ သရိက္ခကဇနာနံ ကိံ ကုသလဂဝေသီနံ ပသာဒါဝဟံ၊ တသ္မာ သာတ္ထံ၊ အတ္ထသမ္ပန္နန္တိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဉပရိ ဝုဋ္ဌိပတ္တိယာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၃၂)

လောကိယဇနပ္ပသာဒကံ

အကျိုးဖြစ်သော လောကီလူတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်း၏ "လောကိယဇနပ္ပသာဒကံ" ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သဗျဉ္ဇန-၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

- ◆ ဗ္ယဉ္ဇနာပိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၃၂)

(က)ပါဠိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-ဗြဟ္မစရိယံ

အပေါင်းဖြစ်သောဗြဟ္မစရိယ(၁၀)ပါးလုံး၏ ဗြဟ္မစရိယဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင်။ (ဝံသစ်၊၂။၆၇)။

၁၀။ ဒီပေတိ-၌ ဓာတ်အရ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ =ထိုသည် သာယာအပ် သောကြောင့် အဿာဒမည်၏ စသည်ဖြင့် ထုတ်ပါလေ။

- ● ဒဿေန္တို ဒီပေန္တို ပကာသေန္တို ကျမ်း၌ပြမှု၊ ကရုဏာရှေးရှု ဉာဏ်ကိုယူ။ (တွင်းကြီးနိဿယ၊၅၆)

==========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဉယျာဉ် (၄၇)

(က) သာဓု ခေါ် ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ် ပန။

(ခ) အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တထာရူပါနံ အရဟတန္တိ ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဂေါတမော၊ ဧဝရူပါနံ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေန လောကေ အရဟန္တောတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ အရဟတံ။

(ဃ) ဒဿနံ ဟောတီတိ ပသာဒသောမ္မာနိ အက္ခီနိ ဥမ္မီလိတွာ ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီတိ ဧဝံ အဇ္ဈာသယံ ကတွာ။

(င) အထ ခေါ် ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီတိ ယေနာတိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။

(၄။၁၀၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၃။ မအူသျ၊၂။၁၆၆။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၉၃။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၈၃)

====================

၁။ (င)ဝါကျ ယေနာတိ ကရဏဝစနံ-ကို ဆရာနည်းကျ စုံလင်စွာအနက်ပေးပါ။

၂။ (က)ဝါကျကို လီနတ္ထဝိဘာဝနာ။ (ခ) အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂမေန-ကို ဖြစ်သင့်သမျှစာစပ်ပြီးလျှင် ဒဿနမတ္တမ္ပိ-၌ ပိ-၏အနက်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၄။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ပသာဒသောမ္မာနိ-၌ သောမ္မ-ဝယ် အန္တတ်ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း အန္တတ်ပုဒ်၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ဂ၊င)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ/လဒ္ဓသဒ္ဒါနံဟူ၍ ပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျကို ထောက်၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဖြစ်သင့်သော နည်းဥပစာ။

၁၀။ ဒဿနမတ္တမ္ပိ-၌ ဒဿန-အရကို လက္ခဏာတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ ယေနာတိတော်-ယေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-၌၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း။ (တစ်နည်း) ယေနာတိတော်-ယေနဟူသောဤပုဒ်သည်၊ ဘုမ္မတ္ထေ-၌၊ ကရဏဝစနံ-ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသောပုဒ်တည်း။ (ဘာသာဋီ၊၁။၄၉၆)

၂။ (က)ဝါကျ လီနတ္ထဝိဘာဝနာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် (သို့)ဝေရဥ္စပုဏ္ဏားသည် သာဓုခေါ်ပန-ဟုဆို၏။ ယင်း၌ သာဓု-ပုဒ်သည် မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ဒဠှီကမ္မစသောအနက်၌ဖြစ်ပါသလော။ ဤနေရာ၌ သာဓု-သဒ္ဒါ၏ဖြစ်သင့်သော အနက်ကိုမပြသော် သာဓု-သဒ္ဒါ

http://www.dhammadownload.com

ပဟောနိုင်သောအနက်အားလုံးတို့၌ပြန့်-အတိဗျာပိတာဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

◆ ဗ္ဗာဓာပိ သုန္ဒရေယေဝ ဒဠှဗ္ဗာတိ အာဟ"သာဓုခေါပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါပနာ"တိ။(သာရတ္ထ)

(ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဠိဖြင့် သာဓု-ကို သုန္ဒရံ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သုန္ဒရ ဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း။ ယင်း ဘဒ္ဒက၏အဖြစ်ကား ဖူးမြင်ရသောသူ၏ ဟိတသုခ ကိုဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်၏ဟု ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလို၍ (ခ)မိန့်။

◆ သုန္ဒရန္တိ ဘဒ္ဒကံ၊ ဘဒ္ဒကတာစ ပဿန္တဿ ဟိတသုခါဝဟဘာဝေနာတိ အာဟ "အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟ"န္တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၃၅)

၃။ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)သည် ပကန္တရ။

ယင်း၌ ယထာရူပေါ် ဘဝံ ဝေါတမော-ကား အနိယမ၊ ဝေရူပါနံ-စသည်ကား နိယမ။

ယထာဘုံစွဂုဏာဓိဝမေန-ကိုလဒ္ဓသဒ္ဒါနံ-ဝယ် လဒ္ဓ-၌ ကရိဏ်း-ကရိဏ်း၏ကြိယာစပ်။

(တစ်နည်း) လဒ္ဓ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ပိုလ်စပ်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊မအူသျှ)

(တစ်နည်း) လဒ္ဓ-၌ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် စပ်။ (ဘာသာဋီကာ၊ ၄၉၃)

ဒဿနမတ္တမ္ပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။

ဖူးမြင်ရုံမျှဖြင့် အတ္ထာဝဟ၊ သုခါ-ဝဟဖြစ် တုံသေး၏၊ ရှိခိုးခြင်းစသည်ပြုပါမူကား ဆိုဘွယ်ရာ မရှိ-ဟု သမ္ဘာဝနာမူသည်။ (မအူ၊၂။၁၆၆၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၈၄)

◆ သမ္ဘာဝနတ္ထော စေတ္ထ ပိသဒ္ဒေါ (သီဋီသစ်၊၂။၂၂၀)

၄။ လဘိတဗ္ဗောတိ လဒ္ဓေါ။ သပ္ပတိ ဥစ္စာရိယတီတိ သဒ္ဒေါ။

သပ္ပတိ သောတဝိညာဏာလမ္ဗဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ။

လဒ္ဓေါ သဒ္ဒေါ ဧတေတိ အရဟန္တေတိတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ။ (မအူ)

♠ လဒ္ဓသဒ္ဒ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်အရကား ရအပ်သော ကျော်စောသံသည် မှချ။

♠ ထို-၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန္။

♠ တေ-အညပုဒ်အရကား ထို-သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

(တစ်နည်း) သဒ္ဒတနံ သဒ္ဒါ။ လဒ္ဓါ သဒ္ဒါ ယေတိ အရဟန္တေတိတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ။ (ဘာသာဋီ)

(ရအပ်သောယုံကြည်ခြင်း၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ်။)

(တစ်နည်း) လဒ္ဓါ သဒ္ဒါ လဒ္ဓသဒ္ဒါ၊ လဒ္ဓသဒ္ဒါ ယေသံ အတ္ထီတိ လဒ္ဓသဒ္ဒါ။ (ဝံသစ်)

အတ္ထံ အာဝဟတီတိ အတ္ထာဝဟံ။ (အတ္ထ-အာ-ဝဟ၊ အဏ္)

♠ အတ္ထ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သောအကျိုး၊ တမလွန်ဘဝ၌ ဖြစ်သောအကျိုး၊ မြတ်သောနိဗ္ဗာန်အကျိုးသည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

- ထို-၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖူးမြင်ရခြင်းနှင့် (ဝါ)ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အကျိုး အကြောင်းစပ် ဌာနူ။
- အာ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။
- ဝတ္တတ်အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကစသောအကျိုးကို ရွက်ဆောင်တတ်သော (ဝါ)ဖြစ်စေတတ်သော ကုသလဝိပါက်စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။
- အန္တပစ္စည်းအရကား (ဝါ)သမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ကုသလဝိပါက်ဝိညာဏ်စိတ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ယံ ရူပံ တေသံ ဘောတော ဝေါတမဿာတိ ယထာရူပေါ။
ဝေံ ရူပံ တေသံ အရဟန္တာနန္တိ ဝေရူပါ။ (မအူ)
ပသီဒန္တိတိ ပသာဒါ။ ရုံသယော သဝတိ အဘိသဝတိတိ သောမော။ (သု-မာန်)
သောမဿ ဣဒံ သောမ္မံ။ (သောမပုဒ်၊ ဏျပစ္စည်း)
ပသာဒါနိစ တာနိ သောမ္မာနိစာတိ ပသာဒသောမ္မာနိ။ (မအူ၊ ဘာသာဋီ)
(တနည်း) ပသာဒေန သောမ္မာနိ ပသာဒသောမ္မာနိ။ (သီဋီသစ်၊၂၊၂၁၉)
ဣက္ခတိ အနေနာတိ အက္ခိ။ (ဣက္ခ၊ဣက္ခ) (ဏွာဒိ၊မောဂ်၊၈)
အတ္ထသုခံ သာဓေတီတိ သာဓု။ (သာဓ၊ဏု) (ဘာဋီ၊၁၊၄၉၃)

၅။ အန္တက်ကား-သောမ-တည်း။ သောမော၊ သောမာ-စသည်ဖြင့် ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိစဉ်။ သောမ-၌ သု-ဓာတ်ယူ၍ (ဤ၌ ယိုစီးခြင်းအနက်) သဝတိ၊ သဝန္တိစသည်ဖြင့်စဉ်။
- သု သု-သန္ဒဇနီသရေ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊၄၁၈)

၆။ (က)ဝါကျ သုန္ဒရံ-ဖြင့် သာဓု-သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရအနက်ဟော-ဟု သိစေ။
(တစ်နည်း) သုန္ဒရံ-ဖြင့် သာဓုသဒ္ဒါသည် ဒဠှီကမ္မစသောအနက်များစွာတို့၌ထင်သော်လည်းဤနေရာ၌ သုန္ဒရအနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေပါသည်။
(ခ)ဝါကျဖြင့် သုန္ဒရဟူသည် ဘဒ္ဒကပင်တည်း၊ ယင်းဘဒ္ဒက၏ အဖြစ်ကား ဖူးမြင်ရသောသူ၏ ဟိတသုခကို ဆောင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်၏ဟု သိစေ။
(ဂ) ယထာရူပေါ သော ဘဝံ ဝေါတမော-ဖြင့် တထာရူပါနံ-ဟူသော နိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယထာရူပေါ ဘဝံ ဝေါတမော-ဟုထည့်၍အနက်ပေးရမည်ဟု သိစေ။
ဝေရူပါနံ-ဖြင့် တထာရူပါနံ-၌ တထာ-သဒ္ဒါသည် တံသဒ္ဒတ္ထ=တံသဒ္ဒါ၏အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ယထာဘုစ္စဂုဏာဗိဝမေနးပ။အရုတတံ-ဖြင့် ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းသို့ ပြဆိုသဖြင့် ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း ဘုရားရှင်အာ ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ဝါကျ ပသာဒသောမ္မာနိ အတ္တိနိ ဥမ္မိလိတ္တွာ-ဖြင့် ဒဿနသဒ္ဒါသည် ဒိဋ္ဌာဒိမဂ္ဂ စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ဣက္ခဏ-ရှုမြင်ခြင်းအနက်ကိုဟော၏ဟု သိစေသည်။

ဒဿနမတ္တံ-ဖြင့် ဒဿနံ-ပုဒ်နောင် ဝေ-သဒ္ဒါကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုသိစေ၏။

(င) ကရဏဝစနံ-ဖြင့် ယေန-၌ နေ-သည် နာ-ဝိဘတ်၏ကာရိယဟု-သိစေ၏။

ဘုမ္မတ္ထေ-ဖြင့် ယင်းနာ-ဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌သက်-သိစေသည်။

၇။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ / လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ

လဒ္ဓသဒ္ဒါနန္တိ လဒ္ဓသဒ္ဒတနံ။ ပရဇနေသ သဒ္ဒံ ပဋိလဘန္တာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ လဒ္ဓသဒ္ဒါနန္တိ ဝါ ပဋိလဒ္ဓကိတ္တိသဒ္ဒါနံ-(သီဋီသစ်၊၂။၂၁၉) ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါးငြသင့်။

မအူ-၌ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ-ကို။ ပါရာဂံသစ်နှင့် ဘာသာဋီကာတို့၌ လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ-ကို အနက်ပေးကြသည်။ (၄)နံပါတ်ပြန်ကြည့်။

ဥမ္မီလိတွာ / ဥမ္မီလေတွာ

ဥပုဗ္ဗ မိလဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း။ မိလဓာတ်သည်ဘူဝါဒိ၊ စုရာဒိနှစ်ဂိုဏ်းဆက်ဆံရကား ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်မူ ဣ-လာ၍ ဥမ္မီလိတွာ-သင့်။

စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်မူ ဏေ-ပစ္စည်းသက်၍ ဥမ္မီလေတွာ-သင့်။ ထို့ကြောင့်နှစ်ပါးငြသင့်။ (နီတိ၊ဓာတု။၁၆၂။၃၄၂။ ဘာသာဋီ၊၄၉၄)

၈။ သာရ

အကျိုးဖြစ်သော ကောင်းခြင်း၏ သာရ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ရဟန္တာတို့ကို ဖူးမြင်ရခြင်း၌ တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဘာသာဋီ)

(ဝ)ဝါကျ ယထာဘုစ္စ။ပ။အရုတတံ

မကောင်းတတ်သော ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်ကို"ယထာဘုစ္စ။ပ။အရုတတံ"ဟု ဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ရူပပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညို

http://www.dhammadownload.com

အစိတ်ဖြစ်သော ဓမ္မပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်၊ လူခပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏အဖြစ်၏ "ယထာဘုစ္စ။ပ။အရတတိ " တူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဓမ္မပ္ပမာဏ၊ လူခပ္ပမာဏ၊ ရူပပ္ပမာဏ၊ ဃောသပ္ပမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘုရားရှင်အား ကြည်ညိုသည်၏ အဖြစ်၌တင် ကေဒေသူပစာ။ အဝယဝူပစာ။ ပဓာန၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၃၅၊၃၃၆)

၁၀။ ဒဿနံ–အရ စက္ခုဒွါရကုသိုလ်ဇောဝိထိစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူအပ်၏။
ယင်းကိုယူသဖြင့် ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ္တဇရုပ်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ စက္ခုဒွါရကုသိုလ်ဇော ဝိထိစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်သည်ခန္ဓာ၅–ပါးတည်း။ ထို ခန္ဓာငါးပါးကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် အနိစ္စစသော လက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း ။ပ။ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မသိတအမည်တူသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေတို့ကို လည်းယူအပ်၏။ ဤသို့သုတ်၌ မလာသော တရားတို့ကို ကေလက္ခဏာစသောအားဖြင့် မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

===========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၄၈)

(က) ယေနာတိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။
(ခ) တသ္မာ ယတ္ထ ဘဂဝါ၊ တတ္ထ ဥပသင်္ကမီတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(ဂ) ယေန ဝါ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော၊ တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(ဃ) ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော? နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာ–ဓိဂမာဓိပ္ပါယေန၊ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာ–ရုက္ခော ဝိယ။
(င) ဥပသင်္ကမီတိ စ ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(၄။၁၀၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၆။ မအူသျှ၊၂၊၁၆၇။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၉၆။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၈၅)

=====================

၁။ (ဃ)ဝါကျကိုသာ စ–နိပါတ်အနက်ပေါ်လွင်စေကာ ဥပမာအတွင်းသွင်း၍ အနက်။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို ဌပနာတိကပုစ္ဆာ တက်ပါ။
၃။ (က၊ခ၊ဂ၊)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြလျက် ဝါကျအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၄။ ဒိဇဂဏ–ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။
၅။ ဒိဇ၊ ဂဏ–တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဝစန၊ ပဒတို့ကို ဖော်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဘုမ္မဋ္ဌ/ဘုမ္မဋ္ဌ-တွင် (က)ဝါကျအရာ၌ မည်သည့်ပါဠိသင့်ကြောင်းယုတ္တိပြဆိုးဖြတ်။
၈။ ဒိဇဂဏ-ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဖော်ပြပါ။
၁၀။ ဥပသက်မိ-အရ ဝိရိယပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ပဒ္ဓာနတာရနေတ္တိ။

========================

၁။ စ-ဆက်။(ဘာသာဒီ) စ-ပုစ္ဆာကိုပြဦးအံ့။ ကေနကာရဏေန-ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သို့၊ ဒေဝမနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဥပသက်မိတဗ္ဗော-နည်း၊ သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယေန-ကြောင့်၊ ဒိဇဂဏေဟိ-တို့သည်၊နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော-သို့၊ ဥပသက်မိတဗ္ဗောဝိယ-သို့၊ နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပါယေန-ကြောင့်၊ ဒေဝမနုဿေဟိ-တို့သည်၊ ဘဂဝါ-သို့၊ ဥပသက်မိတဗ္ဗော-သတည်း။

၂။ (ခ)ဝါကျ ဌပနာတိကပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် ယေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ-၌ သက်၏ဟုပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းနာ-ဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထတစ်မျိုးတည်း၌သာသက်ပါသလော၊ မည်သည့်အနက်၌ သက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား = ဟေတွတ္ထ၌လည်း သက်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(ဃ)ဝါကျ ဥပမေနဝါကျ ကျမ်းတက်

ဆရာ-သည် နာနပ္ပကာရ။ ပ။ အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့် အထူးထူးအပြားပြား ရှိကုန်သော ဂုဏ်အထူးကိုရခြင်း၌ ဖြစ်သောအလိုကြောင့် နတ်လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ချဉ်းကပ်အပ်သောဟုဆို၏။ ထိုသို့ ချဉ်းကပ်ရာ၌ လောကူပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ လောကူပမာကို ဆရာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် သာဒုစသည်မိန့်။

၃။ (ခ)လဒ္ဒဂုဏ။ယင်း(ခ)၌ ယတ္ထ ဘဝဝါ-ကား အနိယမ။ တတ္ထ ဥပသက်မိ-ကား နိယမ။ (တစ်နည်း)တတ္ထ ဥပသက်မိ-ကား ယေန ဘဂဝါ-၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး တေနုပသက်မိ-၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရဝါကျ။
(ဂ) ပက္ခန္တရဝါကျ။ (ဃ) ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာကို ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။
ယင်း(ဃ)၌ ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသက်မိတဗ္ဗော-ဝါကျသည် ပုစ္ဆာဝါကျ။
နာနပ္ပကာရ ။ပ။ အဓိပ္ပါယေန-ကား ဝိသဇ္ဇနာဝါကျ။
သာဒုဖလူပ။ပ။မဟာရုက္ခောဝိယ-ကား ဥပမာနဝါကျ။
ထိုဝါကျကိုထောက်၍ နာနပ္ပကာရ ။ပ။ အဓိပ္ပါယေန ကား ဥပမေယျဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဒွေဝါရေ ဇာယန္တီတိ ဒွိဇာ။ (မအူ)
ဂဏီယန္တိ အဝယဝေန သဟာတိ ဂဏာ။ (ဓာန်ဋီ။၆၂၉)
ဒွိဇာနံ ဂဏော ဒွိဇဂဏော။

♠ ဒွိဇ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ငှက်တို့သည် မုချ။
♠ ထို-၏ အပေါင်းနှင့် သမ္ဗန္ဓ သမ္ဗန္ဓ၊အဘေဒ ဘေဒစပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ငှက်အပေါင်းရ၏။

သာဒီယတိ အဿာဒီယတီတိ သာဒု။ (သူစိ)

♠ သဒ္ဒတ်အရ ကတ္တုဉ္စကား သာယာသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောငှက်တို့၏ ရသတဏှာပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
♠ ကမ္မဉ္စ-ကား ထို-အားတပ်သော သစ်သီး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
♠ ဏှု-ပစ္စည်းအရကား သစ်သီးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သာဒီယတီတိ သာဒု၊ (သဒ၊ဏှု) သာဒု မဓုရံ ဖလံ သာဒုဖလံ။
သာဒု ဖလဿ ဥပဘောဂေါ် သာဒုဖလူပဘောဂေါ်။
သာဒုဖလူပဘောဂေ အဓိပ္ပါယော သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပါယော။
ဖလာနိ သဉ္ဇာတာနိ အဿာတိ ဖလိတော။ (ဘာသာဋီကာ)
(တစ်နည်း)ဖလံ ဇာတော ဖလိတော။ (မအူသျှ) နိစ္စံ ဖလိတော နိစ္စဖလိတော။

၅။ ဒွိဇ= ဒွိသဒ္ဒူပပဒ-ဇနဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း၊ ပုလ္လိင်၊ ဗဟုဝုစ်၊ ကိတန္တသမာသ်။
ဂဏ= ဂဏဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ပုလ္လိင်၊ ဗဟုဝုစ်၊ ကိတ်နာမ်ပုဒ်။

၆။ (ခ)ဝါကျ ယတ္ထ-ဖြင့် ယေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌သက်၏-ဟုသိ။ တတ္ထ-ဖြင့် တေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ဘုမ္မတ္ထ၌သက်၏ဟု သိစေ။

(ဂ)ဝါကျ ယေန ကာရဏေန-ဖြင့် ယေန-၌ ယ-သည် ကာရဏကို စွဲယူသုံးသပ်။ နာ-ဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌သက်- သိစေသည်။

တေန ကာရဏေန-ဖြင့် တေန-၌ တ-သည် ကာရဏကိုစွဲယူ သုံးသပ်။ နာ-ဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်သက်-သိစေသည်။

ဒေဝမနုဿေတိ ဥပသက်မိတဗ္ဗော-ဖြင့် ယေန ဘဂဝါ-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနိယတ် ဝါကျ၌ ဒေဝမနုဿေဟိ-ဟူသော အဝုတ္တကတ္တား။ ဥပသက်မိတဗ္ဗော-ဟူသောကြိယာတို့ကို ထည့်၍ ပေးရမည်ဟု သိစေပါသည်။

(က၊ခ)နှင့်အညီ"ယေန-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ တေန-သို့၊ ဥပသက်မိ-၏-တုအနက်ပေး။

http://www.dhammadownload.com

(ဝ)ဝါကျနှင့်အညီ"ယေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ ဘဝဝါ-သို့၊ ဒေဝမနုဿေတိ-တို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော-အပ်၏၊ တေန ကာရဏေန-ကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမိ-၏-တုအနက်ပေး။

ဝတော-ဖြင့် ဥပသင်္ကမိ-၌ ဥပ သံ တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မဓာတ်၏ ဂမနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တနိဂုဏ်-ဝိဘတ်၏ တိကာလာပေက္ခအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

◆ ဥပသင်္ကမိတိ ဥပသင်္ကမန္တော၊ ပ။ တေနာဟ"ဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"တိ။ (သာရတ္ထ)

ဥပသင်္ကမန။ပ။ဒီပနံ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမိတွာ-ကား အပရကာလကြိယာ၊ သမာနကာလ ကြိယာ မဟုတ်၊ ပုဗ္ဗကာလကြိယာတည်းဟု သိစေသည်။

◆ ဥပသင်္ကမိတွာတိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ နိဒ္ဒေသောတိအာဟ "ဥပ။ ပ။ ဒီပန"န္တိ။ (သာရတ္ထ)

သမီပသင်္ခါတံ ဝနာ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမိတွာ-၌ ဥပသဒ္ဒါ၏ သမီပအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ သံ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက-လည်းကောင်း၊ ကမ္မဓာတ်၏ ဂမနအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ ဘုမ္မဋ္ဌ / ဘုမ္မတ္ထ

ဘုမ္မတ္ထ-၌အတ္ထသဒ္ဒါသည် အတ္ထကထာ၊ အဋ္ဌကထာ၌ကဲ့သို့ သဒ္ဒါအဘိဓေယျ အနက်ကို ဟောသည်၊ "တထာနံ ဋ္ဌယုဝံ။ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာ ဝါ" (နီတိ၊သုတ္တ။ ၃၀) ကိုထောက်၍ ဘုမ္မတ္ထ၌ တ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြုလျှင် ဘုမ္မဋ္ဌ-ဟုလည်းကောင်း၊ မပြုလျှင် ဘုမ္မတ္ထ-ဟုလည်းကောင်း ရုပ်ပြီးရကား နှစ်ပါးလုံး သင့်ပါသည်။

"တထ နလာနံ ဌ ဋ ဏ ဠာ"(မောဂ်)ကို ထောက်လျှင်လည်း နှစ်ပါးသင့်သည်။

န္တိဇ / ဒိဇ

"မာတုကုစ္ဆိတော အဏ္ဍတောစ န္တိကွတ္တုံ ဇာယတီတိ န္တိဇော"(ဓာန်ဋီ။ ၆၂၄)ကိုထောက်၍ န္တိသဒ္ဒူပပဒ ဇနဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသောကြောင့် န္တိဇ-ပါဌ်သင့်သည်။ ဒိဂုဏံ-ကဲ့သို့ န္တိ-ကို ဒိ-ပြုလျှင် ဒိဇ-ဟုရှိသောပါဌ်လည်း သင့်သည်။

သာဒုဖလူပ / သာဓုဖလူပ

ဖလဟူသောနောက်ပုဒ်ကို ထောက်၍ "သာဒုဖလ-ချိုမြိန်သော အသီး"ဟူသော အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊"ဗ္ဗဂ္ဂေ စ မဓုရေ သာဒု" (ဓာန်။ ၁၀၆၇)နှင့် အညီ သာဒု-သဒ္ဒါကသာလျှင် ယင်းအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "သဒ အဿာဒနေ၊ သာဒီယတိ အဿာဒီယတီတိ သာဒု" (သူစိ) ကိုထောက်၍ သဒဓာတ် ကသာ အဿာဒန= သာယာ ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤနေရာ၌ သင့်လျော်ရကား သာဒုဖလူပ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ **ဒိဇဂဏ**

အပေါင်းဖြစ်သော သွားအပေါင်း၊ ငှက်အပေါင်း၊ ပုဏ္ဏားအပေါင်းတို့၏ ဒိဇဂဏ–ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ငှက်အပေါင်း၌တင် ကေဒသျူ သမုဒါယူ ရှုဋ္ဌိနည်း။ (ဘိက္ခုသံဃော–၌ကဲ့သို့ အဘေဒနည်းလည်းတူ၏)

၁၀။ ဥပသက်မိ–အရ ဝိရိယပြဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍။
ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်းကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း ဧသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

========================

ဝါကျဉယျာဉ် (၄၉)

(က) ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတိ ယထာ ခမနိယာဒိနိ ပုစ္ဆန္တော ဘဂဝါ တေန၊ ဝေံ သောပိ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ အဟောသိ။

(ခ) သီတောဒကံ ဝိယ ဥဏှောဒကေန သမ္မောဒိတံ ဧကီဘာဝံ အဂမာသိ။

(ဂ) ယာယ စ " ကစ္စိ ဘော ဂေါတမ ခမနိယံ၊ ကစ္စိ ယာပနိယံ ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမဿ စ သာဝကာနဉ္စ အပ္ပါဗာဓံ အပ္ပါတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာ–ရော"တိအာဒိကာယ ကထာယ သမ္မောဒိ၊ တံ ပီတိပါမောဇ္ဇသင်္ခါတံ သမ္မောဒံ ဇနနတော သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော စ သမ္မောဒနိယံ။

(ဃ) အတ္တဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟ–ရူပတော သရိတဗ္ဗဘာဝတော စ သာရဏီယံ။

(၅။၁၀၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၆။ မအူသျ၊၂။၁၆၇။ ဘာသာဋီ၊၁။၄၉၈။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၈၈)

========================

၁။ (က)ဝါကျကို ပမာ ပမေထင်ရှားစေလျက်လည်းကောင်း၊ (ခ)ဝါကျကို ဥပမေယျ ထည့်စွက်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ပုစ္ဆန္တော–ကို စာစပ်ပါ။

၄။ သမ္မောဒိတံ–ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္တပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ သီတ၊ ဥဏှ၊ ဥဒကပုဒ်တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ ပစ္စယတ္ထတို့ကိုဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ သမ္မောဒနီယံ/သမ္မောဒနိယံ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ခ)ဝါကျ၌ ပမာ ပမေနှီးနှော၍ အဓိပ္ပါယ်ယူဆပုံကိုရေးပါ။

၁၀။ သမ္မောဒ–အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က)ဂါထာ ပဌာ ပမေထင်ရှားအောင် အနက်ပေးပုံ

ခမနီယာဒီနိ–ကုန်သော၊ ဝစနာနိ–တို့ကို၊ ပုစ္ဆန္တော–သော၊ ဘဂဝါ–သည်၊ တေန ဗြာဟ္မဏေန–နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ၊ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရာဏီယံ ဝီတိသာရေသိ။) ယထာ–သို့၊ ဝံ–တူ၊ (ခမနီယာဒီနိ–ဝစနာနိ–ပုစ္ဆန္တော) သောပိ ဗြာဟ္မဏော–သည်လည်း၊ ဘဂဝတာ–နှင့်၊ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ၊ အဟောသိ–ပြီ။

(ခ)ဂါထာ ဥပမေယျထည့်၍ အနက်ပေးပုံ

သီတောဒကံ–သည်၊ ဥဏှောဒကေန–နှင့်၊ သမ္မောဒိတံ–သို့၊ ဧကီဘာဝံ–သို့၊ အဂမာသိ ဝိယ–သို့၊ (တထာ–တူ၊ ဘဂဝါ–သည်၊ တေန ဗြာဟ္မဏေန–နှင့်၊ သောပိ ဗြာဟ္မဏော–သည်လည်း၊ ဘဂဝတာ–နှင့်၊ သမ္မောဒိတံ–သို့၊ ဧကီဘာဝံ–သို့၊ အဂမာသိ–ပြီ)

၂။ (ခ)ဂါထာ သဘာဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (က)ဂါထာဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် ပုဏ္ဏားကြီးတို့သည် အတူတကွ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသောဟုဆို၏။ အညီအမျှဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို လောကူပမာဖြင့် ဆရာမပြပြီလော။ လောကူပမာကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

◆ တံပန သမ္မောဒနံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ "သီတောဒကံ ဝိယာ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ)

(ဂ)ဂါထာ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ) ဂါထာတို့ဖြင့် ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ–ဟူသောပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သမ္မောဒနီယံ–ဟူသော ပါဠိတော်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။

ယင်း (က)၌ ယထာ။ပ။ တေန–ကား ဥပမာန၊ ဧဝံ သောပိ။ပ။ အဟောသိကား ဥပမေယျ။

(ခ)တပ္ပါကဋိကရဏ (ဂ) ပက္ခန္တရ။

ယင်း (ဂ)၌ ယာယ စ ။ပ။ သမ္မောဒိ–ကား အနိယတ်၊ တံ ပီတိပါမောဇ္ဇသည်ကား နိယတ်။

(ဃ)ဂါထာသည် ပက္ခန္တရ။

ပုစ္ဆန္တော–ကား သော–ကြောင့် (ဥပမာနဘက်ရှိ) ဘဂဝါ (ဥပမေယျဘက်ရှိ) သော–ပုဒ်တို့၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန–သျှစပ်။ (မအူသျှ)

(တစ်နည်း) လျက်–ကြောင့် အဟောသိ–၌ ကြိယာဝိသေသန–သျှစပ်။ (ဝံသစ်။ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

၄။ မုဒန္တိ မောဒေါ၊ သဟ မောဒေါ သမ္မောဒေါ၊ သမ္မောဒေါ ယဿ အတ္ထီတိ သမ္မောဒီ၊ သမ္မောဒိနော ဘာဝေါ သမ္မောဒိတာ။

- ♠ သမ္မောဒီ-ပုဒ်အရကား အညီအမျှနှီးနှောခြင်းရှိသော ရေအေး၊ ရေပူသည် မုချ။
- ♠ ထို-၏ နှီးနှောခြင်းဂုဏ်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ်စပ် ဌာနူ။
- ♠ တာ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော ရေအေး ရေပူတို့၏ နှီးနှောမိခြင်း ဂုဏ်ရ၏။

သမ္မောဒနံ ဇနေတီတိ သမ္မောဒနီယာ၊

- ♠ သမ္မောဒန-ပုဒ်အရ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော ပီတိပါမောဇ္ဇသည် မုချ။
- ♠ ထို-၏ ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမ ခမနီယံ-အစရှိသော စကားဒြပ်နှင့် ဂုဏ်- ဂုဏော၊ ဇည-ဇနက၊ အကျိုး-အကြောင်း စပ်- ဌာနူ။
- ♠ ဏီက-အရ ကစ္စိဘောတောဂေါတမ ခမနီယံအစရှိသော စကားရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

(တစ်နည်း) သမ္မောဒေတဗ္ဗာတိ သမ္မောဒနီယာ၊

- ♠ သံ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
- ♠ မုဒဓာတ်အရ ကတ္တုဒြဗ်ကား နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပီတိပါမောဇ္ဇပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ♠ ကမ္မဒြဗ်ကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော "ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမ ခမနီယံ"အစရှိသော စကားဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
- ♠ အနီယပစ္စည်းအရကား "ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမ ခမနီယံ"အစရှိသော စကားဒြပ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သမံ ပဝတ္တော သမပ္ပဝတ္တော။

သမပ္ပဝတ္တော မောဒေါ ဧတဿ ဘဂဝတောတိ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ။ (မအူ)

(တစ်နည်း) သမံ ပဝတ္တမောဒေါ ယဿာတိ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ။ (ဘာသာဋီ)

အမှာ။ ဥပမေယျဘက်ကို ငဲ့လျှင် ဧတဿ ဗြာဟ္မဏဿ-ဟုစွဲ၍ ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။

အာဗာဓဿ အပ္ပံ အပ္ပါဗာဓံ။ အာတင်္ကဿ အပ္ပံ အပ္ပါတင်္ကံ။

လဟုံ ဥဋ္ဌာနံ လဟုဋ္ဌာနံ။ ဖာသု သုခံ ဝိဟာရော ဖာသုဝိဟာရော။

နတ္ထိ အန္တရံ ဧတဿ ကာလဿာတိ နိရန္တရော။ (တံ)

အရဟံ ရူပံ ဧတိဿာ ကထာယာတိ အရဟာရူပါ။

၅။ သီတ= ဤနေရာ၌ နပုံလိင်၊ သီဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ ကမ္မတ္ထ။

- ◆ ဥဏှာဘိတတ္တေတိ သေဝိယတီတိ သီတံ၊ (ဓာန်ဋီ)

ဥဏှံ= နပုံလိင်၊ ဥသဓာတ်၊ ဏှပစ္စည်း၊ ကတ္တတ္ထ။

- ◆ ဥသတိ ဒဟတီတိ ဥဏှော၊ ဏှော၊ သလောပေါ စ၊ (ဓာန်ဋီ)

http://www.dhammadownload.com

ဥဒက= နပိုလိုင်၊ ဥဒ (သို့)ဥဒိဓာတ်၊ (သို့)ဥန္ဒဓာတ်၊ ဏွုပစ္စည်း။ ကတ္တုတ္တ။

◆ ဥန္ဒတိ ဒြဝံ ကရောတီတိ ဥဒကံ။ (ဏွာဒိ၊ မောဂ်)

ဇာသု= ဖဿ – ဥ။ (ဝါ) ဖုသ – ဥ။

◆ ဖဿတိ သိနေဟတီတိ ဇာသု၊ ဖုသတိ ဝါ ဗာဓတိ ဒုက္ခန္တိ ဇာသု။ (ဓာန်ဒီ။ ၈၈)

၆။ (က)ဝါကျ သမပ္ပဝတ္တမောဒေါ်-ဖြင့် သမ္မောဒိ-၌ သံ-ဥပသာရ၏ သမောဓာန စသောအနက်တို့ကို မဟော၊ သမပ္ပဝတ္တအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သမ္မောဒိ-၌ မုဒဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အတောသိ-ဖြင့် သမ္မောဒိ-၌ အဇ္ဇတ္တနီ ဤ-ဝိဘတ်၏အဖြစ်။ (ဒု-ဝိဘတ္တိပဒ) ယင်း ဤ-ဝိဘတ်၏ အတိတ်ကာလအနက်၌သက်။ (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျ ကော်ဘာဝံ-ဖြင့် သမ္မောဒိတံ-၌ မုဒဓာတ်သည် ပါမောဇ္ဇအနက်ကို မဟော၊ သံသန္ဒန (မိဿန)အနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။

◆ သမ္မောဒိတန္တိ သံသန္ဒိတံ၊ မုဒသဒ္ဒေါ် တေတ္ထ သံသန္ဒနေယေဝ၊ န ပါမောဇ္ဇေ။ ပ။ တထာ တိ ဝုတ္တံ"ကော်ဘာဝ"န္တိ။ (သီဒီသစ်၊ ၂။ ၂၄၇)

(ဂ)ဝါကျ ပီတိပါမောဇ္ဇသဉ်္ဇါတံ-ဖြင့် သမ္မောဒနီယံ-၌ သမ္မောဒအရ (သို့) သမ္မောဒနအရ ပီတိပါမောဇ္ဇကို ယူ-သိစေသည်။

⊛ သဉ်္ဇါတသဒ္ဒါ၊ ရှိလေရာ၊ သရုပ်သာမှတ်လေ။

သမ္မောဒံ ဇနနတော-ဖြင့်သမ္မောဒနီယပုဒ်ကို သမ္မောဒနံ ဇနေတီတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟုပြု။ ဏိက-ပစ္စည်း ဇနေတိတဒ္ဓိတ်၌သက်။ သမ္မောဒနိက-ဟုဆိုလိုလျက် က-ကို ယ-ပြု၍ သမ္မောဒနိယ-ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (သီဒီသစ်)

(တစ်နည်း) သမ္မောဒနိက-ဟုဆိုလိုလျက် က-ကို ယ-ပြု။ ဣ-ကို ဤ-ပြု၍ သမ္မောဒနီယ ဟု ရုပ်ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (ပရတ္ထသျှ။ ၂။ ၃၆၃။)

◆ သမ္မောဒနံ ဇနေတိ ကရောတီတိ သမ္မောဒနိကံ၊ တဒေဝ သမ္မောဒနီယံ။ ကကာရဿ ယကာရံ ကတ္တာ။ (သီဒီသစ်၊ ၂။ ၂၄၈)

သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဖြင့် သမ္မောဒနီယံ-၌ သံရှေးရှိသော မုဒဓာတ်၏ အဖြစ်။ အနီယပစ္စည်း ကံအနက်၌သက်။ သမ္မောဒေတဗ္ဗာတိ သမ္မောဒနီယာ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု-သိစေသည်။

● သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒတို၊ ယုတ္တသတ္တာ၊ အရတာ သတ္တုဆောယျ၊ အနုဋ္ဌဝိက စသည်တို့နှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓနကြံစရာ။

◆ သမ္မောဒေတဗ္ဗတော သမ္မောဒနီယန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ" သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော"တိ ဣမိနာ။ (သီဒီသစ်)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သာရေတုံ အရတရူပတော-ဖြင့် သာရဏီယံ-၌ သရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အနီယပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်၊ သာရေတဗ္ဗာတိ သာရဏီယာ-ဟုဟေတုကမ္မသာဓန ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ သ-၏ အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
(ကမ္မဝါစက၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို-စသောနိယံနှင့်အညီ ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။)

သာရေတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဖြင့်သာရဏံ အရဟာတီတိ သာရဏီယာ-ဟုပြု။ ဏီကပစ္စည်း အရဟာတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်။ သာရဏိက-ဟုဆိုလိုလျက် က္က-ကို ဤ-ပြု။ က-ကို ယ-ပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

◆ "သာရေတုံ အရဟာတိ"တိ အတ္ထေ ယထာပဒံ ဒီဃေန "သာရဏီယ"န္တိ ဝုတ္တံ။ (သီဋီသစ်)

နိရုတ္တိရုံ ပဝတ္တေတုံ-ဖြင့် သာရေတုံ-၌ သရဓာတ်သည် ပဝတ္တနဂတိအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (ဒု-ဓာတုတွတ္ထ)

သရိတဗ္ဗဘာဝတော-ဖြင့် သာရဏီယံ-၌ သရဓာတ်၏အဖြစ်။ အနီယပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်။ သရိတဗ္ဗာတိ သာရဲဏီယာ-ဟုပြု။ သရဏီယ-ဟုဆိုလိုလျက် သ-၏အစိတ်အ-ကိုအာ-ပြု၍ သာရဏီယ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

၇။ သမ္မောဒနီယံ / သမ္မောဒနီယံ

သမ္မောဒံ ဇနနကော-ဟူသောအဖွင့်အရ ဇနေတိတဒ္ဓိတ်အနက်၌ ဏီကပစ္စည်းသက်၍ က-ကို ယ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနီယ- ပါဌ်သင့်။
သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော-ဟူသောအဖွင့်အရ သံရှေး-မုဒဓာတ် အနီယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သမ္မောဒနီယံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သင့်။ (ဘာသာဋီ)

၈။ (ခ)ဝါကျ ပမာ ပမေနီးနှော အဓိပ္ပါယ်ယူဆပုံ

အနုပသန္တ သဘောရှိသောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ရေပူနှင့် တူသည်။ ဥပသန္တ သဘောရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ရေအေးနှင့် တူသည်။
(တစ်နည်း) ဉာဏ်တည်းဟူသော တေဇနှင့်ယှဉ်တော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည်ရေပူနှင့် တူသည်။ ဉာဏတေဇမှကင်းသောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည် ရေအေးနှင့်တူသည်။(ဝိမတိ)

၁၀။ သမ္မောဒ-အရ ပီတိပါမောဇ္ဇကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ကစ္စိ ခမနီယံ-အစရှိသော စကားဖြစ်တည်း။ ထို-၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သူတော်အချင်းချင်း ပေါင်းဆုံမိခြင်းတည်း။ ဤသို့ ဩရုယျောရုယျအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ထိုပီတိပါမောဇ္ဇသည် ပဿဒ္ဓိ၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် သုခ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အာရုယှာရုယှအားဖြင့်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနတာရမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၀)

(က) ကေမန္တန္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော"ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ"တိ အာဒီသု ဝိယ။

(ခ) တသ္မာ ယထာ နိသိန္နော ကေမန္တံ နိသိန္နော ဟောတိ၊ တထာ နိသီဒီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ တော် ဥပယောဂဝစနံ။

(ဃ) နိသီဒီတိ ဥပါဝိသိ။

(င) ပဏ္ဍိတာ ဟိ ပုရိသာ ဂရုဋ္ဌာနိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာသနကုသလတာယ ကေမန္တံ နိသီဒန္တိ၊ အယဉ္စ တေသံ အညတရော၊ တသ္မာ ကေမန္တံ နိသီဒိ။

(၄း၁၀၁း သာရတ္ထ၊၁း၃၃၇း မဇ္ဈသျ၊၂း၁၇၁း ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၀၂း ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၉၂း)

====================

၁။ (က)အဖွင့်ကိုရှု၍ ကေမန္တံ-ကို သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထပေး၍။ (င)ဝါကျကို အနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဃ)လျှင်းပါး ပုဒ္ဓာ။ (င)ဝါကျကို ဓောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (င)ဝါကျရှိ ဂရုဋ္ဌာနိယံ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ ပဏ္ဍိတာ-ပုဒ်ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်္ဂ၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ ဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဂရုဋ္ဌာနိယံ /ဂရုဌာနိယံ နှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ အာသနကုသလတာယ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ ကေမန္တံ နိသီဒိ-၌ ကတ္တားပုဒ်အရ တရားကို ခန္ဓာတရဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

====================

၁။ (က) သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍=ကေမန္တံ-တစ်ခုသော အရပ်စုကို၊ ကတွာ-၍၊ (သဒ္ဒတ္ထ)

(ဝါ) သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ = ကေမန္တံ-တစ်ခုသော အရပ်စု၌။ (သဒ္ဒတ္ထ)

(ဝါ) သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်။၂း၉၃)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် ကေမန္တံ-သဒ္ဒါသည် ဘာဝနပုံကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်းဟုပြပြီး၍ (ဝါ)ကေမန္တံ-၌ ဝိဘတ်သည် ဘာဝနပုံ (သို့)ကြိယာဝိသေသန အနက်၌ သက်၏ဟုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြခြင်းငှါ (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် နိသီဒိ-ဟုဆိုအံ့။ နိသီဒိ-၌ နိပုဗ္ဗ သီဒဓာတ်သည် (ဝါ) သဒ-ဓာတ်သည် ဝိသရဏတ္ထ၊ ဂတျာဝသာနတ္ထနှစ်ပါးတွင် ဤ၌ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဝိသရဏတ္ထကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဂတျာဝသာနကို ဟောအံ့ဟူလို။ (ဓံသစ်၊၂။၉၃)

(င)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-ဥပါလိမထေရ်သည် ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ-ဟု မိန့်ဆိုအံ့။ ဥပသင်္ကမိတွာ နိသီဒိ-ဟုဆိုလျှင် လိုအပ်သောအနက် ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ-ဟု ဧကမန္တံ-သဒ္ဒါထည့်၍ ဟောပါသနည်း။ ဧကမန္တံ-ဟုထပ်၍ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြသော် ဒေသကဥပါလိမထေရ်အား နိရုတ္တကဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (ဓံသစ်၊၂။၉၃။ မအူသျှ၊၂။၁၅၂)

၃။ (က)ဝါကျသည် ပကတိကဏ္ဍ။ ယင်း၌ ဝိသမံ-စသည်ကား ဥပမာနဝါကျ။

(ခ)ဝါကျသည် လက္ခဏ။ ထိုတွင် ယထာ နိသိန္နော။ပ။ဟောတိ-ကား အနိယတ်။ တထာ နိသီဒိ-ကား နိယတ်ဝါကျ။

(ဂ)သည် ဧကမန္တံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ အနက်တစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပကတိကဏ္ဍ။

(ဃ) ပကတိကဏ္ဍ။ (င) ကာရဏ။ (မအူ) ဝိတ္ထာရ။ (ဘာသာဋီ)

၄။ ဝရဉ္ဇာနိယံ=အလေးပြုထိုက်သောသူ၏ တည်ရာအရပ်သို့။ (ဘာသာဋီ)

တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနီယော။ (ဌာ၊ အနီယ) (ပဒေသော) ဝရူနော ဌာနီယော ဝရဉ္ဇာနီယော။

♠ ဝရု-အရကား အလေးအမြတ်ပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

♠ ထို-၏ တည်ရာအရပ်နှင့် ဌာနီ ဌာနစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား အလေးအမြတ်ပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏တည်ရာအရပ် ဌာနရ၏။

ဝရဉ္ဇာနိယံ-အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောအရာ၌ ထားအပ်သော။ ပုဂ္ဂလံ-သို့။

(ဝါ)-အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာ၌တည်သော။ပုဂ္ဂလံ-သို့။ (မအူ၊ ၁၅၂)

ဝရုကာတဗ္ဗံ ဌာနံ ဝရဉ္ဇာနံ။ ဝရဉ္ဇာနေ ဌပေတဗ္ဗော ဝရဉ္ဇာနီယော။

(တစ်နည်း) ဝရုကာတဗ္ဗောတိ ဝရု။ ဝရုနော ဌာနံ ဝရဉ္ဇာနံ။ ဝရဉ္ဇာနေ ဋ္ဌိတော ဝရဉ္ဇာနီယော။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥပယောဂေ ဝိဟိတံ ဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ။ (ဒုတိယာဝိဘတ်ရ၏)

ဥပယောဂေ ဝိဟိတံ ဝစနံ အဿာတိ ဥပယောဂဝစနံ။ (ဧကမန္တံ-သဒ္ဒါရ၏) (ဝဏ္ဏိသစ်)

ဘာဝဿ နပုံသကံ ဘာဝနပုံသကံ။ နိဒ္ဒိသီယတိ ဣမိနာတိ နိဒ္ဒေသော။

တဿ နိဒ္ဒေသော ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ပဏ္ဍိတ=ပဍိဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း။
◆ ပဍိ ဂတိယံ၊ တော၊ နိဋ္ဌိတိတာဝဿ၊ (ဓာန်ဋီ)
ပဏ္ဍာသဒ္ဒူပပဒ ဍုဓာတ်၊ တပစ္စည်း။
◆ သုခုမေသုပိ အတ္ထေသု ပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ပဏ္ဍာ၊ ဒုက္ခာဒိနံ ဝါ ပီဠနာဒိအာကာရံ ပဝတ္တိ ဇာနာတီတိ ပဏ္ဍာ၊ ပဏ္ဍာယ ဍုတော ဂတောတိ ပဏ္ဍိတော၊ (သီဋီသစ်၊၁၊၁၆ရ)

၆။ (က)ဝါကျ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော-ဖြင့် ကေမန္တံ-သဒ္ဒါသည် ဘာဝနပုံကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါတည်းဟု သိစေသည်။(နာမလိင်ပဒ)
(တစ်နည်း) ကေမန္တံ-၌ အံ-သည် သို-ဝိဘတ် စသည်တို့၏ ကာရိယ အံ-မဟုတ်၊ ဒုတိယာကေဝုစ် အံ-ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအံ-ဝိဘတ်၏ ဘာဝနပုံ (ဝါ)ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေသည်။
◆ ဘာဝနပုံသကေ ဒုတိယေကဝစနံ၊ (နီတိ၊သုတ္တ)
◆ ကြိယာဝိသေသနံ သတ္တေ၊ ဝုတ္တံ ဓာတုဝိသေသနံ၊
ဘာဝနပုံသကတ္တေ၀၊ သာသနေ သမုဒီရိတံ၊
ဖလာဝတာရသမ္ဘူတ- ဝိန္တာဒိသု နပုံသကံ၊
ဒုတိယေကဝစနန္တံ၊ ယံ တံ တဝ္ဂတိတီရိတံ၊ (ဘေဒစိန္တာ)
(ခ)ဝါကျဖြင့် ကေမန္တံ-၌ ဒုတိယာ အံဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်းအံဝိဘတ်၏ ဘုမ္မတ္ထ-၌သက်-လည်းကောင်း သိစေသည်။
(ဃ)ဝါကျ ဥပါဝိဆိ-ဖြင့် နိသီဒိ-၌ သီဒဓာတ် (သို့)သဒဓာတ်သည် ဝိသရဏ အနက်ကို မဟော၊ ဂတျာဝသာနအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ထိုင်၏ဟူသည် အနီးသို့ဝင်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

၇။ ဝရုဍ္ဍာနိယံ / ဝရုဍ္ဍာနိယံ

ဝရုဍ္ဍာနေ ဠပေတဗ္ဗော ဝရုဍ္ဍာနိယော၊ ဝရုဍ္ဍာနေ ဌိတော ဝရုဍ္ဍာနိယော-ဟု ပြုသော (ဂံသစ်၊မဒ္ဒူ) တို့အလို ဂရုဍ္ဍာနပုဒ်၊ ဣယပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဝရုဍ္ဍာနိယ-ဟု ရသည်နှင့်ရှိသောပါဠိသင့်။
တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနိယော၊ ဝရုနော ဌာနိယော ဝရုဍ္ဍာနိယော-ဟု ပြုသောဘာသာဋီကာအလို ဝရု-ဌာဓာတ်၊ အနိယဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ဝရုဍ္ဍာနိယ-ဟု ဒိဃနှင့် သင့်။

၈။ အာသနကုသလတာယ

အစိတ်ဖြစ်သော နေရာဌာန၌ ကျွမ်းကျင်လိမ်မာခြင်း၏ အာသနကုသလတာယ-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော နေရာဌာန၌ ကျွမ်းကျင်လိမ်မာခြင်း၊ ဒေသကာလ စသည်တို့၌ ကျွမ်းကျင် လိမ်မာခြင်းတို့၌ တင်- ဧကဒေသူပစာ၊ အဝယဝူပစာ၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်။ အတိဒူရံ၊ အစ္စာသန္နံ-စသော ဖ-ပုဒ်၌ ဌာနူပစာ၊ နာနတ္ထရိကနည်းတင်။
ဌာနဖြစ်သော အလွန်ဝေးသောအရပ်၏ အတိဒူရံ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အလွန်ဝေးသောအရပ်၌နေခြင်း၌ တင်။ (ကြွင်းပုဒ်များနည်းတူ)

၁၀။ ကေမန္တံ နိသိဒိ-၌ ကတ္တားပုဒ်အရ ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏား၏ ခန္ဓပဉ္စကကိုယူ၍ထုတ်။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၁)

(က) ဝေံ ဝုတ္တေပိ ဗြာဟ္မဏော ဒုပ္ပညတာယ တထာဂတဿ လောကေ ဇေဋ္ဌဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော ကေဝလံ တံ ဝစနံ အသဟမာနော အာဟ "အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော"တိ။

(ခ) အယံ ကိရဿ အဓိပ္ပါယော--- ယံ လောကေ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဉ္ဇလိကမ္မ-သာမိစိကမ္မံ "သာမဂ္ဂိရသော"တိ ဝုစ္စတိ။

(ဂ) တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ၊ တသ္မာ အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော၊ အရသဇာတိကော အရသသဘာဝေါတိ။

(၄း၁၀၃။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၉။ မအူသျ၊၂။၁၈၆။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၁၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၀၆။)

==========================

၁။ (က)ဝါကျပါဋ္ဌိတော်ကိုသာ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီအနက်ပေး၍၊ ဝုစ္စတိ-၏ ကတ္တား စွက်၍ (ခ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (က)၌ ဖြစ်သင့်သောဟိတ်ပါဌ်တို့ကိုသာပညတ်နည်းစာထွက်ပါ။
၃။ (က)စသည်-အကြောင်းပြအမည်ပေး၊အဿ-ကိုသဒ္ဒါနည်း၊တံ-ကိုပရမတ်နည်းစာစပ်။
၄။ သာမဂ္ဂိရသ၌သာမဂ္ဂိ-ပုဒ်ကိုအစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ၊
၅။ ကေဝလံ၊ သာမိစိ-ပုဒ်တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်ခွဲပြ၍၊ ကိရ-သည် အဘယ်ပုဒ် ဖြစ်၍ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။
၆။ (ဂ)ဝါကျကို အန္ဒယ၊ ဇျတိရေကအာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးပါ။
၇။ အဉ္ဇလိ၊ အဉ္ဇလီ။ သာမိစိ၊ သာမိစိဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (က)ဝါကျ ကတ္တားပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြ၍ဖြေပါ။
၁၀။ အရသရူပေါ-၌ ရသ အရတရားကို ယူ၍ ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

====================

၁။ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ အရသရူပေါ-သာမဂ္ဂီရသဟုဆိုအပ်သော အဘိဝါဒန အစရှိသော ပြည့်စုံခြင်းသဘောမရှိ၊ (ဝါ)သာမဂ္ဂိရသဟုဆိုအပ်သော အဘိဝါဒနအစရှိသော ကိစ္စသဘောမရှိ၊ (ဝါ) သာမဂ္ဂိရသဟုဆိုအပ်သော အကျင့်သဘောမရှိ။
(ခ)ဝါကျ ဝုစ္စတိ-၏ ကတ္တား ကို ဧနေတိ-ဟုထည့်ရမည်။

F 33 A

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (က)ပါဠိဖြင့် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမော–ဟူသော ပါဠိတော်၏အနုသန္ဓေကို ပြတော်မူ၏။ ယင်းပါဠိတော်စကားရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုအဓိပ္ပါယ်ကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုအဓိပ္ပါယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဖုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

ပညတ်နည်းစာထွက်ပုံ

ဆရာ–သည် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမောတိ အာဟ–ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမော–ဟု ဆိုသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမော–ဟု ဆိုပါသနည်း။ ဖုဒ်ကြောင့် အသလ္လက္ခေန္တော အသတမာနော–ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–မမှတ်သားနိုင် သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ဆိုပါ၏ဟူလို။

ဒုပ္ပညတာယသို့–စာထွက်

ဆရာ–သည် အသလ္လက္ခေန္တော၊ အသဟမာနော–ဖြင့် မမှတ်သားနိုင်သည်းမခံနိုင်ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မမှတ်သားနိုင်၊ သည်းမခံနိုင်ပါသနည်း။ ပညာရှိလျက် အမျက်ဒေါသကြောင့် မမှတ်သားနိုင်၊ သည်းမခံနိုင်ပါသလော။ မမှတ်သားနိုင်၊ သည်းမခံနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှ ယုတ်သော တိနုတ္တက ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ ဖုဒ်ကြောင့် ဒုပ္ပညတာယ–မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား = ပညာမရှိသောကြောင့် ဟူလို။

(က)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ – ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားကြီးသည် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမော–ဟုဆို၏။ နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏ–စသည်ဖြင့် သမ္ပန္နယုတ္တအဖြစ်ကို (ပါ) အဘိဝါဒနစသောအမှုကို မပြုသင့်သည်၏အဖြစ်ကို အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနသို့ မကပ်ဘဲ ပုဏ္ဏားကြီးအား ပြပြီး မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့်ပုဏ္ဏားသည် အရသရူပေါ် ဘဝံ ဂေါတမော–ဟူသောစကားကိုဆိုပြန်ပါသနည်း။ဖုဒ်ကြောင့် ဓဝံ ဝုတ္တေစသော(က)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ပညာမဲ့သည်ဖြစ်၍ လောကဝေဒ္ဒကာ၏ အဖြစ်ကို မမှတ်နိုင်ရကား သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ဆိုပြန်ပါ၏ဟူလိုသော်။ (ပါရာ၊ဝိသစ်၊ ၂။၁၀၆)

၃။ (က)ပါဠိ အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရပါဠိ။

(ခ)သည် အနုသန္ဓေမှတစ်ပါး ပုဏ္ဏားကြီး၏ အလိုအတ္ထယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း၊)ပုဏ္ဏားကြီး၏အလိုကို ချဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)သည် နိယတ်ဝါကျ။ ယင်း (ဂ)ဝါကျ၌ တသ္မာ-စသည်ကား လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။
အဿ-ကား ဏ်-ကြောင့် အဓိပ္ပါယော-၌ သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓ စပ်။
တံ-ကား သည်- ကြောင့် နတ္ထိ-၌ သဟဇာတာဒိပစ္စည်း-ပစ္စယုပ္ပန်စပ်။
(က) ဝုတ္တေပိ-၌ ပိ-ကားဝရဟာ။ မိန့်တော်မမူအပ်သော်ကား ဆိုဘွယ်မရှိ။(မအူသျှ)

၄။ သမံ အဝေတိတိ သမဝေါ၊ (အညီအညွတ်ဖြစ်တတ်သူရ၏)
သမဝဿ ဘာဝေါ သာမဂ္ဂိ၊ (သမဝ၊ ဏီ)
သမဝ-ပုဒ်အရကား အညီအညွတ်ဖြစ်တတ်သောသူရ၏။
ထို-၏ အဘိဝါဒနစသော အမှုကိစ္စနှင့် သာမိ-သံ။ ဂုဏေး ဂုဏ် စပ်- ဌာန။
ဏီပစ္စည်းအရကား ထို-သော အညီအညွတ်ဖြစ်တတ်သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
အဘိဝါဒနစသော အမှုကိစ္စရ၏။ (မအူ၊ဝံသစ်)
ဘာသာဋီကာ-၌ သမဂ္ဂါနံ သော သာမဂ္ဂိ ဟုပြုသည်။ (အကောက်တူ)
ရသော ဝေ ရူပံ ရသရူပံ၊
နတ္ထိ ရသရူပံ ဧတဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အရသရူပေါ၊
န ရသရူပ-အရ အဘိဝါဒနစသောကိစ္စသဘောမရှိခြင်းအဘာဝသောဂုဏ်သည် မုချ။
ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန။
တေ-အညပုဒ်အရကား အဘိဝါဒနစသော ကိစ္စသဘောမရှိသော ဘုရားရှင်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ရသိယတိ အဿာဒိယတီတိ ရသော။
သာမဂ္ဂိစ သာ ရသောစာတိ သာမဂ္ဂိရသော။ (ဗွိ-၌ မစွေရသ) (ဘာသာဋီ၊၅၁၅)
ပကာရေန ဇာနာတိတိ ပညာ။ နတ္ထိ ပညာ ဧတဿ ဗြာဟ္မဏဿာတိ ဒုပ္ပညော။
ဒုပ္ပညဿ ဘာဝေါ ဒုပ္ပညတာ။
ရသောဝေ ဇာတိ ရသဇာတိ။
နတ္ထိ ရသဇာတိ ဧတဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အရသဇာတိကော။
နတ္ထိ ရသသဘာဝေါ ဧတဿာတိ အရသသဘာဝေါ။ (မအူသျှ)

၅။ ကေဝလံ= ကေဝ-အလ။ နပုံလိင်။
သာမိစီ= သံ အဥ္စ-ဏ။ ဣတ္ထိဇောတက ဤပစ္စည်း။ (ပါဠိပဒ၊၄)
"ကိရာနုသဝါရိစိဆု"(အဘိဓာန် ၁၂၀၀)ကိုထောက်၍ ကိရ-ကား နိပါတ်အဗျယပုဒ်ဖြစ်
သည်။ ၎င်း ကိရသည် အနုဿဝအနက်၊ အရုစိအနက်တို့ကို ဟောပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ဂ)ပါဠိ အရသဇာတိကော-ဖြင့် အရသရူပေါ်-၌ ရသ-အရ ကိစ္စရသကိုယူ-လည်းကောင်း။ ရူပသဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော- လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အရသသဘာဝေါ်-ဖြင့် အရသရူပေါ်-၌ ရသ-အရ အာစာရရသကိုယူ-လည်းကောင်း၊ ရူပ- သဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

ဝိသစ်-အလို။ အရသဇာတိကော အရသသဘာဝေါ်-ဖြင့် ရသ-အရ သမ္ပတ္တိရသကို (ပါ)ကိစ္စရသကိုယူ-လည်းကောင်း၊ရူပသဒ္ဒါ-သဘာဝအနက်ဟော-လည်းကောင်းသိစေ၊ တံ ဘောတော ဂေါတမဿ နတ္ထိ-ဖြင့် အရသရူပေါ်-၌ န နှင့် ရူပရသကို နတ္ထိ ရသရူပံ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အရသရူပေါ်-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-လည်းကောင်း၊ န-၏ ကာရိယ အ-၏ အဘာဝအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

ပါဠိတော်နိသျ၌ကား" သာမဂ္ဂိသင်္ဂါတဿ ဝုဋ္ဌာပစာယနစမ္မဿ ရသီယတေ အဿာဒီယတေ ရသော၊ သောယေဝ ရူပေါ် သဘာဝေါတိ ရသရူပေါ်။ နတ္ထိ ရသရူပေါ် ဧတဿ ဘောတော ဂေါတမဿာတိ အရသရူပေါ်။ ဤသို့ ပုဏ္ဏားအလိုဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု မှာထားသည်။

၇။ အဥ္ဇလိ / အဉ္စလိ

(၁၃၆) အဉ္စာလိ။ အဥ္စ ဗျတ္တိမက္ခနဂတိကန္တီသု၊ တေသွာ အလိ ဟောတိ၊ အဉ္စတိ ဘတ္တိမနေန ပကာသေတီတိ အဉ္စလိ၊ ကရပုဋော၊ (ဏွာဒိ၊မောဂ်၊ ၁၉၆) ကိုထောက်၍ အဉ္စ ဓာတ်၊ အလိပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အဉ္စလိ-ဟုရှိသောပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

သီလက္ခန်၊ချောင်းကောက်ဝဏ္ဏသစ်၊ ၄၁၅-၌ (ဏွာဒိ၊ မောဂ် အဉ္စာလိသုတ်နှင့်၊ နီတိ၊ ဓာတု- မဂ္ဂံ အဉ္စတိ၊ဗုဒ္ဓံ အဉ္စတိ)တို့ကိုထောက်၍ အဉ္စလိ-ဟုရှိသောပါဠိလည်း သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

လက်ရှိ ဏွာဒိမောဂ်-၌ကား ဝိသစ်ဆိုသည့်အတိုင်း အဉ္စာလိ-ဟုမရှိ။ အဉ္စာလိ-ဟုသာရှိသည်။

သာမီစိ / သာမိစိ / သာမီစီ / သာမိစီ

(သမ္မာ ဘာဝေါ သာမီစိ၊ သမ္မာပုဒ်-ဏပစ္စည်းသက်၊ တဒမနာဒိ-ဖြင့် စ-လာ အာ-ကို ဣ-ပြု၊ မ-သံယုတ်ကိုချေ။ ဝုဒ္ဓိ-ပြု။ ဝီ-ပစ္စည်းသက်)ဟု မောဂ်သျှ၊၄၊၅၉- သုတ်၊၁၀၃-၌ဆိုသော ကြောင့် သာမီစီ-ဟု ရှိသောပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

တိပိဋကပါဠိပဒကျမ်းညွှန်း၊၄-၌ကား သာမီစိ၊ သာမိစိ-(ထိ)၊သမ္မာ-ဏ၊ဣ။ (ဏိ)ဟုပုဒ်ပစ္စည်းခွဲ၍ နှစ်ပါဌ်လုံး ပြဆိုထားသည်၊ ယင်းအလို သာမီစိ၊ သာမိစိ နှစ်ပါဌ်လုံး သင့်သည်။

ပါဇိတ်အဋ္ဌကထာ၌ "သာမိစိကမ္မန္တိ မဂ္ဂသမ္ပာဒန ဗီဇန ပါနီယာ ပုစ္ဆနာဒိကံ အနုစ္ဆဝိကဝတ္တံ-ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။ ယင်းအလို သာမိစိ-ပါဌ်လည်း သင့်သည်။

အထက်ပါ သာဓကများအရ သာမီစိ၊ သာမိစိ၊ သာမီစီ၊ သာမိစီ ၄-ပါဌ်လုံးသင့်-ဟု ဆုံးဖြတ်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဖြာတ္တဏော

အပေါင်း ဇာတိဖြာဟ္ဟဏာ၊ ဝိသုဒ္ဓိဖြာဟ္မဏာတို့၏ ဖြာတ္မဏာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇာတိဖြာဟ္မဏာ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ရဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ အရသရူပေါ်-၌ ရသ-အရ အဘိဝါဒနစသည်ကို ပြုခြင်းဟုဆိုအပ်သော သာမဂ္ဂိရသ ကိုယူ၍-ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏စသည်ဖြင့် ထုတ်ပါ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၂)

(က) တတ္ထ ပရိယာယောတိ ကာရဏံ။

(ခ) အယဉ္ဟိ ပရိယာယသဒ္ဒေါ ဒေသနာဝါရကာရဏေသု ဝတ္တတိ။

(ဂ) "မဓုပိဏ္ဍိက ပရိယာယောတွေဝ နံ ဓာရေဟီ"တိ အာဒီသု ဟိ သေ ဒေသနာယံ ဝတ္တတိ။ "ကဿ နု ခေါ် အာနန္ဒ အဇ္ဇ ပရိယာယော ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒိတု"န္တိ အာဒီသု ဝါရေ။ "သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ အညံ ပရိယာယံ အာစိက္ခတု၊ ယထာယံ ဘိက္ခုသံဃော အညာယ သဏ္ဌဟေယျာ"တိအာဒီသု ကာရဏေ။

(ဃ) သွာယမိဓ ကာရဏေ ဝတ္တတိ။

(င) တသ္မာ ဧတ္ထ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၄။၁၀၃။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၉။ မအူသျ၊၂။၁၈၈။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၁၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၀၈။)

=====================

၁။ (က)ဝါကျကို နိယမာနိယမ၊ တုလျတ် လိင်တ်နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တ္တတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊နာမတ္ထကြံ၍လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-ကိုဆရာနည်းကျကျ ခွဲယူသုံးသပ်၍ လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သဒ္ဒသံသယ၊ အတ္ထသံသယအာဘော်နှစ်ချက်ထား၍ ဌပနာတိကပုစ္ဆာ။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂစောဒနာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ ပရိယာယ-ပုဒ်ကို အတ္ထာနုရူပဝိဂ္ဂဟပြု၍ အသီးသီးဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ အညံ ပရိယာယံ၊ အညာယ သဏ္ဌဟေယျ-တို့၌ပါသော အညာ-နှစ်ပုဒ်တို့၏ ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တတို့ကို စိစစ်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)၌ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော/ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော------ အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်။

၈။ အညာယ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။

၁၀။ အာစိက္ခတု-၌ စိက္ခဓာတ်အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ သန္ဒသနကြိယာယ-၏၊ ကရဏဘူတေ-သော၊ ဖြူတေယာ-၏၊ ကမ္မဘူတေ-သော၊
တတ္ထ တသ္မိံ အတ္ထိခွေသ ဖြာဟွဏာ ပရိယာယောတိအာဒိဝစနေ-၌။
ကာရဏံ-အကြောင်းသည်၊ ပရိယောယောတိ ပရိယာယောနာမ-မည်၏။
(ဤကား တုလျှတ် လိင်တ်၊ ဣတိသဒ္ဒါ နာမတ္ထ)
ယံ ကာရဏံ-အကြောင်းအကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ-၏။ တံ ကာရဏံ-ကို၊ ပရိယာယောတိ
-ပရိယာယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ (ဤကား နိယမာနိယမ၊ ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ ဥပနာတိကပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ-ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ-ဟုဆိုပါသနည်း။ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏတ္ထကိုဟော၏လော။ (သန္ဒသံသယအာဘော်) (ဝါ)ကာရဏတ္ထသည် ပရိယာယသဒ္ဒါ၏အနက်ဟုတ်ပါ၏လော။ (အတ္ထသံသယအာဘော်) စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ၊ ဝါရ၊ ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်၍ ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ပရိယာယောတိ ကာရဏံ-ဟု ဝါဆိုပါ၏ဟူလို။ (ပါရာဝံသစ်၊၂။၁၀၈)

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်သောဟုဆို၏။ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဝါရအနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ မည်သည့်ပါဠိရပ်၌ ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ ဥဒါဟရဏ် ပါဠိ အသီးသီးဖြင့် အကျယ်ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဥဒါဟရဏ် ပါဠိအသီးသီး ဖြင့်အကျယ်မပြသော် ဝိရောဓိဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

⊛ ဝိတ္ထာတိမှာ၊ အဓိတ်ဖြာ၊ မေးပါဝါကျကုန်း

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်သောဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဤအတ္ထိခွေသ ဖြာဟွဏာ ပရိယာယော-ဟူသော ပါဠိရပ်၌ လိုအပ်သော ပရိယာယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြလိုသောဆရာသည်(ဃ)မိန့်။

၃။ (က) အဝယဝတ္ထကိုပြ-ပကွန္တရဝါကျ။(ခ) ကာရဏ။ (ဝါ) ဒဋ္ဌ (မဒူ။ဝံသစ်)
(ဂ)ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋီ။ (တစ်နည်း) ဒဋ္ဌ။

⊛ အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ ပြသည့်နောက်တွင်၊ တိကိုမြင်၊ ချဲ့ ထင် ဒဋ္ဌမြဲ။

http://www.dhammadownload.com

ယင်း (ဂ)ဝါကျ၌ အစိတ်အစိတ်ကား ပက္ခ ပက္ခန္တရ ဖြစ်သည်။

(ဃ) ဝိသေသဝါကျ။ (ဝါ)ပက္ခန္တရ။ (င) လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။

၄။ ပရိယာယေတိ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ အဝဂမေတိ ဗောဓေတီတိ ပရိယာယော။ (ဒေသနာ)

♠ ပရိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တ္ထုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တု၌ကား ဟောကြားအပ်သော အနက်ကို သိတတ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ဟေတုကတ္တု၌ကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ဒေသနာတော်၏ အာရမ္မဏ-ဖလ္။

♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ဒေသနာတော်ရ၏။

ပရိယာယတိ အပရာပရံ ပရိဝတ္တေတီတိ ပရိယာယော။ (ဝါရော)

♠ ပရိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တ္ထုဓာတ်အရကား အဆက်ဆက်လည်တတ် ဖြစ်တတ်သော အလှည့် အကြိမ်ဟု ဆိုအပ်သောဝါရ၏ ဥပါဒ်ရ၏။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တုဖြစ်သော အလှည့်အကြိမ်ဟုဆိုအပ်သော ဝါရ ရ၏။

ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တတီတိ ပရိယာယော။(ကာရဏံ)

♠ ပရိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ပရိဂ္ဂဟဏတ္ထဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တ္ထုဓာတ်အရကား မိမိအကျိုးကိုသိမ်းယူ၍ဖြစ်တတ်သောအကြောင်း၏ဥပါဒ်ရ၏။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တုဖြစ်သော အကြောင်းရ၏။

(တစ်နည်း) ပရိယာယတိ ဖလဿ ကာရဏဘာဝံ ဝဇ္ဇတီတိ ပရိယာယော။ (ကာရဏံ)

♠ ပရိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တ္ထုဓာတ်အရကား အကျိုး၏အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သောအကြောင်း၏ ဥပါဒ်ရ၏။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တုဖြစ်သော အကြောင်းရ၏။

သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဟာယကဝသေန အာဇာနာတီတိ အညာ။

♠ အာ-ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ဉာဓာတ်၏အရကား ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်သိတတ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ သတ္တိ၊ လက္ခဏာ၊ သဘာဝရ၏။

♠ အ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တု၊ လက္ခဏာဝန္တု၊ သဘာဝဝန္တုဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

♠ ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း အညာ-ပုဒ်သည် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့်ထို အရဟတ္တမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သောအရဟတ္တဖိုလ်သည်သာ ကာရဏူပစာအားဖြင့်ရ၏။

(တစ်နည်း) သမန္တတော သဗ္ဗေန ပကာရေန ဇာနာတီတိ အညာ။

♠ အာ-ဥပသာရပုဒ်အရကား သမန္တဘောဂုဏ်ရ၏။ (ကျန်နည်းမှီးကောက်)

http://www.dhammadownload.com

ဆိုခဲ့ပြီးသောဝိဂ္ဂဟနှစ်ခု၏ သာဓကအပြည့်အစုံကို (၈)နံပါတ်အဖြေ၌ ရှု။
ပါရာဇိကဏ်သစ်၊ ၂။၁၀၈-၌ အာဇာနီယဿ, အညာသိတိဝါ အညာ-တုပြုသည်။
ယင်းအလို အရဟတ္တဖိုလ်ကို မှချတောနိုင်သောကြောင့် ဥပစာကောက်ရန်မလို။

၅။ အညံ ပရိယာယံ-၌ပါသော အညံ-ကား ပရိယာယသဒ္ဒါ၏ဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့် ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ သဗ္ဗနာမ်ဖြစ်သည်။
အညာ သဏ္ဌဟေယျ-၌ပါသောအညာ-ကား အရဟတ္တဖိုလ်အနက်ကိုဟောသောကြောင့် "အညာ တု အရဟတ္တဉ္စ၊ ထူပေါ တု စေတိယံ ဘဝေ"(ဓာန်)ကိုထောက်၍ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ၊ ကိတ်သုဒ္ဓနာမ်။

◈ အရဟတ္တေ အညာ နာရီ၊ ဇာလေညော ဝါစ္စလိင်္ဂကော။
သဗ္ဗနာမေ အညသဒ္ဒေါ၊ အဓိဝတာပရဝစနော။ (ဝံသစ်။၂။၂၁၀)

၆။ (က) ကာရဏံ-ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟော၏ဟု သိစေ။

(ခ) ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်၏ဟု သိစေ။
(ဃ) ဖြင့် ပရိယာယသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိက်ကိုမငဲ့သော် ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၌ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဤ၌ အတ္ထိ ခွေသ-အစရှိသော သဒ္ဒန္တရိက်ကိုထောက်၍ ကာရဏအနက်ကို ဟော၏ဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း) ဤ၌ ကာရဏအနက်ကိုသာ လိုအပ်၏ဟု သိစေပါသည်။

၇။ ဒဠှဗ္ဗော / ဝေဒိတဗ္ဗော

သန္နိဋ္ဌာန်ကို ပြလိုရာ၌ ဒဠှဗ္ဗော-ကိုထားသည်။ သံသယကို ပြလိုရာ၌ ဝေဒိတဗ္ဗော-ကိုထားသည်။ ထို၌"အတ္ထိ ခွေသ ဗြာဟ္မဏ ပရိယာယော"ဟူသောပါဠိတော်၌ ပရိယာယသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ကိုသာ ဟော၏ဟု သန္နိဋ္ဌာန်အနက်ကို ပြဆိုသော နေရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် (င)ဝါကျ၌ ဒဠှဗ္ဗော-ဟု ရှိမှသင့်ပါသည်။

⊛ ဒဠှဗ္ဗံကား သန္နိဋ္ဌာန်း ဝေဒိတဗ္ဗံတား သံသယ၊ သိဒ္ဓံရှိတ စကားတျ။

၈။ အညာယ

အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ အညာယ-ဟူသောအမည်ကိုအကျိုးဖြစ်သောအရဟတ္တဖိုလ်၌ တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

◈ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ပဟာယကဝသေန အာဇာနာတိ၊ သမန္တတော သဗ္ဗေန ဝါ ပကာရေန ဇာနာတီတိ "အညာ"တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ၊ တဒုပစာရေန ပနတပ္ပလမ္ပိတိ အာဟ"အညံ ဗျာကရိံသူတိ အရဟတ္တံ ဗျာကရိံသူ"တိ။ (ဝိမတိ၊၁။၂၄၂။)

http://www.dhammadownload.com

အညာ တု အရဟတ္တဉ္စ-တူသော ဓာန်အလို အညာသဒ္ဒါသည် အရဟတ္တဖိုလ်တောဖြစ်၍ ဥပစာကြံစရာမလို။ မဖြစ်မနေ ကြံလိုပါက= အစိတ်-အရဟတ္တဖိုလ်၏ အညာ-ဟူသော အမည်ကိုအပေါင်း-အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ ထို၏ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၌ တင်-ကေဒေသူပစာ။

ပရိယာယော

အပေါင်းဖြစ်သော ဒေသနာ ဝါရ ကာရဏအနက်တို့၏ ပရိယာယ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏ-၌တင် ကေဒေသျူ။

အတ္ထုဒ္ဓါရ-အတ္ထုဒ္ဓေသဖွင့်ပြသော ဝါကျများ၌ ကေဒေသျူပစာ ရသည်မှတ်။

၁၀။ အာစိက္ခတု-၌ စိက္ခဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၃)

တေ တထာဂတဿ ပတီနာ ဥဋ္ဌိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ(ပါဠိတော်)

(က) မယိ ပဟီနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေပိ မဟာကာရေန အတ္တာနံ အနုက္ခိပန္တော ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊

(ခ) ဒေသနာဝိလာသော ဝါ သေ ဘဂဝတော။

(ဂ) တတ္ထ ပတီနာတိ စိတ္တသန္တာနတော ဝိဂတာ ဇဟိတာ ဝါ။

(ဃ) တေသ္မိံ ပနတ္တေ ကရဏော သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(င) အရိယမဂ္ဂသတ္တေန ဥဋ္ဌိန္နံ တဏှာဝိဇ္ဇာမယံ မူလ-မေတေသန္တိ ဥဋ္ဌိန္နမူလာ။

(၄။၁၀၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၀။ မအူသျ၊၂။၁၉၁။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၂၁။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၁၁။)

======================

၁။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျအဖွင့်ကိုရှု၍ ပါဠိတော်ကိုသာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကိုသာ ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ တေ တထာဂတဿ ပဟီနာ-ကိုစာစပ်၍ (က)ဝါကျအတ္တာနံကို ဝိဘတ္တိ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလဝတ္ထုကတာ ဟူ၍ရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ ဥဋ္ဌိန္နံ-၌ အန္တတ္ထ-အရကိုကောက်၍ ပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

http://www.dhammadownload.com

၁။ **(ဝ)ဝိဂတာ–အဖွင့်နှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ**

တေ–ထိုရူပရသစသည်တို့သည်၊ တထာဂတဿ–၏၊ စိတ္တသန္တာနတော–မှ၊ ပဟီနာ–ကင်းကုန်ပြီ။

(ဝ) ဇဟိတာ ဝါ နှင့်(ဃ) သံဝဏ္ဏနာတို့နှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ

တေ=တို့ကို၊ တထာဂတဿ–သည်၊ ပဟီနာ–ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ (ကြွင်းနိသျအတိုင်း)

၂။ **(က)ဋီကာ လီနတ္ထုရစောဒနာ**

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် တထာဂတဿ ပဟီနာ–ဟုဟောတော်မူ၏။ မယှံ ပဟီနာ–ဟု ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။အဘယ့်ကြောင့် တထာဂတဿ ပဟီနာ–ဟုဟောတော်မူပါသနည်း။စုဒ်ကြောင့်(က)မိန့်။ဝတ္တဗ္ဗေဗ္ဗိ–၌ ပိ–ကိုရှုတက်သည်။ (တစ်နည်း)ဥပနာတူ။"အရဿရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော"ဟုကိုယ်တော်ကို ဥဂုဝုတ်အားဖြင့်ပုဏ္ဏား ဆိုပါလျက်အဘယ့်ကြောင့်ဝက်ဝုတ်အားဖြင့်မိန့်တော်မူသနည်း။"မယှံ ပဟီနာ"ဟု ဥဂု ဝုတ်အားဖြင့်ပင်မိန့်တော်မူသင့်သည်မဟုတ်လော။စုဒ်ကြောင့်(က)မိန့်။ (ဝံသစ်၊၂။၁၁၂)

(ခ)ဋီကာ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဋီကာဖြင့် မယှံ ပဟီနာ–ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း ငါဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်လိုသောကြောင့်"တထာဂတဿပဟီနာ" ဟု ဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ "တထာဂတဿပဟီနာ"ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြလိုသောဆရာသည်(ခ)မိန့်။

(ဃ)ဋီကာ သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ဂ)ဋီကာဖြင့် ပဟီနာ–ကိုဇဟိတာ–ဟုဖွင့်ဆို၏။ ပဟီနသဒ္ဒါ ဇဟိတအနက်ကို ဟောရာ၌ တထာဂတဿ–၌ သ–ဝိဘတ်သည် မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ သမ္ပဒါန်အနက်၌ပင် သက်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား= အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်၏ဟူလို။

၃။ (က)သည် တထာဂတဿ ပဟီနာ–ဟုဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ–ဋီကာရှာရမ္ဘ။
(ခ)သည် ဒေသနာဝိလာသဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဂ)သည် တထာဂတဿ ပဟီနာ–၌ ဓာတွတ္ထစသည်အကျယ်ပြ– ဝိတ္ထာရ။
ထိုတွင် ဇဟိတာ ဝါ–ကား ဟာဓာတ်၏ ဝဏ္ဏတ္ထမှတစ်ပါး ပရိစ္စာဂတ္ထပြ– ပက္ခန္တရ။
(ဃ)ဋီကာသည် တထာဂတဿ–၌ သ–ဝိဘတ်သည် သာမညတ္ထ၌ပင်သက်ပါသလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဋီကာရှာရမ္ဘ။
(တစ်နည်း) ပဒတ္ထမှတစ်ပါး ဝိဘတျတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ပဇတိ်သု ဝိစဇ္ဇိသုတိ ပတိနာ။ (ဝိဝတာ–အဖွင့်နှင့်အညီ)

♠ ပ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တာဓာတ်အရကား မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အစဉ်မှ ကင်းကုန်ပြီးသော ရူပရာသ စသည်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။

♠ တပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ကင်းကုန်ပြီးသော ရူပရာသစသည်တို့ရ၏။

ပတိယိသုတိ ပတိနာ။ (ဇတိတာ–အဖွင့်နှင့်အညီ)

♠ ပ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ တာဓာတ်အရ ကတ္တုဗြကြိယာကား ပယ်စွန့်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်စိတ်သည် မုချ။

♠ ကမ္မဗြကြိယာကား ရူပရာသစသည်တို့၏ ပကတူပပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂုဏ်သည် ဖလူပစာ။

♠ တ–ပစ္စည်းအရကား ပယ်စွန့်အပ်ပြီးသော ရူပရာသစသည်တို့ရ၏။

ဒေသနံ ဝိလာသေတီတိ ဒေသနာဝိလာသော။ (ဘာသာဋီကာ)

♠ ဒေသနာဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာတော်သည် မုချ။

♠ ထို–၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်တို့နှင့် အကျိုး–အကြောင်းစပ် ဌာနူ။

♠ ဝိ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ လသဓာတ်အရ ဆုဒ္ဓကတ္တုဗြ ကြိယာကား တထာဂတဿ ပတိနာဟူသော ဒေသနာတော်သည် မုချ။

♠ ဓေတုကတ္တုဗြ အရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်တော်တို့၏ ပကတူပ–ဖလူ။

♠ ဏ–ပစ္စည်းအရကား သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်တော်ရ၏။

ထိုသို့ပင် ရငြားသော်လည်း ဒေသနာဝိလာသပုဒ်သည် ကာရဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သော ကြောင့် တထာဂတဿ ပတိနာ–ဟူသော ဟောအပ်သောတရားရ၏။

မအူသျှ–၌ "ဒေသနာဝိလာသော–ဒေသနာတော်၌ တင့်တယ်စမ္ပါယ်တော်မူခြင်းတည်း"တု အနက်ပေးပြီး ဒေသနာယ ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော–တုပြုသည်။

စိတ္တာနံ သန္တာနံ စိတ္တသန္တာနံ။ အရိယော မဂ္ဂေါ အရိယမဂ္ဂေါ။

အရိယမဂ္ဂေါစ သော သတ္တဉ္စာတိ အရိယမဂ္ဂသတ္တံ။

၅။ တေ–ကို ပတိနာ–၌ ဝုတ္တကတ္တား–ဝုတ္တကတ္တား၏ ကြိယာစပ်။ (ဝိဝတာ–အဖွင့်ကိုရှု)
(တစ်နည်း၊) ဝုတ္တကံ–ဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်။ (ဇတိတာ–အဖွင့်ကိုရှု)
တထာဂတဿ–ကား၏–ကြောင့် စိတ္တသန္တာနတော–(ပါဌသေသ)၌ သမ္ဗန်–သမ္ဗန္ဓိစပ်။
(တစ်နည်း၊) သည်–ကြောင့် ပတိနာ–၌ အဝုတ္တကတ္တား–ကြိယာစပ်။

http://www.dhammadownload.com

အတ္တာနံ အနုကွိပန္တော-၌ အတ္တာနံ-ကား အံ-ဝိဘတ်၊ ပုလ္လိင်၊ ရာဇာဒိဂိုဏ်း။
အတ္တာ-ကား အဒဓာတ်၊ မာနပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)အတဓာတ်၊ တပစ္စည်း။
(တစ်နည်း)အာ-ဓာဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)အဒဓာတ်၊ တပစ္စည်း။
တဏှာ-ကား တသဓာတ်၊ ဏှပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)တသဓာတ်၊ ဟပစ္စည်း။

၆။ (က)ဝါကျ စိတ္တသန္တာနတော-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ စိတ္တသန္တာနတော-ဟုပါရှိသေသ ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမ္ဗန္ဓ၊ဘာဝတ္ထ)။ တထာဂတဿ-ပုဒ်ကို ပတိနာ ၌မစပ်ရ၊ စိတ္တသန္တာနတော-၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓီအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ကို လည်းကောင်း၊ တထာဂတဿ-ပုဒ်၌ သ-ဝိဘတ်သည် သမ္ပဒါန်အနက်၌သက်သော သ-ဝိဘတ်မဟုတ်၊ သာမျတ္ထ၌သက်သော သ-ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းသိစေသည်။

ဝိဝတာ-ဖြင့် ပတိနာ-၌ ပ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက-လည်းကောင်း၊ ဟာဓာတ်၏ ဂတိ-အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ဤန-သည် တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ-လည်းကောင်း၊ ယင်းတ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကတ္တားအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ပဇဟိသု ဝိဂစ္ဆိံသူတိ ပဟိနာ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု-ကို လည်းကောင်း၊ တေ-၌ ပဌမာ ယော-ဝိဘတ်၏ ဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

ဇဟိတာ-ဖြင့် ပဟိနာ-၌ ပ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက-လည်းကောင်း၊ဟာ-ဓာတ် ၏ စာဝတ္တ-၌ (ဇဟိတအနက်)ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဤန-သည်တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ယင်းတ-ပစ္စည်း၏ အတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ ပဟီယိံသူတိ ပဟိနာ-ဟု-ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ တေ-၌ ပဌမာ ယော-ဝိဘတ်၏ ဝုတ္တကံအနက်၌သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် တထာဂတဿ-၌ သ-ဝိဘတ်သည်စတုတ္ထီ သ-မဟုတ်၊ ဆဋ္ဌီ သ-ဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဆဋ္ဌီ သ-ဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ၌မသက်၊ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (ဝိဘတ္တိပဒ၊ ဝိဘတျတ္ထ)

(င) ဉစ္ဆိန္နံ မူလံ ဧတေသန္တိ-ဖြင့် ဉစ္ဆိန္နမူလံ-ပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-သိစေ။

တဏှာဝိဇ္ဇာမယံဖြင့် ဉစ္ဆိန္နမူလံ-၌ မူလ-အရ တဏှာ အဝိဇ္ဇာကိုယူ-သိစေ။

အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန-ဖြင့် ဉစ္ဆိန္နံ-၌ ဖြတ်၏ဟူသည် အရိယာမဂ်တည်းဟူသော ဓားသန်လျက်ဖြင့် ဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလဝတ္ထုကတာ

တာလဝတ္ထုပိယ နေသံ ဝတ္ထုကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ ပဌမနည်း အဖွင့်ကိုထောက်၍“တာလဝတ္ထု-ဝတ္ထုကတာ”ဟုဆိုလိုလျက်အလယ်ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ချေ၊ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှါ လ-၏အစိတ် အ-ကို အာဒေသပြု၍ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟုရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၀။)

အပိရုဠ္ဌိဝမ္မတ္တာ ဝါ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလောဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဒုတိယအဖွင့်ကိုထောက်၍ တာလဝတ္ထု-ကို တာလ-အဝတ္ထု-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု၊ လ-၏အစိတ် အ-ကိုချေ။ အ-ကို အာဒေသပြု၍ တာလာဝတ္ထု-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း။ (သာရတ္ထ) တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟုဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ (သာရတ္ထသာဓက-ဝါကျဥယျာဉ် ၅၄-ကြည့်)

မမကာရေန / မမံကာရေန

မမံကာရေနာတိ မမာတိဝဒနေန၊ မမကာရေနာတိဝတ္တဗ္ဗေ နိဂ္ဂဟိတာဂမံကတွာ "မမံကာရေနာ "တိ ဝုတ္တံ-ဟူသော ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ၊ ၆၆-ကို ထောက်၍ မမကာရေန-ဟုဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ မမံကာရေန-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း။မအူသျ၊၂။၁၉၁-၌"ကရဏံ ကာရော၊ မမိတ္တုတိ ကာရော မမံကာရော" ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မမံကာရေန-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

မမ အတ္တာတိဧတ္ထ မမာတိတ္တုဒံ အမှသဒ္ဒတ္ထဝါစီသဒ္ဒန္တရံ-ဟူသော ဓမ္မစေတိယ သုတ်ဋီကာကိုထောက်လျှင်"မမတ္တုတိ အာကာရော မမာကာရော"-ဟုပြု။ မမသဒ္ဒါကား အမှသဒ္ဒါနှင့် အလားတူသောကြောင့် "မမာကာရေန"ဟုရှိသောပါဌ်လည်းသင့်သည်။

အာဝိဥ္ဆန္တိ / အာဝိဉ္စန္တိ

အာဝိဥ္ဆန္တိ ကား အာ-ဝိပုဗ္ဗ အဆိဓာတ်၊ အာယာမတ္ထဖြစ်သည်။ သာရတ္ထ၌ လည်း"အာဝိဥ္ဆန္တီတိ အာကမ္ဘန္တိ"ဟုဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အာဝိဥ္ဆန္တိ-ပါဌ်သင့်သည်။ အဆိ-အဠ္ဌောစ ဘွာယာမေ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ)
ယောဇနာ-၌"အာဝိဥ္ဆန္တိ၊ အာဝိဉ္စန္တီတိ စ ဒွေပါဌာ"ဟူ၏။မသင့်ဟု-ပါရာဂံသစ်၊၂။၁၁၁-၌ တိကျစွာဆုံးဖြတ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် အာဝိဥ္ဆန္တိ-သာ သင့်၏ဟုမှတ်။

ဒေသနာဝိလာသော

အကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်တော်တို့၏ ဒေသနာဝိလာသ-ဟူသောအမည်ကိုအကျိုးဖြစ်သော တထာဂတဿ ပတိနာဟူသော ပါဠိဓမ္မ၌ တင် ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဒေသေတဗ္ဗပကာရဇာနနံ တိ ဒေသနာဝိလာသော၊ တထာ ဒေသနာဉာဏဥ္စ-ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီဒုကမာတိကာ-အဖွင့် မူလဋီကာကို ထောက်၍တင်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အရိယမဂ္ဂ

အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်လေးပါး၏ "အရိယမဂ္ဂ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင် ကေဒေသူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

သတ္တ

အတုဖြစ်သော ပကတိစားသန်လျက်၏ "သတ္တ"ဟူသော အမည်ကိုအတုရှိသော အရိယာမဂ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

မူလ

အတုဖြစ်သော သစ်ပင်အမြစ်၏ "မူလ"ဟူသော အမည်ကို အတုရှိသော တဏှာ အဝိဇ္ဇာ၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော ကမ္မဘဝ၏ မူလ၊ ရူပရာဂစသည်တို့၏ မူလတို့၏"မူလ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောကမ္မဘဝ၏မူလ၌တင် ကေဒေသူပစာ။

◆ မူလန္တိ ဘဝမူလံ၊ (သာရတ္ထ)။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ)

၁၀။ ဥစ္ဆိန္န-၌ အန္တတ္ထ-အရ အရဟတ္တမဂ်ကိုယူ၍ ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၄)

(က) တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ။

(ခ) ယထာဟိ တာလရုက္ခံ သမူလံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿ ဝတ္ထုမတ္တေ တသ္မိံ ပဒေသေ ကတေ န ပုန တဿ တာလဿ ဥပ္ပတ္တိ ပညာယတိ။

(ဂ) ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန သမူလေ ရူပါဒိရသေ ဥဒ္ဓရိတွာ တေသံ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ သဗ္ဗေပိ တေ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုစ္စန္တိ

(ဃ) အဝိရုဠ္ဟိဓမ္မတ္တာ ဝါ မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ။

(၄၊၁၀၄။ သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၀။ မဒူသျှ၊၂၊၁၉၂။ ဘာသာဋီကာ၊၁၊၅၂၂။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၁၁၃)

၁။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကိုသာ နိသျည်းကျကျအနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ ဥဒ္ဓရိတွာ-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ တာလာဝတ္ထုကတာ-ပုဒ်ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဝစနတ္ထပြု၍ ညာသ်ကောက်ပါ။

၅။ တာလာဝတ္ထုကတာ-ပုဒ်ကို နှစ်နည်းဖွင့်ပြရာဝယ် ပဌမနည်း၊ ဒုတိယနည်းတို့၌ မည်သည့်ပုဒ်များနှင့် မည်သည့်သမာသ်တို့စပ်ပြီး မည်သို့သော အနက်ထွက်သည်ဟု ရှင်းလင်းဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဥဒ္ဓရိတွာ/ဥဒ္ဓရေတွာ ဟုနှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ထို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ တာလာဝတ္ထု-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ထုတ်ပြပါ။
၁၀။ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန-၌ဖြစ်သင့်သောတရားကို ဩရမ္ဘာဂိယပဉ္စကပ္ပဟာနပဟာရထုတ်။

==========================

၂။ **(ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ-သည် (က)ဝါကျဖြင့် ရှုပရာသစသည်တို့အား ထန်းပင်ဖျားတည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိသောကြောင့် တာလာဝတ္ထုကတာ-မည်သော ဟုဆိုအံ။ အဘယ်သို့လျှင် ရှုပရာသစသည်တို့အား ထန်းပင်ဖျားတည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိပါသနည်း။ ထန်းပင်ဖျား တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာရှိပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။ (မဒုး၊ဝံသစ်)

◆ ကထံ ပန တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ အာဟ "ယထာတိ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် တာလာဝတ္ထုကို တာလ-ဝတ္ထု ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ သုခုစ္စာရဏာ အကျိုးငှါ ဖျည်းကြောင့် ဒီဃရောက်သည့်နည်းကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌တာလ-အဝတ္ထု ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ သရကျေရာ၌ ဒီဃရောက်သည့်နည်းကိုပြလို၍ (ဃ)မိန့်။ (ဝံသစ်၊မဒု)

(တစ်နည်း)အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတာ-ပုဒ်ကို ဥပမာပုဗ္ဗပဒမဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည့်အဖြစ်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(ဤသို့အဓိပ္ပါယ်ယူ၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သည်။ဖြ-နံပါတ်နှင့်ယှဉ်ကြည့်)

၃။ (က)ဝါကျသည် ပကာသနရ။
(ခ)သည်တာလာဝတ္ထုကတဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့်ထင်စွာပြ-တပ္ပါကဋီကရဏ။(မဒု၊ဝံသစ်)
(တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြ-ဝိတ္ထာရ။ (ဘာသာဋီ)
(ဃ)ဝါကျသည် ပကာသနရ။

စာစပ်။ ဥဒ္ဓရိတွာ-ကား ၍--ကြောင့် ကတော-၌ ကြိယာဝိသေသန-သျှစပ်။
(င)ဝါကျ တေသံ-ကို ဘာဝေန-၌လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထု-၌လည်းကောင်းစပ်။(ဝံသစ်)

၄။ တာလဿ ဝတ္ထု တာလဝတ္ထု။ (ထန်းပင်ဖျားတည်ရာရအံ)
တာလဝတ္ထုဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ။ (ဤတား က-အဖွင့်နှင့်အညီတည်း)

http://www.dhammadownload.com

♠ တာလဝတ္ထု ဝတ္ထု တတ- အရကား ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ရူပရသစသည်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး။ ဌာန-ဌာနီ စပ်-ဌာန။
♠ တ-အညပုဒ်အရကား ရူပရသစသည်တို့ရ၏။

(တစ်နည်း) န ဝတ္ထု အဝတ္ထု။ (အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော ထန်းပင်ရ၏)

အဝတ္ထု ဘူတော တာလော တာလာဝတ္ထု။

♠ အဝတ္ထု-ပုဒ်အရကား အရွက်အသီးစသည်တို့၏တည်ရာ မဟုတ်သောဂုဏ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်နှင့်ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ် ပြီးသော ထန်းပင်ရ၏။

တာလာဝတ္ထု ဝိယ တတာ တာလာဝတ္ထုကတာ။ (ဤကား ဆ-ဝါကျအဖွင့်နှင့်အညီတည်း)

♠ တာလာဝတ္ထု-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာ မဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ရူပရသစသည်တို့နှင့် သဒိသ-သဒိသီ စပ်-ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ် ပြီးသော ထန်းပင်ကဲ့သို့ပြုအပ်ကုန်သော ရူပရသစသည် တို့ရ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇိ သုတိ ဥပ္ပန္နာ။ ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နာ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ။

♠ ပုဗ္ဗ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား သရာဂဖြစ်သောရှေးကာလသည် မှချ။
♠ ထို-၏ ရူပရသစသည်တို့နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တ စပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား သရာဂဖြစ်သော ရှေးကာလ၌ဖြစ်ဘူးသော ရူပရသစသည်တို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိရူဟနံ ဝိရူဠှိ။ (ဝိ-ရုဟ၊တိ) ဝိရူဠှိ စ သော ဓမ္မော စာတိ ဝိရူဠှိဓမ္မော။
နတ္ထိ ဝိရူဠှိဓမ္မော ဧတဿ ပစ္စုပ္ပန္နတာလဿာတိ အဝိရူဠှိဓမ္မော။ (ဗဟုဗ္ဗီ)
(တစ်နည်း)န ဝိရူဠှိ အဝိရူဠှိ။ အဝိရူဠှိ ဓမ္မော ယေသန္တိ အဝိရူဠှိဓမ္မာ။ (ဘာဿာဒိကာ)
တဿ ဘာဝေါ အဝိရူဠှိဓမ္မတ္တံ။ ပစ္စုကော ဆိန္နော ပစ္စုကဆိန္နော။
(တစ်နည်း)ပစ္စုကော ဆိန္နော ဧတဿာတိ ပစ္စုကဆိန္နော။
ပစ္စုကဆိန္နော စ သော တာလောစာတိ ပစ္စုကဆိန္နတာလော။

၅။ ပဌမနည်း၌ တာလဝတ္ထုပုဒ်-ဝတ္ထုပုဒ်-ကတပုဒ်တို့ ချဉ်းစပ်ထားသောဥပမာပုဗ္ဗပဒ မဓ္ဈေလောပစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဖြစ်သည်။ ယင်းအလို-ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ပြု အပ်ပြီးသောတည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ်ရှိသော ရူပရသစသည်တို့-ဟုအနက်ထွက်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယနည်း၌ တာလာဝတ္ထုပုဒ်နှင့်ကတပုဒ်တို့ ချဉ်းစပ်ထားသော ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရယ် သမာသ်ဖြစ်သည်။ယင်းအလို-အရွက်အသီးစသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်သောလည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော ရူပရာသစသည်တို့-ဟုအနက်ထွက်သည်။

တေ တာလာဝတ္ထုကတာ-ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီအနက်ပေးပုံ။

တေ-ထိုရူပရာသစသည်တို့သည်၊ တာလာဝတ္ထုကတာ-ထန်းပင်၏ တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသော တည်ရာဟူသော စိတ်အစဉ်ရှိကုန်၏။

(တစ်နည်း) တေ-တို့ကို၊ တာလာဝတ္ထုကတာ-အရွက်အသီးစသည်တို့၏တည်ရာမဟုတ်သော လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသောထန်းပင်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ကုန်၏။

တာလ= တလ၊ ဏ(ဝါ)အ။ (သူစိ) သတ္တ=သသုဓာတ်၊ ထပစ္စည်း။

ရုက္ခ= ရုတ၊ ခ(ဝါ)ရုက္ခ၊ အ။ မတ္ထက=မသ၊ က(သ-ကို ထ္ထ-ပြု)။

◆ မသီယတိ ပေမေနာတိ မတ္ထကံ။ (ဓာတွာဒီ၊မောင်။၁၅)

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် တာလာဝတ္ထုကတ-ပုဒ်ကို မဇ္ဈေလောပီ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိ-ပြုလည်းကောင်း၊ တာလဝတ္ထု-ဝတ္ထုကတ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကိုချေ၊ ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းဖြင့် လ-၏အဝိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

◆ "တာလဝတ္ထု ဝတ္ထုကတာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ "ဩဋ္ဌမုခေါ"တိအာဒီသု ဝိယ မဇ္ဈေပဒလောပံ ကတွာ အကာရဿ ဒီဃံ ကတွာ တာလာဝတ္ထုကတာတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ တာလာဝတ္ထုကတာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ဝါကျဖြင့် တာလာဝတ္ထု-အရ လည်ဆစ်ပြတ်ပြီးသော ထန်းပင်ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ နဝတ္ထု အဝတ္ထု။ အဝတ္ထုဘူတော တာလော တာလာဝတ္ထု။ တာလာဝတ္ထုဝိယ ကတာ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ်-ပြု-လည်းကောင်း၊ တာလအဝတ္ထုကတ-ဟုဆိုလိုလျက် လ-၏ အဝိတ် အ-ကိုချေ။ နောက်အ-ကို အာဒီဃပြု၍ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ

◆ မတ္ထကစ္ဆိန္နော တာလော ပတ္တဖလာဒီနံ အဝတ္ထုဘူတော တာလာဝတ္ထူတိ အာဟ "မတ္ထကစ္ဆိန္နတာလော ဝိယ ကတာ"တိ။ တေန "တာလာဝတ္ထု ဝိယ ကတာတိ တာလာဝတ္ထုကတာ"တိ အယံ ဝိဂ္ဂဟော ဒဿိတော။ (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၁)

၇။ ဥစ္ဆိရိတွာ / ဥစ္ဆေရေတွာ

ဥပုဗ္ဗ-ဓရ၊ တွာ။ ယထာဂမမိကာရော-သုတ်ဖြင့် ဣ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥစ္ဆိရိတွာ-သင့်။ ယင်း ယထာဂမမိကာရော-သုတ်ဖြင့်လာသော ဣ-ကို ဧဒေသုဝုဒ္ဓိ သုတ်ဖြင့် ဧ-ပြုလျှင် ဥစ္ဆေရေတွာ-ဟုပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥစ္ဆေရေတွာ-လည်းသင့်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ **တာလာဝတ္ထု**

ထန်းပင်ရှိခဲ့စဉ်က ရခဲ့ဘူးသော တာလာဝတ္ထု-ဟူသော အမည်ကို ထန်းပင်မရှိသောအခါ၌လည်း တာလာဝတ္ထု-ဟုပင်ခေါ်ဝေါ်အပ်သောကြောင့်ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း။

◆ တာလဿ ဝတ္ထုံဘူတပုဗ္ဗတ္တာ တာလာဝတ္ထုန္တိ ဝုစ္စတိ။ (သာရတ္ထ၊၃၄၀)

အတူဖြစ်သော ထန်းပင်၏တည်ရာအရပ်၏ တာလာဝတ္ထု-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ရူပါဒိရသကိုပယ်ပြီးသော စိတ်အစဉ်၌တင်-သဒိသူပစာ။

❀ တာလာဝတ္ထုကတာ-ပုဒ်၌ ၆=နံပါတ်အဖြေကို ကြည့်လျှင် ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်းများလည်းရသည်။

၁၀။ အရိယမဂ္ဂသတ္တေန-၌ အရိယမဂ္ဂ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်။

==========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၅၅)

(က) ယသ္မာ ပန ဝေံ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံ ကတာ ဟောန္တိ။

(ခ) ယထာ နေသံ ပစ္ဆာ ဘာဝေါ န ဟောတိ၊ တထာ ကတာ ဟောန္တိ။

(ဂ) တသ္မာ အာဟ " အနဘာဝံကတာ"တိ။

(ဃ) အယံဟေတ္ထ ပဒစ္ဆေဒေါ၊အနဘာဝံ ကတာ"အနဘာဝံကတာ"တိ။

(၄။၁၀၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၁။ မအူသျ၊၂။၁၉၄။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၂၄။ ဝဇီရ၊သစ်၊၂။၁၁၆)

====================

၁။ (ခ)ပါဠိကို "ယထာတထာ၊ ဥပမာမဟုတ်၊"စသော နိယံနှင့် အညီအနက်။

၂။ (က)ပါဠိကိုပုစ္ဆာတက်၍၊ (ဃ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ အနဘာဝံကတာ-၌ အနဘာဝံ-ကို အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ တာလ၊ ဝတ္ထု ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်၍၊ တေ အနဘာဝံ ကတာ-၌ အနဘာဝံ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဝိဘတ္တိ၊ ဝိဘတျတ္ထတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဓောဘ်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏအမည်ပေးပါ။

၇။ အနဘာဝံ ကတာ / အနဘာဝံ ဂတာ- ဟူ၍ ပါဠိနှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဠိကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ တာလာဝတ္ထုကတာ-၌ တာလာဝတ္ထု-ဝယ်ရသင်သောနည်း ဥပစာတို့ကိုဆိုရိုးကျရေး

၁၀။ အနဘာဝံ ကတာ-၌ ကတာ-ဝယ် ဗာဟျတ္ထ-အရ တရားကိုယူ၍ ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

http://www.dhammadownload.com

၁။ **(ခ)ဝါကျကို နိယံနှင့်အညီအနက်**

ယထာ ယေနာကာရေန-ဖြင့်၊ တေသု ရူပါဒိရသေသု-တို့ကို၊ ကိရိယမာနေသု- ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ (ထည့်)နေသံ ရူပါဒိရသာနံ-တို့၏၊ ပဉ္စာ-၌၊ ဘာဝေါ-သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊ တထာ တေနာအာကာရေန-ဖြင့်၊ ကတာ-ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။

၂။ **(က)ဝါကျ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ--မြတ်စွာဘုရားသည် တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ-ဟုဟော တော်မူ၏။ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟုဟောလျှင်ပင် လိုအပ်သောအနက်အဓိပ္ပါယ်ပြီးစီးရာ သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် အနဘာဝံကတာ- ဟုဟော တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။ (မအူသျှ)

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော်၌ တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် သည် (တေတုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍) အနဘာဝံကတာ-၏အကြောင်းတည်းဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံကတာ-ဝယ်အနုသဒ္ဒါကားပဉ္စာအနက်ဟုပြလို၍(ခ)မိန့်။(ဝဏ္ဏိသစ်)

◈ အနဘာဝံကတာတိ ဧတ္ထ အနုသဒ္ဒေါ ပဉ္စာသဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ "ယထာ နေသံ ပဉ္စာ ဘာဝေါ န ဟောတိ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၁)

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် အနဘာဝံကတာ-၌ အနုသဒ္ဒါသည် ပဉ္စာအနက်ကို ဟော၏၊ အဘာဝ-၌အ-သဒ္ဒါသည် ပဋိသေဓအနက်ကိုဟော၏ဟု ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို သိအပ်ပါသနည်း။ (မအူသျှ) (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် ယင်းပုဒ်၏အနက်သည် ယင်းသို့ဖြစ်ပါသနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်) စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

၃။ (က)သည် အနဘာဝံကတာ-ဟူ၍ ဟောတော်မူခြင်း၏အကြောင်းပြ-ကာရဏဝါကျ။

(တစ်နည်း) တာလာဝတ္ထုကတာ-ဟုဆိုက ပြီးကောင်းလျက် အနဘာဝံကတာ-ကို ဟောရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ခ)ဝါကျသည် အနဘာဝံကတာ-၌ အနဘာဝံ၏ အနက်ကို ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏဝါကျ။ (ဘာသာဋီကာ) (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ယောဇနာ)

◈ အနဘာဝံကတာတိပဒဿ ဝိဝရဏော "ယထာ၊ပ၊ဟောန္တိ"တိ အာဟ။ (ပါရာယောဇနာ၊၆ရ)

(ဂ)ဝါကျသည် ဖလဝါကျ။

(ဃ)သည်ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ၊ ကာရဏဝါကျ။ (မအူ၊ဝဏ္ဏိသစ်) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဘာသာဋီ)

http://www.dhammadownload.com

၄။ **ဘဝန္တံ ဘာဝေါ။ နတ္ထိ ဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အဘာဝါ။**

♠ န ဘာဝ-အရ ရုပ်ရသစသည်တို့၏ မဖြစ်ခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှုချ။

♠ ထို-၏ ရုပ်ရသစသည်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန။

♠ တေ-အရ ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ရုပ်ရသစသည်တို့ရ၏။

အနုပစ္ဆာ အဘာဝါ အနုဘာဝါ။

♠ အနု-အရကား နောက်ကာလသည် မှုချ။

♠ ထို-၏ ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သောရုပ်ရသစသည်တို့နှင့် ကာလ-ကာလဝန္တစပ် ဌာန။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား နောက်၌ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သော ရုပ်ရသစသည်တို့ရ၏။

ထိုသို့ရခြားသော်လည်း အနုဘာဝံ-ဟူသောပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပစာန်ပုဒ် ဖြစ်ရကား ဘာဝပ္ပစာနပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂုဏ်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ဟောမြဲဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနတ္တတ္တသည်သာ ပဓာနအားဖြင့် ရ၏။

㊙ **တေ အနုဘာဝံ ကတာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ တေ-ဟူသော တတ္တားနှင့် အရကွဲစေရန် အနုဘာဝံ-ကို ဘာဝပ္ပစာန်ကြံသည်-ဟုမှတ်။**

၅။ ကာလ= တလစာတ်၊ ဏာပစ္စည်း။ ဝတ္ထု= ဝသစာတ်၊ ရတ္ထုပစ္စည်း။

အနုဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၊ ကမ္မတ္ထ။(တစ်နည်း)ကြိယာဝိသေသနတ္ထ။(ဘာဝနပုံသကတ္ထ)

တေ အနုဘာဝံ ကတာ-အနက်ပေးပုံ

တေ-ထိုရုပ်ရသစသည်တို့ကို၊ အနုဘာဝံ-နောက်၌ဖြစ်ခြင်းမရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကို(ကမ္မတ္ထ)။(ဝါ)နောက်၌ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင်(ကြိယာဝိသေသနတ္ထ)။ ကတာ-ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

၆။ (က)ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ကာလာဝတ္ထုကတာ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်သည် တေ တုမန္တဝိသေသနမျိုးဖြစ်၍ အနုဘာဝံကတာ-၏ အကြောင်းပြတည်းဟု သိစေသည်။

(ခ)နေသံ ပစ္ဆာ ဘာဝေါ နတောတိ-ဖြင့် အနုဘာဝံ-၌ အဘာဝ-ပုဒ်ကို နတ္ထိ ဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အဘာဝါ-ဟု ဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိတိ-ပြု-လည်းကောင်း၊ အဘာဝါ-၌ အ-၏ပဋိသေဓအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အနု-ဥပသာရသည် ဤနေရာ၌ ဘုသတ္ထ စသော အနက်တို့ကို မဟော၊ ပစ္ဆာအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုဘာဝါ-ဟု ဗဟုဝုစ်နှင့်ရှိသင့်လျက် ကြိယာဝိသေသနဖြစ်၍ ဒုတိယာကေဝုစ် ဖြင့် ပြီးသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

တထာ ကတာ ဟောန္တိ-ဖြင့် အနုဘာဝံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌ မသက်၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေပါသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် သန္ဓိလိဂ်ပဒ သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ **အနဘာဝံကတာ/အနဘာဝံဂတာ**

အနဘာဝံကတာ–ဟုရှိလျှင် (ခ၊ဃ)သံဝဏ္ဏနာတို့ကိုထောက်၍(တေ–ထိုရူပရသစသည်တို့ကို၊ အနဘာဝံ–အောင်၊ ကတာ–တုန်၏) ဟု အနက်ပေး။

အနဘာဝံဂတာ–ဟုရှိလျှင်"အနဘာဝံဂတာတိဆိပိ ပါဠော၊ တဿ အနအဘာဝံဂတာတိ အတ္ထော"ဟူသော ဂဏ္ဌိအဋ္ဌကထာကိုထောက်၍ (တေ–တို့သည်၊ အနဘာဝံ–နောက်၌မဖြစ်ခြင်းသို့၊ ဂတာ–ရောက်တုန်ပြီ) ဟုအနက်ပေး။ ဤသို့သောအာဂမယုတ္တိ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့်နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

၈။ ဝါကျဥယျာဉ် (၅၄)၌ ရေးခဲ့ပြီ။

၁၀။ ကတာ–၌ တ–ပစ္စည်း (ဗာဟုလ္လ)အရ ရူပရသစသည်တို့ကို ယူ၍။ ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏–စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၆)

(က) အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ။

(ခ) ယေ ဟိ အဘာဝံ ဂတာ တေ ပုန ကထံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။

(ဂ) တေနာဟ"အနဘာဝံ ဂတာ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ"တိ။

(၅။၁၀၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၁။ မအူသျ၊၂။၁၉၅။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၂၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၁၆)

==================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျပရိဝတ္တနနည်းဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ အနာဂတေ–ဟူသောသံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍(က)ကို လိနတ္တရစောဒနာ။ (ခ)ကိုအနုသန္ဓေ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (က)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကိုအဖွင့်နှင့်အညီ ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ အာယတိံ–သဒ္ဒါ၏ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ၊ ပဒတို့ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ/အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာဟူ၍ရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ အနာဂတေ–ဟူသော အဖွင့်ကိုရှု၍ အာယတိံ–ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော နည်းဥပစာ။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ အာဟ–၌ ခတ်အရ တရားကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

http://www.dhammadownload.com

၁။ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာတိ–ကား၊ အနာဂတေ–၌၊ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ–ကုန်ပြီ၊ ကသ္မာ–ကြောင့်၊ အနာဂတေ–၌၊ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ–နည်း။ ဟိ ယသ္မာ–ကြောင့်၊ ယေရူပါဒီရသား။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇိသဏ္ဌိ။တသ္မာ၊ အနာဂတေ–၌၊ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ–ကုန်ပြီ။

၂။ (ဆ)ပါဠိကျ လီနတ္ထုရဇောဒနာ

ဆရာ–မြတ်စွာဘုရားသည် အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာယတိ–သဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ဒိဃတ္တ၊ ပဘာဝအနက်ကို ဟောပါသလော။ အာယတိံ–၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ ကမ္မတ္ထ၌ပင် သက်ပါသလော။ (တစ်နည်း) အာယတိံ–၌ မည်သည့်ဝိဘတ်ဖြစ်သင့်ပါသနည်း။ ဒုတိယာဝိဘတ်ပင်ဖြစ်သင့်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့်–အနာဂတေ–မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား အနာဂတေ–ဖြင့် အာယတိ–သဒ္ဒါသည် အာဂါမိကာလ(အနာဂါတ်ကာလ) ကို ဟော၏။ အာယတိံ–၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမျတ္ထ၌ သက်၏။ (တစ်နည်း) အာယတိံ–၌ ဗာရာဏသိံ အဂု ရာဇာ–ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်ကိုအံ–ပြု ထားသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂။၁၁၆)

(ခ)ပါဠိကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဠိကျဖြင့် အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ–ကို အနာဂတေ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ–ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အနဘာဝံကတာ–ကား အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ–၏ အကြောင်းဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (ဝံသစ်။မအူသျှ)

၃။ (က)ပါဠိကျသည် ပက္ခတ္ထုရ။

(ခ)ပါဠိကျသည်အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ–၏အကြောင်းကိုပြ–ကာရဏ။ (ဝံသစ်။မအူ)

(တစ်နည်း) (က)ပါဠိကျကို ယုတ္တိအားဖြင့် မြဲစေကြောင့် ယုတ္တိဒဋ္ဌ။ (ယောဇနာ၊ ဘာသာဋီကာ)

(ဂ)ပါဠိကျသည် အာဂမဒဋ္ဌ။ (တေနေဝါဟ၊ ဥာပတ၊ တဝ ဒဋ္ဌိခင်း။)

၄။ အာဝမိဿတီတိ အာယတိ။ (အာ–ဣ၊ တိ) (သူစိ)

- အာ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထမာကေဘောဂဏ်ရ၏။
- ဣ–ဓာတ်အရကား လာလတ္တံ့သော အနာဂါတ်ကာလရ၏။
- တိ–ပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တုဖြစ်သော အနာဂါတ်ကာလရ၏။

ဘာသာဋီကာ၊၅၂၆–၌ အာယာတီတိ အာယတိ–ဟု အာ–ယာ၊ တိ–ဖြင့် ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဥပ္ပါဒေ။ ဥပ္ပါဒေဝ သော ဝေမ္ဗောစာတိ ဥပ္ပါဒဝေမ္ဗော။
နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဝေမ္ဗော ဧတေသန္တိ အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗော။

- န ဥပ္ပါဒဝေမ္ဗ–ပုဒ်၏အရကား ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိခြင်းအဘာဝဘောဂဏ်သည် မှချ။
- ထို–၏ ရူပရာသစသည်တို့နှင့် ဂဏ် ဂဏေး စပ်–ဌာန။
- တေ–အညပုဒ်အရကား ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသော ရူပရာသစသည်တို့ရ၏။

(တနည်း) န ဥပ္ပါဒေ အနုပ္ပါဒေ။ အနုပ္ပါဒေ ဝေမ္ဗော ဧတေသန္တိ အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗော။

- အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗ–ပုဒ်တို့အရကား မဖြစ်ခြင်းသဘောသည် မုချအားဖြင့်ရ၏။
- ထို–၏ ရူပရာသစသည်တို့နှင့် ဂဏ် ဂဏေး စပ် ဌာန။
- တေ–အညပုဒ်အရကား မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသောရူပရာသစသည်တို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥပ္ပဇ္ဇိယတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကော၊ န ဥပ္ပဇ္ဇနကော အနုပ္ပဇ္ဇနကော။
အနုပ္ပဇ္ဇနကော သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ။

၅။ အာယတိ=အာ–ဣ(ဝါ)ယာ၊ တိပစ္စည်း။ ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိ၊ ဣကာရန္တ။
"ဥတ္တရကာလောတိ အာယတိ"အဘိဓာန်ကိုထောက်။

(တစ်နည်း) အာယတိ =ကား သတ္တမျန္တနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
အာယတိတိ နိပါတော ပျတ္တိ–သုစိ–ကိုထောက်

၆။ (က) အနာဝတေ–ဖြင့် အာယတိံ–၌ အာယတိ–သဒ္ဒါသည် ဒီဃတ္တ၊ ပဘာဝ အနက်ကို မဟော၊ အာဂါမိကာလ (အနာဂါတ်ကာလ) ကို ဟော–လည်းကောင်း၊ (နာမလိင်္ဂတ္ထ) အာယတိံ–၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကမ္မတ္ထ၌ မသက်၊ သတ္တမျတ္ထ၌ သက်–လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) အာယတိံ–၌ (ဗာရာဏသိံ အတု ရာဇာ ၌ကဲ့သို့) သတ္တမီဝိဘတ်ကို အံ– ပြုထားသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(တစ်နည်း)အနာဝတေ–ဖြင့် အာယတိ–နိပါတ်၏ အနာဂါတ်အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အာယတိ–နိပါတ်နောင် သတ္တမီဝိဘတ် ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

အနုပ္ပဇ္ဇနကသဘာဝါ–ဖြင့် အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗာ–၌ န–ဥပ္ပါဒ–ဝေမ္ဗ–ပုဒ်။ ဥပ္ပါဒ–ပုဒ်ကို ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဥပ္ပါဒေ–တု ဘာဝသာဓနပြု။ ဏ–ပစ္စည်း ဘာဝသံဝေဓနေ၌သက်။ ဝေမ္ဗ–သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ စသောအနက်တို့ကိုမဟော၊ သဘာဝအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပါဒေဝ သော ဝေမ္ဗောစာတိ ဥပ္ပါဒဝေမ္ဗော။ နတ္ထိ ဥပ္ပါဒဝေမ္ဗော ဧတေသန္တိ အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗော(တစ်နည်း) အနုပ္ပါဒေ ဝေမ္ဗော ဧတေသန္တိ အနုပ္ပါဒဝေမ္ဗော ဟုပြု–လည်းကောင်း သိစေ။

⊛ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုဝစ္စယ၊ အာကာရနှင့်၊ ဘာဝသဒ္ဒါ၊ ဖွင့်ပြလာ၊ တြံပါမုချ၊ ကိတ်ဘာဝ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ပါဠိဖြင့် အနဘာဝံကတာ-ပုဒ်သည် ဇောတုမက္ခ ဝိသေသနဖြစ်၍ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ၏အကြောင်းကား အနဘာဝံကတာ-ပင်တည်းဟု သိစေ။

ရ။ အာယတိံ / အာယတိ

"အာဂါမိကာလေ ဒီဃတ္တေ၊ ပဘာဝေစ မတာယတိ" ဟူသော အဘိဓာန်နှင့် ဋီကာ၊ သူစိတို့ကိုထောက်၍ အာယတိံ-ကား အာ-တွ၊ (သို့) ယာ၊ တိ-ပစ္စည်း ဖြင့်ရုပ်ပြီးသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာယတိ-ပုဒ်သည် သတ္တမီအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သက်၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း။
(တစ်နည်း) ဇာရာဏသိံ အဟု ရာဇာ-၌ ကဲ့သို့ သတ္တမီဝိဘတ်ကို အံ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။

အာယတိတိ နိပါတော ဖျွတ္တိ-ဟု သူစိ-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အာယတိ အာယတိန္တိစ ဒွေ ပါဌာ-ဟု ပါရာဇိကဏ်ယောဇနာ။၆၆-၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း အာယတိ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-ဟုရှိသောပါဌ်လည်း သင့်ပါသည်။

၀။ အာယတိ

အပေါင်း-အာဂါမိကာလ၊ (အနာဂတ)ဒီဃတ္တ၊ ပဘာဝအနက်တို့၏ အာယတိ- ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောအာဂါမိကာလ-၌ တင် စေဒေသျှ ရှုဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ အာဗာ-၌ မြှု-စာတ်အရ ရှင်ဥပါလိမထေရ်၏ ဒေသနာဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာ ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်။

ပါဠိဥယျာဉ် (၅၇)

(က) ဖေဝံ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ အရသရူပတံ အာရောပေတုံ. အသက္ကောန္တော အထာပရံ "နိဗ္ဗောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော"တိအာဒိမာဟ။

(ခ) သဗ္ဗပရိယာယေသု ဧတ္တ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇနက္ကမံ ဝိဒိတွာ သန္ဓာယဘာသိတ မတ္တံ ဖေဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဗြာဟ္မဏောတမေဝ ဝယောဝုမှာနံ အဘိဝါဒနကမ္မာဒိ လောကေ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂေါတိ မညမာနော တဒဘာဝေန ဘဝဝန္တံ နိဗ္ဗောဂေါတိအာဟ။

(ဂ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရူပါဒိသု သတ္တာနံ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ။ တဒဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(၄။၁၀၅။ သာရတ္ထ၁။၃၄၁။ မဇ္ဈျ၂။၁၉၇။ ဘာသာဋီကာ၁။၅၂၉။ ဂဏ္ဌိသစ်၂။၁၁၉)

---

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ခ)ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မလွဲစေဘဲအနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (က)အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ (ခ)အနုသန္ဓေ (ဂ)အယုတ္တာဘောဂစောဒနာတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြ အမည်ပေး(ခ)ဝါကျသဗ္ဗပရိယာယေသု-ကိုစာစစ်။
၄။ နိဗ္ဗာဝ-ကို ဗြာတွဏာဘာသိတ၊ တထာဂတဘာသိတအားလျော်စွာ ဝစနတ္ထပြ၍ညာသ်။
၅။ အရသရူပတံ-၌ ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ။ သန္ဓာယ-၌ ဓာတ်၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ-တို့ဖြင့်ဝေဘန်ပါ။
၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၇။ သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ/သန္ဓာယဘာသိတဓဇ္ဇံ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်။
၈။ ဆန္ဒရာဂ ပရိဘောဂေ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြ၍ဖြေပါ။
၁၀။ (ခ)ဝါကျ မညာမနော-အရကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=========================

၁။ ဇွေ့ တေသွိ ပရိယာယေ-ဤပရိယာယ်၌။(မအူ) ဇွေ့ ပါဠိယံ-၌။ (ယောဇနာ၊ဝံသစ်)

၂။ **(က)ဝါကျ အာဘောဂယုတ္တစောဒနာ**

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် နိဗ္ဗာဂေါ် ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုသည့်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အရသရူပေါ်ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားသည်အဖြစ်တင်-ဆိုပြီးသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗာဂေါ် ဘဝံဂေါတမော-ဟုတဖန်ဆိုပြန်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

(တစ်နည်း) ဌပနာ တူ။ ဘုရားရှင်၏ ရူပါရုံစသည်တို့၌ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂ မရှိသည်၏အဖြစ်ကိုပင်သိ၍ နိဗ္ဗာဂေါ်-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် နိဗ္ဗာဂေါ်-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် နိဗ္ဗာဂေါ် ဘဝံ ဂေါတမော-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ဝဋ္ဋဂရုဓါသကိုပယ်၍သန္ဓာယဘာသိတမျှကိုပြခြင်းငှါ(ခ)မိန့်(မအူ)။

(ဂ)ဝါကျ အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ

ဆရာ---သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ဝဋ္ဋဂရုဓါသကိုပယ်၍ သန္ဓာယဘာသိတမျှကို သိအပ်၏ဟု ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်၏သန္ဓာယ ဘာသိတကား အဘယ်ပါနည်း။ ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်ပါ သလော။ (ဝါ)ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုသာ သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (မအူ)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)ပါဠိစသည်ကား ပါဠိကျွဥ်ရှု။(တစ်နည်း)အနုသန္ဓေပါဠိ။
(တစ်နည်း) အရသရူပေါ ဘဝံ ဝေါတမော–အစရှိသော ပဌမ အဏ္ဏောသ အဖွင့်မှ တပါး
နိစ္ဆောဂေါ ဘဝံ ဝေါတမော–ဟူသော ဒုတိယ အဏ္ဏောသ အဖွင့်ကိုပြ–ပကွန္တရ။
(ခ)ပါဠိသည် ဝန္တဂရုဒေါသကိုပယ်လို၍ ဆက်တက်သောကြော–င့် ပါဠိကျွဥ်ရှု။ (မအူ)
(တစ်နည်း) အနုသန္ဓ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္တမှတပါး အဝယဝတ္တကို ပြသောကြောင့် ပကွန္တရ။
(တစ်နည်း) (က)ပါဠိ အာဟ–၏ ကံ–ပုဒ်ကို ချဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
ယင်း(ခ)ပါဠိ၌ ဓဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော–တိုင်အောင်သော ပါဠိကား သင်္ခေပ။
ဗြာဟ္မဏော တမေဝ စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)သည် ဗြာဟ္မဏသန္ဓာယဘာသိတမှ ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကိုပြ–ပကွန္တရ။
(တစ်နည်း)ပါဠိတော် အတ္ထိခွေသ–စသည်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်–ပါဠိကျွဥ်ရှု။
သဗ္ဗပရိယာယေသု–ကို ဝိဒိတွာ–၌ အာတရ–အာတရိပ၀်။

၄။ ဝေဋ္ဌာပစာယနဝမ္ဗုသ ဘုဥ္ဇနံ ဘောဂေါ။ (ဘု၀၊ ထ)
နတ္ထိ ဘောဂေါ တွမှသ ဘောဂော ဝေါတမသာတိ နိစ္ဆောဂေါ။
- နိ ဘောဂ–အရကား ဝေဋ္ဌာပစာယနဝမ္ဗုကို သုံးဆောင်ခံစားမှုမရှိခြင်းသည် မုချ။
- ထို–၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
- တွမှ–အရကား ဝေဋ္ဌပစာယနဝမ္ဗုကို သုံးဆောင်ခံစားခြင်းမရှိသောဘုရားရှင်ရဲ၏။
(ဤကား ဗြာဟ္မဏသန္ဓာယဘာသိတဖြစ်သည်)

(တစ်နည်း) ရူပါဒီနံ ဘုဥ္ဇနံ ဘောဂေါ။
နတ္ထိ ဘောဂေါ တွမှသ တထာဂတသာတိ နိစ္ဆောဂေါ၊
နိ ဘောဂ–အရကား ရူပါရုံစသည်ကို သုံးဆောင်ခံစားမှုမရှိခြင်းသည် မုချ။
(ကျန် အထက်ပါအတိုင်းတောက်) (ဤကား တထာဂတ သန္ဓာယဘာသိတဖြစ်သည်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝုစ္စိတ္ထာတိ ဝစနံ၊ ဝုတ္တော နယော ဝုတ္တနယော။
သန္ဓာယ ဥဒ္ဒိသ ဘာသိတံ သန္ဓာယဘာသိတံ။
ယောဇနာယ ကမော ယောဇနက္ကမော။
ဝုမိသူတိ ဝုမာ။ ဝယေန ဝုမာ ဝယောဝုမာ။
တသ္သ အဘာဝေါ တဒဘာဝေါ။
ပသ္သတီတိ ပသ္သမာနော။ သုဋ္ဌု ပသ္သမာနော သမ္ပသ္သမာနော။
ပရိဘုဥ္ဇနံ ပရိဘောဂေါ။ သာမဂ္ဂိယေ၀ ပရိဘောဂေါ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂေါ။
(ဝတ္ထုသစ်)

http://www.dhammadownload.com

၅။ အရသရူပတာ= ဘာဝတန္တိတ်ပုဒ်၊ တ္တတ္တိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။
သန္ဓာယ= သံ-ဓာ၊တွာ။ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ အာကာရန္တ။
အာရောပေတုံ= အာ-ရုဟ၊ ဏာပေ၊ တုံ။

၆။ (ခ)ဝါကျဖြင့် နိဗ္ဗာဝေါ-၌ နိ-ပုဒ်၊ ဘောဂ-ပုဒ်၊ ဘောဂ-ပုဒ်ကိုဇဗ္ဗာပစာယန ဓမ္မသာ ဘုဥ္မန္ ဘောဝေါ-တု ဝစနတ္ထပြု၍ ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌ သက်-လည်း ကောင်း၊ ဘုဇဓာတ်သည် ပါလနအနက်ကို မဟော၊ ပရိဘောဂတ္ထ(ဝါ)ဗျဝဟာရတ္ထဏ ကိုဟော-လည်းကောင်း၊ ဘောဂ-အရ သာမဂ္ဂိပရိဘောဂ-ကို ယူရမည်ကိုလည်း ကောင်း၊ နိဗ္ဗောဂ-ပုဒ်ကို "နတ္ထိ ဘောဝေါ တ္တမဿဘောတော ဝေါတမဿာတိ နိဗ္ဗောဝေါ" ဟု ပြု-လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗောဂ-အရ မြတ်စွာဘုရားကိုယူ-လည်းကောင်း သိစေ။
(ဂ)ဖြင့် ဘောဂ-ပုဒ်ကို ရူပါဒိနံ ဘုဥ္မန္ ဘောဝေါ-တုဝစနတ္ထပြု။ ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေအနက်၌သက်။ ဘုဇဓာတ်၏ ဤ၌ ဗျဝဟရဏအနက်ဟော။ ဘောဂ-အရ သတ္တဝါတို့၏ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂကိုယူ။ နိဗ္ဗောဂ-ကို "နတ္ထိ ဘောဝေါ တ္တမဿ တထာဂတဿာတိ နိဗ္ဗောဝေါ-ဟု ဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၊ နိဗ္ဗောဂ-အရ ဘုရားရှင်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (ပါဠိတော်နိဿ အဖွာအထားအတိုင်း ဝစနတ္ထပြုသည်)

ရ။ **သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ/သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ**

သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထန္တိ ယံ အတ္ထံ သန္ဓာယ ဗြာဟ္မဏော နိဗ္ဗောဝေါ ဘဝံ ဝေါတမောတိ အာဒိမာဟ-ဟု (ဝိမတိ၊၁၊၆၉) ၌ ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ "အတ္ထသဒ္ဒေါ ပုလ္လိင်္ဂနပုံသကလိင်္ဂေသု ဝတ္တတိ၊ တသ္မာ အတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ"ဟု ပါရာဇိကကဏ်ယောဇနာ၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ "အတ္ထ-ကား လိင်ပြန်၊ ယောဇနာ၌ကား ပုလ္လိင် နပုံလိင်၌ ဖြစ်သည်တူ၏။ ဆင်ခြင်"ဟု ပါရာဂံသစ်-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ-သင့်သည်။
သာရတ္ထဋီကာ၊ ၁။၃၄၁-၌ "သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထန္တိ ယံ သန္ဓာယ ဗြာဟ္မဏော။ပ။တံ သန္ဓာယ ဘာသိတမတ္တံ"ဟုပဌမကဗ္ဗရာနှင့်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မအူ-၌လည်း ယင်းပဌမကဗ္ဗရာနှင့်ရှိသောပါဌ်ကိုပင် အနက်ပေးပြီး ယင်းပါဌ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ် ထားသောကြောင့်လည်းကောင်းသန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ-ဟုရှိသောပါဌ်လည်းသင့်သည်။

၈။ **သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ**

အတ္ထံ-ကား အတ္တော-ဟူသောပုလ္လိင်ကို အတ္ထံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်သောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။ (ဝဏ္ဏိဿစ်)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ပါဌ ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေ

ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂတည်းဟူသော ပြစ်မှန်းသည်ကိုဆိုသဖြင့် တံသမ္မယုတ္တဓမ္မ ပရိဘောဂကိုလည်းရသောကြောင့် ကေဒေသူပစာ၊ အဝယဝူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

၁၀။ မဇ္ဈိမာနော-အရ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားဏ် ခန္ဓပဥ္စကကိုယူ၍ ထုတ်။

====================

ဝါကျဉ်းချုပ် (၅၈)

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော ယံ လောကော ဝယောဝုဍ္ဎာနံ အဘိဝါဒနာဒိကုလသမုဒါစာရကမ္မံ လော်ကိယာ ကရောန္တိ၊ တဿ အကိရိယံ သမ္ပဿမာနော ဘဂဝန္တံ "အကိရိယ ဝါဒေါ"တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ အကိရိယံ ဝဒတိ၊ တသ္မာ တံ အကိရိယဝါဒံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ဂ) တတ္ထစ ကာယဒုစ္စရိတန္တိ ပါဏာတိပါတအဒိန္နာဒါနမိစ္ဆာစာရစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝစီဒုစ္စရိတန္တိ မုသာဝါဒပိသုဏဝါစာဖရုသဝါစာသမ္ဖပ္ပလာပစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မနောဒုစ္စရိတန္တိ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ ဓမ္မေ အဝသေသာ အကုသလာ ဓမ္မာ "အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(၅။၁၀၅။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၂။ မအူသျ၊၂။၁၉၉။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၃၀။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။)

====================

၁။ (ကၤဃ)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (က)ဝါကျကို သမ္ပဿမာနော-၌ ပုဒ်ဆုံးတက်ပြီးလျှင်၊ (ဃ)ကိုအနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ (က)ဝါကျ အကိရိယံ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ပိသုဏ၊ ဖရုသ၊ သမ္ဖ၊ ပလာပ၊ ဝိဟိတ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာရဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (က)ဝါကျ အကိရိယ/အကြိယံ ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဂ)ဝါကျ ကာယဒုစ္စရိတံ-၌ နည်း။ (ဃ)ဝါကျ အနေကဝိဟိတာ ပါပကာအကုသလာ ဓမ္မာ-၌ ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၀။ ပါဏာတိပါတ-၌ ပါဏ-ပုဒ်အရ ပရမတ္ထဓမ္မ-ကို ဤကြိုယောတရဏဟာရနေတ္တိ နည်း ထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(က)သမ္ပသာဒနော–ကိုရှု၍ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ–အရှင်ဥပါလိသည် အကိရိယဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော–ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုမိန့်တော်မူ၏။ ကာယဒုစရိုက်စသည်ကိုမပြုအပ်ဟု ဟောတော်မူအပ်သည်ကိုပင်မြင်သောကြောင့် ပုဏ္ဏားသည်ဘုရားရှင်ကိုအကိရိယဝါဒေါ–ဟုဆိုသလော။ အဘယ့်ကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ–ဟု ပုဏ္ဏားဆိုပါသနည်း။ ဓုဒ်ကြောင့်(က)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဗြာဟ္မဏာသန္တာယဘာသိတ၊ ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတ နှစ်မျိုးကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတဖြစ်သော(ခ)ဝါကျ၌ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့၏ သရုပ်ကိုပြခြင်းငှါ (ဂ)မိန့်။

◈ တံ သရူပတော ဒဿေန္တော "တတ္ထ စာ"တိအာဒိမာတ။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတဿ–စသည်ဖြင့် သရုပ်အသီးသီးကိုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ–ဟု သာမည အားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၌လည်း ပါရိသေသနည်းဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသောဒုစရိုက်တို့မှကြွင်းကုန်သောအကုသိုလ်တရားတို့ကိုသာယူအပ်ကုန်၏ဟူ၍ပြလိုရကား(ဃ)မိန့်။

◈ "အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာန"န္တိ သာမညဝစနေပိ ပါရိသေသ ဉာယတော ဝုတ္တာဝသေသာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ "ဌပေတွာ တေဓမ္မေတိ"အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၇)

၃။ (က)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း)အနုသန္ဓေဝါကျ။ (တစ်နည်း)ပက္ခန္တရ။
(ခ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ)ဝါကျသည် ကာယဒုစ္စရိတဿ–စသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)ဝါကျသည်ပက္ခန္တရ။

၄။ ကတ္တာဗ္ဗန္တိ ကိရိယံ၊ န ကိရိယံ အကိရိယံ၊ (ဘာဝပ္ပဓာန) (မဒ္ဒ)

- န–အရကား ပဋိသေဓဗောဇက်သည် မုချ။
- ထို–၏ အဘိဓါဒနစသောအမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟုဆိုအပ်သောအမှုနှင့်ဂုဏ်ဂုဏောစပ်ဌာန်။
- ပုဒ်လုံးအရကား အဘိဓါဒနစသောအမျိုးတို့၏ အကျင့်ဟုဆိုအပ်သော အမှုရ၏။ ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း အကိရိယံ–သည် ဘာဝပ္ပဓာန်ပုဒ်သောကြောင့် အကိရိယဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) န ကရီယတေတိ အကိရိယံ။ (ဘာဝပစ္စာတနုနည်း) (သာသာဒီ)
ယင်းအလို ကိတန္တ သမာသ်ဉာဏ်ကောက်နည်းအတိုင်းကောက်ရပေ၍ဖြစ်သည်။
◆ အကိရိယန္တိ အတရဏ္ဏာဏံ။ (သာရတ္ထ)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ။ (ပုဂ္ဂိုလ်အလို=တဏှာဒိဋ္ဌိ၊ အရားရှင်အလိုဉာဏ်ရ၏)
အတိဝ ပါတနံ အတိပါတော။ အတိက္ကမ္မ ဝါ ပါတနံ အတိပါတော။ (သာရတ္ထ)
အတိဝ ပါတေတိ တေယ ဧတနာယာတိ ဝါ အတိပါတော။ (မဏိ)
ပါဏဿ အတိပါတော ပါဏာတိပါတော။
န ဒိန္နံ အဒိန္နံ။ ပရသန္တကံ အာဒိယတိ တေယ ဧတနာယာတိ အာဒါနံ။
အဒိန္နဿ အာဒါနံ အဒိန္နာဒါနံ။ မိစ္ဆာ စရဏံ မိစ္ဆာစာရော။ (သာရတ္ထ)
အာစရတိ တေယ ဧတနာယာတိ အာစာရော။
မိစ္ဆာ ဝိပရီတတော အာစာရော မိစ္ဆာစာရော။ (မဏိ)
(တစ်နည်း) မိစ္ဆာ လာမကော အာစာရော မိစ္ဆာစာရော။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
မုသာ ဝဒိယတိ ဝုစ္စတိ တေယာတိ မုသာဝါဒေါ။ (သာရတ္ထ)
(တစ်နည်း) ဝဒတိ တေယ ဧတနာယာတိ ဝါဒေါ။
မုသာ အဘူတဿ အတစ္ဆဿ ဝတ္ထုဿ ဝါဒေါ မုသာဝါဒေါ။
ပိသတီတိ ပိသုဏာ။ ဝုစ္စတိ တေယ ဧတနာယာတိ ဝါစာ။
ပိသုဏာယ ဝါစာ ပိသုဏဝါစာ။ (မဏိ)
(တစ်နည်း) ပိသုဏာစ သာ ဝါစာစာတိ ပိသုဏဝါစာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။ ၁၂၀)
ဖရုသယတီတိ ဖရုသာ။ ဖရုသာယ ဝါစာ ဖရုသဝါစာ။
သံ သုခံ-ဟိတဥ္စ ဖလတိ သရတိ ဝိသရတိ ဝိနာသေတီတိ သမ္ဖံ။
ပလပတိ တေယာတိ ပလာပေါ။ သမ္ဖဿ ပလာပေါ သမ္ဖပ္ပလာပေါ။
ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ဈာယတီတိ အဘိဇ္ဈာ။ (လောဘော)
ဟိတသုခံ ဗျာပါဒေတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျာပါဒေါ။ (ပဋိဃော)
ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာ ဝိပရီတတော ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။
အဝသိဿန္တီတိ အဝသေသာ။ (မဏိ)
အနေကေ ဝိဟိတာ ယေသန္တိ အနေကဝိဟိတာ။ (သာသာဒီ)

၅။ ပိသုဏ= ပိသာ၊ ဥဏ။ (တစ်နည်း) ပိယသုညသဒ္ဒူပပဒ ဏရ၊ ယု။
ဖရုသ= ဖရုသ၊ အ။ (တစ်နည်း) ဖရုသဒ္ဒူပပဒ ဥသ၊ အ။
◆ ဖရုသယတီတိ ဖရုသာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၅)

http://www.dhammadownload.com

◆ ပရေ ဇနေ ဥဿာပေတိ ဒါတေတီတိ ပရသံ၊ တဒေဝ ပဿ ဇတာရံ ကတွာ ဇရသံ။
(ဓာန်ဋီ၊ ၁၂၅)
သမ္ဗိ= သံ-ဖလ်၊ ကွိ။
ပလာပ=ပ-လပ၊ ဏ။
ဝိတိတ=ဝိ-ဓာ၊ တ။

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် ဇေဋ္ဌာပစယနံ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကရိယံ-ဟု ကမ္မသာဓန-ပြု။ ရိရိယ-ပစ္စည်း (ဝါ) ဏျ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်။အကိရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ ဘောတော ဇေါတမဿာတိအကိရိယဝါဒေါ-ဟု ဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ-ပြု။ အကိရိယ-အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ။ ဇေဋ္ဌာပစာယနစမ္မ မပြုခြင်းကို မြင်သောကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-စသည်ကို ပုဏ္ဏားဆိုသည်ဟု ပုဏ္ဏား၏ သန္ဓာယဘာသိတအဓိပ္ပါယ် ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတာဒိ န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကိရိယံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ရိရိယပစ္စည်း (ဝါ)ဏျပစ္စည်း(ဂံသစ်)၊ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အကိရိယန္တိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ အကိရိယဝါဒေါ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်အား ပုဏ္ဏား၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းမဟုတ်၊ကာယဒုစ္စရိတာဒိအကိရိယဝါဒကို မိမိ၌မြင်သောကြောင့် အကိရိယဝါဒေါ-ဟု ခွင့်ပြုတော်မူသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ခ၊ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် သရုပ်ကြားအဘိဓေယျ ဇော်လေ။

၇။ အကိရိယံ/အကြိယံ

ကရ-ဓာတ် ရိရိယ-ပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ဟုပြီးသည်။ နိပါတနသုတ်ကြီးဖြင့် ကိ-မှ ဣ-ကိုချေ၍ ကြိယ-ဟုပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါး၌သင့်။ (ဘာသာဋီကာ)
(တစ်နည်း) ကရဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံဖြင့် ကြိယ တုပြီးသည်။ ကရဓာတ်၊ ရိရိယ ပစ္စည်းဖြင့် ကိရိယ-ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါး၌လုံးသင့်သည်။

◆ ကရာ ရိရိယော။ (ဝဉဝ-သုတ်)
◆ ကရိယတေ ကိရိယာ၊ နိပါတနေန ကြိယာတိ သိဇ္ဈတိ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊ ၅၅၉)
◆ ဣဝဏ္ဏလောပေ ကြိယာ၊ ကိရိယာ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ၊ ၁၆)
ကြိယာ တု ကိရိယံ ကမ္မံ။ (ဓာန်၊ ၇၅၈)
◆ ကတ္တဗ္ဗတော ကြိယာ၊ ကရ ကရဏေ၊ ဏျော၊ ဣကာရာဂမော၊ အဿိ။
ဝဏ္ဏဝိပရိယာယေ ကြိယာ၊ ကြိယမ္ပိ။ ရိရိယပစ္စယေ ကိရိယံ၊ ကိရိယာပိ။ (ဓာန်ဋီ၊ ၇၅၈)

http://www.dhammadownload.com

ဝယောဝုမှာနံ / ဝယောဗုမှာနံ

ဝမှာတတ်၊ တပစ္စည်း၊ တ–ကိုဗ–ပြု၊ ကွစိတေ–သုတ်ကြီးဖြင့် ဝ–၏အစိတ် အ–ကို ဥ–ပြု၊ ခ–ကိုလည်းချေ၊ ဒွော ဗကာရေ–သုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ပ–ကို ခ–ပြု လျှင် ဝုမှ–ပြီးသည်။ ဝ–ကို ဗ–ပြုလျှင် ဗုမှ–ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

◈ ဝမု ဝမနေ၊ အဝမိတိ အတ္ထေ တပစ္စယော၊ တဿ ဗတ္တံ၊ "ကွစိဓာတူ"တိ အာဒိနာ ဓာတွာကာရဿုတ္တံ၊ ခလောပေါစ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၇)

◈ ဒွော ဗကာရေ၊ ဝုမှော၊ ဝုမှာ၊ ဗော ဝဿာတိ ဗတ္တေ ဗုမှော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၇)

၈။ ကာယဒုစ္စရိတံ

ဌာန ကာယ(ဒွါရ)ဖြင့် ဌာနီဒုစရိုက်ကိုမှတ်၍ ကာယဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း၊ အများကို ဆိုသဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်ခြင်း အနည်းကိုလည်းရသောကြောင့် တဗ္ဗုတုလ္လနည်း။

အစိတ်ဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ–စသည်တို့၏ ကာယ ဒုစ္စရိတ–ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတ စသည်၊ ဝစီဒွါရ၌ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတစသည်တို့၌တင် ဓေသေသူ။

◈ ကာယဒွါရေ ဗာတုလ္လဝုတ္တိတော ကာယတော ပဝတ္တံ ဒုစ္စရိတန္တိ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ (သာရတ္ထ) ဝစီဒုစ္စရိတံ–၌လည်း တဗ္ဗုတုလ္လနည်း။ ကေဒေသူပစာပင်ရသည်။

◈ ဝစီဒွါရေ ဗာတုလ္လဝုတ္တိတော ဝါစတော ပဝတ္တံ ဒုစ္စရိတန္တိ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ (သာရတ္ထ၊၃၄၄)

(ဃ)ဝါကျ အနေကဝိတိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ

အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှန်သမျှ၏ အနေကဝိတိတာ ပါပကာ အကု သလာ ဓမ္မာ–ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောဒုစရိုက်၃–ပါးမှ ကြွင်း သောအကု သိုလ်ဓမ္မ၌တင် ကေဒေသျူ။ ပါရိသေသနည်း။

၁၀။ ပါဏာတိပါတာ–၌ ပါဏ–အရ ပရမတ္ထဓမ္မကား ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိက တည်း။ ထို သည် ဇီဝိတိန္ဒြေမည်၏ ဟုထုတ်။

ဝေါဟာရဓမ္မကား = သတ္တဝါတည်း။

ထိုသတ္တဝါဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာ ငါးပါး၏ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမညအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဉပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရ တည်းစသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

◈ ပါဏာတိပါတာ ။ပ။ ဝေဒိတဗ္ဗာတိဧတ္တ ပါဏောတိ ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ဝေါဟာရတော သတ္တော၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယဥ္စေတ္ထ ရူပါရူပဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၂။)

==========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၉)

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အဘိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဂဝတိ အပဿန္တော ဂုဏံ အာဂမ္မ အယံ လောကတန္တိ လောကပဝေဏီ ဥစ္ဆိန္ဒတီတိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ" တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသု ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဿ ဒွီသု အကုသလစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဒေါသဿ စ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဂ) သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ ပန နိရဝသေသဿ မောဟဿ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။

(ဃ) ဌပေတွာ တေ တယော အဝသေသာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ယထာနုရူပံ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ။ တသ္မာ တံ ဥစ္ဆေဒဝါဒံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(၄။၁၀၅။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၇။ မဇ္ဈူသျ၊၂။၂၀၁။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၃၁။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၂၁)

====================

၁။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (က)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်၍ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပြပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ-၌ ဥစ္ဆေဒ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ကျနစွာ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ လောကတန္တိ-၌ လောက-ပုဒ်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ဓာတုပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (က)ဝါကျ လောကတန္တိ/လောကတန္တိံ ။ လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏိံဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးစီရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဂ)ဝါကျ သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ မောဟဿ-၌ ဥပစာနှင့် (ဃ)ဝါကျ ဌပေတွာ တေ တယော။ပ။ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ-၌ နည်းတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ဥစ္ဆေဒံ-၌ ဓာတွတ္ထ-ကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဇ္ဈာနုတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၂။ (က)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုမိန့်တော်မူ၏။ ရာဂစသည်ကို ဖြတ်အပ်၏ဟု ဟောတော်မူသောအရာကိုပင်သိ၍ (မညမာနော) ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်ကို ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟုဆိုပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟု ဘုရားရှင်ကို ပုဏ္ဏားဆိုခြင်း၏ အကြောင်း ပုဏ္ဏား၏ သန္တာဘာသိတကို ပြပြီး၍၊ ယရအစါဌ် အတ္ထိခွေသ-စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဝန်ခံတော်မူခြင်း၏အကြောင်း ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာယဘာသိတကို ပြခြင်းငှါ (ခ)မိန့်။

၃။ (က)ပါဠိသည် ပါဠိဘာရမ္ဘ။ (ပါ) ပက္ခန္တရ။ (ပါ) အနုသန္ဓေ။
(ခ)ပါဠိစသည်ပက္ခန္တရ။ (ပါ) ပါဠိဘာရမ္ဘ။ ထိုတွင်--
(ဂ)သည် ရာဂဒေါသတို့ကို ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး မောဟကို ဖြတ်ခြင်းကိုပြ-ပက္ခန္တရ။
(ဃ)သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟ တို့ကို ဖြတ်ခြင်းမှတစ်ပါး ကြွင်းသောအကုသိုလ်ဓမ္မ တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

၄။ ဥစ္ဆိဇ္ဇတေ ဥစ္ဆေဒေါ။ (ဖြတ်ခြင်း) (သုဒ္ဓဘာဝသာဓန)
- ဥ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။
- ဆိဒိဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်းအရ ဖြတ်ခြင်းကြိယာ ရ၏။

(တစ်နည်း) ဥစ္ဆိဇ္ဇတေ ဥစ္ဆေဒေါ။ (ဖြတ်စေခြင်း) (ဟေတုဘာဝသာဓန)
- ဥ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။
- ဓာတ်၊ ပစ္စည်းတို့အရ သုဒ္ဓဘာဝသာဓနကြိယာကား ရာဂဒေါသမောဟနှင့်တကွ ကြွင်းသောအကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏အဘာဝဟုဆိုအပ်သောဖြတ်ခြင်းကြိယာသည် မုချ။
- ဟေတုဘာဝသာဓနကြိယာကား မဂ်လေးပါးတို့၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိဟု ဆိုအပ် သောဖြတ်စေခြင်းကြိယာသည် ဗလူပစာ။

ဤကား ဥစ္ဆေဒ-ဖြတ်စေခြင်းကို (ကာရိက် ဒီပါဒီ)၊ (ပါ)ဖြတ်ခြင်းကို (သုဒ္ဓ) ဟုအနက်ပေးသော ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၂၂-နှင့်အညီ ညသ်ကောက်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ဥစ္ဆိဇ္ဇတေ (ဥစ္ဆိဇ္ဇိယတေ)တိ ဥစ္ဆေဒေါ။
- ဥ-အရ ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ် ရ၏။
- ဆိဒိဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကား အရိယာမဂ်တို့သည် မုချ။
- ကမ္မဠ္ဌကား ရာဂစသည်တို့၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဗလူ။
- ဏပစ္စည်းအရကား ဖြတ်အပ် ဖြတ်ထိုက်သော ရာဂစသည်တို့ရ၏။

ထိုသို့ရပြားသော်လည်း ဥစ္ဆေဒ-ပုဒ်သည် ဤ၌ ဘာဝပ္ပဓာနပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြတ်တောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဥစ္ဆေဒဘာဝ (ဖြတ်ခြင်းကြိယာ)သည် သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။ ဤကား ဥစ္ဆေဒ-ဖြတ်တောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို-ဟုပေးသော (ဘာသာဋီ) နှင့်အညီကောက်ပုံတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တနောတိ ဝိတ္ထာရေတီတိ တန္တိ။ (တနုတိ) လောကဿ တန္တိ လောကတန္တိ။
ပဝေဏာတိ ပဗန္ဓာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ပဝေဏီ။ (ဆက်တာဆက်တာဖြစ်တတ်၏)
(ပ–ဝေဏ၊ဂတ္တ) ဤပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ–တုလည်းရှိသည်။ (ဆာသာဒီ)
လောကဿ ပဝေဏီ လောကပဝေဏီ။ (မဒုသျ)
ကာမာဝေ ဂုဏာ ကောဋ္ဌာသာ ကာမဂုဏာ။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ပဉ္စကာမဂုဏာ။
ပဉ္စကာမဂုဏေသု အဘိသင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ပဉ္စကာမဂုဏိကော။
ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ။
ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကော။ ဥပ္ပဇ္ဇနကော ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇနကဒေါသော။
နတ္ထိ အဝသေသော ဧတဿ မောဟဿာတိ နိရဝသေသော။
အနုရူပါနိ ယထာ ယထာနုရူပံ။

၅။ လောကော= လုဇ၊ဏ။

◈ လုဇ္ဇတီတိ လောကော၊ လုဇ ဝိနာသေ၊ ဧဿ ဏော။ (သူစိ)
(ဝါ) လောက၊ အ။

◈ လောတ ဒဿနေ၊ လောကေတီ။ပ။ လောကော။ (နီတိ၊ဓာတု။၂၅၈)

◈ လောကီယန္တိ ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ တဗ္ဗိပါကောစာတိ လောကော။
(ဝါ) လာဓာတ် (ဝါ) ရာဓာတ်၊ဩကပစ္စည်း၊ (ဝါ)ဏွု ပစ္စည်း။

◈ တုဿလာဒီနိ လာတိ ဝဏ္ဏာတီတိ ဝါ လောကော။
(ဝါ) လုဓာတ်၊ ဏွုပစ္စည်း။

◈ ဇာတိရောမရဏေတိ လုနီတဗ္ဗော ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ ဝါ လောကော။
(ဝါ) ရာသဒ္ဒူပပဒ ဥစဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။

◈ ရာ သဒ္ဒါဒိဝေနာ ဩစေန္တိ သမဝါယန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ လောကော။

◈ လောကဓာတ်၊ လာဓာတ်၊ ရာဓာတ်၊ လုဓာတ်၊ ရာ–ဥစဓာတ်ပြ ဝစနတ္ထများမှာ ဆရာတော် ဦးဇုမ်၏ စတုဗျူဟာတာရနေတ္တိကျမ်း၌ လာ၏။

၆။ (က)ဖြင့် ဇေဋ္ဌာပစာယနဓမ္မော ဥစ္စိဋ္ဌိယတေတိ ဥစ္ဆေဒေါ–ဟုပြု။ ဏ–ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနဲ၌သက်။ ဥစ္ဆေဒေါ ဣတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ ဘောတော ဂေါတမ–ဿာတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ–ဟုပြု။ ဥစ္ဆေဒဝါဒ–အရဘုရားရှင်းကိုယူ။ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါဟု ဆို ကြောင်းပုဏ္ဏားအ၏ သန္ဓာယဘာသိတအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ)ဖြင့် ပါဠိတော် ရာဂဿ ဒေါသဿ–၌ ရာဂ–အရ လောဘမူစိတ် ၈–ခု၌ ဖြစ်သော ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုယူ။ ဒေါသ–အရ ဒေါသမူစိတ် ၂–ပါး၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဒေါသကိုယူ။ ဆဋ္ဌီ သ–ဝိဘတ်၏ ကံ အနက်၌သက်–သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော် မောဟသ-၌ မောဟအရအလုံးစုံသော အကုသိုလ် စမ္မ၌ဖြစ်သော အကြွင်းမရှိသော မောဟကို ယူ-လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌီ သ-ဝိဘတ်၏ ကံ-အနက်၌သက်-လည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ)အနာဝါမိမဏ္ဍန (ဂ)အရတ္တမဏ္ဍန-ဖြင့် ဘာဝတ္ထ သိစေသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော် အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ-အရ ရာဂဒေါသမောဟတို့မှ ကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်ယူ-လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာနံ -၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ရာဂါဒယော ဥစ္ဆိဇ္ဇိယန္တီတိ ဥစ္ဆေဒါ-တုပြု။ ဏ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓန၌ သက်။ ဥစ္ဆေဒါ ဣတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ ဣမဿ တထာဂတဿာတိ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-တုပြု။ ဥစ္ဆေဒဝါဒ-အရဘုရားရှင်ကိုယူ။ ဘုရားရှင်ကား ပုဏ္ဏားရည်ရွယ် ချက်အတိုင်းမဟုတ်။ ရာဂစသည်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကို မိမိ၌မြင် တော်မူသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ-ဟုခွင့်ပြုတော်မူသည်ဟူသော ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

၇။ (က)လောကတန္တိ /လောကတန္တိ၊ လောကပဝေဏီ/လောကပဝေဏီ

အယံ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ-ကို ထောက်၍ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ-သည် ရှေ့ဒါဒိမဟုတ်၊ အကမ္မက ဒိဝါဒိရုပ်ဖြစ်သောကြောင့် လောကတန္တိ၊ လောကပဝေဏီ-ဟု ပထမန္တနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။ (မဒူဿ)

လောကပဝေဏီ / လောကပဝေဏီ

ပဝေဏာတိ ပဗန္ဓာဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ-ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ပဝေဏီ။ ပပုဗ္ဗ ဝေဏဓာတ်၊ ဂတိအနက်ဟော၊ ဣပစ္စည်းဖြင့် ပဝေဏီ-တုပြီးသည်။ ဤ-ပစ္စည်းထပ်သက်၍ ပဝေဏီ-ဟုလည်းရှိ၏။ (ဘာသာဋီ၊၁၊၅၃၁)

၈။ (ဂ)သဗ္ဗာကုသလသမ္ဘဝဿ နိရဝသေသဿ မောဟဿ

အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ်အားလုံး၌ရှိသော မောဟ၏ "သဗ္ဗာကုသလ သမ္ဘဝဿ နိရဝသေသဿ မောဟဿ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပ ယုတ်စိတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်တို့၌ရှိသော မောဟ၌သာ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ။ (အရတ္တမဏ္ဍန ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ) ကိုထောက်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၂၁)

အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ(ပါဠိတော်)

ဆိုခဲ့ပြီး ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿတို့အရမှ ကြွင်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသောအကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုသာ "အနေကဝိဟိတံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ" အရယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း၊ ကေဒေသျူပစာ။

၉ (ဃ)ဝါကျနှင့် အဝသေသာနဉ္စ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ၊ (သာရတ္ထ) ကိုထောက်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဥပေတွာ တေ တယော။ ပ။ စတူတိ မဓွေတိ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒတိ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိဝိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ကြွင်းသော အကုသိုလ်ကို မဂ်လေးပါးဖြင့် ပယ်သည်ဟု ရသင့်သည့်အားလျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်း။ ယထာသမ္ဘဝနည်း။ (ယထာနုရူပ်-ထောက်) (ဇဏ္ဍိသစ်၊၂။၁၂၂)

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ဥစ္ဆေဒံ-၌ ဓာတွတ္ထအရ ဘုရားရှင်၏ အရတတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ၍ထုတ်လေ။ ၄-နံပါတ်လာ ဥစ္ဆေဒ-ပုဒ် ကမ္မသာဓန ဉာဏ်တောက်ပုံကို ရှု။

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၀)

(က) ပုန ဖြာဟ္မဏော “ဇိဂုစ္ဆတိ မညေ သမဏော ဂေါတမော ဣဒံ ဝယောဝုဍ္ဎာနံ အဘိဝါဒနာဒိ ကုလသမုဒါစာရကမ္မံ၊ တေန တံ န ကရောတီ”တိ မညမာနော ဘဝဝန္တံ “ဇေဂုစ္ဆီ”တိ အာဟ။

(ခ) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ဇိဂုစ္ဆတိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ။

(ဂ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ ယဥ္စ တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ၊ ယာ စ ဥပေတွာ တာနိ ဒုစ္စရိတာနိ အဝသေသာနံ လာမကဋ္ဌေန ပါပကာနံ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေါ၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဂူထံ ဝိယ မဏ္ဍနကဇာတိယော ပုရိသော ဇိဂုစ္ဆတိ ဇိဂုစ္ဆတိ။

(ဃ) တသ္မာ တံ ဇေဂုစ္ဆိတံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(င) တတ္ထ ကာယဒုစ္စရိတေနာတိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(၄။၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၄၇။ မဓူသျ၊၂။၂၀၃။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၃၂။ ဇဏ္ဍိသစ်၊၂။၁၂၂)

===========================

၁။ ဇိဂုစ္ဆတိ မညေ-၌ မညေ-ကို နိပါတ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်ကြံ၍ (က)ဝါကျကိုအနက်။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)ဝါကျ ဘဂဝါ-ပုဒ်၏ စပ်ရာပုဒ်ကို တိကျစွာ ညွှန်ပြပါ။

၄။ မဏ္ဍနကဇာတိယော-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ညသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ လာမက၊ ဂူထ ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (ဂ)ဝါကျဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ဃ)ဝါကျ၌ ဇေဂုစ္ဆိတံ / ဇေဂုစ္ဆိတံ နှစ်ပါး၌တွင် သဒ္ဒယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဃ)ဝါကျ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ။ ပ ။ဇိဂုစ္ဆတိ-၌ ရသင့်သောနည်းဥပစာ။

၁၀။ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန-၌ အကောသလ္လ-အရကို သဘာဂါဝတ္တနဟာရနေတ္တိနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁။ ဇိဂုစ္ဆတိမညေ= စက်ဆုပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ (မညေ-ကား ပရိဘာဝတ္ထနိပါတ်)
(ဝါ) ဇိဂုစ္ဆတိ-စက်ဆုပ်၏။ ဣတိ-သို့(ထည့်)၊ မညေ မညာမိ-မှတ်၏။
(မညေ-ကားအာချာတ်ပုဒ်။မနဓာတ်၊ ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်း။ ဓိ-ဓိဘတ်ကို ဧ-ပြုသည်၊ ဇိဂုစ္ဆတိ နောင် ဣတိ-ချေသည်) (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၂၂)
❖ ဇိဂုစ္ဆတိ မညေတိ။ပ။ဇိဂုစ္ဆတိ ဝိယ, ဇိဂုစ္ဆတီတိ ဝါ သလ္လက္ခေမိ။ (သာရတ္ထ၊၃၄၇)

၂။ (ဂ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ပါဠိဖြင့် ဘုရားရှင်၏ သန္တာယဘာသိတကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း(ခ)ပါဠိ၌ ဗိဇ္ဇာတ္ထအမိပ္ပါယ်ကို ပြလိုရကား၊(ဝါ) ယင်း(ခ)ပါဠိ၌ ဥဒ္ဒုတ်ဖြစ်သော အနက်ကိုပြလိုရကား (ဂ)မိန့်။
⊛ တ္တနံ ဝုတ္တံ တောတိ၊ သန္ဓေရှိက၊ ဗိဇ္ဇာတ္ထ။
⊛ တ္တနံ ဝုတ္တံ၊ တောတိခံက၊ ဥဒ္ဒက။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၂၂)

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ဖြင့် ဗိဇ္ဇာတ္ထနှင့်တကွ အကြောင်းကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အကျိုးကိုပြခြင်းငှါ (ဃ)မိန့်။

(င)ပါဠိ ပုစ္ဆာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် ဇိဂုစ္ဆဒမိ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည်ဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ (တစ်နည်း)ဆရာ-ဆရာသည် (ခ)စသော ပါဠိတို့ဖြင့် အတ္တိခွေသစသည်ဖြင့်ဘုရားရှင် ဝန်ခံတော်မူခြင်း၏အကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတကို (ဝါ)အနုသန္ဓေကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ကာယဒုစ္စရိတေန-စသည်၌ . တတိယာဝိဘတ်၏ အနက်ကားအဘယ်ပါနည်း။ ကရိဏ်းအနက်ဟူ၍ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ စုန်ကြောင့်(င)မိန့်။

၃။ (က)ပါဠိသည် ပါဠိရမ္မ။ (တစ်နည်း)ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) အနုသန္ဓေ။
(ခ)ပါဠိသည် ပါဠိရမ္မ။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။
(ဂ)ပါဠိသည် ဗိဇ္ဇာရ။ (ဃ)ပါဠိသည် ဖလပါဠိ။
(င)ပါဠိသည် ကာယဒုစ္စရိတေန(ပါဠိတော်)၌ တတိယာဝိဘတ်သည် ကရိဏ်းအနက်၌ပင် သက်ပါသလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်-ပါဠိရမ္မ။
(တစ်နည်း)အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (မအုသျှ)
စာစပ်။ (ခ)ပါဠိ ဘဝပါ-၏ စပ်ရာပုဒ်ကား အနုဗာနာတိ-ဖြစ်သည်။ (မအုသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၄။ မဏ္ဍယတိ သီလေနာတိ မဏ္ဍနော။ မဏ္ဍနော ဧဝ မဏ္ဍနကော။
မဏ္ဍနကော ဇာတိ ယဿာတိ မဏ္ဍနဇာတိယော။

♠ မဏ္ဍနကဇာတိ–အရ တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောသည် မှချ။

♠ ထို–၏ ယောကျ်ားခြံမိနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော၊ သဘာဝ သဘာဝဝန္တစပ် ဌာန။

♠ ယ–အညပုဒ်အရကား တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော ယောကျ်ားခြံမိရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

❖ မဏ္ဍနကဇာတိယောတိ မဏ္ဍနသဘာဝေါ၊ မဏ္ဍနသီလောတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ)

● ဤကား မဏ္ဍနကဇာတိယော– တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော–ဟု (သာရတ္ထနှင့်အညီ)အနက်ပေးပြီး၊ ဝစနတ္ထပြုသောဘာသာဋီကာနှင့်အညီ ဥဒါဟရဏ်ကောက်ပုံတည်း။ မအူသျှ–၌ကား မဏ္ဍနကဇာတိကော–တန်ဆာဆင်ခြင်း သဘောရှိသော–ဟု အနက်ပေးပြီး မဏ္ဍနကာ ဇာတိ ဧတဿ ပုရိသဿာတိ မဏ္ဍနကဇာတိကော ဟုဝစနတ္ထပြုသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တယော ဝိဓာ ပကာရာ ယဿ ကာယဒုစ္စရိတဿာတိ တိဝိဓံ။
စတ္တာရော ဝိဓာ ယဿ ဝစီဒုစ္စရိတဿာတိ စတုဗ္ဗိဓံ။
တယော ဝိဓာ ယဿ မနောဒုစ္စရိတဿာတိ တိဝိဓံ။
လာမကော အတ္ထော လာမကဋ္ဌော။
ကုသလဿ ဘာဝေါ ကောသလ္လံ။ ကောသလ္လဿ ပဋိပက္ခံ အကောသလ္လံ။
အကောသလ္လတော သမ္ဘူတာ အကောသလ္လသမ္ဘူတာ။

၅။ လာကမ=လမ၊ ဏွု။ (တစ်နည်း) လာ၊ မက။

❖ လမ နိန္နာယံ၊ ဏွု၊ လာမကော။ လာ အာဒါနေ ဝါ၊ မကော။ "လာတိ ဝဏ္ဏာတိ ဟီနဘာဝန္တိ လာမကော"တိ ဧကေ။ (သူစိ)

ဝူထ= ဝူထ၊အ။ (တစ်နည်း) ဝုပ၊ ထ။

❖ ဝူထ တရိသောသဝွေ၊ အ။ ဝုမ ဝေါပနေ ဝါ၊ ထော၊ ဒီဃံ ပ–လောပေါ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝေါပီယတီတိ ဝါ ဝူထော။ (ဓာန်ဋီ၊သူစိ)

၆။ (က)ဖြင့် ဇေဗ္ဗာပစာယနမယ်သ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု။ ဆ–ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန အနက်၌သက်။ ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ–ဟုပြု။ ဤပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌သက်။ ဇေဂုစ္ဆီ –အရဘုရားရှင်ကိုယူ။ ပုဏ္ဏားအ၏ သန္တယဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ခ)ဖြင့်ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ ဇိဂုစ္ဆနံ ဇေဂုစ္ဆာ–ဟုပြု။ ဆ–ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန အနက်၌သက်။ ဇေဂုစ္ဆာ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ–ဟုပြု။ ဤ–ပစ္စည်း အဿတ္ထိနက် ၌သက်။ ဇေဂုစ္ဆီ–အရ ဘုရားရှင်ကိုယူ။ ဘုရားရှင်၏ သန္ဓာဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

F 37 B

http://www.dhammadownload.com

● ဇေဂုစ္ဆီ–ကို အဿတ္ထိတန္ဒိတ်ပြု၍ ဇော်ဖြင်းကား ပါဠိတော်နိဿျ မှာထားချက်နှင့် အညီဖြစ်သည်။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၃၃–အလို= ဇိဂုစ္ဆနံ ဇိဂုစ္ဆာ၊ ဇိဂုစ္ဆာ သီလံ အဿ အတ္ထီတိ ဇေဂုစ္ဆီ–တု တဿီလတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု၍ တစ်နည်းဇော်။

(၈) ယဉ္စ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ ။ပ။ အဝသေသာနံ–ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတေန–အရ ကာယဒုစ္စရိုက် ၃–ပါးကိုယူ။ ဝစီဒုစ္စရိတေန–အရ ဝစီဒုစရိုက်၄–ပါးကိုယူ။မနော ဒုစ္စရိတေန–အရ မနောဒုစရိုက်၃–ပါးကိုယူ။အနေကဝိဟိတာနံပါပကာနံ အကုသလာန ဓမ္မာနံ–အရ ဒုစရိုက် ဆယ်ပါးမှကြွင်းသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုယူ–သိစေ။

လာမကဋ္ဌေန–ဖြင့် ပါပကာနံ–၌ ပါပကသဒ္ဒါ၏ လာမကအနက်ဟော။ (တစ်နည်း)ပါပေန္တီတိ ပါပကာ–ဟုပြု၍၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကိုယူ–သိစေ။ (ဘာသာဋီ)

အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန–ဖြင့် ကုစ္ဆိတေ အကုသလေဓမ္မေ သာတိ အဝသာနံ ကရောတီတိ ကုသံ၊ ကုသေန လာတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊ န ကုသလာ အကုသလာ–ဟု ဝစနတ္ထပြု– သိစေ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၂၃)

သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေါ–ဖြင့် သမာပတ္တိ–သည် သမာပဇ္ဇနာ၊ သမင်္ဂီဘာဝ၏ ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကိုသိစေသည်။

◆ သမာပတ္တီတိ တေသာဝ ဝေဝစနံ သမာပဇ္ဇနာ သမင်္ဂီဘာဝေါတိ။ (သာရတ္ထ)

သမင်္ဂီဘာဝေါ–ဖြင့် ယင်းသမာပဇ္ဇနာသည်လည်း အာရမ္ဘဏကရဏအားဖြင့် မဟုတ်၊ သမင်္ဂီဥပ္ပန္နပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။ (ဝံသစ်)

(င)ဝါကျဖြင့် ဝိဘတျတ္ထ သိစေသည်။

၇။ ဇေဂုစ္ဆိတံ / ဇေဂုစ္ဆီတံ

ဇေဂုစ္ဆိနော ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆိတာ–တုပြု။ ဇေဂုစ္ဆီ–ပုဒ်၊ တာပစ္စည်းဖြစ်၍ “ကွစာဒိနာ တာပစ္စယေ ရဿတ္တံ” (ရူ၊၂၃၈) နှင့်အညီ တာပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ရဿ ပြု၍ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ဇေဂုစ္ဆိတန္တိ ဇိဂုစ္ဆနသီလတံ” (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၇) ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇေဂုစ္ဆိတံ–တုရဿနှင့်ရှိသောပါဠ်သင့်ပါသည်။

(၀)တိရိယတိ၊ တိရိယတိ၊ တရာယတိ၊ တိရာယတိ

တရေ လင်္ဃာယံ၊ အလုတ္တန္တောယ ဓေတာရန္တော ဓာတု၊ ဝိလေ ပီတိကွ္ဓယေတိ ဓာတုဝိယ။ တရာယတိ။(နီတိ၊ဓာတု။၁၅၄)တရေ လင်္ဃာယံ၊ တရာယတိ။ပ။ တရာယတိ တိ တိရီ၊ မဟာဝုတ္တိနာ ဥပန္တဿ ဣတ္တံ (နိရုတ္တိဒီပနီ။၄၀၃) တို့ကိုထောက်၍ တရေ ဓာတ်ဖြင့် တရာယတိ–ဟုရှိသောပါဠ် သင့်ပါသည်။

တိရီ လင်္ဃိယံ၊ တူ၊ တိရိယတိ ဇါပါတိ ယိရီ။ (ဓာန်ဒီ။၁၅၈) ကိုထောက်လျှင် တိရီဓာတ်ဖြင့် တိရိယတိ–ဟုရှိသောပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တိရိ ဒိ လင္ဃနေ ဟောတိ၊ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊၄၂၇) ယင်းကို ပိုစံထုတ်ရာ၌ တိရိယတိ၊ တိရယိတဗ္ဗေနာတိ တိရိ-ဟုထုတ်ပြထားသည်ကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ တိရိယတိ ကာယဒုစ္စရိတေန-ဟူသော အံ၊၂၊၂၊ နိရုတ္တိဒီပနီ၊ ၁၈၃၊ ပိုစံပြယုဂ်ကို ထောက်၍လည်းကောင်း တိရိဓာတ်ဖြင့် တိရိယတိ-ဟု ရှိသောပါဌ်လည်းသင့်သည်။

ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ကား၊ တိရေ လင္ဃာယံ၊ ဣ၊ တိရာယတိတိ ကိရိ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ ပါဌ်ကိုထုတ်ပြ၍ ယင်းပါဌ်သင့်ကြောင်းဆိုသည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိဆဒ္ဒမူအဘိဓာန်ဋီကာ၌ ယင်းသို့မရှိ၊ တိရိယတိ-ဟုသာရှိသည်။

၈။ (ဂ)အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ၊ ပ၊ ဓိရတ္ထုတိ

မကောင်းတတ်သော အကုသိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကိုဆိုသဖြင့်မကောင်း ရာဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ်သည်ကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။

ဂုဏ်ဖြစ်သော အကုသိုလ်သို့ရောက်ခြင်းကို စက်ဆုပ်သည်ကို ဂုဏီဖြစ် သောအကုသိုလ်တို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၌တင်- ဂုဏူပစာ။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၁၂၃)

အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ(ပါဠိတော်)

အပေါင်း အကုသိုလ်ဓမ္မအားလုံးတို့၏--အမည်ကို အစိတ်ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးမှ ကြွင်းသောအကုသိုလ်ဓမ္မတို့၌ တင်-ကေဒေသျူပစာ၊ ပါရိသေသနည်း။

၁၀။ အကောသလ္လ-အရ ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်မောဟကို ယူ။
ထို-၏ ပဒဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ စသည်တည်းစသည်ဖြင့်ထုတ်။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၁)

(က) ပုန ဗြာဟ္မဏော တမေဝ အာဝိဝါဒနာဒိကမ္မံ ဘဝတိ အပဿန္တော
“အယံ ဣမံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ ဝိနေတိ ဝိနာသေတိ။
(ခ) အထ ဝါ ယသ္မာ တေံ သာမီစိကမ္မံ န ကရောတိ၊ တသ္မာ အယံ ဝိနေတဗ္ဗော
နိဂ္ဂဏှိတဗ္ဗော”တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ “ဝေနယိကော”တိ အာဟ။
(ဂ) တတြာယံ ပဒတ္ထော၊ ဝိနယတီတိ ဝိနယော။
(ဃ) ဝိနာသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(င) ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော။
(စ) ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော။
(ဆ) နိဂ္ဂဟံ အရဟတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(ဌ၊၁၀၆၊ သာရတ္ထ၊၁၊၃၄၇၊ ဓာတုသျ၊၂၊၂၀၄၊ အာသာဒိကာ၊၁၊၅၃၄၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၁၂၃)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က၊ခ)ပါဠိကျတို့ကိုသာ အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။
၂။ (က၊ခ)တို့ကို အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်၍၊ (ခ)ကို သာဓိပ္ပါယာနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောပါဠိကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ လောကဓေဒ္ဓကကမ္မံ-ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ လောကဓေဒ္ဓကကမ္မံ-၌ဓေဒ္ဓ-ကိုပဒါပစ္စယ။ယင်း၌ ဓ-၏ကာရိပုဒ်ကိုဓာတု၊ပစ္စယဝေဘန်။
၆။ (ဂ၊ဃ၊င၊စ)ပါဠိကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဗြာဟ္မဏော / ဗြဟ္မဏော ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (က)ပါဠိကျ လောကဓေဒ္ဓကမ္မံ-ဝယ် ရသင့်သောနည်းတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၁၀။ (ခ)အာဟ-၌ ဓာတွတ္ထကို တိကျစွာဖော်ပြ၍၊ အာဝတ္တဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

==========================

၂။ (က၊ခ)ပါဠိကျ အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆို အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရာဂစသည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း အလို့ငှါ တရားတော်ကိုဟောတော်မူတတ်သည်ကိုပင် သိမြင်မှတ်ထင်၍ ဘုရားရှင်ကို ဝေနယိကော-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဝေနယိကော-ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း။။ စုန်ကြောင့် (က၊ခ)ပါဠိကျတို့ကိုမိန့်။

(ခ)ပါဠိကျ သာဓိပ္ပါယာနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ပါဠိကျဖြင့် ဝေနယိကော-ဝယ် ဝိနယ-၌ ဝိပုဗ္ဗ-နီဓာတ်ကား အတ္တာတိသယအားဖြင့် ဤ၌ ဝိနာသနတ္ထ၊ (ဝါ) ဝိ-ကား ဝိမလံ-စသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝတ္ထ၊ နီဓာတ်ကား ပါပနတ္ထ၊ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ဖျက်ခြင်း၊ ပျက်စီးစေခြင်းပင်တည်းဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ဝိပုဗ္ဗ-နီဓာတ်ကား အတ္တာတိသယ အားဖြင့်(ဝါ)အနေကတ္ထဘာဝအားဖြင့် နိဂ္ဂဟတ္ထဟုပြလိုရကား (ခ)မိန့်။ (ဝံသစ်၊၂။၁၂၄)
(တစ်နည်း) ဝိရှေး-နီဓာတ်၏ ဝိနာသတ္ထကတ္တုသာဓ်ကိုပြပြီး၍၊ နိဂ္ဂဟတ္ထ ကမ္မသာဓ်ကိုပြလို၍ အထဝါ စသော (ခ)မိန့်။ (မအူသျှ)

(ခ)ပါဠိကျစသည် အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က၊ခ)ပါဠိကျတို့ဖြင့် အတ္ထဝိကပ်နှစ်မျိုးဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍၊ ယခု အခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ တတြာယံ-အစမိန့်။ (မအူသျှ)

၃။ (ခ)ပါဠိကျသည် ပက္ခန္တရ။
(ဂ)စသည်သည်အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထ ပဒတ္ထ ဟူသော အဘိုတစ်ပါးကိုပြ-ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း)ပဒတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် (ဃ)ဝါကျသည် ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။
(င)ဝါကျသည်အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏ဝစနတ္ထကိုပြပက္ခန္တရ။
(တစ်နည်း)ဝိနယံ အဓိတေတိ ဝေနယိကော-ဟုဝစနတ္ထပြုရမည်လောဟု စောဒနာဘွယ်
ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
(စ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ)ဝါကျသည် ပဒဝိဂ္ဂဟတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။

၄။ အဝမိတိ ဝုဓော။

အယဉ္စ ဝုဓော အယဉ္စ ဝုဓော သဗ္ဗေ တ္တမေ ဝုမှာ အယံ-မိမေသံ
ဝိသေသေန ဝုဓောတိ ဇေဋ္ဌော။

ဇေဋ္ဌောယေဝ ဇေဋ္ဌကော။ လောကေ ဇေဋ္ဌကော လောကဇေဋ္ဌကော။

လောကဇေဋ္ဌကာနံ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ။ (ဝံသစ်)

♠ လောကဇေဋ္ဌက-အရ လောက၌ ကြီးကုန်သော သူတို့သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ရှိခိုးခြင်းစသောအမှုနှင့် ဌာန ဌာနီ။ ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရ-လောက၌ကြီးကုန်သော သူတို့အားပြုအပ်သောရှိခိုးခြင်းစသောအမှုရ၏။

(တစ်နည်း) ပသံသိယတေတိ ပသတ္ထံ။

တ္တဒဉ္စ ပသတ္ထံ တ္တဒဉ္စ ပသတ္ထံ သဗ္ဗေ တ္တမေ ပသတ္ထာ တ္တဒမိမေသံ
ဝိသေသေန ပသတ္ထတ္တာ ဇေဋ္ဌံ။ ဇေဋ္ဌံဝေ ဇေဋ္ဌကံ။

ကရီယတေတိ ကမ္မံ။ လောကေ ဇေဋ္ဌကံ လောကဇေဋ္ဌကံ(ကမ္မံ)။

လောကဇေဋ္ဌကသမ္မတံ ကမ္မံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

♠ ဝိသေသနပုဒ်အရကား လောက၌ ချီးမွမ်းအပ်မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သည်၏အဖြစ်
တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် မှချ။
♠ ထို-၏ ရှိခိုးခြင်းစသော အမှုနှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား လောက၌ ချီးမွမ်းအပ် မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သော ရှိခိုးခြင်း
စသောအမှုရ၏။

◆ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မန္တိ လောကေ ဇေဋ္ဌကာနံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ၊ လောကေ ဝါ သေဋ္ဌသမ္မတံ ကမ္မံ၊
(သာရတ္ထ၊၁၊၁၄၄)

တ္တမံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ-ဤလောက၌ ကြီးသသူတို့အား ပြုအပ်သောအမှုကို။
(ဝါ)ဤလောက၌ မြတ်၏ဟုသမုတ်အပ်သောအမှုကို။ ဤသို့နှစ်နည်းပေး။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

မအူနိဿယ၌ "တ္တမံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ-ဤလောက၌ကြီးကုန်သောသူတို့အား
ပြုအပ်သော အမှုကို-ဟု တစ်နက်တည်းသာပေးပြီး။ ဝုမှာနံ ဝိသေသေန ဝုမှာတိဇေဋ္ဌကာ၊
ဇေဋ္ဌကာနံ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ၊ လောကေ ဇေဋ္ဌကကမ္မံ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ" ဟု
ဝစနတ္ထပြုသည်။ ယင်းအလို လောက-အရနှင့်ဇေဋ္ဌက-ကမ္မ-အရကို ဌာနဌာနီစပ်-ကောက်။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဒဿ အတ္ထော ပဒတ္ထော။ (သာမိ သံ ဝစ်)
ပဒေန အဘိဟိတော အတ္ထော ပဒတ္ထော။ (အကြောင်း အကျိုးစစ်)
(စ)ပါဠိ-ဝိနယနံ နိဂ္ဂဏှနံ ဝိနယော။ တံ။ (မအူသျှ)

၅။ ဓေဠ္ဌ= ဓဠ-၌ ဝုမုပုဒ်၊ ပ္တဠ္ဌပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) ပသတ္ထပုဒ်၊ ပ္တဠ္ဌပစ္စည်း။
ထိုတွင် ဝုမု-ကား ဝမုဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (ရူ၊၃ရ၇)
ပသတ္ထ-ကား ပ-သံသဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (ရူ၊၃၈၃)

၆။ (က)ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ဝိနေတိတိ ဝိနယော-ဟုပြု၍အပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်။ ဝိနေတိ-၌ ဝိ-၏ဓာတွတ္ထဗာဓကေ။နီ-ဓာတ်၏ ဝိနာသန အနက်ဟော။(တစ်နည်း)ဝိနေတိ-၌ ဝိ-၏ ဝိမလံ-စသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟော နီ-ဓာတ်၏ ပါပနအနက်ဟော။ မရှိခြင်းသို့ရောက်စေ၏ဟူသည် ပျက်ခြင်း၊ ပျက်စီး စေခြင်းပင်တည်းဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိနယောဝေ ဝေနယိကော-ဟုပြု ၍ ဏိကပစ္စည်းသွတ္ထ၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏီဆစ်)

(ခ)ပါဠိဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ နီ-ဓာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(က၊ခ) အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် ဝေနယိကော-ဟု ဆိုကြောင်း ပုဏ္ဏားအ၏ သန္ဓာယ ဘာသိတ အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

(ဂ)ဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြု၍ အ-ပစ္စည်း ယင်းအနက်၌သက်၏ဟု သိစေသည်။

(ဃ) ပါဠိဖြင့် ဝိနယတိ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ။ နီ-ဓာတ်၏ ဝိနာသန အနက်ဟော။(တစ်နည်း) ဝိ-၏ ဝိမလံစသည်၌ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟော။ နီ-ဓာတ် ၏ ပါပနအနက်ဟော။ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေ၏ဟူသည် ပျက်ခြင်း၊ ပျက်စီးစေခြင်း ပင်တည်းဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

(င)ဋီကာဖြင့် ဝေနယိကော ကို သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထပြု၍ ဏိကပစ္စည်းယင်း အနက်၌ သက်၏ဟု သိစေသည်။

(စ)ဖြင့် ဝေနယိကော-ကို အရဟာတိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၍ ဏိက-ပစ္စည်း ယင်းအနက်၌ သက်၏ဟု သိစေသည်။

(ဆ)နိဂ္ဂတံ-ဖြင့် ဝိနယံ-၌ ဝိ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နီဓာတ်၏ နိဂ္ဂဟအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရ။ **ဗြာတွဏော / ဗြတွဏော**

ဗြတ္တုနော အပစ္စံ ဗြတ္တာ၊ ဗြာတ္တဏောစ၊ နာဂမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီဃာဒိ–တူသော တန်ဒီ၊၄၀၈။ ကိုထောက်၍ ဗြဟ္မပုဒ်၊ ဏပစ္စည်း၊ အလယ်၌ န–လာ၊ န–ကို ဏ–ပြု ဗြ–၌ အ–ကိုအာ–ဒီဃပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဗြာတွဏော–ဟုဒီဃနှင့်ပါ၌သာသင့်ပါသည်။

၈။ **လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ**

ဤ၌ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ–ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက်သတ္တိ ပြားသဖြင့်(ဝါ) အချင်းချင်းစပ်သဖြင့် (ဝါ)နှစ်ခုသောချည်ကို ဖြီးစေသကဲ့သို့ လောက ဇေဋ္ဌကကမ္မံ–လောက၌ကြီးကုန်သောသူတို့အား ပြုအပ်သောအမှုကိုဟုလည်းကောင်း၊ လောကဇေဋ္ဌကကမ္မံ–လောက၌ ချီးမွမ်းအပ်မြတ်၏ဟု သမုတ်အပ်သော အမှုကို–ဟု လည်းကောင်း၊ ဤသို့ နှစ်နက် ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း (ဝါ)သိလေသနည်း။ (ဝါ)တန္တနည်း။ (၄–နံပါတ်အဖြေနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်)

၁၀။ အာတာ–၌ ဓာတ်အရ ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော–ဟု ပြောဆို (ဆဲရေးသော) ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားအား ဒေါသပြဓာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်။

◆ **အရသရူပတာဒီတိ အဋ္ဌတိ အဋ္ဌောသဝဏ္ဏုတိ အဋ္ဌောသန္တမ္ဗိ ဗြာတွဏံ။ (၃။၁၀၆)**

====================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၆၂)

(က) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ရာဂါဒီနံ ဝိနယာယ ဝူပသမာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ တသ္မာ ဝေနယိကော ဟောတိ။

(ခ) အယမေဝ စေတ္ထ ပဒတ္ထော။

(ဂ) ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော။

(ဃ) ဝိစိတြော ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။

(င) သွာယံ တံ ဝေနယိကဘာဝံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(၃။၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၄၈။ မနူ၊၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၃၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၂၄)

======================

၁။ အောက်ပါဝါကျအားလုံးကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကိုသာ အနွယဗျတိရေကာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်ပြပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြုအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ (ဂ)ပါဠိရှိ ဝစနတ္ထကို ဉာဏ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ ဝိစိတြာ–၌ ဓာတ်ကိုသာ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ်ပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က)ပါဠိကိုသာ အာဘော်ဖော်၍ သံပဏ္ဍနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ခ)ပါဠိ၌ အယမေဝ ဧတ္ထ။ အယမေဝ စ တတြ–ဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာ ပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ) တဗ္ဗိတဝုတ္တိ–၌ တဗ္ဗိတ–ဝယ် ဖြစ်သင့်သော နည်း။
၁၀။ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ–၌ ဒေသေတိ–ဝယ် ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဒွာန ဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပြပါ။

==================

၂။ (ဃ)ပါဠိ အယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ–သည် (ဂ)ပါဠိဖြင့် ဝေနယိကော–ပုဒ်ကို ဒေသေတိတဗ္ဗိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဝိနယော ဝေ ဝေနယိကော၊ ဝိနယံ ဝါ အရဟတီတိ ဝေနယိကော–ဟူသော)ရှေးဦးစွာ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော အတ္ထဝိကပ်နှစ်ခုတို့၌ သက– တ္ထ၊အရဟတ္ထတို့၌ တဗ္ဗိတ်ပစ္စည်းသည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် ထင်သည်မဟုတ်ပါလော။ (အန္တယာဘော၀)ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ–ဟူသော၏အနက်၌ကား တဗ္ဗိတ်ပစ္စည်း သည် သဒ္ဒါသုတ်အားဖြင့် မထင်သည်မဟုတ်ပါလော။ (ဗျတိရေကာဘော၀)ထို့ကြောင့် ယင်း ဒေသေတိ–၌ အဘယ်သို့လျှင် တဗ္ဗိတ်ပစ္စည်းဖြစ်သနည်း။စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။
◈ နနု စ ပဌမံ ဝုတ္တေသု ဒွီသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု သကတ္ထေ အရဟတ္ထေ စ တဗ္ဗိတပစ္စယော သဒ္ဒလက္ခဏတော ဒိဿတိ၊ န ပန "ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီ"တိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ တသ္မာ ကထမေတ္ထ တဗ္ဗိတပစ္စယောတိ အာဟ၊ "ဝိစိတြာ တိ တဗ္ဗိတဝုတ္တိ"တိ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (က)ပါဠိသည် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပါဠ္ယာရမ္ဘ။
(ခ၊ဂ)ပါဠိတို့သည် ပါဠ္ယာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။
ထိုတွင် (ခ)ပါဠိကား ဝိတ္ထာရပါဒက သင်္ခေပ။ (ဂ)ပါဠိကား ဝိတ္ထာရ။
(ဃ)ပါဠိသည် ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (တစ်နည်း) ကာရဏ။
(င)ပါဠိသည် (က)ပါဠိ အကြောင်း၏ အကျိုးကိုပြသောကြောင့် ဖလပါဠိ။

၄။ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော။
♠ ဝိနယအရကား ရာဂစသည်တို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငြိမ်းအေးစေခြင်းသည် မုချ။
♠ ထို–၏ တရားဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ်ဌာန။
♠ ဏိက ပစ္စည်းအရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တသ္မာ ဟိတာ တန္တိတာ။ (တစ်နည်း) တေသံ ဟိတာ တန္တိတာ။

တန္တိတာနံ ဝုတ္တိ တန္တိတဝုတ္တိ။ တန္တိတဝုတ္တိ-တန္တိတ်ပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (မအူ)
(တစ်နည်း) တန္တိတာသင်္ခါတာ ဝုတ္တိ တန္တိတဝုတ္တိ။ (ဝါ) တန္တိတ်ဟူသော ဝုတ္တိသည်။ (ဘာသာဋီ)

၅။ ဝိဝိတြာ= ဝိ၊ ဝိန္တ-ဓာတ်၊ (ဝါ) ဝိတိ-ဓာတ်၊ (ဝါ) ဝိတ္တ-ဓာတ်ဖြစ်သည်။
ဝိန္တ- ဝိတိ ဓာတ်နှစ်မျိုးဖြင့် ဝိန္တေတိ၊ ဝိန္တယတိ-စသည်ဖြင့်စဉ်။
ဝိတ္တ-ဓာတ်ဖြင့် ဝိတ္တေတိ၊ ဝိတ္တယတိ-စသည်ဖြင့်စဉ်။ (နီတိ၊ဓာတု၊၃၀၅၊၃၁၀)

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် ဝေနယိကော-၌ ဝိနယ-ကို ရာဂါဒီနံ ဝိနယနံ ဝိနယော-ဟုပြု၍၊ ဏပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်။ ဝိ-၏ဓာတွတ္ထဇာတကေ။ နီဓာတ်၏ ဝိနာသနအနက်ဟော။ ဖျက်ဆီး၏ဟူသည် ငြိမ်းစေခြင်းပင်တည်းဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝေနယိကော-ဟု ပြု၍ ဏိကပစ္စည်း ဒေသေတိတန္တိတ်အနက်၌ သက်-သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျဖြင့် (က)ဝါကျကို နည်းမှီး၍ ဖော်လေ။

၇။ **အယမေဝ စေတ္ထ၊ အယမေဝ စ တတြ**

တ္တောတိ ဝေနယိကောတိ ပဒေ-ဟု ယောဇနာဆိုသောကြောင့် အယမေဝ စေတ္ထ-သာသင့်။

၈။ **တန္တိတဝုတ္တိ**

ဤ၌ တန္တိတ-ဟူသောနည်းသည် တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် သတ္တိပြားသဖြင့်(ဝါ) အချင်းချင်းစပ်သဖြင့်(ဝါ)တစ်ခုသောရက္ကန်းသမားသည် နှစ်ထပ်သောချည်ကိုပြီးစေသကဲ့သို့ တန္တိတာ-ထို(သုဒ္ဓ၊ သမာသ်၊တန္တိတ်-ဟူသော) သုံးပါးအပြားရှိသောလိင်နောင်နှောင်းသည်ဖြစ်၍ ဣတ္ထိလိင် ပုံလိင် နပုံလိင်-တို့နှင့်တကွဖြစ်သောပစ္စည်းတို့တည်း-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ တန္တိတာ-ထိုနာမ်တို့၏ အစီးအပွား ဖြစ်ကုန်သော(ဝါ)ထိုနာမ်တို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော ပစ္စည်းတို့တည်းဟူ၍လည်းကောင်း။ ဤသို့ နှစ်နက်ဟောစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း (ဝါ) သိလေသနည်း (ဝါ) တန္တနည်း။ (တန္တိတာ စ တန္တိတာ စ တန္တိတာ-ဟုပြု၍ ကေသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်းလည်းရသည်။)

◆ တသ္မာ တိဝိဓလိင်တော ပရံ ဟုတွာ ဟိတာ သတိတာတိ တန္တိတာ၊ ဏာဒိပစ္စယာန မေတံ အဓိဝစနံ၊တေသံ ဝါ နာမိကာနံ ဟိတာ ဥပကာရာ တန္တိတာ။ (ရူ၊၂၁၆)

၁၀။ ဒေသေတိ- ၌ ဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဉ်းချုပ်ဉယျာဉ် (၆၃)

(က) ပုန ပြာဟ္မဏော ယဿာ အဘိဝါဒနာဒီနိ သာမီစိကမ္မာနိ ကရောန္တာ ဝယောဝုမေ တောသေန္တိ ဟာသေန္တိ။
(ခ) အကရောန္တာ ပန တာပေန္တိ ဝိဟေသေန္တိ ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ။
(ဂ) ဘဂဝါ စ တာနိ န ကရောတိ။
(ဃ) တသ္မာ"အယံ ဝယောဝုမေ တပတိ"တိ မညမာနော, သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ ဝါ "ကပဏပုရိသော အယ"န္တိ မညမာနော ဘဂဝန္တံ "တပဿီ"တိ အာဟ။
(၄။၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၈။ မအူ၊၂။၂၀၆။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၃၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၂၅)

====================

၁။ သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-၌ ဖြစ်သင့်သော တ္တ-သမ္ဗန်ကို ထည့်၍ (င)ကိုအနက်။
၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ တပဿီ-ပုဒ်ကို တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ၊ ကိတန္တသမာသ်ဝိဂ္ဂဟ အသီးသီးပြ၍ ဉာသ်--။
၅။ ကပဏ၊ ပုရိသ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် သိစေအပ်သော အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။
၇။ တပဿီ။ တပဿီ-နှစ်ချက်တွင် မည်သည့်ပါဌ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-၌ တပဿီ-ဝယ် ရသင့်သော နည်း ဥပစာ။
၁၀။ တပဿီ-အရကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

====================

၁။ တ္တ-သမ္ဗန်ကို တ္တမဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဟုထည့်။

၂။ **(က)ဝါကျစသည်သို့ အယုတ္တာဘောဂစောဒနာ**

ဆရာ-ဥပါလိမထေရ်သည် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော-ဟု ပုဏ္ဏားဆိုလေသနည်း။ ဘုရားရှင်၏ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ် ဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကိုပင် သိမြင်မှတ်ထင်၍ တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော ဟူ၍ ပုဏ္ဏားဆိုလေသလော။ စုဒ်ကြောင့် (က)စသည်မိန့်။

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် အဘိဝါဒန-စသော။ပ။ ရှင်စေတတ်ကုန်၏-ဟု အနွယကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (မအူ)

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့်(မြန်မာပြန်)ဆိုတော်မူ၏။ ထို(အတရောန္တ-အရဖြစ်သော)သူတို့သည်သာလျှင် သာမိစိကမ္မ-တို့ကို မပြုကုန်သလော။ အဘယ်သူသည် မပြုပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မအူ)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

မညနာကာရကို တစ်ပါးသောနည်းဖြင့် ပြလို၍ (င)မိန့်။ (မအူသျှ)

၃။ (က)ဝါကျစသည်သည် ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) အနုသန္ဓေ။
ထိုတွင်(က)ဝါကျသည် အန္ဓယ။ (ခ)ဝါကျသည် ဗျတိရေက။
(ဂ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)(င)ဝါကျတို့သည် ဖလ။ ထိုတွင် (င)သည် ပက္ခန္တရ။

၄။ တပေါ် အသာ အတ္ထီတိ တပဿီ။ (တဒ္ဓိတ်)

- တပ-ပုဒ်အရကား သာမိစိကမ္မကို မပြုခြင်းသည် မုချ။
- ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဌာနီ ဌာန။ ဂုဏ် ဂုဏီး စပ် ဌာနူ။
- သီ-ပစ္စည်းအရကား သာမိစိကမ္မကို ပြုခြင်းမရှိသော ဘုရားရှင် ရ၏။

တပေ အဿ နိရဿီတိ တပဿီ။ (ကိတန္တသမာသ်)

- တပ-ဝိသေသနပုဒ်အရကား ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်တရားများသည် မုချ။
- ထို-၏ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယကစပ် ဌာနူ။
- အသုဓာတ်အရကား အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်သတ်ဖျက်ဆီးတတ်သောဘုရား၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိသည် မုချ။
ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်သည် ဖလူပစာ။
နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်စသည်သည် ကာရဏူပစာ။
- ဏီ-ပစ္စည်းအရလည်းဖြစ်သော တပဿီ-ဟူသောကိတန္တသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ဘုရားရှင် ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သောဘဏာ ပုရိသာ သပ္ပုရိသာ။ သပ္ပုရိသာနံ အာစာရော သပ္ပုရိသာစာရော။
သပ္ပုရိသာစာရတော ဝိရဟိတော သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတော။
တဿ ဘာဝေါ သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တံ။ (တဿွာ)

၅။ ကပဏာ= ကု- ပဏ၊ အ။ (တစ်နည်း) ကပ၊ ယု။ (တစ်နည်း) ကပိ၊ ယု။
ပုရိသ= ပုရ၊ တ္တသ။ (တစ်နည်း) ပုရ၊ သိ၊ ဏ။ (တစ်နည်း)ပုရ၊ တ္တသ။

- ပူရ ဒါန ပူရဏေသု၊ ပူရတီတိ ပုရိသော၊ ရဿတ္တံ။ (ရူ။၄၂၈)
- ပုရေ ဥစ္စေ ဌာနေ၊ သေတီတိ ပုရိသော။ (ရူ။၄၂၈)
- ပုရ- ပူရဏေ ။ပ။ပုဇ္ဇရတီတိ ပုရိသော၊ ပေါ်ရိသော စ။ တ္တသော။ (ဓာန်ဋီ။၂၂၇)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝါကျ တာသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် နှစ်သက် ရွှင်းလန်းစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျ ဝိတေသေန္တိ-ဖြင့် တာပေန္တိ-၌ ပူပန်စေခြင်းဟူသည် ညှင်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ-ဖြင့် ဝိတေသေန္တိ-၌ ညှင်းဆဲခြင်းဟူသည်- နှလုံးမသာယာခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ရ။ **တပဿီ၊ တပဿိ**

တပါဒိတော၊ သက်သောသီမှာ၊ ခွေးဘော်လာ-ဟူသော နိယံအရ တပဿီ- ၌ သီ-ပစ္စည်းသည် ခွေးဘော်လာရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တပဿိ ယဿဿိ တေဇဿိတိ ဧတ္တ စ ပုရိမေသု နိ္ဂသု သုရုစ္စာရဏတ္ထံ သဿ ဒွိတ္တံ၊ ပစ္ဆိမေ ပန သုခွေါ် သကာရော-ဟူသော နီတိ၊ သုတ္တ၊ ရစဥ-ကို ထောက်၍ သုရုစ္စာရဏအကျိုးငှါ သ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း တပဿီဟုခွေးဘော်ရှိပါငြားသသင့်။

၈။ **တပဿီ**

ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော အရှင်ဂေါတမကို တပဿီဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီမကင်း တတ်သော သာမိစိကမ္မကို မပြု ခြင်းကိုလည်းရသောကြောင့် နာနန္တရိက။ ဌာနူပစာ။ ဗတုမ္ဗီတိ၊ အဿတ္ထိ-တု၊ ရှိသည့်အရာ၊ သဘောမှာ၊ နာနန္တရိကယူမြဲ။ (ဘုရားကြီး)
သပ္ပုရိသာစာရဝိရတိတ္တာ-ဟူသော ဒုတိယဝိကပ်အလို-တပဿီ-ကား ကပဏပုရိသ ၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

၁၀။ တပဿီ-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာပဥ္စကကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၄)

(က) တပတီတိ တပေါ။

(ခ) ရောသေတိ ဝိတေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) သာမိစိကမ္မာကရဏသေတံ နာမံ။

(ဃ) တပေါ အဿ အတ္ထီတိ တပဿီ။

(င) ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဗျဉ္ဇနာနိ အဝိစာရေတွာ လောကေ ကပဏပုရိသော တပဿီတိ ဝုစ္စတိ။

(၄း၁၀၆၊ သာရတ္ထ၊၁း၁၃၄၊ ဓာတုသျှ၊၂း၂၀၇၊ ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၃၆၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂း၁၂၅)

======================

၁။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ (င)ဝါကျကို ဥပမာဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ကပဏ္ဍပုရိသော-၌ ကပဏ္ဍ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ အတ္ထ၊ ဝိကပ္ပ၊ ဗျဥ္ဇန-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယခွဲဘောန်ပြပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ကပဏ္ဍပုရိသော/ကပဏ္ဍပူရိသော-တွင် မည်သည့်ပါဌ်သင့်ကြောင်းအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (က)တပတိတိ တပေါ်-၌ ဖြစ်သင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၁၀။ (က)တပတိ-၌ သုဒ္ဓကတ္တုရှ-အရ ဖြစ်သင့်သော မုချပရမတ္ထဓမ္မတို့ကို တိကျစွာ
ဖော် ပြ၍ ဣန္ဒြိယောတရဏ္ဍဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၂။ (ဓ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(က၊ခ)တို့ဖြင့် တပတိတိ တပေါ်-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့သော ဝစနတ္ထကြောင့် တပ-သဒ္ဒါသည် အကုသိုလ်၊ပုဂ္ဂိုလ်စသောအားဖြင့် များစွာသောအနက်တို့ကို ဟောတတ်ရကား ဤတပဿီ-ပုဒ်၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ်ညှင်းဆဲတတ်သောအကုသိုလ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်စသောအားလုံးကိုယူရမည်လော။ အဘယ်ကို တပ-အရယူရပါမည်နည်း။ ။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (ဓဇ္ဈိသစ်)
(တစ်နည်း) တပ-ပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထသာရှိပါသလော။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ ။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့်(အထက်၌ပြဆိုခဲ့ပြီး အတ္ထဝိကပ်နှစ်မျိုးတွင်) အယံ ဝယော ဝုဓေ တပတိတိ မညာမာနော-ဟူသော ပထမအတ္ထဝိကပ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရ ပဒတ္ထကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-အစရှိသောဒုတိယ အတ္ထဝိကပ်၌ တိဿ ဒတ္တအစရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့၌ကဲ့သို့(ဥပမာ) တပဿီ-ဟူသော ပုဒ်၌ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ်၏ အဖြစ်ကြောင့်(တိတ်) ဤအမည်ရှိသောပစ္စည်းတည်းဟု မကြံသင့်သည်၏အဖြစ်ကိုပြလို၍ ဒုတိယေ-စသော (င)မိန့်။ (မအုသျှ)

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ။ (ဓ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) ပက္ခန္တရ။
(ဃ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
(င)ဝါကျသည် ပထမဝိကပ်၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သပ္ပုရိသာစာရစသောဒုတိယဝိကပ်၏ အကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ပဏ္ဍတိ ဗျဝဟရတိ ဓောနာတိ ပဏ္ဍော။ (ဥစ္စာရဏ်)
ကုစ္ဆိတော ပဏ္ဍော ယဿာတိ ကပဏ္ဍော။ (ဓာန်ဋီ၊၇၃၉) (ဝံသစ်၊၁၂၅)

♠ ကပဏ္ဍ-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာသည် မုချ။

♠ ထို-၏ သူဆင်းရဲနှင့် ဌာနီ ဌာန၊ သံ သာမိစပ် ဌာနူ။

♠ ယ-အရကား စက်ဆုပ်အပ်သော ဥစ္စာရှိသော သူဆင်းရဲရဏ်။

ထိုသို့ရငြားသော်လည်း ဤ၌ ကပဏ္ဍ-ပုဒ်သည် သဒိသူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သပ္ပုရိသာစာရ(ဂုဏ်)မှကင်းသောသူရဏ်။

● သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာတူသော အဌကထာ၊ ကပဏပုရိသောတိ ဂုဏဝိရဟိတတာယ ဒီနမနုဿော-တူသော သာရတ္ထတို့ကို ထောက်၍ သဒိသူပစာ ဆက်ကောက်သည်။
(တစ်နည်း) ကပိတဗ္ဗော ကရုဏာယိတဗ္ဗောတိ ကပဏော။ (နီတိ၊ဓာတု။၃၂၇)
(တစ်နည်း) ကပိတဗ္ဗော ဒယိတဗ္ဗောတိ ကပဏော။ (ဘာသာဋီ၊၁။၅၃၆)
ကပ (တစ်နည်း)ကပိဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား ကရုဏာပြဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မုချ။
ကမ္မရှုကြိယာအရ-ထိုအားတပ်သော သူဆင်းရဲဒြဗ်၏ အာရမ္မဏ-သတ္တဝါသည် ဖလူ။
ယု-ပစ္စည်းအရကား သနားစရာကောင်းသော သူဆင်းရဲဒြဗ်ရဏ်။

❖ ကပ အဝကမ္ပနေ။ ကပေတိ၊ ကပယတိ၊ ကပဏော။ ကပဏောတိ ကရုဏာယိတဗ္ဗော။ (နီတိ၊ဓာတု။၃၇၂)

ဝစနတ္ထ မှတ်ဘွယ်

ကပဏော ပုရိသော ကပဏပုရိသော။
သမီစိ သက္ကစ္စံ ကမ္မာနိ သာမီစိကမ္မာနိ။
သာမီစိကမ္မာနံ အကရဏံ သာမီစိကမ္မာကရဏံ။ တဿ။
ကပ္ပနံ ကပ္ပေါ။ ဝိသေသတော ကပ္ပေါ ဝိကပ္ပေါ။ အတ္ထဿ ဝိကပ္ပေါ အတ္ထဝိကပ္ပေါ။

၅။ အတ္ထ= အရ၊ ထ။ (တစ်နည်း) အသ၊ ထ။
ဝိကပ္ပ= ဝိ-ကပ္ပ၊ အ။
ဗျဥ္ဇန= ဝိ-အဥ္ဇု၊ (ဝါ)အဥ္ဇ၊ ယု။

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် တပေါ-၌တပဓာတ်။ အပစ္စည်းကတ္တုသာဓန၌သက်။ တပတီတိ တပေါ-ဟုပြု-သိစေပါသည်။

(ခ) ရောသေတိ-ဖြင့် တပတိ-၌ တပဓာတ်သည် ပူပန်ခြင်း အံနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ တပတိ-၌ကာရိုက်ဏေ-ပစ္စည်းကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

ဝိဟေသေတိ-ဖြင့် ပူပန်စေခြင်းဟူသည် ညှင်းဆဲခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

(ဂ)ဝါကျဖြင့်တပဿီ-၌ တပ-အရ ပူပန်စေတတ်ညှင်းဆဲတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ကိုမယူရ၊ သာမီစိကမ္မာကရဏ-ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျဖြင့် တပဿီ-ကို အဿတ္ထိတစ္ဆိတ်ဝစနဟုပြ၍၊ ဿီ-ပစ္စည်းယင်း အနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ သ-ဒွေဘော်လာ၍ တပဿီ-ဟုပြီးနေသည်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

(င)ဖြင့် သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတတ္တာ-ဟူသော ဒုတိယဝိကပ်အလို တပဿီ သဒ္ဒါကား အနတ္ထနာမ်ပုဒ်မျိုးမဟုတ်၊ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ရုဠ္ဟီနာမ်ပုဒ်မျိုး၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (နာမလိင်္ဂတ္တ) ယင်း တပဿီသဒ္ဒါ၏ ကပဏပုရိသအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (နာမလိင်္ဂတ္တ)

၇။ ကပဏပုရိသော/ကပဏပူရိသော

"ပုရေတီတိ ပုရိသော၊ ပေါရိသော စ၊ ဠူသော၊ ရဿဿ ဒီဃတာယ ပူရိသော စ" ဟူသောဓာန်ဋီ။၂၂၇-ကို ထောက်၍ ပုရဓာတ်၊ ဠူသပစ္စည်းဖြင့် ပုရိသ-ဟုပြီးသည်။ ပ-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဦ-ဒီဃပြုလျှင် ပူရိသ-ဟု ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

ကပဏ/ကပန

၄-နံပါတ်အဖြေလာ ဓာန်ဋီ။ နီတိ၊ဓာတု-သာကေပါဠိတို့ကိုထောက်၍ ကပဏ -သာ သင့်၏ဟုဖြေ။

၈။ တပတီတိ တပေါ

အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သမိဇ္ဈိကမ္မာက ရဏာတို့၏ "တပ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာမိဇ္ဈိကမ္မာကရဏာ-၌ တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့် ကေဒေသျူပစာ။ နေယျတ္ထနည်း၊ ရုဠ္ဟီနည်း။

(တစ်နည်း) ဌာနဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သာမိဇ္ဈိကမ္မာကရဏာ-၌ တင်--ဌာနူပစာ၊ နာနတ္ထရိကနည်း။

(ဃ)ဝါကျ တပဿီ-တား နာနတ္ထရိကနည်း။ ဌာနူပစာ။ (ဇေးဝါကျ၌ ရေးခဲ့ပြီ)

(င)ဝါကျထောက်လျှင်ကား ကပဏပုရိသ-၌သာ "တပဿီ"ဟု အထင်အားဖြင့်ဆို သောကြောင့် ရုဠ္ဟီနည်း။

၁၀။ တပတိ-၌ သုဒ္ဓကတ္တုရူ-အရ အဓ္ဓယ်ကြီးသူတို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿ ဝေဒနာစေတသိက်ကို မုချအားဖြင့်ယူ၍။ ထိုသည် ဒေါမနဿဖြစ်ခြင်းမည်၏ ဟုထုတ်။

● (တာပေန္တိ ဝိတေသေန္တိ ဒေါမနဿံ နေသံ ဥပ္ပါဒေန္တိ) ကိုထောက်။

==============================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၅)

(က) ဘဂဝါ ပန ယေ အကုသလာ ဓမ္မာ လောကံ တပနတော တပနီယာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ တေသံ ပဟီနတ္တာ ယသ္မာ တပဿီတိ သင်္ချံ ဂတော၊တသ္မာ တံ တပဿိတံ အတ္တနိ သမ္ပဿမာနော အပရမ္ပိ ပရိယာယံ အနုဇာနာတိ။

(ခ) တတြာယံ ပဒတ္ထော၊ တပန္တီတိ တပါ၊ အကုသလဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။

(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ "ဣဓ တပ္ပတိ ပေစ္စ တပ္ပတီ"တိ။

(ဃ) တထာ တေ တပေ အဿိ နိရဿိ ပဟာသိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ တပဿီ။

(၄း၁၀၆း သာရတ္ထ၊၁း၁၃၄း မအူသျှ၊၂၊၂၀း ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၃၇း ဝဇီရ်သစ်၊၂း၁၂၆)

==========================

၁။ (က)ဝါကျကိုသာ မှန်ကန်စွာ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်၍၊ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး (က)ပဟီနတ္တာ-ကို သဒ္ဒနယစာစပ်။

၄။ (ခ)ဝါကျရှိ ဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ (က) ပဟီနတ္တာ-၌ ဘာဝယောဂပုဒ်ကိုသာ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဝစန ဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ဃ)၌ နိရဿိ / နိဥဿိ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျ တပန္တီတိ တပါ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ (က)ဝါကျ ပဟီနတ္တာ-၌ ဓာတွတ္ထကိုကိုယ်ပြု၍ လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

===================

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပဒတ္ထကိုပြလို၍ (ခ)ဝါကျကို မိန့်။ (မအူသျှ)

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဗုဒ္ဓသန္တာယဘာသိတ အားလျော်စွာ တပ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ပြဆိုသော (ခ)ဝါကျစကားရပ်သည်အာဂုံပါဠိသာဓကနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည်မဟုတ်ပါလော။ ဆရာ့စကားကိုခိုင်မြဲစေတတ်သော အာဂုံပါဠိကား အဘယ်ပါနည်း။ ဟု စိုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

၃။ (က)ဝါကျသည် ပကတ္တနုရ။ (ဝါ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝါ) အနုသန္ဓေ။
(ခ)ဝါကျသည် ပကတ္တနုရ။ (ဝါ) ဝိတ္ထာရ။

http://www.dhammadownload.com

ယင်း(ခ)ဝါကျ၌ တတြာယံ ပဒတ္ထော-ကား ဝိတ္ထာရပါဒက၊ သခေ်ပ။
တပန္တီတိ-စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ဝါကျသည် အာဂမဒဠှီကရဏ။
(ဃ)သည် အစိတ်ပုဒ်၏ဝစနတ္ထမှတပါး အပေါင်းပုဒ်၏ဝစနတ္ထကိုပြ-ပကာသန္တ။
ပတိနတ္ထာ-ကို သမ္ပဿမာနော-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ဗိုလ်စပ်။ (မဒူသျူ၊၂၀၀)

၄။ တပန္တီတိ တပါ။ (ယေ အကုသလာဓမ္မာ၊ လောကံ၊ တပန္တိ)

♠ တပဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဥကား သတ္တလောက၏ ကုက္ကုစ္စဝိပ္ပဋိသာရပြဓာန်းသော နောက်နောက်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
♠ ဟေတုကတ္တုဥကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် တရားတို့၏ အနန္တရာဒိသတ္တိ၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
♠ အ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တလောကကို ပူပန်စေတတ်သော (ရှေးရှေးသော) အကုသိုလ်တရားတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပတိယိဳသူတိ ပတိနာ။ ပတိနာနံ ဘာဝေါ ပတိနတ္တံ။ တသ္မာ။
၅။ ပတိနတ္တာ-၌ ဘာဝယောဂ (ပတိန) ပုဒ်ကား ပ-တာဓာတ်၊တပစ္စည်း၊ပုလ္လိင်၊ဗဟုဝစနန္တ။
♦ ဘာဝရှေ့ပုဒ်၊ ဘာဝယုဂ်၏၊ လိင်ဝုစ်အရ၊ ရှာစစ်ကြသော်၊ လာထမယုတ်၊ သမ္ဗန်ပုဒ်နှင့်၊ လိင်ဝုစ်အရ တူမြဲမှတ်။

၆။ (က)ဖြင့် တာပေန္တီတိ တပနိယာ၊ တာပေန္တီတိ တပါဟုပြ၍၊ အနိယ-ပစ္စည်း (ဝါ)ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ တပ-နှင့်တပနိယ ကား အနက်တူ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်-လည်းကောင်း၊ တပ-အရ အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ-လည်းကောင်း၊ တပေ အဿီတိတပဿီဟု ဝစနတ္ထပြ၍၊တပဿီ အရ ဘုရားရှင်ကို ယူ-လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကိုဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ငါဘုရားသည် တပဿီမည်၏ဟု ပါဠိတော်၌ အတ္ထိခွေသ-စသည်ဖြင့် ဝန်ခံခြင်း၏ အကြောင်း ဗုဒ္ဓ သန္တာယဘာသိတကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
(ခ)ဝါကျတပန္တီတိ တပါ-ဖြင့် အတိတနတ္တ၊ ဒု-ပစ္စယတ္တ သိစေသည်။
အကုသလာနံ ဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ-ဖြင့် (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္တ) သိစေ။
(ဃ)တပေ အဿီဖြင့် တပဿီ-၌ အဿီ-ပုဒ်ကို အဿီတိ အဿီ-ဟုပြ၍ ဏီပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ တပေ အဿီ တပဿီ ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

နိရဿိ-ဖြင့် အဿိ-ကား နာမ်ပုဒ်မဟုတ်၊ အာချာတ်ပုဒ်တည်း(ဝါ)အဿိ-
သည် နိရဿိ-၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။

ပတာဿိ-ဖြင့် အဿိ-၌ အသုဓာတ်သည် ခေပနတ္ထ၊ ပဇနတတ္ထကို ဟော၏
ဟု သိစေသည်။ (ဝံဆစ်)

(တစ်နည်း၊) နိရဿိ-၌ ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသည် ပယ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ
သည်။ (မအုသျ)

ဝိဒ္ဓံသေဿိ-ဖြင့် ပယ်ခြင်းဟူသည် ဖျက်ဆီးခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ နိရဿိ/နိဥဿိ

အဿိ-၌ အသုဓာတ်ကား ခေပနတ္ထ၊ ယင်းကိုပင် ဥပသာရလောင်း၍နိရဿိ
ဟုဖွင့်သည်၊ ရ-ကား အာဂုံ။ "အသု ခေပေ၊ ခေပေါ၊ ခိပနံ၊ အဿတိ၊ နိရဿတိ၊
အာဒိယတိ စ ဓမ္မံ၊ တ္တဿာသော။ တ္တေစ နိရဿတိတိ ဆဍ္ဍေတိ သတ္တာရံ တထာ
ဓမ္မက္ခန္ဓာဒီနိ" (နီတိ၊ဓာတု။၂၃၉)အချို့ပေမူ၌= နိဥဿိ-ဟုမုဒ္ဒဇတတိယက္ခရာနှင့်ရှိ၏။
မသင့်။ ဤသို့ ဂဏ္ဍိသစ်၊၂။၁၂၆-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ပုနစတု၊ နိနှင့်
ဒု၊ ပါတု ပါတနောင်၊ သရနှောင်းက၊ အာဝမ၊ ရ-ကောက်အမြဲဆောင်" ဟူသော သဒ္ဒ
စည်းကမ်းနှင့်အညီ နောက်သရနှောင်းရာ၌ နိ-ဥပသာရပုဒ်နောင် ရ-အက္ခရာလာရာ
ဌာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း နိရဿိ-ဟု ရှိသောပါဠိသာ သင့်ပါသည်။

၈။ တပန္တိတိ တပါ

အပေါင်းဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သာမိစိ-
ကမ္မာကရဏာတို့၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော
အကုသိုလ်ဓမ္မ၌တင်- ကေဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း၊) ဌာနီဖြစ်သော ပူပန်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "တပ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်
သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၌ တင်- ဌာနူပစာ၊ နာနတ္တရိကနည်း။

လောကံ တပနတော

အပေါင်းဖြစ်သော လောကသုံးပါး၏ "လောကံ"ဟူသောအမည်ကိုအစိတ်
ဖြစ်သော သတ္တလောက၌တင်စား --ကေဒေသျူပစာ။

၁၀။ ပတိနိတ္တာ-၌ ပ-ပုဗ္ဗ တာဓာတ်အရ ဘုရား၏ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ်(၆၆)

(က) ဝဇ္ဇတော အပဂတောတိ အပဂဇ္ဇော။
(ခ) အဘာဗ္ဗော ဒေဝလောကူပပပတ္တိ ပါပုဏိတုန္တိ အဓိပ္ပါယော။
(ဂ) ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော။
(ဃ) ဒေဝလောကဂဗ္ဘပရိဗာဟိရတ္တာ အာယတိ ဟီနဂဗ္ဘပဋိလာဘဘာဂီတိ။
(င) ဟီနော ဝါဿ မာတုကုစ္ဆိမှိ ဂဗ္ဘဝါသော အဟောသီတိ အဓိပ္ပါယော။

(၄း၁၀၇၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၄၀၊ မဓုသျှ၊၂၊၂၁၀၊ ဘာသာဋီကာ၊၁၊၅၃၈၊ ဝဇီရ်သစ်၊၂း၁၂၄)

==========================

၁။ အပဂဗ္ဘော-ကို သံဝဏ္ဏနာများနှင့်အညီ အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြလျက် အမည်ပေးပါ။
၄။ အပဂဗ္ဘ-ပုဒ်ကို (က)နှင့်အညီ အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ညာသ်။
၅။ ဂဗ္ဘ၊ ကုစ္ဆိ၊ ဟီန-တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယကို ဝေဘန်ပြပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ၊)တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (င)၌ ဂဗ္ဘဝါသော/ ဂဗ္ဘာဝါသော-ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်။
၈။ အပဂဗ္ဘော-ဝယ် ဂဗ္ဘ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ဖြစ်သင့်သမျှဖော်ပြပါ။
၁၀။ အပဂဗ္ဘော-၌ ဂဗ္ဘ-အရကောက်၍ ခန္ဓောတရဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=======================

၁။ အပဂဗ္ဘော =နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ ကင်း၏။ (က-နှင့်အညီ)
=နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ မရောက်ထိုက်။ (ခ-နှင့်အညီ)
=ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေရှိ၏။ (ဂ-နှင့်အညီ)
=နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဋိသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိ၏ (ဃ-နှင့်အညီ)
=အမိဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့သောကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်းရှိ၏။ (င-နှင့်အညီ)

၉ (က၊ဂ) သံဝဏ္ဏနာများဖြင့် သဒ္ဒတ္ထ။ (ခ၊ဃ၊င) တို့ဖြင့် အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြသည်။
အဓိပ္ပါယော-၏ သမ္ဗန်ကို ဗြာတ္တဏဿ-ဟုထည့်ပါ။

၉ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ပဒလည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်းပုဒ္ဒလိ၊ ထိုနှစ်ပါးတွင်၊ လျော်ရာလျှင်၊ ဖြပင် အဓိပ္ပါယော။ (ဘုရားကြီး)

(ဃ)၌ အာယတိ-ကိုထောက်၍"ဘဝိဿတိ"ဟုအနာဂါတ်ကြိယာထည့်။(ဝံ၊သစ်)

http://www.dhammadownload.com

၂။ **(ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ**

ဆရာ–သည် (က)ဖြင့် အပဂဗ္ဘော–၌ အပ–ဉပသာရ၏ အပဂတအနက်ဟော သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အပဂဗ္ဘ–ပုဒ်၏ ပဥ္စမီအဗျယီဘော(ဝါ) ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အပဂဗ္ဘ–၌ အပ–ဉပသာရသည် အပဂတအနက်တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်ဖြစ်နိုင်ပါသေး သနည်း။ အပနှင့် ဂဗ္ဘကို ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်တစ်မျိုးသာ ပြုနိုင်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထပြုနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဂ)ဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော–ဟုဝစနတ္ထကိုပြပြီး ၍၊ယခုအခါ၌ ယင်းဝစနတ္ထ၏အဓိပ္ပါယ်ကိုပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ပြလိုရကား(ဃ)မိန့်။

◆ ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘောတိ ဣမဿဝိဂ္ဂဟဿ ဧကေနပရိယာယေန အဓိပ္ပါယံ ဒဿေန္တော အာဟ "ဒေဝလောက။ ပ။ ဘာဂီ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၈)

(တစ်နည်း)ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေရှိသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အပဂဗ္ဘ မည်၏ဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုရကား(ဃ)မိန့်။ (မအူသျှ)

◆ ဣတိသဒ္ဒေါ် ဟေတုအတ္ထော၊ ယသ္မာ အာယတိမ္ပိ တိနဝဏ္ဍပဋိလာဘဘာဝီ၊ တသ္မာ ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘောတိ အဓိပ္ပါယော။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၉)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော–ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ တဖန် ယင်း ဝိဂ္ဂဟကိုပင် "ကောဓဝသေန။ပ။ဒဿေန္တော"ဟု အောက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအား လျော်စွာပြ၍ အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။

◆ ပုန တဿေဝ ဝိဂ္ဂဟဿ ကောဓဝသေန ။ပ။ ဒဿေန္တောတိ ဝေဒ္ဒါ ဝုတ္တနယဿ အနုရူပံ ကတွာ အဓိပ္ပါယံ ဒဿေန္တော အာဟ "ဟီနော ဝါဿ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဝဗ္ဘဝါသော အဘောသီတိ အဓိပ္ပါယော"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၉)

၃။ (ခ)ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပကၠန္တရ။

(ဃ)သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော–ဟူသောဝိဂ္ဂဟ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပရိယာယ်တစ်မျိုးဖြင့် အကျယ်ချဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (သာရတ္ထ၊ပဌမနည်း)

(တစ်နည်း)အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏ။ (သာရတ္ထ၊ ဒုတိယ–နည်း)

(င)သည် ဟီနော ဝါ ဂဗ္ဘော အဿာတိ အပဂဗ္ဘော–ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ၏ နောက်ထပ် အဓိပ္ပါယ်တစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပကၠန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဝဇ္ဇတိ အတ္တဘာဝဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ ဝဇ္ဇော။
ဝဇ္ဇတော အပဂတော အပဂဇ္ဇော။ (က၊ခ-နှင့်အညီ)

- ♠ ဝဇ္ဇ-အရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသည် မှချ။
- ♠ ထို-၏ ကင်းသောမြတ်စွာဘုရားနှင့် အပါဒါန် အပါဒါနိစပ် ဌာန။
- ♠ ပုန်လုံးအရကား နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှကင်းသော မြတ်စွာဘုရားရ၏။

(တစ်နည်း) တီနော ဝဇ္ဇော အသာတိ အပဂဇ္ဇော။

- ♠ အပဂဇ္ဇ-ပုန်အရ-(နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော) ယုတ်သော ပဋိသန္ဓေသည် မှချ။
- ♠ ထို-၏ ဘုရားရှင်နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ၊ ဂုဏ်- ဂုဏောစပ် ဌာန။
- ♠ တ-အညပုန်အရကား ယုတ်သောပဋိသန္ဓေရှိသောဘုရားရှင်ရ၏။ (ဂ၊ဃ-နှင့်အညီ)

(တစ်နည်း) ဗိဇ္ဇတတ္။

- ♠ အပဂဇ္ဇ-အရကား အမိဝမ်း၌ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်းသည် မှချ။
- ♠ ထို-၏ ဘုရားရှင်နှင့် အဘေဒ-ဘေဒ စပ် ဌာန။
- ♠ တ-အညပုန်အရကား အမိဝမ်း၌ ယုတ်သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေခြင်းရှိသော ဘုရားရှင် ရ၏။ (ဂ၊င-နှင့်အညီ)

၅။ ဝဇ္ဇ= ဂဇ္ဇ၊ အ။ (သာရတ္ထ၊၂။၁၄) ဂု၊အာဘ။ (ဂု-သဒ္ဒ၊ အဘော၊ ဒိတ္တာဒိ)(ဓာန်ဋီ)
ဝရ၊ ဘ။ ဝရတိ ဗတိနိတ္တမနဝသေန သိဥ္စတီတိ ဝဇ္ဇော။ (ထွာဒိ၊မောဝ်၊ရ။၁၂၈)
တီန= ဟာ၊ တ။
ကုစ္ဆိ= ကုသ၊ ဆိ။ (ဝါ) ဆိက်။

- ◆ ကုသ အင်္ဂေ့ာသော၊ ဆိ။ (ဓာန်ဋီ) ကုသ ပသာ ဆိဈ်။ (ထွာဒိ၊မောဝ်)

၆။ (က)ဖြင့် အပဂဇ္ဇော-၌ အပ-ဥပသာရသည် နိဒ္ဒေသ ဝဇ္ဇန ပူဇာစသော အနက်တို့ကို မဟော၊ အပဂတအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အပနှင့် ဂဇ္ဇကို ပဉ္စမီ အဗျယီဘော(ဝါ)ဝိသေသနပရနိပါတ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)ဝါကျဖြင့် ဂဇ္ဇတော အပဂတော-၌ ဂဇ္ဇ-အရ လူ့ပြည်ပဋိသန္ဓေကိုမယူရ။ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေကို ယူ-လည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေမှကင်း၏ ဟူသည် နတ်ပြည်ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ခြင်းငှါ မထိုက်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဂ)ဖြင့် အပဂဇ္ဇော-၌ အပ-ဥပသာရသည် ဂရဟာ (သို့) ဟီနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အပနှင့်ဂဇ္ဇကို စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဖြင့် ယုတ်သောပဒိုသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် နတ်ပြည်ပဒိုသန္ဓေမှ အပဖြစ်သော ကြောင့် နောင်အခါ၌ယုတ်ညံ့သောပဒိုသန္ဓေကို ရခြင်းအဘို့ရှိခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

(င)ဖြင့် (ဂ)ဝါကျ၌ ယုတ်ညံ့သော ပဒိုသန္ဓေရှိ၏ဟူသည် အမိဝမ်း၌ ယုတ်ညံ့ သော ကိုယ်ဝန်အဖြစ်ဖြင့် နေရခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

ရ။ **ဂဗ္ဘဝါသော/ဂဗ္ဘာဝါသော**

ဂဗ္ဘသ္မိ ဘာဝေန ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ကိုယ်ဝန်၏အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်း။ (မအ္ဓ) ဂဗ္ဘ-ကား ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တအနက်။ဂဗ္ဘော ဟုတွာ ဝါသော ဂဗ္ဘဝါသော-ပြု။ ကိုယ်ဝန် အဖြစ်ဖြင့်နေခြင်းဟူလို။ (ပါရာ၊ဝံ၊သစ်။)

အထက်ပါ မအ္ဓ၊ ဂံသစ်တို့ကိုထောက်၍ ဂဗ္ဘဝါသော ဟုရှိသော ပါဠ်သာသင့်သည်။

(င)ဝါကျ ဟီနောဝါသာ/ဟီနောဝသာ

န မာ ဒါ ဝါ သွာ တြ ဏှာ တွာဒီနံ သရလောပေ အယျုည္တသုသာနု- မကာရော ဒီဃံ-ဟူသော နီတိ၊ သုတ္တ။ ဌာ-နှင့်အညီ ဝါ-အသာ ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ ဝါ-၏ အစိတ်အာ-ကိုချေပြီး နောက်သံယုတ်နှောင်းသော်လည်း နောက် အသာ-၏ အစိတ် အ-ကို အာဒီဃပြု၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဟီနော ဝါသာ-ဟုဝိကပ္ပနတ္ထ -ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ပါဠ်မှန်ရှိစေဟု-ဘာသာဋီကာ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဒီဃနှင့် ရှိသောပါဠ်သာ သင့်သည်။

၈။ **ဂဗ္ဘ**

ဌာနဖြစ်သော အမိဝမ်း၏ ဂဗ္ဘ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ၌ တင်- ဌာနူပစာ။ နာနတ္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း၊) အတူဖြစ်သော ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါ၏ ဂဗ္ဘ-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော (ဥပပတ်)ပဋိသန္ဓေ၌ တင်- သဒိသူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။

သာဓက။ ဂဗ္ဘသဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိအနက်ဖြစ်အံ့ ဌာနူပစာအားဖြင့်၊ ကုစ္ဆိဋ္ဌသတ္တအနက် ဖြစ်အံ့ သဒိသူပစာအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေကို ဟောသည် ဟူလို။ (ဂံသစ်)

၁၀။ ဂဗ္ဘ-အရ ကလလာဒိအဝတ္ထော ဓမ္မပ္ပဗန္ဓော-ဟူသောသာရတ္ထ-အရ ကာယ၊ ဘာဝ၊ ဝတ္ထုဒသကဟူသော ကလာပ်သုံးစည်း၊ ရုပ်သုံးဆယ်ကို မုချအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထိုရုပ်သုံးဆယ်ကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့်မကင်းကောင်းသော ပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတွင် ကလာပ်သုံးစည်း ရုပ်သုံးဆယ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏-စသည်ဖြင့် ထုတ်။

====================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၇)

(က) တတြ စ ယဿ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာတိ တေသံ ပဒါနိ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ခ) ဗြာဟ္မဏ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အနာဂတေ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝေ စ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန ဝိဟတကာရဏတ္တာ ပဟီနာတိ။

(ဂ) ဂဗ္ဘသေယျဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဇလာဗုဇယောနိ ဂဟိတာ၊ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဂ္ဂဟဏေန ဣတရာ တိဿောပိ။

(၄း၁၀၇၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၄၉၊ မနူသျူ၊၂း၂၁၁၊ အာသာဒိကာ၊၁း၅၄၀၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၂၉)

==================

၁။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဟေတာလက်ာရနည်းဖြင့် အနက်။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာ၊ ယင်း(ဂ)ဝါကျ၌ ဒုတိယဝါကျသို့ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဇလာဗုဇ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္တပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ဇလာဗုဇ၊ ယောနိ၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ကာရန္တဝေဘန်ပါ။

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ/အာယတိ ဂဗ္ဘသေယျာ-တွင်သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဖြေပါ။

၈။ ဂဗ္ဘသေယျာ-၌ သံဝဏ္ဏနာကိုထောက်၍ နယူပစာရထုတ်ပါ။

၁၀။ ဝိဟတကာရဏတ္တာ-၌ ကာရဏ-အရကို ခန္ဓာတရဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ယဿ-အား၊ (ဝါ)သည်။ အာယတိံ-နောင်အခါ၌၊ ဂဗ္ဘသေယျာ-ကို လည်းကောင်း၊(ဝါ) အမိဝမ်း၌ ကိန်းသော ဇလာဗုဇယောနိကိုလည်းကောင်း၊ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (ဝါ)တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်သော ယောနိကိုလည်းကောင်း၊ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် (ပဟီနာ-၏ကရိဏ်း အဖြစ်ထည့်သည်)။ ဝိဟတကာရဏတ္တာ-ကြောင့်၊ (ဓိတ်)။ ပဟီနာ-ကုန်ပြီ။

၂။ (ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ- မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဂဗ္ဘသေယျာနှင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ဘဝသစ်၌ပဋိသန္ဓေနေခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ (ဝံဆစ်၊မအူသျှ) ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟိနာ-ဟုဟောတော်မူပါသနည်း။ (အနွယ) အဘယ့်ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟိနာ-ဟုသာ ဟောတော်မမူပါသနည်း။ (ဈတိရေက)အကယ်၍ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟိနာ-ဟု ဟောကပြီးကောင်းလျက် ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိ ပဟိနာ-ကိုထပ်၍ဟောတော်မူခဲ့သော် ဒေသကဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား(ဂ)ပါဠိဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျသဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိ-ကို၊ပုနဗ္ဘဝါ-ဘိနိဗ္ဗတ္တိသဒ္ဒါဖြင့် ယောနိ(၄)ပါးကိုယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိ နိဗ္ဗတ္တိ ပဟိနာ-ဟု ဟောတော်မူ၏ဟု ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား--ဟူလို။

(ဃ)ဒုတိယပါဠိသို့ သာဘောပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ပါဠိရှေ့ပိုင်းဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျသဒ္ဒါဖြင့် ဇလာဗုဇယောနိကိုယူရမည်ဟုပြဆို၏။ ပုနဗ္ဘဝါနိဗ္ဗတ္တိသဒ္ဒါဖြင့်ကား အဘယ်ယောနိကိုယူရမည်နည်း။ ဇလာဗုဇယောနိမှတစ်ပါး ကျန်ယောနိ ၃-ပါးကိုသာ ယူရမည်လော။ (သမုစ္စည်း ပိ-သဒ္ဒါကိုရှု၍ အာဘော်ဆင်သည်) စုဒ်ကြောင့် (ဂ)ဒုတိယပါဠိကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ယောနိ (၄)ပါးလုံးကိုယူ။

၃။ (က၊ခ)ပါဠိတို့သည် သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး ပဒတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
ထိုတွင် (ခ)ပါဠိသည် ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ပါဠိသည် ပါဠိဂရုဠ္ဍ။ (ဘာသာဋီကာ) (တစ်နည်း) ဝိသေသပါဠိ။ (မအူသျှ)

၄။ ဇရံ ဇိရဏ္ဏံ ဘေဒံ ယာတိ ဥပေတိတိ ဇလာဗု။ (နီတိ၊သုတ္တ၊၁၀၂)
(ဇရာ၊ ယာ၊ ဏု၊ ရ-ကို လ-ပြု၊ ယ-ကို ဗ-ပြု)

(တစ်နည်း) ဇရံ ဝေတိတိ ဇလာဗု။ (သူစိ)
(ဇရာသဒ္ဒူပပဒ-တ္ထဓာတ်၊ဥပစ္စည်း၊ ရ-ကို လ-ပြု၊ယ-ကို ဗ-ပြု)
ဇလာဗုမှိ ဇာတာ ဇလာဗုဇာ

- ဇလာဗု-ပုဒ်အရကား သားအိမ် (အမိဝမ်းဒြဲမ်)သည် မှချ။
- ထို-၏ ပဋိသန္ဓေနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား ဇလာဗုဇပဋိသန္ဓေရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဂဗ္ဘေ မာတုကုစ္ဆိမှိ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ။ (ဝံ၊ဆစ်) (ဇလာဗုဇ-နှင့်အတူကောက်)

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟာတာနိ ကာရဏာနိ ဧတာသံ ဂဗ္ဘသေယျာပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တီနန္တိ ဝိဟတကာရဏာ။
ဧတာသံ ဘာဝေါ ဝိဟတကာရဏတ္တံ။
ပုန နဝေါ ဘဝေါ ပုနဗ္ဘဝေါ။ (တသွာ)

၅။ ဇလာဗု= ဇရာ-သဒ္ဒူပပဒ ယာ၊ ဏု။

တစ်နည်း) ဇရာ-ဣ၊ ဥ။ ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိ၊ ဥကာရန္တ။

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ= အဘိ-နိ-ပဒ၊ တိ။

တစ်နည်း) အဘိ-နိ-ဝတ္တ၊ ဣ။ ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဣကာရန္တ။

ယောနိ= (ယု၊ နိ) ဣတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဣကာရန္တ။

၆။ (ခ)ဗြာဟ္မဏ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဗြာဟ္မဏ-ပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာအနက်ပေးရမည်ဟုသိစေ။
ယဿ ပုဂ္ဂလဿ-ဖြင့် ယဿ-၌ ယ-သဒ္ဒါ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုစွဲယူသုံးသပ်ရမည်ဟု သိစေ။
အနာဂတေ-ဖြင့် ပြအပ်သောအာဘော်ကိုဝါကျဥယျာဉ်(၅၆) အာယတိံ အနုပ္ပါဒဓမ္မာ-၌ရေးပြီး။
ပုနဗ္ဘဝေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ပုဒ်ကိုသတ္တမီတပ္ပုရိသ်ပြု-သိစေ။
ပုနဗ္ဘဝေစ-၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ-၌ သမုစ္စယတ္ထ၏
အတ္ထပူရဏအဖြစ်ကို သိစေသည်။

(တစ်နည်း) သမုစ္စည်းအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါ၏ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ (ဝါ)ဂမျမာန်(ဝါ)ပါဌသေသ အဖြစ်ကို
သိစေပါသည်။ (ဝံ၊သစ်၊၁၂၈)

အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန-ဖြင့် ပဟီနာ-၌ ဟာဓာတ်၏ကရိုဏ်း၏အဖြစ်ကိုသိစေ။
ဝိဟတကာရဏတ္တာဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျာပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-တို့၏အပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ကိုလည်း
ကောင်း၊ ယင်းသို့ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့အကြောင်းဖြစ်သော ကံကိလေသာတို့ကို
ပယ်လျှင် ယင်းတို့၏လည်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖလူပစာအားဖြင့် ဂဗ္ဘ။ပ။ပဟီနာ-ဟု
ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဝံသစ်)

၇။ အာယတိ/အာယတိံ နှစ်ပါဌ်သင့်။ ဝါကျဥယျာဉ် (၅၆)၌ ရေးခဲ့ပြီး။

၈။ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ

အကျိုးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေလေးမျိုး၏ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ- ဟူသော
အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကံ ကိလေသာတို့၌တင်-ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။

◆ ကမ္မကိလေသာနံ မဂ္ဂေန ဝိဟတတ္တာ အာဟ "ဝိဟတကာရဏတ္တာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ဝိဟတကာရဏတ္တာ-၌ ကာရဏ-အရ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ အကုသိုလ်
ဒွါဒသ၌ရှိသော စေတနာဟုဆိုအပ်သော ကံနှင့်တဏှာ စသော ကိလေသာတို့ရ၏။
ထိုကံနှင့်ကိလေသာတို့ကို ယူသဖြင့်ကြွင်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ယူအပ်၏။
ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာ (၄)ပါး၌ သွင်းလေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၈)

(က) အပိစ ဂဗ္ဘာသ သေယျာ ဂဗ္ဘသေယျာ။

(ခ) ပုနဗ္ဘဝေါ စ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တီတိ ဝေမေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဂ) ယထာစ ဝိညာဏဋ္ဌိတီတိ ဝုတ္တေပိ န ဝိညာဏတော အညာ ဌိတိ အတ္ထိ၊ ဝေမိခာပိ န ဂဗ္ဘတော အညာ သေယျာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိ စ နာမ ယသ္မာ ပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အပုနဗ္ဘဝဘူတာပိ အတ္ထိ။ဣဓစ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ“ပုနဗ္ဘဝေါ စ အဘိနိဗ္ဗတ္တိပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ”တိ။
(၄း၁၀၇၊ သာရတ္ထ၊၂း၃၄၉၊ မအူသျ၊၂း၂၁၂၊ ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၄၁၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၃၀)

=========================

၁။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (က)ဝါကျ ဂဗ္ဘသေယျ-ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ သေယျာ၊ ဌိတိ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ/အဘိနိပ္ဖတ္တိ-ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဂဗ္ဘသေယျာ-ပုဒ်၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။

၁၀။ ယံ မဓ္ဓိစာတုံ ပဋိဝိရုဠှတ္တာ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော ဟောတိ (၄၊၁၀၈)၌ မဓ္ဓိစာတုံ အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

===================

၁။ ထွေ-ဤဂဗ္ဘသေယျာ-ဟူသောပုဒ်၊ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဟူသောပုဒ်တို့၌။
(ဂ) ဣဓာပိ- ဤဂဗ္ဘသေယျာပုဒ်၌လည်း။
(ဃ)ဣဓ စ - ဤပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိပုဒ်၌ကား။

၂။ (က)ဝါကျအနုသန္ဓေ

ယခုအခါ၌ သတ္တသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော (ဝါ) သတ္တဝါကိုဟောသော ဂဗ္ဘသဒ္ဒါ၏အစွမ်းဖြင့် ဝိဂြိုဟ်အထူးကို ပြလိုရကား အပိစ-အစရှိသော (က)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

◆ ဣဒါနိ သတ္တပရိယာယသ္သ ဂဗ္ဘသဒ္ဒဿ ဝသေန ဝိဂ္ဂဟနာနတ္တံ ဒဿေန္တော အာဟ “အပိစာ”တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁း၃၄၉)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(က)ဖြင့် ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာသည် ဂဗ္ဘသေယျမည်သောဟုဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လတ်သော်"အာယတိ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ"ဟူ၍ပါဠိတော်၌ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် ကိုယ်ဝန်၏ ကိန်းရာကိုသာလျှင် ပယ်အပ်၏။ ကိုယ်ဝန်ကိုကား မပယ်အပ်ဟူသောအနက်ရောက်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့မှတ်သား ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား = (ဂ)ဝါကျဖြင့် (ဝိညာဏဿ ဌိတိ) ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ဟု ဆိုအပ်သော် ဝိညာဏ်မှ တစ်ပါးသော တည်ရာမည်သည်မရှိ။ အဘေဒဘေဒူပစာအားဖြင့် ဝိညာဏ်ကိုပင် ယူအပ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဂဗ္ဘဿ သေယျာ-ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း ကိုယ်ဝန်မှတစ်ပါး ကိန်းရာမည်သည်မရှိ။ ကိုယ်ဝန်ကိုပင် အရကောက်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားအပ်ပါ၏ဟူလို။

◆ **နနု စ "အာယတိ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဟီနာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ဂဗ္ဘဿ သေယျာ ဧဝ ပဟီနာ၊ န ပန ဂဗ္ဘောတိ အာပဇ္ဇတီတိ အာဟ"ယထာစာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)**

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ပုနဗ္ဘဝေါ ဧဝ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟု ပုနဗ္ဘဝနှင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိပုဒ်ကို အရတူအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့အရတူနေလျှင် ပါဠိတော်၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ ဟောတော်မူသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် (ဝါ)အဘယ်အကျိုးငှါ ပုနဗ္ဘဝသဒ္ဒါကို ဆိုပြန်ပါသနည်း။ ပုနဗ္ဘဝသဒ္ဒါကို ဆိုပြန်ခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် ဆရာ့အား အကြောင်းမှယုတ်သော ဟိနတ္တဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဃ)ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-သည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိဟု နှစ်မျိုးရှိရကား ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ကိုသာလိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိမျှကိုသာ မဆိုဘဲ ပုနဗ္ဘဝသဒ္ဒါကို ဆိုပြန်၏ဟူလို။

◆ **အထ "အဘိနိဗ္ဗတ္တိ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အဝတွာ ပုနဗ္ဘဝဂ္ဂဟဏံ ကိမတ္ထန္တိအာဟ "အဘိနိဗ္ဗတ္တိ စ နာမာ"တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ)**

၃။ (က)သည် ပကာ္ဘန္တရဝါကျ။

(ခ)သည် ဂဗ္ဘသေယျာပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိပုဒ်၏အဖွင့်ပြ-ပကာ္ဘန္တရ။

(ဂ)သည်(က)စကားရပ်ကို ဥပမာန ဥပမေယျဖြင့် ထင်စွာပြ-တပ္ပါကဋိကရဏ။ (မအူ)

(တစ်နည်း) (က)ဝါကျစကားရပ်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဘာသာဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ပါဠိကျော်ရှင်းယင်း(ဃ)၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ-မှ အဓိပ္ပေတာတိုင်အောင် ကာရဏ။
(သို့)အနိယတ်။ တသ္မာဝုတ္တံ-စသည်ကား ဖလ။ (သို့)နိယတ်။
ယင်း အနိယတ်ပါဠိ၌ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ စ နာမ-မှ အတ္ထိ-တိုင်အောင် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-၏
သရုပ်ကို ပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ သာမညပါဠိ။
တ္ထစ စ ပုနဗ္ဘဝဘူတာ အဓိပ္ပေတာ-ကား ဤ၌ လိုအပ်သော အဘိနိဗ္ဗတ္တိကို အထူး
ထုတ်၍ ပြသောကြောင့် အတ္ထုဒ္ဓေသ၊ ဝိသေသပါဠိ။

စာစပ်=အဘိနိဗ္ဗတ္တိနာမ-ကား ကို-ကြောင့် အဓိပ္ပေတာ-၌ ဂမ္မ-ကမ္မိ စပ်လေ။

၄။ သယန္တိ တွေ့ေတိ သေယျာ။ ဝစ္ဆသာ သေယျာ ဝစ္ဆသေယျာ။
♠ ဝစ္ဆ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား ကိုယ်ဝန်ဖြစ်သည် မုချ။
♠ ထို-၏ ကိန်းရာနှင့် အဘေဒ ဘေဒ စပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကိုယ်ဝန်၏ကိန်းရာ ရ၏။

၅။ သေယျာ= သိ ဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်း။
ဠိတိ= ဌာဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။

၆။ (က)ဖြင့် ဝစ္ဆသေယျာ-ကို ဆင်္ခါတပ္ပုရိသ်-ပြုရမည်ကို သိစေသည်။
(ခ)ဖြင့် ပုနဗ္ဘဝါအဘိနိဗ္ဗတ္တိကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။
(ဃ)အဘိနိဗ္ဗတ္တိစ နာမ။ပ။အတ္ထိ-ဖြင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိသည် ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ အပုနဗ္ဘဝါဘိ
နိဗ္ဗတ္တိ-ဟုနှစ်မျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (သရူပတ္ထ(သို့)အဘိဓေယျတ္ထ)
တ္ထစ။ပ။အဓိပ္ပေတာ-ဖြင့် ဤ၌ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိကို လိုအပ်သတည်းဟု သိစေ။

၇။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ / အဘိနိပ္ဗတ္တိ

ဤ၌ပြီးခြင်းအနက်ကို အလိုမရှိအပ်၊ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်၍
နိပုဗ္ဗ-ပဒဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) နိပုဗ္ဗ-ဝတ္တဓာတ်၊ တ္တပစ္စည်း။
(တစ်နည်း) ဝတုဓာတ်၊ တ္တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟော အဘိနိဗ္ဗတ္တိကိုသာ-
လိုအပ်သောကြောင့် အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ ဝစ္ဆသေယျာ

ကိုယ်ဝန်နှင့်ကိန်းရာကို အရမပြားသော်လည်း"ဝစ္ဆသာ သေယျာ"ဟု အရ
ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

http://www.dhammadownload.com

အဘိနိဗ္ဗတ္တိ

အပေါင်းဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ အပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိတို့၏ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ-၌တင် ဧကဒေသျူပစာ။ ရူဠှီနည်း။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ

ဝိညာဏ်နှင့်တည်ရာကို မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒ ဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

၁၀။ ဓမ္မဓာတုံ-အရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

◆ ဓမ္မဓာတုန္တိဣဒ္ဓ ။ပ။ သဗ္ဗညုတညာဏသောတံ အဓိဝစနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၄၉)

=======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၆၉)

(က) သေယျထာတိ ဩပမ္မတ္တေ နိပါတော။

(ခ) ပီတိ သမ္ဘာဝနတ္ထေ။

(ဂ) ဥဘယေနာပိ ယထာနာမ ဖြာဟ္မဏာတိ ဒဿေတိ။

(ဃ) ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါတိဣဒ္ဓ ပန ကိဥ္စာပိ ကုက္ကုဋိယာ ဝုတ္တပ္ပကာရတော ဦနာဓိကာနိပိ အဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ၊ အထ ခေါ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) ဧဝဉှိ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ။

(စ) တာနဿုတိ တာနိ အဿု။

(ဆ) ဘဝေယျုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၄း၁၀၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၄၉။ မအူသျူ၊၂။၂၁၇။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၄၆။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၃၅)

=======================

၁။ (ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို အယုတ္တစောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသည်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ ဦနာဓိကာနိပိ-၌ အပိ-၏အနက်ဖော်ပါ။

၄။ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကို ညသ်။

၅။ (က)လာ ပုဒ်တို့ကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ၊ ဦန-ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ-ဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဆ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ ဝုတ္တပ္ပကာရတော၊ ဝုတ္တပကာရတော-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌဝါ ဒသဝါ-စသည်၌ ကုက္ကုဋိယာ-ဝယ်နယူပစာ။

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ ဝုတ္တံ-၌ ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ **(ဃ)ဝါကျ အယုတ္တဓောဒနာ**

ဆရာ–ဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသ ဝါ–တုတောတော်မူ၏။ကြက်မအားဆိုအပ်ပြီးသော ၈–လုံး၊ ၁၀–လုံး၊ ၁၂–လုံးတို့အောက်(ဝါ)တို့ထက် အယုတ်အလွန် ဖြစ်ကုန်သော ဉတို့သည် ဖြစ်ကုန်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် အဋ္ဌ ဝါ ဒသဝါ ဒွါဒသ ဝါ–ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။ (ကိစ္စာပိုင်၊ ပါဠိတိုင်ရုံကား–စသောနိယံနှင့်အညီ တတ်သည်မှတ်။)

၃။ (ခ)ပက္ခန္တရ။ (ဂ)ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (မအူသျှ)
(ဃ)ဝါကျာရမ္ဘ။ ထိုတွင် ကိစ္စာပိ–မှ ဟောန္တိ–တိုင်အောင် စောဒကာဘောဝ၊ သမ္ဗန္ဓာဝနာ၊ အထဓော်–စသည်ကား ပရိတာရာဘောဝေါ်ကျ၊ ဝရတာဝါကျ။
(င)လဒ္ဓဂုဏ်။ (မအူ) (တစ်နည်း) ဒင်္ဂါ။ (ဘာသာဋီကာ) (စ)ပက္ခန္တရ။ (ဆ)ဝိတ္ထာရ။
ဦးနာဓိကာနိပိ–၌ အပိ–ကား အညမညသမ္ပိဏ္ဍန။ (မအူ)

၄။ ဝုစ္စတိ စေတီတိ ဝစနာနိ၊ သိလိသန္တိတိ သိလိဋ္ဌာ၊ သိလိဋ္ဌာနံ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ၊ ဝစနာနံ သိလိဋ္ဌတာ ဝစနသိလိဋ္ဌတာ။ (တာယ)

- ဝစန–အရကား အဋ္ဌ ဒသ ဒွါဒသ–ဟူသော သချာတို့သည် မုချ။
- ထို–၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား အဋ္ဌ ဒသ ဒွါဒသ–ဟူသော သချာသဒ္ဒါတို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥပမီယတိ (အတ္တနော ဧဒ္ဒေကဘာဝေါ်) တောယာတိ ဥပမာ။
ဥပမာယ ဘာဝေါ ဩပမ္မံ။
(နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းဥပမာ၏ ပဋိဘာဝတ္ထနှင့် နိဿယ–နိဿိတ စပ်)
ဩပမ္မမေဝ အတ္ထော ဩပမ္မတ္ထော။ သမ္ဗာဝနံ အတ္ထော သမ္ဘာဝနတ္ထော။
ဉဘိန္ဒ သမူဟော ဉဘယံ။

၅။ သေယျထာပိ= သဒ္ဒပဒတ္ထကနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဝဏ်ဝိဘတ်၊ တ္တကာရန္တ။.
ဩပမ္မတ္ထ= ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
နိပါတော=ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ဦနု= ဦဟ၊ နု။ (တစ်နည်း) ဦနု၊ အ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် သေယျထာ–သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း သေယျထာ–သဒ္ဒါ၏ ဥပမာအနက်ဟောသည်ကိုသည်လည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျဖြင့် နည်းတူဖော်လေ။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သေယျထာနှင့် ပိ–ကို အသီးသီးခွဲခြား ဖွင့်ပြသော်လည်း အနက်ကိုကား ပေါင်း၍ ယောဇနာရမည်ကို သိစေသည်။

(စ)ဝါကျဖြင့် သန္ဓိလိင်ပဒဖော်လေ။

(ဆ)ဖြင့် တာနသသု–၌ အသသု–ကား နာမ် နိပါတ် အာချာတ် သုံးမျိုးတွင် ဤ၌အာချာတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အသ–ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အသ–ဓာတ်၏ ဘုဝိ–ဖြစ်ခြင်း အနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ဓာတွန် သ–နှင့် တကွ ယေျှ–ဝိဘတ်ကို သု–ပြု၍ အသသု–ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

◆ အသုသဒ္ဒေါ နိပါတဝ္ဆေ၊ ဒိဋ္ဌော အသုဇလေဗိစ။
အာချာတတ္တူဌ ပတ္တဉာန၊ ပုထုဝစနကော ဘဝေ။ (နီတိ၊သုတ္တ။၃ရ၉)

၇။ ## ဝုတ္တပ္ပကာရတော။ ဝုတ္တပကာရတော

ရဿနောက်ရှိ ပ–ဥပသာရသည် ဒွေးဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဝုတ္တပ္ပ–ကာရတော–ဟုရှိသောပါဠိသာ သင့်သည်။ (ရူ။၂၆)

၈။ ## ကုက္ကုဋိယာ

အပေါင်းဖြစ်သော ကြက်မအားလုံးတို့၏ ကုက္ကုဋိယာ–ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မ–၌ တင်– ဧကဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။။

◆ ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနီတိ တာယ ဇနေတ္တိယာ ကုက္ကုဋိယာ။ (၄။၁၀၈)

၁၀။ (ဃ)ဝါကျ ဝုတ္တံ–၌ ဝစဝတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်ကိုယူ၍ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၅၀)

(က) ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနီတိ တာယ ဇနေတ္တိယာ ကုက္ကုဋိယာ ပက္ခေ ပသာရေတွာ တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ။

(ခ) သမ္မာ ပရိသေဒိတာနီတိ ကာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ သုဋ္ဌု သမန္တတော သေဒိတာနိ။

(ဂ) ဥသ္မီကတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနီတိ ကာလေန ကာလံ သုဋ္ဌု သမန္တတော ဘာဝိတာနိ။

(င) ကုက္ကုဋဂန္ဓံ ဂါဟာပိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၄။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၀။ မဏိသာ၊၂။၂၁၈။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၅၄။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၆)

http://www.dhammadownload.com

၁။ ကာလေနကာလံ-ကို ဝိဘင်္ဂပဋိရူပကနိပါတ်ကြံ၍လည်းကောင်း၊ မကြံမူ၍လည်းကောင်း၊ သေဒိတာနိ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထကြံ၍လည်းကောင်းအနက်ပေးပါ။
၂။ (က)ဝါကျကို လိနတ္ထရစောဒနာတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ဇနေတွိ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ ကုက္ကုဋိ၊ ဥတု-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သေဒိတာနိ/သေဓိတာနိ။ ကုက္ကုဋဂန္ဓိ ဂါဟာပိတာနိ/ကုက္ကုဋဂန္ဓာနိ ဂါဟာပိတာနိ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေစိရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ ဥသ္မိကတာနိ-၌ ရသင့်သော နည်း ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။
၁၀။ ဇနေတွိယာ-ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ ကာလေန -လျောက်ပတ်သောအခါဖြင့်၊ ကာလံ -အခါပတ်လုံး။

(တစ်နည်း) ကာလေနကာလံ-အခါအခါ၌ (ဝါ) ရံခါရခါ။ (ဝိဘင်္ဂပဋိရူပကနိပါတ်)

သေဒိတာနိ-လွတ်စေအပ်ကုန်သည် (သဒ္ဒတ္ထ)ပူစေအပ်ကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝံသစ်)

၂။ (က)ဝါကျ လိနတ္ထရစောဒနာ

ဆရာ-ဘုရားသည် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ကုက္ကုဋိယာ-သည် ရှေ့ကြက်မမှတစ်ပါး မွေးစားသောအထိန်း ကြက်မပင်ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ကြက်မဖြစ်ပါသနည်း။ သမ္မာ-သည် အဝိပရိတအနက်ကိုဟောပါသလော။ မည့်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ အဓိသဒ္ဒါသည် ဥဓ္ဓမအနက်ကိုဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(က)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (က)ဝါကျဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အမေရင်း ကြက်မဖြစ်သည်။ သမ္မာသဒ္ဒါ ဉာယ (ဝါ) သုန္ဒရအနက်ကိုဟောသည်။ အဓိသဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ကိုဟောသည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။
(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။

၄။ ဇနေတိတိ ဇနေတွိ။

• ဇနဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရှုကြိယာကား ကြက်ငယ် ကြက်ဥတို့၏ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဟူသော ဥပပတ္တိဘဝတစ်ဖိတ်သည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

♠ တေတုကတ္တုဠြကြိယာကား ထို-အားတပ်သော ကြက်မ၏ ပကတူပနိဿယ ဗလူ။

♠ တိ-ပစ္စည်းအရကား အမိရင်းဖြစ်သော ကြက်မရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

၅။ ကုက္ကုဋီ= ကုသဒ္ဒူပပဒ-ကုဋဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ ဣတ္ထိဇောတက ဤ-ပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) ကုကဓာတ်၊ အဋပစ္စည်း။ ဣတ္ထိဇောတက ဤ-ပစ္စည်း။

◆ ကုံ ကုဋတီတိ ကုက္ကုဋော၊ ကုဋ ဆေဒနေ၊ အ။ (သုစိ)

◆ ကုက္ကုဋတီတိ ကုက္ကုဋော၊ ကုက ဝက အာဒါနေ ဝါ၊ အဋော။ (ဓာန်ဋီ)

◆ ကုကတိ ဝေါစရ-မာဒါတီတိ ကုက္ကုဋော၊ (ဏွာဒိမောဂ်၊၅၄)

ပက္ခ= ပတဓာတ်၊ ခပစ္စည်း။

◆ ပတ ဂမနေ၊ ခေါ။ တဿ ကော။ (ဓာန်ဋီ၊၆၂)

ဥတု= ဣဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။ (တစ်နည်း) အရဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။

၆။ (က)တာယ ကုက္ကုဋိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ-စသည်၌ ကုက္ကုဋိယာ-ကား ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ-စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောကြက်မ ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ဇနေတ္တိယာ-ဖြင့် ကုက္ကုဋိယာ-အရအမိရင်းဖြစ်သောကြက်မကိုယူ-ဟုသိစေ။

ပက္ခေ ပသာရေတွာ-ဖြင့် သမ္မာ-နိပါတ်ပုဒ်၏ ဉာယတ္ထ (ဝါ)သုန္ဒရတ္ထအဖြစ်ကိုသိစေသည်။ (ဝံ)

တေသံ ဥပရိ သယန္တိယာ-ဖြင့် အဓိသယိတာနိ-၌ အဓိဥပသာရ၏ ဥပရိ အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဓိ-ဥပသာရ၏သမ္ဗန်ကို တေသံ-ဟုထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(က) အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာပါဌ်-ဖြင့် သယိတဗ္ဗာနီတိ သယိတာနိ။ အဓိ ဥပရိ သယိတာနိ အဓိသယိတာနိ။ ၁မ္မာ(ပက္ခေ ပသာရေတွာ) အဓိသယိတာနိ သမ္မာအဓိသယိတာနိ-ဟုပြုရမည်အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (မဒူသျ)

(ခ)သုဋ္ဌု-ဖြင့်သမ္မာသဒ္ဒါ အဝိပရီတအနက်ကိုမဟော၊သုဋ္ဌုအနက်ဟော-သိစေ။

သမန္တတော-ဖြင့် ပရိသေဒိတာနိ-၌ပရိသဒ္ဒါသည်သမန္တအနက်ဟောဟုသိစေ။

တာလေန ကာလံ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ-ဖြင့် (ဘာဝတ္ထ)ဖော်။

(ခ)ဂဏှာပေန္တိယာ သုဋ္ဌု သမန္တတော သေဒိတာနိ-ဟူသောအပေါင်းသံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့်သေဒိတဗ္ဗာနီတိ သေဒိတာနိ။ ပရိ သမန္တတော သေဒိတာနိ ပရိသေဒိတာနိ။ သမ္မာ သုဋ္ဌု ပရိသေဒိတာနိ သမ္မာ ပရိသေဒိတာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု-သိစေ။ (မဒူသျ)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဥဿိကတာနိ-ဖြင့် သေဒိတာနိ-၌ချွေးစေအပ်-ချွေးအပ်ဟူသည်ဥဿိကတ-အငွေ့ရအောင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ဃ)ဖြင့် သမ္ဗာပရိဘာဝိတာနိ-၌သမ္ဗာသဒ္ဒါ သုဋ္ဌုအနက်ဟော။ ပရိသဒ္ဒါသည် သမန္တာ အနက်ဟော။ ဘာဝိတဗ္ဗာနီတိ ဘာဝိတာနိ၊ ပရိသမန္တတော ဘာဝိတာနိ ပရိဘာဝိတာနိ၊ သမ္ဗာ သုဋ္ဌု ပရိဘာဝိတာနိ သမ္ဗာပရိဘာဝိတာနိ-ဟုပြု-သိစေ။

(င)ဖြင့် ဘာဝိတာနိ-၌ ဘာဝနာဟူသည် ဝမနံ၊ ယင်းသည်လည်းဝါသနာ ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဝံသစ်)

၇။ သေဒိတာနိ / သေဓိတာနိ

သိဒ မောစနေ၊ သိဒတိ၊ သေဒေါ-ဟု (နီတိ၊ဓာတု။၉၅) ၌ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ယင်း မောစနအနက်ကိုပင် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း သေဒိတာနိ-ဟုရှိသော့ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ကုက္ကုရဝဏ္ဍံ ဂါဟာပိတာနိ/ကုက္ကုရဝဏ္ဍာနိ ဂါဟာပိတာနိ

ကာရိတာနံ သကံကမ္မံ၊ ဝစ္စံ ကတ္တာ ပယောဇကော-ဟူသော ကစ္စာယနသာရ နှင့်အညီ အဏ္ဍာနိ-ဟူသော မိမိကံကိုသာ ဂါဟာပိတာနိ-ဟူသော ကာရိုက်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်သည် ဟောသည်ဖြစ်၍ (ဝါ) ကာရိုက်ပစ္စည်းက ဟောသည်ဖြစ်၍ ကုက္ကုရဝဏ္ဍံ-ဟူသောဓာတ်ကံကို မဟောသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ တေနာဟ "ကုက္ကုရဝဏ္ဍံ ဓါဟာပိတာနီတိ"-ဟုသာရတ္ထဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်းကုက္ကုရဝဏ္ဍံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဥဿိကတာနိ/ဥဿိကတာနိ

ယထာရုတ မိဝဏ္ဍာဂမော ဘူကရေသု-(နီတိ၊သုတ္တ။၁၃၃၈) ကိုထောက်၍ဘသိ ကတာ-ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ကရဓာတ်နှောင်းရာ၌ ဤ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ မအူသျှ၌ "ဥဿိကတံ ဓောသု အဏ္ဍေသုတိ ဥဿိကတာနိ"ဟုဝစနတ္ထပြု၍ "ဥဿိကတာနိ-ပြုအပ်သောအငွေ့ရှိကုန်သည်" ဟုအနက်ပေးထားသောကြောင့်လည်း ကောင်း ဥဿိကတာနိ-ဟုဒီဃနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၄၉-၌ "ဥဿ္မာ ယေသံ အတ္ထီတိ ဥဿီနိ (အဏ္ဍာနိ)။ ဥဿီနိ ကတာနိ ဥဿိကတာနိ။ မဇ္ဈေ ရဿ"ဟု ဝစနတ္ထပြုပြပြီး "ဥဿိကတာနိ-အငွေ့ရှိသည်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်သည်"ဟု အနက်ပေးပြသည်။ ယင်းအလို ဥဿိကတာ-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ ## ဥဿဒ္ဒိကတာနိ

အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော မိမိကိုယ်ငွေ့-ဥသ္မာဓာတ်ကို ပြုခြင်းကို ဥဿဒ္ဒိကတာနိ-ဟုဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော ကြက်ဥတို့၏ ပူပြင်းသော အစေးခန်း ခြောက်ခြင်းကိုလည်းရသောကြောင့် နာနတ္ထရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။

◆ ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာတိ တေသံ အလ္လသိနေဟပရိယာဒါနတ္ထံ အတ္တနော ကာယုသ္မာဝသေန ဥတုံ ဂဏှာပေန္တိယာ၊ တေနာဟ "ဥဿဒ္ဒိကတာနိ"တိ၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၀)

၁၀။ ဇနေတ္တိယာ-၏ ဝေဝုစ်ကို= အမ္မမ္မာ ဇနနိ မာတာ၊ ဇနေတ္တိ ဇနိကာ ဘဝေ။ (တန်၊၂၄၄) ဟူ၍ယှဉ်အပ်၏။

==============================

ဝါကျဥယျာဥ် (၇၁)

(က) တတော ဗြာဟ္မဏော အာဟ "ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော"တိ။

(ခ) ဘော ဂေါတမ သော "ဇေဋ္ဌော"တ္တတိ အဿ ဝစနီယော။

(ဂ) ကသ္မာတိ စေ။

(ဃ) သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော။

(င) (ယသ္မာ) တသ္မာ သော နေသံ ဝုဍ္ဎတရောတိ အတ္ထော။

(စ) အထဿ ဘဂဝါ ဩပမ္မံ သမ္ပဋိပါဒေန္တော အာဟ "ဧဝမေဝ ခေါ အဟံ ဗြာဟ္မဏာ"တိအာဒိ။

(ဆ) ယထာ သော ကုက္ကုဋစ္ဆာပကော ဇေဋ္ဌောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ၊ ဧဝမဟမ္ပိ အဝိဇ္ဇာ ဂတာယ ပဇာယ။

(၅၊၁၀၉၊ သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၁၊ မဓုသျ၊၂၊၂၂၁၊ ဘာသာဋီကာ၊၁၊၅၅၁၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၁၄၀)

====================

၁။ (ဆ)ဝါကျကို ဥပမေယျဘက်၌ ထည့်သင့်သောပါဌ်များထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (စ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (စ)ဝါကျ ဩပမ္မံ-၌ အန္တတ်ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ သမ္ပဋိပါဒေန္တော၊ ဆာပက၊ ပေါတက-တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဖော်ပြပါ။

၆။ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကာနန္တိ ကုက္ကုဋပေါတကာနံ၊ ကိန္တိသွဿ ဝစနီယောတိ သော ကိန္တိ ဝစနီယော အဿ၊ ကိန္တိ ဝတ္တဗ္ဗော ဘဝေယျ ဇေဋ္ဌော ဝါ ကနိဋ္ဌောဝါတိ။ (၅၊၁၀၉) ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)ဝါကျ၌ ယသ္မာ။ တသ္မာ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ (ဂ)ဝါကျနှင့် (င)ဝါကျ ဝုမှတရော၌ နည်းတို့ကို အသီးသီးအကြောင်းပြပြပါ။

၁၀။ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကော-၌ နောက်ပုဒ်ကို ဝေဝစနတာရနေတွက်နည်းထုတ်ပါ။

========================

၁။ (ဆ)သော ကုက္ကုဋစ္ဆာပကော-သည်၊ ဇေဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဿ-သို့၊ဂစ္ဆတိယထာ-သို့၊ ဧဝံ တထာ-တူ၊ အဟမ္ပိ-သည်လည်း၊ အဝိဇ္ဇာဂတာယ-ဖြစ်သော၊ ပဇာယ-သတ္တဝါတို့၏အပေါင်း၌၊ (ဇေဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဿ-သို့၊ ဂတော-မူပြီ)။ (မအူသျှ၊၂၂၂) (တစ်နည်း၊) အဝိဇ္ဇာဂတာယ-သော၊ ပဇာယ-တွင်။ (ကောဝ-တစ်ဆူတည်းသာလျှင်၊ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ-ထိုးထွင်း၍သိတော်မူပြီ၊(ဝါ)ရတော်မူပြီ-ဟုပါဠိတော်၌စပ်)(ဘာသာဋီကာ)

၂။ **(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့ (က)ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ-အစရှိသော သဒ္ဒါ၏ အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အတ္ထယောဇနာကို (ဝါ)အဝယဝတ္ထကို ပြလိုရကား (ခ)မိန့်။ (မအူသျှ)

(စ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေမေဝ ခေါ် အဟံ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ကိုဟောတော်မူ၏။ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ-စသည်ဖြင့် ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်၏ ဇေဋ္ဌအဖြစ်ကို ဝန်ခံပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ (ဒူရအာဘော်) (တစ်နည်း၊) ပုဏ္ဏားဝန်ခံပြီးသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပမာကို ပြစေပြီးမဟုတ်ပါလော။ (ဒူရတိတ်-အာသန္နအာဘော်) ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဝေမေဝ ခေါ် အဟံ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ကို ဟောပြန်သနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသ တင်။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

(ဂ၊ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော-ဟူသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ ပဒတ္ထ (အတ္ထယောဇနာ) ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဇေဋ္ဌောတိဿ ဘော ဂေါတမ ဝစနီယော၊ သော ဟိ နေသံ ဇေဋ္ဌော ဟောတီတိ-(ပါဠိတော်) ဝါကျတို့တွင် ရှေးဝါကျကား အကျိုး၊ နောက်ဝါကျကား အကြောင်းဟုသိစေလို၍ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကိုမိန့်။ (မအူသျှ၊၂၂၁)

၃။ (ခ)ဝါကျစသည်သည် ပက္ကန္တရ၊ ဝိတ္ထာရ။
ထိုတွင် (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့သည် ပါဠိတော်၌ စုဒ်ကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
ထိုတွင် (ဂ)ဝါကျသည် စောဒနာဝါကျ။ (ဃ)ဝါကျသည် ပရိဟာရဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝိဂ္ဂဟ။ (စ) ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဆ)သည် (စ)ကိုချဲ့-ဝိဂ္ဂဟ။(တစ်နည်း)အနုသန္ဓေမှတစ်ပါး ယောဇနာကိုပြ-ပကွန္တရ။

၄။ ဥပမီယတေ တောယာတိ ဥပမာ၊ ဥပမာ ဧဝ ဩပမ္မံ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၄၁)
♠ ဥပ-အရ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။
♠ မာ-ဓာတ်အရ ကတ္တုရှကား နှိုင်းယှဉ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
♠ ကရဏသွ-အရကား ထို-အားတပ်သော ဥပမာနဖြ ပကတူပနိဿယ-ဖလူ။
♠ အ-ပစ္စည်းအရကား ဥပမာန ရ၏။

၅။ သမ္ပဋိပါဒေန္တော= သံ- ပဋိ ပဒ၊ ဏော၊ အန္တ။
ဆာပက= ဆုပ၊ ဏ္ဏု။ ◆ ဆုပ-သမ္ဗေသေ၊ ဥဿာတ္တံ၊ ဆာပေါ။ (ဓာန်ဋီ၊၂၅၁)
◆ ဆုပန္တိ သမ္ဗုဇ္ဈန္တိ တံ တံ ဝတ္ထုံ ကီဠာဝသေနာတိ ဆာပကာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၄၀)
ပေါတက= ပူ၊ တ။ သကတ္တ-ကပစ္စည်း။
◆ ပူ ပဝနေ၊ တော၊ သကတ္ထေ၊ ဏော။ (ဓာန်ဋီ၊၂၅၁)
◆ ပုနေန္တိ သောဓေန္တိ အတ္တာနန္တိ ပေါတကာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၄၀)
(တနည်း) ပုသ-ဏ္ဏု။
◆ သတ္တာဒီတိ ပေါသေတဗ္ဗောတိ ပေါတကော။ ပုသ ပေါသနေ၊ ဏ္ဏု။ (ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)

၆။ ကုက္ကုရပေါတကာနံ-ဖြင့် ဆာပကသည် ပေါတက၏ ပရိယာယ်ဟု သိစေ။
◆ ပုထုကော ပိလ္လကော ဆာပေါ၊ ကုမာရော ဗာလပေါတကာ။ (ဓာန်။၂၅၁)
သော ကိန္တိ ဝစနီယော အဿ-ဖြင့် သွဿ-ကို သော-အဿ ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ သော၊ ကိန္တိ၊ ဝစနီယော၊ အဿ-ဟု ယောဇနာရမည်ဟု သိစေသည်။
ဝတ္တဗ္ဗော-ဖြင့် ဝစနီယော-၌ ဝစ-ဓာတ်၏ ဝိယတ္တိယဝါစာအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အနီယ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတေတိ ဝစနီယော-ဟု ပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။
ဘဝေယျ-ဖြင့် အဿ-၌ အသ-ဓာတ်၏ ဘုဝိ-ဖြစ်ခြင်း အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ ဧယျ-ဝိဘတ်ကို ဿ-ပြု၍ အဿ-ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အဿ-သဒ္ဒါသည် နာမနာမ်၊ သဗ္ဗနာမ်မဟုတ်၊အာချာတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
ဧဝေ ဝါ ကနိဋ္ဌော ဝါ-ဖြင့် ကိံ-ဟူသောပုစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ ပုစ္ဆနာကာရကိုသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(င)ယသ္မာ-ဖြင့် သော ဟိ-၌ ဟိ-၏ ကာရဏတ္ထဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ
ဝုစ္စတရော-ဖြင့် ဧဝ္ဓော-၌ ဧ-သည် ဝုစ္စ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ-လည်းကောင်း၊
တ္တဒ္ဓ-ပစ္စည်း၏ ဝိသေသတ္ထ (ဝါ)အတိသယတ္ထ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ရ။ (င)ယသ္မာ၊ တသ္မာ

တိ-သည် ကာရဏတ္ထ၊ ဧ-သည် ဝုစ္စ-၏ ကာရိယ၊ တ္တဒ္ဓ-ပစ္စည်းသည် ဝိသေသတ္ထ-တုပြလို၍ ယသ္မာ-အစဝိန်၊ ဤသို့ မအူသျ။ ဂဏ္ဌိသစ်တို့ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သော တိ-၌ တိ-အတွက် ယသ္မာ-တုဖွင့်သင့်ရကား ဤအဠကထာ-၌ တသ္မာ-သည် ပါဌ်ပျက်၊ ယသ္မာ-တုရှိသော ပါဌ်သာ အမှန်-ဟုဘာသာဋီကာ၊၅၅၁-ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယသ္မာ-ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်။

ဂ။ (ဂ)ဝါကျ၊ (အဓိကာရနည်း၊ အာဝုတ္တိနည်း)

ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သော ကုက္ကုစ္စပကော-သည်၊ ဧဝ္ဓောတ္တတိ-ဟူ၍၊ ဝစနီယော-သည်၊ အဿ-နည်း၊ တ္တတိ-သို့၊ စေပုစ္ဆေယျ-အံ့။ ဤသို့(သော-ဧဝ္ဓောတ္တတိ-အဿ-ဝစနီယော-ဟူသောသဒ္ဒါတို့) လိုက်သဖြင့် သိအပ်သောအနက်ရှိသောကြောင့် အဓိကာရနည်း။(တနည်း)လည်း၍ယူသဖြင့်သိအပ်သောအနက်ရှိသောကြောင့်အာဝုတ္တိနည်း။

(င)ဝါကျ-ဝုစ္စတရော

ထင်သောတရပစ္စည်းဖြင့် မထင်သောတ္တဒ္ဓပစ္စည်းကို သိစေတတ်သောကြောင့်ဓေါကဏနည်း။

၁၀။ ဆာပက-၏ ဝေဝုစ်ကို ≈ပုထုကော ပိလ္လကော ဆာပေါ်၊
ကုမာရော ဗာလ ပေါတကာ။ (ဓာန်။၂၅၁)ဟူ၍ယှဉ်အပ်၏။

=======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၇၂)

(က) အဝိဇ္ဇာယ ဂတာယာတိ အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ၊ တတ္ထ ဂတာယ။

(ခ) ပဇာယာတိ သတ္တာဓိဝစနမေတံ။

(ဂ) တသ္မာ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌေသု သတ္တေသူတိ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဃ) အဏ္ဍဘူတာယာတိ အဏ္ဍေ ဘူတာယ ဇာတာယ သဉ္ဇာတာယ။

(င) ယထာ ဟိ အန္တေ နိဗ္ဗတ္တာ ကေစ္စေ သတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဝေမယံ သဗ္ဗာပိ ပဇာ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ အဏ္ဍဘူတာတိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ပရိယောနဒ္ဓါယာတိ တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ ဝေဌိတာယ။

(၄း၁၀၉၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၅၁၊ မဒူသျှ၊၂း၂၂၂၊ အာသာဒိကာ၊၁း၅၅၂၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၄၁)

==================

၁။ (ငါး၆)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (င)ဝါကျကို အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဂ)ဝါကျ ထွေ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ ပရိယောနဒ္ဓါယ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ပဇာ၊ ကောစ္ဆ၊ အဏ္ဍ-ပုဒ်တို့၏ ပဒ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယကိုဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဝေဌိတာယ/ဝေမိတာယ/ဝေဏိတာယ-တွင်သင့်ရာပါဠ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ အဏ္ဍဘူတာယ-ဟူသောသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဖြစ်သင့်သောနည်း ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ ပဇာယ-၌ ပဇာသဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၂။ **(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့(ခ)ဝါကျဖြင့် ပဇာယ-သည် သတ္တဝါဟူသောအနက်ကို ဟော၏ဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဝိဇ္ဇာဂတာယ-၌ အဝိဇ္ဇာ-ကို သတ္တဝါတို့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ ဝိသယအဖြစ်ဖြင့်၊ ပဇာယ-၌ ပဇာ-ကို အဟံ ကောဝ-၌ နိဒ္ဓါရဏစပ်၍ အပေါင်းအများအဖြစ်ဖြင့် ယူသင့်သောကြောင့် တသ္မာ-အစရှိသော (ဂ)ဝါကျကိုမိန့်။(ဝဏ္ဏိသစ်)

ဤဝါကျမျိုးကို လဒ္ဓဂုဏ်ထုံးစံအတိုင်း ကျမ်းတက်ကလည်း မှန်သည်။ အထက်ပါ ဝဏ္ဏိသစ်-ကျမ်းတက်၌ကား သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်အနက်နှင့် စာစပ်အဖြေဝါကျ အဓိပ္ပါယ် နှစ်ရပ်ကို ဆက်စပ်၍ ကျမ်းတက်ခြင်းဖြစ်သည်။

(င)ဝါကျ အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် အဏ္ဍေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြုရမည်အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဏ္ဍဘူတာယ-ဖြင့်ပဇာယ -၌ အဏ္ဍဇယောနိသတ္တဝါကိုသာ ယူသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် ခပ်သိမ်းသော(အဏ္ဍဇ၊ ဇလာဗုဇ၊ သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိက)သတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်း ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့်အဘယ်သို့သောဥပမာဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ဟူသောစောဒနာကြောင့် (င)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၄၂၊မဒူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က၊ခ)ပါဠိကျတို့သည် ပက္ခန္တရ။ (ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။
(င) တပ္ပါကဋိကရဏ။ (စ) ပက္ခန္တရ။
ထွေ-ကို ဒ္ဓုဇွေ-၌ အာတရ - အာတရိ စပ်။
သဗ္ဗာပိ-၌ အပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန။

၄။ ပရိ သမန္တတော အဝနယတိ ဗန္ဓယတီတိ ပရိယောနဒ္ဓ။
♠ ပရိ ဥပသာရပုဒ်အရကား ပရိသမန္တတောဂုဏ်ရ၏။
♠ အဝ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ နဟ-အရ ကတ္တုပုဒ္ဓကြိယာကား ဖွဲ့တတ်ရစ်ပတ်တတ်သော မောဟပြတာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုရ။
♠ ကမ္မပုဒ္ဓကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သော သတ္တဝါဟုသမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါး၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ။
♠ တ-ပစ္စည်းအရကား သတ္တဝါဟုသမုတ်အပ်သော လောကီခန္ဓာငါးပါးရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဉာဏာသ ပဋိပက္ခ အညာဏ။
အဏ္ဍာသ ကောသော အဏ္ဍကောသော။အဝိဇ္ဇာဝေ အဏ္ဍကောသော အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသော။

၅။ ပဇာ= ပ-ဇန (ပါ) ဇနိ၊ ကွဲ။
ကောစ္စ= ကေ-ပုဒ်နောင် အသဟာယတ္ထ၌ စ္စ-ပစ္စည်း။
◆ ကောဝ ကေစ္စော၊ ကေသဒ္ဒတော အသဟာယတ္ထေ စ္စပစ္စယော။ (သူစိ)
အဏ္ဍ= အမ ။(သို့) အဏ။ ဍ ပစ္စည်း။
◆ အမန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ အဏ္ဍံ၊ အမ ဝမနေ၊ အဏသဒ္ဒေ ဝါ၊ ဍော။ (သူစိ)

၆။ (က) အဝိဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ အညာဏံ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ-အရ မောဟကိုယူဟု သိစေ။
တတ္ထ ဝတာယ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာနှင့် ဝတပုဒ်ကို အဝိဇ္ဇာယ ဝတာ အဝိဇ္ဇာဝတာ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေပါသည်။
(ခ)ဖြင့် ပဇာသဒ္ဒါသည် အတြဇအနက်ကို မဟော၊ သတ္တ (သတ္တဝါ)အနက်ဟော-ဟု သိစေ။
◆ သတ္တေ တု အတြဇေ ပဇာ။ (ဓာန်၊ ၁၀၅၂)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) အဇ္ဈေ ဘူတာယ-ဖြင့် အဏ္ဍာနှင့်ဘူတကို အဇ္ဈေ ဘူတာ အဏ္ဍဘူတာ -ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-ဟု သိစေပါသည်။

ဇာတာယ-ဖြင့် ဘူတာယ-၌ ဘူဓာတ်သည် ဘုဝိ၊ ဇနနတ္ထဟော-ဟု သိစေ။

သဥ္စာတာယ-ဖြင့် ဘာဝတ္ထ (တဲနည်း) ပရိယာယ်ပြုဟု သိစေပါသည်။

(င)ဥပမေယျသံဝဏ္ဏနာဖြင့် အဏ္ဍဘူတာယ-၌ အဏ္ဍ-အရ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသ ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ အဏ္ဍာနှင့်ဘူတကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ဘူဓာတ်၏ နိဗ္ဗတ္တနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဏ္ဍဘူတာယ-ဟူသောတစ်ပုဒ်လုံး အရ အဏ္ဍဇယောနိသတ္တဝါကိုသာ ယူအပ်သည် မဟုတ်၊ ယောနိလေးပါးလုံး၌ဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဏ္ဍဘူတာယ-ဟုဆိုသော်လည်း သဒိသူပစာအားဖြင့် အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းကို အဏ္ဍဘူတာ-ဟု ဆိုသည်ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(စ)တေန အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသေန သမန္တတော ဩနဒ္ဓါယ ဗဒ္ဓါယ-ဖြင့်ပရိယောနဒ္ဓါ ယ-၌ ပရိ-၏သမန္တတ္ထ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဝ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ် ကိုလည်းကောင်း၊ နဟဓာတ်၏ ဗန္ဓနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ပရိသမန္တတော အဝနယှတိ ဗန္ဓိယတိတိ ပရိယောနဒ္ဓါ-ဟု ကမ္မသာဓနဲ-ပြု-လည်းကောင်း၊ တ-ပစ္စည်း ကမ္မသာဓနဲ၌သက်-လည်းကောင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြေးယှက်အပ် ဖွဲ့အပ် ဟူသည် သွေး အညစ်အကြေးတို့သည် ဖြေးယှက်အပ်သည်မဟုတ်။ အဝိဇ္ဇာဟူသော ဥဉ္စသည် ဖြေးယှက်သတည်းဟု သိစေပါသည်။ (မနု)

ဝေဠိတာယ-ဖြင့်ထက်ဝန်းကျင်ဖွဲ့အပ်ဟူသည်ရစ်ပတ်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

၅။ ဝေဠိတာယ/ဝေမိတာယ/ဝေထိတာယ

ဝေဠိတာယ-၌ ဗန္ဓနအနက်ဟော ဝေဌဓာတ် မုဒ္ဓဇဒုတိယဝဂ္ဂရာနှင့်သာလိုသည်-ဟုဂံသစ်။ ၂။၁၄၂-ဆိုသောကြောင့် ဝေဌိ ဘာယ-ဟုရှိသောပါဠ်သာ သင့်သည်။

၀။ အဏ္ဍဘူတာ

အတူဖြစ်သော ဥဉ္စဖြင့် ဖြေးယှက်အပ်သောအဏ္ဍဇသတ္တဝါတို့၏အဏ္ဍဘူတာ-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာဥဉ္စဖြင့် ဖြေးယှက်အပ်သော အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်း၌ တင် = သဒိသူပစာ၊ ဤ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းကို အ ထင်အားဖြင့် အဏ္ဍဘူတာ-ဟုဆိုသောကြောင့် ရှင်္ဂါနည်း။

http://www.dhammadownload.com

ပရိယောနဒ္ဓါယ

အတူဖြစ်သော သွေးကြောစသည်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်းကို အတူရှိသော အဝိဇ္ဇာဖြင့် ရစ်ပတ်ခြင်း၌ တင် =သဒိသူပစာ။ ရှုဋ္ဌိနည်း။

ဤကား (င)ဝါကျ ဥပမာန ဥပမေယျသံဝဏ္ဏနာများကိုထောက်၍တင်သည်၊ တဒ္ဓမ္မူပစာတင်ကလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊

၁၀။ ပဇာ–သဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနတာရကား =ပါဏော သရီရိ ဘူတံ ဝါ၊
သတ္တော ဒေဟီ စ ပုဂ္ဂလော။ (ဓာန်၊၉၃)

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၇၃)

(က) ဝေံ ဘဂဝါ အတ္တနော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ဗြာဟ္မဏာသ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယာယ ပဋိပဒါယ တံ အဓိဂတော၊ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဘုတိ ဒဿေတုံ "အာရဒ္ဓံ ခေါပန မေ ဗြာဟ္မဏာ" တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) ဣမံ ဝါ ဘဂဝတော အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏဿ စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ "ကာယ နု ခေါ ပဋိပဒါယ ဣမံ ပတ္တော"တိ။ တဿ စိတ္တမညာယ "ဣမာယာတံ ပဋိပဒါယ ဣမံ အနုတ္တရံ ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တော"တိ ဒဿေန္တော ဝေမာဟ။

(ဂ) တတ္ထ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဗြာဟ္မဏ ဝီရိယံ အဟောသီတိ ဗြာဟ္မဏ န မယာ အယံ အနုတ္တရော ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌဘာဝေါ ကုသီတေန မုဋ္ဌဿတိနာ သာရဒ္ဓကာယေန ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေန အဓိဂတော၊ အပိစ ခေါ တဒဓိဂမာယ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ အဟောသိ၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသိန္နေန မယာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ၊ ပဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၁။၁၁၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၃၃။ မဒူသျ၊၂။၂၃၁။ ဘာသာဋီကာ၊၁။၅၅၉။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၅၀)

==================

၁။ တတ္ထ–အစွဲကို ဆရာနည်းကျစေလျက် (ဂ)ဝါကျကိုသာ အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (က)ကို ဆရာနည်းကျကျ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်၍၊ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (ဂ)၌ တတ္ထနှင့်မယာတို့ကို စာစပ်ပါ။
၄။ ကုသီတ–ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ မုဋ္ဌဿတိပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ ဗောဓိမဏ္ဍေ–၌ ဗောဓိ–ပုဒ်၏လိင်ကိုဆုံးဖြတ်ပါ။
၆။ (ဂ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ကုသီတေန/ကုသီဒေန/ကုသီတေနဟူ၍လည်းကောင်း၊ စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ/စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ –ဟူ၍လည်းကောင်း ရှိကြရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဗောဓိမဏ္ဍေ-၌ ရသင့်သော နယ္ယူပစာကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ (ခ)ဝါကျ အာဟ-ဝယ် ဓာတ်အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ ဒဿနကြိယာယ-၏။ ကရဏဘူတေ-သော၊ဖြူတာတုယာ-၏။ ကမ္မဘူတေ-သော၊ တတ္ထ တသ္မိ အာရဒ္ဓံ ခေါ် ပန မေ ဗြာဟ္မဏာတိအာဒိ ဝစနေ-၌။
နိယံနှင့်ရှင်းလင်းချက်ကို (၃။ခ၃-ဝါကျဥယျာဉ်- ၂၇)တ္တဒါနိ ယမတ္ထံ-ဝါကျ၌ ရေးခဲ့ပြီ။

၂။ (က)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အာရဒ္ဓံ ခေါ် ပန မေ ဗြာဟ္မဏ-အစရှိသည်ကိုဟောတော်မူ၏။ နာဟံ တံ ဗြာဟ္မဏ ပဿာမိ-အစရှိသော ဒေသနာ အစဉ်ဖြင့် (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၅၀) သေယျထာပိ ဗြာဟ္မဏ-စသည်ဖြင့်(မအူသျှ) မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိ၏အနုတ္တရဇေဋ္ဌသေဋ္ဌအဖြစ်ကို ပုဏ္ဏားကြီးအား ပြပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ် အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား = အနုတ္တရဇေဋ္ဌသေဋ္ဌအဖြစ်ကို ရတော်မူသော အကျင့်ကို ရှေးအဘို့မှစ၍ပြလိုသောကြောင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ် အစရှိသည်ကိုဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

အနုသန္ဓေဝါကျ ကျမ်းတက်နည်း မှတ်ဘွယ်

♦ စကားနှစ်ရပ်၊ သန္ဓေစပ်က၊ ရှေ့ဌာနကို၊ စောဒကအာဘော်၊ တိတ်ခတ်လျော်၍၊ ရှုမျှော်တဝ၊ နောက်ဌာနကျန်၊ အာဟကံမှာ၊ စောဒနာ(အာဟကံမှာ ဌပနာ)၊ သောသာကြွင်းလတ်၊ အဖြေမှတ်။

(က)ဝေံ-မှ ပကာသေတွာ-တိုင်အောင်ကား ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ။ တ္တဒါနိ-မှ အာဟ-တိုင်အောင်ကား အပရာနုသန္ဓေ။ ယင်းသို့ အနုသန္ဓေနှစ်ပါးစုံသောဝါကျ၌ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေစကားရပ်ကို ရှေ့ဌာန-ဟုမှတ်။ အပရာနုသန္ဓေစကားရပ်ကို နောက်ဌာနဟုမှတ်။

ကျမ်းတက်သည့်အခါ"ရှေ့ဌာနကို၊ စောဒကအာဘော်၊ တိတ်ခတ်လျော်"ဟူသော နိယံစကားအရ <u>ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေစကားရပ်ကို</u> အာဘော်လုပ်ရသည်။
"ရှုမျှော်တဝ၊ နောက်ဌာန ကျန်၊ အာဟကံမှာ၊ စောဒနာ၊ (အာဟကံမှာ ဌပနာ) ဟူသောနိယံစကားအရအာဟ-ကြိယာ၏ကံဖြစ်သော စကားရပ်များကိုပင် စောဒနာလုပ်ရသည်။ အမေးပုစ္ဆာ ထုတ်ရသည်။ အာဟ-၏ကံဖြစ်သော စကားရပ်ကိုပင်ဌပနာထားရသည်။
"သောသာကြွင်းလတ်- အဖြေမှတ်"ဟူသော နိယံစကားအရ အပရာနုသန္ဓေ စကားရပ်၌ အာဟကံမှ ကြွင်းသော(တ္တဒါနိ-မှဒဿေန္တော-တိုင်အောင်)စကားရပ်များကိုအဓိပ္ပါယ်ပြန်ရသည်။

ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ၊ အပရာနုသန္ဓေနှစ်ပါးစုံသောဝါကျတွေတိုင်း ဤနည်းချည်းမှတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် အတ္တဇ္ဈာသယအားဖြင့် အာရဒ္ဓ ခေါ် ပန မေ ဗြာဟ္မဏ စသောပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပရဇ္ဈာသယအားဖြင့်အနုသန္ဓေကိုပြခြင်းငှါ (ခ)မိန့်။ (မအူ)

၃။ (က)အနုသန္ဓေ (အဋ္ဌကထာဆို၊) ပက္ခန္တရ (ဝဏ္ဏာဘရဏဆို၊) (ခ)ပက္ခန္တရ။

(ဂ)ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း၊) ဝိတ္ထာရ။

ယင်း (ဂ)ပါဠိ၌ အပိစခေါ်–စသည်ကား အနွယပြ–ပက္ခန္တရ။

ထိုတွင် ဗောဓိမဏ္ဍေ–စသည်ကား ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။

တတ္ထ–ကို ဝေဒိတဗ္ဗော(ပါဌသေသ)၌ စပ်။

မယာ–ကို အဓိဂတော၊ အာရဒ္ဓ–ပုဒ်တို့၌ အဝုတ္တကတ္တား–ကတ္တိ စပ်။

၄။ ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သီဒတီတိ ကုသီတော။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၅၁)

- ♠ ကု–ပုဒ်အရကား ကုစ္ဆိတာကာရဘောဂဏ်ရ၏။
- ♠ သီဒ–အရ ဆုတ်နစ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မှန်။
- ♠ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောမနသိကာရစသည်– ဖလူ။
- ♠ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်– ကာရဏူ။
- ♠ အ–ပစ္စည်းအရကား ထို–သော ပျင်းရိသောသူရ၏။

◉ မအူသျှ–၌ ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သီဒါပိတိ ကုသီတော–ဟုပြသည်။
ဘာသာဋီကာ၌ ကုစ္ဆိတံ သီဒတီတိ ကုသီတော–ဟုပြသည်။
ဏွာဒိမောဂ်(၈၄)၌ ကုသီယတေ အင်္ဂေါသီယတေတိ ကုသီတော–ဟုပြသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

မုသတီတိ မုဋ္ဌာ။ မုဋ္ဌာ သတိ ဧတဿာတိ မုဋ္ဌဿတိ။
အာရမ္ဘတီတိ အာရဒ္ဓေါ။ သဟ အာရဒ္ဓေန ယော ဝတ္တတီတိ သာရဒ္ဓေါ။
သာရဒ္ဓေါ ကာယော ဧတဿာတိ သာရဒ္ဓကာယော။
ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။
ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ၊ မဏ္ဍတီတိ ဌော္ဌာတိ မဏ္ဍော။ ဗောဓိယာ မဏ္ဍော ဗောဓိမဏ္ဍော။
စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ စတုရင်္ဂ၊ စတုရင်္ဂေန သမန္နာဂတံ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ။
ပဂ္ဂယှတိ ဥက္ခိပီယတီတိ ပဂ္ဂဟိတံ။
န သိထိလံ အသိထိလံ၊ အသိထိလေန ပဝတ္တိတံ အသိထိလပဝတ္တိတံ။
ဝီရယတီတိ ဝီရော၊ ဝီရာနံ ဘာဝေါ ကမ္မံ ဝီရိယံ။
ဝိဓိနာ နယေန ဥပါယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။ (ဝိ–ဤရ၊ ဏျ)

http://www.dhammadownload.com

၅။ မုဋ္ဌဿတိ= ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အဂ္ဂိ–နှင့်အတူစဉ်။
ဗောဓိမဏ္ဍေ–၌ ဗောဓိ–သဒ္ဒါသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ဟော သောကြောင့် "ဗောဓိ သဗ္ဗညုတဉာဏေ၊ ရိယမဂ္ဂေစ နာရိယံ"ဟူသောအဘိဓာန် ကိုထောက်၍ ဤနေရာ၌ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်သည်။

၆။ (ဂ)မယာ–ဖြင့် မေ–၌ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီကေဝုစ်ဝိဘတ် မဟုတ်၊ တတိယာ ကေဝုစ်နာ–ဝိဘတ်–လည်းကောင်း၊ အာရဒ္ဓံ–၌ တပစ္စည်းကမ္မသာဓနအနက်၌သက်– လည်းကောင်း၊ အာရဘီယတေတိ အာရဒ္ဓံ–ဟုပြု–လည်းကောင်း သိစေ။

㊥ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ကတ္တား အဝုတ္တ၊ တတိယန္တနှင့်ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မသာဓန၊ ကြံစရာ။

စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ–ဖြင့် ဝီရိယအရ ကေဒသွျှပစာအားဖြင့် အင်္ဂါ ၄–ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဝီရိယကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

မယာ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ–ဖြင့် အာရဒ္ဓံ ခေါ်ပန မေ ဗြာဟ္မဏဝီရိယံ အဟောသိ–ကို ပါဠိရှိအတိုင်းအနက်မယောဇနာရ။ ဗြာဟ္မဏ–မေ–ဝီရိယံ–အာရဒ္ဓံ–အ ဟောသိ–ဟု ယောဇနာရမည်ကို သိစေပါသည်။

ပဂ္ဂဟိတံ–ဖြင့် အာရဒ္ဓံ–၌ အာ–ရဘဓာတ်သည် ဝါယာမတ္ထကိုဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (ဝံသစ်)

အသိထိလပ္ပဝတ္တိတံ–ဖြင့် ပဂ္ဂဟိတံ–၌ ချီးမြှောက်အပ်ဟူသည် မလျော့သော အားဖြင့် ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

၇။ ကုသီတ/ကုသီဒ/ကုသိတ

ဝီရိယေနာဓိဂန္တဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အလာဘတော ကုစ္ဆိတေနာကာရေနသီဒတီတိ ကု သီတော၊ (ပ) ကုသီတောတိ စေတ္ထ ဒဿ တတ္တံ၊ သုဝတောတိဧတ္ထ ဝိယ။ (နီတိ၊ဓာတု။၉၆) ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်းအလို ကု–သီဒဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ဓာတွန် ဒ–ကို တ–ပြု၍ ကုသီတ–ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဏွာဒိ၊ မောဂ်=၌လည်း ကုသဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ ဤ–လာ၍ ကုသီတ–ဟုရုပ်ပြီးပုံကို ပြဆိုထားသောကြောင့် လည်းကောင်း ကုသီတ–ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်သည်။ ကုသီဒ၊ကုသိတ–ပါဌ်တို့မသင့်။

စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ / စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ

စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နန္တိ ဧဝံ ဥပရိ ဝက္ခမာနပရိဝိတက္ကဝသေန စိတ္တမုပ္ပန္နန္တိ အတ္ထော၊ "စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္န"န္တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ၊ န တာဝ ဘဝတိ ပသာဒေါတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၃၅၃) ကို ထောက်၍ စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ–ဟု ရှိလျှင် စိတ္တံ ဧဝံ ဥပ္ပန္နံ- ဟု ပုဒ်ဖြတ်။ ဧဝံ–ဤအထက်၌ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော ကြံစည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ စိတ္တံ- သည်၊ ဥပ္ပန္နံ–ဖြစ်၏ဟုအနက်ပေးရမည်။

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တမေဝ ဥပ္ပန္နံ-ဟုရှိလျှင် စိတ္တမေဝ-စိတ်သည်သာလျှင်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်၏။ ဘဂဝတိ-၌၊ ပသာဒေါ-သည်၊ န တာဝ ဥပ္ပန္နံ-မဖြစ်သေး-ဟု အနက်ပေးရမည်။
ဤသို့ သဒ္ဒ-အတ္ထယုတ္တိတို့ရှိရကား နှစ်ပါးသင့်ပါသည်။

ဝိရိယံ / ဝီရိယံ

ဝိရသ ဘာဝေါ ဝိရိယံ၊ ရသော္တေ ကတေ ဝီရိယံ။ (နီတိ၊သုတ္တ၊၂၃၄)ထောက် နှစ်ပါးသင့်။

၆။ **ဗောဓိမဏ္ဍော**

အနီးရှိသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကြည်လင်ရာဖြစ်သော ညောင်ဗုဒ္ဓေပင်၏ ဗောဓိမဏ္ဍ-ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သောညောင်ဗုဒ္ဓေပင်၏အနီး အောက်အရပ်၌ တင်-သမီပျူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

ဗောဓိ

အပေါင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရိယာမဂ်၊ ဗောဓိမင်းသားဟူသော နာမပညတ်၊ ညောင်ဗုဒ္ဓေပင်တို့၏ ဗောဓိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တို့၌တင် ကေဝသဿူပစာ၊ သမုဒါယူပစာ။ ရုဋ္ဌီနည်း။
◆ ဗောဓိမဏ္ဍောတိ ဗောဓိသင်္ခါတဿ ဉာဏဿ မဏ္ဍဘာဝပ္ပတ္တေ ဌာနေ။ (သာရတ္ထ၊၃၅၃)
၁၀။ အာဟ-၌ ခတ်အရ ကရဏာရှေ့သွားရှိသောဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ထုတ်။

==========================

ဝါကျချုပ် (၇၄)

(က) ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါတိ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ။

(ခ) တတ္ထ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ ဟောတိ၊တသ္မာ နာမကာယော ရူပကာယောတိ အဝိသေသေတွာဝ ပဿဒ္ဓေါ ကာယောတိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) အသာရဒ္ဓေါတိ သော စ ခေါ ပဿဒ္ဓတ္တာယေဝ အသာရဒ္ဓေါ၊ ဝိဂတဒရထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သမာဟိတံ စိတ္တံ ကေဂ္ဂန္တိ စိတ္တမ္ပိ မေ သမ္မာ အာဟိတံ သုဋ္ဌု ဌပိတံ အပ္ပိတံဝိယ အဟောသိ။

(င) သမာဟိတတ္တာဝေ စ ကေဂ္ဂံ အစလံ နိပ္ပန္ဒနန္တိ။

(စ) ဗ္တောဝတာ ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ ကထိတာ ဟောတိ။

(ဌ၊၁၁၁။ သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၄၊ မဇ္ဈ၊၂၊၂၃၃။ ဘာသာဋီကာ၊၁၊၅၆၂။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၁၅၄)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်၍ (င)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊င)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ကေဝဋ္ဋ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ညည်ကောက်ပါ။
၅။ ပဿဒ္ဓိ၊ အပ္ပိတ၊ သမာဟိတ-တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ/ပုဗ္ဗပဋိပဒါဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါ-၌ ရသင့်သော နယူပစာတို့ကိုဖော်ပြပါ။
၁၀။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ-အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ (စ)ဇွေ့ာဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အာရဒ္ဓံ ခေါ် ပန-အစရှိသည်ဖြင့် ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိတို့၏ ကိစ္စပြီးခြင်းကို ပြခြင်းဖြင့်။ (ဝံသစ်း၂၊၁၅၅)

◆ ဇွေ့ာဝတာတိ "အာရဒ္ဓံ ခေါ ပနာ"တိအာဒိနာ ဝီရိယသတိပဿဒ္ဓိသမာဓီနံ ကိစ္စသိဒ္ဓိဒဿနေန၊ (သာရတ္ထ၊၁း၃၅၄)

၂။ **(ခ)ဝါကျ အာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ**

ဆရာ ဘုရားရှင်သည် "ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါ"ဟုဟောတော်မူ၏။ ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိနှစ်ပါး၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း နာမကာယသာ ငြိမ်းသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့်"နာမကာယော"ဟုဝိသေသအားဖြင့် မဟောပါသနည်း။ (ဇျတိရေက) "ပဿဒ္ဓေါကာယော"ဟုသာ ဟောပါသနည်း။ (အန္ဒယ) စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဝံသစ်း၁၅၄)
အဓိပ္ပါယ်ကား= နာမကာယ ငြိမ်းအေးသည်ရှိသော် ရူပကာယလည်း ငြိမ်းအေးသည် သာဖြစ်သောကြောင့် ဟူလို။

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဃ)ဝါကျဖြင့်---၍ (အာဘော်သံဝဏ္ဏနာကိုနည်းမှီ၍ ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေထားပါ) ယခုအခါ၌ သမာဟိတံ-သည် ကေဝဋ္ဋ-၏ အကြောင်းတည်းဟုပြလိုသော ဆရာသည် (င)မိန့်။ (မဒူး၂၃၄)

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။
ထိုတွင် ယသ္မာ ဟောတိ-တိုင်အောင် အနိယတ်ဝါကျ။ (ဝါ)ကာရဏဝါကျ။
တသ္မာ-စသည်ကား နိယတ်ဝါကျ။ (ဝါ) ဖလဝါကျ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ၊ဃ) တို့သည် ပက္ခန္တရ။ (င)သည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(တစ်နည်း) သမာဟိတံ စိတ္တံ-ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါးကေဝလံ-ပုဒ်၏အဖွင့်ပြ ပက္ခန္တရ။
(စ)ဝါကျသည်ဝေဝ ဘဂဝါ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါကို နိဂုံးအုပ်ပြ သောကြောင့် နိဂမနဝါကျ။

၄။ **ဧကံ အဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ ဧကဂ္ဂံ။** (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၅၅)
- ဧက အဂ္ဂ=သမာသ်ပုဒ်အရကား တစ်ခုတည်းသောအာရုံသည် မုချ။
- ထို-၏ (ဘုရားရှင်၏ သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော) စိတ်တော်နှင့် အာရုံ-အာရမ္မဏိကစပ် ဌာနူ။
- ဣမ-အရကား သမာဓိနှင့်ယှဉ်သော ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်ရ၏။

⊕ မအူ-၌ ဧကော အဂ္ဂေါ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ ဧကဂ္ဂံ-ဟုပြ၍ ဧကဂ္ဂံ-တစ်ခုတည်းသော အာရုံ ဟုဆိုအပ်သော အဘိ့ရှိသည်-ဟုအနက်ပေးသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိဂတော ဒရထော ဧတဿ ကာယဿာတိ ဝိဂတဒရထော။
(တစ်နည်း)ဒရထတော ဝိဂတော ဝိဂတဒရထော။
နတ္ထိ စလံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ အစလံ။
နတ္ထိ ပန္ဒနံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ နိပ္ပန္ဒနံ။
ဧတ္တော့ ပရိမာဏံ အဿ အတ္ထီတိ ဧတ္တာဝါ။ ဧတေန။
ပုဗ္ဗေ ဘာဝေါ ပုဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။
ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တာ ပဋိပဒါ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။

၅။ ပဿဒ္ဓိ= ပပုဗ္ဗ သမ္ဘဓာတ်၊ (တစ်နည်း) သမ္ဘုဓာတ်။ တိပစ္စည်း။
အပ္ပိတ= အပ္ပဓာတ်၊ တပစ္စည်း။ (တစ်နည်း)အရ၊ ဏော၊ တ။
သမာဟိတ= သံ-အာ- ဓာဓာတ်၊ တပစ္စည်း။

၆။ (က)ဝါကျ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေန-ဖြင့် စိတ္တပဿဒ္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်၊ ကာယ ပဿဒ္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ကာယငြိမ်းသော်လည်း ပဿဒ္ဓေါ ကာယော-အရကား အဝိနာ ဘာဝနည်းအားဖြင့် နာမကာယ ရူပကာယနှစ်မျိုးလုံးကိုယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။
(သာရတ္ထ၊၁။၃၅၄။ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၅၄)
ကာယောပိ မေ ပဿဒ္ဓေါ အဟောသိ-ဖြင့် ကာယော-ပုဒ်နောင် ပိ-ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (ဘာဝတ္ထ)ကာယော-၏ သမ္ဗန်ကို မေ-ဟုထည့်၍ ကြိယာ

http://www.dhammadownload.com

ကို အဟောသိ-ဟုထည့်ကာအနက်ပေးရမည်ဟုလည်းကောင်း (သမ္ဗန္ဓ) သိစေသည်။

(ဂ)ပဿန္ဒတ္တာယေဝ အဿာရဒ္ဓေါ်-ဖြင့် ပဿဒ္ဓိ-သည် အဿာရဒ္ဓ၏ အကြောင်း တည်းဟု သိစေသည်။

ဝိဂတဒရထော-ဖြင့် အဿာရဒ္ဓေါ်-၌ န-၏ ဝိဂတအနက်ဟောသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ သံ-ရဘဓာတ်၏ ဒရထဟုဆိုအပ်သော"တာပန"အနက်ဟောသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ နတ္ထိ သာရဒ္ဓေါ် အဿာတိ အဿာရဒ္ဓေါ်-ဟု ဧတုတ္တိဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရ မည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

(ဃ)ဖြင့် မေ-အလိုက်ခံ၍ စိတ္တံနှင့် သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိ စပ်-လည်းကောင်း၊ စိတ္တံ -နောင် ဝိ-သဒ္ဒါ ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာဟိတံ-ကို သံ-အာဟိတံ ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု-လည်းကောင်း၊ သံ- ဥပသာရ၏ သမ္မာအနက်ဟော-လည်းကောင်းသိစေ။

သုဋ္ဌု ဌပိတံ-ဖြင့် သမ္မာသဒ္ဒါ သုဋ္ဌုအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အာဟိတံ-၌ အာ-ဓာဓာတ်၏ ဌပနအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

အပ္ပိတံ ဝိယ အတောသိ-ဖြင့် ကောင်းစွာထား၏ဟူသည် တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ သွင်းထားအပ်သကဲ့သို့(ဝါ)အပ္ပနာသို့ ကျရောက်သကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(င)သမာဟိတတ္တာ ဧဝ စ ဧကဂ္ဂံ-ဖြင့် သမာဟိတံ-သည်ဧကဂ္ဂံ-၏အကြောင်း တည်းဟု သိစေသည်။

အစလံ-ဖြင့် ဧကဂ္ဂံ-၌ တစ်ခုတည်းသော အာရုံဟူသော အဘိုရှိ၏ဟူသည် မတုန်လှုပ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

နိပ္ပန္ဒနံ-ဖြင့် အစလံ-၌ န-ပုဒ်၊ စလ-ပုဒ်။ စလ-ပုဒ်၌ စလဓာတ်သည်ကမ္ပန တ္ထ၊ ဖန္ဒနတ္ထဟော။ အပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်။ စလနံ စလံ-ဟုဘာဝသာ ဓနပြု။ န-၏ ကာရိယ အ-၏ ဝိဂတ အဘာဝအနက်ဟော-- သိစေ။

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒကို၊ ယုပစ္စယ၊ အာကာရနှင့်၊ ဘာဝသဒ္ဒါ၊ ဖွင့်ပြလာ၊ ကြံပါမှချ၊ ကိတ်ဘာဝ။

ပုဗ္ဗဘာဝပဋိပဒါ / ပုဗ္ဗပဋိပဒါ

ပုဗ္ဗပဋိပဒါတိ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တပဋိပဒါ-ဟု ယောဇနာဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၄)-၌ ရှာနသာ ပုဗ္ဗပဋိပဒါ ကထိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- ဟုဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ (ဉာအဋ္ဌကထာ၊၁၁၁)-၌ တံ ပဋိပဒံ ပုဗ္ဗဘာဝတော ပဘုတိ-ဟု ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါး၌လုံး သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ပဿဒ္ဓေါ ကာယော

အကြောင်းဖြစ်သော နာမကာယငြိမ်းခြင်း၏ ပဿဒ္ဓေါ ကာယော–ဟူသော အမည်ကိုအကျိုးဖြင့်သောရူပကာယငြိမ်းခြင်း၌တင် ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

⊛ (နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓေါယေဝ) ဟူသော စကားရပ်ကို ထောက်။

(တစ်နည်း) အကျိုးမကင်းတတ်သော ကာယပဿဒ္ဓိ–ကို ပဿဒ္ဓေါ ကာယော–ဟုဆိုသဖြင့် အကြောင်းမကင်းရာဖြစ်သော စိတ္တပဿဒ္ဓိကိုလည်းရသောကြောင့် အဝိနာဘာဝနည်း။ ဝလူပစာ။ (ဝိသစ်၊၂။၁၅၄)

⊛ ကာယပဿဒ္ဓိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စိတ္တပဿဒ္ဓိယာ သဟေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝိနာ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ "ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိဝသေနာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ

မကင်းရာဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ၄–မျိုးကို ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ–ဟုဆိုသဖြင့် မကင်းတတ်သော သဒ္ဓါပညာတို့ကိုလည်းရသောကြောင့်နာနန္တရိက။ (အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းလည်း ရ၏)

◆ နနု စ သဒ္ဓါပညာနမ္ပိ ကိစ္စသိဒ္ဓိ ဗျာနသာ ပုဗ္ဗပဋိပဒါယ ဝုတ္တိတဗ္ဗာတိ? သစ္စံ ဝုတ္တိတဗ္ဗာ၊ သာ ပန နာနန္တရိကဘာဝေန အဝုတ္တသိဒ္ဓါတိ န ဝုတ္တာ။ (သာရတ္ထ၊၃၅၄)

(တစ်နည်း) အစိတ် ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၄–ပါးကို မှတ်၍ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ–ဟုဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝီရိယ သတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ သဒ္ဓါ ပညာ တို့ကို လည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ ဟုလည်းကြံနိုင်သည်။

၁၀။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ–အရ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပဿဒ္ဓိ ၆–ပါးကိုယူ၍ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား မဟာဗောဓိ တည်း။ ထို–၏ကား ပါရမီဉာဏ်စသည်တည်း။ ထို–၏ကား မဟာဘိနိဟာရတည်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အောက်သက်ထုတ်။ ထို ၆–ပါးသည် အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထို–သည် မဟာဝဇိရဉာဏ်တော်၏ --တည်း။ ထို--သည် အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်၏-- တည်း။ ထို–သည် အရဟတ္တမဂ်၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ဤသို့အထက် တက် ထုတ်လေ။

==============================

http://www.dhammadownload.com

ဈာနကထာ

===============

ဝါကျဥယျာဉ် (၇၅)

(က) သေယျထိဒံ--ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ ဝိနာ ဟုတွာအပသက္ကိတွာ။

(ခ) ယော ပနာယမေတ္ထ ဝေကာရော၊ သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

(ဂ) ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော၊ တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ, ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။

(ဃ) ကထံ?ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဧဝံ ဟိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ။

(င) နူနိမဿ ဈာနဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ၊ ယေသု သတိ ဣဒံ န ပဝတ္တတိ အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေါ ဝိယ၊ တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ ဩရိမတီရပရိစ္စာဂေန ပါရိမတီရဿေဝ။

(စ) တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။

(၄း၁၁၂။ သာရတ္ထ၊၁း၃၅၅။ မဓူသျ၊၂။၂၃၇။ ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၆၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၅၈)

===============

၁။ (ဃ)ဝါကျကို ဣဒံ-အစွဲမလွဲစေဘဲ (င)ဝါကျကို ဥပမာအတွင်းသွင်း၍ အနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသည်တို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၊ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ-၌ အပိ-အနက်ကိုဖော်ပြပါ။

၄။ နိယမတ္ထော-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ တီရ၊ ပရိစ္စာဂ၊ ဝိဝိစ္စ၊ အဓိဂမ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏာဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အပသက္ကိတွာ/အပသက္ကိတွာ ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျကို ထောက်၍ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုဖော်ပြပါ။

၁၀။ ပဌမဿ ဈာနဿ-အရ တရားကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

===============

၁။ ဣဒံ အတ္ထဇာတံ-ဤအနက်သဘောသည်။ (မဓူ၊ဝံသစ်)

ဣဒံ ပယောဇနံ- ဤအကျိုးသည်။ (အဋ္ဌသာလိနီ-မြည်နီဿယ)

ဣဒံ - ဤဝေတ္ထုဖလသည်။ (ဘာသာဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

"သေယျထိဒံ-ကို သရူပပုစ္ဆာ၊ အာကာရပုစ္ဆာ- ယောဇနာပုံ"

တ္တဒံ အတ္ထပကာသနံ-ဤအနက်ကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သောအဋ္ဌကထာနည်း သည်၊ သေယျထာ ကတမံ-ကား၊ ဝိဝိစ္စေဝ။ ပ။ အပသက္ကေတွာတျာဒိ-တည်း။ (ဤကား သရူပပုစ္ဆာ)

တ္တဒံ အတ္ထံ-ကို၊ သေယျထာ ကထံ-ဖြင့်၊ ပကာသယိဿာမိ-မူကား၊ဝိဝိစ္စေဝ ။ပ။အပသက္ကေတွာတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ ပကာသယိဿာမိ-အံ့။(ဤကား အာကာရပုစ္ဆာ)(ဝံသစ်)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-၌ ဝိဝိစ္စ-ပုဒ်၊ကာမ-ပုဒ်တို့၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိနိစ္ဆယကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဝေ-သဒ္ဒါ၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အတ္ထ ဝိနိစ္ဆယကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (မအူ)

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် နိယမအနက်ရှိသော ဝေသဒ္ဒါဖြင့် "ပဌမဈာန် ကိုပြည့်စုံစေ၍ နေရာအခါ၌ ထင်ရှားမရှိကုန်သောကာမတို့၏ ပဌမဈာန်၏ ဆန့်ကျင် ဘက်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာမတို့ကိုစွန့်၍သာလျှင် ပဌမဈာန်ကို ရ၏" ဟူ ၍လည်းကောင်းပြသောဟုဆို၏။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းပြပါသနည်း။ ပြပုံအနက်အဓိပ္ပါယ် ကို ဥပမာဖြင့်ထင်စွာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

◆ တမေဝတ္ထံ ပါကဋတရံ ကာတုံ"ကထ"န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၅)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ (မအူ)။ ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီ၊ ပြည်သျှ)

(ဂ) ဝေ-သဒ္ဒါ၏ နိယမတ္ထဖြစ်ပုံကို ဆက်ပြသောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)တပ္ပါကဋီ။ ထိုတွင် ကထံ-ကား ပုစ္ဆာ။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသည်ကား ပရိဟာရ။

(င)သည်တ္တဒံ ပညာယတိ-၌ တ္တဒံ-သရုပ်ကို အကျယ်ချဲ၍ ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(စ)ဝါကျသည် နိဂမနဝါကျ။

အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ-၌ အပိ-ကား သမ္ဘာဝနတ္ထ+ဖြစ်သည်။

၄။ နိယမနံ နိယမော။ နိယမော အတ္ထော ဧတဿ ဝေကာရဿာတိ နိယမတ္ထော။

♠ နိယမ အတ္ထ-ပုဒ်အရကား သတ်မှတ်ခြင်းအနက်သည် မုချ။

♠ ထို-၏ ဝေသဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။

♠ ဧတ-အညပုဒ်အရကား သတ်မှတ်ခြင်းအနက်ရှိသော ဝေသဒ္ဒါရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အဝရိယတီတိ ဩရောဲ။ (အဝ–ရာ၊ က)
ဩရေ ဘဝံ ဩရိမံ။ ဩရိမံ တီရံ ဩရိမတီရံ။
ပရောယေဝ ပါရော။ ပါရေ ဘဝံ ပါရိမံ။ ပါရိမံ တီရံ ပါရိမတီရံ။ (ဘာသာဋီကာ)

၅။ ဝိဝိစ္စ= ဝိ–ဝိစိ(ဝိစ)၊ တွာ။ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အာကာရန္တ။
အဓိဂမ=အဓိ–ဂမု၊ အ။ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
◆ အပစ္စယော ဏော ဒုတိယော၊ တ္တုပစ္စယော ပုမေ သိယုံ။ (ကစ္စာယနသာရ)
ပရိစ္စာဂ= ပရိ–စဇ၊ ဏ။ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။
တီရ= တီရ၊ အ။ (ဝါ) တာ၊ ရ(ရက်)။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။

၆။ (က)ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ–ဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ–၌ ကာမေဟိ–ကို ဝိဝိစ္စ–ဟူသော နောက်ပုဒ်၌ မစပ်ရ၊ ဝိဝိစ္စေဝ–ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌သာ စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမ္ဗန္ဓ) ဝိဝိစ္စ–၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ တွာပစ္စယန္တ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ဝိနာ ဟုတွာ–ဖြင့် ဝိဝိစ္စ၊ ဝိဝိစ္စိတွာ–၌ ဝိစဓာတ်သည် ပုထက္ကရဏ–အသီးအခြားပြု ခြင်းအနက်ကိုမဟော၊ ဝိဝေစန (ဝါ)ဝိနာဘူတ= ကင်းဆိတ်ခြင်းအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ဝိ–၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက–လည်းကောင်း သိစေ။ (ဂံသစ်၊၁၅၉)

(တစ်နည်း) ဝိနာ ဟုတွာ–ဖြင့် ဝိဝိစ္စ–၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏ ကင်းခြင်း ဝိဂတ–အနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ဝိ–၏ဓာတွတ္ထဗာဓက–လည်းကောင်း သိစေ။ (ဆင်တဲဝဏ္ဏ၊၂၃၅)

အပသက္ကေတွာ–ဖြင့် ကင်းဆိတ်ဟူသည် စွန့်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖဲခြင်းပင် တည်းဟုသိစေ။

(ခ)ဝါကျဖြင့် ဝိဝိစ္စေဝ–၌ဝေသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏစသောအနက်ကိုမဟော၊ နိယမအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

နိယမေ စာဝဓာရဏေ၊ သန္နိဋ္ဌာနေ စ ဝုစ္စတေ။
ပဒပူရဏမတ္တေ စ၊ ဝေသဒ္ဒေါ် ဝိဘာဝိနာ။ (ဝဏ္ဏာဘရဏ၊၄၀)

၇။ **အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ/အပက္ကမိတွာ**

အပသက္ကေတွာ–ဟုရှိလျှင် အပ–ရှေးရှိသော သက္က–ဓာတ်သည် ဂတျတ္ထ၊ အပ–ဥပသာရကြောင့် အပက္ကမနတ္ထကိုဟောနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာရတ္ထ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ တို့၌ "ပဓာနုဝသေန အပက္ကမိတွာတိ အတ္ထော"ဟု ဖွင့်သော

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အပ-ရှေးရှိသော သက္ကတ၊ အပစ္စည်း၊ တွာ-ပစ္စည်း။ အ-ကို ဧ-ပြု၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း အပသက္ကေတွာ-ပါဠ်သင့်သည်။

အပသက္ကိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပပုဗ္ဗ-သက္ကဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ က္က-အာဂုံလာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာရတ္ထဋီကာ-၌ (တေနာတု "ဝိနာ တုတွာအပ သက္ကိတွာ"တိ) ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အပသက္ကိတွာ-ပါဠ်သင့်သည်။

အပက္ကမိတွာ-ဟုရှိလျှင် အပက္ကမိတွာ ပဇတနဝသေန အတိက္ကမိတွာ-ဟုအဋ္ဌ သာလိနီယောဇနာ-၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လက်ရှိဆဋ္ဌမူ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌ ကထာ၌ အပက္ကမိတွာ-ဟုပင်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း အပက္ကမိတွာ-ပါဠ်လည်း သင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝေကာရော/ဝေသဒ္ဒေါ

အက္ခရေဟိ ကာရ-သုတ်ဖြင့် အက္ခရာနောင် ကာရပစ္စည်းသက်နိုင်၍ ပုဒ် နောင်ကာရပစ္စည်မသက်နိုင်သောကြောင့် ဝေသဒ္ဒေါ-ဟုရှိသောပါဠ်သင့်ပါသည်။ **(မဏိမဥ္ဇူ၊နိရုတ္တိမဥ္ဇူသာ)**

ပါရာ၊ဂံသစ်၊၂။၁၅၈-၌"ဝတ္တိစ္ဆာအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေကာရော-ပင်ရှိသင့် ကြောင်းဆိုးဖြတ်သည်။ ဝေကာရော၊ ဝေသဒ္ဒေါ-နှစ်ပါဠ်လုံး ဝေသဒ္ဒါသည်-ဟုပင် အနက်ထွက်သောကြောင့် နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်ပါသည်။

နူနိမသ္မာ/နူနမသ္မာ/နန္ဒိမသ္မာ

နူနိမသ္မာ၊ နူနမသ္မာ နှစ်ချက်သည် သန္ဓိအစီအရင်မျှသာကွဲသည်၊ နူန-ဣမ သ္မာ-ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ ဝါပရော အသရူပါ-သုတ်ဖြင့် ဣ-ကိုချေလျှင် နူနမသ္မာ။ မချေလျှင် နူနိမသ္မာ-ဟု ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါရာ၊ဂံသစ်၊၂။၁၅၈-၌"နိစ္ဆယေ စာနု မာနသ္မိံ၊ သိယာ နူန ဝိတက္ကနေ"ဟူသည်တွင် ဤ၌ နူန-ကားနိစ္ဆယတ္ထ-ဟု ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း နူနိမသ္မာ၊ နူနမသ္မာ-နှစ်ချက်သင့်သည်။

နန္ဒိမသ္မာ-ဟုရှိလျှင် နနု-ဣမသ္မာ-ပုဒ်ဖြတ်။ ဥ-ကို ဝ-ပြု၍ နန္ဒိမသ္မာ- ဟု ပြီးသည်။ မအူသျှ-၌လည်း "တေ ကာမာ-တို့သည်၊ ဣမသ္မာ ဗျာနသာ-၏၊ ပဋိပက္ခ ဘူတာ-ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ နနု-လော"ဟု အနက်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့်နန္ဒိမသ္မာ- လည်း သင့်ပါသည်။

အဋ္ဌသာလိနီ-ပြည်နိဿယ-၌ကား နူနိမသ္မာ-ကို သုဒ္ဓရတာရတုဆိုးဖြတ်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ**

အကြောင်း မကောင်းရာဖြစ်သော ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကို ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟုဆိုသဖြင့် အကျိုးမကောင်းတတ်သော ဈာနပဋိပက္ခဘာဝ၊ ဈာနာဓိဂမ ကိုလည်းရသောကြောင့် နာနန္တရိကနည်း။ ကာရဏူပစာ။

အမှာ ကာမေဟိ=၌ ဧကသေသနည်း သာမညနိဒ္ဒေသနည်းဖြစ်ပုံကိုအောက်ပါဝိဂ္ဂဟများဖြင့် သိလေ။

ကာမေဟီတိ ကာမော။ (ကိလေသကာမရ၏)

ကာမိယတီတိ ကာမော။ (ဝတ္ထုကာမ ရ၏)

ကာမောစ ကာမောစ ကာမာ။ (ကိလေသကာမ၊ ဝတ္ထုကာမနှစ်ပါးရ၏)

၁၀။ ပဌမဿ ဈာနဿ-အရ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူသောဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးအပေါင်းဟုဆိုအပ်သော ပဌမဈာန်ကိုယူ၍ ထိုသည့် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏စသည်ဖြင့်ထုတ်။

========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၇၆)

(က) တတ္ထ သိယာ " ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော, န ဥတ္တရပဒေ၊ ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ"တိ။

(ခ) န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(ဂ) တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဧသ ဝုတ္တော။

(ဃ) ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။

(င) ယထာဟ"ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ"န္တိ။

(၄း၁၁၂။ သာရတ္ထ၊၁း၃၅၅။ မဇ္ဈသျ၊၂။၂၃၀။ ဘာသာဋီကာ၊၁း၅၆ရ။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၅၉)

====================

၁။ (က)ဝါကျကိုသာ ဆရာနည်းကျနစေလျက်လည်းကောင်း၊ (ဂ)ဝါကျ၌ တံနိဿရဏတော-ကိုသဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထထင်ရှားစေလျက်လည်းကောင်းအနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျ စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (က)စသော ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ တံနိဿရဏ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ (င)ဝါကျလာပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်ဝေဘန်ပါ။
၆။ (ဃ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ နေက္ခမ္မံ / နိက္ခမ္မံ ဟူ၍ရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။
၈။ နေက္ခမ္မ-၌ ရသင့်သော နယပစာရကို ရေးပါ။
၁၀။ ကာမာနမေဝ-၌ ကာမ-အရ ကိလေသကာမကိုယူ၍ ပဒဋ္ဌာနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

======================

၁။ တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ပဒဒွယေ-၌၊ ဥတ္တာ-၍၊ ကဿစိ-သော၊ စောဒကဿ-၏၊ စောဒနာ-ခြင်းသည်၊ သိယာ-ရာ၏။ ကိံ-သော၊ စောဒနာ-သည်၊ သိယာ-သနည်း။
တတ္ထ သိယာ=ဆရာနည်း။ဋီကာနည်းအနက်ပေးပုံ ၄င်းလင်းချက်ကို ဝါကျဉ်းချုပ်(၂၂)၌ ပြခဲ့ပြီ။
(ဂ)ဝါကျ =တံနိဿရဏတော- ထိုကာမတို့သည် (ကတွတ္ထဆဋ္ဌီ)(မူလဋီကာအလို)
(ဝါ)တို့၏ (ဘာသာဋီ) (ဝါ)တို့မှ(ပဉ္စမျတ္ထဆဋ္ဌီ)(မအူ) ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့် (သဒ္ဒတ္ထ)
တံနိဿရဏတော=ထိုကာမတို့ကို ပယ်စွန့်ရာပယ်စွန့်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။
(အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၆၀)

၂။ (ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝသဒ္ဒါကို ဆိုခြင်းကိုစောဒကဆရာဆိုသည့်အတိုင်းမမှတ်အပ်ဟုဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် စောဒကဆရာဆိုသည့်အတိုင်း မမှတ်အပ်ပါသနည်း။ (မအူသျှ) (တစ်နည်း) ယင်းသို့မမှတ်အပ်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝ သဒ္ဒါကိုဟောပါသနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်) စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည်(ဂ)ဝါကျဖြင့် ကာမတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဧဝသဒ္ဒါကို ဟောတော်မူသောဟုဆို၏။ ပဌမဈာန်သည် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏကဲ့သို့ ဗျာပါဒစသော နီဝရဏတို့ကိုလည်း တန်းတူညီမျှ ပယ်ခွါနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း"ဟုသာ ဆိုရပါသနည်း။ ယင်းသို့ဆိုရခြင်း၏ယုတ္တိ အာရုံကို မပြဆိုခဲ့သော် ဝိရောဓိ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဘာသာဋီ။၅၆၀)

ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခွါခြင်းတူလျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းဈာန်သည် ကာမတို့၏သာနိဿရဏဖြစ်ပါသနည်း။ ဗျာပါဒစသည်တို့၏လည်းနိဿရဏ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၆၀)

http://www.dhammadownload.com

◆ ကထံ ပန သမာနေ ဝိကုမ္ဘနေ့ ကာမာနမေဝေတံ နိဿရဏံ၊ န ဗျာပါဒါဒီနန္တိ ဝေဒနံ ယုတ္တိတော အာဂမတော စ သာဝေတုံ "ကာမဓာတူ"တိ အာဒိဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၅)
မအူသျှဉ်ကား ဧတံနိဿရဏံ-ဟူသောဟိတ်ကိုချဲ့လို၍ ကာမဓာတု-အစရှိသည်ကိုမိန့်-ဟုဝိတ္ထာရတက်သည်။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့သည် ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-စသော ပါဠိတော်ဝယ် ရှေ့ပုဒ်၌သာဝေ သဒ္ဒါကိုဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်တက်သောကြောင့်ဝါကျာရမ္ဘ။ထိုတွင်
(က)ဝါကျ တတ္ထ သိယာ-ကား ပါဒကဝါကျ။
ကသ္မာ ပနေသ-မှ န ဉတ္တရပဒေ-တိုင်အောင်ကား စောဒနာဝါကျ။
ကိံ အကုသလေဟိ-မှ ဝိဟရေယျ-တိုင်အောင်ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။
(တစ်နည်း၊) ကာရဏ၊ ဒဠှီကရဏ။
(ခ)ဝါကျသည်ပရိဟာရ ပက္ခန္တရ ဝါကျ။
(ဂ)ဝါကျသည် ပရိဟာရာဘောဂ၊ ကာရဏ (မအူ)။ ဝိတ္ထာရ(ဘာဋီ)။ဒဠှီ(ယောဇနာ)။
(ဃ)ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရ (မအူ)။ ယုတ္တိဒဠှီ (ဝံသစ်၊ ဘာဋီ၊ သာရတ္ထ)
အဋ္ဌသာလိနီ- ပြည့်၌ကား ဝါကျာရမ္ဘကြံသေး၏။

၄။ နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ (ကာမာ) ဧတေန ဧတ္ထွာ ဝါတိ နိဿရဏံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၅)
◆ နိ-အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဇုဏ်ရ၏။
◆ သရဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာကား ထွက်မြောက်တတ်သောကာမတို့သည် မုချ။
◆ ကရဏတ္ထ(ဝါ)အဓိကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ပဌမဈာန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည်(သို့) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိသည် ဖလူ။
◆ ယုပစ္စည်းအရကား ပဌမဈာန်ရ၏။
တေသံ(ကာမာနံ) နိဿရဏံ တံနိဿရဏံ။
(ယ တ နှင့်စပ်၊ ထိုသမာသ်ဌာ၊ ဓိန္နုလာ၊ ရုံ၏ ဒွေဘော်ဆင့်။
ယတသဒ္ဒါ၊ ရှေ့ရှိရာဝယ်၊ နောက်၌ဒွေဘော်၊ လာသော်လည်းရှိ။
မလာဘိမူ၊ ယ တ ၏နောက်၊ ဓိန္နုရောက်သည်၊ မှတ်လောက်ထုံးစံအမြဲတည်း)
ဟူသည်နှင့်အညီ တ-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ တံနိဿရဏတော-ဟုရုပ်ပြီးသည်။
ဒွေဘော်လာလျှင်ကား တန္နိဿရဏတောဟုလည်း ရှိနိုင်သည်ဟုမှတ်။
◆ တ-အရ ကာမတရားတို့သည် မုချ။
◆ ထို-၏ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာပဌမဈာန်နှင့်ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယကစပ် ဖလူ။
◆ ပုဒ်လုံးအရကား ပဌမဈာန်ရ၏။ (ဘာဝပ္ပဓာန်၊ ဘာဝလောပဆက်ကောက်)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကာမေဟယေဝ ဓာတု ကာမဓာတု။
အတိက္ကမတိ ဗ္ဗွေ တေနာတိ ဝါ အတိက္ကမနံ သုဋ္ဌု အတိက္ကမနံ သမတိက္ကမနံ။
ကာမဓာတုယာ သမတိက္ကမနံ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနံ။

ယထာ=	နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဝဏ္ဏဝိမုတ်၊ အာကာရတ္ထ။
အာဟ=	အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိ၊ ဦကာရန္တ။
ကာမာနံ=	ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
တေ=	သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
နိဿရဏံ=	ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ယဒိဒံ=	သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
နေက္ခမ္မံ=	ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။

(ဃ) ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ-ဖြင့် တံနိဿရဏံ-၌ တသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ကာမ တရားကိုစွဲယူ (သဗ္ဗနာမလိင်ဂ်တ္ထ)။တနှင့်နိဿရဏကို တေသံ နိဿရဏံတံနိဿရဏံ -ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု။ တနိဿရဏ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ တံနိဿရဏံ-ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကို (နေယျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော-ဖြင့် ပဌမဈာန်၏ကာမပရိညာအဖြစ်ကိုသိစေ။
ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတောတိ။ပ။တေန ဣမဿ ဈာနဿ ကာမပရိညာဘာဝမာဟ။(သာရတ္ထ)

ကာမရာဂပဋိပက္ခတော-ဖြင့် မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ၏, ကရုဏာသည် ဝိဟိံသာ၏ ပြောင့်ပြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သကဲ့သို့ ယင်းဈာန်သည် ကာမရာဂ၏ ပြောင့်ပြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။
ကာမရာဂပဋိပက္ခတောတိ။ပ။တေန ယထာ မေတ္တာ ဗျာပါဒဿ၊ ကရုဏာဝိဟိံသာယ၊ ဧဝမိဒံ ဈာနံ ကာမရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတန္တိ ဒဿေတိ။ (သာရတ္ထ)

နေက္ခမ္မံ / နိက္ခမ္မံ

နိပုဗ္ဗ ကမု ပဒဝိက္ခေပေ၊ ကရ ကရဏေ ဝါ။ (သူစိ) နှင့်အညီနေက္ခမ္မ-ကား နိ-ကမု၊(ဝါ) ကရဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "နေက္ခမ္မန္တိပဌမဈာနံ"ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၃၅၆-၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊"နေက္ခမ္မံ ပဌမဈာနေ"ဟု (အဘိဓာန်။၈၃၁)ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နေက္ခမ္မံ ပါဌ်သာသင့်။
ဘာသာဋီကာ၌ "နိက္ခမတိတိ နိက္ခမံ၊ နိက္ခမံယေဝ နေက္ခမ္မံ"ဟု သွတ္ထဏျပစ္စည်းသက်၍ရုပ်ပြီး ကြောင်းပြဆိုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ (င)ဝါကျ နေက္ခမ္မံ

အပေါင်း- ပဌမဈာန်၊ ရဟန်၏အဖြစ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဝိပဿနာ၊ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တို့၏ နေက္ခမ္မ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်-ပဌမဈာန်၌တင်ကေဒေသျူးရှင့်နည်း။

◆ နေက္ခမ္မံ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိမုတ္တိယံ၊
ဝိပဿနာယ နိဗ္ဗာနေ-ကုသလေ ဝ ဒိဿတိ။ (တန်)

◆ နေက္ခမ္မန္တိ ပဌမဇ္ဈာနံ။ (သာရတ္ထ)

ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ

ဈာန်သည် ကာမတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း ထွက်မြောက်ရာ ဖြစ်၏ဟု အစိတ်ကိုမှတ်၍ ဆိုသဖြင့် အလုံးစုံသော နိဝရဏ၊ အကုသိုလ်တရားတို့၏ ထွက်မြောက်ကြောင်း၊ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၏ဟူသော အလုံးစုံကိုလည်း ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း၊ ကေဒေသူပစာ၊ အဝယဝူပစာ။

◆ တ္တဒံ ဈာနံ ဝိသေသတော ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ကာမာနံ-အရ ကိလေသကာမကိုယူ၍။ ထို၏ ပဒဌာန်ကား အယောနိ- သောမနသိကာရတည်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့်ထုတ်ပါ။

ဝါကျဥယျာဉ် (၇၇)

(က) ကိလေသကာမပက္ခေ ပန ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါတိ စ ဝေမာဒိတိ အနေကဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော။

(ခ) သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော "တတ္ထ ကတမော ကာမစ္ဆန္ဒော၊ ကာမော"တိအာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဈာနပဋိပက္ခတော ဝိသုံ ဝုတ္တော။

(ဂ) ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော၊ အကုသလပရိယာ..နွတ္တာ ဒုတိယပဒေ။

(ဃ) အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတောတိ အဝတွာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။

(င) အညေသမ္ပိ စ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ "တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကာမစ္ဆန္ဒော" တိအာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝ- ဒဿနတော နီဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။

(စ) နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ၊ တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ ဝိဒ္ဓံသကာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) တထာ ဟိ"သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော၊ ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊ ဝိတက္ကော ထိန- မိဒ္ဓဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ"တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။
(ဌ။၁၁၃။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၇။ မဇ္ဈ၊၂။၂၄၅။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၇၂။ ဝဇိရ၊ဘ၂။၁၆၆)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဂ)ပါဌ်ကို ဟိတ်၏သမ္ဗန်နှင့် ဝုတ္တော-၏ ကံထည့်၍လည်းကောင်း၊ (င)ပါဌ်၌ အညေသမ္ပိစ ဓမ္မာနံ-ကို အညအပါဒါန်နှင့်ဓမ္မသရုပ်ပေါ်လွင်စေလျက်လည်းကောင်း၊ (စ)ပါဌ်ကို ဟေတာလက်ာရနည်းဖြင့်လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဌ်ကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ပါဌ်ကို ဗျတိရေကစောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ အနေကဘေဒ၊ ပေဋက-ပုဒ်တို့ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ အဓိပ္ပေတ၊ ပရိယာပန္န၊ မိဒ္ဓ၊ သမာန၊ ဝိဒ္ဓံသက-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယခွဲဖော်ပါ။

၆။ (က၊စ)ပါဌ်တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)ပါဌ်၌ ဥပရိဗျာနင်္ဂါနံ ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥပရိဗျာနင်ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဌ် သမာသ် နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (က)ဆန္ဒော-ဟူသောပုဒ်၌ ရသင့်သော နယ္ပပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ အကုသလပရိယာပန္နော-၌ အကုသလအရကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ (ဂ)ပါဌ် ဝုတ္တော-၏ကံကို သော ကာမော-ဟုလည်းကောင်း၊ ကိလေသကာမတ္တာ ၏ သမ္ဗန်ကို တဿ ကာမဿ-ဟုလည်းကောင်း ထည့်ပါ။

(င)ပါဌ် အညေသံ-နီဝရဏတို့မှတစ်ပါးကုန်သော၊ ဓမ္မာနမ္ပိ-ဒိဋ္ဌိ မာန အဟိရိက အနောတ္တပ္ပ အစရှိသောတရား၊ ထို ဒိဋ္ဌိ မာနစသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ပဿစသောတရားတို့၏လည်း။

◆ အညေသမ္ပိတိ ဒိဋ္ဌိမာနအဟိရိကာနောတ္တပ္ပါဒိနံ တံသဟိတဖဿာဒိနဉ္စ။ (သာရတ္ထ)

(စ)ပါဌ် ဟေတာလက်ာရ= ဟိ-မှန်၊ နီဝရဏာနိ-တို့သည်၊ (ဗျာနင်္ဂါနံ-တို့၏၊ ပဝတ္တိနိဝါရဏတော- ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်ကုန်သည်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်) ဗျာနင်ပစ္စနိကာနိ-တို့တည်း) (သာရတ္ထ၊၁း၃၅၇)

၂။ (ခ)ပါဌ် သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(က)ပါဌ်ဖြင့် ကိလေသကာမဘက်၌ ။ပ။ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာကာမ-ဟူ၍လိုအပ်သောဟုဆို၏။ ယင်းကာမစ္ဆန္ဒသည် ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသောနောက်ပုဒ်၌ ဟောအပ်သော အကုသိုလ်တို့၌ပင် အကျုံးဝင်ပြီးမဟုတ်ပါလော။ (လက္ခဏာရစ်အာဘော်) ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ယင်းကာမကို အသီးအခြား ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မအူ၊၂၄၅)

http://www.dhammadownload.com

⊛ လက္ခဏကို၊ ဗိန္ဒုဆိုမူ၊ ထိုလက္ခဏ၊ စောဒကအ၊ ပြင်ရတေတုအာသော်တည်း။

(ဃ)ဝါကျ ဈတိရေက စောဒနာ

ဆရာ---သည် (ဂ)ဝါကျ ကိလေသကာမတ္တာ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော-ဖြင့် ကိလေသကာမ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဟောအပ်သောဟု ဆိုအံ့။ အကယ်၍ ကိလေသကာမကိုသာ ရှေ့ပုဒ်၌ ဟောအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ယင်းသို့ ဟောသည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် ကာမေဟိ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ ကာမတော-ဟု ကေဝုစ်ဖြင့်သာဟောတော်မူသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။(ဝတ္ထုသစ်)

◆ ယဒိ ကိလေသကာမောဝ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော၊ တံ ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ "အနေက ဘေဒတော"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁း၃၅၅)

အထက်ပါကျမ်းတက်နည်းကို "ဈတိရေကော ယချာဒိနာ" တူသော ဝဏ္ဏာသရဏ၊၅၅-အရ "ယင်းသို့ဖြစ်လျှင်၊ ယင်းသို့ဟောအပ်သော်" စသည်ဖြင့် ယဒိပိ-အနက် ပါသောကြောင့် ဈတိရေကစောဒနာကျမ်းတက်တု ခေါ်သည်။

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကာမစ္ဆန္ဒော-စသည်ဖြင့် နီဝရဏတို့ကိုသာဟောတော်မူအံ့။ နီဝရဏတို့မှတစ်ပါးကုန်သော ဒိဋ္ဌိ မာနစသောများစွာသော အကုသိုလ်တရားတို့ရှိကုန်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နီဝရဏတို့ကိုသာ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူထားပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (မအူသျှ)

၃။ (က)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (ခ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ)ဝါကျသည် ကိလေသကာမကို ရှေ့ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-ဟူသော ပုဒ်၌သာ ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဃ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(စ)ဝါကျသည် ဥပရိဈာနင်္ဂနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော-ဟူသောပါတ်ပုဒ်ကိုချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ (မအူ၊ သာသာဒီကာ)။ ဒဋ္ဌိ (ပြည်သျှ)
⊛ တေတုနောင်မှ၊ တိနှင့်ပြမူ၊ ချဲ့မှုသင့်မည်၊ ဝိတ္ထာပြီး။
⊛ အာဝမ၏ ရှေးနားတိ၊ ယုတ္တိဒဋ္ဌိများသတည်း။
(ဆ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိ။

၄။ န ဧကော အနေကော။ ဘိန္နတီတိ ဘေဒေါ။
အနေကော ဘေဒေါ ယဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿာတိ အနေကဘေဒေါ။ (ယောဇနာ)
(တစ်ပါးမက များစွာသော အပြား၏ ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်ကောက်)

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ပင်ရခြားသော်လည်း အနေကမဘဒပုဒ်သည် ဘာဝပ္ပစာန ဘာဝလာဘပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အနေကဘေဒဘာဝသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။
အနေကာ ဘေဒါ ဧတဿ ကာမစ္ဆန္ဒဿာတိ အနေကဘေဒေါ၊ (မဒူသျှ)

ပိဋကာနံ သံဝဏ္ဏနာ ပေဋကော၊ (ဝိမတိ၊၁၊ရ၂၊ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၁၆၈)
(ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ ပေဋကောပဒေသကျမ်းနှင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-သံဝဏ္ဏနာစပ်၍ကောက်)
ဈာနဿ ပဋိပက္ခော ဈာနပဋိပက္ခော၊
(ပဥ္စမဈာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗစပ်ကောက်)
(ဘာဝပ္ပစာန်ဆက်ကောက်)
◆ ဈာနပဋိပက္ခောတိ ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၁၅၇)

၅။ အဓိပ္ပေတ=အဓိ-ပယ၊ တ။ (တနည်း) အဓိ အပိ ဣ၊ တ။
◆ အဓိပယိတဗ္ဗော အဇ္ဈာပယိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပေတော၊ အဓိပုဗ္ဗ-ပယ-သဇ္ဈာယံ၊
အဓိပ္ပိယတေ ဣစ္ဆိယတေတိ အဓိပ္ပေတော၊ အဓိ-အပိပုဗ္ဗ-ဣ-ဣစ္ဆာယံ၊ (ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)

ပရိယာပန္န=	ပရိ အာ ပဒ၊ တ။
မိဒ္ဓ=	မိဓ (တစ်နည်း) မိဟ၊ တ။
သမာန=	သမ၊ ယု။ (တစ်နည်း) အာသ၊ မာန။
ဝိန္ဒိသက=	ဝိ ခံသု (တစ်နည်း) ခံသ၊ ဏျ။

၆။ (က)ပါဠိ ကာမစ္ဆန္ဒောဝေ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော-ဖြင့် ကိလေသကာမဘက်၌ ကာမ-အရ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ၊ ကုသလစ္ဆန္ဒတို့ကို မယူရ၊ ကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

(ခ)ပါဠိ နီဝရဏာနိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီက-အရ နီဝရဏတရားတို့ကို ယူ-လည်းကောင်း၊ ဥပရိဈာနင်္ဂနှင့် ပစ္စနီကပုဒ်တို့ကိုဥပရိဈာနင်္ဂါနံ-ပစ္စနီကာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ-ဟုဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

တေသံ ပဋိပက္ခာနိ-ဖြင့် ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခာနိ ဥပရိဈာနင်္ဂပစ္စနီကပဋိပက္ခာနိ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်-ပြုရမည်ဟု သိစေ။

ဈာနင်္ဂါနေဝ-ဖြင့် ဥပရိ။ပ။ပဋိပက္ခာနိ-အရ ဈာနင်တို့ကိုယူရမည်ဟု သိစေ။

ဝိဒ္ဓံသကာနိ-ဖြင့် ပဋိပက္ခာနိ-၌ ဆန့်ကျင်ဟူသည် ဈာနင်တို့က ပဟာယက၊ နီဝရဏတို့က ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ဆန့်ကျင်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဥပရိရျာနုဝါနိံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော/
ဥပရိရျာနုဝ်ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော။

ဥပရိရျာနုဝ်ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ"သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိအာဒိနာ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာနိ ဈာနင်္ဂါနိ ဥပရိဈာနင်္ဂါနိ၊ တေသံ အတ္တနော ပစ္စနီကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော တပ္ပစ္စနီကနီဝရဏဝစနံ။ "ဥပရိရျာနုဝါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော"တိပိ ပါဌော–ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၃၅၇–ကိုထောက်၍ သမာသ်/ဝါကျနှစ်မျိုးလုံးသင့်သည်။

အမှာ။ ။(နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ–ဟူသောအဋ္ဌကထာဝါကျ၌ ဈာနင် ပုဒ်နှင့် ပစ္စနီကပုဒ် ၌ သမာသ်တွဲစပ်လျက်ရှိသောကြောင့် ဥပရိရျာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော–ဟု ဝါကျနှင့်ရှိသောပါဌ်ကို မသင့်ဟု ပါရာဇိကဏ်သစ်၊၂။၁၆၇–၌ဆုံးဖြတ်ထားသည်။ နိဿယများ၌ကား ဝါကျနှင့် ရှိသောပါဌ်ကိုသာ အနက်ပေးပြထားကြသည်။

ကာမစ္ဆန္ဒ/ ကာမဆန္ဒ

ရဒသာကာရတော ပရံ ဝဏ္ဏုတိယေသု–ကိုထောက်၍ ဒွေးဘော်ရှိ၍သာသင့်။

ပစ္စနီက/ ပစ္စနီတ

နတ္ထိ တေသုာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော၊ မိတ္တော။ တပ္ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော၊ သော ဝေ ပစ္စနီကော၊ တဿ ကော။ ယထာ နိယကော–ဟူသော သူစိ–ကိုထောက်၍ ပစ္စနီက–သာသင့်သည်။ ပစ္စနီတ–မသင့်။

၈။ ## ဆန္ဒော

အပေါင်းဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒ၊ ကုသလစ္ဆန္ဒတို့၏ ဆန္ဒ–ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ–တင် ဧကဒေသူ။ ရှုဋ်နည်း။

ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ

အပေါင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ ကာမစ္ဆန္ဒတို့၏ ကာမေဟိ–ဟူသောအမည် ကိုအစိတ်ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ–၌တင် ဧကဒေသူ။

ဆိုလတ္တံ့သော ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ–အရ အကုသိုလ်တို့မှ ကြွင်း သောကာမစ္ဆန္ဒကိုသာ ယူအပ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

၁၀။ အကုသလ–အရ အကုသိုလ်ဓမ္မကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုနှင့် သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါက လက္ခဏာ (ပ) ပရမတ္ထဓမ္မ ၊ သဉ်တဟူသော အမည်အားဖြင့် တူသော ကြွင်းသော ကိလေသာအကုသိုလ် တရားတို့ကိုလည်း ယူအပ်၏။ဤသို့ သုတ်၌မလာသောတရား တို့ကို ဧကလက္ခဏာစသည်ဖြင့်မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဥ့်ယျှာဥ်(၃၈)

(က) ဝေါ္တဝတော စ ပဋမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂ ဒဿေန္တော"သဝိတက္ကံ သဝိစာရ"န္တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။

(ဂ) ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ အာဟနနပရိယာဟနနရသော။

(င) တထာ ဟိ "တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ။

(၄။၁၁၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၈။ မဒူ၊၂။၂၅၀။ အဘိဓာဋီ၊၁။၅၇၆။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၆၉)

==================

၁။ (ခ)ပါဠိ တတ္ထ-ကို ဆရာနည်းကျစေလျက်လည်းကောင်း၊ (ဃ)ပါဠိ၌ အာဟနန ပရိယာဟနနရသော-ကို ဥပသဂ္ဂတ္ထများပေါ်စေလျက်လည်းကောင်းအနက်ပေးပါ။

၂။ (ဂ)ပါဠိ တောဒနာ၊ (ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ၊ (င)ပါဠိ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ဝေါ္တဝတော-ကိုတစပ်ပါ။

၄။ အဘိနိရောပနလက္ခဏ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထ-ပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထ၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ ဝေါ္တဝတော-ကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တဝိဘတ္တိ-ဝေဘန်၍အာရမ္မဏ၊အာဟနန၊ အဘိနိရောပန-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အာနယနပစ္စုပ္ပဋ္ဌာနော/ အာဟနနပစ္စုပ္ပဋ္ဌာနော-ဟူ၍လည်းကောင်း။ ဦဟနံ/ဥဟနံ ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်ထွေစိရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ယောဂါဝစရ-ပုဒ်၌ နယူပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ ဓာတ်အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၁။ (ခ)ပါဠိ တတ္ထ-အစွဲကို "ဒဿေန္တော အာဟ"စသောနိယံနှင့်အညီ ပေးလေ။ (ဃ)ပါဠိ အာဟနနပရိယာဟနနရသော=အစမှခေါက်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင်မှခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ (ဝါ)ရှေးရှုခတ်ခြင်း၊ လည်၍ခတ်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။

◆ အာဟနနပရိယာဟနနရသောတိ အာဒိတော-အဘိမုခံ ဝါ ဟနနံ အာဟနနံ၊ ပရိတော-ပရိဝတ္တိတွာ ဝါ အာဟနနံ ပရိယာဟနနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၅၉)

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော–ဟုဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ တက္ကစာတ်သည် ဘာသာ ဦဟန အနက်နှစ်ပါးလုံးကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဤ၌ တက္ကစာတ်၏ အနက်ကို မပြသော် အတိဗျာပိတ–၏။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= တက္ကစာတ်သည် ဤ၌ ဦဟနအနက်ကိုဟော၏ ဟူလို။ (ဝံသစ်) ပါရာဝံတောင်း၌ကား –ဦဟနစိန္တာ၊ ဝိဇာနနစိန္တာ၊ ပဇာနနစိန္တာ–၃မျိုးတွင် ဦဟနစိန္တာ–ဟုပြလို၍ ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ–မိန့်ဟု ကျမ်းတက်ပြထားသည်။ ယင်းအလို=ဌပနာတူ။ စိန္တာသည် ဦဟနစိန္တာ၊ ဝိဇာနနစိန္တာ၊ ပဇာနနစိန္တာ–ဟု သုံးမျိုးရှိရာ ဤ၌ ဝိတက္က–အရ မည်သည့်စိန္တာကိုယူရမည်နည်း၊ စသည်ဖြင့်တက်။

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ၊ဂ)ဝါကျဖြင့် ဝိတက္ကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကိုပြပြီး၍၊ ယခု အခါ၌ ဝိတက္ကပုဒ်၏ လက္ခဏတ္ထစသည်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝိတက်သည် အာဟနနပရိယာဟနနကိစ္စရှိသော ဟုဆို၏။ ဝိတက်၏ ယင်းကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်စသည်ကို အဘယ့်ကြောင့် သိအပ်ပါသနည်း။ ဆရာကိုယ်တိုင် သယမ္ဘူဉာဏ်ရ၍သိအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (ဝံသစ်၊၂။၁ရ၀)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။

(ဃ) ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး လက္ခဏတ္ထစသည်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(င) ဝိတက်စေတသိက်၏ အာဟနနပရိယာဟနနကိစ္စရှိပုံကို ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီဝါကျ။

စာစပ်။ တ္တော၀တာ–ကား ဖြင့်–ကြောင့် ဒသေတဗ္ဗာ–၌ကရိုဏ်း–ကရိုဏ်း၏ကြိယာစပ်။

၄။ အဘိမုခံ နိရောပနံ အဘိနိရောပနံ။

လက္ခိယတိ လက္ခိတဗ္ဗော အနေနာတိ လက္ခဏံ။ (မအူ)

လက္ခီယတိ လက္ခတဗ္ဗံ အနေနာတိ လက္ခဏံ (ဘာသာဋီကာ၊ဝံသစ်)။

အဘိနိရောပနံ လက္ခဏံ ဧတဿ ဝိတက္ကဿာတိ အဘိနိရောပနလက္ခဏော၊

- အဘိနိရောပနလက္ခဏ–အရကား အာရုံသို့ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း လက္ခဏာသည် မုချ။
- ထို၏ ဝိတက်စေတသိက်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော၊ လက္ခဏ လက္ခဏဝန္တ စပ် ဌာနူ။
- ဧတ–အရကား ဝိတက် ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဟာတဗ္ဗန္တိ ပဟာနံ။ ပဟာနံ အင်္ဂ ပဟာနင်္ဂ။ သမ္ပယောဂေါ အင်္ဂ သမ္ပယောဂင်္ဂ။
အာဟနနဉ္စ ပရိယာဟနနဉ္စ အာဟနနပရိယာဟနနံ။
အာဟနနပရိယာဟနနံ ရသော အဿ ဝိတက္ကဿာတိ အာဟနနပရိယာဟနနရသော။
သမထယောဂေ ဝိပဿနာယောဂေ ဝါ အဝစရတီတိ ယောဂါဝစရော။ (ပဋိသံ၊၅၊၂။၄၄)
ဝိတက္ကေန အာဟတံ ဝိတက္ကာဟတံ။ ဝိတက္ကေန ပရိယာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ။

၅။ ဗျာဝတာ= တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း၊ ဥကာရန္တ၊ တတိယာကေဝုစ်။

◆ တော် ပရိမာဏံ အဿာတိ ဗျာဝါ။ (ရူ။၃၆၉)

(တစ်နည်း) ပရိစ္ဆေဒတ္ထဝါစကနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အာကာရန္တ၊ တတိယာကေဝုစ် နာဝိဘတ်ကျေ။ (နီတိသုတ္တ။၃၈၃)

အာရမ္ဘဏ=	အာ ရမ့၊ ယု။
အာတနန=	အာ ဟန၊ ယု။
အဘိနိရောပန=	အဘိ နိ ရုဟ၊ ယု။

၆။ ဝိတက္ကနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကော-၌ ဝိရှေး တက္ကဓာတ်၏အဖြစ်။ အပစ္စည်းဘာဝ သာဓနဲ့သက်။ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု-ဟု သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဖြင့် အာရုံ မနသိကာရစသော အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ကုန်သော သဘာဝဓမ္မတို့၏ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိတစ်ပိုတစ်ရာမရှိရကား အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သော သတ္တိကိုတားမြစ်ခြင်းငှါ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-ဟုဘာဝသာဓနပြုထားသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

◆ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ နတ္ထိ ကာစိ ဝသဝတ္တိတာတိ ဝသဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏတ္ထံ "ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော"တိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၅၈)

(ခ) ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကော၌ တက္ကဓာတ်သည် ဘာသာ အနက်ကိုမဟော၊ ဦဟနအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (ပါရာ၊ဝံသစ်)

(တစ်နည်း) ဝိတက္က-အရ ပဇာနနစိတ္တာ၊ ဝိဇာနနစိတ္တာ-တို့ကိုမယူရ၊ ဦဟနစိတ္တာကို ယူရမည်ဟုသိစေသည်။ (ပါရာ၊ဝံဟောင်း)

(တစ်နည်း) ဦဟနံ-ဖြင့် ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော-၌ ကြံစည်ဟူသည် ဤအရာကို ဤသို့ ရှုအပ်၏ဟု အာရုံကို ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေသည်။

◆ တယိဒံ ဝိတက္ကနံ "ဤဒိသမိဒ"န္တိ အာရမ္မဏပရိကပ္ပနန္တိ အာဟ "ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"တိ။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

၇။ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော/ အာတာနနပစ္စုပဋ္ဌာနော

အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဧတ္ထ အာနယနံ စိတ္တေ အာရမ္မဏဿ ဥပနယနံ အာကမ္ပနံ ဝါ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၅၉) ကိုထောက်၍ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော-သာသင့်သည်။

ဦဟနံ/ ဥဟနံ

ဦဟ ဝိတက္ကေ၊ ဦဟတိ။ပ။ဦဟနံ။ (နီတိဓာတု၊ ၁၉၇) ထောက် ဦဟနံ-သာသင့်သည်။

၈။ ယောဂါဝစရ

ဌာန မကင်းရာဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ယောဂါဝစရ-ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ မကင်းတတ်သော ဝိတက်၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ ဝစဓာတ်အရဆိုသောသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ထုတ်။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ်(၇၉)

(က) သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဉ္စမဒုတိယဈာနေသု ပါကဋော ဟောတိ။
(ခ) ဣတိ ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေန စာတိ ဣဒံ ဈာနံ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ"န္တိ ဝုစ္စတိ။
(ဂ) ဝိဘင်္ဂေ ပန"ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"တိအာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ။
(ဃ) အတ္ထော ပန တတြာပိ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဌ၊၁၁၅၊ သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၀၊ မဟာ၊၂၊၂၅၃၊ ဘာသာဋီ၊၁၊၅၀၀၊ ဝဏ္ဏီသစ်၊၂၊၁၈၇၇)

=====================

၁။ (ခ)ဝါကျကို ပဓာ ပဓေထင်ရှားစေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာ၊ (ဃ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ဝိဘင်္ဂ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ-၌ အဝိတ်ပုဒ်၊ အပေါင်းပုဒ်တို့၏ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တတို့နှင့် ပါကဋ၊ ရုက္ခ၊ ဝိသေသ-တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယကို ဖော်ပြပါ။
၆။ (ခ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပဉ္စမဒုတိယဈာနေသု/ ပဉ္စမဒုတိယဈာနေသု- သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ (ဂ)ပါဌ်လာ ဝိဘင်းပါဠိတော်စကားရပ်၌ ရသင့်သောနယပုဂ္ဂလရကို ရေးပါ။
၁၀။ ပဌမဒုတိယဗျာနေသူ-အရ တရားကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၂။ **(ဝ)ပါဌ် ဓောဒနာ**

ဆရာ-သည် (ခ)ပါဌ်ဖြင့် တ္တမိနာ စ ဝိတက္ကေန-စသည်ဖြင့် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်အနက်ကိုဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ယင်းသို့ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဝိဘင်းပါဠိတော်ဆိုအပ်သည်နှင့်မညီသည်မဟုတ်ပါလော။ (မဒူဿ)အဘယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်း။ ဆရာ၏ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်ထူးခြားသောပါဒကို မပြသော် အဗျာပိတဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)ပါဌ် ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ပါဌ်ဖြင့် ဝိဘင်း၌ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဒေသနာကိုပြအပ်သောဟုဆို၏။ အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်အပ်ပါသလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (မဒူဿ) အဓိပ္ပါယ်ကား= ဝိဘင်း၌အနက်ကို ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် မှတ်သားအပ်၏ဟူလို။

၃။ (ခ)ပါဌ်သည် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့်တကွ နိဂုံးကိုပြသောကြောင့် နိဂမနပါဌ်။
(ဂ)ပါဌ်သည် ဝိသေသပါဌ် (ပြည်) ပါဌ်ဘာရမ္မ (ဘာသာဋီ၊မဒူ)
(ဃ)ပါဌ်သည် အနက်ကိုလည်း ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့်ပင် မှတ်သားအပ်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ပါဌ်ာရမ္မ။

၄။ ဝိဘင်္ဂယန္တိ ဓမ္မာ ထွေ့ ဓောနာတိ ပါ ဝိဘင်္ဂေ။ (နိရုတ္တိ၊၅၄၁)
♠ ဝိပုဗ္ဗ ဘဇ္ဇ(သို့)ဘဇိတတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို ဝေဘန်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
♠ အဓိကရဏတ္ထ (ပါ)ကရဏတ္ထကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ဝိဘင်းကျမ်း၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
♠ ဏပစ္စည်းအရကား ဝိဘင်းကျမ်း ရ၏။
(ကေဒေသျှပစာအားဖြင့် ချာနဝိဘင်း ရ၏-တုဆက်တောက်)

ပုဂ္ဂလော အဓိဋ္ဌာနံ ဓောသာ ဒေသနာယာတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ။
(ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော တည်ရာ၏ ဒေသနာနှင့်ဂုဏ် ဂုဏေး၊ ဝိသေသန ဝိသေသျ ဝပ်ကောက်) (ဝိသေသနဆက်တောက်)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ပုဂ္ဂလ= ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
အဓိဋ္ဌာန= နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ= ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။
ပါကဋ= ပ ကဋ၊ အ။ ရုက္ခ= ရုက္ခ၊ အ (တစ်နည်း) ရုဟ၊ ခ။
ဝိသေသ= ဝိ သိသ၊ ဏ။

၆။ (ခ) ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့် သဝိတက္ကံ-၌ သသဒ္ဒါသည် သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ-လည်းကောင်း၊ သဟ ဝိတက္ကေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ-ဟုပြု-သိစေ။
(ဝိစာရေန သဟ ဝတ္တတိ-ဖြင့်နည်းတူဖော်)

ဣဒံ ဈာနံ-ဖြင့် သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-အရ ဈာန်ကိုယူ-သိစေသည်။

ရုက္ခောဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေန-ဖြင့် အပွင့်အသီး သစ်ခက်စသည့် အစိတ်မှ လွတ်သော သစ်ပင်မရှိသော်လည်း သစ်ပင်ကို သပုပ္ဖ သဖလ-ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝိတက် ဝိစာရစသော အစိတ်အင်္ဂါမှလွတ်သော ဈာန်မည်သည် မရှိသော်လည်း ဈာန်ကို"သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ"ဟုခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကိုသိစေ။ (သာရတ္ထ)

၇။ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု/ ပဌမဒုတိယဈာနေသု

ရဿာကာရတော ပရံ။ပ။ဃရ ဈေ ဓ်သု ဘမာဒီနမာဒိစ ဒွေဘာဝမာပဇ္ဇန္တေ။ (ရူပသိဒ္ဓိ) ဓ်သု ဘမ၊ ဈေ ဃရတို့၊ အစဗျည်းမှာ၊ ဒွေးဘော်လာ၊တို့ကိုထောက်၍ဈေဓာတ်သည် ဒွေးဘော်လာရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု-သာ သင့်သည်။

၀။ ဌာနဖြစ်သော ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန ဣမိနာစ ဝိစာရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော" ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပဌမဈာန်၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂၊၁၇၄)

◆ အထဝါ ဈာနသမင်္ဂိနော ဝိတက္ကဝိစာရသမင်္ဂိတာဒဿနေန ဈာနဿေဝ သဝိတက္က-သဝိစာရတာ ဝုတ္တာတိ အာဟ"အယဉ္စ ပန တတြာပိ ဝေမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု-အရ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်ကိုယူ၍။ ထိုနှင့် အနီးစပ်သော လက္ခဏာ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ ထိုနှင့် သဟဇာတ ဈာနစသောအကြောင်း၊ ထိုနှင့်ဈာနပစ္စည်း၏ပစ္စယုပ္ပန်စသော အကျိုး၊ ထိုနှင့်ကသိုဏ်းစသော ပညတ်အာရုံ၊ ထိုနှင့်နမနဇာတ်၊ ဟီန ပဏီတစသောဂုဏ်၊ ထိုထိုအမူအရာကြိယာ၊ ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်၊ ပရမတ္ထဓမ္မ သဉ်တအမည်တူသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပဌမဇ္ဈာန ဒုတိယဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်းယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၀)

(က) ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော၊ နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော။

(ခ) ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော၊ နီဝရဏဝိဝိတ္တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိတိ အတ္ထော။

(ဂ) တသ္မာ ဝိဝေကာ တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ ဇာတန္တိ ဝိဝေကဇံ။

(ဃ) ပီတိသုခန္တိဧတ္ထ ပီနယတီတိ ပီတိ၊ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တပီနန-ရသာ၊ ဖရဏရသာ ဝါ၊ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သုခနံ သုခံ၊ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ ခနတိစ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ၊ တံ သာတလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဥပဗြူဟနရသံ၊ အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

(၄း၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၁း၃၆၁။ မအူ၊၂။၂၅၄။ သာသာဒိ၊၁း၅၈၁။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၇၄)

======================

၁။ ဝိဝေကဇံ-ဟူသောသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိကိုသာ အဖွင့်နှင့်အညီစနစ်တကျအနက်ပေးပါ။

၂။ (က)နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော-သို့ အနုသန္ဓေ၊ (ခ)သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)စောဒနာ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ (ဂ)ဝါကျကို စာစပ်ပါ။

၄။ (ခ)ဝါကျနှင့်အညီ ဝိဝေက-ကို အသပဒဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ ပီတ၊ သုခ၊ သာတပုဒ်တို့၏ ဓာတု ပစ္စယကိုဖော်ပြ၍ ပီတိ-၌ ဓာတ်ကိုဖြစ်သင့်သော ဂိုဏ်း၌ သွင်းပြပါ။

၆။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံပဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ပီဏယတိ၊ ပီနယတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာတလက္ခဏံ၊ သာဒလက္ခဏံ-ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဠိနှစ်ထွေစီရှိရာ သင့်ရာပါဠိကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဃ)ဝါကျ၌ ပီတိ-ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ ဝိဝေကဇ-အရ တရားကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ ဝိဝေကဇံ= နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ (က၊ဂ-နှင့်အညီ) =နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောတရားအစု၌ဖြစ်သော။ (ဝါ)နီဝရဏတို့မှဈာန်သည် ကင်းစေအပ် ဆိတ်စေအပ်သောဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစု၌ဖြစ်သော။ (ခ၊ဂ-နှင့်အညီ)

၂။ **နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော-ဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ**

ဤသို့(က)ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော-ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်၏ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသောဆရာသည် နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော-မိန့်။ (မအူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည်(က)ဝါကျဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝိဝေကပုဒ်၌ ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

(က၊ခ)တို့ဖြင့် ဝိဝေက–ဟူသောအစိတ်ပုဒ်၏အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာအတ္ထဝိနိစ္ဆယကိုပြသည်။ (ဂ)ဖြင့် ဝိဝေကဇ–ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာအတ္ထဝိနိစ္ဆယကိုပြသည်။ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

◆ တသ္မာ ဝိဝေကာ–ကို ဇာတံ–၌ဟိတ်–ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

◆ တေတုအတ္တေ စေတံ နိဿက္ကဝစနံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၁)

တသ္မိံ ဝိဝေကေ–ကား ၌––ကြောင့် ဇာတံ–၌ အာဓာရ–အာဓာရိစပ်။

တ္တတိ–ကား ကြောင့် ––ကြောင့် ဝိဝေကဇံ–၌ ဟိတ်–ဟိတ်၏ဖိုလ်စပ်။

ဝါ–သဒ္ဒါကား နယန္တရဇောတက ဖြစ်သည်။

၄။ ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော။ (သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန) (ခ–နှင့်အညီ)

♠ ဝိ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ဝိစဓာတ်အရကား နီဝရဏတို့မှကင်းဆိတ်တတ်သော သတ္တိလက္ခဏာသဘာဝရ၏။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုရ၏။

ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော။ (ဟေတုကမ္မသာဓန)

♠ ဝိ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ဝိစဓာတ်အရ ဟေတုကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ကင်းဆိတ်စေတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောပဋ္ဌမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနသတ္တိသည် ပုချ။

♠ ဟေတုကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောတရားအစု၏ ဈာနာဒိပစ္စယုပ္ပန္န–ဘောဂုဏ်သည် ကာရဏ္ဏပစာ။

♠ ဏ–ပစ္စည်းအရကား ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥဂ္ဂတံ အဂ္ဂံ အဿာတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ (ဓာန်၊ဋီ)

http://www.dhammadownload.com

ဥဒတိတိ ဥဒေါ။ ဥဒေါ ဟုတွာ ဂစ္ဆတိတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ (ပါရာဇိကသစ်)
ဥဒ္ဓံ အဂ္ဂံ ယဿာတိ ဥဒဂ္ဂံ။ (ဘာသာဋီ)
ဥဒဂ္ဂါနိ အဿ အတ္ထီတိ ဥဒဂ္ဂေါ။ (မဏိ) ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ ဩဒဂျံ။
ဩဒဂျံ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ ပီတိယာတိ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ (မဏိ)
ပီယတေ ပီယော။ (ပီ၊အ) သုဋ္ဌု ပီယော သမ္ပိယော။ သမ္ပိယေန အယနံ သမ္ပိယာယနာ။
သမ္ပိယာယနံ လက္ခဏံ ဧတိဿာ ပီတိယာတိ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ။

၅။ ပီတိ= ပီ၊ တိ။ တ္တတ္ထိလိင်။ ရာသိ= ရသ၊ ဏ္ဍ။
သုခ= သုခ၊ အ။ (တစ်နည်း) သု ခန၊ ကွိ။ (တစ်နည်း) သု ခါဒ၊ ကွိ။
သာတ= သဒ၊ ဏ။
ပီတိ–၌ ပီဓာတ်သည်နီတိ၊ဓာတု။၂၄၅၊၂၅၂–ကိုထောက်လျှင် သွာဒိ၊ ကီယာဒိ။နှစ်မျိုး။
ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ–၌ကား ပီဓာတ်သည် တပ္ပနအနက်ကိုဟောရာ၌ “ပီ–ဘူစုကီတပ္ပနေ”
ဟု ဘူဝါဒိ၊ စုရာဒိ၊ ကီယာဒိ။ ၃–မျိုးပြထားသည်။

၆။ ဝိဝိတ္တံ–ဖြင့် ဝိဝေကော–၌ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစဓာတ်၏အပြစ်၊ ဏပစ္စည်း ဘာဝ–
သာဓနဲ့သက်၊ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော–ဟု ဘာဝသာဓနပြုဟု သိစေသည်။
နီဝရဏဝိဂမော–ဖြင့် ဘာဝသာဓနပြုလိုက် ဝိဝေက–အရ ဈာန်၏ နီဝရဏ
တို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြိယာကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း) ကင်းခြင်းဟူသည် နီဝရဏတို့မှ ကင်းခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။
ဝိဝိတ္တော–ဖြင့် ဝိဝေကော–၌ ဝိ–ဝိစဓာတ်၏အပြစ်။ ဏပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တုသာ
ဓနအနက်၌သက်။ ဝိဝိတ္တောတိ ဝိဝေကော(သို့)ဝိဝိစ္စတီတိ ဝိဝေကော–ဟုပြု–သိစေ။
(တစ်နည်း) ဝိဝေကော–၌ ဝိ–ဝိစဓာတ်၏အပြစ်။ ဏပစ္စည်း ဟေတုကမ္မသာဓနအနက်၌သက်။
ဝိဝိတ္တောတိ ဝိဝေကော (သို့) ဝိဝေစီယတေတိ ဝိဝေကော–ဟုပြု–သိစေ။ (သာရတ္ထ)
နီဝရဏဝိဝိတ္တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ–ဖြင့် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၊ ဟေတုကမ္မ
သာဓနပြုလိုက် ဝိဝေက–အရ နီဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်တတ်သော (တစ်နည်း)နီဝရဏတို့မှ
ဈာန်သည် ကင်းဆိတ်စေအပ်သော ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော တရားအစုကိုယူရမည်ဟု သိစေ။
ဝိဝေကာ ဇာတံ–ဖြင့် ဝိဝေက–ပုဒ်ကို ဘာဝသာဓနပြုလိုက် နောက်ပုဒ်နှင့်ပဉ္စမီ
တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)
ဝိဝေကေ ဇာတံ–ဖြင့် ဝိဝေကပုဒ်ကို သုဒ္ဓကတ္တုသာဓန၊ ဟေတုကမ္မသာဓန
ပြုလိုက် နောက်ပုဒ်နှင့် သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဇာတံ-ဖြင့် ဝိဝေကဇံ-၌ ဇ-ဝယ် ဇနဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကွိ-ပစ္စည်းကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကွိပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇာယတီတိ ဇံ-ဟုပြု-သိစေ။

ပီနယတိ-ဖြင့် ပီတိ-၌ ပီဓာတ်၏အဖြစ်။ တိပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်သည်၏အဖြစ်။ ပီနယတီတိ ပီတိ-ဟုပြု သိစေသည်။

သုခနံ-ဖြင့် သုခံ-၌ သုခဓာတ်၏အဖြစ်။ အပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌ သက်။ သုခနံ သုခံ-ဟုပြု-သိစေ။

သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ-ဖြင့် သုခံ-၌ သု-ခါဒ-ဓာတ်၏အဖြစ်။ သုဥပသာရ၏ သုဋ္ဌု အနက်ဟော။ ကွိပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနၞသက်။ သုဋ္ဌု ခါဒတီတိ သုခံ-ဟုပြု-သိစေ။

သုဋ္ဌု ခနတိ-ဖြင့် သုခံ-၌ သု-ခနု-ဓာတ်၏အဖြစ်။ သုဥပသာရ၏ သုဋ္ဌု အနက်ဟော။ ကွိ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနၞသက်။ သုဋ္ဌု ခနတီတိ သုခံ-ဟုပြု-သိစေ။

ကာယစိတ္တာဗာဓံ-ဖြင့် ကောင်းစွာခဲစား၏ ကောင်းစွာတူးဖြို၏ ဟူသည် ကိုယ်စိတ်၏ ကျင်နာခြင်းကို ခံစားတူးဖြို ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ ပိဏယတိ/ ပိနယတိ

နီတိ၊ ဓာတု၊၂၄၅-၌"ပီ ပီတိယံ၊ ပီဏေတိ၊ ပီဏာတိ၊ ပီတိ၊ ပီယော" ဟုလည်းကောင်း၊ ယင်းနီတိ၊ ဓာတု-၂၅၂-၌ "ပီ တပ္ပနကန္တီသု၊ ပိဏာတီတိ ပီတိ၊ ဧတ္ထစ ပီတီတိ ပိဏနံ ပီတိ၊ တပ္ပနံ ကန္တိစ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တ္တုဒံ ဘာဝဝသေန နိဒ္ဒစနံ။ တ္တုဒံ ပန ဟေတုကတ္တုဝသေန ပိဏယတီတိ ပီတိ၊ တပ္ပေတီတိ အတ္ထော"ဟုလည်းကောင်း ရှိသည်။ နီတိဓာတုအလို ပီဓာတ်၊ ဏာယပစ္စည်း၊ တိဝိဘတ်ဖြင့်ပြီးသော ပိဏယတိ-ပါဌ်သင့်သည်။ သာရတ္ထဋီကာ၌ "ပီနယတီတိ တပ္ပေတိ၊ ဝဍ္ဎေတိ ဝါ"ဟုဖွင့်သည်။

မအူ၊ ပါရာဇိကသစ်-တို့၌လည်း သာရတ္ထဖွင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ဒန္တဇ န-နှင့်ရှိသော ပိနယတိ-ပါဌ်ကိုပင် တပ္ပနတ္ထ ဝဍ္ဎနတ္ထကြံ၍ အနက်ပေးကြသည်။ ထို့ကြောင့် သာရတ္ထ၊ မအူ၊ ပါရာဇိကသစ်တို့အလို ပိနယတိ-ဟုရှိသောပါဌ်လည်း သင့်သည်။

သာတလက္ခဏံ/ သာဒလက္ခဏံ

သာတလက္ခဏန္တိ ဣဋ္ဌသဘာဝတ္တာ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဝါ အတ္တနိ သာဒယတီတိ သာတံ၊ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ။ သာတံ မဓုရန္တိ ဝဒန္တိ။ သာတံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သာတလက္ခဏံ-ဟူသော သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၁-ကိုထောက်၍ သာဒ-ကား သဒ၊ ဏာ ပစ္စည်း၊ သာဒလက္ခဏံ-ဟုဆိုလိုလျက် ဒ-ကို တ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သာတလက္ခဏံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ ပီတိ

အပေါင်းဖြစ်သော ပီတိ ၅-မျိုးလုံး၏ ပီတိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဖရဏာပီတိ၌ တင်- ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠ္ဟီနည်း။ (အဋ္ဌသာလိနီ၊ ၂၁၁)

၁၀။ ဝိဝေကဇံ-အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ၍ ထိုသည် သာယာအပ်သောကြောင့် အဿာဒမည်၏ စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

====================

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၁)

(က) အယဉ္စ ပီတိ (ဣတိ အယဉ္စ ပီတိ) ဣဒဉ္စ သုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဣဒံ ဈာနံ "ပီတိသုခ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) အထဝါ ပီတိ စ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ ဓမ္မဝိနယာဒယော ဝိယ။

(ဂ) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခမဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေ အတ္ထီတိ ဝေမ္ပိ ဝိဝေကဇံ-ပီတိသုခံ။

(ဃ) ယထေဝ ဟိ ဈာနံ၊ ဇဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ၊ တဉ္စဿ အတ္ထိ(တဉ္စဿ အတ္ထီတိ)

(င) တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ"န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

(ဌး၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၁း၃၆၃။ မအု၊၂၊၂၅၇၊ ဘာသာဋီ၊၁း၅၈၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၇၆)

====================

၁။ (ဃ)ဝါကျကို နိပါတ်၊ သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ၊ဂ)အနုသန္ဓေ။ (ဃ) သာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ။ (င) ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ဃ၊င)ဝါကျတို့၏ အမည်ကို အကြောင်းပြဖြေ၍၊ (ခ)ဝါကျ၌ အထဝါသဒ္ဒါထားပုံ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ကျနစွာဖြေဆိုပါ။

၄။ ပီတိသုခံ-ကို (က)ဝါကျနှင့်အညီ အဋ္ဌကထာအလိုကျဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ဓမ္မဝိနယကို နာမပဒမာလာ။ ဈာနံ၊ ဝတ္တုံ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (ဂ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့၌ ဣတိ-သဒ္ဒါရှိသင့်။ မရှိသင့် နှစ်မျိုးတွင် ယုတ္တိပြ၍ ယုတ္တတရပါဌ်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (က)ဝါကျ၌ ရသင့်သော နယူပစာရကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ဝိဝေကဇပီတိသုခ-အရတရားကိုကိုယ်ပြ၍ ပရိဝတ္တနဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ၊ဝ)အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)စသောဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ–ကို တစ်ပုဒ်စီခွဲ၍ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌တစ်ပုဒ်တည်းတွဲ၍ ဖွင့်ပြလိုသောဆရာသည် (ခ၊ဂ)မိန့်။ (မအူ)

(ဃ)အာဘောဂါယုတ္တပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည်(ဂ)ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည် ဝိဝေကဇပီတိသုခမည်သောဟုဆိုအံ့။ (ဝါ)ပီတိသုခ၏ဝိဝေကဇမည်သည်၏အ[ ]ကိုပြတော်မူ၏။ ဈာန်သာလျှင် ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ (ပီတိသုခမ္ပိ–၌ပိ–ကိုရှု၍ အာဘော်ထားသည်) ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်(ဂ)ဝါကျစကားရပ်၌ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သောပီတိသုခ–ဟုဆရာဆိုခြင်းသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။(ဝါ)အဘယ့်ကြောင့် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကိုဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ **အဓိပ္ပါယ်ကား=** ဈာန်သည် ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိသုခသည်လည်း ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုအသင့်ယုတ္တိကို ငါပြဆိုသည်ဖြစ်ရကား–ဟူလို။ (မအူ၊ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၁ရ၉)

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသောကြောင့် ဈာန်သည်ဝိဝေကဇပီတိသုခမည်၏ဟုဆို၏။ထိုသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ့်သို့သော အကျိုးဂုဏ်ကို ရပါသနည်း။ တစ်စုံတစ်ခုရအပ်သော အကျိုးမရှိပြီလော။ (င)မိန့်။

၃။ (က)ဝါကျစသည်သည် ပကတ္တရ။ ထိုတွင် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့သည် ပကတ္တရ။ (ဃ)သည် ပီတိသုခ၏ ဝိဝေကဇမည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ဒဠှီကရဏဝါကျ။ (ဝံသစ်၊မအူ) ကာရဏ။ (ဘာသာဋီကာ) (င)လဒ္ဓဂုဏ။

အထဝါ–ထားပုံ

ဝိဝေကဇံတစ်ပုဒ်၊ ပီတိသုခံတစ်ပုဒ်ဟူသော နှစ်ပုဒ်ဝါကျသဒ္ဒါမှတစ်ပါးဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ–ဟူသော တစ်ပုဒ်တည်းသမာသ်သဒ္ဒါအဖြစ်ကို လဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ဈာန်၊ပီတိသုခရှိသောဈာန်ဟူသောအနက်တစ်ပါး၊ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသောဈာန်ဟူသောအနက်တစ်ပါးကိုလဲလှယ်ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း (ခ)ဝါကျ၌ အထဝါ–သဒ္ဒါထားရသည်။

ပီတိ စ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ။
ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ အတ္ထိ ဝါ ဈာနေတိ ပီတိသုခံ။ (က–နှင့်အညီ)

http://www.dhammadownload.com

- ♠ ပီတိသုခ-အရ ပီတိသုခရ၏။
- ♠ ထို၏ ပဌမဈာန်နှင့် အစိတ် အပေါင်းစပ် ဌာနူ။
- ♠ အပစ္စည်းအရကား ပဌမဈာန်ရ၏။

၅။ ဓမ္မဝိနယ-ပုဒ်ကို ဓမ္မဝိနယော၊ ဓမ္မဝိနယာ-စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်။
ဈာန်= ဈေ၊ ယှဉ် ဝတ္တုံ။= ဝ၊ တို။

၆။ (က)အယဥ္စ ပီတိ ဣမာဒ္ဓ သုခံ-ဖြင့် ပီတိသုခံပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်ပြု သိစေ။

(က)တစ်ပါဠိကျလုံးဖြင့် ပီတိသုခ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်ကို ပီတိသုခံ အသဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီတိ ပီတိသုခံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ ဏ(အ)ပစ္စည်းအဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ပီတိသုခ-အရဈာန်ကိုယူ-လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)ပါဠိကျဖြင့် ပီတိသုခ-ကို ဒွန်ပြု-လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝိနယသဒ္ဒါသည် သမာဟာရဒွန်ဖြစ်သကဲ့သို့ ပီတိ-သုခပုဒ်သည်လည်း သမာဟာရဒွန်သမာသ်ဖြစ်၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၇၉)

(ဂ)ပါဠိကျဖြင့် ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-ပုဒ်ကို စတုတ္ထီ(တစ်နည်း)သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၍ ဝိဝေကဇ-အရ ပီတိသုခကိုယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-အရ ဈာန်ကိုယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဝေကဇံ-၌ ပထမာဝိဘတ်မကျေခြင်း(ဝိဘတ္တိအလောပ)၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ အယဥ္စ ပီတိ/ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ

(က)ပါဠိ၌ ဣတိ ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန -စသည်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ အထူးနောင်ဣတိ-စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြထားသည်ကိုထောက်၍ ဤ၌လည်း ပီတိ -သုခအထူးနောင် ဝိဂြိုဟ်ပြသောအရာဖြစ်သောကြောင့် (က)ပါဠိ၌ ဣတိ အယဥ္စ ပီတိ-စသည်ဖြင့် ဣတိ-ရှိသောပါဌ်က ယုတ္တတရဖြစ်သည်။

ဣတိသဒ္ဒါ ရှိသော်လည်းကောင်း၊ မရှိသော်လည်းကောင်း အတ္ထယုတ္တိမပျက်သောကြောင့် ရှိ၊ မရှိ နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်ချည်းသာမှတ်။

(ဃ)၌ ဣတိ-ကို (ဂ)ပါဠိသို့ပြန်၍ တိတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-ကိုပရိသမာပနတ္ထ ကြံသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဣတိ -ရှိသောပါဌ်သည် ယုတ္တတရဖြစ်သည်။
ဣတိ-ကိုလုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌကြံ၍ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဆိုခဲ့ပြီးသောအကြောင်း နှစ်ချက်ကြောင့်လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓ တိ–ကိုဇေ့ထား၊ နောက်ကား ဣတိ၊ ရှိလေသိက၊ တိ–ကို တိယသွာ၊ ကြံလေပါ။

ဓ တိ–ကိုတိတ်ကြံ၊ မခံဣတိ၊ ရှိတုံသိက၊ ဣတိတဝန်၊ လောပကြံ။

ဓ တိ–သစ္စံကြံ၊ တဝန်နောက်ရှိ၊ ဣတိသဒ္ဒါ၊ သမာပန၊ ကြံလေကြ။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ဝိဝေကဇပီတိသုခံ

ဒုတိယေ ပီတိသုခမေဝ ဝိဝေကဇံ၊ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခန္တိ ဝ အညပဒတ္ထသမာသော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသဿ ဝ အလောပေါ် ကတော၊ လောပေ ဝါ သတိ"ဝိဝေကဇပီတိသုခ"န္တိ ပါဌောတိ အယံ ဝိသေသော–ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃–ကို ထောက်၍ (ဂ)ဝါကျဒုတိယဝိကပ်ဝယ် ဝိဝေကဇံ–ပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ်မကျေလျှင် ဝိဝေကဇံပီတိသုခံပါဌ် သင့်သည်။ ပဌမာဝိဘတ်ကျေလျှင် ဝိဝေကဇပီတိသုခံ–ပါဌ်လည်းသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ၂–ပါဌ်လုံးသင့်။

၀။ (က)ဝါကျ၌ နယူပစာရ

ဌာနမကင်းရာဖြစ်သော ဈာန်ကိုဆိုသဖြင့် ဌာနီမကင်းတတ်သော ပီတိသုခကိုလည်းရသောကြောင့် ဌာနူပစာ၊ နာန္တရိကနည်း။

ဓ ဗဟုဗ္ဗီတိ၊ အသဿတ္ထိတုံ၊ ရှိသည့်အရာ၊ သဘောမှာ၊ နာန္တရိကယူမြဲတည်း။

(တစ်နည်း) အစိတ်ပီတိသုခရှိ၏ဟု မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဈာန်အလုံးစုံကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာနည်း။ ဧကဒေသူပစာ။

၁၀။ ဝိဝေကဇံပီတိသုခ–အရ ပဌမဈာန်ကိုယူ၍၊ ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ်(ဂ၂)

(က) ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ၊ ဣဒံ ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ပဌမံ။

(ခ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ။

(ဂ) ဣမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိပိ ဈာနံ။

(ဃ) ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ၊ ဂေါစရံ ဝါ စိန္တေန္တီတိ အတ္ထော။

(င) သယံ ဝါ တံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ။

(စ) တေနေဝ ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏန္တိ ဝုစ္စတိ။

(၄။၁၁၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃။ မအူ၊၂။၂၅၉။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၈၆။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁ရ၉)

၁။ ဈာပေတိ–ကို သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထထင်ရှားစေလျက် (ခ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (က)ဝါကျ ဒုတိယဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ယောဂိနော-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ ပစ္စနီကဓမ္မေ-ကို နာမပဒမာလာ၊ ပစ္စနီက-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံပဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဥဟန္တိ၊ ဒဟန္တိ။ ပဌမံ၊ ပထမံ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေစီရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (က)ဝါကျ ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတာ-၌ နည်း။ ဂေါစရံ-၌ ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။
၁၀။ ဂေါစရံ-ပုဒ်ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ ရှာပေတိ=ပူပန်စေတတ်၏။ လောင်စေတတ်၏။ ပုတ်ကြည်းတတ်၏။ မြိုက်တတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)(ဝါ)ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ပယ်တတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)(သာရတ္ထ။ ဝံသစ်)

၂။ (က) ဒုတိယဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတော ပဌမံ-ဖြင့် ပဌမံ-ပုဒ်ကို ဒေသိတတန္ဒိတ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အခြားဖြစ်နိုင်သော ဝစနတ္ထတစ်မျိုးကိုပြလိုသောဆရာသည် တ္တဒံ ပဌမံ သမာပဋ္ဋတီတိပိ ပဌမံ-မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ၊ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ရှာနပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓန၊ ကရဏသာဓနပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ရှာနံ-ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြုခိုက် ချေဓာတ်သည်မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ချေဓာတ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဉာဏဒိတ္တိစသောအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား = ဟေတုတတ္တုပြုခိုက် ချေဓာတ်သည် ဥဟနအနက်ကိုဟော၏။ ကရဏသာဓနပြုခိုက် ချေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကိုဟော၏ဟုငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။ (ပါရာ၊ ဝံသစ်။ ဘာသာဋီကာ-တို့အလို)

မအူဆရာတော်အလိုကား= (ဃ)သည် (ခ)၏သံဝဏ္ဏနာမဟုတ်။ (ဂ)၏ သံဝဏ္ဏနာသာဖြစ်သည်ဟုယူသည်။ ယင်းအလို (ဂ)ဝါကျတစ်ခုတည်းကိုသာ ဌပနာထားရမည်။

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ယင်း၌ တ္တဒံ ပဌမံ သမာပဋ္ဋတီတိပိ ပဌမံ-ကား ပဌမံပုဒ်၏ဒေသိတတန္ဒိတ်ဝစနတ္ထမှတပါး သမာပဋ္ဋတိတန္ဒိတ်ဝစနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ပက္ခန္တိ၊ (ဂ) ပက္ခန္တိ၊ (ဃ) ဝိတ္တာရ၊ ထိုတွင် ဝေါစရံ စိန္တေန္တိ-ကား ဈာယန္တိ-၌ရှေးဓာတ်၏ ဥယျနတ္ထမှတစ်ပါး စိန္တနတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တိ။ (မအု)
(တစ်နည်း) ဈာပေတိ-ပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး ဈာယတိပုဒ်၏အဖွင့်ကိုပြ-ပက္ခန္တိ။(ဝဏ္ဏိသစ်၊ ဘာသာဋီ)
(င)ဝါကျသည် ပက္ခန္တိ။ (စ)ဝါကျသည် လဒ္ဓဂုဏ။

၄။ ယုဉ္စတေ ယောဂိနာတိ ယောဂေါ။ (ဘာဝနာရ၏)
ယောဂေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ယောဂိနော။

- ယောဂ-ပုဒ်အရကား အားထုတ်အပ်သော ဘာဝနာသည် မှုချ။
- ထို၏ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။
- ဤပစ္စည်းအရကား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပစ္စနီကဓမ္မေ ဈာပေတီတိ ဈာနံ၊

- ရှေးဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဖြကြိယာကား ဆန္ဒ ကျင်ဘက်နီဝရဏတရားတို့၏အဘာဝ သည် မှုချ။
- ဟေတုကတ္တုဖြကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သောဝိတက်စသော၅-ပါးအပေါင်း၏ (ဝါ)ပဥ္စမဈာန်၏ ဝိက္ခမ္ဘနသတ္တိသည် (ဝါ)ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
- ယုပစ္စည်းအရကား ဝိတက်စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ) ပဥ္စမဈာန်ရ၏။

တ္တမိနာ ယောဂိနော ဈာယန္တီတိ ဈာနံ၊

- ရှေးဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဖြကြိယာကား ယောဂီတို့၏သန္တာန်၌ ကြံစည်တတ် လောင်မြိုက်တတ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မှုချ။
- ကရဏတ္တကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ဝိတက်စသော ၅-ပါးအပေါင်း၏ (ဝါ)ပဥ္စမဈာန်၏ သဟဇာတာဒိ၊ ဈာနာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
- ယုပစ္စည်းအရကား ဝိတက်စသော ၅-ပါးအပေါင်း (ဝါ)ပဥ္စမဈာန် ရ၏။

သယံ ဈာယတိ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဈာနံ၊

- ရှေးဓာတ်အရ ကပ်၍ရှုတတ်သော သတ္တိရ၏။
- ယုပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော ဈာန်တရားရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

နတ္ထိ ဧတသ္မာ ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနီတော။ (ဘေးရန်မရှိသောတရား)
အနီတဿ ပဋိပက္ခော ပစ္စနီတော။ ပစ္စနီတော ဧဝ ပစ္စနီကော။ (သုစိ)
ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတော= ရေတွက်ခြင်းအစဉ်အားဖြင့်။ (ဝါ)ဂဏန်းအစဉ်အားဖြင့်။
ဂဏီယတေ ဂဏနာ။ ဂဏနာယ အနုပုဗ္ဗံ ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ။
(တနည်း) ဂဏီယတေ အနေနာတိ ဂဏနံ၊ ဂဏနာယ အနုပုဗ္ဗံ ဂဏနာနုပုဗ္ဗံ။ (ဝံသစ်)

http://www.dhammadownload.com

၅။ ပစ္စနီကဝမ္မော၊ ပစ္စနီကဝမ္မာ စသည်ဖြင့် ပုံလိုင်၊ ပုရိသာဒိစဉ်။
ပစ္စနီက-၌ ဣဓာတ်ယှဉ်၍ ဣတိ၊ ဣန္တိ၊ တော် နွေ့ စသည်ဖြင့် စဉ်ရမည်။
ဝေါ်စရ= ဝေါ်-စရ၊ အ။ ပုံလိုင်။

၆။ (က) ဇဏ္ဏာနုပုစ္ဆတော-ဖြင့် ပဌမံ-၌ ပဌမသဒ္ဒါသည် ပဓာနအနက်ကို မဟော၊ အာဒိအနက်ဟော။ ပဌမံ ဒေသိတန္တိ ပဌမံ-ဟု ဒေသိတတဒ္ဓိတ်ပြု။ အပစ္စည်း ဒေသိတတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ ဒက္ခိဏေယျက္ကမအားဖြင့် ပဌမမည်သည်မဟုတ်၊ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ပဌမမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း သိစေသည်။ (ဝံသစ်၊ သာရတ္ထ)

ပဌမံ သမာပဇ္ဇတိ-ဖြင့် ပဌမံ-ပုဒ်ကို သမာပဇ္ဇတိတဒ္ဓိတ်ပြု၍၊ အပစ္စည်း သမာပဇ္ဇတိတဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်-ဟု သိစေသည်။

ပိ-ဖြင့် ရေတွက်ခြင်းအစဉ်အားဖြင့် ပဌမမည်သည်မဟုတ်၊ ဦးစွာဝင်စားအပ် သောကြောင့်လည်း ပဌမမည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(ခ)ပစ္စနီကဝမ္မေ ရျာပေတိ-ဖြင့် ရျာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏အဖြစ်။ ရျာပေတီတိ ရျာနံ-ဟုပြု။ ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန အနက်၌သက်။ ပူပန်စေတတ်၏ ဟူသည် ဆန့်ကျင်ဘက်နီဝရဏတရားတို့ကို ပူပန်စေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ဂ)ဣမိနာ ယောဂိနော ရျာယန္တိ-ဖြင့် ရျာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏အဖြစ်။ ယုပစ္စည် းကရဏသာဓန၌သက်။ ရျာယန္တိ ဣမိနာတိ ရျာနံ-ဟု ကရဏသာဓနပြု။ ရျာယန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

အပိ-ဖြင့် ဟေတုကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထကြောင့်သာ ရျာန်မည်သည်မဟုတ်သေး၊ ကရဏသာဓနကြောင့်လည်း ရျာန်မည်သေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။

(ဃ)ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ-ဖြင့် (ခ)ဝါကျ ရျာပေတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိစသောအနက်ကို မဟော၊ ဒယှနအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေသည်။

ဝေါစရံ စိန္တေန္တိ-ဖြင့် (ဂ)ဝါကျ ရျာယန္တိ-၌ဈေဓာတ်သည် ဉာဏ ဒိတ္တိစသော အနက်ကို မဟော၊ စိန္တနအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ စိန္တေန္တိ-၌ ကြံစည်၏ဟူသည် ကသိုဏ်းစသောအာရုံကို ကြံစည်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။(ဝဏ္ဏသစ်၊ဘာသာဋီကာတို့အလို)

ဈေ တု ဥပ္ပာန ဒယှနေ၊ ဉာဏဒိတ္တိစိန္တာသု စ။
သဗ္ဗာယောပနိဗ္ဗာနေသု၊ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိဘာဝိနာ။ (တေကဥ္စရကောသ)

(တစ်နည်း) (ဃ)ပစ္စနီကဓမ္မေ ဍဟန္တိ-ဖြင့် (ဂ)ဝါကျ ရျာယန္တိ-၌ ဈေဓာတ်သည်ဒယှန အနက်ဟော။ ဈေဓာတ်သည် ဒယှနအနက်ကိုဟောခိုက် ရျာယန္တိ-၏ ကံကို ပစ္စနီက ဓမ္မေ-ဟုထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကို သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဇေါဝရံ စိန္တေန္တိ-ဖြင့် (ဂ)ဈာယန္တိ-၌ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ကိုဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဈေဓာတ်သည် စိန္တနအနက်ဟောခိုက် ဈာယန္တိ-၏ ကံကို ဇေါဝရံ-ဟုထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (မအူသျှ)

သယံ ဝါ တံ ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာနံ-၌ ဈေဓာတ်၏အဖြစ်။ ယုပစ္စည်း သုဒ္ဓကတ္တားအနက်၌သက်။ ဈာယတီတိ ဈာနံ-ဟုပြု။ ဈာယတိ-၌ကပ်၍ရှုဟူသည်ဝိတက်စသော တရားများကိုယ်တိုင် ကပ်၍ရှုသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဈာယတိ-၌ဈေဓာတ်၏ သကမ္မကဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ (တစ်နည်း) ဈာယတိ-၌ ကပ်၍ရှုဟူသည် ကသိုဏ်းစသော အာရုံကိုကပ်၍ရှုသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဥပနိဇ္ဈာယတိ-ဖြင့် ဈာယတိ-၌ ဈေဓာတ်သည် ဥပနိဇ္ဈာနအနက်ဟော-သိစေ။

ရ။ ဒ္ဓုတန္တိ / ဒ္ဓုဟန္တိ

ဒုဟဓာတ်၊ အန္တိဝိဘတ်၊ ဒ-ကို ဒု-ပြုလျှင်ဒုတန္တိ၊ မပြုလျှင် ဒုဟန္တိ-ဟုပြီးနိုင်သောကြောင့် နှစ်ပါငြှသင့်။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၁၉၆-ဂါထာပုံစံကြည့်)

ပဥ္စမ၊ ပထမ အဆုံးအဖြတ် (ဝါကျဥယျာဉ် ၁-၌ရေးပြီး)

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော/ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ပဥ္စမန္တိ ဣတိမိနာ ဒေသနာက္ကမံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ၊ "ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဥ္စမ"န္တိပိ ပါဌော၊ တတ္ထာပိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယာတိ အတ္ထော-ဟု သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃-၌ဆိုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။

ဝ။ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ

ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ-၌ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာယ-ဟုဆိုလိုလျက် ယ-အက္ခရာကို ချေ၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဝဏ္ဏလောပနိရုတ္တိနည်း။ (ပါရာ၊ယော၊ရ၄၊ဝံသစ်၊၁၈၁)

(ဃ)ဝါကျသည် (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို (ဝါ)တို့၌ ဈာပေတိ၊ ဈာယန္တိ တို့ကိုအစဉ်အတိုင်း အရေအတွက်အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြသောကြောင့်ယထာက္ကမနည်း၊ ယထာသချံနည်း။ (ပါရာဝံသစ်၊၁၈၁)

ဇေါဝရံ

အပေါင်းဖြစ်သောအာရုံဟူသမျှ၏ ဇေါဝရ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းစသော နိမိတ်အာရုံ၌တင် ကေဒေသျူ ရုဠ္ဟီနည်း။

◆ ဇေါဝရန္တိ ပထဝီကသိဏာဒိအာလမ္ဗနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃)

၁၀။ ဇေါဝရံ-ပုဒ်ကိုသျှာချွန်ယူသော်သင့်၏၊ တျှာချွန်ယူသော်မသင့်။ စသည်ဖြင့်ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဉ်းယှဉ်(၈၃)

(က) တဒေတံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။

(ခ) တတ္ထ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ သဟ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ? ကသိဏာဒိအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော။

(ဂ) လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ။ ကသ္မာ?လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော။

(ဃ) ဧတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏာဒီနိ ဥပနိဇ္ဈာယတိ။

(င) ဝိပဿနာယ ဥပနိဇ္ဈာယနကိစ္စံ ပန မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတီတိ မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(စ) ဖလံ ပန နိရောဓဿ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဆ) ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ ဈာနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။

(၄။၁၁၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃။ မအူ၊၂။၂၆၀။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၈၈။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊၂။၁၈၁)

၁။ မဂ္ဂေန-ဝယ် ဝိဘတ်အနက်ပေါ်လွင်စေလျက် (င)ပါဌ်ကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေ၊(ဃ)ပါဌ်ကို ပုစ္ဆာ၊(င)ပါဌ်ကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (ဃ)ကိုရှု၍ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ဉာသ်။

၅။ ဝိပဿနာ-ကို နာမပဒမာလာ၊ယင်း၌ ဓာတ်ကိုဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာ။

၆။ (ခ)စသောပါဌ်တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ တထာလက္ခဏံ/ တထလက္ခဏံ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (င)ပါဌ် မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ မဂ္ဂေါ-ပုဒ်အရ လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

မဂ္ဂေန-နိစ္စစသော ဝိပလ္လာသကို ပယ်တတ်သော မဂ်နှင့်တကွ။ (သတတ္ထ-၌တတိယာ) (ပါ) မဂ်ကိစ္စဖြင့်။ (ကရဏတ္ထ) (ပါရာဝံသစ်၊၂။၁၈၁)

(ခ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၊လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်အားဖြင့် ၂-မျိုးပြားသည်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဈာန်နှစ်မျိုးကို သရုပ်ထုတ်၍ ချဲပြလိုရကား (ခ)မိန့်။

(ဃ၊င၊စ)ပါဌ် ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ပါဌ်ဖြင့် လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့်ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟုဆိုခဲ့၏။ ဝိပဿနာသည် မည်သည့်လက္ခဏာကိုရှုပါသနည်း။ မဂ်သည် မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ ဖိုလ်သည်မည်သည့် လက္ခဏာကို ရှုပါသနည်း။ (ဝိတ္ထာတိမှာ၊ အစိတ်ဖြာ၊ မေးပါဝါကျကုန်)ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်

http://www.dhammadownload.com

တို့သည် လက္ခဏာကိုကပ်၍ရှုခြင်း အတူတူပင်ဖြစ်ကောင်းရာအံ့လော။ (ဆင်တဲ၊၂၄၆) စုန်ကြောင့် (ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=ဝိပဿနာသည် အနိစ္စစသောလက္ခဏာကိုကပ်၍ရှု၏။ ဝိပဿနာ၏ရှုမှုကိစ္စသည် မဂ်ကိစ္စကျမှပြီးစီး၏။ ဖိုလ်သည်နိဗ္ဗာန်၏တထလက္ခဏာကိုရှု၏ဟု-သော်။

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝိပဿနာသည် အနိစ္စစသော လက္ခဏာကိုကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်မည်၏ဟုဆို၏။ မဂ်၏လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်၏အဖြစ်ကို ဖိုလ်ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကို ရှုခြင်းကြောင့်ဆိုပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် မဂ်ကို လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု ဆိုပါသနည်း။ (တစ်နည်း) အနိစ္စစသည်လျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ၏ ဥပနိဇ္ဈာနသည် အဘယ်သို့လျှင် အာရုံရှိသောမဂ်၏ ဥပနိဇ္ဈာနဖြစ်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် (င)မိန့်။ (ပါရာဇိကသစ်၊၂၊၁၀၁)

၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့သည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
(ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့သည် ဝိတ္ထာရ။ထိုတွင်အချင်းချင်းထောက်၍ ပက္ခ-ပက္ခန္တရ။
(ဆ)ဝါကျသည် အတ္ထုဒ္ဓေသ(ဝါ)အဓိပ္ပေတတ္ထ (ဝါ) ဝိသေသဝါကျ။

၄။ လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။

- လက္ခဏ-အရကား အနိစ္စစသောလက္ခဏာသည် မှချ။
  ထို၏ ကပ်၍ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာနှင့်အာရုံ အာရမ္မဏိကစပ် ဌာန။
- ပုဒ်လုံးအရကား အနိစ္စစသောလက္ခဏာကို ကပ်၍ရှုတတ်သော ဝိပဿနာ ရ၏။
  (ဤကား ဃ-ဝါကျနှင့်အညီ)

အဓိပ္ပါယတိ ဣတိ ဓိပ္ပါယတော အဓိပ္ပေတံ။

- အဓိ အပိ ဣတ္ထဘတ်အရကတ္တုဒြကား ဆန္ဒ အဓိမောက္ခပြတာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်မှချ။
- ကမ္မဒြကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သောအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၏ အာရမ္မဏ-ပလူ။
- တပစ္စည်းအရကား အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ရ၏။

၅။ ဝိပဿနာ-ပုဒ်ကို ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာယော စသည်ဖြင့် ကညာဒိဂိုဏ်းစဉ်။ ယင်း၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ပဿတိ၊ ပဿန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒိဿတိ၊ ဒိဿန္တိ -စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒက္ခတိ၊ဒက္ခန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း စဉ်လေ။

၆။ (ခ)သတ ဥပစာရေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဝုတ္တာ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဥပစာရဈာန်နှင့်တကွဖြစ်သော သမာပတ် ၈-ပါးကိုယူရမည်ဟု သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

ကသိဏာဒိအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-၌ အာရမ္မဏအရ ကသိုဏ်းစသောအာရုံကိုယူ-လည်းကောင်း၊အာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိအာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ -ဟု ကတ္တုသာဓန ကိတန္တဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်မည်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏။

(ဂ)ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ-အရ ဝိပဿနာ မဂ် ဖိုလ်တို့ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

လက္ခဏူပနိဇ္ဈာယနတော-ကို ကသိဏာဒိနည်းတူဖော်ပါ။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကိုယူ- လည်းကောင်း၊ (ဝါ)လက္ခဏ-အရ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဝိပဿနာကို ယူရမည်ကို လည်းကောင်း၊ ဥပနိဇ္ဈာနံ-၌ ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ပြု-လည်းကောင်း၊ လက္ခဏနှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို လက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်ဝဓနတ္ထပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

(င)ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ကာရဏူပစာအားဖြင့် မဂ်ကိုယူ-သိစေသည်။

(စ)ဖြင့် လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကိုယူခိုက် လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကိုယူ (ဝါ) လက္ခဏ-အရ နိဗ္ဗာန်၏ တထလက္ခဏာကိုယူခိုက် ဥပနိဇ္ဈာန-အရ ဖိုလ်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယုပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဥပနိဇ္ဈာနံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-လည်းကောင်း၊ လက္ခဏနှင့် ဥပနိဇ္ဈာနကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

(ဆ)ဖြင့် ဈာန်သည် အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၊ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်ဟု နှစ်မျိုးရှိသော်လည်း ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဈာနံ အရ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်ကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

၇။ တထလက္ခဏံ/ တထာလက္ခဏံ

တထာ-ကား ပဋိဘာဂတ္ထနိပါတ်တည်း။ ဤ၌ယင်းအနက်မဖြစ်သင့်၊ နိရောဓ သ-ဟူသောသမ္ဘန်ထောက်၍မဖောက်မပြန်မှန်သော အဝိပရိတတ္ထ၊ တထလက္ခဏတ္ထ သာဖြစ်သင့်သောကြောင့် တထလက္ခဏံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

ကသိဏ/ ကသိန

ကသ-ဝမနေ၊ ဝွ္ကဏော၊ ကသတိ ပဝတ္တတီတိ ကသိဏံ-(သူစိ)ကိုထောက်၍ ကသဓာတ် ဝွ္ကဏပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကသ-ဝမနေ၊ဝွ္ကနော၊

http://www.dhammadownload.com

ဏတ္တံ:ဘာသိဏံ။တူသော(ဓာန်ဋီ။ရ၀၂) ကိုထောက်၍ကာသဓာတ်၊ ဏ္ဍနပစ္စည်း၊န–ကို ဏ–ပြု၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း ကာသိဏ–ဟုရှိသောပါဠ်သာသင့်။

၈။ (င)မဇ္ဈေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ

အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ–ဟူသောအမည်ကိုအကျိုး ဖြစ်သော မဂ်၌တင်–ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂။၁၈၁)

(င)ဥပစာရေန

ဥပစာရဗ္ဗျာနေန–ဟုဆိုလိုလျက် ဗျာန–ဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေ၊ ဝဏ္ဏ–လောပနည်း။ ကေဒေသဝေါဟာရနည်း။ (ဝဇိရ်သစ်။၁၈၁)

◆ သတ ဥပစာရေနာတိ သန္တိ ဥပစာရဗ္ဗျာနေန။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃)

၁၀။ မဇ္ဈေါ–အရ မဂ်ဉာဏ်ကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့် နိယျာနလက္ခဏာအားဖြင့် တူသော မဂ္ဂင် ရ–ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်း ကောင်း၊ထိုနှင့် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်းတည်းဟူသော တူသောကိစ္စရှိသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် မဂ္ဂပစ္စည်းတည်းဟူသော ဟိတ်။ပ။ထိုနှင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အာရုံရှိသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်။

==================

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၄)

(က) ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ဥပဂန္တွာ၊ ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ခ) ဥပသမ္ပာဒယိတွာတိ ဝါ၊ နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေ ပန "ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒါ"တိ ဝုတ္တံ။

(ဃ) တဿာပိ ဧဝမေဝတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(င) ဝိဟာသိန္တိ ဗောဓိမဏ္ဍေ နိသဇ္ဇသင်္ခါတေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဣတိဝုတ္တ–ပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ ဣရိယနံ ဝုတ္တိံ ပါလနံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ အဘိနိပ္ဖာဒေသိန္တိ အတ္ထော။

(စ) ဝုတ္တံ ဟေတံ ဝိဘင်္ဂေ"ဝိဟရတီတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ပါလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီ"တိ။

(၄။၁၀ရ၊ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၄၊ မအူ၊၂။၂၆၄၊ ဘာသာဋီ၊၁။၅၉၁၊ ဝဇိရ်သစ်၊၂။၁၈၃)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဂ၊ဃ)၌ ပဓာနကြိယာ၏ ကတ္တားကိုထည့်၍ သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲဘဲအနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။
၄။ တ္တုတိဝုတ္တပကာရဇ္ဈာနသမင်္ဂီ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်။
၅။ သစ္ဆိကိရိယာ၌ သစ္ဆိကို ပဒ၊ လိင်စသည်။ ယင်းသစ္ဆိ၌ နောက်ပုဒ်ကို ဓာတုဝစ္စယခွဲ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ နိသဇ္ဇ(ဇ္ဇာ)သစ်္ခါတေန-ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ ယုတ္တတရပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (င)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ရသင့်သောနယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဝုစ္စတိ-၌ ဓာတ်အရတရားကို ပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ (ဂ)ဝါကျ ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟုထည့်ပါ။
(ဃ)ဝါကျ ဝေဒိတဗ္ဗော-၏ ကတ္တားကို ပဏ္ဍိတေန-ဟုထည့်ပါ။
ဘဿာပိ-ပါဠိယာ -ထိုဝိဘင်းပါဠိတော်၏လည်း-ဟုစွဲပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည်(က)ဝါကျဖြင့် ဥပသမ္ပန္န-၌ ဥပ သံ-တို့၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ပဒဓာတ်၏ ဂတိ-အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ ဥပသမ္ပန္န-၌ ဥပ-သံတို့သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကတစ်မျိုးသာ၊ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်ဖြစ်နိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား= ဥပ သံတို့သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက သာတ္ထကအနက်၊ ပဒဓာတ်သည်ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။
◆ ဥပသမ္ပန္နာတိဗ္ဗေ ဥပ သံသဒ္ဒါ "ဥပလဗ္ဘတိ"တိအာဒိသုဝိယ နိရတ္ထကာတိ ဒဿေတုံ "ဥပဂန္တွာ"တိအာဒိ ဝတွာ ပုန တေသံ သာတ္ထကဘာဝံ ဒဿေတုံ "ဥပသမ္ပာဒယိတွာ"တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၄)

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည်(ဂ)ဝါကျဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဥပသမ္ပန္နပုဒ်ကို"ဥပသမ္ပန္နာတိ ပဠမသ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော"စသည်ဖြင့် အထူးဟောကြားတော်မူသောဟုဆို၏။ ယင်းသို့ဟောကြားသကဲ့သို့ပင် အနက်ကိုလည်း အထူးအားဖြင့် သိအပ်ပါသလော။ (မအူ) အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား=အနက်ကို ဤအဋ္ဌကထာဖွင့်သည့်အတိုင်းပင် သိအပ်၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
ထိုတွင် ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ–ကား ဥပဂန္တွာ–၌ ဖြစ်သင့်သော ဂမုဓာတ်၏ အနက်ကို (ဝါ)ယူရမည့်ဂတိကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(ခ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် နိပ္ပာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ–ကား ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ဝါကျသည် ဝိသေသ(မအူ)၊ ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီကာ)
(ဃ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (င)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။ (စ)ဝါကျသည် အာဂမဒဋ္ဌိ။

၄။ ဝစီယတ္ထာတိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တော ပကာရော ဝုတ္တပ္ပကာရော၊
တ္တတိ ဝုတ္တပ္ပကာရော အဿ ဗျာနဿာတိ တ္တတိဝုတ္တပ္ပကာရံ။
တ္တတိဝုတ္တပ္ပကာရံ ဗျာနံ တ္တတိဝုတ္တပ္ပကာရဗျာနံ။
တ္တတိဝုတ္တပ္ပကာရဗျာနေန သမင်္ဂီ တ္တတိဝုတ္တပ္ပကာရဗျာနသမင်္ဂီ။
(ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသောအပြားရှိသောဗျာန်၏ ပြတ်စွာသုရားနှင့် ဝုဏ် ဝုဏေးစပ်)

၅။ သဏ္ဌိကိရိယာ၌ သဏ္ဌိကား နိပါတ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ တ္တကာရန္တ။
သဏ္ဌိကို သဟ–အက္ခဲ့ဟုပုဒ်ခွဲ။ အက္ခဲကား=အသုဓာတ်၊ ခိ။ (သ–ကို က–ပြု)
(တနည်း)အက္ခဓာတ်၊ တ္တ။ (တနည်း)တ္တက္ခဓာတ်၊ တ္တ။
ကွဿ စ္ဆတ္တံ–အစ္ဆိ အက္ခိ၊ သဏ္ဌိ သက္ခိ–သဟ အက္ခိနာ ဝတ္တတိတိအတ္တေ နိပါတော၊
ပစ္စက္ခတ္ထိ အတ္တော။ (နိရုတ္တိ။၃၆)
အသု–ဗျာပနေ၊ အသတိ ဝိသယေသု ဗျာပိဝိယ ဘပတိတိ အက္ခိ၊ သဿ ကော။
အထဝါ အက္ခ ဗျာပနဒဿနေသု၊ အက္ခတိ ဝိသယေသု ဗျာပိဘဝတိ, အက္ခတိဝါ ပဿတိ
ဧတေ နာတိ အက္ခိ။ (ဓာန်ဋီ။၁၄၉)
◆ တ္တက္ခ ဒဿနေ–တ္တဿ အတ္တံ၊ တ္တက္ခတိ အနေနာတိ အက္ခိ။ (ဏွာဒိ။ ဝ)

၆။ (က)ဥပဝန္တွာ–ဖြင့် ဥပသမ္ပဇ္ဇ–၌ ဥပ သံဥပသာရတို့၏ ဥပလဗ္ဘတိ–စသည်၌ ကဲ့သို့ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဇ္ဇ–သည် သုဟဇ္ဇံ–စသည်၌ကဲ့သို့ ဏျပစ္စည်း၏ ကာရိယ မဟုတ်၊ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
ပါပုဏိတွာ–ဖြင့် ဥပဂန္တွာ–၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏ၊ပဝတ္တနအနက်ကိုမဟော၊ ပါပုဏနအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ–သဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းသိစေသည်။
(တစ်နည်း) ပါပုဏိတွာ–ဖြင့် ဥပဂန္တွာ–၌ ဉာဏဂတိ၊ ပဝတ္တနဂတိကိုမယူရ၊ ပါပုဏနဂတိကိုယူ ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ပါပုဏိတွာ-ဖြင့် ဥပဂန္တွာ-၌ ကပ်တော်မူခြင်းဟူသည် ရောက်တော်မူခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (မဒုသျှအလို)

(ခ)ဥပသင်္ကမိတွာ-ဖြင့် ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ဥပ သံ-တို့၏ ခတွတ္တဝိသေသက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဒတတ်၏ ပြီးစီးခြင်း သံသိဒ္ဓိယအနက်ဟောသည်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဋ္ဌ-သည် တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပသင်္ကမ္မ-၌ ကာ ရိုက်ပစ္စည်းကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

နိပ္ပါဒေတွာ-ဖြင့် ပြည့်စုံစေခြင်းဟူသည် ပြီးစီးစေခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ (တစ်နည်း)ပဒတတ်သည် နိပ္ပါဒနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ၏။

(ဂ)တ္တရိယာထဝိတာရေန-ဖြင့် ဝိတာသိ-၌ ဝိတာရ-အရ တ္တရိယာပထဝိဟာရ ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

ဓောဓိမဏ္ဍေ နိသဇ္ဇသင်္ခါတေန-ဖြင့် တ္တရိယာပထ ၄-မျိုးတွင် ထိုင်ခြင်း တ္တရိယာပုထ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

ဝုတ္တံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိတာရံ-တို့ဖြင့် တ္တရိယသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိ- ယာယ်အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

ရ။ **နိသဇ္ဇာသင်္ခါတေန/နိသဇ္ဇသင်္ခါတေန**

နိသီဒနံ နိသဇ္ဇာ-ဟူသောကစ္စည်း၊ ရူပသိဒ္ဓိတို့ကိုထောက်လျှင် နိသဇ္ဇာ-သဒ္ဒါ သည် အာကာရန္တ တ္တတ္ထိလိင်ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားသည်။ အာကာရန္တ တ္တတ္ထိလိင်မြသော ပုဒ်များကို သမာသ်အလယ်၌ ရဿမပြုရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤအဋ္ဌကထာ နှာ၊၈၁- ဝိဟရတိ- အဖွင့် ဥာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု-ဟုသမာသ်အလယ်၌ အာကာရန္တနှင့်ပင် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း နိသဇ္ဇာသင်္ခါတေန-ဟုရှိသောပါဠ်သာ ယုတ္တတရဖြစ်သည်။

ဝ။ **ဝိတာသိ**

အပေါင်းဖြစ်သော ဝိဟာရလေးမျိုးလုံး၏ ဝိတာသိ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော တ္တရိယာပထဝိဟာရ၌တင် ကေဒေသျူပစာ၊ ရုဠီနည်း။

တ္တရိယာပထဝိတာရေန

အပေါင်းတ္တရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့်နေခြင်း၏ တ္တရိယာပထဝိဟာရ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ် ထိုင်ခြင်း တ္တရိယာပုထ်ဖြင့်နေခြင်း၌တင် ကေဒေသျူပစာ။

၁၀။ ဝုစ္စတိ-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယဈာနကထာ

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၄)

(က) ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ သမတိက္ကမာ။

(ခ) ဒုတိယဈာနက္ခဏေ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုတိယဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဈာနဓမ္မာ န သန္တိ၊အညေယေဝ ဟိ ပဌမဈာနေ ဖဿာဒယော၊ အညေ ဣဓ၊ ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) အဇ္ဈတ္တန္တိ ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တမဓိပ္ပေတံ။

(င) ဝိဘင်္ဂေ ပန "အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ"န္တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။

(စ) ယသ္မာ ပန နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ၊တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

(၄။၁၁၇။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၄။ မအူ၊၂။၂၆၆။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၉၃။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၈၅)

=====================

၁။ (ဂ)ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို ဆရာနည်းကျ ဌပနာတိကပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသည်ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုစာစပ်။

၄။ နိယကဇ္ဈတ္တံ-၌ နိယက-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ ဝူပသမ၊ သမတိက္ကမ၊ ဩဠာရ၊ အင်္ဂ၊ သန္တာန-ပုဒ်တို့၌ ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအနည်ပေးပါ။

၇။ ဝိဘင်္ဂေပန/ ဝိဘင်္ဂေပိ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ အဇ္ဈတ္တံ-အရတရားကို လက္ခဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (ဂ)ဝါကျ တတ္ထ တေသု ပဌမဒုတိယဈာနေသု-တို့တွင်၊ (နိဒ္ဓါရဏ) (ဒုတိယဈာနေ-၌စပ်) (ယောဇနာ။၇၅)

(တစ်နည်း) တတ္ထ တိဿံ ပါဠိယံ-၌၊ (ဝုတ္တံ-မှာစပ်) (ပါရာဇိသစ်)

(တစ်နည်း) တတ္ထ တသ္မိံ ဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသေ-၌၊ (ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၌စပ်) (မအူ)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) တတ္ထ-ထိုဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသောပါဠ်၌၊ (စောဒနာသောဓနာ ဒယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော) (ဆာသာဒိကာ)

တ္တဓ တ္တမသွိ ဒုတိယဈာနေ-၌။

၂။ (ဂ)ဆရာနည်းကျ ဌပနာတိကပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုတိယဈာနကထာ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ဒုတိယဈာန်၌ အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားတို့သည်မရှိကြသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်ဝိတက်ဝိစာရတို့သည်သာ မရှိကုန်သကဲ့သို့အဘယ်ကိုပြခြင်းငှါ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟုအထူးပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (မဒူသျှ၊၂။၂၆၆)

ကိဥ္စာပိဒိုံ၊ ပါဠ်တိုင်ရိကား၊ တင်တိုစောဒက၊ အာဘော်ပြ၏။

ပန-တထာပိ၊ စဝ်ထိုကြိယာ၊ တိုင်အောင်မှာကား။ဆရာပရိတာရ၊ ပြသည့်အာဘော်တည်း။(ကြီး)

(ဂ)အညေယေဝ တိ ပဌမဈာနေ ဖဿာဒယော၊ အညေ တ္တဓ-သို့ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ။ပ။ န သန္တိ-ပါဠိဖြင့် ဒုတိယဈာန်၌အလုံးစုံသော ပဌမဈာန်တရားများ မရှိကြကုန်ဟုဆို၏။ အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကို ထောက်၍ ယင်းသို့ ဆိုပါသနည်း။ ဒုတိယဈာန်၌ ဖဿစသော တရားများလည်း ယှဉ်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် အညေယေဝ တိ- စသည်မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ပဌမဈာန်၌ယှဉ်သော ဖဿစသောစသည်က တခြား၊ ဒုတိယဈာန်၌ ယှဉ်သော ဖဿစသည်က တခြားဖြစ်၍---ယင်းသို့ဆိုပါ၏ဟူလို။

(င)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ-သည် (ဃ)ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောရာ၌နိယကဇ္ဈတ္တ ဝိသေသကို အလိုရှိအပ်၏ဟုဆို၏။ ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့်ပင် ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်သို့ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဝိဘင်း၌ဟောတော်မူပုံကိုမပြသော် အဗျာပိတဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။ (မဒူသျှ၊၂၆၀)

(တစ်နည်း) ဆရာ-သည်(ဃ)ပါဠိဖြင့် အဇ္ဈတ္တအရ နိယကဇ္ဈတ္တကို လိုအပ်၏ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် နိယကဇ္ဈတ္တကိုလိုအပ်ပါသနည်း။ ပါဠိတော်၌ အဇ္ဈတ္တံ-ဟု သာမည အားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။ (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း)ဌပနာတူ။ဤဈာနကထာ၌သာ နိယကဇ္ဈတ္တကိုလိုအပ်ပါသလော။ အဘယ်၌ လည်း နိယကဇ္ဈတ္တကိုလိုအပ်၏ဟု ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။

တတ္ထ ကာရကဏာမာတ "ဝိဘင်ေ ပနာ"တီအာဒိ၊ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော၊ ဝိဘင်ေ ပိတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၅၊ ၃၆၆)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။

(ဂ)သည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ-ဝါကျာရမ္ဘ။

ယင်း(ဂ)ဝါကျ၌ ကိဥ္စာပိ ။ပ။နသန္တိ-ကား စောဒကာဘောဂဝါကျ။

အဇ္ဈေယေဝ ။ပ။ အဇ္ဈေ တ္တမေ-ကား ဒဠှီကရဏဝါကျ။

ဩဠာရိကဿ ပန စသည်ကား စောဒနာ၊ ပရိဟာရာဘောဂဝါကျ၊ ပရိဟာရဝါကျ။

(ဃ) ပက္ခန္တရ။

(င)သည်အဇ္ဈတ္တအရ နိယကဇ္ဈတ္တကိုယူရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြ-ကာရဏ၊ (သာရတ္ထ)

(တနည်း) ဝိဘင်း၌ ဝိသေသအားဖြင့်ဟောတော်မူပါသလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍

ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။ (မအူသျှ)

(စ)သည် အဓိပ္ပေတတ္ထမှတပါး ဝစနတ္ထကိုပြ-ပက္ခန္တရ။ (မအူသျှ) ဝါကျာရမ္ဘ။(ဘာသာဋီ)

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ကို ဝူပသမာ-၌ သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓေ၊ ကမ္မ ကမ္မိ စပ်။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-တို့၏၊ ဝူပသမာ-ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-တို့ကို၊ ဝူပသမာ-လွန်

မြောက်ခြင်းကြောင့်-တုအနက်ပေး။

၄။ နိဿာယ ဇာတံ နိယံ၊ နိယံ ဧဝ နိယကံ။ (သွတ္ထ က-ပစ္စည်း)

(သွတ္ထတခွိတ်တို့၏ သဘောသည် ပုဒ်အရ ပစ္စည်းအရ အထူးမရှိသောကြောင့်မိမိကိုမှီ၍

ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တဟူသောရှာန်ရ၏) (ဘာသာဋီ။၅၉၅)

- ◆ အဇ္ဈတ္တန္တိ သကသန္တတိနိယကံ။ (မူလဋီကာ၊ အဇ္ဈတ္တတိက်အဖွင့်)
- ◆ သကသန္တတိနိယကန္တိ သကသန္တတိ' နိဿာယ ဇာတန္တိ အတ္ထော။ (မဓု)

(တစ်နည်း) နိယမတီတိ နိယကံ။ (ပါရာဝံသစ်၊၂။၁၈၆)

- ♠ နိ ယမုဇာတ်အရကား မှတ်သားတတ်သော (ဝါ) အမြဲဖြစ်တတ်သောသတ္တ်ရ၏။
- ♠ တပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တဟူသော ရှာန်ရ၏။

အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တတီတိ အဇ္ဈတ္တံ။

နိယကဥ္စ တံ အဇ္ဈတ္တဥ္စာတိ နိယကဇ္ဈတ္တံ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၈၆)

ဇသော အာဒိ ဧတေသံ ဓမ္မာနန္တိ ဇဿာဒယော။

- ♠ ဇဿ အာဒိ-အရကား ဇဿဟူသောအစ (ဝါ) အစဖြစ်သောဇဿသည် မုချ။
- ♠ ထို၏ ပဌမဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မနှင့် အာဒိ အာဒိဝန္တ၊ အစိတ် အပေါင်းစပ် ဌာန။
- ♠ တေ-အရကား ဇဿအစရှိသော ပဌမဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အတ္တာနံ ပတိ ပစ္စတ္တံ။ (မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သောတရား) (ဘာသာဋီ၊၁။၃၉၅)

ဖုသတီတိ ဇသော။ ပဌမံ အာဒိယတီတိ အာဒိ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ရူပသမ=	ဝိ ဥပ သမု။ အ။	သမတိက္ကမ= သံ အတိ ကမု။ အ။
ဩဠာရ=	ဥဠာရပုဒ်၊ ဏိကပစ္စည်း။ (ဥဠာရေ ဘဝံ ဩဠာရိကံ)	
ဥဠာရ=	ဥလ၊ အာရ။ (တနည်း) ဥ အာ-ရာ။ က။	
အင်=	အင်။ အ။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ။	
သန္တာန=	သံ တနု။ ဏ။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ။	

(က) ဝိတက္ကဿစ ဝိစာရဿစ-ဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရ-ပုဒ်ကို ဝိတက္ကောစ ဝိစာရောစ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။

တ္တတိ တ္တမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့် ရူပသမာ-ကိုငဲ့၍ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု ဒွန္တသော ဓနနည်းဖြင့် ဝိဘတ်ချွတ်ခံရမည်အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (နေယျတ္ထ)

သမတိက္ကမာ-ဖြင့်ရူပသမ-ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည်လွန်မြောက်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

(တစ်နည်း) ရူသသမ-ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသည် ပဟာန်ကိုလိုအပ်၏။ ပဟာန်ဟူသည်လည်း ဝိတက်ဝိစာရတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)ဖြင့် သမတိက္ကမ-လွန်မြောက်ခြင်းဟူသည် ဖြစ်ပြီး၍လွန်မြောက်ခြင်းမျိုး မဟုတ်၊ ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ ဝိတက်ဝိစာရတို့ မဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ဃ) ဖြင့် အဇ္ဈတ္တ-အရ ဂေါစရဇ္ဈတ္တသည်ကို မယူရ၊နိယကဇ္ဈကိုယူဟုသိစေ။

အတ္တနိ ဇာတံ-ဖြင့် အဇ္ဈတ္တံ-ကို အတ္တနိ ဇာတံ အဇ္ဈတ္တံ-ဟုအဗျယီဘောပြု၊ အဓိ-ဥပသာရ၏ ဇာတအနက်ဟောဟု သိစေသည်။

အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ-ဖြင့် အတ္တနိ ဇာတံ-မိမိ၌ ဖြစ်၏ဟူသည် မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ ဝိဘင်္ဂေ ပန/ ဝိဘင်္ဂေပိ

ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော။ ဝိဘင်္ဂေပီတိ အတ္ထော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော ( ) ပါဠောဂံသဏ်-၌လည်းအဆက်ပါသာရတ္ထပါဌ်ကိုထုတ်၍ဝိဘင်္ဂေပိ-ဟု ဆိုသည်။ ၂-ချက်သင့်။

(င) ဝေတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ / ဝေမေဝ ဝုတ္တံ

ဘာသာဋီကာ၊၁။ ၅၉၅-၌ (ဘတ္တ ကာရဏမာဟ "ဝိဘင်္ဂေပနာ"တိအာဒိ၊ ပနသဒ္ဒေါပိ အပိသဒ္ဒတ္ထော၊ ဝိဘင်္ဂေပီတိ အတ္ထော)-ဟူသော သာရတ္ထဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ ဝေတ္တကမေဝ-ဟုမရှိသင့်။ ဝေမေဝ-ဟုရှိသင့်၏။ "ဝေတ္တကမေပ"သည်မပြည့်စုံဟုပြ၍ "ဝေမေဝ"ကား ဤအဋ္ဌကထာနှင့်ထပ်တူဟုပြသည်။ ထို့ကြောင့်ထပ်တူဟုအဓိပ္ပါယ်ရသော ဝေမေဝ-ဟုသာ ရှိသင့်ကြောင်းဆိုးဖြတ်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

၆။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ

ဤ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-ဟု အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ၊ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ၊ သုခဿ စ ပဟာနာ၊ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ-တို့ကိုလည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏာ၊ နိဒဿန၊ ကေဒေသူ၊အဝယဝူ။

(တစ်နည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရငြိမ်းခြင်းကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရငြိမ်းခြင်း၊ ပီတိကို လွန်မြောက်ခြင်း၊ သုခကိုလွန်မြောက်ခြင်းတို့ကို လည်းရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ကေဒေသူ၊ အဝယဝူပစား။

(ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၁၈၆၊ ဘာသာဋီကာ၊ ၅၉၅)

◆ တေသံ ကေဒေသဘူတံ ဝိတက္ကဝိစာရသမတိက္ကမဝစနံ အဝယဝေန သမုဒါယောပလက္ခဏနယေန တံ ဒီပကံ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၆)

အဇ္ဈတ္တံ

အပေါင်းဖြစ်သော ဇေါဝရဇ္ဈတ္တ၊ နိယကဇ္ဈတ္တ၊ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ၊ ဝိသယဇ္ဈတ္တတို့ ၏အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော နိယကဇ္ဈတ္တ၌ တင် ကေဒေသူ ။

၁၀။ အဇ္ဈတ္တံ-အရ နိယကဇ္ဈတ္တဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုယူ၍ (ဝါကျဥယျာဥ် ၇၉-နှင့် အတူထုတ်လေ)။

ဝါကျဥယျာဥ်(၈၆)

(က) သမ္ပသာဒနန္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။

(ခ) သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ။

(ဂ) နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံဝိယ။

(ဃ) ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမ နေန စေတော သမ္ပသာဒယတိ၊ တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။

(င) ဣမသ္မိံ စ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသောတိ ဧဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(စ) ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဧတံ ကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

(၅၊ ၁၁၇၊ သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၃၆၄၊ မအ္ထ၊၂၊၂၆၆၊ ဘာသာဋီ၊၁၊၅၉၃၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၁၈၇)

၁။ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အဖွင့်နှင့်အညီအနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာ၊ (ဃ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဃ)တံဈာနံ-ကိုစာစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ (ကၤခၤဃ)ပါဠိကျတို့နှင့်အညီ သမ္ဘသာဒန-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဥာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ သဒ္ဒါ၊ဝဏ္ဏ၊ဝတ္ထုံ၊စေတော-ပုဒ်တို့၌ ဓာတု ပစ္စယနှင့် စေတော သမ္ဘသာဒယတိ-၌ စေတာ-ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဝိဘတ္တိ၊ ဝိဘတျတ္ထတို့ကို ဖော်ပြပါ။
၆။ (ကၤခၤဃ)ပါဠိကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ဂ)၌ နိလဝတ္ထုံ။ နီလံ ဝတ္ထုံ-တွင် သင့်ရာပါဠ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ခ)ပါဠိကျကို ထောက်၍ သမ္ဘသာဒနံ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဝတ္ထု-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနဟာရကို ထုတ်ပြပါ။

=====================

၁။ စေတသော-ကို၊ သမ္ဘသာဒနံ-သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိတက် ဝိစာရ တို့၏ လှုပ်ချောက်ချားခြင်း၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း ကြည်လင် စေတတ်သော။ (ဃၤင-ပါဠိကျတို့နှင့်အညီတည်း)
(တစ်နည်း)သမ္ဘသာဒနံ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်သော (ပါ) သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သမ္ဘသာဒနမည်သော၊ စေတသော-၏၊ ဧကောဒိဘာဝံ-သော။ (ကၤခၤစ-ပါဠိကျတို့နှင့်အညီ) (ဝဏ္ဏိသစ်)

၂။ (ခ) စောဒနာ

ဆရာ--သည်(က)ပါဠိကျဖြင့် သဒ္ဒါကို သမ္ဘသာဒန-ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟုဆို၏။ သဒ္ဒါကို သမ္ဘသာဒနဟူ၍ဆိုအပ်ပါသလော။ (ဈာနမ္ပိ-၌ သမုစ္စယတ္ထ ပိ-ကိုရှု)မည်သည့် တရားကိုလည်း သမ္ဘသာဒနဟူ၍ဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ သမ္ဘသာဒနဟူ၍ဆိုအပ်သော အခြားသောတရားတစ်မျိုးကိုမပြသော် ဈာပိတဒ်ေသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား=ဈာန်ကိုလည်း ဂုဏူပစာအားဖြင့် သမ္ဘသာဒန-ဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟု--လို။

(ဃ)ပါဠိကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခၤဂ)ပါဠိကျတို့ဖြင့် ဈာန်တရား၏ ဂုဏူပစာအားဖြင့်သမ္ဘသာဒန အမည်ရပုံကိုပြဆိုတော်မူ၏၊ဈာန်သည် ဥပစာအားဖြင့်သာ သမ္ဘသာဒနမည်ပါသလော။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္ဘသာဒနမည်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား= ဈာန်သည် မုချတိုက်ရိုက်အားဖြင့်လည်း (စိတ်ကိုကြည်လင်စေတတ် သောကြောင့်)သမ္ဘသာဒနမည်သေး၏ဟုလိုသော်။ (မဒု)
(တစ်နည်း) (ခ)ဖြင့် ကြည်လင်စေတတ်သောသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဈာန်သည် သမ္ဘသာဒနမည်၏ဟုပြသည်။ (ဃ)ဖြင့် စိတ်ကိုကြည်လင်စေတတ်သောအကြောင်း ကြောင့်လည်း သမ္ဘသာ-ဒနမည်၏ဟုပြသည်။ ဤသို့ တသ္မာပိ-၌ သမုစ္စယတ္ထဇောတ က အပိ-ကိုရှု၍လည်းကျမ်းတက်နိုင်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ဝါကျသည် မုချအားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်သော တရားမှတစ်ပါး ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်သောတရားကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဂ)သည် ဥပမာနဝါကျ။ (ဃ)ဝါကျသည် ဈာန်၏ ဥပစာအားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်ပုံမှတပါး မုချတိုက်ရိုက် အားဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်ပုံကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(င) သမ္ပသာဒနပုဒ်၏ ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပဒသမ္ဗန္ဓကိုပြ- ပက္ခန္တရ။ (မအူ) စာစပ်သမ္ဗန်ထူးခြားဟန်ကိုပြသောကြောင့် ဝိသေသ။(ပြည်သျှ)ဝါကျာရမ္ဘ။(ဘာသာဋီကာ)
(စ)ပစ္ဆိမအတ္တဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓမှတစ်ပါး ပုရိမအတ္တဝိကပ်၌ ပဒသမ္ဗန္ဓကိုပြ-ပက္ခန္တရ။
တံ ဈာနံ-ကို သမ္ပသာဒယတိ-၌ ကတ္တား ကတ္တိစပ်။ဝုတ္တံ-၌ ကမ္မ ကမ္မိ စပ်။(မအူ)

၄။ သမ္ပသာဒယတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ သမ္ပသာဒနံ။ (က၊ခနှင့်အညီ)
♠ သံ ပ ဥပသာရတို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ သဒဓာတ် အရသုဒ္ဓကတ္တုဒြကြိယာကား သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။
♠ ဟေတုကတ္တုဒြကြိယာအရကား သဒ္ဓါစေတသိက်၏ သတဇာတာဒိပစ္စယ-ဖလူ။
♠ ယုပစ္စည်းအရကား သဒ္ဓါစေတသိက်ရ၏။ (ဤကား (က)နှင့်အညီ)
ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သမ္ပသာဒနသဒ္ဒါသည် ဂုဏူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော ဒုတိယဈာန်ရ၏။ (ဤကား (ခ)နှင့်အညီ)
စေတော သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ ။ (ဃ-နှင့်အညီ)
♠ သံ ပ ဥပသာရပုဒ်တို့အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ သဒဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဒြကြိယာကား စိတ်၏ ဥပါဒ်သည် မုချ။
♠ ဟေတုကတ္တုဒြကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သောဒုတိယဈာန်၏ ဈာနာဒိသဟဇာ-တာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။
♠ ယုပစ္စည်းအရကား ဒုတိယဈာန်ရ၏။ (ဤကား (ဃ)နှင့်အညီ)

ဝဏ္ဏနတ္ထမှတ်ဥယ်

ဝိရူပတ္တံ ဝါရေတီတိ ဝဏ္ဏော။ (ဏွာဒိ၊၆၅)
နီလော ဝဏ္ဏော နီလဝဏ္ဏော၊ နီလဝဏ္ဏေန ယောဂေါ နီလဝဏ္ဏယောဂေါ။
၅။ သဒ္ဒါ= သံ ဓာ၊ အ။ တုတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း။
ဝဏ္ဏ= ဝဏ္ဏ၊ အ။ (သူစိ)။ (တစ်နည်း)ဝရ၊ဏ။ (ဏွာဒိမောဂ်၊၆၅)
ဝတ္ထံ= ဝသ၊ထ။(တစ်နည်း)ဝ၊ထ။
◆ ဝသ အစ္ဆာဒနေ၊ ဝသူတေ အစ္ဆာဒိယတေတိ ဝတ္ထံ၊ ထော။ (ဓာန်ဋီ၊ ၂၉၀။)
◆ တိရော တ္တပ္ပံ ဝုဏောတိ သံဝရတီ ဝေါနာတီ ဝတ္ထံ၊ (ကစ္စည်း၊ ၆၆၀)

http://www.dhammadownload.com

စေတော= စိတိ(တစ်နည်း)စိန္တ (တစ်နည်း)စိတ၊ ဏ။ (ဓာန်ဋီ၊ ၁၅၂။ ဆူစိ)
စေတော-၌ ဒုတိယာကေဝုစ်အံဝိဘတ်။ ကမ္မတ္ထပြစ်သည်။

၆။ (က)ပါဠိကျပြင့် သမ္ပသာဒန-အရ မုချအားဖြင့် သဒ္ဓါကိုယူ။
(ခ)ပါဠိကျပြင့် သမ္ပသာဒနအရ ဈာန်ကို ဂုဏူပစာအားဖြင့် ယူ။
သမ္ပသာဒနယောဂတော-ဖြင့် သမ္ပသာဒနမည်သော သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဈာန်သည် သမ္ပသာဒနမည်၏ဟု သိစေသည်။
(ဃ)ပါဠိကျ သမ္ပသာဒယတီ-ဖြင့် သမ္ပသာဒနံ-၌ သံ ပ သဒဓာတ်၏အပြစ်။ ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်။ သမ္ပသာဒယတိတိ သမ္ပသာဒနံ-ဟုဟေတုကတ္တုသာဓနပြု။ သံ ပ ဥပသာရတို့၏တတွတ္ထဝိသေသက-လည်းကောင်း သိစေ။
စေတော-ဖြင့် ကြည်လင်စေတတ်၏ ဟူသည် စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သည်၏အပြစ်ကို သိစေသည်။
တံဈာနံ-ဖြင့် သမ္ပသာဒန-အရ မုချအားဖြင့် ဈာန်ကိုယူ။
(ဃ)ပါဠိကျ ကြွင်းသောစကားရပ်များဖြင့် မြန်မာပြန်၍ ဘာဝတ္ထဖော်လေ။

၇။ နီလံ ဝတ္ထံ / နီလဝတ္ထံ

(ခ)ဥပမေယျပါဠိကျ၌ ဈာနံ သမ္ပသာဒနံ-ဟု တစ်ပုဒ်စီရှိခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် (ဂ)ဥပမာနပါဠိကျ၌လည်း နီလံ ဝတ္ထံ-ဟုရှိသင့်သည်။ ဈာနံနှင့်ဝတ္ထံ တူ၏။ နီလံနှင့် သမ္ပသာဒနံ-တူ၏။ထို့ကြောင့် နီလံဝတ္ထံ ဝိယ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ ဥပမေယျနှင့်ညီ၍ သင့်သည်။ (ဝံဆစ်၊၂။ ၁၁၈) (နီလယောဂတော ဝတ္ထံ နီလံဝိယာတိ အဓိပ္ပါယော) ဟူသော (သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၆) ကိုလည်းထောက်လေ။

အမှာ။ ။မအူသျှ-၌ကား "နီလဝတ္ထံ-ကို၊နီလံ-ဟူ၍၊ဝုစ္စတိဝိယ-သို့၊"ဟု နီလဝတ္ထံ ကို တစ်ပုဒ်တည်း ကြံ၍ အနက်ပေးပြထားသည်။

(ဃ)ပါဠိကျ၌ စေတော (စေတသော)သမ္ပသာဒယတိ

စေတော-ကား စေတ-ပုဒ်၊ဒုတိယာကေဝုစ် အံဝိဘတ်၊ သဿ စော-သုတ် စသဒ္ဒါဖြင့် အံ-ကို ဩ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသည်။
စေတသော-ကား ဆဋ္ဌီ သ-ဝိဘတ်၊ သဿ စော-သုတ်ဖြင့် သ-ကို ဩ-ပြု၊သ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသည်။(ကာရိတ်ကံမှာ၊ ဒုတိယာနှင့်၊ တတိယာဆဋ္ဌီ၊ သုံးလီဝိဘတ်၊ သက်တိုလတ်၊ ကျမ်းမြတ်ဤသို့ မိန့်သတည်း) ဟူသောနိယံအရ ဤနေရာ၌ ကာရိတ်ကံ၏ အရာဖြစ်ရကား စေတော-ဟု ဒုတိယန္တနှင့် ရှိသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ စေတသော-ဟု ဆဋ္ဌျန္တနှင့်ရှိသောသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ သမ္ပသာဒနံ

ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါဟုဆိုအပ်သောဂုဏ်၏ သမ္ပသာဒန-ဟူသော အမည်ကို ဂုဏအေးဖြစ်သော ရျာန်၌တင်- ဂုဏူပစာ။

မကောင်းတတ်သော သဒ္ဓါဟုဆိုအပ်သောဂုဏ်ကို သမ္ပသာဒန-ဟုဆိုသဖြင့် မကောင်းရာဖြစ်သော ရျာန်ဟုဆိုအပ်သောဂုဏအေးကိုလည်းရ- အဝိနာဘာဝနည်း။

(ဃ)စေတော သမ္ပသာဒယတိ

အစိတ် စိတ်၏ စေတော ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း စိတ်စေတသိက်၌တင်- ကေဒေသူ၊ ပဓာန၊ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿန။

၁၀။ ဝတ္ထံ-၏ ဝေဝုစ်ကို==

စေလံ အစ္ဆာဒနံ ဝတ္ထံ ၊ ဝါသော ဝသနံ-မံသုကံ။

အမ္ဗရဥ္စ ပဋော-နိတ္ထီ၊ ဒုဿံ ၁၀ ... ၎ သာဒုကော။ (ဓာန်၊ ၂၉၀) ဟုထုတ်။

=========================

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၇)

(က) ကော ဥဒေတီတိ ကောဒိ။

(ခ) ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရုဠှတ္တာ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ကောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟိတော ဝါ ကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

(င) အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒ္ဒါယတီတိ ဥဒိ။

(စ) ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။

(ဆ) သေဋ္ဌဋ္ဌေန ကော စ သော ဥဒိ စာတိ ကောဒိ။

(ဇ) သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ

(ဈ) တ္ကတိ တ္ကမံ ကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎယတီတိ တ္ကဒံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ကောဒိဘာဝံ။

(ည) သော ပနာယံ ကောဒိ ယသ္မာ စေတသော၊ န သတ္တဿ၊ န ဇီဝဿ၊ တသ္မာ တော် စေတသော ကောဒိဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ။

(၄။၁၁၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၆။ မအူ၊၂။၂၆၉။ ဘာသာဋီ၊၁။၅၉၇။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၈၈)

=========================

၁။ ကောဒိဘာဝံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုသာ အဖွင့်နှင့်အညီ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ (ခ)ဝါကျ၌ သေဋ္ဌော-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ညာသ်ကောက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အင်္ဂ၊ သေဋ္ဌ၊ သမာဓိ၊ ဇီဝ၊ သတ္တ-ပုဒ်တို့၌ ပဒ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယတို့ကို ဝေဘန်ပါ။
၆။ (ခ၊ဃ၊င၊စ)ဋီကာတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဇ)ဋီကာကိုထောက်၍ ကောဒိ-ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သောနယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ သတ္တသဿ-အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=========================

၁။ ကောဒိဘာဝံ=မြတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ (ဝါ) အဖော်မရှိ တစ်ပါးတည်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။(ဝါ) မြတ်သည်ဖြစ်၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ထစေ ကြွစေ ထောင်စေ ဖြစ်စေတတ်သော သမာဓိကိုပွားစေတတ်သော။ (ဝဇိရသစ်၊၂။၁၈၈)

၂။ (ခ)ဋီကာ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဋီကာဖြင့် ကော ဥဒေတီတိ ကောဒိဟုဆိုအံ့။ ယင်း၌ ကေသဒ္ဒါသည် သချာ၊ အညစသော အနက်ကိုပင်ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဋီကာ ဥပနာတိကပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဋီကာဖြင့် ကော-ကို အဂ္ဂေါ် သေဋ္ဌော-ဟုဖွင့်ဆိုတော်မူအံ့။ သေဋ္ဌ-ကို ကေ-ဟုဆိုသင့်ပါအံ့လော(မအူ၊၂။၂၆၉) အဘယ်သို့သော သဘောယုတ္တိကို ထောက်၍ ကော-ကို အဂ္ဂေါ် သေဋ္ဌော-ဟုဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(ဃ)ဋီကာ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ၊) ဋီကာတို့ဖြင့် ကောဒိ-၌ ကေ-သဒ္ဒါ သေဋ္ဌ-အနက်ဟော ဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ကောဒိဝယ် ကေ-သဒ္ဒါဟောနိုင်သောအနက်တစ်မျိုးကိုပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(ည)ဋီကာ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္ပသာဒနံ စေတသော ကောဒိဘာဝံ-ဟုဟောတော်မူအံ့။ သမ္ပသာဒနံ ကောဒိဘာဝံ-ဟူသော နှစ်ပုဒ်ဖြင့်ပင်လိုအပ်သောအနက်ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် စေတသော- ဟူသောပုဒ်ကို ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ည)မိန့်။ (မအူသျှ၊၂။၂၇၀)

(တစ်နည်း) စေတသော-ဟူသော သဒ္ဒန္တရိက်ဖြင့် မြစ်အပ် ပယ်အပ်သည့် အနက်မရှိက ယင်းသို့မဟောသင့်။ စုဒ်ကြောင့် (ည)မိန့်။ (ဝဇိရသစ်၊၂။၁၈၈)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ)ပကန္တရ။
(င)ပကန္တရ။ (စ)ဝိတ္ထာရ။ (ဆ)ပကန္တရ။
(ဇ)သည် အဘိဓာနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပကန္တရ။
(တစ်နည်း) ကောဒိ–အရ သန္ဓိဖြေစသည်ကိုယူရမည်လောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဈ)သည် အစိတ်ပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး အပေါင်းပုဒ်၏အဖွင့်ကိုပြ–ပကန္တရ။
(ည)ကာရဏ (မအူ)။ ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီ)

၄။ ပသတ္ထာနံ ဝိသေသောတိ သေဋ္ဌော။

- ပသတ္ထ–ပုဒ်အရကား ချီးမွမ်းအပ်သော သန္ဓိဖြေစသည်တို့ရ၏။
- ထို၏ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော သမာဓိဖြေနှင့် သာမည ဝိသေသ၊အပါဒါန် အပါဒါနီ စပ် ဌာနူ။
- ဋ္ဌဣပစ္စည်းအရကား သမာဓိဖြေရ၏။

ကော တုတ္တာ ဥဒိ ကောဒိ။ (ဏ၊ခ၊ဃ–တို့နှင့်အညီ)

- ကေအရကား သေဋ္ဌ (ဝါ) အသဟာယဘောဂုဏ်ရ၏။
- ထို၏ ဖြစ်သော သမာဓိနှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား သေဋ္ဌ အသဟာယဘောဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောသမာဓိရ၏။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒ္ဒါယတီတိ ဥဒိ။

- ဥ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
- တ္တဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဖြကြိယာကား သမာဓိသမ္ပယုတ္တဓမ္မသည် မုချ။
- တေတုကတ္တုဖြကြိယာအရ သမာဓိ၏ သဟဇာတာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
- ဏိပစ္စည်းအရကား သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို တက်ကြွစေတတ်သောသမာဓိရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အာရူယှတီတိ အာရူဋ္ဌော။ အဓိ အာရူဋ္ဌော အဇ္ဈာရူဋ္ဌော။
န အဇ္ဈာရူဋ္ဌော အနဇ္ဈာရူဋ္ဌော။ အနဇ္ဈာရူဋ္ဌသ ဘာဝေါ အနဇ္ဈာရူဋ္ဌတ္တံ။ (မအူ)
နတ္ထိ သဟာယော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ အသဟာယော။

၅။ အဝ္ဂ=	အ၀၊ ဏ။	သေဋ္ဌ=	ပသတ္ထပုဒ်၊ ဋ္ဌဣပစ္စည်း။
အဇ္ဈာရူဋ္ဌော=	အဓိ အာ ရုဟ၊ တ။	သတ္တ=	သန္တ၊ တ။
သမာဓိ=	သံ အာ ဓာ၊ ဣ။ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း။		
ဖိဝ =	ဖိဝ၊ အ။ ပုံလိင်။		

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဖြင့် ကောဒိ–၌ ကေပုဒ်၊ ဥဒိပုဒ်။ ဥဒိ–၌ ဥပုဗ္ဗ တ္တဓာတ်၏အဖြစ်၊ ဥ–ဥပသာရသည် ဓာတွတ္တာနုဝတ္တအနက်ဟော၊ ဏိပစ္စည်းသည် သုဒ္ဓ–ကတ္တားအနက်၌သက်။ ဒ–၏ အာဂုံ၏အဖြစ်၊ ဥဒေတီတိ ဥဒိဟု–ပြု၊ ကော ဟုတွာ ဥဒိ ကောဒိ–ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရယ်ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ) အဇ္ဇွါ–ဖြင့် ကောဒိ–၌ ကေသဒ္ဒါသည် သချာစသောအနက်ကိုမဟော အဂ္ဂ–အမြတ်ဟူသော အနက်ဟောသည်ကို သိစေသည်။

သေဋ္ဌော–ဖြင့် အဂ္ဂသဒ္ဒါသည် ကောဋ္ဌာသစသော အနက်ကိုမဟော၊ သေဋ္ဌ အနက်ဟောဟုသိစေသည်။

ဟုတွာ–ဖြင့် ကော ဥဒေတိ–ဟူသော (က)ဝါကျ၌ ကော–ကို ဟုတွာဟူသောပါဌ်သေသ၌ စာစပ်ရမည်ကို သိစေသည်။

အဇ္ဇွါ သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတိ–ဟူသောအပေါင်းဖြင့် (က)ဝါကျအတိုင်းဖော်။

ဝိတက္ကဝိစာရေတိ အနုဗ္ဗာရူဠှတ္တာ–ဖြင့် ဘာဝတ္ထဖော်ပါ။

(ဃ)အသတာယော–ဖြင့် ကေသဒ္ဒါ အသတာယအနက်ဟောဟုသိစေ။

ဝိတက္ကဝိစာရဝိရတာဘော–ဖြင့် ဝိတက်ဝိစာရမှကင်းသောကြောင့် အသတာယ မည်သည်၏အဖြစ်ကိုသိစေသည်။

(င)ဝါကျ ဥဒါယတိ–ဖြင့် ဥဒိ–၌ ဥပုဗ္ဗ တ္တဓာတ်၏အဖြစ်၊ ဥ–ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တက၏အဖြစ်၊ ဏိပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်၊ဒ–၏ အာဂုမ်၏အဖြစ်၊ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ–ဟုပြုရမည်ကို သိစေသည်။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ–ဖြင့် ကာရိတ်ကံအဖြစ်ကို သိစေသည်။

ဥဋ္ဌာပေတိ–ဖြင့် ဥဒါယတိ–၌ တ္တဓာတ်သည် ဂတိ–အနက်ကိုဟော–သိစေ။

(ဆ)သေဋ္ဌဋ္ဌေန–ဖြင့် ကေသဒ္ဒါ သေဋ္ဌအနက်ဟောဟု သိစေသည်။

ဖကော စ သော ဥဒိစာတိ –ဖြင့် (သမာသ ဝိဂ္ဂဟဒတ္တ)ဖော်လေ။

(ဇ)ဖြင့် ကောဒိ–အရ သဒ္ဓါ၊ ပညာစသည်ကိုယူ၍၊ သမာဓိ–ကိုယူ–သိစေ။

(ဈ)တ္တမ်ံ ကောဒိ ဘာဝေတိ–ဖြင့် ကောဒိဘာဝံ–၌ ဘာဝ–ဝယ် ဘူဓာတ်၏ အဖြစ်၊ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်။ကောဒိ ဘာဝေတီတိ ကောဒိဘာဝံ –ဟုကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုဟု သိစေသည်။

တ္တတိ–ဖြင့် ကောဒိ–ဟူသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပကာရရှိသော ကောဒိပင် တည်းဟု သိစေသည်။

တ္တုံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ–ဖြင့် ကောဒိဘာဝအရ ဒုတိယဈာန်ကိုယူ။

ဝနုယတိ–ဖြင့် ဘာဝေတိ–၌ ဘူဓာတ်သည် ဝဍ္ဎနအနက်ဟောဟုသိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ **သေဒ္ဒမ္မေန / သေဒ္ဒဇတ္တေန**

(တထနုလာနံ ရှဒ္ဒဏ္ဍာ)ဟူသောမောင်္ဂသာန်။ (တထာနံ ဒ္ဓယုဝံ)ဟူသောနိတိ သုတ္တ-တို့အရ အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာပြယုဂ်တဲ့သို့ ဏ္ဍ-ကို ဒ္ဓပြုလျှင် သေဒ္ဒမ္မေန -ဟုလည်းကောင်း၊ မပြုလျှင် သေဒ္ဒဇ္ဇေန-ဟုလည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရကားနှစ်ပါဌ်သင့်။

အနစ္ဆာရုဋ္ဌတ္တာ / အနစ္ဆာရူဋ္ဌတ္တာ

နန်းကျောင်းမှုသဒ္ဒါနိသ္သယ၌ ကွစိဓာတု-သုတ်ဖြင့် ရှဟာဓာတ်၏ ဥ-ကိုဦ-ဒီ ဃပြု၍ စိရင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗာလာဝတာရဋီကာ-၌ ရဿပြု၍ ကေစိ ဝါဒရှိကြောင်း ပြဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အရုဟတိတိ အာရုဋ္ဌော။ (ရူ၊၃၇၉) (ရုတိတ္တာတိ ရူဋ္ဌော ၊ပရူဋ္ဌော ၊ အာရူဋ္ဌော) (နိရုတ္တိဒီပနီ၊၅၀၄)ဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၊ဋီကာတို့၌ ဒီဃ၊ ရဿ နှစ်မျိုးလုံးတွေ့မြင်ရသောကြောင့် လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်သင့်သည်။

၈။ **ဧကောဒိ**

အပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေစသည်တို့၏ ဧကောဒိ-ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သမာဓိ-၌တင်- တေဒေသျူပစာ။

သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော သဒ္ဓါစသော ရသင့်တိုင်းကို မယူမူ၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားအပေါင်းတို့တွင် ချာန်ခဏ၌ အလွန်ကျေးဇူးပြုတတ်သော သမာဓိတည်းဟူသော အလွန်ကိုသာယူရ သောကြောင့် အတိသယနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၈၈) (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၆)

အမှာ။ ။(၈)ဝါကျ သမာဓိသေတံ အဓိဝစနံ-၌လည်း အတိသယနည်းပင်။

၁၀။ သတ္တဿ-အရ သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာပဥ္စကကိုယူ၍၊ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား သာမည အားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရတို့တည်း။ စသည်ဖြင့်ထုတ်။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၈)

(က) အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ တေသ္မိံ တေသ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။

(ခ) ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။

(ဂ) ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ--ဣတိ အယဉ္စ ဝိတက္ကော အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တိကတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဣတ္ထာဟ "နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ၊ အထ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"န္တိ။
(၄။၁၁၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၀။ မဇ္ဈိမ၊၂။၂ရ၃။ ဘာသာဋီ၊၁။၆၀၁။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၉၁)

======================

၁။ (ဃ)ပါဌ်ကိုသာ စနစ်တကျအစွဲမှန်ကန်စွာ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဂ)ပါဌ်ကို သာဘောဂပုစ္ဆာ။ (ဃ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေ တက်ပါ။
၃။ အထက်ပါပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ပဟီနတ္တာ-၌ ပဟီန-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ (က)ပါဌ်၌ ဘာဝယောဂပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ယင်း၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန် ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ပါဌ်တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဇျန္တိကတာ / ဇျန္တိကတာ နှစ်ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ သောဘိတာ ဝိသောဘိတာ- တို့၌ နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ (ဂ)ပါဌ် ဝုစ္စတိ-ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ ဣတ္ထ တေသမ္ပိ အဝိတက္ကအဝိစာရန္တိပဒဒွယေ-၌၊ဣတ္ထ-၌၊တေဒကော-သည်၊တေဒနံ -ကို၊အာဟ-၏။ (နိယံရေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်)
အယံအတ္ထော-ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်ဝိတက် ဝိစာရတို့ မရှိခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဤအနက်သည်=ဟုစွဲပါ။
◆ အယမတ္ထောတိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အဘာဝသင်္ခါတော အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၈)

၂။ (ဂ) သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က၊ခ)နှစ်ပါဌ်ဖြင့် အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-၌ အ-ကို နတ္ထိ ဟု အဘာဝအနက်ဖွင့်ပြခဲ့၏။ အ-သဒ္ဒါသာမည်ဖြစ်၍ အနက်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံ နေသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်သို့သော အာရုံပါဌ်ကိုထောက်၍ နတ္ထိ-ဟုဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။
(တစ်နည်း) ဆရာ-သည် (က၊ခ)နှစ်ပါဌ်တို့ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိတက်ဝိစာရမရှိရကား ဒုတိယဈာန်သည် အဝိတက္က၊ အဝိစာရမည်သောဟုဆို၏၊ပါဠိတော်၌ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ-ဟုသာမည်ဟောထားသည်မဟုတ်ပါလော။ သို့ဖြစ်ပါလျက် ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ-ဟုဖွင့်ပြသော ဆရာ့စကားသည်အဘယ်သို့လျှင် သင့်ပါအံ့နည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

မအူသျှကျမ်းတက်

ဝိဘင်း၌ကား အထူးအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသလော၊ စုန်ကြောင့် ဝိဘင်ပါဝိ-အစမိန့်။

(ဃ) အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ)တို့ဖြင့် အဝိတက္ကံအဝိစာရံ-ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ-ပုဒ်ဖြင့်ပြီးသင့်လျက် အဝိတက္က အဝိစာရံ-ပုဒ်ကို ထပ်မံ၍ ဟောကြားရာ၌ စောဒကာဘောဂ၊ စောဒနာတို့ကိုထုတ် ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။ (မအူ)

၃။ (ခ)သည် ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကိုပြ-ပက္ခန္တရ။

(ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဝိတ္ထာရလည်းခွဲနိုင်ပုံကို ဝါကျဥယျာဉ်(၁၉)၌ ရေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်)

(ဂ) အာဂမဒင်္ဂ။ (တစ်နည်း) ဝိဘင်း၌ကား အထူးအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသလော ဟုစုန်--ဆက် ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)ဝါကျသည် စောဒနာ။ (ပုန်တွေ့ာတ၊ ရှိလတ်က၊ စောဒကစကား)

ထိုတွင် သိဒ္ဓေါ-တိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ။ အထကသ္မာ-စသည်ကား စောဒနာ။

၄။ ပတီယိတ္တာတိ ပတီနော။

♠ ပ-တာစာတ်အရ ကတ္တုရုကြိယာကား ပယ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဘာဝနာပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ကမ္မရုကြိယာအရကား ထို-အားတပ်သောဝိတက်၏ အာရမ္မဏာ-- ဝလူပစာ။

♠ ဂဏ စွည်းအရကား ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသောဝိတက်ရဏ်။

သမိသု နိရုစ္ဆိသူတိ သန္တာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၉၃)

♠ သ-ဓာတ်အရ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ မရှိခြင်း အဘာဝသည် မုချ။

♠ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အကြောင်းဖြစ်သော အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝနာသည် ဖလူ။

♠ နောက်နောက်၌ဖြစ်သောအထက်အထက်ဈာန်ရခြင်းစသောအကျိုးသည် ကာရဏူ။

♠ တပစွည်းအရကား ဝိတက်ဝိစာရတို့ရဏ်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သမိယိံသူတိ သမိတာ။ အတ္တံ ဂမိံသူတိ အတ္ထင်္ဂတာ။

အဘိ အတိရေကံ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ။

ဝိသေသေန အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ။

သုသိံသူတိ သောသိတာ။ သုသံ ဂတာ ဝါ သောသိတာ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသေန သောသိတာ ဝိသောသိတာ။ ကရိယိသူတိ ကတာ၊ ဗျန္တီ ကတာ ဗျန္တီကတာ။

၅။ ပတိန-ပုဒ်ကို ပတိနော-စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။

⊛ ပတိန-ပုဒ်သည် လာထားသော ဝိတက္ကပုဒ်နှင့် လိင်ဝုစ်အရတူရသည်။
ယင်း၌ ဟာဓာတ်ယူ၍ ဇတတိ၊ ဇတန္တိ စသည်ဖြင့် စဉ်ပါ။
သောသိတာ= သုံသ၊ တ ။ (တစ်နည်း) သုသ-က္က၊ တ။

၆။ (က) တေသံ့ ဝိတက္ကော နတ္ထိ-ဖြင့်အဝိတက္ကံ-ပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု၊ အဝိတက္ကံ-၌ အ-သည် န-၏ ကာရိယ၊ယင်းအ-သည် အဘာဝအနက်ဟော-သိစေ။

တေသ ဝိတက္ကော နတ္ထိ-ဖြင့် စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြု၊ အ-၏ န-၏ကာရိယ၊ ယင်းအသည် အဘာဝအနက်ဟော-ဟု သိစေသည်။

ဘာဝနာယ ပတိနတ္တာ-ဖြင့် ဘာဝနာဖြင့်ပယ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဒုတိယဈာန်၌ ဝိတက်ဝိစာရမရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(ခ)ဖြင့် အဝိစာရံပုဒ်ကို သတ္တမီ(သို့မဟုတ်)စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြုဟု သိစေ။

၇။ ဗျန္တီကတာ / ဗျန္တီကတာ

ယထာရတာပိဝဏ္ဏာဝမော ဘူကရေသု-ဟူသော နီတိ၊သုတ္တ။၁၃၃၈-၌ ဗျန္တီဘူတော ဗျန္တီကတော။ပ။တ္တရစ္စာဒီ။ဇေ် တ္တကာရာဝမော- ဟုဆိုသောကြောင့် ဘူဓာတ်၊ ကရဓာတ် နောင်းရာ၌ ပြယုဂ်အားလျော်စွာ တ္တ-လာ၍ ဗျန္တီကတော-ပါဌ်သင့်၏။

အဘူတတဗ္ဘာဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရာစီ-ဟူသော မောဂ္ဂလာန်၊နိရုတ္တိဒီပနီ။၅၄၉-သုတ်၌ ကရဓာတ်၊ဘူဓာတ်တို့၏အယှဉ် စ-အနုဗန်ရှိသော ဤပစ္စည်းကို ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗျန္တီကတာတိ ဝိဝတန္တာ ကတာ-ဟု (သာရတ္ထ၊ ၁။၃၆၀) ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗျန္တီကတာ-ဟုဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်လည်းသင့်။

⊛ ဗျန္တီကတာ၊ ဗျန္တီဝတာ-ပါထည့်မေးလျှင် အထက်ပါ နီတိ၊ သုတ္တမာလာကို ကိုး၍ ဝမုဓာတ် နှင့်ရှိသော ပါဌ်တို့ကို မသင့်တုဆုံးဖြတ်ပါ။ ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၁၉၂။၌လည်း"အချို့ပေ၌ ဗျန္တီဝတာ တုကဏ္ဍတေတိယကွရာနှင့် ရှိသည်။ တ္တအတွရာနှင့် ယှဉ်ရကား မသင့်"တုဆုံးဖြတ်ထားသည်။

၈။ သောသိတာ/ ဝိသောသိတာ

ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘောထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၏ သောသိတာ ဝိသောသိတ-ဟူသောအမည်ကို ခြောက်သွေ့ခြင်းသဘောထင်ရှားမရှိသောဝိတက် ဝိစာရ၌တင်စားသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

၁၀။ ဝုစ္စတိ-ကို တျာချန္တယူသော် သင့်၏၊သျာချန္တယူသော် မသင့်စသည်ဖြင့်ထုတ်။

====================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ်(၈၉)

(က) သမာဓိဇန္တိ ပဍမဈ္ဈာနသမာဓိတော, သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။

(ခ) တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဍမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ၊အထခေါ် အယမေဝ သမာဓိတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ သုပ္ပသန္နတ္တာ စ။ တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ“သာမာဓိဇ”န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ပီတိသုခန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

(ဃ) ဒုတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော ဒုတိယံ၊ ဣဒံ ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ဒုတိယံ။

(င) ဈာနန္တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ ပဍမဈာနံ ဝိတက္ကာဒီဟိ ပဉ္စဂိကံ ... သမ္ပသာဒါဒီဟိ စတုရင်္ဂိကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄း၁၁၉း သာရတ္ထ၊၁း၃၆၈း မဒူသျ၊၂း၂၇၇း ဘာသာဋီ၊၁း၆၀၄း ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၁၉၄)

=====================

၁။ တတ္ထ၊ တသ္မာ တို့ကို အစွဲမှန်ကန်စေလျက် (ခ)ဝါကျကိုအနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာတက်၍၊ (င)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)ဝါကျ၌ တတ္ထ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ အစလတ္တာ-၌ အစလ-ကို အဓိတ်အပေါင်းဝေနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝေနတ္ထ၌ ဥသ်။

၅။ သမာဓိဇံ-၌ သမာဓိ-ကို နာမပဒမာလာ၊ ဇံ-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဟုနှစ်ပါဌ်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျကို ထောက်၍ သမာဓိဇံ-၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ ပဍမဈ္ဈာသမာဓိတော-အရကို ကိုယ်ပြု၍ လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ တတ္ထ တေသု ဒွီသု ဈာနေသု-တို့တွင်။ (ပဍမမ္ပိ ဣဒမေဝ-တို့၌စပ်)
တတ္ထ တေသု ဒွီသု သမာဓီသု-တို့တွင်။ (အယမေဝ သမာဓိမှာ-၌စပ်)
ယောဇနာ၌ကား တတ္ထ တိဿံ ပါဠိယံ-ဟုစွဲသည်။ (ဝုတ္တံ-မှာ အာဓာရစပ်)
တတ္ထ တသ္မိံ သမာဓိဇန္တိ ပဒေ-၌။ (ဝုတ္တံမှာစပ်) (ဤကား မဒူသျ-အလို)
တတ္ထ-ထိုသမာဓိဇံ-ဟူသောပုဒ်၌။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ-မှာစပ်) (ဤကားဘာသာဋီ-အလို)
တသ္မာ အရဟတ္တာ-ထိုသို့ ဒုတိယဈာန်သမာဓိ၏သာလျှင် သမာဓိဟူ၍ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မဒူ)

http://www.dhammadownload.com

တသ္မာ–အစွဲရှင်းလင်းချက်

(ခ)ဝါကျ တသ္မာ–၏ရှေ့၌ အစလတ္တာ သုပ္ပသန္နတ္တာ–ဟု ဟိတ်နှစ်ခုရှိသည်။
(တသ္မာရှေ့ တိတ်ကိုတွေ့ ဖြာ၍ ရှိမှုခံ)ဟူသောနိယံအရ ယင်းတသ္မာ–ကိုဟိတ်ပုဒ်
နှင့် အနက်မတူစေရ၊ (ဝါ) ဟိတ်ပုဒ်ကို မစွဲရ။
(တသ္မာကို၊ တိတ်၏ဗိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ။ ထိုတသ္မာ၊ တိတ်စပ်ရာ၊ မှတ်ပါစွဲရမြဲ) (မအူ)
နိယံတို့အရ တသ္မာရှေ့တွေ့နေသော ဟိတ်နှစ်ခုသည် အရဟာတိ–ကြိယာ၌စာစပ်
ရသည်။ထို့ကြောင့် ယင်းတသ္မာ–ကို အရဟာတိ–ကြိယာကိုစွဲ၍အနက်ပေးရသည်။

၂။ (ခ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–––သည်(က)ဝါကျ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ–ဖြင့် သမ္ပယုတ်
သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သောကြောင့် ဤဒုတိယဈာန်ကို သမာဓိဇံ–ဟု ဟောတော်မူ
သောဟုဆို၏။ ယင်းသို့ ဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဒုတိယဈာန်သည်သာ သမ္ပယုတ်
သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ ပဌမဈာန်သည်လည်း သမ္ပယုတ်သမာဓိ
ကြောင့်ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ပဌမဈာန်
ကို သမာဓိဇံ–ဟုမဟောမူ၍ အဘယ့်ကြောင့် ဤဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသ၌ ဒုတိယ
ဈာန်ကိုသာလျှင် သမာဓိဇံဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား= ဤဒုတိယဈာန်၏ ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းငှါ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ
သမာဓိဇံဟု ဟောတော်မူ၏ဟူလို။ (မအူသျှ၊၂။၂ရရ)

(င) သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ။ပ။ဒုတိယံ ဈာနံ
ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ–ဟုဟောတော်မူ၏၊ ပဌမဈာန်အင်္ဂါ ၅–ပါးတို့တွင် အဝိတက္ကံ
အဝိစာရံ–ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ဝိတက်ဝိစာရမပါရကား ဤဒုတိယဈာန်
၌ဈာန်အင်္ဂါ ၃–ပါးသာဟုမှတ်ရမည်လော၊အဘယ်သို့မှတ်ရပါမည်နည်း။စုဒ်ကြောင့်
(င)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်။မအူသျှ)

၃။ (ခ)သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်ကိုသာ သမာဓိဇံ– ဟု
ဟောတော်မူ၏ဟုဆိုရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်– ဝါကျာရမ္ဘ။
ယင်း(ခ)၌ ကိဥ္စာပိ–မှ ဇာတံ–တိုင်အောင် စောဒကာဘောဂ အနုဂ္ဂဟတ္ထဝါကျ။
အထခေါ်–စသည်ကား ပရိဟာရာဘောဂ အရုရျတ္ထဝါကျ။
ထိုတွင်အယမေဝ။ပ။အရဟာတိ–ကား ဖလ။ဝိတက္က။ပ။သုပ္ပန္နတ္တာစကား ဟေတုဝါကျ
တသ္မာ။ပ။ဝုတ္တံ–ကား လဒ္ဓဂုဏဝါကျ။ (ဘာသာဋီကာ၊၁။၆၀၄)

တစပ်။ ။၁–နံပါတ် အဖြေရှု၍ သိလေ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ စလန့် စလော။

နတ္ထိ စလော ဧတဿ သမာဓိဿာတိ အစလော။

- ♠ န စလပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှုမရှိခြင်းရ၏။
- ♠ ထို၏ ဒုတိယဈာန်သမာဓိနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ်–ဌာန်။
- ♠ ဧတအညပုဒ်အရကား တုန်လှုပ်မှုမရှိသော ဒုတိယဈာန်သမာဓိရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိသေသေန သာဒီယတေတိ ပသန္နော၊ သုဋ္ဌု ပသန္နော သုပ္ပသန္နော။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ခေါဘော ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘော။

ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘတော ဝိရဟော ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟော။

ဝုတ္တော နယော ဣမဿ ပီတိသုခဒ္ဓိပဒဿာတိ ဝုတ္တနယံ။

၅။ သမာဓိ–ပုဒ်ကို သမာဓိ၊သမာဓိ၊သမာဓယော–စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ရတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။ ဇံ–၌ ဇနဓာတ်ယူ၍ ဇနတိ၊ ဇန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဇာယတိ၊ ဇာယန္တိ–စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဘူဝါဒိ၊ ဒိဝါဒိနှစ်မျိုးစဉ်။

- ◆ ဇနော ဘူ သဒ္ဒမှိ၊ ဇနနေ ဒိဘူး (ဓာတွတ္ထ၊၁၃၄)

၆။ (က) ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော–ဖြင့် သမာဓိဇံ–၌ သမာဓိ–အရ ပဌမဈာန် သမာဓိကိုယူ။ ဇံ–၌ ဇနဓာတ်၏အဖြစ်။ကွိပစ္စည်း ကျေနေသည်၏အဖြစ်။သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ–ဟုပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်ပြု၍ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော–ဟူသော ပါဠိတော်အရ ပဌမဈာန်သမာဓိက ဒုတိယဈာန်သမာဓိအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

- ◆ ပဌမဇ္ဈာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ"ပဌမဇ္ဈာန သမာဓိတော"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၈)

သမာဓိတော ဇာတံ သမာဓိဇံ။

- ♠ သမာဓိ–အရ ပဌမဈာန်သမာဓိသည် မှချ။
- ♠ ထို၏ ဒုတိယဈာန်နှင့် ပကတူပနိဿယ အကြောင်း အကျိုးစပ် ဌာန်။
- ♠ ပုဒ်လုံးအရကား ပဌမဈာန်သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သောဒုတိယဈာန်ရ၏။(ဝိသေသနဆက်ကောက်)

သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ–ဖြင့် သမာဓိဇံ–၌ သမာဓိ–အရ သမ္ပယုတ် သမာဓိကိုယူ။ (ကျန်အာဘော်များကို အထက်ပါအတိုင်းနည်းမှီး၍ဖော်ပါ)

ဉာဏ်ကောက်ရာ၌– သမာဓိအရ ဒုတိယဈာန်သမာဓိနှင့် ဇ–အရ ဒုတိယဈာန်ကို သဟဇာတ အကြောင်း အကျိုးစပ်၍ ကောက်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝဏ္ဏနာနုပုဗ္ဗတော ဒုတိယံ-ဖြင့် ဒုတိယံ ဒေသိတန္တိ ဒုတိယံ-ဟုဒေသိတ တန္တိတ်ပြု။ ဏာပစ္စည်း ဒေသိတတန္တိတ်အနက်၌သက်။ ဒေသနာက္ကမအားဖြင့် ဒုတိယ မည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

ဒုတိယံ သမာပဋ္ဌတိ-ဖြင့် ဒုတိယံ-ပုဒ်ကို သမာပဋ္ဌတိတန္တိတ်ဝစနတ္ထပြု။ ဏာပစ္စည်း ယင်းတန္တိတ်အနက်၌သက်ဟုသိစေသည်။ (င)ဝါကျဖြင့် ဘာဝတ္ထဖော်။

၇။ ဝုတ္တနယမေဝ/ ဝုတ္တနယေနေဝ

ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ "ပီတိသုခန္တိ တ္တဒံ ဝုတ္တနယမေဝါ တိပိ ပါဌော" ဟုအဋ္ဌသာလိနီယောဇနာ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟုရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိဣဒံ-ပီတိသုခံ ဟူသောပုဒ်ကို၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် သာလျှင်၊ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။ဝုတ္တနယမေဝ-ဟုရှိလျှင် ပီတိသုခန္တိဣဒံ-သည်၊ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-၏။ ဤသို့ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

(ခ) အယမေဝ သမာဓိတိ/ တ္တဒမေဝ သမာဓိတိ

စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ-ဟူသောပါဠိတော်၊ တ္တမသ္မိ ပန ဈာနေ။ပ။တသ္မာ တ္တဒမေဝ ဇေံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ၊၁။၁၁၈။တို့ကို ထောက်၍ အယမေဝ သမာဓိတိ ဟုသာ ရှိသင့်သည်။ (ဝဇ္ဇိရသစ်၊၂။၁၉၅)

၈။ (ခ)ကို ထောက်၍ သမာဓိဇံ-၌ အတိသယနည်းကြံပုံ

ပဌမဈာန်သည် သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်ပါလျက် ပဌမဈာနနိဒ္ဒေသ၌ သမာဓိဇံဟုမဟောမူ၍ ဤဒုတိယဈာနနိဒ္ဒေသကျမှ ဒုတိယဈာန်ကိုသာ အလွန်အ ကဲအားဖြင့် သမာဓိဇံ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အတိသယနည်း။

၉ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာများကိုထောက်လျှင် သမာဓိဇံ-၌ ကေသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ ကေဒေသျူပစာရသည်။

(ခ)ပဌမမ္ပိကား ပဌမဈာနမ္ပိဟူလိုလျက်ဈာနပုဒ်ကျေသောကြောင့်ကေဒေသဝေါတာရနည်း။

◆ ပဌမမ္ပိတိ ပဌမဈာနမ္ပိ။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ပဌမဈာနသမာဓိတော- အရပဌမဈာန်သမာဓိကိုယူ၍ ထိုနှင့်နီဝရဏတရားတို့ကိုပယ်ခြင်း လက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် တကွဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းစသောအကြောင်း၊ ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်စသောအကျိုး ပဌမဈာန်ဘုံသို့ရောက်ခြင်းတည်းဟူသောအကျိုး၊ ကသိုဏ်းပညတ် စသောအာရုံ၊ နမနဇာတ်။ပ။ပရမတ္ထဓမ္မဒြဗ်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ ကိုလည်းယူအပ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်ခြင်းသည် လက္ခဏာဟာရမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၉၀)

(က) ပီတိယာ စ ဝိရာဂါတိတ္ထေ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ ပီတိ။

(ခ) ဝိရာဇေါတိ တဿာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ။

(ဂ) ဉဘိန္နမန္တရာ စ သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

(ဃ) သော ဟိ ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။

(င) တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါ စ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာ စာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ) တ္တမိဿာ စ ယောဇနာယံ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ။

(ဆ) တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာ စ ဝူပသမာ စာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(၅း၁၂၀။ သာရတ္ထ၊၁း၃၆၉။ မအု၊၂။၂၈၀။ ဘာသာဋီ၊၁း၆၀၆။ ဇဏ္ဍိသစ်၊၂း၁၉၆)

====================

၁။ (က)ဝါကျကို ဇေ သဒ္ဒါ ဌာနပယုတ်၊ အဌာနပယုတ်ကြံ၍ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (င)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (င)ဝါကျ တတ္ထ–ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော–ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ဘိယျော–ပုဒ်၏ ပဒ၊ ပဒတ္ထ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ ဉဘိန္နမန္တရာ/ဉဘိန္နမန္တရေ တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (က)သံဝဏ္ဏနာကို ရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ ပီတိ–အရ ဖြစ်သင့်သော ပီတိ–ကို ယူ၍ အာဝတ္တဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

==========================

၁။ ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိတ္ထေ–၌၊ ပီတိ–သည်၊ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ–ပဌမဈာနကထာ၌ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအနက်ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ (ဧဝ–သဒ္ဒါ ဌာနပယုတ်)
ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိတ္ထေ–၌၊ ဝုတ္တတ္ထာ–ပဌမဈာနကထာ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအနက်ရှိသော၊ ပီတိယေဝ–ပီတိပင်တည်း။ (ဧဝ–သဒ္ဒါ အဌာနပယုတ်)

၂။ (ဃ) သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည်(ဂ)ဝါကျဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ–၌ စ–သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသောဟုဆို၏၊ စ–သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်များစွာဟောနိုင်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိ၏ဟုထူးဆန်းစွာဖွင့်ပြခြင်းသည် အသို့သင့်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဤကားရှေ့ဥပမင်နှင့် ဘာသာဋီကာတို့အလို)

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) "စ-သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ကြောင့်သိ အပ်ပါသနည်း" စသည်ဖြင့် တက်။ (မအူသျှ)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိရာဂသဒ္ဒါ၏အနက်နှစ်မျိုး၊ စသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍန အနက်နှစ်မျိုး၌ ဖြစ်သည်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဝိရာဂသဒ္ဒါ၏ အနက်နှစ်မျိုး၊ စ-သဒ္ဒါ၏အနက်နှစ်မျိုးကို ချဲ့ ပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။ (မအူနှင့်ဝိသစ်အလို)

(စ)ဝါကျ ဥပနာတိတ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (င)ဝါကျဖြင့် စ-သဒ္ဒါ ရူပသမကြိယာကို ပေါင်းဆည်းရိုက် ပါဠိတော်ဝယ် ပိတိယာ ဝိရာဇ္ဇဂါစ ရူပသမာစ-တုယောဇနာရမည်ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ ယင်းယောဇနာ၌ ဝိရာဂသဒ္ဒါသည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သမတိက္ကမ နတ္ထကိုပင် ဟောပါသလော။ စုန်ကြောင့် (စ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထကို ဟောပါ၏ဟူလို။

ဤကား အဋ္ဌသာလိနီ ပြည်သျှအလို ဝါကျာရမ္ဘယူ၍တက်သည်၊ မအူ-၌ကား သမ္ပိဏ္ဍနမှ တစ်ပါး အတ္ထကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရတုယူသည်။

၃။ (က၊ခ၊ဂ) ပက္ခန္တရ။

(ဃ) ယုတ္တိဒင္ဓိ။ (ရွှေဥမင်) ဒင္ဓိ၊ ဝိတ္ထာရ။ (ဘာသာဋီ)ကာရဏာ။ (မအူသျှ)

(င) ဝိတ္ထာရ။

(စ) ဝါကျာရမ္ဘ (ပြည်သျှ)၊ ပက္ခန္တရ (မအူ)

(ဆ) လဒ္ဓဂုဏ၊ နိဂုံး။

စာစပ်။ တတ္ထ-ကို ရူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ-၌ နိဒ္ဒါရဏ - နိဒ္ဒါရဏီယစပ်။

အမှာ။ နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ၊ နိဒ္ဒါရဏီယ လည်းစပ်နိုင်သည်။

၄။ သမ္ပိဏ္ဍနံ အတ္ထော အဿာတိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။

♠ သမ္ပိဏ္ဍန၊ အတ္ထ ပုဒ်အရကား ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်သည် မှချ။

♠ ထို-၏ စ သဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။

♠ တေ-အရကား စ သဒ္ဒါ ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဇိဂုစ္ဆနံ အတ္ထော အဿာတိ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော။ (ဝိရာဂသဒ္ဒါရ၏)

ဝုတ္တော အတ္ထော တေသာ ပိတိယာတိ ဝုတ္တတ္ထာ။

ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဘိယျော–ကား အတိရေကတ္ထဝါစက နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိုင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဩကာရန္တ။
◆ ဘိယျောသောတိဣဒံ ဘိယျောသဒ္ဒေန အတိရေကတ္ထဝါစကေန နိပါတေန သမာနတ္ထံ နိပါတပဒံ။ (နီတိ၊ သုတ္တ။၁၂၅)

၆။ (ခ)ဝါကျ တဿာ–ဖြင့် ပီတိယာ–၌ ယာ သည် နာဝိဘတ်၏ကာရိယ မဟုတ်၊ သ–ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ–ဖြင့် ဝိရာဂါ–၌ ဝိ–၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ဏ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်။ ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ ဟု ဘာဝသာဓနဝစနတ္ထပြု။ ယင်း ဝိရာဂ–သည် ငြီးငွေ့ခြင်းကို အကြောင်းပဓာနမှုသဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း၊ ရွှတ်ချုံခြင်း၊ ထိုပီတိနှင့်စပ်သောရာဂကိုပယ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေပါသည်။
◆ ဝိရဇ္ဇနံ ဝိရာဂေါ၊ တံ ပန ဝိရဇ္ဇနံ နိဗ္ဗိန္ဒနမုခေန ဟီဠနံ ဝါ ကပ္ပဋိဗဒ္ဓရာဂ ပဟာနံ ဝါတိ ဒဿေတုံ "တဿာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ"တိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၆၉)

(ဂ)ဝါကျဖြင့် ပီတိယာစ–၌ စ–သဒ္ဒါသည်သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟောဟုသိစေ၏။

၇။ ## ဥဘိန္နမန္တရေ / ဥဘိန္နမန္တရာ

အန္တရာ–ဟုရှိလျှင် သတ္တမျန္တနိပါတ်ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ဆိုသည်။ ယင်း အန္တရာ–နိပါတ်ကိုပင် ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ၌"အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ"ဟုဖွင့်ဆိုထားရကားအန္တရာ–ဟူသော သတ္တမျန္တနိပါတ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရာ–ဟူ၍ရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။

အန္တရေ–ဟုရှိလျှင် အန္တရနာမ်ပုဒ်နောင် သ္မိံ–ဝိဘတ်သက်၍ ရုပ်ပြီးသည်။ "အန္တရံ မဇ္ဈဝတ္ထည၊ ခဏောကာသောဓိတေတူသု" ဟူသော အဘိဓာန်။ (၁၀၂) အရ အန္တရနာမ်ပုဒ်သည် အလယ်အကြားဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောနိုင်သောကြောင့် ဥဘိန္နမန္တရေ–ဟုရှိသော ပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

ပီတိယာစ ဝိရာဂါ / ပီတိယာ ဝိရာဂါစ

"ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော" ဟူသော (ဂ) ဝါကျကိုထောက်၍ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ–သာသင့်ပါသည်။

(က) ဝုတ္တတ္ထာယေဝ / ဝုတ္တပ္ပကာရာယေဝ

ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ–ဟုလည်းကောင်း၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ဝုတ္တပ္ပကာရာယေဝ–ဟုလည်းကောင်း ရှိသည်။ နှစ်ပါဌ်လုံး အတ္ထယုတ္တိ ရှိကြသည်သာဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ချက်သင့်။

http://www.dhammadownload.com

ဝ။ ဗိတိယာ

အတူဖြစ်သော ပဋ္ဌမရှာန်ပိတိ၏ "ဗိတိယာ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော တတိယရှာန်ပိတိ-၌ တင်စားသောကြောင့် သဒိသူပစာ၊ ရူဋ္ဌီနည်း။

(ဃ)ပါဠိ၌ သမ္ပိဏ္ဍေတိ-ဟူသော ကြိယာသည် အလယ်၌ တည်လျက် အလုံးစုံသော ပါဠိအားကျေးဇူးပြုတတ်သောကြောင့် မဇ္ဈေဒီပကနည်း။

(ခ) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ သံဝဏ္ဏနာကိုထောက်လျှင် ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း၊ ကေသေသနည်း၊ သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊ ပစာနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်းတို့ရသည်။ နည်းစစ်ပိုစိနှင့် ယှဉ်စပ်ကြည့်ပါ။

၁၀။ ဗိတိယာ-အရ တတိယရှာန်ပိတိကိုယူ၍ ထို-၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိ-ကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ နဝမခဏ၊ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ၊ အပ္ပမာဒ စသည်တည်း၊ထို-တွင် ယောနိသောမနသိကာရကိုယူသဖြင့်"ယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော (ပ)အပ္ပမာဒလျှင် အကြောင်းရှိသောကုသိုလ်တရားတို့သည်လည် ကုန်၏။ ဗိတိယာ-အရ တတိယရှာန်ပိတိကိုယူသဖြင့် ထို၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဗျာပါဒကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုဗျာပါဒ၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အယောနိသောမနသိကာရ စသည်တည်း။ ထိုတွင် အယောနိသော မနသိကာရကို ယူသဖြင့် "အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိကရောတော (ပ) လည်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘာဂါဝတ္တန၊ အသဘာဂါ ဝတ္တနအားဖြင့်ဖွင့်ခြင်းသည် အာဝတ္တဟာရမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။အာဝတ္တဟာရထုတ်ရာ၌ ကုသိုလ်တရားကို ရသောပုဒ်မျိုးဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်ဘက်ကို ရှေးဦးစွာထုတ်။ အကုသိုလ်ဘက်ကိုနောက်မှထုတ်။ အကုသိုလ်ကိုရသောပုဒ်မျိုးဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်ဘက်ကိုရှေးဦးစွာထုတ်။ ကုသိုလ်ဘက်ကို နောက်မှထုတ်။

==================================

ပါဠိကျဉ်းချဉ် (၉၁)

(က) ကာမဉ္စေတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေဃေဝ ဝူပသန္တာ၊ ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။

(ခ) "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ" တိ ဟိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ "နူန ဝိတက္က-ဝိစာရဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာ"တိ။ ယထာစ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"ဝ ဝေံ ပဟာနံဝုစ္စမာနံဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ၊ တဒဓိဂမာယ ဥဿုကာနံ ဥဿာဟဇနကံ၊

http://www.dhammadownload.com

ဝေမေဝ ဣဒံ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမောဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏာဘဏနံ ဟောတိ၊
(ဂ) တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ, ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ။

(၄း၁၂၀။ သာရတ္ထ၊၁း၃၆၉။ မအူ၊၂။၂၈၂။ ဘာသာဋီ၊၁း၆၀၇။ ဓာတ္ထိသစ်၊၂း၁၉၆)

===================

၁။ (က)ဝါကျကို စောဒကာဘောဂစသည် ၄-ချက်ပေါ်လွင်စေလျက်အနက်ပေးပါ။

၂။ (က)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)ဝါကျ ဝုတ္တေ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ ဩရမ္ဘာဂိယ-ပုဒ်ကို ဖြစ်နိုင်သမျှဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ-၌ ပိ-၏အနက်ကိုဖော်ပြ၍၊သက္ကာယ-၌ ရှေ့ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊
ဒိဋ္ဌိ-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ ကာယဿဘေဒါတိ ဇိဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ(၄၊၁၃၅)၌ အာဘော်သံဝဏ္ဏနာ။

၇။ (ခ)၌ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ / ဥဿာဟဇနကံ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ၆-နံပါတ်လာ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုဖော်ပါ။

၁၀။ (က)ဝါကျ ဝုတ္တံ-၌ ဓာတ်အရတရားကို ပဒဠာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

===========================

၁။ (က)တေ ဝိတက္ကဝိစာရာ-တို့သည်၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ-သာလျှင်၊ ဝူပသန္တာ နနု-
လော။ (ဣတိအယံ စောဒကဿ အာဘောဂေါ)
တေ ဝိတက္ကဝိစာရာ-တို့သည်၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ-သာလျှင်၊ ကာမဉ္စ ဝူပသန္တာ-ကုန်၏။
(ခ)အထ-လျက်၊ကိမတ္ထံ-ငှါ၊ တေံ-ဤစသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-
ဝူပသမာဟူသောစကားကို၊ ဘဝတာ-အရှင်သည်၊ ဝုတ္တံ-သနည်း။(ဣတိအယံ စောဒနာ)
(ဂ)ပန-သော်လည်း၊ ဣမဿ ဈာနဿ-၏၊ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ-ငှါလည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏ-
ဘဏနတ္ထဉ္စ-ငှါလည်းကောင်း၊ ဟောတိနနု-လော။ (ဣတိအယံ ပရိဟာရဿအာဘောဂေါ)
(ဃ)တသ္မာ၊ တေံ၊ မယာ၊ ဝုတ္တံ။ (ဣတိအယံ ပရိဟာရော)
(ဂ) တေန မဂ္ဂပရိဒီပန ဝဏ္ဏဘဏနေန-ဟုစွဲ။ (မအူသျှ)

၂။ (က)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် ဥဘိန္နမန္တရာ စသဒ္ဒေါ-စသည်ဖြင့် ပီတိယာစ ဝိရာဂါ-၌
စသဒ္ဒါသည် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကိုပေါင်းဆည်း၏ဟုဆို၏။ဝိတက်ဝိစာရတို့သည်
ဒုတိယဈာန်ခဏ၌ပင် ငြိမ်းကုန်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အ
ဘယ့်ကြောင့် အဘယ်အကျိုးငှါ စသဒ္ဒါဖြင့် ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမကို ပေါင်းဆည်း
၏ဟု ဆိုပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(က)ပါဠိ ဝဏ္ဏိသစ်ကျမ်းတတ်

ယင်းသို့ ဝိတက္ကဝိစာရရူပသမာကိုပေါင်းသော်ယင်းဝိတက်ဝိစာရတို့သည်ဒုတိယဈာန်ကပင် ချုပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အကျိုးမရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ စုန်ကြောင့် ကာမစ္ဆေတေ-မိန့်။

(ခ)ပါဠိ ဘာသာဋီကာကျမ်းတတ်

" မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ-ကို ချဲ့လို၍ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ-စသည်ကိုမိန့်။ မဂ္ဂပရိဒီပနကိုပြပြီး၍ ဝဏ္ဏဘဏနကိုပြလိုသောသောကြောင့် ယထာစ-စသည်မိန့်"။

(ဂ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က၊ခ)ပါဠိတို့ဖြင့် မဂ္ဂပရိဒီပန ဝဏ္ဏဘဏနအကျိုး၎ါ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်သော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ရူပသမာ-တူသော စကားကို ဆိုအပ်၏ ဟုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလိုသောဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

၃။ (က)ပါဠိသည် ဝါဂျာရမ္ဘ။ (ခ)ဝိတ္ထာရ။ (မအူ၊ဘာသာဋီ) ဒဋ္ဌိ (ပြည်) ယင်း(ခ)၌ ယထာစ ခသည်ကား ပက္ခန္တရ။

(ဂ)ပါဠိသည် လဒ္ဓဂုဏ။

ဝုတ္တေ-ကား သော်-ကြောင့်၊ ပညာယတိ၊ တောတိ-တို့၌ လက္ခဏ။လက္ခဏစပ်။ (မအူ)

(ခ)အရိယမဂ္ဂေ-ကို အပ္ပတိနာနံ၊ ပတာနံ၊ ဝုစ္စမာနံ-တို့မှာ စပ်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ-ကို ပတာနံ-မှာစပ်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

၄။ **ဘဇန္တိတိ ဘာဝိယာနိ။ ဩရံ ဘာဝိယာနိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။**

- ဩရ-အရကား ကာမဓာတ်၊ ကာမဘုံရ၏။
- ထို-၏ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သောသံယောဇဉ်(၅)ပါးတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ်ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား သံယောဇဉ်(၅)ပါးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)
- ◆ ဩရံ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု၊ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယဘာဝေန တံ ဩရံ ဘဇန္တိတိဩရမ္ဘာဂိယာနိ။ (အံ၊ဋီ၊၂။၃၃)

(တစ်နည်း) ဩရမ္ဘာဂဿ ဟိတာနိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။

- ဩရမ္ဘာဂ-ပုဒ်အရကား ကာမဓာတ်၊ ကာမဘုံရ၏။
- ထို-၏ အစိးအပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့နှင့် ဌာန-ဌာနီစပ် ဌာနူ။
- ဏိက-အရ ကာမဓာတ်၏အစိးအပွားဖြစ်သောသံယောဇဉ် ၅-ပါးရ၏။(ဝိသေသနဆက်)
- ◆ အထဝါ ဩရမ္ဘာဂေါ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု၊ဩရမ္ဘာဂဿ ဟိတာနိတိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။(အံ၊ဋီ၊၂။၃၃)

(တစ်နည်း) **ဘဋ္ဌိတဗ္ဗာနိ ပဟာတဗ္ဗာနိတိ ဘာဝိယာနိ။ ဩရေတိ ဘာဝိယာနိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။**

- ဩရ-ပုဒ်အရကား အောက်မဂ် ၃-ပါးရ၏။
- ထို-၏ သံယောဇဉ်တရားတို့နှင့် ပဟာယက ပဟာတဗ္ဗစပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရ အောက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည် ပယ်အပ်သောသံယောဇဉ်တရားများ ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

◆ ဩရဉ္စိလဒ္ဓနာမေတိ ဝါ တိတိ မရွေပတိ ပဟာတဗ္ဗာနီတိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ၊ (ဒီ၊၄၊၂၊၁၃၃)

ဩရမ္ဘာဂိယ-ပုဒ်အနက်(၃)မျိုး

(၁) အောက်ကာမဘုံသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော။

(၂) (ဝါ)ကာမစိတ်၊ကာမဘုံ၏ အစိုးအပွားဖြစ်ကုန်သော။

(၃) (ဝါ)အောက်မဂ်၃-ပါးတို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်၊ ပယ်အပ်ကုန်သော။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥဋ္ဌာနံ သုဋ္ဌု ကာယတီတိ ဥဿုကော။ (ဥ-သု-ကာ၊အ) (ဓာန်ဋီ၊ရ၂ရ)

ဥဿုကောယေဝ ဥဿုက္ကော။ (လုံ့လပြုသောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏)

မအူသျှ၌ "ဥဿုက္ကော ဓေတသံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထီတိ ဥဿုက္ကာ-ဟုပြုသည်။

၅။ အပ္ပတိနာနမ္ပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာဖြစ်ပါသည်။ (မအူသျှ)

သက္ကာယ-၌ ရှေ့ပုဒ်ကို သန္တော၊သန္တာ-စသည်ဖြင့် ဝစ္စတ္ထာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။

ဒိသဓာတ်ယူ၍ ပဿတိ၊ ဒိဿတိ၊ ဒက္ခတိ၊ ပဿန္တိ၊ ဒိဿန္တိ၊ ဒက္ခန္တိစသည်စဉ်ပါ။

၆။ (၆၊၇)နံပါတ်အဖြေများကိုဝါကျဥယျာဉ်(၁၁၃) ကာယဿ ဘေဒါတိ=ဝါကျ၌ရှုပါ။

၇။ ## ဥဿာတဇနနတ္ထံ / ဥဿာတဇနကံ

ဥဿာတဇနနတ္ထန္တိ ပဒံ ဘဏာနန္တိ ပဒေ သမ္ပဒါနံ-ဟု ယောဇနာပွင့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏဘဏာနံ-ဟူသောကတ္တားသည် ဘော(ဘာဝဝါစက)ဖြစ်သကဲ့သို့ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစကသာ ဖြစ်သင့်၍ ဥဿာဟဇနကံ-ဟု ဒဗ္ဗဝါစကမဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း။ (ဂံ-သစ်)၌လည်း ဥဿာဟဇနနတ္ထံ-ပါဌ်ကိုပင် ပါဌ်မှန်ယူ၍ အနက်ပေးပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မအူ-သျှ၊၂၈၃-၌ တခုသောကတ္တားက ဘော၊တခုသောကတ္တားက ဒြပ်နေခြင်းကြောင့် ဥဿာဟဇနကံ ဟု မရှိသင့်ကြောင်း-ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း ဥဿာတဇနနတ္ထံ-ဟု ဘာဝဝါစကနှင့်ရှိသောပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ဘာသာဋီကာ၌ကား (ဥဿာတဇနကံ-သည်၊ ဓောတိယထေဝ-သို့)ဟု အနက်ပေးပြထားသည်။

(ခ)ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ / ပဟာနေ ဝုစ္စမာနေ

ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော / ဝူပသမေ ဝုစ္စမာနေ

"လက္ခဏာဝန္တနှင့်လက္ခဏာသည် ဝိဘတ်တူ ကံကတ္တားနေမြဲတည်း၊ လတ္တျဝန္တနှင့်ဝိဘတ်ကွဲမြဲတည်း-ထို့ကြောင့် လည်းကောင်း။ (ခ)ဝါကျအစ၌ ဝုတ္တေ-ဟူသော လက္ခဏာကြိယာကိုထောက်၍လည်းကောင်း၊ ပဟာနေဝုစ္စမာနေ၊ ဝူပသမေ ဝုစ္စမာနေဟု ပါဌ်ရှိသင့်သည်"ဟု မအူသျှ၌ ဆိုးဖြတ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သို့ရာတွင် "မာနတ္တာ ဝတ္တမာနေစ၊ လက္ခဏေ ဟေတုကေ သိယုံ" ဟူသော ဘေဒစိန္တာအရ မာန၊ အန္တပစ္စည်းကိုယ်တိုင်က လက္ခဏအနက်ကို ဟောနိုင်သော ကြောင့်လည်းကောင်း "ဝဇ္ဇန္တော ဘာရဒွါဇော"ဟူသော ဝေဿန္တရာဇာတ်လာ ပထမန္တကြိယာနှင့်နေသည်ကိုထောက်၍လည်းကောင်းပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ၊ ရူပသမော ဝုစ္စမာနော-ဟုပဌမန္တနှင့်ရှိသောပါဌ်လည်းသင့်ပါသည်။

၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ ဝစဓာတ်အရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်၊ သော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်။
ဘာသာဋီကာ၌-ဝုတ္တံ၏ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟု ထည့်သည်။ ယင်းအလို ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာ ဉာဏ်ကို ယူ၍ ထုတ်ရမည်။

============================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၉၂)

(က) ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိန္တိတ္တေ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။

(ခ) သမံ ပဿတိ အပက္ခပတိတာဝ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္တော။

(ဂ) တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။
(ဌ၊၁၂၀၊ သာရတ္ထ၊၁၊၃၆၉၊ မဏိ၊၂၊၂၀၄၊ ဘာသာဋီ၊၁၊၆၀၀၊ ဝဇီရသိ၊၂၊၁၉၇)

=====================

၁။ (ခ)ပါဠိကို အတ္တော-သမ္ဗန္ဓ်ခံ၍လည်းကောင်း၊ (ဂ)ပါဠိ ဝိသဒါယ၊ ဝိပုလာယ၊ ထာမဂတာယ-သုံးပုဒ်ကို ဟိတ်ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ပါဠိကို ပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ပါဠိကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ ပါဠိခွဲပြပါ။
၄။ သမင်္ဂီ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ သမန္နာဂတ-ကို နာမပဒမာလာ၊ယင်း၌ဓာတ်ကိုပရောက္ခာပရဿပုဒ်ဖြင့်အာချာတပဒမာလာ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ထာမဂတာယ / ဌာမဂတာယ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (က)ပါဠိသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ရသင့်သော နယပစ္စရကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ ဣက္ခတိ-ပုဒ်ကို ယုတ္တိဟာရထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ခ)ဝါကျ အတ္ထော-၏ သမ္ဗန်ကို ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိတိပဒါနံ-ဟုခံပါ။
ဝိသဒါယ=နိဝရဏာဟုဆိုအပ်ကုန်သောညစ်ညှုးကြောင်းတို့မှကင်းခြင်းကြောင့်သန့်ရှင်းသော။
ဝိပုလာယ=အလွန်အကဲနှင့်တကွ မဟဂ္ဂုတ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်ပြန့်ပြောသော။
ထာမဂတာယ= ပီတိမှ ကင်းခြင်းကြောင့် အားအစွမ်းသို့ရောက်သော။
(သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃။ မအူသျှ၊၂။၂၈၄)

၂။ (ခ) သာဓောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(က)ဖြင့် အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သောကြောင့်ဥပေက္ခာမည်သောဟုဆို၏။
အသင့်အားဖြင့်ရှုပုံ အကျယ်ကို ဆရာမပြပြီလော၊---နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။
(တစ်နည်း)ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဟုဆို၏၊ ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခ-ဓာတ်သည် အက်-(အမှတ်ပြုခြင်း) အနက်ကိုဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

◆ ဣက္ခေ ဒဿနေ‌ေ၊ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ)

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ---သည်(ဂ)ဝါကျဖြင့် တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကောဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟုဆို၏။ ဤတတိယဈာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာပင်မရှိသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်နည်းဖြင့် ဤတတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော ဟူ၍ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား။ ဝေဒနုပေက္ခာကိုသာဥပေက္ခာဟူ၍ဆိုအပ်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်တပါး သော ဥပေက္ခာများလည်းရှိကုန်သေးရကား (တတိယဈာန်၌ ဝေဒနုပေက္ခာမရှိသော်လည်း ဥပေက္ခာ ၁၀-မျိုးအနက် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်) တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါ၏ဟူလို။(သာရတ္ထ၊၁။၃၆၉)

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။
(ဂ) အစိတ်ပုဒ်၏ အဖွင့်မှတပါး ဥပေက္ခကော-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ပြ-ပက္ခန္တရ။
(ဃ) တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခကော-ဟုဆိုရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ-ဝါကျာရမ္ဘ။
(ပြည်၊ဘာသာဋီ) (တနည်း) ဥပေက္ခာ-၏ ဝစနတ္ထမှတပါး ဘေဒကိုပြ-ပက္ခန္တရ။ (မအူသျှ)
ဒသဝိဓာပိ-၌ အပိ-ကား အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန။ (မအူ)

၄။ သမဥ္စနံ သမင်္ဂေါ။ (တစ်နည်း) သမ္မာ အင်္ဂနံ သမင်္ဂေါ။
သမင်္ဂေါ ဧတဿ အတ္ထီတိ သမင်္ဂီ။ (မဏိ၊၃။၁၀၂။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၃၅၈)

♠ သမင်-ပုဒ်အရကား ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း ရ၏။
♠ ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
♠ ဤ-ပစ္စည်းအရကား ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပက္ခေ ပတိတာ ပက္ခပတိတာ။ န ပက္ခပတိတာ အပက္ခပတိတာ။
ဒသ ဝိဓာ အဿာ ဥပေက္ခာယာတိ ဒသဝိဓာ။
တတိယံ ဈာနံ တတိယဇ္ဈာနံ။ တေန သမင်္ဂီ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ။

၅။ သမန္နာဂတ-ဟူသော ပုဒ်ကို ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။
ဂမုဓာတ်ယှဉ်၍ ဇဂါမ၊ ဇဂမ၊ ဇဂမု၊ ဇဂမေ၊ ဇဂမိတ္ထ၊ ဇဂမံ၊ ဇဂမိမှ-ဟုစဉ်။ (ရူ။၂ရရ)
ဝိသဒါယ= ဝိ-သဒ၊အ။ ထိ-အာ။ နာ-ဝိဘတ်။
ဝိပုလ= ဝိ-ပုလ၊အ။
ထာမ= ဌာ၊မ။ (ဌ-ဂို ထ-ပြု) (ရူ။၆၅၃)

၆။ (က) ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတိ-ဖြင့် ဥပေက္ခာ-၌ ဥပ-သည် သမီပစသော အနက်ကိုမဟော၊ ဥပပတ္တိ ယုတ္တိအနက်ဟော။ ဥပရှေးရှိသော ဣက္ခ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဥပပတ္တိ တော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ-ဟုကတ္တုသာဓနေကိတန္တသမာသ်ဝစနတ္ထပြု-သိစေ။

(ခ)သမံ ပဿတိ-ဖြင့် ဣက္ခတိ-၌ ဣက္ခ-ဓာတ်သည် အင်္က(အမှတ်ပြုခြင်း) အနက်ကိုမဟော၊ ဒဿန(ရှုခြင်း)အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ အသင့်အားဖြင့် ရှုဟူသည် အညီအမျှရှုခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

အပက္ခပတိတာဝ တုတွာ-ဖြင့် အညီအမျှရှုဟူသည် သုခဒုက္ခအသင်းအပင်း၌ မကျအောင်ရှုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။

(ဂ)တာယ သမန္နာဂတတ္တာ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-ပုဒ်ကို ဥပေက္ခတီတိ ဥပေက္ခကောဟု ကတ္တုသာဓနေပြု၊ ဏ္ဍု-ပစ္စည်းကတ္တားအနက်၌သက်-သိစေ။ (မအူ)

(တစ်နည်း) ဥပေက္ခာ အဿ အတ္ထီတိ ဥပေက္ခကော-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု၊ က-ပစ္စည်းအဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-သိစေ။ (သံဝဏ္ဏနာနိယံအလို)

(တစ်နည်း) ဥပေက္ခာယ သမန္နာဂတော ဥပေက္ခကော-ဟု ပြု၊ က-ပစ္စည်း သမန္နာဂတတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်-သိစေ။ (ဆင်တဲဂဏ္ဌိ။၂၅ရ-အလို)

ဝိသဒါယ၊ ဝိပုလာယ၊ ထာမဂတာယ-ဖြင့် တာယ-အရ ဥပေက္ခာဟူသည် ဝိသဒ၊ ဝိပုလ၊ ထာမဂတဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဥပေက္ခာပင်တည်းဟု သိစေ။

တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ-ဖြင့် ဥပေက္ခကော-အရ တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

ရ။ ထာမဝတာယ / ဌာမဝတာယ

ဌာ-ဂတိနိဝတ္တိမှိ၊ ထာမော။ ဌာသ ထတ္တံ- ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိသုတ် (၆၅၃)ကိုထောက်၍ ထာမ-ကား ဌာဓာတ်၊ မပစ္စည်း။ ဌ-ကို ထ-ပြု၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ထာမဝတာယ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ ဥပေက္ခာ

အပေါင်းဖြစ်သောဥပေက္ခာ ၁၀-ပါးလုံး၏ "ဥပေက္ခာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဈာနုပေက္ခာ-၌တင် ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(ဂ)ကိုရှု၍ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ ၌ဥပစာ

ဌာနဖြစ်သော တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ "ဥပေက္ခကော"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ-၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ဟူ[illegible]ဂုဏ်၏ "ဥပေက္ခာ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏီဖြစ်သော တတိယဈာန[illegible]င်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဂုဏူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

၁၀။ ထ္ကတ္တိ-ကို တျာချန္တယူသော် သင့်၏။ သျာချန္တယူသော် မသင့်စသည်ပြင့်ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၉၃)

(က) ဋီကာဟ"နနု စာယံ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ၊ သာ စ ပဌမ-ဒုတိယဈာနေသုပိ အတ္ထိ။တသ္မာ တတြာပိ'ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ'န္တိ ဝေမယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာ"တိ။

(ခ) အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။

(ဂ) အပရိဗျတ္တံ ဟိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ၊ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။

(ဃ) ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ၊ တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။

နိဋ္ဌိတာ"ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ"န္တိ ဧတဿ သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

(င) ဣဒါနိ သတော စ သမ္ပဇာနောတိဧတ္ထ သရတီတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။

(စ) ပုဂ္ဂလေန သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။

(ဋီ။၁၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၄။ မအု၊၂။၂၈ရ။ ဘာသာဋီ၊၁။၆၁၁။ ဝဇိရ၊၂။၂၀၂)

၁။ ဋီကာဟ-၌ ဆရာနည်းကျစေလျက် (က)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို ပုစ္ဆာတက်၍၊ (စ) ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ (ခ)ပါဠိ အပရိဇ္ဇတ္တကိစ္စ-ပုဒ်ကိုဖြစ်သင့်သမျှဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဥဿုံကောက်ပါ။
၅။ ဥက္ခိတ္တ-ကိုနာမပဒမာလာ၊ယင်း၌တတ်ကိုယူ၍သတ္တမီပဲရုပ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်။
၆။ (ငါ၊စ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ/ဥက္ခိတ္တသိရောဝိယ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုဆုံးဖြတ်။
၈။ (စ)ပါဠိကိုထောက်၍ (င)ပါဠိသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ဖြစ်သင့်သော နယပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ (ဃ)ပါဠိ၌ ဝုတ္တာ-ဝယ် ဓာတ်အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ (က) ဓွေ တေသံ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိန္တိပဒေ-၌၊ ဌတွာ-၏၊ ဓောဒကော-သည်၊ အဋ္ဌကထာစရိယံ-ကို၊ ဓောဒနိ-ကို၊ အာဟ-၏။

၂။ (က)ပါဠိစသည် ပုစ္ဆာတက်

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယဈာနကထာ၌ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌လည်း ဈာနုပေက္ခာရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပဌမဒုတိယဈာန်တို့၌ ဟောတော်မမူဘဲ ဤတတိယဈာန်ကျမှ ဟောတော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)စသောပါဠိတို့ကိုမိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား။ ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်၌ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာသည် မထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသောကြောင့် ဥပေက္ခကော စ ဝိဟာသိ-ဟု မဟော၊ ဤတတိယဈာန်၌အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာသည်သာ ထင်ရှားသော ကိစ္စရှိသောကြောင့်တတိယဈာန်ကျမှ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟာသိ-ဟုဟောတော်မူပါ၏ဟူလို။

(စ)ပါဠိ ဓောဒနာ

ဆရာ---သည် (င)ပါဠိဖြင့် သရတီတိ သတော၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော ဟု(ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင်) ဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ သတော သမ္ပဇာနော-ဖြင့် သတိ ပညာတို့ ကိုသာ ဟောတော်မူသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့်ပုဂ္ဂိုလ်ရပါ သနည်း။ (အဇ္ဈာပိတတင်) စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် သတိသမ္ပဇဉ်တို့ကို ဟောတော်မူသော ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရ၏ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။ (ဝံ၊သစ်၊၂၊၂၀၃)

၃။ (က)စသည်ကား ပါဠိရဗ္ဗာ။ ထိုတွင် (ခ)ပါဠိသည် ဝိသဇ္ဇနာပက္ခန္တရ။
(ဂ) ဟိတ်ချဲ့ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ဇာတိရေကမှ အနွယကိုပြ-အနွယပက္ခန္တရ။
(င)ပက္ခန္တရ။ (စ) ပါဠိရဗ္ဗာ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ အပရိဗျတ္တကိစ္စတော= မထင်သောကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
(ဝါ)ထင်သောကိစ္စမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မအူသျှ)

ပဌမနည်းအလို= န ပရိဗျတ္တံ အပရိဗျတ္တံ။
အပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဧတဿာ အဓိပ္ပေတုပေက္ခာယာတိ အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။
(မထင်ရှားသောကိစ္စ၏ အလိုရှိအပ်သော ဈာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ်)

ဒုတိယနည်းအလို= ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ။
နတ္ထိ ပရိဗျတ္တကိစ္စံ ဧတဿာ အဓိပ္ပေတုပေက္ခာယာတိ အပရိဗျတ္တကိစ္စာ။

- န ပရိဗျတ္တကိစ္စ-အရကား ထင်သောကိစ္စမရှိခြင်း အဘာဝရ၏။
- ထို-၏ ဈာနုပေက္ခာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန။
- တ္တမ-အညပုဒ်အရ ထင်သောကိစ္စမရှိသောဈာနုပေက္ခာရ၏။ (ဘာဝပ္ပဓာန်ဆက်ကောက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အဘိဘဝိယတိ အဇ္ဈောတ္ထရိယတီတိ အဘိဘူတာ။ (တကြွမဖျတ္တုပေက္ခာရ၏)

ဥက္ခိတ္တော သိရော ဧတိမိဿာ တကြွမဖျတ္တုပေက္ခာယာတိ ဥက္ခိတ္တသိရာ။ (မအူသျှ)

(တစ်နည်း) ဥက္ခိတ္တံ သိရော ယဿာတိ ဥက္ခိတ္တသိရာ။
(သုန္ဒရံ မနော ကဲ့သို့ သိရော-ကား နပုံလိင်) (ဘာသာဋီကာ)
(မြှောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်း၏ တကြွမဖျတ္တုပေက္ခာနှင့် သဒိသ သဒိသီစပ်)

(ဃ)ပရိဗျတ္တကိစ္စာ =ပရိဗျတ္တံ ကိစ္စံ ဧတိမိဿာ တကြွမဖျတ္တုပေက္ခာယာတိ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ။ (မအူ)

သတော-ဉာသ်ကောက်ပုံ

- သရဓာတ်အရ သတိပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
(ဧဒေး ဗလူ၊ နောက် ကာရဏ္ဏကောက်မြဲ)
- တ-ပစ္စည်းအရကား အောက်မေ့တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။
- ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သတော-သည် ဤ၌ ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် သတိသည်သာ ပဓာနအားဖြင့်ရ၏။
သမ္ပဇာနော-ပုဒ်ကိုလည်း သတော-ုဒ်ကို နည်းမှီး၍ ကောက်လေ။
သမ္ပဇာနဿ ဘာဝေါ သမ္ပဇညံ။ (ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပညာနှင့်ဂုဏ ဂုဏီစပ်)

၅။ ဥက္ခိတ္တ-ပုဒ်ကို ဥက္ခိတ္တော၊ ဥက္ခိတ္တာ စသည်ဖြင့် ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။
ဥက္ခိတ္တ-၌ ခိပ-ဓာတ်ယူ၍ ခိပေယျ၊ ခိပေယျုံ စသည်ဖြင့် စဉ်ပါ။
တွဲဘက် ဥပသာရပုဒ်ပါဝင်စေ၍ ဥက္ခိပေယျ၊ ဥက္ခိပေယျုံ စသည်ဖြင့်စဉ်ပါ။
သိရ= သိ၊ ရက်။ ကုသုမာဒီတိ သေဝိယတီတိ သိရော။ (ဏွာဒိမောဇ်။ ၁၄၃)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (င) သရတိ-ဖြင့် သတော-၌ သရဓာတ်၏အဖြစ်။တ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်။ သရတီတိ သတော-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-သိစေ။

သမ္ပဇာနာတိ-ဖြင့် သမ္ပဇာနော-၌ သံ ပရှေးရှိသော ဉာဓာတ်၏အဖြစ်၊ယု-ပစ္စည်းကတ္တားအနက်၌သက်၊ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော-ဟုပြု-သိစေ။

(စ)ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်နှစ်မျိုးတွင် သတော သမ္ပဇာနော-ကား ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ဒေသနာမျိုးတည်းဟု သိစေပါသည်။

◆ ပုဂ္ဂလေနာတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန။ (သာရတ္ထ။ ၃၅၅)

(တစ်နည်း) သတော သမ္ပဇာနော-ဟု ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဟောသော်လည်း ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည် မရှိသောကြောင့် သတိသမ္ပဇဉ်တရားကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေပါသည်။

ရ။ ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ / ဥက္ခိတ္တသိရောဝိယ

ဤနေရာ၌ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို ရသောကြောင့် ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ-ဟု ဣတ္ထိလိင်နှင့်ရှိသော ပါဌ်သာသင့်သည်။ ဥက္ခိတ္တသိရော ဝိယ မသင့်ပါ။

၉။ သတော သမ္ပဇာနော

ဈာန-အောက်မေ့တတ် ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ "သတော သမ္ပဇာနော"ဟူသောအမည်ကို ဈာနီဖြစ်သော သတိ သမ္ပဇဉ်၌ တင်စားသောကြောင့် ဈာနူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။

ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ

အတူဖြစ်သော မြောက်ချီအပ်သော ဦးခေါင်းရှိသူ၏"ဥက္ခိတ္တသိရ"ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၌ တင်- သဒိသူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

(တစ်နည်း) တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်၌ ဦးခေါင်းကို မြောက်ချီတတ်သော သတ္တိမရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ တင်စား၍ခေါ်ဝေါ်ထားသောကြောင့် တဒ္ဓမ္မူပစာ၊ (ဘာသာဋီကာ၊၁။၆၁၂)

၁၀။ (ဃ)ပါဠိ ဝုတ္တာ-၌ ဝစဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ဒေသနာဉာဏ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၉၄)

(က) ဣဒါနိ သုခဥ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိန္တိဧတ္ထ ကိဥ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ၊ ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ တံသမုဋ္ဌာနေနသ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋောယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဗျာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ၊ တသ္မာ တေမတ္ထံ ဒဿေန္တော"သုခဥ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"န္တိ အာဟ။

(ဂ) ယ္ကာဒါနိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိတ္တေ ယံဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ၊ ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပါယော။

(၄။၁၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၅၅။ မအ္ဋ၊၂။၂၉၃။ ဘာသာဋီ၊၁။၆၁၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၀၆)

========================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျသံဝဏ္ဏနာများနှင့် အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကိုသာ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (က)ဝါကျ ယ္ကာဒါနိ-ပုဒ်ကို စာစပ်ပါ။
၄။ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘာဝေါ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။
၅။ သုခ-ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ဓာတ်ကိုဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့်အာချာတပဒမာလာ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ခ)၌ ဖုဋော ဖုဋ္ဌတ္တာ/ဖုဋ္ဌော ဖုဋ္ဌတ္တာ-နှစ်ပါး၌တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (က) သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ သမင်္ဂီ-ပုဒ်၏ ဝေဝစနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

========================

၁။ ၆-နံပါတ်အဖြေ၌ ရှုပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည်(က)ဝါကျဖြင့် စေတသိကသုခကို ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် "သုခဥ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ "ဟု ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ယင်းအကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာ "သုခဥ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ " ဟုဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူပါသေးသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဈာန်မှ ထသောအခါ၌လည်း ကာယိကသုခကို ကာယဝိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်း "သုခဥ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ "ဟူသော စကားကို ဟောတော်မူပါ၏ဟူလိုသော်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ ဝဏ္ဏိသစ်ကျမ်းတက်ပုံ

"ကာယိကသုခကို ရျာန်ဝင်စားခိုက်ခံစားသည်မှတပါး ရျာန်မှထသောအခါလည်း ခံစားသည်ကိုပြခြင်းငှါ 'ယံ ဝါ တံ'စသည်ကိုမိန့်"။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၀၇)

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ "ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပရာနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓသံဝဏ္ဏနာကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ-စသောပါဠိတော်၏အဖွင့်ကို ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

၃။ (က)ဝါကျ၌ ကိဥ္စာပိမှ နတ္ထိတိုင်အောင် စောဒကာဘော၊ အနုဂ္ဂဟဝါကျ။
ဝေံ သန္တေပိ စသည်ကား ပရိဟာရာဘော၊ အရုချတ္ထဝါကျ။
(ခ)ပက္ခန္တရ။ယင်း(ခ)၌ရှေ့ပိုင်းကား ကာရဏ။တသ္မာ တေမတ္ထံ-စသောနောက်ပိုင်းကားဖလ။
(ဂ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ။
(က)ဝါကျ တ္တဒါနိ-ကို ဒဿေန္တော အာဟ-တို့၌ အာခာရ အာခာရိစပ်။
ဝေံသန္တေပိ-၌ ပိ-ကား အရုချတ္ထ။

၄။ သုခဿ ပဋိသံဝေဒနာ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ။
သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာယ အာဘောဂေါ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ။

- သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ-ပုဒ်၏အရကား သုခကိုခံစားခြင်းရ၏။
- ထို-၏ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီစပ် ဌာန။
- ပုဒ်လုံးအရကား သုခကိုခံစားခြင်း၌ နှလုံးသွင်းခြင်းရ၏။

တတော သမုဋ္ဌာနံ တံသမုဋ္ဌာနံ။

- တ-အရကား နာမကာယသမ္ပယုတ္တသုခသည် မုချ။
- ထို-၏ အတိပဏီတစိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်းအကျိုးစပ် ဌာန။
- ပုဒ်လုံးအရကား အတိပဏီတစိတ္တဇရုပ် ရ၏။
- တံသမုဋ္ဌာနေနာတိ တတော သမုဋ္ဌိတေန အတိပဏီတေန ရူပေန။ (သာရတ္ထ။၃၇၆)

(တစ်နည်း) တံ ယထာဝုတ္တနာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ သမုဋ္ဌာနံ ကာရဏံ ယဿ ရူပဿာတိ တံသမုဋ္ဌာနံ-တု ပြု။ (ဝိမတိ၊၁။ရ၆)

- တံသမုဋ္ဌာန-အရထိုဆိုအပ်ပြီးသော နာမကာယသမ္ပယုတ္တသုခဟူသောအကြောင်းသည် မုချ။
- ထို-၏ အတိပဏီတစိတ္တဇရုပ်နှင့် အကြောင်းအကျိုးစပ် ဌာန။
- ယ-အညပုဒ်အရကား အတိပဏီတစိတ္တဇရုပ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

http://www.dhammadownload.com

၅။ သုခ-ပုဒ်ကို သုခံ၊ သုခါနိ စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။
သုခ-ဓာတ်ယူလျှင် သုခယတိ၊သုခယန္တိ စသည်ဖြင့်စဉ်။
သု ခန-ဓာတ်ယူလျှင် ခနတိ၊ ခနန္တိ စသည်ဖြင့်စဉ်။
သု ခါဒ-ဓာတ်ယူလျှင် ခါဒတိ၊ ခါဒန္တိ စသည်ဖြင့်စဉ်။
◆ သုခဓာတုဝသာစာပိ၊ သုပုဗ္ဗခါဒတောပိဝါ။
သုပုဗ္ဗခနတောဝါပိ၊ သုခသဒ္ဒဝတိ ဝဒေ။ (နိတိဓာတု၊ ၃၆၉)
ပဏီတ= ပ-နီ၊ တ။ အာဘောဂ= အာ-ဘုဇ၊ ဏ။
ကာယ= ကု-တ္တ၊ (တနည်း) ဧ၊ (တနည်း) အယ၊ ဏ။

၆။ (က) နာမကာယေန-ဖြင့် သုခဥ္စ ကာယေန-၌ ကာယ-အရ ရူပကာယကို မယူရ၊ ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟုဆိုအပ်သော နာမကာယကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။
သမ္ပယုတ္တံ သုခံ-ဖြင့် သုခ-အရ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိကသုခကိုယူ။
⊛ ဤ(က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့် အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပါဠိတော်ကို-ကာယေန-ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း ဟူသော နာမကာယဖြင့်၊ သုခံ-ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော စေတသိက်သုခကို၊ ပဋိသံဝေဒေသိ-(မုချအားဖြင့်) ခံစားပြီ။ ဟုအနက်ပေး။
⊛ ဤ(က)ဝါကျ၌ သာရတ္ထဒီကာဝယ် "ကာယိကသုခတောတုရူပသမုဋ္ဌာပနေန ကာယိကသုခဥ္စ ဈာနသမင်္ဂီ ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဝုစ္စတိ"ဟုဖွင့်သည်။ ယင်းအဖွင့်အရ= ကာယေန-ဈာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော နာမကာယဖြင့်၊ သုခံ-ကာယိကသုခကို၊ ပဋိသံဝေဒေသိ-(ကာရဏူပစာအားဖြင့်)ခံစားပြီ။ဟုအနက်ပေး။ (ဝ-နံပါတ်ဉပစာနှင့်ယှဉ်ကြည့်)
(ခ)ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ-ဖြင့် သုခဥ္စ ကာယေန-၌သုခအရ ကာယိကသုခကိုယူ-သိစေ။
⊛ ဤ (ခ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ကာယေန-ကာယဝိညာဉ်တည်း ဟူသော နာမကာယဖြင့်၊ သုခံ- (ကာယဝိညာဉ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သုခဝေဒနာ စေတသိက်ဟု ဆိုအပ်သော) ကာယိကသုခကို၊ ပဋိသံဝေဒေသိ-ပြီ။ ဟုအနက်ပေး။
(ဂ)ယံ ဈာနတေတု-ဖြင့် ယံ တံ အရိယာ-၌ ယံ-သည် အနိယတ်တည်း။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂဗ) ဈာန်ကိုစွဲယူသုံးသပ်-လည်းကောင်း၊ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) ယံ-၌ ပဌမာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း သိစေ။ (မနု)
(တစ်နည်း) ယံဈာနတေတု-ဖြင့် ယံ-ကားဟိတ်အနက်၌ နိပါတ်ပုဒ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ယင်းဖြင့် ဈာန်ကို စွဲယူသုံးသပ်-လည်းကောင်းသိစေ။ (ဂံ၊သစ်၊၂၀၉)
› ယန္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော၊ ယသ္မာတိအတ္ထော။ ဟေနာဟ "ယံဈာနတေတု"တိ။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ယံ ရျာနကာရဏာ-ဖြင့် ယံရျာနဟေတု-၌ ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟော၊ (ဝါ) ကာရဏ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဉ္စမာဝိဘတ်သည် ပဌမဝိဘတ်အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊မအူ)

ယံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလံ-ဖြင့် ယံတံအရိယာ-၌ တံ-သည်တတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို စွဲယူသုံးသပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။ (သဗ္ဗ-ဏ္ဍ)

ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ-ဖြင့်ယံတံ အရိယာ-၌ အရိယာအရ-အာစာရအရိယာ၊ဒဿနအရိယာ၊ လိင်အရိယာတို့ကို မယူရ၊ ဘုရားအစရှိသော ပဋိဝေဓအရိယာတို့ကိုယူ-သိစေ။

ဒေသေန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ-၌ အာ-စိက္ခဓာတ်သည် ဒေသနအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သဒ္ဒတ္ထ-ပုဒ်စစ်)။ (ဓာတွတ္ထ-ခေတ်သုံး) အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

၆ ပညပေန္တိ-မှ ပကာသေန္တိ-တိုင်အောင် ဘာဝတ္ထဖော်ပါ။

အဋ္ဌသာလိနီ၊ ပြည်သျှ၌ အကျယ်ဖော်ပြထားသည်။

ပသံသန္တိ-ဖြင့် အာစိက္ခန္တိ-စသော ရှစ်ပုဒ်လုံးသည် ကိတ္တနတ္ထကိုချည်းဟောသတည်းဟုသိစေပါသည်။

◆ အာစိက္ခန္တိတိအာဒီနိ ပဒါနိ ကိတ္တနတ္ထာနိတိ အဓိပ္ပါယေနာဟ"ပသံသန္တိတိ အဓိပ္ပါယော"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၇၆)

၇။ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓတ္တာ / ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓတ္တာ

ဗုဒ္ဓတ္တာတိ ဇျ္ဇပိတတ္တာတိ အတ္ထော-ဟုသာရတ္ထဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အနေကတ္ထတ္တာတိ ဓာတူနံ-ဟူသော ပရိဘာသာအရ ဓာတ်သည် အနက်များစွာကိုဟောနိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပြည်၊ မအူ၊ ဂံသစ်-တို့၌ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ကို ပင်အနက်ယောဇနာသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓတ္တာ-သာသင့်။

ဘာသာဋီကာ၌ကား="ဗုဒ္ဓဓာတ်သည်ပျံ့နှံ့ခြင်းအနက်မဟောနိုင်ရကား ဗုဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသော ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓတ္တာ-ပါဠ်ကိုသာ အသင့်"ဟုဆိုးဖြတ်သည်။

၈။ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ

အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခကို နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်း၏"သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိ"ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခကို နာမကာယဖြင့် ခံစားခြင်း၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

သုခဉ္စ

အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၏ သုခံ-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၌ တင်-ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော ကာယိကသုခ၏ သုခံ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စေတသိကသုခ၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

- ၈ သာရတ္ထနှင့် ဂဏ္ဌိသစ်အလို=ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။
- ၈ ဝိမတိနှင့် ဘာသာဋီကာအလို= ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ယံတံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ

အပေါင်း- အာစာရအရိယာ၊ ဒဿနအရိယာ၊ လိင်္ဂအရိယာ၊ ပဋိဝေဓအရိယာတို့၏ အရိယာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်-ပဋိဝေဓအရိယာ၌တင်- ဧကဒေသူ။ ရုဠှီနည်း။

၁၀။ သမင်္ဂီ-၏ ဝေဝစနဟာရကား=သမန္နာဂတော၊ သမ္ပုဏ္ဏော၊ ပရိပုဏ္ဏော စသည်တည်း။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၃၅)

(က) ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသံသန္တိ?

(ခ) ပသံသာရဟတော။

(ဂ) အယံ ဟိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဈာနေ ဥပေက္ခကော န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎိယတိ၊ ယထာ စ ပီတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတ-ဿတိတာယ သတိမာ။ ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ တသ္မာ ပသံသာရဟော။

(ဃ) ဣတိ ပသံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဧဝံ ပသံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တာ "ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ"တိ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(င) တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော တတိယံ၊ ဣဒံ တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ တတိယံ။

(၄း၁၂၂၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၇၆၊ မအ၊၂း၂၉၆၊ ဘာသာဋီ၊၁း၆၁၈၊ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂း၂၀၉)

=====================

၁။ (ဂ)ဝါကျ၌ တသ္မာ-ကိုသာ ကိကျမှန်ကန်အောင်အနက်ပေး။

၂။ (က)ဝါကျစသည်ကို အနုသန္ဓေ။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)ဝါကျစသည်တို့ကို အမည်ပေး၍၊ ဂုဏော-အရကို ကောက်ပြပါ။

၄။ ပသံသာရဟော-ကို အစိတ် အပေါင်းဝေစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဥာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ မဓု၊ သံကိလိဋ္ဌ၊ ကန္တ၊ ပါရမီ-တို့ကို ပဒ၊ ဓာတု၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပါ။

၆။ (င)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)အရိယဇနသေဝိတမေဝ-နောင် စ-သဒ္ဒါရှိသင့်/မရှိသင့် သဘာဝယုတ္တိပြဆိုးဖြတ်။

၈။ (ဂ)ဝါကျ၌ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ-ဝယ် နယူပစာရ။

၁၀။ (ဂ)ဝါကျ၌ ဥပေက္ခကော-အရ တရားကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဂ)တသ္မာ–ထိုသို့လျှစ်လျူရှုတတ်သည်၏အဖြစ်၊ သတိနှင့်ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်၊ နာမ ကာယဖြင့် စေတသိကသုခကို ခံစားတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၂။ ၂၁၀)

၂။ **(က)ပါဌ်စသည်သို့ အနုသန္ဓေ**

တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမွမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြလို၍ ကသ္မာ ပန–အစမိန့်။ (မအူသျှ)

ယင်း(တတိယ)ဈာန်၏ ပသံသိတဗ္ဗဘာဝကိုထင်စွာပြခြင်းငှါ ကသ္မာ ပန စသည်မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

(ခ)ပါဌ် ပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည်(ခ)ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းငှါ ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို"ဥပေက္ခကော စ သတိမာ သုခဝိဟာရီ"ဟုချီးမွမ်းကြကုန်သောဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းတတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ချီးမွမ်းခြင်းငှါထိုက်ပါသနည်း။ (ယသ္မာ တသ္မာ ပသံသာရဟော–ကိုရှု)၊ (တစ်နည်း) အဘယ်သို့လျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ချီးမွမ်းခြင်းငှါ ထိုက်ပါသနည်း။ (ဝိတ္ထာရတော့တက တိကိုရှု) စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

၃။ (က) စောဒနာ။ (ခ) ပရိဟာရ။ (ဂ) ဟိတ်ချဲ့–ဝိတ္ထာရ။

ယင်း (ဂ)ပါဌ်၌ အယံ ဟိ–မှ ပဋိသံဝေဒေတိ–တိုင်အောင် ကာရဏပါဌ်။

◉ ယင်းကာရဏပါဌ်၌လည်း––

အယံတိ–မှ အာကင်္ခိယတိ–တိုင်အောင် ဥပေက္ခကော–တုချီးမွမ်းရခြင်း၏အကြောင်းတို ပြသည်။ ယထာစ–မှ သတိမာ–တိုင်အောင် သတိမာ–တု ချီးမွမ်းရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသည်။ ယသ္မာ စ–မှ ပဋိသံဝေဒေတိ–တိုင်အောင်သုခဝိဟာရီ–တုချီးမွမ်းရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြသည်။ ဤသို့ ပက္ခ–ပက္ခန္တရထပ်ခွဲ၊ တသ္မာ ပသံသာရဟော–ကား ဖလပါဌ်။

(ဃ) နိဂုံးပါဌ်။ (င) ပက္ခန္တရ ပါဌ်။

ဂုဏေ–အရ လျှစ်လျူရှုနိုင်ခြင်းဂုဏ်၊ သတိနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဂုဏ်၊ သုခနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဂုဏ်တို့ကိုယူ။ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ–၌ ပိ–ကား သမ္ဘာဝနာ။

၄။ **ပသံသနံ ပသံသာ။ အရဟတီတိ အရဟော။**

ပသံသံ အရဟော ပသံသာရဟော။

♠ ပသံသ–အရကား ချီးမွမ်းခြင်းဂုဏ်ရ၏။

♠ ထို–၏ ချီးမွမ်းထိုက်သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရချီးမွမ်းခြင်းကိုထိုက်သော တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။

မအူသျှအလို=ပသံသံ အရဟတီတိ ပသံသာရဟော။

ပသံသိတုံ အရဟတီတိ ပသံသာရဟော–ဟု ကိတန္တသမာသ်ပြု။

ချီးမွမ်းခြင်းငှါ ထိုက်၏–ဟုအနက်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အတိဝိယ မဓုရံ အတိမဓုရံ။
အတိမဓုရံ သုခံ ယဿ တတိယဈာနေတိ အတိမဓုရသုခံ။
သုခဿ ပါရမီ သုခပါရမီ။ သုခပါရမိံ ပတ္တံ သုခပါရမိပ္ပတ္တံ။
အဘိ အတိရေကံ သဂ္ဂေါ အဘိသဂ္ဂေါ။ သုခဿ အဘိသဂ္ဂေါ သုခါဘိသဂ္ဂေါ။
ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အဿ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလဿာတိ ဥပဋ္ဌိတဿတိ။
ဥပဋ္ဌိတဿတိဿ ဘာဝေါ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာ။
သတိ အဿ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလဿ အတ္ထီတိ သတိမာ။
သတိ အဿ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ သတိမာ။ (သတိ-မန္တု)
အရိယေဟိ ကန္တံ အရိယကန္တံ။ အရိယဇနေဟိ သေဝိတံ အရိယဇနသေဝိတံ။
ပသံသာယ ဟေတု ပသံသာဟေတု။
ပသံသာဟေတု ဟုတွာ ဘူတာ ပသံသာဟေတုဘူတာ။

၅။ မဓု= မဓု၊ ဥ။ (တစ်နည်း) မနု၊ ဥ။
သံကိလိဋ္ဌ= သံ-ကိလိသ၊ တ။ ကန္တ= ကမု၊ တ။
ပါရမီ= ပရမပုဒ်၊ ဏ။ (ထိ-ဤ)ပရမံယေဝ ပါရမီ-ဟုပြု။ (ဘာသာဋီ)

◆ သုခဿ ပရမံ ပရိယန္တံ ပတ္တော။ (သာရတ္ထ)

၆။ ဝါကျဥယျာဉ် (၈၂)ပဋမတ္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော-နှင့်အတူဖော်လေ။

၇။ အရိယဇနသေဝိတမေဝ-နောင် စ-သဒ္ဒါရှိ၊ မရှိ

ဝေ-ဖြင့် အသေဝိတ-ကိုကန့်။ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဈာနသုခကိုဆည်းသောကြောင့် အရိယဇနသေဝိတမေဝ-နောင် စ-သဒ္ဒါရှိသင့်ပါသည်။ (ပါရာဝိသစ်၊ ၂၊ ၂၁၀) (မအူသျှ၊ ၂၊ ၂၉၇)

၈။ (၈)ဝါကျ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ

မကောင်းရာဖြစ်သော သတိကိုဆိုသဖြင့် မကောင်းတတ်သော ပညာကိုလည်းရသောကြောင့် နာနတ္တရိကနည်း၊ ကာရဏူပစာ။

(တစ်နည်း) အစိတ် သတိကိုမှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော သတိ ပညာနှစ်ပါးစုံကို ရသောကြောင့် ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း၊ ဧကဒေသူပစာ။

◆ ဒွိသေသု ဌာနေသု သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ သမ္ပဇညမ္ပိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ တတ္ထ ပါဠိယံ သတိယာဝေ ဝုတ္တတ္တာ ဝေ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာတ္တေဝ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၇၆)

၁၀။ ဥပေက္ခကော-အရ တတိယဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

====================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၉၆)

(က) သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာတိ ကာယိကသုခဿ စ ကာယိက-ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ။

(ခ) ပုဗ္ဗေဝါတိ တဉ္စ ခေါ ပုဗ္ဗေဝ၊ န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။

(ဂ) သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာတိ စေတသိကသုခဿစ စေတသိကဒုက္ခဿ စာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ၊ ပဟာနာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတိ?

(င) စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။

(စ) သောမနဿံ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿ သုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။

(ဆ) ဝေမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနံ။

(ဇ) ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခ သောမနဿဒေါမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄း၁၂၂၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၇၆၊ မအူ၊၂း၂၉၉၊ ဘာသာဋီ၊၁း၆၂၀၊ ဇဏ္ဍိသစ်၊၂း၂၁၀)

=====================

၁။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဌ်များကို သံဝဏ္ဏနာများနှင့်အညီလည်းကောင်း၊(စ)ဝါကျကို ဝေတ္ထ ဖလထည့်စွက်၍လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။

၂။ (က)ကို အခြေပြု၍ လျဉ်းပါးကာ ပုစ္ဆာတက်၍၊ (စ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဆ)အဝုတ္တာနံ-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ သောမနဿ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ-၌ အစိတ်ပုဒ်၊ အပေါင်းပုဒ်တို့ကို ပဒ၊ လိင်စသည်ဝေဘန်၍၊ ပဟာန၊ ခဏ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ပဟာနက္ကမေန/ပဟာနကမေန ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (က)ဝါကျသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ရသင့်သော နယပူရဏ၊ (ခ)ပုဗ္ဗေဝ-၌ နည်းတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ စေတသိက-၌ ရှေ့ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=======================

၁။ သုခဿစ-ကာယိကသုခကိုလည်း၊ ပုဗ္ဗေဝ-သာလျှင်၊ ပဟာနာ-ကြောင့်၊ဒုက္ခဿစ-ကာယိကဒုက္ခကိုလည်း၊ ပုဗ္ဗေဝ-သာလျှင်၊ ပဟာနာ-ကြောင့်၊ သောမနဿဒေါမန-ဿာနံ-စေတသိကသုခစေတသိကဒုက္ခတို့၏၊ ပုဗ္ဗေဝ-သာလျှင်၊ အတ္ထင်္ဂမာ-ကြောင့်။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဥပစာရက္ခဏေယေဝ-၌ ဝေ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကို "န စတုတ္ထဇ္ဈာနေ"ဟုထည့်။

၂။ (က)ဝါကျ လျဉ်းပါး ပုစ္ဆာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည်"သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ" ဟုဟောတော်မူ၏။ သုခဿ စ-၌ သုခ-အရ စေတသိကသုခကို ယူရမည်လော။ မည်သည့်သုခကိုယူရမည်နည်း။ ဒုက္ခဿ စ-၌ ဒုက္ခ-အရ စေတသိကဒုက္ခကိုယူရမည်လော။ မည်သည့်ဒုက္ခကိုယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= သုခ-အရ ကာယိကသုခ၊ ဒုက္ခ-အရ ကာယိကဒုက္ခကိုယူရမည်ဟူလို။

(ခ)ဒုတိယဝါကျသို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ)ပဌမဝါကျဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-ကို တစ္စခေါ် ပုဗ္ဗေဝ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ပုဗ္ဗေဝ-ဝယ် ဝေ-သဒ္ဒါ၏ ဝေတ္တဗ္ဗဖလကိုပြလိုရကား န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ပုဗ္ဗေဝ-ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ထိုပယ်ရာအခါကိုမေးလို၍ (ဃ)ဝါကျကိုမိန့်။ (မအူသျှ)

(စ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (င)ဝါကျဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့၏ ဥပစာရက္ခဏ၌သုခ၊ ဒုက္ခ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်၏ဟုဆို၏။ မည်သည့်ဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ မည်သည့် ဝေဒနာကို ပယ်သည်ဟု အကျယ်ကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ဝိရောဓိတင်)စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= (စ)ဝါကျဖြင့် သောမနဿဝေဒနာကို စတုတ္ထဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ပယ်အပ်၏။ ဒုက္ခဒေါမနဿသုခဝေဒနာတို့ကို ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယ ဈာန်တို့ ၏ ဥပစာရက္ခဏတို့၌ ပယ်အပ်ကုန်၏ဟု ငါပြ---ဟူလို။

(ဇ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဆ)ဝါကျဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၌ ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောဟု ဆို၏။ ဤစတုတ္ထဈာန်၌ ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဤမှတပါး သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဟောပါသနည်း။ (ဝါ)ပဟာနက္ကမအားဖြင့် မဟောသော် အဘယ်အစဉ်ဖြင့် ဟောသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဇ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) စောဒနာ။
(င) ပရိဟာရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။ (ဆ၊ဇ)ဝါကျတို့သည် နိဂုံး။

◎ အဝုတ္တာနံ-ကား ကုန်သော--ကြောင့် သုခဒုက္ခသောမနဿဒေါမနဿာနံ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန/သျှ စပ်။ (မအူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၄။ သုန္ဒရံ မနော သုမနော။ (ကောင်းသောစိတ်ရှိ)
သုမနော ဧတဿ အတ္ထီတိ သုမနော။ (ကောင်းသောစိတ်ရှိသူရှိ)
သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ။ (သုမန-ပုဒ်၊ဏျ-ပစ္စည်း)

- သုမန-ပုဒ်အရကား ကောင်းသောစိတ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မှချ။
- ထို-၏ မာနသိကသုခဝေဒနာနှင့် ဂုဏော ဂုဏ်၊အကျိုး အကြောင်းစပ် ဌာနူ။
- ဏျ-ပစ္စည်းအရကား မာနသိကသုခဝေဒနာ ရ၏။

⊙ ဗတုဗ္ဗိတိ၊ အဿတ္ထိတွင်၊ ဘောတင်စီးလတ်၊ သမာသ်-တဒ္ဓိတ်၊ ပုဒ်ရင်းကို သာ၊ ရအပ်စွာ၊ အရာမျိုးခပ်သိမ်း ဟု မောင်းထောင်နိယံ ဆိုသော်လည်း သောမနဿံ ဒေါမနဿံ-ပုဒ်တို့ကား ထိုနိယံစည်းကမ်းကို မလိုက်နာသော သီးခြားပုံစံပင်ဖြစ်သည်။ အကျယ်ကို သိလိုပါမူ ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဉာဏ်ကောက် လမ်းညွှန်စာအုပ်၌ ရှုလေ။

⊙ သောမနဿံ ဒေါမနဿံ၊ ပုဒ်နှစ်တန်၊ ပုံစံထူးခြား၊ ကျက်မှတ်ထား။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကာယေ နိယုတ္တံ ကာယိကံ။ (ကာယ၊ ဏိက)

- ကာယ-အရ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ရ၏။
- ထို-၏ သုခဝေဒနာနှင့် နိဿယ နိဿိတစပ် ဌာနူ။
- ဏိက-ပစ္စည်းအရ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော သုခဝေဒနာရ၏။

ကာယိကံ သုခံ ကာယိကသုခံ။
စေတသိ နိယုတ္တံ စေတသိကံ။ စေတသိကံ သုခံ စေတသိကသုခံ။

⊙ ကာယိကသုခ-၌ ကာယ-အရ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကိုယူ။
⊙ ကာယိကဒုက္ခ-၌ ကာယ-အရ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကိုယူ။
⊙ စေတသိကသုခ-၌ စေတ-အရ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်(၆၂)ပါးကိုယူ။
⊙ စေတသိကဒုက္ခ-၌ စေတ-အရ ဒေါသမူဒွေးကို ယူ။

ပဟာနဿ ကမော ပဟာနက္ကမော။
ဥဒ္ဒေသဿ ကမော ဥဒ္ဒေသက္ကမော။

၅။ စတုတ္ထ=	ပူရဏတဒ္ဓိတ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ဈာန=	ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
စတုတ္ထဇ္ဈာန=	ကမ္မဓာရယ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
ပဟာန=	ပ-ဟာ၊ ယု။
ခဏ=	ခဏ၊ အ။ (တစ်နည်း) ခိ၊ ယု။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဖြင့် သုခဿစ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ-၌ သုခ-အရ ကာယိက သုခကို၊ ဒုက္ခ-အရ ကာယိကဒုက္ခကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

(ခ)တဉ္စခေါ် ပုဗ္ဗေဝ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-ကို နောက်အတ္ထင်္ဂမာ-ပုဒ်၌သာ စပ်ရသည် မဟုတ်၊ ပဟာနာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌လည်း စပ်ရမည်ဟုသိစေ။ (သမ္ဗန္ဓ၊ ဘာဝတ္ထ)

န စတုတ္ထဈာနက္ခဏေ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-၌ဝေ-သည် သန္နိဋ္ဌာပနတ္ထမဟုတ်၊နိဝတ္တာ ပနတ္ထအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (နိပါတလိဝိတ္ထ) ယင်း ဝေ-၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဝေတ္ထပလ ကား န စတုတ္ထဈာနက္ခဏေ-ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ)စေတသိကသုခဿ-ဖြင့် သောမနဿ-အရ စေတသိကသုခကိုယူ-သိစေ။

စေတသိကဒုက္ခဿ-ဖြင့် ဒေါမနဿ-အရ စေတသိကဒုက္ခကိုယူ-သိစေ။

စေတသိကသုခဿစ စေတသိကဒုက္ခဿစ-ဟူသောအပေါင်းဖြင့် သောမနဿ ဒေါမနဿ-ပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေ။

ဣတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ-ဖြင့် သောမနဿဒေါမနဿဟူသော ဒွန်သမာသ်သည် သမာဟာရဒွန်မဟုတ်၊ အသမာဟာရဒွန်အဖြစ်ကို သိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)

ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေဝ-ကို ပဟာနာဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌သာစပ်ရသည် မဟုတ်၊ အတ္ထင်္ဂမာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်၌လည်း စပ်ရမည်ဟု သိစေ။

ပဟာနာ-ဖြင့်အတ္ထင်္ဂမာ-၌ချုပ်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းဟူသည်ပယ်ခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ

၇။ **ပဟာနက္ကမေန / ပဟာနကမေန**

ရဿနောက်ရှိကမုဓာတ်သည် ဒွေးဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပဟာနက္ကမေန သင့်။

ဒုံသမကသာဒိ/ ဒုံသမသကာဒိ (၄။၁၂၃)

မက-ပါနေ၊ အသော၊ မကတိ သောတိတံ ပိဝတီတိ မကသော။ မသယောပိ၊ မသ-တိသာယံ၊ (သုစိ) မသကောတိ မကသော။ (နီတိ၊ဓာတု၊၁၇၄) တို့ကိုထောက်၍ မကသ-ဟုရှိလျှင် မကဓာတ်၊ အသပစ္စည်း။ မသက-ဟုရှိလျှင်မသဓာတ်၊ ဏွု-ပစ္စည်း ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ပစ္စဝေက္ခဏာပါဠိ၌ "ဍံသ-မကသ"။ ကစ္စည်း ပါဠိ၌"မသကာနံ ဘာဝေါ နိမ္မသကံ"ဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်းနှစ်ပါဌ်လုံးသင့်။

၈။ **သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ**

အပေါင်း-ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊စေတသိကဒုက္ခ--တို့၏ သုခဿ၊ ဒုက္ခဿ-ဟူသောအမည်ကိုအစိတ်-ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခတို့၌ တင်-ကေဒေသူ။

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ သုခဿ ဒုက္ခဿ ဟူသောနည်းသည် သောမနဿဒေါမနဿာနံ-ဟူသော နောက်ဝါကျဖြင့် ယူလတ္တံ့သောစေတသိကသုခ၊ စေတသိကဒုက္ခမှကြွင်းသော ကာယိကသုခ၊ ကာယိကဒုက္ခကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

(ခ)ဝါကျ ပုဗ္ဗေဝ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသည် အလယ်၌ တည်လျက် "သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ"ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၊ "သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ" ဟူသောနောက်ဝါကျ၊ ဤနှစ်ဝါကျလုံးကို ကျေးရူးပြုတတ်သောကြောင့် မဇ္ဈေဒီပကနည်း။

ဘစ်နည်း) ပုဗ္ဗေဝ-သည်"သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ"ဟူသော ရှေ့ဝါကျကို ငဲ့လျှင် ပဟာနာ-ပုဒ်၌ စာစပ်ရသည်။ "သောနမဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ"ဟူသော နောက်ဝါကျကိုငဲ့လျှင် အတ္ထင်္ဂမာ-ပုဒ်၌ စပ်ရသည်။ ဤသို့ နှစ်ပုဒ်စပ်ရသောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။

(စ)ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု

ဒုက္ခဝေဒနာကို ပဌမဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌၊ ဒေါမနဿဝေဒနာကို ဒုတိယဈာန်၏ဥပစာရက္ခဏ၌၊ သုခဝေဒနာကို တတိယဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်အပ်၏ ဟု အစဉ်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ယူရသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။ ယထာသချာနည်း။

၁၀။ စေတသိကသုခ-၌ရှေ့ပုဒ်ကား စေတ-ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ ဝေဝုစ်ကို==

စိတ္တံ စေတော မနော နိတ္တိ၊ ဝိညာဏံ ဟဒယံ တထာ။ မာနသံ-ဟူ၍ယှဉ်အပ်၏။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၉၇)

(က) ယထာ ဝါ အညတ္တ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ တတ္ထ ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ။

(ခ) ဧဝံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထမ္ပေတဿ ဈာနဿေတာ ဣဓ ဝုတ္တာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဂ) ပစ္စယဃာတေန ဝါ ဧတ္ထ ရာဂဒေါသာနံ အတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) ဧတေသု ဟိ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော၊သောမနဿံ ရာဂဿ၊ဒုက္ခံ ဒေါမနဿဿ၊ ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ။

(င) သုခါဒိဃာတေန စ တေ သပ္ပစ္စယာ ရာဂဒေါသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။

(၄း၁၂၄။ သာရတ္ထ၊၁း၃ရ၈။ မဏ္ဍူ၊၂း၃၁၀။ ပြည်သူ၊၂း၃၀၁။ ဘာသာဋီ၊၁း၆၂၆။ ဝဏ္ဏီသစ်၊၂း၂၁၉)

===================

၁။ (က၊ခ၊ဂ)တို့ကို အညတ္တ၊ တတ္ထ၊ တော၊ ဣဓ၊ ဧတ္ထတို့ကို အစွဲမှန်မှန်စွဲလျက်အနက်။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဂ)ကို "ဥပနာပြဒေါ်သလက္ခဏာ"စသောနိယံနှင့်အညီ ဥပနာပဥ္စကတက်ပြ၍ ထိုဝါကျ၌ ဝုတ္တာ-မှ စပ်သောပုဒ်ကို ပရမတ်ထွက်ပြပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ပဟီနာပိ-၌ ပစ္စည်းကဟော သောပုဒ်ကို သဒ္ဒါစပ် တစပ်ပါ။

၄။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅၊ သက္ကာယ-၌ သ-ကို ဓာတ်ယူ၍ သတ္တမီပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ် အာချာတပဒ မာလာ၊ ၄င်းဓာတ်နောင် အန္တပစ္စည်းဆင့်၍ နာမပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ အနုက္ကမသုစက္ကံ ဒုက္ခာဘာဝေန အနုက္ခံ၊ သုခါဘာဝေန အသုခံ (၄။၁၂၄။)-၌ အာ-သံ။

၇။ သုခါဒိဃာတေန စ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သုခါဒိဃာတေနစဿ ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဌ်နှစ်ထွေစိရှိရာ အာဂုံသာကေပြ၍ သင့်ရာပါဌ်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ-၌ ကာမ-အရ ဝတ္ထုကာမ-ကိုယူ၍ ကြိယာဝါးတန်ထုတ်ပါ။

၁၀။ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော-၌ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်အရ ထုတ်ပြ၍ ကျေးဇူးပြု နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြပါ။

=======================

၁။	အညတ္ထ=	တစ်ပါးသော အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်တို့၌။ (ပြည်)
		တစ်ပါးသော သောတာပတ္တိမဂ်၌။ (ဘာသာဋီကာ)
	တတ္ထ=	ထိုတတိယမဂ်၌။ တော- ဤဝေဒနာတို့ကို။
	တ္တမ=	ဤစတုတ္ထဈာန်၌။
	တ္တေ=	ဤစတုတ္ထဈာန်၌ (ကြွင်းနိဿယအတိုင်း)

၂။ (ဂ)ဝါကျ ဥပနာပဥ္စကကျမ်းတက်

ဆရာ--သည်(က၊ခ)နှစ်ဝါကျဖြင့် ဤစတုတ္ထဈာန်၏ ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း ခြင်းအကျိုးငှါ (ဂါ)ချီးမွမ်းလိုသောကြောင့် ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်း၍ ဟောတော်မူသောဟု ဆို၏။ ထိုသို့သာဆိုချေသော် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝဏ္ဏဘာဏန အကြောင်းတစ်မျိုးကြောင့်သာ ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤဈာန်၌ပေါင်း၍ ဟောတော် မူ၏ဟူသောအနက်သည် သင့်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် (က၊ခ)နှစ် ဝါကျ ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းခြင်းအကျိုးငှါ ဝေဒနာလေးပါးတို့ ကို ဤဈာန်၌ ပေါင်း၍ ဟောတော်မူ၏ဟူ၍သာ ဆရာမဆိုသင့်၊ ဤမှတပါးသော အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဤမှတပါးသော အကြောင်းကား အဘယ်ပါ နည်း။ ဖုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား=အကြောင်းကို ပယ်သတ်သဖြင့် ရာဂဒေါသတို့၏ အလွန်ဝေးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါလည်း ဝေဒနာလေးပါးတို့ကို ဤရျာန်၌ပေါင်း၍ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းတမျိုးကိုလည်းငါပြဆိုပါ၏ ဟူလိုသော်။

၏ ဥပနာပြ၊ ဒေါသလက္ခဏာ၊ အာဘောဂါနှင့်၊ တိတ်ဖြာဥပယ်၊ နွယ်ဆွယ်၊ မေးဘွယ်ပဥ္စက။

ဝုတ္တာ-မှ တော-ပုဒ်သို့ ပရမတ်စာထွက်

ဆရာ--သည် ဝုတ္တာ-ဟူသောအာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ဆိုတော်မူ၏။ ထို၏ အာရုံပစ္စည်းတရားကား အဘယ်ပါနည်း။ အာရုံပစ္စည်းတရားသည် နိဗ္ဗာန် စသည်ဖြစ်ကောင်းအံ့လော။ စုဒ်ကြောင့် တော-မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား=တော-အရ ဝေဒနာလေးပါးသည် အာရုံပစ္စည်းတရားဖြစ်၏ဟူလို။

၃။ (က၊ခ)နှစ်ပါဠိသည် ပစ္စယဒဿနတ္ထကြောင့် ဝေဒနာလေးပါးကိုပေါင်း၍ဟောတော်မူသည့်နည်းမှတပါး ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထကြောင့်ဝေဒနာလေးပါးကိုပေါင်း၍ဟောတော်သည့်နည်းကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် (က) ဥပမာန။ (ခ) ဥပမေယျ။
(ဂ)ပက္ခန္တရ (ကျမ်းတက်ပြန်ကြည့်) (ဃ)ဝိတ္ထာရ (မအူ၊ဘာသာဋီ၊ဝဏ္ဏိ) ဒဋ္ဌီ (ပြည်)
(င)ပါဠိသည် (ဂ)ပါဠိစကားရပ်၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ပါဠိရမ္ဘ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော-ကို ပတိနာ-၌ ကမ္မ - ကမ္မိ စပ်။
(က)ပါဠိ ပတိနာပိ-၌ ပိ-ကား သမ္ဘာဝနာ။ (မအူ)
၄။ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကာယော၊
အတ္ထိတိ သန္တော။ သန္တော ကာယော သက္ကာယော။
မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ သက္ကာယေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။
♠ သက္ကာယ-ပုဒ်အရကား ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးရ၏။
♠ ထို-၏ ဒိဋ္ဌိနှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသည် ဌာနူပစာ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ခန္ဓာငါးပါးကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိရ၏။
(တစ်နည်း) အတ္ထိတိ သတိ။ ကာယေ ဒိဋ္ဌိ ကာယဒိဋ္ဌိ။ သတိ ကာယဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ဧတသ္မာတိ ပစ္စယော။ ဟနနံ ဃာတော။
ပစ္စယာနံ ဃာတော ပစ္စယဃာတော။
အတိဝိယ ဒူရော အတိဒူရော။ တေသံ ဘာဝေါ အတိဒူရဘာဝေါ။
သဟ ပစ္စယေဟိ ယေ(ရာဂဒေါသာဒယော) ဝတ္တန္တီတိ သပ္ပစ္စယာ။
သုခါဒီနံ ဃာတော သုခါဒိဃာတော။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သတ္တာယ–၌ သ–ကား အသဓာတ်ဖြစ်သည်။ သတ္တမိပရသပုဒ်ဖြင့် =
အသ္သာ၊ သိယာ၊ အသ္သု၊ သိယုံ၊
အသ္သ၊ ဧ သထ၊ အသံ၊ အသ္သာမ–ဟုဂိုဏ်းစဉ်။ (ရူ၊ ၃၀၀)
ယင်း အသဓာတ်နောင် အန္တပစ္စည်းသက်၍ သံ၊ သန္တော၊ သန္တာ–စသည်ဖြင့်
ဝစ္စန္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။ (ရူ၊ ၃၉၉)

၆။ ဒုက္ခာဘာဝေန–ဖြင့် အဒုက္ခံ–၌ အ–သည် အညအနက်ဟော၊ န ဒုက္ခံ
အဒုက္ခံ–ဟု ဥဘောတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု–သိဝေ။ (ဝဏ္ဏီသစ်၊မအူသျှ)
(တစ်နည်း) ဒုက္ခာဘာဝေန–ဖြင့် အဒုက္ခံ–၌ အ–၏ အဘာဝအနက်ဟော၊ နတ္ထိ ဒုက္ခံ
ယတ္ထာတိ အဒုက္ခံ–ဟု န နိပါတပုဗ္ဗပဒသတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ–ပြု–သိဝေ။ (ဘာသာဋီ)

- အဒုက္ခမသုခန္တိဧတ္ထ န ဒုက္ခန္တိ အဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝိရှရိ။ ယသ္မာ တတ္ထ ဒုက္ခံ နတ္ထိ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ "ဒုက္ခာဘာဝေနာ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၇၉)

အဒုက္ခမသုခံ–၌ အ–ကား အညတ္တ။ (ဝဏ္ဏီသစ်)

- အ–ကာရော အညတ္တောတိ ဒဿေတိ။ (မဏိမဥ္ဇူ)

သုခါဘာဝေန–ဖြင့် ဒုက္ခာဘာဝေန–အတိုင်းဖော်။
အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာ ဖြင့် အဒုက္ခဥ္စ တံ အသုခဉ္စာတိ အဒုက္ခမသုခံ–ဟုပြု–သိဝေ။

၇။ သုခါဒိဃာတေန စ / သုခါဒိဃာတေနစသ

"သုခါဒိဃာတေနာတိ သုခါဒိနံ ပဟာနေန အသ ဈာနသ"ဟု (မူလဋီကာ)
ရှိရကား သုခါဒိဃာတေန စသ–ဟုရှိသော ပါဌ်သာသင့်သည်။ (ပြည်သျှ၊၃၀၂)
မအူ၊ ဘာသာဋီကာတို့ကား အသ–မပါဘဲအနက်ယောဇနာကြသည်။

၀။ တာမ–အရ ဝတ္ထုကာမကိုယူ၍ = (၁) ထိုသည် ဒဿနတ္ထမည်၏။
(၂) အယောနိသောမနသိကာရသည်လည်းကောင်း၊လောဘသည်လည်းကောင်း
ဒီပကတ္ထမည်၏။
(၃) သောက ဘယစသောအကျိုးတရားများသည် ပကာသနတ္ထမည်၏။
(၄) ဗာလူပသေဝနစသည်သည် ဝိဘာဝတ္ထမည်၏။
(၅) ဒုဂ္ဂတိဘုံသို့ရောက်ရခြင်း၊ သံသရာ၌ ကျင်လည်ရခြင်းစသောအကျိုးတရား
အဆက်ဆက်သည် အနဘာဝတ္ထမည်၏။

(ဂ)ဝါကျ ပစ္စယဃာတေန

အကြောင်း–သုခဒုက္ခသောမနဿဒေါမနဿတို့ကိုပယ်သတ်ခြင်း၏ ပစ္စယဃာတ–
ဟူသောအမည်ကို အကျိုး–ရာဂ ဒေါသတို့ကိုပယ်သတ်ခြင်း၌တင်ကာရဏူပစာ၊နာနန္တရိက။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ သုခ-အရ ကာယိကသုခပစ္စည်းတရားက သောမနဿ-အရသောမနဿ ဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပကတူပနိဿယသတ္တိတမျိုးဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြု၏။

သောမနဿံ ရာဂဿ-၌ သောမနဿံ-အရ သောမနဿဝေဒနာပစ္စည်းတရားကရာဂဿ-အရရာဂပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတ ၄၊ အညမည၊သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ ဈာန။ ဤ ၈-ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ဒုက္ခံ ဒေါမနဿဿ-၌ ဒုက္ခံ-အရ ကာယိကဒုက္ခ ပစ္စည်းတရားက ဒေါမနဿ-အရ ဒေါမနဿဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပကတူပနိဿယသတ္တိ တမျိုးဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြုသည်။

ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ-၌ ဒေါမနဿံ-အရ ဒေါမနဿဝေဒနာပစ္စည်းတရားက ဒေါသဿ-အရ ဒေါသစေတသိက်ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတ ၄၊ အညမည၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန။ ဤ ၈-ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။

ပစ္စယဃာတေန-၌ ပစ္စယ-အရ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿတို့ကို ယူ၍ နေတ္တိထုတ်။

ပါဠိကျဥ်ယျာဥ် (၉၇)

(က) ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိံ။

(ခ) တတိယဇ္ဈာနေ ဟိ ဥပေက္ခာယ ... သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ။ ယာ စ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ၊ န အညေန။

(ဂ) တသ္မာ ဧတံ "ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ "အယံ သတိ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဝိသဒါ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ။

(င) ယာယ စ ဥပေက္ခာယ ဧတ္ထ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ၊ သာ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(စ) န ကေဝလဉ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ၊ အပိစ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တ-ဓမ္မာ၊ သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

(၄း၁၂၄။ သာရတ္ထ၊၁း၃၇၉။ မဓူ၊၂း၃၁၀း ဘာသာဋီ၊၁း၆၂၈။ ဝဇိရ်သစ်၊၂း၂၂၁)

၁။ (စ)ပါဠိကို သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မှန်ကန်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကို ပုစ္ဆာ၊ (င)ပါဠိကို ဓောဒနာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းကို ဉာသ်။
၅။ (ခ)ကတာ-ကို နာမပဒမာလာ၊ယင်း၌ ဓာတ်ကို အဖွင့်တ္တနိပရသပုဒ်ဖြင့်အာချာတ ပဒမာလာ၊ (ဃ)၌ ပရိသုဒ္ဓိ၊ ပရိယောဒါတာ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ/သုခဒုက္ခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ-တွင်သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (စ)ဝါကျကို ထောက်၍ သတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဝုတ္တာ-၌ ဓာတ်အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

==========================

၁။ ဖြေ= ဤစတုတ္ထဈာန်၌။ တာယ-ထိုတတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကြောင့်။

၂။ (ခ) ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ-ကို ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိ ပါရိသုဒ္ဓိံ-ဟုဖွင့်ပြတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဤဈာန်ကိုသတိပါရိသုဒ္ဓိဟုဆိုသနည်း။ တပါးသောဈာန်၌လည်းသတိရှိသည်မဟုတ်ပါလော။စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။(ဧတ္ထိသစ်၊၂။၂၂၁)

(ခ) ယာ စ တဿာစသည်သို့ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် တ္တမသို့ဋ္ဌိ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ ဖြင့်ဤစတုတ္ထဈာန်၌သတိသည်ကောင်း စွာထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောဟုဆို၏။ ယင်းသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်ဤစတုတ္ထဈာန်ကိုသတိ ပါရိသုဒ္ဓိဟူ၍သာ ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့်ဥပေက္ခာသတိပါရိ သုဒ္ဓိဟူ၍ဟောတော်မူသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် ယာ စ တဿာ- စသည်မိန့်။(ဧတ္ထိသစ်။၂။၂၂၁)

(ဃ)ဝါကျ (မအူကျမ်းတက်)

ဤဈာနကထာ၌သာ ဟောတော်မူအပ်ပါသလော-စုဒ်ကြောင့်ဝိဘင်္ဂေပိအစမိန့်။

(င)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း၌ ဥပေက္ခာ-အရမည်သည့်တရားကိုယူရမည်နည်း။ ဝေဒနာကို(သို့)ပညာကို (သို့)ဝီရိယကို ကောက်ရမည့်လော။ ဤ၌ ဥပေက္ခာ-အရကို မပြသော် ဥပေက္ခာ တရားကိုယ်လေးပါးလုံး၌ ပြန့်နှံ့ခဲ့သော အတွံ့ဗျာပိတ္ထဒေါသ။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

(စ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-(င)ဝါကျဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-၌ ဥပေက္ခာဟူသည်တရားကိုယ် အားဖြင့် တတြမဇ္ဈတ္တတာ-ပင်တည်းဟုဆို၏။ အကယ်၍ တတြမဇ္ဈတ္တတာကို ဤ၌ ဥပေက္ခာ-ဟု အလိုရှိသည်ဖြစ်အံ့။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် သတိကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

ပါရိသုဒ္ဓိဟု ဆိုသနည်း။ ဤရှာန်၌ သတိသာမက အလုံးစုံသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့လည်း စင်ကြယ်ကုန်သည် မဟုတ်တုံလော။ စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၂၂)

◆ ယဒိ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဣဓ "ဥပေက္ခာ"တိ အဓိပ္ပေတာ၊ တထ သတိယေဝ ပါရိသုဒ္ဓါတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ "န ကေဝလ"န္တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊ဥရစ္ဆ)

၃။ (ခ)ဝိတ္ထာရ၊ (မဆု) ကာရဏ (ပြည်) ကာရဏ၊ ဒဋ္ဌိ(ဘာသာဋီ) ဒဋ္ဌိ(ဝဏ္ဏိသစ်) ယင်း(ခ)ပါဠိ၌ ယာစ တသ္သာ–စသည်ကား ပါဠ်ရှု။

(ဂ) လဒ္ဓဂုဏ်။ (ဃ) အာဂမဒဋ္ဌိ။ (င) ပါဠ်ရှု။ (စ) ပါဠ်ရှု။

ယင်း(စ)ပါဠိ၌ န ကေဝလဥ–မှ ပရိသုဒ္ဓါ–တိုင်အောင် ဗျတိရေကပါဠ်။ အပိစ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ–ကား အန္ဓယ။ သတိသီသေန–စသည်ကား ပါဠ်ရှု။

၄။ ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ။ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ။ ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ တေသာ ရှာနဿ တေသွံ ဝါ ရှာနေတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ။

◆ ဥပေက္ခာဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ–အရ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းသည် မှချ။

◆ ထို–၏ စတုတ္ထရှာန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏ်ဆောင်း စပ် ဌာန။

◆ တေ–အညပုဒ်အရကား စတုတ္ထရှာန်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

၅။ ကတာ၊ ကတာ၊ ကတာယော–စသည်ဖြင့် ကညာဒိဂိုဏ်းစဥ်ရမည်။

ကရ–ဓာတ်ယူ၍– အကာသိ၊ အကာသုံ။ အကာသိ အကာသိတ္ထ။ အကာသိ၊ အကာသိမှ။
အကရိ၊ ကရိ၊ အကရိသု၊ အကံသု၊ အကရုံ၊ အကရိ၊ အကရိတ္ထ။
အကရိ၊ ကရိ၊ အကရိမှ၊ ကရိမှ။ (ရူ ၊၃၂၀)

ပရိသုဒ္ဓ = ပရိ သုဓ၊ တ။ ပရိယောဒါတ= ပရိ အဝ ဒါ၊ တ။

၆။ (က)ဖြင့် ဥပေက္ခာဇနိတာ–ပုဒ်ကို ဥပေက္ခာယ ဇနိတာ ဥပေက္ခာဇနိတာ–ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် ဝဓနတ္တပြု၊ သတိပါရိသုဒ္ဓိ–ကို သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သတိပါရိသုဒ္ဓိ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ဝဓနတ္တပြု၊ အပေါင်းပုဒ်ကို ဥပေက္ခာဇနိတာ သတိပါရိသုဒ္ဓိ တေသာတိ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ–ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိဝဓနတ္တ–ပြု၊ ဥပေက္ခာ–ဟူသောရှေ့ပုဒ်၌ ဇနိတ–ဟူသောနောက်ပုဒ်ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္တ) သိစေ။

◆ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေနေတံ သမာသပဒန္တိ အာဟ "ဥပေက္ခာဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိ"န္တိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊ဥရစ္ဆ)

(င)ဖြင့် ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ–၌ ဥပေက္ခာ–အရ ကေဒေသျပစာအားဖြင့် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာကို ယူရမည်ဟု သိစေပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ **သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ / သုခဒုက္ခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ**

ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု– ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ(၁၂၂)စကားအရ ဒုက္ခဝေဒနာကို ပဌမဈာန်၏ ဥပစာရက္ခဏ၌ ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သုခနိရောဓောနာမ တတ္ထစ စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရော၊ သော ပဒဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ–ဟု သာရတ္ထ(၃၇၉) ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဟီရာ၊ဝံ၊သစ်၊၂။၂၂၁–၌လည်း "ဤပဒဋ္ဌာန်အရာ၌ သုခနေ့ဒွင် ဒုက္ခသဒ္ဒါရှိတတ်၏၊ အနက်သဘော မသင့်သောကြောင့် ဒုက္ခမရှိသင့်"ဟု ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း "သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ"ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ **သတိပါရိသုဒ္ဓိ**

အစိတ်ဖြစ်သော သတိစင်ကြယ်ခြင်း၏ "သတိပါရိသုဒ္ဓိ" ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော သတိ၊ သတိသမ္ပယုတ္တဓမ္မစင်ကြယ်ခြင်းတို့၌ တင်–ဧကဒေသူပစာ။

ပြတ်ဆန်းသော သတိစင်ကြယ်ခြင်းကိုဆိုသဖြင့် မပြတ်ဆန်းသော သမ္ပယုတ္တဓမ္မ စင်ကြယ်ခြင်းကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း၊ နိဒဿနနည်း။

၁၀။ ဝုတ္တံ–၌ ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

==============================

ပုစ္ဆာနိဒါသကထာ

ဝါကျဥယျာဥ် (၉၈)

(က) တတိ တမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ၊ ကေသဉ္စိ ဝိပဿနာပါဒကာနိ၊ ကေသဉ္စိ အဘိညာပါဒကာနိ၊ ကေသဉ္စိ နိရောဓပါဒကာနိ၊ ကေသဉ္စိ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ။

(ခ) တတ္ထ ခီဏာသဝါနံ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ ဟောန္တိ။

(ဂ) တေ ဟိ သမာပဇ္ဇိတွာ"ဧကဂ္ဂစိတ္တာ သုခံ ဒိဝသံ ဝိဟရိဿာမာ"တိ ဣစ္စေဝံ ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။

(၄။၁၂၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၈၀။ မဓူ၊၂။၃၁၇။ ဘာသာဋီ၊၂။၁။ ဓမ္မသစ်၊၂။၂၂၆)

==================

၁။ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ၊ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ–နှစ်ပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထထင်စေလျက်အနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာတက်၍၊ (ဂ)ဝါကျကို အနာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)တတ္ထ–ကို သဒ္ဒါနည်း စာစပ်ပါ။

၄။ ဧကဂ္ဂစိတ္တာ–ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝိဓနတ္ထပြ၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ (ခ)ဝါကျလာပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်၊ အင်္ဂ၊ ဒိဝသ–ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ။

၆။ သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန ဝိတတရာဂါဒိအဝဇ္ဈတ္တာ အနဂ်ဏော(၁၂၇)ကို အာ–သံ။

၇။ ဘဝေါက္ကမနတ္တာနိ/ဘဝေါကမနတ္တာနိ နှစ်မျိုးတွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ–၌ နည်း၊ ဒီဃာသဝါနံ–၌ ဥပစာတို့ကိုအကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ စတ္တာရိ ဈာနာနိ–အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=========================

၁။ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ=စိတ်၏တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုး

ရှိကုန်သည်၊ (သဒ္ဒတ္ထ)

(ဝါ)စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်၊

(ဝါ) မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း

အကျိုးရှိကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝဏ္ဏိသစ်။၂၂၆)

ဘဝေါက္ကမနတ္တာနိ= ဘဝတို့သို့ သက်ဝင်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည် (သဒ္ဒတ္ထ)

(ဝါ)ဘဝတို့၌ ဖြစ်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သည်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (က)ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ ဟောန္တိ–ဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်သောဟုဆို၏။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါကုန်သနည်း။ သေက္ခပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်း အကျိုးရှိပါကုန်သလော။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

ဤကား (ခ)ဝါကျတစ်ခုတည်းကိုသာ ကွက်၍ ကျမ်းတက်ပုံတည်း။

ဝိတ္ထာရနယ်ပယ်တစ်ခုလုံးကို မျှော်၍ ကျမ်းတက်လိုလျှင်(က)ဝါကျ

တစ်ခုလုံးကို မြန်မာပြန်၍ ဥပနာထားရမည်။

(ဂ)ဝါကျ အနုာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိကုန်သောဟုဆို၏။ အဘယ်ကြောင့် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိပါကုန်သနည်း။

(တစ်နည်း) အဘယ်သို့လျှင် ဈာန်လေးပါးတို့သည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စိတ်တည်ကြည်ခြင်းအကျိုးရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

၃။ (ခ)သည် ကေသဉ္စိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ စသောသင်္ခေပကို ချဲပြသောကြောင့်ဝိတ္ထာရ။

(ဂ)ကာရဏ။ (မအူ)၊ ဒဋ္ဌိ (ပါရာ၊ဝံသစ်)၊ ဝိတ္ထာရ (ဘာသာဋီကာ)

(ခ)ဝါကျ တတ္ထ–ကို ဒီဃာသဝါနံ–၌ နိဒ္ဒါရဏ–နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ကေ အင်္ဂံ အာရမ္မဏံ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ ကေဂ္ဂံ။
ကေဂ္ဂံ စိတ္တံ ဧတေသံ အမှာကန္တိ ကေဂ္ဂစိတ္တာ။ (မအူသျှ)

- ကေဂ္ဂစိတ္တ-ပုဒ်အရကား တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော စိတ်ရှိ၏။
- ထို-၏ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သံ သာမိစပ် ဌာန။
- တေ-အရကား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ရှိ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

စိတ္တေကဂ္ဂတာ အတ္ထော ပယောဇနံ ဧတ္ထမေသံ ဈာနာနန္တိ စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ။
ဝိပဿနာယ ပါဒကာနိ ဝိပဿနာပါဒကာနိ။
အဘိညာနံ ပါဒကာနိ အဘိညာပါဒကာနိ။
ခီဏာ အာသဝါ ဧတေသန္တိ ခီဏာသဝါ။
သုဋ္ဌု အာဟိတံ ဌပိတံ သမာဟိတံ။

၅။	တတ္ထ=	သဗ္ဗနာမ်(တစ်နည်း)အဗျယတဒ္ဓိတ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။
	ခီဏာသဝါနံ=	ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။
	စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ=	ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
	တေသန္တိ=	အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိ၊ ဣကာရန္တ။
	အဂ္ဂ=	အဝ၊ အ (၁)။ နပုံလိင်။
	ဒိဝသ=	ဒိဝ၊ အသ။

၆။ ဝိတတရာဝါဒိအင်္ဂဏတ္တာ-ဖြင့် အနင်္ဂဏော-၌ အင်္ဂဏ-အရ ရာဂစသော ကိလေသာကိုယူ။ န-နိပါတ်၏ ဝိရဟအနက်ဟော။ နတ္ထိ အင်္ဂဏာနိ ဧတဿ စိတ္တဿာတိ အနင်္ဂဏံ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု --သိစေသည်။
သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန-ဖြင့် (ဘာဝတ္ထဇော်)

၇။ ## ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ / ဘဝေါကမနတ္ထာနိ

ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနီတိ ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထာနိ-ဟု သာရတ္ထဒီပနီ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။မအူသျှ-၌ ဘဝါနံ ဩက္ကမနံ ဘဝေါက္ကမနံ၊ ဘဝေါက္ကမနံအတ္ထော ပယောဇနံ ဧတ္ထမေသံ ဈာနာနန္တိ ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု ထားသောကြောင့် လည်းကောင်း။ ဩက္ကမနံ-၌ အဝ ကမု၊ ယု။ ရသနောက်ရှိ ကမုဓာတ်၏အစဗျည်းသည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဘဝေါက္ကမနတ္ထာနိ-ဟု ဒွေဘော်ရှိသောပါဠ်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝ။ **စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထာနိ**

ပြတ်နှံသော စိတ္တေကဂ္ဂတာ-ကိုဆိုသဖြင့် မပြတ်နှံသော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ-ဝိဟာရကိုလည်း ရသောကြောင့် ပတနနည်း။

အစိတ်- စိတ္တေကဂ္ဂတာကို အပေါင်းဖြစ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ-ဝိဟာရနှစ်မျိုး၌ တင်စားသောကြောင့် ကေဒေသူ။

◆ စိတ္တေကဂ္ဂတာသိသေန ဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော ဝုတ္တော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၀၀)
(ဂ)ဝါကျ တေဝ္ဌစိတ္တာ-၌လည်း ကေဒေသူ၊ ပတနနည်းပင်။

ဝိဏာသဝါနိ

အပေါင်းဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၏ ဝိဏာသဝါနံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သုက္ခဝိပဿကရဟန္တာ-၌ တင်- ကေဒေသူ။ ရုဋ္ဌီနည်း။

◆ သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၀၀)

စတ္တာရိ ဈာနာနိ

ဤ၌ စတ္တာရိ ဈာနာနိ-ဟုသာမည်ဆိုသော်လည်း စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊ ဘဝေါက္ကမနတ္ထ၊ ဝိပဿနာပါဒကတို့သည် ဈာန်လေးပါးတို့၏အကျိုးဖြစ်သည်၊ အဘိညာပါဒက၊နိရောဓပါဒကအကျိုးနှစ်ပါးသည် စတုတ္ထဈာန်၏ အကျိုးသာဖြစ်သည်ဟု ရသင့်သည့်အား လျော်စွာ ယူရသောကြောင့် ယထာလာဘနည်းမည်၏။ (ပါရာ၊ဝံဆစ်၊၂၊၂၂၆)

၁၀။ စတ္တာရိ ဈာနာနိ-အရ ဈာန်လေးပါးကိုယူ။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဂေါတြဘုတိုင်အောင် သော ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ပရိကမ္မဘာဝနာတည်း။ ဤသို့ အောက်သက်ဆြရယှောရယှအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ထိုဈာန်လေးပါးသည်အချို့ပုဂ္ဂိုလ် အတွက် စိတ္တေကဂ္ဂတတ္ထ (ပ) အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဘဝေါက္ကမနတ္ထ၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့အထက်တက် အာရယှာရယှအားဖြင့်လည်းကောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

ဝါကျဥယျာဉ် (၉၉)

(က) ဘဂဝတာ ပနိဒံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိဗ္ဗတ္တိတံ။
(ခ) တံ တဿ ဝိပဿနာပါဒကဉ္စေဝ အဟောသိ အဘိညာပါဒကဉ္စ နိရောဓပါဒကဉ္စ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကဉ္စ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဒါယကဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
(ဂ) ယေသဉ္စ ဂုဏာနံ ဒါယကံ အဟောသိ၊ တေသံ ကေဒေသံ ဒဿေန္တော "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ"တိ အာဒိမာဟ။
(ဃ) တတ္ထ သောတိ သော အဟံ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝေန္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏမနိဒဿနမေတံ၊ တ္တမိနာ ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဋိလဘိတွာ -တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သမာဟိတေတိ တ္တမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ။

(၄း၁၂၆။ သာရတ္ထ၊၁း၃၈၃။ မအ၊၂း၃၁၉။ ဘာသာဋီ၊၂း၂။ ဓဇ္ဇကိသစ်၊၂း၂၂၇)

==================

၁။ သမာဟိတေ-၏ လက္ခဏာဝန္တကိုထည့်၍၊ ယင်း သမာဟိတေ-ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါ- ယတ္ထပေါ်လွင်စေလျက် (စ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ (က)ဗောဓိရုက္ခမူလေ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍၊ အပေါင်းဝစနတ္ထကို ညာသ်။

၅။ (ဂ)အာဒိမာဟ-ဝယ် အာဟ-ကို ဓာတ်၊ ဝိဘတ်။ အာဒိ-ပုဒ်ကိုနာမပဒမာလာ။

၆။ (ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့၌ အာဘော် သံဝဏ္ဏနာကိုဖော်ပြပါ။

၇။ (က)နိရောဓပါဒကဥ္စ/သနိရောဓပါဒကဥ္စ-နှစ်မျိုးတွင် သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဒိယကံ-၌ ရသင့်သောနယ္ယူပစာရကိုဖော်ပြပါ။

၁၀။ နိဗ္ဗတ္တိတံ-၌ ဗာဟျတ္ထအရ တရားကိုယူ၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၁။ သမာဟိတေတိ-ကား၊ တ္တမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ-ဖြင့်၊ စိတ္တေ-ရူပါဝစရဈာန် စိတ်ကို၊ (လက္ခဏာဝန္တကံ) သမာဟိတေ-ကောင်းစွာအာရုံ၌ ထားအပ်သော်၊ (သဒ္ဒတ္ထ) စိတ္တေ-သည်၊ သမာဟိတေ-တည်ကြည်လတ်သော်။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

(ခ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစတုတ္ထဈာန်ကို ဗောဓိပင်၏အနီး၌ဖြစ်စေအပ်၏ဟုဆို၏။ စတုတ္ထဈာန်သည်အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်တို့အားကဲ့သို့ သဗ္ဗညုဘုရားအား ၁စိတ်တဒေသအကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်ပါသလော။ မည်သည့်အကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်သည်ဘုရားရှင်အား အလုံးစုံသောလောကီ လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်ပါ၏ဟူလို။

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်၏ စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အလုံးစုံသော လောကီလောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးတတ်သောဟုဆို၏။ ဤ၌ လောကီလောကုတ္တရာဂုဏ်အလုံးစုံကိုပင် ပြလိုသောကြောင့် "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ"စသည်ကို

http://www.dhammadownload.com

ဟောတော်မူပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဟောတော်မူရခြင်း၏အကြောင်းကို မပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟီနတ္ထဒေါသ-၏။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန္။ အဓိပ္ပါယ်ကား။ ထိုဂုဏ်တို့တွင်တစိတ်တဒေသကို ပြလိုသောကြောင့် သော ဓေ-စသည်ကို ဟောတော်မူ၏ဟု အကြောင်းကို ငါပြဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့်--ဟူလို။

၃။ (က)ဝါကျသည် ဝိသေသဝါကျ။ (မအူသျှ၊ဂဏ္ဌိသစ်)
(ခ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဃ)သည်အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓမှတပါး အဝယဝတ္ထကိုပြ ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။
(င)ပက္ခန္တရ။ ယင်း (င)ဝါကျ၌ တ္ထမိနာ-စသည်ကား ဝိတ္ထာရ။ (စ)ပက္ခန္တရ။

၄။ အဗုဇ္ဈိ တ္တေ့ာတိ ဗောဓိ။ (ဗုဓ၊တ္တ) ဗောဓိပင်ရင်း။
ရုဟတီတိ ရုက္ခော။ ဗောဓိစ သော ရုက္ခောစာတိ ဗောဓိရုက္ခော။
မူလတိ တ္တေ့ာတိ မူလံ။ ဗောဓိရုက္ခဿ မူလံ ဗောဓိရုက္ခမူလံ။

♠ ဗောဓိရုက္ခအရ ဗောဓိပင် ရင်း။
♠ ထို-၏ အနီးအရပ်နှင့် သမီပိ သမိပစပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ဗောဓိပင်၏ အနီးအရပ်ရင်း။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သဗ္ဗံ ကိစ္စံ သဗ္ဗကိစ္စံ။ သဗ္ဗကိစ္စဿ သာဓကံ သဗ္ဗကိစ္စသာဓကံ။
စတုတ္ထဈာနဿ အဓိဂမဿ ကမော စတုတ္ထဈာနက္ကမော။
နိဒဿေတီတိ နိဒဿနံ။
စတုတ္ထဈာနက္ကမံ နိဒဿနံ စတုတ္ထဈာနက္ကမနိဒဿနံ။
(တစ်နည်း) နိဒဿေတိ ဧတေနာတိ နိဒဿနံ။
စတုတ္ထဈာနက္ကမဿ နိဒဿနံ စတုတ္ထဈာနက္ကမနိဒဿနံ။
နိဗ္ဗတ္တီယတီတိ နိဗ္ဗတ္တိတံ။

၅။ အာဟ= ဗြူ၊ တိ။ အာဒိ=အာ- ဒါ၊ တ္တ။ ပုံလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။
ဝိပဿနာ=ဝိ-ဒိသ၊ ယု။ ရုက္ခ=ရုဟ၊ ခ။

၆။ (ဃ)သော အတံ-ဖြင့်"စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ"ဟု ဆိုပြီး၍ သော-ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ကိုဆိုရကားသော-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အတံ-ကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည့်အဖြစ်ကိုသိစေ။ (သာရတ္ထ) (ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂၊၂၂၉)
(တစ်နည်း)"ဝိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ"-ဟု အထက်ကြိယာကို အမှုယောဂကြိယာဖြင့်ဆိုလတ္တံ့ ဖြစ်ရကား သော-၌ တ-သဒ္ဒါဖြင့် အတံ-ကို စွဲယူရမည်ဟုသိစေ။ (ပါရာ၊ဝံသစ်)

http://www.dhammadownload.com

(င) စတုတ္ထဈာနနိဒ္ဒေသနံ-ဖြင့် ဝေ-သဒ္ဒါ နိဒ္ဒေသနအနက်ဟော၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်း ဝေ-သဒ္ဒါဖြင့် အောက်ဈာန် ၃-ပါးကိုရသောအစဉ်ဖြင့်ပြီးသော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို ညွှန်ပြသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။ (သာရတ္ထနှင့်ပါရာ၊ဝံ၊သစ်)

တ္တမိနာ တမေန စတုတ္ထဈာနံ ပဋိလဘိတွာ-ဖြင့် ဝေ-နောင် နာ-ဝိဘတ်ကျေ နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝိဘတ္တိပဒ) ဝေ-ကို သမာဟိတေ-၌မစပ်ရ၊ ပဋိလဘိတွာ -ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမ္ဗန္ဓ) အောက်ဈာန် ၃-ပါးကို ရသောအစဉ်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကိုရတော်မူ၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်းသိစေ။

(စ)တ္တမိနာ စတုတ္ထဈာနသမာဓိနာ-ဖြင့် သမာဟိတေ-၌ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်ဟူသည် စတုတ္ထဈာန်သမာဓိဖြင့် ထားအပ်သတည်းဟု သိစေသည်။

၇။ နိရောဓပါဒကဥ္စ / သနိရောဓပါဒကဥ္စ

ဝိပဿနာပါဒကဥ္စေဝ အဘိညာပါဒကဥ္စ- စသည်တို့၌ သ-သဒ္ဒါမပါရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၂၂၈-၌လည်း"များစွာသောပေတို့၌ ဤသို့သာပါဌ်ရှိ၏။ ယောဇနာ၌ကား သနိရောဓပါဒကံ-ဟု ရှိလိုရိပ်ထင်၏၊ သင့်အံ့မထင်"ဟု ဆိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း နိရောဓပါဒကဥ္စ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ တံ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ

အကျိုးဖြစ်သော အလုံးစုံသော လောကီလောကုတ္တရာဂုဏ်ကို ပေးစွမ်းနိုင် သောအရဟတ္တမဂ်၏ "သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရဂုဏဒါယကံ" ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်၌တင်-ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဝံသစ်)

(င) စတုတ္ထဈာနက္ကမ

စတုတ္ထဈာနဥ္စ စတုတ္ထဈာနက္ကမောစ စတုတ္ထဈာနက္ကမံ-ဟု ကေဒေသ သရူပေက- သေသဝိဓနတ္တပြု၍ တခုကြွင်းပြုထားသောကြောင့် ကေသေသနည်း။ (ဝံသစ်)

၁၀။ နိဗ္ဗတ္တိတံ-၌ ဗာဟျတ္ထ-အရ(ဝါ)တ-ပစ္စည်းအရ ဘုရားရှင်၏စတုတ္ထဈာန်ကိုယူ၍ထုတ်။

==============================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၀)

(က) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယာတိ ဝေ ံ အဘိညာပါဒကေ ဈာနေ ဌတွာ ဝိတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ၊ တဒတ္ထာယ။

(ခ) တတ္ထ ပုဗ္ဗေနိဝါသောတိ ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတီသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ။

(ဂ) နိဝုတ္ထာတိ အနုဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ။

(ဃ) နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ။

(င) ဂေါစရနိဝါသေန နိဝုတ္ထာ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ ပရိဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ ဆိန္နဝဏ္ဏမကာနုသာရေနာဒိသု။
(၄၊၁၂၈။ သာရတ္ထ၊၁၊၃၀၅။ မအူ၊၂၊၃၂၈။ ဘာသာဋီ၊၂၊၂၂။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၂၄၀)

====================

၁။ (ခ)အနက်မှန်ကန်စွာ ပေးပါ။

၂။ (ဃ) သာဘောဝပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဃ) တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး။ (က)၌ အဘိညာပါဒကေ၊ ဇာတေ တေသွိ ဝိတ္တေ-တို့ကို စာစပ်ပါ။

၄။ ဆိန္နဝဏ္ဏမကာ-ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ ဇာတိ၊ နိဂုတ္တ၊ နိရုဒ္ဓ၊ ပရိစ္ဆိန္န၊ ဝဏ္ဏမ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (ခ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော/ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ(စတုတ္ထံ)တွင်သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ-၌ ဖြစ်သင့်သောနည်း၊ နိဂုတ္တကွန္ဓာ-၌ ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ နိဂုတ္တကွန္ဓာ-၌ အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

မှတ်ချက်။ ။ဤဝါကျ အဋ္ဌကထာပါဌ်များ ဆဋ္ဌမူ ရှေးရိုက်၊ နောက်ရိုက်တွဲပြားနေသည်ကို သတိပြုပါ။

==============================

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ-ကို အကျဉ်းဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို ဖွင့်လိုရကား ရှေးဦးစွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသ-ကိုပြ၍ ယင်း၌ သတိနှင့်ဉာဏ်တို့ကိုဖွင့်ပြခြင်းငှာ တတ္ထ-စသည်ကိုမိန့်။ (သာရတ္ထနှင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ)

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သောခန္ဓာ၏အစွမ်းဖြင့် နိဝါသသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ၏အစွမ်းဖြင့်သာ နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိအပ်ပါသလော။ အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုသိအပ်ပါသေးသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=သာမန်အားဖြင့်(ဝါ)မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်နှစ်ပါးစုံနှင့် ဆက်ဆံသည်၏အစွမ်းဖြင့်လည်း နိဝါသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို သိအပ်ပါ သေး၏ ဟူလို။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၂၄၂)

◆ ဝေံ သသန္တတိပရိယာပန္နဝသေန နိဝါသသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ "နိဂုတ္တဝသာ ဝါ နိဂုတ္တာ"တိ ဝတွာ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၈၈)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)ဝိတ္ထာရ။

(ဂ)နိဂုတ္တကန္ဒာ–၌ နိဂုတ္တ–ဟူသည် အဘယ်နည်းဟုမေးဘွယ်ရှိ၍ဆက်–ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)ပက္ခန္တရ။

(င)သည် နိဂုတ္တဝဗ္ဗာ ဝါ နိဂုတ္တာ ဟူသော (ဃ)ဝါကျ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြ–ဝိတ္ထာရ။

◆ "နိဂုတ္တဝဗ္ဗာ ဝါ နိဂုတ္တာ"တိ ဝတွာ တံ ဝိဝရိတုံ"ဇေါဝရနိဝါသေနာ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ)

(စ)သည် ဇေါဝရနိဝါသေန နိဂုတ္တာ–ဟုဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကိုပင်ချဲ့–ဝိတ္ထာရ။

ထိုတွင် ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ ဝါ–စသည်ကား သကဝိညာဏဝိညာတ–မှတပါး ပရဝိညာဏဝိညာတကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

တစပ်။ တေသွံ စိတ္တေ–ကား သည်–ကြောင့် ဇာတေ–၌ လက္ခဏာဝန္တပကတိကတ္တား၊ ဇာတေ–ကား လက္ခဏာကြိယာ။

အဘိညာပါဒကေ–ကား သည်–ကြောင့် ဇာတေ–၌ လက္ခဏာဝန္တဝိကတိကတ္တား၊ ဇာတေ–ကား လက္ခဏာကြိယာ။

ဇာတေ–ကား သော်–ကြောင့် အဘိနိန္နာမေသိ–၌လက္ခဏာ၊ အဘိနိန္နာမေသိ–ကား လက္ချ။

◆ ဇာတေတိပဒံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိပဒေ လက္ခဏာကိရိယာ။ (ယောဇနာ။ ၉၀)

၄။ အစ္ဆိန္ဒိယတ္ထာတိ ဆိန္ဒံ။ ဝဇန္တိ တွောတိ ဝဇ္ဇံ။ (ဝဇ–ဝတိယံ၊ ဥမော)

ဆိန္ဒံ ဝဇ္ဇံ ဧတေသန္တိ ဆိန္နဝဇ္ဇကာ။

♠ ဆိန္နဝဇ္ဇ–ပုဒ်အရကား ဖြတ်အပ်ပြီးသောသံသရာလမ်းခရီး (သံသရာဝဋ်)သည်

(ဝါ) ဖြတ်အပ်ပြီးသောကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်သောကမ္မဝဋ်သည် မှချ။

♠ ထို၏ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့နှင့် ပဟာတဗ္ဗ–ပဟာယက၊ ဂုဏ်–ဂုဏေးစပ် ဌာန။

♠ တေ–အညပုဒ်အရကား ထို–သော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အနုဿရတိတိ အနုဿတိ၊ ပုဗ္ဗေ အတိတာဒိသု နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသော။

ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။

(တစ်နည်း)အနုဿရဏံ အနုဿတိ၊ အနုဿရတိ ဧတာယာတိဝါ အနုဿတိ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အနုဿတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။

အတ္တနော သန္တာနံ အဓိကစ္စ အာဝသိသူတိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၂။ ၂၄၂)

တဿ ဥဂ္ဃာသ အတ္တော တဒတ္တော။

အတိတာ ဇာတိယော အတိတဇာတိယော။

နိဂုဿိသူတိ နိဂုတ္တာ၊ နိဂုတ္တာ ခန္ဓာ နိဂုတ္တကန္ဒာ။

ဇေါဝရံ ကတွာ နိဝါသော ဇေါဝရနိဝါသော။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဇာတိ= နေ၊ တိ။		နိဂုတ္ထ=	နိ- ဝသ၊ တ။
နိရုဒ္ဓ= နိ- ရုဓ၊ တ။		ပရိဏ္ဏိန္န=	ပရိ- ဆိဒိ၊ တ။
ဝဂျမ= ဝဂ၊ ဥမ။ (ဇ-ကို ၎-ပြု)		အဇ္ဈာဂုတ္ထ=	အဓိ- အာ- ဝသ၊ တ။
အတီတ=အတိ-ဣ၊ တ။			

၆။ (က)ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ-ပုဒ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ-ဟုသတ္တမီတပ္ပုရိသ်ပြု-သိစေ။

တဒတ္ထာယ-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် စတုတ္ထီ သ-ဝိဘတ်၏ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝိဘတ္တိပဒ)ယင်း သ-ဝိဘတ်၏ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဝိဘတျတ္ထ) သိစေပါသည်။

ဓေ(ပ)စိတ္တေ-ဖြင့် ယင်း စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် အဘိညာဏ်၏ အခြေခံဖြစ်လတ်သော် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ဖြစ်၏ဟု သိစေသည်။

(ခ)ပုဗ္ဗေ အတီတဇာတိသု-ဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသော-၌ ပုဗ္ဗေ-အရ အတိတ်ဘဝတို့ကို ယူ။ ပုဗ္ဗေ-၌ ဗဟုဝုစ်ကို ဧကဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)ပုဗ္ဗေ-၌ဇာတျာပေက္ခဧကဝုစ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(ဝိဘတ္တိပဒ၊ဘာဝတ္ထ)သိစေ။

နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ-ဖြင့် နိဝါသော-၌ နိ-ဝသဓာတ်၊ ဏ-ပစ္စည်းအတိတ်ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်၊ နိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ နိဝသိယိတ္ထာတိ နိဝါသော-ဟု ပြု၊ ခန္ဓာမှလွတ်သော နိဝသိတဓမ္မမည်သည် မရှိသောကြောင့်နိဝါသအရ ခန္ဓကိုယူ (သရုပ်ကြား) သိစေသည်။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၈၈၊ ပါရာ၊ဝံ၊ဆစ်၊၂၄၁)

(စ)အပေါင်းဖြင့် ပုဗ္ဗေ နိဝါသော ပုဗ္ဗေနိဝါသော-ဟုအလုတ္တသတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။

(ဂ)အဇ္ဈာဂုတ္ထာ-ဖြင့် နိဂုတ္ထ-ဟူသည် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အနုဘူတာ-ဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဟူသည် အဖန်တလဲလဲဖြစ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ-ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ဘူးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဟူသည် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍ ချုပ်ကုန်ပြီးသော ခန္ဓာတို့ပင်တည်းဟု သိစေပါသည်။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၈၈၊ ဝဏ္ဏီသစ်၊၂။၂၄၂)

(ဃ)ဖြင့် နိဝါသ-အရ မိမိသန္တာန် သူတပါးသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သောခန္ဓာနှစ်မျိုးလုံးကိုယူရမည်ဟု သိစေ။

၇။ ဝဏ္ဏနာနုပုဗ္ဗတော (တာ) အဆုံးအဖြတ်ကို ဝါကျဥယျာဉ် ၀၂-၌ ရေးခဲ့ပြီး။

(ဃ)ဝါကျ နိရုဒ္ဓသ္မာဝါ နိရုဒ္ဓာ / နိရုဒ္ဓသ္မာ ဝါ နိရုဒ္ဓာတိ

"တ္ထဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ 'နိရုဒ္ဓသ္မာ ဝါ နိရုဒ္ဓာ'တိ ဝတွာ တံဝိဝရိတုံ 'ဝေါစရနိဝါသေနာ' တိအာဒိ ဝုတ္တံ" ဟု သာရတ္ထ ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ "သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို နိရုဒ္ဓာတိ အဗျာရုဒ္ဓာ–ဟုဥလ္လိင်နည်းဖြင့်ဖွင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍နောက် ထပ် ဣတိနှင့် ဖွင့်ခြင်းသည် မသင့်" ဤသို့ ပါရာ၊ ဝံသစ်၊ ဆိုသောကြောင့်လည်း ကောင်း နိရုဒ္ဓသ္မာဝါ နိရုဒ္ဓာ–ဟု ဣတိမရှိသောပါဌ်သင့်သည်။ (ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၂၄၃)

၈။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ

ဤ၌ သတိယံ–ဟုဆိုသင့်လျက် သတိမှိ–ဟုဆိုခြင်းကား ယံ–ကိုမှိ–ပြု သော အက္ခရဝိပလ္လာသနည်း။ (ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၂၄၁)

(တစ်နည်း) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယံ–ဟူသော ဣတ္ထိလိင်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ–ဟု ပုံလိင်အားဖြင့် ပြန်သောကြောင့် လိင်ဝိပလ္လာသနည်း။

◆ တိ ဆိ–ပြုမှာ၊ သုံးလိင်သာ။ မှိ မှာ ပုံ နပုံ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ

အစိတ်ဖြစ်သော ရှေးအတိတ်ဘဝတို့၌ နေခဲ့ဘူးသောခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ ခြင်း၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ–ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ရှေးအတိတ်ဘဝ တို့၌ နေခဲ့ဘူးသော ခန္ဓာတို့ကို အောက်မေ့ခြင်း၊ ဘဝတစိတ်တဒေသကို အောက် မေ့ခြင်းတို့၌ တင်စားသောကြောင့် ဧကဒေသူပစာ၊ အဝယဝူပစာ။ (ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂၄၂)

◆ တဒေကဒေသာနုဿရဏမ္ပိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဝေ။ (ဝဇိရ။၅၀)

နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ

ဌာနအကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅–ပါးတို့၏ "နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ အကျိုးဖြစ်သော နာမဂေါတ္တစသည်၌တင် ဌာနူပစာ၊ ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္တရိကနည်း။

ပုဗ္ဗေ နိဝါသော–၌ နိဝါသ ဟူသောနောက်ပုဒ်တစိတ်၌လည်း နည်းတူ ဌာနူ၊ ကာရဏူတင်လေ။

အတ္တနော သန္တာနေ

အတ္တနော–၏၊ သန္တာနေ–၌၊ အနုဘူတာ–အထပ်ထပ်ဖြစ်ကုန်ဘူးသောခန္ဓာတို့တည်း ဟူ၍လည်းကောင်း။ အတ္တနော–၏၊ သန္တာနေ–၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ–ကုန်၍၊ နိရုဒ္ဓါ–ချုပ်ကုန် ပြီးသောခန္ဓာတို့တည်း ဟူ၍လည်းကောင်း။ ဤသို့ အနုဘူတာ၊ နိရုဒ္ဓါ နှစ်ပုဒ်တို့ကို ငဲ့သောကြောင့် ကာကောလောကနနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်၂။၂၄၂)(မဇ္ဈေဒီပကနည်းလည်းရသည်)

၁၀။ နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ–အရ နေအပ်ခဲ့ဘူးသော ခန္ဓာ ၅–ပါးကိုယူ၍ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၀၂)

(က) အနုဿရာမိတိ"ကေမ္ပိ ဇာတိ, ဒွေပိ ဇာတိယော"တိ ဝေံ ဇာတိပဋိပါဋိယာ အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ သရာမိ၊ အနုဒေဝ ဝါ သရာမိ။

(ခ) စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဝေ သရာမီတိ ဒဿေတိ။

(ဂ) ပူရိတပါရမီနဉ္ဟိ မဟာပုရိသာနံ ပရိကမ္မကရဏံ နတ္ထိ။

(ဃ) တေန တေ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတွာဝ သရန္တိ။

(င) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာဝ သရန္တိ။

(၄း၁၂၈၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၈၉၊ မဇ္ဈျ၊၂း၃၃၂၊ ဘာသာဋီကာ၊၂း၁၅၊ ဝဇိရ်သစ်၊၂း၂၄၈)

=====================

၁။ (ဂ၊ဃ၊င)ပါဠိကျတို့ကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကျကို- အနုသန္ဓေ။ (ဂ)ပါဠိကျကို ပုစ္ဆာ တက်ပါ။

၃။ (ဂ၊ဃ၊င)ပါဠိကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ အာဒိကမ္မိက-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဉ်။

၅။ ပဋိပါဋိ-ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်၍၊ မည်သည့်ပုဒ်ဖြစ်နိုင်သည်ကိုလည်း ရေးပါ။

၆။ (က)ပါဠိကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အနောတတ္တ /အနောဒတ္တ ဟုပါဠ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကိုယူတ္တိပြ၍ဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ပါဠိကျ စိတ္တေ-၌ ရသင့်သော နယပြစာကိုရေးပါ။

၁၀။ ကုလပုတ္တာ-၌ ဝတုသစ္စဒေသနာတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၂။ (ခ)ပါဠိကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် အနုဿရာမိ-ကို အနုဒေဝ ဝါ သရာမိ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အနုသဒ္ဒါ၏ အနန္တရတ္ထကို ချဲ့ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (ဝဇိရ်သစ်)

◆ အနုသဒ္ဒေါ အနန္တရတ္ထဒီပကောတိ အာဟ "အဘိနိန္နာမိတမတ္တေဝေါ"တိ။ (ဓိမတိ၊၁း၇၉)

(ဂ)ပါဠိကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည်(ခ)ပါဠိကျဖြင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှု ညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့် သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်သောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါသနည်း။ ပရိကံနှင့်ကင်း၍ အဘိညာဉ် မဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဧဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (မဇ္ဈျ၊ဝဇိရ်သစ်)

အဓိပ္ပါယ်ကား=ပါရမီဖြည့်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စမရှိသောကြောင့် ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါ၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည်(ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြု ဘွယ်ကိစ္စမရှိသောကြောင့် စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ရှေးရှုညွတ်စေအပ် ကာမျှဖြင့် အောက်မေ့နိုင်သောဟုဆို၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ယင်းသို့ အောက်မေ့နိုင်ပါ သလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပရိကံပြု၍သာ အောက်မေ့နိုင်ပါသနည်း။ (အဖျာပိတတင်) စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

ကား=အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပရိကံပြု၍သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်၏တု-ဟူလို။

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

(င) ပရိကံလိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အထူးကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသ။ (မအူ)

(တစ်နည်း)မဟာပုရိသတို့၏ အောက်မေ့ပုံမှတပါး အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာက်မေ့ပုံ ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။ (ဘာသာဋီကာ)

၄။ ပဌမံ အာဒိယတီတိ အာဒိ။ ကရီယတီတိ ကမ္မံ။

အာဒိမှိ ကမ္မံ ဧတေသံ ကုလပုတ္တာနန္တိ အာဒိကမ္မိကာ။ (မအူ)

အာဒိကမ္မိက-ပုဒ်အရ အစဉ် (ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့ခြင်း) အမှုသည် ပုချ။

ထို-၏ အမျိုးကောင်းသားတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။

တေ-အရကား အစဉ်(ပ)ရှိသောအမျိုးကောင်းသားတို့ရ၏။(ဝိသေသနဆက်တောက်)

(တစ်နည်း) အာဒိမှိ ကမ္မံ အာဒိကမ္မံ။ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တာ အာဒိကမ္မိကာ။ (ရူ။၂၂၄)

ပူရိတာ ပါရမိယော ဧတေတိ မတာပုရိသေတီတိ ပူရိတပါရမီ။

ပူရိတပါရမီ-ပုဒ်အရကား ဖြည့်ကျင့်အပ်ပြီးသော ပါရမီတို့ရ၏။

ထို-၏ ယောကျ်ားမြတ်တို့နှင့် သံ သာမိ၊ ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်- ဌာနူ။

တေ-အရဖြည့်ကျင့်အပ်ပြီးသောပါရမီတို့ရှိသောယောကျ်ားမြတ်တို့ရ၏။(ဝိသေသနဆက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကုလာနံ ပုတ္တာနံ ကုလပုတ္တာ။ ဇာတိနံ ပဋိပါဋိ ဇာတိပဋိပါဋိ။

ပရိကမ္မဿ ကရဏံ ပရိကမ္မကရဏံ။

၅။ ပဋိပါဋိ=ပဋိ-ပတ၊ ဏ္ဍ။ (တ-ကို ဋ-ပြု၊ တိတ်နာမ်ပုဒ်)

(တစ်နည်း)ပတနံ ပါဋိ၊ ပဋိရူပေန ပါဋိ ပဋိပါဋိ-ဟုအစိတ်အပေါင်းပြုကသမာသ်နာမ်ပုဒ်။

(ဏ္ဍတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း) ဖြစ်သည်။

◆ ပဋိရူပေန ပတနံ ပဋိပါဋိ။ ပတ-ဝပနေ၊ တဿ ဋော၊ ဏ္ဍ။ (သူစိ)

အဘိနိန္နာမိတ= အဘိ-နိ-နမု၊ တ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)အနုဝနာ အနုဝနာ သရာမိ–ဖြင့်အနုသရာမိ–ကိုအနုသရာမိ–ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ အနုသဒ္ဒါသည် ပစ္ဆာ၊ ဘုသစသော အနက်တို့ကိုမပဟော၊ အနုဂတအနက်ဟော–လည်းကောင်း။ ဝိစ္ဆာအန္တောနိတ (ဝိစ္ဆာအတွင်းဝင်နေသည်)၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

တေမ္ပိ ဓာတိ (ပ)ဓာတိဝဍ္ဎိပါဠိယာ–ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့၏ ဟူသည် ဘဝအစဉ်အားဖြင့်အောက်မေ့သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

အနုဒေဝ သရာမိ–ဖြင့် အနုသရာမိ–ကို အနု– သရာမိ–ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ အနုသဒ္ဒါ အနန္တရအနက်ဟော–လည်းကောင်း။အနုနောင် ဝေသဒ္ဒါကျေနေသည်ကို လည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေသည်။

(ခ)စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမစ္တေဝေ–ဖြင့် အခြားမဲ့၌သာလျှင်အောက်မေ့နိုင်၏ဟူသည် စိတ်ကို ပုဗ္ဗေနိဝါသသို့ ရှေးရှုညွတ်စေအပ်ကာမျှဖြင့်သာလျှင် အောက်မေ့နိုင်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ဝိမတိ–အလို=အနုသဒ္ဒါ အနန္တရအနက်၌ ဖြစ်၏ဟု သိစေသည်။

၇။ **အနောတတ္တ / အနောဒတ္တ**

နတ္ထိ ဩတတ္တံ ဧတ္ထာတိ အနောတတ္တံ–ဟုပြု။အဝ–တပဓာတ်၊တပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးရကား ပဌမက္ခရာနှင့်သာ လိုသည်–ဟု ဓါရာ၊ဝံ၊သစ်။၁။၂၂၂– ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။သူရိယရံသိသမ္ဗန္ဓာဘာဝေန န အဝတပတိ ဥဒကမေတ္ထာတိ အနောတတ္တော–ဟူသော (ဓာန်ဋီ၊၆၅၉) ဝစနတ္ထအရ နေရောင်တွေ့ထိမှုမရှိသဖြင့် အလွန်မပူသောရေရှိရာ ရေအိုင်–ဟူ၍ အနက်ထွက်သောကြောင့်လည်းကောင်း အနောတတ္တ–ဟု ပဌမက္ခရာနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

အဘိနိန္နာမိတမစ္တေ / အဘိနိန္နာမိတမစ္တေဝေ

"မတ္တ–ကား သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဝေ–ဖြင့် ပရိကံကို ကန့်သည်"ဟု မအူ၊ ဂံသစ် တို့ဆိုသောကြောင့် အဘိနိန္နာမိတမစ္တေဝေ–ဟု ဝေပါသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၀။ (ခ) စိတ္တေ

စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုသာ ယူရသောကြောင့် ဓာဒေသျူပစာ၊ ရှင်္ဂနည်း။

(ဃ)စိတ္တံ၌လည်း စတုတ္ထဈာန်ကိုယူ။ ဓာဒေသျူ။

၁၀။ ကုလပုတ္တာ–အရ အမျိုးကောင်းသားတို့၏ လောကီခန္ဓာ ၅–ပါးကိုယူ၍ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၃)

(က) တတ္ထ ကေမ္ပိ ဓာတိန္တိ ကေမ္ပိ ပဋိသန္ဓိမူလံ စုတိပရိယောသာနံ ဧကဘဝပရိယာ–ပန္နံ ခန္ဓသန္တာနံ။

(ခ) သေ နယော ဒွေပိ ဓာတိယောတိအာဒီသု။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေတိအာဒိသုပန ပရိဟာယမာနော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ ဝဍ္ဎမာနော ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဃ) တတ္ထ သံဝဋ္ဋေန သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဂဟိတော ဟောတိ တံမူလကတ္တာ။ ဝိဝဋ္ဋေနစဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။

(င) ဧဝဉှိ သတိ ယာနိ တာနိ "စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနိ။ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝဋ္ဋော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဝိဝဋ္ဋော ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ"တိ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိ သဗ္ဗာနိ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။

(၄း၁၂၈၊ သာရတ္ထ၊၁း၃၉၀၊ ဓာတုသျ၊၂း၃၃၃၊ ဘာသာဋီကာ၊၂း၁၇၊ ဝဇီရသစ်၊၂း၂၄၉)

၁။ ပရိဟာယမာနော-ကိုသဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထထင်စေလျက်(ဂ၊ဃ)ပါဌ်တို့ကိုအနက်။

၂။ (ဃ)ပါဌ်ကို ပုစ္ဆာ။ (င)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)ဝသောပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ ဧဝံ သတိ-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ သံဝဋ္ဋကပ္ပ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ တံမူလကတ္တာ-၌ ဘာဝယောဂပုဒ်၏ လိင်၊ ဂိုဏ်း၊ ကာရန်တို့ကို ညွှန်ပြ၍ ပရိဟာယမာနော-၌စာတ်ကို ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်။

၆။ (ဂ)ပါဌ်ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ)ပါဌ်၌ တတ္ထ-နောင် စ-သဒ္ဒါ ရှိသင့် /မရှိသင့် အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ-၌ ရသင့်သော နယ္ဗူပစာကိုရေးပါ။

၁၀။ ခန္ဓသန္တာန်-အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ ပရိဟာယမာနော=ယုတ်ဆဲ လျော့ဆဲဖြစ်သော (သဒ္ဒတ္ထ)
ကုန်ဆဲ ပျက်ဆဲဖြစ်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ပါရာဇိသစ်)

၂။ (ဃ)ပါဌ် စောဒနာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤပုဗ္ဗေနိဝါသခဏ်း၌ "အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"တုဟောတော်မူ၏။ သံဝဋ္ဋကပ်၊ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ဟု အသင်္ချေယျလေးကပ်ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ ဖြစ်လျက်အသို့မူ၍"သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"ဟုသာ ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဝဇီရသစ်၊၂း၂၅၀)

(င)ပါဌ် အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဃ)ပါဌ်ဖြင့် သံဝဋ္ဋဖြင့် သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်ကို၊ ဝိဝဋ္ဋဖြင့် ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ကပ်ကိုယူရမည်ဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ယူရခြင်း၏အကျိုးကိုပြလိုသော ဆရာသည် (င)မိန့်။ (ဝဇီရသစ်၊၂း၂၅၁)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က)စသည် အနုသန္ဓေသမ္ဗန္ဓပုတပါး အဝယဝတ္တကိုပြ-ပကန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။
(ခ) ပကန္တရ။ ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဂ) ပကန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။
ယင်း(ဃ)ဝါကျ၌ ဝိဝဋ္ဋေန ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ-ကား ပကန္တရ။
(င) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဝါ) ဖလဝါကျ။

◆ ဝေဠိတိအာဒိနာ လဒ္ဓဂုဏံ ဥပပေတိ။ (ယောဇနာ၊ ၈၃)
ဝေ သတိ-ကား သော်ကြောင့် တောဋ္ဌိ-၌ လက္ခဏ၊ တောဋ္ဌိ-ကား လက္ချ။

၄။ သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတီတိ သံဝဋ္ဋော၊ သံ-ဝဋ္ဋ(ဝတု)၊ အ။
သာသပရာသယောပမာဒီတိ ကပ္ပီယတိ သတ်ပ္ပီယတီတိ ကပ္ပေါ။ (ဝရိယာ၊ ၅)
ပရိစ္ဆေဒဝသေန ကပ္ပီယတီတိ ကပ္ပေါ။ (နီတိ၊ဓာတု၊၃၂၃)
ကပ္ပီယတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇီယတီတိ ကပ္ပေါ။ (ပါရာ-ယောဇနာ)

♠ ကပ္ပ-ဓာတ်အရကတ္တုနှ-ကား မုံညင်းစေ့ဥပမာစသည်တို့ဖြင့် ကြံစည်သောအခြင်း အရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝိတ္တပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ကပ္ပ၌-ကား အသင်္ချေယျကပ်၏ (ဝါ)ကာလပညတ်၏ အာရမ္မဏ- ဖလ။

♠ အ-ပစ္စည်းအရကား အသင်္ချေယျကပ် (ဝါ) ကာလပညတ်ရ၏။
သံဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

♠ သံဝဋ္ဋ-အရကား ပျက်ဆဲသံဝဋ္ဋဘောဂဏ်သည် မုချ။

♠ ထို-၏ အသင်္ချေယျကပ်နှင့်(ဝါ)ကာလပညတ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ပျက်ဆဲဖြစ်သော အသင်္ချေယျကပ်ရ၏။
ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သံဝဋ္ဋကပ္ပ-ဟူသောသဒ္ဒါသည် ဌာနူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သော ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိဝဋ္ဋတိ ပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော။ ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ သံဝဋ္ဋော။
သံဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ သံဝဋ္ဋာကာရေန တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။ (သာရတ္ထ)
(သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ရ၏)
ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ ဝဍ္ဎနံ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော။
ဝိဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ ဝိဝဋ္ဋာကာရေန တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။
(ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ် ရ၏) (သာရတ္ထ၊ဝဏ္ဏိသစ်)
ပဋိသန္ဓိ မူလံ တေသံ ခန္ဓသန္တာနေတိ ပဋိသန္ဓိမူလော။ တံ။
စုတိ ပရိယောသာနံ တေသံ ခန္ဓသန္တာနေတိ စုတိပရိယောသာနော။ တံ။
သော (သံဝဋ္ဋော) မူလံ တေသံ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယိနောတိ တံမူလကော။

http://www.dhammadownload.com

တဿ ဘာဝေါ် တံမူလကတ္တံ။
ကော ဘဝေါ် ကောဘဝေါ။ ကောဘဝေ ပရိယာပန္နော ကောဘဝပရိယာပန္နော။ တံ။
ခန္ဓာနံ သန္တာနော ခန္ဓသန္တာနော။

၅။ တံမူလကတ္တာ-၌ လာသမ္ဗန်ကား သံဝဍ္ဍာယိနော-တည်း။ တံမူလက-ဟူသော ဘာဝယောဂပုဒ်သည် သံဝဍ္ဍာယိ-ဟူသော လာသမ္ဗန်နှင့် လိင်တူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် တံမူလက-ကားပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန်ဖြစ်သည်။
ပရိတာယမာနော-၌ ဟာ-ဓာတ်ယူ၍ တာယတိ၊ ဟာယန္တိ-စသည်စဉ်။
ပရိယောသာနာ= ပရိ-အဝ-သာ၊ ယု။
ပဋိသန္ဓိ=ပဋိ-သံ၊ ဓာ၊ ဏ္ဍ။ ပရိယာပန္န=ပရိ-အာ-ပဒ၊ တ။

၆။ (က) ပရိတာယမာနော ကပ္ပေါ်-ဖြင့် သံဝဋ္ဋော-၌ သံရှေး-ဝဋ္ဋဓာတ်သည် ဝိနဿနအနက်ဟော-ကိုလည်းကောင်း၊ အပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်၊ သံဝဋ္ဋတိ ဝိနဿတီတိ သံဝဋ္ဋော-ဟုပြု၊ သံ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက-လည်းကောင်း၊ သံဝဋ္ဋနှင့် ကပ္ပကို သံဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ် သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ်-ဟုပြု-သိစေ။
ဝဍ္ဎမာနော ကပ္ပေါ်-ဖြင့် ဝိပုဗ္ဗ ဝဋ္ဋဓာတ်သည် ဝဍ္ဎနအနက်ဟော၊ အ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်၊ ဝိဝဋ္ဋတိပဝတ္တတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဝါ ဝိဝဋ္ဋော-ဟု ပြုဝိ- ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ ဝိဝဋ္ဋနှင့် ကပ္ပကို ဝိဝဋ္ဋော ကပ္ပေါ် ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ်-ဟု ပြု-သိစေ၏။

၇။ (ဃ)ဝါကျ၌ တတ္ထ-နောင် စ-သဒ္ဒါရှိသင့်/မရှိသင့်
တတ္ထ တေသု သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေသု-တို့တွင်။(စ-ကား ဝါကျာရမ္ဘ)ဤသို့ဂံသစ်၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အကယ်၍ စ-သဒ္ဒါမပါလျှင် ဝိတ္ထာရဝါကျနှင့် ယုံမှားဖွယ်ရှိနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း တတ္ထ-နောင် စ-သဒ္ဒါရှိသင့်ပါသည်။

သံဝဋ္ဋော / သံဝတ္တော

"ဝဋ္ဋသဒ္ဒေါ ဝိနာသဝါစီ"ဟုလည်းကောင်း၊ "ဝတ္တသဒ္ဒေါ ဝါ ဂတိယမေဝ-- တကာရဿ ဧတ္ထ ဋကာရာဒေသော"ဟုလည်းကောင်း၊ အဘိဓာန်၊၁၊၄၁၃-ဆိုရကား ဋဓာတ်ဖြင့်ပြီးလျှင်လည်း သံဝဋ္ဋ၊ ဝတ္တဓာတ်ကြံလျှင်လည်း တ-ကို ဋ-ပြု၍ သံဝဋ္ဋ-ဟုပင်ရုပ်ပြီးသောကြောင့် သံဝဋ္ဋ-ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်သည်။ (ဝိဝဋ္ဋ-နည်းတူမှတ်)

တံမူလကတ္တာ / တမ္မူလကတ္တာ

"ယတနှင့်စပ်၊ထိုသမာသ်မှာ၊ မိန္ဒလော၊ ရုံ၏ဒွေးဘော်ဆင့်"နိယံအရနှစ်ပါဌ်သင့်၊

၈။ သံဝဋ္ဋကပ္ပေါ်

ဌာနကာလဖြစ်သောကာလပညတ်၏"သံဝဋ္ဋကပ္ပ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီကာလဝန္တဖြစ်သောသင်္ခါရတရားများ၏ပျက်စီးခြင်း၌တင် ဌာနူ၊ နာနန္တရိကနည်း။

◆ တပ္ပေါ်တိ အသင်္ချေယျကပ္ပေါ်၊ သော ပန အတ္ထတော ကာလော၊ တဒါ ပဝတ္တမာနသင်္ခါရ ဝသေနဿ ပရိတာနိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၀)

http://www.dhammadownload.com

ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေါ

ဌာနကာလပညတ်၏"ဝိဝဋ္ဋကပ္ပ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ ကာလဝန္တုဖြစ်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ တိုးပွားခြင်း၌တင် ဖွာနူ၊ နာနတ္တရိကနည်း။

"အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"

အကြောင်းမကောင်းရာဖြစ်သော သံဝဋ္ဋကပ်၊ ဝိဝဋ္ဋကပ်ကို "သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ"ဟုဆိုသဖြင့် အကျိုးမကောင်းတတ်သော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီကပ်တို့ကိုလည်းရသောကြောင့် ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္တရိကနည်း။ (ဃ)ဝါကျကိုထောက်၊
၁၀။ ခန္ဓသန္တာန်-အရ ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုယူ၍ ထို၏ပဒတ္ထာနက်ား သာမညအားဖြင့်အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ၊ အာဟာရတည်း စသည်ဖြင့်ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၄)

(က) သာကာရံ သဥဒ္ဒေသန္တိ နာမဂေါတ္တဝသေန သဥဒ္ဒေသံ၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန သာကာရံ။

(ခ) နာမဂေါတ္တဝသေန ဟိ သတ္တော "ဒတ္တော တိဿော ဂေါတမော"တိ ဥဒ္ဒိသီယတိ၊ ဝဏ္ဏာဒီဟိ သြဒါတော သာမောတိ နာနတ္တတော ပညာယတိ။

(ဂ) တသ္မာ နာမဂေါတ္တံ ဥဒ္ဒေသော၊ ဣတရေ အာကာရာ။

(ဃ) ကိံ ပန ဗုဒ္ဓါယေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ သရန္တီတိ? ဝုစ္စတေ၊ န ဗုဒ္ဓါယေဝ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝက တိတ္ထိယာပိ။

(၄။၁၃၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂။ မဇူသာ၊၂။၃၄၂။ ဘာသာဋီကာ၊၂။၂၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၆၂)

၁။ (ဃ)ကို ဆရာနည်းကျစေလျက်"လိုက် လှမ်း ပြန်"-စသော နိယံနှင့်အညီ အနက်။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနာဂတပုစ္ဆာ။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ခ)ဝါကျ သတ္တော-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ သဥဒ္ဒေသံ-၌ ဥဒ္ဒေသ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ သြဒါတ၊ သာမ၊ တိတ္ထိ၊ ဂေါတ္တ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ သြဒါတော သာမောတိနာနတ္တတော / သြဒါတော သာမော နာနတ္တတော-ဟု ပါဠ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (က)သံဝဏ္ဏနာပါဠိ၌ ရသင့်သောနည်း။ (ခ)သြဒါတော-၌ ဥပစာ။

၁၀။ နာမဂေါတ္တံ-၌ ဂေါတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

---

http://www.dhammadownload.com

၁။ ထွေဋ္ဌာနေ-ဤပုဗ္ဗေနိဝါသအရာ၌၊(အာစာရ)တေဒကာသ-၏။တေဒနာယ-ကိုပန ဗုဒ္ဓါယေဝ

စသောတေဒနာ၏၊ (သမ္ဗန်) ပရိဟာရော-ကို၊ (ကံ) မယာ-သည်၊ (ကတ္တား) ဝုတ္တတေ-၏။

◆ "ဝုတ္တတေပုဒ်၊ အဖြေထုတ်ရာ၊ အာစာလည်းကောင်း။ တကြောင်းသမ္ဗန်၊ ကံနှင့်ကတ္တား။

လေးပါးစွတ်၍ အနက်သမ္ဗန်မြဲ" (ဘုရားကြီး)

အထက်ပါနိယံအရ ဝုတ္တတေ-ပုဒ်အနက်ပေးသည့်အခါ (၁)အာစာရ၊ (၂)သမ္ဗန်၊ (၃)ကံ၊ (၄)ကတ္တား ဤလေးချက်ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်။

၂။ (ခ)ဝါကျ အနာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် နာမဂေါတ္တနှင့်စပ်သဖြင့် သဥဒ္ဒေသမည်၏။ ဝဏ္ဏစသည်နှင့်စပ်သဖြင့် သာကာရမည်၏ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် နာမဂေါတ္တသည် ဥဒ္ဒေသမည်ပါသနည်း။ ဝဏ္ဏစသည်သည် သာကာရမည်ပါသနည်း။ စုဒ်ဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည်သာလျှင် ပုဗ္ဗေနိဝါသ-ကို အောက်မေ့နိုင်ကုန်ရာ၏ဟု မှတ်ရမည်လော။ အဘယ့်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဘုရားရှင်တို့သည်သာ အောက်မေ့နိုင်သည်မဟုတ်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓသာဝက၊ တိတ္ထိတို့လည်း အောက်မေ့နိုင်ပါ၏ဟူလို။

၃။ (ခ) ကာရဏာ (မအု) ဒဋ္ဌိ (ဘာသာဋီ) (ဂ) ဖလ။

(ဃ)သည် ဘုရားရှင်တို့သာ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်ပါသလော-ဟု-ဝါကျာရမ္ဘ။

ယင်း (ဃ)၌-ကိ ပန သရူပ်တိ-ကား ပုစ္ဆာဝါကျ။

ဝုတ္တတေ-ကား ပရိဟာရပါဒက။

န ဗုဒ္ဓါယေဝ-ကား ဗျတိရေကပရိဟာရဝါကျ။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စသည်ကား အန္ဝယပရိဟာရဝါကျ။

သတ္တော-ကို ဥဒ္ဒိဿိယတိ၊ ပညာယတိ-တို့၌ ဝုတ္တကမ္မ- ကမ္မိ စပ်။

၄။ ဥဒ္ဒိဿိယတိ သတ္တော တေနာတိ ဥဒ္ဒေသော။ (ဥ-ဒိသိ၊ ဏ)

♠ ဥ-ဥပသာရပုဒ်၏အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။

♠ ဒိသိ-ဓာတ်အရ ကတ္တုရူကြိယာကား ဤသူကား တိဿ၊ ဒတ္တစသည်ဖြင့် ညွှန်ကြားသောသူ၏ သတိ ဝီရိယပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။

♠ ကရဏတ္တကြိယာကား ထိုအားတပ်သော အမည်အနွယ်၏အာရမ္မဏ၊ ပကတူပ-ဖလူ။

♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား အမည်အနွယ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်သွယ်

သဟ ဥဒ္ဒေသေန ယော(ပုဗ္ဗေနိဝါသော) ဝတ္တတီတိ သဥဒ္ဒေသော။
အာကရီယတိ ဒိသ္វာဝ သတ္တော ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ အာကာရာ။

- အာ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထဝိသေသကဘောဂဏ်ရ၏။
- ကရဓာတ်အရ ကတ္တုဌကြိယာကား သတ္တဝါကိုမြင်လျှင်မြင်ခြင်း သိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိ ဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချအားဖြင့်ရ၏။
- ကရဏတ္ထကြိယာအရကား အဆင်းစသည်၏ အာရမ္မဏာပကတူပ-ဖလူ။
- ဏာပစ္စည်းအရကား အဆင်းစသည်ရ၏။

သဟ အာကာရေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သာကာရော။ (ပုဗ္ဗေနိဝါသရ၏)

၅။ ဩဒါတ= အဝ-ဒါ၊ တ။ (အဝဒါယတိ သဗ္ဗဝဏ္ဏေတီတိ ဩဒါတော)
သာမ= သာ၊ မ။ သာယတိ တနုကရီယတိ ပဋိပက္ခဝဏ္ဏေတီတိ သာမော။ (သုစိ)
တိတ္တ= တရ၊ တ (ဝါ) ထက်။
ဇေါတ္တ= ဂုပ၊ တ။ (ဝါ) ဇေါသဒ္ဒူပပဒ တာဓာတ်၊ အပစ္စည်း။

၆။ (က)နာမဇေါတ္တဝသေန-ဖြင့် သဥဒ္ဒေသံ-၌ ဥဒ္ဒေသ-အရ နာမဇေါတ္တကိုယူ။ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန-ဖြင့် သာကာရံ-၌ အာကာရအရ ဝဏ္ဏစသည်ကိုယူ။

(ခ) နာမဇေါတ္တဝသေန သတ္တော ဥဒ္ဒိသီယတိ-ဖြင့် ဥဒ္ဒေသော-ပုဒ်ကို ဥဒ္ဒိသီယတိ သတ္တော ဧတေနာတိ ဥဒ္ဒေသော-ဟု ကရဏသာဓနပြု၊ ဏ-ပစ္စည်း ကရဏသာဓန အနက်၌ သက်၊ ဥဒ္ဒိသီယတိ-၌ ညွှန်ပြအပ်သော တရားကား သတ္တဝါပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဒတ္တော တိဿော ဇေါတမော-ဖြင့် ဥဒ္ဒိသီယတိ-၌ ညွှန်ပြပုံအခြင်းအရာ အာကာရကို သိစေ။

(တစ်နည်း)----ဖြင့် နာမဇေါတ္တအရ ဒတ္တ၊ တိဿ၊ ဇေါတမတို့ကိုယူ။

ဝဏ္ဏာဒိတိ ပညာယတိ-ဖြင့် သာကာရံ-၌ အာကာရဝယ် အာပုဗ္ဗကရဓာတ်၏ သိခြင်း အနက်ဟော၊ အာ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ အာကရီယတိ ဒိသ္វာဝ သတ္တော ဝိညာယတိ ဧတေဟီတိ အာကာရာ-ဟု ကရဏသာဓနပြု၊ ဏ-ပစ္စည်း၏ ကရဏ သာဓန၌ သက်-သိစေ။

ဩဒါတော သာမော-ဖြင့် ဝဏ္ဏာဒိတိ-၌ ဝဏ္ဏ-အရ ဩဒါတ ၊ သာမအဆင်း များကိုယူ။

သာမောတိ/သာမော

...မောတိတိဝဏ္ဏေ တ္တတိသဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော ပကာရတ္ထော ဝါ-ဟု(သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၂)
...ကြောင့် ဩဒါတော သာမောတိ နာနတ္တတော-ဟု သာမောနောင် တ္တတိ-ရှိ
...ရှိသာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဇေါတ္တ / ဇေါတြ

ဇော် ဇုဓ္ဓတိ အသိတာနံ ဇုဒ္ဓိစ၊ တေ တာယတီတိ ဇေါတ္တံ၊ ဇေါတြံ-ဟု အဘိဓာန်ဋီကာ၊၃၃၂။ ဆိုသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

၉။ (က)ဝါကျ နာမဇေါတ္တဝသေန သဥဒ္ဒေသံ၊ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန သာကာရံ-ဟူသော နည်းသည် သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ-ဟူသော ပါဠိတော်အစဉ်အတိုင်း မဖွင့်ဘဲ နာမဇေါတ္တဝသေန စသည်ဖြင့် အနီးမှစ၍ ဖွင့်ဆိုသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်း။

ဩဒါတော

အဖြူဂုဏ်၏"ဩဒါတ"ဟူသောအမည်ကို ဂုဏေဖြစ်သော ဖြူသောအဆင်းရှိသော သတ္တဝါ၌တင်- ဂုဏူပစာ။ (သာမော-၌ နည်းတူ)

၁၀။ ဇေါတ္တ-သဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနပာဌာကား
"ကုလံ ဝံသော စ သန္တာနာ-ဘိဇနာ ဇေါတ္တမန္ဝယော" (ဓာန်၊၃၃၂) ဖြစ်သည်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၅)

(က) တိတ္ထိယာ စ ခန္ဓပဋိပါဋိမေဝ သရန္တိ။
(ခ) ပဋိပါဋိ မုဉ္စိတွာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သရိတုံ န သက္ကောန္တိ။
(ဂ) တေသဉ္စိ အန္ဓာနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတပ္ပဒေသောက္ကမနံ နတ္ထိ။
(ဃ) သာဝကာ ဥဘယထာပိ သရန္တိ၊ တထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။
(င) ဗုဒ္ဓါ ပန ခန္ဓပဋိပါဋိယာပိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနပိ သီဟောက္ကန္တဝသေနပိ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ ယံ ယံ ဌာနံ အာကင်္ခန္တိ၊ တံ သဗ္ဗံ သရန္တိယေဝ။
(စ) အယံ ဇော် မေ ပြာတဖ္ဗဏာတိအာဒိသု မေတိ မယာ။ ဝိဇ္ဇာတိ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ။ ကိံ ဝိဒိတံ ကရောတိ? ပုဗ္ဗေနိဝါသံ။
(၄၁၁၃၀၊ သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၃။ မဏိ၊ ၁၃၄၅၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၂၅၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၂၆၆)

၁။ (ဂ)ဝါကျကို ပမာ ပမေထင်စေလျက်လည်းကောင်း၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဝကာ-ပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက်လည်းကောင်း အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြု၍ အမည်ပေးပါ။
သီဟောက္ကန္တ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ညာသ်ကောက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓိ-ပုဒ်တို့ကို လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရက္က ဝေဘန်၍၊ စုတိ-၌ ဓာတ်ကို ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (ခ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (က)တိတ္ထိယာ/ဒိဋ္ဌိယာ-ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ (ခ)ဝါကျ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ-၌ ဖြစ်သင့်သော နယပစာရကိုဖော်ပြပါ။
၁၀။ ဝိဇ္ဇာ-အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==============================

၁။ (ဂ)ဝါကျ ပမာပမေထင်စေလျက် အနက်ပေးပုံ

အဗ္ဗာနံ- တို့အား၊ ဣဒ္ဓိတပဒေသောဣမနံ-သည်၊ နတ္ထိဝိယ-သို့၊ တေသံ တိတ္ထိယာနံ-တို့အား၊ ဣဒ္ဓိတပဒေသောဣမနံ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ။

(ဃ)သာဝကာ- ပကတိသာဝက မဟာသာဝက အဂ္ဂသာဝကတို့သည်။ (သာရတ္ထ)

၂။ (က)ဝါကျစသည်သို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ တိတ္ထိယာ ဟိ စတ္တာလီသံယေဝ အစရှိသည်ဖြင့် ငါးယောက်ကုန်သော သူတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏကို ကာလဝိဘာဂအားဖြင့် ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာရုံကိုယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏ၏ ဖြစ်ခြင်းအထူးကိုပြလို သောဆရာသည် တိတ္ထိယာ-စသော ဝါကျများကို မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

◆ ဝေံ ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏံ ကာလဝိဘာဂတော ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အာရမ္မဏ ဂ္ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တိဝိသေသံ ဒဿေန္တော "တိတ္ထိယာ စာ"တိအာဒိမာဟ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကိုသာလျှင်အောက်မေ့နိုင် ကုန်၏ဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအနက်ကိုပင်လျှင် ဗျတိ ရေကအားဖြင့် ထင်စွာပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

◆ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကတော ဝိဘာဝေန္တော အာဟ "ပဋိပါဋိ မုဉ္စိတွာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် တိတ္ထိတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကိုလွှတ်၍ စုတိ ပဋိသန္ဓေကိုသာ ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်ဟုဆို၏။ အဘယ့် ကြောင့် ယင်းသို့မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်သနည်း။ တိတ္ထိတို့သည်အလိုရှိအပ်သော အရပ်သို့ သက်ဝင်နိုင်ကြသည်မဟုတ်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဂ)ဖြင့် သူကန်းကဲ့သို့ အလိုရှိအပ်သောအရပ်သို့ မသက်ဝင်နိုင် သောကြောင့် ယင်းသို့မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။ (ဝံသစ်၊၂။၂၆၆)

http://www.dhammadownload.com

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် သာဝကနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ စုတိပဋိသန္ဓေကို ယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း အောက်မေ့နိုင်ကြသောဟု ဆို၏။ ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း သာဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့နည်းတူ နှစ်ပါးသောအခြင်းအရာဖြင့်သာ အောက်မေ့နိုင်ကြပါသလော။ စုန်ကြောင့်(င)မိန့်။ (မအူသျှ၊၂။၃၄၆)

၃။ (က) စသည်သည် ကာလဝိဘာဂမှတပါး ပဝတ္တိဝိသေသကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ခ) ဗျတိရေက။ (ဂ)ကာရဏ၊ (မအူ၊ဝံသစ်။) ဒဋ္ဌိ (ဘာသာဋီ)

(ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င)ဝိသေသ၊ (မအူ) ပက္ခန္တရ (ဘာသာဋီ)

ဥဘယထာပိ-၌ အပိ-ကား အဝယဝ သမ္ပိဏ္ဍနံ။ (မအူ)

၄။ သီဟောက္ကန္တဝသေန=ခြင်္သေ့တို့၏ သက်ဝင်ခြင်းကဲ့သို့သော သက်ဝင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်-ဟု မအူ၊ ဂံသစ်-တို့၌ အနက်ပေးသည်။ ယင်းတို့အလို =

သီဟာနံ ဩက္ကန္တော သီဟောက္ကန္တော။

သီဟောက္ကန္တောဝိယ ဩက္ကန္တော သီဟောက္ကန္တော-ဟုပြု။ (ဩက္ကန္တတစ်ပုဒ်ကျေ)

- သီဟောက္ကန္တ=ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရ ခြင်္သေ့တို့၏ ပကတိသက်ဝင်ခြင်းသည် မုချ။
- ထို-၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်သက်ဝင်ခြင်းနှင့် သဒိသ သဒိသီစပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား ခြင်္သေ့တို့၏သက်ဝင်ခြင်းနှင့်တူသော သက်ဝင်ခြင်းရ၏။

တရန္တိ ဧတ္ထာတိ တိတ္ထံ။ (တရ-ထ) ပကတိဆိပ်ကမ်းရ၏။

တိတ္ထံ ဝိယာတိ တိတ္ထံ။ ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသော အယူဝါဒရ၏။

တိတ္ထံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ တိတ္ထိယာ။ (ဝံသစ်)

- တိတ္ထ-အရ ဆိပ်ကမ်းနှင့်တူသော သာသနာမှ အပဖြစ်သော အယူဝါဒရ၏။
- ထို-၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။
- ဏ္ဍယ-ပစ္စည်းအရကား အညတိတ္ထိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

တိတ္ထိယာတိ အညတိတ္ထိယာ။ (သာရတ္ထ၊ ၃၉၁)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

စုတိစ ပဋိသန္ဓိစ စုတိပဋိသန္ဓိ။

စုတိပဋိသန္ဓိယာ ဝေ ဂဟဏာသ ဝသော စုတိပဋိသန္ဓိဝသော။

ဏ္ဍဳတော ပဒေသော ဏ္ဍဳတပဒေသော။ တဿ ဩက္ကမနံ ဏ္ဍဳတပဒေသောက္ကမနံ။

၅။ စုတိ= ဏ္ဍတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဏ္ဍကာရန္တ။ စုဓာတ်၊ တိပစ္စည်း။

ပဋိသန္ဓိ= ဏ္ဍတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဏ္ဍကာရန္တ။ ပဋိ-သံ-ဓာ၊ ဏ္ဍ။

စုတိ-၌ စု-ဓာတ်ယူ၍ စဝတိ၊ စဝန္တိ စသည်စဉ်။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (စ)မယာ-ဖြင့် မေ-၌ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် ကံအနက်၌သက်သော နိဌ-တပစ္စည်း အယှဉ်ဖြစ်သောကြောင့် အဝုတ္တကံကတ္တားအနက်၌ သက်၏ဟုသိစေ။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ)

(တစ်နည်း) မယာ-ဖြင့် မေ-သည် တတိယာဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှုသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ အဖြစ်ကိုသိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ) ဤသို့လည်းဖော်နိုင်သည်။

ပဌမနည်းကား = ဆဋ္ဌီဝ-သုတ်အရ ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယနည်းကား ဝါ တတိယေဝ-သုတ်အရ ဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဝိဒိတကရဏဆန္ဒေန-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-ပုဒ်ကို ဝိဒိတံ ကရောတိတိ ဝိဇ္ဇာ-ဟု ကတ္တု သာဓနပြု၊ ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်၊ ဝိဒိတသဒ္ဒါပုဗ္ဗပဒ ကရဓာတ်၏အ ဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဒိတကရာ-ဟုဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့်ဝိဇ္ဇာ-ဟုရုပ်ပြီးနေ သည်ကိုလည်းကောင်း (အာဝတ္တ)- သိစေသည်။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၈)

(တစ်နည်း) ဝိဒိတကရဏဆန္ဒေန-ဖြင့် ဝိဇ္ဇာ-၌ ဝိဒဓာတ်-လည်းကောင်း၊ ဏျ-ပစ္စည်းကတ္တား အနက်၌သက်၊ ဝိဒတိတိ ဝိဇ္ဇာ-ဟု ကတ္တုပြု-သိစေ။ (အာသာဋီကာ)

ရ။ (က)တိတ္ထိယာ / ဒိဋ္ဌိယာ

သရုန္တိ-ကြိယာ၏ ကတ္တားသည်ပုဂ္ဂိုလ်ကတ္တားသာလျှင် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် တိတ္ထိယာ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

ဝ။ (ဂ)ပုဗ္ဗေနိဝါသံ

အစိတ်ဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၏ "ပုဗ္ဗေနိဝါသ "ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၊ ထိုခန္ဓာနှင့် စပ်သော အမည် အနွယ်အလုံးစုံ တို့၌တင်-ကေဒေသူ။ ဥပလက္ခဏနည်း။ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၂၆၈)

(တစ်နည်း) ဌာနမကင်းရာဖြစ်သော အတိတ်ဘဝခန္ဓာ၏"ပုဗ္ဗေနိဝါသ"အမည်ကို ဌာနီမကင်း တတ်သော ထိုခန္ဓာတို့နှင့်စပ်သောအမည် အနွယ်တို့၌တင် ဌာနူ။ နာနန္တရိက။

◆ အတိတဘဝေ ခန္ဓာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓနာမဂေါတ္တာနိ စ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေနိဝါသနေဝ သင်္ဂဟိတာနိတိ အာဟ "ကိံ ဝိဒိတံ ကရောတိ? ပုဗ္ဗေနိဝါသ"န္တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၉၄)

တိတ္ထိယာ

အပေါင်းဖြစ်သော သမ္မာအယူရှိသောတိတ္ထိ မိစ္ဆာအယူရှိသောတိတ္ထိတို့၏ "တိတ္ထိယာ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောသမ္မာအယူရှိသော(ကမ္မကိရိယဝါဒီတာ ပသစသော) တိတ္ထိတို့၌တင် ကေဒေသျူ။ ရုဠှီနည်း။ (ဝံသစ်၊၂။၂၆၃)

◆ တိတ္ထိယာတိ အညတိတ္ထိယာ။ တေ ပန ကမ္မဝါဒိနော ကိရိယဝါဒိနော တာပသာဒယော။ (သာရတ္ထ၊၁။၃၉၂)

http://www.dhammadownload.com

တိတ္တိယာ-၌ တိတ္တ

အတူဖြစ်သော ဆိပ်ကမ်း၏"တိတ္ထ"အမည်ကို အတူရှိသော အယူဝါဒ၌ တင်စားသုံးသည်။ (ဝဏ္ဏိဆစ်၊၂။၂၆၃)

၁၀။ ဝိဇ္ဇာ-အရ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ကို ယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်တည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုယျောရုယျအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏-ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် အာသဝက္ခယဉာဏ်၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက်အာရုယှာရုယှအားဖြင့်လည်းကောင်းပဒဋ္ဌာန်ကိုထုတ်ခြင်းသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။

==========================

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ

========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၆)

(က) သော ဧဝံ။ပ။စုတူပပါတဉာဏာယာတိ စုတိယာ စ ဥပပါတေ စ ဉာဏာယ။

(ခ) ယေန ဉာဏေန သတ္တာနံ စုတိ စ ဥပပါတော စ ဉာယတိ၊ တဒတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိန္တိ ပရိကမ္မစိတ္တံ နီဟရိ။

(ဃ) သော ဒိဗ္ဗေန။ပ။ပဿာမီတိ ဧတ္ထ ပန ပူရိတပါရမိနံ မဟာသတ္တာနံ ပရိကမ္မကရဏံနတ္ထိ။

(င) တေ ဟိ စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ သတ္တေ ပဿန္တိ။

(စ) အာဒိကမ္မိကကုလပုတ္တာ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ။

(၄။၁၃၁၊ သာရတ္ထ၁၊၁၄၅၊ မဇ္ဈ၊၂။၃၅၊ ဘာသာဋီ၊၂။၃၁၊ ဝဏ္ဏိဆစ်၊၂။၂၇၂)

======================

၁။ (င၊စ)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (င)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (င)တေ စိတ္တေ-ပုဒ်တို့ကို တစစ်။

၄။ (ခ)ဝါကျနှင့်အညီ ဉာဏ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ (ဂ)ဝါကျလာ ပုဒ်များကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တဝေဘန်၍၊ အဘိနိန္နာမေသိ၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဉာဏာယ/ဉာနာယ ဟူ၍ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ စုတူပပါဉာဏာယ-ဝယ် စုတူပါပတ-ပုဒ်၌ ရသင့်သောနယူပစာရတို့ကိုဖော်ပြပါ။

၁၀။ ပူရိတပါရမိနံ-ပုဒ်ကို ယုတ္တိဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ **(ခ)ပါဠိ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ---သည် (က)ပါဠိဖြင့် စတုပါရိသုဒ္ဓိဉာဏာယ-ပုဒ်ကို စတိယာ စ ဉပပါဠိတေ စ ဉာဏာယ-ဟုဖွင့်၏။ (တစ်နည်း) စတိနှင့်ဉပပါဠိတ-ပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် စတုပါရိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏ-ပုဒ်ကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆို၏။ ယင်း၌ ဉာဏ-ပုဒ်ကို မည်သို့ ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ ကတ္တုသာဓနပြုရ မည်လော။ ဉာဏာယ-၌အာယ-သည် မည်သည့်ဝိသယ၌ အာယပြုထားပါသနည်း။ တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အရာ၌ အာယပြုထားပါသလော။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(င)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ပါဠိဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီးသော ဘုရားလောင်းတို့အား ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စမရှိဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပရိကံပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိပါသနည်း။ ပရိကံနှင့်ကင်း၍ အဘိညာဉ်သည်မဖြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ ယင်း၏အကြောင်း ကိုမပြသော် ဖလ ကာရဏဆန့်သောဝိရောဓိဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (မအူ) အဓိပ္ပါယ်ကား=(င)ပါဠိဖြင့် ပါရမီဖြည့်ပြီး ဘုရားလောင်းတို့သည် စိတ်ကိုညွတ်စေ အပ်ကာမျှဖြင့်ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို ရှုမြင်နိုင်သောကြောင့်ပရိကံ ပြုဘွယ်ကိစ္စမရှိဟု ငါပြ-ဟူလို။

၃။ (ခ)သည် စတုပါရိသုဒ္ဓိဉာဏ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတပါး ဉာဏဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ၊ ဉာဏာယ-၌ အာယ-၏ ဝိသယတ္ထကိုပြ-ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် တဒတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ဉာဏာယ-၌ အာယ-ပုဒ်၏ ဝတ်နေသော ဝိသယတ္ထကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ကာရဏ (မအူ) ဒဠှီ (အာသာဒိ)

(စ) ပရိကံမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မှတပါး ပရိကံရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(င) တေ-ကို ပဿန္တိ-၌ ဝုတ္တကတ္တား-ကြိယာ စပ်။

ဝိတ္တေ-ကား ကို-ကြောင့် အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ-၌ လက္ခဏဝန္တကံ၊ လက္ခဏဝန္တကံ၏ ကြိယာ (ဝါ)လက္ခဏကြိယာစပ်။

၄။ ဉာယတိ ဧတေနာတိ ဉာဏံ။

♠ ဉာ-ဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကြိယာ- ကား သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေကို သိသော ဘုရားရှင်၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့သည် မှုချ။

♠ ကရဏရှုကြိယာ-ကား ထို အားတပ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ သဟဇာတာဒိ-ဖလူ။

♠ ယု-ပစ္စည်းအရကား ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တဿ ဉာဏဿ အတ္ထော တဒတ္ထော။
ပရိကမ္မံ စိတ္တံ ပရိကမ္မစိတ္တံ။
ပူရိတာ ပါရမိယော ဧတေတိ မဟာသတ္တေဟိတိ ပူရိတပါရမိ။ တေသံ။
မဟန္တာ သတ္တာ မဟာသတ္တာ။
ပရိကမ္မဿ ကရဏံ ပရိကမ္မကရဏံ။
ဒိဝ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ။ ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ။ တေန။

၅။ စိတ္တံ အဘိနီဟရာမေသိန္တိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣတိကာရန္တ။
ပရိကမ္မစိတ္တံ= ကမ္မဓာရယ်၊ နပုံ၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
နီဟရိ= အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိ၊ အကာရန္တ။
အဘိနီဟရာမေသိ= အဘိ-နီ-နမှ၊ ဏေ။ အဇ္ဇတ္တနီ ဣံ-ဝိဘတ်။
နမု-ဓာတ်ယူ၍ နမတိ၊ နမန္တိ-စသည်စဉ်ပါ။

၆။ (က)စုတိယာ စ ဥပပါတေ စ ဉာဏာယ-ဖြင့် စုတူပပါတ-ကိုစုတိ ဥပပါတ ဟုပဒစ္ဆေဒပြု-။ စုတိနှင့်ဥပပါတကို ကမ္မဓာရယ်မပြုရ၊ စုတိစဥပပါတော စ စုတူပပါ တော-ဟု ဒွန်္ဒသမာသ်ပြု-။ စုတူပပါတနှင့် ဉာဏကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်မပြုရ၊ စုတူပပါတေ ဉာဏံ စုတူပပါတဉာဏံ-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-သိစေ။

(ခ)ယေန ဉာဏေန ဉာယတိ-ဖြင့် ဉာဏ-၌ ဉာဓာတ်-လည်းကောင်း၊ ယု-ပစ္စည်း ကရဏသာဓနေ၌သက်-ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာယတိ ဧတေနာတိ ဉာဏံ-ဟု ကရဏသာဓနပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

သတ္တာနံ စုတိစ ဥပပါတောစ-ဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်ဟူသည် သတ္တဝါတို့၏ စုတိပဋိသန္ဓေကို သိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

တဒတ္ထံ-ဖြင့် ဉာဏာယ-၌ အာယ-သည် သ-ဝိဘတ်၏ကာရိယ-လည်းကောင်း၊ ယင်း သ-ဝိဘတ်သည် တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ)ပရိကမ္မစိတ္တံ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနီဟရာမေသိ-၌ညွှတ်စေအပ်ဟူသည်ဆောင်ခြင်း ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

၇။ ဉာဏာယ / ဉာနာယ

အာဒိသဒ္ဒေန ရဟု အပ ဉာတာဒိတောပိ-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိအရ ဉာဓာတ်နောင် ယုပစ္စည်း၏ကာရိယ အန-မှ န-ကို ဏ-ပြု၍ပြီးသောကြောင့် ဉာဏာယ-သာသင့်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **စုတူပပါတ**

အနီးရှိသော စုတိပဋိသန္ဓေ၏ "စုတူပပါတ"ဟူသောအမည်ကိုအနီးဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေနှင့် နီးသောသတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ရုံ၌တင်-သမီပျူပစာ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

စုတိယာ ဥပပါတေ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဋ္ဌ၌လည်း စုတူပပါတ-ပုဒ်နည်းတူ သမီပျူပစာ။

◆ သမီပတ္တေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ (သာရတ္ထ)

◆ စုတူပပါတေတိ သမီပတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ၊ တဒါသန္နသတ္တာနံ ရူပသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိသယတ္တာ။ (ဝံသစ်ပြ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ဂဏ္ဌိ)

စုတူပပါတဉာဏာယ

အကျိုးဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေကို သိသောဉာဏ်၏ စုတူပပါတဉာဏာယ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော စုတိပဋိသန္ဓေနှင့်နီးသော သတ္တဝါတို့၏ရုပ်ရုံကိုသိသော ဉာဏ်၌တင်- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

◆ စုတူပပါတဉာဏာယာတိ ဖလူပစာရေန ဝုတ္တံ။ (ဝဇီရ၊၅၀)

(ခ)ပါဠိ ယေန ဉာဏေန

အပေါင်း- ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်တို့၏ "ယေန ဉာဏေန"အမည်ကို အစိတ်- ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌တင် ကေဒေသျူ၊ ရှုဋ္ဌီနည်း။

◆ ယေန ဉာဏေနာတိ ယေန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၅)

၁၀။ ပူရိတပါရမိနံ- ယုတ္တိဟာရထုတ်ပုံလွယ်ပြီ။

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၀၇)

(က) ဒိဗ္ဗေနာတိအာဒီသု ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ခ) ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။ ဣဒဉ္စာပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသမေဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။

(ဂ) ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ အတ္တနာ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(ဃ) အာလောကပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(င) တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတရူပဒဿနေန မဟာဂတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။

(စ) တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(၄၊၁၃၂။ သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၆။ မဒူ၊၂၊၃၅၂။ ဘာသာဋီ၊၂၊၃၁။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၂၇၂)

၁။ (ဂ)ပါဠိကို လိုက်သင့် ထည့်သင့်သောပုဒ်များကို ထည့်၍ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-ပုဒ်ကို သဂုဏာဒ္ဓာပေကွဲအနက်ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဂ)ဝါကျ၌ အပိ-ကို မျှော်၍ စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ခ)ဝါကျကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ ဝါကျခွဲပြီးလျှင် ဉာဏစက္ခု-၏ ပသာဒစက္ခု နှင့်တူပုံကိုလည်း ဖော်ပြပါ။
၄။ (ဃ)ဝါကျအားလျော်စွာ ဒိဗ္ဗံ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ မဟာဇုတိကတ္တာပိ-၌ မဟာဇုတိကကို နာမပဒမာလာ၊ သမ္ပဒိဋ္ဌန-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (င)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ နူရေပိ/ထူလမ္ပိ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ-ကို ဆိုရိုးကျ နယ့ပစာရရေးပါ။
၁၀။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန-၌ ဒိဗ္ဗဝိဟာရအရကို ဩရုယျော၊ရယျပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

========================

၁။ (ဂ)ဝါကျ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ-၏ သမ္ဗန်အဖြစ် ဉာဏစက္ခုဿ-ပုဒ်ကိုလိုက်၍အနက်ပေး။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန= နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာနုဘော်အကျိုးငှါ ဖြစ်သောကြောင့်၊ (ဝါ)အဘိညာဉ်သို့ ရှေ့ရှုဆောင်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ကြီးကျယ်သော အလားရှိသော ကြောင့် ဒိဗ္ဗလည်းမည် နေခြင်းနေကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိဟာရလည်းမည်သော လေးပါးကုန်သော ဈာန်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဤသို့ဒိဗ္ဗဝိဟာရကိုသဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခပေး) (သာရတ္ထ၊၁။၂၀၃။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝစနတ္ထအဖွင့်ကိုရှု)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်၏အဖြစ်ကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းဒိဗ္ဗသဒိသဘောကို (ဝါ)နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူပုံကို ထင်စွာပြလို၍ (ခ)မိန့်။

◆ တ္တဒါနိ တံ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တံ ဝိဘာဝေ ၁တုံ"ဒေဝတာနဉှိ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ)

(ခ) တ္တဒဋ္ဌာပိဝါကျ မအူကျမ်းတက်

ပသာဒစက္ခုသည်သာ ဒိဗ္ဗမည်သည်မဟုတ်သေး၊ ဉာဏစက္ခုသည်လည်း ဒိဗ္ဗမည်၏ဟု ပြလို၍တ္တဒဋ္ဌာပိ-အစမိန့်။

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် သဒိသအားဖြင့် ဒိဗ္ဗမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုပြ ဆိုတော်မူ၏။ သဒိသအားဖြင့်သာ ဒိဗ္ဗမည်ပါသလော။ အဘယ့်ကြောင့်ဒိဗ္ဗမည်ပါသေး သနည်း။ ဒိဗ္ဗမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်မျိုးကို မပြသော် ဆရာ့အား--အဗျာပိတ ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (မအူသျှ။ ဝဏ္ဏိသစ်)

http://www.dhammadownload.com

(စ)ပါဠိ မအူသျှကျမ်းတက်

နိဗ္ဗုသဒိသတ္တာ နိဗ္ဗံ–စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်၅–ပါးတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဉာဏစက္ခု၏ နိဗ္ဗမည်သည်၏အဖြစ်ကို အဘယ့်ဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် တံ သဇ္ဈ–စသည်မိန့်။

၃။ (က)သခေ်ပပါဠိဖြင့် နိဗ္ဗသဒိသတ္တာ နိဗ္ဗံ–ဟု အကျဉ်းပြသည်။
ယင်း နိဗ္ဗသဒိသဘောကို(ခ)ဖြင့် အကျယ်ချဲ၍ ပါဠိအဆုံး၌ ဣတိ နိဗ္ဗသဒိသတ္တာ နိဗ္ဗံ–ဟုပင် အကျဉ်းသခေ်ပအတိုင်း နိဂုံးအုပ်ထားပြန်သည်။ထို့ကြောင့် "သံခိပ်ပါဠိ ပဓာနထုံး၊ စကားဆုံးက၊ ထိုပါဠိ၊ ဝိတ္ထာရချဉ်းသာ"နိယံအရ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။

ဉာဏစက္ခု၏ ပသာဒစက္ခုနှင့်တူပုံ

ဥပက္ကိလေသတို့မှလွတ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝေးသောအာရုံ သိမ်မွေ့သော အာရုံကို ခံစားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း ဉာဏစက္ခုသည် ပသာဒစက္ခုနှင့် တူပါသည်။

◆ တာဒိသမေဝါတိ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ သုခုမေပိ အာရမ္မဏေ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတာယ စ တံသဒိသမေဝ၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၆)
ယင်း(ခ)၌ တ္တူဒက္ခုပိ–စသည်ကား ပါဠိုရမ္မ။ ဣတိသဒိသတ္တာ နိဗ္ဗံ–ကား နိဂုံးပါဠိ။
(ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဒဋ္ဌိကရဏ။

၄။ ကသိဏာလောကပရိဝ္ဍတေန ပတ္တုဗ္ဗတ္တာ သယံ ဉာဏာလောကဗရဏဘာဝေန နိဗ္ဗုတိ ဓောတယတိတိ နိဗ္ဗံ၊ (ဝံသစ်၊၂၅၅) (ဃ–ပါဠိနှင့်အညီ)

♠ နိဂု–တတ်အရ ကသိုဏ်းရောင်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်သောကြောင့် မိမိတည်းဟူသော ဉာဏ်အလင်းရောင် ပြန့်နှံ့သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပ တတ်သော သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝရ၏။

♠ ယ–ပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သောဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။
(က)အဖွင့်အရ နိဝိ ဘာဝံ နိဗ္ဗံ။ နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခုရ၏။
နိဗ္ဗံ ဝိယာတိ နိဗ္ဗံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။

(ခ)ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ–နှင့်အညီ=ဒိဗ္ဗေန(ဒိဗ္ဗဝိဟာရေန)ပဋိလဒ္ဓံ နိဗ္ဗံ–ဟုပြု။
♠ ဒိဗ္ဗ–အရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သော ရှာန်လေးပါးသည် မှုချ။
♠ ထို၏ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့် အကြောင်း အကျိုးစပ် ဌာနူ။
♠ ဏ–ပစ္စည်းအရကား ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။
(ဂ)နှင့်အညီ=တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတရူပဒဿနေန အသဇ္ဇမာနံ နိဗ္ဗတိ ဝစ္စတိတိ နိဗ္ဗံ၊(ဝံသစ်၊၂၅၅)
♠ နိဂုတတ်အရ– နံရံစသည်ခြားကွယ်သော ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းဖြင့် မကပ်ငြိဘဲ ဖြစ်တတ် သွားတတ်သော သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝရ၏။

http://www.dhammadownload.com

◆ ယ–ပစ္စည်းအရ–သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝန္တဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။
၅။ မဟာဋီကာ၊ မဟာဋီကာနိ–စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း စဉ်ပါ။
သမ္ပဒီဠ္ဌန–ကား သံ–ပဒိ–ဣသုဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း။ ဣဋ္ဌတိ၊ ဣဋ္ဌန္တိစသည်စဉ်ပါ။
ဝိတ္တ= အဝိ–ဓာ၊ တ။ နပုံလိင်။
◆ **အဝိဒတတီတိ ဝိတ္တံ၊ အဝိ–ပုဗ္ဗော ဓာ–ဓိဓာနေ၊ တော၊ အလောပေါ၊ (ဓာန်ဋီ၊ ၂၈၁)**
သေမှ= သိလိသ၊ မ (မန်)။ သိလိသျတေ အကြေတိ သေမှော။ (ဓာန်ဋီ၊ ၂၈၁)
ရုတိတ=ရုတ၊ ကိရ။ သမတ္တ=သမတ္တ၊ အ။

၆။ (က) ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ–ဖြင့် ဒိဗ္ဗံပုဒ်ကို ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ ဒိဗ္ဗံ–ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြု–လည်းကောင်း၊ ဏ(အ)ပစ္စည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်–လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ–ဖြင့်ဒိဗ္ဗံ–ပုဒ်ကို ဒိဗ္ဗေန ဒိဗ္ဗဝိဟာရေန ပဋိလဒ္ဓံ ဒိဗ္ဗံ–ဟု ပဋိလဒ္ဓတဒ္ဓိတ်ပြု–လည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း ယင်းအနက်၌သက်–လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗေန–ဟူသောရှေ့ပုဒ်၌ ဝိဟာရဟူသောနောက်ပုဒ်ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဒ်ပြီးနိပ္ဖန္နဒိဗ္ဗံ–အရ (ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သောဈာန်လေးပါးကို အကြောင်းပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍ ကာရဏူပစာအားဖြင့်)ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကိုယူ–သိစေ။

◆ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာတိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခါတာနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ၊ ဣဓ္ဓိနာ ကာရဏဝသေနသ ဒိဗ္ဗဘာဝမာတ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၆)**

ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ–ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ–ပုဒ်ကို ဒိဗ္ဗံ(ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ) သန္နိဿိတံဒိဗ္ဗံ–ဟု သန္နိဿိတတဒ္ဓိတ်ပြု–၊ ဏ–ပစ္စည်း ယင်းအနက်၌သက်–၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ဒိဗ္ဗံ–ဟူသောရှေ့ပုဒ်၌ ဝိဟာရဟူသော နောက်ပုဒ်ကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဒ်ပြီး ဒိဗ္ဗံ–ပုဒ်အရ အဘိညာပါဒကရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်ကို အကြောင်းပဝတ္တိနိမိတ်ပြု၍ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း၊(ဝါ)ဒိဗ္ဗံ ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်၏ ကာရဏူပစာသဒ္ဒါ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဃ)ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ–၌ ဒိဝုဓာတ် ဇုတိအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ယ–ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌–လည်းကောင်း၊ ဒိဗ္ဗတိ ဇောတယတီတိ ဒိဗ္ဗံ ဟုပြု–လည်းကောင်း၊ ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိ၏ဟူသည် ကသိုဏ်းရောင်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် ကြီးကျယ်သော အရောင်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ **သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ တိတ်ပဒကို၊ ဗတုစ္ဆိတိ၊ အဿတ္ထိနှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကတ္တုသာဓနကြံစရာ။**

(င)ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ–၌ ဒိဝုဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ ယ ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်–၊ ဒိဗ္ဗတိ ဂစ္ဆတီတိ ဒိဗ္ဗံ–ဟုပြု–၊ ကြီးကျယ်သော အလားရှိ၏ ဟူသည် နံရံစသည် ခြားကွယ်သော ရူပါရုံကိုမြင်နိုင်သောကြောင့် ကြီးကျယ်သောအလား ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ နူရေပိ / ထူလမ္ဗိ

နူရေပီတိ ပိသန္တေန သုရုမသာပိ အာရမ္ဗဏာယ သမ္ဘဒိုဋ္ဌနသမတ္ထတံသင်္ဂြာတိ ဟူသော သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၆-ကိုထောက်၍ နူရေပိ-ဟုရှိသောပါဠိ သင့်ပါသည်။

ဝိသစ်၊၂။၂၇၃-၌ ဝိမတိဒိကာဝယ် ထူလမ္ဗိ-ဟုရှိကြောင်း ဖော်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပါရာဝိသစ်လက်ထက် ဝိမတိဒိကာအလို ထူလမ္ဗိ-ဟု ရှိသောပါဠိလည်းသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ယခု ဆဋ္ဌမူ ဝိမတိ-၌ကား သာရတ္ထအတိုင်း နူရေပိ-ဟုပင် ရှိသည်။

သေမှ/သိလေသုမ

သေမှော နိတ္ထိ သိလေသုမော။ (ဓာန်၊၂၈၁) ကိုထောက်၍ သေမှနှင့် သိလေသုမကား ပရိယာယ်ဝေဝုစ် ဖြစ်သည်။ သိလိသာတ်၊ မန်ပစ္စည်း။ လိသကို ဟပြု၊ ဟနှင့်မကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ သေမှဟုရုပ်ပြီးသည်။ သိလိသာတ်နောင် ဥမပစ္စည်းသက်လျှင် သိလေသုမဟုရုပ်ပြီးသည်။ထို့ကြောင့်နှစ်ပါဠိသင့်။ (ဓာန်ဋီ၊၂၈၁)

၈။ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ

အကြောင်းဖြစ်သောကံ၏ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ-ဟူသော အမည်ကို အကျိုး-ဒိဗ္ဗပသာဒစက္ခု၌တင်- ကာရဏူပစာ။ နာနန္တရိကနည်း။ (ဝဇိရသစ်၊၂။၂၇၃)

◆ ကာရဏူပစာရေန စသ ဖလံ တထာ ဝေါတရိယတိ"ယထာ သုတ္တံ သုတ္တံဝိပါက"န္တိ။(သာရတ္ထ)

(က)ပါဠိနှင့်အညီ=ဒိဗ္ဗံ

အတူဖြစ်သော နတ်တို့၏ ပသာဒစက္ခု၏ "ဒိဗ္ဗံ"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌တင် သဒိသူပစာ။ ရုဠ္ဟီနည်း။

(ခ)ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ-နှင့်အညီ

အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗဝိဟာရမည်သောရျာန်လေးပါး၏"ဒိဗ္ဗ"ဟူသောအမည် ကိုအကျိုးဖြစ်သောဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ-နှင့်အညီ =

အကြောင်း-အဘိညာပါဒက ရူပါဝစရစတုတ္ထရျာန်ဟူသော ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ "ဒိဗ္ဗ"ဟူ သောအမည်ကို အကျိုး-ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌ တင်-ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ

အစိတ်-ဝီရိယကိုပွားစေခြင်း၏ "ဝီရိယဘာဝနာ"ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း-ကုသိုလ်ဘာဝနာအားလုံး၌တင် ဖလူပစာ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။ (ဝိသစ်)

◆ သဗ္ဗာပိ ကုသလဘာဝနာ ဝီရိယဘာဝနာ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၃၉၆)

၁၀။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-အရ ရျာန်လေးပါး၊ ယင်းရျာန်လေးပါးနှင့်တကွဖြစ်သော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍၊ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကားဂေါတြဘုတည်း။ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အနုလုံတည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်ထုတ်။ (ဝိဂ္ဂတနှင့်ဉာဏ်ကောက်လမ်းညွှန်စာအုပ်၌ထုတ်ပုံအကျယ်ရှု)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၀၈)

(က) ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။
(ခ) စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။
(ဂ) ဝုတ္တူပပါတဒဿနေန ဒိဗ္ဗဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓံ။
(ဃ) ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န ဥပပါတံ၊ သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ၊ ယော ဥပပါတမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န စုတိံ၊ သော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ပန တဒုဘယံ ပဿတိ၊ သော ယသ္မာ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ အတိဝတ္တတိ။ တသ္မာဿ တံ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု ဟောတိ။
(င) တဒုဘယဉ္စ ဘဂဝါ အဒ္ဒသ။
(စ) တေနေတံ ဝုတ္တံ "ဝုတ္တူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓ"န္တိ။

(၄။၁၃၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၉၇။ မအူ၊၂။၃၅၄။ ဘာသာဋီ၊၂။၃၄။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၇၆)

======================

၁။ တွဲ-သမ္ဗန္ဓ်ထည့်စွက်၍ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ဃ၊င၊စ)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး။ (ဃ) သောယသ္မာ-စသည်၌ သော-ပုဒ်ကို စာစပ်။
၄။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု-ပုဒ်ကိုအစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ (ဂ)လာပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်။ဟေတု-၌ဓာတ်ကိုဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့်ပဒမာလာစဉ်။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ စက္ခုကိစ္စကရဏေန/ စက္ခုကိစ္စကရဏေနစ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုယူတွဲပြဆိုးဖြတ်။
၈။ (ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ စုတိမတ္တမေဝ-၌ တရားကိုယ်ကောက်၍ စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

==========================

၁။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ-၌ တွဲ-သမ္ဗန္ဓ်ကို စက္ခုသ-အဘိညာဉ်စက္ခု၏(ဝါ)သည်ဟုထည့်။

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(က)ဖြင့် မုချအားဖြင့် စက္ခုမည်သည်၏အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ မုချအားဖြင့်သာ စက္ခုမည်ပါသလော။အဘယ်နည်းအားဖြင့်စက္ခုမည်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား=ဥပစာအားဖြင့် စက္ခုမည်ပါသေး၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာ--သည်(က)ဝါကျဖြင့် စက္ခတိ ရူပံ ဝိဘာဝေတီတိ စက္ခု-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆို၏။ စက္ခုပုဒ်၌ ဤဝစနတ္ထတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား=ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထလည်းဖြစ်သင့်ပါသေး၏ဟူလို။ (မအူသျှ၊ဝဏ္ဏိသစ်)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ပါဌ် စောဒနာ

ဆရာ---သည် (ဂ)ပါဌ်ဖြင့် အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည် ဝိသုဒ္ဓမည်သောတုဆို၏။ အဘယ်ပုံဘယ်နည်း အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ပါသနည်း။ အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်ပုံအကျယ်ကို မပြဆိုပြီလော။ မပြသော်-ဝိရောဓိ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဃ)ဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓေနှစ်မျိုးစုံကိုမြင်မှုဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိနှစ်မျိုးကို လွန်မြောက်နိုင်၏ဟု အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ပုံအကျယ်ကို ငါပြ-ဟူလို။

◆ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာတိ သခေ်ပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ "ယော ဟိ"တိအာဒိဝုတ္တံ။(သာရတ္ထ)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။

(ဃ) ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

ယင်း(ဃ)၌ ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ-မှ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ-တိုင်အောင် ဗျတိရေကပါဌ်။ ယော ပန တဒုဘယံ-စသည်ကား အန္ဝယပါဌ်။

(င) ပါဌ်ာရမ္ဘ။ (စ) နိဂုံး။ (မအူသျ-၌ လဒ္ဓုဂဏ်တုဆိုသည်)

သော-ကား သည်-ကြောင့် အတိဝတ္တတိ-၌ ဝုတ္တကတ္တား-ကြိယာစပ်။

> ဤ၌ သော-ပုဒ်သည် ယသ္မာ တသ္မာအပြင်၌နေသောပုဒ်ဖြစ်သည်။သို့ရာတွင် ယသ္မာ တသ္မာ-အတွင်းရှိ အတိဝတ္တတိ-ပုဒ်၌ပင် စာစပ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် "အပနေလို့၊ တွင်းပုဒ်သို့၊ စပ်ဘို့မထိုက်ပါ။ အပမြင်ရာ၊ ပတွင်သာ၊ ယှဉ်ကာ စပ်လိုက်ပါ"ဟူသော မအူသျ-နိယံများကို ယေဘုယျဟုသာ မှတ်ရာ၏။
>
> တဒုဘယမ္ပိ-၌ ပိ-ကား အဝယဝ သမ္ပိဏ္ဍနံ။
>
> ဒိဋ္ဌိဝတံ-၌ ဝတ-ကား တဗ္ဘော။ (မအူ)

၄။ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာ ဟေတု ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု။

♠ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ-အရကား အယူစင်ကြယ်ခြင်းရ၏။

♠ ထို၏အကြောင်းနှင့်(ပါ)အကြောင်းဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့်အကျိုးအကြောင်းစပ်ဌာန။

♠ ပုဒ်လုံးအရ အယူစင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်း(ပါ)အကြောင်းဖြစ်သောဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုနော ဘာဝေါ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တံ။

စက္ခုဿ ကိစ္စံ စက္ခုကိစ္စံ။ စက္ခုကိစ္စဿ ကရဏံ စက္ခုကိစ္စကရဏံ။

ဥစ္ဆေဒေါ ဣတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။

နဝေါ သတ္တော နဝသတ္တော။ ပါတုဘဝတီတိ ပါတုဘာဝေါ။

နဝသတ္တော ပါတုဘာဝေါ နဝသတ္တပါတုဘာဝေါ။

နဝသတ္တပါတုဘာဝေါတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ။

http://www.dhammadownload.com

ဥဘိန္နံ သမူဟော ဥဘယံ၊ တေသံ စတုပ္ပါတာနံ ဥဘယံ တဒုဘယံ။
ဒွေ ဝိဓာ တေသ ဒိဋ္ဌိဂတဿာတိ ဒုဝိဓံ။

၅။ စတုပ္ပါတဒဿနေန–ကားဆဋ္ဌိတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတေတုတ္တာ–ကား ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဝိသုဒ္ဓံ– ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
တေတု–၌ တိ–ဓာတ်ယူ၍ ဟိနောတိ၊ ဟိနောန္တိ၊ ဟိနောသိ၊ ဟိနောထ၊ ဟိနောမိ၊
ဟိနောမ–ဟု သွာဒိဂိုဏ်းစဉ်ရမည်။
ဝိသုဒ္ဓ= ဝိ–သုဓ၊ တ။ စက္ခု= စက္ခ၊ ဥ။

၆။ (က)ဒဿနဋ္ဌေန–ဖြင့် စက္ခု–၌ စက္ခဓာတ်သည် အဿာဒအနက်ကိုမဟော၊ ဒဿန
အနက်ဟောသည်––လည်းကောင်း၊ ဥ–ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်–လည်းကောင်း၊
စက္ခတိ ရူပံ ဝိဘာဝေတီတိ စက္ခု–ဟု ကတ္တုသာဓနပြု––လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)စက္ခုမိဝ–ဖြင့် စက္ခု–ပုဒ်ကို စက္ခုမိယာတိ စက္ခု–ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဝဓနတ္ထပြုရ
မည်––လည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်–လည်းကောင်း သိစေ။

စက္ခုကိစ္စကရဏေန–ဖြင့် သမ ဝိသမစသည်ကိုမြင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော စက္ခုကိစ္စ
ကို ပြုခြင်းကြောင့် စက္ခုနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(ဂ)ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတေတုတ္တာ–ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓ–ပုဒ်ကို ဝိသုဇ္ဈတိ ဓောနာတိ ဝိသုဒ္ဓံ–ဟု
ကရဏသာဓနပြု၊ တ–ပစ္စည်း ကရဏသာဓန၌သက်–လည်းကောင်း သိစေ။

စတုပ္ပါပတဒဿနေန–ဖြင့်စတုပ္ပဋိသမ္ဘိ–ကိုမြင်မှုအယူစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကိုသိစေ။

၇။ စက္ခုကိစ္စကရဏေန/စက္ခုကိစ္စကရဏေနစ

ယောဇနာ–၌ "စသဒ္ဒေါ ဝါသဒ္ဒတ္ထေ ဝတ္တတိ"ဟု ဖွင့်ထားသည်၊ ယင်းယောဇနာ
အလို စက္ခုကိစ္စကရဏေနစ–ဟု စ–သဒ္ဒါနှင့်ရှိရမည်။ သို့ရာတွင် ယင်းစ–သဒ္ဒါ၏ အတ္ထန္တရ
ဝိကပ်အနက်သည် စက္ခုမိဝါတိပိ–၌ အတ္ထန္တရဝိကပ္ပနတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပိ–သဒ္ဒါဖြင့်ပင်
ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုကိစ္စကရဏေန–ဟုစ–သဒ္ဒါမပါသောပါဌ်သာသင့်သည်။ (ဝံသစ်)

၈။ ဝိသုဒ္ဓံ

အကျိုး–ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိတို့မှ စင်ကြယ်ခြင်း၏"ဝိသုဒ္ဓံ"အမည်ကို
အကြောင်း–ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဝံသစ်၊ ၂။ ၂၇၇)

စက္ခု

အတူဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏"စက္ခု"ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသောဒိဗ္ဗစက္ခု
အဘိညာဉ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ (ခ–ဝါကျ ထောက်)

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ စုတိမတ္တမေဝ-၌ စုတိစိတ်ကျေနပ်သကိုယူ၍ ထိုကိုယူသဖြင့် ထိုစိတ်နှင့် ယှဉ်ဘက်စေတသိက်များကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုစုတိစိတ်နှင့် ဖြစ်ဘက်ရုပ်တရားများကိုလည်း ယူအပ်၏။ ထိုတရားများသည် ခန္ဓာငါးပါးတည်း။ လောကော-နှင့်အတူထုတ်။

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၀၉)

(က) မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေန အတိက္ကန္တမာနုသကံ၊
(ခ) မာနုသကံ ဝါ မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
(ဂ) တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။
(ဃ) သတ္တေ ပဿာမီတိ မနုဿမံသစက္ခုနာ ဝိယ သတ္တေ ပဿာမိ ဒက္ခာမိ ဩလောကေမိ။

(၄း၁၃၂။ သာရတ္ထ၊၁း၄၀၀။ မဟာ၊၂း၃၅၇။ ဘာသာဋီ၊၂း၃၀။ ဝဇိရ၊၂း၂၇၉)

၁။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ပါဠိကို သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)ဝသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ (က)သံဝဏ္ဏနှင့်အညီ မာနုသကံ-ပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ မာနုသကံ-ပုဒ်၌ အန္တတ်ပုဒ်ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏဝေဘန်၍၊ ဓာတ်ကို ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇၊ မနုဿမံသစက္ခုနာ/မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ/မနုဿာ မံသစက္ခုနာ/မနုဿော မံသစက္ခုနာ ဟုပါဌ်လေးထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ သတ္တေ ပဿာမိ-၌ သတ္တေ-ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ သတ္တေ-အရ ဥပစာရမှူကိုယူ၍ အာယတနောတရဏဟာရထုတ်ပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ပါဠိဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံ-၌ မာနုသက-အရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရှန့်ရင်းသော ရူပါရုံကို အရကောက်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏၊ မာနုသကံ-အရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရူပါရုံတစ်မျိုးကိုသာ အရကောက်နိုင်ပါသလော။ အဘယ်တရားကို အရကောက်နိုင်ပါသေးသနည်း။ ဓုန်ကြောင့်(ခ)မိန့်။ အမိပ္ပါယ်တား= မံသစက္ခုကိုလည်း အရကောက်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(က)နှင့် (ခ)သည် ဝိဂ္ဂဟလည်းမထူး။ ပုဒ်ပြီးပုံလည်းမထူး။ အရကောက်တစ်မျိုးသာ ထူးခြားမှုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အရကောက်ထူးခြားမှုကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ခြင်းဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

သာရတ္ထဋီကာ-၌ဝေံ ဝိသယမုခေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိသယိမုခေန ဒဿေတုံ "မာနုသကံ ဝါ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ-ဟု ကျမ်းတက်ပြထားသည်။

ယင်းဋီကာအလို= အနုသန္ဓေတက်ပုံ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် အာရုံကိုအဦးပြုသဖြင့်ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာရမ္မဏိကကို အဦးပြုသဖြင့် ဝစနတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)တို့ဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုသကံ-ပုဒ်ကို ပဒါဝဝိဂ္ဂဟ၊ ဒန္ဒွေသမာနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဝါကျာဝယဝိဂ္ဂဟ၊ ဒန္ဒသောဓနနည်းဖြင့် ဖွင့်ပြလိုရကား (ဂ)မိန့်။

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။(တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

(ဝါကျာဝယဝိဂ္ဂဟအမည်ပေးနိုင်ပုံကို ရှေ့၌ ရေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်)

၄။ မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုသကံ။

♠ မနုဿ-ပုဒ်အရကား လူတို့ရ၏။

♠ ထို-၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသောရူပါရုံနှင့် သာမိ-သံ စပ် ဌာနူ။

♠ ကဏ-ပစ္စည်းအရကား လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသောရူပါရုံရ၏။

အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တံ။ (ဒိဗ္ဗစက္ခု ရ၏)

မာနုသကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုသကံ။ (ဒု-တပ္ပုရိသ်)

♠ မာနုသက-အရကား လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သော ရုန့်ရင်းသော ရူပါရုံရ၏။

♠ ထို-၏ လွန်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်နှင့် ကမ္မ-ကမ္မိ စပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ထို-သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

ဤကား (က)ဝါကျနှင့် အညီကောက်ပုံတည်း။

(ခ)ဝါကျနှင့်အညီ ကောက်လျှင် မံသစက္ခုကောက်ရိသာ ထူးသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

မနုဿာနံ ဥပစာရော မနုဿူပစာရော။ (မအူ)

(တစ်နည်း)မနုဿေတိ ဥပစာရံ မနုဿူပစာရံ။ (သာရတ္ထ)

မံသမေဝ စက္ခု မံသစက္ခု။

၅။ မာနုသကံ-၌ အန္တတ်ပုဒ်ကား မနုဿ-ဖြစ်သည်။

မနုတတ် (သို့)မနုတတ်၊ ဥဿပစ္စည်း။ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊

မနုတိ၊ မနုန္တိ စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိဂိုဏ်း။

မနောတိ၊ မနောန္တိ စသည်ဖြင့် တနာဒိဂိုဏ်း။

မညတိ၊ မညန္တိ စသည်ဖြင့် ဒိဝါဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။

◆ မနော၊ ဘုတဒိ ဗောဓနေ။ (ဓာတွတ္ထ၊ ၂၈၄)

ဩလောကေမိ= အဝ-လုစ (တစ်နည်း) လောက၊ ဏော။ မံသ=မန၊ သ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)မနုဿူပစာရံ-ဖြင့် မာနုဿကံ-ပုဒ်ကို မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုဿကံ-ဟု ဣဒံတဒ္ဓိတ်ပြု၊ ကဏ်ပစ္စည်း ဣဒံတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်၊ မာနုဿက-အရ လူတို့၏ ဒဿနူပစာရဖြစ်သောရှုန်ရင်းသောရူပါရုံကို ယူ-သိစေသည်။

အတိက္ကမိတွာ-ဖြင့် အတိက္ကန္တံ-၌ အတိ-ရှေးရှိသော ကမုဓာတ်-၊တ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌ သက်-၊ အတိက္ကမတီတိ အတိက္ကန္တံ-ဟု ကတ္တုသာဓနပြု-သိစေ။

မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာဖြင့် အတိက္ကန္တမာနုဿကံ-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်ကို မာနုဿကံ အတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တမာနုဿကံဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ မာနုဿကံ အတိက္ကန္တံ -ဟုဆိုလိုလျက် ရှေ့နောက်ပြန်၍ အတိက္ကန္တမာနုဿကံ-ဟုရပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေပါသည်။

ရူပဒဿနေန-ဖြင့် မနုဿူပစာရကို လွန်၏ဟူသည် တိရောကုဋ္ဋသုခုမ စသည်အပြားရှိသော ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းကြောင့် လွန်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(ခ)ပါဠိဖြင့် မာနုဿကံ-ပုဒ်ကို မနုဿာနံ ဣဒံ မာနုဿကံ-ဟုဝစနတ္ထပြု၍ မာနုဿက-အရ မံသစက္ခုကိုယူရမည်-လည်းကောင်း။ (ကြွင်းအာဘော် (က)ပါဠိကိုနည်းမှီး၍ ဖော်လေ) သိစေပါသည်။

(ဂ)ဖြင့် ဒိဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓံ အတိက္ကန္တမာနုဿကံ ဟု ပဌမန္တ ချထားသော်လည်း ပါဠိတော်၌စား ဒိဗ္ဗေန ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုဿကေန-ဟု တတိယန္တနေသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေပါသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

(ဃ) ဒက္ခာမိ-ဖြင့် ပဿာမိ-၌ဒိသဓာတ်၏အဖြစ် (တစ်နည်း၊) ဒက္ခာမိ-သည် ပဿာမိ-၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေသည်။

ဩလောကေမိ-ဖြင့် ဒက္ခာမိ-၌ ဒိသဓာတ်သည် အပေက္ခန (ဩလောကန) အနက်ဟောဟု သိစေသည်။

မနုဿမံသစက္ခုနာ ဝိယ-ဖြင့် သတ္တေ ပဿာမိ-၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်သတ္တဝါတို့ကိုမြင်၏ဟူသည် လူတို့၏ မံသစက္ခုဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ရ။ မနုဿမံသစက္ခုနာ / မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ

မနုဿမံသစက္ခုနာ-နှင့် မနုဿာနံ မံသစက္ခုနာ-တို့သည် သမာသ်၊ ဝါကျ မျှသာကွဲပြား၍ အနက်ထူးမရှိသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

မနုဿာ မံသစက္ခုနာ-ဟုရှိလျှင် မနုဿာ-တို့သည်၊ မံသစက္ခုနာ-သတ္တေ-ပဿန္တိ ဝိယ--သို့၊ ဟုအနက်ပေး။ မနုဿော မံသစက္ခုနာ-ဟု ရှိလျှင် မနုဿော-သည်၊ သတ္တေ-ပဿတိဝိယ--သို့၊ ဟုအနက်ပေး။ ဤသို့အတ္တယုတ္တိရှိသောကြောင့် မနုဿာ မံသစက္ခုနာ၊ မနုဿော မံသစက္ခုနာ-ပါဌ်တို့လည်း သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အတိက္ကန္တတ္ထာ / အတိက္ကန္တတ္ထာ တံ

ယောဇနာ-၌ တံ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟု အရိုပေ၌ တံ-သဒ္ဒါနှင့်၊ အချိုပေ၌ တံ-သဒ္ဒါမပါဘဲ ရှိသည်ဟူ၏။ တံ-သဒ္ဒါကား အချင်းခပ်သိမ်းပင်မရှိသင့်၊ ဤသို့ဝဏ္ဏသံ၊၂။၂၀၀-ဆိုသောကြောင့် တံ-သဒ္ဒါ မပါသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

ဂ။ သတ္တေ ပဿာမိ

ဌာနဖြစ်သော သတ္တဝါ၏ "သတ္တေ"ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သောရုပ်ရုံ၌ တင် ဌာနူပစာ၊ နာနတ္ထရိုကနည်း။

◆ ရူပဒဿနမေဝေတ္ထ သတ္တဒဿနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝဏ္ဏာယတနဒဿနေန ဝဏ္ဏမာနေတိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တံ။ (ဗိမတိ၊၁။၈၂)

သတော သမ္ဘာရနော-၌ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန-ကိုထောက်၍ ဌာနူပစာဖြစ်ပုံနှင့်ယှဉ်ကြည့်ပါ။

(တစ်နည်း) အပေါင်းဖြစ်သော သင်္ခတဓမ္မအားလုံး၏ သတ္တေ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ရုပ်ရုံ ဝဏ္ဏာယတန၌ တင် ဧကဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ (ဝံသံ၊၂။၂၀၁)

မံသစက္ခု အတိက္ကန္တတ္ထာ

အကြောင်းဖြစ်သော ပသာဒစက္ခု၏ "မံသစက္ခု"ဟူသောအမည်ကိုအကျိုးဖြစ်သောရုပ်ရုံကိုမြင်ခြင်း၊ စက္ခုဝိညာဉ်ကိစ္စ-၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္ထရိုကနည်း။

◆ တတ္ထာပိ မံသစက္ခုာတိက္ကမော တဿ ကိစ္စာတိက္ကမေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ သတ္တေ-အရ ဥပစာရဓမ္မ-ကား ရုပ်ရုံတည်း။ ထိုရုပ်ရုံသည် ရုပါယတနမည်၏။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၀)

(က) စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေတိတ္တေ စုတိက္ခဏေ ဝါ ဥပပတ္တိက္ခဏေဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ။

(ခ) ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ၊ တေ စဝမာနာ။

(ဂ) ယေစ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ သမ္ဘတိနိဗ္ဗတ္တာ ဝါ၊ တေ ဥပပဇ္ဇမာနာတိ အဓိပ္ပေတာ။

(ဃ) တေ ဝေရူပေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေစ ပဿာမိတိ ဒဿေတိ။

(၄း၁၃၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၀။ မအူ၊၂။၃၅၀။ ဘာသာဋီ၊၂။၃၀။ ဝဏ္ဏသံ၊၂။၂၀၁)

=====================

၁။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာ ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်၍၊ (ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (ခ)တေ စဝမာနာ-၌ တေ-ကိုစာစပ်ပြ။

၄။ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ-ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာယ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ခဏာ၊ဒဋ္ဌုံ၊ အာသန္န-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယ။ သမ္ဘတိ-ကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏာဝိစစ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)၌ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ၀/သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ ဝါ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ-ဆုံးဖြတ်။

၈။ (က)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်ပုဒ်များ၌ ဖြစ်သင့်သောဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ ဥပပဇ္ဇမာန-အရတရားကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၂။ (ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် စုတိခဏ ပဋိသန္ဓေခဏ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် မြင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ဟုဆို၏၊ ယင်းသို့မစွမ်းနိုင်သည်ရှိသော် အဘယ်အခါကို စဝမာန ဥပပဇ္ဇမာနဟူ၍ လိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၈၂)

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ)ဝါဖြင့် စဝမာနအရ စုတေခါနီးသတ္တဝါတို့ကို ယူရမည်ဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဥပပဇ္ဇမာနအရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့ကိုယူရမည်ဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

၃။ (ခ)စသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ဘာသာဋီ) ပက္ခန္တရ (တစ်နည်း) အနွယ၊ (မအူ) (ဂ)ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ ။ (ဃ)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ စာစပ်။ တေ-ကား တို့ကို-ကြောင့် အမိပ္ပေတာ-၌ ဝုတ္တကံ၊ ဝုတ္တံကမ္မိစပ်။

၄။ ဝတိတာ ပဋိသန္ဓိ ယေတိတိ ဝတိတပဋိသန္ဓိကာ။

♠ ဝတိတပဋိသန္ဓိ-အရ ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေသည် မုချ။

♠ ထို-၏ သတ္တဝါတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး၊ ဌာနီ ဌာနစပ် ဌာနူ။

♠ ယ-အရ ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

စုတိယာ ခဏော စုတိက္ခဏော။
ဥပပတ္တိယာ ခဏော ဥပပတ္တိက္ခဏော။
အာသန္နာ စုတိ ယေသံ သတ္တာနန္တိ အာသန္နစုတိကာ။
ဝေါ ရူပံ ဝေတသံ သတ္တာနန္တိ ဝေရူပါ။
စဝိဿန္တီတိ စဝမာနာ။

၅။ ခဏ= ဓိ၊ ယု။ (ဝါ) ခဏ၊ အ။
ဒုရ်= ဒိသ၊ တုံ။
အာသန္န= အာ-သဒ၊ တ။
သမ္ပတိ=သတ္တမျန္တနိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်။

http://www.dhammadownload.com

၊ (ခ) အာသန္နစုတိကာ-ဖြင့် စဝမာန-အရ စုတေခါနီးသတ္တဝါတို့ကိုယူ-၊ မာန-ပစ္စည်း သမီပဝတ္တမာန် အနက်၌ သက်-သိစေ။

ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ-ဖြင့် အာသန္နစုတိကာ-၌ အာသန္န-အရ အတီတာသန္န-ကိုမယူရ၊ အနာဂတာသန္နကို ယူ-၊ စဝမာနာ-၌ မာန-ပစ္စည်း၏ အနာဂါတ် ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-၊ စဝိဿန္တိတိ စဝမာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု-သိစေ။

(ဂ)ဂတိတပဋိသန္ဓိကာ-ဖြင့်ဥပပဇ္ဇမာနအရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့ကိုယူ။

သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ဥပပဇ္ဇမာနာ-၌ ပဒတ်၏ပဝတ္တနဂတိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မာနပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ဥပပဇ္ဇိံသူတိ ဥပပဇ္ဇမာနာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

၇။ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ / သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ ဝါ

သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ-တုရှိက= သမ္ပတိ-ယခုအခါ၌၊ နိဗ္ဗတ္တာဝ-ဖြစ်ကုန်သည် သာလျှင်တည်း။ ဂဟိတပ္ပဋိသန္ဓိကာ-ကိုဖွင့်လို၍ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဝ-ကိုမိန့်။ ဤသို့ မအူသျှဆိုသောကြောင့် သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝ-ပါဌ်သင့်။

သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာဝါ-တုရှိက= ဝါ-တစ်နည်းကား၊ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ-ဖြစ်ပြီး၍ ယခုတခဏသာရှိကုန်၏။ ဟုအနက်ပေး။ ဂတိတပဋိသန္ဓိကာ-ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့ကို ပြသည်။ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့်သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့ကို ပြသည်ဟုခွဲ။ သမ္ပတိဇာတာ-ကဲ့သို့ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာနံ ယေသန္တိ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ-ဟု သမာသ်ကြံ။ဤသို့ ဘာသာဋီကာ၊၂။၃၉-၌ဆိုသောကြောင့် သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာ ဝါ-ဟုရှိသောပါဌ်လည်းသင့်။

(ခ)ဝါကျ စဝိဿန္တိ / စဝိဿန္တိတိ

ယောဇနာ-၌ စဝိဿန္တိတိ-ဟုပါဌ်ကိုမြင်၍ ဣတိသဒ္ဒေါ အာသန္နောတိပဒေ အာကာရော-ဟူ၏။အာသန္နသဒ္ဒါသည် အာကာရကို မငဲ့သောကြောင့် လည်းကောင်း များစွာသောပေတို့၌ ဣတိသဒ္ဒါ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း ခပ်သိမ်းသောပေတို့၌ပင် ဣတိသဒ္ဒါမရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း ဣတိ-ပါသောပါဌ်ကား မသင့်။ (ဝဇီရသစ်၊၂။၂၀၂)

၈။ စဝမာနေ

အနီးရှိသော စုတေဆဲသတ္တဝါတို့၏ "စဝမာနေ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော စုတေခါနီးသတ္တဝါတို့၌ တင်။ သမီပျူပစာ။

ဥပပဇ္ဇမာနေ

အနီးရှိသောပဋိသန္ဓေနေဆဲ သတ္တဝါတို့၏ "ဥပပဇ္ဇမာနေ"ဟူသောအမည်ကို အနီးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစ သတ္တဝါတို့၌ တင် သမီပျူပစာ။

၁၀။ ဥပပဇ္ဇမာန-အရ ပဋိသန္ဓေနေပြီးခါစသတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၁)

(က) တ္တမဿ ဝိသုံ ပရိကပ္ပံ နာမ နတ္ထိ၊
(ခ) ယထာ စိမဿ၊ ဧဝံ အနာဂတံသဥာဏဿပိ။
(ဂ) ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ တ္တမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ တ္တစ္ဆန္တိ။
(ဃ) ကာယာနုစ္စရိတေနာတိအာဒီသု ဒုဋ္ဌ စရိတံ၊ ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ ကိလေသပူတိကတ္တာတိ ဒုစ္စရိတံ။
(င) ကာယေန ဒုစ္စရိတံ, ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ ကာယဒုစ္စရိတံ။
(စ) ဧဝံ ဝစီမနောဒုစ္စရိတာနိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။
(ဆ) သမန္နာဂတာတိ သမင်္ဂီဘူတာ။

(၄။၁၃၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၂။ မဇ္ဈ၊၂။၁၄၆၂။ ဘာသာဋီ၊၂။၄၂။ ဝဇီရ၊၂။၂၀၇)

===================

၁။ (ခ)ကို ပမာပမေထင်စေလျက် (ဆ)ကိုသဒ္ဒတ္ထသင်္ကေတတ္ထပေါ်လွင်စေကာအနက်ပေး
၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။
၄။ ကိလေသပူတိက-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဥာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ (ဃ)ဒုတိယဝါကျလာ ပုဒ်များကို ပဒ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရကဝေဘန်၍၊ အနာဂတ၊ အံသ၊ ဒုဋ္ဌ-တို့ကိုဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။
၆။ (ဃ၊င၊ဆ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ဃ)ပထမဝိကပ်၌ ဒုဋ္ဌုစရိတံ/ဒုဋ္ဌုံစရိတံ။ ဒုတိယဝိကပ်၌ ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ/ဒုဋ္ဌုံ ဝါ စရိတံ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေစီရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းခိုင်လုံစွာဖြင့် ဆုံးဖြတ်။
၈။ (ဃ)သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ ဒုစ္စရိတ-ပုဒ်၌ နည်းနှင့် ကာယေန၊ ကာယတော-၌ ဥပစာ။
၁၀။ ကာယဒုစ္စရိတေန-ပုဒ်ကို ပဒဝိစယဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ (ခ)စ-ဆက်၊ တ္တမဿယထာကမ္မူပဂဥာဏဿ-အား၊ ဝိသုံ-အသီး၊ ပရိကပ္ပံနာမ-သည်၊ နတ္ထိယထာ-သို့၊ အနာဂတံသဥာဏဿပိ-အားလည်း၊ဝိသုံ-အသီး၊ပရိကပ္ပံနာမ-သည်၊နတ္ထိ-မရှိ။

(ဆ)ဝါကျ= သမန္နာဂတာတိ-ကား၊ သမင်္ဂီဘူတာ-တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်၏၊(ဝါ)တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သောသူတို့၏အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်ကုန်၏၊(ဝါ)တကွဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော သူတို့၏အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်၏။ (ဤကား သဒ္ဒတ္ထ) ပြည့်စုံကုန်၏ (ဤကား သင်္ကေတတ္ထ) (ဝံဆံ၊၂။၂၉၀။မဇူသျ၊၂။၃၆၄)

=သမင်္ဂီနော ဟုတွာ ဘူတာ နိဗ္ဗတ္တာ သမင်္ဂီဘူတာ။

(တစ်နည်း) =သမင်္ဂီဘာဝေန ဝါ ဘူတာ နိဗ္ဗတ္တာ သမင်္ဂီဘူတာ။

(တစ်နည်း) =သမင်္ဂီဘာဝံ ဝါ ဘူတာ ပတ္တာ သမင်္ဂီဘူတာ။ (မဇူသျ)

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ပါဌ် သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည်(ခ)ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်အား သီးခြားပရိကံမည်သည်မရှိဟု ဆိုအံ့။ ဤယထာကမ္မူပဂဉာဏ်အားသာ ပရိကံသီးခြား မရှိပါသလော။ အဘယ်ဉာဏ်အားလည်းသီးခြားပရိကံမရှိပါသေးသနည်း။ စုန်ကြောင့်(ခ)မိန့်။ (ဆမုစ္စယတ္ထ ပိ–ကိုရှု)

အဓိပ္ပါယ်ကား= အနာဂတံသဉာဏ်အားလည်း သီးခြားပရိကံမရှိဟူလို။

(ဂ)ပါဌ် စောဒနာ

ဆရာ––သည် (က၊ခ)နှစ်ပါဌ်ဖြင့် ယထာကမ္မူဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်တို့အား သီးခြား ပရိကံမရှိဟုဆိုအံ့။ ယင်းဉာဏ်နှစ်ပါးတို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်မှ သီးခြားဉာဏ်ပင် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားပရိကံမရှိပါသနည်း။ အကြောင်းကိုမပြသော် ဖလကာရဏာဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသ–၏။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၂၀၀)

အဓိပ္ပါယ်ကား = (ဂ)ဖြင့် ယထာကမ္မူပဂဉာဏ် အနာဂတံသဉာဏ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏အခြေခံသာဖြစ်ကုန်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်နှင့်တကွပြည့်စုံကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့်သီးခြားပရိကံမရှိဟု ငါပြဆို–ဟူလို။

၃။ (ခ)ပါဌ်ျာရမ္ဘ။ (ဂ)ကာရဏာ၊ (မဒူ၊ဝဏ္ဏိသစ်) ဒဋ္ဌိ (ဘာသာဋီ)

(ဃ)ငါဌ်ျသည် ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင် ဒုဋ္ဌ ဝါ စရိတံ–စသည်ကား ပက္ခန္တရ။

(င) အစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတပါး အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြ–ပက္ခန္တရ။

(စ) အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာပြ ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝါကျာရမ္ဘ။ (ဆ) ပက္ခန္တရ။

၄။ ကိလေသော ပူတိ တေသာတိ ကိလေသပူတိကံ။ (ယောဇနာ၊ ဝံသစ်)

(မဒူသျှ–၌ ကိလေသာ ပူတိ တေသ ဒုစ္စရိတသာတိ ကိလေသပူတိကံ–ဟု ငါဌ်အဓိုက်ဗဟုဝုစ်ထားသည်)

- ကိလေသပူတိ–ပုဒ်အရ ပုပ်သောကိလေသာသည် မုချ။
- ထို–၏ ဒုစရိုက်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
- တေ–အရကား ပုပ်သော ကိလေသာရှိသော ဒုစရိုက်ရ၏။

ဘာသာဋီကာ–၌ (ကိလေသာ ဖြင့် ပုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဟုအနက်ပေးသည်။

ယင်းအလို ကိလေသေန ပူတိကံ ကိလေသပူတိကံ–ဟုတတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုပါ။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ယံ ယံ ကမ္မံ ယထာကမ္မံ၊ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပဂါ။ (ဥပ–ဝမုဂ္ဂိ)

ယထာကမ္မေန ဥပဂါ ယထာကမ္မူပဂါ။

(အကြင်အကြင် ဆည်းပူးအပ်သော ကံကြောင့်ထိုထိုဘဝသို့ကပ်ရောက်ရသူတို့)

ဒိဗ္ဗစက္ခုဝေ ပါဒေါ် တ္တ်ုမေသန္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနိ။

ဝစိယာ ဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ။ ဝစီတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ ဝစီဒုစ္စရိတံ။

မနသာ ဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ မနတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ မနောဒုစ္စရိတံ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဒုဋ္ဌံ= ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ပဌမာဝိဘတ်၊ အကာရန္တ။
(တစ်နည်း) နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ နိဂ္ဂဟိတန္တ။
ကိလေသပူတိကတ္တာ= ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ပဌမာဝိဘတ်၊ အကာရန္တ။
ဒုစ္စရိတံ= သမာသ်ပုဒ်၊ နပုံလိင်၊ ပဌမာဝိဘတ်၊ အကာရန္တ။
အနာဂတ= န-အာ-ဂမု၊ တ။ အံသ= အန၊ သ။ ဒုဋ္ဌု= ဒုသ၊ တ။

၆။ (ဃ) ဒုဋ္ဌု စရိတံ-ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-သည် ဒုဋ္ဌုအနက် (ကုစ္ဆိတအနက်)ဟော-၊ ဒုနှင့် စရိတကို ကြိယာဝိသေသန ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု-၊ (သို့) ကြိယာဝိသေသန ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-၊ (မအူ) တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-၊ (ဘာသာဋီ) သိစေ။
㊟ ကြိယာဝိသေသနနှင့် နောက်ပုဒ်သမာသ်တွဲသည့်အခါ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ဝယ် ဒုတိယာဝိဘတ်သာ သက်ရရှိးထုံးစံဖြစ်သောကြောင့် ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်တုလည်း အမည်ပေးနိုင်သည်။ ကြိယာဝိသေသနနှင့် နောက်ပုဒ်သည် သဘာဝအားဖြင့်အရတူသောကြောင့် ကမ္မဓာရယ်သမာသ်တုလည်း အမည်ပေးနိုင်သည်။

ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဖြင့် ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-သည် ဒုဋ္ဌ (ကုစ္ဆိတ) အနက်ဟော-၊ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု ကမ္မဓာရာယ်သမာသ် ပြု-သိစေ။

ကိလေသပူတိကတ္တာ-ဖြင့် ပုပ်သောကိလေသာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဒုစ္စရိတမည်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(င) ကာယေန ဒုစ္စရိတံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတံ-ကို တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြု-သိစေ။

ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ-ဖြင့် ကာယဒုစ္စရိတ-ပုဒ်ကို ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံ-ဟု ဥပ္ပန္နအလယ်ပုဒ်ကျေသော ပဥ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-သိစေ။

(ဆ)သမင်္ဂီဘူတာ-ဖြင့် သမန္နာဂတ-အရ ပရိပုဏ္ဏသမန္နာဂတကို မယူရ။ သံယုတ္တသမန္နာဂတ-ကိုယူရမည်ဟုသိစေသည်။ (မအူသျှ၊ဝံသစ်)
(တစ်နည်း) သမန္နာဂတသည် သမင်္ဂီဘူတအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

ရ။ ဒုဋ္ဌု စရိတံ / ဒုဋ္ဌုံ စရိတံ

(ဃ) ပဌမပိဂကပ်၌ ဒုဋ္ဌု စရိတံ၊ ဒုဋ္ဌုံ စရိတံ ရှိရာတွင် ဒုဋ္ဌုနိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်မလာဘဲ ဒုဋ္ဌု-ဟု လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟိတာဂမကြံသော် ဒုဋ္ဌုံ-ဟုလည်းကောင်းပြီးနိုင်သောကြောင့် ဒုဋ္ဌု၊ ဒုဋ္ဌုံ နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။ (ဝံသစ်၊၂၀၉)

ဒုတိယပိဂကပ်၌ ဒုဋ္ဌံ ဝါ စရိတံ၊ ဒုဋ္ဌုံ ဝါ စရိတံ တုရှိရာတွင် ကိတ်နာမ်ပုဒ် ဒုဋ္ဌံ-ကိုသာလိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပိဂကပ် ဝါ-သဒ္ဒါအရ ဒုစ္စရိတံ-၌ ဒု-သဒ္ဒါသည် ရှေ့ပိဂကပ်နှင့် အနက်ကွဲရမည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုဋ္ဌုံ-ဟုရှိက ရှေ့ပိဂကပ်နှင့် တစိတ်တဒေသ(သို့)အားလုံးအနက်တူမည် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒုတိယပိဂကပ်၌ ဒုဋ္ဌံဝါ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။ ဒုဋ္ဌုံ ဝါ-ကား မသင့်။ (ဘာသာဋီ၊၂၊၄၃)

http://www.dhammadownload.com

၀။ ဒုစ္စရိတံ

ဒုဋ္ဌု စရိတံ-ဟူသောပဌမဝိကပ်အတွက်ဒုစ္စရိတတစ်ပုဒ်၊ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဟူသောဒုတိယဝိကပ်အတွက်ဒုစ္စရိတတစ်ပုဒ်။ဤနှစ်ပုဒ်ကိုကေသိပ်ပြုထားသောကြောင့်ကေသေသနည်း။

(င) ကာယေန၊ ကာယတော

ဌာနမကင်းရာဖြစ်သောကိုယ်၏ ကာယေန၊ ကာယတော ဟူသောအမည်ကို ဌာနီမကင်းတတ်သော စောပနကာယ-ကာယဝိညတ်၌တင် ဌာနူပစာ။ နာနန္တရိက။

◆ ကာယောတိ စေတ္ထ စောပနကာယော အဓိပ္ပေတော။ (သာရတ္ထ)

● ကာယဒုစ္စရိတေန-ဝယ် ကာယ-၌ နယူပစာတင်လိုလျှင်အထက်ပါအတိုင်း ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်းတင်လေ။

သမန္နာဂတ

အပေါင်း-ပရိပုဏ္ဏသမန္နာဂတ၊ သံယုတ္တသမန္နာဂတတို့၏"သမန္နာဂတ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်-သံယုတ္တသမန္နာဂတ-၌တင် ဓာဒေသျှ။ (ဝိသုစ်၊၂။၂၉၀)

(ဃ၊င)ပါဠိများ၌ ဒုစ္စရိတံ

ဤ၌ ဒုစ္စရိတံ-ပုဒ်ကို ဒုဋ္ဌု စရိတံ-ဟုသမာသ်တွဲခိုက် အပေါင်းပုဒ်ကို ကာယေနဒုစ္စရိတံ-ဟုသမာသ်တွဲရမည်။ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ-ဟုသမာသ်တွဲခိုက်အပေါင်းပုဒ်ကို ကာယတော ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတံ-ဟု သမာသ်တွဲရမည်။ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်းယူရသောကြောင့် ယထာက္ကမနည်း။ (သာရတ္ထ)

၁၀။ ကာယဒုစ္စရိတေန-ပုဒ်သည် သျှာချန္ဒပုဒ်၊ တတိယန္တပုဒ်၊ ကေဝစနတတိယန္တပုဒ်စသည်ဖြင့် စိစစ်လေ။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၂)

(က) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ ဝိပရီတဒဿနာ။

(ခ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ၊ယေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု အညေပိ သမာဒပေန္တိ။

(ဂ) တတ္ထ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ အရိယူပဝါဒေ ,မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟိတာယပိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုန ဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) မဟာသာဝဇ္ဇော တိ အရိယူပဝါဒေါ အာနန္တရိယသဒိသော။
(ဌ၊၁၃၅။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၅။ မဇ္ဈ၊၂၊၁၃၆။ ဘာသာဋီ၊၂၊၄၇။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၂၉၅)

၁။ ဣမေသံ ဒွိန္နံ-ကို ကာကောလောကနနည်းကြံ၍ (ဂ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၄။ အရိယူပဝါဒေါ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဏ်။
၅။ နာနာဝိဓကမ္မာ-၌ ဝိဓ-ကို လိင်၊ ဓာတ်၊ ပစ္စည်း ဆိုးဖြတ်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန/မနောဒုစ္စရိတဂဟဏေန-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ (ခ)သံဝဏ္ဏနာကိုထောက်၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ရသင့်သော နည်းတို့ကို အကြောင်းပြဖြေ။
၁၀။ သမာဒပေန္တိ-ကို အရကောက်အားလျော်စွာ အာဝတ္တဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

========================

၁။ တတ္ထ ဝေသု အရိယူပဝါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသု-တို့တွင်၊ (ဝံ၊သစ်)
(တစ်နည်း) တတ္ထ ဝေသု အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာတိပဒေသု-တို့၌၊ (မအူ)
(ပ) ဒွိန္နံ-အရိယူပဝါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏အစွမ်းဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ ကမ္မာနံ-
တို့ကို၊ ပုန ဝစနံ-ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ ဒွိန္နံ-ကုန်သော၊ ဣမေသံ ကမ္မာနံ-တို့၏
(ဝါ)တို့သည်၊ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ-ရှိ၏။

၂။ (ဂ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် (သို့မဟုတ်) ဥပါလိမထေရ်သည် အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာဟုဟောတော်မူ၏။ ဝစီဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် အရိယူပဝါဒကို မနောဒုစ္စရိတသဒ္ဒါဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို သိမ်းယူအပ်ပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်အကျိုးငှါ (ဝါ) အဘယ့်ကြောင့် အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဟောတော်မူပြန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (ဝံသစ်၊၂။၂၉၅။မအူ၊၂။၃၆၉)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဂ)ဖြင့် အရိယူပဝါဒနှင့်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ကြီးသောအပြစ်ရှိသည်၏အပြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ကြီးသောအပြစ်ရှိပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝါကျာရမ္ဘ (စသဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘော)(ယောဇနာ။၉၄)
ယင်းယောဇနာအလို တတ္ထ-နောင် စ-သဒ္ဒါပါမှ သင့်သည်။
(ဃ) အပြစ်ကြီးပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

၄။ အရန္တိ အဓိဝစ္ဆန္တိ မဂ္ဂဖလဓမ္မေတိ အရိယာ။ ဥပဝဒနံ ဥပဝါဒေါ။
အရိယာနံ ဥပဝါဒေါ အရိယူပဝါဒေါ။

- အရိယ-အရ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရ၏။
- ထို-၏ စွပ်စွဲခြင်းနှင့် ကမ္မ ကမ္မိစပ် ဌာန။
- ပုဒ်လုံးအရကား အရိယာတို့ကို စွပ်စွဲခြင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

အနန္တရေ နိယုတ္တံ အာနန္တရိယံ။

♠ အနန္တရ-ပုဒ်အရ စုတိ၏အခြားမဲ့ဖြစ်သော အကျိုးရ၏။

♠ ထို-၏ ပဉ္စာနန္တရိယကံနှင့် အကျိုး အကြောင်းစပ် ဉာနူ။

♠ ဏိက-ပစ္စည်းအရကား ပဉ္စာနန္တရိယကံရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိပရီတံ ဒဿနံ ဧတ္ထာတိ သတ္တာနန္တိ ဝိပရီတဒဿနာ။ (မအူ)

အာဒါတဗ္ဗာနိ ဂဟေတဗ္ဗာနီတိ အာဒိန္နာနိ။ သုဋ္ဌု အာဒိန္နာနိ သမာဒိန္နာနိ။

နာနာ ဝိဓာ ဧတ္ထာတိ ကမ္မာနန္တိ နာနာဝိဓာနိ။

နာနာဝိဓာနိ ကမ္မာနိ နာနာဝိဓကမ္မာနိ။

သမာဒိန္နာနိ နာနာဝိဓကမ္မာနိ ဧတ္ထာတိ သတ္တေဟီတိ သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ။

မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မူလံ ဧတေသံ ကာယကမ္မာဒီနန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ။ (တေသု)

မဟန္တံ သာဝဇ္ဇံ ဧတေသံ အရိယူပဝါဒဿာတိ မဟာသာဝဇ္ဇော။

အာနန္တရိယေန သဒိသော အာနန္တရိယသဒိသော။

၅။ ဝိဓ= ပုံလိုင်၊ ဣတ္ထိလိင်။ ပုရိသာဒိ၊ ကညာဒိ။ ဝိ-ဓာ၊ အ။

◆ အထော မာနေ ပကာရေစ၊ ကောဋ္ဌာသေ စ ဝိဓော ဒွိသု။ (ဓာန်၊၈၄၆)

သမာဒိန္န= သံ-အာ-ဒါ၊ တ။ နပုံလိုင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း။

ဝိပရီတ= ဝိ-ပရိ-ဣ၊ တ။

၆။ ဝိပရီတဒဿနာ-ဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-၌ မိစ္ဆာ-သည်မိစ္ဆာဝါစာ၌ မိစ္ဆာသဒ္ဒါကဲ့သို့ မုသာအနက်ကို မဟော၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ-၌ မိစ္ဆာသဒ္ဒါကဲ့သို့ လာမကတ္ထကို မဟော၊ ဤနေရာ၌ ဝိပရီတအနက်ဟော-၊ ဒိဋ္ဌိ-ပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓနမပြုရ၊ ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု-၊ တိ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌သက်-၊ ဒိသဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ယင်းဒိသဓာတ်၏ အပေက္ခနတ္ထဟော-၊ မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု-သိစေ။

(ခ)သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ-ဖြင့် ကမ္မသမာဒါနာ-ဝယ်သမာဒါန-၌ ယု-ပစ္စည်း ကံအနက်၌သက်-၊ သမာဒါတဗ္ဗာနီတိ သမာဒါနာနီတိ ကမ္မသာဓနပြု-၊ ကမ္မ-အရ နာနာဝိဓကံကိုယူ-၊ ကမ္မသမာဒါနပုဒ်ကို သမာဒါနာနိ ကမ္မာနိ ဧတေသန္တိ ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-၊ သမာဒါနကမ္မ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝိသေသနပရနိပါတ အားဖြင့် ကမ္မသမာဒါနာ-ဟု ရပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ-ဟူသော အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ကမ္မသမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု-ဖြင့်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မ-ပုဒ်ကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကာနိ ကမ္မာနိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မာနိ-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု-၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ မူလက-ဟူသောနောက်ပုဒ်ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မ-အရ ကာယကံစသည်ကိုယူ-သိစေ။

◆ ဝိဘတ်တူထ၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကမ္မဓာရယကြံစရာ။

◆ ဝိဘတ်မခြား၊ ပုဒ်သွင်းငြား၊ ယင်းကား လောပသာ။

◆ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ပါဠိရင်းမှာ၊ မရှိတာပြ၊ တန္တိတ၊ လောပသမာသ်ကြံ။

သမာဒပေန္တိ-ဖြင့် သမာဒါနာ-ပုဒ်ကို သမာဒပေန္တိတိ သမာဒါနာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု-၊ ယုပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်-သိစေ။

အညေပိ-ဖြင့် ကာရိတ်ကံအဖြစ်ကို သိစေသည်။

ယေ-ဖြင့် ကာရိတ်ကတ္တားအဖြစ်ကို သိစေသည်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု သမာဒပေန္တိ-ဟူသော အပေါင်းဖြင့်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မေသု သမာဒါနာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဟုသတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-သိစေ။

၇။ မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန / မနောဒုစ္စရိတဂဟဏေန

ရသအက္ခရာနောက်၌ ဂဟဓာတ်၏ အစဗျည်းသည် ဒွေးဘော်ရောက်ရမည့်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

၈။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ

ဤ၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာဟူသောနည်းသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ-ဖောက်ပြန်သောအယူ၏အစွမ်းဖြင့် လွန်စွာယူအပ်ကုန်ပြီးသောအထူးထူး အပြားပြားရှိကုန်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံရှိကုန်၏(ဝါ)ဖောက်ပြန်သောအယူ၏ အစွမ်းဖြင့် အထူးထူးအပြားပြားရှိကုန်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့၌ လွန်စွာယူစေတတ်ကုန်၏။ဤသို့ အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်ဖြစ်၍ တစ်ခုတည်းညွှန်ပြထားသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း၊၊ ဧကသေသနည်း။

၁၀။ သမာဒပေန္တိ- အရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ-၌ ဆောက်တည်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

========================

ပါဠိကျဉ်ယျာဉ် (၁၁၃)

(က) ကာယဿ ဘေဒါတိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။

(ခ) ပရံ မရဏာတိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ။

(ဂ) အထဝါ ကာယဿ ဘေဒါတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ။

(ဃ) ပရံ မရဏာတိ စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။

(င) အပါယန္တိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနံ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခတေတုဘူတာ ပုညသမ္ဘတာ အယာ အပေတတ္တာ
(ဆ) သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ အပါယော။
(၃။၁၃၅။ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၆။ မအူ၊၂။၁၇၁။ ဘာသာဋီ၊၂။၄၉။ဝ ဋ္ဌိသစ်၊၂။၂၉၇)

==============================

၁။ (စ)ဝါကျကို ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ခံ၍ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဃ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာ၊ (ဆ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကိုအကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (စ)ဝါကျ နိရယော-ကိုစာစပ်ပါ။
၄။ အပါယ-ပုဒ်ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ညာသ်။
၅။ ပရိစ္စာဂ၊ မရဏ၊ ပုည၊ သဂ္ဂ၊ မောက္ခ-ပုဒ်တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယတို့ကိုဖော်ပြပါ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏာ/အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ-တွင်သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (ဂ)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ (စ)သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အပါယ-၌ အယ-အရတရားကို အာဝတ္တဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

======================

၁။ (စ)ဝါကျ ဟိတ်၏ သမ္ဗန်ကို နိရယဿ-ဟုခံပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျ လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာ

ဆရာ ဥပါလိမထေရ်သည် (ဆို့မတုတ်) ဘုရားရှင်သည် ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ပရံ မရဏာ-၌ ပရသဒ္ဒါသည် ပစ္စနိက၊ ဥတ္တမ-စသောအနက်များကိုဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ပရံ ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ကံ-အနက်၌ သက်ပါသလော။ မည်သည့်အနက်၌ သက်ပါသနည်း။ မရဏာ-၌ အာ-သည် ပဉ္စမာဝိဘတ်၏ ကာရိယပင်ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်ဝိဘတ်၏ ကာရိယဖြစ်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ မိန့်။

◆ ပစ္စနိကောတ္တမေသွေဉော၊ ပစ္ဆာဘာဝေ ပရော တိသု။ (ဓာန်၊၈၄၃)

(ဆ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ-သည်(စ)ဖြင့် အပါယ-ပုဒ်ကို အယာ အပေတော အပါယော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ အပါယ-ပုဒ်၌ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ အဗျာပိတတင် =စုန်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=နတ္ထိ အယော ဧတ္ထာတိ အပါယော-ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုနိုင်ပါသေး၏ ဟု----ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ၊င) ဝါကျတို့သည် ပက္ခန္တရ။
(စ) အပါယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထအကျယ်ကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(ဆ) ပက္ခန္တရ။
စာစပ် =နိရယော-ကို အပါယော-၌ တုလျှတ် - လိင်တ် စပ်။
၄။ (စ) ဝါကျနှင့်အညီ၊ ဝေါ် ဂ္ဂမသ္မာ သုခန္တိ အယော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၆)
♠ ဂ္ဂဓာတ်အရကတ္တုရှုကား ချမ်းသာ (ဝါ) ကာယိကသုခ စေတသိကသုခသည် မုချ။
♠ အပါဒါနတ္ထကြိယာအရ ထို-အားတပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ နာနက္ခဏိကကမ္မ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူပစာ။
♠ ဏာပစ္စည်းအရကား ကောင်းမှုကုသိုလ်ရ၏။
အယာ အပေတော အပါယော။ (ပဋ္ဌမိတပ္ပုရိသ်) ငရဲရ၏။
(ဆ)ဝါကျနှင့်အညီ=အာယန္တိ တေသ္မာ သုခါနီတိ အာယော။ (သာရတ္ထ)
♠ ဂ္ဂဓာတ်အရ ကတ္တုရှုကား ချမ်းသာတို့ရ၏။
♠ အပါဒါနတ္ထကြိယာအရကား သုခသာဓနသတ္တိ၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
♠ ဏာပစ္စည်းအရကား သုခသာဓနသတ္တိရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

နတ္ထိ အာယော ဧတ္ထာတိ အပါယော။ (ငရဲ ရ၏)
ဥပေတေန အာဒိန္နာ ဥပါဒိန္နာ။ ဥပါဒိန္နာ စ ခန္ဓာ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ။
ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓဘေဒေါ။
နတ္ထိ အန္တရံ ဧတသ္မိံ ကာလေတိ အနန္တရော။
တတော မရဏတော အနန္တရော တဒနန္တရော။
ပုညံ ဂ္ဂတိ သမ္ဘတော ပုညသမ္ဘတော။

၅။ ပရိစ္စာဂ= ပရိ-စဇ၊ ဏ။ မရဏ= မရ၊ ယု။
မောက္ခ= မုစ၊ ဏ။ သဂ္ဂ= သု-အဇ၊ အ(သို့)ဂ။
ပုည= ပု၊ ဏျ။ (တစ်နည်း) ပုဋ္ဌဘာဝသဒ္ဒူပပဒ ဇန၊ ဏျ။
(တစ်နည်း) ပူဇိတသဒ္ဒူပပဒ နီ၊ ဏျ။ (တစ်နည်း) ပုန၊ ဏျ။ (သူစိ)
သမ္ဘတ= သံ-မန၊ တ။

၆။ (က) ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ-ဖြင့် ကာယဿ ဘေဒါ-၌ ကာယသဒ္ဒါသည် ရာသိအနက်ကို မဟော၊ ဒေဟအနက်ဟော-၊ (တစ်နည်း) ကာယသဒ္ဒါသည် "ဥစ္ဆိန္နဘာဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿ ကာယော တိဋ္ဌတိ၊ အယဉ္စေဝ ကာယော ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပံ"စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ဤ၌ ကာယသဒ္ဒါသည် ခန္ဓာ ၅-ပါးလျှင်အရာရှိ၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘေဒ-ပျက်၏ဟူသည်

http://www.dhammadownload.com

(ဥပါဒိန္နကခန္ဓာကို) စွန့်ပယ်ခြင်းပင်တည်း-လည်းကောင်း သိစေ။

◆ ကာယော တု ဒေဟရာသိသု။ (အဘိဓာန်)

◆ "ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော ဘိက္ခဝေ ။ပ။ နာမရူပ"န္တိ စ ဝေမာဒိသု ဝိယ ဣဓ ကာယသဒ္ဒေါ ခန္ဓပဉ္စကဝိသယောတိ အာဟ "ကာယဿ ဘေဒါတိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ"တိ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)တဒနန္တရံ-ဖြင့် ပရံ မရဏာ-၌ ပရသဒ္ဒါသည် ပစ္စနီက ဥတ္တမ-စသောအနက်တို့ကို မဟော၊ ပစ္ဆာဘာဂအနက်ဟော-၊ ပရံ-၌ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌သက်-မရဏာ-၌ အာ-သည် ပဉ္စမာဝိဘတ်၏ကာရိယမဟုတ်၊ ပရံ-သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ပဉ္စမီဝိဘတ်တည်း (ဝါ) ပဉ္စမီဝိဘတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို သိစေ။ (မအူ၊ဂံသစ်)

အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ-ဖြင့် ပရံ မရဏာဟူသည် ခန္ဓာသစ်ကို ယူခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

(ဂ)ဝါကျဖြင့်ကာယဿ ဘေဒါ၌ ကာယအရ အကြောင်းဖြစ်သောဇီဝိတိန္ဒြေကိုယူ-၊ အကြောင်း ဇီဝိတိန္ဒြေကျိုးပြတ်သည်ရှိသော် အကျိုးခန္ဓာပဉ္စက-ဟု ဆိုအပ်သောကာယပျက်သည်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘေဒါ-ပုဒ်ကို ဘိဇ္ဇနံ ဘေဒေါ-ဟု ဘာဝသာဓနပြု-၊ ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်-၊ ဘိဒိ-ဓာတ်၏ ဆေဒနအနက်ဟော-သိစေ။

(ဃ)စုတိစိတ္တတော-ဖြင့် ပရံမရဏာ-၌ မရဏာအရစုတိစိတ်ကိုယူ-၊ မရဏာ၌အာ-သည် ပဉ္စမာဝိဘတ်၏ကာရိယမဟုတ်၊ ပဉ္စမီကေဝုစ်သွာဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ဥဒ္ဓံ-ဖြင့် ပရံ-၌ ပရသဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယာကေဝုစ် အံ-ဝိဘတ်၏ သတ္တမီအနက်၌သက်-သိစေ။

(င)ဝါကျဖြင့် အပါယ၊ ဒုဂ္ဂတိ၊ ဝိနိပါတ-သုံးပုဒ်သည် နိရယသဒ္ဒါ၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

(စ) ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ-ဖြင့် အပါယံ-၌အယ-ပုဒ်ကို ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော-ဟုပြု၍ အယ-အရကောင်းမှုကုသိုလ်ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ အပ-သည် အပေတအနက်ဟော-၊ ဒ ယာ အပေတော အပါယော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ် ပြု-သိစေ။

◆ ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော၊ပုညန္တိ အာဟ"ပုညသမ္မတာ အယာ"တိ။ (သာရတ္ထ)

သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ-ဖြင့် ယင်းကောင်းမှုကုသိုလ်သည် နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းပင်တည်းဟုသိစေသည်။

နိရယော-ဖြင့် အပါယ-အရ ငရဲကိုယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(ဆ)ဖြင့် အပါယော-ပုဒ်ကို နတ္ထိ အာယော ဧတ္ထာတိ အပါယော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိပြု။ အပသဒ္ဒါ အဘာဝအနက်ဟော။ အာယဟူသော အစိတ်ပုဒ်ကို အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော-ဟု ပြု၍ အာယ-အရ သုခသာဓနကို ယူ-သိစေ။

◆ အာယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော၊ပုညကမ္မာဒိနံ သုခသာဓနံ၊ တေနာဟ "သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၀၆)

http://www.dhammadownload.com

၇။ **အဘိနိဗ္ဗတ္တကွန္ဒဂ္ဂတဏော / အဘိနိဗ္ဗတ္တကွန္ဒဂ္ဂတဏော**

အဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ အဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓာ၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓာနံ ဝဏ္ဏံအဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓဂ္ဂတဏံ၊ တသ္မိံ၊ မအူ-၌ သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့် ဝိဘတျန္တခံပြထားသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သာရတ္ထ၊ ဝံသစ်၊ ဘာသာဋီကာ တို့၌လည်း အဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓဂ္ဂတဏော-ဟု သတ္တမျန္တနှင့်ပင်ရှိကြသောကြောင့်လည်းကောင်း အဘိနိဗ္ဗတ္တခန္ဓဂ္ဂတဏော-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

တဒနန္တရံ / တမနန္တရံ

တနှင့်အနန္တရပုဒ်ကို စပ်သောသမာသ်နာမ်ဖြစ်၍"သမာသေ ဒေါ် တိလိဝေ်" (နီတိ၊သုတ္တ။၁၄၄) အရ တထက်နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ယင်းနိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု၍ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တဒနန္တရံ-ပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၀။ **(ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကာယဿ**

အကျိုးဖြစ်သောခန္ဓာပဥ္စက၏"ကာယဿ"ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌ တင်စားသောကြောင့် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

◆ ယေန တိဋ္ဌတိ၊ တဿ ဥပစ္ဆေဒေနေဝ ကာယော ဘိဇ္ဇတီတိ အာဟ " ကာယဿ ဘေဒါတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ"တိ။ (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း၊) အပေါင်းဖြစ်သော ခန္ဓာပဥ္စက၏ ကာယဿ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၌ တင်စားသောကြောင့် ဧကဒေသူ၊ ရူဠ္ဟီနည်း။

(ပါရာဝံသစ်၊၂။၂၉၈-၌ ဤသို့ နှစ်မျိုးပြဆည်)

(က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကာယဿ

အပေါင်းဖြစ်သော ဒေဟ, ရာသိတို့၏ ကာယ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဒေဟ-၌တင်စားသောကြောင့် ဧကဒေသူ၊ သမုဒါယူ၊ ရူဠ္ဟီနည်း။

၁၀။ (စ)နှင့်အညီ အပါယ-၌ အယ-အရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကိုယူ၍- ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ၊ အပ္ပမာဒ-စသည်တည်း။ ထိုတွင် ယောနိသောမနသိကာရကိုယူသဖြင့် "ယောနိသော ဘိက္ခဝေ "စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၄)

(က) ဥပပန္နာတိ ဥပဂတာ။ တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။
(ခ) ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။
(ဂ) အယံ ပန ဝိသေသော---တ္တေ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ။
(ဃ) သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိယေဝ။

(၄၊၁၃၆၊ သာရတ္ထ၊၁။၄၀၇၊ မအူ၊၂။၃၇၅၊ ဘာသာဋီ၊၂။၅၄၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၀၀)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဂ)အမှတ်ပြဝါကျတို့တွင် ဒုတိယဝါကျကိုသာ ပေတာလကၤာရနည်းဖြင့်အနက်။
၂။ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆ အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ (ဂ)ဝါကျ သုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန-ဝယ် ဂဟဏ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အဘိဓေယျတ္ထ
ကောက်ပြီးလျှင်၊ သဂ္ဂ-၌ အဂ္ဂ ပုဒ်ကိုဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ အဓိပ္ပါယ၊ သုက္က၊ ဂတိ၊ ဒေဝ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန/ဝုတ္တဝိပရိယယေန-တွင်အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ (ဂ)သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်၍ သုဂတိ သဂ္ဂလောကံ ဥပပန္နာ-၌ သုဂတိ-ဝယ် ဥပစာ။
၁၀။ (ဃ)သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန-၌ သဂ္ဂ-ပုဒ်ကို နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍ရှေ့ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်း။

==========================

၁။ ဗြွ-၌သုက္ကပက္ခ၌၊ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ မနုဿဂတိပိ-ကိုလည်း၊ သင်္ဂယှတိ-၏။
ကသ္မာ-ကား။"တူတော ဘော သုဂတိ ဂစ္ဆာ"တိ ဝစနတော-ကြောင့်တည်း။ (သာရတ္ထ)

၂။ (ဃ)သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် သုက္ကပက္ခ၌ သုဂတိသဒ္ဒါဖြင့် (ဒေဝဂတိသာမက) မနုဿဂတိကိုလည်းယူအပ်သေး၏ဟုဆို၏။ သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် အဘာယ်ဂတိကိုယူအပ်ပါသနည်း။ ဒေဝဂတိ မနုဿဂတိနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူအပ်ပါသလော။ (သို့မဟုတ်) မနုဿဂတိကိုပင် ယူအပ်ပါသလော။ စုဒ်ကြောင် (ဃ)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား= ဒေဝဂတိကိုသာ ယူအပ်ပါ၏ဟူလို။

၃။ (ခ)ဝါကျသည် ဂန္ထဂရုဒေါသကို ပယ်လို၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
(တစ်နည်း) ကဏှပက္ခလာပုဒ်တို့၏ ပစ္စက္ခအဖွင့်မှတစ်ပါး သုက္ကပက္ခလာပုဒ်တို့၏အတိဒေသအဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဂ၊ဃ) ဝါကျတို့သည် (သုဂတိ သဂ္ဂံ လောကံ) ဟူသော ပါဠိတော်၌ သုဂတိသဒ္ဒါ သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဂတိထူးခြားပုံကို ပြသောကြောင့် ဝိသေသဝါကျ။
ထိုတွင် အယံ ပန ဝိသေသော-ဝါကျကား ဝိသေသပါဒကဝါကျ။
(ဃ)ဝါကျသည် သုဂတိသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ဂတိမှတစ်ပါး သဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောဂတိကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

၄။ ဝယှတိ အနေနာတိ ဝတဏံ။ (အဘိဓေယျတ္ထ-ကား သုဂတိသဒ္ဒါရ၏)
အဂ္ဂေါ့ ဝိရံ တိဋ္ဌန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ အဂ္ဂေါ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၀၁)

♠ အဓောတ်အရ တတ္တုဿကား ကြာမြင့်စွာတည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသန္တတိရတရားများသည် မုချ။

http://www.dhammadownload.com

- အဓိကရဏတ္ထကြိယာအရထိုအားတပ်သော နတ်ပြည်၏ ပကတူပ-သည် ဖလူ။
- အ (သို့) ဝ (သို့) ဏျ-ပစ္စည်းအရကား နတ်ပြည်ရ၏။

(တစ်နည်း) အဇိယတိ ဥပဂစ္ဆိယတိတိ ဝါ အဌ္ဌော။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။ ၃၀၁။ မဒ္ဒု၊၂။ ၃၇၅)

သုဋ္ဌု အဌ္ဌော သဌ္ဌော။ (၄။ ၁၃၆)

(တစ်နည်း) သောဘနော အဌ္ဌော သဌ္ဌော။ ပုညေန ဝါ သုဋ္ဌု အဇိယတေတိ သဌ္ဌော။ (ဓာန်ဋီ)

ကမ္မသာဓနအတွက်ဉာဏ်ကောက်ပုံ

- အဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ကောင်းမှုကုသိုလ်သည် မုချ။
- ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထို-၏ အကျိုးဖြစ်သောနတ်ပြည်၏ နာနက္ခဏိကကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စယုပ္ပန္နဘောဂဏ်သည် ကာရဏူပစာ။
- အ (သို့) ဂ ပစ္စည်းအရကား နတ်ပြည်ရ၏။

၅။ အဓိပ္ပါယ= အဓိ-ပယ။ ဏ။ (ဝါ) အဓိ-အပိ-တ္တ၊ ဏ။ (ဝါ) အဓိ-ပ-တ္တ၊ ဏ။

သုတ္တ= သုစ၊ အ။ ဂတိ= ဂမု၊ တိ။ ဒေဝ= ဒိဝု၊ ဏ။

၆။ (က)ဥပဂတာ-ဖြင့် ဥပပန္နာ-၌ ပဒဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟော-၊ အန္တ-သည် တပစ္စည်း၏ ကာရိယ-၊ ယင်း တ-ပစ္စည်းသည် အတိတ် ကတ္တားအနက်၌-သက်-၊ ဥပဂတာတိ ဥပပန္နာ-ဟုပြ-သိစေ။

တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာ-၌ တတ္ထ-ဖြင့် အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် သတ္တမီအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

အဘိနိဗ္ဗတ္တာ-ဖြင့် ဥပဂတာ-၌ ဂမုဓာတ်သည်ပဝတ္တနဂတိအနက်ဟော-သိစေ။

၇။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန/ဝုတ္တဝိပရိယယေန

ဝိ-ပရိ-တ္တ ဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ တ္တ-ကို ဧ-ပြု။ ဧ-ကို အယ-ပြု။ အယ-မှ အာ-ကို အာဒီဃပြု။ ယ-လာ၍ ဝိပရိယာယ-ပြီးသည်။ အ-ကို အာ-ဒီဃမပြုလျှင် ဝိပရိယယ-ဟုပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်။

(ဝုတ္တဝိပရိယာယော-၌ ဝိပရိယယော-နှင့်အတူပင်။ ၅၉၅-ဖြစ်ကြည့်)

မှတ်ချက်။ ။ဘာသာဋီကာ၊၂။ ၅၄-၌ ထေရမနိမိ-ဝယ် ဝိပရိယယ-ဟုရှိကြောင်းမှာ ထားသည်။ နိရုတ္တိဒီပနီ၊ ၅၃၀-၌ကား ဝိပရိယာယော-ဟုတွေ့ရ၏။

၈။ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ

အဝိတ်-ဒေဝဂတိ၏ "သုဂတိ "ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သောဒေဝဂတိ၊ မနုဿဂတိတို့၌ တင် စေဒေသူပစာ။ ဥပလက္ခဏနည်း။

၁၀။ သဂ္ဂ-၌ သု-အဂ္ဂ ဟုပုဒ်ခွဲ။ သု-ကို အဠကထာ-၌ သုဋ္ဌုဟုလည်းကောင်း၊ ဓာန်ဋီ၌သောဘနော-ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ပြသည်။ ယင်းတို့အလို သု-၏ဝေဝစနတာရကား== "သောဘနံ၊ ရုစိရံ၊ သာဓု၊ မနုညံ၊ စာရု၊ သုန္ဒရံ-စသော (ဓာန်၊၆၉၃-၄) ဂါထာလာပုဒ်များ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၅)

(က) သောဓေံ သမာတိတေ စိတ္တေတိ တ္တမ ဝိပဿနာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
(ခ) အာသဝါနံ ခယဉာဏာယာတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယ။
(ဂ) အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဟိ အာသဝဝိနာသနတော အာသဝါနံ ခယောတိ ဝုစ္စတိ။
(ဃ) တတြ စေတံ ဉာဏံ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာတိ။

(၄၊၁၃၆၊ သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၇၊ မအူ၊၂၊၁၃၇၆၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၅၅၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၀၁)

==================

၁။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့၌ ဟိတ်ဇါ်သမ္ဗန်ခံ၍ သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးခဲ့ပါ။
၄။ အာသဝဝိနာသနတော-သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ ခယ-ပုဒ်ကိုဝစနတ္ထပြုပြီး ဉာဉ်ကောက်။
၅။ အာသဝ-ကိုနာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ ဓာတ်ကိုဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ/တပရိယာပန္နတ္တာ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုယူတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ခ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-အရကို ပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ (ဂ) အာသဝဝိနာသနတော-ဟူသောဟိတ်ဇါ် သမ္ဗန်ကို အရဟတ္တမဂ္ဂသ-ဟုခံပါ။ (ဃ)တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ-ဟူသော ဟိတ်ဇါ် သမ္ဗန်ကို (တေသ ဉာဏဿ-ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော ဉာဏ်၏)ဟုခံပါ။ (ဃ) တတြ- တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ-ဟုစွဲပါ။

၂။ **(ခ)ဝါကျ လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ-ဘုရားရှင်သည် အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယင်း အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-အရမည်သည့်တရားကိုယူရမည်နည်း။ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဘင်ဟုဆိုအပ်သောအာသဝက္ခယ ၄-မျိုးလုံးကိုယူရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် အာသဝါနံခယ-ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်း ဟုဆို၏။ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဘင်က္ခဏဟူ၍ အာသဝက္ခယ ၄-မျိုးရှိသည်မဟုတ်ပါ လော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အာသဝါနံခယ-ဟူသည်အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တည်းဟုဖွင့်ဆို သောဆရာ့စကားသည် အသို့လျှင်သင့်ရာပါအံ့နည်း။(ဝါ) အဘယ့်ကြောင့်အရဟတ္တမဂ် ကိုသာ အာသဝါနံခယ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

● ပါရာဝိသစ်-၌ အရဟတ္တမဂ်ကိုမှ အာသဝါနံခယဆိုပါ၏လော-တုလည်းကောင်း၊ မအူသျှ၌ အရဟတ္တမဂ်ကို အာသဝါနံခယဟူ၍ ဆိုသင့်ပါ၏လောတုလည်းကောင်း အာဘော်ထားကြသည်။

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ)ဖြင့် အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ-ကို အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထာယဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာသဝါနံခယ-ပုဒ်နှင့် ဉာဏ-ပုဒ်ကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြုရမည်ဟု ပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

◆ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဒဿေန္တော "တတြ စေတံ ဉာဏ"န္တိ ဝတွာ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (ဂ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ (မအူ) ပါဠိကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီ)

၄။ အာသဝေ ခေပေတီတိ ခယော။ (မအူသျှ၊ဂဏ္ဌိသစ်)

♠ စိတ်တတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဖြစ်ကား ကုန်ခန်းသွားသောအာသဝေါတရားများသည် (ဝါ) အာသဝေါတရားတို့၏ အဘာဝသည် မုချ။

♠ ဟေတုကတ္တုဖြစ်အရကား အရဟတ္တမဂ်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည်(ဝါ)သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိသည် ဗလူ။

♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

(တစ်နည်း)ခီယန္တိ အာသဝါ ဧတေနာတိ ခယော-ဟုပြု။ (ဘာသာဋီ) အကောက်မထူး။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိပဿနာယ ပါဒကံ ဝိပဿနာပါဒကံ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ။

အရဟတ္တမဂ္ဂေ ဉာဏံ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ။

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏမေဝ အတ္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏတ္ထော။

ဝိနာသိယတေ ဝိနာသနံ။ အာသဝါနံ ဝိနာသနံ အာသဝဝိနာသနံ။

တသ္မိံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ပရိယာပန္နံ တပ္ပရိယာပန္နံ။

တပ္ပရိယာပန္နဿ ဘာဝေါ တပ္ပရိယာပန္နတ္တံ။

၅။ အာသဝေါ၊ အာသဝ စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်လေ။ အာသဝ-၌ သု-ဓာတ်။ ဤ၌ အဘိသဝနတ္ထ ဖြစ်သောကြောင့် သဝတိ၊ သဝန္တိ စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိဂိုဏ်းစဉ်ရမည်။ (ဓာတွတ္ထ၊ ၄၁၀)

ဝိနာသန= ဝိ-နသ၊ ယု။ ပရိယာပန္န= ပရိ-အာ-ပဒ၊ တ။

ဝိပဿနာ= ဝိ-ဒိသ၊ ယု။ ပါဒက= ပဒ၊ ဏွု။

၆။ (က)ဖြင့် သမာပတိတေ စိတ္တေ-၌ စိတ္တ-အရ ဝိပဿနာပါဒက စတုတ္ထဈာန်စိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာဓိဂ္ဂတ္တာယ-ဖြင့် အာသဝါနံခယဉာဏ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကိုယူ-၊ အာယ-သည် စတုတ္ထီသ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ-၊ ယင်း သဝိဘတ်သည် တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ မသက်၊ တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌သက်-သိစေ။

(ဂ)အာသဝဝိနာသနတော-ဖြင့် အာသဝါနံ ခယော-၌ ခီ-ဓာတ်သည် ဝိနာသနအနက်ဟော-၊ ဏ-ပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်-၊ အာသဝေ ခေပေတီတိ ခယော-ဟု ပြု-သိစေ။

အရဟတ္တမဂ္ဂေါ-ဖြင့် အာသဝါနံခယ-အရ အရဟတ္တမဂ်ကို ယူရမည်ဟုသိစေ။

(ဃ) တတြ စေတံ ဉာဏံ-ဖြင့် ခယဉာဏာယ-ပုဒ်ကို ခယေ ဉာဏံ ခယဉာဏံဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-သိစေ။

တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ-ဖြင့် ခယေ-၌ သတ္တမီဝိဘတ် (သို့) တတြ-၌ တြ-သည် အာကာသေ သကုဏာ ပက္ခန္တိ-ကဲ့သို့ ဝိသယ-၌မသက်၊ ရုက္ခေ သာခါ-ကဲ့သို့ အာဓာရ-၌ သတ္တမီတည်းဟု သိစေသည်။

◆ "တတြ စေတံ ဉာဏ"န္တိ ဝတွာ ခယေတိ စ အာဓာရေ ဘုမ္မံ၊ န ဝိသယေ တိ ဒဿေတုံ "တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ"တိ အာဟ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၈)

၇။ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ / တပရိယပန္နတ္တာ

တသ္မိံ ပရိယာပန္နံ တပ္ပရိယာပန္နံ-ဟုပြု၊ (ယ တ နှင့်စပ်၊ ထိုသမာသ်မှာ၊ ဗိန္ဒုလာ၊ ရံခါဒွေးတော်ဆင့်) ဟူသော သဒ္ဒနည်းကမ်းနှင့်အညီ တပရိယာပန္န-ဟုဆိုလိုလျက် သဒိသဒွေးတော် ပ-လာ၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

၈။ (ခ)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ နယူပစာရ

အပေါင်းဖြစ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဘင်္ဂဉာဏ-ဟူသော အာသဝက္ခယလေးမျိုးတို့၏"အာသဝါနံခယ"ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်၌တင်စားသောကြောင့် ကေဒေသျူပစား ရှဋ္ဌီနည်း။

အာသဝါနံခယ-အရအာသဝက္ခယလေးမျိုးလုံးကိုယူသင့်သော်လည်းအရဟတ္တမဂ်ကိုသာကျဉ်း၍အလွန်အားဖြင့် အာသဝါနံခယ-ဟူ၍ဆိုအပ်သောကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌနည်း။

◆ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂဝ္ဂတဏ်။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၈)

တတြ စေတံ ဉာဏံ-ဟူသော (ဃ)သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်လျှင် အာသဝါနံခယေ-အရနှင့် ဉာဏအရတို့ မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစား။

(က)ဝါကျ သမာတိတေ စိတ္တေ

အပေါင်း-စိတ်အားလုံး၏ စိတ္တေ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်-ဝိပဿနာ ပါဒကစတုတ္ထရျာန်စိတ်၌ တင်စားသောကြောင့် ကေဒေသျူ ရှဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ အာသဝါနံခယဉာဏာယ-အရ အရဟတ္တမဂ်ကိုယူ၍ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၆)

(က) စိတ္တံ အာဘိနိန္နာမေသိန္တိ ဝိပဿနာစိတ္တံ အာဘိနိတရိ။

(ခ) သော တ္တဒံ ဒုက္ခန္တိ ဝေမာဒိသု"ဒွေကံ ဒုက္ခံ၊ န တ္ထတော ဘိယျော"တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စံ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။

(ဂ) တဿ စ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိကံ တဏှံ"အယံ ဒုက္ခသမုဒယော"တိ။

(ဃ) တဒုဘယမ္ပိ ယံဌာနံ ပတွာ နိရုဇ္ဈတိ၊တံ တေသံ အပ္ပဝတ္တိံ နိဗ္ဗာနံ"အယံ ဒုက္ခနိရောဓော"တိ။

(င) တဿ စ သမ္ပာပကံ အရိယမဂ္ဂံ "အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ"တိ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(၄း၁၃၆း သာရတ္ထ၊၁း၄၀၈၊ မအူ၊၂း၃၇၇၊ ဘာသာဋီ၊၂း၅၅၊ ဝဇိရသစ်၊၂း၃၀၃)

===================

၁။ (ခ၊ဂ)ဝါကျများကို လိုက်သင့်ထည့်သင့်သော ပါဠိများကို လိုက်၍ထည့်၍အနက်ပေး။

၂။ (က)ဝါကျကို လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာ။ (ခ)ဝါကျ န တ္ထတော ဘိယျော-သို့အနုသန္ဓေတက်။

၃။ (ခ)စသည် အကြောင်းပြအမည်ပေး။ သော တ္တဒံ ဒုက္ခန္တိဝေမာဒိသုပဒေသု-ကိုစာစပ်။

၄။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ ဒုက္ခ၊ မဂ္ဂ၊ တဏှာ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘာန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ နိဗ္ဗတ္တကံ/နိဗ္ဗတ္တိကံ ဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဃ)ဝါကျ တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတွာ-၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ ဒုက္ခသစ္စံ-အရ အာယတနနောတရဏဟာရနေတ္တိထုတ်ဆောင်ပါ။

===================

၁။ (ခ)ဝါကျမှ "သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိ ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ" ကို (ဂ)ဝါကျသို့ လိုက်၍ အနက်ပေး။

၂။ (က)ဝါကျ လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာ

ဆရာ- ဥပါလိမထေရ်သည် (သို့မဟုတ်)မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ္တံ အာဘိနိန္နာမေသိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ စိတ္တံ အရ အောက်ဝိဋ္ဌာနစ်ပါး၌ကဲ့သို့ ပရိကံစိတ်ကို ယူရမည်လော။ အဘယ်ကို ယူရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

(ခ)န တ္ထတော ဘိယျော-သို့ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ ဒွေကံ ဒုက္ခံ-ဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဒုက္ခသစ္စာကို အကြွင်းမဲ့ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုပြလိုသောဆရာသည် န တ္ထတော ဘိယျော-မိန့်။ (ဝဇိရသစ်)

http://www.dhammadownload.com

◆ တွေကံ ဒုက္ခန္တိ တသ္သ ပရိဋ္ဌိဋ္ဌ ဝတိတဘာဝဒဿနံ။ န တွတော ဘိယျောတိ အနဝသေသေတွာ ဝတိတဘာဝဒဿနံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၈)

၃။ (ခ)ဝါကျစသည်သည် ပက္ခန္တရ။

ထိုတွင် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာကို တုတ်မှန်စွာ သိပုံကိုပြသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို တုတ်မှန်စွာ သိပုံကိုပြသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို တုတ်မှန်စွာ သိပုံကိုပြသည်။

(င)ဝါကျဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာကို တုတ်မှန်စွာ သိပုံကိုပြသည်။

ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ပက္ခ-ပက္ခန္တရခွဲ။

သော တ္တာဒံ ဒုက္ခန္တိ ဝေမာဒိသု(ပဒေသု) ကို ဝေဒိတဗ္ဗော-၌အာဓာရ-အာဓာရီ စပ်။

၄။ ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ။ နိရုဇ္ဈတိ ဧတေန ဧတ္ထာတိ ဝါ နိရောဓော။

ဒုက္ခဿ နိရောဓော ဒုက္ခနိရောဓော။

ဂမေတိ ဂစ္ဆတိ ဝါ တောယာတိ ဂါမိနီ။

ဒုက္ခနိရောဓဿ ဂါမိနီ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ။

♠ ဒုက္ခနိရောဓ-ပုဒ်အရကား ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်သည် မုချ။

♠ ထို-၏ အရိယာမဂ်နှင့် အာရုံ အာရမ္မဏိက စပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အရိယာမဂ်ရ၏။(ဝိသေ...နက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တေံ ပမာဏံ တ္တမဿ ဒုက္ခဿာတိ တွေကံ။

ရသီယတိ ဉာယတီတိ ရသော။သဿ အတ္တနော ရသော သရသော။

သရသသင်္ခါတံ လက္ခဏံ သရသလက္ခဏံ။ ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော။

သရသလက္ခဏဿအသမ္မောဟတော...ဋိဝေဓော သရသလက္ခဏပဋိဝေဓော။ (ဝံသစ်။မအူ)

ဘူတဿ အနုရူပံ ယထာဘူတံ။

န ပဝတ္တန္တိ တေ ဧတ္ထာတိ အပ္ပဝတ္တိ။ (နိဗ္ဗာနံ) (သာရတ္ထ)

(တနည်း) န ပဝတ္တန္တိ ဧ... ဧတေန နိဗ္ဗာနေနာတိ အပ္ပဝတ္တိ။ (မအူ)

ဉာဘိန္နံ သမူဟော ဉာဘယံ။ တာသံ (ဒုက္ခတဏှာနံ) ဉာဘယံ တဒုဘယံ။

ပါပေတီတိ ပါပကော၊ သုဋ္ဌုဝေ ပါပကော သမ္ပာပကော။

၅။ ဒုက္ခ= ဒုက္ခ၊ အ။ (တစ်နည်း) ဒု-စနု၊ ကွိ။ (တစ်နည်း) ဒု-ခါဒ၊ ကွိ။

◆ ဒုက္ခဓာတုဝသာဝပိ၊ ဒုပုဗ္ဗခါဒတောပိ ဝါ။

ဒုပုဗ္ဗ ခနုတော ဝါ ပိ၊ ဒုက္ခသဒ္ဒဝတိ ဝဒေ။ (နီတိ၊ဓာတု။၃၇၀)

မဂ္ဂ= မဂ္ဂ၊ အ။ (တစ်နည်း) မရဓာတ်၊ ဂမုဓာတ်၊ ကွိပစ္စည်း။

တဏှာ=တသ၊ ဏှ။ (တစ်နည်း) တသ၊ တ။ (သုစိ)

ပဋိဝေဓော= ပဋိ-ဝိဓ၊ ဏ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝိပဿနာစိတ္တံ-ဖြင့် စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိ-၌ စိတ္တံ-အရ ရှေးဝိဇ္ဇာနှစ်ပါး၌ကဲ့သို့ ပရိကံစိတ်ကိုမယူရ၊ ဝိပဿနာစိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ။

အဘိနိဟရိ-ဖြင့် အဘိနိန္နာမေသိ-၌ အဘိ-နိ-နမုဓာတ်၏ နိဟရဏအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏေပစ္စည်းသည် ကာရိတ်ဏေပစ္စည်းမဟုတ်၊ စုရာဒိဏေပစ္စည်း၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဇာနာ-ဖြင့်အဗ္ဘညာသိ-၌အဘိ-၏ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဏ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဓာတ်၏ သိခြင်းအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဓာတ်သည်ကျနေရာ၌ ဘူဝါဒိဂဏိကဓာတ်မဟုတ်၊ ကိယာဒိဂဏိကဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ပဋိဝိဇ္ဈိ-ဖြင့် အဗ္ဘညာသိ ဇာနာ-တို့၌ ဉာဓာတ်သည် တောသနအနက်ကို မဟော၊ ပဋိဝိဇ္ဈနအနက်ဟောဟု သိစေသည်။

(ဂ) ဒုက္ခသ နိဗ္ဗတ္တိကံ-ဖြင့် ဒုက္ခသမုဒယောပုဒ်ကို ဒုက္ခံ သမုဒေတိတိ ဒုက္ခသမုဒယော-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-၊ ဏပစ္စည်း ဟေတုကတ္တားအနက်၌သက်-၊ သမုဒယ-၌ သံ-ဥ-ဣဓာတ်၏ နိဗ္ဗတ္တန အနက်ဟော-သိစေ။

တဏှံ-ဖြင့် ဒုက္ခသမုဒယ-အရ တဏှာကို အရကောက်ရမည်ဟု သိစေ။

(ဃ)တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတ္တာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တံ ဓောသံ အပ္ပဝတ္တိ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓော-ပုဒ်ကို ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ ဓောန, ဧတ္ထာတိ ဝါ ဒုက္ခနိရောဓော-ဟု ကရဏသာဓန၊ (ဝါ)အဓိကရဏသာဓနပြု-၊ ဏပစ္စည်း ကရဏသာဓန၊ (ဝါ)အဓိကရဏသာဓန အနက်၌သက်-သိစေ။

နိဗ္ဗာနံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓော-အရ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(င)တဿ သမ္ပာပကံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ပုဒ်ကို ဒုက္ခနိရောဓံ ဂမေတိ, ဂစ္ဆတိ ဝါ တောယာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓန(ဝါ)ကရဏသာဓနကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-၊ ဏီပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓန (ဝါ)ကရဏသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

အရိယမဂ္ဂံ-ဖြင့် ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ-အရ အရိယာမဂ်ကိုယူ-သိစေ။

၇။ နိဗ္ဗတ္တကံ / နိဗ္ဗတ္တိကံ

နိပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်(ဆို့မတုတ်)ဝတ္တဓာတ်၊ ဏွုပစ္စည်း။ ဏွုပစ္စည်းကိုအက-ပြု၊ တဏှံ-ဟူသော ဝိသေသျလိင်သို့ လိုက်၍ကျနေရာ၌ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ရကား"ဣတ္ထိလိင်တွင်၊ အက-မြင်၊အ-လျှင်၊ ဣ-ဖြစ်မြဲ"ဟူသော သဒ္ဒနည်းကမ်းအရ အက-မှ အ-ကို ဣ-ပြု၍ပြီးသောကြောင့် နိဗ္ဗတ္တိကံ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ ယံ ဌာနံ ပတ္တာ

ဌာန-ဒုက္ခ၊ သမုဒယနှစ်ပါးစုံရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ရောက်ခြင်း၏ "ပတ္တာ"ဟူသော အမည်ကို ဌာနီ-ဒုက္ခ၊ သမုဒယနှစ်ပါး၏ရောက်ခြင်း၌ တင်-ဌာနူပစာ။

ဌာနမကင်းရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ရောက်ခြင်းကို ပတ္တာ-ဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီမကင်း တတ်သော ဒုက္ခ၊ သမုဒယသစ္စာနှစ်ပါး၏ရောက်ခြင်းကိုလည်းရ-နာနန္တရိကနည်း။ (ဝိသစ်)

◆ တဒုဘယဝတော ဟိ ပုဂ္ဂလဿ ပတ္တိ တဒုဘယဿ ပတ္တီတိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၈)

၁၀။ ဒုက္ခသစ္စံ-အရ ဒေါကာဏီစိတ် ၈၁၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ၈ပဉာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသတို့ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၇)

(က) ဝုသိတန္တိ ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ၊ ကတံ စရိတံ နိဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။

(ခ) ဖြဟ္မစရိယန္တိ မဂ္ဂဖြဟ္မစရိယံ။

(ဂ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကေန ဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တ သေက္ခာ ဖြဟ္မစရိယဝါသံ ဝသန္တိ နာမ။

(ဃ) ခီဏာသဝေါ ဝုတ္ထဝါသော။

(င) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ဖြဟ္မစရိယဝါသံ ပစ္စဝေက္ခန္တော"ဝုသိတံ ဖြဟ္မစရိယ"န္တိ အဗ္ဘညာသိ။

(၄၊၁၃၇၊ သာရတ္ထ၊၁၊၄၀၉၊ မအူ၊၂၊၃၀၂၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၆၀၊ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၀၉)

=====================

၂။ (ခ)ဝါကျကို လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်ပြီးလျှင် (ဂ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (က)စသည်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ တသ္မာနှင့်ပစ္စဝေက္ခန္တော-တို့ကိုစာစပ်။

၄။ ဖြဟ္မစရိယ-ပုဒ်ကို ရသင့်သမျှ အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်။

၅။ ဝုသိတံ ဖြဟ္မစရိယန္တိ အဗ္ဘညာသိ-ဟူသော ပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်ခွဲပြီး ဖြဟ္မစရိယံ-၌ ဖြဟ္မ-ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (က)၌ နိဋ္ဌိတံ/နိဋ္ဌာပိတံ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာယုတ္တတရပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (ခ)ဝါကျ၌ ရသင့်သော နယူပစာရတို့ကို ရေးပါ။

၁၀။ (က)ဝါကျအရ တရားကိုကောက်၍ ဩရဿောရဿပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

======================

၂။ (ခ)ဝါကျလျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြဟ္မစရိယံ-ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဖြဟ္မစရိယအရ မည်သည့် ဖြဟ္မစရိယကိုယူရမည်နည်း။ သာသနဖြဟ္မစရိယကိုယူရမည်လော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ - မြတ်စွာဘုရားသည် ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့် အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့် တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးကြသည်မဟုတ်ပါလော၊အတိတ်ကာလဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြသော် အကြောင်းမှယုတ်သော ဟိနတ္ထဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင်း(ဂ)မိန္ဒ။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂၊၃ ၀၉)

အဓိပ္ပါယ်ကား=ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဗြဟ္မစရိယကိုကျင့်သုံးဆဲမည်၏။ ခီဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်သုံးပြီးမည်၏။ ဘုရားရှင်သည် မိမိ၏ ခီဏာသဝဖြစ်သည်ကို သိတော်မူသောကြောင့် ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ-ဟု အတိတ်ကာလဖြင့်ဟောတော်မူ၏ဟူလို။

၃။ (က)ပက္ခန္တရ။ ယင်း(က)၌ ကတံ စရိတံ နိဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော-ကား ဝိတ္ထာရ။

(ခ)ပက္ခန္တရ။

(ဂ)သည် ဝုသိတံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်-- ပါဠိကျာရမ္ဘ။ (နိဿယများ၌ ဒုဋ္ဌိ၊ ကရဏ တု ခွဲကြသည်)

(ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င)လဒ္ဓဂုဏ။

စာစပ်=တဿာ- ကို အဇ္ဈာသိ-၌ ဟိတ် - ဟိတ်၏ဗိုလ် စပ်။

ပစ္စဝေက္ခန္တော-ကို အဇ္ဈာသိ-၌ လက္ခဏ - လက္ခဏစပ်။

၄။ တေတိ တေတိ ဂုဏာဝိသေသေတိ မြူတိတာ ပရိဝုဋ္ဌါတိ ဗြဟ္မာနော။

စရိတဗ္ဗန္တိ စရိယံ။

ဗြဟ္မေတိ (ဗြဟ္မုန္ဓံ) စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ (၄၊၉၉)

- ဗြဟ္မ-အရကား မြတ်သောဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့သည် မှချ။
- ထို၏ မဂ်တည်းဟူသော အကျင့်နှင့် သာမိ သံ။ ဂုဏော ဂုဏ်စပ် ဌာန။
- ပုန်လုံးအရကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ ရ၏။

ဝုဿတိ ဝုသီယတိ စရိယတိတိ ဝုသိတံ။

- ဝသတတ်အရ ကတ္တုအရကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်တော်မူသောဘုရားရှင်၏ မဂ္ဂ-သမ္ပယုတ္တစေတနာသည် မှချ။
- ကမ္မ၌ကြိယာကား-ထိုအားတပ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ သဟဇာတာဒိ- ဗလူ။
- တပစ္စည်းအရကား မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယရ၏။

ဝဇနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ကလျာဏော ပုထုဇ္ဇနော ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော။

ဗြဟ္မစရိယဿ ဝါသော ဗြဟ္မစရိယဝါသော။

http://www.dhammadownload.com

ဒီဃာ အာသဝါ ဧတဿ အရဟာတောတိ ဒီဃာသဝေါ။
ဝုတ္တော ဝါသော ဧတေန ဒီဃာသဝေနာတိ ဝုတ္တဝါသော။
၅။ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယန္တိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
အဇ္ဈာသိ= အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ကိယာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ။
ဗြဟ္မ-ကို ဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မာနော စသည်ဖြင့် ရာဇာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။
ဝုတ္ထ= ဝသ၊ တ။ နိဋ္ဌိတံ=နိ-ဌာ၊ တ။ ပုထုဇ္ဇန = ပုထု-ဇန၊ အ။
၆။ (က)ဝုတ္ထံ-ဖြင့် ဝုသိတ-သည် ဝုတ္ထ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေ။
ပရိဝုတ္ထံ-ဖြင့် ဝုတ္ထသည် ပရိဝုတ္ထ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေ။
ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဥဒ္ဓော၊ ဝုတ္တော ဝါ-ဟူသော ကစ္စည်းပြယုဂ်များကို ထောက်၍ ပရိယာယ်ဖော်သည်။သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ခတ် ပစ္စည်း တူညီနေ သောကြောင့် ဒု-ခာတွတ္ထ၊ ဒု-ပစ္စယတ္ထ-စသည် မဖော်ဟုမှတ်ပါ။
ကတံ-ဖြင့် ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ-၌ ကျင့်သုံးအပ်ပြီဟူသည် ပြုအပ်ပြီးသည်ကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေသည်။
စရိတံ-ဖြင့် ကတံ-၌ ပြုအပ်ဟူသည် ကျင့်အပ်သည်ကိုပင် ဆိုသတည်းဟု သိစေ။
နိဋ္ဌိတံ-ဖြင့် ကျင့်အပ်ပြီဟူသည် ပြီးဆုံးစေခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။
(ခ) မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ-ဖြင့် ဗြဟ္မစရိယံ-အရ သာသနဗြဟ္မစရိယ ကို မယူရ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း) ဗြဟ္မစရိယသဒ္ဒါသည် ဒါန အပ္ပမညာစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ အရိယမဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဟု သိစေသည်။

၇။ နိဋ္ဌိတံ / နိဋ္ဌာပိတံ

ကတံ-၌ ကရခတ်၊စရိတံ-၌ စရခတ်တို့သည် သကမ္မကခတ်များဖြစ်ကြသည်။ သကမ္မကခတ်များကို အကမ္မကခတ်များဖြင့်ဖွင့်ပြရာ၌အကမ္မကခတ်နောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်ပေးမှ မူလသကမ္မကခတ်၏ အနက်ကို မှီသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကတံ ကရဏီယံ-ကို နိဋ္ဌာပိတံ-ဟု ဖွင့်လတ့်သည်ကို ထောက်၍လည်းကောင်း၊ (က)၌ နိဋ္ဌာပိတံ-ပါဌ်သာ ယုတ္တတရဖြစ်သည်။ (ဘာသာဋီကာ၊၂၆၀)

၈။ ဗြဟ္မစရိယ

အပေါင်းဖြစ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့၏ ဗြဟ္မစရိယ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၌တင် ဓေဒသေ့ူပစာ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။

၁၀။ (က)ဝါကျအရ အရဟတ္တမဂ် တည်းဟူသော ဗြဟ္မစရိယကို ယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်တော်တည်း စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၁၈)

(က) ကတံ ကရဏီယန္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာ-
ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သောဠသဝိဓမ္ပိ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။

(ခ) ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကာဒယော ဟိ တံကိစ္စံ ကရောန္တိ၊ခီဏာသဝေါ ကတကရဏီယော။

(ဂ) တသ္မာ ဘဂဝါ အတ္တနော ကရဏီယံ ပစ္စဝေက္ခန္တော"ကတံကရဏီယ"န္တိ အဗ္ဘညာသိ။

(ဃ) နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ဣဒါနိ ပုန ဣတ္ထဘာဝါယ ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ
ကိလေသက္ခယာယ ဝါ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထီတိ အဗ္ဘညာသိ။

(င) ဣဒါနိ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ တံ အာသဝါနံ ခယဉာဏာဓိဂမံ
ဗြာဟ္မဏဿ ဒဿေန္တော"အယံ ခေါ မေ ဗြာဟ္မဏာ"တိအာဒိမာဟ။

(၄း၁၃၇၊ သာရတ္ထ၊၁း၄၀၉၊ မအူ၊၂း၃၈၃၊ ဘာသာဋီ၊၂း၆၀၊ ဝဇိရ်သစ်၊၂း၃၀၉)

==================

၁။ ဒဿေန္တော-၏ ကြိယာဝိသေသနထည့်၍ (င)ပါဠိကို အနက်မှန်မှန်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ကို သဒ္ဒါနည်း စာစပ်။

၄။ ဣတ္ထတ္တာယ-၌ ဣတ္ထ-ကို သဒ္ဒဝိဒူတို့အလို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ ဣတ္ထ-၌ အန္တတ်ပုဒ်ကို ဌာနာနုရူပဂိုဏ်းစဉ်၍၊ ကိစ္စံ-ဝယ် ဓာတ်ကို ဘဝိဿန္တိ
ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ) ဣတ္ထဘာဝါယ/ ဣတ္ထံဘာဝါယ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ ဆုံးဖြတ်။

၈။ ကိလေသက္ခယာယ-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ ဣတ္ထ-ဝယ် ရသင့်သော နယပစာ။

၁၀။ (င) ခယဉာဏာဓိဂမံ-၌ ခယဉာဏ-အရ တရားကို လက္ခဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

=======================

၁။ (င)ဒဿေန္တော-၌ နိဂမဝသေန-နိဂုံး၏အစွမ်းအားဖြင့်-ဟုကြိယာဝိသေသနထည့်ပေး။

◆ ဒဿေန္တောတိ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော။ (သာရတ္ထ)

၂။ (ခ)သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကတံ ကရဏီယံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ်စသည်တို့သည်လည်း ထိုကိစ္စကိုပြုကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ကတံ ကရဏီယံ-ဟု အတိတ်ကာလအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဟု စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂း၃၀၉)

(ဂ) အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ခ)ပါဠိဖြင့် ကလျာဏပုထုဇဉ်စသည်တို့သည် တစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးအပြားရှိ

http://www.dhammadownload.com

သော ကိစ္စကိုပြုကုန်ဆဲဖြစ်၏။ ဝိညာဏသဝပုဂ္ဂိုလ်ကား ပြုအပ်ပြီးသောကိစ္စရှိ၏ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောဆရာသည်(ဂ)မိန့်။

(ဃ)ကိလေသက္ခယာယ ဝါ-စသည်သို့ အနုသန္ဓေ

မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာအားဖြင့် ဖွင့်ပြပြီး၍ ပဟီနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏာအားဖြင့် ဖွင့်ပြလို၍ ကိလေသက္ခယာယ-အစမိန့်။ (မအ္ဍသျှ၊၂း၃၀၄။ သာရတ္ထ၊၁း၄၁၀)

၃။ (ခ) ဝါကျာရမ္ဘ။ နိဿျမျာ း၌ = ဒဋ္ဌိ၊ ကာရဏ ဟုခွဲကြသည်။

(ဂ)လဒ္ဓဂုဏ။ (င)အနုသန္ဓေ။ ပက္ခန္တရ။

ဝေ သောဋ္ဌသကိစ္စဘာဝါယ-ကား ၄ါ-ကြောင့် နတ္ထိ-၌ သမ္ဗန္ဓ်-သမ္ဗန္ဓ်၏ကြိယာစပ်။

၄။ တ္ထမေ ပကာရာ အဿ အတ္ထီတိ တ္ထတ္တံ။ (သဒ္ဒနိဒ္ဒေ-အလို) (ဝိသစ်၊၂း၃၁၀)

♠ တ္ထမ-အရ မဂ်၏ကိစ္စဖျာပါရဖြစ်သောပရိညာစသောအပြားတို့သည် မှချ။

♠ ထို၏ မဂ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာန

♠ ထံ-ပစ္စည်းအရကား ပရိညာစသော အပြားတို့ရှိသော မဂ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တ္ထတ္တံ ဘာဝေါ တ္ထတ္တတ္တံ။ (ပရိညာစသော မဂ်၏ကိစ္စဖျာပါရ ရ၏)

ဆဝ ဒသဝ သောဋ္ဌသ။ သောဋ္ဌသ ဝိဓာ ပကာရာ တေဿ ကိစ္စဿာတိ သောဋ္ဌသဝိဓံ။

ကတံ ကရဏီယံ တေန ဝိညာဏသဝေနာတိ ကတကရဏီယော။

ခေပေတီတိ ခယော။ (မဂ်ရ၏) ခယော ဉာဏံ ခယဉာဏံ။

အဓိဂမနံ အဓိဂမော။ ခယဉာဏဿ အဓိဂမော ခယဉာဏာဓိဂမော။ (မအ္ဍ)

၅။ တ္ထတ္တံ-၌ အန္တတ်ကား တ္ထမ-ဖြစ်သည်။ တ္ထမေ ပကာရာ-ဟုဆိုသောကြောင့် ဤ၌ ပုံလိင်။ အယံ၊ တ္ထမေ၊ တ္ထမံ၊ တ္ထမေ၊ အနေန၊ တ္ထမိနာ။ ဟော၊ ဘော။ တ္ထမေဟိ၊ တ္ထမေတိ-စသည်စဉ်။

ကိစ္စံ-၌ ကရ ဓာတ်ယူ၍ ကရိယတိ၊ ကရိယန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ကရ-ကို ကာဟ-ပြု၊ ယ-ကိုချေ၍ ကာဟတိ၊ ကာဟန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

တ္ထ-လာ၍ ကာဟိတိ ၊ ကာဟိန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း သုံးမျိုးစဉ်။ (ရူ၊၃၂၁)

၆။ (က) ကိစ္စံ-ဖြင့် ကတံ ကရဏီယံ-၌ ကရဏီယသဒ္ဒါသည်ကိစ္စ၏ပရိယာယ် အဖြစ်ကိုသိစေ။ (ကိစ္စံ တု ကရဏီယဉ္စ)

(တစ်နည်း) ကိစ္စံ-ဖြင့် ကရဏီယံ-၌ အနီယပစ္စည်း ကမ္မသာဓနအနက်၌သက်-၊ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကရဏီယံ-ဟု ကမ္မသာဓနပြု-သိစေသည်။

စတူသု သစ္စေသု၊ပ၊သောဋ္ဌသဝိဓမ္ပိ-ဖြင့် ကရဏီယ-အရ (ဝါ)ကိစ္စံ-အရ (မဂ် တစ်ပါးတစ်ပါး၌ ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကိရိယာ ဘာဝနာ-ဟု ၄-ပါးစီ ပြားရကား မဂ်၄-ပါးအတွက် ကိစ္စတစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

နိဋ္ဌာပိတံ-ဖြင့်ကတံ-၌ပြုအပ်၏ဟူသည်ပြီးစေအပ်သည်ကိုပင်ဆိုသတည်းဟုသိစေ။

(ဃ)တ္တဒါနိ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ တ္တဒါနိ-ပုဒ်ကို ထည့်၍ အနက်ပေးရမည်ဟု သိစေ။

ပုန-ဖြင့် နာပရံ-၌ အပရံ-သဒ္ဒါသည် ပုန(ပစ္စာဘာဂ)အနက်ဟော-သိစေ။

တ္တတ္တဘာဝါယ-ဖြင့် တ္တတ္တတ္တာယ-၌ တ္တ-ပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်-၊ တ္တတ္တံ ဘာဝေါ တ္တတ္တတ္တံ-ဟုပြု- သိစေသည်။

ဝေ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ဖြင့် တ္တတ္တံ-၌ တ္တမ-သဒ္ဒါ နိဒဿနအနက်ဟော-၊ တ္တတ္တံ-ပုဒ်ကို တ္တမေ ပကာရာ တ္တတ္တံ-ဟုပြု၍ ယင်းအရ အရိယာမဂ်၏ ဗျာပါရဖြစ်သော ပရိညာ-စသည်ကိုယူ-- သိစေသည်။ (သာရတ္ထနှင့် ဝဇိရဗုဒ်)

(ဃ)ကိလေသက္ခယာယ-ဖြင့် ပရိညာစသည်တို့တွင်ပဟာနသည်သာ ပြဓာန်းသောကြောင့် တ္တတ္တ-အရ ကိလေသာကုန်ခြင်း ပဟာနကိစ္စကိုသာ ပဓာနအားဖြင့်ယူရမည်ဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထ)

မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ-ဖြင့် နတ္ထိ-၏ ကတ္တားအဖြစ်ကို သိစေသည်။

နတ္ထိ-ဖြင့် နာပရံ-၌ န-သည် အဘာဝအနက်ဟော-သိစေသည်။

ရ။ **တ္တတ္တံဘာဝါယ/ တ္တတ္တဘာဝါယ**

နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေခြင်း၊ မချေခြင်းဟူသည် သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှါ သဒ္ဒိအစိအရင်ဝင်ခြင်း၊ မဝင်ခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ဤ၌နိဂ္ဂဟိတ်ချေက တ္တတ္တဘာဝါယ။ မချေက တ္တတ္တံဘာဝါယဟု ပြီးသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နှစ်ပါး၌လုံး သုခုစ္စာရဏဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါး၌လုံးသင့်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ဘာသာဋီကာ၌ တ္တတ္တံဘာဝါယ-ဟု၊ မအူသျှ-၌ တ္တတ္တဘာဝါယ-ဟု ရှိကြသည်။

ဝ။ **တ္တတ္တ (ကိလေသက္ခယာယ-သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ)**

အစိတ်ဖြစ်သော ပဟာနကိစ္စ၏ "တ္တတ္တ"အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပရိညာ ပဟာန သစ္ဆိကိရိယစသည်တို့၌ တင်- စေဒေသူ။

ပြဓာန်းသော ပဟာနကိစ္စကို "တ္တတ္တ"ဟုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော ပရိညာစသည်ကိုလည်းရသောကြောင့် ပဓာနနည်း၊ ဥပလက္ခဏနည်း။

◆ ပရိညာဒီသု စ ပဟာနမေဝ ပဓာနံ၊ တဒတ္တတ္တာယ တ္တတာရေသတ္တိ အာဟ "ကိလေသက္ခယာယဝါ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၁၀)

မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထိ

မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ မေ နတ္ထိ-ကား အဆုံး၌တည်လျက် (ဝေ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ-ငှါ၊ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ-သည်၊ မေ-အား၊ နတ္ထိ-မရှိပြီ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဝါ) တစ်နည်းကား၊ ကိလေသက္ခယာယ-ငှါ၊ မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ-သည်၊ မေ-အား၊ နတ္ထိ-ပြီ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့အလုံးစုံသောဝါကျအား ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အန္တဒီပကနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ (င)ခယညာဏာဓိဝစံ-၌ ခယညာဏ-အရ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူ၍၊ ထိုနှင့် နိယျာနလက္ခဏာဟူသောမဂ္ဂင် ၆-ပါးကိုလည်းကောင်း စသည်ဖြင့်ထုတ်။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၁၉)

(က) ဝေဠ ပန ဝတွာ ပုန တံ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ အဗ္ဘနုမောဒမာနော "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာ"တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထာယံ အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေါ ခယသုန္ဒရာဘိရူပအဗ္ဘနုမောဒနေသု ဒိဿတိ။

(ဂ) "အဘိက္ကန္တာ ဘန္တေ ရတ္တိ၊ နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော၊ စိရနိသိန္နော ဘိက္ခု-သံဃော"တိအာဒိသု ဟိ ခယေ ဒိဿတိ။ "အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ၊ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ"တိအာဒိသု သုန္ဒရေ။

"ကော မေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။
အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန၊ သဗ္ဗာဩဘာသယံ ဒိသာ"တိ-

အာဒိသု အဘိရူပေ။ "အဘိက္ကန္တံ ဘန္တေ"တိအာဒိသု အဗ္ဘနုမောဒနေ။

(ဃ) ဣဓာပိ အဗ္ဘနုမောဒနေယေဝ။

(၄း၁၃၈။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၁၂။ မအူ၊၂၊၃၈၈။ ဘာသာဋီ၊၂။၆၄။ ဝဏ္ဏသစ်၊၂၊၃၁၄)

=====================

၁။ အဘိက္ကန္တံ၊ အဘိက္ကန္တတရော၊ အဘိက္ကန္တေန -တို့ကို သဒ္ဒတ္ထ၊ အဓိပ္ပါယတ္ထ-အနက်။

၂။ (က)ဝါကျ၌ သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထနည်းဖြင့် လိုရင်းကောက်ပြီး ကံပုဒ်သို့ ပညတ်နည်းပုစ္ဆာထွက်ပြီးလျှင်၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးခဲ့ပါ။

၄။ စိရနိသိန္နော-ပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ အဘိက္ကန္တာ ဘန္တေ ရတ္တိ-၌ အဘိက္ကန္တာ-ကို နာမပဒမာလာစဉ်၍၊ ယင်း၌ ဓာတု၊ ဓာတွတ္ထ၊ ပစ္စယ၊ ပစ္စယတ္ထ တို့ကိုလည်းခွဲပြပါ။

၆။ (ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အာမေဍိတံ / အာမေဍိတံဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ကော မေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ၊ ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ-၌ ပါဒါနိ-ဝယ် ရသင့်သောနည်း။ ဣဒ္ဓိယာ-၌ ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-၌ အဘိက္ကန္တံ-ဝယ် ဓာတ်အရကို အာဝတ္တဟာရနေတ္တိနည်း။

=====================

၁။ ရတ္တိ-သည်၊ အဘိက္ကန္တာ-ကျော်လွန်ပြီ။ (သဒ္ဒတ္ထ) ကင်းပြီ။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)
အဘိက္ကန္တတရော= အလွန်လည်းနှစ်သက်အပ် မြတ်၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)
(ဝါ)အလွန်လည်းကောင်း၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

အဘိက္ကန္တေန= အလွန်နှစ်သက်အပ်သော (သဒ္ဒတ္ထ)
လျှောက်ပတ်သော အဆင်းဖြစ်သော။(အဓိပ္ပါယတ္ထ)(ဝံသစ်၊၂။၃၁၄)

၂။ သမ္ဗန္ဓာဝတ္တ-လိုရင်းကောက်ပုံ

(က)ဝါကျ၌ လိုရင်းကား = အဘ္ဘနုမောဒမာနော၊ အာဟ ဟူသည်တည်း။
အဓိပ္ပါယ်ကား= အလွန်ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ လျှောက်ပြီ ဟူလို။

ကံပုဒ်သို့ ပညတ္တိပုစ္ဆာထွက်ပုံ

ဆရာ--သည် အဘ္ဘနုမောဒမာနော အာဟ-ဖြင့် ဝေရဉ္ဇပုဏ္ဏားသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍လျှောက်သောဟုဆိုအံ၊ အဘယ်စကားရပ်ကိုလျှောက်ပါသနည်း။"သုတိ မေတံ ဘော ဂေါတမ"အစရှိသော စကားရပ်ကို လျှောက်ပါသလော။ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိ၍ "အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာ"တိအာဒိ-မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-အစရှိသော စကားကိုလျှောက်ပါ၏ဟူလို။

သမ္ဗန္ဓာဝတ္တ /အသမ္ဗန္ဓာဝတ္တမှတ်ဘွယ်

ဝါကျတစ်ခု၌ လိုရင်းကောက်နည်းသည်-(၁)သမ္ဗန္ဓာဝတ္တ= ပဓာနကြိယာ၏ ဝပ်ပုဒ်နှင့်တကွ တွဲဘက်၍လိုရင်းကောက်သောနည်း။ (၂)အသမ္ဗန္ဓာဝတ္တ=ပဓာနကြိယာသက်သက်ကိုသာ လိုရင်းကောက်သောနည်းဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုတွင်- တက်နည်းထွက်နည်းကျမ်း၊ သမ္ဗန္ဓစိန္တာဂဏ္ဌိကျမ်းစသည်တို့၌ သမ္ဗန္ဓာဝတ္တနည်း လိုရင်းကောက်ပြကြရာတွင်- ကြိယာဝိသေသနနှင့်ပဓာနကြိယာတွဲဘက်၍လိုရင်းကောက်ပြကြသည်။ ယင်းကျမ်းများကိုကြည့်ပါကကြိယာဝိသေသနနှင့် ပဓာနကြိယာတွဲဘက်ကောက်မှသာ သမ္ဗန္ဓာဝတ္တနည်းဟုမှတ်ရမည်ကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ စင်စစ် သမ္ဗန္ဓာဝတ္တနည်းဟူသည် ပဓာနကြိယာကတ္တားဟောဖြစ်ပါက ယင်း၏ဝုတ္တကတ္တားပုဒ်နှင့် ပဓာနကြိယာတို့ တွဲဘက်ကောက်ခြင်း၊ ကံဟောဖြစ်ပါက ဝုတ္တကံနှင့် ပဓာနကြိယာတို့ တွဲဘက်ကောက်ခြင်းကိုပင် သမ္ဗန္ဓာဝတ္တနည်းဟုခေါ်သည်။

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ၊ဂ)တို့ဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် ခယ သုန္ဒရ အဘိရူပအဗ္ဘာနုမောဒန-ဟူသော အနက် ၄-ပါးတို့၌ ဖြစ်သောဟု ဆို၏။ ဤ"အဘိက္ကန္တံဘောဂေါတမ" ဟူသော ပါဠိရပ်၌လည်း အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် ယင်းအနက် ၄-ပါးလုံး၌ပင် ဖြစ်ပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်၌ဖြစ်ပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ) သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကိုပြ-ပက္ခန္တိ၊ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။
(ဂ) တပ္ပါကဋိကရဏ။ ဒဋ္ဌိ။ ဝိတ္ထာရ။
(ဃ) အတ္ထုဒ္ဓါရသာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသဝိသေသပြ-ပက္ခန္တိ၊(တစ်နည်း)ဝိသေသ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ စိရံ နိသိန္နသာ အဿာတိ စိရနိသိန္နော။ (ဗာဟိရတ္ထဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ)
(ဤ၌ကား ဘာသာဋီကာ ဝိဂ္ဂဟဖြစ်သည်၊ မဒူသျှ-၌ နိသီဒိတ္ထာတိ နိသိန္နော၊
စိရံ နိသိန္နော စိရနိသိန္နော-ဟု ပြုသည်)

♠ စိရနိသိန္န-အရ-ထိုင်နေသော ရဟန်းသံဃာ၏ ကြာမြင့်သောကာလသည် မှုချ။
♠ ထို၏ ရဟန်းအပေါင်းနှင့် ကာလ ကာလဝန္တ၊ ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
♠ တ-အရ- ကြာမြင့်စွာနေထိုင်ပြီးသော ကာလရှိသော ရဟန်းသံဃာရ၏
အတိဝိယ ကာမိယတီတိ အဘိက္ကန္တော။ (သုန္ဒရအနက်တော)
♠ အဘိ-ဥပသာရပုဒ်အရကား အတိသယတ္ထဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ ကမုဓာတ်အရ ကတ္တုရူကား နှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော
ဆန္ဒ ပီတိစသည်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှုချ။
♠ ကမ္မ-ကား ထိုအားတပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
♠ တ-အရကား အလွန်နှစ်သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အနု ပုနပ္ပုနံ မောဒမာနော အနုမောဒမာနော။
အဘိ အတိရေကံ အနုမောဒမာနော အဗ္ဘနုမောဒမာနော။
အတိသယေန အဘိက္ကန္တောတိ အဘိက္ကန္တတရော။
အတိ-ကား အတိသယတ္ထ။ ကမု-ကား ကန္တိအနက်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

၅။ အဘိက္ကန္တာ၊ အဘိက္ကန္တာ၊ အဘိက္ကန္တာယော-စသည်ဖြင့် တ္ထုတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်းစဉ်။
အဘိက္ကန္တာ-၌ အဘိ-ကမုဓာတ်၊ တပစ္စည်း အတိတ်ကတ္တုသာဓနတ္ထ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)
◆ အဘိက္ကန္တာတိ ထေ အတိက္ကန္တာ၊ ဝိဂတာတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၁၁)
၆။ (ခ)ဝါကျဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒန္တရိက်ကို မငဲ့လျှင် ခယ သုန္ဒရ
အဘိရူပ အဗ္ဘနုမောဒနအနက်တို့၌ ဖြစ်သတည်းဟု သိစေသည်။
(ဃ)ဝါကျဖြင့် အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ-ဟူသောပါဠိတော်၌ အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ
သည် အဗ္ဘနုမောဒန အနက် ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း) အဗ္ဘနုမောဒန အနက်ကိုသာ လိုအပ်သတည်းဟု သိစေသည်။

၇။ အာမေဍိတံ/အာမေဍိတံ

မေဍိ ဥမ္မာဒနေ၊ အာပုဗ္ဗော ဒွိတ္တိက္ခတ္တုံပုစ္ဆာရဏေ ဝတ္တတိ-ဟူသောဓာန်ဋီ၊၁၀၆-ကို
ထောက်၍ အာပုဗ္ဗ မေဍိဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် အာမေဍိတံ-သာသင့်။

၈။ ပါဒါနိ

ကောမေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ-၌ ပါဒါနိ-ကား ပါဒေ-ဟုဆိုအပ်သော ပုံလိင်ကို
ပါဒါနိ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် လိင်ဝိပလ္လာသနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၁၈)

http://www.dhammadownload.com

တ္တန္တိယာ

အပေါင်း ဒေဝိန္တိ နာဂိန္တိစသည်တို့၏ တ္တန္တိ-အမည်ကို အစိတ်-ဒေဝိန္တိ၌ တင် ကေဒေသျှ။

◆ တ္တန္တိယာတိ တ္တမာယ ဝေဠုပါယ ဒေဝိန္တိယာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၁၁)

၁၀။ အဘိက္ကန္တ-၌ ကမုတတ်အရ ဝေဠုဉာပုဏ္ဏားကြီး၏ သဒ္ဓါ ပီတိ ဆန္ဒစသည် ပြတန်းသောကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရ၊ သဒ္ဓမ္မသဝန၊ သပ္ပုရိသူပနိဿယ၊ နဝမခဏ၊ စက္ကသမ္ပတ္တိ၊ အပ္ပမာဒစသည်ဖြင့်ထုတ်။

==========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၂၀)

(က) အထ ဝါ အဘိက္ကန္တန္တိ အတိက္ကန္တံ အတိမနာပံ။

(ခ) အတိသုန္ဒရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ ဧကေန အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန ဒေသနံ ထောမေတိ၊ ဧကေန အတ္တနော ပသာဒံ။

(ဃ) အယံ ဟိ တတ္ထ အဓိပ္ပါယော-အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနာ၊ အဘိက္ကန္တံ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ ပသာဒေါတိ။

(၃။၁၃၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁၂။မဓူ၊၂။၃၉၁။ ဘာသာဋီ၊၂။၆ရ။ ဝဇိရ်သစ်၊၂။၁၁၆)

=====================

၁။ (ဂ)ကို ကတ္တားထည့်စွက်၍၊ အဓိပ္ပါယော-၏ သမ္ဗန်ခံ- အနက်။

၂။ (ဂ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ပါဠိကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ အတိက္ကန္တံ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္တပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ (ဃ)၌ ယဒိဒံ-နှစ်ပုဒ်ကိုလိင်ခွဲပြ၍၊ ဓမ္မဒေသနာ-၌ ဒေသနာ-ကို နာမပဒမာလာ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

ရ။ အတိက္ကန္တံ/ အတိက္ကန္တံ-ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ တထာ သဒ္ဓါဇနနဟော ပညာဇနနတော-တို့၌ ရသင့်သော နယူပစာရ။

၁၀။ တ္တန္တိ-၌ တ္တမ-ဝယ် တတ်အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်၍၊ ယင်းတ္တန္တိ-ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ (ဂ)ပါဠိ ထောမေတိ-၏ ကတ္တားကို ဗြာဟ္မဏော-ဟုထည့်ပါ။
(ဃ)ပါဠိ၌ အဓိပ္ပါယော-၏ သမ္ဗန်ကို ဗြာဟ္မဏဿ-ဟုခံပါ။ (မဓူ၊)

၂။ (က)ပါဠိစသည်သို့ ဋီကာ အနုသန္ဓေတက်

· ဤသို့ အာမေဋိတ်၏အစွမ်းဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါကို နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်၏ ဟု

http://www.dhammadownload.com

ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဤအဘိက္ကန္တသဒ္ဒါကို အာမေဍိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား အနက်နှစ်ပါး၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း နှစ်ကြိမ်ဆိုအပ်သည်ဟု ပြလိုသောဆရာသည် အထဝါ-စသည်မိန့်။

◆ နယိဒံ အာမေဍိတဝသေန ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ၊ အထခေါ် အတ္ထဒွယဝသေနာတိ ဒဿေန္တော "အထဝါ"တိ အာဒိမာဟ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၁၂)

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထနှင့် ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို (ဝါ) အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ပါဠိတော်၌လာသော အဘိက္ကန္တ သဒ္ဒါနှစ်ခုတို့၏ အထူးကို ပြလိုသော ဆရာသည်(ဂ)မိန့်။ (မဒု)

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဖြင့် ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီးသည် တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့်ဘုရားရှင်၏ဒေသနာတော်ကို၊ တစ်ခုသောအဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် မိမိ၏ကြည်ညိုခြင်းကို ချီးမွမ်းသောဟုဆို၏။ ထိုသို့ချီးမွမ်းရာ၌ ပုဏ္ဏားကြီး၏အလိုကိုအကျယ်အားဖြင့် မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ပုဏ္ဏားကြီး၏အလို ချီးမွမ်းပုံအကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ)ဝါကျသည် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကိုပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)သည် ပါဠိတော်၌ လာသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခု အထူးကိုပြ- ဝိသေသ။
(တစ်နည်း)အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထမှတစ်ပါး အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခုထူးခြားပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဃ) ဒေသနံ ထောမေတိ၊ ပသာဒံ ထောမေတိ-ဟူသော စကားရပ်ကို ချဲ့-ဝိတ္ထာရ။ (မဒု)
(တစ်နည်း) ထင်ရှားပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋီကရဏ။ (ဘာသာဋီ) ဒွိ။ (ယောဇနာ)
အမှာ။ ။ယင်း(ဃ)၌ အဘိက္ကန္တံ။ပ။ ဓမ္မဒေသနာ-ဖြင့် ဒေသနံ ထောမေတိ-ကိုချဲ့ပြသည်။
အဘိက္ကန္တံ။ပ။ မမ ပသာဒေါ-ဖြင့် ပသာဒံ ထောမေတိ-ကို ချဲ့ပြသည်။

၄။ တုဋ္ဌိယာတေတိ တုဋ္ဌ်း (ဓာတု၊ တ)

♠ တုသ ဓာတ်အရ ကတ္တုရူကား အလိုရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောပုဏ္ဏားကြီး၏ ကုသလစ္ဆန္ဒ-ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ကမ္မရုကြိယာအရကား= ထိုအားတပ်သောဒေသနာတော်၏ အာရမ္မဏသည် ဖလူ။

♠ တ-ပစ္စည်းအရကား အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်ရ၏။

အတိသယ် တုဋ္ဌ အတိတုဋ္ဌ။

♠ အတိ-အရ အတိသယဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ထို၏ အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး- စပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား အလွန်အလိုရှိအပ်သော ဒေသနာတော်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

မနံ အပ္ပါယတိ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပံ။ (ဓာတုဒီ)

(တစ်နည်း)မနံ အပေ့တိ ဝဍ္ဎေတီတိ မနာပံ။ (ဓာန်ငွိ)

အတိသယံ မနာပံ အတိမနာပံ။ (ဒေသနာတော်ရင်း)

အတိဝိယ သုန္ဒရံ အတိသုန္ဒရံ။

ဒေသီယတေ ဒေသနာ၊ ဓမ္မဿ ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ။

(တစ်နည်း)ဒေသိယိတ္တာတိ ဒေသနာ၊ ဓမ္မော ဧဝ ဒေသနာ ဓမ္မဒေသနာ။

၅။ (ယဒိဒံသာ၊ ရှိလေရာ၊ သုံးဖြာ လိင်နှင့်ရွေး) ဟူသော နိယံအရ =

ပထမ ယဒိဒံ-ကား ယဒိဒံ-ယာ အယံ ဓမ္မဒေသနာ-ဟု ဓမ္မဒေသနာနှင့် တွဲ၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ ယဒိဒံ-ကား ယဒိဒံ-ယော အယံ ပသာဒေါ-ဟု ပသာဒပုဒ်နှင့်တွဲ ဘက်၍ အနက်ပေးရသောကြောင့် ပုံလိင်ဖြစ်သည်။

ဒေသနာ-ကို ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း စဉ်ပါ။

သုန္ဒရ= သု-ဒရ၊ အ။ မနာပ= မန-အာပ၊ အ။

၆။ (က)အတိက္ကန္တံ-ဖြင့် အဘိက္ကန္တံ-၌ အဘိဥပသာရသည် အတိသယအနက်ဟော-၊ ကမု-ဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း-ကမ္မသာဓန၌ သက်-လည်းကောင်း၊ အဘိက္ကမိယတေတိ အဘိက္ကန္တံ-ဟု-ပြု-၊ (တစ်နည်း) အတိသယံ ကမိယတီတိ ျအဘိက္ကန္တံ-ဟု ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု- သိစေ။

အတိမနာပံ-ဖြင့် အတိက္ကဋ္ဌ-အလွန်အလိုရှိအပ်ဟူသည် အတိမနာပ-အလွန် စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သည်၏အဖြစ်ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ခ)အတိသုန္ဒရံ-ဖြင့် အတိက္ကဋ္ဌ-အလွန်အလိုရှိအပ်၊ အတိမနာပ-အလွန်စိတ် နှလုံးကို ပွားစေတတ်ဟူသည် အတိသုန္ဒရ-အလွန်ကောင်းခြင်းပင်တည်းဟုသိစေ။

(ဂ)ဖြင့် ပါဠိတော်ဝယ် အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါနှစ်ခုအနက် တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် ဒေသနာတော်ကို၊ တစ်ခုသော အဘိက္ကန္တသဒ္ဒါဖြင့် ပသာဒကို ချီးမွမ်းသည်၏အဖြစ်ကိုသိစေ။

၇။ **အတိက္ကဋ္ဌံ/အတိက္ကဋ္ဌ**

ဣဋ္ဌသုဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ (သာဒိသန္တပုစ္ဆဘဇ္ဇတံသာဒိတိ ဋ္ဌော) သုတ်ဖြင့်ဓာတွန် သ-ကို တပစ္စည်းနှင့်တကွ ဋ္ဌ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အတိက္ကဋ္ဌံ-သာသင့်။

အဘိက္ကန္တံ/အဘိက္ကန္တာ

အဘိက္ကန္တန္တိဝစနံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကလိင်ဝသေန ဝုတ္တံ-(သာရတ္ထ၊၁။၄၁၂)ကို ထောက်၍ အဘိက္ကန္တံ-ဟု နိဂ္ဂဟိတန္တနှင့်ရှိသော ပါဌ်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ တထာ သဒ္ဓါ ဓနနတော

အစိတ်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ၏ "သဒ္ဓါ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သောသဒ္ဓါ အပါအဝင် လောကီဂုဏ်အားလုံး၌ တင်- ကေဒေသူ။ (ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿန၊ ပဓာန။)

ပြဓာန်းသော သဒ္ဓါကို ဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော လောကီဂုဏ်ကိုလည်းရ- ပဓာန။

ပညာဓနနတော

အစိတ်ဖြစ်သော ပညာ၏ "ပညာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာဂုဏ်၌ တင်- ကေဒေသူပစာ။ ပဓာန။ ဥပလက္ခဏ၊ နိဒဿနနည်း။

◆ သဒ္ဓါပမုခါ တိ လောကိယာ ဂုဏာ၊ ပညာပမုခါ လောကုတ္တရာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၁၂)

အဘိက္ကန္တံ

ဓမ္မဒေသနာကိုငဲ့၍ အဘိက္ကန္တာ-ဟု ဣတ္ထိလိင်၊ ပသာဒေါ-ပုဒ်ကို ငဲ့၍ အဘိက္ကန္တော-ဟု ပုံလိင်အားဖြင့် ဆိုသင့်လျက် အဘိက္ကန္တံ-ဟု နပုံလိင်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။ (ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၃၁၇)

ဓမ္မဒေသနာ

ဓမ္မနှင့်ဒေသနာကိုမပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ (တစ်နည်း)အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောတရားဒေသနာ၏"ဓမ္မဒေသနာ"ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီးအား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာ၌တင်- ကေဒေသူပစာ။ (နောက်နည်း ရွှေဥမင်နိဿ)

၁၀။ ဣဒ္ဓိ-၌ ဣသုစာတ်အရ ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ ကုသလစ္ဆန္ဒပြဓာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း။ စသည်ဖြင့် အောက်သက်ထုတ်။ ထိုကုသိုလ်သည် ကာယိကသုခ၊ စေတသိကသုခ၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသည် သဒ္ဓါတိုးပွားခြင်း၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ဤသို့အထက်တက်ထုတ်။ ဣဒ္ဓိ-၏ ဝေဝစနဟာရကား= ကာမံ တွိဋ္ဌံ နိကာမဥ္စ၊ ပရိယတ္တံ ယထိစ္ဆိတံ။ (ဓာန်၊၄၆၉)

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၁)

(က) ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီတိ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ။

(ခ) ဘဝံမေ ဂေါတမော သရဏံ ပရာယဏံ အဃဿ တာတာ ဟိတဿ စ ဝိဓာတာ တိ ဣမိနာအဓိပ္ပါယေန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဂစ္ဆာမိ ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ။

(ဂ) ဧဝံ ဝါ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ။

(ဃ) ယေသံ ဟိ ဓာတူနံ ဂတိအတ္ထော၊ ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။

(င) တသ္မာ "ဂစ္ဆာမိ"တိ ဣမဿ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တော။

(၃။၁၄၀။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁၄။ မဒု၊၂။၃၉၈။ ဘာသာဋီ၊၂။၅၂။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၃၂၂)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ခ)ကို သရဏံ၊ ပရာယဏံ ပုဒ်တို့၌ သဒ္ဒတ္ထ၊ သင်္ကေတတ္ထ ထင်စေလျက် အနက်။
၂။ (ခ)ဂါထာကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဂါထာကို အနာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဂါထာတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ အဓိပ္ပါယေန-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ညှာသ်ကောက်ပါ။
၅။ သရဏံ-၌ ဓာတု၊ ဓာတွတ္ထ။ အဃသသ၊ ဟိတသ-တို့၌ ဝိဘတျတ္ထ။ တာတာ၊ဝိဓာတာတို့၌ ဓာတု၊ ပစ္စယတို့ကို အသီးသီးဖြေဆိုပါ။
၆။ (က၊ခ)ဂါထာတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ အဃသသ တာတာ/အဃသသ ဟတာ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ ယတ္တစ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟု-ဝယ် ဒိန္န-၌ ရနိုင်သော နယပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဂစ္ဆာမိ-၌ အနတ္ထအရတရားကို ဩရှယောရှယပဒဋ္ဌာနတာရနေတ္တိနည်း။

၁။ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ပ။ သရဏံ=ဘေးကိုညှင်းဆဲတတ်သူတည်း (သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ)ကိုးကွယ်ရာတည်း။ (သင်္ကေတတ္ထ)ပရာယဏံ=အလွန်ရောက်အပ်ရာတည်း။ (သဒ္ဒတ္ထ) (ဝါ)လည်းလျောင်းရာတည်း။ (သင်္ကေတတ္ထ) (ဘာသာဋီကာ၊၂။ရ၃)
◆ တိသတိတိ သရဏံ(ဒီ၊၄၁၊၂၀၅)

၂။ (ခ)ဂါထာ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဂါထာဖြင့် ဘဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-၌ သရဏံ-ကား ပဌမန္တ၊ ယင်းနောင် တ္တတိသဒ္ဒါ လုတ္တနိဒ္ဒေသဟုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သရဏဟူသည် ကိုးကွယ် လည်းလျောင်းရာအဖြစ်တည်း၊ ယင်းသည်လည်း အစီးအပွားမဲ့မှ တားမြစ်ခြင်း၊ အကျိုးစီးပွားကို ပြီးစေခြင်းဖြင့် ဖြစ်သည်ဟုပြခြင်းငှါ (ခ)မိန့်။ (သာရတ္ထ၊ ဝဇိရသစ်)

(ဂ)ဂါထာ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-ကို ဘဇာမိ-ဟု ဂမုဓာတ်၏ တ္တရိယာပထဂတိ အနက်ကိုဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် တ္တရိယာပထဂတိအနက်တစ်မျိုး သာဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့်အနက် ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဉာဏဂတိအနက်ဖြစ်ပါသေး၏ဟူလို။ (မဒ္ဒု၊ ဝဇိရသစ်)

(ဃ)ဂါထာ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-ကို ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဂစ္ဆာမိ-ဟူသောပုဒ်၏ ဇာနာမိ ဗုဇ္ဈာမိ-ဟူသောအနက်ကို အဘယ့်ကြောင့် ရအပ်ပါသနည်း။ ဂမုဓာတ်သည် သွားခြင်းအနက်ရှိသည်သာ ဖြစ်ရာသည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (သီလက္ခန်နိသျ၊ပရတ္ထမူ)

အဓိပ္ပါယ်ကား=(ဃ)ဖြင့် ဂတိအနက်ရှိသောဓာတ်ဟူသမျှသည် ဗုဒ္ဓိအနက်ရှိ

http://www.dhammadownload.com

သောကြောင့် ဂဝ္ဗာမိ-ဟူသောပုဒ်၏ ဇာနာမိ ဖုဿာမိ-ဟူသောအနက်ကို ရအပ်၏ဟူလို။

◆ ဂစ္ဆာမိတိ ပဒဿ ကထံ ဖုဿာမိတိအယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိအာဟ "ယေသ"န္တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (ခ) သရဏံ ဂစ္ဆာမိပုဒ်တို့၏ ငုတ်လျှိုးနေသော အနက်ကို ဖော်ပြ- ဝိတ္ထာရ။

(ဂ) ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်၏ တ္တရိယာပထဂတိမှတစ်ပါး ဉာဏဂတိကိုပြ- ပကၡတ္တရ။

(တစ်နည်း) ဂမုဓာတ်၏ ဘဇနအနက်မှတစ်ပါး ဇာနနအနက်ကိုပြ- ပကၡတ္တရ။

(ဃ)ဂစ္ဆာမိ-ကို ဇာနာမိ ဖုဿာမိ-ဟုဖွင့်ခြင်း၏အကြောင်းပြ-ကာရဏ။(ဒုဋ္ဌ၊ကာရဏ။ဘာသာဋီ)

(င)လဒ္ဓဂုဏ။

၄။ အဓိပယတိ စိန္တေတီတိ အဓိပ္ပါယော။ (ကတ္တုသာဓန)

အဓိပီယတေတိ ဝါ အဓိပ္ပါယော။ (ကမ္မသာဓန) (သုစိ)

♠ အဓိ- ပယဓာတ် အရ ကတ္တုဌ္ဌ ကား=ကြံစည်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး၏ သဒ္ဓါ ပညာစသည်ပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။

♠ ကမ္မဌ္ဌကြိယာအရ-ဘဝံ မေ ဂေါတမော-အစရှိသော အကြံအစည်၏ အာရမ္မဏ- ပလူ။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား ဘဝံ မေ ဂေါတမော အစရှိသော အလိုအကြံအစည် ရ၏။

ပသီဒိသူတိ ပသန္နာ။ အာဒရံ ကရဏံ အာကာရော။

ပသန္နေတိ ကတ္တဗ္ဗော အာကာရော ပသန္နာကာရော။ (ဝံသစ်)

♠ ပသန္န-အရ ကြည်ညိုကုန်သော သူတို့ဖြစ်သည် မှချ။

♠ ထို၏ ပြုအပ်သော အရိုအသေအမှုနှင့် သာဂေ သာချ၊ဌာန ဌာနီစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကြည်ညိုကုန်သောသူတို့သည် ပြုအပ်သော အရိုအသေအမှုရ၏။

◆ ပသန္နာကာရန္တိ ပသန္နေတိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံ။ (သာရတ္ထ၊၁။ ၄၁၃)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သရတိ ဟိံသတီတိ သရဏံ။ (ရတနာသုံးပါးရ၏)

ပသန္နံ စိတ္တံ အဿ ဗြာဟ္မဏဿာတိ ပသန္နစိတ္တော။

တာယတိ အဝဿယံ ကရောတီတိ တာတာ။

ဝိဒဟတိ သံဝိဓာနံ ကရောတီတိ ဝိဓာတာ။ (သီဋီသစ်၊၂။၁၇၀)

အဃယန္တိ ပါပံ ကရောန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ အဃံ။(ဆင်းရဲဒုက္ခ) (နီတိ၊ဓာ။၂၉၀)

န ဟန္တိ ဧညန္တိ အဃံ၊(ဟနဿ ဃော) သာဓူဟိ န ဟန္တဗ္ဗန္တိ အဃံ။ ဟန ဂတိယံ။ (ဓာန်ဋီ၊သုစိ) မကောင်းမှုအကုသိုလ်ရ၏။

၅။ သရဏံ= သရဓာတ်၊ ဟိံသနတ္ထ။

အဃဿ-၌ ဝိဘတ်ျတ္တကား နိဿက္ကတ္ထ(ဝါ)အပါဒါနတ္ထ။

ဟိတဿ-၌ ဝိဘတ်ျတ္တကား ဥပယောဂတ္ထ(ဝါ)ကမ္မတ္ထ။

◆ အဃဿာတိ ----- နိဿက္ကေ စေတံ သာမိဝစနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၁၄)

◆ ဟိတဿာတိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ (သီ၊ဋီသစ်၊၂။၁၇၀)

http://www.dhammadownload.com

တာတာ= တာဓာတ်၊ တုပစ္စည်း။ ပုံလိုင်၊ သတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဥကာရန္တ။
ဝိဓာတာ= ဝိ-ဓာ၊ တု။ ပယိရုပါသာမိ= ပရိ-ဥပ-အာသ၊ အ၊ မိ။

၆။ (က)သရဏန္တိ ဝဇ္ဇာမိ-ဖြင့် ပါဠိတော်သရဏံ-ပုဒ်နောင် ဣတိသဒ္ဒါကျေနေသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းသရဏံ-ပုဒ်၏ ပဌမန္တ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

ဝိတ္ထာရဖော်နည်းတား=

သရဏန္တိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် နီဓာတ်စသည်ကဲ့သို့ ဒွိကမ္မကဓာတ် မဟုတ်သောကြောင့် အဇံ ဂါမံ နေတိ-ဟု ဆိုနိုင်သလို ဂေါတမံသရဏံ ဂစ္ဆာမိ-ဟု ကံနှစ်ခုမဆိုနိုင်၊ သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ-ဟုသာ ဆိုနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် သရဏံပုဒ်နောင် အာကာရအနက်ရှိသော ဣတိသဒ္ဒါ ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

◆ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ "သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ"တိ။ ဧတ္ထ ဟိ နာယံ ဂမိသဒ္ဒေါ နီသဒ္ဒါဒယောဝိယ ဒွိကမ္မကော၊ တသ္မာ ယထာ အဇံ ဂါမံ နေတိ တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ "ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ"တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာ၊ "သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမိ"တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ဣတိသဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ)

(ခ)ပရာယဏံ-ဖြင့် သရဏံ-သည် ပရာယဏ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေသည်။

အဃဿ တာတာ ဟိတဿ စ ဝိဓာတာ-ဖြင့် ပရာယဏံ-၌ကိုးကွယ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသည် အကျိုးမဲ့ကို တားဖြစ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးစီးပွားကို ပြီးစေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏ဟု သိစေသည်။

◆ ပရာယဏဘာဝေါ စ အနတ္ထနိသေဓနေန အတ္ထပဋိသမ္ပါဒနေန စ ဟောတီတိ အာဟ "အဃဿ တာတာ ဟိတဿ စ ဝိဓာတာ"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၁၄)

ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန-ဖြင့်"ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ"၌ သရဏံ -ပုဒ်နောင် ဣတိသဒ္ဒါကျေနေသည်ကို လည်းကောင်း၊ ယင်း လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ဣတိသဒ္ဒါ၏အာကာရအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေနာတိ ဝဒန္တော ဣတိသဒ္ဒေါ ဧတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ သော စ အာကာရတ္ထောတိ ဒဿေတိ။ (သီဋီသစ်၊၂။၁၇၀)

ဘဇာမိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည်ပဝတ္တနဂတိ ဉာဏဂတိ ဣရိယာပထ ဂတိသုံးပါးတွင် ဣရိယာပထဂတိအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ။

သေဝါမိ-ဖြင့် ဘဇာမိ-၌ ဘဇဓာတ်သည် ဝိဿာသ၊ ဒါနစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ သေဝနအနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

ပယိရုပါသာမိ-ဖြင့် သေဝါမိ-၌ သိဓာတ်သည် ဗန္ဓနအနက်ကို မဟော၊ ပယိရုပါသနအနက်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ဘဇာမိ သေဝါမိ ပယိရုပါသာမိ-ဖြင့် ကိုးကွယ်လိုသဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်းသည် ဘဇန၊ အနီး၌ကျင်လည်ခြင်းသည်သေဝန၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုခြင်းဖြင့်လုပ်ကျွေးခြင်းသည်

http://www.dhammadownload.com

ပယိရုပါသနမည်၏ဟု ဆည်းကပ်ပုံသုံးမျိုးကို သိစေသည်။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၁၄)

ဇာနာမိ-ဖြင့် ဂစ္ဆာမိ-၌ ဂမုဓာတ်သည် သိခြင်းဉာဏဂတိအနက်ဟောဟု သိစေ။

ဗုဇ္ဈာမိ-ဖြင့် ဇာနာမိ-၌ ဉာဓာတ်သည် မာရဏ တောသနစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ သိခြင်း အဝဗောဓနအနက်ဟောဟု သိစေသည်။

၇။ **အဃဿ တာတာ/ အဃဿ တတာ**

(အဃဿာတိ ဒုက္ခတောတိ ဝဒန္တိ၊ ပါပတောတိ ပန အတ္ထော ယုတ္တော၊ နိဿက္ကေ စေတံ သာမိဝစနံ)ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၄၁၄။ စကားအရ အဃဿ-၌ အပါဒါန်အနက်ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှား၏၊ အပါဒါန်အနက်ဖြစ်လျှင် အပါဒါန်ကိုငဲ့သော ကြိယာရှိရမည်။ တာတာ-၌ တာဓာတ်၊ တုပစ္စည်း၊ တာဓာတ်ကား ရက္ခဏတ္ထ၊ ရက္ခဏတ္ထာန မိစ္ဆိတံ-သုတ်နှင့်အညီ တာတာ-ဟုရှိသာပါဌ်ကသာလျှင် အပါဒါန်ကို ငဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝိမတိ၊၁။၈၆-၌လည်း(အဃဿာတိ အဃတော ပါပတော။ တာတာတိ ပန် အပေက္ခိတ္ဗာ နိဿက္ကဿေဝ ယုတ္တတ္တာ)ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အဃဿ တာတာ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ ယုတ္တတရဖြစ်သည်။

အမှာ။ ။မအူသျှ-၌(အဃဿ-ဆင်းရဲကို၊တတာဝ-ပယ်ဖျောက်လည်းပယ်ဖျောက်တတ်ပါပေ၏၊ဟု တတာ-ပါဌ်ကို အနက်ပေးသည်။ဆင်တဲဂဏ္ဌိ။၁၀၂-၌လည်း(အဃဿ-အကျိုးမဲ့ကို၊ (ဝါ) ဆင်းရဲအပေါင်းကို၊တတာ-ဖြတ်တတ်၏၊ (ဝါ)ပယ်တတ်၏)ဟု အနက်ပေးသင့်ပုံကိုပြဆိုထားသည်၊အတ္ထယုတ္တိရှိရကား ယုတ္တမတ္တ-ဟုဆိုးဖြစ်။

၈။ **ဒိန္နံ**

အကြောင်း-အာရုံလှူဘွယ်ဝတ္ထု၏ ဒိန္န-ဟူသောအမည်ကိုအကျိုးဖြစ်သော အာရမ္မဏိက ဒါနစေတနာ၌တင် ကာရဏူပစာ၊နာနတ္တရိကနည်း။ (ဘာဋီ၊၂။၇၇)

ဂစ္ဆာမိ

အပေါင်း- ပဝတ္တနဂတိ၊ ဣရိယာပထဂတိ၊ဉာဏဂတိတို့၏ ဂစ္ဆာမိ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်-ဣရိယာ ပထဂတိ၊ ဉာဏဂတိတို့၌ တင်-ကေဒေသူပစာ၊ ရှဋ္ဌိနည်း။

၁၀။ ဂစ္ဆာမိ-၌ အနတ္ထအရ ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သဒ္ဓါ ပညာ ပြတာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ -ထုတ်။

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၂)

(က) ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စာတိ ဧတ္ထ ပန အဝိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။

(ခ) သော အတ္ထတော အံရိယမဂ္ဂေါ စေဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ။

(ဂ) ဝုတ္တဥ္စေတံ "ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ"တိ ဝိတ္ထာရော။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) န ကေဝလဉ္စ အရိယမဂ္ဂေါ ဧဝ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ အပိစခေါ အရိယဖလေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိဓမ္မော
(င) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနေ---

"ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ၊ ဓမ္မမသင်္ခတမပ္ပဋိကူလံ။
မဓုရမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟီ"တိ။

(၄း၁၄၀း သာရတ္ထ၊၁း၄၁၄း မအူ၊၂း၃၉၉း ဘာသာဋီ၊၂း၈၄း ဝတ္ထုသစ်၊၂း၃၂၄)

====================

၁။ ဝုတ္တံ-၏ကတ္တားထည့်စွက်၍ (င)ပါဠိကိုအနက်ပေးပါ။
၂။ (က)၌ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စ-ပုဒ်ကို ဥပနာတိကပုစ္ဆာ၊ (ခ)ကိုစောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (က)၌ ကံ-ပုဒ်များကိုသာ စာစပ်ပါ။
၄။ ရာဂဝိရာဂ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဥာသ်ကောက်ပါ။
၅။ အနေဇံ-၌ နောက်ပုဒ်ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တဝေဘန်၍၊ ပရိယတ္တိ-ဝယ် ဓာတ်ကို တွဲဘက်ဥပသာရနှင့်တကွ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်။
၆။ (က)ပါဠိကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (က)ပါဠိ၌ အပတမာနေ/အပတမာနေ ကတ္တာ(င)ပါဠိ၌ သရဏတ္ထံ/သရဏတ္တံ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေစီရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (က)ပါဠိ၌ စတူသု အပါယေသု-ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ရာဂဝိရာဂ-အရ တရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

၁။ (င)ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို အာယသ္မတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန-ဟုထည့်။

၂။ ယထာနုသိဋ္ဌံ-စသည်သို့ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ စတူသု အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဖြင့် ရအပ်ပြီးသောမဂ္ဂသစ္စာရှိကုန်သော မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိကုန်သော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မမည်သောဟုဆို၏။ ယင်းဓမ္မသည် ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ အပါယ်လေးပါး၌ မကျရောက်အောင် ဆောင်တတ်ပါသလော။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ဆောင်တတ်ပါသေးသနည်း။ ဤ[sic]စုဒ်ကြောင့် ယထာနုသိဋ္ဌံ-စသည်မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း အပါယ်လေးပါး၌ မကျအောင် ဆောင်တတ်ပါသေး၏ဟူလို။

◆ အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေတိ ပဒဒ္ဒယေနာပိ ဖလဋ္ဌာဝေ ဒဿိတာ၊ န မဂ္ဂဋ္ဌာတိ တေ ဒဿေန္တော"ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေစာ"တိ အာဟ။ (သာရတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ခ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည်(က)ဖြင့် ဓမ္မပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထကိုပြဆို၏။ ဓမ္မပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထ ဝစနတ္ထသာရှိပါသလော။ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ အဘိဓေယျတ္ထကိုမပြသော်-အဗျာပိတဒေါသသင့်ရာ၏။ စုန်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(ခ)ဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဓမ္မအရယူရမည်ဟုဆို၏။ အရိယာမဂ်နှင့်နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဓမ္မအရယူရမည်လော။ အဘယ်တရားများကိုယူနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= အရိယာဖိုလ်နှင့်တကွ ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်း ယူနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

- ကေဝလံပုဒ်၊ နမြစ်ထုတ်၊ သမုစ္စည်းအဓိပ္ပါယ်။
- နောက်သမုစ္စယ၊ အဖြေပြ၊ ဝေအာသော်ဆင်။

၃။ (ခ) ပဏ္ဍုတ္တရ။ (ဂ) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏာ။

(ဃ) အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်သာ ဓမ္မမည်ပါသလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။

ထိုတွင် န ကေဝလဥ---နိဗ္ဗာနဥ-ကား ဗျတိရေက။အပိစ ခေါ် စသည်ကား အန္ဝယ။

(င) အာဂမဒဋ္ဌိကရဏာ။

သန္တိကတနိရောဓေ၊ ပဋိပဇ္ဇမာနေ-တို့ကို ဓာရေတိ-၌ အဝုတ္တကံ-အဝုတ္တကံ၏ကြိယာစပ်။

အပတမာနေ-ကို ကတွာ-ဟူသောပါဌ်သေသ-၌အဝုတ္တကံ-အဝုတ္တကံ၏ကြိယာစပ်။

၄။ ရဇ္ဇတီတိ ရာဂေါ။ (ရဉ္ဇ၊ဏ) ဝိရဇ္ဇတိ ပဟီယတိ ဧတေနာတိ ဝိရာဂေါ။ ရာဂဿ ဝိရာဂေါ ရာဂဝိရာဂေါ။

- ရာဂ-အရ ရာဂရ၏။
- ထို၏ ပယ်ကြောင်းမဂ်နှင့် ပဟာတဗ္ဗ ပဟာယကစပ် ဌာန္။
- ပုဒ်လုံးအရကား ရာဂကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်ရ၏။

လာဘာဒိသု ဧဇတိ ကမ္ပတီတိ ဧဇာ။ (ဧဇ၊ အ) (ဓာတွတ္ထရော)

နတ္ထိ ဧဇာသင်္ခါတာ တဏှာ ဧတသ္မိန္တိ အနေဇံ။

- န ဧဇ-ပုဒ်အရကား တဏှာမရှိခြင်းသည် မုချ။
- ထို၏ အရိယာဖိုလ်နှင့်ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန္။
- ဧဇ-အညပုဒ်အရကား တဏှာမရှိရာဖြစ်သော ဖိုလ်ရ၏။

အဘိဝတော မဂ္ဂေါ ယေတိ ဖလဋ္ဌေဟိတိ အဘိဝတမဂ္ဂေါ။

- အဘိဝတမဂ္ဂ-ပုဒ်အရ ရအပ်ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာသည် မုချ။
- ထို၏ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သာမိ-သံ၊ ဂုဏ်-ဂုဏီစပ် ဌာန္။
- ယ အညပုဒ်အရကား ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သစ္ဆိကတော နိရောဓော ယေဟိ ဖလဋ္ဌေဟိတိ သစ္ဆိကတနိရောဓာ။
အနုသိဋ္ဌသ အနုရူပံ ယထာနုသိဋ္ဌံ။ ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ ပဋိပဇ္ဇမာနာ။
အဋ္ဌ အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂ °။ အဋ္ဌင်္ဂ °တေသ အတ္ထီတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော။
ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနဿ ဝတ္ထု ကာရဏံ ဧတ္ထာတိ ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနံ။
(ဝဏ္ဏသံ) (ဝိမာနဝတ္ထုကျမ်းရင်း)
နတ္ထိ သောကော ဧတသ္မိန္တိ အသောကံ။ (ဖိုလ်ရင်း)
ယထာသဘာဝံ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ (နိဗ္ဗာန်ရင်း)
န သင်္ခရီယတီတိ အသင်္ခတော။ (နိဗ္ဗာန်ရင်း)
နတ္ထိ ပဋိကူလော ဝိရုဒ္ဓတ္တော ဧတသ္မိန္တိ အပ္ပဋိကူလော။ (ပရိယတ္တိဓမ္မရင်း)
ပဂုဏေန ပဝတ္တိတော ပဂုဏော။ ပကဋ္ဌော ဝါ ဂုဏော ဧတသ္မိန္တိ ပဂုဏော။
(ပရိယတ္တိဓမ္မရင်း)
ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသာဒိနာ သမ္မာ ဝိဘဇိယတီတိ သုဝိဘတ္တော။ (ပရိယတ္တိဓမ္မ)

၅။ အနေဇံ၌ ဧဇာ-ပုဒ်ကား ဧဇတ်၊ အပစွည်း၊ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိ။ အာကာရန္တ။
သောက= သုစ၊ ဏ။ သင်္ခတ=သံ-ကရ၊ တ။
ပရိယတ္တိ=ပရိ-အပ-ဓာတ်ယှဉ် ပရိယာပုဏာတိ၊ ပရိယာပုဏန္တိ၊ ပရိယာပုဏာသိ
ပရိယာပုဏာထ၊ ပရိယာပုဏာမိ၊ ပရိယာပုဏာမ-ဟုစဉ်။ (ရူ၊ ၃၁၃)

၆။ (က)ဓာရေတိ-ဖြင့် ဓမ္မော-၌ ဓရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရမ္မ-ပစ္စည်း
ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်--လည်းကောင်း၊ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော-ဟု ပြု-လည်းကောင်း၊
ဓရဓာတ်၏ ဤနေရာ၌ စုရာဒိဂဏိကဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
အပတမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-၌ ဆောင်၏ဟူသည် မကျသည်ကိုပြု၍ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။
စတူသု အပါယေသု-ဖြင့် မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်၏ဟူသည် အပါယ်လေးပါးတို့၌ မကျသည်ကိုပြု၍ ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။
အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ဖြင့် ဓာရေတိ-၌ ဆောင်၏ဟူသည် ရအပ်ပြီးသောမဂ္ဂသစ္စာရှိသော, မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာရှိသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘုရားဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်ဆဲဖြစ်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကိုလည်းကောင်း ဆောင်သတည်းဟု သိစေသည်။
(ခ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဓမ္မအရ မုချအားဖြင့် အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုယူ။
(ဃ)ဋီကာဖြင့် ဓမ္မ-အရ အရိယာမဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသာမက ဥပစာအားဖြင့် အရိယာဖိုလ်နှင့် ပရိယတ်ကိုလည်း ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ **သရဏတ္တံ / သရဏတ္တံ**

(သရဏတ္တံ သရဏာယ ပရာယဏာယ)ဟူသော (သီဋီသစ်၊ ၂။၁၇၅)ကိုထောက်၍ သရဏတ္တံ-၌ တ္တံ-သည် စတုတ္ထီ ဧကဝုစ်သ-ဝိဘတ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့် သရဏတ္တံ-ဟုရှိသောပါဠ်သင့်သည်။

အပတမာနေ / အပတမာနေ ကတွာ

အပတမာနေ-ကား ဓာရဏာကာရ၊ ထို့ကြောင့်(အပတမာနေ-မကျသည်တို့ကို၊ကတွာ-၍)ဟု ထည့်သမ္ဗန်။ ဤသို့ ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၂။၃၂၄-၌ ဆိုသောကြောင့် ကတွာ-မပါသော အပတမာနေ-ဟုရှိသော ပါဠ်သာ သင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ဘာသာဋီကာ-၌ အပတမာနေ(ကတွာ)ဟု သိပ်ကိုင်မှုရှိ၏၊ ကြိယာဝိသေသန ပေးရမည်ဖြစ်၍ ကောင်းသကဲ့သို့ထင်၏-ဟု မှာထားသည်။

(ဝ)၌ အဝဠမက္ခာယတိ / အဝေ့ါ အက္ခာယတိ

အဝေ့ါ အက္ခာယတိတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဩကာရဿ အကာရံ၊ မကာရာဂမဉ္စ ကတွာ "အဝဠမက္ခာယတိ"တိ ဝုတ္တံ-ဟူသောသီဋီသစ်၊ ၂။၁၇၂-ကိုထောက်၍ အဝေ့ါ အက္ခာယတိဟုဆိုလိုလျက် ဩ-ကို အ-ပြု၊ မ-လာ၍ပြီးသော အဝဠမက္ခာယတိ-ပါဠ်သာ သင့်သည်။

၀။ **(က)စတူသု အပါယေသု**

အစိတ်-အပါယ်လေးပါး၏ "စတူသု အပါယေသု"အမည်ကိုအပေါင်း-အပါယ်လေးပါးနှင့်တကွ အလုံးစုံသောဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌ တင်-စားအေသူ၊ အဝယဝူပစာ။

ပြဓာန်းသော အပါယ်လေးပါးကို စတူသု အပါယေသု-ဟုဆိုသဖြင့် မပြဓာန်းသော သံသာရဒုက္ခကိုလည်း ရသောကြောင့် ပဓာနနည်း။

◆ အပါယေသူတိ ဟိ ဒုက္ခဗဟုလဋ္ဌာနတာယ ပဓာနဝသေန ဝုတ္တံ၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခေသု ပန သဗ္ဗေသုပိ အပတမာနေ တတွာ ဓာရေတီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သီဋီသစ်၊ ၂။၁၇၂)

အဓိကတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ

ပဋိပဇ္ဇမာနေ-ဟု ဆိုလတ္တံဖြစ်သော မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်မှ ကြွင်းသော ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ-အရ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။ (ပုညဉာဏသမ္ဘာရနည်း၊ ဂေါ်ဗလိဗဒ္ဒနည်း)

အပေါင်းမဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးယောက်၊ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်တို့၏ အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ-အမည်ကို အစိတ်-ဖလဋ္ဌာန်လေးယောက်၌ တင် စားအေသူ။

ဓာရေတီတိ ဓမ္မော

အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာမဂ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့၏ ဓမ္မ-ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အရိယာဖိုလ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အကျိုးဖြစ်သော အရိယာမဂ် နိဗ္ဗာန်တို့၏ ဓမ္မ-ဟူသောအမည်ကိုအကြောင်းဖြစ်သော ပရိယတ္တိ-၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ရာဝဝိရာဝ-အရ မင်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဠာန်ကား ပရိက်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါ်ဘြဘု-ဟူသော ဥပစာရသမာဓိတည်း။ ထို၏-ကား ပရိကမ္မဘာဝနာပါတည်း။ ဤသို့ အောက်သက် ဩရုံယောရုယုထုတ်။ ထိုမင်သည် မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်၏ ပဒဠာန်တည်း။ ထိုသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ပဒဠာန်တည်း။ ဤသို့အထက်တက် အာရုယှာရုယှထုတ်။

=========================

ပါဠိကျဉ်းယှဉ် (၁၂၃)

(က) ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန သံဟတောတိ သံဃော။

(ခ) သော အတ္ထတော အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော။

(ဂ) ဝုတ္တဥ္စေတံ တသ္မိံယေဝ ဝိမာနေ ---

"ယတ္ထ စ ဒိန္နမဟပ္ဖလမာဟု၊ စတူသု သုစိသု ပုရိသယုဂေသု။
အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မဒသာ တေ၊ သံဃမိမံ သရဏတ္ထမုပေဟိ"တိ။

(ဃ) ဘိက္ခူနံ သံဃော ဘိက္ခုသံဃော။

(င) တွောဝတာစ ဗြာဟ္မဏော တီဏိ သရဏဂမနာနိ ပဋိပေဒေသိ။

(၅း၁၄၁။ သာရတ္ထ၊၁း၄၁၅။ မနူ၊၂း၄၀၂။ ဘာသာဋီ၊၂း၇၆။ ဝဇိရ်သစ်၊၂း၃၂၇)

====================

၁။ ပုရိသယုဂေသု-၌ ဆရာနည်းစုံအောင် ဝိဘတ်နက်ပေါ်လွင်စေလျက် အာဟု-၏ကတ္တား ထည့်-အနက်။

၂။ (ခ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ပါဠိကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)ဂသောပါဠိတို့ကို အမည်ပေး၍၊ ပုရိသယုဂေသု-ကို စာစပ်ပါ။

၄။ ဒိန္နံ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ ဒိန္နံ-ကို နာမပဒမာလာ၊ ဓမ္မဒသာ-၌ နောက်ပုဒ်ဝယ် ဓာတ်ကို ဝတ္တမာန် ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဓမ္မဒသာ/ဓမ္မရသာ ဟုပါဌ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဃ)ပါဠိ၌ ရသင့်သော နယူပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ ဘိက္ခုသံဃ-အရကို ဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=========================

၁။ ယတ္ထ ပုရိသယုဝေသု-ကား ကစ္စည်းအလို ၁ဒါ-ဓာတ်၏အယှဉ် သမ္ပဒါန်အနက်၌ သတ္တမီ ဝိဘတ်သက်ထားသည်။ သမ္ပဒါနေစ=သုတ်ထောက်။
အနက်ပေးပုံ= ယတ္ထ ပုရိသယုဂေသုစ-အကြင်ယောကျ်ားအစုံတို့အားလည်း။ (ကစ္စည်း)
(ဝါ)အကြင်ယောကျ်ားအစုံတို့၌လည်း။ (မောဝ်။ ဘာသာဋီ၊၇၇)
အာဟု-၏ ကတ္တားကို ဗုဒ္ဓါ-ဟုထည့်။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် သံဃော-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အဘိဓာနတ္ထကို ပြပြီး၍၊ ယခု အခါ၌ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။

(ဃ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဖြင့် သံဃော-ဟူသောအစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆိုတော်မူ၏။ သံဃော-ဟူသောအစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာရှိပါသလော။ ဘိက္ခုသံဃော ဟူသောအပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

၃။ (ခ)ပက္ခန္တရ။ (ဂ) အာဂမဒဋ္ဌိ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င)ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာဋီ) နိဂုံး (မအူ)
ပုရိသယုဂေသု-ကား တို့အား-ကြောင့်၊ ဒိန္နံ-၌ သမ္ပဒါန်-သမ္ပဒါန်၏ကြိယာစပ်။
(တစ်နည်း) တို့၌- ကြောင့် ဒိန္နံ-၌ အာဓာရ အာဓာရီ စပ်။

၄။ ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ။ (ဘာသာဋီ) ဒီယိတ္ထာတိ ဒိန္နံ။ (မအူ)

- ဒါဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကား ဒါနစေတနာပြဓာန်းသောကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ကမ္မဋ္ဌ-ကား ထိုအားတပ်သောလှူဖွယ်ဝတ္ထု၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
- တ-ပစ္စည်းအရကား လှူဖွယ်ဝတ္ထုရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း ဒိန္နံ-သည် ဤ၌ ကာရဏူပစာ သဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဒါနစေတနာသည်သာ ကာရဏူပစာအားဖြင့်ရ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒိန္နံ-အရ ပေးလှူအပ်သော ဒါနဝတ္ထုရသော်လည်း မဟပ္ဖလံ-ကိုထောက်၍ စေတနာကိုအရ ကောက်ရသည်။

(တစ်နည်း) ဒီယတိ အနေနာတိ ဒိန္နံ-ဟု ကရဏပြုလျှင်ကား ပေးလှူကြောင်းစေတနာကို တိုက်ရိုက်ကောက်။ (ဥပစာမလို) (ဘာသာဋီကာ၊၁။ရရ)။

မဟန္တံ ဖလံ ဧတဿ ဒါနဿာတိ မဟပ္ဖလံ။

- မဟန္တဖလ-အရ များသောအကျိုးသည် မုချ။
- ထို၏ ဒါနစေတနာနှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။
- ဧတအညပုဒ်အရကား ဒါနစေတနာရ၏။

ဝမ္မံ ဒဿန္တီတိ ဝမ္မဒသာ။ (မအူ)

ဝမ္မံ ပဿန္တီတိ ဝမ္မဒသာ။ (ဘာသာဋီ) (အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဝ-ယောက်ရ၏)

၅။ ဒိန္နံ၊ ဒိန္နာနိ-စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း စဉ်။

ဝမ္မဒသာ-၌ ဒသာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်ဝယ် ဒိသဓာတ်ဖြစ်သည်။

ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့်= ပဿတိ၊ ပဿန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဒက္ခတိ၊ ဒက္ခန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း စဉ်ပါ။

- ဒိသ ပေက္ခဏေ။--ဒိဿတိ ပဒိဿတိ တ္တုစ္စာဒိ အကမ္မကံ။ ပဿတိ ဒက္ခတိ တ္တုစ္စာဒိ သကမ္မကံ။ (နိတိဓာတု။ ၁ရ၆)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် သံဃော–၌ သံ–ဟနစာတ်–၊ ရ–ပစ္စည်း ကံအနက်၌သက်–၊ သံဟညတေတိ သံဃော–ဟုပြု–၊ ပေါင်းအပ်ဟူသည် အယူသီလတူမျှသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ)ဖြင့် သံဃ–အရ အနရိယသံဃာကို မယူရ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ဂ–ယောက်ကိုယူ။

(ဃ)ဖြင့် ဘိက္ခုသံဃော–ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြု– သိစေသည်။

၇။ ## ဓမ္မဒသာ/ဓမ္မရသာ

အဋ္ဌစ ပုဂ္ဂလာ ဓမ္မဒသာ တေတိ ပုရိသယုဂဠဝသေန စတ္တာရောပိ ပုဂ္ဂလဝသေန အဋ္ဌေဝ အရိယဓမ္မဿပစ္စက္ခဒဿာဝိတာယ ဓမ္မဒသာ–ဟူသော(သာရတ္ထ၊၁။၄၁၅)ကိုထောက်၍ဓမ္မဒသာ–၌ ဓမ္မသဒ္ဒူပပဒ ဒိသဓာတ်ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မဒသာ–ဟုရှိသောပါဠ်သာ သင့်သည်။

၈။ ## ဘိက္ခုသံဃော

ဘိက္ခု–ဟူသော ရှေ့ပုဒ်နှင့် သံဃော–ဟူသောနောက်ပုဒ်တို့ မပြားသော်လည်း ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ၊ အဘေဒနည်း။

ဒိန္နံ–၌ ကာရဏူပစာဖြစ်ပုံ ဝါကျဥယျာဥ် (၁၂၁)ပြန်ကြည့်။

၁၀။ ဘိက္ခုသံဃ–အရ ရဟန်းအပေါင်းတို့၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ၍ ထုတ်။

==========================

ဝါကျဥယျာဥ် (၁၂၄)

(က) ကုလဝ ပနာယံ အာဒိမှိ ဒဠှဗ္ဗော။

(ခ) တသ္မာ အဓိတဝေ့တိ အဓိတံ အာဒိံ ကတွာတိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဂ) အဓိတန္တိ အဓိဘာဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) အဓိဒေဝ ကုလစ္စေဝ ဝါ ပါဌော။

(င) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

၂(စ) အဓိ အဂ္ဂံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၅။၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅။ သီဋီသစ်၊၁။၁၉၁။ပ ဒွာ၊၂။၄၀၆။ ဘာသာဋီ၊၂။၇၉။ ဝဇိရ်သစ်၊၂။၃၃၀)

======================

၁။ အထက်ပါဝါကျအားလုံးကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဓိပ္ပါယာနုသန္ဓေတက်၍၊ (င)ကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ အထက်ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ အဓိတံ–ကို အစိတ် အပေါင်းပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ အဂ္ဂ၊ ပါဌ၊ သန္ဓိ–ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ (ဂ)၌ အဇ္ဈဘာဝံ/ အဇ္ဈဘဝံ-တွင် သင့်ရာပါဠိကိုအကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၀။ အဇ္ဈတံ-၌ အဇ္ဈ-ဝယ် ရသင့်သော နယ္ယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ ဓာတ်အရ တရားကို ပဒဌာနပဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ တ္တခ တ္တမသ္မိံ အဇ္ဈတဝေ့တိပဒေ- ၌။ (မအူသျှ)
တ္တခ- ဤအဇ္ဈတဝေ့ ပါဏာပေတံ ဟူသောပါဠိ၌။ (ဘာသာဋီ)

၂။ (ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတဝေ့-၌ အဇ္ဈတံ အဝေ့-ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ အဝေ့-၌ ဧ-ကား ဒုတိယာကေဝုစ်အံ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ။ (တစ်နည်း) အဝေ့-ကား ဝစန ဝိပလ္လာသ၊ ကတ္တာ-ဟူသော ပါဌသေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ဟု ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဇ္ဈတံ-၌ တာ-ပစ္စည်းကား ဘောအနက်၌ဖြစ်၏ဟု ပြလိုသောဆရာသည်(ဂ)မိန့်။
(ပါရာဇိသစ်၊ ၂။၃၃၁၊ သိဒ္ဓိသစ်သာဓက ၆-နံပါတ်အဖြေ၌)

(င)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ဃ)ဖြင့် အဇ္ဈဒဝေ့-ဟုလည်းပါဠိရှိကြောင်းဆို၏။ ယင်း၌ဒ-သည် အာဒေသ ဒ-ပင်ဖြစ်ပါသလော။ မည်သည့် ဒ-ဖြစ်ပါသနည်း။ ဟုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။
အဓိပ္ပါယ်ကား=အဇ္ဈဒဝေ့-၌ ဒ-သည် ပုဒ်စပ်မှုကို ပြထားသော အာဂမဒ-ဖြစ်၏-ဟူလို။
◆ အာဝမမတ္တတ္တာ ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ (သိဒ္ဓိသစ်၊ ၂။၁၉၁)

၃။ (က)အတ္တုဒ္ဒိရသာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဒေသဝိသေသပြ- ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိသေသ။
(ခ)လဒ္ဓဂုဏ။ (ဂ)ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င) ဝါကျာရမ္ဘ။ (စ)ဝိတ္ထာရ။
၄။ တ္တမသ္မိံ ကာလေ. တ္တမသ္မိံ ဒိဝသေ ဝါ အဇ္ဇ။ (တ္တမ၊ ဇ္ဇပစ္စည်း၊ အဗျယတဒ္ဓိတ်)
အဇ္ဇ ဘာဝေါ် အဇ္ဇတာ။
♠ အဇ္ဇ-အရ ယနေ့ဟုဆိုအပ်သော ဝေရဉ္စာပုဏ္ဏားကြီး၏ သရဏဂုံဆောက်တည်ရာ အချိန်အခါကာလသည် မုချ။
♠ ထို-၏ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော။ကာလ ကာလဝန္တ စပ် ဌာနူ။
♠ တာ-အရ ယနေ့၏အဖြစ်တည်းဟူသော သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်းကြိယာရ၏။ (ဝံသစ်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဒါနံ သန္ဓိ ပဒသန္ဓိ၊ ပဒသန္ဓိံ ကရောတီတိ ပဒသန္ဓိကရော။

၅။ အဝ္ဂ= အဝ၊ အ (ဝါ) ဂ။ ပါဌ= ပဌ၊ ဏ။ သန္ဓိ= သံ-ဓာ၊ တ္တိ။
၆။ (က)ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတဝေ့-၌ အဝ္ဂ-သဒ္ဒါ အာဒိအနက်ဟောဟုသိစေ။
(တစ်နည်း)အာဒိအနက်ကို လိုအပ်သတည်းဟုသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)အဓွတံ အာဒိ ကတွာ-ဖြင့် အဓွတဂ္ဂေ-ကိုအဓွတံ အဂ္ဂေ-ဟုပဒစ္ဆေဒပြု၊ အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ ကောဋ္ဌာသစသော အနက်ကိုမဟော၊ အာဒိ-အနက်ဟော၊ အဂ္ဂေ-၌ ဧ-သည် ဒုတိယာကေဝုစ် အံ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ (တစ်နည်း၊) အဂ္ဂံ-ဟူသော ဒုတိယာကေဝုစ်ကို အဂ္ဂေ-ဟု ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း၊) အဂ္ဂေ-၌ အံ-ဝိဘတ်ကို သတ္တမီ-ဝိဘတ်အဖြစ် ပြန်ထားသော ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓွတဂ္ဂေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသောပါဌ်သေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

◆ အဂ္ဂေတိ ဗွေ ဥပယောဂဝစနဿ ကောရာဒေသော၊ ဝစနဝိပလ္လာသော ဝါ။ ကတွာ-သဒ္ဒေါ့ စ သေသောတိ ဝုတ္တံ "အာဒိ ကတွာ"တိ။ (သီဋီသစ်၊ဝဏ္ဏိသစ်)

(ဂ) အဓွဘာဝံ-ဖြင့် အဓွတံ-၌ တာပစ္စည်းသည် ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သက်-လည်းကောင်း၊ အဓွ ဘာဝေါ အဓွတာ-ဟု-ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ ဘာဝတ္ထေ တာ-သဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ"အဓွဘာဝ"န္တိ ဣမိနာ။ (သီဋီသစ်၊၂။၁၉၁)

(ဃ) ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော-ဖြင့် အဓွဒဂ္ဂေ-၌ · ဒ-သည် အာဂုံလာထားသော ဒ-၏ အဖြစ်ကိုသိစေသည်။

(စ)ဖြင့် အဓွ-သဒ္ဒါ၏ နိပါတ်ပုဒ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂေ-၌ ဧ-၏ အံ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဝါ)ကေဝုစ်ကို ဗဟုဝုစ်ပြန်သော ဝစနဝိပလ္လာသ၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ အဓွဒဂ္ဂေ-ပုဒ်ကို ကတွာ-ဟူသော ပါဌ်သေသထည့်၍ စာစပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ရ။ (ဂ)၌ အဓွဘာဝံ / အဓွဘာဝံ

ဘာဝတ္ထေ တာသဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ"အဓွဘာဝ"န္တိ ဣမိနာ-ဟူသော(သီဋီသစ်၊၂။၁၉၁) အဓွဘာဝန္တိ အသ္မိ အတနိ ပဝတ္တံ ပသာဒါဒိ- (ဝိမတိဋီကာ၊၁။၈၈) တို့ကိုထောက်၍ အဓွဘာဝံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာသင့်။

ဘာသာဋီကာ၌ (အဓွတန္တိ အဓွတ္တဓွေဝ အတ္တော)ဟူသောဋီကာများကို ထောက်၍ အဓွဘာဝံ-ပါဌ်မသင့်ကြောင်း ဆိုထားသည်။

ဝ။ အဓွတံ-၌ အဓွ

အပေါင်းဖြစ်သော ယနေ့ နံနက်အရုဏ်တက်မှစ၍ နောက်နေ့ (နက်ဖန်) နံနက်အရုဏ်တိုင်အောင် အချိန်ကာလ၏ အဓွ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံဆောက်တည်စဉ်ကာလ၌တင် စားသေချူ၊ ရူဠ္ဍီနည်း။ (ပါရာဝံသစ်၊၂။၃၃၁)

အဓွတဓွေ-၌ အဓွေ-ဝယ် ဝစနဝိပလ္လာသနည်း၊ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းရသည်း (၆-နံပါတ်ရှု)

(တစ်နည်း၊) စားသေချူပစား၊ အတ္တူဒ္ဓေသ ထိုးစံအတိုင်းမှတ်။

၁၀။ ဝုတ္တံ-၌ ဝစမာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဆန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၊ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား ယောနိသောမနသိကာရတည်း-စသည်ဖြင့် ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၅)

(က) ပါဏုပေတန္တိ ပါဏေဟိ ဥပေတံ။

(ခ) ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ဥပေတံ၊

(ဂ) အနညသတ္ထုကံ တိဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏဂတံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု ဇာနာတု။

(ဃ) အဟဉှိ သစေပိ မေ တိခိဏေန အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒေယျုံ၊ နေဝ ဗုဒ္ဓံ "န ဗုဒ္ဓေါ" တိ ဝါ ဓမ္မံ "န ဓမ္မော"တိ ဝါ,သံဃံ "န သံဃော"တိ ဝါ ဝဒေယျန္တိ။

(င) ဧတ္ထ စ ဗြာဟ္မဏော "ပါဏုပေတံ သရဏဂတ"န္တိ ပုန သရဏဂမနံ ဝဒန္တော အတ္တသန္နိယျာတနံ ပကာသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော

(၅။၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅။ မအူ၊၂။၄၀၇။ သာသာဋီ၊၂။၈၀။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၀)

===================

၁။ အနညသတ္ထုကံ-၌ အညအပါဒ်နိပေါ်လွင်စေလျက် (ဂ၊ဃ)တို့ကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (င)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ အသိနာ-၌ အသိ-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ ပါဏေဟိ-ကို လိင်၊ ဂဏ၊ ကာရန္တ။ တိခိဏ-ကို ဓာတု၊ ပစ္စယခွဲပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပါဏေဟိ/ပါနေဟိ-ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ)ဝါကျ အသိနာ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ပါဏုပေတံ-၌ ပါဏ-အရကို ကိုယ်ပြု၍ ခန္ဓာတရဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၁။ အနညသတ္ထုကံ- ရတနာတို့၏ သုံးပါးတို့၏ အပေါင်းမှ တပါးသော ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်သောဆရာမရှိသော၊ (မအူ)

(တစ်နည်း) အရှင်ဂေါတမမှတပါးသော ကိုးကွယ်ရာဆရာမရှိသည်ကို။ (ဝံသစ်၊၂။၃၃၁)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ကဖြင့် ပါဏုပေတံ-ပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည့်အဖြစ်ကိုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းပါဏုပေတံ-ပါဌ်ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၁)

◆ ပါဏေဟိ ဥပေတန္တိ ဣမိနာ တဿ သရဏမနဿ အာပါဏကောဋိကတံ ဒဿေန္တော "ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ"တိအာဒိမာဟ ဝတွာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဤသို့ (က)ဖြင့် ပါရာပေတံ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (မအူ)

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ) ပါဠိတို့ဖြင့် ပါရာပေတံ-ပုဒ်ကို တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ယင်း ပါရာပေတံ-ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိကသရဏဂုံ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အသက်နှင့်တကွ မိမိကိုယ်ကို ရတနာ ၃-ပါးကို ပူဇော်လျက်သရဏဂုံကိုလည်းစောင့်ပါ၏ ဟုဖြစ်သော ပုဏ္ဏားကြီး၏အလိုကို တဖန်ထင်ရှားပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။(ဝဇိရ်သစ်)

◆ ပုန ဇိဝိတေနပ'တံ (ဇိဝိတေန သတ) ဝတ္ထုတ္တယံ ပဋိပူဇေန္တော သရဏဝမနဥ္စ ရက္ခာမိတိ ဥပ္ပန္နံ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ အဓိပ္ပါယံ ဝိဘာဝေန္တော"အဇတဂ္ဂေ"တိအာဒိမာဟ။(သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၅)

(တစ်နည်း) အာစရိယဝါဒအနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ၊ဂ)တို့ဖြင့် အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-၌ နိတတ္ထအား ဖြင့် ပုဏ္ဏား၏ သရဏဂုံ၏ အတ္တသန္နိယျာတနအဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ နေယျတ္ထ အားဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး၏အလို အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုရကား (ဃ)မိန့်။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂။၃၃၂)

(င)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ---ဝေရဉ္စာ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟု ဆို၏။ သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ- ဖြင့်ပင် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ဟု ထပ်၍ဆိုပါသနည်း။ မဆိုသင့်ဘဲ လျက် ဆိုချေသော် ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ နိရတ္ထကဒေါသ-၏။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=အတ္တသန္နိယျာတနဟူသော အတ္ထန္တရဝိညာပနအကျိုးငှါ ထပ်၍ ဆိုပါ၏ဟူလို။ (ဝဇိရ်သစ်၊၂။၃၃၂)

၃။ (ခ)သည် ဝစနတ္ထမှတပါး အဓိပ္ပါယတ္ထကို အကျယ်ချဲ့၍ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ပါဏုပေတံ-ပုဒ်၏အဖွင့်မှတပါး သရဏံ ဂတံ-ပုဒ်၏အဖွင့်ပြ- ပက္ခန္တရ။
(ဃ)ကာရဏ။ (မအူ၊ဘာသာဋီ) ယုတ္တိဒဠှိကရဏ။ (ဝဇိရ်သစ်)

◆ တတ္ထ တိသဒ္ဒေါ သမတ္တနေ၊ ကာရဏတ္တေ ဝါ။ (သီဋီသစ်၊၂။၁၉၂)

(င) ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတံ-ကိုထပ်၍ဆိုရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်- ပါဠိပါရမ္ဘာ။
(ဃ)ပါဠိ အဟံ-ကို နေဝ ဝဒေယျံ-၌စပ်။ (မအူ)

၄။ အဿိယတိ ခိပိယတိတိ အသိ။ (ဏွာဒိ မောဂ်၊ရ)

♠ အသဓာတ်အရ ကတ္တုရ္ဌကား ပစ်ချသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ကမ္မ၌-ကား ထိုအားတပ်သော သံလျက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။

http://www.dhammadownload.com

♠ တ္တ–ပစ္စည်းအရကား သံလျက်ရ၏။
(တစ်နည်း) အာယုံ အသတိ ခေပေတီတိ အသိ။ (ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)
♠ အသုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုရူပကား ကုန်တတ်သော အသက်ရ၏။
♠ ဓာတုကတ္တုရူပကား ထိုအားတပ်သော သံလျက်၏ ပကတူပနိဿယ– ဗလူ။
♠ တ္တ–ပစ္စည်းအရကား သံလျက်ရ၏။
သုစိ–၌ အသုဓာတ် (တစ်နည်း) အာပုဗ္ဗ သိဓာတ် ဟု နှစ်မျိုးပြသည်။
နတ္ထိ အညော သတ္ထာ ဧတဿာတိ အနညသတ္ထုကော။ (မဏ္ဍု)
♠ န အညသတ္ထုက–အရကား ရတနာသုံးပါးမှ (မဏ္ဍု)၊ ဘုရားမှ (ဝိသစ်) တပါးသော ဆရာမရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။
♠ ထို၏ ပုဏ္ဏားကြီးနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။
♠ ဧ–အညပုဒ်အရကား ဝေရဉ္စပုဏ္ဏားကြီးရ၏။ (ဝိသေသနဆက်တောက်)
(တစ်နည်း) အညော သတ္ထာ အညသတ္ထာ၊ နတ္ထိ အညသတ္ထာ ယဿ ဥပါသကဿာတိ အနညသတ္ထုကော။ (ဒွိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ) (ဘာသာဋီကာ၊၂။၀၀။)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သရဏံ ဂတတိ ဂမနာနိ သရဏဂမနာနိ။ သရဏံ ဂတတိ ဂတော သရဏဂတော။ (တံ)
အတ္တနော ရတနတ္တယဿ သန္နိယျာတနံ အတ္တသန္နိယျာတနံ။

၅။ ပါဏ= ပ–အန၊ ဏ။ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။
တိမိဏံ= တိဇ၊ တ္တန။ (ဇ–ကို ခ–ပြု၊ န–ကို ဏ–ပြု)
တိဇ နိသာနေ၊ တ္တနော၊ ဧဿ ခေါ၊ ဏတ္တံ၊ တိမိဏံ။ (ဓာန်ငြိုးရာဘ)
(တစ်နည်း) တိဇ၊ ကိဏ။ ဇ–ကို ခ–ပြု၊ က–ကိုချေ။
◆ တိဇ–နိသာနေ၊ ကိဏော တောတိ၊ ဧဿ ခေါ၊ တေဇယိတ္တာတိ တိမိဏံ။ (ဏွာဒိမောဂ်။၆၀)
သိသံ= သိ၊ သက်။ သယန္တိ တေ္တ ဦကာတိ သိသံ။ (ဏွာဒိ၊၂၀၄)
၆။ (က)ဖြင့် ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပေတော၊ ပါဏေဟိ ဥပေတော ပါဏုပေတော–ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။
(ခ)ဖြင့် ပုဏ္ဏား ဆောက်တည်အပ်သော သရဏဂုံ၏ အာပါဏကောဋိက သရဏဂုံအဖြစ်ကို သိစေသည်။
(ဂ) အနညသတ္ထုကံ–ဖြင့် သဗ္ဗဂါကျုံ သာဝဓာရဏံ– ဟူသည်နှင့် အညီ ပါဏုပေတံ–၌ ပါဏုပေတံ ဝေ–ဟု အဝဓာရဏအနက် ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ယင်း ဝေ–၏ ဝေတ္တဖလကို သိစေသည်။ (ဝိသစ်၊၂။၃၃၂)
ဓာနာတု–ဖြင့် ဓာရေတု–၌ ဆောင်တော်မူပါလော–ဟူသည် အသိအမှတ် ပြုတော်မူပါလော–ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ပါဏောတိ / ပါနေတိ

ပဏာန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ယေနာတိ ပါဏော (ဓာန်ဒီ။၉၃) အန-ပါဏနေ၊ ပဏာန္တိ အနေနာတိ ပါဏော၊ ဏော။ (ဓာန်ဒီ။၄၀၇) -ဟူသော ဝစနတ္ထအရ ပပုဗ္ဗ အနဓာတ်၊ ဏပစ္စည်း။ ဓာတွန် န-ကို ဏ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ပါဏောတိ-ပါဌ် သာသင့်ပါသည်။ ပါနေတိ-ကား မသင့်။ (ဓာန်ဒီ။သူစိ)

အတ္တသန္တိယျာတနံ/အတ္တသန္တိယျာဒနံ

နိယျာတေတိ၊ နိယျာတယတိ၊ တကာရဿ ပန ဒကာရတ္တေ ကတေ နိယျာဒေတိ၊ နိယျာဒယတိ-ဟူသော (နီတိ၊ဓာတု။၃၀၉) ကိုထောက်၍ သန္တိယျာတန-ကား သံ-နိ-ယတဓာတ် ယုပစ္စည်း။ တ-ကို ဒ-မပြုလျှင် သန္တိယျာတန-သင့်သည်။ ဒ-ပြုလျှင် သန္တိယျာဒန သင့်သည်။

တိခိဏေန/တိဏှေန

တိဏှံ တု တိခိဏံ တိဗ္ဗံ။ (ဓာန်။ရ၁၀) ကိုထောက် နှစ်ပါဌ်သင့်။

၈။ (ဃ)ဝါကျ အသိနာ

အစိတ်ဖြစ်သော သံလျက်၏ အသိနာ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်း-ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ကြောင်းလက်နက်ဟူသမျှ၌တင်- ကေဒေသူပစာ၊ အဝယဝူပစာ။ ဥပလက္ခဏာနည်း။

၁၀။ ပါဏုပေတံ-၌ ပါဏ-အရ ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတကိုယူ၍ထိုတွင် ရုပ်ဇီဝိတသည် ရူပက္ခန္ဓာ။ နာမ်ဇီဝိတသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာမည်၏။

========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၆)

(က) ဇဝံ အတ္တာနံ နိယျာတေတွာ ဘဂဝန္တံ သပရိသံ ဥပဋ္ဌာတုကာမော အာဟ "အဓိဝါသေတု စ မေ ဘဝံ ဂေါတမော ဝေရဉ္စာယံ ဝဿာဝါသံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသံဃေနာ"တိ။

(ခ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ--ဥပါသကဿ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု၊ အဓိဝါသေတု စ မေ ဝေရဉ္စာယံ ဝါဿာဝါသံ၊

(ဂ) တယော မာသေ ဝေရဉ္စံ ဥပနိဿာယ မမ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ဝါသံ သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ။

(ဃ) အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေနာတိ အထဿ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ ကာယင်္ဂံ ဝါ ဝါစင်္ဂံ ဝါ အစောပေတွာ အဗ္ဘန္တရေယေဝ ခန္တိံ ဓာရေတွာ တုဏှီဘာဝေန အဓိဝါသေသိ။

(င) ဗြာဟ္မဏဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ မနသာဝ သမ္ပဋိစ္ဆီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၅။၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅။ မဒ္ဓု၊၂။၄၀၈။ ဘာသာဋီ၊၂။၈၁။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၂)

====================

http://www.dhammadownload.com

၁။ အဓိဝါသေတု စ–၌ စ–သဒ္ဒါ ကာရကသမုစ္စည်း၊ ကြိယာသမုစ္စည်းကြံ၍ (ခ၊ဂ)တို့ကိုအနက်။
၂။ (ကံ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်၍၊ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (က)စသည်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ အဓိဝါသေတု စ မေ–၌ မေကိုသဒ္ဒါနည်းစာစပ်။
၄။ (က)၌ သပရိသံ–ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ ပရိသာ၊ ဥပါသက၊ မာသ၊ အတေပေတွာ–ပုဒ်တို့၏ ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏ ဝေဘန်ပါ။
၆။ (ဂ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (က)၌ နိယျာတေတွာ၊ နိယျာဒေတွာ။ (ဃ)၌ ခန္တိံ ဓာရေတွာ၊ ခန္တိံ စာရေတွာ–ဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးစီရှိကြရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဂ)ကိုထောက်၍ ဝဿာဝါသံ–၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ တုဏှီဘာဝေန–ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၁။ **စ–သဒ္ဒါ ကာရကသမုစ္စည်းကြံ၍ အနက်ပေးပုံ**

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ–နည်း၊ မံ–ကို၊ ဥပါသကဥ္စ–၍လည်း၊ ဘဝံ ဂေါတမော–သည်၊ ဓာရေတု–လော့။ မေ–အား၊အနုဂ္ဂဟတ္ထံ–ငှါ၊ဝေရဉ္ဇာယံ–၌၊ဝဿာဝါသဉ္စ–လည်း၊ အဓိဝါသေတု–လော့။ တယော မာသေ–လုံး၊ ဝေရဉ္ဇံ–ကို၊ဥပနိဿာယ–၍၊မမ–၏အား၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ–ငှါ၊ ဝါသဉ္စ–ကိုလည်း၊ သမ္ပဋိစ္ဆတု–လော့။

စ–သဒ္ဒါ ကြိယာသမုစ္စည်းကြံ၍ အနက်ပေးပုံ

မံ–ကို၊ ဥပါသကံ–၍၊ ဘဝံ ဂေါတမော–သည်၊ ဓာရေတုစ–မှတ်လည်းမှတ်တော်မူပါလော့။ မေ–၏၊ ဝေရဉ္ဇာယံ–၌၊ ဝဿာဝါသံ–ကို၊ အဓိဝါသေတုစ–သာယာလည်းသာယာတော်မူပါလော့။ တယော မာသေ–လုံး၊ ဝေရဉ္ဇံ–ကို၊ ဥပနိဿာယ–၍၊ မမ–၏အား၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ–ငှါ၊ ဝါသံ–ကို၊ သမ္ပဋိစ္ဆတုစ–ဝန်ခံတော်မူလည်း ဝန်ခံတော်မူပါလော့။ (မအူသျှ၊၂။၄၀၈)

၂။ **(က)ဝါကျ ပုစ္ဆာ**

ဆရာ–ဝေရဉ္ဇာပုဏ္ဏားသည် အဓိဝါသေတုစ မေ။ပ။ ဘိက္ခုသံဃေန–ဟု လျှောက်တော်မူ၏။ ပါဠိပေတံ သရဏံ ဂတံ–ဟူသောစကားဖြင့်ပင်မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးအား အပ်နှင်းပြီးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက်အဘယ့်ကြောင့် အဓိဝါသေတုစ မေ ။ပ။ ဘိက္ခုသံဃေန–ဟုလျှောက်ပြန်သနည်း။ ဤစုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။

"စကားနှစ်ရပ် သန္ဓေစပ်က" နိယံနှင့်အညီ

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် အဓိဝါသေတု စ မေ–အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဓိဝါသေတု စ–ဝယ် စသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းအပ်သော သမုစ္စယတ္ထကို

http://www.dhammadownload.com

ပြလိုသောဆရာသည်(ခ)မိန့်။ (မအူသျှ၊၂။၄၀၈) ,

၃။ (က) အနုသန္ဓေပြ ပက္ခန္တရ။

(ခ၊ဂ)တို့သည် ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ဂ)ဝါကျသည် ငုတ်နေသော ပဒသမ္ဗန္ဓ၊ ဝိဘတျတ္ထ၊ ဓာတွတ္ထတို့ကို ဖော်ပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။

(င) အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန-၏ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကိုပြ- ဝိတ္ထာရ။

မေ-ကို အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ သမ္ပဒါန်-သမ္ပဒါန်၏ကြိယာစပ်။

၄။ ပရိသမန္တတော သေန္တိ ဧတ္ထာတိ ပရိသာ။ (ပရိ-သိ၊ အ၊ အာ) ,

သတာ ပရိသာယ ယော ဘဂဝါ ဝတ္တတီတိ သပရိသော။

♠ သတာ ပရိသာ-အရ ပရိသတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းသဟာဝတ္တနဘောဂုဏ်သည် မုချ။

♠ ထို၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။

♠ ယ-အညပုဒ်အရကား ပရိသတ်နှင့်တကွဖြစ်သော ဘုရားရှင်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

ကာယဿ အင်္ဂံ ကာယင်္ဂံ။

♠ ကာယ-အရ ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်ကာယတော်သည် မုချ။

♠ ထို၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်းစသော ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်နှင့် အဝယဝီ-အဝယဝစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကိုယ်တော်၏အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်းစသောအင်္ဂါရ၏။

၅။ ပရိသာ=ပရိ-သိ၊ အ။ ကွတ္တိဓောတက-အာ၊ ကညာဒိ၊ အာကာရန္တ။

ဥပါသက=ဥပ-အာသ၊ ဏွု။ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။

မာသ= မသိ၊ ဏ။ (တစ်နည်း) မိနန္တသဒ္ဒါပပဒ သိ၊ အ။

အဓောပေတွာ= န-စုပ၊ ဏေ၊ တွာ။ (တစ်နည်း) နိပါတ်ပုဒ်။

တုဏှီ= တုဟ၊ ဏီ။ (တစ်နည်း) တုဟ၊ ဏျ၊ အဿတ္တိ ဤ-ပစ္စည်း (ဆုစိ)

နိပါတ်လည်းရှိ၏။

ခန္တိ= ခမု၊ တိ။

၆။ (ခ) ဥပါသကဥ္စ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု-ဖြင့် အဓိဝါသေတုစ-၌ စသဒ္ဒါသည် ဥပါသကဥ္စ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု-ဟူသော ရှေ့၌ဆိုခဲ့ပြီးဝါကျကို ပြန်ဆည်းသည့် ဝုတ္တသမုစ္စည်းအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။

မှတ်ချက်။ စသဒ္ဒါနှင့် စသဒ္ဒါဆည်းသောဝါကျကိုလည်းပြသောကြောင့် နိပါတလိင်္ဂတ္ထ၊

ဘာဝတ္ထ-ဟု အမည်နှစ်မျိုးပေး။

(ဂ)တယော မာသေ ဝါသံ-ဖြင့် ဝဿာဝါသံ-၌ ဝဿ-သဒ္ဒါသည် သံဝစ္ဆရ-နှစ်ဟူသောအနက်၊ မိုး-ဟူသောအနက်တို့ကို မဟော၊ မိုးဥတု-ဟူသော အနက်ကိုဟော-လည်းကောင်း၊ ဝဿ-အရ ဝဿနဥတု-မိုးလေးလလုံးကို မယူရ၊ ဧကဒေသူပစာအားဖြင့် ဝါတွင်းသုံးလကိုယူ-လည်းကောင်း၊ ဝဿာဝါသံ-ပုဒ်ကို ဝဿေ အာဝါသော (မအူ) ဝဿံ အာဝါသော(အာသာဒိ) ဝဿာဝါသော-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေရဉ္ဇံ ဉပနိဿာယ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဝေရဉ္ဇာယံ-ကား သာမိဝိကာရာဓာရ သမိပျူပစာပုဒ်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၂)

မမ-ဖြင့် အဓိဝါသေတု စ မေ-၌ မေ-ကား စတုတ္ထီသ-ဝိဘတ်နှင့်တကွ အမှသဒ္ဒါ၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေသည်။ (ဝိဘတ္တိပဒ)

အနုဝတ္တတ္တံ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ မေ-ကို ဝေရဉ္ဇာယံ-၌ မစပ်ရ၊ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ-ဟူသော ပါဌ်သေသ၌ စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ မေ-၌ သ-ဝိဘတ်သည် သမ္ပဒါန် အနက်၌မသက်၊ သမ္ဗန္ဓအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်းသိစေသည်။

သမ္ပဋိစ္ဆတု-ဖြင့် အဓိဝါသေတု-၌ အဓိဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊အဓိ-ဥပသာရကြောင့် ဝါသ-ဓာတ်သည် ဤ၌ဥပသေဝတ္ထကို မဟော၊ သာဒိယန-အနက်ကို ဟော-လည်းကောင်း၊ သာယာတော်မူလော့-ဟူသည် စိတ်တော်ဖြင့် ပုဏ္ဏားကြီး၏ စကားကို ခံယူတော်မူပါလော့-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅)

၇။ နိယျာတေတွာ/ နိယျာဒေတွာ

ငွေအဆုံးအဖြတ်ကို ဝါကျဉယျာဥ် (၁၂၅) အတ္တသန္နိယျာတနံ၊ အတ္တသန္နိယျာ ဒနံ-နှင့်အတူဆုံးဖြတ်။

ခန္တိံ စာရေတွာ / ခန္တိံ ဓာရေတွာ

ခန္တိံ စာရေတွာတိ ခန္တိံ ပဝတ္တေတွာ၊ ရုစိံ ဉပ္ပါဒေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ခန္တိံ ဓာရေတွာ"တိပိ ပါဌော၊ ဉပ္ပန္နံ ရုစိံ အဗ္ဗုစ္ဆေဒေယံ ဓာရေတွာ ဝဓိဘာဒေန အပကာသေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၄၂၅-အဖွင့်ကို ထောက်၍ ခန္တိံ စာရေတွာ-ဟုရှိလျှင် (ခန္တိ -အလိုကို၊ စာရေတွာ-ဖြစ်စေတော်မူ၍) ဟုအနက်ပေး။ ခန္တိံ ဓာရေတွာ-ဟုရှိလျှင်(ဉပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော(ထည်)ခန္တိ-အလိုကို၊ဓာရေတွာ-ဝဓိဘာဒဖြင့်မပြဘဲ ဆောင်တော်မူ၍)ဟုအနက်ပေး။ (ဝံသစ်)။ ဤသို့ သဒ္ဒ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိကြသောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်ပါသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၃)

(ဝ)ဝါကျ ဝါသံ / ဝဿာဝါသံ

ဝဿာဝါသံ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ဝဿ-ကို တယော မာသေ-ဟုဖွင့် ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဝါသံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၀။ ဝဿာဝါသံ

အပေါင်းဖြစ်သော မိုးလေးလ၏ ဝဿ-အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝါတွင်းသုံးလ၌တင် တောဒေသျူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။

၁၀။ ဝေဝဝစနတာရ-ကား မောန၊ မဘာသန၊ တုဏှီဘာဝေါ-(ဓာန်၊၄၂၉)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၇)

(က) ဒုဋ္ဌိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။

(ခ) သာ ပန ဒုလ္လဘဘိက္ခတာ ယတ္ထ မနုဿာ အဿဒ္ဓါ ဟောန္တိ အပ္ပသန္နာ၊ တတ္ထ သုသဿကာလေပိ အတိသမဂ္ဃေပိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏေ ဟောတိ။

(ဂ) ဝေရဉ္ဇာယံပန ယသ္မာ န တထာ အဟောသိ၊အပိစ ခေါ ဒုဿဿတာယ ဆာတက ဒေါသေန အဟောသိ၊ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော“ဒွီဟိတိကာ”တိအာဒိ မာဟ။

(၃၈၈၄၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။ မအူ၊၂။၄၁၁။ သာသာဒီ၊၂။၈၄။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၅)

==========================

၁။ သုသဿကာလေပိ-၌ သုသဒ္ဒါ သုန္ဒရတ္ထ၊ သမ္ပန္နတ္ထကြံ၍ (ခ)ကိုအနက်ပေးပါ။
၂။ (က)ကို လီနတ္ထရစောဒနာ၊ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။
၄။ သုသဿကာလေ-၌ သုသဿ-ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ အပ္ပသန္န၊ သဿ-တို့၌ ဓာတ်၊ ပစ္စယ ဝေဘန်ပါ။
၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးပါ။
၇။ ပုဗ္ဗဏ္ဏ၊ ပုဗ္ဗန္န-ဟု ပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ ပုဗ္ဗဏ္ဏ၊ အပရဏ္ဏ-ဝယ် အန္န-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဘိက္ခာ-ပုဒ်ကို ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ သုသဿကာလေပိ-ကောင်းသောကောက်ရှိရာဖြစ်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ (သုန္ဒရတ္ထ) (ဝါ)ပြည့်စုံသောကောက်ရှိရာဖြစ်သောအခါ၌လည်းကောင်း (သမ္ပန္နတ္ထ) (မအူသျှ)

◆ သုန္ဒရံ သဿံ ဧတ္ထ ကာလေတိ သုသဿော၊ သုသဿော ကာလော သုသဿကာလော။ သမ္ပန္နံ သဿံ ဧတ္ထ ကာလေတိ သုသဿော၊ သုသဿော ကာလော သုသဿကာလော။(မအူ)

၂။ **(က)ဝါကျ လီနတ္ထရစောဒနာ**

ဆရာ-ဥပါလိမထေရ်သည် ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဒု-သဒ္ဒါသည် ကုစ္ဆိတအနက်ကိုပင်ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရာယ်သမာသ်ပြုရမည်လော။ မည်သည့်သမာသ်ပြုရမည်နည်း။ ဒု-သဒ္ဒါ၏ဖြစ်နိုင်သော အနက်နှင့် ဒုဗ္ဘိက္ခပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကို မပြသော်ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်အား သဒ္ဒ-အတ္ထ ဆန့်သော ဝိရောဓိ-၏။ စုန်ကြောင့်(က)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=ဒုသဒ္ဒါသည်အသမိဒ္ဓိအနက်ကိုဟောသည်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခာ-ပုဒ်ကိုဗဟုဗ္ဗဟိ သမာသ်ပြုရမည်ဟု ငါပြဆိုပါ၏ဟူလို။

(ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် ဒုဋ္ဌိက္ခာတိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ-ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဒုလ္လဘ ဘိက္ခဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် အချို့ ဇနပုဒ်ပြည်ရွာများ၌ ကောက်ပဲသီးနှံပြည့်စုံ သော်လည်း လူတို့၏ သဒ္ဓါတရား နည်းပါးသောကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်သောပုံ ဆို၏၊ ဝေရဉ္စာပြည်၌လည်း ထိုကဲ့သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ပင် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ပါသလော၊(မဒုု) ဝေရဉ္စာပြည်၌ အဘယ့်ကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်ကား=ဝေရဉ္စာပြည်၌ ကောက်ပဲသီးနှံမပြည့်စုံသောကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်၏ဟူလို။

၃။ (ခ) ဒုလ္လဘဘိက္ခ၊ ဒုဗ္ဘိက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်းဟု-ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ) ဝေရဉ္စာပြည်၌ ဒုလ္လဘဘိက္ခဖြစ်ပုံအထူးကိုပြ- ဝိသေသ။ (မဒုု)
(တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။
ယင်း(ဂ)၌-- ဝေရဉ္စာယံ ပန-မှ အဟောသိ-တိုင်အောင် ကာရဏ။
တသ္မာ။ပ။အာဟ-ကား ဖလ။
ယင်းကာရဏဝါကျ၌လည်း=ဝေရဉ္စာယံပန ---အဟောတိ-ကားဇျောတိရေက။
အပိစ ဒေါ် ဒုသဿတာယ--- အဟောသိ-ကား အန္ဒယ။

၄။ သသန္တိ ဇီဝန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ သဿံ။ (သသ၊ သ)
သေ ခေတ္တေ သေတိ ရုဟတီတိ ဝါ သဿံ။ (သ-သီ၊အ)
သုန္ဒရံ (သမ္ပန္နံ) သဿံ ဧတ္ထ ကာလေတိ သုသဿော။
- သု သဿ-ပုဒ်အရကား ကောင်းသော(ဝါ)ပြည့်စုံသောကောက်ရ၏။
- ထို၏ အချိန်အခါနှင့် ကာလဝန္တ ၊ ကာလစပ်- ဌာနူ။
- ဧတ-အရ-ကောင်းသော (ဝါ) ပြည့်စုံသောကောက်ရှိရာအချိန်အခါရ၏။(ဝိသေသနဆက်)

အတိသယေန သံ အပ္ပေါ် အဋ္ဌော် ဧတဿာတိ အတိသမဋ္ဌံ။
- အတိ-သံ-အဋ္ဌ-ပုဒ်အရကား အလွန်နည်းသော အဖိုးသည် မုချ။
- ထို၏ ကောက်ပဲသီးနှံနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ်- ဌာနူ။
- ဧတ-အညပုဒ်အရကား အလွန်နည်းသော အဖိုးရှိသော ကောက်ပဲရ၏။

(တစ်နည်း) အတိသယေန သံ အပ္ပံ အဋ္ဌတီတိ အတိသမဋ္ဌံ။

အဒီယတိ ဘိက္ခီယတီတိ အန္နံ။

- အဒခါတ်အရ ကတ္တုန္ဒြကြိယာကား စားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ရသတဏှာပြတန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ကမ္မဒြကြိယာအရကား ထမင်းစသော အစာအာဟာရ၏ အာရမ္မဏ-- ဖလူ။
- တ-ပစ္စည်းအရကား ထမင်းစသော အစာရ၏။(ကောက်ပဲရအောင်ဖလူပစာဆက်ကောက်)

http://www.dhammadownload.com

ဝေနယတ္ထမှတ်ဖွယ်

အသိမိန္ဒ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ။ (ဘာသာဋီ)
လဘိတဗ္ဗာတိ လဘာ၊ ဒုက္ခေန လဘာ ဒုလ္လဘာ။
ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတိဿံ ဝေရဉ္စာယန္တိ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ။
န သဒ္ဒဟန္တီတိ အသဒ္ဓါ။ နတ္ထိ သဒ္ဓါ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဝါ အသဒ္ဓါ။
န ပသီဒန္တီတိ အပ္ပသန္နာ။ နတ္ထိ ပသန္နံ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဝါ အပ္ပသန္နာ။
ဒွေဠှ သဿံ ဧတိဿံ ဝေရဉ္စာယန္တိ ဒွိဿာ။
သာတေန္တီတိ သာတကာ။သာတကာနံ ဒေါသော သာတကဒေါသော။ (မအူ)

၅။ အပ္ပသန္န= န-သဒ၊ တ။ ပုံလိင်။
သဿ= သသ၊ သ။(တစ်နည်း) သ-သိ ၊ အ။နပုံလိင်။
သာတက= သာဒ၊အ။(သွတ္တကပစ္စည်း) သာဒ ဘက္ခနေ။ (ဓာန်ဒီ။ရ၅၆)
(တစ်နည်း)ဓါဒ၊ တ (သွတ္တကပစ္စည်း)(တစ်နည်း)သာ၊တ(သွတ္တ-က)(သုစိ)
ဘာသာဋီကာအလို (သဒိ၊ဏ။ ဒ-ကို တ-ပြု)

၆။ ဒုလ္လဘဘိက္ခာ-ဖြင့် ဒုဗ္ဘိက္ခာ-၌ ဒု-သည် အသမိဒ္ဓိအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ဒုလ္လဘာ ဘိက္ခာ ဧတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ၊ (တစ်နည်း)အသမိဒ္ဓိ ဘိက္ခာ ယတ္ထာတိ ဒုဗ္ဘိက္ခာ (ဘာသာဋီ)ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

၇။ ပုဗ္ဗဏှ / ပုဗ္ဗန္ဟ ။ အပရဏှ / အပရန္ဟ ။

ပုဗ္ဗန္ဟတော အပရဘာဂေ ပဝတ္တံ အန္ဟံ အပရန္ဟံ၊ အပရဏှဥ္စ။ အပရန္ဟသ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ အန္ဟံ ပုဗ္ဗန္ဟံ။ ပုဗ္ဗဏှဥ္စ-ဟူသော ဓာန်ဒီ။၄၅၀-ကိုထောက်၍ န္ဟ-ကိုဏှ-ပြုလျှင် ပုဗ္ဗဏှ။အပရဏှ သင့်၍ မပြုလျှင် ပုဗ္ဗန္ဟ၊ အပရန္ဟ သင့်ပါသည်။

အတိသမဋ္ဌေပိ/ အတိမဟာဋ္ဌေပိ/ အနတိမဟာဋ္ဌေပိ

အတိသမဋ္ဌေပိတိ အတိသယေန အပ္ပဋ္ဌေပိ- ဟု (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆) ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အတိသမဋ္ဌေပိ-အလွန်အားဖြင့်အဖိုးအနည်းထိုက်သော်လည်း၊ သံ-ကား အပ္ပတ္ထ၊ အဋ္ဌ-ကားမူလတ္ထ။ ဤသို့ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၅- ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အတိသမဋ္ဌေပိ-သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ **အန္န**

အကျိုးဖြစ်သော ထမင်းစသော အစာအာဟာရ၏ အန္န-ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သလေးစသော ကောက်၊ ပဲနောက်စသော ပဲ၌တင်--- စလှူ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၅)

ပုဗ္ဗဏ္ဏ

အကျိုး- ထမင်းစသော အစာအာဟာရ၏ ပုဗ္ဗဏ္ဏ-အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော သလေးစသော စပါးမျိုး ရ-ပါး၌ တင်-စလှူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

အပရဏ္ဏ

အကျိုးဖြစ်သော ပဲနောက်ဟင်းစသောအစာ၏ အပရဏ္ဏ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ပဲနောက်စသောပဲ၌တင် စလှူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

(ဂ)တစ်ဝါကျလုံး နယူပစာရ

ဝေဿန္တရာပြည်၌ ဒုဗ္ဘိက္ခ-ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းပြသည်၊ ဒွိဟိတိကာ-ဟုဟော တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြသည်။ ဤသို့ နှစ်ကိစ္စပြီးသောကြောင့် အမ္ဗသေစနဝရသိနာနနည်းမည်၏။

၁၀။ ဘိက္ခာ-ပုဒ်၏ ဝေဝစနဟာရကား===

ဩဒနော ဝါ ကုရံ ဘတ္တံ၊ ဘိက္ခာ စန္န မထာ'သနံ။ (ဓာန်၊၄၆၅)

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၂၈)

(က) တတ္ထ ဒွိတိတိကာတိ ဒွိဓာ ပဝတ္တဤဟိတိကာ။

(ခ) ဤဟိတံနာမ တ္တရိယာ။

(ဂ) ဒွိဓာ ပဝတ္တာ စိတ္တတ္တရိယာ စိတ္တဤဟာ။

(ဃ) "ဇွေ့ လစ္ဆာမ နခေါ် ကိဉ္စိ ဘိက္ခမာနာ နူ လစ္ဆာမာ"တိ၊

(င) "ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ခိဿာမ နခေါ် နော"တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။

(၅။၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။ မအူ၊၂။၄၁၂။ ဘာသာဋီ၊၂။၈၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၃၆)

=====================

၁။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ဝိသေသာနုသန္ဓေ (ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အယုတ္တာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဒွိဟိတိကာ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ ဤဟိတံနာမ တ္တရိယာ-၌ ပုဒ်အားလုံးတို့၏ ဓာတု ပစ္စယ လိင် ဂဏ ကာရန္တ စိစစ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (က)ဝါကျ၌ ပဝတ္တဉ္ဇိတိကာ၊ ပဝတ္တာ ဉဇ္ဈိတိကာ-ဟုနှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာ ပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ ဒွိဟိတိကာ-၌ ဉဇ္ဈိတ-ဟူသော ပုဒ်ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ လဇ္ဇာဓမ-အရ တရားကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၂။ (ခ)ဝါကျ ဝိသေသာနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဝါကျဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-ပုဒ်ကို ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဉဇ္ဈိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီဗာဟိရတ္ထသမာသ်ပြုရမည့်၏အဖြစ်ကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဉဇ္ဈိတံ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်ကို ဉဇ္ဈနံ ဉဇ္ဈိတံ-ဟု ဘာဝသာဓနပြုရမည့်၏အဖြစ်ကိုပြလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။

◆ ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဉဇ္ဈိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာတိ မဇ္ဈေပဒလောပီဗာဟိရတ္ထသမာသောယတိ ဒဿေန္တော အာဟ“ဒွိဓာ ပဝတ္တဉ္ဇိတိကာ”တိ၊ ဉဇ္ဈနံ ဉဇ္ဈိတန္တိ ဉဇ္ဈိတသဒ္ဒေါယံ ဘာဝသာဓနောတိ အာဟ“ ဉဇ္ဈိတံ နာမဟ္ဒုရိယာ”တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆)

(ဂ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ခ)ဖြင့် ဉဇ္ဈိတဟူသည် အမူအရာတည်းဟု ဆို၏။ အဘယ်၏ အမူအရာဖြစ်ပါသနည်း။ ကိုယ်၏အမူအရာပင်ဖြစ်ပါသလော။ ဟု၍ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

◆ ကဿ ပနေသာ ကိရိယာတိ အာဟ “စိတ္တဟ္ဒုရိယာ”တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆)

(ဃ၊င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် နှစ်ပြားသောစိတ်၏အမူအရာကြိယာသည် ဉဇ္ဈိတမည်သောဟုဆို၏။ ဝေရဉ္ဇာမြို့၌ အဘယ်သို့လျှင် စိတ်၏အမူအရာသည် နှစ်ပြားဖြစ်ပါသနည်း။ ဝေရဉ္ဇာမြို့၌ စိတ်၏ အမူအရာနှစ်ပြားဖြစ်ပုံကို ဆရာမပြပြီလော။ ဟု၍ကြောင့် (ဃ၊င)မိန့်။

◆ ကထံ ပနေတ္ထ ဉဇ္ဈိတာသာ ဒွိဓာ ပဝတ္တီတိ အာဟ“လဇ္ဇာမ နုခေါ”တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(င)ဝါကျအနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဃ)ဖြင့် လူဆင်းရဲတို့၏ စိတ်အမူအရာ နှစ်ပြားနှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အစိုးရသူတို့၏ စိတ်၏အမူအရာနှစ်ပြားနှစ်ခွဖြစ်ပုံကိုပြလိုရကား (င)မိန့်။

◆ တတ္ထ လဇ္ဇာမနုခေါတိ ဣဒံ ဒုဂ္ဂတာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ၊ ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ကိဿာမ နုခေါ နောတိဣဒံ ပန ဣဿရာနံ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆)

၃။ (ခ)အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဉဇ္ဈိတဟူသောအစိတ်ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထပြ- ပက္ခန္တရ။
(တစ်နည်း) ဉဇ္ဈိတ-ကိုအဘယ်သို့ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်းဟုမေးဘွယ်ရှိ-ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ)ဉဇ္ဈိတ-ဟူသည် ကိုယ်၏အမူအရာပင်ဖြစ်ပါသလောဟု-ဆက်- ဝါကျာရမ္ဘ။
(တစ်နည်း) ဉဇ္ဈိတ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှ တပါးအဘိဓေယျတ္ထကိုပြ- ပက္ခန္တရ။
(ဃ၊င)ဝါကျတို့သည် စိတ်၏အမူအရာနှစ်ပြား နှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ချဲ့ ပြ-ဝိတ္ထာရ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် (င)သည် လူဆင်းရဲတို့၏စိတ်အမူအရာနှစ်ပြားနှစ်ခွဖြစ်ပုံမှတပါး အစိုးရသူတို့၏စိတ်၏ အမူအရာနှစ်ပြားနှစ်ခွဖြစ်ပုံကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

၄။ ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဉှိတိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာ။

♠ ဒွိ ဉှိတိတ-ပုဒ်အရကား ဆင်းရဲသူတို့၏ တောင်း၍ ရအံ့လော၊ မရအံ့လောဟုနှစ်ပြားဖြစ်သော အမူအရာ၊ အစိုးရသူ လူချမ်းသာတို့၏ သက်ဝိုးရှည်မှရှည်ပါ့မလားဟု နှစ်ပြားဖြစ်သောစိတ်၏အမူအရာသည် မုချ။

♠ ထို-၏ ဝေရဉ္စာပြည်နှင့်ဒွာနိ - ဒွာန စပ် ဒွာနူ။

♠ တေ-အညပုဒ်အရကား ဝေရဉ္စာပြည်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဘိက္ခာမ ယာစာမာတိ ဘိက္ခမာနာ။ စိတ္တဿ ဣရိယာ စိတ္တဣရိယာ။
စိတ္တဿ ဉှိဟာ စိတ္တဉှိဟာ။

၅။ ဉှိတိတံ= ဉှိဟ၊ တ။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
နာမ= နမု၊ ဏ။ နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိ၊ အကာရန္တ။
ဣရိယာ=ဣရိယ၊ အ။ ထိ-အာ(ဓာတွတ္ထသစ်တ။၂၂)
(တနည်း) ဣရ၊ ဣယ။(ဓာတုပစ္စယဒီပနီ)
(တနည်း) အရ၊ ဏျ။ (ဝဏ္ဏိသစ်။ ၁။ ၃၅၇) ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိ၊ အာကာရန္တ။
လဒ္ဓာမ= လဘ၊ ဿာမပဝိဘတ်။

၆။ (က)ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-ပုဒ်ကို ဒွိဓာ ပဝတ္တံ ဉှိတိတံ ဧတ္ထာတိ ဒွိဟိတိကာ-ဟု မဇ္ဈေလောပီဗာဟိရတ္ထဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ဒွိဓာ ပဝတ္တဉှိတိတိကာ-ဟုဆိုလိုလျက် ဓာပစ္စည်း၊ ပဝတ္တပုဒ်တို့ကျေနေသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သွတ္ထ ဏိကပစ္စည်း (ဝါ) သမာသန္တ က-ပစ္စည်းသက်၊ တ-၌ အ-ကို ဣ-ပြု၍ ဒွိဟိတိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဏိက-ပစ္စည်း သွတ္ထ၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) ဣရိယာဖြင့် ဉှိဟိတံ-၌ ဉှိဟဓာတ်သည် အားထုတ်ခြင်းဉှိဟာ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနေ၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဉှိဟနံ ဉှိဟိတံ-ဟု- ပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဂ) စိတ္တဣရိယာ-ဖြင့် ဉှိဟိတ-အရ (သို့) ဣရိယာ-အရ စိတ်၏အမူအရာကို ယူ-သိစေ။

စိတ္တဉှိဟာ-ဖြင့် စိတ္တဣရိယာ-၌ ဣရိယ-သည် ဉှိဟ-သဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်-သိစေ။

(ဂ)ဝါကျအပေါင်းဖြင့် ဉှိဟိတ-အမူအရာဟူသည် နှစ်ပြားသော စိတ်၏အမူအရာ ပင်တည်းဟုသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ **ပဝတ္တကျဳတိတိကာ / ပဝတ္တာ ကျဳတိတိကာ**

ပဝတ္တသည် ကျဳတိတ–၌သာ စပ်၏၊ ထိကပစ္စည်း၌ မစပ်သောကြောင့် ပဝတ္တကျဳတိတိကာ–ဟု သမာသ်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။ ပဝတ္တာ ကျဳတိတိကာ–ဟု ဝါကျနှင့်ရှိသောပါဌ်မသင့်။ (မအူသျ၊၂၈၃၁၂)

ဒွိတိတိကာ / ဒုတိတိကာ

ဒွိဓာ ပဝတ္တကျဳတိတိကာ–ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် "ဒုတိတိကာ"တိပိ ပါဌော၊ တတ္ထာဒိဝိ ဝုတ္တနယေနေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော– (သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၆) တို့ကို ထောက်၍ ဒွိတိတိကာ–နှင့် ဒုတိတိကာ–တို့ကား ဒွိ–ကို ဒု–ပြုခြင်း၊ ကာရိ ကာရိယမျှသာထူး၍ အနက်တူပင်ဖြစ်သောကြောင့် နှစ်ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

၈။ **ကျဳတိတ**

အပေါင်းဖြစ်သော ကာယတ္တရိယာ၊ စိတ္တကျရိယာတို့၏ ကျဳတိတ–ဟူသော အမည်ကိုအစိတ်ဖြစ်သောစိတ္တကျရိယာ–၌ တင်– ကေဒေသျူပစာ။ ရုဠှီနည်း။

၁၀။ လစ္ဆာမ–အရ လူဆင်းရဲတို့၏ ခန္ဓာ ၅–ပါးကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

=========================

ဝါကျဉ်းချုပ် (၁၂၉)

(က) အထဝါ ဒွိဟိတိကာတိ ဒုဋ္ဌိဝိကာ။

(ခ) ကျဳဟိတံ ကျဳဟာ တ္တရိယနံ ပဝတ္တနံ ဇိဝိတန္တိအာဒိနိ ပဒါနိ ကေတ္တာနိ။

(ဂ) တသ္မာ ဒုကွေန ကျဳဟိတံ ဝတ္တ ပဝတ္တတိတိ ဒွိဟိတိကာတိ အယမေတ္ထ ပဒတ္တော။

(ဃ) သေတဋ္ဌိကာတိ သေတကာနိ အဋ္ဌိနိ တ္တောတိ သေတဋ္ဌိကာ။

(င) ဒိဝသမ္ပိ ယာစိတ္တာ ကိဥ္စိ အလဒ္ဓါ မတာနံ ကပဏမနုဿာနံ အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏေဟိ အဋ္ဌိဟိ တတြ တတြ ပရိကိဏ္ဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သေတဋ္ဋိကာတိပိ ပါဌော။

(ဆ) တဿတ္ထော–––သေတာ အဋ္ဋိ တ္တောတိ သေတဋ္ဋိကာ။ အဋ္ဋိတိအာတုရတာ ဗျာဓိ ရောဂေါ။

(ဇ) တတ္ထ စ သဿာနံ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလေ သေတကရောဂေန ဥပဟတာဝမေဝ ပဋ္ဋိနိဒ္ဒိရံ အဂ္ဂဟိတတဏ္ဍုလံ ပဏ္ဍုရပဏ္ဍုရံ သာလိသီသံ ဝါ ယဝဂေါဓုမသီသံ ဝါ နိက္ခမတိ၊ တသ္မာ သေတဋ္ဋိကာတိ ဝုစ္စတိ။

(၃။၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၆၊ မအူ၊၂၊၄၁၃၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၀၆၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၁၃၇)

=========================

၂။ (ခ)ကို သဒ္ဒသံသယ အတ္ထသံသယသာဘောဂပုစ္ဆာ။ (င)ကို စောဒနာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ အတိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ အဋ္ဌိ၊ ဗျာဓိ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏဝေဘန်၍ ရောဂ၊ တဏှာလု၊
ဝေါဝုမ၊ ယဝ၊ သာလိ၊ သီသ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ဆ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ အတိစ္ဆတ္တက/အတိဆတ္တက-ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ (ဆ) သေတာ အဋ္ဌိ တ္တောတိ-၌ သေတာ-ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရ။
၁၀။ (ဇ)ဝုစ္စတိ-၌ ဓာတ်အရတရားကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၂။ (ခ)ကို သဒ္ဒသံသယ အတ္ထသံသယအာဘော်ထား၍ကျမ်းတက်

ဆရာ-သည်(က)ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-ကို ဒုဋ္ဌိဝိကာ-ဟုဖွင့်ဆို၏။ ဒွိဟိတိကာ-၌ ဤဟိတ-သဒ္ဒါသည် ဇိဝိကအနက်ကို ဟောပါ၏လော။ (သဒ္ဒသံသယ) (ဝါ) ဇိဝိကတ္ထသည် ဤဟိတသဒ္ဒါ၏အနက်ဟုတ်ပါ၏လော။ (အတ္ထသံသယ) အဘယ့်ကြောင့် ဒွိဟိတိကာ-ကို ဒုဋ္ဌိဝိကာ-ဟုဖွင့်သနည်း။ (ဝါ) ဇိဝိကတ္ထသည် ဤဟိတသဒ္ဒါ၏ အနက်မဟုတ်ခဲ့သော် ဒွိဟိတကာတိ ဒုဋ္ဌိဝိကာ-ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

(င) စောဒနာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဖွေးဖွေးဖြူသောအရိုးရှိရာဖြစ်သောကြောင့် ဝေရဥ္ဇာပြည်သည် သေတဋ္ဌိကမည်သောဟုဆို၏။ ဝေရဥ္ဇာပြည်၌ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ဖွေးဖွေးဖြူသော အရိုးရှိပါသနည်း။ ဖွေးဖွေးဖြူသောအရိုးရှိပုံကို အကျယ်မသိအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့်(င)မိန့်။

၃။ (ခ)သည် ဤဟိတကို ဇိဝိက-ဟုဖွင့်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေ- ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။
(တစ်နည်း)ဤဟိတ-သည် ဇိဝိကအနက်ဟောနိုင်ပါ၏လောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ-ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဂ) လဒ္ဓဂုဏ။ (ဃ)ပကွန္တရ။ (င) ဝိတ္ထာရ။ (စ)ပကွန္တရ။
(ဆ) ပဒသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ဆက်- ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဇ) ဝေရဥ္ဇာပြည်၌ သေတဋ္ဌိက-ဖြစ်ပုံကို (ဝါ)ဖြူသောကောက်နာရှိပုံကိုချဲ့-ဝိတ္ထာရ။
(တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္ဘ။

ယင်း (ဇ)ဝါကျ၌ တသ္မာ သေတဋ္ဌိကာတိ ဝုစ္စတိ-ကား နိဂုံး။
ဒိဝသမ္ပိ-၌ ပိ-ကား ဂရဟာ။

၄။ အတိစ္ဆတ္တကာသ ဝဏ္ဏောဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသံ အဋ္ဌီနန္တိ အတိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏာနိ။ (မဒ္ဓ)
♠ အတိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏဝဏ္ဏ-ပုဒ်အရ မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရ၏။
♠ ထို၏ အရိုးတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ စပ် ဌာန။
♠ ဧတ-အရ မှိုအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော အရိုးတို့ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဒုက္ကေန ဉာတိတံ ဧတ္ထ ဗဝတ္တတိတိ ဒွိတိတိကာ။ (သာသာဒီ၊၂၈၀၆)

- ဒု ဉာတိတ-ပုဒ်အရကား ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရ၏။
- ထို-၏ ဝေရဥ္ဇာပြည်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။
- တေ-အရကား ဆင်းရဲသဖြင့် အသက်မွေးခြင်းရှိရာဖြစ်သော ဝေရဥ္ဇာပြည်ရ၏။

ဓေကာ အတ္တော ဧတေသံ ပဒါနန္တိ ကေတ္တာနီ။

ပရိသမန္တတော ကိဏ္ဏာ ပရိကိဏ္ဏာ။

ဂဏှန္တိ သဿာနိ ဧတ္ထ ကာလေတိ ဂဟာဏံ။

(တစ်နည်း)ဂယှတိ သဿေတိ ဧတ္ထ ကာလေတိ ဂဟာဏံ။ဂဗ္ဘာသ ဂဟာဏံ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟာဏံ။

ဂဗ္ဘဂ္ဂဟာဏံ ကာလော ဂဗ္ဘဂ္ဂဟာဏကာလော။ (တသ္မိံ)

- ဂဗ္ဘဂ္ဂဟာဏကာလေ-အစုံးကို ယူတုန်ရာဖြစ်သောအခါ၌၊

(ဝါ)အစုံးကိုယူအပ်ရာဖြစ်သောအခါ၌ တုပေး။ (မအူ)

သေတံ ကရောတီတိ သေတကော။ သေတကော ရောဂေါ သေတကရောဂေါ။

ဥပဟာနီယိတ္ထာတိ ဥပဟတံ။

ပဋ္ဋိဇ္ဇိတ္ထာတိ ပဋ္ဋိန္နံ။ ပဋ္ဋိန္နံ ဒီရံ ဧတဿာတိ ပဋ္ဋိန္နဒီရံ။

န ဂယှိတ္ထာတိ အဂ္ဂဟိတော။

အဂ္ဂဟိတော တဏ္ဍုလော ဧတေနာတိ အဂ္ဂဟိတတဏ္ဍုလံ။

သာလိနော သီသံ သာလိသီသံ။အငှတိ ဟိံသတီတိ အငှိ။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

အငှတေတိ အငှိ။ (အငှ၊တ္တု) (သာသာဒီ)

၅။ အဋ္ဌိ= အသု၊ တ္တု။ (တစ်နည်း)အသု၊ တိ(တစ်နည်း) အာ-ဌာ၊ တ္တု။
နပုံလိင်၊ ရုတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ တ္တုကာရန္တ။

- အသု ခေပနေ၊တ္တု၊ သဿ ဌော အဋ္ဌိ။(တန်ဒီ။၂၇၀)
- အသတိ ခေပေတိ အဋ္ဌါနန္တိ အဋ္ဌိ၊ တိ။ အာသုသော တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ ဝါ အဋ္ဌိ၊ တ္တု။

(တန်ဒီ။၁၅၇)

အာတုရ= အတ၊ ဥရ။ (တစ်နည်း)အာ-တုရ၊ အ။

ဗျာဓိ= ဗိဓ (တစ်နည်း)ဗာဓ၊ တ္တု။ ပုံလိင်၊ ရုတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ တ္တုကာရန္တ။

ရောဂ= ရုဇ၊ ဏ။ တဏ္ဍုလ= တမ၊ ဥလ။

ဝေါဒုမ= ဂုဓ၊ ဥမ။ ယဝ= ယု၊ အ။

သာလိ= သာလ၊ တ္တု။ (တစ်နည်း) သ-သဒ္ဒူပပဒ-လိ၊ တ္တု။

သီသ= သိ (သီ)၊ သ။ သေတ = သိတ၊ ဏ။(တစ်နည်း) သိ၊ တ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က) ဝါကျဒုတိယဝိကာ-ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-ပုဒ်ကို ဒု-ဉာဏ်ဟိတိကာ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်-လည်းကောင်း၊ ဒု-၏ အစိတ် ဥ-ကို ဝ-ပြု၍ ဒွိတိတိကာ-ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဘာဋီ) ဉာဏ်ဟိတ-သည် ဇိဝိက၏ ပရိယာယ်-လည်းကောင်း သိစေ။

◆ ဒုသဒ္ဒေ ဝါ ဥကာရဿ ဝကာရံ ကတွာ ဒွိတိတိကာတိ အယံ နိဒ္ဒေသော အာတ "အထဝါ" တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

(ဂ) ဒုက္ခေန ဉာဏ်ထိတံ ဧတ္ထ ပဝတ္တတီ-ဖြင့် ဒွိဟိတိကာ-၌ ဒုသဒ္ဒါ-ဆင်းရဲပြုပြင်ခြင်းအနက်ဟော-၊ ဒွိတိတိကာ-ပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗိဟိပြု-သိစေ။

(ဃ)ဖြင့် သေတဋ္ဌိကာ-ပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်၊ က-၏ သမာသန္တ က-၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဆ) သေတာ အဋ္ဌိ ဧတ္ထာတိ သေတဋ္ဌိကာ-ဖြင့် သေတဋ္ဌိက-ပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗိဟိပြု-လည်းကောင်း၊ က-၏ သမာသန္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

အာတုရတာ-ဖြင့် အဋ္ဌတိ ဟိံသတီတိ အဋ္ဌိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယင်းအရအနာရောဂါကိုယူ၊(တစ်နည်း) အဋ္ဌိ-သဒ္ဒါပြီးဌွေခြင်းအနက်ကို မဟော၊ အနာဟူသောအနက်ကိုဟော၏ဟု သိစေသည်။

ဗျာဓိ ရောဂေါ-ဖြင့် အာတုရတာ-သည် ဗျာဓိ ရောဂတို့၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေ။(သာရတ္ထ)

၇။ အတိစ္ဆတ္တက / အတိဆတ္တက

(ရဿာကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယယေသု)ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကို ထောက်၍ ရဿနောက်ရှိ ဝဂ်ဒုတိယက္ခရာသည် ဒွေးဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် အတိစ္ဆတ္တက-သာသင့်။

(ခ) ဝတ္တနံ / ပဝတ္တနံ

(ဇီဝနံ ဝုတ္တိ ဇီဝိကာ၊ အာဇီဝေါ ဝတ္တနံ စာထ)ဟူသော (ဓာန်။၄၄၅)ကိုထောက်၍ ဝတ္တနံ-ပါဌ်သာ ယုတ္တတရဖြစ်သည်။(ဘာသာဋီကာ)

၈။ သေတာ (အဋ္ဌိ)

အကျိုးဖြစ်သော ရောဂါကြောင့် ဖြူနေသော သလေးနှံ၊ မုယောနှံတို့၏ သေတ- အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သောရောဂါ၌ တင်- ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။

◆ (ဇ)ဝါကျ သေတကရောဝေန ပဏ္ဍုရံ ပဏ္ဍုရံ-ကိုထောက်။(ဘာသာဋီ၊၂။၈၇)

သေတဋ္ဌိကာ

ဌာနီဖြစ်သော ဖလံဖြူဖွဲ့နေသော ကောက်တို့၏ သေတဋ္ဌိကာ-ဟူသောအမည်ကိုဌာနဖြစ်သော ဝေရဉ္ဇာပြည်၌တင်- ဌာနျူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

ဝဇ္ဇဝတဏကာလေ

အတူဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်၏ ဝဇ္ဇ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသာစပါးအဖုံး (စပါးခွံ)၌တင် - သဒိသူပစာ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၀)

(က) ဝပ္ပကာလေ သုင္ကု *အဘိသင်္ခရိတွာပိ* ဝုတ္တသဿံ တတ္ထ သလာကာဝေ *သမ္ပဋ္ဌတီတိ* သလာကာဝုတ္တာ။

(ခ) သလာကာယ ဝါ တတ္ထ ဇီဝိကံ ပဝတ္တေန္တီတိ သလာကာဝုတ္တာ။

(ဂ) ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ---တတ္ထ ကိရ ဓညဝိက္ကယကာနံ သန္တိကံ ကယကေသု၊ ဂတေသု ဒုဗ္ဗလမနုဿေ အဘိဘဝိတွာ ဗလဝမနုဿာဝ ဓညံ ကိဏိတွာ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဒုဗ္ဗလမနုဿာ အလဘမာနာ မဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တိ။ ဓညဝိက္ကယကာ "သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမာ"တိ ဓညကရဏဋ္ဌာနေ ဓညမာပကံ နိသီဒါပေတွာ ဧကပဿေ ဝဏ္ဏဇ္ဈက္ခံ နိသီဒါပေသုံ၊ ဓညတ္ထိကာ ဝဏ္ဏဇ္ဈက္ခဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တိ။ သော အာဂတ ပဋိပါဋိယာ မူလံ ဂဟေတွာ"ဣတ္ထန္နာမဿ ဧတ္တကံ ဒါတဗ္ဗ"န္တိ သလာကံ လိခိတွာ ဒေတိ၊တေ တံဂဟေတွာ ဓညမာပကဿ သန္တိကံဂန္တွာ ဒိန္နပဋိပါဋိယာ ဓညံ ဂဏှန္တိ။

(ဃ) ဧဝံ သလာကာယ တတ္ထ ဇီဝိတံ ပဝတ္တေန္တီတိ သလာကာဝုတ္တာ။

(၄၅၁၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆။ မအူ၊၂။၄၁၅။ ဘာသာဋီ၊၂။၈၈။ ဝဇိရ၊သစ်၊၂။၃၃၇)

==================

၁။ (ဂ)ဝါကျ မဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တိ-တိုင်အောင် ကျနစွာအနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ၊(ဂ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊(ဂ)ဝါကျ၌ ကယကေသု၊ဂတေသု-ပုဒ်တို့ကို ဖြစ်သင့်သည်အနက်အားလျော်စွာ သဒ္ဒနယစာစပ်ပြပါ။

၄။ သလာကာဝုတ္တ-ကို(က)အညီ အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်း-၌ ဉာသ်။

၅။ ဝပ္ပ၊ ဓည-တို့ကို ဓာတုပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ခ)၌ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိကံ-ဟူပါဌ်တွေ့ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (က)ဝါကျ သလာကာ ဝေ သမ္ပဋ္ဌတိ-၌ ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ ဇီဝိတ-ပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာနည်းကျ ဝေဝစနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

===================

၂။ **(ခ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ**

ဆရာ--သည်(က)ဝါကျဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်ကို သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ပြုရမည်အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်၌ ယင်းဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုန်ကြောင့်(ခ)မိန့်။(မအူ)

အဓိပ္ပါယ်ကား= တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

(တစ်နည်း)ဆရာ-သည် (က)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တ-ပုဒ်ကို ဝုတ္တံ သလာကာဝေ ဟောတိ

http://www.dhammadownload.com

တ္တောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတ သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြုရမည်ဟု ဆို၏။ သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်၌ ယင်းဝစနတ္ထတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသလော။ မည်သည့်ဝစနတ္ထ ဖြစ်သင့်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= သလာကာယ ဝုတ္တံ ဇီဝိကာ ဧတိဿန္တိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏသတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝစနတ္ထလည်းဖြစ်သင့်၏ဟူလို။ (ဝိမတိ၊၁၊၈၈)

(တစ်နည်း) ဆရာ--သည် (က)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်၌ ဝုတ္တ-သဒ္ဒါ နိပ္ဖတ္တိ သမ္ပဋ္ဌတိ အနက်ဟောဟုဆို၏။ ဝုတ္တသဒ္ဒါသည် နိပ္ဖတ္တိ သမ္ပဋ္ဌတိ-အနက်တစ်မျိုးကိုသာ ဟောပါသလော။ ဝုတ္တသဒ္ဒါ မည်သည့်အနက်ဟောနိုင်ပါသေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= ဇီဝိကအနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏ဟူလို။

◆ ပဌမနည်းကား မအူသျှအလို၊ ဒုတိယနည်းကား ဝိမတိအလို၊ တတိယနည်းကား သာရတ္ထအလို ကျမ်းတက်ခြင်းဖြစ်သည်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရာဖြစ်သောကြောင့် ဝေရဉ္စာ မြို့သည် သလာကာဝုတ္တမည်၏ဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ စာရေးတံဖြင့်အသက်မွေး ရပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်(ဂ)မိန့်။

၃။ (ခ)ပက္ခန္တရ။ (ဂ)စာရေးတံဖြင့် အသက်မွေးရပုံကိုချဲ့ -ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)နိဂမန။

ကယကေသု-ဝယ်ကုန်သော သူတို့သည်၊ ဂတေသု-သွားကုန်လတ်သော်၊

(အဘိဘဝိတွာ ဂါဟိတွာ ဂစ္ဆန္တိ-တို့မှာစပ်)

(တစ်နည်း) ဂတေသု-သွားကုန်သော၊ ကယကေသု-တို့တွင်။

(ဒုဗ္ဗလမနုဿေ၊ ဗလဝမနုဿာ-တို့မှာစပ်) (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၃၀)

အဘိဘဝိတွာပိ-၌ အပိသဒ္ဒါ အရုစိသံသူစန။ (မအူသျှ)

၄။ (က)နှင့်အညီ မအူသျှအလို= ဝပ္ပိယိတ္တာတိ ဝုတ္တံ-ဟုပြု။

♠ ဝပဓာတ်အရကတ္တုရုကား စိုက်ပျိုးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သောဝိရိယပြဓာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။

♠ ကမ္မဋ္ဌ-ကား ထိုအားတပ်သော ကောက်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလ္လ။

♠ တပစ္စည်းအရကား ကောက်ရ၏။

(တစ်နည်း) သာရတ္ထအလို= ဝတ္တတိ သမ္ပဋ္ဌတိတိ ဝုတ္တံ-ဟုပြု။

♠ ဝတုဓာတ်အရ ပြည့်စုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ကောက်နှံဟူသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ဂ-ခုတို့၏ ဥပါဒ်ရ၏။

♠ တပစ္စည်းအရကား ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သော ကောက်နှံရ၏။

ဝုတ္တံ သဿံ သလာကာမတ္တံ တ္တောတိ သလာကာဝုတ္တာ။(မအူ)

♠ သလာကာဝုတ္တ-အရ စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်၏ ရိုးတံမျှသည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ထို၏ ဝေရဥ္စာပြည်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။
♠ တေ-အညပုဒ်အရကား ဝေရဥ္စာပြည်ရဏ်။
(တစ်နည်း)သာရတ္ထအလို=သလာကာဟ္တ္တ် ဝုတ္တံ တွောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟုပြု။
♠ သလာကာဝုတ္တ-အရ ကောက်ရိုးတံမျှသာပြည့်ရုံခြင်းသည် မှုချ။
♠ ထို၏ ဝေရဥ္စာပြည်နှင့် ဌာနီ ဌာန စပ် ဌာနူ။
♠ တေ-အရကား ဝေရဥ္စာပြည်ရဏ်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အက္ခံ အဓိဂတော အဍ္ဍကွော။ (ဝဍ္ဍော-အသပြာ၌၊အဍ္ဍကွော-အကြွေးအကဲတည်း။ ဝဍ္ဍူဍ္ဍကွော-ငွေသိမ်းသူ)ဟုကြံ။ (ဘာသာဋီကာ၊၂။၈၉)
ဝပ္ပန္တိ တွောတိ ဝပ္ပေါ်။ ဝပ္ပေါ် ကာလော ဝပ္ပကာလော။(မအူ)
ဝုတ္တံ သဿံ ဝုတ္တသဿံ။ (မအူ)
ခေည်ံ ဝိက္ကိဏန္တိတိ ခေည်ဝိက္ကယကာ။ (သာရတ္ထ)
နတ္ထိ ဗလံ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဒုဗ္ဗလာ။ ဒုဗ္ဗလာ မနုဿာ ဒုဗ္ဗလာမနုဿာ။
ဗလံ ဧတေသံ မနုဿာနန္တိ ဗလဝန္တော။ ဗလဝန္တော မနုဿာ ဗလဝမနုဿာ။
ကရောန္တိ တွေ ဌာနေတိ ကရဏံ။ ခေည်သ ကရဏံ ခေည်ကရဏံ။
ခေည်ကရဏံ ဌာနံ ခေည်ကရဏဌာနံ။
မာပေတီတိ မာပကော၊ ခေည်ံ မာပကော ခေည်မာပကော။
အတ္ထော ဧတေသံ မနုဿာနံ အတ္ထီတိ အတ္ထိကာ။
ခေည်န အတ္ထိကာ ခေည်တ္ထိကာ။
◆ အတ္ထိကသဒ္ဒါ၊ ရှိလေရာ၊ တတိယာနေဝေ။
အာဂမိသ္မတိ အာဂတာ။ အာဂတာနံ ပဋိပါဋိ အာဂတပဋိပါဋိ။
ဒိယိတ္တာတိ ဒိန္နာ၊ ဒိန္နာယ ပဋိပါဋိ ဒိန္နပဋိပါဋိ။

၅။ ဝပ္ပ= ဝပ၊ ကျဲ။ ခေည= ဝန၊ ယ။
၆။ (က) ဝုတ္တသဿံ တတ္ထ သလာကာဝေ သမ္ပဒ္ဓတိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တံ-ပုဒ်ကို ဝပ္ပီယိတ္တာတိ ဝုတ္တံ-ဟုပြု၍ ဝုတ္တ-အရ စိုက်ပျိုးအပ်သော ကောက်ကိုယူ-လည်းကောင်း၊ သလာကာ-ဟူသောပုဒ်နောင် ဝေအနက်ရှိသော မတ္တသဒ္ဒါကျေနေသည်ကို လည်းကောင်း၊၊ သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်ကို ဝုတ္တံ သဿံ သလာကာမတ္တံ တွောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု(မအူ) ဝိဂ္ဂဟသနပရနိပါတ သတ္တမိဗဟုဗ္ဗိပြု-လည်းကောင်း သိဝေ။
(တစ်နည်း) တတ္ထ သလာကာဝေ သမ္ပဒ္ဓတိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ဝုတ္တ-သဒ္ဒါသည် ကေသောဟာရဏအနက်ကိုမဟော၊ သမ္ပဒ္ဓတိ နိပ္ဖတ္တိအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတိ သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ၊ သလာကာ မတ္တံ ဝုတ္တံ တွောတိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု သတ္တမိဗဟုဗ္ဗိ ဟိသမာသ်ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ သလာကာ-ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ မတ္တ-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

နောက်ပုဒ် ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၆)

ဝုတ္တသဿံ-ဖြင့် သမ္ဗန္ဓတိ-၏ ကတ္တားအဖြစ်ကိုသိစေသည်။

ဝပ္ပကာလေ သုဉ္ဉ အဘိသင်္ခရိတွာဒိ-ဖြင့် ဘာဝတ္ထဖော်။

(ခ) တတ္ထ ဇိဝိတံ ပဝတ္တေန္တိ-ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တ-ဝယ် ဝတု-ဓာတ်-လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း အဓိကရဏသာဓန၌ သက်-၊ ဇိဝိတံ ဝတ္တေန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝုတ္တာ-ဟု- ပြု- သိစေ။

အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာဖြင့် သလာကာယ ဝုတ္တာ သလာကာဝုတ္တာ-ဟုတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကို သိစေသည်။ (မအူသျှအလို)

(တစ်နည်း)(ခ)ဖြင့် သလာကာဝုတ္တာ-၌ ဝုတ္တသဒ္ဒါသည် ကေသောဟာရဏစသောအနက်ကိုမဟော၊ ဇိဝိတအနက် ဟော-လည်းကောင်း၊ သလာကာဝုတ္တာ-ပုဒ်ကို သလာကာယ ဝုတ္တံ ဇိဝိကာ ဧတေသန္တိ သလာကာဝုတ္တာ-ဟု ဘိန္နာဓိကရဏသတ္တမိဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။ (ဝိမတိ၊၁။၈၈)

၇။ ဇိဝိတံ / ဇိဝိကံ

(ဇိဝိတိကာတိ ဒုဇ္ဇိဝိကာ၊ ဇိဝိတံ ဇိဝိတာ ဣရိယနံ ပဝတ္တနံ ဇိဝိတံ)ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဇိဝိကနှင့် ဇိဝိတ-ပုဒ်ကို ပရိယာယ်တူအဖြစ် ဖွင့်ပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇိဝိက-ဇိဝိတ နှစ်ပုဒ်လုံး အသက်မွေးခြင်းဟူသော အနက်ကိုဟောနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇိဝ၊ ဏွုပစ္စည်း။ ဇိဝ၊ တပစ္စည်းဖြင့် အသီးသီး ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင်လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်လုံး သင့်ပါသည်။

၈။ (က) သလာကာဝေ သမ္ဗဓ္ဓတိ

ရိုးတံမျှသာပြီးစီး၏ဟုဆိုသဖြင့် အသီးမသီးဟုအနက်ရောက်သောအားဖြင့်ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပတ္တိနည်းမည်၏။

◆ တေနာဟ "သလာကာဝေ သမ္ဗဓ္ဓတီ"တိ။ ယံ တတ္ထ ဝုတ္တံ ဝါပိတံ၊ တံ သလာကာမတ္တမေဝ အဟောသိ၊ ဖလံ န ဒေယတီတိ အတ္ထော။ (သာရတ္ထ၊၄၂၆)

၁၀။ ဇိဝိတ-၏ ဝေဝစနဟာရကား၊ =ဇိဝိတံ၊ ဇိဟာ။ ဣရိယနံ၊ ပဝတ္တနံ-စသည်။ (ဌ၊၁။၁၄၃-ဒ္ဓိဝိတိကာ အဖွင့်ကြည့်)

=======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၁)

(က) န သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္ဆော, တေန ယာပေတုံ န သုကရာ။

(ခ) ပတ္တံ ဂဟေတွာ ယံ အရိယာ ဥဉ္ဆံ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ။ တေန ဥဉ္ဆေန ယာပေတုံ န သုကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) တဒါ ကိရ တတ္ထ သတ္တဌာဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကေဒိဝသမ္ပိ ယာပနမတ္တံ န

http://www.dhammadownload.com

လဘန္တိ။

(ဃ) တေန ခေါ ပန သမယေန ဥတ္တရာပထကာ အဿဝါဏိဇာ။ပ။အဿောသိ ခေါ ဘဂဝါ ဥဒုက္ခလသဒ္ဒံ တေနာတိ ယသ္မိံ သမယေ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇံ ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ တံ ဥပဇ္ဈာတော။

(ပြ၊၁၄၄၊ သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၇၊ မအု၊၂၊၄၁၆၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၈၉၊ ဝဇိရ၊၂၊၃၃၈)

====================

၁။ (ခ)ပါဌ်ကို တတိယပါဌ်၌ လိုက်သင့်သော ပုဒ်လိုက်စေလျက် အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဌ်ကို အနုသန္ဓေ ၊ (ဂ)ပါဌ်ကို သာဓောဝပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဌ်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍(ဂ)ပါဌ်၌ ဝရိတွာ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ နသုကရာ-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုညွှန်ကောက်ပါ။

၅။ ပိဏ္ဍာယ၊ နသုကရာ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယ၊ ပဒ၊ လိင်၊ဂဏ၊ကာရန္တဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ပါဌ်တို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ) ဥတ္တရာပထကာ/ဥတ္တရာပထကာ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။

၈။ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကို ဝေဘန်ပါ။

၁၀။ န လဘန္တိ-အရ တရားကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (ခ)တတိယပါဌ်၌=တေနဥဉ္ဆေန-ပုဒ်နောက်ဝယ်(တေန ဘိက္ခာစရိယေန-ထိုဆွမ်း အလို့ငှါ လှည့်လည်ခြင်းဖြင့်)ဟု လိုက်၍ပေးပါ။

◆ ယံ ဥဉ္ဆံ ကရောန္တိ၊ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ-ဟူသော နိယတ်ကို ထောက်၍ထည့်သည်။

၂။ (ခ)ပါဌ် အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် န သုကရာ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ပဂ္ဂဟေန-သည် ဥဉ္ဆေန-၏ ကရိဏ်း၊ ဥဉ္ဆေန-သည် ယာပေတုံ-၏ ကရိဏ်းဖြစ်၏ဟု ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်း၏ ပိဏ္ဍတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည်(ခ)မိန့်။ (မအုသျှ၊၂၊၄၁၆)

(ဂ)ပါဌ် သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဖြင့် သပိတ်လက်၌စွဲပိုက်၍ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် မျှတခြင်းငှါ မလွယ်ကူသောဟု ဆို၏။အဘယ်သို့လျှင် မျှတခြင်းငှါ မလွယ်ကူပါသနည်း။မျှတခြင်း ငှါ မလွယ်ကူပုံကိုထင်စွာမပြပြီလော။ ဓုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။(မအု၊၂၊၄၁၇)

၃။ (ခ)သည် ပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ၊ ယင်း(ခ)ပါဌ်၌ နိယတ်၊ အနိယတ်ခွဲလေဦး။

(ဂ)သည် မျှတခြင်းငှါမလွယ်ကူပုံကို ထင်စွာပြသောကြောင့် တပ္ပါကဋိကရဏ။

(ဃ)သည် ပကတိရ။

ဝရိတွာ-ကို နလဘန္တိ-၌ ဟိတ်-ဟိတ်၏ပိုလ် စပ်။

◆ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာတိ ပိဏ္ဍာယ စရဏာတေတု။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၇)

http://www.dhammadownload.com

၄။ သုခေန ကရီယတေတိ သုကရာ။ (ဘာသာဋီ)

သုခေန ကရာ သုကရာ၊(ပြုအပ်သောအမှုရ၏)(မအူ)

(လွယ်ကူခြင်းကြိယာရအောင် ဘာဝပ္ပစ္စည်းကြံ၍ကောက်)

နတ္ထိ သုကရာ (သုကရဘာဝေါ) ဧတ္ထာတိ နသုကရာ။(သာရတ္ထ၊၄၂၇)

- န သုကရာ–ပုဒ်အရကား ပြုလွယ်သည်၏အဖြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရ၏။
- ထို–၏ ဝေရဉ္စာပြည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောစပ် ဌာန။
- တေ–အရကား ဝေရဉ္စာပြည်ရ၏။

ပဂ္ဂယှတီတိ ပဂ္ဂဟော၊ (ပဂ္ဂေဟ) (သာရတ္ထ၊၁း၄၂၇)

- ပ–ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
- ဝတဓာတ်အရကတ္တုမြှ–ကား သပိတ်ကို ကိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိဝိရိယ ပြဓာန်း သောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှူး။
- ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော သပိတ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယ– ဒလူ။
- အပစ္စည်းအရကား သပိတ်ရ၏။

(တစ်နည်း) ပဂ္ဂယှတိ ဧတေန ဘိက္ခာတိ ပဂ္ဂဟော။ (ဝိမတိ၊၁း၈၈)

(တစ်နည်း) ပဂ္ဂဟဏံ ပဂ္ဂဟော။ (သပိတ်ကိုယူခြင်းကြိယာရ၏) (ဝိမတိ၊၉၉)

အထက်ပါဝိဂ္ဂဟများအရ = ပဂ္ဂဟေန–ကိုင်ယူအပ်သောသပိတ်ဖြင့်၊

(ဝါ)ဆွမ်းခံကြောင်းဖြစ်သော သပိတ်ဖြင့်၊

(ဝါ) သပိတ်ကိုကိုင်ယူခြင်းဖြင့်၊

နသုကရာ–မပြုလွယ်။ (ဝါ) ပြုလွယ်သည်၏အဖြစ်မရှိ ဟုအနက်ပေး။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ယာပနံ မတ္တာ ဧတဿ ပိဏ္ဍဿာတိ ယာပနမတ္တော။ (မအူ)

ပတတိ ယတ္ထာတိ ပတ္တော။ ပတ ဂတိယံ၊ တော။ (ဓာန်ဋီ၊၄၄၃)

၅။ ပိဏ္ဍာယ= ပိဏ္ဍ (တစ်နည်း) ပိဋိဓာတ်၊အပစ္စည်း။ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။

နသုကရာ= ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၊ (န–သု–ကရ၊အာ) ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိ၊ အာကာရန္တ။

ဒိဝသ= ဒိဝု၊ သ။ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တိ အသ္မိန္တိ ဒိဝသော။ (ဓာန်ဋီ၊၆၇)

ပတ္တ= ပတ၊ တ (တစ်နည်း) ပါ–တာ၊ အ။

၆။ (က) ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဒ္ဒေသော–ဖြင့် ပါဠိတော် ပဂ္ဂဟေန–ပုဒ်ကို ယာပေတုံ–၌ မစပ်ရ၊ ဥဒ္ဒေန–ပုဒ်၌ စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဂ္ဂဟေန–၌ နာ–ဝိဘတ်သည် အဝုတ္တ ကတ္တားအနက်၌ မသက်၊ ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်–လည်းကောင်းသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

တေန ယာပေတုံ-ဖြင့် ဥဋ္ဌေန-ပုဒ်ကို ယာပေတုံ-၌ ကရိဏ်း၊ ကရိဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥဋ္ဌေန-၌ နာ-ဝိဘတ်သည် ကရိဏ်း အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

(က) တစ်ပါကျလုံးဖြင့် ပါဠိတော်ရှိသည့်အတိုင်း သဒ္ဒက္ကမအားဖြင့် အနက် မယောဇနာရ၊ ပဂ္ဂဟေန ဥဋ္ဌေန ယာပေတုံ နသုကရာ-ဟု အတ္ထက္ကမအားဖြင့်ယော ဇနာရမည်ဟု သိစေ။ (သမ္ပန္ဒ၊(ဆို့)ဿဝဏ္ဏ)

(ခ) ပတ္တံ ဝဝေတွာ-ဖြင့် ပဂ္ဂဟ-ဟူသည် ဆွမ်းရှာခြင်း၌ ကိုင်ယူအပ်ရ ကား သပိတ်ဟူသော အနက်ပြီး၏ဟုသိစေ။

◆ ဥဋ္ဌာယ ဝဝေတဗ္ဗော ပတ္တောတိ သိဗ္ဗတီတိ အာတ "ပတ္တံ ဝဝေတွာ"တိ။ (ဝိမတိ၊၁၊၁၈၉)

(ဃ)ပါကျဖြင့် တေန သမယေန-၌ တေန-ဟူသောနိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယသ္မိံ သမယေ ။ပ။ ဥပဂတော-ဟုထည့်၍ အနက်ယောဇနာပြီးလျှင် တေန-၌ နာဝိ ဘတ်သည် ကာလသတ္တမီအနက်၌သက်-ဟု သိစေသည်။

၇။ ဥတ္တရာပထကာ / ဥတ္တရာတကာ

ဥတ္တရာပထတော အာဂတာ ဥတ္တရာပထော ဝါ နိဝါသော တေသန္တိ ဥတ္တရာပထကာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန "ဥတ္တရာတကာ"တိ ဝုတ္တံ၊ တေနာဟ "ဥတ္တရာပထဝါသိကာ"တိ အာဒိ။ "ဥတ္တရာပထကာ"တ္တွေဝ ဝါ ပါဠိပါဌော ဝေဒိ တဗ္ဗော-ဟူသော သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၇-ကိုထောက်၍ ပထ-ကို ဝဏ္ဏဝိကာရနည်းဖြင့် ဟ-ပြု လျှင် ဥတ္တရာတကာ၊ ဟ-မပြုလျှင် ဥတ္တရာပထကာ-ဟုပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

◆ ကေစိအလို (ဥတ္တရံ ဝိသိဋ္ဌံ အတ္ထံ အာတရန္တီတိ ဥတ္တရာတကာ၊ ဥတ္တရံ ဝါ အဓိကံ အတ္ထံ နေန္တီတိ ဥတ္တရာတကာ) ဟုပြု။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၇)

ဥဋ္ဌေန / ဥဋ္ဌေန

(ဥဆိ- ဥဋ္ဌေ။ ဥဋ္ဌော ပရိယေသနံ)ဟူသော(နိတိ၊ဓာတု၊၃၉)-အရ ဥဆိဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် ဥဋ္ဌေန-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်ပါသည်။

ဥဒုက္ခလံ /ဥဒူခလံ

သညာယံ မုဒ္ဓ မုခဿ ဝ မ လောပေါ၊ ဥတော အကာ၊ တော အလံ-(နိတိ၊ သုတ္တ၊၁၃၃၉) ကိုထောက်၍ ဥဒုက္ခလ-ကား ဥဒ္ဓပုဒ်၊ မုခပုဒ်၊ ဥဒ္ဓ-၌ ဓ-ကိုချေ။ မုခ-၌ မ-ကိုချေ။ ဥ-နောင် အက-လာ၊ ခ-နောင် အလပစ္စည်းသက်၊ ဥဒုက္ခလ-ဟု ရုပ်ပြီး သည်။ ဥဒ္ဓံမုခံ အဿာတိ ဥဒုက္ခလံ-ဟုပြု။ ယင်းနိတိသုတ္တ-လို ဥဒုက္ခလံ-ပါဌ်သာသင့်။

ထောမနိဓိ-၌ ဥဒူခလ-ဟုရှိသည်။ ဥဒ္ဓံ-ခသဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ်၊ ကပစ္စည်း။ (က-အနုဗန်ကိုချေ) (ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ခံ-အပေါက်ကို၊ လာတိ-ယူတတ်၏) ဟုဝစနတ္ထပြု။ ဥဒ္ဓံခလ-ဟုဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ဥဒူခလ-ဟုပြီးအောင် ဝိရင်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်သည်။ (ဘာသာဋီကာ၊၂၊၉၄၇)

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တို
ဘိက္ခာစရိယံ-ဟူသောကံပုဒ်နှင့်စရန္တိ-၌ စရဓာတ်အရ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာတစ်ခုတည်းဖြစ်၍မပြားဘဲပြားသကဲ့သို့ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ၊ အဘေဒနည်း။
၁၀။ နလဘန္တိ-အရ ရဟန်းတို့၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုယူ၍ ထုတ်။

===========================

ဝါကျဉယျာဉ် (၁၃၂)

(က) ပတ္တပတ္တပုလကန္တိ ကေမေကဿ ဘိက္ခုနော ပတ္တပတ္တပမာဏံ ပုလကံ။
(ခ) ပတ္တောနာမ နာဠိမတ္တံ ဟောတိ ကေဿ ပုရိသဿ အလံ ယာပနာယ။
(ဂ) ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ“ပတ္တောဒနော နာလ'မယံ ဒုဝိန္န”န္တိ။
(ဃ) ပုလကံနာမ နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥသောဒေတွာ ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလာ ဝုစ္စန္တိ။
(င) ယဒိ ဟိ သထုသာ ဟောန္တိ၊ပါဏကာ ဝိဇ္ဈန္တိ၊ အဠဋ္ဌိနကမ္မမာ န ဟောန္တိ။
(၄း၁၄၄။ သာရတ္ထ၁း၄၂၇။ မဒ္ဒု၊၂း၄၁၉။ ဘာသာဋီ၊၂း၉၂။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂း၃၄၀)

====================

၁။ (ဂ)၌ ဝုတ္တံ-၏ကတ္တားထည့်၍ (ဃ၊င)တို့ကို ဝါကျပရိဝတ္တနနည်း အနက်ပေး။
၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ၊ (င)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။ (အဓိပ္ပါယ်ပြန်ရန်မလို)
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။
၄။ နိတ္ထုသံ-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုညာသ်ကောက်ပါ။
၅။ နာဠိမတ္တံ-၌နာဠိ-ကို နာမပဒမာလာ၊ နာဠိ၊ ထုသ၊ ပုလက-တို့ကိုဓာတု၊ ပစ္စယ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပတ္တပတ္တပုလကံ/ပတ္တပတ္တမူလကံ၊ ပတ္တောဒနော နာလမယံဒုဝိန္နံ/ပတ္တောဒနော နာဠိမယံ ဒုဝိန္နံ-ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဃ)ဝါကျအဖွင့်ကိုရှု၍ ပုလကံ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ဘိက္ခုနော-အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

========================

၁။ (ဂ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို“မဇ္ဈိမကောသိယေန-မည်သော၊ သေဋ္ဌိနာ-သူဌေးသည်”ဟုထည့်။
(ဃ၊င)ဝါကျ ဝါကျပရိဝတ္တနည်း အနက်ပေးပုံလွယ်ပြီ။
၂။ (ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ
ဆရာ--သည် (က)ဝါကျဖြင့် ပတ္တပတ္တပုလကံ-ပုဒ်၏ ပမာဏအလယ်ပုဒ်ကျေသော ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ဝစနတ္ထအဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ ပတ္တ-ဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည် မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သာနုအနက်ကိုပင်ဟောပါသလော။ (နာဠိမတ္တံ-ကို ကြည့်၍ အာဟော်ထားသည်) (တစ်နည်း) ပတ္တ- ဟူသည် အဘယ်မျှလောက်ရှိပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

(ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၂။၃၄၀)ယောကျ်ားနှစ်ယောက်မျှလောက်ပါသလော။ (တေသ ပုရိသာ အလံ ယပနာယ–တို့မှ)ဖုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(င)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ---သည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဖွဲ့မရှိအောင်ဖြုန်း ဖြုတ်၍ယူအပ်သောမုယော ဆန်တို့ကို ပုလက–ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဖွဲ့မရှိသည်ကိုဖြုန်း ယူအပ်ပါသနည်း။ မြင်းကျွေးဘို့ပင်မဟုတ်ပါလော။ ယင်းသို့ယူခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြသော် ဖလ ကာရဏဆန်– ဝိရောဓိ––၏။ ဖုန်ကြောင့်(င)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၂။၃၄၁)

၃။ (ခ)စသည်သည် ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရ။ (ဂ)အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ။

(ဃ) ပတ္တ–ပုဒ်၏အဖွင့်မှ တပါး ပုလကပုဒ်၏အဖွင့်ကိုပြ– ပက္ခန္တရ။

(င)ဝါကျသည် ကာရဏ။

၄။ ထဝိယတီတိ ထုသော။ (ဝိဟိတစော) (ထု–သက်ပစ္စည်း)(ဏွာဒိ)

နတ္ထိ ထုသော တေသ ပုလကာသာတိ နိတ္ထုသံ။ (မနု)

♠ နိ ထုသ–ပုဒ်အရကား ဖွဲ့မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂဏ်ရ၏။

♠ ထို–၏ မုယောဆန်နှင့်ဂုဏ် ဂုဏေဝပ် ဌာနူ။

♠ တေ–အညပုဒ်အရကား ဖွဲ့မရှိသော မုယောဆန်ရ၏။

သံဝိဇ္ဇတိ ထုသော တေသံ ဝဟိတယဝတဏ္ဍုလာနန္တိ သထုသာ။

♠ သ ထုသ–အရကား ဖွဲ့ရှိခြင်း သံဝိဇ္ဇနဘောဂဏ်ရ၏။

♠ ထို–၏ ယူအပ်ပြီးသော မုယောဆန်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးဝပ် ဌာနူ။

♠ တေ–အရကား မုယောဆန်ရ၏။

(သဟ ထုသေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သထုသာ–တုလည်း ပြုနိုင်သည်)

ဝဝနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပတ္တော စ ပတ္တော စ ပတ္တပတ္တော၊
ပတ္တပတ္တော ပမာဏံ တေသ မူလကာသာတိ ပတ္တပတ္တပမာဏာ၊
ဂယှိံသူတိ ဂဟိတာ။ ယဝါနံ တဏ္ဍုလာ ယဝတဏ္ဍုလာ။
ဂဟိတာ ယဝတဏ္ဍုလာ ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလာ။
အဒ္ဓါနံ ဒီဃကာလံ ပဝတ္တိတုံ ခမာ အဒ္ဓါနက္ခမာ။ (မနု)

၅။ နာဠိ၊ နာဠိ၊ နာဠိယော စသည်ဖြင့် တ္တတ္ထိလိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။

နာဠိ= နလဓာတ်၊ တ္တဏ်ပစ္စည်း။

ထုသ= ထု၊ သက်။ (ဏွာဒိ) တုသ၊ အ။ (တကို ထပြု) (ခာန်ဒီ)

ပုလက= ပုလ၊ က။ (ဘာသာဒီ) တဏ္ဍုလ= တမ၊ ကုလ။ (ဏွာဒိ)

ပတ္ထ= ပ–ဌာ၊ အ။ (ပတိဋ္ဌတေ အသ္မိန္တိ ပတ္တော၊ဌသာ ယော) (ခာန်ဒီ)

http://www.dhammadownload.com

(က) ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ ပုလကံ-ဖြင့်ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ပုဒ်ကို ပတ္ထပတ္ထပမာဏံ ပုလကံ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ဟု ပမာဏအလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီကမ္မဓာရယ် သမာသ်ပြုရမည်ဟု သိစေသည်။

ကေမေကဿ ဘိက္ခုနော-ဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးစီတစ်ပါးစီအား တစ်ကွမ်းစားစီ တစ်ကွမ်းစားစီ အတိုင်းအရှည်ရှိသော မုယောဆန်ကို ဝတ်တည်သည် လှူသည် ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေသည်။

(ခ)ဝါကျ နာဠိမတ္တံ-ဖြင့် ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-၌ ပတ္ထ-သဒ္ဒါသည် တစ်ကွမ်းစား (တစ်စလယ်) ဟူသောအနက်ဟော နာဠိသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်ဟုသိစေသည်။
ပတ္ထော တု နာဠိ နာရိယံ။ (ဓာန်။၄၈၉)

(တစ်နည်း) နာဠိမတ္တံ-ဖြင့် ပတ္ထ-သဒ္ဒါသည် တောင်စဉ်၊ တောင်ဝှမ်းဟူသော အနက်ကိုမဟော၊တစ်ကွမ်းစားအတိုင်းအရှည်ဟူသောအနက်ကိုဟော၏ဟုသိစေ။
ပတ္ထော တု မာနသာနုသု။ (ဓာန်။၁၀၄၄)

ကေဿ ပုရိသဿ အလံ ယာပနာယ-ဖြင့် တစ်ကွမ်းစားသည် ယောကျ်ား တစ်ယောက် မျှတလောက်သည်၏အဖြစ်ကိုသိစေသည်။

(ဃ) ယဝတဏ္ဍုလာ ဝုစ္စန္တိ-ဖြင့် ပုလကသဒ္ဒါ ဆန်သာမညကို ဟောသော်လည်း ဤနေရာ၌ (မုယောဆန်ဟူသော) ဆန်ဝိသေသကို ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ယူရမည်ကိုသိစေသည်။(ဘာသာဋီ။၂။၉၃)

(တစ်နည်း) ပုလကသဒ္ဒါ မုယောဆန်အနက်ဟောဟု သိစေသည်။

နိတ္ထုသံ ကတွာ ဥဿေဒေတွာ-ဖြင့် ယင်းမုယောဆန်တို့သည် ဖွဲမရှိသည်ကိုပြု၍ ပြုတ်၍ယူအပ်သော မုယောဆန်တို့ပင်တည်းဟုသိစေသည်။

ပတ္ထပတ္ထပုလကံ /ပတ္ထပတ္ထမူလကံ

ထောမနိဓိ-၌ နပုလိင်ပုလကနှင့် ပုံလိင်ပုလာကကိုဆန်ဟောပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြကြသည်၊ယင်း အဘိဓာန်ဖွင့်ပြချက်သည်"ပုလကံနာမ- ယဝတဏ္ဍုလာ"ဟုဖွင့်ဆိုသော ဤအဋ္ဌကထာစကားရပ်နှင့်တထပ်တည်းကျနေသည်၊ ထို့ကြောင့် ထောမနိဓိအလို ပတ္ထပတ္ထပုလကံ-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်သည်။ ပုလဓာတ်နောင် ကပစ္စည်း(က-အနုဗန်ပါသောအပစ္စည်း) သက်၍ သွတ္တ ကန်-ပစ္စည်းထပ်သည်။မူလကံ-ဟုရှိသောပါဌ်ကား ပါဌ်ပျက်အနက်ပျက်ဖြစ်သည်။ (ဤကားဘာသာဋီကာ၊၂။၉၃-အဆုံးအဖြတ်တည်း)

ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၃၄၁-၌"လောက၌ ဖွဲဆန်ကွဲမရှိသောဆန်သာမန်ကို မိုင်ခံ့ရကား အရင်းအမြစ်ကဲ့သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဆန်ရင်း-ဟုဆို၏။ ဤ၌ ဖြင်းကျွေးရန်ဖြစ်သောကြောင့် ဖွဲမရှိသော မုယောဆန်ကိုယူရသည်။ ထို့ကြောင့် မူလကံနာမ-စသည်မိန့်။ နိတ္ထုသံ ကတွာ ဂဟိတံ-ဖြင့် မူလံ ကတွာ ဂဟိတံ မူလကံ-ကိုပြသည်"ဟု ဆိုသည်။ ယင်း ဂံသစ်အလို ပတ္ထပတ္ထမူလကံ-ဟုရှိသောပါဌ်သင့်သည်။

ပါရာ၊ဝံသစ်အလို= မူလသဒ္ဒါ အရင်းအမြစ်ဟော၊ သဒိသူပစာအားဖြင့် ဆန်ရင်းကို ဟောသည်ဟုယူ။)

http://www.dhammadownload.com

ပတ္တော္ဒနော နာလမယံ ဒုဝိန္နံ/ပတ္တော္ဒနော နာဠ္ဂိမယံ ဒုဝိန္နံ

မူရင်းကောသိယဇာတ်၊ သုဓာဘောဇနဇာတ်တော်များ၌ (ပတ္တော္ဒနော နာလမယံဒုဝိန္နံ)ဟုရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဇာတ်သွားဇာတ်လာအရ ဤတစ်ကွမ်းစား ချက်ထမင်းသည် သင်နှင့် ငါ နှစ်ယောက်စာအတွက် မလောက်၊(တစ်ယောက်အတွက် သာဖြစ်သည်)ဟူသော " နာလံ န-အလံ "အနက်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း နာလမယံ ဒုဝိန္နံ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာသင့်ပါသည်။

ပတ္တော္ဒနော နာဠ္ဂိမယံ ဒုဝိန္နံ-ဟုရှိက မူလဇာတ်ပါဠိများနှင့် ဆန့်ကျင်ရုံမက 'ပတ္တော္ဒနော"=ဟူသော ပုံလိပ်နှင့်အရတူပုဒ်များကို "နာဠ္ဂိမယံ ဒုဝိန္နံ"ဟု နပုံလိင်ထားခြင်းကစ၍ အားလုံးအမှားချည်းသာဖြစ်သည်။(ဘာသာဋီ၊၂။၉၂)

ဥဿေဒေတွာ / ဥဿေဒိတွာ

ဥပုဗ္ဗ သိဒဓာတ်သည် ချက်ပြုတ်ခြင်းအနက်ဟောရာ၌ ဘူဝါဒိဓာတ်ဖြစ်သော ကြောင့် ဥဿေဒိတွာ-ဟု ပါဠ္ဂိရှိသင့်ကြောင်း ဘာသာဋီကာ၊၂။၉၃-၌ ဆိုးဖြတ်သည်။ ဂဟေတွာ-၌ဂဟဓာတ်၊ တွာပစ္စည်း၊ ယထာဂမမိကာရော-သုတ်ဖြင့် လာသောဣ-ကို တေသုဝုဒ္ဓိ-သုတ်ကြီးဖြင့် ဧ-ပြု၍ ဂဟေတွာ-ဟုပြီးသကဲ့သို့ ဥဿေဒေတွာ-၌လည်း ထို့အတူ ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဥဿေဒေတွာ-ဟုရှိသော ပါဌ်လည်းသင့်သည်သာ။

၈။ ### ပုလက

အပေါင်းဖြစ်သောဆန်သာမည၏ ပုလက-ဟူသောအမည်ကိုအစိတ်ဖြစ်သော မုယောဆန်ဝိသေသ၌တင် ဧကဒေသူ၊ ရူဠ္ဂီနည်း။ (ဘာသာဋီ၊၂။၉၃)

၁၀။ ဘိက္ခုနော-အရရဟန်းတို့၏ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

==================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၃)

(က) ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ ဒိဝသဿ ပုဗ္ဗဘာဂသမယံ။
(ခ) ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော။
(ဂ) ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ သမယံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ၊
(ဃ) ပုဗ္ဗဏှေ ကေံ ခဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
(င) ဇဝံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ လဗ္ဘတိ။

(၅။၁၄၆။ သာရတ္ထ၊၁။၄၂၇။ မအူ၊၂။၄၂၃။ ဘာသာဋီ၊၂။၉၅။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၄၂)

==================

၁။ အထက်ပါဝါကျအားလုံးကို အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ပဌမသံဝဏ္ဏနာနည်းအရ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-ကို အစိတ်အပေါင်း၀၀နတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ညသည်။
၅။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ အလယ်ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ယင်း၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ၀တ္တမာန် ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပုဗ္ဗဏှ၊ ပုဗ္ဗန္ဟ ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ (ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနည်းအရ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ နည်းကိုဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ သမယံ-ကို ဝေ၀စနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (င)ဝေ ဋ္ဌမိနာ ဝုတ္တနယေန-ဤသို့ ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ အစရှိသည်ဖြင့်ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ဖြင့်။ (အတ္ထေ၊ ဝုစ္စမာနေ)ဟုထည့်၍ပေး။

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော၊ ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယော စာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော-ဟုပြုရမည့်အဖြစ်ကိုပြပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ပုဗ္ဗဏှ သမယ-ကား ဘုမ္မတ္ထ-၌ ဒုတိယာ-ဟုပြလိုသောဆရာသည် (ခ)မိန့်။

◆ ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ ဣဒံ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ"ပုဗ္ဗဏှသမယေတိအတ္ထော"တိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၂၇)

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂဃ)ဝါကျတို့ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-ဟူသည် ညဉ့်၏ ရှေ့ အဘို့၌တစ်ခုသောခဏပတ်လုံးဟုဆို၏။ယင်းသို့ဆိုသဖြင့် အဘယ်သို့သောအကျိုး လဒ္ဓဂုဏ်ကိုရပါသနည်း။တစ်စုံတစ်ခုသောရရှိအပ်သော အကျိုးမရှိပြီလော။ ဝုဒ် ကြောင့် (င)မိန့်။ (မဒု)

၃။ (ခ)ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ပကာသိတ္တ။ (ဃ)ဝိတ္ထာရ။ (င)လဒ္ဓဂုဏ။
၄။ န ဇဟာတိ ပစ္စာဂမနန္တိ အဟံ။ (ဓာန်ဒီ။၆၇)

အဟဿ ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော။

♠ အဟ-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား နေ့ဒြဖ်သည် မှချ။(တစ်နေ့လုံးသည် မှချ)
♠ ထို၏ ရှေ့အဘို့နှင့် အပေါင်း အစိတ် စပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား နေ့၏ ရှေ့အဘို့ရ၏။

ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယော စာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော။

♠ ပုဗ္ဗဏှ-အရကား နေ့၏ ရှေ့အဘို့ရ၏။
♠ ထို၏ အချိန်အခါနှင့် ဂုဏ် ဂုဏီ၊ဝိသေသန ဝိသေသျစပ် ဌာန။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား နေ့၏ရှေ့အဘိုဖြစ်သော အချိန်အခါရ၏(ကာ၊ခနှင့်အညီ)

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဖွယ်

ပုဗ္ဗော ဘာဂေါ ပုဗ္ဗဘာဂေါ။

ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တော သမယော ပုဗ္ဗဘာဂသမယော။

အစ္စန္တံ နိရန္တရံ သံယောဂေါ အစ္စန္တသံယောဂေါ။

၅။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ=၌ အလယ်ပုဒ်ကား အဏှဖြစ်သည်။ ယင်းအဏှ-သည် အဟမှ ပြောင်းလာသောပုဒ်ဖြစ်သည်။ "ဒိဝသော တု အဟံ ဒိနံ"ဟူသော အဘိဓာန်အရ အဟံ၊ အဟာ၊ အဟာနိ-စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။

မောဂ္ဂလာန်ပဉ္စိကာ၊၃။၁၃၀။နှာ၊၂၉၃-၌"ပုဗ္ဗော စ သော အဟော စာတိ ပုဗ္ဗဏှော" ဟုရှိသည်။ ယင်းအလို အဟော၊ အဟာ-စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်။

နဇဟာတိ ပစ္စဂမနန္တိ အဟံ၊ နပုဗ္ဗော ဟာ-စာဂေ၊အ။ဟူသော(ဓာန်ဋီ၊သူစိ)တို့ အရ နေ့ဟော အဟံ-ကား နပုဗ္ဗ၊ ဟာဓာတ်၊အပစ္စည်း။ ဇဟာတိ၊ ဇဟန္တိ-စသည်ဖြင့်စဉ်။

ခဏ= ခဏု ၊ အ ။ (ဓာန်ဋီ။၆၆)

၆။ (က)ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှ-၌ အဟ-သည် ဒိဝသသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗသဒ္ဒါ ပုဗ္ဗဘာဂအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဏှ-ပုဒ်ကို အဟသ-ပုဗ္ဗော ပုဗ္ဗဏှော-ဟု ဝိသေသနပရနိပါတဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဏှနှင့်သမယကို ပုဗ္ဗဏှော စ သော သမယော စာတိ ပုဗ္ဗဏှသမယော-ဟုကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)ဖြင့်ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဘုမ္မတ္ထ၌ သက်- သိစေသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် ပုဗ္ဗဏှနှင့်သမယ-ကို ပုဗ္ဗဏှေ သမယော ပုဗ္ဗဏှသမယော(တံ)-ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြုရမည်ကို သိစေသည်။

(ဃ)ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အစ္စန္တသံယောဂအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ သမယသဒ္ဒါ၏ ခဏအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံဟူသည် နေ့၏ ရှေ့အဘို့၌ တစ်ခုသော အချိန်အခါတည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(င)ဖြင့် ပုဗ္ဗဏှသမယံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ယင်း ဒုတိယာဝိဘတ်သည် အစ္စန္တသံယောဂအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

၇။ ပုဗ္ဗဏှ /ပုဗ္ဗနှ

အတသာ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗနှံ၊ဝေ ဿယနှံ၊တေသုဂုဒ္ဓိတိအာဒိနာ အတဿ အနှာဒေသော-(ရူပသိဒ္ဓိ၊၁၉၈)ကိုထောက်၍ ပုဗ္ဗနှ-သင့်သည်။

ပုဗ္ဗပရဇ္ဈသာယမဇ္ဈေတာတဿ ဏှော။ ပုဗ္ဗာဒိတိ ပရဿ အတဿ ဏှော ဝေတာတိ၊ ပုဗ္ဗဏှော၊ အပရဏှော၊ အဇ္ဈဏှော၊ သာယဏှော၊ မဇ္ဈဏှော-(နိရုတ္တိဒီပနီ၊၄၁၉)ကိုထောက်၍ ပုဗ္ဗဏှ-သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ၂-ပါဌ်သင့်။

၈။ ပုဗ္ဗဏှသမယံ

ပုဗ္ဗဏှ-အရနှင့် သမယအရကို မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဆိုသောကြောင့် အဘေဒနည်း။

၁၀။ သမယသဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနဟာရ-ကို(ကာလော'ဒ္ဓါ သမယော ဝေလာ)(ဓာန်၊၆၆)ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၄)

(က) နိဝါသေတွာတိ ပရိဒဟိတွာ။

(ခ) ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနေတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဂ) န ဟိ တေ တတော ပုဗ္ဗေ အနိဝတ္ထာ အဟေသုံ။

(ဃ) ပတ္တစီဝရမာဒါယာတိ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ စီဝရံ ကာယေန အာဒိယိတွာ။

(င) သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ/ သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဓာရေတွာတိ အတ္ထော။

(စ) ယေန ဝါ တေန ဝါ ဟိ ပကာရေန ဂဏှိတွာ အာဒိယ ဂစ္ဆေဝ ဝုစ္စတိ ယထာ "သမာဒါယေဝ ပက္ကမတီ"တိ။

(ဆ) ပိဏ္ဍာယ အလဘမာနာတိ သကလမ္ပိ ဝေဂုဒ္ဓံ စရိတွာ တိဋ္ဌတု ပိဏ္ဍော အန္တမသော "အတိစ္ဆထာ"တိ ဝါစမ္ပိ အလဘမာနာ။

(၅း၁၄၆။ သာရတ္ထ၊၁း၄၂၇။ မအူ၊၂း၄၂၃။ ဘာသာဋီ၊၂း၉၆း၀ ဇူမ်ိသစ်၊၂း၃၄၂)

==================

၁။ အတိစ္ဆထ–ကို သဒ္ဒတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထထင်စေလျက်(စ၊ဆ)ဝါကျတို့ကိုအနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ၊ဂ၊င)တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (ဃ)၌ အာဒိယိတွာ၊ (ဆ)၌ စရိတွာ–တို့ကိုစာဝပ်။

၄။ (ဆ)ဝါကျ ဝါစံ–ပုဒ်ကို ဌာနာရူပဝစနတ္ထပြု၍ ညှိသ်ကောက်ပါ။

၅။ (ဂ)ဝါကျ၌ ပုဗ္ဗေ–ကို ဌာနာနုရူပနာမပဒမာလာ၊ (ဆ)ဝါကျရှိ သကလံ–ဟူသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ အဗျယ္တတ္တနိပရသပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ/သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ–ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယူတွဲပြ ဆုံးဖြတ်။

၈။ (ဃ)(င)ဝါကျတို့၌ နည်း။ (ဆ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ–ဝယ် ဥပစာတို့ကိုရေးပါ။

၁၀။ ပကာရေန ဂဏှိတွာ–၌ ဂဏှိတွာ–ကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၁။ အတိစ္ဆထာတိ ဝါစမ္ပိ–အကျွန်ုပ်တို့၏ အိမ်ကိုလွန်၍ တစ်ပါးကုန်သော သူတို့၏ အိမ်၌ရပ်ခြင်းငှါ အလိုရှိပါကုန်ဦးလော–ဟူသောစကားကိုလည်း။ (မအူ) (ဝါ) ငါတို့အိမ်ကိုကျော်လွန်၍ အလိုရှိပါကုန်။ (ဂံသစ်)(သဒ္ဒတ္ထ) (အတိ–ဣစ္ဆထ) ဟုပုဒ်ခွဲ။ (ဝါ) ကန်တော့ဆွမ်းဟူသော စကားကိုလည်း (ဝေါ်ဟာရတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ.. ဥပါလိသည် ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ–ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကျောင်း၌ နေကုန်စဉ်လည်း သင်းပိုင်ကို ဝတ်လျက်ပင် နေကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့နေကြကုန်သည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာ–ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ နိဝါသေတွာ–ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြသော် အကြောင်းမှ ယုတ်သော ဟိနတ္ထဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

◆ နနုစ ဝိဟာရေ နိသိဒန္တာပိ အန္တရဝါသကံ နိဝါသေတွာဝ နိသိဒန္တိ၊ တသ္မာ "နိဝါသေတွာ"တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနာ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၂၇)

တောင်သမန်ဆရာတော် ဦးကေသဝ–ကျမ်းတက်ပို

ဆရာ–သည် (က)ဝါကျဖြင့် နိဝါသေတွာ–ကို ပရိဒဟိတွာ–ဟုဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ ပါဠိတော်၌ နိဝါသေတွာ–ဟု သာမည၍ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် နိဝါသေတွာ–ကို ပရိဒဟိတွာ–ဟုဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ပရိဒဟိတွာ–ဟုဖွင့်ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကိုမပြသော် ဝိရောဓိ–၏။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျပုစ္ဆာ

ဆရာ–––သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ကျောင်း၌ ဝတ်အပ်ပြီးသော သင်းပိုင်ကိုပင် ပြန်လှန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နိဝါသေတွာဟူသော ပုဒ်ကို သိအပ်သောဟု ဆို၏။ နိဝါသေတွာ–ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ထိုအနက်ကိုသိအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (မအူသျှ၊၂၊၄၂၃)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဃ)ဖြင့် အာဒါယ–ကို အာဒိယိတွာ–ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာဒိယိတွာ–ပုဒ်၏ အနက်ကိုဖွင့်ပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။ (မအူ)

(စ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–––သည် (င)ဝါကျဖြင့် အာဒါယ အာဒိယတွာ–ပုဒ်သည် သမ္ပဋိစ္ဆန–ဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်သောဟုဆို၏။ အာဒါယ–ဟူသောပုဒ်သည် တစ်ခုတည်းဖြစ်လျက် သမ္ပဋိစ္ဆန ဓာရဏအနက်တို့၌ ဖြစ်နိုင်အံ့လော။ (မအူ) ယင်းကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော အသင့်ယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(စ)မိန့်။

၃။ (ခ)ဝါကျာရမ္ဘ။ (သာရတ္ထ) ကာရဏ (တောင်သမန်ဆရာတော်)

(ဂ)ကာရဏ (မအူ) ဒဠှ (ဘာသာဋီ)

◆ န တိ တဏ်ရာ၊ တိ နက်မှာ၊ တိတ်ပါဒဠှစွဲ။ (ရှေး)

(ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င)ဝိတ္ထာရ။ (စ)ယုတ္တိဒဠှကရဏ။

(ဃ)အာဒိယိတွာ–ကို ပဝိသိတွာ–ဟူသောပါဠိတော်၌ ကြိယာဝိသေသန/သျှဝပ်။

(ဆ)စရိတွာ–ကို အာတရိတွာ–ဟူသောပါဠိတော်၌၊ ကြိယာဝိသေသန/သျှဝပ်။

◆ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝေရဉ္စံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ အသာ မုဏ္ဍလိကာသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပတ္ထပတ္ထပုလကံ အာရာမံ အာဟရိတွာ။ (ပါဠိတော်)

◆ နှစ်သိုးမလေးကွာ၊ ရှိသည့်မှာ၊ ရှေ့တွာ မနောက်ဝပ်မြဲ။

◆ နှစ်သုံးလေးကာ၊ ပသည်များစွာ၊ တွာရှိပါမူ၊ ရှေ့တွာနောက်စပ်မြဲ။

ဝုစ္စတေတိ ဝါစာ။
ဝစဓာတ်အရကတ္တုဒ္ဒကား ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရားဟု ပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒ္ဒါ ဝိရိယပြဓာန်းသော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
ထို၏ အကျိုးဖြစ်သောစကားဒြဗ်၏ သတဇာတာဒိပစ္စယုပ္ပန္နသောဂုဏ်သည် ကာရဏူပစာ။
ဏပစ္စည်းအရကား စကားဒြဗ်ရ၏။

ဝတ္တခန္ဓေ့တိ စီယတေတိ စီဝရံ။ (ဓါ၊ ဤဝရ)
စိဓာတ်အရ ကတ္တုဒ္ဒကား အဝတ်အပိုင်းတို့ဖြင့် စီသော ပေါင်းစပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝီရိယပြဓာန်သောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
ကမ္မဒ္ဒ-ကား ထိုအားတပ်သော သင်္ကန်းအဝတ်၏အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
◆ ဤဝရပစ္စည်းအရကား သင်္ကန်းအဝတ်ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်
ဝိဟာရေ နိဝတ္ထံ နိဝါသနံ ဝိဟာရနိဝါသနံ။ တဿ ပရိဝတ္တနံ ဝါဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနံ။ တဿ ဝသော ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသော။ န နိဝါသေသုတ္တံ အနိဝတ္ထာ။

၅။ ပုဗ္ဗေ-ကို ပုဗ္ဗော၊ ပုဗ္ဗာ စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်။
သကလံ= သကဓာတ်၊ အလပစ္စည်း။
◆ သက္ကောတိ ဝတ္တုန္တိ သကလံ။ သဇ္ဇံ။ (ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟ။ ၃၃၇)
◆ လာတိ အဝယဝေတိ သဟ ဝတ္တတေတိ ဝါ သကလံ။ (ဓာန်ဋီ။ ၇၀၂)
◆ က သတ္တိယံ၊ အလော။ (ဓာန်ဋီ)
အဓ္ဓတနိပရဿပုဒ်ဖြင့်=အသက္ကောသိ သက္ကောသိ။ အသက္ကောသုံ သက္ကောသုံ။
အသက္ကောသိ၊ သက္ကောသိ။ အသက္ကောသိတ္ထ၊ သက္ကောသိတ္ထ။
အသက္ကောသိံ၊ သက္ကောသိံ။ အသက္ကောသိမှာ၊ သက္ကောသိမှာ-ဟုစဉ်။

ပရိဒဟိတွာ= ပရိ-ဓာ၊ တွာ။
၆။ (က)ပရိဒဟိတွာ-ဖြင့် နိဝါသေတွာ-၌ ဝသဓာတ်သည် နိဝါသန (နေခြင်း) အနက်ကိုမဟော၊ အစ္ဆာဒန (ရုံးလွှမ်းခြင်း) အနက်ဟော-သိစေ။
(ခ)ပါဌ်ကျဖြင့် နိဝါသေတွာ ပရိဒဟိတွာ-၌ သင်းပိုင်ကိုဝတ်၍ ဟူသည်နောက် ထပ်သင်းပိုင်အသစ် လဲခြင်းမဟုတ်။ ကျောင်း၌ ဝတ်နေကျသင်းပိုင်ကိုပင်သပ်သပ် ယပ်ယပ်ဖြစ်အောင် ဝတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။
(ဃ)အာဒိယိတွာ-ဖြင့် အာဒါယ-၌ယ-သည် တွာပစ္စည်း၏ကာရိယတည်းဟုသိစေ။
ပတ္တံ တစ္ဆေတိ စီဝရံ ကာယေန-ဖြင့် ပတ္တစီဝရမာဒါယ-၌ အာဒါယ-၏ကရိုဏ်း ကို ပတ္တကိုငဲ့လျှင် တစ္ဆေတိ-ဟု လည်းကောင်း။ စီဝရ-ကိုငဲ့လျှင် ကာယေန-ဟု လည်းကောင်း ထည့်၍ အနက်ပေးရမည့်အဖြစ်ကိုသိစေ။
သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ-ဖြင့် အာဒါယ-အာဒိယိတွာ-၌ အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်သည်

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပဋိစ္ဆာဒန–ဖုံးလွှမ်းခြင်းအနက်ဟော–၊ အာဥပသာရ၏ဓာတွတ္တဝိသေသက–သိစေ။

(တစ်နည်း) သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ–ဟုရှိလျှင် ယင်းဖြင့် အာဒါယ–၌ အာရှေးရှိသော ဓာ–ဓာတ်၏ သမ္ပဋိစ္ဆန–ခံယူခြင်း အနက်ဟော–၊ အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဇာဓကေ၏အဖြစ်–သိစေ။

ဓာရေတွာ–ဖြင့် အာဒါယ အာဒိယိတွာ–၌ အာရှေးရှိသော ဒါဓာတ်၏ ဓာရဏ–ဆောင်ယူခြင်းအနက်ဟော–၊အာဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဇာဓကေ၏အဖြစ်–သိစေ။

၇။ သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ/ သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ

မအူသျှ–၌(သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ–ခံယူကုန်၍)ဘာသာဋီကာ၌(သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ–ဖုံးလွှမ်း၍) ဤသို့ ပါဌ်နှစ်မျိုးတွေ့ရသည်။

သမ္ပဋိစ္ဆေတွာ–ဟုရှိလျှင် သံ–ရှေး ပဋိ–ရှေးရှိသော ဆေဓာတ်၊ တွာ–ပစ္စည်း။ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၄၃)

(သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ တဓမေဝ ရူပံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တံဝိယ)(ဋီကာကျော်)

သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ–ဟုရှိလျှင် (ဆဒ သံဝရဏေ၊ပဋိစ္ဆာဒေတိ) (နီတိ၊ဓာတု။၁၂) ကို ထောက်၍ သံ–ပဋိ–ဆဒဓာတ်၊ ဏေပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသည်။ ဖုံးလွှမ်း၍–ဟု အနက်ပေး။ နှစ်ပါဌ်လုံး သဒ္ဒယုတ္တိ၊ အတ္ထယုတ္တိရှိသောကြောင့် သင့်သည်။

(ပါရာ၊ဝံသစ်၊၂။၃၄၃–၌ သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ–တုရှိသောပါဌ် မသင့်တု မှာထားသည်။)

ဂ။ (ဃ)ပတ္တစီဝရမာဒါယ(သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ)

ပါဠိတော်ဝယ် ပတ္တစီဝရမာဒါယ–ဟု သာမည ဆိုသော်လည်း ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ အာဒါယ–သပိတ်ကိုလက်ဖြင့်ယူ၍၊ စီဝရံ ကာယေန အာဒါယ–သင်္ကန်းကိုကိုယ်ဖြင့်ခံယူ၍–ဟု ရသင့်သည့်အားလျော်စွာ ယူရမည် ဖြစ်သောကြောင့် (ဃ)၌ ယထာလာဘနည်း။

◆ ယထာသမ္ဘဝမတ္ထယောဇနံ ကရောတိ"ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ"တိအာဒိနာ။ (သာရတ္ထ) ·

(ဃ၊င)သံဝဏ္ဏနာပါဌ်တို့၌ ယထာသင်္ချ၊ ယထာက္ကမနည်း။

ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ–နှင့် သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတွာ။ စီဝရံ ကာယေန–နှင့် ဓာရေတွာ–ဟု အစဉ်အတိုင်းယူရသောကြောင့် ယထာသင်္ချနည်း၊ ယထာက္ကမနည်း။ (ဝံသစ်၊၂။၃၄၃)

(ဆ)ဝါကျ ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ

အစိတ်–ဆွမ်းကို မရခြင်း၏ "ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ"ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဆွမ်းကို မရခြင်း၊ အတိစ္ဆထ–ဟူသော ပဋိသန္ထာရ–စကားမျှကိုမရခြင်းတို့၌ တင် ကေဒေသူ၊ အဝယဝူ၊ ဥပလက္ခဏနည်း။ နိဒဿနနည်း။

(ဃ)ဝါကျ ပတ္တစီဝရ (မာဒါယ)

အစိတ်– သပိတ် သင်္ကန်း၏ "ပတ္တစီဝရ"အမည်ကို အပေါင်း ပရိက္ခရာ ဂ–ပါး၌ တင် ကေဒေသူ၊ အဝယဝူ။

၁၀။ ဂဏ္ဍာ–အရ သပိတ် သင်္ကန်းကိုကိုင်ယူကြကုန်သော ရဟန်းတို့၏ခန္ဓာငါးပါးကိုယူ၍ထုတ်။

========================

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၅)

(က) ဇဝံ ပုစ္ဆန္တာပိ စ အတ္တသဥ္ဇိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ။

(ခ) ယံ အတ္တနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ၊ တဒေဝ ပုစ္ဆန္တိ။

(ဂ) နော အနတ္တသဥ္ဇိတံ။

(ဃ) ကသ္မာ? ယသ္မာ အနတ္တသဥ္ဇိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ။

(င) သေတု ဝုစ္စတိ မဂ္ဂေါ။

(စ) မဂ္ဂေနေဝ တာဒိသဿ ဝစနဿ ဃာတော။

(ဆ) သမုစ္ဆေဒေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။

(၅။၁၄၈။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၂။ မအူ၊၂။၄၃၅။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၀၄။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၄၉)

==================

၁။ (ဃ)ဝါကျကို အနတ္တသဥ္ဇိတေ-၌ ဝိဘတ်ျတ္တပေါ်လွင်စေလျက်အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ။(ဃ)ဝါကျကို အနာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ အတ္တနိဿိတံ-ပုဒ်ကို ဝိစနတ္တ-ပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ အတ္တသဥ္ဇိတံ-၌ သဥ္ဇိတ-ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန် ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (ခ၊ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယုတ္တံ/ အတ္တုပ္ပတ္တိယုတ္တံ-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်။

၈။ အနတ္တသဥ္ဇိတေ-ပုဒ်၊ တာဒိသဿ ဝစနဿ-ပုဒ်တို့၌ နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ သေတုဃာတော-၌ သေတု-အရကို ပဒဌာနဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

======================

၁။ အနတ္တသဥ္ဇိတေ= အကျိုးမဲ့ကိုမှီသော စကား၌ (ဘုမ္မတ္ထ)

◆ **အနတ္တသဥ္ဇိတေတိ အနတ္တနိဿိတေ ဝစနေ၊ ဃာတာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ၊ (သာရတ္ထ)**

(ဝါ)အကျိုးမဲ့ကို မှီသော စကား၏(ဝါ)ကို။ (သာမျတ္ထ)

◆ **သာမိအတ္ထေ ဝါ ဘုမ္မဝစနံ၊ (သာရတ္ထ)**

၂။ (ခ)သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (က)ဝါကျဖြင့် အတ္တသဥ္ဇိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ-ဟုဆို၏။ အတ္တသဥ္ဇိတံ-၌ အတ္တသဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဘိဓေယျ၊ ဝုဒ္ဓိ၊ စေ-စသောအနက်တို့ကိုပင် ဟောပါသလော၊ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ သဥ္ဇိတ-သဒ္ဒါသည် အသိ အမှတ်ပြုခြင်းအနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–သည် (ဂ)ဖြင့် အကျိုးမဲ့ကိုမှီသောစကားကို (ဝံသစ်) အကြောင်းကို မမှီသောကားကို (မအူ) ဘုရားရှင်တို့ မေးတော်မမူကုန်ဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် အနတ္ထသဉှိတ–စကားမျိုးတို့ကို မေးတော်မမူပါကုန်သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

(စ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (င)ဝါကျဖြင့် သေတုဃာတော–၌ သေတု–ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အနက်ကိုပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ သေတုဃာတော–ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ နှင့် အနတ္ထသံဟိတေ–ဟူသောပုဒ်၏ ဝိဘတျတ္ထကိုပြလိုသော ဆရာသည်(စ)မိန့်။

၃။ (ခ)သည်(က)ဝါကျ အတ္ထသဉှိတံ–၌ အတ္ထပုဒ်၊ သဉှိတပုဒ်တို့၏ ၎တ်နေသောအနက် ကို ချဲပြသောကြောင့် ဝိတ္ထာရ။

(ဂ)ဗျတိရေက ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) တဒေဝ–၌ ဝေ–၏ ဝေတ္တဗ္ဗလကို ဆက်–ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)ကာရဏ။ ထိုတွင် ကသ္မာ–ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ယသ္မာ–စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာ။

(င၊စ၊ဆ)တို့ကား ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင်(စ)သည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ)သည် ဝိဏ္ဏာတ္တပြ ဝိတ္ထာရ။

၄။ နိဿယတီတိ နိဿိတံ။ အတ္ထံ ကာရဏံ နိဿိတံ အတ္ထနိဿိတံ။ (မအူသျှ)

♠ အတ္ထ–အရကား အကြောင်းရ၏။

♠ ထို၏ မှီတတ်သော စကားနှင့် နိဿယ နိဿိတ စပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား အကြောင်းကိုမှီသော စကားရ၏။

အတ္ထသဉှိတံ = အကြောင်းကိုမှီသော စကားကို (မအူ)

ယင်းအလို= အတ္ထံ သံဟိတံ အတ္ထသံဟိတံ–ဟု ပြု။

(တစ်နည်း) အတ္ထသဉှိတံ=အကျိုးနှင့်စပ်ယှဉ်သော စကားကို (ဘာသာဋီကာ)

ယင်းအလို= အတ္ထေန သဉှိတံ အတ္ထသဉှိတံ –ဟုပြု။

သိနောတိ ဂစ္ဆတိ ပါရိမတီရံ ဧတေနာတိ သေတု (သိ၊တု) (သူစိ)

တနနံ ဃာတော။ သေတုနာ ဃာတော သေတုဃာတော။

♠ သေတု–အရ မဂ်ရ၏။

♠ ထို၏ (အကျိုးမဲ့စကားကို)ပယ်သတ်ခြင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား မဂ်ဖြင့် အကျိုးမဲ့စကားကို ပယ်သတ်ခြင်းရ၏။

ထိုသို့ပင်ရငြားသော်လည်း သေတုဃာတော–ပုဒ်သည် ဖလူပစာသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် အကျိုးမဲ့စကားဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ကိလေသာကိုပယ်သတ်ခြင်းရ၏။

၅။ သဉှိတံ၊ သဉှိတာ၊ သဉှိတာနိ စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ ဝိတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်။

သဉှိတံ–၌ သံ–ဓာ၊ တ။ သန္ဓာတိ၊ သန္ဓတိ၊ သန္ဓာသိ၊ သန္ဓာထ၊ သန္ဓာမိ၊ သန္ဓာမ–ဟုစဉ်။

သန္ဓိယတိ၊ သန္ဓိယန္တိ–စသည်ဖြင့် ဒိဝါဒိရုပ်လည်းဖြစ်၏၊ (ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟ။ ၂၀၂)

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ခ)ဝါကျ အတ္ထနိဿိတံ-ဖြင့် အတ္ထသဥ္စိတံ၌ သဥ္စိတ-သဒ္ဒါသည် နိဿိတ အနက်ကိုဟောဏ်ဟု သိစေသည်။

ကာရဏနိဿိတံ-ဖြင့် အတ္ထသဥ္စိတံ-၌ အတ္ထသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ၊ ဓန-စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ကာရဏ အနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ သဥ္စိတသဒ္ဒါသည် နိဿိတ အနက်ကိုဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

တဒေဝပုစ္ဆိတ်-ဖြင့် အတ္ထသဥ္စိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆိတ-၌ အတ္ထသံဟိတ-နောင် အဝဓာရဏအနက်ရှိသော ဧဝသဒ္ဒါကျေနေသည်ကို သိစေသည်။

(ဃ)ဖြင့် အတ္ထသံဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆိတံ၊နော အနတ္ထသံဟိတံ။အနတ္ထသံဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ-ဟူသော (ပါဠိတော်၊ရ)၌အနတ္ထသံဟိတေ သေတုဃာတော တထာဂတာနံ-ဟူသော နောက်စကားသည် အတ္ထသံဟိတံ တထာဂတာ ပုစ္ဆိတံ၊ နော အနတ္ထသံဟိတံ-ဟူသော ရှေ့စကား၏ အကြောင်း(ကာရဏ)စကားဖြစ်၏ဟု သိစေ။

(င)မဂ္ဂေါ-ဖြင့် သေတုဃာတော-၌ သေတု-အရ မဂ်ကိုယူ-သိစေ။

(တစ်နည်း) သေတု-သဒ္ဒါ မဂ်ဟူသော အနက်ဟောဟု သိစေသည်။

(စ)ဝါကျ မဂ္ဂေနေဝ ဃာတော-ဖြင့် သေတုဃာတော-ပုဒ်ကို သေတုနာ ဃာတော သေတုဃာတော-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုဟု သိစေသည်။

တာဒိသဿ ဝစနဿ-ဖြင့် အနတ္ထသဥ္စိတေ-၌ သို-ဝိဘတ်သည် သာမျတ္ထ-ဆဋ္ဌီ ကံအနက်၌သက်-။အနတ္ထသဥ္စိတံ-အရ စကားဖြစ်ထိအောင် ယူ-သိစေ။ (သာရတ္ထ)

သမုစ္ဆေဒေါ-ဖြင့် မဂ်ဖြင့်သတ်၏ဟူသည် အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ခြင်းပင်တည်း ဟုသိစေသည်။

(တစ်နည်း) ဃာတော-၌ ဟနဓာတ်သည် သမုစ္ဆေဒနအနက်ဟော-လည်း ကောင်း၊ ဏ-ပစ္စည်း ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဟနနံ သမုစ္ဆေဒနံ ဃာတော-ဟု ဘာဝသာဓနပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ အဒ္ဓုပ္ပတ္တိယုတ္တံ /အတ္ထုပ္ပတ္တိယုတ္တံ

အရဏီယတော အဝဝၬတော အတ္ထော ဝုစ္စတိ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု၊ တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ သော ဧဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။ ထ္ထ-ကာရဿ ဋ္ဌကာရံ ကတွာ-ဟူသော (သီ၊ဋီသစ်၊၁၊၂၁၈-)ကို ထောက်၍ အတ္ထပုဒ်-ဥပ္ပတ္တိပုဒ်။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြုလျှင် အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ၊ မပြုလျှင် အတ္ထုပ္ပတ္တိ-ဟုရုပ်ပြီးရကား နှစ်ပါး၌လုံးသင့်သည်။

(အဋ္ဌကထာ၊ အတ္ထကထာ-တူ) (နီတိ၊သုတ္တ-၌ "တထာနံ ဋ္ဌယုဓံ"တုရှိသည်)

အတ္ထသဥ္စိတံ/ အတ္ထသံဟိတံ

ဓော ဉံ။ ဏောရ ဟကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဉ ကာရံ ပပ္ပေါတိဝါ-ဟူသော ကစ္စည်း၊ရူ-တို့ကိုထောက်၍ ဟ-အက္ခရာနောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ-အပြုမပြုသော ကြောင့် ၂-ပါး၌သင့်သည်။

၈။ **အနတ္ထသံဟိတေ**

အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကား၏ အနတ္ထသံဟိတေ-ဟူသော အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၌တင်- ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

တာဒိသသ ဝစနသ

အကျိုးဖြစ်သော ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော အကျိုးမဲ့စကား၏ တာဒိသသ ဝစနသ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ၌တင် ဖလူပစာ။အဝိနာဘာဝနည်း။
(ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၅၀)

◆ ဝစနသ စ သမုဂ္ဃါတော တမ္ပူလကိလေသာနံ သမုဂ္ဃါတေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။(သာရတ္ထ၊၁။၄၃၂)
(တစ်နည်း)အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာ(ပယ်ခြင်း)၏ အနတ္ထသံဟိတ-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကား(ပယ်ခြင်း)၌တင် ကာရဏူပစာ။ (ဘာသာဋီ၊၂။၁၀၄)

သေတုဃာတော

အကျိုးဖြစ်သော အကျိုးမဲ့စကားကို ပယ်သတ်ခြင်း၏ သေတုဃာတ-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကိုပယ်သတ်ခြင်း၌တင် ဖလူပစာ။ အဝိနာဘာဝနည်း။

သေတု

အတူဖြစ်သော တံတား၏ သေတု-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော အရိယာမဂ်၌ တင်- သဒိသူ။
(တစ်နည်း) အပေါင်း- တံတား၊ အကြောင်း၊ မဂ်တို့၏ သေတု-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဂ်၌တင် ကေဒေသျူ။

မဂ္ဂေါ / မဂ္ဂေနေ၀

အပေါင်း အရိယာမဂ်၄-ပါး၏ မဂ္ဂ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်အရဟတ္တမဂ်၌တင် ကေဒေသျူ။

၁၀။ သေတု-အရ အရဟတ္တမဂ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၃၆)

(က) ဣဒါနိ အတ္ထသံဟိတန္တိတ္တေ ယံ အတ္ထသန္ဓိသိတံ ဝစနံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ၊ တံ ဒဿေန္တော "နိဒ္ဒိတာကာရေတိ"တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ အာကာရေတီတိ ကာရဏေဟိ။

(ဂ) ဓမ္မံ ဝါ ဒေသေဿာမာတိ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ ဝါ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏာ ယုတ္တံ ဇာတကံ ဝါ ကထယိဿာမ။

(ဃ) သာဝကာနံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမာတိ သာဝကာနံ ဝါ တာယ ပုစ္ဆာယ

http://www.dhammadownload.com

ဝိတက္ကမ္ပိ ပါကဋံ ကတွာ ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမ အာဏံ ဌပေဿာမာတိ။

(င) အထခေါ ဘဂဝါ။ပ။တေမတ္တံ အာရောစေသီတိဧတ္ထ နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

(စ) ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမေဝ ဟိ ဘိက္ခူနံ ပတ္တပတ္တပုလကပဋိလာဘံ သလ္လဟုကဝုတ္တိတံ သာမပါကပဋိမောစနဉ္စ အာရောစေန္တော တေမတ္တံ အာရောစေသီတိ ဝုစ္စတိ။

(၄း၁၄၈၊ သာရတ္ထ၊၁း၄၃၂၊ မအူ၊၂း၄၃၆၊ ဘာသာဋီ၊၂း၁၀၅၊ ဝဇိရ်သစ်၊၂း၃၅၀).

===================

၁။ (င၊စ)ဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်ပြီး၊ (စ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိ-ကိုအစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ ဇာတက၊ သလ္လဟုက -ပုဒ်တို့ကို ဓာတုပစ္စယဝေဘန်၍ သလ္လဟုက-၌ ဓာတ်ကို ယူ၍ ဘူဝါဒိကတ္တုရုပ် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ). သံဝဏ္ဏနာ၌ ဌပေဿာမ။ထပေဿာမ-ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ခ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ (က) အာဟ-၌ ဓာတ်အရတရားကို အာရုယှာရုယှပဒဉ္ဇာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=======================

၂။ **(ခ)ဝါကျ လျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်**

ဆရာ-ဥပါလိမထေရ်သည် ဒွိဟာကာရေဟိ-ဟုဟောတော်မူ၏။ ဒွိဟာကာ-ရေဟိ-၌ အာကာရသဒ္ဒါသည် သဏ္ဌာန၊ ဣဂိတအနက်တို့ကို ဟောပါသလော၊ အဘာယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(စ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (င)ဝါကျဖြင့် အထခေါ ဘဂဝါ။ပ။တေမတ္တံ အာရောစေသိ-ဟူသော ပုဒ်တို့၌ တစ်စုံတစ်ခုဆိုအပ်သော စကားမရှိဟု-ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ မရှိခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြလိုသော ဆရာသည် (စ)မိန့်။

၃။ (က)အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထပြ ပက္ခန္တရ။ (ခ)ပက္ခန္တရ၊(တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကား အသီးသီး ပက္ခန္တရ။

(စ) ကာရဏ၊(မအူ) ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။ (ဘာသာဋီ)

၄။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထ ဧတာယာတိ ဥပ္ပတ္တိ။ အဓိဿ ဥပ္ပတ္တိ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိ။

♠ အတ္ထ-အရ တရားဟောခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ (ဝါ)တရားဟောခြင်း အကျိုးသည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ထို၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနှင့်အကြောင်းအကျိုး(ပါ)အကျိုးအကြောင်းစပ် ဌာန။
♠ ပုန်လုံးအရကား ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု ရ၏။
◆ အတ္တော ဓမ္မဒေသနာယ ဝတော ဥပ္ပန္နတိ တ္တေ ဓမ္မဒေသနာဒိကော ဝါ အတ္တော
ဥပ္ပန္နတိ ဝေါယာတိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ၊ ပစ္စုပ္ပန္နဝတ္ထု။ (ဝိမတိ၊၁၊၉၀)

အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ယုတ္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ။

အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိပ္ဖတ္တေတီတိ
အာကာရော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၃၂)
♠ အာဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။
♠ ကရဓာတ်အရ မိမိဟူသော အကြောင်းအား လျော်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အပိုင်းအခြားနှင့်
တကွသော အကျိုးကိုပြုတတ် မြဲစေတတ်သော အကြောင်းတရား၏ဥပါဒ်ရ၏။
♠ ဏ-အရ ဥပ္ပါဒဝန္တဖြစ်သောယင်းအကျိုးကိုပြုတတ် မြဲစေတတ်သောအကြောင်းတရားရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

စရိယိတ္ထာတိ စရိတံ။ ပုဗ္ဗေ စရိတံ ပုဗ္ဗစရိတံ။
ပုဗ္ဗစရိတံ ကာရဏံ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏံ။
ပုဗ္ဗစရိတကာရဏေန ယုတ္တံ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ။ (ဇာတက)
ပဋိလာဘနံ ပဋိလာဘော။ပတ္တပတ္တပုလကဿ ပဋိလာဘော ပတ္တပတ္တပုလကပဋိလာဘော။

၅။ ဇာတက= ဇာတသဒ္ဒါပုပဒ ကေ-ဓာတ်၊ အပစ္စည်း။
◆ ကေ သဒ္ဒေ၊ ကာယတိ၊ ပ ၊ ဇာတံ ဘူတံ အတီတံ အတ္တနော စရိတံ ကာယတိ
ကထေတိ ဘဝဝါ ဝေနာတိ ဇာတကံ၊ (နီတိ၊ဓာတု၊၂၀၈)
သလ္လဟုက= သံ-လိဃ။ (တစ်နည်း)လဃ်ဓာတ်၊ ဥပစ္စည်း၊ ကပစ္စည်း။(ဓာန်ဋီ၊ရ၁၀)
လဃ်တိ၊ လဃ်န္တိ-စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိဂိုဏ်းစဉ်လေ။
ဥပ္ပတ္တိ= ဥ-ပဒ၊ တိ။ ယုတ္တ= . ယုဇ၊ တ။
၆။ (ခ) ကာရဏေတိ-ဖြင့် အာကာရသဒ္ဒါ သဏ္ဌာန၊ တ္တဂီတအနက်တို့ကိုမဟော၊
ကာရဏအနက်ဟောဟု သိစေသည်။
◆ အာကာရော ကာရဏေ ဝုတ္တော၊ သဏ္ဌာနေ တ္တဂီတေပိစ၊ (ဓာန်၊၉၈၂)
(ဂ)ဝါကျ ကထယိဿာမ-ဖြင့် ဒေသေဿာမ-၌ဒိသိဓာတ်သည် ဥစ္စာရဏ
အနက်ဟောဟု သိစေသည်။
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ သုတ္တံ၀ါ ပုဗ္ဗစရိတကာရဏယုတ္တံ ဇာတကံ ဝါ-ဖြင့် ဓမ္မ-အရ
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့်ယှဉ်သော သုတ်၊ ရှေး၌ကျင့်အပ်ပြီးသော အကြောင်းနှင့် ယှဉ်သောဇာတ်ကို
ယူရမည်ဟု သိစေသည်။
(ဃ) ဌပေဿာမ-ဖြင့် ပညပေဿာမ-၌ ပပုဗ္ဗဥပဓာတ်သည် ဌပန-ထားခြင်း
အနက်ဟောဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဂရုကံ ဝါ လဟုကံဝါ၊ သိက္ခာပဒံ-ဖြင့် သိက္ခာပဒ-အရ ဂရုက လဟုက သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

အာဏံ-ဖြင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည် အာဏာဒေသနာမည်၏ဟု သိစေ။

၇။ ထပေသာမ/ ဌပေသာမ

ဩပ ထပ ထပနေ၊ ဩပေတိ၊ဩပယတိ၊ထပေတိ၊ထပယတိ-(နီတိ၊ဓာတု၊၃၂၇) ထပေါ် စု ထပနေ သိယာ၊ ထပေတိ ထပယိတွာ-(ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ။၁ရ၃)တို့ကိုထောက်၍ ထပေသာမ-ဟုရှိသောပါဠ်သာ ယုတ္တတရဖြစ်သည်။

ယင်းဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ(၁ရ၃)၌ပင်"ဝိဂှကတ်ကျမ်းဂန်တို့၌ ဌပေတိ၊ ဌပေတွာ၊ ဓပေတွာ-ဟု ဌ၊ ဓတို့နှင့် ရှိသည်ကား ပါဠ်ပျက်"ဟု မှာထားသည်။

(ဃ)သာဝကာနံ ဝါ / သာဝကာနံ

(ဃ) သံဝဏ္ဏနာ သာဝကာနံဝါ-၌ ဝါသဒ္ဒါမရှိသင့်ဟု(မအူဆျ၊၂၄၃ရ)၌ မှာသည်။ ဘာသာဋီကာ၊၂။၁ဝဖ-၌ကား ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ-တို့၌ ဝါ-သည် အညမညဝိကပ်။ သာဝကာနံဝါ-၌ ဝါသဒ္ဒါကား ဓမ္မံဝါ-၏ ဝိကပ်ဟု ဆိုသည်။

၈။ အာတာရေတိ

အပေါင်းဖြစ်သော ကာရဏ၊ သဏ္ဌာန၊ ဥက္ကဋ္ဌိ-တို့၏ အာကာရ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ကာရဏ၌တင် စားဒေသျှ ရှင့်နည်း။

ဒုဋ္ဌိက္ခံ ဝိဇိတံ

အကြောင်း- ဝတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းကို အောင်နိုင်ခြင်း၏ ဒုဋ္ဌိက္ခံ ဝိဇိတံ-ဟူသောအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော (ဘိက္ခာဘာဝလျှင်အကြောင်းရှိသော) ဝိစ္ဆာ ဝိဃာတ-အောင်နိုင်ခြင်းတို့၌ တင်- ကာရဏူပစာ၊ နာနတ္တရိကနည်း၊ (သာရတ္ထ၊၁။၄၃၂)

၁၀။ အာတာ-၌ မြူဓာတ်အရ ဥပါလိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထိုဒေသနာဉာဏ်ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒွိဟာကာရေဟိ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ၏ နီးစွာသော အကြောင်းတည်း။ ထိုသည် သုတမယဉာဏ်စသော ဝေနေယျတို့၏ဟိတသုခ၏ နီးစွာသောအကြောင်းတည်း။ ဤသို့ အထက် တက်ထုတ်။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၃၇)

(က) တေဠိမတလံ သမ္ပန္နတ္ထိ ပထဝိယာ ကိရ တေဠိမတလေ ပထဝိမဏ္ဍော ပထဝေါဇော ပထဝိပပ္ပဋကော အတ္ထိ၊ တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

(ခ) တတ္ထ သမ္ပန္နတ္ထိ မဓုရံ။

(ဂ) သာဒုရသန္တိ အတ္ထော။

(ဃ) ယထေဝ ဟိ "တတြဿ ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလော စ ဥပပန္နဖလော စာ"တိ ဧတ္ထ မဓုရဖလောတိ အတ္ထော၊ ဧဝမိဓာပိ သမ္ပန္နတ္ထိ မဓုရံ သာဒုရသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

http://www.dhammadownload.com

(င)သေယျထာပိ "ခုဒ္ဒမဓုံ အနီဠကံ" န္တိက္ကဒံ ပနသ မဓုရတာယ ဩပမ္မနိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။
(စ)ခုဒ္ဒမဓုန္တိ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ ကတမဓု။အနီဠကန္တိ နိမ္မက္ခိကံ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ ပရိသုဒ္ဓံ။
(၄။၁၅၀။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၆။ မအူ၊၂။၄၄၅။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၁၅။ ဝဏ္ဏသစ်၊၂။၃၅၇)

====================

၁။ (င)ကို တ-သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ ဝုတ္တံ-၏ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးပါ။
၂။ (ခ)ပါဠိကို လျဉ်းပါပုစ္ဆာတက်၍(ဃ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍(င)ပါဠိ၌ အဿ-ကိုစာစပ်ပါ။
၄။ သာဒုရသ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ သမ္ပန္န၊ မဏ္ဍ၊ ဩဇ၊ မဓု၊ မက္ခိက-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (ခ၊ဂ၊စ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ဂ)၌ သာဒုရသ၊ သာဓုရသ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ (က)သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ (က) ဝဒတိ-၌ ဓာတ်အရတရားကို ကိုယ်ပြု၍ ဓာတောတရဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

====================

၁။ (င)အဿ (ပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမတလဿ)-ထိုမြေ၏ အောက်၌ဖြစ်သောအပြင်၏။(သာရတ္ထ) ဝုတ္တံ-၏ ကတ္တားကို ထေရေန-ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည်-ဟုထည့်ပေး။

၂။ (က)ပါဠိကျမ်းတတ်

ဆရာ- အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ-ဟုလျှောက်၏။ မြေ၏ အထက်အပြင်သည် ထမင်း အဖျော် အဝတ်တန်ဆာ ဥယျာဉ်ဗိမာန်နှင့်ယှဉ်သကဲ့သို့ (ဖြစ်သည်)ကို ရည်၍ ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ-ဟု ဆိုပါသလော။ အဘယ်ကို ရည်၍ ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (က)မိန့်။ (ဝဏ္ဏသစ်၊၂။၃၅၇)

(ခ)ပါဠိ လျဉ်းပါးပုစ္ဆာတက်

ဆရာ-- အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်သည် ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပန္နံ-ဟု လျှောက်၏။ ယင်း၌ သမ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပရိပုဏ္ဏသမ္ပန္န သမင်္ဂီသမ္ပန္န-အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= မဓုရသမ္ပန္နအနက်ကိုဟောပါ၏ ဟူလို။

(ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ဖြင့် သမ္ပန္နသဒ္ဒါ မဓုရအနက်၊ သာဒုရသအနက်ကို ဟော၏ဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သမ္ပန္န-သဒ္ဒါ၏ မဓုရအနက် သာဒုရသအနက် ၌ ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြလိုသောဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ) သမုဒါယတ္ထမှတစ်ပါး အဝယဝတ္ထကို ပြ- ပက္ခန္တရ။ (ဝါ) ဝိတ္တာရ။
(ဂ) ဝိတ္တာရ။ (ဃ) တပ္ပါကဋိကရဏ။
(င) သေယျထာပိ ခုဒ္ဒမဓုံ အနိဠက်-ဟူသော စကား၏ အနုသန္ဓေကိုပြ-အနုသန္ဓေပက္ခန္တရ။
(စ) အဝယဝတ္ထကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ (ဝါ) ဝိတ္တာရ။
အဿ-ကို မဓုရတာယ-ဝယ် တာ-၌ သမ္ဗန်၊ သမ္ဗန္ဓ စပ်။
(တစ်နည်း) မဓုရတာယ-ဝယ် မဓုရ-၌ ကတ္တား-ကတ္တိ စပ်။ (မအူသျှ၊၂။၄၄၆)
၄။ သာဒိယတိ အဿာဒိယတီတိ သာဒု။ (သဒ၊ ဏု)
ရသန္တိ တံ သတ္တာ အဿာဒေန္တီတိ ရသော။ (ရသ၊ အ)
သာဒု ရသော ဧတ္ထ တေဠိမတလေတိ သာဒုရသံ။
♠ သာဒုရသ-အရ သာယာအပ်သောအရသာ(ဝါ)ချိုသော အရသာသည် မှချ။
♠ ထို-၏ အောက်မြေအပြင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
♠ တေ-အရ သာယာအပ်သော (ဝါ)ချိုသောအရသာရှိသောအောက်မြေအပြင်ရှိ၏။
မညတိ ဉာယတိ မဓုရန္တိ မဓု။(မန၊ဥ)
မဓု အဿ အတ္ထိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ မဓုရံ။ (မဓုပုဒ်၊ရ) (ရူ၊၃၅၀)
♠ မဓုပုဒ်အရကား ချိုသောအရသာသည် မှချ။
♠ ထို၏ အောက်မြေအပြင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
♠ ရ-ပစ္စည်းအရကား ချိုသောအရသာရှိသော အောက်မြေအပြင်ရှိ၏။
နတ္ထိ ဣလံ ဧဒိသော ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှိတိ အနိဠက်။
♠ န ဣလ-ပုဒ်အရကား အပြစ်မရှိခြင်း အဘာဝဘောဂုဏ်ရှိ၏။
♠ ထို၏ ငယ်သောပျား(ဝါ)ယင်ပျားနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။
♠ တေ-အရကား အပြစ်မရှိသော ငယ်သောယင်ပျားရှိ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဟေဋ္ဌာ ဇာတံ ဟေဋ္ဌိမံ၊ ဟေဋ္ဌိမံ တလံ ဟေဋ္ဌိမတလံ။
သမ္ဘန္ဓာနိ မဓုရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ သမ္ဘန္ဓဖလော။
ဥပပန္နာနိ ဗဟူနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ ဥပပန္နဖလော။
မဓုရာနိ ဖလာနိ ဧတ္ထ ရုက္ခေတိ မဓုရဖလော။
ဥပမီယတိ ဧတေန ခုဒ္ဒမဓုနာတိ ဩပမ္မံ၊ ဩပမ္မေန နိဒဿနံ ဩပမ္မနိဒဿနံ။
ခုဒ္ဒကာ မက္ခိကာ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာ။
ကတံ မဓု ကတမဓု။ နတ္ထိ မက္ခိကာ ဧတ္ထ မဓုမှိတိ နိမ္မက္ခိကံ။
မက္ခိကာနံ အဏ္ဍာနိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ။နတ္ထိ မက္ခိကဏ္ဍာနိ ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှိတိ နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ။
ပထဝိယာ မဏ္ဍော ပထဝိမဏ္ဍော။ အတ္တနော ဥဒယာနန္တရံ ရူပံ ဇနေတီတိ ဩဇော။(သူစိ)
ပထဝိယာ ဩဇော ပထဝေါဇော။ ပထဝိယာ ပပ္ပဋကော ပထဝိပပ္ပဋကော။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သမ္ဗန္ဓ= သံ-ပဒ၊ တ။ မဏ္ဍ= မန၊ ဍ။(တစ်နည်း)မဏ္ဍ၊ အ။ ပုံ၊ နပုံ။
ဩဇ= ဥ-ဇန၊ ဏ။ မဓုရ= . မန(ဆို့)မဓု၊ ဥ။
ခုဒ္ဒ= ခု၊ ဒ။ (တစ်နည်း) ခုဒ၊ ဒ။ မက္ခိက= မက္ခ၊ ဏွု။ ထိ၊ ကညာဒိ။

၆။ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဟောဋ္ဌိမတလံ သမ္ဗန္ဓံ-၌ သမ္ဗန္ဓ-အရ ပရိပုဏ္ဏသမ္ဗန္ဓ၊ သမင်္ဂီသမ္ဗန္ဓကို မယူရ၊ မဓုရသမ္ဗန္ဓကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း)သမ္ဗန္ဓသဒ္ဒါ ပရိပုဏ္ဏအနက် သမင်္ဂီအနက်ကိုမဟော၊ မဓုရအနက်ဟော-ဟုသိစေ။

◆ သမ္ဗန္ဓော တိသု သမ္ပုဏ္ဏေ၊ မဓုရေ စ သမင်္ဂိနိ။ (ဓာန်၊ ၈၄၅)

◆ တတ္ထ မဓုရသမ္ဗန္ဓံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၃၆)

(ဂ)သာဒုရသံ-ဖြင့် ဤ၌ မဓုရသဒ္ဒါသည် ပိယအနက်ကို မဟော၊ သာဒုအနက်ဟောဟု သိစေသည်။
(တစ်နည်း) မဓုရဟူသည် ချိုမြိန်သော အရသာရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

◆ သာဒုမှိ မဓုရော ပိယေ။ (ဓာန် ၊၁၀၆၅)

(တစ်နည်း) သာဒုရသံဖြင့် မဓုရံ-၌ ရ-ပစ္စည်း၏ အသတ္တိအနက်၌သက်-၊ မဓု ယဿ အတ္ထိ တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ မဓုရံ-ဟုပြု-သိစေ။

◆ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ တဒ္ဓိတ၊ ဓာတုဗ္ဗိတိနှင့် ဖွင့်၍ပြ၊ အသတ္တိတု ကြံ။

(ဃ)ခုဒ္ဒကမက္ခိကာတိ ကတမဓု-ဖြင့် ခုဒ္ဒမဓုံ-၌ ခုဒ္ဒသဒ္ဒါသည် အဓမ၊ ကပဏ အနက်တို့ကို မဟော၊ မက္ခိကာဘေဒ-ပျားဟူသောအနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒ-နှင့်-မဓုကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ မဓု ခုဒ္ဒမဓု-ဟု ကတ-ဒါလယ်ပုဒ်ကျေသော တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
(တစ်နည်း) ခုဒ္ဒပုဒ်ကို ခုဒ္ဒါဟိ ကတံ ခုဒ္ဒံ-ဟု ကတတဒ္ဓိတ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ဏပစ္စည်း ကတတဒ္ဓိတ် အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒ-နှင့် မဓု-ကို ခုဒ္ဒဥ တံ မဓုစာတိ ခုဒ္ဒမဓု-ဟု ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ ခုဒ္ဒါ စ မက္ခိကာဘေဒေ၊ မဓုမှိ ခုဒ္ဒမပ္ပကေ။
အဓမေ ကပဏေစာပိ၊ ဗဟုမှိ စတူသုတ္တိသု။ (ဓာန်၊၈၂၁)

(စ) နိမ္မက္ခိကံ-ဖြင့် အနိဠကံ-၌ အပြစ်မရှိဟူသည် ပျားကောင်ပျားဥတို့မရှိခြင်းပင်တည်း ဟုသိစေသည်။

နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ဖြင့် နိမ္မက္ခိကံ-ပုဒ်ကို နတ္ထိ မက္ခိကာ ဧတ္ထာတိ နိမ္မက္ခိကံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ မက္ခိကာ-သဒ္ဒါဖြင့် သာမညအားဖြင့် မက္ခိကဏ္ဍကကိုလည်းယူရမည်ဟူသောအနက်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။(ဤကား တီသုပိ ဂဏ္ဌိပဒေသု-ဟူသော သာရတ္ထ၊၁။၄၃၆။ပြ ဂဏ္ဌိသုံးစောင် အာဘော်ဖြစ်သည်။)

သာရတ္ထဋီကာဆရာ၏အလိုကား=နိမ္မက္ခိကံ-ဖြင့် အနိဠကံ-၌ အပြစ်မရှိဟူသည် ပျားရည်၌ ပျားကောင်မရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

နိမ္မက္ခိကဏ္ဍကံ-ဖြင့် ပျားရည်၌ ပျားဥမရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။
ပရိသုဒ္ဓံ-ဖြင့် ပျားကောင် ပျားဥမရှိသဖြင့် စင်ကြယ်သတည်းဟု သိစေ။

၇။ **သာဒုရသံ / သာဓုရသံ**

မဓုရံ-ပုဒ်၏ဝိသေသနဖြစ်၍ "သာဒုမှိ မဓုရော ပိယေ"ဟူသောအဘိဓာန် ၁၀၆၇ဂါထာကို ထောက်၍ သာဒု-သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရသ-ဟူသော နောက်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်တွဲနေသဖြင့် သုန္ဒရအနက်ဟော သာဓု-ကို ဤ၌ မလိုအပ်၊ သဒ -အဿာဒနေ၊ အဿာဒီယတီတိ သာဒု-ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိ(၆၃၅)ကို ထောက်၍သဒဓာတ် ၊ဏုပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသော ချိုသောအရသာဟော သာဒုသဒ္ဒါသာဖြစ်သင့်သောကြောင့် လည်းကောင်း "သာဒုရသံ"ဟုရှိသော ပါဠ်သာ သင့်ပါသည်။

အနိဠက / အနိလက

အနိလက-၌ ကုလ-ကား ဒေါသတ္ထ၊ နတ္ထိ ကုလံ ဧတ္ထာတိ အနိလကံ-ဟုပြု။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊ ၂။၃၅၉)

အနိဠက-၌ ကုဠ-ကား ဒေါသတ္ထ။ နတ္ထိ ကုလံ ဒေါသော ဧတ္ထ ခုဒ္ဒမဓုမှီတိ အနိဠကံ။(မအူ၊ ၂။၄၄၆)ဤသို့ ပါဠ်နှစ်မျိုးတွေ့ရသည်။ န၊ကုလ၊က-ဟုပုဒ်ခွဲ၊ လ-ကို ဠ-ပြု၊ ကု-ကို ဤ-ပြုလျှင် အနိဠက-ဟုလည်းကောင်း၊ လ-ကို ဠ-မပြုလျှင်အနိလ က-ဟုလည်းကောင်း ပြီးရကား နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်။

(က)ပထဝိမဏ္ဍော / ပထဝိမဏ္ဍံ

(မဏ္ဍော နိတ္ထိ ရသဝ္ဓသွိ)ဟူသောဓာန်၊၄၆၇-ကိုထောက်၍ မဏ္ဍသဒ္ဒါပုံလိင် နပုံလိင် နှစ်မျိုးလုံးနှင့်ဆက်ဆံရကား နှစ်ပါဠ်လုံးသင့်သည်။

၈။ **ဟေဋ္ဌိမတလံ သမ္ပုန္နံ**

ဌာန- အောက်မြေအပြင်၏ ဟေဋ္ဌိမတလ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ပထဝိမဏ္ဍ၊ ပထဝေါဇ၊ ပထဝိပပ္ပဋက-တို့၌တင်- ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

(ခ) သမ္ပန္နံ

အပေါင်းဖြစ်သော သမ္ပုဏ္ဏ၊ မဓုရ၊ သမင်္ဂီတို့၏ သမ္ပန္န-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မဓုရ-၌တင်- ကေဒေသျူ ရုဠ္ဌီနည်း။ (၆-ပြန်ကြည့်)

မဓုရံ

အပေါင်း- သာဒု၊ ပိယ-တို့၏ မဓုရ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော သာဒု-၌ တင်- ကေဒေသျူ ရုဠ္ဌီနည်း။(၆-နံပါတ် ပြန်ကြည့်)

နိမ္မက္ခိက

ဌာန- ပျားကောင်မရှိခြင်း၏ နိမ္မက္ခိက-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီ-ပျားဥမရှိခြင်း၌တင်-ဌာနူ၊

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) အစိတ်ဖြစ်သော ပျားကောင်မရှိခြင်း၏ နိမ္မက္ခိက–ဟူသောအမည်၊ အပေါင်းဖြစ်သော ပျားကောင်မရှိခြင်း ပျားဥမရှိခြင်းတို့၌တင်ကေဒေသူပစာ/အဝယဝူပစ◆ မက္ခိကာသဒ္ဒေန စေတ္ထ မက္ခိကဏ္ဍကမ္ပိ သာမညတော ဂဟိတန္တိ ဝဒန္တိ၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၃၆)

၁၀။ . ဝဒတတ်အရ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏တရဏာ ပညာပြတန်းသောမဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ပါဠိကျဉ်ယျာဉ် (၁၃၈)

(က) သာဓတံ ဘန္တေတိ သာရ အတံ ဘန္တေ။

(ခ) တွေ့ သာရူတိ အာယာစနဝစနမေတံ။

(ဂ) ပထဝိပရိဝတ္တနံ အာယာစန္တော ဟိ ထေရော ဘဂဝန္တံ ဝေမာဟ။

(ဃ) ပရိဝတ္တေယျန္တိ ဥက္ကုဇ္ဇေယျံ၊ ဟေဋ္ဌိမတလံ ဥပရိမံ ကရေယျံ။

(င) ကသ္မာ? ဝေံဠ္ဌိ ကတေ သုခေန ဘိက္ခူ ပပ္ပဋကောဇံ ပထဝိမဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တီတိ။

(စ အထ ဘဂဝါ အနနုညာတုကာမောပိ ထေရံ သီဟနာဒံ နဒါပေတုံ ပုစ္ဆိ "ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလ္လာန ပထဝိနိဿိတာ ပါဏာ၊တေ ကထံ ကရိဿသီ"တိ။

(၄၊၁၅၁။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၃၆၊ မဒူ၊၂၊၄၄၇။ ဘာသာဋီ၊၂၊၁၁၅။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၃၅၉)

==========================

၁။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ပါဠိကျတို့ကိုသာ အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကျကို ပုစ္ဆာ၊ (ဂ)ပါဠိကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသည်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး။ အနနုညာတုကာမောပိ–၌ အပိ–အနက်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၄။ ပထဝိမဏ္ဍ–ကို အစိတ်အပေါင်း ဝဇနတ္တပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ သာရ၊ ပရိဝတ္တန၊ ထေရ၊ ပပ္ပဋက၊ သီဟ–တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ပါဠိကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ပထဝိပရိဝတ္တနံ/ပထဝီပရိဝတ္တနံ–တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။

၈၊ (စ)ပါဠိကျ သီဟနာဒံ–၌ ဥပစာကိုအကြောင်းပြ ဖြေပါ။

၁၀။ (စ)ပါဠိကျ ပုစ္ဆိ–၌ ဓာတ်အရတရားကို ခန္ဓာတရဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

၁။ (ခ)ပါဠိကျ တွေ့ တေသွံ သာဓတံ ဘန္တေတိ ဝစနေ–ဟူသောသဒ္ဒါ၌။

၂။ (ခ)ပါဠိကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည် (က)ဖြင့် သာဓတံ ဘန္တေ–ကို သာရ အတံ ဘန္တေ–ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုရမည်ကို ဆို၏။ ယင်း၌ သာရ–သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရ ဒဠှကမ္မအနက်ကို ဟောပါသလော။ သာဓတံ ဘန္တေ–၌သာရ–သဒ္ဒါသည်အဘယ်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

◆ အာယာစနဝစနမေတန္တိ ဟုမိနာ သမ္ပဒိန္နသမ္ပတ်သနာဒိအတ္ထံ နိဝတ္တေတိ။ (သာရတ္ထ)

(ဂ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ–သည် (ခ)ဖြင့် သာဓာဟံ ဘန္တေ–၌ သာဓု–သဒ္ဒါသည် အာယာစနအနက်၌ ဖြစ်သောဟုဖွင့်ဆိုဏ်။သာဓု–သဒ္ဒါသည် သုန္ဒရေ ဒဠှိကမ္မေစာ–ယာစနေ သမ္ပဒိန္နေ။ သဇ္ဇနေ သမ္ပတ်သာယံ၊ သာဓွာဘိဓေယ္ယ လိင်္ဂိတံ။ (ဓာန်။ရ၉ဝ)ဟူသည်နှင့်အညီ သုန္ဒရ ဒဠှိကမ္မစသော အနက်များစွာနှင့်ဆက်ဆံနေသည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်လျက် သာဓာဟံ ဘန္တေ–၌ သာဓုသဒ္ဒါသည် အာယာစနအနက်၌ဖြစ်ဏ်ဟုဖွင့်ဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အသို့ လျှင်သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ အသင့်ယုတ္တိကိုမပြသော်––ဝိရောဓိ–ဏ်။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။

(စ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ–မြတ်စွာဘုရားသည် ယေ ပန တေ မောဂ္ဂလာန။ပ။ကရိဿသိ–ဟု မိန့်တော်မူဏ်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းငှါ အလိုမရှိသည် မဟုတ်ပါ လော၊(အဝိ–ကိုရှ) ထိုသို့ဖြစ်လျက်အဘယ်ကြောင့် (ဝါ)အဘယ်အကျိုးငှါ ယေပနတေ မောဂ္ဂလာန။ပ။ကရိဿသိ–ဟူ၍ မိန့်တော်မူပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။

၃။ (ခ)ပက္ခန္တရ (ဝါ)ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ယုတ္တိဒဠှိကရဏ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င)ကာရဏ။
ထိုတွင်–ကသ္မာ–ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ ဝေဠု ကဓာတေသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာ။။
(စ) အနုသန္ဓေပက္ခန္တရ။
အနနုညာတုကာမောပိ–၌ အပိ ကား သမ္ဘာဝနာအနက်၌ဖြစ်ဏ်။

၄။ ပထဝတိ ဌောတိ ပထဝီ။(ပ–ထဝ၊ အ) နဒါဒိ ဤပစ္စည်း။
သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထရတီတိ ဝါ ပထဝီ။(ပ–ထရ၊ အ)နဒါဒိ ဤပစ္စည်း။(ဓာန်ဋီ၊၁၈၁)
မညတ္တိ ဓောနာတိ မဏ္ဍော။ (မန၊ ဍ)(သူစိ)
ပထဝိယာ မဏ္ဍော ပထဝိမဏ္ဍော။ (တံ)

♠ ပထဝိ–ပုဒ်အရကား မြေကြီး ရှိမ်သည် မှချ။
♠ ထို၏ အဆီနှင့် ဌာန ဌာနီ စပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား မြေကြီး၏ အဆီရဏ်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝစတီတိ ဝစနံ။ အာယာစနံ ဝစနံ အာယာစနဝစနံ။
ပရိဝတ္တိယတေ ပရိဝတ္တနံ။ ပထဝိယာ ပရိဝတ္တနံ ပထဝိပရိဝတ္တနံ။
ဥပရိ ဇာတံ ဥပရိမံ။
သိဟဿ နာဒေါဝိယ နာဒေါ သိဟနာဒေါ။
ပထဝိယံ နိဿိတာ ပထဝိနိဿိတာ။ ပထဝိံ နိဿိတာ ပထဝိနိဿိတာ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ဘာရ= သာဓ၊ ဥ။
ပရိဝတ္တန= ပရိ-ဝတု(နိတိဓာတု)။ဝတ္တ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊၁၅၄)၊ယု။
ထေရ= ထိရ၊ ဏ(တစ်နည်း) ဌာ၊ တ္ထရ။
ပေ္ပရက= ပ-မရ၊ ဏွု။
သိဟ= ဟိံသ၊ ဏ။(တစ်နည်း)သိံ-ဤဟ၊ အ။ (တစ်နည်း)သသု၊ ရိုဟ။
(တစ်နည်း) သဟ၊ အ။

◆ သတ ဟိံသ ဤဓာဝသာ၊ သိတသဒ္ဒဝတီ ဝဒေ။
သတနတော တနနတော၊ သိတောတိ တိ ဝရူ ဝဒိံ။ (နိတိ၊ဓာတု၊၁၅၅)

၆။ (က)ဖြင့် သာဓာဟံ-ကို သာရ အတံ-ဟုပုဒ်ဖြတ်ရ-သိစေသည်။
(ခ)ဖြင့် သာရသဒ္ဒါသည် သုန္ဒရစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ အာယာစန အနက်ဟောဏ်ဟု သိစေသည်။
(ဃ) ဥက္ကုဋ္ဌေယျံ-ဖြင့် ပရိဝတ္တေယျံ-၌ ပရိ-ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုပတ္တက ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတု(ဝါ)ဝတ္တုဓာတ်သည် ဤ၌ လှန်ခြင်း ပရိဝတ္တနအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။
တော၌မတလံ ဥပရိမံ ကရေယျံ-ဖြင့် ဥက္ကုဋ္ဌေယျံ-၌ ဥ-ဥပသာရ၏ဓာတွတ္ထ ဗာဓက-လည်းကောင်း၊ကုဋ္ဌဓာတ်သည် ဤ၌ အဘိမုခီကရဏအနက်ကိုမဟော၊ဥဒ္ဓံမုခ ကရဏအနက်ကို ဟော-လည်းကောင်း၊ လှန်၏ဟူသည် အောက်မြေအပြင်ကို အထက်မြေအပြင်ဖြစ်အောင် ပြုခြင်းပင်တည်းဟူသော--လည်းကောင်း သိစေ။

ရု။ **ပထဝိပရိဝတ္တနံ / ပထဝိပရိဝတ္တနံ**

ပထဝိပုဒ်၊ပရိဝတ္တနပုဒ်၊သမာသ်အလယ်၌ ဤ-ကိုဣ-ပြုလျှင်ပထဝိပရိဝတ္တနံ၊ မပြုလျှင် ပထဝိပရိဝတ္တနံ-ဟု ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယောဇနာ၌လည်း "ပထဝိပရိဝတ္တနန္တိပိ အတ္ထိ"ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်သင့်။

ပထဝီ / ပုထဝီ / ပုထုဝီ

ပုထ ဝ္ဍတိ ပါဋိပဒိကေ ဌိတေ နဒါဒိ၊ ဤ။ ပုထဿ ပုထုအာဒေသော . ဝုဒ္ဓိမှိ စ ကတေ ပုထဝီ၊ ဥဿ-ဝါဒေသော ပုထုဝီ။ ပထာဒေသော တု ပထဝီ၊ ဓ္ဍမသ္ဒိပကွေ အဝါဝမော (ဘန်ဒီ၁၈၁)ကို ထောက်၍ ပုထပါဋိပဒိကပုဒ်၊ နဒါဒိ-ဤပစ္စည်း၊ ပုထ-ကို ပုထု-ပြု၊ ထ-၏အစိတ် ဥကို ဩ-ပြု၊ ဩ-ကို အဝ-ပြု၍ ပုထဝီ-ဟုလည်းကောင်း၊ ထ-၏ အစိတ်ဥ-ကို ဥဝ-ပြုလျှင် ပုထုဝီ-ဟုလည်းကောင်း၊ ပုထ-ကို ပထ-ပြု၊အဝ-လာ၍ ပထဝီ-ဟုလည်းကောင်း၊ အသီးသီး ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယင်း သဒ္ဒါသုံးခုသည် မြေဟောပရိယာယ်ပုဒ်များပင် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ၃-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အထဝါ ထဝ ဝတိယံ၊ပထဝတိ ဧတ္ထာတိ ပထဝီ၊ နဒါဒိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထရတီတိ ဝါ ပထဝီ၊ ထရ သန္ထရဏေ ပပုဗ္ဗော၊ ရဿ ဝေါ၊ နဒါဒိ။ ပုထဝီ၊ အဿု- ဟူသော(ဓာန်ဋီ) အထဝါနည်းကို ထောက်လျှင်လည်း ပ-ထဝဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ နဒါဒိ ဤ-ပစ္စည်းဖြင့် ပထဝီ-ဟုလည်းကောင်း၊ ပ-ထရ၊ အ၊ နဒါဒိ-ဤပစ္စည်း၊ရ-ကို ဝ-ပြု ၊ ပ-အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ပုထဝီဟုလည်းကောင်း ပြီးနိုင်ရကား သင့်သည်ချည်း။

၀။ သီတနာဒ်

အတူဖြစ်သော ခြသေ့်ဟောက်သံ၏ သီတနာဒ်-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏ မြွက်ဆိုသံ၌တင်- သဒိသူ၊ ရုဠှီနည်း။

ကေ၊ အတံ ဘန္တေ တတ္ထံ

အပေါင်းဖြစ်သော လက်တစ်ခုလုံး၏ တတ္ထ-ဟူသောအမည်ကိုအစိတ်ဖြစ်သော လက်ဝါးပြင်၌ တင်- ကေဒေသျူ၊ သမုဒါယူ၊ ရုဠှီနည်း။

◆ ကေ၊ တတ္ထန္တိ ကေ၊ ပါဏိတလံ။

(တစ်နည်း) ဟတ္ထံ-၌ ဟတ္ထတလဟု ဆိုလိုလျက် တလ-ပုဒ် ကျေနေသောကြောင့် ကေဒေသဝေါဟာရနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၅၉)

၁၀။ ပုန္တိ-၌ ပုန္တဓာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ကရုဏာ ပညာပြဓာန်းသောမဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဉယျာဉ် (၁၃၉)

(က) တ္တဒါနိ အာယသ္မာ ဥပါလိ ဝိနယပညတ္တိယာ မူလတော ပဘုတိ နိဒါနံ ဒဿေတုံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ ဒဿေန္တော "အထခေါ်အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿာ"တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ရဟောဂတဿာတိ ရဟသိ ဂတဿ။ ပဋိသလ္လီနဿာတိ သလ္လီနဿ ကေ်ဘာဝံ ဂတဿ။ ကတမေသာနန္တိ အတီတေသု ဝိပဿီအာဒီသု ဗုဒ္ဓေသု ကတမေသံ။

(ဂ) စိရံ အဿ ဋ္ဌိတိ

(ဃ) စိရာ ဝါ အဿ ဋ္ဌိတီတိ စိရဋ္ဌိတိကံ။

(င) သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ။

(၄။၁၅၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃၀။ မဒူ၊၂။၄၅၄။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၁၉။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၆၂)

==========================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို တတ္ထ-အစွဲ ဆရာနည်းကျနစေလျက် အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ၊ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာထုတ်ပါ။

၃။ (ခ)ဝသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊ (ဂ)ဝါကျ စိရံ-ကို သဒ္ဒါနည်းစာစပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ (ဂ)ပါဠိပါ ဝိဂ္ဂဟကို ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ ဝိနယ၊ ပညတ္တိ၊ ပဋိသလ္လီန၊ နိဒါန-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်၍၊ ဥပါလိ-၌ ဓာတ်ကို ယူ၍ ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ပဋိသလ္လီန/ပဋိသလ္လီဏ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်။
၈။ (က)ဝိနယပညတ္တိယာ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ ပဋိသလ္လီနဿ-အရကို ကောက်၍ ခန္ဓောတရဏဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

၁။ (ဒသေဗန္ဓော အာတာ၊ပြသည့်ပုဒ်နောက်၊တတ္တ-)စသောနိယံနှင့်အညီအနက်ပေး။

၂။ (ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် အထဝေါ် အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ-အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အဝယဝတ္ထကိုပြလိုရကား- (ခ)မိန့်။

(ဃ)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဖြင့် ဝိရဋ္ဌိတိကံ-ပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ ဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်အဖြစ်ကို ပြဆို၏၊ ဝိရဋ္ဌိတိကံ-ပုဒ်ကိုယင်းဝစနတ္ထတစ်မျိုးသာ ပြုသင့်ပါသလော၊ မည်သို့ဝစနတ္ထပြုသင့်ပါသေးသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= တုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုနိုင်ပါသေး၏ဟူလို။

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။
(ဃ)ပက္ခန္တရ။ (င) ပါဌာရမ္ဘ။ ပက္ခန္တရ။
ဝိရံ-ကား ပတ်လုံးဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဌိတိ-၌ ကာလအစ္စန္တသံယောဂ။
ဌိတိ-ကား ကာလအစ္စန္တသံယောဂဝန္တ။

◆ ဝိရတ္တိ ကာလာပေက္ခံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၃၀)

(တစ်နည်း) ဝိရံ-ကား စွာ-ဟူ၍-ကြောင့် ဌိတိ-၌ ကြိယာဝိသေသန--သျှစပ်။(မဓုသျှ)

၄။ ဝိရံ အဿ ဌိတီတိ ဝိရဋ္ဌိတိကံ။

♠ ဝိရဋ္ဌိတိ-ပုဒ်အရကား ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးတည်ခြင်းသည် မုချ။
♠ ထို၏ သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။
♠ တ-အညပုဒ်အရကား သာသနဗြဟ္မစရိယ ရ၏။
ဥပသမီပေ အလ္လီယတီတိ ဥပါလိ။
♠ ဥပအရ သမီပဘောဒ္ဓဂုဏ် ရ၏။
♠ အာ-လိဓာတ်အရ ငြိကပ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝေဟာသိတပေမတဏှာ ပြတန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ (ရဟန်းမပြုမီ ဧ့အာဘို့ကိုငဲ့၍ ကောက်သည်)

http://www.dhammadownload.com

♠ (တစ်နည်း) ငြိကပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ပဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။(ရတန္တာဖြစ်ပြီး ဥပါလိကိုရည်၍ ကောက်သည်)

♠ တ္တုပစ္စည်းအရကား ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဥပါလိမထေရ်ရ၏။

◆ အနုရုဒ္ဓါဒိတိ ပန ဿတ ဂနာ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ ခတ္တိယာနံ ဥပသမ္ပဒေ အလ္လိနော ယုတ္တော ကာယစိတ္တေတိ သမင်္ဂီဘူတောတိ ဥပါလိတိနာမေန။ (အပ၊၄၊၁၊၁၃၂။)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သာရိယာ ပုတ္တော သာရိပုတ္တော၊(ဓနက ဓညစပ်)

ပညပနံ ပညတ္တိ၊ ဝိနယဿ ပညတ္တိ ဝိနယပညတ္တိ။ (တံ)

သိက္ခာပဒေန ပဋိသံယုတ္တော သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တော။

ဝိတက္ကဿ ဥပ္ပါဒေါ ဝိတက္ကုပ္ပါဒေါ။ ကေဿ ဘာဝေါ ကေဘာဝေါ။

သမ္မာ လိနော သလ္လီနော။(တဿ) ပဒါနံ အတ္ထော ပဒတ္ထော။

ဉတ္တာနော ပဒတ္ထော ယဿ ဝစနဿာတိ ဉတ္တာနပဒတ္ထံ။

၅။ ဝိနယ= ဝိ–နီ၊ အ။ ပညတ္တိ= ပ–ဉပ၊ တိ။
ပဋိသလ္လီန= ပဋိ–သံ–လီ၊ တ။ နိဒါန= နိ–ဒါ၊ ယု။

ဥပါလိ–၌ လိဓာတ်ယူ၍ (လီ ဘူစုနိ ဒြဝေ၊ ကိဒိ သိလေသနေ)ဟူသော (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၃၄၁)အရ လိဓာတ်သည် ကပ်ငြိခြင်း သိလေသနအနက်ဟောရာ၌ကိယာဒိဂိုဏ်း၊ ဒိဝါဒိဂိုဏ်း နှစ်မျိုးဆက်ဆံသည်။ ထို့ကြောင့် လိနာတိ၊ လိနန္တိ စသည်ဖြင့် ကိယာဒိ တစ်မျိုး။ လိယတိ၊ လိယန္တိ စသည်ဖြင့် ဒိဝါဒိတစ်မျိုးစဉ်။

၆။ (ခ)ရဟသိ ဝတဿ–ဖြင့် ရဟောဂတ–ပုဒ်ကို ရဟော (ရဟသိ) ဂတော ရဟော ဂတော–ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု–လည်းကောင်း၊ ရဟောနိပါတ်ပုဒ်နှောင် သိဒ္ဓိဝိဘတ် ကျေနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (တိဿ ဝိဝိတ္တဝိဓန–ဠ္ဌနာရတော ရဟောဗျယ်–ဓာန်၊၁ ၅၃–နှင့်အညီ ရဟော–ကား နိပါတ်)

(တစ်နည်း) ရဟသိ ဝတဿ–ဖြင့် ရဟောဂတ–ပုဒ်ကို ရဟသိ ဂတော ရဟောဂတော–ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်–ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ မနောဂိုဏ်းအရာဖြစ်၍ ဧတေသမောလောပေ– သုတ်ဖြင့် အ–ကို ဩ–ပြု၍ ရဟောဂတ–ဟု ရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။ (ဤ၌ ရဟော–ကား မနောဂိုဏ်းနာမ်ပုဒ်)

သလ္လီနဿ–ဖြင့် ပဋိသလ္လီနဿ–၌ ပဋိ ဥပသာရ၏ အနတ္ထကၡ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း၊ သံ ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ကေဘာဝံ ဝတဿ–ဖြင့် ကောင်းစွာကိန်းအောင်းဟူသည်တစ်ပါးတည်းအဖြစ် သို့ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

ကတမေသံ–ဖြင့် ကတမေသာနံ–သည် ကတမေသံ–၏ ပရိယာယ်ဟု–သိစေ။

(တစ်နည်း) ကတမေသံ–ဖြင့်ကတမေသာနံ–၌ သာနံ–သည် နံဝိဘတ်၏ ကာရိယဟု သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) စိရံ အဿ ဌိတိ-ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိကံ-ပုဒ်ကို ဘိန္နာဓိကရဏစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု-လည်းကောင်း၊ က-၏သမာသန္တ က-၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဃ) စိရာ အဿ ဌိတိ-ဖြင့် စိရဋ္ဌိတိက-ပုဒ်ကို တုလျာဓိကရဏစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ က-၏ သမာသန္တက-၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

၇။ ပဋိသလ္လီန / ပဋိသလ္လာဏ

ပဋိ-သံ-လီဓာတ်၊ တပစ္စည်း၊ "ဘိဒါဒိတော နော က္တက္တဝန္တူနံ" ဟူသော မောဂ်၊၅။၁၅၀။ နိရုတ္တိဒီပနီသုတ်၊ ၇၅၂-ဖြင့် တ-ကို န-ပြု၍ ပဋိသလ္လီန-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ နိရုတ္တိဒီပနီ-၌ ပဋိသလ္လီယိတ္ထာတိ ပဋိသလ္လီနော-တု ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသလ္လီနော-ဟု ဒန္တဇ န-နှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊နှာ၊၁၄-၌(ပဋိသလ္လီဏော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံပဇာနာတိ)ဟု မုဒ္ဓဇ ဏနှင့်တွေ့ရသည်။သို့ရာတွင် အထက်ပါ သဒ္ဒါသုတ်စည်းကမ်းနှင့်ကား မညီ။

၈။ (က)ဝိနယပညတ္တိယာ

အပေါင်း- ပညတ္တသိက္ခာပဒ၊ အပညတ္တသိက္ခာပဒတို့၏ ဝိနယပညတ္တိယာ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အပညတ္တသိက္ခာပဒတို့၌တင်-ကေဒေသျူ။

◆ ဝိနယပညတ္တိယာတိ ပုဗ္ဗေ အပညတ္တသိက္ခာပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ)

စိရာ ဝါ အဿ ဌိတိ

စိရာ-အရ ကြာမြင့်စွာသော ကာလနှင့် ဌိတိ-အရ တည်ခြင်းကာလဝန္တတို့ မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ဆိုထားသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။ အဘေဒနည်း။

◆ စိရာတိ စိရကာလယုတ္တာ ဌိတိ အဘေဒေန ဝုတ္တာ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၃၈)

ရတောဂတ-အရ ကာယဝိဝေကကိုယူ။ ပဋိသလ္လီနဿ-အရ စိတ္တဝိဝေကကိုယူ။ ကေဒေသျူ။ ပါရိသေသနည်း။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၃၈)

၁၀။ ပဋိသလ္လီန-အရ အရဟတ္တဖလသမာပတ်ဟုဆိုအပ်သော စိတ္တဝိဝေကကိုယူ၍ ထုတ်။

========================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၄၀)

(က) ပုန ထေရော ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော "ကော နု ခေါ ဘန္တေ ဟေတူ"တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ကော နု ခေါ ဘန္တေတိ ကာရဏပုစ္ဆာ။

(ဂ) တဿ ကတမော နု ခေါ ဘန္တေတိ အတ္ထော။

(ဃ) ဟေတု ပစ္စယောတိ ဥဘယမေတံ ကာရဏာဓိဝစနံ။

(င) ကာရဏံ ဟိ ယသ္မာ တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ဟေတူတိ ဝုစ္စတိ။

(စ) ယသ္မာ တံ ပဋိစ္စ တေ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ဝေံ အတ္ထတော ကေမ္ပိ ဝေါဟာရဝသေန စ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ စ တတြ တတြ ဝေံ ဉာဘယမ္ပိ ဝုစ္စတိ။

(၅၊၁၅၃။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၃၉။ မအူ၊၂၊၄၅၇။ ဘာသာဋီ၊၂၊၁၂၁။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၆၄)

========================

၁။ (င၊စ၊ဆ)ဝါကျတို့ကို အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို ဥပမာလင်္ကာရလျဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်။(င)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး (င)ဝါကျ ကာရဏံ-ကို သဒ္ဒနယစာစစ်။

၄။ ဟေတုပစ္စယော-၌ ဟေတု-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ပဋိစ္စ၊ သိလိဋ္ဌ၊ ဝေါဟာရ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘာန်ပြပါ။

၆။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င၊စ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (င)ကာရဏဥ္စ/ကာရဏံ ဟိ-တုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (င)ဝါကျ ကာရဏံ-၌ ရသင့်သောနည်းကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ (က)ပုစ္ဆန္တော-၌ ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ အာယနောတရဏာဟာရနေတ္တိထုတ်။

====================

၁။ (င) ဟိ-ချဲ့ (မအူ)။ဟိ-မှန် (တစ်နည်း)ဟိ-ယသ္မာ-ကြောင့်(ဘာသာဋီ)

၂။ (ဃ)ဝါကျ ဥပမာလင်္ကာရ လျဉ်းပါးပုစ္ဆာ

ဆရာ--- အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ကော နု ခေါ် ဘန္တေ ဟေတု ကော ပစ္စယော-ဟုလျှောက်၏။ ပဋ္ဌာနပစ္စယုဒ္ဒေသ ဟေတုပစ္စယော-၌ ဟေတုသဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏအကြောင်း၊ ပစ္စယသဒ္ဒါသည် သာဓာရဏအကြောင်းကို ဟောသကဲ့သို့(ဥပမာလင်္ကာရ)။ ဤ၌လည်း ဟေတုသဒ္ဒါသည် အသာဓာရဏအကြောင်း၊ ပစ္စယသဒ္ဒါသည် သာဓာရဏအကြောင်းကိုပင် ဟောပါသလော။ ဟေတု-ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ပါးကား အဘယ်အနက်ကိုဟောပါသနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။ (သာရတ္ထ)

(င)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် ဟေတု ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ခုအပေါင်းသည် ကာရဏအနက်ကို ဟောသောဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ကာရဏ(အကြောင်း)ကို ဟေတု ပစ္စယ-ဟူ၍ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ကာ[illegible]ဏ(အကြောင်း)၏ ဟေတုမည်ခြင်း၊ပစ္စယမည်ခြင်း၏အကြောင်းကိုအကျယ်မပြဆိုခဲ့သော် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်--၏။ ဝုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

(ဆ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် ဟေတု ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ခုအပေါင်းသည် ကာရဏ(အကြောင်း) ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟုဆို၏၊ ယင်းသို့ အနက်အားဖြင့် တူသည်ရှိသော် အဘယ့်ကြောင့် သဒ္ဒါနှစ်ခု ဆိုပါသနည်း။ ဟေတုဖြစ်စေ၊ ပစ္စယဖြစ်စေ တစ်ခုခုကိုသာ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။ (မအူသျှ)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (က) အနုသန္ဓေ ပက္ခန္တရ။ (ခ)ပက္ခန္တရ၊ ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ဝိတ္ထာရ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။
(င၊စ)ပါဠိကျတို့သည် ဝိတ္ထာရ၊ (မအူ) ကာရဏာ၊ ဒဠှီကရဏာ။ (ဘာသာဋီကာ)
◆ အဓိဝစနံနောက်၊ တိလျှင်ရောက်၊ နက်ကောက်ရှဲ-ထင်-မြဲ။ (ရှေ့)
ထိုတွင် (စ)ပါဠိကျသည် ပက္ခန္တရ။ (ဆ)ပါဠိကျသည် ပါဠိကျာရမ္ဘ။
ကာရဏံ-ကား တို-ကြောင့် ဝုစ္စတိ-၌ ကမ္မ - ကမ္မိ စပ်။

၄။ တိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ တေတု။ (ဌ၊သာရတ္ထ)
◆ တိဓာတ်အရကတ္တုဌကား အကျိုးတရားဟူသောပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ဥပါဒ်သည် မှချ။
◆ ကရဏ၌-ကား ထိုအကျိုးတရားဟူသော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မအားတပ်သောအကြောင်း တရား၏ ဟေတွာဒိပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
◆ တုပစ္စည်းအရကား ထို--သော အကြောင်းတရားရ၏။
(တစ်နည်း) ဟိနောတိ ဖလဿ ဟေတုဘာဝံ ဥပဝတ္ထတီတိ ဟေတု။ (သာရတ္ထ)
◆ ဟိဓာတ်အရ အကျိုး၏အကြောင်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြောင်း တရား၏ ဟေတွာဒိသတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။
◆ တုပစ္စည်းအရ သတ္တိမန္တ လက္ခဏဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အကြောင်းတရားရ၏။
ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ ပစ္စယော။
◆ ပတိ-အရ အကြောင်းကို အစွဲပြုခြင်း ပဋိစ္စဘောဂဏ်ရ၏။
◆ ဣဓာတ်အရကတ္တုဌကား အကျိုးတရားဟူသောပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ၏ဥပါဒ်သည် မှချ။
◆ အဝုတ္တကမ္မဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော အကြောင်းတရား၏ ဟေတွာဒိ- ပစ္စယသတ္တိသည် ဖလူ။
◆ ဏ-ပစ္စည်းအရကား ထို-သော အကြောင်းတရားရ၏။
မှတ်ချက်။ မအူသျှ၊၂။၄၅၈-၌ (ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေန ကာရဏေနာတိ ပစ္စယော)ဟု ကရဏသာဓ်ပြုသည်။ ကတ္တုဌ၊ ကရဏ၌၊ ပစ္စယဌ-အစွဲမျှသာထူးသည်။ အရကောက်မှာ အဝုတ္တကမ္မသာဓနကောက်ပုံနှင့် အတူမှတ်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပုစ္ဆတိ ဣမိနာ ဝစနေနာတိ ပုစ္ဆာ။ ကာရဏဿ ပုစ္ဆာ ကာရဏပုစ္ဆာ။
ဝေါဟရိယတေတိ ဝေါဟာရော။ တဿ ဝသော ဝေါဟာရဝသော၊
သိလိဋ္ဌဿ ဘာဝေါ သိလိဋ္ဌတာ။ ဝစနဿ သိလိဋ္ဌတာ ဝစနသိဋ္ဌတာ။

၅။ ပဋိစ္စ= ပတိ-ဣ၊ တွာ။ သိလိဋ္ဌ= သိလိသ၊ တ။
ဝေါဟာရ= ဝိ-အဝ-ဟရ၊ဏ။ (တစ်နည်း) ဝိ-ဟ၊ ဏ။

၆။ (ခ) ကာရဏပုစ္ဆာ-ဖြင့် ကော-၌ ကိံသဒ္ဒါကား အကြောင်းကိုမေးခြင်း ကာရဏ ပုစ္ဆာအနက်တည်းဟု သိစေသည်။ (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ)
(ဂ)ဖြင့်ဟေတု-အကြောင်းကား၊ ကောနခေါ-အဘယ်နည်း-ဟုအနက်ယောဇနာရမည်ဟုသိစေ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဖြင့် အသာဓာရဏော ဟေတု၊ သာဓာရဏော ပစ္စယော-ဟု ဆိုစေကာမူ ဤ၌ ဟေတု ပစ္စယသဒ္ဒါနှစ်ခုလုံးပင် အကြောင်းသာမန်ကို ဟောသတည်းဟု သိစေ။

(င) တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ-ဖြင့် ဟေတု-၌ ဟိဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ တုပစ္စည်း ကရဏသာဓန အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ဟိနောတ် ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု-ဟုပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

ပဝတ္တတိ-ဖြင့် ဟိနောတိ-၌ ဟိဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်ဟော-သိစေ။

ကာရဏံ-ဖြင့် ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏအနက်ဟော (ဝါ) ဟေတုအရ ကာရဏကိုယူ (ဝါ) ဟေတုသဒ္ဒါသည် ကာရဏ၏ပရိယာယ်ဟု သိစေသည်။

(စ) တံ ပဋိစ္စ ဧတိ-ဖြင့် နိဿယော-ပုဒ်ကို နိဿာယ နံ ဝသတီတိ နိဿယော-ဟု အဝုတ္တကမ္မသာဓနပြုသကဲ့သို့ ပစ္စယော-ပုဒ်ကိုလည်း ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧတိတိ ပစ္စယော-ဟု အဝုတ္တကမ္မသာဓနပြု-လည်းကောင်း၊ ပတိရှေးရှိသော ဣဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏပစ္စည်း၏ အဝုတ္တကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ပတိဥပသာရ၏ ပဋိစ္စအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

ပဝတ္တတိ-ဖြင့် ဧတိ-၌ ဣဓာတ်သည် ပဝတ္တနအနက်ကို ဟော-ဟု သိစေ။

ရ။ ကာရဏံ တိ / ကာရဏဥ္စ

(ဓော ဉံ ၊ ကောရဟကာရေ ပရေ နိဂ္ဂဟိတံ ခေါ ဉကာရံ ပပ္ပေါတိ ဝါ) ဟူသောကစ္စည်း၊ ရူပသိဒ္ဓိတို့ကိုထောက်၍ ဧ-အက္ခရာ ဟ-အက္ခရာ နှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ-အပြု မပြုသောကြောင့် ၂-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

(င၊စ) ဝါကျတို့၌ ယသ္မာ ပါ / မပါ

(င)ဟိ-နောက်၌ ယသ္မာ-ဟု စာအုပ်များ၌တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဟိ-နိပါတ်သည်ပင် ရှေးကို ထောက်လျှင် ဒဠှီဇောတက၊ တသ္မာ ပါသော နောက်ဝါကျကို ထောက်လျှင် ကာရဏဇောတကဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ယသ္မာ-အပိုဖြစ်ဟန်တူ၏။ (ဘာသာဋီ၊၂။၁၂၁)

(စ)ဝါကျ (ယသ္မာ) တံ ပဋိစ္စ

ရှေး၌ပါခဲ့သော ဟိ(ယသ္မာ)သည် ဤ၌လည်း စပ်နိုင်သောကြောင့် ဤ ယသ္မာ-လည်း ပိုဟန်တူသည်။ (ဘာသာဋီ၊၂။၁၂၂)

၉။ ကာရဏံ

တသ္မာ ကာရဏံ ဟေတူတိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မာ ကာရဏံ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ-

ဤသို့နောက်ဝါကျသို့လည်းလိုက်၍ ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အာဒိဒီပကနည်း။

၁၀။ ပုစ္ဆိတ္တော-၌ ဓာတ်အရ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ဆန္ဒပြဓာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄၁)

(က) တ္တဒါနိ တံ ပေတုဋ္ဌ ပစ္စယဋ္ဌ ဒဿေတုံ "ဘဂဝါ စ သာရိပုတ္တဝိပဿီ"ဝ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ကိလာသုနော အဟေသုန္တိ န အာလသိယကိလာသုနော။

(ဂ) န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အာလသိယံ ဝါ ဩသန္နဝိရိယတာ ဝါ အတ္ထိ။

(ဃ) ဗုဒ္ဓါ ဟိ ဧကဿ ဝါ ဒွိန္နံ ဝါ သကလစက္ကဝါဠဿ ဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာ သမကေနေဝ ဥဿာဟေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ န ပရိသာယ အပ္ပဘာဝံ ဒိသွာ ဩသန္နဝိရိယာ ဟောန္တိ၊ နာပိ မဟန္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿန္နဝိရိယာ။

(၅၁၁၅၃။ သာရတ္ထ၁၁။၄၄၀။ မဓူ၂။၄၅၀။ ဘာသာဋီ၂။၁၂၂။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋီ၊၂။၃၆၅)

=================

၁။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ (ဃ)၌ ပရိသာယ–ကို သဒ္ဒါနည်းစာစပ်။
၄။ ကိလာသုနော–ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဥဒ်ကောက်ပါ။
၅။ ပစ္စယ၊ ဩသန္န၊ သကလ၊ အပ္ပ–တို့ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (ခ)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ကိလာသုနော/ကိဠာသုနော –ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးတွေ့ရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ သကလစက္ကဝါဠဿ–၌ ရသင့်သော နယပစာရကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ အာလသိယံ–အရကို ကိုယ်ပြု၍ ပရိဝတ္တနဟာရနေတ္တိနည်း ထုတ်ပါ။

=================

၂။ (ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည်(ခ)ဝါကျဖြင့် ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ ကိလာသု မဖြစ်ကုန်ဟုဆို၏။ ဘုရားရှင်တို့အား အဘယ့်ကြောင့် အာလသိယ ကိလာသု မဖြစ်ပါသနည်း။ အကြောင်းကို ဆရာမပြပြီလော။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

◆ တတ္ထ ကာရဏမာဟ "န ဟိ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၁၁။၄၄၀)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(ဂ)ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့အား အာလသိယ ဩသန္နဝိရိယမရှိဟုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အာလသိယ ဩသန္နဝိရိယမရှိပုံကို ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်(ဃ)မိန့်။

(ခ)ဝါကျ လျှဉ်းပါး၍ ပုစ္ဆာတက်

ဆရာ – မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလာသုနော အဟေသုံ–ဝိပဿီစသောဘုရားရှင်တိုသည် အားမထုတ်ကြကုန်ဟု ဟောတော်မူ၏။ အဘယ့်ကြောင့်အားမထုတ်ကြပါသနည်း။ ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြပါသလော။ (န–ကိုဖြုတ်–အာဘော်လုပ်သည်)

http://www.dhammadownload.com

စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြသည်မဟုတ်၊အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ကြဟူလို။ (မအူသျှ၊၂၈၄၅၀၈ သာရတ္ထ၊၁၈၄၄၀။)

၃။ (ခ)ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)ကာရဏာ။ ဘာသာဋီ-၌ ဒဋ္ဌိ-ဟု ယူသည်။

♦ န တိ တက်ရာ၊ တိ နက်မှာ၊ တိတ်ပါဒဋ္ဌိစွဲ။

(ဃ)ဝိတ္ထာရ။ ယင်း (ဃ)ဝါကျ၌- ဗုဒ္ဓါ တိ-မှ ဒေသေန္တိ-တိုင်အောင် အနွယဝါကျ။

န ပရိသာယ-မှ ဥဿန္နဝိရိယာ-တိုင်အောင် ဗျတိရေက။

ယင်းဗျတိရေက-၌ နာပိမဟန္တဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿန္နဝိရိယာ-ကား ပရိသတ်နည်းသည်ကိုမြင်၍ ဩသန္နဝိရိယ မဖြစ်သည်မှတစ်ပါး ပရိသတ်အများကို မြင်၍လည်း ဥဿန္နဝိရိယမဖြစ်သည်ကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

စာဝပ်။ (ဃ)ဝါကျ၌ ပရိသာယ-ကို အပ္ပဘာဝံ၊ မဟန္တဘာဝံ-တို့၌ သမ္ဗန်-သမ္ဗန္ဓိဝပ်။

၄။ အပ္ပံ လသန္တီတိ ကိလာသုနော။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

(ယေဗုဒ္ဓါ-အကြင်ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အပ္ပံ-အနည်းငယ်ကို၊ လသန္တိ-နှစ်သက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ တေဗုဒ္ဓါ-တို့သည်၊ကိလာသုနော-။(ကိသဒ္ဒူပပဒ လသဓာတ်၊ဏုပစ္စည်း)

♠ ကိ-တူသော ဝိသေသနပုဒ်အရကား အပ္ပဂုဏ်ရ၏။

♠ လသဓာတ်အရ အနည်းငယ်ကို နှစ်သက်ကြကုန်သော ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့၏ အပ္ပေါ်သုက္က၊ နိရုဿာဟဖြစ်သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။

♠ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ပါရမီဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စသည်တို့သည် ဖလူ။

♠ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အာသယာနုသယဉာဏ်စသည်သည် ကာရဏူ။

♠ ဏုပစ္စည်းအရကား ထို-သော ဝိပဿီစသော ဘုရားရှင်တို့ရ၏။

န လသတီတိ အလသော။ (န-လသ၊ အ) (ဝဏ္ဏိသစ်)

(တစ်နည်း)အလီယတိ ဗန္ဓီယတီတိ အလသော။ မန္တကာရီ။(အလ၊ အသ)။(ဏွာဒိ)

အလသဿ ဘာဝေါ အာလသိယံ။ (နီတိ၊သုတ္တ၊ရ၆၂)

♠ အလသ-ပုဒ်အရကား ပျင်းရိသူဒြဗ်သည် မုချ။

♠ ထို-၏ ပျင်းရိခြင်းဟူသော ထိနမိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်နှင့် ဂုဏော ဂုဏ် စပ် ဌာနူ။

♠ ဏိယ-ပစ္စည်းအရကား ပျင်းရိခြင်းဟူသော ထိနမိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်ရ၏။

♦ အာလသိယံ ဝါတိ ဣမိနာ ထိနမိဒ္ဓဝသပ္ပဝတ္တာနံ အကုသလာနံ အဘာဝမာဟ။(သာရတ္ထ၊၁၈၄၄၀)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အာလသိယေန ကိလာသုနော အာလသိယကိလာသုနော။

http://www.dhammadownload.com

ပြသန္တိ ဝိရိယံ ဧတေသန္တိ ပြသန္တဝိရိယာ။ တေသံ ဘာဝေါ ပြသန္တဝိရိယတာ။(မအူ)
ဥဿန္တိ ဝိရိယံ ဧတေသံ ဖုန္ဒိနန္တိ ဥဿန္တဝိရိယာ။
အပ္ပါယ ဘာဝေါ အပ္ပဘာဝေါ။ မဟတိယာ ဘာဝေါ မဟန္တဘာဝေါ။

၅။ ပစ္စယ= ပဋိ-ဣ၊ ဏ။ ပြသန္တ= အဝ-သဒ၊ တ။
ဥဿန္တ= ဥ-သဒ၊ တ။ အပ္ပ= အလ(တစ်နည်း) အပ၊ ပ။
သကလ= သက၊ အလ။ ဥဿာတ= ဥ-သဟ၊ ဏ။

၆။ (ခ)ပါဠိကျဖြင့် ကိလာသုနော-၌ အားမထုတ်ဟူသည် ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်သည်မဟုတ်၊အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်အားမထုတ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေသည်။ (သာရတ္ထ၊ မအူ)
(တစ်နည်း)အပ္ပံ လသန္တီတိ ကိလာသုနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကိလာသု-အရ ပျင်းရိသောကြောင့် အားမထုတ်သူကိုမယူရ၊အကျိုးမရှိသောကြောင့် အားမထုတ်သူကိုယူ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၆၅)

၇။ **ကိလာသုနော/ကိဠာသုနော**

(လသ ကန္တိယံ၊ အပ္ပံ လသတီတိ ကိလာသု၊ဏု)ဟူသော ဓာန်ဋီ။၅၁၆-ကို ထောက်၍ ကိသဒ္ဒူပပဒ- လသဓာတ်၊ ဏု-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊အချို့ပေ၌မုဒ္ဓဇဠ-နှင့် ကိဠာသုနော-ဟုရှိတတ်၏ မသင့်-ဟု ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။ ၃၆၅-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ကိလာသုနော-ပါဌ်သာ သင့်သည်။ ကိဠာသုနော-ပါဌ်ကား မသင့်။
ပါဒတ္ထရကား=ဘာသာဋီကာ-၌ ဂိလေဓာတ်၊သုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ဂိလာသုနော-ကိုသာ ပါဌ်ရင်းဟု ဆရာတို့ကြံကြသည်။အချို့ကား အပ္ပကံ လသန္တီတိကိလာသုနော-ဟု ကြံကြသေးသည်။ ထိုအကြံ၌ အခြေအမြစ်ကိုရှာသင့်သည် ဟုမှာထားသည်။

ပြသန္တဝိရိယတာ/ပြသတ္တဝိရိယတာ

ပြသန္တဝိရိယာတိ ပြဟီနဝိရိယာ၊ အပ္ပေါ်သုက္ကာတိ အတ္တော။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၄၀)
ပြသတ္တဝိရိယတာတိပိ အတ္ထိ၊ ပြသတ္တံ ဝိရိယံ ယေသံ တေ ပြသတ္တဝိရိယာ။ ပြသတ္တဝိရိယာနံ ဘာဝေါ ပြသတ္တဝိရိယတာ။(ယောဇနာ။၁၀၅)တို့ကိုထောက်၍ ၂-ပါဌ်သင့်။

စက္ကဝါဠ /စက္ကဝါဠ

စက္က၊ အာဝါဠ-ဟုပုဒ်ဖြတ်။ ဠ-ကို ဠ-ပြု၍ ပြီးသည်။(ဝဏ္ဏိသစ်၊၁။၄၅၁)
စက္ကဝါဠန္တိ စက္ကာဝါဠန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ စက္ကဝါဠန္တိ ဝေါတံ၊ ဝတံ။ ယသ္မာ ရထစက္ကံ ဝိယ၊ သမဝဋ္ဋံ ကူပံ ဝိယ အာဝါဠာကာရံ ဠကာရဉ္စ ဠကာရံ ကတံ၊ တသ္မာ စက္ကဝါဠန္တိ ဝုစ္စတိ။(ဗိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊၅၆)တို့ကိုထောက်၍ စက္ကဝါဠ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ **သကလစက္ကဝါဠသာ**

ဌာနဖြစ်သော အလုံးစုံသောစကြာဝဠာ၏ သကလစက္ကဝါဠ-ဟူသောအမည်ကိုဌာနီဖြစ်သော စကြာဝဠာနေ သတ္တဝါများ၌ တင်-ဌာနူပစာ၊ နာနတ္ထရိကနည်း။(မအူ)

(တစ်နည်း၊)စကြာဝဠာ၌ နေသူသတ္တဝါအပေါင်းကို အဘေဒေါပစာအားဖြင့်ဆိုသည်။(ဘာသာဋီ၊၂။၁၂၃)

ကိလာသုနော

အပေါင်းဖြစ်သော ပျင်းရိခြင်းကြောင့် အားမထုတ်သူ၊ အကျိုးမရှိခြင်းကြောင့် အားမထုတ်သူတို့၏ ကိလာသုနော ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အကျိုးမရှိခြင်းကြောင့် အားမထုတ်သူ၌ တင်-ကေဒေသျူ။

န အာလသိယကိလာသုနော

ပျင်းရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်သည်မဟုတ်ဟုဆိုသဖြင့် အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အားမထုတ်ဟူ၍ အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။ (အတ္ထာပတ္တိနည်း၊ ဗျတိရေကနည်းလည်းရသည်။)

၁၀။ အာလသိယံ-အရ ပျင်းရိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍၊ထိုကို ယူသဖြင့် ထို၏ ပဋိပက္ခဖြစ်သော ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ထိုကုသိုလ်လျှင်အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာအကျိုးတို့သည်လည်းကောင်း ပပျောက်ကုန်၏၊ ထိနမိဒ္ဓ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်လျှင် အကြောင်းရှိကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာဘေးတို့သည် တိုးပွားကုန်၏၊ ဤသို့ သုတ္တာဂတဓမ္မတို့ကို ပဋိပက္ခအားဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄၂)

(က) ခန္တိ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။

(ခ) န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ။

(ဂ) န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။

(ဃ) သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

(ဌ၁၅၄။ သာရတ္ထ၁။၄၄၁။ မအူ၊၂။၄၆၆။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၂၆။ ဝဇိရ်ဳဳ=ဝဇိရဗုဒ္ဓိ)

==========================

၁။ (က)ဝါကျကို ခန္တိ၊ တိတိက္ခာ-သဒ္ဒါနှစ်ခုအတူ ကြံ၍လည်းကောင်း၊ အထူးကြံ၍လည်းကောင်း၊ (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို ဝေဝုစ်ပရိယာယ် ကြံ၍လည်းကောင်း၊ န-သဒ္ဒါ ဟိ-သဒ္ဒါတို့ကို အနတ္ထကနိပါတ်မျှကြံ၍လည်းကောင်းအနက်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ခ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေ။ (ဂ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ ခန္တိပရမံ-၌ ခန္တိ-ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဏ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ ခန္တိပရမံ-၌ ပရမံ-ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယပြစ်နိုင်သမျှဝေဘန်ပါ။
၆။ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒိဋ္ဌံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌမာသံ အာဏာပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဟောသိ။ (၅၁၃၅၄)ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ဂ)ဝိဟေဌယန္တော/ဝိဟေဝယန္တော ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။
၈။ ပရူပဃာတီ၊ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-တို့၌ နယ္ပပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ သစိတ္တပရိယောဒပနံ-၌ ဖြစ်ထိုက်သော ကရိုဏ်းပုဒ်အရကို တိကျစွာကောက်ပြ၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (က)ခန္တီ-နှင့် တိတိက္ခာသဒ္ဒါနှစ်ရ အတူကြံ၍ အနက်ပေးပုံ

တိတိက္ခာ-တိတိက္ခာဟု ဆိုအပ်သော၊ ခန္တီ-သည်းခံခြင်းသည်၊ ပရမံ-မြတ်သော၊ တပေါ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို ပူပန်စေတတ်သော အကျင့်တည်း။

(တစ်နည်း) ခန္တီ-နှင့် တိတိက္ခာသဒ္ဒါနှစ်ရ အထူးကြံ၍ အနက်ပေးပုံ

ခန္တီ-အနိဋ္ဌာရုံကိုပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် သည်းခံခြင်းသည်၊ပရမံ-မြတ်သော၊ တပေါ-တည်း၊ တိတိက္ခာ- ဣဋ္ဌာရုံကို ပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် သည်းခံခြင်းသည်၊ ပရမံ-သော၊ တပေါ-တည်း။ (သာရတ္ထ။ ဝဏ္ဏိသစ်)

(ခ၊ဂ)ဝါကျ ဝေဝုစ်ပရိယာယ် ကြံ၍ အနက်ပေးပုံ

(က) ပရူပဃာတီ-သူတစ်ပါးကို ညှင်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သောသူသည်၊ ပဗ္ဗဇိတော-နှင်ထုတ်အပ်သောမကောင်းမှုကို နှင်ထုတ်တတ်သော ရဟန်းမည်သည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်၊

(ခ) ပရံ- သူတစ်ပါးကို၊ ဝိဟေဌယန္တော- ညှင်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သော သူသည်၊ သမဏော-မကောင်းမှုကို ငြိမ်းစေတတ်သော ရဟန်းမည်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၂။ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၆၈)

(ခ၊ဂ)ဝါကျ န တိ ကို အနုတ္တကနိပါတ်မျှကြံ၍အနက်ပေးပုံ

ယော သမဏော-သည်၊ ပရံ-သူတစ်ပါးကို၊ ဝိဟေဌယန္တော-ညှင်းဆဲနှိပ်စက်သည် ဖြစ်၍၊ ပရူပဃာတီ-မိမိ၏ မြတ်သောသီလကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သော သမဏော-သည်၊ပဗ္ဗဇိတော-မည်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်။(သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၂။ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၆၈)

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် အကြောင်းကို အဦးမူ၍ အခွယအားဖြင့် ဩဝါဒပါတိမောက်ကိုပြတော်မူပြီး၍၊ယခုအခါ၌ ဗျတိရေကအားဖြင့် ,ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၆၉)

http://www.dhammadownload.com

◆ ဝေံ ကာရဏာမုခေန အနွယတော ပါတိမောက္ခံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဗျတိရေကတော တံ ဒဿေတုံ "န ဟိ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၄၂)

(ဂ)ပါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-- မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ)ပါကျဖြင့် ဗျတိရေကအားဖြင့် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို(ဝါ)ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ကိုမပြဆိုတော့ပြီလော။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

◆ "န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော"တိ ဧတဿ ဟိ "န သမဏော ဟောတီ"တိ ဝေဝစနံ၊ "ပရူပဃာတီ"တိ ဧတဿ "ပရံ ဝိဟေဌယန္တော"တိ ဝေဝစနံ၊ (သာရတ္ထ၊၁။၄၄၂)

(တစ်နည်း)ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် (ခ)ပါကျဖြင့် ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏာကိုပြတော်မူ၏။ သမဏလက္ခဏာကား အဘယ်ပါနည်း။ သမဏလက္ခဏာကို မပြဆိုပြီလော။ စုန်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၄၂။ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၆၉)

၃။ (ခ၊ဂ)တို့သည် ဗျတိရေကဒဋ္ဌိကရဏ။ ထိုကိုထောက်၍ (က)သည် အနွယဒဋ္ဌိယ။ (ခ၊ဂ)တို့တွင် (ဂ)သည် ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ပါကျာရမ္ဘ။ (ဃ)ပက္ခန္တရ။

၄။ ပရူပဃါဒိ ပရာပကာရံ သီတုဏှာဒိဘေဒဒ္ဓ ဂုဏောပရောဓံ ခမတိ သဟတိ အဓိဝါသေတီတိ ခန္တိ။ (သာရတ္ထ) (ခမု၊ တိ။ ဆန်းကြောင့်ဒီဃရောက်၍ ခန္တိ-တုဖြစ်သည်)

• ခမုဓာတ်အရကား သူတစ်ပါးတို့၏စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့ခြင်းလည်းဖြစ်သော သူတစ်ပါးတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ပြုခြင်းလည်းဖြစ်သော ကောင်းသောဂုဏ်ကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုကို သည်းခံတတ်သော အဓိဝါသနခန္တိ၏ သည်းခံခြင်း သတ္တိ၊ လက္ခဏာ၊ သဘာဝ ရ၏။

• တိပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ၊ လက္ခဏဝန္တ၊ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော သည်းခံတတ်သော အဓိဝါသနခန္တိရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သီလာဒိနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သမိသေသံ တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတီတိ တပေါ။(သာရတ္ထ) (ပရမတ္ထကတ္တုသာဓ်ထုံးစံအတိုင်းကောက်)

ပရံ ဥပဃာတေတုံ သီလံ ယဿာတိ ပရူပဃာတီ။

သဿ အတ္တနော စိတ္တံ သစိတ္တံ။ ပရိယောဒပီယတေ ပရိယောဒပနံ။

သစိတ္တဿ ပရိယောဒပနံ သစိတ္တပရိယောဒပနံ။

၅။ တိတိက္ခာ= တိဇ၊ ခ။ ထိ-အာ။

◆ တိတိက္ခနံ ခမနံ တိတိက္ခာ၊ (သာရတ္ထ၊၁။ ၄၄၁)

ပရမံ= ပရ၊ မ။ (တစ်နည်း) ပရ-မု၊ အ။ (တစ်နည်း) ပရ-မဇ၊ ကွိ။ (တစ်နည်း)ပရ-မယ၊ ကွိ။ (တစ်နည်း) ပရ-မုန၊ ကွိ။ (တစ်နည်း)ပရ-မိ၊အ။

◆ ပရမာတုဝသာဂါပိ၊ ပမူပပဒယောပိဝါ။
မုတော တထာ ပဇဟောစ၊ မယတော မုနတော မိတော။
ပုန မိတောတိ ဧကော်၊ မာတုတိ မလု သက္ကတိ။
ပဓဒ ပရမသဒ္ဒဿ၊ နိပ္ပတ္တိ ဇိနသာသနေ။ (နီတိ၊ဓာတု။၃၆၅)

၆။ အနုဒ္ဒယာသံ အာဏာပါတိမောက္ခံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ အဟောသိ-ဖြင့် အနုဒ္ဒယာသံ ပါတိ မောက္ခံ-ဟူသော ပါဠိတော်ပါဌ်၌ အဟောသိ-ဟူသော ပါဌသေသဖြည့်စွက်၍ ယောဇနာ ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ပါတိမောက္ခ-အရ အာဏာပါတိမောက်ကိုယူ-လည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) သမဏော-ဖြင့် (ခ)ဝါကျ ပဗ္ဗဇိတသဒ္ဒါ၏ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ကား သမဏ-ဘည်းဟု သိစေသည်။

ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-ဖြင့် ပရူပဃာတီ-၏ ဝေဝုစ်ပရိယာယ်ကား ပရံဝိဟေဌယန္တော-တည်းဟုသိစေသည်။ (သာရတ္ထသာဓက (၂)နံပါတ် ကျမ်းတက်၌ ရေးခဲ့ပြီ။). (တစ်နည်း) ပရံ ဝိဟေဌယန္တော-ဖြင့် ပရူပဃာတီ-ကို ပရံ ဥပဟနတိ သီလေနာတိ ပရူပဃာတီ-ဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထပြု-လည်းကောင်း၊ ဏီ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနေ၌ သက်-လည်းကောင်း၊ဟနဓာတ်၏ ဟိံသာအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ **ဝိဟေဌယန္တော / ဝိဟေဌေယန္တော**

နီတိဓာတု၊၅၇-၌(ဌေ ဟေဌ ဝိဗာဓာယံ)ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ၌လည်း ဝိပုဗ္ဗ ဟေဌဓာတ်၊ ဏယ၊အန္တပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း ဝိဟေဌယန္တော-ဟုရှိသော ပါဌ်သာသင့်သည်။

ပရိယောဒပနံ/ပရိယောဒါပနံ

ပရိ-အဝရှေး၊ ဒါဓာတ်၊ဏာပေ၊ယုပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောကြောင့် ပရိယောဒါပနံ-ဟုနေသင့်၏။ သို့သော် ဂါထာအရာ ဆန်းအရာဖြစ်၍ တတိယပါဒ၌ ဘ-ဂိုဏ်းရှိစေလိုသောကြောင့် ဒါ-၌ အာ-ကို(ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှါ) အ-ရဿပြု၍ပြီးရကား ပရိယောဒပနံ-ဟု ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

ဗုဒ္ဓါန သာသနံ/ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ

ဂါထာအရာ ဆန်းအရာဖြစ်၍ စတုတ္ထပါဒ၌ ဇ-ဂိုဏ်းရှိစေလိုသောကြောင့် ဆန္ဒာနုရက္ခဏအကျိုးငှါ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၍ ရုပ်ပြီးရကား ဗုဒ္ဓါနသာသနံ-ဟုရှိသော ပါဌ်သာ သင့်သည်။

ပရူပဃာတီ၊ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော

အစိတ်ဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ချခြင်း၊ လှံတံစသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း၏ ပရူပဃာတီ၊ ပရဝိဟေဌန-အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေမှချခြင်း၊လှံတံစသည် တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးခြင်း၊ သူတစ်ပါးသားမယားကို သုံးသပ်ခြင်း၊ မုသား ဆိုခြင်းစသည်တို့၌ တင် ကေဒေသူ၊ အဝယဝူ၊ ဥပလက္ခဏာ၊ ပဓာန၊ နိဒဿနနည်း။
(သာရတ္ထ၊၁။၄၄၃။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၇၀)

http://www.dhammadownload.com

အနုဒ္ဒိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခံ

အပေါင်း– အာဏာပါတိမောက် ဩဝါဒပါတိမောက်တို့၏ ပါတိမောက္ခံ–ဟူသောအမည်ကို အစိတ် အာဏာပါတိမောက်၌ တင်– ကေဒေသျူ။ သမုဒါယူ။ ရှင်း။

မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ(၅၁၅၅)

အစိတ်ဖြစ်သော ဆွမ်း ကျောင်းနှစ်ပါး၌ ရောင်ရဲခြင်း၏ မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ–ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး ပစ္စည်းလေးပါး၌ရောင့်ရဲခြင်း၌တင် ကေဒေသူ၊အဝယဝူ၊ဥပလက္ခဏာ၊နိဒဿန။(သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၃)

၁၀။ သစိတ္တပရိယောဒပနံ–၌ ဖြစ်သင့်သောကရိုဏ်းပုဒ်ကား အရဟတ္တေန–ဖြစ်သည်။ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

◆ သစိတ္တပရိယောဒပနန္တိ ။ပ။အရဟတ္တဖလေန စိတ္တံ ပရိယောဒါပေတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၃)

========================

ဝါကျဉယျာဉ် (၁၄၃)

(က) အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(ခ) တေသံ ဟိ စိတ္တာနိ ယေဟိ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စိံသု။

(ဂ) န တေ တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(ဃ) အနုပ္ပါဒနိရောဓေန ပန နိရုဇ္ဈမာနာ အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု။

(၅၁၅၆။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၇။ မအူ၊၂၊၄၇၅။ ဘာသာဋီ၊၂၊၁၃၅။ ဝဇိရသိ၊၂၊၃၇၆)

========================

၁။ (ခ၊ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာတို့နှင့်အညီ (က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါဝါကျတို့ကို ရှေ့နောက်ထောက်ဆအမည်ပေး၍၊(က)ဝါကျ စိတ္တာနိ–ပုဒ်ကို (ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ အလို ဝိမုစ္စိံသု–၌ စာစပ်ပါ။

၄။ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန–ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ ဝိမုစ္စိံသု–၌ ဓာတု၊ ဝိဘတ္တိ၊ (ခ)ဝါကျကို ရှု၍ အာသဝေဟိ–ပုဒ်၊စိတ္တာနိ–ပုဒ်တို့၌ ဝိဘတ္တိ၊ ဝိဘတျတ္ထ၊ (ဂ)ဝါကျကိုရှု၍ စိတ္တာနိ–ပုဒ်ကို ဝိဘတ္တိ၊ဝိဘတျတ္ထဝေဘန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဃ)၌ နိရုဇ္ဈမာနာ/ နိရုဇ္ဈမာနေ– ၂–ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု–ဝယ် အာသဝေဟိ–၌ဖြစ်သင့်သော နယူပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ စိတ္တာနိ–ပုဒ်၏ အရကို ဩရုယျောရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

====================

အထူးမှတ်ချက်။ ဤဝါကျ၌ မအူသျှ၊ ဘာသာဋီကာ၊ ဝဇိရသိတ်တို့အယူအဆအသီးသီး ကွဲနေကြသည်။ ဤ၌ကား သာရတ္ထအဖွင့်အတိုင်းဖြေပေအံ့။

http://www.dhammadownload.com

၁။ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု–ကို (ခ၊ဂ)နှင့်အညီ အနက်ပေးပုံ
အာသဝေဟိ–တို့သည်၊ အနုပါဒါယ–အာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် မယူကုန်မူ၍၊ စိတ္တာနိ–အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်တို့ကို၊ ဝိမုစ္စိံသု–လွတ်အပ်ကုန်ပြီ။ (ခ–နှင့်အညီ)
အာသဝေဟိ–တို့သည်၊စိတ္တာနိ–တို့ကို၊အနုပါဒါယ–၍၊ဝိမုစ္စိံသု–လွတ်ကုန်ပြီ။ (ဂ–နှင့်အညီ)

၂။ (ခ)ပါဌ် သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ–––သည်(က)ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသု–ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု ဟု ဝိသေသန–ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြ၏။ ယင်း အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသု–ကြိယာနှစ်ပုဒ်၏ ကတ္တား ကံတို့ကား အသို့ဖြစ်ပါသနည်း။ ကြိယာနှစ်ပုဒ်၏ ကတ္တား ကံတို့ကို အကျယ်မပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၇၆)

(ဂ)ပါဌ် ဝိသေသာနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ခ)ပါဌ်ဖြင့် အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု–၌ အာသဝေဟိ–ကား အဝုတ္တကတ္တား၊ စိတ္တာနိ–ကား ဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိံသု–ကား ကမ္မဝါစကဟု ဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ အာသဝေဟိ–ကား ဝုတ္တကတ္တား၊ (အာသဝါ–ဟုဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်းဖြင့် အာသဝေဟိ–ဟု ရှိနေခြင်းသာ) စိတ္တာနိ–ကား အဝုတ္တကံ၊ ဝိမုစ္စိံသု–ကား ကတ္တုဝါစကဟုပြလိုသောဆရာသည်(ဂ)မိန့်။ (သာရတ္ထ)

(ဃ)ပါဌ် သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ––သည် (က)ပါဌ်ဖြင့် အနုပါဒါယ ဝိမုစ္စိံသု–ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု–ဟုဖွင့်၏၊ ရံခါ အာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု–ဟုဆိုပါသလော၊အဘယ်သို့ လွတ်သည်ကို အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု–ဟု ဆိုပါသနည်း၊ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၁၇၆)

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။
(ဂ)ဝိမုစ္စိံသုကြိယာ၏ ကမ္မဝါစကအဖွင့်မှတစ်ပါး ကတ္တုဝါစကအဖွင့်ကိုပြ– ပက္ခန္တရ။
(ဃ) ပါဌ်ာရမ္ဘ။

စာစပ်။ (ခ)ပါဌ်အလို စိတ္တာနိ–ကို ဝိမုစ္စိံသု–၌ ဝုတ္တကံ –ဝုတ္တကံ၏ကြိယာစပ်။
(ဂ)ပါဌ်အလို စိတ္တာနိ–ကို ဝိမုစ္စိံသု–၌ မစပ်ရ၊အနုပါဒါယ–၌သာ အဝုတ္တကံ.အဝုတ္တကံ၏ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်။

၄။ ဥပ္ပန္ဓနံ ဥပ္ပါဒေါ။ န ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ။ နိရုဇ္ဈနံ နိရောဓော။
အနုပ္ပါဒသင်္ခါတော နိရောဓော အနုပ္ပါဒနိရောဓော။
◆ အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန နိရောဓေန၊ (သာရတ္ထ)

♠ အနုပ္ပါဒ–ပုဒ်အရကား နောင်တဖန်မဖြစ်ခြင်းသည်– မုချ။
♠ ထို၏ ချုပ်ခြင်းကြိယာနှင့် ဂုဏ်ဂုဏီ စပ်– ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ပုန်လုံးအရကား နောင်တဖန်မဖြစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ချုပ်ခြင်းရ၏။

(မဒ္ဒူသျှ-၌ အနုပ္ပါဒေန နိရောဓေ အနုပ္ပါဒနိရောဓေ-ဟုပြုသည်၊ ဘာသာဋီကာ-၌ ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပါဒေါ၊ န တ္ထိ ဥပ္ပါဒေါ ဧတဿာတိ အနုပ္ပါဒေါ၊ အနုပ္ပါဒေါနိရောဓော အနုပ္ပါဒနိရောဓော-ဟုပြုသည်)

ဘဝတော အာ ဘဝဂ္ဂံ ဓမ္မတော ဝါ အာ ဂေါတြဘုံ သတ္တေ ပဝတ္တန္တီတိ အာသဝါ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၅၈)

♠ အာ-အရကား ဓာတွတ္ထာနဝတ္တကဘောဂဏ်ရ၏။

♠ သုတတ်အရ ဖြစ်ရာအရပ်ဒေသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘု တိုင်အောင် ဖြစ်တတ်သော ကာမာသဝစသည်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။

♠ ဏပစ္စည်းအရကား -----ကာမာသဝစသည်တို့ရ၏။

၅။ ဝိမုစ္စိံသု= ဝိ-မုစ၊ အဇ္ဈတ္တနိ ဦုဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

(ခ)ဝါကျနှင့်အညီ=အာသဝေတိ-ကား အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ တတိယာ ဗဟုဝုစဝိဘတ်။

စိတ္တာနိ-ကား ဝုတ္တကံအနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်။

(ဂ)ဝါကျနှင့်အညီ= အာသဝေတိ-ကား ဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်။ (ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသမှတ်)

စိတ္တာနိ-ကား အဝုတ္တကံအနက်၌ ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည်။

◆ အနုပါဒါယ အာသဝေတိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ ဧတ္ထ အာသဝေတိ ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏ နိဒ္ဒေသော၊ စိတ္တာနီတိ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနံ၊ ဝိမုစ္စိံသူတိ ကမ္မသာဓနံ၊ တသ္မာ အာသဝေတိ ကတ္တုဘူတေဟိ အနုပါဒါယ အာရမ္မဏဝသေန အဂ္ဂဟေတွာ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိအာဟ"တေဟိ တိ စိတ္တာနိ"တိအာဒိ၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၅)

◆ န တေ တာနိ ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသူတိ တေ အာသဝါ။ပ။ဧတ္ထ တိ စိတ္တာနီတိ ဥပယောဂ-ဗဟုဝစနံ၊ ဝိမုစ္စိံသူတိ ကတ္တုသာဓနံ၊ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၀)။

၆။ (က) အဂ္ဂဟေတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဖြင့် အနုပါဒါယ-၌ န-၏ပဋိသေဓအနက်ဟော သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒါ-ဓာတ်၏ ဂဟဏအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ ယ-သည် တွာ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယ-လည်းကောင်း၊ န ဥပါဒါယ အနုပါဒါယ-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အနုပါဒါယ-ကို ဝိမုစ္စိံသု-၌ ကြိယာဝိသေသန/-သျှအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အာသဝေတိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု-၌ အာသဝေဟိ-ကား ကတ္တားအနက်၌ တတိယာဝိဘတ်ဖြစ်သည်၊ (ဝိဘတ္တိပဒ၊ဝိဘတျတ္တ) စိတ္တာနိ-ကား ဝုတ္တကံအနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစ်ဖြစ်သည်။ ဝိမုစ္စိံသု-၌ ဦု-ဝိဘတ်ကား ကမ္မဝါစက ဖြစ်သည် (ဒုဝိဘတျတ္တ)ဟု သိစေသည်။ (သာရတ္ထသာဂက ၅-နံပါတ်ရှု)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ပါဠိကျမြင့် အာသဝေတိ-ကား လိင်္ဂတ္တ၌ ပဌမာဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ အာသဝါ-ဟုဆိုလိုလျက် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသအားဖြင့် အာသဝေတိ-ဟုရှိနေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဓိတ္တာနီ-ကား ကံအနက်၌ဒုတိယာဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိမုစ္စိံသု-၌ ဦး-ဝိဘတ်၏ ကတ္တုပါဝကာ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဃ)မြင့်အဝ္ဂတောတွာ ဝိမုစ္စိံသု-ဟူသည် ရုံခါအာသဝဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်၍လွတ်သည်ကိုဆိုသည်မဟုတ်၊ နောင်တဖန်မဖြစ်ခြင်းဟူသောချုပ်ခြင်းဖြင့် လွတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

၇။ **နိရုဠ္ဍမာနာ/ နိရုဠ္ဍမာနေ**

အနုပ္ပါဒနိရောဓေန နိရုဠ္ဍမာနာတိ အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန နိရောဓေန နိရုဠ္ဍမာနာ အာသဝါ-ဟူသော သာရတ္ထ၁၊၄၄၉-ကို ထောက်၍ (ဂ)ပါကျ တေ-အရနှင့် နိရုဠ္ဍမာနာ-ပုဒ်တို့ အရတူ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ "ယောဇနာ၌ နိရုဠ္ဍမာနေ-ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်၊ မသင့်-ဟု ပါရာဇိဆစ်၊၂၁၇ဗ-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း နိရုဠ္ဍမာနာ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်ပါသည်။

၈။ **အာသဝေတိ**

အဓိတ်ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ အာသဝေတိ-ဟူသောအမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောကိလေသာ၊ အလုံးစုံသောအကုသိုလ်တရားများ၌ တင် စေဒေသူ။

ဥပလက္ခဏနည်း၊ ပဓာနနည်း။

◆ **လက္ခဏဝစနဝ္ဂေတံ အာသဝေတိတိ၊ တဒေကဋ္ဌတာယ ပန သဗ္ဗေတိပိ ကိလေသေတိ သဗ္ဗေတိပိ ပါပဓမ္မေတိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိယောဝ၊ (သာရတ္ထ၁၊၅၀)**

၁၀။ **ဓိတ္တာနိ-အရ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကိုယူ။ (မအူချူအတိုင်း ကောက်သည်)**
ထို၏ ပဒဌာန်ကား အရဟတ္တမဂ်တည်း-စသည်ဖြင့်ထုတ်။

═══════════════

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၄၄)

(က) တတြ သုဒံ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုနတဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိတိ တတြာတိ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ။ သုဒန္တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော။ သာရိပုတ္တာတိ အာလပနံ။

(ခ) အယံ ပနေတ္တ အတ္ထယောဇနာ--တတြာတိ ယံ ဝုတ္တံ "အညတရသ္မိံ ဘိံသနကေ ဝနသဏ္ဍေ"တိ၊ တတြ ယော သော "ဘိံသနကော"တိ ဝနသဏ္ဍော ဝုတ္တော၊ တဿ ဘိံသနကဿ ဝနသဏ္ဍဿ ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိ၊

(ဂ) ဘိံသနကိရိယာယ ဟောတိတိ အတ္ထော။

(ဃ) ကိံ ဟောတိ? ဣဒံ ဟောတိ၊ ယော ကောစိ အဝီတရာဂေါ ။ပ။ လောမာနိ ဟံသန္တီတိ။

(င) အထဝါ တတြာတိ သာမိအတ္ထေ ဘုမ္မံ။

(၃၁၅၇။ သာရတ္ထ၁၊၄၄၈။ မဇူ၊၂၄၇ဗ။ ဘာဿဋီ၊၂၁၁၇။ ဝဇိရ်ဆစ်၊၂၁၁၇၇)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အဋ္ဌကထာအဖွင့်များကို ရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဌ်များကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ဝါကျကို ပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျဘို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ (ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ ဘိသနကတ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ ဘိသန-ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ ဓာတ်ကို ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် ပဒမာလာစဉ်။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ခ)၌ ဘိသနကတသို့/ဘိသနကတ္တသို့ -တွင် (ဂ)ကိုရှု၍သင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ ဘိသနကတသို့-ဟူသောပါဠိတော်စကားရပ်၌ ရသင့်သောနည်းတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ ဘိသန-၌ ဓာတ်အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ တဖြ-ထို အညတရသို့ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ-ဟူသောစကားရပ်၌၊ သာရိပုတ္တ-တြာ၊ ဘိသနကဿ-ကြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ (ဝါ) ကြောက်ဘွယ်ကောင်းသော၊ ဝနသဏ္ဍဿ-တောအုပ်၏၊ ဘိသနကတသို့-ကြောက်ခြင်းကိုပြုခြင်းကြောင့်၊ တ္တုဒ်-ဤကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းသည်၊ (ထည့်) ဟောတိ-၏။

(င)ဝါကျကို ရှုလျှင် -(သာရိပုတ္တ-တြာ၊ ဘိသနကဿ-သော၊ တဖြဝနသဏ္ဍဿ-၏၊ ဘိသနကတသို့-ကြောင့်၊ တ္တုဒ်-သည်၊ ဟောတိ-၏) ဤသို့ပေးလေ။

၂။ (ခ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (က)ဖြင့် တဖြ သုဒ် သာရိပုတ္တ-ပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်းပုဒ်တို့၏ ပဒဝိနိစ္ဆယသာ ရှိပါသလော။ အတ္ထယောဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မအူ)

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (ခ) ဝါကျ၌ ဘိသနကတသို့ ဟောတိ-ဟုဆို၏။ ယင်း၌ ကတပုဒ်ကို ကမ္မသာဓနပြုရမည်လော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ ဘိသန-နှင့် ကတပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ်သမာသ်ပြုရမည်လော။ မည်သည့် ဝစနတ္ထပြုရမည်နည်း။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။ (သာရတ္ထသာဝတေ ၆-နံပါတ်ရှု)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဘိသနကတသို့ ဟောတိ-ကို ဘိသနကိရိယာယ ဟောတိ-ဟုဖွင့်ပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ နောက်၌ ယော ကောစိ အဝိတရာဂေါ ။ပ။လောမာနိ ဟံသန္တိ-ဟူသော(ပါဠိတော်)ဝါကျသည် ဟောတိ-၏ ဘဝနာကာရဟုပြလိုရကား (ဃ)မိန့်။ (ဝံသစ်)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (မအူ) (ဂ) ဝိတ္ထာရ။

(ဃ)သည် ဘိသနကတသို့ ဟောတိ-၌ ဟောတိ-၏ ဘဝနာကာရကား အဘယ်နည်းဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဘိသိယတေ ဘိသနံ။ ကရဏံ ကတံ။
ဘိသနဿ ကတံ ဘိသနကတံ။ (မအူသျှ)

♠ ဘိသနပုဒ်အရကား ကြောက်ခြင်းရဖို့။
♠ ထို၏ ပြုခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မိစပ် ဌာနူ။
♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကြောက်ခြင်းကိုပြုခြင်းရဖို့။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပုရေ ဇာတံ ပုရိမံ။ ပုရိမံ ဝစနံ ပုရိမဝစနံ။
အပေက္ခတီတိ အပေက္ခံ။ ပုရိမဝစနံ အပေက္ခံ ပုရိမဝစနာပေက္ခံ။
ပူရေတီတိ ပူရဏော၊ ပဒါနံ ပူရဏော ပဒပူရဏော။
ပဒပူရဏော ဧဝ မတ္တံ ပဒပူရဏမတ္တံ။
လပတိ တေန သာရိပုတ္တာတိပဒေနာတိ လပနံ။
အာ အဘိမုခံ ကတွာ လပနံ အာလပနံ။
ယောဇီယတေ ယောဇနာ။ အတ္ထဿ ယောဇနာ အတ္ထယောဇနာ။

၅။ ဘိသနံ ဘိသနာနိ-စသည်ဖြင့် နပုံလိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်လေ။
ဘိသနံ-၌ ဘီ-ဓာတ်ယူ၍ ဘာယတိ၊ ဘာယန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း
ဘိသိ-ဓာတ်ယူ၍ ဘိသတိ ဘိသန္တိ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း စဉ်။

ဝန=	ဝန၊ ဏ။	လောဓ=	လူ၊ မ။
သဏ္ဍ=	သဠ ဍ။ (တစ်နည်း) သမု၊ ဍ။		
ဘိသနံ=	ဘီ၊ ရိသန။ (တစ်နည်း) ဘိသိ၊ ယု။		

၆။ (က)ပုရိမဝစနာပေက္ခံ-ဖြင့် တတြ-၌ တ-သည် ရှေး၌ဖြစ်သော"အညတြသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ"ဟူသော စကားကိုစွဲသောသဒ္ဒါတည်း (ဝါ) ပဋ္ဌက္ကန္တဝိသယတ-တည်းဟုသိစေ။ (သဇ္ဇနာမလိင်တ္ထ)

ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော-ဖြင့် သုဒံ-သည်ပဒပူရဏမျှ၌နိပါတ်ပုဒ်တည်းဟုသိစေ။
အာလပနံ-ဖြင့် သာရိပုတ္တ-ပုဒ်သည် အာလုပ်ပုဒ်တည်းဟုသိစေ။ (ဘာဝတ္ထ)
(ခ)တတြာတိ ယံ ဝုတ္တံ။ပ။တတြ-ဖြင့် တတြ-၌တ-သည်အညတြသ္မိံ ဘိသနကေ ဝနသဏ္ဍေ-ဟူသော စကားကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည် ကိုလည်းကောင်း။ တြ-ပစ္စည်းသည် သတ္တမီအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း (ဝိဘတျတ္ထ၊ ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။
(ဂ)ဖြင့် ဘိသနကတသ္မိံ-၌ ကတ-ဝယ် ကရဓာတ်-လည်းကောင်း၊ တပစ္စည်း ဘာဝသာဓန၌သက်-လည်းကောင်း၊ ကရဏံ ကတံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ ဘိသန-နှင့် ကတ-ပုဒ်ကို ဘိသနဿ ကတံ ဘိသနကတံ-ဟု ကမ္မဋ္ဌဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ပြု-လည်းကောင်းသိစေ။

◆ ကတန္တိ ဘာဝသာဓနဝါစိ ဣဒံ ပဒန္တိအာဟ"ဘိသနကတသ္မိံ တောတိ၊ ဘိသနကကိရိယာယာ",တိ။ ဘိသနဿ ကရဏံ ကိရိယာ ဘိသနကတံ၊ တသ္မိံ ဘိသန-ကတသ္မိံ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၈)

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ယော ကောစိ အဝိတရာဂေါ ။ပ။ လောမာနိ ဟံသန္တိ-ဟူသော ပါဠိတော် နောက်စကားရပ်သည် ဘိံသနကတသ္မိံ ဟောတိ-၌ ဟောတိ-၏ ဘဝနာကာရအဖြစ်ကို သိစေသည်။ (ဘာဝတ္ထ)

၇။ ဘိံသနကတသ္မိံ / ဘိံသနကတ္တသ္မိံ

(ဂ)ဝါကျဖြင့် ကတသ္မိံ-ကို ကိရိယာယ -ဟု ဖွင့်သောကြောင့် (ဂ)ဝါကျအလို ဘိံသနကတသ္မိံ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။ ဘိံသနကတ္တသ္မိံ-ပါဌ်မသင့်။

မှတ်ချက်။ ပါဠိတော်၌ ဘိံသနကတသ္မိံ၊ ဘိံသနကတ္တသ္မိံ နှစ်ချက်တွင် မည်သည့်ပါဌ်သင့်သနည်းဟုမေးလျှင် နှစ်ပါဌ်သင့်တုဖြေပါ။

သာဓကစကား=ဤ(ခ၊ဂ)ဝါကျတို့နှင့်(ဘိံသနကတသ္မိန္တိ ဘိံသနကဘာဝေတိအတ္ထော။ ကေသာ တကာရဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘိံသနကတ္တသ္မိန္တိယေဝ ဝါ ပါဌော။ "ဘိံသနကတာယ"တွတိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေသ ကတော) ဟူသောဤအဋ္ဌကထာ (အောက်) စကားကို ထောက်။

ဘိံသနံ / ဘိံသနံ

ဘီတော ရိသနော စ။ ပ။ ဘာယန္တိ တေသွာတိ ဘိသနော- (ဇွာဒိ၊၁၃၅) နှင့် ဘာယတိ ယသ္မာတိ ဘိံသနံ၊ သော၊ယု၊ ဗိန္ဒာဝမော-(ဓာန်ဋီ၊၁၆ရ)တို့ကိုထောက်၍၂-ပါဌ်သင့်။

၈။ ဘိံသနကတသ္မိံ

ဘိံသနကတသ္မိံ-ကား ဘိံသနကတ္တသ္မိံ-ဟုဆိုလိုလျက် တ-တစ်လုံးချေထား ရကား ဝဏ္ဏလောပ နိရုတ္တိနည်း ရသည်။

(တစ်နည်း) ဘိံသနကတာယ-ဟု ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသင့်လျက် ဘိံသနကတသ္မိံ-ဟုနပုံလိင်သဒ္ဒါဖြင့်ဆိုထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။ (ရ-နံပါတ်ပြအဋ္ဌကထာကိုထောက်)

လောမာနိ ဟံသန္တိ

ထင်ရှားရှိသော လူစသည်တို့၏ ပြုံးရွှင်ခြင်းကြိယာ၏ ဟံသန္တိ-ဟူသော အမည်ကို ထင်ရှားမရှိသော အမွေးတို့၏ ရွှင်းခြင်း၌ တင်-တန္ဒမ္မူပစာ။

၁၀။ ဘိံသန-၌ ဘီဓာတ် (သို့) ဘိသိဓာတ်အရ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ ထို၏ပဒဋ္ဌာန်ကား အဝိတရာဂေါ=ရာဂမကင်းငြင်းတည်း။ ထို-၏ကား ပရိယတ် ပဋိပတ်အားမထုတ်ခြင်းတည်း။ ထို၏ကား အယောနိသောမနသိကာရတည်း။ ဤသို့အောက်သက်ထုတ်။

ထိုဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ထိုသည် ချွေးထွက်ခြင်း ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်း၏ ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက်ထုတ်။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄၅)

(က) အာဂမေတိ တွန္တိ တိဋ္ဌ တာဝ တွံ။

(ခ) အဓိဝါသေဟိ တာဝ တွန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) အာဒရတ္ထဝသေနဝေတ္ထ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဧတေန ဘဂဝါ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သာဝကာနံ ဝိသယဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတွာ "ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိ"တိ အာဝိကရောန္တော "တထာဂတောဝ"တိ အာဒိမာဟ။

(င) ဧတ္ထ စ တတ္ထာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ ဘုမ္မဝစနံ။

(၅၊၁၅၉။ သာရတ္ထ၊၁။၄၄၉။ မဒူ၊၂။၄၈၇။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၄၄။ ဝဇိရ်သစ်၊၂။၃၇၉)

==========================

၁။ (င)ပါဠိ"တော်မလွဲ ဝိဘတ်စွဲမှု"စသောနိယံများနှင့်အညီကျနစွာအနက်ပေးပါ။

၂။ (ဂ)ပါဠိကို သာဘောဝပုစ္ဆာ၊ (ဃ)ပါဠိကို စောဒနာတက်ပါ။

၃။ အထက်ပါပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ-ကို အစိတ် အပေါင်း ဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကို သာဉာသ်နည်းကောက်ပြပါ။

၅။ ဝိသယ၊ ပညတ္တိ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပြပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ၊င)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အာဝိကရောန္တော/ အာဝိကရောန္တော-တွင်သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြဆုံးဖြတ်။

၈။ ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိ-၌ နယပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ (ဃ)ပါဠိ၌ အာဟ-ဝယ် ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြ၍ ပဒဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

=======================

၂။ (ဂ)ပါဠိ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--- မြတ်စွာဘုရားသည် အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ၊ အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟု နှစ်ကြိမ်မိန့်တော်မူ၏။ ယင်း အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ကို အာမေဍိတ် လက္ခဏာတို့တွင် အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် နှစ်ကြိမ်မိန့်တော်မူပါသနည်း။ ကောဓ , ဘယ-၏ အစွမ်းဖြင့်ပင် နှစ်ကြိမ်ဆိုပါသလော။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

(ဃ)ပါဠိ စောဒနာ

ဆရာ--မြတ်စွာဘုရားသည် တထာဂတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟု မိန့်တော်မူ၏။ တောင်းပန်သည်နှင့်လျော်ညီစွာ အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟုမိန့်တော်မူကလိုအပ်သောအနက် ပြီးရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တထာဂတောဝ တတ္ထကာလံ ဇာနိဿတိ-ဟု မိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ ပုနရုတ္တိဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ ဝုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဆင်တဲဝဏ္ဏိ)

၃။ (က)စသည် ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင် (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ။ (ဂ)သည် ပါဠျာရမ္ဘ။ (ဃ)သည် ပက္ခန္တရ (တစ်နည်း) ပါဠျာရမ္ဘ။ (င)သည် ပါဠျာရမ္ဘ။

၄။ ယာစိယတီတိ ယာစနာ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာဝ ယာစနာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာ။ - သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ အပေက္ခတီတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ၊ ဘုမ္မဝစနံ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၄၉)

http://www.dhammadownload.com

- သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစန-အရကား တောင်းပန်အပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ခြင်းသည်မှချ။
- ထို-၏ သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသော တတ္ထ-ဟူသောပုဒ်နှင့် ဝါစ္စ ဝါစက စပ် ဌာနူ။
- အပ ဥပသာရပုဒ်အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
- တ္တက္ခဓာတ်အရကား သတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောတတ္ထ-ဟူသောပုဒ်၏ဝါစကသတ္တိရ၏။
- အ-ပစ္စည်းအရသတ္တိမန္တပြစ်သောသတ္တမိဝိဘတ်ရှိသောတတ္ထ-ဟူသောပုဒ်ရ၏။(ဝိသေသနဆက်) အမှာ၊ မအူသျှ္ခ-သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ-သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူခြင်းကိုတောင်းပန် ခြင်းကိုငဲ့သော-ဟု အနက်ပေးပြီး (ယာဝိယတေ ယာစနံ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ယာစနံ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ၊ အပေက္ခတီတိ အပေက္ခံ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနံ အပေက္ခံ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခံ။-ဟု ဝစနတ္ထပြုသည်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အာဒရဏံ အာဒရော။ အာဒရဿ ဝသော အာဒရဝသော။

ဗုဒ္ဓါနံ ဝိသယော ဗုဒ္ဓဝိသယော။

ဘုမ္မံ ဝစနံ တေသ္မိ တတ္ထာတိဝစနေတိ ဘုမ္မဝစနံ။

ဒွေ ဝါရေ ဒွိက္ခတ္တုံ။ (ဒွိ၊က္ခတ္တုံ)(နှစ်ခုသချာ၏ အကြိမ်နှင့် သချာ သချေယျစပ်)

၅။ ဝိသယ=ဝိ-သိ၊ အ။ ပညတ္တိ=ပ-ဥပ၊ တိ။

၆။ (က)တိဋ္ဌ-ဖြင့် အာဂမေဟိ-၌ အာ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓကေ၏အဖြစ်ကို လည်း ကောင်း၊ ဂမုဓာတ်၏ ဂတိနိဝတ္တနအနက်(ဝါ)တိဋ္ဌ-အနက်ဟော-လည်းကောင်းသိစေ။

(ခ)အဓိဝါသေတိ-ဖြင့် တိဋ္ဌ-ရပ်ဦးလော-ဟူသည် သည်းခံဦးလော-ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေသည်။

(ဂ)ဖြင့် အာဂမေဟိ တွံ သာရိပုတ္တ-ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ဆိုခြင်းသည် အာမေဍိတ် လက္ခဏာတို့တွင် ပသာဒလက္ခဏာ၏အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်၏ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ။

(ဃ)ဖြင့် တတ္ထ-၌ တ-၏ ပက္ကန္တဝိသယ တ-၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ထ-ပစ္စည်း ၏ သတ္တမိအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ တတ္ထ-၌တ-ဖြင့် တောင်းပန်ခြင်းဖြင့် အထူးပြု အပ်သောသိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၊ ကို စွဲသူသုံးသပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။ (သာရတ္ထ)

၇။ **အာဝိကရောန္တော / အာဝိကရောန္တော**

အာဝိ-ကား သတ္တမျန္တနိပါတ် (ရူ၊၁၃၄၊ နီတိသုတ္တ၊၃၀၁) ဖြစ်သောကြောင့် အာဝိကရောန္တော-ဟု ရဿနှင့်ရှိသော ပါဠိသာသင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ / ဗုဒ္ဓဝိသယော

(တထာဝတောဝ တတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿတိ) ဟူသော မူလသံဝဏ္ဏနာတဗ္ဗ၌ဝေ-ဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာဝကအရာကို တားမြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓအရာကို နိုင်မြစွာဆို သောအရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ-ဟုဝေ-ပါသောပါဠိသာယုတ္တတရ။ မှတ်ချက်။ ။ဘာသာဋီကာ-၌ ဝေ-ပါသည်။ မအူသျှ-၌ ဝေ-မပါ။

http://www.dhammadownload.com

၈။ ## ဗုဒ္ဓဝိသယော၀ သိက္ခာပဒပညတ္တိ

သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာဟုအလျော်အားဖြင့်ဆိုသဖြင့် သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏အရာမဟုတ်ဟုပြန်သောအားဖြင့်ယူရသောကြောင့်ဗျတိရေကနည်း။ အနက်ရောက်ရာသောအားဖြင့် ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။

အပေါင်း-သာဝကဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓတို့၏ ဗုဒ္ဓ-အမည်ကို အစိတ်-သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၌ တင် စာဒေသျှ။

(တစ်နည်း) ဌာန-မြတ်စွာဘုရား၏ အရာကို "ဗုဒ္ဓဝိသယော၀"ဟုဆိုသဖြင့် ဌာနီ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်အရာကိုလည်း ရသောကြောင့် ဌာနူပစာ၊ နာနတ္တရိကနည်း။

၁၀။ အာတ-၌ စာတ်အရ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍ ထုတ်ပါ။

==================

ပါဠိကျဉ်းချုပ် (၁၄၆)

(က) တတ္ထ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ တေသူတိ အာသဝဋ္ဌာနိယာ။

(ခ) ယေသု ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ ဒုက္ခာသဝါ ကိလေသာသဝါစ ပရူပဝါဒဝိပ္ပဋိသာရ ဝဓဗန္ဓနာဒယော စေဝ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ စ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေ၀။

(ဂ) ယသ္မာ နေသံ တေ ကာရဏံ ဟောန္တီတိ အတ္ထော၊

(ဃ) တေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဝီတိက္ကမဓမ္မာ ယာဝ န သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ၊ န တာဝ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ အယမေတ္ထ ယောဇနာ။

(င) ယဒိ ဟိ ပညပေယျ၊ ပရူပဝါဒ ပရူပါရမ္ဘာ ဂရဟာဒေါသာ န ပရိမုစ္စေယျ။

(ဌ၊၁၅၉။ သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၉။ မဇ္ဈ၊၂၊၄၀၉။ ဘာသာဋီ၊၂၊၁၄၅။ ဝဇီရ၊၂၊၃၀၁)

==================

၁။ သဗ္ဗနာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ (ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ)ကို သာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ၊ (င)ပါဠိကို အနာဘောဂါယုတ္တစောဒနာတက်။

၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ (ခ)ပါဠိ၌ ယေသု-ကိုစာစပ်။

၄။ အာသဝါ-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။

၅။ (က)ပါဠိလာ ပုဒ်များကို သမာသပဒစသည်ဝေဘန်၍၊ ကိလေသ-၌ စာတ်ကို ဝတ္တမာန်ပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ်အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (ခ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ဂ)၌ ကာရဏံ/ကာရဏာ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို ယုတ္တိပြ၍ဆုံးဖြတ်။

၈။ သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ-၌ နယူပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ ဝိပ္ပဋိသာရ-အရကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

http://www.dhammadownload.com

၁။ ယေသု ဝိတက္ကမဝမ္မေသု-အကြင်လွန်ကျူးခြင်းဟုဆိုအပ်သော အပြစ်တို့၌။(သာရတ္ထ) (ဝါ) တို့ကြောင့်။ (ယောဇနာ)

နေဒံ ပဋ္ဌပဝါဒိဒိအာသဝါနံ=ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စွပ်စွဲခြင်းအစရှိသောဘေးရန်တို့၏။(သာရတ္ထ တေ ဝိတက္ကမဝမ္မာ=တို့သည်။ (သာရတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ---(က)ဝါကျဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနိယ-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ အာသဝတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ယင်း အာသဝ-တို့၏တည်ရာ အာသဝ-ဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အာသဝ-၏သရုပ်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့၏ သရုပ်ကို မသိအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၁၂။၃၀၀)

အဓိပ္ပါယ်ကား= အာသဝအရ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက၊ သမ္ပရာယိကဖြစ်သော ဒုက္ခာသဝစသည်ကို ယူရမည်၊ အာသဝဋ္ဌာနိယအရ ဝိတက္ကမဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သရုပ်အကျယ်ကို ငါပြ-ဟုလို။

◆ တေ ပန တေ အာသဝါ၊ တေ စ ဓမ္မာ တဒဓိကရဏာဘူတာတိ အာဟ“ယေသု ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာ”တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၉)

အမှာ။ မဒူသျှ၌ “ဝစနတ္ထကို ပြပြီး၍ ယောဇနာကိုပြလို၍ ယေသု-အစရှိသည်မိန့်”ဟု ကျမ်းတက်ပြသည်။

(ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဖြင့် ဝိတက္ကမဓမ္မတို့၌ ဘေးရန်တို့တည်ကုန်၏ဟု ဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဝိတက္ကမဓမ္မတို့၌ ဘေးရန်တို့ တည်ကုန်သနည်း။ ဘေးရန်တို့ တည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။ (မဒူ၊၂။၄၉၀)

(ဃ)ဝါကျ အနာဘောဂါယုတ္တစောဒနာ

ဆရာ---သည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနိယဖြစ်သော ဝိတက္ကမဓမ္မတို့ သံဃာ၌ ထင်ရှားမဖြစ်သေးသမျှကာလပတ်လုံး သိက္ခာပုဒ် မပညတ်သေးဟုဆို၏။ အာသဝဋ္ဌာနိယဖြစ်သော ဝိတက္ကမဓမ္မတို့ထင်ရှားမရှိဘဲ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်း၌ အဘယ်အပြစ်ရှိပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။

◆ အသတိ အာသဝဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ သိက္ခာပဒပညတ္တိယံ ကော ဒေါသော၊ ယေနေဝံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ “ယဒိ တိ ပဉ္စပေယျာ”တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၄၉။)

၃။ (ခ) သည် အာသဝနှင့် အာသဝဋ္ဌာနိယတို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ချဲပြ- ဝိတ္ထာရ။

(တစ်နည်း) ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ယောဇနာကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(ဂ) ကာရဏ။

(ဃ)သည် (ခ)ဝါကျ ယေသုဟူသော အနိယတ်၏ နိယတ်ကို ပြသောကြောင့်နိယမ။

(တစ်နည်း) အနိယတ်မှတစ်ပါး နိယတ်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။

(င)သည်ဝိတက္ကမဓမ္မထင်ရှားမရှိဘဲ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာ၌ အဘယ်အပြစ်ရှိသနည်း

http://www.dhammadownload.com

ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ပါကျာရမ္ဘ။ (ဆာသာဒိကာ)
(တစ်နည်း) အာသဝဋ္ဌာနီယဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ သံဃာ၌ ထင်ရှားမဖြစ်သေးသမျှကာလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကတို့အား သိက္ခာပုဒ် မပညတ်သေးဟု ဆိုရာ၌ အကြောင်းကိုပြသောကြောင့် ကာရဏ။(မအူ)
စာဝပ်။ ယေသု-ကို တိဋ္ဌန္တိယေဝ-၌ အာဓာရ- အာဓာရိဝပ်။ (သာရတ္ထ)
(တစ်နည်း) နိမိတ္တ- နိမိတ္တဝန္တဝပ်။ (ယောဇနာ)

၄။ အာသဝတ္တိ တေနတေန ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အာသဝါ။ (သာရတ္ထ)

- အာ-ရှေးရှိသော သုဓာတ်အရကား ထိုထိုအကြောင်း၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်တတ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒစသောဘေးရန် သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခ-ဟူသောဘေးရန်တို့၏ သတ္တိ လက္ခဏ သဘာဝရ၏။
- ဏပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ၊ လက္ခဏဝန္တ၊ သဘာဝဝန္တဖြစ်သောဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒစသောဘေးရန် သမ္ပရာယိကဖြစ်သောအပါယဒုက္ခဟူသောဘေးရန်တို့ရ၏။

အာသဝါနံ ဌာနီယာ အာသဝဋ္ဌာနီယာ။

- အာသဝ-အရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒစသောဘေးရန် သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသောဘေးရန်တို့သည် မုချ။
- ထို၏ ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့နှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒစသောဘေးရန် သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသောဘေးရန်တို့၏တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပရေသံ ဥပဝါဒေါ ပရူပဝါဒေါ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ။
သမ္ပရာယေ ပဝတ္တာ သမ္ပရာယိကာ။ အပါယေသု ဒုက္ခံ အပါယဒုက္ခံ။
အပါယဒုက္ခသ ဝိသေသာ အပါယဒုက္ခဝိသေသာ။
အပါယဒုက္ခဝိသေသာ ဟုတွာ ဘူတာ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ။
ပရေသံ ဥပါရမ္ဘော ပရူပါရမ္ဘော။ ဂရဟာသင်္ခါတော ဒေါသော ဂရဟာဒေါသော။

၅။ တတ္ထ= အဇ္ဈယတဒ္ဓိတ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ။
အာသဝါ= ကိတ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ။ အကာရန္တ။
တိဋ္ဌန္တိ= အာချာတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိ၊ အာကာရန္တ။
ယေသု= သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။
တိ= နိပါတ်ပုဒ်၊ အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ။
အာသဝဋ္ဌာနီယာ= ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်၊ ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိ၊ အကာရန္တ။

http://www.dhammadownload.com

ကိလိသ= ၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ ကိလိသတိ၊ ကိလိသန္တိ စသည်ဖြင့်စဉ်။
ဝိတိက္ကမ= ဝိ–အတိ–ကမု၊ အ။
ဝိပ္ပဋိသာရ= ဝိ–ပတိ–သရ၊ ဏ။ ဝဓ= ဟန၊ ဏ။

၆။ (က)ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယာ–၌ အာသဝသဒ္ဒူပပဒ– ဌာဓာတ်–လည်းကောင်း၊ အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ အာသဝဋ္ဌာနီယာ–ဟု ပြု–လည်းကောင်း၊(လတုကနည်း) တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသူတိ ဌာနီယာဟုဝဓနတ္ထပြု–လည်းကောင်း၊ အနီယ–ပစ္စည်းအဓိကရဏ သာဓန၌ သက်––လည်းကောင်း၊ အာသဝနှင့် ဌာနီယကို အာသဝါနံ ဌာနီယာ အာသဝဋ္ဌာနီယာ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု–လည်းကောင်း(ဝရုကနည်း)သိစေသည်။

(ခ) ယေသု အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေဝ–ဖြင့် (က)ဝါကျနှင့်အတူဖော်လေ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မိက ॥ ပ ॥ အပါယဒုက္ခဝိသေသဘူတာ– ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယာ–၌ အာသဝ–အရ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဖြစ်သော ပရူပဝါဒစသောဘေးရန် သမ္ပရာယိကဖြစ်သော အပါယဒုက္ခဟူသောဘေးရန်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(ဂ)ကာရဏံ–ဖြင့် ဌာနီယသဒ္ဒါကို အဓိကရဏသာဓနပြုသော်လည်း တည်ရာ သာမညမဟုတ်၊ တည်ရာအကြောင်းတည်းဟု သိစေသည်။

(ဃ) ဝီတိက္ကမဓမ္မာ–ဖြင့် အာသဝဋ္ဌာနီယ–အရ ဝီတိက္ကမဓမ္မကိုယူရမည်ဟုသိစေ။

၇။ ကာရဏံ / ကာရဏာ

(ဝါစကော ပကတိသဉ္ဇိ၊ ဝဏ္ဏာတိဿာ ပဓာနတော) ဟူသော ကစ္စာယနသာရနှင့်အညီ(ဂ)ဝါကျ၌ တေ–ဟူသောပကတိကတ္တားနှင့် ဟောန္တိ–ဟူသောဝါစက ကြိယာ တို့ဗဟုဝုစ်ချင်းတူညီရမည်၊ကာရဏံ–ဟူသောဝိကတိကတ္တာကားကြိယာနှင့်တူညီစရာ မလိုသောကြောင့် ကာရဏံ–ဟုရှိသောပါဌ်လည်း သင့်သည်။

တေ–ဟူသော ပကတိကတ္တားနှင့်အညီ ကာရဏာ–ဟုရှိကလည်း သဒ္ဒါရေး အားဖြင့် မဆန့်ကျင်သောကြောင့် သင့်သည်။ထို့ကြောင့် ၂–ပါဌ်သင့်။

အမှာ။ ။ဘာသာဋီကာ–၌ ကာရဏာ–ဟုဗဟုဝုစ်ပြင်ထားသည်။ မဒူသျှ–၌ကား တေ–၏ လိင် ဝုစ်သို့လိုက်၍ ကာရဏာ–ဟု မရှိသင့်ဟုမှာထားသည်။

၈။ သံဃေ ပါတုဘဝန္တိ

အပေါင်းဖြစ်သော သံဃာ၏ သံဃေ–ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဝိတိက္ကမပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ကေဒေသျှူ။ ရုဠှီနည်း။ (ပါရာဇိကသစ်၊ ၂။၃၀၁)

အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိယေဝ

အပေါင်းဖြစ်သော သေအရက် ဘေးရန် အာသဝ ၄–ပါးတို့၏ အာသဝါ–ဟူ သောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဘေးရန်၌ တင် ကေဒေသျှူ၊ ရုဠှီနည်း။

◆ သုရာယုပဒ္ဒဝေ ကာမာသဝါဒိမှိ စ အာသဝေါ။ (ဝဇ်၊၉၆၉)

http://www.dhammadownload.com

ဝိတက္ကမဝဂ္ဂ

အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကျူးမှု၏ ဝိတက္ကမ-ဟူသော အမည်ကို အကျိုး ဖြစ်သော ဘေးရန်(အာသဝ)၌ တင်- ကာရဏူ၊ နာနန္တရိကနည်း။

၁၀။ ဝိပ္ပဋိသာရ-အရ ကုက္ကုစ္စကိုယူ၍ ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊(ဝါ)အနိစ္စစသောလက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်တကွ ဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် နောင်တ တဖန်ပူပန်ခြင်းကိစ္စတူသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ထိုနှင့် အယောနိသောမနသိကာရ စသောအကြောင်းတူသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ကာယိကဒုက္ခ၊စေတသိကဒုက္ခစသော အကျိုးတူသော ကြောင့်လ...ကောင်း၊ ထိုနှင့်ကာမအာရုံတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် နမန ဇာတ်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူအပ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထုတ်ခြင်းသည် လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းမည်၏။

=========================

ပါဠိကျဉ်ယျာဉ် (၁၄၇)

(က) ရတ္တိယော ဇာနန္တီတိ ရတ္တညူ။

(ခ) အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဗဟုကာ ရတ္တိယော ဇာနန္တိ။ စိရပဗ္ဗဇိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ရတ္တညူတိ မဟတ္တံ ရတ္တညုမဟတ္တံ။

(ဃ) စိရပဗ္ဗဇိတေဟိ မဟန္တဘာဝန္တိ အတ္ထော။

(င) တတြ ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တေ သံဃေ ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ အာရဗ္ဘ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(စ) သောဟာယသ္မာ ဦနဒသဝဿော ဘိက္ခူ ဥပသမ္ပါဒေန္တော ဒိဿွာ ဧကဝဿော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ဥပသမ္ပါဒေသိ။

(၅၊၁၆၁၊ သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၀၊ မအု၊၂၊၄၉၇၊ သာသာဋီ၊၂၊၁၅၁၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂၊၃၀၄)

==================

၁။ စိရပဗ္ဗဇိတာ-ကို သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ ဝေါဟာရတ္ထထင်စေလျက် (ခ၊ဃ၊င) တို့ကို အနက်။

၂။ (ခ)ပါဠိကို ဟေတာလင်္ကာရာနုသန္ဓေ၊ (စ)ပါဠိကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ စိရပဗ္ဗဇိတာ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။

၅။ ရတ္တိ၊ ဒိဝသ၊ ဦန-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဃ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (ခ)၌ ဗဟူ/ဗဟုကာ/ဗဟုလာ-ဟု ပါဠ်အသီးသီးရှိရာ သင့်ရာပါဠ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်၊

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ-၌ နယပစာရကို ရေးပါ။

၁၀။ ဒိဝသ သဒ္ဒါ၏ ဝေဝစနဟာရကိုထုတ်ပါ။

===================

၁။ ဓိရပဗ္ဗဇိတာ=ရဟန်းပြုကုန်သောရဟန်းတို့အား ကြာမြင့်စွာသောအခါရှိကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။(သဒ္ဒတ္ထ)။(ဝါ)ရဟန်းပြု၍ ကြာမြင့်ကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (ဝါ)ထေရ်ကြီး ဝါကြီးဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့တည်း။ (ဝေါဟာရတ္ထ)

၂။ (ခ)ဝါကျ ပေတာလက်ရာနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဖြင့် ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုပြဆိုပြီး၍ ယခုအခါ၌ သိအပ်ကုန်သောညဉ့်တို့၏ သာမညအဖြစ်ကြောင့်(တိတ်) ဝိသေသအားဖြင့် သိအပ်ကုန်သော ညဉ့်တို့ကို ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ခ)မိန့်။ (မဒူသျ၊၂။၄၉၇)

(င)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ပညတ်ရာအခါကို ပြပြီး၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကိုပြလို၍ တကြိအစ မိန့်။ (မဒူသျ၊၂။၄၉၀)

(စ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (င)ဖြင့် သံဃာသည် ရတ္တညုမဟတ္တသို့ရောက်သည်ရှိသော် ဝင်္ဂန္တပုတ္တာား၏ သားဖြစ်သော ဥပသေနထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောဟု ဖွင့်ဆို၏။ ဝေရဉ္စကဏ္ဍပါဠိတော်၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူသည်ဟု မပြဆိုအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဥပသေနကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်သည်ဟုဆိုသော ဆရာ့စကားသည် အဘယ်သို့လျှင် သင့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (စ)မိန့်။ (တိ သစ္စံ-မှန်၏ -ရွှေဥမင်နိဿယ၊၂။၇၂)

မှတ်ချက်။။မဒူသျ၊ ဘာသာဋီကာတို့၌ ဟိ-ကို ဝိတ္ထာရဇောတကကြံ၍ အနက်ယောဇနာကြသည်။

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ (င) ပက္ခန္တရ။

(စ) ဒဠှီကရဏ (ရွှေဥမင်) ဝိတ္ထာရ (မဒူသျ၊ ဘာသာဋီကာ)

၄။ ဓိရံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ ဓိရပဗ္ဗဇိတာ။

- ဓိရပဗ္ဗဇိတ-အရကား ရဟန်းပြုကုန်ပြီး၍ ကြာမြင့်စွာသောကာလသည် မှချ။
- ထို၏ ရဟန်းတို့ ဒြဗ်နှင့် ကာလ ကာလဝန္တစပ် ဌာနူ။
- တေ-အညပုဒ်အရကား ရဟန်းတို့ ဒြဗ်ရ၏။

ရတ္တိယော ဇာနန္တိတိ ရတ္တညူ။

- ရတ္တိ-အရ ညဉ့်တို့သည် မှချ။
- ထို ၏ သိခြင်းကြိယာနှင့် ကမ္မ ကမ္မိစပ် ဌာနူ။

http://www.dhammadownload.com

- ဉာဏ်တ်အရကား ထေရ်ကြီး ဝါကြီးတို့၏ သတိပညာပြတန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
- ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော ထိရသညာ မနသိကာရစသည်သည် ဖလူ။
- နောက်နောက်၌ဖြစ်သော စိရပဗ္ဗဇိတရဏ်စသည်သည် ကာရဏ္ဍ။
- ရူ-ပစ္စည်းအရလည်းဖြစ်သော ရတ္တညျ-ဟူသောသမာသ်ပုဒ်လုံးအရကား ညဥ့်တို့ကို သိသော ရဟန်းတို့ရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ပဗ္ဗဇန္တိ ဧတ္ထ ဒိဝသေတိ ပဗ္ဗဇိတော။ ပဗ္ဗဇိတော ဒိဝသော ပဗ္ဗဇိတဒိဝသော။
ဝဂ်န္တသ ပုတ္တော ဝဂ်န္တပုတ္တော။
ဒသ စ တာနိ ဝဿာနိ စာတိ ဒသဝဿာနိ။
ဦနာနိ ဒသဝဿာနိ ဧတေသံ ဘိက္ခူနန္တိ ဦနဒသဝဿာ။
ဥပဇ္ဈာယာ ဟုတွာ ဥပသမ္ပာဒေန္တီတိ ဥပသမ္ပါဒေန္တာ။
ကော ဝဿံ ဧတေသ အာယသ္မတော ဥပသေနဿာတိ ကေဝဿော။
သဒ္ဓိံ ဝိဟရတီတိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော။

၅။ ရတ္တိ= ရဉ္ဇ၊ တိ။ (တစ်နည်း) ရာ၊ တိ။
◆ ရာတိ ဝဏ္ဏာတိ အဇ္ဈာပါရဋ္ဌိတိန္တိ ရတ္တိ။
.ရာ-အာဒါနေ၊ တိ။ ရန္တိ ဝါ ဧတ္ထာတိ ရတ္တိ။ ရန္တ ရာဝေ။ (ဓာန်ဒီ၊ သုစိ)
ဒိဝသ= ဒိဝု၊ သ။ ဦန= ဦဟာ၊ န။

၆။ (က) ရတ္တိယော ဇာနန္တိ-ဖြင့် ရတ္တညျူ-ပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓနေကိတန္တဒ္ဓိတယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ ရတ္တိသဒ္ဒါပုဗ္ဗပဒ၊ ဉာ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရူပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌သက်-လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ) အတ္တနောပါရတ္တိယော ဇာနန္တိ-ဖြင့် ညဥ့်တို့ကို သိကုန်၏ဟူသည် မိမိ၏ ရဟန်းပြုရာနေ့မှစ၍ များစွာကုန်သော ညဥ့်တိုကို သိကုန်သတည်းဟု သိစေ၏။

စိရပဗ္ဗဇိတာ-ဖြင့် ရတ္တညျူ-အရ ရဟန်းပြုပြီး၍ ကြာမြင့်စွာသော ကာလ ရှိကုန်သောရဟန်းတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သိစေသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ရတ္တညျမဟတ္တံ-၌ မဟတ္တံ-ဝယ် တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ် အနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မဟ-သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ-ဟု ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

စိရပဗ္ဗဇိတေတိ-ဖြင့် ရတ္တညျမဟတ္တံ-၌ ရတ္တညျူ-အရ ---သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ (ခ)ဗဟုကာ / ဗဟူ / ဗဟုလာ

ဘိယျော သမ္ဘတုလံ ဗဟုံ၊ ယေဘုယျံ ဗဟုလဥ္စာထ။(ဓာန်။ရ၀၃)ဗဟ-ဝုဍ္ဍိယံ၊ဥ၊ ဗဟတိ ဝုဍ္ဎိံ ဂစ္ဆတီတိ ဗဟု။ ဗဟူ အတ္တေ လာတီတိ ဗဟုလံ။ (ဓာန်ဋီ။ရ၀၃။သူစိ)တို့ ကို ထောက်၍ ဗဟု-နှင့် ဗဟုလ-သည် အနက်တူ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဗဟ၊ ဥ။ ဗဟုသဒ္ဒူပပဒ လာဓာတ်၊ အပစ္စည်းတို့ဖြင့် အသီးအသီး ရုပ်ပြီးသော ကြောင့်လည်းကောင်း ဗဟူ၊ ဗဟုလာ-ဟုရှိသောပါဌ်တို့ သင့်သည်။

ဗဟု-နောင် သွတ္ထ က-ပစ္စည်း သက်လျှင်ကား ဗဟုကာ-ဟုရှိသော ပါဌ်လည်း သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ၃-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။

အမှာ။ ။ပဗ္ဗဇိတတော ပဋ္ဌာယ အတိက္ကန္တာ ဗဟူ ရတ္တိယော ဇာနာတီတိ ရတ္တညူ-ဟူ သော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁)၌ ဗဟူ-ဟု ရှိသည်။

၉။ ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ

ဌာနဖြစ်သောဥပသေနမထေရ်၏ ဥပသေနံ-ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးခြင်းဝိတိက္ကမ၌တင် ဌာနူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

၁၀။ ဒိဝသ-၏ ဝေဝုစ်ကို -ဒိဝသော တု အဟံ ဒိနံ-(ဓာန်၊ ၆ရ)ဟူ၍ ထုတ်။

=================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄၈)

(က) ဝေပုလ္လမဟတ္တန္တိ ဝိပုလဘာဝေန မဟတ္တံ။

(ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ ဝသေန ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ။

(ဂ) သာသနေ ကေစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနီယာ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဃ) ဝေပုလ္လမဟတ္တံ ပန ပတ္တေ တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(င) အထ သတ္ထာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ။

(၄၊၁၆၁။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၀။ မအု၊၂။၄၉၉။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၅၃။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၀၄)

================

၁။ (ဃ)သဗ္ဗနာမ်အစွဲ မှန်ကန်စေလျက် လက္ခဏာဝန္တကတ္တား ထည့်၍အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) အနုသန္ဓေတက်၍၊ (ခ)ဝါကျ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-သို့ပညတ်နည်း ပုစ္ဆာထွက်ပါ။

၃။ (ခ)ဝသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ သေနာသနာနိ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဥာသ်။

၅။ ဝိပုလ၊ ထေရ၊ နဝ၊ မဇ္ဈ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘာန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ အာသဝဋ္ဌာနီယာ/အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ (င)ဝါကျ သိက္ခာပဒံ-၌ နယူပစာရကိုရေးပါ။
၁၀။ (ဂ)အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မ-ကို တိကျစွာကောက်၍ သဘာဝါဝတ္တနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်။

================

၁။ (ဃ)သံဃေ-သည်၊ (တတ္ထ၁း) ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တေ-သော်၊တေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏။

၂။ (ခ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က)ဝါကျဖြင့် ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ၊ ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ဟု ဝစနတ္ထကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းကိုပင် ချဲ့ပြလိုသော ဆရာသည်(မအူ၊ဘာသာဋီကာ)ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေလိုသော ဆရာသည် (ရွှေဥမင်သျှ၊ရ၂) (တစ်နည်း၊)ဝေပုလ္လမဟတ္တသည် သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ခြင်းကာလ၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟုပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဆင်တဲဝဏ္ဏ၊၃၃၄) (ခ)မိန့်။

(ခ)သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-သို့ ပညတ်ပုစ္ဆာထွက်ပုံ

ဆရာ--သည်(ဂ)ဖြင့် သာသနာတော်၌ အချို့ကုန်သော အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မတို့သည် မဖြစ်ကြကုန်သေးဟုဆို၏။ အဘယ့်ကြောင့် မဖြစ်ကြပါကုန်သေးသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-မိန့်။

သာဓကကား= သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကား ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-၏အကြောင်း၊ ကျောင်းနေလောက်သေးသောကြောင့် မဖြစ်ကုန်ဟူလို။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၈၄)

၃။ (ခ)သည် ဝိတ္ထာရ၊ (မအူ၊ဘာသာဋီကာ) ဒဠှီ(ရွှေဥမင်) ကာရဏ(ဆင်တဲဝဏ္ဏ) ထိုတွင်- ယာဝ။ပ။ပတ္တော ဟောတိ-ကာ အနိယမဝါကျ။

တာဝ သေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကား နိယမဝါကျ။

(ဂ) ဖလဝါကျ။ ထိုကိုထောက်၍(ခ)ဝါကျသေနာသနာနိ ပဟောန္တိ-ကား ကာရဏ။
(ဃ) အနွယပက္ခန္တရ။ ထိုကိုထောက်၍ (ဂ)ဝါကျကား ဗျတိရေကပက္ခဝါကျ။
(င)ဝါကျသည် ဝါကျာရမ္ဘ။ (တစ်နည်း၊) ပက္ခန္တရ။

၄။ သေန္တိ ဧတ္ထာတိ သေနာနိ။ အာသန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသနာနိ။
သေနာနိ စ တာနိ အာသနာနိ စာတိ သေနာသနာနိ။(ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရယ်)

♠ သေန အာသန-ဟူသော ပုဒ်တို့အရ အိပ်ရာ၏အဖြစ်၊ နေရာ၏ အဖြစ်ဟူသော သေနာသနဘောဂဏ်သည် မှချ။

♠ ထို၏ ကျောင်းစသည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏီစပ် ဌာနူ။

♠ ပုဒ်လုံးအရကား ကျောင်းစသည်ရ၏။

အမှာ၊ ။သေတိစေဝ အာသတိစ ဧတ္ထာတိ သေနာသနံ။(ဒီ၊ဋ၁၊၁၈၇)၌ ဧတ္ထ-ဟု အာဓာရတစ်ခုတည်းဖြင့် အရတူပြထားသောကြောင့် ကမ္မဓာရယ်တွဲပါ။

http://www.dhammadownload.com

အိပ်၍လည်းဖြစ် ထိုင်၍လည်းဖြစ်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်စသော နေရာ။ (သီ၊ဋီသစ်၊၂း၁၁၉)၌ စတ္တဒွန်သမာသ်ဟုဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။ (ဤကား သီလက္ခန်ဘာသာဋီ၊ ၃း၁၁၇-မှတ်ချက်တည်း။)
မအူသျှ၌လည်း သေနဉ္စ အာသနဉ္စ သေနာသနာနိ-ဟုဒွန်သမာသ်ပင်ပြသည်။

ဝဇနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိသေသေန ပုလတီတိ ဝိပုလံ၊ ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝိပုလဘာဝေါ။
ထေရာ စ နဝါ စ မဇ္ဈိမာ စ ထေရနဝမဇ္ဈိမာ။

၅။ ဝိပုလ= ဝိ-ပုလ၊ အ။ ထေရ= ဌာ၊ ဏ္ဍရ။ (တစ်နည်း) ထိရ၊ ဏ။
နဝ= နု၊ အ။ မဇ္ဈ= မဇ၊ ဈ။

၆။ (က)ဖြင့် ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-၌ ဝေပုလ္လ-ဝယ် ဏျပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ ဝိပုလာနံ ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ-ဟု ပြု-လည်းကောင်း၊ အပေါင်းပုဒ်ကို ဝေပုလ္လေန မဟတ္တံ ဝေပုလ္လမဟတ္တံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်-ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

၇။ **အာသဝဋ္ဌာနိယာ / အာသဝဋ္ဌာနိယာ**

အာသဝဋ္ဌာနိယာတိ ဌေတ္ထ အဓိကရဏေ အနီယသဒ္ဒေါ- (သာရတ္ထ၊၁း၄၄၉)-ကို ထောက်၍ အာသဝ၊ဌာ၊အနီယပစ္စည်းဖြင့်ရုပ်ပြီးသောကြောင့် အာသဝဋ္ဌာနိယာ-သာသင့်။

၈။ **(င)ဝါကျ သိက္ခာပဒံ**

အပေါင်း-သိက္ခာပုဒ်အားလုံး၏ သိက္ခာပဒံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဌမသဟသေယျ၊ အနုဝဿ၊ ကေဝဿသိက္ခာပုဒ်တို့၌တင် ကေဒေသျူ၊ ရုဋ္ဌိနည်း။

၁၀။ (ဝ)အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ-အရ အာဝါသမစ္ဆရိယစသော အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကိုယူ၍ထုတ်။
◆ အာဝါသမစ္ဆရိယာဒိတေတုကာ သာသနေ ကေစ္စေ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ နဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။(သာရတ္ထ)

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၄၉)

(က) လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ။

(ခ) ယော လာဘဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ၊ တံ ပတ္တောဟောတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) လာဘေန ဝါ အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ။

(ဃ) လာဘေန သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တတ္တဉ္စ ပတ္တောတိ အတ္ထော။

(င) သံဃော ဟိ ယာဝ န လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ န လာဘံ ပဋိစ္စ အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပတ္တေ ပန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(၅၊၁၆၁၊ သာရတ္ထ၊၁း၄၅၀၊ မအူ၊၂း၅၀၀၊ ဘာသာဋီ၊၂း၁၅၄၊ ဝဇိရဋီသစ်၊၂း၃၀၄)

=================

၁။ (င)ဝါကျကို မှန်ကန်စွာ အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေတက်၍၊ (င)ဝါကျကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။
၄။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ လာဘ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာသ်နည်းကောက်ပါ။
၅။ ဥတ္တမ၊ ပတ္တေ၊ သံဃ၊ ပဋိစ္စ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယခွဲခြမ်းပါ။
၆။ (ခ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ဂ)၌အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ/အဂ္ဂံ မဟန္တမ္ပိ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာသင့်ရာပါဌ်ကိုအကြောင်းပြ-ဆုံးဖြတ်။
၈။ လာဘဿ၊ လာဘေန-တို့၌ ဥပစာ။လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ရနိုင်သောနည်းတို့ကိုအကြောင်းပြဖြေ။
၁၀။ (င)အာသဝဋ္ဌာနီယာဓမ္မာ-အရကိုကိုယ်ပြု၍ ဩရုယှောရုယှပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

======================

၂။ (ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တ-ပုဒ်ကို လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထလည်း ပြုနိုင်သေး၏ဟု ပြတော်မူလိုသော ဆရာသည် (ဂ)မိန့်။

(င)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် လာဘ်လာဘဖြင့် မြတ်သည်၏အဖြစ် များသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သောဟုဆို၏။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တသည် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်း၏ကာလ အဘယ့်ကြောင့်ဖြစ်လေသနည်း။ လာဘဂ္ဂမဟတ္တ၏ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ခြင်းကာလ၏ အကြောင်းကိုဆရာမပြပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် (င)မိန့်။ (ဆင်တဲဂဏ္ဌိ၊၃၃၄)

၃။ (ခ) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝိတ္ထာရ။ ဝါကျာရမ္ဘ။
(င)သည် ကာရဏ၊ (ဆင်တဲဂဏ္ဌိ) ဝိတ္ထာရ (မအူ၊ ဘာသာဋီ) ဒဋ္ဌိ (ရွှေဥမင်သျှ)
ယင်း(င)ဝါကျ၌ သံယော ဟိ-မှ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-တိုင်အောင် ဗျတိရေကဝါကျ။
ပတ္တေ ပန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကား အန္ဝယဝါကျ။

၄။ လဘိတဗ္ဗောတိ လာဘော။

♠ လာဘတတ်အရကတ္တုဩကား-ရဟန်း၏ ပီတိသောမနဿပြဓာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
♠ ကမ္မ၌-အရကား ထိုအားတပ်သော သင်္ကန်းစသောပစ္စည်း၏ အာရမ္မဏပစ္စယ- ဖလူ။
♠ ဏ-ပစ္စည်းအရကား သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းရအံ၏။
◆ လာဘဂ္ဂမဟတ္တန္တိ စီဝရာဒိလဘိတဗ္ဗပစ္စယော လာဘော။ (သာရတ္ထ)

၅။ ဥတ္တမ= ဥ-တမ၊ အ။ သံဃ= သံ-ဟန၊ ရ။
ပတ္တေ= ပ-အပ၊ တ။ ပဋိစ္စ= ပဋိ-ဣ၊ တွာ။

၆။ (က)ဖြင့် သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သိစေသည်။
(ခ) ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ-ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ အဂ္ဂ-သဒ္ဒါ၏

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တမအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ မဟတ္တံ-၌ တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ-ဟု ပြု-လည်းကောင်း၊မဟတ္တံ-၌ မဟာသဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂနှင့် မဟတ္တပုဒ်ကို အဂ္ဂဉ္စ တံ မဟတ္တဉ္စာတိ အဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု ကမ္မဓာရာယ်ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

လာဘဿ အဂ္ဂေါ ဥတ္တမော မဟန္တဘာဝေါ-ဟူသော အပေါင်းသံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် လာဘဿ အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံဟု-ပြု-သိစေသည်။

တံ ပတ္တော တောတိ-ဖြင့် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ ဒုတိယာကေဝုစ်ဝိဘတ်၏ ကံ အနက်၌သက်- လည်းကောင်း၊ ယင်းပုဒ်ကို ပတ္တော-၌စပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သိစေသည်။

(ဃ)ဝါကျဖြင့် အဂ္ဂမဟတ္တံ-၌ အဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ သေဋ္ဌအနက် ဟောသည် ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာ-သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဂ္ဂနှင့် မဟန္တ-ကို အဂ္ဂေါစ သော မဟန္တော စာတိ အဂ္ဂမဟန္တော၊ (မအူသျှ)

အဂ္ဂေါ စ မဟန္တော စ အဂ္ဂမဟန္တံ- (ဘာသာဋီ၊၂၊၁၅၄)ဟု ဝဓနတ္တ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အပေါင်းပုဒ်ကို အဂ္ဂမဟန္တဿ ဘာဝေါ အဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ တ္တ-ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊အပေါင်းပုဒ်ကို လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်ပြု-လည်းကောင်း၊ယင်းလာဘဂ္ဂ မဟတ္တံ-၌ ဒုတိယာကေဝုစ်ဝိဘတ်၏ကံအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ ယင်းပုဒ်ကို ပတ္တော-၌ စာစပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ရ။ အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ / အဂ္ဂံ မဟန္တမ္ပိ

လာဘေန သေဋ္ဌတ္တဉ္စ မဟန္တတ္တဉ္စ ပတ္တော-ဟူသော(ဃ)ဝါကျသံဝဏ္ဏနာများကိုထောက်၍လည်းကောင်း။ ယောဇနာ၊၁၀၉။၌- လာဘေန အဂ္ဂမဟတ္တံပိ ပတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော၊ လာဘံ လာဘော၊ အဂ္ဂတ္တဉ္စ မဟတ္တဉ္စ အဂ္ဂမဟတ္တံ၊ အပိသဒ္ဒေါ ပုရိမနယံ အပေက္ခတိ) ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ-ပါဌ်သင့်သည်။

ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၈၅-နှင့် မအူသျှ၊၂။၅၀၁-တို့၌ လာဘေန-ဖြင့်၊ အဂ္ဂမ္ပိ-မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊မဟန္တမ္ပိ-များသည်၏ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း (ဘာဝလောပ) ဤသို့အနက်ပေးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရွှေဥမင်နိသျှ၊၂။ရ၃-၌လည်း မအူသျှနှင့် အတူ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်လည်းကောင်း အဂ္ဂံ မဟန္တမ္ပိ-ဟုရှိကလည်း သင့်သည်။

၈။ လာဘဿ / လာဘေန

အပေါင်းဖြစ်သော ရအပ်ရထိုက်သော ပစ္စည်းအားလုံးတို့၏ လာဘ-အမည်ကို ဝိတ်ဖြစ်သော သက်န်းစသောပစ္စည်းလေးပါး၌တင် ကေဒေသျှ။ ရဋ္ဌိနည်း။

http://www.dhammadownload.com

လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ

ဤ၌ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-ဟူသော နည်းသည် လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-လာဘ်၏ကောင်းမြတ်သော မဟန္တ၏အဖြစ်သို့ (ဝါ) လာဘ်အားဖြင့် ကောင်းသည်၏အဖြစ်များသည်၏အဖြစ်သို့၊ဤသို့အနက်ပြားလျက် သဒ္ဒါချင်းတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ခုတည်းညွှန်ပြသောကြောင့် သာမညနိဒ္ဒေသနည်း။ (ကေဝလနည်း၊ ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း၊ တန္တနည်းတို့လည်းရသည်)(ကျ၊ခ၊ဂ၊ဃ)သံဝဏ္ဏနာများကို ထောက်။

၁၀။ (င) အာသဝဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ-အရ ဣဿာမစ္ဆရိယ အရင်းခံသော အကုသိုလ်ဝီတိက္ကမဓမ္မတို့ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။(ဘာသာဋီကာ၊၂။၁၅၄)

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၀)

(က) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တန္တိ ဗာဟုသစ္စဿ မဟန္တဘာဝံ။

(ခ) သံဃော ဟိ ယာဝ န ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တော ဟောတိ၊ တာဝ န ဌာနိယာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

(ဂ) ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တေ ပန ယသ္မာ ကေမ္ပိ နိကာယံ ဒွေပိ။ ပ ။ပဉ္စပိ နိကာယေ ဥဂ္ဂဟေတွာ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ပုဂ္ဂလာ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေန္တိ။

(ဃ) အထ သတ္ထာ "ယော ပန ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒေယျ တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ။ ပ ။သမဏုဒ္ဒေသောပိ စေ ဧဝံ ဝဒေယျာ"တိ အာဒိနာ နယေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတီတိ။

(၅၊၁၆၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၀။ မဇ္ဈ၊၂။၅၀၂။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၅၅။ ဝဇိရ၊သစ်၊၂။၃၈၅)

====================

၁။ ရသေန ရသံ-ကို သရူပတ္ထကွဲပြားစေလျက် (ဂ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဂ)၌ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ-သို့သာဘောဂပုစ္ဆာ၊(ဃ)ကို အနုသန္ဓေတက်ပါ။

၃။ (က)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဗာဟုသစ္စ-ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာသ်နည်း။

၅။ အယောနိသော၊ နိကာယ၊ သမဏုဒ္ဒေသ-တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က)ဝါကျကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ/ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ၂-ချက်တွင် သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ သမဏုဒ္ဒေသောပိ-၌ သမဏ-ဝယ် နယူပစာရကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ-အရတရားကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိထုတ်ပါ။

====================

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ဂ)ဝါကျ ရသေန-အနဝဇ္ဇသဘောနှင့်၊ ရသံ-သာဝဇ္ဇသဘောကို။
(တစ်နည်း)ရသေန-အပြစ်မရှိသော ဖဲမွေ့ရာအစရှိသည်တို့၏ အတွေ့ကိုသာယာခြင်းနှင့်၊ရသံ-အပြစ်ရှိသော မာတုဂါမ၏အတွေ့ကို သာယာခြင်းကို။သံသန္ဒိတွာ-သဘောတူရောနှော၍။ (ပဌမနည်းကား ဝိမတိ။ ဒုတိယနည်းကား သာရတ္ထ။)

၂။ (ဂ)ဝါကျ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ-သို့ ပုစ္ဆာတက်ပုံ

ဆရာ---သည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ။ပ။အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ပုဂ္ဂလာဖြင့် သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တ-သို့ ရောက်သည်ရှိသော် နိကာယ်တို့ကို သင်ယူကြကုန်လျက် အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့် (ဝါ)အကြောင်း မဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းကြကုန်သောဟုဆို၏။ အဘယ်သို့လျှင် အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းကြလေသနည်း။ အကြောင်း မဟုတ်သည်ကို အကြောင်းဟု နှလုံးသွင်းပုံကို ဆရာမပြဆိုပြီလော။ စုဒ်ကြောင့် ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ-မိန့်။ (ဆင်တဲဝဏ္ဏီ၊၁၃၄)

(ဃ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ဖြင့် သံဃာသည် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တသို့ရောက်လတ်သော်။ပ။ပြုကြကုန်သောဟုဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ယင်းသို့ပြုကြကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်ပညတ်တော်မူအပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကို ပြတော်မူလိုရကား (ဃ)မိန့်။(ဆင်တဲဝဏ္ဏီ၊၁၃၄)

၃။ (က)စသည် ပက္ခန္တရ။
ထိုတွင် (ခ)သည် ကာရဏာ(ဆင်တဲဝဏ္ဏီ)။ဒဠှီ (ရွှေဥမင်သျှ)ဝိတ္ထာရ (မဒူ၊ဘာသာဋီ)
(ဂ)သည် ဗျတိရေကမှတပါး အန္ဝယကိုပြ- အန္ဝယပက္ခန္တရ။ (ဃ) ဝါကျာရမ္ဘ။

၄။ ဗဟု သုတံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဗဟုဿုတာ။ (မဒူသျှ)
(များသော အကြားအမြင်၏ ရဟန်းတို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ်)
(တစ်နည်း) ဗဟု သုတံ ယေန သံဃေနာတိ ဗဟုဿုတော။ (ဘာသာဋီ)
ဗဟုဿုတဿ ဘာဝေါ ဗာဟုသစ္စံ။ (သာရတ္ထ၊ ဘာသာဋီ)

- ဗဟုဿုတ-အရ များသောသုတရှိသော သံဃာသည် မုချ။
- ထို၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ များသောသုတနှင့် ဂုဏေး ဂုဏ်စပ် ဌာနူ။
- ဓာဏ္ဍဝစ္စည်းအရကား များသော သုတရှိ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

န ယောနိ အယောနိ။ (တာယ အယောနိသော)
သတ္ထုသာသ သာသနံ သတ္ထုသာသနံ။ ဥမ္မုဇ္ဇန္တီတိ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ။
(အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းတတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။
(ဝါ)ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် သိတတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏)

http://www.dhammadownload.com

၅။ အယောနိသော= န–ယု၊ နိ။ နာ ဝိဘတ်။
နိကာယ= နိ–စိ၊ ဏ။ (တစ်နည်း) နိ–ကိ၊ ဏ (တစ်နည်း) နိ–စိ၊ ဏျ။
သမဏုဒ္ဒေသ= သမဏ–ဉ–ဒိသိ၊ ဏ။ (ဓာန်ဒီ။၄၄၀)

၆။ (က)ဝါကျဖြင့် ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ–၌ မဟတ္တံ–ဝယ် တ္တ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်–လည်းကောင်း၊ မဟန္တဿ ဘာဝေါ မဟတ္တံ–ဟုပြု–လည်းကောင်း၊မဟာ–သဒ္ဒါ၏ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အပေါင်းပုဒ်ကို ဗာဟုသစ္စဿ မဟတ္တံ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ–ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ပြု–လည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ ဉမ္မုဇ္ဇမာနာ / ဉပ္ပဇ္ဇမာနာ

အယောနိသော ဉမ္မုဇ္ဇမာနာတိ အနုပါယေန အဘိနိဝိသမာနာ၊ဝိပရီတတော ဇာနမာနာတိ အတ္ထော–ဟုသာရတ္ထ၊၁။၄၅၀–၌ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း“ဉပုဗ္ဗ၊မုဇ္ဇ ဓာတ်၊မာနပစ္စည်း။အချို့ပေ၌ ဩဋ္ဌဇ ပဉ္စမက္ခရာနှင့် ဉပ္ပဇ္ဇမာနာ–ဟုရှိ၏၊ မသင့်”ဟု ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၈၅–ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဉမ္မုဇ္ဇမာနာ–ပါဌ်သာ သင့်သည်။

သတ္တုသာသနံ/သတ္တု သာသနံ

သမာသ်–ဝါကျမျှသာထူး၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်မထူးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၁၈၅–၌လည်း “သတ္တု–၏၊ သာသနံ–ကို၊ (ဝါ) သတ္တုသာသနံ–ကို။သမာသ် ဝါကျနှစ်ပါးသင့်”ဟု ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း ၂–ပါဌ်သင့်။

၈။ သမဏုဒ္ဒေသ–၌ သမဏ

အတူဖြစ်သော ရဟန်းဒြပ်၏ သမဏ–ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော သာမဏေ(ကိုရင်ကြီး)၌တင် သဒိသူပစား ရှင့်နည်း။

◆ သမဏလိင်္ဂါဓာရတ္တာ “သမဏောယ”န္တိ ဉဒ္ဒိသိတဗ္ဗောတိ သမဏုဒ္ဒေသော၊ ဒိသိ ဉစ္စာရဏေ၊ (ဓာန်ဒီ။၄၄၀)

၁၀။ ဉမ္မုဇ္ဇမာနာ–အရ အကြောင်းမဟုတ်သောအားဖြင့်နှလုံးသွင်းကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ခန္ဓာပဥ္စကကို ယူ၍ထုတ်။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၁)

(က) ဝေံ ဘဂဝါ အာသဝဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိကာလဥ္စ ဉပ္ပတ္တိကာလဥ္စ ဒဿေတွာ တသ္မိံ သမယေ သဗ္ဗသောပိ တေသံ အဘာဝံ ဒဿေန္တော “နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တာ”တိအာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ နိရဗ္ဗုဒေါတိ အဗ္ဗုဒဝိရဟိတော။

(ဂ) အဗ္ဗုဒါ ဝုစ္စန္တိ စောရာ။ နိစ္စောရောတိ အတ္ထော။

(ဃ) စောရာတိ စ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဒုဿီလာဝ အဓိပ္ပေတာ။

(င) တေ ဟိ အဿမဏာဝ ဟုတွာ သမဏပဋိညတာယ ပရေသံ ပစ္စယေ စောရေန္တိ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) တသ္မာ နိရဗ္ဗုဒေါတိ နိစ္ဆာရော၊ နိဒ္ဒုဿီလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၅၊၁၆၂။ သာရတ္ထ၊၁။၄၅၁။ မအူ၊၂။၅၀၃။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၅၆။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၈၅)

====================

၁။ တတ္ထ တ္ကမသ္မိံ အတ္ထေ-ပုဒ်ကို အစွဲမှန်စေလျက် (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကိုအနက်ပေးပါ။

၂။ (ဂ)ကို ဥပမာလင်္ကာရသာဘောဂပုစ္ဆာ၊ (င)ဝါကျကို အနာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊(င)ဝါကျ၌ ဟုတွာ-ကိုစာစပ်ပါ။

၄။ သမဏပဋိညတာယ-၌ ဘာဝယောဂပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြ၍ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ အဗ္ဗုဒ-ပုဒ်ကို ဓာတ်၊ ပစ္စယ၊ လိင်၊ ဂဏဝေဘန်၍ အဓိပ္ပေတာ-၌ ဓာတ်ကိုသတ္တမိ
ပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ်အာချာတနာမပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဒုဿီလာဝ/ဒုသီလာဝ-ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ဆုံးဖြတ်။

၈။ နိရဗ္ဗုဒေါ-၌ အဗ္ဗုဒ-ဝယ် ရသင့်သော နယူပစာရတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးသားပါ။

၁၀။ အဗ္ဗုဒ-အရကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==================

၁။ ဒဿနကြိယာယ၊ ကရဏဘူတော၊ ဖြူဓာတုယာ၊ ကမ္မဘူတော၊ တတ္ထ တသ္မိံ "နိရဗ္ဗုဒေါတိ သာရိပုတ္တာ"တိအာဒိဝစနေ။ (နိယံရေးခဲ့ပြီ)

တ္ကမသ္မိံ အတ္ထေ-၌ နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံဃော-ဟု ဟောတော်မူအပ်သော ဘိက္ခုသံဃဟူသောအနက်၌။(သာရတ္ထ)(ဝါ) ဤသံဃအရာ၌။(ဝိမတိ၊၁။၉၆။ ပါရာဇိံသစ်၊၂။၃၈၅)

၂။ **(ဂ) ဥပမာလင်္ကာရသာဘောဂပုစ္ဆာ**

ဆရာ--သည်(ခ)ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါ-ကိုအဗ္ဗုဒဝိရဟိတော-ဟုဖွင့်ပြဆိုတော်မူ၏။ နိရဗ္ဗုဒေါ-၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါသည် "ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ"၌ကဲ့သို့ အမြှုပ်ဟူသော အနက်ကို ဟောပါသလော၊ သကနာမေဟိ-သုတ်၌ လာသော အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါကဲ့သို့ သင်္ချာပညတ်အားဖြင့် အဗ္ဗုဒသင်္ချာဟူသော အနက်ကို ဟောပါသလော။ ဤ၌ အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့်(ဂ)မိန့်။ (မအူ)

အဓိပ္ပါယ်ကား =ခိုးသူဟူသောအနက်ကို ဟော၏ဟူလို။

(ဃ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ-သည်(ဂ)ဖြင့် အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါ စောရအနက်ဟောသောဟုဆို၏။ သာမညဖြစ်ကုန်သော ခိုးသူတို့ကိုစောရဟူ၍ (ဝါ)အဗ္ဗုဒ-ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သလော။ ဤ " နိရဗ္ဗုဒေါ ဟိ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုသံဃော"ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သောအရာ၌ (ဝါ) သံဃအရာ၌ အဘယ်ကို စောရဟူ၍ (ဝါ) အဗ္ဗုဒဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။(မအူသျှ၊၂။၅၀၄)

http://www.dhammadownload.com

(င)ပါဠိ အနာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ဃ)ဖြင့် ဤသံဃအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ စောရဟူ၍ လိုအပ်သောဟုဆိုအ်။ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စောရအဖြစ်ကား အဘယ်နည်း။ (ဝိသစ်) (ပါ)အဘယ့်ကြောင့်ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရဟုလိုအပ်ပါသနည်း။စုန်ကြောင့် (င)မိန့်။

◆ ကထံ ပန ဒုဿီလာနံ စောရဘာဝေါတိ အာဟ "တေ ဟိ အဿမဏာဝ ဟုတွာ"တိ အာဒိ။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၅၁)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပါကျာရမ္ဘ။
ယင်း(ဂ)၌ နိစ္စောရောတိ အတ္တော-ကား ဝိတ္ထာရ။ ပါကျာရမ္ဘ။
(ဃ) ပါကျာရမ္ဘ။ (င)ကာရဏ (မအူ) ဒုဋ္ဌိ (ဘာသာဋီကာ)
(စ)လဒ္ဓဂုဏ။ ယင်း(စ)၌ နိဒ္ဒုဿီလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ကား ဝိတ္ထာရ။
စာစပ်၊ ။ဟုတွာ-ကို သမဏပဋိညတာယ-၌ ကြိယာဝိသေသန / သျှ စပ်။

၄။ ပဋိဇာနနံ ပဋိညာ။
သမဏာ မှုတိ ပဋိညာ ဧတေသန္တိ သမဏပဋိညာ။ (ဝတ္ထိသစ်၊ မအူ)

♠ သမဏပဋိည-ပုန်အရကား ရဟန်းစစ်တို့ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းသည် မှချ။

♠ ထို၏ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။

♠ တေအညပုန်အရကား ရဟန်းစစ်တို့ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်းရှိသောဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။
သမဏပဋိညာနံ ဘာဝေါ သမဏပဋိညတာ။
အဗ္ဗန္တိ ဟိံသန္တီတိ အဗ္ဗုဒါ။ (အဗ္ဗ၊ ဥဒ) ပကတိခိုးသူတို့ရ၏။
အဗ္ဗုဒါ ဝိယာတိ အဗ္ဗုဒါ။ (ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ရ၏)
အဗ္ဗုဒေတိ ဝိရတိတော နိရဗ္ဗုဒေါ။ (ပဉ္စမီအဗျယီဘော)

♠ အဗ္ဗုဒ-အရ ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူဒြပ်သည် မှချ။

♠ ထို၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် အပါဒါန် အပါဒါနီ စပ် ဌာနူ။

♠ ပုန်လုံးအရကား ဒုဿီလဟုဆိုအပ်သော ခိုးသူဒြပ်မှကင်းသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။
(တစ်နည်း) နတ္ထိ အဗ္ဗုဒါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရဗ္ဗုဒေါ။

♠ နိ အဗ္ဗုဒ-ပုန်အရကားဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်မရှိခြင်း, ကင်းခြင်းဝိရဟဘောဂုဏ်ရ၏။

♠ ထို-၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။

♠ တေ-အညပုန်အရကား ဒုဿီလမရှိသော ဘိက္ခုသံဃာရ၏။
စောရေန္တီတိ စောရာ။

♠ စုရဓာတ်အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မာယာ သာဌေယျပြတန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။

♠ ရှေးရှေး၌ဖြစ်သော အယောနိသောစေသည်သည် ဖလူ။

♠ နောက်နောက်၌ဖြစ်သော အနိဋ္ဌဖလမှန်သမျှသည် ကာရဏူ။

http://www.dhammadownload.com

ဏပစ္စည်းအရကား ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့။ (င)ဝါကျကိုမှုကောက်သည်။

ဝဏနတ္ထမှတ်ဘွယ်

စောရေဟိ ဝိရဟိတော နိစ္စောရော။

နတ္ထိ စောရာ ဧတ္ထမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိစ္စောရော။ (မဒူသျ)

နတ္ထိ သီလံ ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ ဒုဿီလာ။

ဒုဿီလေဟိ ဝိဂတော နိဒ္ဒုဿီလော။

(တစ်နည်း) နတ္ထိ ဒုဿီလာ ဧတ္ထမဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိဒ္ဒုဿီလော။

၅။ အဗ္ဗုဒ= အဗ္ဗ၊ ဒ။ (တစ်နည်း) အဗ္ဗုသဒ္ဒူပပဒ ဒါဓာတ်၊ အပစ္စည်း။

(တစ်နည်း) အဗ္ဗ၊ ဥဒ။ ပိုလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။

အဗ်ပေ့ဟာ=၌ ဧတ္ထ-ဓာတ်ယူ၍ ယျေ၊ယျော်၊ယျောသိ၊ယျောထ၊ယျောမိ၊ယျောမ။ဟုစဉ်။

စောရ= စုရ၊ ဏ။

၆။ (ခ)ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါ-ကို နိ အဗ္ဗုဒေါ-ဟု ပဒစ္ဆေဒပြု-လည်းကောင်း၊ ရ-၏ အာဂုံ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိ-၏ ဝိရဟအနက်ဟော-လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗုဒေဟိ ဝိရဟိတော နိရဗ္ဗုဒေါ-ဟု ပဉ္စမီအဗျယီဘော သမာသ်ပြု-လည်းကောင်း (တစ်နည်း) နတ္ထိ အဗ္ဗုဒါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရဗ္ဗုဒေါ-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ-ပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

(ဂ) အဗ္ဗုဒါ ဝုစ္စန္တိ စောရာ-ဖြင့် ဤ၌အဗ္ဗုဒသဒ္ဒါသည် အမြှုပ်၊သချာဟူသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ခိုးသူဟူသော အနက်ကိုဟောသည်၏အဖြစ်ကိုသိစေ။

နိစ္စောရော-ဖြင့် နိရဗ္ဗုဒေါ-၌ ခိုးသူမှကင်း၏ဟူသည် ခိုးသူမရှိခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ၊

(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဤသံဃအရာ၌ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ သဒိသူပစာအားဖြင့် စောရအရ (ဝါ) အဗ္ဗုဒအရ ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(င)စောရေတ္တိ-ဖြင့် စောရာ-၌ စုရဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ဏပစ္စည်း ကတ္တုသာဓန၌သက်-လည်းကောင်း၊ စောရေတ္တီတိ စောရာ-ဟု-ပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

(င) တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စောရဟု ခေါ်ဆိုရခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေသည်။

၇။ ဒုဿီလာဝ / ဒုသီလာဝ

(ဥ ဒု နိ ဥပသဂ္ဂတော နိစ္စံ ဒွိတ္တံ)ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိကိုထောက်၍ ဒု-ဥပသာရ နောက်ရှိ သီလမှ သ-သည် ဒွေးဘော်ဌာနဖြစ်သောကြောင့် ဒုဿီလာဝ-ပါဠိသာသင့်၏။ (သိ ဗန္ဓနေ၊ လော၊ သိနောတိ ဗန္ဓတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ သီလံ)ဟူသော သူစိ-ကို ထောက်လျှင်လည်း ရဿအက္ခရာနောက်ရှိ သိဓာတ်သည် ဒွေးဘော်ရောက်ရမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုဿီလာဝ-ဟု ဒွေးဘော်နှင့်ရှိသောပါဠိသာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၀။ **အဗ္ဗူဒ**

အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်၊ အဗ္ဗုဒသင်္ချာ၊ ခိုးသူအနက်တို့၏ အဗ္ဗုဒဟူသော အမည်ကိုအစိတ်ဖြစ်သောခိုးသူ၌တင် ကေဒေသည်။ ရှဋ္ဌီနည်း။ (ဂ)ဝါကျနှင့်အညီ။)

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ခိုးသူ၏ အဗ္ဗုဒ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင်စားသောကြောင့် သဒိသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။ (ဃ၊ငနှင့်အညီ)

နိရဗ္ဗုဒ

အပေါင်းဖြစ်သော အမြုပ်၊ အဗ္ဗုဒသင်္ချာ၊ ခိုးသူတို့မရှိခြင်း၏ နိရဗ္ဗုဒဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ခိုးသူမရှိခြင်း၌တင် ကေဒေသည်။ ရှဋ္ဌီနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော ခိုးသူမရှိခြင်း၏ နိရဗ္ဗုဒ-ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၏ မရှိခြင်း၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရှဋ္ဌီနည်း။

၁၀။ အဗ္ဗုဒ-အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခန္ဓာပဉ္စကကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

===========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၂)

(က) နိရာဒီနဝေါတိ နိရုပဒ္ဒဝေါ နိရုပသဂ္ဂေါ။ ဒုဿီလာဒီနဝရဟိတောဟယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ခ) အာပဝတကာင္ဂကောတိ ကာင်္ဂကာ ဝုစ္စန္တိ ဒုဿီလာယေဝ။

(ဂ) တေ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ သမာနာ ကာင်္ဂကမမ္ဗယောဂါ ကာင်္ဂကာတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဃ) တေသံ အဘာဝါ အပဂတကာင်္ဂကော။

(င) အပဟတကာင်္ဂကောတိပိ ပါဌော။

(၄၁၀၆၂။ သာရတ္ထ၁၊၄၅၁၊ မဇ္ဈ၂၊၅၀၄၊ အာသာဒီ၂၊၁၅၅၊ ဝဏ္ဏိသစ်၂၊၃၀၅)

=====================

၁။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို သမ္ဗန္ဓာမ်အစွဲမလွဲစေဘဲ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဒေဘာဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (က)စသည်တို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၊(ဂ)၌ အပိ-၏အနက်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၄။ နိရာဒီနဝ-ပုဒ်ကို အစိတ် အပေါင်းဝေနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဥသ်ကောက်ပါ။

၅။ ကာင်္ဂက၊ဥပသဂ္ဂ၊ဥပဒ္ဒဝ-ပုဒ်တို့ကို ဓာတု၊ ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ နိရာဒီနဝ/နိရာဒီနဝ ဟု ပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာသင့်ပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ဂ)ကိုထောက်၍ (ခ)ဝါကျ ကာင်္ဂတာ-ပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော နည်း၊ ဥပစာ။

၁၀။ ကာင်္ဂဂမမ္ဗ-အရ တရားကို လက္ခဏာဟာရနေ့တွင်နည်းထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ)ဝါကျ တေ= ထိုသီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
(ဃ)ဝါကျ တေသံ ကာဠကာနံ-ထိုသီလမရှိကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။(မအူ)

၂။ (ဝ)ဝါကျ သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဒုသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ကာဠကဟူ၍ဆိုအပ်ကုန်သောဟုဆို၏။ ယင်းဒုသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ အဆင်းရှိကြကုန်သည်မဟုတ်ပါလော။ (လက္ခဏကို၊ ပိနှင့်ဆိုမူ၊ ထိုလက္ခဏ၊ စောဒကာ၏၊ ပြင်ရတေတု အာဘော်တည်း) (ဝါ)ကာဠကသဒ္ဒါသည် မည်းသော အဆင်းကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဒုသီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ကာဠကတို့ဟူ၍ဆိုအပ်ပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။(မအူသျှ၊ ဆင်တဲဝဏ္ဏ)

၃။ (က) ပက္ခန္တရ။ ယင်း၌ ဒုသီလာဒိနဝရတိတောယေဝါတိ ဝုတ္တံ တောတိ ကား ပိတ္တာရ။
(ခ) ပက္ခန္တရ။
(ဂ) သည် ဒုသီလတို့ကို ကာဠကဟူ၍ဆိုအပ်ရာ၌ ယုတ္တိအားဖြင့်မြဲစေ- ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ။
(ဃ) ကာဠကဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏အဖွင့်မှတစ်ပါး အပရတကာဠက-ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသောကြောင့် ပက္ခန္တရ။
(ဂ) ဝါကျ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာပိ-၌ အပိ-ကား ဂရဟာဖြစ်သည်။ (မအူ)

၄။ အာဘုသော ဒိနံ ဝါယတိ ဝမယတီတိ အာဒိနဝေါ။
(ဤအလို အာ-ဒိဓာတ်၊ န-ပစ္စည်း။ ဝိဓာတ်၊ အပစ္စည်း။ မဇ္ဈယုဂဠဓာတ်ကြံထားသည်)
(တစ်နည်း)အာဒိနံ အတိဝိယ ကပဏဘာဝံ ဒုက္ခံ ဝါတိ ဂစ္ဆာတိ အဓိဝစ္ဆတိ ဝေတနာတိ ဝါ အာဒိနဝေါ။
(ဤအလို အာဒိနသဒ္ဒူပပဒ၊ ဝါဓာတ်။ အ၊ ပစ္စည်းဖြစ်သည်)(သုစိ)
(တစ်နည်း) အာဒိနံ ဝါတိ ဝါပုဏာတိ ဝေတနာတိ အာဒိနဝေါ။ (ဘာသာဋီကာ)

- အာဒိန-အရ ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်းရှိ၏။
- ဝါဓာတ်အရ ကတ္တုဗြဲကား ဆင်းရဲပင်ပန်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
- ကရဏသ္မ-ကား ထိုအားတပ်သော အပြစ်ဘေးရန်၏ ပကတူပနိဿယသတ္တိသည် ဖလူ။
- အပစ္စည်းအရကား အပြစ်ဘေးရန်ရှိ၏။

နတ္ထိ အာဒိနဝါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရာဒိနဝေါ။

- န အာဒိနဝ-ပုဒ်အရကား ဒုသီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန်မရှိခြင်းသည် မှချ။
- ထို-၏ ဘိက္ခုသံဃာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
- တေ-အရကား ဒုသီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန်မရှိသော ဘိက္ခုသံဃာရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော။

♠ အပဂတ ကာဠက–ပုဒ်အရ မည်းညစ်သော ဒုဿီလတို့မှ ကင်းခြင်း၊ ဒုဿီလတို့ မရှိခြင်းသည် မုချ။

♠ ထိုဖြဲ သံဃာနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်– ဌာနူ။

♠ တေ–အရကား ဒုဿီလကင်းသော ဒုဿီလမရှိသော သံဃာရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဥပဒ္ဒဝေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပဒ္ဒဝေါ။

(တစ်နည်း)နတ္ထိ ဥပဒ္ဒဝေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပဒ္ဒဝေါ။

ဥပသဂ္ဂေဟိ ဝိရဟိတော နိရုပသဂ္ဂေါ။

(တစ်နည်း)နတ္ထိ ဥပသဂ္ဂေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရုပသဂ္ဂေါ။

ဒုဿီလသင်္ခါတာ အာဒီနဝါ ဒုဿီလာဒီနဝါ။

တေဟိ ဝိရဟိတော ဒုဿီလာဒီနဝဝိရဟိတော။

သုဝဏ္ဏဿ ဝဏ္ဏော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိယ ဝဏ္ဏော ဧတေသံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ။

(ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော ဒုဿီလတို့ရ၏)

ကာဠကာ ဓမ္မာ ကာဠကဓမ္မာ၊ ကာဠကဓမ္မေဟိ ယောဂေါ ကာဠကဓမ္မယောဂေါ။

၅။ ကာဠက= ကလ၊ ဏ္ဍု။ (တစ်နည်း)ကာဓာတ်၊ ဠပစ္စည်း။ သွတ္တ ကပစ္စည်း။

◆ ကာယတိ ဗရသံ ဝဒတီတိ ကာဠော။ (ဏွာဒိ)

ဥပဒ္ဒဝ= ဥပ–ဒု၊ ဏ။ ဥပသဂ္ဂ= ဥပ–သဇ၊ ဏ။

၆။ (က) နိရုပဒ္ဒဝေါ–ဖြင့် နိရာဒီနဝ–သည် နိရုပဒ္ဒဝ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေ။

(တစ်နည်း) နိရာဒီနဝေါ–၌ အာဒီနဝသဒ္ဒါသည် ဥပဒ္ဒဝအနက်ဟောဟု သိစေ။

နိရုပသဂ္ဂေါ–ဖြင့် နိရုပဒ္ဒဝ–သည် နိရုပသဂ္ဂ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေ။

◆ ပထင်အနက်၊ ခက်ခဲရာသည့်၊ ဖွင့်လေဘိ၊ ပရိယာယသာ။ (သမ္ဗန္ဓာစိန္တာဝဏ္ဏီ)

ဒုဿီလာဒီနဝရဟိတောယေဝ–ဖြင့် နိရာဒီနဝေါ–၌ အာဒီနဝ–အရ ဒုဿီလဟူသော အပြစ်ဘေးရန်ကို ယူ–လည်းကောင်း၊ နိ–ဥပသာရ၏ ဝိရဟအနက်ဟော–လည်းကောင်း၊ အာဒီနဝေဟိ ဝိရဟိတော နိရာဒီနဝေါ–ဟု ပဉ္စမီအဗျယီဘောပြု။(တစ်နည်း) နတ္ထိ အာဒီနဝေါ ဧတဿ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ နိရာဒီနဝေါ–ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု–လည်းကောင်း သိစေ။

(ခ)ဒုဿီလာယေဝ–ဖြင့် အပဂတကာဠကော–၌ ကာဠကသဒ္ဒါသည်ရှဉ့်နက်ဟူသော အနက်ကိုမဟော၊ သဒိသူပစာ၊ ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလအနက်ဟော၏ဟုသိစေ။

(တစ်နည်း) ကာဠက–အရ ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

(ဂ)ဖြင့် ဒုဿီလ၏အပြစ်ဟူသော မည်းညစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဂုဏူပစာအားဖြင့် ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကာဠကဟူ၍ သိအပ်သတည်းဟု သိစေ။

http://www.dhammadownload.com

◆ ကာဠကဓမ္မယောဂါတိ ဒုဿီလတာသင်္ခါတပါပဓမ္မယောဂတော။ (သာရတ္ထ၊၁။၄၅၁)

(ဃ)ဝါကျဖြင့် အပဂတကာဠကာ-ပုဒ်ကို ကာဠကေဟိ အပဂတော အပဂတကာဠကော-ဟု ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်ပြု။ (တစ်နည်း) အပဂတာ ကာဠကာ ဧတ္ထမသ ဘိက္ခုသံဃဿာတိ အပဂတကာဠကော-ဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရမည်ဟု သိစေ။(မအူသျှ) (တစ်နည်း) (ဃ)ဝါကျဖြင့် အပဂတာ ဝိဂတာ ကာဠကာ ဧတသ္မာ သံဃမှာတိ အပဂတကာဠကော-ဟု ပဉ္စမီဗဟုဗ္ဗီဟိပြုရမည်ဟု သိစေသည်။ (ယောဇနာ)

◆ အပဟတာ ကာဠကာ အနေန ဘိက္ခုသံဃေနာတိ အပဟတကာဠကော။ (မအူ)

ရ။ နိရာဒီနဝ / နိရာဒီနဝ

အာဒီနသဒ္ဒါပုဗ္ဗပဒ ဝါစာတ်ဖြင့် ရုပ်ပြီးသောကြောင့် နိရာဒီနဝ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။ (၄-ပြန်ကြည့်)

အပဂတကာဠကော / အပဟတကာဠကော

အပဟတကာဠကော-ဟုရှိသောပါဌ်၌လည်း ဟနဓာတ်သည် ဂတိအနက်ရှိသောကြောင့် အပဂတ-နှင့်တူရကား အနက်ထူး မထွက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ပင် ပါဌ်နှစ်မျိုးလုံးကို ပြဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း ၂-ပါဌ်လုံးသင့်သည်။ (ပါရာ၊ဓိသစ်၊၂။၃၀၅)

၈။ ကာဠက

အကုသိုလ်ဓမ္မ၏ အမည်းဂုဏ်၏ ကာဠက-ဟူသောအမည်ကိုဂုဏေးဖြစ်သော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ဂုဏူပစာ။ (ဘာသာဋီ၊၂။၁၅၀)

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော အမည်း၏ ကာဠက-ဟူသော အမည်ကို အတူရှိသော ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဠ္ဌီနည်း။ (မအူ၊ဆင်တဲဂဏ္ဌိ။၃၃၆)

ဂုဏ်နှင့်ဂုဏေးမကင်းကောင်းသောကြောင့် သဟစရဏနည်း။(ဆင်တဲဂဏ္ဌိ၊၃၃၆)

၁၀။ ကာဠကဓမ္မ-အရ အကုသိုလ်ဓမ္မကို ယူ၍၊ ထိုကို ယူသဖြင့် ထိုနှင့် အနိစ္စဖြစ်သောလက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း။ပ။ အာယတန၊ ဓာတ်၊သစ္စာ၊ဣန္ဒြေတို့ကိုလည်းယူအပ်၏ဟု ထုတ်။

======================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၃)

(က) သုဒ္ဓေါတိ အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ သုဒ္ဓေါ ပရိယောဒါတော ပဘဿရော။

(ခ) သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ သာရော ဝုစ္စတိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏော၊ တသ္မိံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ သာရေ ပတိဋ္ဌိတော။

(ဂ) ဧဝံ သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဝတွာ ပုန သော စဿ သာရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေါ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော "ဣမေသံ ဟိ သာရိပုတ္တာ"တိအာဒိမာဟ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) တတြာယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ၊ ယာနိမာနိ ဝေရဥ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံ ဥပဂတာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ။ တေသမေသံ ယော ဂုဏဝသေန ပစ္ဆိမကော သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော ဘိက္ခု။ သော သောတာပန္နော။

(င) သောတာပန္နောတိ သောတံ အာပန္နော။

(စ) သောတောတိ စ မဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ။

(ဆ) သောတာပန္နောတိ တေန သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ။

(ပါ၁၆၂။ သာရတ္ထ၁။၄၅၁။ မဇ္ဈ၂။၅၀၆။ အာသာဒီ၂။၁၅၀။ ဝဏ္ဏသစ်၂။၃၀၆)

===================

၁။ (ခ)ပါဠိကို ဟောတာလက်ာရနည်းဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေ၊ (စ)ပါဠိကို ပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ဂ၊ဃ၊င၊စ)ပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြ၍ အမည်ပေးပါ။

၄။ (င)ပါဠိ သောတ-ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဉ်ကောက်ပါ။

၅။ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ-၌ ရှေ့ပုဒ်ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ ခေတ်ကိုယူ၍ ဝတ္တမာန် ပရဿပုဒ်ဖြင့် ကတ္တုရုပ်အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊င၊စ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ သမန္နာဂတဿ / သမန္နာဂတဿ / သမနာဂတဿ / သမ္မန္နာဂတဿ ဟု ပါဌ် အမျိုးမျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၈။ (ခ၊င)ပါဠိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်တို့၌ ရသင့်သော နယပစာရကိုရေးပါ။

၁၀။ သောတ-အရတရားကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ သာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ-ကား၊ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ-တို့ကို၊ သာသနပြဟ္မစရိယဿ-၏၊ သာရဘူတတ္တာ-ကြောင့်(တိတ်)။သာရော-ဟူ၍၊ဝုစ္စတိ-ကုန်၏။

◆ သာရောတိ ဝုစ္စန္တိတိ သာသနဗြဟ္မစရိယဿ သာရဘူတတ္တာ သီလာဒယော ဂုဏာ သာရောတိ ဝုစ္စန္တိ၊ (သာရတ္ထ၁။၄၅၁)

၂။ (ဃ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (ဂ)ပါဠိဖြင့် တေသမေသံ တိ သာရိပုတ္တ-အစရှိသော ပါဠိတော်၏ အနုသန္ဓေ သမ္ဗန္ဓ သမုဒါယတ္ထကိုပြပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသော ဆရာသည် (ဃ)မိန့်။

(စ)ပါဠိ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (င)ဖြင့် သောတာပန္နော-ပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု ရမည်ဟုဖွင့်ဆို၏။ ယင်း၌ သောတသဒ္ဒါသည် မံသသောတစသောအနက်ကိုဟောပါသလော။ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။ ဗုန်ကြောင့်(စ)မိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား= အရိယာမဂ္ဂသောတ-ဟူသောအနက်ကိုဟောဇေ်ဟုငါပြ--ဟူလို။

◆ မံသစိညာဏ ဉာဏေသု၊ တဏှာဒီသု စ ဒိဿတိ၊
ဓာရာယံ အရိယမဂ္ဂေ၊ စိတ္တသန္တတိယမ္ပိ စ။ (နီတိ၊ဓာတု၊၂၄၂)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ပက္ခန္တရ။ (ဃ) ပက္ခန္တရ။ (င) ပက္ခန္တရ။
(စ)သည် သောတာပန္နော-၌ သောတသည် မည်သည့် အနက်ကိုဟောသနည်းဟု
မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်တက်သောကြောင့် ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဆ)သည် သောတ၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး သောတာပန္နပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြ-ကြောင့် ပက္ခန္တရ။

၄။ ပဋိပက္ခေဟိ အနဝသေသတော သဝတိ ပေလ္လတီတိ သောတော။ (ဝံသစ်)

♠ သုဓာတ်အရကား အရိယာမဂ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ရှားတတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရ၏။

♠ တပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သောအရိယာမဂ်ရ၏။
သဗ္ဗေဟိ ဂုဏေဟိ ပရိတ္တာ သဗ္ဗပရိတ္တာ။
သဗ္ဗပရိတ္တာ ဂုဏာ ယဿာတိ သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော။

♠ သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏ-အရ အလုံးစုံသော ဂုဏ်တို့အောက်နည်းကုန်သောဂုဏ်တို့သည် မုချ။

♠ ထို၏ ရဟန်းဒြပ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။

♠ ယ-အညပုဒ်အရကား အလုံးစုံသောဂုဏ်တို့အောက်ယုတ်နည်းသောဂုဏ်တို့ရှိသော ရဟန်းရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သခေ်ပေါ စ သော ဝဏ္ဏနာ စာတိ သခေ်ပဝဏ္ဏနာ။
(တစ်နည်း) ဝဏ္ဏီယတိ ဧတာယ အဋ္ဌကထာယာတိ ဝဏ္ဏနာ။
သခေ်ပတော ဝဏ္ဏနာ သခေ်ပဝဏ္ဏနာ။(မအူ)
ပရိတော ဩဒါတော ပရိယောဒါတော။
ပဘာသရတိ နိစ္ဆရတိ ဧတသ္မာ သီလေနာတိ ပဘာဿရော။
(တစ်နည်း) ပဘာဿရော ပဘာဿနံ သီလံ ယဿာတိ ပဘာဿရော။(ဝံသစ်)
(တစ်နည်း) ပဘာသရတိ နိစ္ဆရတိ သီလေနာတိ ပဘာဿရော။(မအူ)

၅။ သခေ်ပ-ပုဒ်ကို သခေ်ပေါ၊ သခေ်ပါ စသည်ဖြင့် ပုံလိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းစဉ်။
ယင်း၌ သံ-ခိပဓာတ်ယူ၍ သခ်ီပတိ၊ သခ်ီပန္တိ စသည်စဉ်။

အာပန္န=	အာ-ပဒ၊ တ။	သုဒ္ဓ=	သုဓ၊ တ။
ပရိတ္တ=	ပရိ-ဒါ၊ တ။	ဩဒါတော=	အဝ-ဒါ၊ တ။

၆။ (က) အပဂတကာဠကတ္တာယေဝ-ဖြင့် ပါဠိတော်၌ အပဂတကာဠကော-သည် သုဒ္ဓေါ-ပုဒ်၏ ဟေတုမန္တဝိသေသနဖြစ်သည်ကို သိစေသည်။
ပရိယောဒါတော-ဖြင့် သုဒ္ဓသဒ္ဒါသည် ပရိယောဒါတအနက်ဟော-သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဘာသရော–ဖြင့် သုဒ္ဓေါ်– စင်ကြယ်၏ဟူသည် ကာဠကမ္မတို့ မရှိသော ကြောင့် အရောင်ပြိုးပြိုးပြက်ပြက်ထွက်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ခ) သာရော ဝုစ္စတိ။ ပ ။ဝုဏော–ဖြင့် သာရေ ပတိဋ္ဌိတော–၌ သာရ–အရ သာသနပြဟ္မစရိယ၏ အနှစ်ဖြစ်သောကြောင့်(သာရတ္ထ၊၁။၄၅၁)သီလသမာဓိစသောဂုဏ် တို့ကို သဒိသူပစာအားဖြင့် ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

တသ္မိံ သာရေ။ ပ ။ ပတိဋ္ဌိတော–ဖြင့် သီလစသောအနှစ်သာရ၌ တည်သော ကြောင့် ဘိက္ခုသံဃာသည် သာရေ ပတိဋ္ဌိတမည်သတည်းဟု သိစေသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် အာပန္နော–၌ တပစ္စည်း ကတ္တားအနက်၌သက်–လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇတီတိ အာပန္နော–ဟု ကတ္တုသာဓနပြု––လည်းကောင်း၊ သောတံ အာပန္နော သောတာပန္နော–ဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြု––လည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ ကတ္တုသာဓန၊ နောက်ပုဒ်ပြ၊ ရှေ့ကပုဒ်နှင့် ဒုတိယာတွဲမြဲ။

(စ)ဝါကျဖြင့် သောတသဒ္ဒါ မိံသသောတစသော အနက်ကို မဟော၊အရိယမဂ္ဂ သောတ–ဟူသောအနက်ဟော၏ဟု သိစေသည်။

(ဆ)ဖြင့် သောတာပန္န–အရ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဟုသိစေ။

ရ။ ဝါကျဥယျာဉ်(၂၉)၌ ဖြေခဲ့ပြီ။

၈။ သာရေ ပတိဋ္ဌိတော

အတူဖြစ်သောသစ်ပင်အနှစ်၏ သာရ–ဟူသောအမည်ကိုအတူရှိသော သီလသမာဓိ စသောဂုဏ်၌တင် သဒိသူ၊ ရုဠှီ။

သောတာပန္န

အကြောင်းဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန္န–ဟူသော အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သောသောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် ကာရဏူ၊ နာနန္တရိက။ (တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော (အဋ္ဌင်္ဂိက၊ သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပန္န–ဟူသောအမည်ကို အတူရှိသော (အဋ္ဌင်္ဂိက၊ သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၌တင် သဒိသူ၊ ရုဠှီ။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၈ရ)

သောတ

အကြောင်းသောတာပတ္တိမဂ်၏သောတ–ဟူသောအမည်ကိုအကျိုးဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တင် ကာရဏူပစာ၊ နာနန္တရိကနည်း။

(တစ်နည်း) အတူဖြစ်သော (အဋ္ဌင်္ဂိက၊ သတ္တင်္ဂိက) သောတာပတ္တိမဂ်၏ သောတ– အမည်ကို အတူရှိသော (အဋ္ဌင်္ဂိက၊ သတ္တင်္ဂိက)သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တင် သဒိသူပစာ၊ ရုဠှီနည်း။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

(စ)ဝါကျနှင့် သောတသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကိုထောက်လျှင်=အပေါင်းဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

မ်ိသ၊ဝိညာဏ၊ ဉာဏ၊ တဏှာ၊ဓာရာ၊အရိယမဂ္ဂ၊စိတ္တသန္တတိ-တို့၏ သောတ-ဟူသော အမည်ကိုအစိတ်ပြစ်သော အရိယာမဂ်၌တင် ကေဒေသျူ၊ ရုဠှီနည်း။

(ဃ)ဝါကျ သောတာပန္နော

အပေါင်းဖြစ်သော သောတာပန်အားလုံးတို့၏ သောတာပန္န-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာ-၌တင် ကေဒေသျူ၊ ရုဠှီနည်း။

◆ သော သောတာပန္နောတိ အာနန္ဒတ္ထေရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၁)

၁၀။ သောတ-အရ အရိယာမဂ်ကိုယူ၍ ထို၏ ပဒဋ္ဌာန်ကား ဝေါတြဲဘုတိုင်အောင်သော ဥပစာရဘာဝနာကာမာဝစရသမာဓိတည်း။ ထို၏-ကား ပရိကမ္မဘာဝနာတည်း။ဤသို့ အောက်သက်ထုတ်။ ထိုမဂ်သည် ဖိုလ်၏ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဤသို့ အထက်တက်ထုတ်။

=====================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၄)

(က) အဝိနိပါတဓမ္မောတိ ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော။

(ခ) နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

(ဂ) န အတ္တာနံ အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ကသ္မာ? ယေ ဓမ္မာ အပါယဂမနီယာ၊ တေသံ ပရိက္ခယာ။

(င) ဝိနိပတနံ ဝါ ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

(စ) အပါယေသု ဝိနိပါတနသဘာဝေါ အဿ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဌ၊၁၆၃၊ သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၁၊ ပအုု၊၂၊၅၀၉၊ ဘာသာဋီ၊၂၊၁၆၀၊ ဝဇိရ်သစ်၊၂၊၃၀၇)

=====================

၁။ ဓမ္မော-ကို ကတ္တာစခိပ္ပေ့တတ္တပေါ်လွင်စေလျက် (ခ)ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၂။ (ဃ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ။ (င)ဝါကျကို ဝိသေသာနုသန္ဓေတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။
၄။ (ဃ)ဝါကျ အပါယဂမနီယာ-ကို ဝဓနတ္ထပြု၍ ဉာဉ်နည်းကောက်ပြပါ။
၅။ ပရိက္ခယ၊ အပါယ -တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ခ၊ဂ၊င)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (ခ၊င)တို့၌ နာဿ/နဿ ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။
၈။ အဝိနိပါတဓမ္မော-ဟူသော ပါဠိတော်၌ ရသင့်သော နည်းတို့ကို သံဝဏ္ဏနာနှင့် အညီ အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်ပါ။
၁၀။ အဝိနိပါတဓမ္မော-၌ ဓမ္မ-အရကို ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (ခ)ဝါကျ ဓမ္မော= သဘောသည်၊(ဝါ)သတ္တာယဒိဋ္ဌိစသောအကုသိုလ်တရားသည်။

http://www.dhammadownload.com

◆ ဝဓ္ဓောတိ သဘာဝေါ(ပ) အထဝါ ဝဓ္ဓောတိ အပါယေသု ဝိပနကော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိကော အကုသလဝဓ္ဓော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၁)

၂။ (ဃ)ပါဠိ သဘာဝေါပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(ခ၊ဂ)တို့ဖြင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပါယ်တို့၌မိမိကိုယ်ကိုကျစေတတ်သောသဘောမရှိ-ဟုဆို၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူတူပင်မဟုတ်ပါလော။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၀၇) (တစ်နည်း)သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒေါသ မာနစသော အကုသိုလ်ဓမ္မ ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဆင်တဲဝဏ္ဏိ၊ ၃၃၇) အဘယ့်ကြောင့် အပါယ်တို့၌ မိမိကိုယ်ကို ကျစေတတ်သော သဘောမရှိဟု ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဃ)မိန့်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၂၊၃၀၇)

◆ ကသ္မာတိ အဝိနိပါတနဓမ္မတာယ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၁)

(င)ပါဠိ ဝိသေသာနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)စသောပါဠိတို့ဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မ-၌ ဝိနိပါတ-ပုဒ်ကို ဟေတုကတ္တုသာဓနပြု၍ ဓမ္မ-အရ သဘာဝအနက်၊ အကုသလဓမ္မအနက်နှစ်မျိုးကိုယူရမည်ဟုပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ ဝိနိပါတပုဒ်ကို သုဒ္ဓဘာဝသာဓနပြု၍ ဓမ္မ-အရ သဘာဝအနက်တစ်မျိုးကိုသာ ယူရမည်ဟု ဖွင့်ပြလိုသောဆရာသည် (င)မိန့်။ (ဘာသာဋီကာ၊၂၊၁၆၁)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။ (ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (ဃ) ကာရဏ။

ထိုတွင် ကသ္မာ-ကား ကာရဏပုစ္ဆာ။ ယေ ဓမ္မာ-စသည်ကား ကာရဏဝိသဇ္ဇနာ။

(င) ပက္ခန္တရ။ (စ) ဝိတ္ထာရ။

၄။ အပါယံ ဂမေန္တီတိ အပါယဂမနီယာ။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၁)

◆ အပါယ အရကား အပါယ်လေးပါးဖြစ်သည် မှချ။

◆ ထို၏ လားရောက်စေတတ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် အကျိုး အကြောင်း၊ ဇနက ဇညဝပ် ဌာနူ။

◆ ဂမုဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဗြုကြိယာကား အပါယ်လေးပါး၌ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏ ဥပါဒ်သည် မှချ။

◆ ဟေတုကတ္တုဗြုကြိယာ အရကား ထိုအားတပ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဇနကသတ္တိသည် ဖလူပစာ။

◆ အနီယပစ္စည်းအရကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရားတို့ရ၏။ အမှာ။ဂမေန္တီတိ ဂမနီယာ၊အပါယဿ ဂမနီယာ အပါယဂမနီယာ-ဟုလည်းပြုနိုင်သည်။

နတ္ထိ ဝိနိပါတဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော။

◆ အဝိနိပါတဓမ္မ-အရ မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သော သဘော၏ မရှိခြင်း (ဝါ)သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အကုသိုလ်တရား၏ မရှိခြင်းအဘာဝဘောဂုဏ်သည် မှချ။

http://www.dhammadownload.com

♠ ထိုဖြ် သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏောဇပ် ဌာနူ။

♠ တ–အရကား သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်ရဖြ်။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဝိရူပံ သဒ္ဒကွံ့ သဥပါယာသံ နိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော။ (သာရတ္ထ)

(အပါယဝမနိယာ–ကိုမှီး၍ ကောက်ပါ)

၅။ ပရိက္ခယ= ပရိ–ခီ၊ ဏ။ အပါယ= အပ–ဣ (ဝါ) ဧ၊ ဏ။

၆။ (က)ဖြင့် ဝိနိပါတ–၌ ဝိ–နိ–ပတဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိနိပါတေတီတိ ဝိနိပါတော–ဟု ဟေတုကတ္တုသာဓနဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ခ)ဖြင့် နတ္ထိ ဝိနိပါတော ဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော–ဟု နနိပါတ ပုဗ္ဗပဒတိပဒစတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြု–လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း)ဝိနိပါတော ဓမ္မော ဝိနိပါတဓမ္မော၊ နတ္ထိ ဝိနိပါတဓမ္မော အဿာတိ အဝိနိပါတဓမ္မော–ဟုပြုရမည် ကိုလည်းကောင်း၊ အ–၏ န–၏ကာရိယ၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဂ)ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိစသောအနက်တို့ကို မဟော၊ သဘာဝအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်ကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်သောသဘောမရှိ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(င) ဝိနိပတနံ–ဖြင့် ဝိနိပါတော–၌ဝိ–နိ–ပတဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ–ပစ္စည်း၏ ဘာဝသာဓနအနက်၌သက်–လည်းကောင်း၊ ဝိနိပတနံ ဝိနိပါတော– ပြု ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

နာဿ ဝိနိပါတော ဓမ္မောတိ–ဖြင့် (ခ)ဝါကျနှင့်အတူဖော်လေ။

(စ)ဝါကျဖြင့် အဝိနိပါတဓမ္မော–၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကား အပါယ်တို့၌ ကျခြင်းသဘောမရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

ရ။ နာဿ / နဿ

န အဿ–ဟုပုဒ်ဖြတ်၊န–အစိတ် အ–ကိုချေ။ “နမာဒါဝါသ္မာတြဏာတွာဒိနံ သရလောပေ အယျညတ္ထသုဿာန ပကာရော ဒီဃံ” ဟူသော နီတိသုတ္တ၊ ၄၁–ဖြင့် ရှေး န–အစိတ် အ–ကျေပြီးသည်ရှိသော် အဿ–၌ (သံယုတ်ရှိသော်လည်း) အ–ကို ဒီဃပြုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် နာဿ–ဟု ဒီဃနှင့်ရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

အမှာ။ ။အထက်ပါနီတိသုတ္တ၊၄၁–ပုံစံပြယုဂ်များကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ များစွာတွေ့ရပေသည်။ အရေးကြုံက သက်လုံကောင်းစေရန် အောက်ပါ ပုံစံသာဓကများကို နမူနာအဖြစ်ကျက်မှတ်ထားပါ။

http://www.dhammadownload.com

(က) နာဿော သော ဘိက္ခု မံ နိပ္ပါဒေသိ။
(ခ) နာညမညဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျ။ (ဂ) ကာလံ နာဠန္တို သောငသိ။
(ဃ) နာဿုဝ ကောစိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမတိ။
(င) နာဿ စောရာ ပဿဟန္တိ။ (စ) မာဿော ဝေရူပ မကာသိ။
(ဆ) မာဿု ကုဒ္ဓ္ဓါ ဘူမိပတိ။ (ဇ) တဒါဿု ကဏှံ ယုဥ္ဇန္တိ။
(ဈ) ကဒါဿု မံ အဿရထာ။ (ည) တံ ကုဒါဿု ဘဝိဿတိ။
(ဋ) သတ္တဟာရကာံ ဝါဿ ပရိယေသေယျ။
(ဌ) တဿွာဿ ဟောတိ သံဝဏ္ဏနံ။ (ဍ) တတြာဿ ကရဏီယံ နတ္ထိ။
(ဎ) ကတွာတြ။ (ဏ) တဏှာဿ ဝိပ္ပဟီနာ။

မှတ်ချက်။ ။ဤသုတ်ဆိုင်ရာ ပုံစံများကို သံယောဂေ ပရေ ရဿတ္တံ-တူသော သဒ္ဒ စည်းကမ်းကို မလိုက်နာသော ပုံစံများတူ အထူးမှတ်

(စ) ဝိနိပတနသဘောဝေါ/ဝိနိပါတနသဘာဝေါ

(င)ဝါကျ၌ ဝိနိပတနံဝါ-ဟု သုဒ္ဓဘာဝသာနေဖြစ်သောကြောင့်ပင်အပြောင့်ပြ ဝါကျ၌ အပါယေသု ဝိနိပတနသဘာဝေါ-ဟုရှိစေရမည်။ ဝိနိပါတန-ဟု ပါ-၌ဒီဃနှင့် မရှိစေရ။ ဤကား ဘာသာဋီကာ၊၂။၁၆၁-အဆုံးအဖြတ်တည်း။ သို့ရာတွင် မအူသျှ၊ ဂဏ္ဌိသစ်တို့၌ ဝိနိပါတနသဘာဝေါ-ဟု ပါ-၌ ဒီဃနှင့်ချည်း အနက်ပေးကြသည်။သာရတ္ထ ဋီကာ၌လည်း-ဝိနိပါတနသဘာဝေါတိ ဥပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေါ-ဟုဒီဃနှင့်ပင် ဖွင့်ပြသည်။

၈။ **အဝိနိပါတဓမ္မော**

အဝိနိပါတဓမ္မော=ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျစေတတ်သော သဘောမရှိ။ (ဝါ)ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သောသက္ကာယဒိဋ္ဌိစသောအကုသိုလ်တရားမရှိ။ (ဝါ) ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ကျခြင်းသဘောမရှိ။ ဤသို့တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်လျက် ၃-နက်ပေးရသောကြောင့် တန္တနည်း။(ဘိန္နသတ္တိသမဝေတနည်း၊ သိလေသနည်း)

၁၀။ အဝိနိပါတဓမ္မော-၌ ဓမ္မ-အရ အပါယဂမနီယဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ စသော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုယူ၍ ထုတ်လေ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၅)

(က) သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေန နိယတတ္တာ နိယတော။
(ခ) သမ္ဗောဓိ ပရံ အယနံ ပရာ ဂတိ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယဏော။
(ဂ) ဥပရိ မဂ္ဂတ္တယံ အဝဿံ သမ္ပာပကောတိ အတ္ထော။
(ဃ) ကသ္မာ? ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာတိ။
(၄။၁၆၃။ သာရတ္ထ၊၄၅၁။ မအူ၊၂။၅၁၀။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၆၂။ ဂဏ္ဌိသစ်၊၂။၃၀၈)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို နိသျကျကျအနက်ပေးပါ။
၂။ (ဂ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာ။ (ဃ)ဝါကျကို စောဒနာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍ ပဍိလဒ္ဓတ္တာ-ကိုစာစပ်ပါ။
၄။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်း၌ ဉာဉ်ကောက်ပါ
၅။ ဂတိ-ကို နာမပဒမာလာ၊ ယင်း၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ အဇ္ဈတ္တနိပရဿပုဒ် ပဌမပုရိသ် ဝိဘတ်နှစ်လုံးဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က၊ခ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ သမ္ပတ္တနိယာမေန/သမ္ပတ္တနိယာမေန-တွင် သင့်ရာပါဌ်ကိုယုတ္တိပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ သမ္မောဓိ-၌ ရသင့်သော နယူပစာရကို ရေးပါ။
၁၀။ သမ္မောဓိပရာယဏော-၌ သမ္မောဓိအရတရားကို တ္တန္နိယောတရဏာဟာရနေတ္တိ။

========================

၂။ (ဂ)ဝါကျ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည် (ခ)ဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏော-ပုဒ်ကို စတုတ္ထဇဟုဒ္ဓိဟိ သမာသ်ပြုရမည်ဟုပြဆိုတော်မူ၏။ ယင်း၌ သမ္မောဓိ-အရ မဂ်၄-ပါးလုံးကို အရ ကောက်ရမည်လော။ အဘယ်မဂ်ကို အရကောက်ရမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဂ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား= အထက်မဂ် ၃-ပါးကို အရကောက်ရမည်ဟူလို့။

(ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ---သည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် သမ္မောဓိပရာယဏော-၌ သမ္မောဓိ-ကို ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူ၏။ သမ္မောဓိ-သည် အရိယာမဂ်သာမညဖြစ်၍ သမ္မောဓိ-အရ မဂ် ၄-ပါးလုံးကို ရသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟုဖွင့်ဆိုသနည်း။ဝိရောဓိ-၏။စုဒ်ကြောင့်(ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်၍ ပါရိသေသနည်းဖြင့် အထက် မဂ်၃-ပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် သမ္မောဓိ-ကို ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ-ဟုဝါဖွင့်ဆို-ဟူလို့။
(ဆင်တဲဝဏ္ဏီ။၃၃၇၊ ဘာသာဋီကာ၊၂။၁၆၂)

၃။ (ခ) ပက္ခန္တရ။

(ဂ) ဝိတ္ထာရ။ (တစ်နည်း) သမ္မောဓိအရ မဂ်၄-ပါးကိုပင် ယူရမည်လောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ- ဆက်-ဝါကျာရမ္ဘ။

(ဃ)သည် ကာရဏာ။ ထိုတွင်- ကသ္မာကား ကာရဏာပုစ္ဆာ။

ပဍိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂတ္တာတိ-ကား ကာရဏာဝိသဇ္ဇနာ။

စာစပ်။ ပဍိလဒ္ဓတ္တာ-ကို သမ္ပာပကော-၌ ဟိတ်-ဟိတ်ဖိုလ် စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ တိဏ္ဏံ သမ္မုတော တယံ။ ဥပရိမဂ္ဂါနံ တယံ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ။

♠ ဥပရိမဂ္ဂ-အရကား အထက်မဂ်တို့သည် မုချ။
♠ ထို၏ သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သချေ်ယျ - သချ်ာ။အဘေဒ-ဘေဒစပ် ဌာနူ။
♠ ပုန်လုံးအရကား အထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းရေ၏။

သမ္မုခ္ဗျတီတိ သမ္ဗောဓိ။ (သာရတ္ထ)

♠ သံ ဗုဓ-ဓာတ်အရကား အထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်း၏ ကောင်းစွာသိတတ်သော သတ္တိ လက္ခဏာ သဘာဝရေ၏။
♠ တ္ထပစ္စည်းအရကား သတ္တိမန္တ လက္ခဏာဝန္တ သဘာဝဝန္တဖြစ်သော အထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းရေ၏။

သမ္မာ အဝိပရိတော အတ္တာ သဘာဝေါ အဿ မဂ္ဂဿာတိ သမ္မတ္တော။

♠ သမ္မာ အတ္တ-ပုဒ်အရကား မဖောက်မပြန်သော သဘောသည် မုချ။
♠ ထို၏ မင်နှင့် သဘာဝ သဘာဝဝန္တစပ် ဌာနူ။
♠ တ-အညပုဒ်အရကား မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိသောမင်ရေ၏။

သမ္ဗောဓိ ပရာယဏံ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

♠ သမ္ဗောဓိပရာယဏ-ပုဒ်အရကား အထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော အလွန်လားအပ် ရောက်အပ်သော တရားသည် မုချ။
♠ ထို၏ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ် ဌာနူ။
♠ တ-အညပုဒ်အရကား အထက်မဂ် ၃-ပါးအပေါင်းဟုဆိုအပ်သောအလွန်လားအပ် ရောက်အပ်သော တရားရှိသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရေ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

သမ္ပာပုဏာတီတိ သမ္ပာပကော။ (သာရတ္ထ)(သောတာပန်ရဟန်းရေ၏)
သမ္မာ ပါပုဏာတီတိ သမ္ပာပကော။ (မအူ)
ပဋိလဗ္ဘိတ္တာတိ ပဋိလဒ္ဓေါ။ ပဌမော မဂ္ဂေါ ပဌမမဂ္ဂေါ။
ပဋိလဒ္ဓေါ ပဌမမဂ္ဂေါ အနေန ဘိက္ခုနာတိ ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂေါ။ (မအူ)
သမ္မတ္တော ဟုတွာ နိယမော သမ္မတ္တနိယမော။ (မအူ)
(ဂဏ္ဌိသစ်၊ဘာသာဋီကာ-တို့၌ သမ္မာ ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ-ဟုဘာဝတဒ္ဓိတ်ပြုကြသည်)

၅။ ဂတိ-ပုဒ်ကို ဂတိ၊ဂတီ၊ဂတိယော စသည်ဖြင့် တ္တတ္တိလိင်၊ရတ္တာဒိဂိုဏ်းစဉ်ပါ။
ဂတိ-၌ ဂမုဓာတ်ယူ၍ = အဂစ္ဆိ၊ဂစ္ဆိ။ အဂစ္ဆိ၊ဂစ္ဆိ။ အဂစ္ဆိံသု၊ ဂစ္ဆိံသု။ အဂစ္ဆုံ၊ ဂစ္ဆုံ။
အဂမိ၊ဂမိ။အဂမီ၊ဂမီ။ အဂမာသိ၊ဂမာသိ။ အဂမိံသု၊ဂမိံသု။ အဂမံသု၊ဂမံသု။
အဂဉ္ဆိ၊ ဂဉ္ဆိ။ အဂဉ္ဆီ၊ ဂဉ္ဆီ။ အဂဉ္ဆိံသု၊ ဂဉ္ဆိံသု။ အဂဉ္ဆုံ၊ ဂဉ္ဆုံ။
အဃမ္မိ၊ ဃမ္မိ။ အဃမ္မိံသု၊ ဃမ္မိံသု။ အဃမ္မုံ၊ ဃမ္မုံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ။၂၇၉၊၂၈၀)
·ပဋိလဒ္ဓ=ပဋိ-လဘ၊ တ။ သမ္ပာပကော= သံ-ပ-အာပ၊ ဏ္ဍု။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က)မဂ္ဂေန နိယတတ္တာ-ဖြင့် နိယတော-၌ တပစ္စည်း၏ ကံအနက်၌ သက်-၊ နိယမိယတေတိ နိယတော-ဟု ကမ္မသာဓန-ပြုဟု သိစေသည်။

◆ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၊ ကိတ်ပဒ၊ ကတ္တားအဝုတ္တ၊ တတိယန္တနှင့်၊ ဖွင့်၍ပြ၊ ကတ္တုသာဓန ကြံစရာ။

သမ္မတ္တနိယာမေန-ဖြင့် မဂ္ဂေန-၌ မဂ်ဟူသည် မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်ကို မှတ်တတ်သော(ရအပ်သော)မဂ်ပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(တစ်နည်း) မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိသူ၏အဖြစ်ကို မှတ်တတ်သော(ရအပ်သော) မဂ်ပင်တည်းဟု သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်)

(ခ)ဝါကျ ပရံ အယနံ -ဖြင့် ပရာယဏံ-ပုဒ်ကို ပရံ အယနံ ပရာယဏံ-ဟု ကမ္မဓာရာယ်ပြုဟု သိစေသည်။

ဂတိ-ဖြင့် အယနံ-၌ ဣဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟောၤယုပစ္စည်း ကမ္မသာဓန အနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊အယိတဗ္ဗန္တိ အယနံ-ဟုကမ္မသာဓနပြု-သိစေ။

(တစ်နည်း)ပရာ ဂတိ-ဖြင့် ပရာယဏသဒ္ဒါသည် တပ္ပရ ဣဌအနက်ကိုမဟော၊နိဿယ အနက်ဟောသည်ကို သိစေသည်။ (ဝဏ္ဏိသစ်၊၃၈၈)

◆ နိဿယေ တပ္ပရေ ဣဌေ၊ ပရာယဏာပဒံ တီသု။ (တန်း၉၆၃)

(ခ)တစ်ဝါကျလုံးဖြင့် သမ္ဗောဓိ ပရာယဏံ အဿာတိ သမ္ဗောဓိပရာယဏော-ဟု ဝတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိပြုရမည်ဟုသိစေသည်။

၇။ သမ္မတ္တနိယာမေန / သမ္မတ္တနိယာမေန

သမ္မတ္တနိယာမေန မဂ္ဂေနာတိ သမ္မာဘာဝနိယာမကေန ပဌိလဒ္ဓမဂ္ဂေန-ဟု သာရတ္ထ-၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိသစ်၊၃၊၃၈၈-၌ သမ္မာ ဘာဝေါ သမ္မတ္တံ (ဝါ) သမ္မာ အတ္တာ သဘာဝေါ အဿာတိ သမ္မတ္တော၊ (ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ)ဟု သမ္မာပုဒ်ဖြင့်ပင်ဝဝနတ္တပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း သမ္မတ္တနိယာမေန-သာသင့်။

၈။ သမ္ဗောဓိ

အပေါင်းဖြစ်သော မဂ် ၄-ပါး၏ သမ္ဗောဓိ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောအထက်မဂ် ၃-ပါး၌ တင်- ကေဒေသူ။

ဤ၌ သမ္ဗောဓိ-ဟူသော နည်းသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ကို ချန်လှပ်၍ ထိုမှ ကြွင်းသောအထက်မဂ်၃-ပါးကိုသာ ယူရသောကြောင့် ပါရိသေသနည်း။

၁၀။ သမ္ဗောဓိ-အရ အထက်မဂ် ၃-ပါး၊စေတသိက် ၃၆-ပါးကို ယူ၍ ထုတ်။

==================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၆)

(က) အာမန္တေသီတိ အာလပိ အဘာသိ သမ္ဗောဓေသိ။

(ခ) ကိန္တိ? အာဝိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတန္တိ ဝေဟာဒိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အာစိဏ္ဏတ္တိ စရိတံ ဝတ္တံ အနုဓမ္မတာ။

(ဃ) တံ ခေါ ပနေတံ အာစိဏ္ဏံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ သာဝကာစိဏ္ဏန္တိ။

(င) ကတမံ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ?

(စ) ဗုဒ္ဓါ တာဝ ဧကံ--ယေဟိ နိမန္တိတာ ဝဿံ ဝသန္တိ၊န တေ အနပလောကေ တွာ အနာပုစ္ဆိတွာ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ။

(ဆ) သာဝကာ ပန အပလောကေတွာ ဝါ အနပလောကေတွာ ဝါ ယထာသုခံ ပက္ကမန္တိ။

(ဒုဇာ၆၃။ သာရတ္ထ၊၄၅၂။ မဒူ၊၂။၅၁၁။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၆၃။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၈)

====================

၁။ (စ)ပါဠိကို "ဗုဒ္ဓံ တာဝ၊ ရှိကကောန်"ဝသော်နိယံနှင့်အညီ အပါဒ်ခွဲ၍ (ဆ)ပါဠိကို လိုက်သင့်သောပါဌ်ပြည့်စုံစွာလိုက်၍ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ခ)ပါဠိကို အနုသန္ဓေ။ (ဆ)ပါဠိကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောပါဠိတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေးပါ။

၄။ ဇနပဒစာရိကံ-ကိုအစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဉာဏ်။

၅။ ဇနပဒ၊ နိမန္တိတ၊ ဝတ္တ-တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊ခ၊ဂ)ပါဠိတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ (စ) ပက္ကမန္တိ/ပက္ကမန္တီတိ ဟုပါဌ်နှစ်ထွေရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို အကြောင်းပြဆုံးဖြတ်။

၈။ (စ)ပါဠိတစ်ခုလုံးကို ချုံး၍ ဖြစ်သင့်သောနည်းနှင့် ယင်း(စ)ပါဠိဝယ် ဇနပဒ-စာရိကံ ပက္ကမန္တိ-၌ ဖြစ်သင့်သော ဥပစာတို့ကို အကြောင်းပြဖြေပါ။

၁၀။ အာစိဏ္ဏံ-၌ ဓာတွတ္ထကို ကိုယ်ပြု၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၁။ (စ) တာဝ-သာဝကာစိဏ္ဏမှရှေးဦးစွာ။

(ဆ) သာဝကာ ပန-တို့သည်ကား၊(ယေဟိ-တို့သည်၊နိမန္တိတာ-ကုန်သည်၊ဟုတွာ-၍၊ ဝဿံ-လုံး၊ ဝသန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-တို့ကို၊) အပလောကေတွာဝါ -ကုန်၍လည်း ကောင်း၊ အနပလောကေတွာဝါ-ကုန်၍လည်းကောင်း၊ (ဇနပဒစာရိကံ-ကို၊ကတွာ-၍) ယထာသုခံ-စွာ၊ ပက္ကမန္တိ-ကုန်၏။ (မဒူသျှ)

၂။ (ခ)ပါဠိ အနုသန္ဓေ

ဤသို့(က)ဖြင့် အာမန္တေသိ-၌ မန္တဓာတ်သည် အာလပန၊ ဘာသနအနက်ကို ဟော၏ဟု ပြဆိုပြီး၍ယခုအခါ၌ ပါဠိတော်၌ အာစိဏ္ဏံ ခေါ ပနေတံ-အစရှိသည် သည် အာမန္တေသိ-၌ အာမန္တနာကာရတည်းဟုသိစေလို၍ (ခ)မိန့်။(မဒူသျှ၊၂။၅၁၁)

(ဆ)ပါဠိ ပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(စ)ပါဠိဖြင့်ဘုရားရှင်တို့သည် ပင့်ဘိတ်ကုန်သောဒါယကာ

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို မပန်ကြားဘဲကြွတော်မမူကုန်၊ ပန်ကြားကြကုန်လျက်သာလျှင် ကြွတော်မူကြကုန်သောဟုဆို၏။ သာဝကတို့သည်လည်း ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ပင် ပန်ကြားကုန်လျက်သာ ကြွသွားကြလေကုန်သလော။ အဘယ်သို့ မှတ်သားရပါမည်နည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။(မအူသျှ)

၃။ (ခ) ပက္ကန္တုရ။ (ဂ) ပက္ကန္တုရ။ (ဃ)ဝိတ္ထာရ (မအူ၊ဝဏ္ဏိသစ်) ဝါကျာရမ္ဘ (ဘာသာဋီ) (င၊စ) ဝိတ္ထာရ။ ထိုတွင်– (င)သည် ပုစ္ဆာသခင်းပ။ (စ)သည် ပရိဟာရ ဝိတ္ထာရ။ (ဆ) ဝါကျာရမ္ဘ။

၄။ ဇနာ ပဋ္ဌန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ဇနပဒေါ။ စရဏံ စာရိကာ။(စရ၊ဏျွ၊အာ) (တစ်နည်း)စရဏံ စာရော။ (စရ၊ဏ) စာရောဝ စာရိကာ။ (စရ၊ဏိက၊အာ)

ဇနပဒေသု စာရိကာ ဇနပဒစာရိကာ။ (သာရတ္ထ)

- ဇနပဒ–အရ ဇနပုဒ်တို့ဖြစ်သည် မှချ။
- ထို၏ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့် ဌာန ဌာနီ၊နိဿယ နိဿိတစပ် ဌာနူ။
- ပုဒ်လုံးအရကား ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းရ၏။

အနုဝတော ဝမ္ပော အနုဝမ္ပော။

- အနုအရ လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းအနုဂတဘောဂုဏ်သည် မှချ။
- ထို၏ တရားဖြစ်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာနူ။
- အနုဝမ္ပပုဒ်လုံးအရကား လောကုတ္တရာတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော တရားရ၏။

အနုဝမ္ပောဝ အနုဝမ္ပတာ။

- အနုဝမ္ပတာတိ လောကုတ္တရဝမ္ပာနုဝတော ဝမ္ပော။ (သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၂)

အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံ။

- အာ–အရကား ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဘောဂုဏ်ရ၏။
- စရဓာတ်အရ ကတ္တုဗ္ဗကြိယာကား ဘုရားရှင်တို့၏ မဟာကရုဏာပြဓာန်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မှချ။
- ကမ္မဋ္ဌကြိယာအရကား ထိုအားတပ်သော ကျင့်ဝတ်၏ အာရမ္မဏာပစ္စယ– ဖလူ။
- တပစ္စည်းအရ ထို–သောပင့်ဘိတ်ထားသောဒါယကာတို့ကိုပန်ကြား၍ ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းဟူသော ကျင့်ဝတ် (ဝါ)လောကုတ္တရာတရား အားလျော်သောသဘောရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ။

ဒွေ ဝိဓာ တေသ အာစိဏ္ဏာသာတိ ဒုဝိဓံ။

သုခဿ အနုရူပံ ယထာသုခံ။ (တစ်နည်း) ယံယံ သုခံ ယထာသုခံ။

၅။ ဇနပဒ= ဇန–ပဒ ၊ အ။ နိမန္တိတ= နိ–မန္တ ၊ တ။

ဝတ္တံ= ဝတ္တ–အ။ (တစ်နည်း) ဝရ၊ တ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (က) အာလပိ-ဖြင့် အာမန္တေသိ-၌ အာ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ -လည်းကောင်း၊ မန္တဓာတ်၏ ခေါ်ခြင်း အာလပန၊ ပြောဆိုခြင်း ဘာသနအနက်ဟော-လည်းကောင်း သိစေ။

အဘာသိ-ဖြင့် အာလပိ-၌ အာပုဗ္ဗ လပဓာတ်သည် ဥစ္စာရဏ (ဘာသန) အနက်ကိုဟောသည်ကို သိစေသည်။

သမ္ဘာဝေသိ-ဖြင့် ခေါ်တော်မူ၏ မိန့်တော်မူ၏ဟူသည် သိစေတော်မူခြင်းပင် တည်းဟု သိစေသည်။

(ခ)ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော်၌-အာစိဏ္ဏံ ခေါ် ပနေတံ-စသည်ကား အာမန္တေသိ-၏ အာမန္တနာကာရပြစကားပင်တည်းဟု သိစေသည်။

(ဂ) စရိတံ-ဖြင့် အာစိဏ္ဏံ-၌ အာ-စရဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဏ္ဏ-သည် တ-ပစ္စည်း၏ ကာရိယဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်-လည်းကောင်း၊ အာစရိတဗ္ဗန္တိ အာစိဏ္ဏံ-ဟုပြု-လည်းကောင်း၊ အာ-၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

၇။ ပက္ကမန္တိ / ပက္ကမန္တိတိ

ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေါ ဝမျမာနတာယ န ဝုတ္တော-ဟု(သာရတ္ထ၊၁၊၄၅၂)ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၈၈-၌လည်းဣတိ-ကား ဝမျမာန်၊ ယင်းဣတိကို ဣဒံ တာဝ ဇော်-သို့ပြန်၊ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဣတိ မပါသော ပါဌ်သာ သင့်သည်။

အာစိဏ္ဏံ / အာစိန္နံ

အာ၊စရ၊တ။ တရာဒီဟိ ဏ္ဏော-သုတ်ဖြင့် ရကာရန္တဓာတ်နောင်တ-ပစ္စည်းကို ဏ္ဏပြု၍ ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အစရိယိတ္ထာတိ စိဏ္ဏော၊ ဓမ္မော။ ဏ္ဏတ္ထာဒေသော-ဟု (ရူပသိဒ္ဓိ၊၃၈၅)ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း အာစိဏ္ဏံ-ပါဌ်သာ သင့်သည်။

၈။ (စ)ဝါကျ၌ ပင့်ဘိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကို မပန်ကြားဘဲ ဇနပုဒ်၌ လှည့်လည်ခြင်းကိုပြု၍ ကြွသွားတော်မမူကြကုန်-ဟု ဆိုသဖြင့် ပင့်ဘိတ်ထားသော ဒါယကာတို့ကိုပန်ကြားကုန်၍သာ ဇနပုဒ်၌လှည့်လည်ခြင်းကိုပြု၍ ကြွသွားတော်မူကြကုန်၏-ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရာသောအားဖြင့်ယူရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်း။ အပြန်အားဖြင့် ယူရသောကြောင့် ဗျတိရေကနည်း။

ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ

ဇနပုဒ်တို့၌ လှည့်လည်ခြင်းကြိယာနှင့်ဖဲသွားခြင်းပက္ကမန္တိကြိယာတို့မပြားဘဲ ပြားသကဲ့သို့ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ-ဟုဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒူပစာ။

အာမန္တေသိ

ပုစ္ဆနအာမန္တန၊ ပက္ကောသနအာမန္တန၊ ဘာသနအာမန္တနတို့၏ အာမန္တေသိ-ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဏ္ဏတ္တိသနအာမန္တန၊ ဘာသနအာမန္တနု၌တင် ပြာဒေသျူ။
◆ ပုဋ္ဌံ ဘာသံ၊ ပဏ္ဏတ္တိသန်၊ အာမာန်သုံးမျိုးမှတ်။
၁၀။ အာစိဏ္ဏံ–၌ ဓာတွတ္ထ–အရ ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၇)

(က) တဥ္စ ခေါ နော အသန္တန္တံ ဣတ္ထ ပန လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) သော စ ခေါ ဒေယျဓမ္မော အမှာကံ နော အသန္တောတိ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော။

(ဂ) အထဝါ ယံ ဒါနဝတ္တံ မယံ တုမှာကံ ဒဒေယျာမ။

(ဃ) တဉ္စ ခေါ နော အသန္တန္တံ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

(င) နောပိ အဒါတုကမျတာတိ အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ ယထာ ပဟူတ ဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရီနံ။

(၄။၁၆၃။ သာရတ္ထ၊၄၅၇။ မဓု၊၂။၅၂၁။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၇၀။ ဝဏ္ဏိသစ်၊၂။၃၉၃)

==================

၁။ သံဝဏ္ဏနာကို ရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င)ဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ မစ္ဆရီနံ–ကိုစာစပ်ပါ။
၄။ မစ္ဆရီနံ–ကို အစိတ်အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍၊ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။
၅။ ဝိပလ္လာသ၊ ဒေယျ၊ ဒါန၊ အတ္ထ၊ မစ္ဆရပုဒ်တို့ကို ဓာတု ပစ္စယဝေဘန်ပါ။
၆။ (က၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ ဝိပလ္လာသော / ဝိပ္ပလ္လာသော/ ဝိပလာသော ဟုသုံးမျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကို သဒ္ဒနယဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပါ။
၈။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော–၌ နယ။ မစ္ဆရီနံ–၌ ဥပစာတို့ကို ရေးပါ။
၁၀။ (ဂ)ဝါကျ ပဓာနဓ်အရကို လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=================

၁။ (က၊ခ)ဝါကျတို့နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်ကို လိင်ဝိပလ္လာသကြံ၍ အနက်ပေးပုံ
တဥ္စခေါ– သော စ ခေါ ဒေယျဓမ္မော–ထိုလှူခြင်းငှါထိုက်သော ဝတ္ထုသည်လည်း၊ အမှာကံ–တို့အား(ထည့်)၊ အသန္တံ အသန္တော–ထင်ရှားမရှိသည်။ နော–မဟုတ်ပါ။

(ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့နှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပါဠိတော်ကို လိင်ဝိပလ္လာသမကြံမူ၍ အနက်ပေးပုံ

ယံဒါနဝတ္တံ–အကြင်လှူအပ်သောဒါနဝတ္ထုကို၊ မယံ–တို့သည်၊ တုမှာကံ–အရှင်ဘုရားတို့အား၊ ဒဒေယျာမ–လှူကုန်ရာ၏။ (အနိယတ်ထည့်) တဉ္စခေါ ဒါနဝတ္ထု–သည်လည်း၊ အမှာကံ–တို့အား။ (ထည့်) အသန္တံ–သည်၊ နော–မဟုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဒါတုကမျတာပိ–လှူခြင်းငှါ အလိုမရှိကုန်သည်တို့၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ အမှာကံ–တို့အား။ (ထည့်) နော နတ္ထိ–မရှိပါ။ (တစ်နည်း) အဒါတုကမျတာပိ– သည်လည်း၊ နော–တို့အား၊ နတ္ထိ–(ထည့်)

(နောပိ အဒါတုကမျတာ–၌ သာရတ္ထဖွင့်သည့်အတိုင်း(၂)နည်းပေးသည်။)

၂။ (ခ)ဝါကျ သာဘောဂပုစ္ဆာ

ဆရာ–––သည် (က)ဝါကျဖြင့် တဠ ခေါ် နော အသန္တံ–ဟူသော ပါဠ်၌ ပုံလိင်ကို နပုံလိင်ပြန်ထားခြင်း–လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို သိအပ်သောဟုဆို၏။ ဆရာ့ စကားသည် ယုတ္တိနှင့်ကင်း၍ မခိုင်မြဲရာသည်မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိကို ထောက်၍ ယင်းသို့ဆိုပါသနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ခ)မိန့်။

(ဂ)ဝါကျ အနုသန္ဓေ

ဤသို့ (က၊ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် တဠ ခေါ် နော အသန္တံ–ဟူသောပါဠိ၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်သောဟု ပြဆိုပြီး၍၊ ယခုအခါ၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသ နှင့်ကင်း၍လည်း အနက်ကိုမှတ်အပ် သိအပ်၏ဟုပြလိုရကား (ဂ)မိန့်။

◆ ဝိနာ ဝါ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေနေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ "အထဝါ"တိအာဒိ။ (သာရတ္ထ)

၃။ (ခ) ယုတ္တိဒဋ္ဌကရဏ။

(ဂ၊ဃ)တို့ကား ပက္ခန္တရ။ ထိုတွင်– (ဂ) အနိယမဝါကျ။ (ဃ) နိယမ။

(င) ပက္ခန္တရ။ ယင်း(င)ဝါကျ၌ ယထာ ပဟူတဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရီနံ–ကား ဝိသဒိသူပမာကိုပြသောကြောင့် ဥပမာနပက္ခန္တရ။

တစပ်။ မစ္ဆရီနံ–ကို အတ္ထိ ယထာ–ဟူသော ပါဌသေသဝယ် အတ္ထိ–၌ သမ္ပဒါန်–သမ္ပဒါန်၏ကြိယာ စပ်။

၄။ တဏှာယ ပရာမသနံ မစ္ဆရံ။ (မသ၊ ဆရ) (ဏွာဒိမောဂ်။၁၅၇)

မစ္ဆရံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ မစ္ဆရိနော။(တေသံ)

♠ မစ္ဆရပုဒ်အရကား ဝန်တိုခြင်းသည် မုချ။

♠ ထို၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာန။

♠ ဤ–ပစ္စည်းအရကား ဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။

အသနံ အာသော။ ဝိပရိ အာသော ဝိပလ္လာသော။

လိင်္ဂဿ ဝိပလ္လာသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသော။

♠ လိင်္ဂ–အရ သော အသန္တော–ဟူသော ပုလ္လိင်သည် မုချ။

♠ ထို၏ တံ အသန္တံ ဟု နပုံလိင်ပြန်ခြင်းနှင့် ဝိကာရီ ဝိကာရစပ်– ဌာန။

♠ ပုဒ်လုံးအရ သော အသန္တော–ဟူသော ပုံလိင်၏ တံ အသန္တံ–ဟုနပုံလိင်ပြန်ခြင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒေယျဓမ္မော= လျှုခြင်းငှါထိုက်သောဝတ္ထုသည်၊(မအူ) ယင်းအလို-

ဒါတုံ အရဟတီတိ ဒေယျော။ ဒေယျော ဓမ္မော ဒေယျဓမ္မော။

ဘာသာဋီကာအလို=ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းသည်။ ယင်းအလို-

ဒါတဗ္ဗောတိ ဒေယျော။ ဒေယျော ဓမ္မော ယဿာတိ ဒေယျဓမ္မော။

♠ ဒေယျဓမ္မ-အရ ပေးလှူထိုက်သောသဘောသည် မုချ။

♠ ထို၏ လှူဘွယ်ပစ္စည်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။

♠ ယ အညပုဒ်အရကား ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသောပစ္စည်းရ၏။

ပတူတံ ဝိတ္တူပကရဏံ ဧတေသန္တိ ပတူတဝိတ္တူပကရဏာ။ (သာရတ္ထ)

♠ ပတူတဝိတ္တူပကရဏာ-အရ များသောနှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အဆောက်အဦသည် မုချ။

♠ ထို၏ မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ် ဂုဏော စပ် ဌာနူ။

♠ တေ-အညပုဒ်အရကား များသောနှစ်သက်ခြင်းကိုပြုတတ်သောအဆောက်အဦးရှိသော မဇ္ဈိမပုဂ္ဂိုလ်တို့ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒါနံ။ ဒါနံ ဝတ္ထု ဒါနဝတ္ထု။

ဒါတုံ ကာမေန္တီတိ ဒါတုကာမာ။ န ဒါတုကာမာ အဒါတုကာမာ။

အဒါတုကာမာနံ ဘာဝေါ အဒါတုကာမတာ။

ဝိတ္တိယာ ဥပရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ။ (သာရတ္ထ)

(တစ်နည်း) ဝိတ္တဿ ပီတိပါမောဇ္ဇဿ ဥပရဏံ ဝိတ္တူပကရဏံ။ (မအူ)

၅။ ဝိပလ္လာသ= ဝိ-ပရိ-အသု၊ ဏ။ ဒေယျ= ဒါ၊ ဏျ။

ဒါန= ဒါ၊ ယု။ အတ္ထ= အသ၊ (ဝါ) အရ၊ ထ။

မဇ္ဈိရ= မသု၊ ကွိ (ရူ)။ မသ၊ ဆရ။ (ဏွာဒိ၊၁၅၈)

သန္တ= အသ၊ အန္တ။ ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း။

၆။ (က)ဖြင့် တဥ္စ ခေါ် နော အသန္တံ-ဟူသောပါဌ်၌ သော အသန္တော-ဟူသော ပုံလိင်ကိုတံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်ပြန်၍ ဆိုထားသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကိုသိစေသည်။

(ခ)ဖြင့် တံ အသန္တံ-ဟု နပုံလိင်ဖြင့်ဆိုထားသော်လည်း သော အသန္တော-ဟု ပုံလိင်အနက်ကို မှတ်သားရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ တ-သဒ္ဒါ၏ ဒေယျဓမ္မ-ကိုစွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဂ)ဝါကျဖြင့် တဥ္စ ခေါ် နော အသန္တံ-၌တ-ဟူသောနိယတ်၏ အနိယတ်ကို ယံ ဒါနဝတ္ထုံ မယံ တုမှာကံ ဒဒေယျာမ-ဟုထည့်၍အနက်ယောဇနာရမည်ကို လည်းကောင်း၊တ-သဒ္ဒါ၏ ဒါနဝတ္ထုကို စွဲယူသုံးသပ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ)ဖြင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသအားဖြင့်သာ အနက်ကို သိအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသကို ကြည့်၍လည်း အနက်ကို သိအပ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ။

(င) အဒါတုကာမတာပိ နော နတ္ထိ-ဖြင့် နော-သည် သဗ္ဗနာမ် နော-မဟုတ်၊ ပဋိသေဓဝေါတကနိပါတ် နော-၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နောပိ-၌ အပိသဒ္ဒါကို အဇ္ဈာနုပယုတ်ကြံ၍ အဒါတုကမျတာ-ပုဒ်နောင် ထိုင်၍ အနက်ယောဇနာရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒါတုကမျတာ-၌ ဏျပစ္စည်း သွတ္ထ၌သက်- လည်းကောင်း၊အဒါတုကာမာ ဝေ အဒါတုကမျံ-ဟုသွတ္ထတန်ဖိုင်ပြု-လည်းကောင်း သိစေသည်။

ယထာပတ္ထုတဝိတ္တူပကရဏာနံ မစ္ဆရိနံ-ဖြင့် အသဒိသူပမာကိုသိစေ။(သာရတ္ထ)

၇။ ဝိပလ္လာသော / ဝိပ္ပလ္လာသော / ဝိပလာသော

ဝိ ပရိပုဗ္ဗော အသု ခေပနေ၊ဏော၊ဝိပလ္လာသော- (တန်ငိုးရရဖြဲးသူစိ)-တို့ကို ထောက်၍ ဝိ-ပရိ-အသု၊ ဏပစ္စည်း။ ဝိပရိအာသ-ဟု ဆိုလိုလျက် ရ-ကို လ-ပြု၊ ဣ-ကိုယ-ပြု၊ ယဝတံ-သုတ်ဖြင့် လျ-ကို လ-ပြု။ လ-ခွေးဘော်လာ၍ ဝိပလ္လာသ-ဟုရုပ်ပြီးသည်။ ယဝတံသုတ်၊ ဖြိုးပြယုဝ်၊ မုချ ခွေဘော်လာမြဲတည်း။ (ဘုရားကြီးနိယံ) (လယာနံ လ္လယုစ်။ ဝိပရိအာသော၊ ဝိပလ္လာသော- (နီတိ၊သုတ္တ၊၁၀၀)ကို ထောက်လျှင်လည်း ဝိပရိအာသ-ဟုဆိုလိုလျက် ရ-ကို လ-ပြု၊ ဣ-ကိုယ-ပြု၊လျ-ကို လ္လ-ပြု၍ ဝိပလ္လာသ-ဟုပင်ရုပ်ပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိပလ္လာသ-ဟုရှိသောပါဌ်သာ သင့်သည်။

၈။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော

အပေါင်းဖြစ်သော ဣတ္ထိလိင်၏ ပုံလိင်ပြန်ခြင်း၊ ဣတ္ထိလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း၊ပုံလိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း၊ ပုံလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း၊ နပုံလိင်၏ ဣတ္ထိလိင်ပြန်ခြင်း၊ နပုံလိင်၏ပုံလိင်ပြန်ခြင်းဟူသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ ၆-မျိုးတို့၏ အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သောပုံလိင်၏ နပုံလိင်ပြန်ခြင်း၌ တင်- ကေဒသျူ။

လိင်္ဂဝိပလ္လာသသဒ္ဒါသည် လိင်ပြန်ခြင်း ၆-မျိုးနှင့် ဆက်ဆံသော်လည်းပုံလိင်၏နပုံလိင်ပြန်ခြင်းဟူသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ရုဠှီနည်း။

နိရုတ္တိနည်းမေးခဲ့လျှင်=ရူပသိဒ္ဓိ-အလို ဝဏ္ဏဝိကာရ၊ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်းရသည်။

သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာ-အလို ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်းသာ ရသည်။ (ရ-နံပါတ်ပြန်ကြည့်)

တဥ္စ ခေါ နော အသန္တံ

ဤ တဥ္စခေါ နော အသန္တံ-ဟူသောနည်းသည် သောစခေါ နော အသန္တော-ဟုဆိုအပ်သောပုံလိင်ကို တဥ္စ ခေါ နော အသန္တံ-ဟုနပုံလိင်အားဖြင့်ပြန်ထားသောကြောင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်း။

မစ္ဆရိနံ

အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာရှိ၍ ဝန်တိုတတ်သူ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာမရှိဘဲ ဝန်တိုတတ်သူတို့၏ မစ္ဆရိနံ-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာရှိ၍ ဝန်တိုတတ်သူ၌တင်-ကေဒသျူ။ ရုဠှီနည်း။(ပဏ္ဍုတဝိတ္တူပကရဏာနံ-ဟူသော ဝိသေသနကိုထောက်)

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ (ဂ)၌ ပဓာန–ကား ဒဒေယျာမ–တည်း။ ယင်း ဒါဓာတ်အရ ဒါနစေတနာကိုယူ၍– ထိုနှင့် နမနလက္ခဏာတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့်တကွဖြစ်လေ့ရှိသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် အာယူဟနကိစ္စ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိစသောအကျိုးတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ဒါနဝတ္ထု တည်းဟူသော အာရုံတူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် နမနဇာတ်၊ ထိုနှင့် ပဏီတစသောဂုဏ်၊ပေးလှူခြင်းကြိယာ၊ ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုနှင့် ပရမတ္ထဓမ္မသစ်တအမည် တူသောကြောင့်လည်းကောင်း သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာကိုယူအပ်၏။ ဤသို့ မှတ်ခြင်းသည် လက္ခဏာဟာရနေတ္တိနည်းမည်၏။

==========================

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၈)

(က) ဗုဒ္ဓပ္ပမုခန္တိ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ ။

(ခ) ဗုဒ္ဓံ သံဃတ္ထေရံ ကတွာ နိသိန္နန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဂ) ပဏီတေနာတိ ဥတ္တမေန။သတတ္ထာတိ သဟတ္ထေန။ သန္တပ္ပေတွာတိ သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ။ သမ္ပဝါရေတွာတိ သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာ။

(ဃ) "အလ"န္တိ ဟတ္ထသညာယ. မုခသညာယ ဝစီဘေဒေန စ ပဋိက္ခိပါပေတွာ။

(င) ဘုတ္တာဝိန္တိ ဘုတ္တဝန္တံ။

(စ) ဩနီတပတ္တပါဏိန္တိ ပတ္တတော ဩနီတပါဏိံ။

(ဆ) အပနီတဟတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(၄း၁၆၆၊ သာရတ္ထ၊၄၅၈၊ မအူ၊၂း၅၂၆၊ ဘာသာဋီ၊၂း၁ရ၆၊ ဝဇိရသစ်၊၂း၃၉၇)

==================

၁။ (ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကိုသာ အနက်မှန်စွာ ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကို စောဒနာတက်၍။ (ဆ)ဝါကျကို သာဘောဂပုစ္ဆာတက်ပါ။

၃။ (ခ)စသောဝါကျများကို အကြောင်းပြ အမည်ပေးပါ။

၄။ ဩနီတပတ္တပါဏိ–ကို အစိတ် အပေါင်းဝစနတ္ထပြ၍ အပေါင်း၌ ဉာသ်ကောက်ပါ။

၅။ ပရိဏာယက၊ ပဏီတ၊ ပရိပုဏ္ဏ၊သညာ၊ပတ္တ၊ပါဏိ၊ဟတ္ထ၊မုခ–တို့၏ ဓာတ်ပစ္စယဝေဘန်ပါ။

၆။ (က၊စ)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။

၇။ ဩနီတပတ္တပါဏိ/ဩနီတ္တပတ္တပါဏိ ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယူတ္တိပြဆုံးဖြတ်။

၈။ ပဏီတေန–၌ ရသင့်သော နယူပစာရတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။

၁၀။ ပါဏိ–ပုဒ်၏ ဝေဝစနတာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

==========================

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဃ)ဝါကျ စောဒနာ

ဆရာ--သည် (ဂ)ဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာ-ကို သုဒ္ဓ ပဝါရေတွာဟု ဖွင့်ဆို၏။ ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏာ-အရ သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ- စသည်၌ကဲ့သို့ နိမန္တန ပဝါရဏာကိုလိုအပ်ပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်ပဝါရဏာကိုလို အပ်ပါသနည်း။ ဤ၌ လိုအပ်သော ပဝါရဏာကို မပြသော် အဗျာပိတ-၏။ စုဒ်ကြောင်း (ဃ)မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား=ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတော-စသည်၌ကဲ့သို့ ပဋိက္ခေပပဝါရဏာ-ကို လိုအပ်၏ဟုငါပြဆို--ဟူလို။ (ဝိသစ်၊၂။၃၉၇)

(ဆ) သာဓောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ--သည်(စ)ဖြင့် ဩနီတပတ္တပါဏိ-ပုဒ်ကို ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏိ တေသာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ-ဟု (သာရတ္ထ) ဩနီတာ ပတ္တတော ပါဏယော ယေန ဘဂဝတာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ(မအူ)ဟု တိပဒဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြုရမည် ဟုပြဆို၏။ ဩနီတ-၌ အဝဓိကာရိယ ဩ-သည် ဓာတွတ္ထဝိသေသကပင် ဖြစ်ပါသလော။မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ပါသနည်း။ ပါဏိ-သဒ္ဒါသည် သတ္တဝါ ပန်းရုံသမားတို့၏ သံလက်ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟောပါသလော။ ဤ၌ မည်သည့်အနက်ကို ဟောပါ သနည်း။ စုဒ်ကြောင့် (ဆ)မိန့်။

၃။ (ခ)ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။ (ဂ) ပကွန္တရ။

(ဃ)သည် ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏာအရ နိမန္တနပဝါရဏာကိုပင် လိုအပ်ပါသလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်- ဝါကျာရမ္ဘ။

(င) ပကွန္တရ။ (စ) ပကွန္တရ။ (ဆ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထပြ ဝိတ္ထာရ။

၄။ အဝနီယိတ္ထ အပနီယိတ္ထာတိ ဩဏီတော။ ပတတိ တ္ထောတိ ပတ္တော။

ပဏာတိ ဝေါဟရတီတိ ပါဏိ။ပဏာတိ ဝေါဟရတိ ဧတေနာတိ ဝါ ပါဏိ။(ဏွာဒိ။၁၀)

ဩနီတော ပတ္တတော ပါဏိ တေသာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ။(သာရတ္ထ)

ဩနီတာ ပတ္တတော ပါဏယော ဧတေန ဘဂဝတာတိ ဩနီတပတ္တပါဏိ။(မအူ)

♠ ဩနီတပတ္တပါဏိ-အရ သပိတ်တော်မှ ပယ်အပ်ပြီးသော လက်ဖြစ်သည် မှချ။

♠ ထို၏ ဘုရားရှင်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး၊ အစိတ် အပေါင်း စပ် ဌာန။

♠ တေ-အရကား ဘုရားရှင်ရ၏။ (ဝိသေသနဆက်ကောက်)

ဗုဒ္ဓေါ ပရိဏာယကော တေသာတိ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကော။ (သာရတ္ထ)

♠ ဗုဒ္ဓပရိဏာယက-အရ ဘုရားရှင်တည်းဟူသော အကြီးအမှူးဦးကိုင် ပဲခနသည် မှချ။

♠ ထို၏ ရဟန်းအပေါင်းနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေးစပ် ဌာန။

♠ တေ-အရ ဘုရားရှင်တည်းဟူသော အကြီးအမှူးဦးကိုင် ပဲခနရှိသော ရဟန်းအပေါင်းရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

အတ္တသာ ယတ္တကံ ပရိမာဏံ ယာဝဒတ္ထံ။
သံဃဿ ထေရော သံဃတ္ထေရော။ သဿ ဟတ္ထော သဟတ္ထော။
ဟတ္ထဿ သညာ ဟတ္ထသညာ။ မုခဿ သညာ မုခသညာ။
ဝဇိယာ ဘေဒေါ ဝဇိဘေဒေါ။ ဘုဥ္ဇိတ္တာတိ ဘုတ္တာဝီ။(တံ)
ဩနီတာ ပါဏာယော ဧတေန ဘာဂဝတာတိ ဩနီတပါဏိ။
အပနီတာ ဟတ္ထာ ဧတေန ဘာဂဝတာတိ အပနီတဟတ္ထော။

၅။ ပရိဏာယက= ပရိ–နီ၊ ဏွု။ ပဏီတ= ပ–နီ၊ တ။
သုတိတ= သု–ဓာ၊ တ။ ပတ္တ= ပတ၊တ။(တစ်နည်း)ပတ–တာ၊ အ။
ပရိပုဏ္ဏ= ပရိ–ပူရ၊ တ။ သညာ= သံ–ဉာ၊ ကွိ။
ပါဏိ= ပဏ၊ ဏ္ဍုဏ်။ တတ္ထ= ဟသ (ဝါ) ဟရ၊ ထ။
မုခ= မု၊ ခ။ (တစ်နည်း) မုခ၊ အ။

၆။ (က) ဗုဒ္ဓပရိဏာယကံ–ဖြင့် ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ–၌ ပမုခသဒ္ဒါ အာဒိအနက်ကို မဟော၊ ပဓာန(ဇေဋ္ဌက)အနက်ဟော၏ဟုသိစေသည်။

◆ အာဒေါ် ပဓာနေ ပဋ္ဌမံ၊ ပမုခဉ္စ တိလိင်္ဂကံ။ (ဓာန်။၉၃၂) •

(ခ)ဖြင့် ဗုဒ္ဓပ္ပမုခ ဗုဒ္ဓပရိဏာယကဟူသည် ဘုရားရှင်ကို သံဃာ့ထေရ်ပြု၍ နေသော သံဃာပင်တည်းဟုသိစေသည်။

(ဂ)ဥတ္တမော–ဖြင့်ပဏီတသဒ္ဒါ မဓုရအနက်ကို မဟော၊ ဥတ္တမအနက်ဟော–သိစေ။

◆ ပဏီတော တိသု မဓုရေ၊ ဥတ္တမေ ဝိတိတေ ဗျထ။ (ဓာန်၊၉၄၀)

သတတ္တေန–ဖြင့် သဟတ္ထာ–၌ သဒ္ဓါဝိဘတ်သည် ပဥ္စမီအနက်၌ မသက်၊ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်–၊(မအူ) (တစ်နည်း) သဟတ္ထာ–၌ အာ–သည် သဒ္ဓါ ဝိဘတ်၏ ကာရိယမဟုတ်၊ နာဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်းဟု သိစေ။ (ဘာဋီ)

သုဋ္ဌု ကပ္ပေတွာ–ဖြင့် သန္တပ္ပေတွာ–၌ သံ သည် သမောဓာနစသောအနက်ကို မဟော၊ သုဋ္ဌုအနက်ဟော၏ဟု သိစေသည်။

ပရိပုဏ္ဏံ သုတိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ–ဖြင့် တပ္ပေတွာ–၌ တပဓာတ်သည် ဒိတ္တိ၊ ဥဗ္ဗေဂ၊ သန္တာပ၊ ခယအနက်တို့ကိုမဟော၊ ပီဏနအနက်ဟောဟု သိစေသည်။ (မအူ၊ဝံသစ်)

(တစ်နည်း)သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ–ကောင်းစွာရောင့်ရဲစေ၏ဟူသည် ပြည့်စုံသည်ကို ကောင်းစွာဆောင်အပ်သည်ကို အလိုရှိတိုင်းပြုခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။ (ဘာသာဋီ)

သုဋ္ဌု ပဝါရေတွာ–ဖြင့် သမ္ပဝါရေတွာ–၌ သံသည် သုဋ္ဌုအနက်ဟောဟု သိစေ။

(ဃ) ပဋိက္ခိပါပေတွာ–ဖြင့် ပဝါရေတွာ–၌ ပပုဗ္ဗ ဝရဓာတ်သည် သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ–၌ကဲ့သို့ နိမန္တနအနက်ကို မဟော၊ ဘုတ္တာဝိ ပဝါရိတော–၌ကဲ့သို့

http://www.dhammadownload.com

ပယ်မြစ်ခြင်း ပဋိက္ခေပပဝါရဏာအနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ပ ဥပသာရ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(တစ်နည်း) ပဋိက္ခိပါပေတွာ-ဖြင့် ပဝါရေတွာ-၌ ပဝါရဏာအရ နိမန္တနပဝါရဏာကို မယူရ၊ ပဋိက္ခေပပဝါရဏာကို ယူရမည်ဟု သိစေသည်။

အလန္တိ ။ပ။ ဝစီဘေဒေန-ဖြင့်ပယ်မြစ်၏ဟူသည် လက်အမှတ်သညာ၊မျက်နှာအမှတ်သညာ၊ နှုတ်မြွက်ခြင်းဖြင့် တန်ပြီ-ဟု တားမြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ။

ဘုတ္တာဝီန္တိ-ဖြင့် ဘုတ္တာဝီ-၌ တာဝီပစ္စည်းသည် အတိတ်ကတ္တား အနက်၌သက်-လည်းကောင်း၊ အဘုဉ္ဇီတိ ဘုတ္တာဝီ-ဟု အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြု-လည်းကောင်း သိစေ။

(စ)ဖြင့် သြနီတပတ္တပါဏိ-ပုဒ်ကို သြနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ (သာရတ္ထ) သြနီတာ ပတ္တတော ပါဏာယော ဧတေန ဘဂဝတာတိ သြနီတပတ္တပါဏိ-ဟု ဧတုတ္ထ၊ တတိယာ တိပဒ ဘိန္နာဓိကရဏာဗဟုဗ္ဗီဟိ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပတ္တောနီတပါဏိ-ဟုဆိုလိုလျက် ပတ္တနှင့်သြနီတ-ကိုရှေ့နောက်ပြန်၍ သြနီတပတ္တပါဏိ-ဟုရုပ်ပြီးနေသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

(ဆ) အပနီတဟတ္ထံ-ဖြင့်သြနီတ-၌ အဝ-၏ ကာရိယသြ-၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါဏိ-သည် သတ္တဝါစသော အနက်ကိုမဟော၊ ဟတ္ထ-လက်ဟူသော အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သိစေသည်။

◆ ပါဏိတတ္ထေ စ သတ္တေ ဘူ-သဏှကရဏီယံ မတော။ (ဓာန်။၁၀၀၇)

ရ။ **သြနီတပတ္တပါဏိ / သြနီတ္တပတ္တပါဏိ**

သြနီတပတ္တပါဏိန္တိ ဧတ္ထ သြနီတော ပတ္တတော ပါဏိ ဧတဿာတိ သြနီတပတ္တပါဏိတိ ဘိန္နာဓိကရဏဝိသယောယံ သဒ္ဒေါ ဗာဟိရတ္ထသမာသောတိ အာဟ "ပတ္တတော သြနီတပါဏိ"န္တိအာဒိ။ "သြနီတ္တပတ္တပါဏိ"န္တိပိ ပါဌော။ တဿတ္ထော သြနီတ္တံ နာနာဘူတံ ဝိနာဘူတံ အာမိသာပနယနေနဝါ သုစိကတံ ပတ္တံ ပါဏိတော အဿာတိ သြနီတ္တပတ္တပါဏိ၊ တံ သြနီတ္တပတ္တပါဏိံ-(သာရတ္ထ၊၁။၄၅၈)ကိုထောက်၍ နှစ်ပါဌ်သင့်။

သြနီတ / သြဏီတ

အဝ-နိ တပစ္စည်း၊ အဝ-ကို သြ-ပြုသောကြောင့် သြနီတ-ဟုပြီးသည်။သြ-၏နောက်၌ န-ကို ဏ-ပြန်လျှင် သြဏီတ-ဟုပြီးသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါဌ်သင့်သည်။

၈။ **ပဏီတေန**

အပေါင်းဖြစ်သော မဓုရ၊ ဥတ္တမ၊ ဝိဟိတတို့၏ ပဏီတေန-ဟူသောအမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥတ္တမ-၌တင် ကေဒေသျူပစာ။ ရှဋ္ဌီနည်း။

အမှာ။ ပမုခ၊ သမ္ပဝါရေတွာ-ပုဒ်တို့၌လည်း အတ္ထုဒ္ဒါရ၊ အတ္ထုဒ္ဒေသထုံးစံအတိုင်း ကေဒေသျူ ရှဋ္ဌီနည်းကြံနိုင်သည်။

၁၀။ ပါဏိ-၏ ဝေဝစနဟာရကား= ဟတ္ထ၊ ကရ-တို့ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျဥယျာဉ် (၁၅၉)

(က) တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီတိ တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ။
(ခ) တ္တဒံ ပန ဝေါဟာရဝစနမတ္တံ ဟောတိ "တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီ"တိ။
(ဂ) တသ္မိံ စ တိစီဝရေ ကေမေကော သာဠကော သဟာသံ အဋ္ဌတိ။
(ဃ) တ္တတိ ပြာဟ္ဝဏော ဘဂဝတော တိသဟဿဋ္ဌနကံ တိစီဝရမဒါသိ ဥတ္တမံ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ။
(င) ကေမေကဥ္စ ဘိက္ခုံ ကေမေကေန ဒုဿယုဝေနာတိ ကေမေကေန ဒုဿယုဂဠေန။
(၃။၁၆၆။ သာရတ္ထ၊၄၅၁။ မအူ၊၂။၅၂၀။ ဘာသာဋီ၊၂။၁၇၇။ ဝဇိရသစ်၊၂။၇၉၀)

================

၁။ (ခ၊ဂ၊ဃ)ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာတက်ပါ။
၃။ (ခ)စသောဝါကျတို့ကို အကြောင်းပြအမည်ပေး၍၊ တသ္မိံ စီဝရေ-ကို စာစပ်ပါ။
၄။ ဝေါဟာရ-ကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဉာဏ်ကောက်ပါ။
၅။ တိစီဝရ-ကို နာမပဒမာလာ၊ အဒါသိ-၌ ဓာတ်ကိုယူ၍ သတ္တမိပရဿပုဒ်ဖြင့် အာချာတပဒမာလာစဉ်ပါ။
၆။ (က၊င)ဝါကျတို့ကို အာဘော်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးပါ။
၇။ (င)၌ ယုဂဠေန/ယုဂလေန-ဟုပါဌ်နှစ်မျိုးရှိရာ သင့်ရာပါဌ်ကိုယူတ္တိပြဆုံးဖြတ်။
၈။ တိစီဝရေန-၌ ရသင့်သော နယူပစာရတို့ကို ဆိုရိုးကျရေးပါ။
၁၀။ ဘဂဝတော-အရကို စတုသစ္စဒေသနာဟာရနေတ္တိနည်းထုတ်ပါ။

=====================

၂။ (ခ)ဝါကျကို သာဘောဝပုစ္ဆာ

ဆရာ---သည် (က)ဝါကျဖြင့် တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီ-ကို တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ-ဟုဖွင့်ပြ၏။ ပါဠိတော်၌ တိစီဝရေန-ဟု ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ရှိသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် တိစီဝရံ-ဟုဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။ (မအူ၊၂။၅၂၀)
(တစ်နည်း)ဆရာ--သည်(က)ဝါကျဖြင့် တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ-ဟုဖွင့်၏။ယင်းသို့သော် အသို့မူ၍ တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသီ-ဟူသနည်း။ (တိစီဝရံ ဘဂဝတော အဒါသိ-ဟုမဆိုသနည်း) ပုဏ္ဏားသည် တိစီဝရဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်ကိုပင် ကိုယ်တိုင်ဖုံးလွှမ်းသည်မဟုတ်ပါလော။ စုန်ကြောင့် (ခ)မိန့်။(ဝံသစ်၊၂။၇၉၀)

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ခ)တိစီဝရံ အဒါသိ–ဟုဖွင့်ရာ၌ စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ ဆက်–ဝါကျာရမ္ဘ။ (အာသာဒိကာ)
(တစ်နည်း) ယုတ္တိအားဖြင့် ခိုင်မြဲစေသောကြောင့် ယုတ္တိဒဠှီကရဏ။
(ဂ) သင်္ကန်းတစ်ထည်တန်ဘိုး မည်မျှထိုက်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ ဆက်– ဝါကျာရမ္ဘ။
(ဃ) နိဂုံး။
တသ္မိံ တိစီဝရေ–ကို ဝေမေတော သာဝတော–၌ နိဒ္ဓါရဏ (နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ)/နိဒ္ဓါရဏီယဝစ်။
၄။ *ဓေါ်တာရိယတိတိ* ဝေါတာရော။ (ဝိ–အဝ–တရ၊ ဏ)
♠ ဝိ–အဝ–တရဓာတ်အရ ကတ္တုရူကား ဖေါ်ဝေါ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော
သတိ ဝီရိယပြဓာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချ။
♠ ကမ္မရူ–ကား ထိုအားတပ်သော စကားဒြပ်၏ အာရမ္ဘဏပစ္စယသတ္တိသည် ဗလူ။
♠ ဏ–ပစ္စည်းအရကား စကားရ၏။

ဝစနတ္ထမှတ်ဘွယ်

တိဏ္ဏံ စီဝရာနံ တိစီဝရံ။
ဝေါတာရော ဝစနံ ဝေါတာရဝစနံ။ ဝေါတာရဝစနမေဝ မတ္တံ ဝေါတာရဝစနမတ္တံ။
တိဏ္ဏံ သဟဿာနံ တိသဟဿံ၊ တိသဟဿံ အဂ္ဃနကံ တိသဟဿဂ္ဃနကံ။
ကာသိယံ ဇာတံ ကာသိကံ။ ကာသိကံ ဝတ္ထံ ကာသိကဝတ္ထံ။
ကာသိကဝတ္ထေန သဒိသံ ကာသိကဝတ္ထသဒိသံ။
ဒုဿာနံ ယုဂဠံ ဒုဿယုဂဠံ။
၅။ တိစီဝရသည် ဒိဂုသေကတ္တံ–သုတ်အရ နပုံလိင် ကေဝုစ်သာရှိ၏။
ထို့ကြောင့် –တိစီဝရံ၊ တိစီဝရံ၊ တိစီဝရေန၊ တိစီဝရဿ၊ တိစီဝရာ၊ တိစီဝရသ္မာ၊
တိစီဝရမှာ၊ တိစီဝရဿ၊ တိစီဝရသ္မိံ၊ တိစီဝရမှိ။ဟုစဉ်။
အဒါသိ–၌ ဒါဓာတ်ယူ၍ –ဒဒေယျ၊ ဒဒေ၊ ဒဇ္ဇေယျ၊ ဒဇ္ဇေ၊ ဒဇ္ဇာ။ (ဧယျ)
ဒဒေယျုံ၊ ဒဇ္ဇုံ၊ ဒဇ္ဇေယျုံ။ (ဧယျုံ)
ဒဒေယျာသိ၊ ဒဇ္ဇေယျာသိ စသည်ဖြင့်စဉ်။(ရူ၊၁၀၅)

သာဝက= သဝ၊ ဏွု။ ဒုဿ= ဒု–အသ၊အ ။(တစ်နည်း) ဒု၊ သ။
ယုဂ= ယုဇ၊ အ။ ယုဂဠ= ယုဇ၊ အလ။
စီဝရ = စိ၊ ဤဝရ။ ဝတ္ထ= ဝသ၊ ထ။
၆။ (က)ဝါကျဖြင့် တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေသိ–၌ သင်္ကန်းသုံးထည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်း၏ဟူသည်
ဘုရားရှင်၏ ဇဋ္ဌာကိုယ်ကို သုံးထည်သော သင်္ကန်းတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသည်မဟုတ်၊ဘုရား
ရှင်အား သင်္ကန်းသုံးထည်ပေးလှူသည်၏အဖြစ်ကို သိစေသည်။
(င) ယုဂဠေန–ဖြင့် ယုဂ–သဒ္ဒါသည် ယုဂဠသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု သိစေ။
◆ ယုဂဠံ ယုဂဠံ ဒွန္ဒံ၊ ယမကံ ယမလံ ယမံ။ (ဓာန်၊၆၂၀)

http://www.dhammadownload.com

၇။ **ယုဝင့် / ယုဝလံ**

ယုဇ ယောဂေ၊ အ၊ ယုဝံ၊ အလပ္ပစ္စယေ ယုဂင့်၊ ဋ္ဌတ္တံ။ ယုဝလမ္ပိ-(ဓာန်ဋီ။၆၂၀) ကိုထောက်၍ နှစ်ပါငြားသင့်။

၈။ **တိစီဝရေန**

အစိတ်ဖြစ်သော သက်န်းသုံးထည်၏ တိစီဝရေန-ဟူသော အမည်ကို အပေါင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းလေးပါး၌တင်- ကေဒေသူ၊ ဥပလက္ခဏာနည်း။

◆ စတုသု ပစ္စယေသု န ကောစိ ပရိက္ခာရော သမဏပရိဘောဂေါ အဒိန္နော နာမ အတောသိ၊ ပါဠိယံ ပန စီဝရမတ္တမေဝ ဝုတ္တံ။ (ဋ္ဌ။၁၆၇။)

(တစ်နည်း)အကျိုးဖြစ်သော သက်န်းသုံးထည်၏ တိစီဝရေန-ဟူသောအမည်ကို အကြောင်း-သက်န်းလျာပုဆိုးသုံးထည်၌တင် ဖလူပစာ၊ အဝိနာဘာဝနည်း။ (ဝ)ဝါကျကို ထောက်၍ တင်သည်။

၁၀။ ဘဝဝတော-အရ ဘုရားရှင်၏ ခန္ဓာ ၅-ပါး ကိုယူ၍ ထုတ်။

=====================

ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ

ဤတွင် ပါရာဇိကာဏ်ဝါကျဥယျာဥ် ပဌမတွဲ ပြီးပါပြီ။

♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠♠

ဆုတောင်းပတ္ထနာ

=======

ဣမိနာ ပုညကမ္မေန၊ သီဃံ ပပ္ပေါမိ နိဗ္ဗုတိံ။
အန္တရာ ဇာတိဇာတီသု၊ ဘဝေ အဓိကပညဝါ။

ဣမိနာ ပုညကမ္မေန- သောတုဇန များသိသတို့ များစွာကောင်းကျိုး ပွားတိုးစေရန် ဆန္ဒမွန်ဖြင့် ကြိုးကြိုးစားစား ရေးသားပါရ ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ စေတနာကြောင့်၊ နိဗ္ဗုတိံ- ရာဂ ဒေါသ မောဟထိန်ညီး ဆယ့်တစ်သီးသော မီးတို့၏ ငြိမ်းအေးရာမှန် ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့၊ သီဃံ-အလျှင်အမြန် မနှေးကန်ဘဲ၊ ပပ္ပေါမိ-မချွတ်မသွေ ရောက်ရပါစေသတည်း။ အန္တရာ-နိဗ္ဗာန်မရမီအလီလီများ သံသရာခရီးအကြား၌၊ ဇာတိဇာတီသု- ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော ဘဝတို့၌၊ အဓိကပညဝါ- သူတစ်ပါးတို့ထက် လွန်ကဲသော ပညာရှိ ယောက်ျားသည်၊ ဘဝေ ဘဝါမိ- မချွတ်မသွေ ဖြစ်ရပါစေသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

[illegible]

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟ။ဥဒ္ဒသ်ကောက်အက္ခရာဝလိ

======================

ပုဒ်စဉ် (အ)	ဝါကျဥယျာဉ်အမှတ်	ပုဒ်စဉ်	ဝါကျဥယျာဉ်အမှတ်
အကိရိယံ	၅၈	အဏ္ဍကောသ	၇၂
အကောသလ္လ	၆၀	အတ္တပစ္စက္ခ	၁
အကောသလ္လသမ္ဘူတ	၆၀	အတ္တပစ္စက္ခဝစန	၁
အက္ခ	၃၁	အတ္တသန္နိယျာတန	၁၂၅
အက္ခိ	၄၇	အတိက္ကန္ဒံ	၁၂၀
အဂ္ဂ	၃၂။၁၁၄	အတိက္ကန္တံ	၁၀၉
အဂ္ဂဒက္ခိဏာ	၃၂	အတိက္ကန္တမာနုသက	၁၀၉
အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ	၃၂	အတိက္ကမန	၇၆
အဂ္ဂဟိတ	၁၂၉	အတိဒူရ	၉၇
အဂ္ဂဟိတတဏ္ဍုလ	၁၂၉	အတိပါတ	၅၈
အဂ္ဂိသိခ	၃၈	အတိမဓုရ	၉၅
အဃံ	၁၂၁	အတိမဓုရသုခ	၉၅
အစလ	၇၄။၈၉	အတိမနာပ	၁၂၀
အစ္စန္တသံယောဂ	၁၆။၁၃၃	အတိသုန္ဒရ	၁၂၀
အစ္စန္တသံယောဂတ္ထ	၁၆	အတီတဇာတိ	၁၀၁
အဇ္ဇ	၁၂၄	အတိသမ္ဘုံ	၁၂၇
အဇ္ဇတာ	၁၂၄	အတ္ထ	၁၀။၄၀
အဇ္ဈတ္တ	၈၅	အတ္ထင်္ဂတ	၈၈
အဇ္ဈာစာရ	၅	အတ္ထနိဿိတ	၁၃၅
အဇ္ဈာဝုတ္ထ	၁၀၁	အတ္ထပဒ	၃၉
အဇ္ဈာရုဠှ	၈၇	အတ္ထယောဇနာ	၁၄၄
အညမညသက်ရဝိရဟိတ	၇	အတ္ထဝိကပ္ပန	၆၄
အညသတ္ထာ	၁၂၅	အတ္ထသံဟိတ	၁၃၅
အညာ	၅၂	အတ္ထာဝဟံ	၄၇
အညာဏံ	၇၂	အတ္ထိက	၁၃၀
အဋ္ဌိ	၁၂၉	အတ္ထုပ္ပတ္တိ	၁၃၆
အဋ္ဌိ	၁၂၉	အဒန္တာ	၃၈
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တံ	၁၃၆	အဒိတုကာမ	၁၅၇

http://www.dhammadownload.com

အဒ္ဒါတုကာမတာ	၁၅၇	အနုဿဝနတ္တ	၂၀
အဒ္ဒိန္န	၅၀	အနုပ္ပါဒဓမ္မ	၅၆
အဒ္ဒိန္နာဒါန	၅၀	အနေက	၇၇
အဒ္ဓါနက္ခမ	၁၃၂	အနေကဘေဒ	၇၇
အဓိကရဏံ	၁၇	အနေကဝိဟိတ	၅၀
အဓိဂတမဂ္ဂ	၁၂၂	အနေဠ	၁၂၂
အဓိဂမ	၁၁၀	အပက္ခပတိတ	၉၂
အဓိစ္စသမုပ္ပန္န	၄၃	အပဂဗ္ဘ	၆၆
အဓိပ္ပါယ	၁၂၁	အပ္ပဋိကူလ	၁၂၂
အဓိပ္ပေတ	၈၃	အပ္ပဋိဘာဂ	၃၇
အဓိဝစနံ	၁၉	အပ္ပဋိမ	၃၇
အဓိသယိတာနိ	၇၀	အပနိတဟတ္ထ	၁၅၀
အနဇ္ဈာရုဠ္ဟ	၈၇	အပ္ပဘာဝ	၁၄၁
အနညာသတ္တုက	၁၂၅	အပရနေယျော	၄၅
အနဘာဝံ	၅၅	အပရိဗျတ္တကိစ္စ	၉၃
အနဘိဘူတ	၂၀	အပ္ပဝတ္တိ	၁၁၆
အနမတ	၃၁	အပ္ပသန္န	၁၂၇
အနမတဂ္ဂ	၃၁	အပါယ	၁၁၃
အနန္တရ	၁၁၃	အပါယဂမနိယ	၁၅၄
အနန္တရာယ	၂၅	အပါယဒုက္ခ	၁၄၆
အနိယမ	၁၄	အပါယဒုက္ခဝိသေသ	၁၄၆
အနိယမနိဒ္ဒေသဝစန	၁၄	အပ္ပါတက်	၄၉
အနိဝတ္တာ	၁၃၄	အပ္ပါဗာဓံ	၄၉
အနိတ	၈၂	အပေက္ခ	၁၄၄
အနုတ္တရ	၂၇	အပေက္ခမာန	၁၀
အနုဓမ္မ	၁၅၆	အဗ္ဗုဒ	၁၅၁
အနုဓမ္မတာ	၁၅၆	အဗ္ဗုတ္တင်္ဂတ	၈၈
အနုပဝိတက္ကသလ္လသမ္ဘာရ	၁၁	အဘာဝ	၅၅
အနုပ္ပါဒ	၁၄၃	အဘိက္ကန္တ	၁၁၉
အနုပ္ပါဒနိရောဓ	၁၄၃	အဘိက္ကန္တတရ	၁၁၉
အနုယောဒန	၁၁၉	အဘိဇ္ဈာ	၅၀
အနုဿဝန	၂၀	အဘိညာတ	၇

http://www.dhammadownload.com

အဘိဇ္ဈာလု	၃၃	အဝိရုဠှိဓမ္မတ္တ	၅၄
အဘိဓမ္မ	၇	အဝိသိဋ္ဌ	၈
အဘိနိရောပန	၇၈	အဝိသေသ	၂၀
အဘိနိရောပနလက္ခဏာ	၇၈	အသင်္ခတ	၁၂၂
အဘိဘူတ	၂၈။၉၃	အသဒ္ဓါ	၁၂၇
အဘိရာဇာ	၇	အသမ	၃၇
အဘိလက္ခိတ	၇	အသမသမ	၃၇
အဘိလာပ	၁၀	အသမ္မောဟ	၁၁
အဘိဝိနယ	၇	အသဟာယ	၈၇
အဘိသမယ	၁၁	အသိ	၁၂၅
အမတ	၃၄	အသိထိလ	၇၃
အယော	၁၁၃	အသိထိလပ္ပဝတ္တိတ	၇၃
အရဟာ	၃၀။၄၀။၉၅	အသောက	၁၂၂
အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ	၁၁၅	အဟိစ္ဆတ္တကဝဏ္ဏ	၁၂၉
အရဟာရူပ	၄၉	(အာ)	
အရိယ	၁၁၂	အာကာရ	၁၀၄။၁၂၁။၁၃၆
အရိယကန္တ	၉၅	အာဂတ	၁၃၀
အရိယဇနသေဝိတ	၉၅	အာဂတပဋိပါဋိ	၁၃၀
အရိယဝိဟာရ	၂၀	အာစာရ	၅၈
အရိယူပဝါဒ	၁၁၂	အာစိဏ္ဏ	၁၅၆
အလဂဒ္ဒ	၁၂	အာဒရ	၁၄၅
အလဂဒ္ဒူပမ	၁၂	အာဒရဝသ	၁၄၅
အလဇ္ဇနေယျ	၉	အာဒါန	၅၈
အလဇ္ဇနေယျပတိဋ္ဌ	၉	အာဒိ	၈၅။၁၀၂
အလသ	၁၄၁	အာဒိကမ္မိက	၁၀၂
အဝတ္ထု	၅၄	အာဒိန္နာဒိ	၁၁၂
အဝဓာရဏတ္ထ	၂၅	အာဒီနဝ	၁၅၂
အဝဗောဓ	၉	အာနန္တရိယ	၁၁၂
အဝသေသ	၅၈	အာနန္ဒ	၃
အဝိဋ္ဋဏ္ဍကောသ	၇၂	အာယတိ	၅၆
အဝိနိပါတဓမ္မ	၁၅၄	အာယသ္မာ	၅၆
အဝိရုဠှိဓမ္မ	၅၄	အာယာစနဝစန	၁၃၈

အာရဒ္ဓ	၇၃	ဥတ္တာနပဒတ္တ	၁၃၉
အာရုဠ္ဍ	၈၇	ဥဒဂ္ဂ	၈၀
အာလပန	၂၈။၁၄၄	ဥဒိ	၈၇
အာလပနမတ္တ	၂၈	ဥဒ္ဒေသ	၁၀၄
အာလသိယ	၁၄၁	ဥဒ္ဒေသက္ကမ	၉၆
အာလသိယကိလာသုနော	၁၄၁	ဥပဂါ	၁၁၁
အာဝတ္တိကံ	၄၃	ဥပစိတ	၁၁
အာသန	၁၄၈	ဥပဋ္ဌိတသတိ	၉၅
အာသန္နစုတိကာ	၁၁၀	ဥပနိဗ္ဗာန	၈၃
အာသဝ	၁၄၃။၁၄၆	ဥပပတ္တိကၡဏ	၁၁၀
အာသဝဋ္ဌာနိယ	၁၄၆	ဥပပန္နဖလ	၁၃၇
အာသဝဝိနာသန	၁၁၅	ဥပမာ	၆၉။၇၁
အာဟနန	၇၈	ဥပယောဂ	၁၆
အာဟနနပရိယာဟနနရသ	၇၈	ဥပယောဂဝစန	၁၆။၅၀
(ဣ)		ဥပရိမံ	၁၃၈
ဣစ္ဆိတပဒေသ	၁၀၅	ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ	၁၅၅
ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမန	၁၀၅	ဥပသမ္ပါဒေန္တ	၁၄၇
ဣန္ဒ္ရိ	၁၂၀	ဥပဟတံ	၁၂၉
ဣဿံ	၁၁၈	ဥပ္ပဋ္ဌနက	၅၉
ဣဿဿံ	၁၁၈	ဥပ္ပဋ္ဌနကဒေါသ	၅၉
ဣရိယာ	၂၀	ဥပ္ပတ္တိ	၁၃၆
ဣရိယာပထဝိဟာရ	၂၀	ဥပ္ပန္န	၅၄
(ဤ)		ဥပ္ပန္နပုစ္ဆ	၅၄
ဤသ	၃၈	ဥပါဒိန္န	၁၁၃
(ဥ)		ဥပါဒိန္နကန္ဓ	၁၁၃
ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒ	၄၁	ဥပါဒိန္နကန္ဓဘေဒ	၁၁၃
ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသ	၄၁	ဥပါလိ	၁၃၉
ဥက္ခိတ္တသိရာ	၉၃	ဥပ္ပါဒ	၅၆။၁၄၃
ဥစ္စာကုလ	၂၈	ဥပ္ပါဒဓမ္မ	၅၆
ဥစ္စာကုလပရိဒီပန	၂၈	ဥပေက္ခာဇနိတ	၉၈
ဥစ္ဆေဒ	၅၉	ဥဘယ	၆၉။၁၀၈။၁၁၆
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	၁၀၈	ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ	၁၅၀

http://www.dhammadownload.com

ဥဿန္တဝိရိယ	၁၄၁	ဩရိမ	၇၅
ဥသီရနာဠိ	၂၁	ဩရိမတီရ	၇၅
ဥသီရနာဠိမတ္တ	၂၁	ဩသန္တဝိရိယ	၁၄၁
ဥဿုက	၉၁	ဩသန္တဝိရိယတာ	၁၄၁
ဥဿုက္က	၉၁	(က)	
(ဦ)		ကတ	၂၆။၈၈။၁၄၄
ဦနဒသဝဿ	၁၄၇	ကတကရဏီယ	၁၁၈
(ဧ)		ကတနာမ	၂၆
ဧကဂ္ဂ	၇၄။၉၉	ကတနာမဝသ	၂၆
ဧကဂ္ဂစိတ္တ	၉၆	ကတမဓ	၁၃၇
ဧကတ္တ	၁၂၈	ကန္တာရ	၄၀
ဧကမေကံ	၉	ကပဏ	၆၄
ဧကဝဿ	၁၄၉	ကပဏပုရိသ	၆၄
ဧကသာလက	၁၅	ကပ္ပ	၆၄။၁၀၃
ဧကီဘာဝ	၁၃၉	ကမ္မ	၁၀၂
ဧကောဒိ	၈၇	ကရဏ	၁၃၀
ဧဇာ	၁၂၂	ကရုဏာ	၁၆။၄၅
ဧတ္တကံ	၁၁၆	ကရုဏာဝိဟာရ	၁၆
ဧတ္တဝါ	၇၄	ကဠေဝရ	၃၆
ဧဝရူပ	၄၇။၁၁၀	ကာတုံ	၂
(ဩ)		ကာမဓာတု	၇၆
ဩကာသကရဏတ္ထံ	၂	ကာမဓာတုသမတိက္ကမန	၇၆
ဩဂါဟ	၉။၁၁	ကာယ	၉၇
ဩဇာ	၁၃၇	ကာယဂ္ဂ	၁၂၆
ဩနီတပတ္တပါဏိ	၁၅၈	ကာယစိတ္တပီဏနရသာ	၈၀
ဩဒရျ	၈၀	ကာယိကံ	၉၆
ဩဒရျပစ္စုပဋ္ဌာန	၈၀	ကာယိကသုခ	၉၆
ဩပမ္မ	၆၉။၇၁။၁၃၇	ကာရဏာပုစ္ဆာ	၁၄၀
ဩပမ္မတွေ	၆၉	ကာရုညံ	၄၅
ဩပမ္မနိဒဿန	၁၃၇	ကာရုညတာ	၄၅
ဩရ	၇၅	ကာလ	၁
ဩရမ္ဘာဂိယ	၉၁	ကာလတ္တ	၁၇

http://www.dhammadownload.com

ကာသနိံ	၄၆	ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလ	၁၂၉
ကာသိက	၁၅၉	ဂဗ္ဘသေယျ	၆၇။၆၈
ကာသိကဝတ္ထံ	၁၅၉	ဂမနီယ	၁၅၄
ကာသိကဝတ္ထသဒိသ	၁၅၉	ဂရဟာဒေါသ	၁၄၆
ကာလကဓမ္မ	၁၅၂	ဂရု	၄၃
ကာလကဓမ္မယောဂ	၁၅၂	ဂရုဋ္ဌာနီယ	၅၀
ကိဥ္စန	၂၈	ဂဟဏံ	၁၁၄။၁၂၉
ကိတ္တိ	၂၉	ဂဟိတ	၁၃၂
ကိတ္တိသဒ္ဒ	၂၉	ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ	၁၁၀
ကိရိယံ	၅၈	ဂဟိတယဝတဏ္ဍုလ	၁၃၂
ကိလာသုနော	၁၄၁	ဂါမိနီ	၁၁၆
ကိလေသပုတိကံ	၁၁၁	ဂါရဝ	၄၃
ကုစ္ဆိ	၆၆	ဂုဏမဟတ္တ	၂၃
ကုမာရကဝါဒေါ	၃	ဂုဏမဟန္တ	၂၃
ကုသလသမ္ဘာရ	၁၁	ဂုဏဝိသိဋ္ဌ	၄၃
ကုသိတ	၇၃	ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမ	၄၃
ကောသလ္လ	၆၀	ဂေါစရနိဝါသ	၁၀၁
(ခ)		ဂေါတမဂေါတ္တ	၂၈
ခန္တိ	၁၄၂	ဂေါတ္တ	၂၈
ခယဉာဏံ	၁၁၈	ဂေါတ္တဝသ	၂၈
ခယဉာဏာဓိဂမ	၁၁၈	ဂေါယူထာနိ	၂၂
ခယော	၁၁၅။၁၁၈	(ဃ)	
ခီဏာသဝ	၉၆။၁၁၇	ဃာတ	၉၇။၁၃၅
ခုဒ္ဒကမက္ခိက	၁၃၇	(စ)	
ခေမ	၃၅	စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမ	၁၀၀
(ဂ)		စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမနိဒဿန	၁၀၀
ဂင်္ဂီ	၂၂	စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ	၁၁၅
ဂဏ	၄၈	စတုဗ္ဗိဓ	၉။၆၀
ဂဏနာ	၈၂	စတုရင်္ဂ	၇၃
ဂဏနာနုပုဗ္ဗ	၈၂	စတုရင်္ဂသမန္နာဂတ	၇၃
ဂတ	၃၅	စရဏ	၃၄
ဂဗ္ဘဂဟဏံ	၁၂၉	စရိတံ	၁၃၆

http://www.dhammadownload.com

စရိယံ	၁၁၇	ဇလာဗုဇ	၆၇
စလ	၈၉	ဇာတိပဋိပါဒိ	၁၀၂
စဝမာနာ	၁၁၀	ဇာတိဗြာဟ္မဏာ	၂၆
စာရိက	၁၅၆	ဇိဂုစ္ဆနတ္တ	၉၀
စိက္ခလ္လိကနိကာယ	၁၃	ဇေဋ္ဌ	၆၁
စိတ္တက္ကရိယာ	၁၂၈	ဇေဋ္ဌက	၆၁
စိတ္တဂုဟာ	၁၂၈	(ဈ)	
စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ	၉၉	ဈာန	၁၂
စိရဋ္ဌိတိကံ	၁၃၉	ဈာနပဋိပက္ခ	၇၇
စိရနိသိန္နော	၁၁၉	(ည)	
စိရပဗ္ဗဇိတ	၁၄၇	ဉာဏံ	၁၀၆
စီဝရ	၁၃၄	ဉေယျ	၃၃
စုတိက္ခဏ	၁၁၀	(တ)တဏှာ	၅၉
စုတိပဋိသန္ဓိ	၁၀၅	တံမူလက	၁၀၃
စုတိပဋိသန္ဓိဝသ	၁၀၅	တံသမုဋ္ဌာန	၉၄
စုတိပရိယောသာန	၁၀၃	တဒင်္ဂ	၁၁။၁၆။၁၀၁။၁၀၆
စူဠပိတုပုတ္တ	၃	တဒဘာဝ	၅၇
စူဠောဒရ	၃၈	တဒင်္ဂဖောတန	၁၆
စောရ	၁၅၁	တဒင်္ဂဖောတိက	၁၁
စောရကန္တာရ	၄၀	တဒနန္တရ	၁၁၃
(ဆ)		တဒုဘယံ	၁၀၈။၁၁၆
ဆတ္တမာဏဝကဝိမာန	၁၂၂	တန္တိတ	၆၂
ဆာတက	၁၂၇	တန္တိတဝုတ္တိ	၆၂
ဆာတကဒေါသ	၁၂၇	တန္တိသရဏာ	၆၇
ဆာပက	၇၁	တပ	၆၅။၁၄၂
ဆိန္န	၁၀၁	တပဿီ	၆၃
ဆိန္နဝဇ္ဇမက	၁၀၁	တပ္ပရိယာပန္န	၁၁၅
(ဇ)		တပ္ပရိယာပန္နတာ	၁၁၅
ဇနပဒ	၁၅၆	တယံ	၁၅၅
ဇနပဒစာရိက	၁၅၆	တာတာ	၁၂၁
ဇနေတ္တိ	၇၀	တာလဝတ္ထု	၅၄
ဇလာဗု	၆၇	တာလဝတ္ထုကတာ	၅၄

http://www.dhammadownload.com

တိစီဝရ	၁၅၉	ဒိဋ္ဌိသီလသာမည	၂၃
တိတ္တ	၁၀၅	ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဂါတ	၂၃
တိတ္ထိယာ	၁၀၅	ဒိန္န	၁၂၃။၁၃၀
တိန္ဒုကာစီရ	၁၅	ဒိန္နပဋိပါဋိ	၁၃၀
တိဝဂ္ဂ	၁၃	ဒိဗ္ဗ	၂၀။၁၀၇
တိဝိဓ	၁၂။၆၀	ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနိ	၁၁၁
တိသဟဿံ	၁၅၉	ဒိဗ္ဗဝိဟာရ	၂၀
တိသဟဿဂ္ဂနကံ	၁၅၉	ဒိသာ	၃၄။၃၅
(ထ)		ဒိဃ	၁၃
ထုတိ	၂၉	ဒိဃနိကာယ	၁၃
ထုတိဃောသ	၂၉	ဒိဃပ္ပမာဏ	၁၃
ထုသ	၁၃၂	ဒိဃရတ္တံ	၁၂
ထေရနဝမဇ္ဈိမ	၁၄၈	ဒုက္ခံ	၉။၁၁
(ဒ)		ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ	၁၁၆
ဒက္ခိဏာ	၃၂	ဒုက္ခနိရောဓော	၁၁၆
ဒန္တာ	၃၈	ဒုက္ခောဂါဟံ	၉။၁၁
ဒမ္မ	၃၈	ဒုဂ္ဂဟိတာ	၁၂
ဒသဗလဒေသိတံ	၂	ဒုပ္ပညတာ	၅၁
ဒသဝိဓာ	၉၂	ဒုပ္ပည	၁၁။၅၁
ဒသဝသ္သာနိ	၁၄၇	ဒုဗ္ဗလ	၁၃၀
ဒသသိတံ	၂၄	ဒုဗ္ဗလမနုဿ	၁၃၀
ဒါတုကာမ	၁၅၇	ဒုဗ္ဘိက္ခ	၄၀။၁၂၇
ဒါန	၁၅၇	ဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရ	၄၀
ဒါနဝတ္ထု	၁၅၇	ဒုလ္လဘ	၁၂၇
ဒိဇ	၄၈	ဒုလ္လဘဘိက္ခ	၁၂၇
ဒိဇဂဏ	၄၈	ဒုဝိဓ	၄။၁၅၆
ဒိဋ္ဌဓမ္မိက	၁၄၆	ဒုဿဿ	၁၂၇
ဒိဋ္ဌိ	၂၃။၅၈။၉၇	ဒုဿယုဂ	၁၅၉
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ	၁၀၈	ဒုဿီလ	၁၅၁
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု	၁၀၈	ဒုဿီလာဒီနဝ	၁၅၂
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ	၁၀၈	ဒုဿီလာဒီနဝိရဟိတ	၁၅၇
ဒိဋ္ဌိသီလ	၂၃	ဒေယျဓမ္မ	၁၅၇

http://www.dhammadownload.com

ဒေဝ	၄၁	နာဘိ	၃၁
ဒေဝပုတ္တ	၄၁	နိကာယ	၁၃
ဒေသနာ	၁၀။၁၂၀	နိစ္စောရ	၁၅၁
ဒေသနာဝိလာသ	၅၃	နိတ္ထုသ	၁၃၂
ဒွိဇ	၄၈	နိဒဿန	၁၃၇
ဒွိက္ခတ္တုံ	၁၄၅	နိဒ္ဒုဿီလ	၁၅၁
ဒွိဟိတိကာ	၁၂၈။၁၂၉	နိဒ္ဒေသ	၁၄
(ဓ)		နိဒ္ဒေသဝစန	၁၄
ဓညကရဏ	၁၃၀	နိပ္ပန္န	၇၄
ဓညကရဏဋ္ဌာန	၁၃၀	နိမ္ဗ	၂၁
ဓညတ္ထိကာ	၁၃၀	နိဗ္ဗတ္တိတံ	၁၀၀
ဓညမာပက	၁၃၀	နိမ္ဗရုက္ခ	၂၁
ဓညဝိက္ကယက	၁၃၀	နိဗ္ဗိသ	၃၈
ဓနု[illegible]က	၃၈	နိဗ္ဗောဂ	၅၇
ဓမ္မ	၄။၁၂၂	နိမ္မက္ခိက	၁၃၇
ဓမ္မဒဿာ	၁၂၃	နိမ္မက္ခနကဏ္ဍက	၁၃၇
ဓမ္မဒေသနာ	၁၂၀	နိယံ	၈၅
ဓမ္မာဘိလာပ	၁၀	နိယက	၈၅
ဓမ္မဝိနယ	၄	နိယကဇ္ဈတ္တ	၈၅
ဓမ္မီ	၃၀	နိယမ	၁၄။၇၅
ဓမ္မော	၁၀	နိယမတ္တ	၇၅
ဓီရ	၁၅	နိရဂ္ဂဠ	၄၉
ဓူမသိခေါ	၃၈	နိရဗ္ဗုဒ	၁၅၁
ဓေနု	၆	နိရဝသေသ	၅၉
(န)		နိရာဒီနဝ	၁၅၁
နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိ	၁၀၈	နိရုတ္တိ	၂၆
နဝသတ္တပါတုဘာဝေါ	၁၀၈	နိရုတ္တိဝစန	၂၆
နဝသတ္တော	၁၀၈	နိရုဒက	၄၀
နသုကရာ	၁၃၁	နိရုပဒ္ဒဝ၊နိရုပသဂ္ဂ	၁၅၂
နဋ္ဌေရှ	၂၁	နိရောဓ	၃၆။၁၁၆။၁၄၃
နာနာဝိဓကေမ္မာနိ	၁၁၂	နိရောဓုပါယ	၃၆
နာနာဝိဓာနိ	၁၁၂	နိဝါဝ	၂၁

http://www.dhammadownload.com

နိဝါသ	၁၃။၁၀၁	ပဋိလဒ္ဓ	၁၅၅
နိယုတ္တ	၁၀၁	ပဋိလာဘ	၁၃၆
နိယုတ္တကန္တ	၁၀၁	ပဋိဝေဓ	၁၁၆
နိဿရဏ	၇၆	ပဋိလဒ္ဓပဌမမဂ္ဂ	၁၅၅
နိဿရဏတ္တ	၁၂	ပဋိသန္ဓိမူလ	၁၀၃
နိဿိတံ	၁၃၅	ပဋိသမ္ဘိဒါ	၁၀
နေမိ	၃၁	ပဌမမဂ္ဂ	၁၅၅
နေမိတ္တိကံ	၄၃	ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ	၁
(ပ)		ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလ	၁
ပကာသန	၄၆	ပဏ	၆၄
ပကာသေန္တ	၂၇	ပဏ္ဍိတ	၁၅
ပဂ္ဂဟ	၁၃၁	ပဏ္ဍိတမာနီ	၃၂
ပဂ္ဂဟိတ	၇၃	ပတ္တ	၁၃၁။၁၅၈
ပဂုဏ	၁၂၂	ပတိဋ္ဌ	၉
ပစ္စက္ခ	၁	ပထ	၂၀
ပစ္စက္ခဝစန	၁	ပထဝိပပ္ပဋက	၁၃၇
ပစ္စတ္တံ	၈၅	ပထဝိပရိဝတ္တန	၁၃၈
ပစ္စနီက	၈၂	ပထဝိမဏ္ဍ	၁၃၇။၁၃၈
ပစ္စနီတ	၈၂	ပထဝိ	၁၃၈
ပစ္စယ	၉၇။၁၄၀	ပထဝေါဇ	၁၃၇
ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂ	၅၉	ပတ္ထ	၁၃၂
ပဉ္စသတ	၂၃	ပတ္ထပတ္ထ	၁၃၂
ပဉ္စသတသချ်	၂၃	ပတ္ထပတ္ထပမာဏ	၁၃၂
ပဋ္ဋိန္နစီဝရ	၁၂၉	ပဒ	၁၈။၂၅။၄၁
ပဇာ	၄၄	ပဒတ္ထ	၆၁။၁၃၉
ပညတ္တိ	၁၀။၁၈။၁၃၉	ပဒပူရဏ	၂၅။၁၄၄
ပညာ	၅၁	ပဒပူရဏမတ္တ	၂၅။၁၄၄
ပဋိဂ္ဂဟိတံ	၂	ပဒသန္ဓိ	၁၂၄
ပဋိညာ	၁၅၁	ပဒသန္ဓိကရ	၁၂၄
ပဋိပဇ္ဇမာန	၁၂၂	ပဗ္ဗဇိတ	၁၄၇
ပဋိဘာဂေါ	၃၇	ဖဗ္ဗဇိတဒိဝသ	၁၄၇
ပဋိမာ	၃၇	ပဘဿရ	၁၅၃

http://www.dhammadownload.com

ပရနေယျော	၄၅	ပသတ္ထ	၆၁
ပရသု	၃၁	ပသန္န	၈၉
ပရိကမ္မကရဏံ	၁၀၆	ပသန္နစိတ္တော	၁၂၁
ပရိကမ္မစိတ္တံ	၁၀၆	ပသန္နာကာရော	၁၂၁
ပရိကိဏ္ဏ	၁၂၉	ပသာဒ	၄၇
ပရိက္ခီဏ	၂၈	ပသာဒသောမ္မ	၄၇
ပရိစ္ဆိန္န	၇	ပဿမာန	၅၇
ပရိညေယျ	၃၃	ပဟာတဗ္ဗ	၃၃
ပရိဒီပန	၂၀။၂၈	ပဟာန	၇၈
ပရိဗျတ္တကိစ္စ	၉၃	ပဟာနက္ကမ	၉၆
ပရိယတ္တိ	၈။၁၂	ပဟာနင်	၇၈
ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇန	၈။	ပဟီန	၅၃။၆၅။၈၈
ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္တ	၈	ပဟီနတ္တ	၆၅
ပရိယတ္တိဘေဒ	၁၂	ပဟူတဝိတ္တူပကရဏ	၁၅၇
ပရိယာယ	၅၂	ပါဏာတိပါတ	၅၈
ပရိယာဟနန	၇၈	ပါဏီ	၁၅၈
ပရိယောဒပနံ	၁၄၂	ပါတုဘာဝေါ	၁၀၈
ပရိယောဒါတ	၁၅၃	ပါပ	၂၆
ပရိယောနဒ္ဓါ	၇၂	ပါပက	၁၁၆
ပရိဝတ္တန	၁၃၈	ပါရ	၈၅
ပရိသာ	၁၂၆	ပါရိဂုည	၂၈
ပရိသေဒိတာနိ	၇၀	ပါရိမ	၇၅
ပရူပဃာတိ	၁၄၂	ပါရိမတီရ	၇၅
ပရူပဝါဒ	၃၂။၁၄၆	ပါဠိ	၉
ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇန	၃	ပိဋက	၄။၈
ပရူပါရမ္ဘ	၁၄၆	ပိဋကတ္တဝိဒူ	၈
ပလာပ	၅၈	ပိဋကသမ္ပာဒန	၈
ပဝါဒက	၁၅	ပိသုဏ	၅၇
ပဝေဏီ	၅၉	ပိသုဏဝါစာ	၅၈
ပသံသာ	၉၅	ပီတိသုခ	၈၁
ပသံသာရဟ	၉၅	ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန	၇၉
ပသံသာဟေတု	၉၅	ပုဗိမန္တ	၂၁

ပုစ္ဆာ	၁၄၀	ဖဿ	၈၅
ပုညသမ္ဘတ	၁၁၃	ဖဿာဒယော	၈၅
ပုတ္တ	၂၈။၄၈	(ဗ)	
ပုထုဇ္ဇနကလျာဏက	၁၁၇	ဗလဝမနုဿ	၁၀၃
ပုနဗ္ဘဝ	၆၇	ဗလိဗဒ္ဒ	၄၃
ပုဗ္ဗ	၇၄	ဗဟုကာရတ္တံ	၃
ပုဗ္ဗစရိတံ	၁၃၆	ဗဟုဿုတ	၁၅၀
ပုဗ္ဗစရိတကာရဏာ	၁၃၆	ဗာဟိတ	၂၆
ပုဗ္ဗဏှ	၁၃၃	ဗာဟိတပါပ	၇။၂၆။
ပုဗ္ဗဏှသမယ	၁၃၃	ဗာဟုသစ္စ	၁၅၀
ပုဗ္ဗဘာဂ	၇၄။၁၃၃	ဗုဒ္ဓပရိဏာယက	၁၅၈
ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ	၇၄	ဗုဒ္ဓဝိသယ	၁၄၅
ပုဗ္ဗဘာဂသမယ	၁၃၃	ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏ	၁၅၆
ပုဗ္ဗေနိဝါသ	၁၀၁	ဗောဓိ	၇၃။၁၀၀
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ	၁၀၁	ဗောဓိရုက္ခ	၁၀၀
ပုရိမ	၁၄၄	ဗောဓိရုက္ခမူလ	၁၀၀
ပုရိမဝစန	၁၄၄	ဗောဓိမဏ္ဍ	၃၁။၇၃
ပုရိမဝစနာပေက္ခ	၁၄၄	ဗျတ္တိကတာ	၈၈
ပုရိသ	၃၈	ဗျပ္ပိတ	၅၈
ပုရိသဒမ္မ	၃၈	ဗျာမ	၃၆
ပူဇိတ	၇	ဗျာမမတ္တာ	၃၆
ပူရဏာ	၂၅။၁၄၄	ဗြဟ္မံ	၂၆
ပူရိတပါရမီ	၁၀၂။၁၀၆	ဗြဟ္မစရိယံ	၁၁၇
ပေဋက	၇၇	ဗြဟ္မစရိယဝါသော	၁၁၇
ပေါတက	၇၁	ဗြဟ္မာနော	၁၁၇
ပေါဏိကနိကာယ	၁၃	ဗြာဟ္မဏဇာတိက	၂၈
(ဖ)		(ဘ)	
ဖရဏာရသ	၈၀	ဘဏ္ဍာဂါရိက	၁၂
ဖရသု	၃၁	ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ	၁၂
ဖရသ	၅၈	ဘာဂိယ	၉၁
ဖရသဝါစာ	၅၈	ဘာဇန	၈
ဖလိတ	၄၈	ဘာဝ	၅၅

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝနပုံသက	၅၀	မနုဿ	၃၈။၄၄
ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသ	၅၀	မနုဿူပစာရံ	၁၀၉
ဘာဝေတဗ္ဗ	၃၃	မနောမယ	၃၄
ဘိံသန	၁၄၄	မနောမယိဒ္ဓိ	၃၄
ဘိံသနကတ	၁၄၄	မန္တဘာဝ	၁၄၁
ဘိက္ခုမာနာ	၁၂၈	မဟပ္ဖလံ	၁၂၃
ဘုတ္တာဝီ	၁၅၈	မဟာသင်္ဂီတိ	၁
ဘုမ္မ	၁၆။၁၉	မဟာသတ္တ	၁၀၆
ဘုမ္မဝစန	၁၆။၁၉။၁၄၅	မဟာသာဝဇ္ဇ	၁၁၂
ဘူတ	၉၅	မဟေသ	၃၂
ဘေဒ	၇၇	မဟေသက္ခ	၃၂
ဘောဂ	၅၇	မဟောဒရ	၃၈
ဘောဝါဒိ	၂၈	မာနုသက	၁၀၉
(မ)		မာပက	၁၃၀
မံသစက္ခု	၁၀၉	မိစ္ဆာစာရ	၅၈
မက္ခိကဏ္ဍ	၁၃၇	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၅၈။၁၁၂
မဂ္ဂဖလဘာဝိနော	၄၁	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလက	၁၁၂
မစ္ဆရံ	၁၅၇	မုဋ္ဌ	၇၃
မစ္ဆရိနော	၁၅၇	မုဋ္ဌဿတိ	၇၃
မဏ္ဍ	၃၁။၁၃၈	မုသာဝါဒ	၅၈
မဏ္ဍနက	၆၀	မူလ	၁၀၀
မဏ္ဍနကဇာတိယ	၆၀	မောဒ	၄၉
မဏ္ဍူက	၄၁	(ယ)	
မတ္တ	၂၆	ယထာကမ္မံ	၁၁
မတ္တာ	၃၆	ယထာကမ္မူပဂါ	၁၁၁
မတ္တကစ္ဆိန္န	၅၄	ယထာဓမ္မံ	၁၀
မတ္တကစ္ဆိန္နတာလ	၅၄	ယထာနုသိဋ္ဌံ	၁၁၂
မန္ဒဗုဒ္ဓိနော	၉	ယထာဘုစ္စ	၂၇
မဓု	၁၃၇	ယထာဘုစ္စဂုဏာ	၂၇
မဓုရ	၁၃၇	ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိကတ	၂၇
မနာပ	၁၂၀	ယထာဘူတ	၉။၂၇။၁၁၆
မနုဇိန္န	၇	ယထာရုတံ	၄၀

ယထာရူပ	၄၇။၅၉	လောကဓေဇ္ဇက	၆၁
ယထာသုခံ	၁၅၆	လောကဓေဇ္ဇကကမ္မ	၆၁
ယဒိစ္ဆက	၄၃	လောကတန္တိ	၅၉
ယမုနာ	၂၂	လောကပ္ပဝေဏီ	၅၉
ယဝတဏ္ဍုလ	၁၃၂	(ဝ)	
ယာစနာ	၁၄၅	ဝင်္ကပုတ္တ	၁၄၇
ယာဝဒတ္ထ	၁၅၈	ဝစန	၁၄။၂၆။၁၃၈
ယောဂေါ	၈၂	ဝစနသိလိဋ္ဌတာ	၆၉။၁၄၀
ယောဂိနော	၈၂	ဝဍ္ဎ	၄၃
ယောဂါဝစရ	၇၈	ဝဍ္ဎုမ	၁၀၁
ယောဇနာ	၁၄၄	ဝဏ္ဏနာ	၃၀။၁၅၃
ယောဇနာက္ကမ	၅၇	ဝတ္ထုံ	၈၆
ယောနိ	၆၇	ဝတ္ထု	၁၅၇
(ရ)		ဝပ္ပ	၁၃၀
ရဇ္ဇုည္ဇု	၁၄၇	ဝပ္ပကာလ	၁၃၀
ရသ	၁၁၆။၁၃၇	ဝယောဝုဍ္ဎ	၅၇
ရာဂ	၁၂၂	ဝါစာ	၅၈။၁၃၄
ရာဂဝိရာဂ	၁၂၂	ဝါဒ	၅၈
ရာဇာဘိရာဇာ	၇	ဝါဒီ	၂၈
ရုက္ခ	၂၁။၁၀၀	ဝါသနာ	၃၀
(လ)		ဝါဠကန္တာရ	၄၀
လက္ခဏာ	၇၈။၈၃	ဝိကပ္ပ	၆၄
လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန	၈၃	ဝိက္ခိတ္တ	၇၃
လဒ္ဓ	၄၇	ဝိက္ခိတ္တစိတ္တ	၇၃
လဒ္ဓသဒ္ဒ	၄၇	ဝိဂတဒရထ	၇၄
လဒ္ဓသဒ္ဒါ	၄၇	ဝိဇ္ဇာ	၃၄
လပန	၂၈။၁၄၄	ဝိဇ္ဇာစရဏ	၃၄
လာဘာ	၂၂၇	ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န	၃၄
လာဘာ	၁၄၉	ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟ	၈၉
လိင်္ဂဝိပလ္လာသော	၁၅၇	ဝိတက္ကုပ္ပါဒ	၁၃၉
လင်္ဂီကံ	၄၃	ဝိတ္တူပကရဏ	၁၅၇
လုမ္ဗိနီ	၂၂	ဝိဒိတလောက	၃၆

http://www.dhammadownload.com

ဝိဒူ	၈	ဝိသုဒ္ဓ	၃၉
ဝိဓာတာ	၁၂၁	ဝိသုဒ္ဓသီလ	၃၉
ဝိနယ	၅။၆၁	ဝိသေသ	၂၀
ဝိနယဓရ	၃၀	ဝိသောသိတ	၈၈
ဝိနယပညတ္တိ	၁၄။၁၃၉	ဝိဟတကာရဏာ	၆၇
ဝိနယပညတ္တိယာစန	၁၄	ဝိဟတကာရဏတ္တ	၆၇
ဝိနယပညတ္တိယာစနဟေတု	၁၄	ဝိဟာရ	၁၆။၂၀
ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ	၃၀	ဝိဟာရနိဝါသန	၁၃၄
ဝိနယသံဝဏ္ဏနာရမ္ဘ	၃၀	ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနံ	၁၃၄
ဝိနာသန	၁၁၅	ဝုမှ	၅၇။၆၁
ဝိနိပါတ	၁၅၄	ဝုမှိမန္တော	၇
ဝိပရိတဒဿနာ	၁၁၂	ဝုတ္တ	၅၇။၈၄
ဝိပဿနာပါဒက	၉၉။၁၁၅	ဝုတ္တံ	၁၃၀
ဝိပလ္လာသော	၁၅၇	ဝုတ္တတ္တ	၉၀
ဝိပုလ	၁၄၈	ဝုတ္တနယ	၅၇။၈၉
ဝိပုလဘာဝ	၁၄၈	ဝုတ္တပ္ပကာရ	၈၄
ဝိဘင်္ဂ	၇၉	ဝုတ္တသဿ	၁၃၀
ဝိဘဇနံ	၄၆	ဝုတ္တဝါသော	၁၁၇
ဝိမောက္ခ	၄၂	ဝုသိတံ	၁၁၇
ဝိမောက္ခန္တ	၄၂	ဝေနယိက	၆၂
ဝိမောက္ခန္တိက	၄၂	ဝေရဥ္စာ	၁၉
ဝိရာဂ	၉၀။၁၂၂	ဝေါဟာရ	၁၄၀။၁၅၉
ဝိရူဠှိ	၅၄	ဝေါဟာရဝစန	၁၅၉
ဝိရူဠှိဓမ္မ	၅၄	ဝေါဟာရဝစနမတ္တ	၁၅၉
ဝိရ	၇၃	ဝေါဟာရဝသ	၁၄၀
ဝိရိယ	၇၃	(သ)	
ဝိဝဋ္ဋ	၁၀၃	သံဃ	၂၃
ဝိဝဋ္ဋကပ္ပ	၁၀၃	သံဃတ္ထေရ	၁၅၁
ဝိဝရဏံ	၄၆	သံဝဋ္ဋ	၁၀၃
ဝိဝဋ္ဋန	၃	သံဝဋ္ဋကပ္ပ	၁၀၃
ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တံ	၅	သံဝဏ္ဏနာ	၃၀
ဝိဝေက	၈၀	သံသာရ	၃၁

http://www.dhammadownload.com

သံသာရစက္က	၃၁	သပရိသော	၁၂၆
သဥဒ္ဒေသ	၁၀၄	သပ္ပစ္စယာ	၉၇
သကရဏီယော	၂	သမ္ပဇာနော	၉၃
သက္ကာယ	၉၇	သမ္ပတ္တ	၂၅
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	၉၇	သမ္ပန္န	၃၄
သက်ာသနံ	၄၆	သမ္ပန္နဖလ	၁၃၇
သကိဉ္စန	၂၈	သမ္ပရာယ	၁၅။၄၀
သကျ	၂၈	သမ္ပရာယိက	၁၅။၄၀။၁၄၆
သကျကုလပ္ပသုတော	၃	သမ္ပသမာန	၅၇
သကျကုလပုတ္တ	၂၈	သမ္ပသာဒနံ	၈၆
သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ	၁၅၃	သမ္ပာပက	၁၁၆။၁၅၅
သင်္ချာမဟတ္တ	၂၃	သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ	၉၀
သဂ္ဂ	၁၁၄	သပ္ပုရိသ	၆၃
သစိတ္တံ	၁၄၂	သပ္ပုရိသာစာရ	၆၃
သစိတ္တပရိယောဒပနံ	၁၄၂	သပ္ပုရိသာစာရဝိရဟိတ	၆၃
သစ္ဆိကတနိရောဓ	၁၂၂	သမ္ဖံ	၅၈
သစ္ဆိကာတဗ္ဗ	၃၃	သမ္ဖပလာပ	၅၈
သဏ္ဌာ	၈၈	သဗ္ဗပရိတ္တ	၁၅၃
သတိပါရိသုဒ္ဓိ	၉၈	သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏ	၁၅၃
သတိမာ	၉၅	သမ္ဗောဓိ	၁၅၅
သတ္တုတ္တမ	၄၃	သဗျဉ္ဇနံ	၄၆
သတော	၉၃	သဘာဂ	၆
သထုသ	၁၃၂	သမ္ဘာဝနတ္ထ	၆၉
သတ္ထာ	၄၀	သမဂ္ဂ	၅၁
သတ္ထုသာသနံ	၁၅၀	သမင်္ဂ	၂၀။၉၂
သတ္ထော	၄၀	သမင်္ဂီ	၂၀။၉၂
သဒ္ဒ	၂၉။၄၇	သမဏ	၂၇
သဒ္ဓါ	၄၇	သမဏပဋိညာ	၁၅၁
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ	၂၈	သမတိက္ကမန	၇၆
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ	၂၈	သမနုက	၃၆
သဒ္ဓိဝိဟာရိက	၁၄၇	သမပ္ပဝတ္တ	၄၉
သန္ဓာယဘာသိတ	၅၇	သမပ္ပဝတ္တမောဒ	၄၉

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပတ္တ	၁၅၅	သာဒု	၄၈။၁၃၇
သမ္ပတ္တနိယာမ	၁၅၅	သာဒုဖလ	၄၈
သမယပ္ပဝါဒက	၁၅	သာဒုဖလူပဘောဂ	၄၈
သမယော	၁၈	သာဒုရသ	၁၃၇
သမာဒိန္န	၁၁၂	သာဓကေ	၁၃
သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မ	၁၁၂	သာဓု	၄၇
သမာဟိတ	၉၉	သာမဂ္ဂိရသ	၅၁
သမိတ	၈၈	သာမဂ္ဂိပရိဘောဂ	၅၇
သမိတပါပ	၂၇	သာမဂ္ဂီ	၅၁
သမိတပါပတ္တ	၂၇	သာမည	၂၃
သမီပ	၁၉	သာမီစိကမ္မ	၆၄
သမူဟ	၁၃	သာမီစိကမ္မာကရဏ	၆၄
သမူဟတ္တ	၁၇	သာရဒ္ဓ	၇၃
သမ္မောဒ	၄၉	သာရဒ္ဓကာယ	၇၃
သမ္မောဒိတာ	၄၉	သာရိပုတ္တ	၁၃၉
သမ္မောဒီ	၄၉	သာလိသီသ	၁၂၉
သယိတာနိ	၇၀	သိက္ခာ	၁၈
သရဏံ	၁၂၁	သိက္ခာပဒပညတ္တိ	၁၈
သရဏာဂမနာနိ	၁၂၅	သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနာပေက္ခ	၁၄၅
သရသ	၁၁၆	သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တ	၁၃၉
သရသလက္ခဏံ	၁၁၆	သိရော	၃
သရသလက္ခဏပဋိဝေဓ	၁၁၆	သိလိဋ္ဌ	၆၉
သလက္ခဏ	၇	သိလိဋ္ဌတာ	၆၉။၁၄၀
သလာကာဝုတ္တ	၁၃၀	သီလ	၂၃။၃၉
သဝန	၂၅	သီဟနာဒ	၁၃၈
သဝနန္တရာယ	၂၅	သီဟောက္ကန္တ	၁၀၅
သဝါသနာ	၃၀	သုကရာ	၁၃၁
သသံ	၆။၁၂၇	သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာ	၉၄
သသညီ	၃၆	သုခပ္ပဋိသံဝေဒနာဘောဂ	၉၄
သဟတ္တ	၁၅၈	သုခါဒိဃာတေန	၉၇
သာကာရ	၁၀၄	သုခါဘိသင်	၉၅
သာတ္ထံ	၄၆	သုဂတ	၃၅

သုတ္တံ	၆	ဟေတုဖလ	၁၀
သုတ္တသဘာဂ	၆		
သုပ္ပသန္န	၈၉		
သုဝိဘတ္တ	၁၂၂		
သုသဿ	၁၂၇		
သုသဿကာလ	၁၂၇		
သေက္ခော	၂		
သေဋ္ဌ	၂၉။၈၇		
သေတက	၁၂၉		
သေတကရောဂ	၁၂၉		
သေတု	၁၃၅		
သေတုဃာတ	၁၃၅		
သေဒိတာနိ	၇၀		
သေန	၁၄၈		
သေနာသန	၁၄၈		
သေယျ	၆၈		
သောတ	၁၅၃		
သောတဒွါရ	၂၅		
သောတဒွါရသမ္ပတ္တ	၂၅		
သောဘနဂမန	၃၅		
သောမ	၄၇		
သောမနဿံ	၉၆		
သောဗ္ဘ	၄၇		
သောသိတာ	၈၈		
သောဠသ	၁၁၈		
သောဠသဝိဓ	၁၁၈		
(ဟ)			
ဟတ္ထိဒမ္မ	၃၉		
ဟတ္ထိဒမ္မက	၃၉		
ဟေဋ္ဌိမ	၁၃၇		
ဟေဋ္ဌမတလ	၁၃၇		
ဟေတု	၁၀။၁၄၀		

http://www.dhammadownload.com

ဓာတုပစ္စယာဒိ အက္ခရာဝလိ

ပုဒ်အစဉ်	ပါဠိကျဉ်းချုပ်အမှတ်	ပုဒ်အစဉ်	ပါဠိကျဉ်းချုပ်အမှတ်
(အ)		အဘိနိရောပန	၇၈
အံသ	၁၁၁	အဘိနိန္နာမေသိ	၁၀၆
အက္ခ	၃၁	အယောနိသော	၁၅၀
အက္ခာတံ	၅	အရဟံ	၂၉
အဂ္ဂိ	၄၇	အရိ	၃၀
အဂ္ဂ	၈၇။၉၉။၁၂၄	အရိယာ	၂၀။၂၉
အဃံ	၁၂၁	အသ္မိ	၃၃
အစောပေတွာ	၁၂၆	အဟံ	၁၃၃
အဇ္ဈာသယ	၆	(အာ)	
အဇ္ဈာရုဠှ	၈၇	အာတုရ	၁၂၉
အဇ္ဈာဝုတ္ထ	၁၀၁	အာပန္န	၃၉။၁၅၃
အညာ	၅၂	အာဘောဂ	၉၄
အဋ္ဌိ၊အဏ္ဏာ	၁၂၉။၇၂	အာယတိံ	၅၆
အတ္ထ	၁၀။၆၄။၁၅၇	အာရမ္မဏ	၇၈
အဓိဂမ	၇၅	အာရောပေတုံ	၅၇
အဓိစ္စ	၁၉။၄၃	အာသန္န	၁၁၀
အဓိဋ္ဌာန	၄၃။၇၉	အာဟ	၁၀၀
အဓိပ္ပါယ	၁၀။၁၁၄	အာဟနန	၇၈
အဓိပ္ပေတ	၇၇	(ဣ)	
အဓိဝစနံ	၁၉	ဣရိယာ	၂၀။၈၄။၁၂၈
အနာဂတ	၁၁၁	(ဤ)	
အနုမာန	၄၅	ဤဟိတ	၁၂၈
အန္တ	၃၆	(ဥ)	
အပ္ပ	၁၄၁	ဥက္ကိဋ္ဌ	၉၄
အပ္ပသန္န	၁၂၇	ဥဏှ	၄၉
အပါယ	၁၅၄	ဥတ္တမ	၁၄၉
အပ္ပိတ	၇၄	ဥတု	၇၀
အဗ္ဗုဒ	၁၅၁	ဥဒက	၄၉
အဘိက္ကန္တ	၁၁၉	ဥပဒ္ဒဝ	၁၂၅
အဘိနိဗ္ဗတ္တိ	၆၇	ဥပသဂ္ဂ	၁၅၂

ဥပ္ပတ္တိ	၁၃၆	ကုသီတ	၇၃
ဥပါသက	၁၂၆	ကေဝလံ	၅၁
ဥပါလိ	၁၃၉	(ခ)	
ဥဿန္န	၁၄၁	ခဏ	၁၇။၉၆။၁၁၀။၁၁၃
ဥဿာဟ	၁၄၁	ခန္တိ	၁၂၆
ဥသိရ	၂၁	ခိရ	၆
ဥဋ္ဌာရ	၈၅	ခုဒ္ဒ	၁၃၇
(ဦ)		ခေါဘ	၈၉
ဦန	၂။၆၉။၁၄၇	(ဂ)	
(ဧ)		ဂဂ်ီ	၂၂
ဧကစ္စ	၇၂	ဂဏ	၄၈
ဧတ္တာဝတာ	၇၈	ဂတိ	၁၁၄
(ဩ)		ဂန္ဓ	၆၆
ဩကာသ	၂	ဂုဏ	၂၃
ဩဇ	၁၃၇	ဂူထ	၆၀
ဩဒါတ	၁၄၀။၁၅၃	ဂေါစရ	၈၂
ဩလောကေမိ	၁၀၉	ဂေါတ္တ	၂၈။၁၀၄
ဩသန္န	၁၄၁	(စ)	
ဩဠာရိက	၈၅	စက္ခု	၁၀၈
(က)		စီဝရ	၁၅၉
ကဏ္ဍ	၉၅	စုတိ	၁၀၅
ကပဏ	၆၃	စေတော	၈၆
ကရဏာ	၁၆	စောရ	၁၅၁
ကာယ	၅။၉၄	(ဆ)	
ကာလ	၁၇	ဆာတက	၁၂၇
ကာဠ	၁၅၂	ဆာပက	၇၁
ကာဠက	၁၅၂	(ဇ)	
ကိဋ္ဌန	၂၈	ဇနပဒ	၁၅၆
ကုက္ကုဋီ	၇၀	ဇလာဗု	၆
ကုဋ္ဌိ	၆၆	ဇဟိတ်ာ	၅၃
ကုဒ္ဒါလ	၈	ဇာတက	၁၃၆
ကုမာရ	၃	ဇာတိ	၂၆။၁၀၃

http://www.dhammadownload.com

ဇိဝ	၈၇	ဒိဃ	၁၃
(ဈ)		ဒုက္ခ	၉။၁၁၆
ဈာန်	၈၁	ဒုဋ္ဌ	၁၁၁
(ဌ)		ဒုဿ	၁၅၉
ဌိတိ	၆၈	ဒေယျ	၁၅၇
(တ)		ဒေဝ	၁၁၄
တဏ္ဍက	၆	ဒေသနာ	၁၀
တဏ္ဍုလ	၁၂၉။၁၃၂	ဒွိဇ	၄၈
တဏှာ	၅၃	(ဓ)	
တတောနိဒါန်	၁၂	ဓညာ	၁၃၀
တာတာ	၁၂၁	ဓမ္မ	၁၀
တာလ	၅၄။၅၅	ဓိ	၁၅
တိဒိဏ္ဏ	၁၂၅	ဓေနု	၆
တိတိက္ခာ	၁၄၂	(န)	
တိတ္တ	၁၀၄	နင်္ဂုဋ္ဌ	၁၂
တိန္ဒုက	၁၅	နဝ	၁၄၈
တိရစ္ဆာန	၃၈	နသုကရာ	၁၃၁
တိရ	၇၅	နာဘိ	၃၁
တုဏှီ	၁၂၆	နာမ	၁၂၈
(ထ)		နာဠိ	၁၃၂
ထာမ	၉၂	နိကာယ	၁၃။၁၅၀
ထုသ	၁၃၂	နိဋ္ဌိတ	၁၁၇
ထေရ	၁၃၈။၁၄၈	နိဒါန	၁၃၉
(ဒ)		နိမ္ဗ	၂၁
ဒဠှံ	၁၁၀	နိမန္တိတ	၁၅၆
ဒဋ္ဌ	၅	နိယမ	၁၄
ဒသာ	၁၂၃	နိရုတ္တိ	၂၆
ဒါန	၁၅၇	နိရုဒ္ဓ	၁၀၁
ဒိဗ္ဗ	၂၀	နိဝုတ္တ	၁၀၁
ဒိဝသ	၉၉။၁၃၁။၁၄၇	နေမိ	၃၁
ဒိသံ	၃၅	(ပ)	
ဒိဿတိ	၇	ပကာသနံ	၄၆

ပက္ခ	ရဝ	ပရိသာ	၁၂၆
ပစ္စယ	၃ဝ။၁၄၁	ပရိသုဒ္ဓ	၉၈
ပဇာ	၄၄။ရ၂	ပရိဟာယမာန	၁ဝ၃
ပညတ္တိ	၁ဝ၊၁၄၊၁၈၊၁၃၉၊၁၄၅	ပလာပ	၅၈
ပဋိစ္စ	၁၄ဝ။၁၄၉	ပလိတ	၃
ပဋိပါဋိ	၁ဝ၂	ပသတ္ထ	၆၁
ပဋိလဒ္ဓ	၁၅၅	ပဿဒ္ဓိ	ရ၄
ပဋိဝေဓ	၁၁၆	ပသန္န	၈၉
ပဋိသန္ဓိ၊ပဋိသမ္ဘိဒါ	၁ဝ၅။၁ဝ	ပဟာန	၉၄
ပဋိသလ္လီန	၁၃၉	ပဟီန	၆၅
ပဏ္ဍိတ	၁၅။၅ဝ	ပါကဋ	ရ၉
ပဏီတ	၉၄။၁၅၈	ပါဠ	၁၂၄
ပတ္တ	၁၃၁။၁၅၈	ပါဏ	၁၂၅
ပဒ	၁၈	ပါဏိ	၁၅၈
ပပ္ပဋက	၁၃၈	ပါဒက	၁၁၅
ပမာဏ	၂၄	ပါရမီ	၉၅
ပမုခ	၁၅၈	ပါဠိ	၉
ပယိရုပါသာမိ	၁၂၁	ပိဏ္ဍ	၁၃၁
ပရမ	၁၄၂	ပိတ္တ	၁ဝရ
ပရိက္ခယ	၁၅၄	ပိသုဏ	၅၈
ပရိစ္စာဂ	ရ၅။၁၁၃	ပီတိ	၈ဝ
ပရိစ္ဆိန္န	၁ဝ၁	ပုဂ္ဂလ	ရ၉
ပရိဏာယက	၁၅၈	ပုည	၁၁၃
ပရိဒဟိတွာ	၁၃၄	ပုတ္တ	၂၈
ပရိပုဏ္ဏ	၁၅၈	ပုထုဇ္ဇန	၁၁ရ
ပရိယတ္တိ	၈	ပုရိသ	၆၁
ပရိယာပန္န	ရရ။၁၁၅	မုလက	၁၃၂
ပရိယာပုဒ	၁၂	မေါတက	၅၁
ပရိယာယ	၅၂	(ဖ)	
ပရိယောဒါတ	၉၈	ဖရုသ	၅၈
ပရိယောသာန	၁ဝ၃	ဖာသု	၄၉
ပရိဝတ္တန	၁၃၈		

http://www.dhammadownload.com

(ဗ)		ယထာဓမ္မံ	၁၁
ဗာဟိတ	၂၇	ယမုနာ	၂၂
ဗာဠှ	၇	ယဝ	၁၂၉
ဗျဉ္ဇန	၆၄	ယာစန	၁၄
ဗျာဓိ	၁၂၉	ယုဂ	၁၅၉
ဗြဟ္မ	၂၀	ယုဂလ	၁၅၉
(ဘ)		ယုတ္တ	၁၃၆
ဘာဇန	၈	ယောနိ	၁၆၇
ဘိယျော	၉၀	(ရ)	
ဘိံသန	၁၄၄	ရတ္တိံ	၁၄၇
ဘူတ	၁၄	ရတ္တိ	၇
ဘောဂ	၁၂	ရက္ခ	၅၄။၇၉
(မ)		ရုဟိရ	၁၀၇
မက္ခိက	၁၃၉	ရောဂ	၁၂၉
မဂ္ဂ	၁၁၆	(လ)	
မန္ဒိရ	၁၅၇	လဋ္ဌာမ	၁၂၈
မဇ္ဈ	၁၄၈	လာမက	၆၀
မဏ္ဍ	၁၃၇	လောက	၅၉
မတ္တာ	၃၄	လောမ	၁၄၄
မတ္ထက	၅၄	(ဝ)	
မဓု	၉၅။၁၃၇	ဝဍ္ဎ	၄၃
မန္တ ။ မနသ	၂၆။၁၀၉	ဝဋ္ဋံ	၃၅
မရဏ	၁၁၃	ဝမ္မ	၁၀၁
မဟတာ	၂၃	ဝဏ္ဏ	၈၆
မာရ	၄၄	ဝတ္တ	၁၅၆
မာသ	၁၂၆	ဝတ္တုံ	၈၁
မိတ္တ	၇၇	ဝတ္ထ	၈၆။၁၅၉
မုခ	၁၅၈	ဝတ္ထု	၅၅
မုဋ္ဌ	၇၃	ဝန	၁၄၄
မောက္ခ	၁၁၃	ဝပ္ပ	၁၃၀
(ယ)		ဝဝတ္ထာပိတ	၉
ယက္ခ	၂၁	ဝါသနာ	၃၀

http://www.dhammadownload.com

ဝိကပ္ပ	၆၄	သကလ	၁၃၄။၁၄၁
ဝိစိတြ	၆၂	သကျ	၂၈
ဝိဇ္ဇာ	၃၄	သဂ္ဂာ	၂
ဝိဒူ	၈	သဂ္ဂ	၁၁၃
ဝိဒ္ဓံသက	၇၇	သဇ္ဈာ	၂၃
ဝိဓ	၁၁၂	သချေပ	၁၅၃
ဝိဓာတာ	၁၂၁	သင်္ဂီတိ	၁
ဝိနယ	၁၄။၁၇၉	သဋ္ဌိ	၄၅
ဝိနာသန	၁၁၅	သဏ္ဌိတ	၁၃၅
ဝိပ္ပဋိသာရ	၁၄၆	သညာ	၁၅၈
ဝိပရိတ	၁၁၂	သဏ္ဍာ	၁၄၄
ဝိပလ္လာသ	၁၅၇	သတံ	၂၄
ဝိပဿနာ	၁၁၅	သတ္တ	၈၇
ဝိပုလ	၉၂။၁၄၈	သတ္တု	၅၄
ဝိမုတ္တိသု	၁၄၃	သဒ္ဒါ	၈၆
ဝိမောက္ခ	၄၂	သန္တ	၁၅၇
ဝိလာသ	၅၃	သန္တာန	၈၅
ဝိဝိစ္စ	၇၅	သန္ဓာယ	၅၇
ဝိသဒ	၉၂	သန္ဓာဝိသံ	၄
ဝိသယ	၁၄၅	သန္ဓိ	၁၂၄
ဝိသိဋ္ဌ	၈	သမတိက္ကမ	၈၅
ဝိသုဒ္ဓ	၁၀၈	သမတ္တ	၁၀၇
ဝိသေသ	၇၉	သမဏုဒ္ဒေသ	၁၅၀
ဝိဟိတ	၅၈	သမဝါယ	၁၇
ဝီတိက္ကမ	၁၄၆	သမ္ပဋိစ္ဆန	၁၀၇
ဝုန္န	၆၁	သမ္ပဋိပါဒေတွာ	၇၁
ဝုတ္တံ	၁၁၇	သမ္ပတိ	၁၁၀
ဝူပသမ	၈၅	သမ္ပဒါယ	၄၀
ဝေါဟာရ	၁၄၀	သမ္ပန္န	၁၃၇
(သ)		သမ္ပရာယိက	၄၀
သံကိလိဋ္ဌ	၉၅	သမ္ပိ	၅၈
သံဃ	၁၄၉	သမ္မတ	၁၁၃

http://www.dhammadownload.com

သမာဒိန္န	၁၁၂	သေဋ္ဌ	၈၇
သမာဓိ	၈၇။၈၉	သေမှ	၁၀၇
သမာန	၇၇	သေယျာ	၆၈
သမာဟိတ	၇၄	သေသ	၁၂၉
သမ္ပါပက	၁၅၅	သောမ	၄၇
သမ္ဘာ	၃၃	သောသိတာ	၈၈
သမုဒယ	၃၆	(ဟ)	
သမုန္ဒ	၉	ဟတ္တ	၁၅၈
သယံ	၄၅	ဟိန	၆၆
သရဏံ	၁၂၁	ဟေတု	၁၄။၁၈။၁၀၈
သလ္လဟုက	၁၃၆		
သသ	၉		
သဿ	၆။၁၂၇		
သာဓက	၁၅၉		
သာတ	၈၀		
သာဓု	၄၇။၁၃၈		
သာမိ	၃၃		
သာမ	၁၀၄		
သာမိစိ	၅၁		
သာလိ	၁၂၉		
သိက္ခာ	၁၈		
သိန္ဓ	၁၄		
သိရ	၉၃		
သိလိဋ္ဌ	၂၅။၁၄၀		
သီတ	၄၉		
သီသ	၁၂၅။၁၂၉		
သီဟ	၁၃၈		
သုတ္တ	၁၁၄		
သုခ	၈၀။၉၄		
သုန္ဒ	၁၅၃		
သုန္ဒရ	၁၂၁		
သုဟိတ	၁၅၈		

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိဝိနိစ္ဆယ အက္ခရာဝလိ

ပုဒ်အစဉ်(အ)	ဥယျာဉ်	ပုဒ်အစဉ်	ဥယျာဉ်
အကိရိယံ /အကြိယံ	၅၈	အဘိက္ကန္တာ /အဘိက္ကန္တံ	၁၂၀
အဂ္ဂမက္ခာယတိ/အဂ္ဂေါအက္ခာယတိ	၁၂၂	အဘိညာတာ/အဘိဉာတာ	၇
အဂ္ဂမဟတ္တမ္ပိ/အဂ္ဂမဟန္တမ္ပိ	၁၄၉	အဘိနိန္နာမိတမဇ္ဈေ/–မဇ္ဈေဝ	၁၀၂
အဃဿ တာတာ/အဃဿတတာ	၁၂၁	အဘိနိဗ္ဗတ္တိ/အဘိနိပ္ဖတ္တိ	၆၈
အဋ္ဌဘာဝံ / အဋ္ဌဘာဝံ	၁၂၄	အဘိနိဗ္ဗတ္တိက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏော/–ဂ္ဂဟဏာ	၁၁၃
အဥ္ဇလိ / အဥ္ဇလိ	၅၁	ဣတိအယဥ္စပီတိ/အယဥ္စပီတိ	၈၁
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ / အတ္ထုပ္ပတ္တိ	၁၃၅	အယမေဝစေတ္တ/အယမေဝတတြ	၆၂
အတ္တနာ / အတ္တနော	၃၇	အယမေဝသမာဓိ/ဣဓမေဝသမာဓိ	၈၉
အတ္တနော ပန/အတ္တနာ ပန	၃၇	အရဟံ–ပုဒ်နိရုတ္တိနည်း	၃၀
အတ္တသန္နိယျာတန/အတ္တသန္နိယျာဒန	၁၂၅	အရိယဖနသေဝိတမေဝ/–မေဝစ	၉၅
အတိက္ကန္တံ / အတိက္ကတ္တံ	၁၂၀	အဟိစ္ဆတ္တက/အဟိဆတ္တက	၁၂၉
အတိက္ကန္တတ္တာ/အတိက္ကန္တတ္တာ တံ	၁၀၉	(အာ)	
အတိသမဇ္ဈေပိ/အတိမဟဇ္ဈေပိ	၁၂၇	အာစိဏ္ဏံ / အာစိန္နံ	၁၅၆
အန္တမသော/အန္တိမသော	၂၁	အာနယန / အာဟနန	၇၈
အန္တရာ / အန္တရေ	၉၀	အာမေဒိတံ / အာမေဍိတံ	၁၁၉
အတ္ထသံဟိတံ/အတ္ထသဉှိတံ	၁၃၅	အာယတိံ / အာယတိ	၅၆၊၆၇
အနုလ္လာရှင္ဂတ္တာ/အနုလ္လာရှင္ဂတ္တာ	၈၇	အာဝိကရောန္တော/အာဝိ––	၁၄၅
အနုဘာဝံကတာ/အနုဘာဝံဂတာ	၅၅	အာဝိဋ္ဌတ္တိ /အာဝိဋ္ဌတ္တိ	၅၃
အနိလက/အနိင္ဂက	၁၃၇	အာသဝဋ္ဌာနိယာ / –ဋ္ဌာနိယာ	၁၄၈
အနုဿာသနိပ္ပဒါနေန/–ပဒါနေန	၄၁	(ဣ)	
အနောတတ္တ/အနောဒတ္တ	၁၀၂	ဣတိပိ / ဣတိအပိ	၂၉
အပဂတကာဠက/အပဟတကာဠက	၇၅	ဣတ္ထဘာဝါယ/ဣတ္ထံဘာဝါယ	၁၁၈
အပတမာနေ/အပတမာနေ ကတွာ	၁၂၂	(ဥ)	
အပသက္ကေတွာ/အပသက္ကိတွာ/ အပက္ကမိတွာ	၁၅၂	ဥက္ခိတ္တသိရာဝိယ/––သိရောဝိယ	၉၃
အပဋိမော/အပ္ပဋိမော	၃၇	ဥစ္စာကုလ/ဥစ္စကုလ	၂၈
အပရန္တ/အပရဏ္ဏ	၁၂၇	ဥဋ္ဌေန / ဥဋ္ဌေန	၁၁၁
အပရိက္ခိဏ/အပရိခိဏ	၂၈	ဥတ္တရာပထကာ/ဥတ္တရာပဟကာ	၁၁၁
အပိစ / အထဝါ	၃၉	ဥဒုက္ခလံ / ဥဒုခလံ	၁၁၁

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဓရိတွာ /ဥဒ္ဓရေတွာ	၅၄	ဂဗ္ဘဝါသော / ဂဗ္ဘာဝါသော	၆၆
ဥပရိဈာနင်–စသည်သမာသ်/ဝါကျ	၅၅	ဂမ္ဘီရာ / ဂမ္ဘီရာ	၉
ဥပါလိတ္ထေရေန/ဥပါလိထေရေန	၁	ဂရုဠာနီယံ / ဂရုဠာနီယံ	၅၀
ဥမ္မီလိတွာ / ဥမ္မီလေတွာ	၄၅	ဂေါတ္တ / ဂေါတြ	၁၀၄
ဥမ္မုဋ္ဌမာနာ / ဥပ္ပဋ္ဌမာနာ	၁၅၀	ဂေါယူထာနီ/ဂေါယူထာနီ	၂၂
ဥသ္မီကတာနိ / ဥသ္မီကတာနိ	၅၀	(စ)	
ဥသာဟဇနေကံ /–ဇနနတ္တံ	၉၁	စက္ကဝါဠ / စက္ကဝါဠ	၁၄၁
ဥသေဒေတွာ/ဥသေဒိတွာ	၁၃၂	စက္ခုကိစ္စကရဏေန/–ကရဏေနစ	၁၀၈
(ဦ)		စရဏ / စရန	၃၄
ဦဟနံ / ဥဟနံ	၅၈	စဝိသန္တိ / စဝိသန္တိတိ	၁၁၀
(ဧ)		စိတ္တမေဝမုပ္ပန္နံ/––ဥပ္ပန္နံ	၅၃
ကေမေကာသ္မိ–ရုပ်ပြီးပုံ	၁၁	စေတော / စေတသော	၈၆
ဝေကာရော / ကေသဒ္ဒေါ	၅၅	(ဆ)	
ဝေမေဝဝုတ္တံ /တ္တေကမေဝဝုတ္တံ	၈၅	ဆန္ဒဝုတိ / ဆနဝုတိ	၃၂
(ဩ)		(ဇ)	
ဩနီတ / ဩဏီတ / ဩနီတ္တ	၁၅၈	ဇိဝိကံ / ဇိဝိတံ	၁၃၀
ဩသန္နဝီရိယတာ/ဩသက္က––	၁၄၁	ဇေဂုစ္ဆိတံ / ဇေဂုစ္ဆိတံ	၆၀
(က)		ဉာတေယျံ / ဉာတာယျံ	၃၆
ကပဏ / ကပန	၆၄	ဉာဏာယ / ဉာနာယ	၁၀၆
ကရုဏာဝိဟာရေန/ကရုဏာ––	၁၆	(ဍ)	
ကသိဏ / ကသိန	၈၃	ဍဟန္တိ / ဒဟန္တိ	၈၂
ကဠေဝရ / ကလေဝရ	၃၆	(တ)	
ကာတဗ္ဗော / ဝေဒိတဗ္ဗော	၁၄	တစ္ဆကာနံ / တစ္ဆကာနံ	၆
ကာရဏံ / ကာရဏာ	၁၄၆	တတ္တ စ / တတ္တ	၁၁၃
ကာရဏံဟိ / ကာရဏာဥ္	၁၄၀	တထလက္ခဏံ/တထာလက္ခဏံ	၈၃
ကိလာသုနော / ကိဋ္ဌာသုနော	၁၄၁	တဒတ္ထဇောတနတ္တံ/တမတ္တ–	၁၅
ကုက္ကုဋ္ဌဝန္တံ / –ဝန္တာနိ	၅၀	တဒနန္တရံ/တမနန္တရံ	၁၁၃
ကုဒ္ဒါလ / ကုဒ္ဒါလ	၈	တပ္ပရိယာပန္နတ္တာ/တပရိ––	၁၁၅
ကုသိတ /ကုသိတ/ကုသိဒ	၅၃	တဥ္ / တံ ဟိ	၆
(ခ)		တပဿီ / တပဿီ	၆၃
ခန္တိံစာရေတွာ/––စာရေတွာ	၁၂၆	တာလာဝတ္ထုကတာ/တာလ––	၅၃
ဂဏနာနုပုဗ္ဗတော /––တာ	၈၂	တိတ္ထိယာ / ဒိဋ္ဌိယာ	၁၀၅

တိဿောဝိဇ္ဇာ/တယော--	၃၄	နူနိမဿ /နူနမဿ/နန္ဒိမဿ	၇၅
(ထ)		နေက္ခမ္မ/နိက္ခမ္မ	၇၆
ထပေဿာမ/ဌပေဿာမ	၁၃၆	ပက္ကမန္တိ / ပက္ကမန္တီတိ	၁၅၆
ထာမဂတာယ/ဌာမဂတာယ	၉၂	ပစ္စနီက / ပစ္စနီတ	၇၇
(ဒ)		ပဋ္ဌုပ္ပမာဏန္တိ/ပဋ္ဌုပ္ပမာဏာတိ	၂၄
ဒဋ္ဌဗ္ဗော / ဝေဒိတဗ္ဗော	၅၂	ပဋိသမ္ဘိဒါ / ပဋိသမ္ဘိဒါ	၁၀
ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသံဃာတေန-စသည်	၂၃	ပဋိသလ္လီဏာ/ ပဋိသလ္လီန	၁၃၉
ဒုဋ္ဌုံ / ဒုဋ္ဌု	၁၁၁	ပဌမဒုတိယဈာနေသု/-ဈာနေသု	၇၉
ဒုဗ္ဗိညေယျော/ဒုဝိညေယျော	၁၈	ပဏ္ဏာ နိပတန္တိ/ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ	၂၁
ဒုဿီလာဝ/ဒုဿီလာဝ	၁၅၁	ပတိနိဒ္ဒေသော/ပဋိနိဒ္ဒေသော	၁၄
ဒူရေပိ / ထူလမ္ပိ	၁၀၇	ပထမ / ပဌမ	၁
ဒေဝဂ္ဂဟဏံ/ဒေဝဂဟဏံ	၄၄	ပထဝိပရိဝတ္တန/ပထဝီ--	၁၃၈
ဒွိဇ / ဒိဇ	၄၈	ပထဝီ/ပုထဝီ/ပုထုဝီ	၁၃၈
ဒွိဟိတိကာ / ဒုဟိတိကာ	၁၂၈	ပထဝိမဏ္ဍော / ပထဝိမဏ္ဍံ	၁၃၇
ဓမ္မဒသာ / ဓမ္မရသာ	၁၂၃	ပတ္တပတ္တပုလကံ/--မူလကံ	၁၃၂
(န)		ပရိယောဒပနံ/ပရိယောဒါပနံ	၁၄၂
နနိဋ္ဌာနံ ခမန္တိ/နနိဋ္ဌနက္ခမန္တိ	၁၂	ပရိဋ္ဌာဟ / ပရိဒါဟ /ပရိဠာဟ	၁၅
နာဘိ / နာဘီ	၃၁	ပဝတ္တက္ကုဟိတိကာ/ပဝတ္တာ--	၁၂၈
နာသာ / နသာ	၁၅၄	ပဟာနံဝုစ္စမာနံ/ပဟာနေဝုစ္စမာနေ	၉၁
နာဠမယံ / နာလိမယံ	၁၃၂	ပဟာနက္ကမေန/ပဟာနကမေန	၉၆
နိရာဒီနဝ/နိရာဒီနဝ	၁၅၂	ပဟီန / ပဟီဏ	၃၃
နိဋ္ဌာပိတံ/နိဋ္ဌိတံ	၁၁၇	ပါဏေတိ / ပါနေတိ	၁၂၅
နိဗ္ဗတ္တိကံ / နိဗ္ဗတ္တကံ	၁၁၆	ပိဏာယတိ /ပိနာယတိ	၈၀
နိမ္ဗရုက္ခော/နိမ္ဗရုက္ခော	၂၁	ပိတိယာစ ဝိရာဂါ/-ပီ-စ -ဝိ-စ	၉၀
နိယျာတေတဗ္ဗာ/နိယျာဒေတဗ္ဗာ	၁၂၆	ပိဠနတ္တော / ပိဠနဒ္ဓော	၁၅
နိရဿိ / နိဉဿိ	၆၅	ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ/ပုဗ္ဗပဋိပဒါ	၇၄
နိရုဠှမာနာ /--မာနေ	၁၄၃	ပုဗ္ဗဏှ / ပုဗ္ဗန္ဟ	၁၂၇
နိရုဒက / နိယုဒက	၄၀	ပုဗ္ဗန္ဟ / ပုဗ္ဗဏှ	၁၃၃
နိရောဓပါဒကဏ္ဍ/သနိဒရောဓ--	၁၀၀	ပုရိသ / ပူရိသ	၆၄
နိဝုတ္တဓမ္မောဝါနိဝုတ္တာ/-နိဝုတ္တာတိ	၁၀၁	ပေါရာဏာ /ပုရာဏာ /ပုရာတနာ	၁၉
နိသဇ္ဇာသံဃာတေန/နိသဇ္ဇသံဃာတေန	၈၄	(ဖ)	
နိလဝတ္ထုံ / နိလံ ဝတ္ထုံ	၈၆	ဖရသု/ပရသု	၃၁

http://www.dhammadownload.com

ပုဋောပုဋတ္တာ/ပုဋ္ဌောပုဋ္ဌတ္တာ	၉၄	ယသ္မာ / တသ္မာ	၇၁
(ဗ)		ယုဂဠံ / ယုဂလံ	၁၅၉
ဗဟုကာ / ဗဟုလာ / ဗဟူ	၁၄၇	(လ)	
ဗဟုကာရတ္တာ/ဗဟုပကာရတ္တာ	၃	လက္ခဏော / သလက္ခဏော	၇
ဗလိဗဒ္ဓ/ဗလိဗဒ္ဒ/ဗလိဗဒ္ဒ/ဗလိဗဒ္ဒ	၄၃	လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ / လဒ္ဓသဒ္ဒါနံ	၄၇
ဗာဠှာမေအာဝုသော/ဗာဠှာမေ	၇	လောကပဝေဏီ/-ပဝေဏိ/-ပဝေဏီ	၅၉
ဗာဟိတပါပတ္တာ/ဗာဟိရ--	၂၆	လောကတန္တိ / လောကတန္တီ	၅၉
ဗုဒ္ဓဝိသယောဝ/ဗုဒ္ဓဝိသယော	၁၄၅	(ဝ)	
ဗုဒ္ဓါနုသာသနံ/ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ	၁၄၂	ဝတ္တနံ / ပဝတ္တနံ	၁၂၉
ဗုဒ္ဓိတာ သစ္စာနီတိ/--သစ္စာနန္တိ	၄၂	ဝယောဝုဒ္ဓါနံ /ဝယောဗုဒ္ဓါနံ	၅၈
ဗုဒ္ဓေါ / ဗောဒ္ဓေါ	၄၂	ဝါသံ / ဝဿာဝါသံ	၁၂၆
ဗျန္တိကတာ /ဗျန္တိကာတာ/ဗျန္တိဂတာ	၈၈	ဝိနယပညတ္တိ/ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိ	၁၄
ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ/ပဒဗျဥ္ဇန--	၂၅	ဝိနိပတနသဘာဝေါ/ဝိနိပါတန-	၁၅၄
ဗြဟ္မံ အဏာတိ / ဗြာဟ္မံ အဏာတိ	၂၆	ဝိပလ္လာသ/ဝိပ္ပလ္လာသ/ဝိပလာသ	၁၅၇
ဗြာဟ္မဏာ / ဗြဟ္မဏာ	၆၁၊၂၆	ဝိဘင်္ဂေပန/ ဝိဘင်္ဂေပိ	၈၅
(ဘ)		ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ/ဝိဝေကဇပီတိသုခံ	၈၁
ဘဝေါက္ကမနတ္တာနိ/ဘဝေါကမ--	၉၉	ဝိဟေဌယန္တော/ဝိဟေဓယန္တော	၁၄၂
ဘိံသနကသ္မိံ/ဘိံသနကတ္တသ္မိံ	၁၄၄	ဝိရိယ / ဝီရိယ	၇၃
ဘိံသန / ဘိံသန	၁၄၄	ဝုစ္စတိ/ဝုစ္စန္တိ	၁၃
ဘုမ္မတ္ထ / ဘုမ္မဋ္ဌ	၄၈	ဝုတ္တနယေနေဝ/ဝုတ္တနယမေဝ	၈၉
(မ)		ဝုတ္တဝိပရိယာယေန/-ဝိပရိယယေန	၁၁၄
မကာသ / မသက	၉၆	ဝုတ္တတ္ထာယေဝ/-ပ္ပကာရာယေဝ	၉၀
မဏ္ဍနိက / မဏ္ဍဏိက/မဏ္ဍန္တိက	၂၁	ဝုတ္တပ္ပကာရတော/-ပကာရတော	၆၉
မဏ္ဍူက / မဏ္ဍူက	၄၁	ဝေဒ္ဓိတာယ/ဝေဓိတာယ/ဝေထိ-	၇၂
မနုဿ မိံသစက္ခုနာ/မနုဿာနံ-- မနုဿာ--/ မနုဿော--	၁၀၉	(သ)	
မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏ/--ဂဟဏ	၁၁၂	သချံ / သင်္ခံ	၄
မမာကာရေန/မမံကာရေန	၅၃	သင်္ဂီတိ / သင်္ဂီတိ	၁
မဟော္ဗဒရ/ မဟောဓရေ	၃၈	သင်္ဂီတိနသဏ္ဍာကာတုံ/သင်္ဂီတိ-	၁
(ယ)		သစ္စိကာတဗ္ဗေ/သစ္စိ-/သက္ခိ-	၃၃
ယထာဘုစ္စ/ယထာဘုစ္စံ	၂၇	သဇ္ဈာယတိ /သဇ္ဈယတိ	၂၆
ယဒိစ္ဆကံ / ယာဒိစ္ဆကံ	၄၃	သတ္ထုသာသနံ/သတ္ထု သာသနံ	၁၅၀

http://www.dhammadownload.com

သန္ဓာယဘာသိတမတ္တံ/-မတ္တံ	၅၇		
သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဝ/-နိဗ္ဗတ္တာဝ	၁၁၀		
သမ္ပတ္တနိယာမေန/သမ္ပတ္တ--	၁၅၅		
သမန္နာဂတ/သမန္နာဂတ-စသည်	၂၉		
သမ္ပဋိစ္ဆေတဗ္ဗာ/သမ္ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗာ	၁၃၄		
သဗ္ဗသပိ / သဗ္ဗသ	၄၂		
သမိပ / သမိပ	၁၉		
သမူဟ / သမုဟ	၁၃။၁၇		
သမ္ဗောဒနိယံ/သမ္ဗောဒနိယံ	၄၉		
သယာနောပိ/သယမာနောပိ	၂၀		
သရဏတ္တံ / သရဏတ္တံ	၁၂၂		
သာတလက္ခဏံ/သာဒလက္ခဏံ	၈၀		
သာတ္တံ / သတ္တ	၄၆		
သတ္တေ / သတ္တေ	၄၀		
သာဒုဖလူပ/သာဓုဖလူပ	၄၈		
သာဒုရသ /သာဓုရသ	၁၃၇		
သာဓေန္တော / သာဝေန္တော	၄၅		
သာမိစိ/သာမိစီ/သာမိဝိ/သာမိစိ	၅၁		
သာမောတိ /သာမော	၁၀၄		
သာဝကာနံ ဝါ/သာဝကာနံ	၁၃၆		
သိထိလ/သိဌိလ/သထလ/သဌလ	၅		
သုခနိရောဓ/သုခဲဒုက္ခနိရောဓ	၉၈		
သုခါဒိဃာတေနစသ/သုခါဒိဃာတေန	၉၇		
သုပဏ္ဏ/သုဝဏ္ဏ/သုဗဏ္ဏ	၁၄		
သေဂွော/သေခေါ်	၂		
သော်ဠွေတ္တေန/သေဠွေဠွေန	၈၇		
သောဒိတာနိ/သေဓိတာနိ	၇၀		
သောဘန /သောဘဏ	၃၅		
(ဟ)			
ဟိရိယတိ/ဟိရိယတိ/ဟရာယတိ ဟိရာယတိ	၆၀		

နည်း ဥပစာ အက္ခရာဝလိ

ပုဒ်အစဉ်	ဝါကျဥယျာဉ်အမှတ်	ပုဒ်အစဉ်	ဝါကျဥယျာဉ်အမှတ်
(အ)		အဘိညာဏ	၄၅
အကုသလမူလံ	၂၀	အဘိနိဗ္ဗတ္တိ	၆၈
အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိ	၆၀	အယံ ဝိနယော	၅
အဋ္ဌတံ	၁၂၄	အရိယမဂ္ဂေန	၂၇
အဋ္ဌတဂ္ဂေ	၁၂၄	အရိယမဂ္ဂ	၅၃
အဇ္ဈတ္တံ	၈၅	အရိယာ	၉၄
အညာဏ	၅၂	အရိနံ	၃၀
အဏ္ဏာဘူတာ	၇၂	အဝိနိပါတဓမ္မော	၁၅၄
အတ္တနောသန္တာနေ	၁၀၁	အသိနာ	၁၂၅
အတိဒူရံစသည်၆-ပုဒ်	၅၀	(အာ)	
အဒ္ဓာ	၃၈	အာကာရေဟိ	၁၃၆
အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိ -ကာတနိရောဓေ	၁၂၂	အာမန္တေသိ	၁၅၆
အနတ္တသညိတော	၁၃၅	အာယတိ	၅၆
အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ	၄၅	အာလပနမတ္တ	၂၈
အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ ပါတိမောက္ခံ	၁၄၂	အာသနကုသလတာယ	၅၀
အနေကဝိဟိတာနံ- စသည်	၅၆။၆၀	အာသဝါနံ ခယ	၁၁၅
အနေကဝိဟိတာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ	၅၈	အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ယေဝ	၁၄၆
အနေကေပိ သံဝဋ္ဋ -ကပ္ပေ စသည်	၁၀၃	အာသဝေဟိ	၁၄၃
အပရဏ္ဏေ	၁၂၇	(ဣ)	
အဗ္ဗုဒ	၁၅၁	ဣတ္ထတ္တ	၁၁၈
အဘိက္ကန္တံ	၁၂၀	ဣန္ဒြိယာ	၁၁၉
အဘိဇ္ဈေယျံ အဘိညာတံ	၃၃	ဣမိနာစ ဝိတက္ကေန သမုပေတော	၇၉

http://www.dhammadownload.com

ဣရိယာပထဝိဟာရေန	၈၄	ကာရဏံ	၁၄၀
(ဤ)		ကာလင္ကော	၁၇
ဤဟိတ	၁၂၈	ကာဠ္ဌက	၁၅၂
(ဥ)		ကုက္ကုစ္စိယာ	၆၉
ဥက္ခိတ္တသိရာ	၉၃	ကုဒ္ဒါလ ပိဋကံ	၁၅၂
ဥပက္ကိလေသဝိနိမု-တ္တတာယ	၁၀၇	(ခ)	
ဥပစာရေန	၈၃	ခဏာ	၁၇
ဥပဋ္ဌိတာသတိတာယသတိဟ	၉၅	ခီဏာသဝါနံ	၉၉
ဥပပဋ္ဌမာနေ	၁၁၀	(ဂ)	
ဥပသေနံ ဝင်္ဂန္တပုတ္တံ	၁၄၇	ဂင်္ဂါယ	၂၂
ဥပါဒိယ	၁၅	ဂစ္ဆာမိ	၁၂၁
ဥပေက္ခကော	၉၂	ဂဏာနာနုပုဗ္ဗတာ	၈၂
ဥပေက္ခာ	၉၂	ဂဗ္ဘ	၆၉
ဥဿိကတာနိ	၇၀	ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏကာလ	၁၂၉
(ဧ)		ဂဗ္ဘသေယျာ	၆၈
ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ	၇	ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘ-ဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ	၆၇
ဧကံ သမယံ	၁၉	ဂမန	၃၅
ဧကော လကေ	၁၅	ဂမ္ဘီရ	၁၁
ဧကောဒိ	၈၇	ဂေါစရံ	၈၂
(ဩ)		ဂေါယုထာနိ	၂၂
ဩဒါတ	၁၀၄	(စ)	
(က)		စက္ခု	၁၀၈
ကန္တာရ	၄၀	စတ္တာရိ ဈာနာနိ	၉၉
ကရုဏာဝိဟာရေန	၁၆	စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခမ	၁၀၀
ကဋ္ဌေဝရံ	၃၆	စတုသုအပါယေသု	၁၂၂
ကာမာနမေဝနိဿရဏံ	၇၆	စရဏ	၃၄
ကာယံဝါစဥ္စ ဝိနေတိ	၅	စဝမာနေ	၁၁၀
ကာယဒုစ္စရိတ	၅၈	စိရာဝါ အဿ ဌိတိ	၁၃၉
ကာယဿ ဘေဒါ	၁၁၃	စိတ္တေ	၁၀၂
ကာယေန်ကာယတော	၁၁၁	စိတ္တေကဂ္ဂတတ္တာနိ	၉၉

http://www.dhammadownload.com

စုတူပပါတ	၁၀၆	ဒီသံ	၃၄။၃၅
စုတူပပါတဉာဏာယ	၁၀၆	ဒီသာ	၃၉
စေတော	၈၆	ဒီဃနိကာယ	၁၃
(ဆ)		ဒုက္ခဒေါ မနုဿသုခါနိ	၉၆
ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ	၅၇	ဒုစ္စရိတ	၁၁၁
ဆန္ဒော	၇၇	ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဝိဇိတံ	၁၃၆
(ဇ)		ဒေဝပုတ္တ	၄၁
ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ	၁၅၆	ဒေဝမနုဿာနံ	၄၁
(ဉ)		ဒေသနာ	၉။၁၀
ဉပေတ္တွာတေတယော	၅၉	(ဓ)	
(တ)		ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဥ္စ	၄
တံသဗ္ဗလောကိယ လောကုတ္တရဒါယကံ	၁၀၀	ဓမ္မဒေသနာ	၁၂၀
တဥ္စခေါ်နောအသန္တံ	၁၅၇	ဓမ္မော	၁၂၂
တတ္ထအဝဓာရဏတ္တေန	၂၅	ဓေနုဝိယ ခီရံ	၆
တန္တိတဝုတ္တိ	၆၂	(န)	
တပ	၆၄	နသက္ကာဓမ္မသင်္ဂီတိကာတုံ	၁
တပန္တိတိ တပါ	၆၅	နဋ္ဌေရှ	၂၁
တပဿီ	၆၃။၆၄	နိမ္မက္ခိက	၁၃၇
တာဒိသဿဝစနဿ	၁၃၅	နိရဗ္ဗုဒ	၁၅၁
တာလာဝတ္ထု	၅၄။၅၅	နိဝါသ	၁၀၁
တိစီဝရေန	၁၅၉	နိဝုတ္ထကဉ္စနာ	၁၀၁
တိတ္ထ	၁၀၅	(ပ)	
တိတ္ထိယာ	၁၀၅	ပစ္စယဃာတေန	၉၇
တေဓမ္မအဟိတာယ ဒုက္ခာယသံဝတ္တန္တိ	၁၂	ပဥ္စ ပမာဏာတိ	၂၄
တေန သမယေန	၁၈။၁၉	ပဥ္စမတ္တေဟိဘိက္ခုသတေဟိ	၂၄
(ဒ)		ပညာဇနနတော	၁၂၀
ဒိဇဂဏာ	၄၈	ပဋိသလ္လီနဿ	၁၃၉
ဒိဋ္ဌိ	၂၃	ပဏ္ဍိတမာနိနော	၃၂
ဒိန္နံ	၁၂၁	ပဏီတေန	၁၅၈
ဒိဗ္ဗံ	၁၀၇	ပတ္တစီဝရမာဒါယ	၁၃၄

http://www.dhammadownload.com

ပရိယာယော	၅၂	ဘဂဝါတိဝစနံသေဋ္ဌံ	၄၃
ပရိယောနဒ္ဓါယ	၇၂	ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ	၁၂
ပရူပဝါဒဝိဝဋ္ဋနတော	၃	ဘာတာ(စူဠပိတုပုတ္တော)	၃
ပရူပဃာတိပရံဝိဟေဌနံ	၁၄၂	ဘာဝေတဗ္ဗဥ္စဘာဝိတံ	၃၃
ပဿဒ္ဓေါ ကာယော	၇၄	ဘိံသနကတာယ	၁၄၄
ပဟာတဗ္ဗဥ္စ ပဟီနံ	၃၃	ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ	၁၃၁
ပါဒါနိ	၁၁၉	ဘိက္ခုသံဃေန	၂၃။၁၂၃
ပိဋကသမ္ပဒါနေန	၈	ဘိက္ခုသတာနိ	၂၄
ပိဋကံ ပိဋကတ္တဝိဒူ	၈	(မ)	
ပိဏ္ဍံ အလဘမာနာ	၁၃၄	မံသစက္ခု	၁၀၉
ပီတိ	၈၀။၉၀	မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ	၈၃
ပုဗ္ဗဏှ	၁၂၇	မစ္ဆရိနံ	၁၅၇
ပုဗ္ဗဏှသမယံ	၁၃၃	မဏ္ဍုကဒေဝပုတ္တ	၄၁
ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ	၇၄	မတ္တညုတာဘတ္တသ္မိံ	၁၄၂
ပုဗ္ဗေနိဝါသံ	၁၀၅	မဓုရံ	၁၃၇
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ	၁၀၁	မလ္လိကာယ	၁၅
ပုဗ္ဗေဝ	၉၆	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ	၁၁၂
ပုရိသဒမ္မ	၃၈	မူလ	၅၃
ပုလက	၁၃၂	(ယ)	
ပုရိတပါရမိနံ	၁၀၆	ယံ ဌာနံ ပတ္တာ	၁၁၆
(ဗ)		ယထာဘုစ္စ။ပ။အရဟတံ	၄၇
ဗိမ္ဗိသာရ	၃၂	ယေန ဉာဏေန	၁၀၆
ဗုဒ္ဓဝိသယော၀ သိက္ခာပဒပညတ္တိ	၁၄၅	ယမုနာယ	၂၂
ဗောဓိ	၇၃	ယောဂါဝစရော	၇၈
ဗောဓိမဏ္ဍ	၇၃	(ရ)	
ဗြဟ္မံ	၂၆	ရဟောဂတဿ	၁၃၉
ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ	၁၅	(လ)	
ဗြဟ္မစရိယံ	၄၆။၁၁၇	လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ	၁၄၉
ဗြာဟ္မဏော	၅၁	လာဘာဿလာဘာဘေန	၁၄၉
(ဘ)		လိင်္ဂဝိပလ္လာသ	၁၅၇
ဘဂဝါ(နိရုတ္တိ)	၄၀	လုမ္ဗိနီဝနေ	၂၂

http://www.dhammadownload.com

လောကံတပနတော	၆၅	သဒ္ဒေဝကံ	၃၇။၄၄
လောကဇေဋ္ဌဇာတ်ကမ္ဘ	၆၁	သဒ္ဒါဇနနတော	၁၂၀
လောကဿ	၃၆	သဒ္ဒါ ဟတ္ထေန	၃၁
လောကိယဇနပ္ပသာဒက	၄၆	သန္တာယဘာသိတမတ္တံ	၅၇
လောမာနိ တံသန္တိ	၁၄၄	သမ္ပန္နံ	၁၃၇
(ဝ)		သမ္ပသာဒနံ	၈၆
ဝစီဒုစ္စရိတ	၅၈	သမ္ပိဏ္ဍေတိ	၉၀
ဝဿာဝါသံ	၁၂၆	သဗ္ဗံ တံ ကေရသံ	၄
ဝိဇ္ဇာ	၃၄	သဘာဝတော	၃၆
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ	၆၈	သမန္တာဂတ	၁၁၁
ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ	၈၅	သမဏော	၂၇
ဝိနယပညတ္တိယာ	၁၃၉	သမဏုဒ္ဒေသ	၁၅၀
ဝိဟေကွန္တိကညာဏဝသေန	၄၂	သမာဓိဇံ	၈၉
ဝိရာဂေါ	၉၀	သမာပတိတော ဝိတ္တေ	၁၁၅
ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ	၇၅။၇၇	သမာရကံ	၃၇။၄၄
ဝိသုဒ္ဓိ	၁၀၈	သမုဟတ္တော	၁၇
ဝိဟာသိ	၈၄	သမ္ဗောဓိ	၁၅၅
ဝီတိက္ကမဓမ္မော	၁၄၆	သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကံ	၄၆
ဝီရိယာဘာဝနာဖလ နိဗ္ဗတ္တံ	၁၀၇	သလာကာဝေ သမ္ပဇ္ဇတိ	၁၃၈
ဝေရဉ္ဇာယံ	၁၉။၂၀	သသညိမှိ	၃၆
(သ)		သာဓု	၄၇
သံဝဋ္ဋကပ္ပ	၁၀၃	သာရေ ပတိဋ္ဌိတော.	၁၅၃
သံဃေပါတု ဘဝန္တိ	၁၄၆	သိက္ခာပဒံ	၁၄၈
သကလစက္ကဝါဠဿ	၁၄၁	သီဟနာဒ	၁၃၈
သကျပုတ္တ	၂၈	သုခဉ္စ ကာယေန--	၉၄
သတိပါရိသုဒ္ဓိ	၉၈	သုဂတိံသဂ္ဂံလောကံ	၁၃၄
သတ္တေ	၄၀	သုတ္တံ	၆
သတ္တေ ပဿာမိ	၁၀၉	သုတ္တဂေယျာဒိကံ	၂
သတောသမ္ပဇာနော	၉၃	သေတင်္ဂိကာ	၁၂၉
သတ္တူ	၅၃	သေတာ အင်္ဂိ	၁၂၉
သတ္တာ	၄၀	သေတု	၁၃၅

http://www.dhammadownload.com

သောတုဃာတ	၁၃၅		
သောတ	၁၅၃		
သောတာပန္န	၁၅၃		
သောသိတ ဝိသောသိတ	၈၈		
(တ)			
တတ္ထိ	၁၃၈		
တေတု	၁၇		
တေဋ္ဌိမတလိ	၁၃၇		

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com